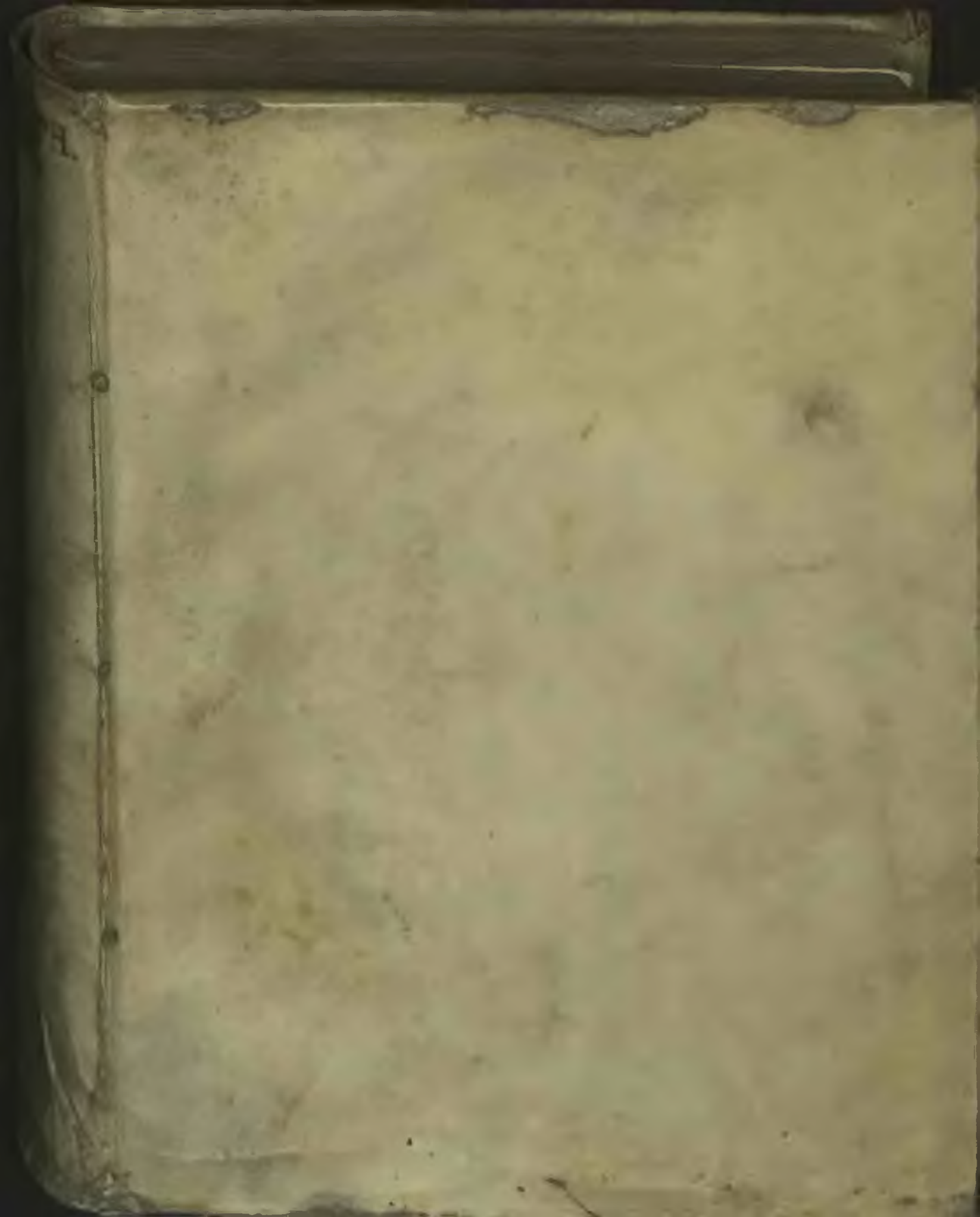

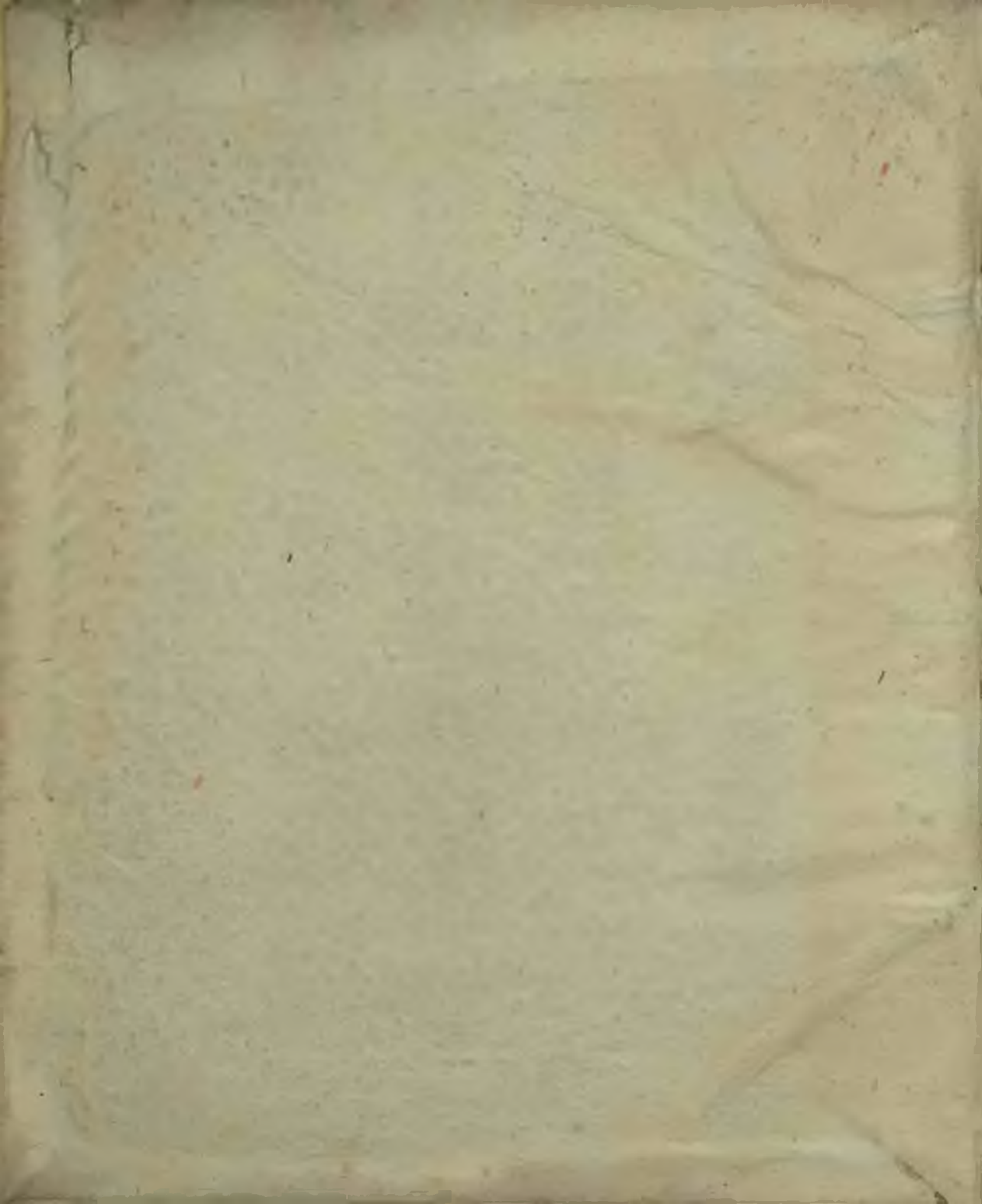

Digitalizacja 2009

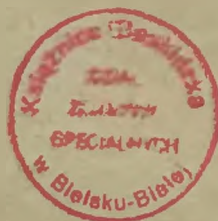
Zrealizowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

S-14

№5

S-14

PHILIPPI CLUVERII INTRODUCTIO

In
Universam Geographiam tam

Veterem, quàm Novam,
*Multis locis emendata, memorabilibus
locorum illustrata*

Et
XLII. Tabulis Geographicis melioribus
aucta

Studio & operâ

JOHANNIS BUNONIS,

Illustris Gymnasii, quod Lüneburgi est, Histor. Prof.
& V. D. M.

Cum gratiâ & privilegio Sac. Cas. Majest. & Elect. Saxon.

Editio quarta prioribus locupletior & correctior.

GVELPHERBTI

Impensis heredum **CONRADI BUNONIS.**

BRUNSVIGÆ, Typis JOHANNIS HENRICI DUNCKERI,

M DC LXXVIII.

25

MS

S. 14 III

L. 27

Copia Privilegii Cæsarei.

LEOPOLDUS Divinâ favente clementiâ Electus Romanorum IMPERATOR semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austria, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Württembergæ, Comes Tyrolis, Agnoscimus & notum facimus tenore præsentium universis; Quod cum nos anno adhuc millesimo, sexcentesimo, sexagesimo primo quondam nostro & sacri Imperii fidei dilecto CONRADO BUNONI Chalcographo Guelferbytensi privilegium nostrum Cæsareum inprimendi PHILIPPI CLUVERII INTRODUCTIONEM in universam Geographiam tam veterem quam novam multis locis emendatam, memorabilibus locorum illustratam, & novis tabulis æneis auctam ad decennium benigne concesserimus; Ejusque nunc hæredes humillimè nobis exposuerint, se memoratam illam CLUVERII Introductionem denuo edendam parare, demississime rogando, ut privilegium illud in se derivare, inque novum decennium prorogare, atque extendere clementer dignaremur: Nos submissæ pariter & æquæ eorundem petitioni annuendum censuerimus; Prout per præsentem ex certa scientia animoque benè deliberato benignè annuimus. Ac idcirco pro authoritate nostra Cæsarea omnibus & singulis Bibliopolis, Typographis, aliisque quibuscunque rem librariam, seu negotiationem exercentibus firmiter inhibemus, vetamus, ac interdici-mus, nè quis supranominatum librum intra decennium proximum à novæ hujus Editionis die computandum, intra Sacri Romani Imperii Regnorum aut quarumcunque Ditionum nostrarum hæreditariarum fines, simili aut quovis alio typo, formâ, aut modo imitari, recudere, vel recudendum dare, aut etiam alibi excusum apportare, venundare, aut distrahere clam aut palam citrà voluntatem atque consensum prædictorum CONRADI BUNONIS hæredum ausit vel præsumat: Si quis autem secus faciendo interdictum hoc nostrum neglexerit aut violaverit, is non solum ejusmodi libris aut Exemplaribus dicti CONRADI BUNONIS hæredibus auxilio Magistratus locorum, ubi reperientur vindicandis, privari, sed etiam pro quavis supradicti libri ita recusi aut aliundè apportati specie decem marcarum auri multam arario

rio sive fisco nostro Cæsareo, atque injuriam passis ex æquo pendendam dare damnas esto. Dummodo tamen quaterna denuò hujus libri exemplaria ad Cancellariam nostram Imperialem Aulicam transmittantur. Mandamus itaque universis ac singulis nostris & Sacri Imperii, Regnorumque ac Dominiorum nostrorum hæreditariorum Subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quam Sæcularibus, cujuscunque Status, gradus, dignitatis aut ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti, vel suo vel superiorum suorum loco aut nomine jusdicunt, justitiamvè administrant, ne quemquam hoc privilegium nostrum Cæsareum impunè violare, spernere aut transgredi patiantur, sed si quos contumaces compererint, constitutâ à nobis multâ eos puniri & quibuscunque modis coërceri curent, ni & ipsimet gravissimam nostram indignationem in se laceßere ac provocare velint. Harum testimonio litterarum, manu nostrâ subscriptarum, & sigilli Nostri Cæsarei appensione munitarum. Quæ dabantur in Civitate nostrâ Viennæ die vigesimâ sextâ Mensis Januarii, Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, Regnorum nostrorum Romani decimo quarto, Hungarici decimo septimo, Bohemici verò decimo sexto.

LEOPOLDUS.

(L. S.)

Vt

Leopoldus Guilielmus,
Comes in Kinig segg. &c.

*Ad Mandatum Sacra Cæsarea
Majestatis proprium*

Christoph. Beier mpp.

PRÆ-

PRÆFATIO.

Arduum sanè, multisque difficultatibus & laboribus obnoxium aggressus sum opus: dum Philippi Cluverii, Geographi excellentis Introductionem Geographicam rebus memoratu dignis & Tabulis illustrandam suscepi & emendandam, nulla ambitone ductus nec scribendi prurigine illectus. Verùm quum SERENISSIMUS PRINCEPS noster, nobile, quod ad S. Michaëlis in hac urbe est, cœnobium in novum convertisset Gymnasium, in quo Bonis Literis, Artibus ac Moribus imbuerentur adolescentes: ILLIUSQUE auctoritate inter ceteros Doctores ipse quoque essem constitutus, qui præter Historias, etiam Geographiæ cognitionem traderem; sollicita cœpi circumspicere mente, & rationem quarere, quâ id omnium commodissime posset fieri, & quàm minimo temporis impendio. Præ reliquis verò de hac ipsa Arte editis scriptis hæc Cluverii Introductio, ex Patronorum quoque iudicio, placuit quæ doceretur; quoniam utramque continet Geographiam, cum Veterem tum Novam. Sed deerant Tabulæ idoneæ, sine quibus Geographia omnino non discitur. Quæ verò cum hoc ipso Cluverii opere sumptibus Müllerii Brunsvigæ fuerant editæ, minores erant, quàm quæ possent afficere oculos, aut discentes adjuvare; adeoque non præstabant usum, qui quærebatur. Deinde illa Cluverii descriptio plurimis locis videbatur iusto brevior, desiderabaturque paullo plenior, quæ loca memorabilibus insignioribusque notaret rebus, etiam memoriæ causa. Sicuti enim nuda temporum series nisi cum illustrioribus rebus, quæ certis temporum articulis gestæ sunt, nec recte disci potest, nec teneri; ita quoque temporis iacturam faciunt, operamque ludunt, qui in locorum cognitionem deducere cupiunt discientes, non adhibita commemoratione notabilium, quæ iis ipsis contigerunt, & observanda sunt locis. At illa, quæ tantum auribus percipiuntur discientium, eorum animis facile effluunt; nisi chartis simul annotata sint. ex quibus ea, quæ à docentibus fuerunt tradita, repeti & in memoriâ revocari queant. Omnia verò, ut scriberentur, ad calamum dictare, nimium requirere videtur temporis; adeo ut unius anni spatium, licet singulis diebus integras doceremus horas, illa in Geographiam Introductio vix potuisset recte explicari, & ad finem perducere. Ut igitur auditores nostri istâ calamis excipiendi scribendique molestiâ sublevarentur, necesse omnino fuit locorum memorabilia, quæ desiderabamus, ex Auctoribus congerere, eaque exscribenda committere typographo; adeoque publico Eruditorum iudicio exponere. Ad quod opus difficile sane, diu reluctans tandem inductus sum, etiam magnorum Virorum per-

suasus auctoritate, & quum frater meus, cujus impensis haec nostra edita sunt, ad hanc rem sumtus sponte offerret, operamq. suam in parandis & incidendis tabulis Geographicis promitteret, & jam nihil superesset, quod institutam nostrum moraretur, operi huic manum adhibere constitui, illudq. aggressus opinione deprehendi longè difficilius. Præterquam enim quod muneri publici ratio & continui labores exiguum permitterent tempus, quod huic rectè collocaretur rei, Auctores & Geographi inter se dissidentes sapissimè turbant conatus nostros: quibus accedebat tabularum ordinandarum ratio admodum molesta. Tandem tamen, per Dei gratiam difficultates & labores istos sumus eluctati, ipsumq. opus hoc ad umbilicum & ad finem est perductum. Illudq., quod precabamur, Viris eruditis probatum; commodum & utile deprehensum est iis, in quorum gratiam erat divulgatum, ut omnibus exemplaribus denuo distractis, quarta jam esset paranda Editio, quam emendatam multisque locis auctam tabulisque melioribus illustratam heic exhibemus. Instituti & methodi nostrae ratio hac est. Prima nostra cura fuit quasiti loci ostendere situm; ac altera eundem memorabili aliqua re ex varia Auctorum lectione notare atq. illustrare, ut discentium consuleremus memoria. Sicut enim viatores loca etiam leviter signata facillimè tenent & observant, ita quoq. ejusmodi memorabilia in locorum cognitionem cum voluptate & eruditionis incremento deducunt. Quare in Geographicis suis locorum memorabilia collegerunt ex Antiquioribus Strabo, Plinius, Solinus &c. & ex Recentioribus H. idmannus, Goelnicius, Neander, alique complures; sicut Brietius admiranda. Ut verò Scriptorum, ex quibus nostra collegimus ubique adderentur nomina, brevitatis ratio, ad quam perpetuò respiciebamus, haud permisit. Ita enim plura ad singulas ferè lineas saepe fuissent annotanda Auctorum nomina. Quo pacto libri moles nimium excrevisset; quod recentiorum Geographorum magnus exisset numerus. Veterem autem Geographiam Ptolemæi, Strabo nis, Plinii, Solini & Dionysii niti testimonii præcipuis jam constabat; neque opus erat illorum perpetuò appellare nomina. Quibus de causis factum puto, ut ipse Cluverius in hac sua Introductione Geographica cum Veterum, tum Recentiorum Auctorum abstineret appellationibus. Nos tamen auctoritates, sicubi opus erat, frequenter apposuimus. Curavimus etiam, ut ea loca, quorum in opere sit mentio, in Tabulis quoq. nostris conspicerentur Geographicis, quas, novas cum antiquis conferendo, ita adornavimus, ut veteres pariter & novas locorum appellationes in una eademq. saepe exhiberemus Tabula, discrepantiam etiam, qua in Tabulis invenitur, ratione Longitudinis indicantes. Persia Tabulam Cl. Oleario auctore editam, licet à cæteris plane sit diversa, retinuimus; nostro tamen instituto aptatam non-

nullis in locis reddidimus locupletiores. Veteres enim Geographos à sequentis ævi scriptoribus refutari, jam suo ævo deprehendit ipse Cicero. Quum verò neque ex Veteribus, neque ex Recentioribus Geographis vix reperiatur, qui in hoc genere absque omni sit novo & errore, desiperem profecto ego, si me in nullo prorsus errasse vanè præsumerem & existimarem. Tota enim Geographia, si eximas generalia, ex singularium constat descriptionibus, quæ quoniam uni homini non datum est omnia per terrarum Orbem inspicere & lustrare loca, aliorum fide & relatione nituntur, adeoque hic facile possumus decipi & in errorem abduci. Rogo autem Lectorem Benevolum, cujusque fuerit Ordinis aut Conditionis; ut si quos in hoc nostro opere deprehenderit lapsus, amice moneat paratum meliora & certiora docenti parere, errata emendare, lapsusque corrigere.

V. B. Scribebam Luneburgi Calendis Febr. M. DC. LXXVIII.

VIRO Clarissimo & Eruditissimo Domino

JOHANNI BUNONI

officia & salutem :

SI verum est *Plinii* effatum ad *Cæsarem Vespasianum*, magna pars studiorum amœnitates quærimus, quid jucundius aut magis amœnum in peregrinatione literariâ, quam sine sumptu, sine viatico & absque omni deprædationis aut mortis periculo, omnium terrarum superficiem peragrarè, inde cœlum intueri & dimetiri, immensum oceanum penetrare, ejusque ambitus, secessus & abdita sicco pede percurrere, regiones in tractus, mundum ipsum in partes sibi dividere, provinciis terminos & fines ponere, origines & cursus fluminum aspicere, urbes, oppida, arces, castella intrare, penetralia visitare & absque metu recedere, montes ascendere, valles & sylvas pervagari, & totum terrarum Orbem suum facere, quæ omnia *studium & amor Geographiæ* tutò concedit. Si autem cum delectatione *Dignitatem & Utilitatem* quæris, quid divinius, quàm, sicut temporum cognitione ad DEI ipsius æternitatem, sic tot locorum scientiâ quodammodo ad ejus immensitatem accedere? *Historia* insuper ipsa est cæca, inamœna & fluxa, si *Geographiam* non habeat comitem. Mundus est ampla nostra civitas, magna (ut *Varro* ait) hominibus domus, quid turpius, quàm si civis civitatis suæ vias, & domesticus ædium, quas colit, aditus ignorare velit? Nescire velle, quid alibi

geratur, aut gestum sit, hoc est, seipsum suo ergastulo, carcere affectatæ inscitæ, includere. *Philippus Cluverius* admirandæ sedulitatis, & indefessæ in Geographiam amoris homo, ipsis *Italæ* Italiam, *Siculis* Siciliam, *Germanis* & antiquam illam & novam Germaniæ faciem, *omnibus* autem orbem terrarum ostendit, omnes autem partes, si Fata voluissent, accuratius erat ostensurus; At sicut Tiberius Cæsar, teste *Plinio*, olim *Apionem* Grammaticum vocavit Cymbalum mundi, *Plinius* autem ipse, publicæ famæ tympanum, & adeo ipse Apion scripsit, immortalitate donari à se eos, ad quos aliqua componeret, ita nihilominus vero propius erit, *Cluverium* hæc rerum famâ & dono conferendæ immortalitatis celebrem dici, qui tot loca suis natalibus, memoriæ, vitæ & honori restituit, terrarumque sitûs, possessiones & naturam docendos adhuc undique docet. Fatetur ipse variis fortunæ casibus jactatus, omne reliquum vitæ suæ, procul rebus civilibus, procul negotiis publicis, & procul omni inquietiore cætu, uni Historiæ, Geographiæq; antiquæ studio impendere decrevisse; quàm multa etiam egregia præstiterit, Scholæ & Academiæ loquuntur, mors autem præpropera reliquos conatus anticipavit. Diligentia autē & opera tua, *Clarissime Dn. Buno*, non minus egregia & laudanda est, quam in ampliando Geographiæ & Historiæ studio hætenus exhibuisti, *Cluverianosq; labores* ita in luce locasti, ut decus & usum in Scholis undique habeant & accipiant: Augmenta etiam hæc tua, quæ introductioni Cluverii, non sine labore, ut apparet, & multa rerum notitia inseruisti, sicut undique collecta & accurata sunt, ita & *necessaria* erunt, nec minus obrerum jucundarum, nec omnibus notarum multitudinem & varietatem, fertiles, & cum voluptate præbunt usûs, accedente tanto ipsarum *Tabularum* numero. Continuabis, verâ eruditione plenus, cœptos in rem literariam labores, memor *Salustiani* dicti, cum demum vivere & animâ frui, qui honesto negotio intentus, præclari facinoris aut artis bonæ famam subinde quærit. Conatibus tuis felices porro successus sincerè apprecor; & longum vale publico, cui natus es, bono. Dat. Welferbyti 10. August. Anno 1661.

*Iustus Georgius Schottelius. D.
Consiliarius Guelphicus.*

HERM. CONRINGIUS

JOHANNI BUNNONI V. C.

S. P. D.

DUO sunt Geographicae doctrinae summa quasi genera, eaque multum diversa, Clarissime Buno: quorum Alterum μαθηματικὸν dixeris, Alterum ἱστορικόν. Enim verò illud nihil est aliud, quàm Orbis terrae partium secundum longitudinem & latitudinem ex Mathematicis principiis facta descriptio. Quae proinde veluti ὑπάλληλος est Arithmeticae, praeter primis verò illi Geometriae parti, quam τριγωνομετρίαν appellamus; perinde ferè atq; sunt Optica, Mechanica, Musica, Hydraulica, Gnomonica, Dioptrica, aliaq; id genus quàm multa. Quamvis sanè etiā aliis hae Geographia (quae si vocis primam vim spectes, verè est γεωμετρία) adminiculis utatur (sicut nostra hac ætate admiranda illa Magnetica vis in auxilium assumi solet) omnia tamen diriguntur potissimum Mathematicis regulis. Cæterum est quidem hae Geographiae tractandae ratio maximè accurata, nec enim terrae partium mensuram exquisitè quidem aliter definieris; est quoque & Astrorum scientiae summæ utilis, saltem ex parte aliqua, quandoquidem coelestium motuum calculus, nisi ad compertae explorataeque latitudinis, si & non longitudinis loca exigatur, constare sibi non potest; est denique cum aliis, tum nauticis praecipuè per vastum Oceanum instituendis negotiis, quae hodiè prae lucris amore insanis adeo conatibus peraguntur, perquam commoda; ac proinde optanda profectò etiam humanae vitae; Attamen simul illa est difficillima acceptu, fortassis etiam nunquam integrè impetranda. Nec verò nisi à multum eruditis comparari poterit, & magno studio, vel unius alteriusque loci omnibus numeris (ut ita dicam) accurata mensura. Omnium igitur locorum orbis universi plenam ejusmodi cognitionem, quis vel ausit expectare, in eorum qui talia docti sunt exigua multitudo? Sed & requiritur huc rerum sive coelestium sive terrestrium quarundam diligens & plena otii exploratio. At nihil est verius eo, quod ingenuè asseruit Athanasius Kircherus, nunquam satis laudati operis de arte Magnetica libro secundo parte quinta cap. 6. q. 2. disquisitione ultima.

tima. Magna, inquit ille. cautela & circumſpectione in experimentis capeſſendis
 opus eſt, antequam rem ita ſeſe habere aſſeratur: dici enim vix poteſt, quàm ſapè
 aliud, quàm quod intenditur, proveniat. Quod cum in omnibus, tum in Magne-
 ticiſ observationibus verum eſt. Videmus enim excellentiſſimos & longo diutur-
 noꝝ uſu exercitatiſſimos artiſces diverſitate obſervationum adeò perplexos red-
 di, ut ſapè quid dicant ſentiant q̃, neſciant. Quod & Keplerus de ſeiſo ingenuè fa-
 tetur. Qui cum poſt ſepties obſervatam diametri ſolaris quantitatem, ſemper di-
 verſam, nunquam eandem deprehendiſſet, impatientiâ motus, de Aſtronomia per-
 ſeſta inſtauratione, parum abſuit, quin conclamatum ſcripſerit. Ineſt enim viſi-
 va potentia, & humoribus opticis, nunc ob compreſſionem dilatationemq̃,
 modo propter aliam & aliam diſpoſitionem organi jam ex infinita diverſitate me-
 diorum, in quibus aliter atq̃, aliter ſpecies refringuntur, neſcio quid deceptitum.
 Ut proinde mirum non ſit, diverſas inde promanantes obſervationes ingentem eo-
 rum materiam inducere. Adeò ut auſim affirmare obſervationem, ut perfectâ ſit
 & omnis erroris fallacia q̃, expers, ab angelo fieri debere. Quod tamen nolim
 ita accipi, quaſi cœleſtium obſervationum nulla ſit certitudo. Eſt enim;
 ſed perfectâ omninò obſervatio rariùs reperitur. Prorupit verò in hæc
 verba Kircherus, poſteaquam prolixè & maximâ induſtriâ congeſſiſſet
 complura in id, quo poſſit certa ratio haberi latitudinis omnium locorū
 in terrâ per experimenta facta: dixiſſet item quam plurima de Magnetis
 lapidis in polos directione pariter, & ejusdem à linea meridiana multi-
 plici declinatione, in quorum exacta notiâ οἱ χαρίεσταιοι noſtri tempo-
 ris Geographi Mathematici maximum illius doctrinæ, imò unicum
 præſidium, aliquamdiu collocavere; cumque tandem coactus veritatis
 vi fuiſſet, fateri ipſiusmet illius Magneticæ variationis multiplicem va-
 riationem, atque adeò nec ab illa quidem cognitione certam indubita-
 tamque Latitudinis inveniendæ artem poſſe expectari. Id quod eſt lon-
 gè veriſſimum. Perinde atque laudanda eſt ejusdem ingenua confeſſio
 de impoſſibili investigatione certæ longitudinis per Magnetem; quam
 habet ejusdem libri parte ſexta problemate ſexto. Quàm difficilis autem
 ſit & alia quavis ratio certò explorandi elevationem poli ſive Latitu-
 dinem, non obſcurè profectò videtur indicare præſtantiſſimorum quo-
 rumvis Mathematicorum, poſt multiplicia experimenta, & inter ſeſe &
 cum ſemet iſtis de uno eodemque loco diſſenſio. Non dubitavit ſanè
 ipſummet γ. honem, de ea, quæ Uraniburgi eſt, poli altitudine, incon-
 ſtantia arguere Martinus Hortenſius: quamvis illa fateor ſcrupulum
 non

non excedat. Ejusdem Tychonis errorem circa altitudinem Pragensem, post Snellium accuratissimum utique Mathematicum, perstrinxit etiam Ricciolus in suo Almagesto. Quanto difficilior autem Longitudinis certa investigatio! Certè ut Latitudinem, diligentissima cum fide-ribus factà collatione, tandem acquiri posse haud negaverimus, de Longitudinistamen firmâ ratione comparandâ, propemodum est, uti desperemus. *Non ita pridem*, ait idem, quem antè laudavi, Kircherus, proœmio in partem quintam libri secundi, *vir Geographica disciplina peritissimus, ad me Romam misit Tabellam discrepantiâ Geographorum in unius Romæ & Colonia, celeberrimarum licet urbium. longitudine & latitudine assignanda propalatam: in qua quindecim auctores allegat, ad unum omnes non in longitudine tantum, sed & latitudine harum urbium assignanda discrepantes. Quid dixerimus de aliis locis minus celebribus, minus vicinis? Quid dixerimus de locis omnibus universi orbis? Inter antiquos Græcos Mathematicos sanè est conatus dare posteritati ejus generis plenam Geographiâ ipsemet Claudius Ptolemæus: (una certè illa ex omni isthoc ævo hodie superest) quanta autem ille errorum portenta tradidit? Si quis voluerit Tabulas Ptolemaicas cum modernis leviter conferre: rectè scribit idem Kircherus) in sola India Orientalis ora comperiet is modernas à Ptolemaicis discrepare modò triginta, aut quod dicere pudet quinquaginta gradibus: qui ad Æquinoctialem circulum efficiunt milliaria Germanica communia quadringenta quinquaginta. Nemo Geographorum Astronomorumque nostri ævi de Ptolemæo non idem conqueritur. Dixerit quis fortè, faciem terræ mutasse multum ab ævo Ptolemæi. Mutavit sanè. At grandis adeo mutatio, quâ sit effectum, ut in nostri ævi statum vetera omnia Ptolemaica fuerint traducta, cuinam fiat verisimile? Enim verò haud quidem pauca hodieque supersunt in septentrionalibus etiam hisce terris indicia ingentis factæ mutationis, (quæ inter, me quidem judice, & illæ muscæ & ranæ aliaque similia succino comprehensa indicant, aridum olim fuisse, ubi nunc Balthicum mare super succini divitias est diffusum) at illa mutatio omnis facta jam tum olim videtur vi magni illius diluvii, quo terra universa fuit obruta. A Ptolemæi autem ævo nihil simile contigit. Ptolemæi præterea exemplo Geographiam hanc etiam Arabes nonnulli excoluere, sed præter Asiaticam illi quicquam serè attigerunt, illa autem ob longinquitatem tuta sunt ab examine nostro; licet etiam apud credulos faciliè inveniant fidem, suspensiones tamen prudentium*

tium haud temerè patiuntur sese eximi. Recentiores Europæi nostri, sparsim quidem, non tamen sine insigni profectu, doctrinam hanc excoluerunt. Quamvis enim tenebras etiam offuderint, vel certè molestias creaverint haud exiguas, temerario ausu mutandi pro lubitu primum meridianum; nec omnium mensuram hætenus vel aggressi sint explorare: in multis etiam explorandis minùs feliciter sese gesserint; vel scilicet solis Magneticis auxilii subnixi, vel non iusta cura cum cœlestibus instituta terrestrium collatione; attamen negari haud potest, multorum illos passim per uiversum orbem locorum mensuram situm-que jam prodidisse; atque adeò, si non quantum ad Astronomiæ & maritimarum navigationum, tamen ad communem vitæ usum, Geographiam mathematicam haud parum nostra ætate excultam esse: certè longo intervallo (sive amplissimam terræ partem veteribus planè incognitam, sive maiorem solito in mensura cognoscenda industriam spectemus) nostra tempora superare isthac in re Ptolemaicum ævum, multò magis Eratosthenis aut Hipparchi secula. Quin imò, etsi omni ex parte, absoluta universi orbis Mathematica Geographia excedat captum humanarum virium, eòque sperari nequeat: non dubito tamen, observato illo, quod ingeniosissimus Athanasius Kircherus dedit consilium, brevi magnum illius doctrinæ incrementum secuturum. Ut fortassis ulterius ne voto quidem opus futurum sit.

Longè minoris operæ est & expeditu facilius Geographiæ illud studium, quod Historicum appellavi; si præsertim non nisi tui temporis rationem habere animus sit. Quin imò videtur majus quodque studium egredi limites hujus doctrinæ. Et verò obtentu hujus Geographiæ bona pars Historiæ cum naturalium tum civilium rerum potest doceri: quæ tamen seorsim atque alio loco potius fuerit tradenda. Is verò τὰ *ᾠείεργα* docendi mos jam tum olim inoleverat. Aristoteles sanè in Rhetoricis affirmat, ὅτι πρὸς μὲν τὴν νομοθεσίαν αἱ τῆς γῆς *ᾠείοδοι* χρήσιμοι, ἐπιπλεῖν γὰρ λαβεῖν ἔστι τὰς τῶν ἐθῶν νόμους. Sunt videlicet illæ τῆς γῆς *ᾠείοδοι*, libri itinerarii, quibus terrarum situs & descriptiones continentur; cujusmodi ex prisco ævo hodieque superant opuscula Scylacis Caryandensis & Hannonis Carthaginensis, multum diversa ab Itinerario Antonini quod appellatur & Burdegalensi, Tabulisque Peutingerianis, ut & Periplus Arriani & Marciani Heracleotæ. Pertinent autem utique omnia talia ad hoc genus Geographiæ. Atque Aristoteles qui-

quidem videtur potissimum, præter opusculum Scylacis (quem perperam nonnulli Dario Codomanno æqualem faciunt, cum fuerit missus à Dario Hytaspis filio, ignotas Africæ terras exploratum, cu narrat Herodotus) habuisse in animo Eudoxi opus *περί οὐρανόφωτος τῆς γῆς* titulo olim celebre: ipsemet verò satis ostendit, minùs sibi placere illam operosiorum naturalium civiliumque rerum cum Geographicis missionem, seorsim animalium historia doctissimis scriptis exhibita, seorsim item præclaro opere omnium ferè civitatum non Græciæ solùm, sed etiam Barbariæ moribus institutis & disciplinis descriptis. Ad quod exemplum sua componens Theophrastus, seorsim item multijugis voluminibus cum Leges omnium gentium tum Plantarum historiam fuit persecutus. Quale quid videtur post & Dicæarchus præstitisse, ut Theophrasti discipulum agnosceres; tales enim fuerunt illius tres libri de populis Græciæ eorumque civitatibus ac moribus, quorum hodieque exigua quædam fragmenta superant. Cæterùm paulo post relapsus videtur iterum ad priscum ferè institutum ipsemet Eratosthenes: parcius tamen. Quapropter scribit libro secundo Strabo: illum *πολλὰ ἤ ἐκ πλείων πρὸς τὸ ἑπιστατημονικὸν τῆς προκειμένης ἱστορίας*: vitio scilicet veriens Eratostheni, quod sæpius versetur in iis, quæ sunt *ἑπιστατημονικά* h. e. quæ propria magis sint Geographiæ Mathematicæ, quam scientiam appellat. Id quod tamen in Eratosthene ego quidem potiùs laudaverim, ut qui tenuerit in historiis modum. Quem utrùm observaverit ipse Strabo, fortasse haud injuria dubites: quamvis omnia ejus plena sint variæ solidæque doctrinæ, civilium cumprimis rerum: quarum scientiâ valuisse virum vel una illa Masiliensium reipublicæ descriptione indicaverit. Pomponium Melam & Solinum & Latinos paucos alios religiosiores dixeris: nisi prodidissent, fecisse id præ inopia eruditionis, non sapiente aliquo consilio. Idem verò planè est genius scriptorum, quæ Anonymus ille Nubiensis & Abulfeda ex Arabum natione ad nos transtulerunt: quanquam Abulfedam meritò illis omnibus prætulæ peritia Geographiæ Mathematicæ & accuratioris tractationis. At cum mille ampliùs annos Geographiæ studia omnia per Europam refrixissent, eaque nonnihil vicissim erigere caput cœpissent, seculo præcedente, multùm denuò illâ Historiæ nimiâ abundantia Geographiam oneravit cumprimis Sebastianus Münsterus: culpandus ideo etiam, quòd ferè totus sit in Germaniæ rebus narrandis, cum

universi tamen orbis (cujus Germania est pars perquam pusilla) descriptionem dare debuisset. Alij parcius quidem historica illa persecuti sunt, attamen & hos deprehendas occupari in narrationibus à Geographiæ negotio planè remotis. Quo vitio laborant profectò etiam illa, quæ nitidissimis suis tabulis Geographicis, Ortelius, Mercator, Hondius, Blavius aliique addiderunt. Et sanè, si verum fatendum est, sola illa quæ ad situm ac mensuram regionum populorum urbiumque attinent narrare, Geographici est argumenti: reliquum omne ab illo quidem loco alienum; quantumvis & illæ narrationes multum habeant cùm jucunditatis, tum etiam commodi. Enim verò in qualibet methodo atque disciplina sunt illa sola domestica & propria, quæ primò ac per sese competunt objecto circa quod versandum est. Nec temerè illi sunt limites egrediendi. Illis sanè haud observatis, usu venire solet, ut identidem quæ docenda erant non doceantur, doceantur autem quæ docenda saltem ibi non erant & τὰ πάρεργα τὸ ἔργον excludant. Jam verò habet pro subjecto Geographia tellurem: at non simpliciter (pertineret enim isthuc penè omnis Naturalis historia imò Philosophia, pertinerent omnes artes, pertineret omnis humanarum rerum historia, pertineret universa Philosophia practica) sed in tantum duntaxat, in quantum partes terræ omnes sunt varii situs, variæque Longitudinis & Latitudinis. In hoc campo igitur & demonstrationes & narrationes Geographiæ debent decurrere: si extra illum vagentur, in vitio sunt. Nec enim, in hisce solis licèt occupati, non satis invenient Geographiæ magistri quod agant. Amplissimum scilicet terræ spacium & ingens multitudo ejus est partium; quarum situm narrare in officio illius disciplinæ est. Crevit certè labor plurimùm, ex quo Americæ, quam vocant, & tot insularum Oceani cognitio centum & ampliùs annorū intervallo accessit. Crescit paulatim magisque, novis subinde terris industriæ navigantium versus Antarcticum præcipuè polum sese aperientibus. Quæ omnia doctissimos quoq; veteris ævi latuerunt. Nec enim nunc moror de Atlantide Platoni prodita, aut illos S. Clementi Romano in Epistola ad Corinthios memoratos trans Oceanum mundos, aut denique felices Phœnicum & Carthagenensium ultra Herculis columnas navigationes, & quæ hisce sunt similia. Platonica enim illa fabulis simillima, saltem incertissimæ fidei; & mundi Clementis transmarini nihil fortè sunt aliud, quàm Britannia

tannia aliæque Oceani insulæ, cœu visum est Patricio Junio, etsi aliter videantur accepisse Origenes, Hieronymus, Epiphanius & Photius: navigationes postremò Phœnicum & Carthagenensium ad Cassiteridas aliasque insulas, perrexisse ad insulas Capitis Viridis, fortassis etiam ad Fortunatas, ut non est vero absimile, ita ulterius ivisse fidem indubitatâ haud meretur. Non etiam quidem negaverim, debuisse meritò jam tum olim saltem sapientioribus quibusque suspiciones nasci, de vastâ telluris trans Oceanum amplitudine, vel eo, quod cœteroquin altera pars telluris alteri nimium præponderaret, atque ita centrum magnitudinis terræ cum centro universi non possit convenire. Eo sanè argumento ductus equidem haud dubito profiteri, terram Australem, quam vocant, insigni item esse magnitudine: nisi fortè perpetuæ rupes pondere suo magnitudini quid detrahant. Verum enim verò certum tamen est, suspiciones ejusmodi, si modò ulli, natas paucis: vulgo certè hominum non venisse in mentem. Quicquid sit, nihil de horum omnium positu quidquam certi est monumentis antiquis traditum, atque adeo Geographorum ingenia olim macerare non potuit illud secus atque fit hodie. Quid, quod vetus illud ævum ne Europæ quidem Asiæ & Africæ omnia perinde atque hoc nostrum habuerit cognita? Ipsemet Strabo fatetur: *Quæ trans Albim ad Oceanum sunt nobis prorsus ignota.* Etiam id verò quod Rhenum inter & Albim est rum demum innotuerat; & Britannia ante Cæsarem perinde Romanis ferè audiebatur atque hodie nobis Terra Australis. Longè adhuc majoris circa septentrionalia veterum Græcorum ignorantie indicia præbent hodieque nobis Meteorologica Aristotelis scripta, Istri originem ex Pyrenæo arcessentia. Quæ ideo adfero, ut appareat, quàm sit hodie operosior atque olim Geographicæ plena cognitio.

Non diffitebor autem; quamvis latè satis diffusa sit isthæc omnis Geographica disciplina, modò nostri ævi conditionem velis eâ, quâ par est, curâ componere; posse tamen illam justo adhibito studio faciliùs longè comparari, quàm si etiam priscorum temporum statum accuratè intelligere sit propositum. Hic scilicet quasi mare aliquod vastum, plenumque eriorum, tibi ingrediendum fuerit. Enimverò veterum rerum plærarumque memoria ad nos pervenit perquam parcè atque obscurè, eaque non nisi per partes & variis monumentis est sparsa: ut perquam difficulter in unum colligi & perspicuâ oratione prodi res illæ possint. Longi porò temporis vitio immane quantum penè omnia mutavere: ut campos

nunc videas ubi Troja fuit; alia mari & fluctibus absorpta, alia terræ motibus eversa, alia inculta hodie & derelicta, alia vi militari diruta. Quibus vicissitudinibus ipsi montes & flumina fuerunt interdum obnoxia. Unde iterum multa caligo animo objicitur: nullo fermè suppetente conjecturis subsidio; imò tenebris potiùs nascentibus, ex iis, quæ oculis nostris nunc subjecta sunt. A quibus molestiis & laboribus, imò & erroribus, vacua omninò est recentis omnis Terræ descriptio. Eo fit sanè, ut vetera illa soli, qui antiqua monumenta quælibet summo studio tractare; & accuratà mentis acie dispersa colligere atque judicare solent, assequi ac docere sint idonei. Quanti sanè est, confusis ordinem, obscuris lucem, obsoletis nitorem, defunctis vitam restituere! Quàm paucis hoc quidem præstare datum est! Enimvero hanc ego difficultatem præcipuam causam arbitror, quare tanto in scripturientium numero pauci ad eò veterem Geographiam illustrare sint aggressi, longè pauciores in ea pretium fecerint operæ. Accesisse tamen fateor etiam illud, quod veteris Geographiæ nullus sit hodie usus, nisi ad intelligenda scripta quæ supersunt ex ævo prisco. Quod officium adscribi olim solet secundo Grammaticæ Artis generi, quod ἐξηγητικὸν nuncupant & ἱστορικὸν. Unde vetus Geographia solis doctis, & quidem cum primis Philologis istis, inservit maximè: cùm recens quæque telluris enarratio omni hominum generi, & ad nostræ vitæ comoda proffit plurimùm. Inter veteris autem illius Geographiæ excultores equidem familiam ducere & omnium principem arbitror Philippum Cluverium. Nec dubito idem mecum sensuros alios, qui quidem animo defecato volumina illius, saltim quibus Germaniam, Italiam & Siciliam antiquam illustravit, legerint. Aliter enim alios nonnullos in Batavis judicasse, non me fugit, scio verò etiam; illos partium & certaminum quorundam studio nimium fuisse deditos. Produnt certè scripta illa viri industriam in Geographico isthoc studio incomparabilem. Et quidni? cùm non gravatus fuerit pedes universam Italiam & Siciliam lustrare, quo utramque eò accuratius posset narrare. Produnt eadem lectionem infinitam, judicium acre simul & elegans. Nec tamen ab omnibus illa erroribus vacua dixerim. Ego fateor, in haud paucis à Cluverio, in Germaniæ cum primis nostræ rebus, dissentio; quas meas sententias Tibi etiam, Clarissime Buno, jam video probari. Nec tamen minus principatum in hoc doctrinæ genere illi tribuere, vel tantillum dubito: idque quan-

quandoquidem in longè plurimis, imò in propè infinitis, non tantùm conarus omnium antegressos superaverit, me iudice, sed etiam meliorem spem præceperit: ad quam doctrinæ vim collati errores nihil sunt nisi navi exigui in corpore formosissimo. Utinam sanè habere-
mus veteris Geographiæ ab illa manu reliqua! Utinam modò Græci-
am antiquam haberemus Cluverii industriâ elaboratam! Quanto id es-
set conjunctum cum fructu literariæ rei! Habereamus autem, nisi mors
præpropera virum abstulisset. Nunc cogimur contenti esse nostris Ca-
tonibus, quamvis neutiquam Cluverio comparandis. Neque verò Te
fugit, quanta in exspectatione fuerit Græcia Antiqua à Joanne Lau-
rembergio illustrata: quamve multum sit impar Cluverianæ Italiæ,
Siciliæ & Germaniæ: utpote quæ præter Tabulas, affabre licet confe-
ctas, nihil penè habeat quod vel verè Geographicum dici mereatur.
Et tamen cùm deseruerit nos Cluverius, nunc impensè lætamur, vel
ita demum desiderio nostro satis esse factum. Perinde scilicet atque
infelix illud Cluverii fatum acceptiora nobis reddit, quæ in hoc stu-
dio, cum alii, tum Mercator imprimis & Ortelius posteritati relinqui-
runt. Ea propter, cecum antehac feci, ita nunc etiam laudo, operam abs
Te, Clarissime Buno, impensam in id, ut per compendium literario or-
dini exhiberes Italiam pariter & Siciliam antiquam Cluverii: idque
cum primis quandoquidem, ipsamet grandia ejus volumina & rariùs
hodie inveniantur venalia, & præ magnitudine lectores quam multos
absterreant potius, quàm ut alliciant; & tamen ad intelligenda recta mo-
numenta vetera, Romanarum saltem rerum, Cluveriana isthac longè
sint utilissima. Non desinam etiam Te impellere, ut perficias quod
moliris & jam habes affectum, compendium scilicet Cluveriani ope-
ris de Germania antiqua: quantumvis veterum scripta minus fuerint
circa res Germanicas occupata, atque adeò ille Tuus labor ad explican-
da illa veterum monumenta non perinde possit adjuvare atq; ille Italiæ
& Siciliæ adhibitus. Fuisse autem Cluverium non duntaxat antiquæ,
sed & recentis nostræ Geographiæ perquam peritum, luculentissimo
sanè argumento est posthumus ille libellus, quo per epitomen veteris
nostriq; orbis descriptionem est persequutus. Nec verò vel huic quid-
quam simile videas. Qui enim alius veterem novamque Geogra-
phiam unâ operâ docuit? Utut hand negaverim, multa satis etiam
hic reperiri valdè mendosa; quæ tamen jure excusationem mereantur;
quo-

quoniam ultima manus non accesserit, sed foetum immaturum mors præpostera informem propemodum multis partibus effecerit. At bonum factum, Clarissime BUNO, quod ne hoc quidem in libello Cluverium deserueris. Et verò sentio abs te annotationibus illustrata plurima cæteroquin obscura intellectu: alia etiam rectius tradita: Tabulis præcipuè novis additam quasi lucem maximam. Novis inquam. Etenim quas ex Ortelio in Batavis nonnulli adjecere, parum abest quin officiant illæ potius quàm profint, ob sententiarum Cluverium inter & Ortelium discordiam. Accedit, quod Index etiam ille, quem magnà curâ confecisti, non poterit non eximio esse usui. Dixerim certè, nunc deum posse libellum reapse efficere, quod debuit quidem, frustrà tamen hætenus fuit ab illo expectatum. Non potuisses sanè melius de studio sa juventute mereri; dum scilicet paras illi aditum, cum ad eruditæ veltustatis scripta intelligenda, tūm ad hujus etiam orbis ejusque præcipuarum partium notitiam. Perge verò, ô optime, in hunc modum benè mereri! Perge præstantia quæque scripta, saltim ad historiam pertinentia, ceu eximiè cœpisti, claram in lucem producere! Referet Tibi gratias immortales, si non hoc ævum, utique odii & invidiæ vacua posteritas. Ego autem Deum obsecro, uti integras vires corporis Tibi largiatur; quo possis animo id præstare, quod in votis tibi esse, satis compertum habeo, Helmstadii in Academia Julia XV. Kalend. Septemb.

Anno clō lōc LXI.

HERM. CONRINGIUS

JOHANNI BUNONI V. CL.

S. P. D.

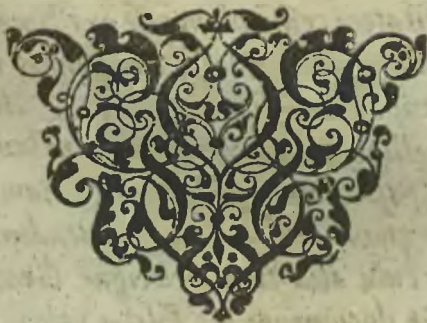
Annus quintus agitur, quum & laudarem tuam in edenda Cluveriana Epitome Geographiæ præstitam operam, & quasi certo promitterem, fore, ut isthoc nomine, si non hoc ævum, saltem odii & invidiæ vacua posteritas tibi gratias referat. Non falsum me esse animi, tu quidem reapse jam expertus es, sed ego plurimum gaudeo. Idque non quod tanquam vati mihi velim in posterum credi, sed quoniam sentio, pretio suo & ipsa Geographica studia & tuos labores æstimari. Enimvero sunt illa ipsa studia vitæ civili perquam utilia: bonus autem quisque letatur meritò, si vita illa hominum solito non nihil rectius sese habeat. Quid ni vero etiam gaudeam, si amico, qualis tu mihi es ab annis multis, benè sit? Benè autem esse tibi arbitror, non quod divitiæ aut honores affluant, (quamvis enim & hæc bona tu merearis, non tamen vel ipse tu facis hæc tanti, ut horum possessione felicitatem censendam esse existimes) sed cum docendo scribendoque plurimum prodesse cum primis tibi sit propositum, quod hujus voti tui abundè fias particeps. Accedit, quod passim apud doctos & intelligentes magnam jam tum laudem tibi comparaveris, & æternam possis immortalemque gloriam nomini tuo polliceri: id quod vulgo quam multis ipsa beatitudinis creditur summa. Placere autem cum alia tum præcipuè Geographica isthæc tua, certissimo utique documento est saltem velox illa omnium distractio, etsi centena multa exempla prodissent in lucem. Quemadmodum verò ante quinquennium laudavi illas Geographicas operas

): (): (): (

ras

ras tuas, quas tum edidisti, ita gratias tibi tam ago, quod utilissimo illi studio rursum curas impenderis. Superasti scilicet te ipsum quasi iteratis illis laboribus: dumque nobis jam reddis omnia isthæc & elegantiora solito & locupletiora, solidas utique gratias promereris. Video equidem & veterem pariter & novam Geographiam multis accessionibus aut emendationibus nunc illustratam: in Tabulis quoque ipsis quæ ante prætervisa fuerant haud pauca passim mutavisse jam in melius; atque in universum tuas hæc διωτέας φροντίδας simul esse prioribus σοφωτέας. Ma-
ste sis præclaro hoc juvandi bonum publicum studio Clarissime BV-
NO! Cumque dubitare non possis, facere te pretium operæ, perge in hoc campo ceu fecisti hætenus strenuè. Equidem Deum veneror, uti porrò secundet labores tuos, imo si & hoc fas est petere, in solatium operæ & præmium aliquod, conferat quæ mereris desiderata aliis lautiora quævis mollius solito vivendi subsidia. Helmstadii IV. Non. Aug. Anno

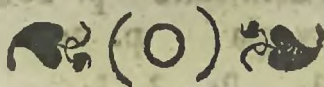
clo lcc LXVI.

Tabulæ Geographicae propter facilitatem usum in peculiare compingantur volumen : ita enim perpetuo erunt in promptu, & commodius inspicientur : neque, quod foliis commentarii toties vertendis ac revertendis aliàs solet fieri, impediunt legentem. Sin vero cui placuerit Tabulas uno eodemque cum commentariis habere codice, paginis indiculo hoc notatis istæ inferantur.

- I. Tabula Ventorum ad paginam 21.
- II. Typus intervallorum variarum gentium p. 25.
- III. Schema demonstrans terram esse globosam p. 42.
- IV. Typus orbis terrarum p. 43.
- V. Summa Europæ antiquæ descriptio p. 68.
- VI. Hispaniæ Veteris & Novæ descriptio p. 69.
- VII. Gallia Antiqua & Nova p. 90.
- VIII. Germaniæ, Cis Rhenanæ Tab. p. 97.
- IX. Helvetiæ antiqua & nova descriptio. p. 120.
- X. Hodiernæ Belgicæ, seu Inferioris Germ. tab. p. 124.
- XI. Veteris & novæ Britanniæ descriptio. p. 138.
- XII. Populorum inter Rhenum & Albim descriptio pag. 152.
- XIII. Suevia, quæ cis Codanum fuit finum p. 154.
- XIV. Vindeliciæ & Norici descriptio p. 158.
- XV. Nova totius Germaniæ descriptio. p. 164.
- XVI. Regni Daniæ delineatio p. 202.
- XVII. Suecia & Norvegia p. 207.
- XVIII. Italia Antiqua p. 211.
- XIX. Italiæ Gallicæ sive Cisalpinæ descriptio p. 218.
- XX. Etruria, Latium, Umbria &c. p. 221.

XXI.	Campania, Samnium, Apulia &c.	p. 236.
XXII.	Italia Nova	p. 250.
XXIII.	Sicilia	p. 276.
XXIV.	Sardinia & Corfica.	p. 283.
XXV.	Pannonia & Illyricum	p. 286.
XXVI.	Hellas, seu Græcia universa	p. 297.
XXVII.	Epirus	pag. 298.
XXVIII.	Peloponnesus	p. 300.
XXIX.	Achaja	p. 306.
XXX.	Macedonia & Theſſalia.	p. 312.
XXXI.	Daciarum, Mœſiarum & Thraciæ descriptio	pag. 334.
XXXII.	Sarmatia & Scythia.	p. 356.
XXXIII.	Poloniæ regnum	p. 358.
XXXIV.	Asia	pag. 380.
XXXV.	Scythia & Tartaria Asiatica	p. 381.
XXXVI.	Imperium Sinarum	p. 389.
XXXVII.	India Orientalis.	p. 393.
XXXVIII.	Persia, Armenia, Assyria &c.	p. 408.
XXXIX.	Chersonesus, seu Natolia	p. 422.
XL.	Terra sancta	p. 437.
XLI.	Syria	p. 449.
XLII.	Africa	p. 464.
XLIII.	AEgyptus & Cyrenaica	p. 465.
XLIV.	Mauritania & Africa propria	p. 473.
XLV.	America	p. 491.

PHILIPPI CLUVERI

INTRODUCTIONIS

EMENDATÆ, ILLUSTRATÆ ATQUE AUCTÆ,

IN

UNIVERSAM GEOGRAPHIAM,

tam novam, quàm veterem,

LIBER PRIMVS.

CAPUT I.

*Quid Geographia, & quid Globus
seu orbis terræ.*

GEOPHIA est terra universa, quatenus nobis cognita est, Geogra-
descriptio. Vocabulum ejus Græcum est: nam à γαῖα, si- phia.
ve, γαῖν, id est, terra (pro quo in compositione usurpa-
tur γία) & γράφω, hoc est, scribo, compositum fit Γεω-
γραφία, id est, Terræ descriptio.

II. Differt autem Geographia à Cosmographia, ut Cosmogra-
pars à toto; à Chorographia, ut totum à parte. Cosmographia quippe, phia.
quæ à κόσμος, id est, mundus, & γράφω, dicitur *Mundi descriptio, est toti-
us universi seu Mundi tam elementaris quàm ætherii descriptio.* Chorographia, Chorogra-
cujus vocabulum à χώρα vel χώρῃ, id est, regio, & γράφω componitur, phia.
est regionis alicujus particularis descriptio; veluti Hispaniæ, Italiæ, Germa-
niæ: hujus pars iterum est Topographia, quæ à τόπος, id est, locus, & γρά- Topogra-
φω dicitur; *est hac loci alicujus particularis descriptio;* utpote agri sive terri- phia.
torii, alicujus oppidi, seu pagi: in qua etiam arva, prata, arbores, plateæ,
& ædificia depicta veniunt. At Geographia totius terræ situm describit.

III. Terra autem nomine in Geographia non separatim quantum Terra.
elementum, ut Physici, accipimus: sed complexim terram, unà cum aquis

Globus. *infusis, pro totius universi centro intelligimus; quod à figura, Orbis seu Globus terræ vocatur. (α) Globus quippe est corpus solidum, undique rotundum, unica superficie contentum; in medio habens centrum sive punctum, à quo omnes lineæ, ad superficiem ductæ sunt æquales. Unicus igitur ex utroque elemento Globus conficitur; unamque & eandem convexam constituit utrumque superficiem. Hunc vero terræ Globum variè Geographi in circulos atque partes distinguunt: de quibus singulis ordine agendum.*

* (α) Unde nec Hydrographia se jungitur à Geographia, quod ex aqua & terra, unus conficitur globus. Exstant verò recentiorum operà Tabulæ Hydrographicæ, in quibus Magnetis declinationes, navigationum ductus; & quasi semitæ, ventorumque vicissitudines annotantur. Veteres enim vix se committebant alto: sed ut plurimum litora legebant. Cæterum in Geographicis cum fructu versaturus, necessum habet Sphærica quadam deliberare, & potissimum illa, quibus fundamentum hujus doctrinæ nititur. Mundum hunc universum sphericæ esse figuræ docent Astronomi, eandemque in regionem Elementarem & Ætheriam solent dividere. In mediò mundi Terram ponunt, eamque rotundam & immobilem, quæ respectu Cæli Supremi instar puncti est, & cum Aqua, quam in cavitates suas recipit, globum constituit, quem ambit Aer; sicut ærem Ignis, quæ quatuor vulgò Elementa dicuntur, ex quibus hæc inferiora constant. Æthera vero seu Cælum Plato & Aristoteles in Octo distinxerunt Sphæras; Ptolemæus & Cicero in novem; at Alphonsus in decem, quarum septem dicuntur Planetarum: octava stellarum fixarum; nona huic vocatur Cælum Crystallinum, seu Aqueum; decima Primum Mobile sive Ultimum Cælum. Scholastici his addiderunt Undecimam Sphæram immobilem Cæli Empyreï, quod inferius volunt esse rotundum, superius verò quadratum. In thronum Dei & sedem Beatorum locant. Infimum inter planetas & terræ proximum locum obtinet Luna, supra quam Mercurius, Venus, Sol, Mars, Jupiter, Saturnus; quæ Stellæ dicuntur Erraticæ; quod non eandem semper retineant distantiam à se invicem; ut reliquæ stellæ octavæ sphære, quæ Fixæ dicuntur. & ejusdem inter sese semper sunt distantie. Hæ octo sphære moventur proprio ab occasu in ortum, qui Motus appellatur Secundus; quo Luna cursum suum viginti septem diebus & octo fere horis absolvit; Mercurius, Venus, Sol, annuo fere spatio; Mars duobus annis, Jupiter duodecim, Saturnus triginta. At Fixæ Stellæ tardissimè ab occasu in ortum progrediuntur; ita ut singulis C. annis unum gradum & XXXVI. M. annis integrum circuitum absolvant. Primum autem Mobile, seu decima Sphæra ab oriente in Occidentem movetur, qui Primus Motus dicitur, eoque incredibili velocitate spatio viginti quatuor horarum circumagitur, secumque inferiores sphæras rapit. In regione illa ætheria certos quosdam circulos fingunt Astronomi, ut partes mundi & motus cælestes limitant, mensurent, aut etiam numerent. *

CAP. II.

De Globi partibus & Circulis.

I.

Primum *Axis* in Globo constituitur, sive linea recta, per centrum *Axis* terræ traducta; quæ est totius mundi diameter, à præpositione Græca *αξ*, id est, *per*, & verbo *ματρίω*, id est, *metior*, dicta: quæsi medium dimetiens, circum quam volvitur atque convertitur Mundus.

II. *Axis* autem extrema, *Poli* mundi appellantur, à verbo *πολέω*, *Poli*; quod est *verto*: unde & *vertices* Latinis, & *cardines* dicti; quia circum hos tota mundi machina, circum volvitur, quorum alter *Arcticus*, id est, *Ursinus*, *Ἀρκτικός* *ἀρκτος* ab *ursa*, vicino sidere; alter *Antarcticus* nominatur, quia *Arctico* ex diametro est oppositus.

* *Zodiacus* quoque suum habet *Axin* & *Polos*, quos *Colurus* solstitiorum in circulis *Polaribus* sustinet. Præterea *Poli* *Horizontis* explicantur cap. seq. sect. V. *

III. *Arcticus* polus, qui & *Borealis* sive *Boreus*, & *Aquilonaris* *Arcticus* sive *Aquilonius* à *Borea* sive *Aquilone* vento, qui ab hac plaga spirat, & *Septentrionalis* dicitur, à septem stellis, quas *Trioncis* vocant, est is, qui in his locis, quæ nos incolimus, semper apparet.

IV. *Antarcticus*, qui & *Australis* & *Austrinus*, & *Notius*, ab *Austro* *Antarcticus* sive *Noto* vento, & *Meridionalis*, à mundi plaga dicitur, est is, qui nostro hemisphærio nunquam conspicitur; sed sub *Horizonte* latet.

V. Porro Globo decem præcipui assignantur circuli, bifariam distincti: primùm dividuntur in *Majores* atque *Minores*. *Majores* dicuntur, qui idem cum globo obtinent centrum; ipsumque globum in duas secant parteis æqualeis. Sunt autem *Æquinoctialis* sive *Æquator*, *Zodiacus*, *Horizon*, *Meridianus* & duo *Coluri*. *Minores* dicuntur, qui diversum habent centrum à globi centro; quique globum in duas parteis dividunt in æqualeis. Sunt verò, *Tropici* duo, totidemque *Polares*.

VI. Rursus, ex universis circulis alii dicuntur *Recti*, qui angulos *Circuli*; rectos cum *Æquatore* faciunt: ut duo *Coluri*, *Meridianus* & *Horizon* *rectus*. *Recti*. alii *Paralleli*, id est, *æquè distantes*, quod eodem cum universo polos *Paralleli* habeant: quòdque æqualiter inter se in latitudinem distent. Sunt autem, *Æquator*, *Tropici* duo, totidemque *Polares*. Tres dicuntur *Obliqui*, quod *Obliqui*, *versos* à mundi polis habeant suos polos; *Zodiacus*, *Meridianus*, & *Horizon* *obliquus*.

CAP. III.

De Majoribus Circulis.

I.

Circuli
Fixi.

MAjores Circuli distinguuntur in Fixos, atque Mobiles. Fixi, sive Immutabiles, dicuntur, qui eundem perpetuò locum in globo obtinent; ideoque in globi superficie pinguntur. Sunt

Mobiles. autem *Æquator & Zodiacus*. Mobiles sive *Mutabiles* dicuntur, qui non eandem semper in Globo sedem obtinent; sed multipliciter, pro varia regionum atque locorum mutatione mutantur: ideoque extra Globi superficiem designantur: Sunt *Horizon & Meridianus*. Sed de singulis agendum.

* Fixi Circuli quoque sunt *Coluri Tropici & Arctici*. Non igitur soli Majores, in *Fixos & Mobiles* distinguuntur. Quippe Circulatione *Quantitatis* distinguuntur in Majores & Minores; ratione *Situs*, in Rectos, Obliquos, & Parallelos; & ratione *Motus*, in Fixos & Mobiles. Ab aliis ratione *Motus* Circuli separantur in Mobiles ac Intrinsecos, qui *Sphæra materiali inscripti cum ipsa convertuntur*: ut *Æquator, Zodiacus, duo Coluri, duo Tropici, & duo Polares*. Et Immobiles ac Extrinsecos, qui in conversione *Sphære manent immoti*; ut *Horizon & Meridianus*. Hi Auctori adpellantur *Mutabiles*, quod pro ratione loci mutantur. Illi Immutabiles, quòd ubivis locorum maneant iidem. *

II. De Horizonte.

Horizon.

I. *Ὁρίζων, Horizon*, ab *ὀρίζω* definitio; Latine *Terminator, Finitor, & Finiens*, est *circulus major mutabilis*, qui *conspēctam mundi partem ab inconspēcta dirimit*; hoc est, inferius hemisphærium ab superiore. Describitur in theca sive armilla Globi; hujusenim superficies, quæ supera est, verè Horizontis munere fungitur; dirimens globum in duas æquas partes.

Rationalis.
Sensibilis.

II. Est autem *duplex*: alter, qui *ratione* atque intelligentia percipitur; alter qui *sensu*. Is qui intelligentia percipitur, est is, qui ad fixarum stellarum orbem pertingit, & in duas æqualeis partes universam mundi sphæram dividit; ita ut alterum hemisphærium super terram exstet, alterum sub terra condatur.

Rectus.

III. Estque *triplex*; *Rectus, Obliquus & Parallelus*. *Rectus* est, qui per mundi polos transiens, polum seu verticem habet sub *Æquatore*; quem ad rectos angulos interfecat. *Obliquus* dicitur, cujus vertex ultra citræ *Æquatorem* incidit; quique *Æquatorem* ad obliquos angulos interfecat; altero mundi polorum sursum elevato, altero deorsum depresso.

Obliquus.

Hu-

Hujusmodi Horizontem qui habent, iis Sol & reliqua sidera obliquo ascendunt & descendunt motu.

Et Parallelus, qui Aequatoris plano unitur, habet que locum in Sphærâ Parallelâ. Ac tùm sex Zodiaci signa supra Horizontem conspiciuntur.

Is verò quem sensu percipimus, est Horizon, qui oculo nostro terminatus, quoad usque conspectus ferri potest, extenditur, dividens partem Orbis, quæ nobis cernitur, ab ea, quæ non apparet, cujus diametri longitudo CLXXX stadia, id est, millia passuum XXI cum dimidio, milliaria Germanica v. cum v. octavis, non excedere putatur; quòd oculorum acies non ultra se extendit.

* Sensibilis Horizon non est terra spatium, quod sensu visus circumducto terminatur & describitur. Etenim si est Terra spatium, quomodo est circulus celestis? Et si in parteis inequales revera secat Globum, quâ ratione Magnus dici poterit Circulus? Non autem in Terra, sed in Cœli Terræque commissura hic circulus nostris oculis describitur, & recte hic dicitur Circulus Major; Terra enim oculusq. noster in superficie terra ad Cœlum collata, puncti rationem habent; At Rationalis Horizon suprâ est definitus, qui Globum in parteis æquales superiorem conspicuam ab inferiore & latente dividit. Quacunque igitur de Ortus & Occasu stellarum, & cujuscunque Globi sita dicuntur, ad hunc Circulum Rationalem seu Imaginarium, ut appellant, sunt referenda. *

IV. Mutabilis dicitur atque multiplex Horizon, quia non potest mutari locus, quo versum eas, quantumvis mutatio ea perexigua sit, quin unâ varientur horizon, regio, & cœlum. Atque hac ratione infiniti possunt fingi Horizontes.

V. Porro Horizontis duo sunt poli: quorum alter Arabico vocabulo dicitur *Semith*, corruptè vulgò *Zenith*: estque punctum perpendiculariter vertici nostro incumbens; alter vocatur *Nadir* vulgò, at propriè *Nathir*, superiori ad diametrum oppositus, Antipodum cervicibus incumbens.

* Officia Horizontis sunt; 1. Cœlum in duo aequalia hemisphæria, superum & inferum dividere. 2. Ostendere Ortum, occasum & moram stellarum supra Horizontem. 3. Constituire Globum Rectum, Obliquum & Parallelum. 4. Stellâs apparentes à numquam conspicuis secernere. 5. Elevationi poli inservire. Est autem Poli Elevatio arcus Meridiani inter Horizontem & dati loci Zenith. 6. Ostendere quantitates dierum artificiale, æquales in Globo Recto, inæquales in Globo Obliquo, determinatque crepuscula; quum movetur Solis locus per 18. gradus Horizonti propinquos. *

Officia Horizontis.

III. De Aequinoctiali.

Æquator.

I. *Æquinoctialis*, qui & *Æquidialis*, Græcè *ἰσημερινός*, & *Æquator*, est circulus quinque parallelorum maximus, qui globum in duas partes æquales, septentrionalem & meridionalem dividit, æquali spatio ab utroque polo distans. quem cum Sol attingit, æquale in toto Orbe efficit diei ac noctis spatium unde & nomen ei quæsitum. Fiunt autem ejusmodi *Æquinoctia*, quæ *Æquidialia* antiquis dicebantur, bis in anno: semel in principio Arietis, quum *Vernum*, atque iterum in principio Libræ, ubi *Autumnale* vocatur. Cæterum nautæ *Æquatorem* vulgò appellant *Mediam lineam*, sive nudè *Lineam* *ἡ μέση*.

Æquinoctia.

Officia Æquatoris.

* *Æquator*, qui etiam *Primi Mobilis* adpellatur *Cingulum*, dividit 1. *Cælum* in partem Septentrionalem & Australem. 2. Est mensura & regula *Primi motus*, qui in *Æquatore* est equalissimus. Quoties enim XV. gradus *Æquatoris* supra *Horizontem* ascendunt: toties una hora est absoluta, 3. Est regula diei & noctis. 4. Est *Zodiaci* mensura. 5. Ostendit *Æquinoctia* quæ fiunt quum *Æquator* *Eclipticam* intersecat. 6. Ostendit *Declinationes* *Eclipticæ* & stellarum. Est autem *declinatio* distantia gradus *Eclipticæ* vel stellæ ab *Æquatore*, versus alterutrum polum. 7. *Geographis* inservit in longitudine locorum inveniendâ; item in consuecendis mappis. 8. *Loca* sub *Æquatore* posita nullam habent latitudinem. *

IV. De Zodiaco.

Zodiacus.

Ζωδιακός, *Zodiacus*, est circulus major, internus, mobilis, sed immutabilis, latus, inter mundi polos obliquè locatus; ex una parte *Tropicum æstivum* in principio cancri, ex altera *hybernum* in principio *Capricorni* apprehendens; ac medium intersecans *Æquatorem*; à quo vicissim secatur, circa principia *Arietis* & *Libræ*: ita uti altera ejus medietas ab *Æquatore* ad polum *Arcticum*, altera ad *Antarcticum* declinet. dividitur in XII. parteis, quæ signa vocantur: unde nomen Latinum *Signifer*: dicitur etiam *Circulus signorum*. Græcum verò *Ζωδιακός*, *ἄνθρωπος τῶν ζώων*, hoc est, animalibus, quæ in eo finguntur. quorum nomina, duobus versibus ab *Ausonio* expressa, sunt ista:

	♈	♉	♊	♋	♌	♍
Sunt	Aries,	Taurus,	Gemini,	Cancer,	Leo,	Virgo,
	♎	♏	♐	♑	♒	♓
	Libra,	Scorpius,	Arcitenens,	Caper,	Amphora,	Pisces.

Signa Septentrionalia,
Australia,
Ascendentia,
Descendentia.

Horum versuum prior *Septentrionalia*, posterior *Australia* signa continet.

* *Dividuntur*. 2. hæc signa in *Ascendentia*, in quibus sol ex *Austro* in *Septentrionem* ascendit; ut ♋ ♎ ♏ ♐ ♑ ♒. Et *Descendentia*, in quibus sol ex *Septentrione* in *Austrum* descendit; ut ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍. *Dividuntur* 3. in *Vernalia*,

nalìa, ut sunt $\gamma \delta \Pi$. Æstiva, ut sunt $\Theta \Omega \Pi \rho$. Autumnalia, ut sunt $\alpha \mu$ Vernalia, Æstiva, Autumnalia, Hyemalia. $\beta \omega \chi$. *

Singulis verò signis XXX tribuuntur gradus; qui computati CCCLX in universum conficiunt; in quos totus distribuitur Orbis terrarum.

* Ratione Latitudinis, Zodiacus porrò dividitur in treis circulos parallelos. Intra duos exteriores Planctæ progrediuntur, eorum Latitudo à quolibet Ecliptica latere statuitur. 8. graduum: quos si unâ sumas, Latitudo Zodiaci fuerit 16. graduum. Quamquam alij eam 20. volunt esse graduum. Medius Zodiaci circulus, sub quo Sol perpetuò incedit, Ecliptica appellatur, ab' Εκλείπειν , à deficiendo; quod ostendat Eclipses. Adpellatur etiam Orbita & via Solis. Est autem Zodiacus 1. regula Motus Secundi, Regia Via Solis, Luna, omniumque Planctarum. 2. Cælum dividit in duo equalia hemisphæria. 3. Obliquitate suâ gratas efficit temporum viceis; dierum noctiumq. incrementa & decrementa. 4. Ostendit loca Eclipsium. 5. Determinat Zonam Torridam. 6. Ab Ecliptica numerantur Latitudines stellarum. *

V. De Meridiano.

Meridianus, Græcè $\mu\epsilon\rho\iota\mu\epsilon\tau\epsilon\rho\upsilon\varsigma$, major mutabilis circulus est, qui per polos mundi, & dati cujuslibet loci verticem ductus, Equinoctialem ex transverso interfecat; totumq. terræ Orbem in duas partes dispescit; altera ejus medietate ad Ortum, altera ad Occasum relicta: ita dictus, quòd Sol, cum in nostro hemisphærio cum attingat, apud nos atque omnes eos, qui sub eodem Meridiano, Septemtrionem Austrumve versus sunt positi, facit medium diei: ac rursus medium noctis, cum in inferiore hemisphærio ad eundem perveniat. Hujus igitur potissimum officium est, medium diem mediumque noctem ostendere. Est autem vertex loci, punctum in cælo, directè illi loco supra positum, vel vertici capitis cujusvis hominis perpendiculariter incumbens. Mutabilis dicitur Meridianus, quia si tantillum, ortum occasumve versus progrediariis, alius continuò erit Meridianus: ita uti semper mutetur unâ nobiscum pro ratione locorum ac regionum, in quibus consistimus. Atque hac ratione infiniti constitui possunt Meridiani: quot enim puncta verticalia, tot Meridiani dabuntur.

* Meridianus seu linea mediæ Cæli, est linea, cui suppositi populi simul habent meridiem; modò Sol illis affulgeat. Accipitur autem Meridianus primò pro gradu Longitudinis, & tum Meridianus simpliciter dicitur: deinde sumitur pro circulo totum Orbem ambiente, & tunc appellatur Meridianus Major; de quo agitur hoc loco. Dividit is 1. cælum in duas aequales partes, Orientalem & Occidentalem. 2. Lines est meridiem & media noctis. 3. Diem in tempus antemeridianum & pomeridianum; noctem in horas mediam noctem antecedentes & consequentes. Summam Altitudinem Solis & Stellarum commensurat.

5. Et

5. Et Poli Elevationem. 6. Ostendit quoque initium diei naturalis, quod Astronomi sumunt à Meridiano.

Græci mane diem capiebant Solis ob ortu.

Vespere Judæi. Scrutantes sidera cœli

Quum Sol in medio splendet nitidissimus orbe,

Christicolæ incipiunt medio sub tempore noctis.

Addenda hoc loco doctrina de Coluris ab Auctore omissa.

DE COLURIS.

Coluri.

Coluri dicuntur ἀπὸ τοῦ κολῦρεν, quod imperfectum significat; numquam enim in Globi Obliqui conversione integri apparent, sed imperfecti. Sunt autem Coluri circuli majoreis, qui per quatuor Zodiaci puncta cardinalia & polos mundi transcurrentes, ac cum Æquatore angulos Sphærales facientes, Globum in quatuor quadrantes distinguunt. Sunt autem duo. Alter dicitur Colurus Æquinoctiorum, qui per polos Æquatoris & puncta Æquinoctialia, principium videlicet ♈ & ♎ transit. Alter est Colurus Solstitiorum, qui per polos Zodiaci, Æquatoris & puncta Solstitialia, principium ♄ & ♋ transit. Hic dicitur Colurus Solstitiorum sive Solstitialis; quia Eclipticam in punctis solstitialibus intersectat. Ille verò Colurus Æquinoctiorum seu Æquinoctialis; quia ostendit Æquinoctia. Coluri 1. mutuis intersectionibus ostendunt polos Æquatoris. 2. Quatuor puncta Cardinalia Zodiaci. 3. Zodiacum in quatuor Quadrantes distinguunt respondentes quatuor partibus anni. Speciatim, Colurus Æquinoctiorum 1. ostendit puncta Æquinoctialia. 2. Eclipticam in partem Septentrionalem & Australem dividit. Colurus Solstitiorum 1. indicat puncta Solstitiorum. 2. Dividit Eclipticam in partem Adscendentem & Descendentem. 3. ostendit maximam Solis Declinationem. 4. Sustinet polos Zodiaci in Circulis Polaribus. *

Colurus Æquinoctiorum, Colurus Solstitiorum, Officia Colurorum,

CAP. IV.

De quatuor minoribus Circulis.

I. DE TROPICIS.

Tropici.

TRopici circuli sunt duo, aequali spatio ab Æquatore distantes, & Eclipticam utrinque attingentes: quorum alter, qui nobis propinquior est, Cancrī Tropicus; alter in Austrum vergens, Tropicus Capricornii dicitur, Latini Solstitiales appellant, propterea, quod Solstitia in iis fiunt. hosce quippe circulos Sol nunquam egreditur, verum quum ad alterum eorum pervenit, retrorsum se convertit: unde & nomen acceperunt, ἀπὸ τῆς τροπῆς, hoc est, à reversione. Tropicus Cancrī, qui & æstivus & Circulus alti solstitii dicitur, est circulus omnium, quos Sol describit, Septentrioni proximus, in quo quum fuerit Sol, non ultra, Septentrionem versus progreditur, sed ad alteram mundi partem versus Austrum facit reversionem Æstivam:

Tropicus Cancrī.

ubi

ubi omnium totius anni longissima in nostro hemisphærio dies, nox verò brevissima. Cancræ autem Tropicus dicitur à signo Zodiaci, in cuius principio Sol tunc vertitur. Tropicus Capricorni, qui & hybernus & brumalis, & Circulus Tropicus Capricorni. imi solstitii dicitur, circulus est omnium, quos Sol per Mundi conversionem describit, Austroproximus, in quem cum Sol pervenit, non ultra Austrum versus procedit, sed ad alteram Mundi partem, versus Septentrionem, reversionem facit hybernæ, sive brumalem: ubi longissima totius anni in nostro hemisphærio nox; dies verò brevissima efficitur. Capricorni Tropicus appellatur à signo, cuius principium tunc Sol transmittit.

* Tropici ostendunt. 1. in Ecliptica puncta Tropica seu Solstitialia. 2. Determinant Officia maximam Solis Declinationem. 3. Diem monstrant longissimum & brevissimum in Tropico. 4. Certis quasi limitibus viam Solis versus Septentrionem & Merid. diem includunt. 5. Torridam cæli plagam à Temperatis distinguunt. 6. Obliquitatem Eclipticæ ostendunt.

II. De Arctico.

Polares circuli sunt duo extimi polis vicini, æquali spatio à suo quisque polo distantes. Horum, qui nobis semper conspicitur, Arcticus dicitur, ut ipse Polus, ἀπὸ τῆς ἀρκτῆς, ab Ursa, quia prioribus Urse pedibus describitur, minoris videlicet. Item Septentrionalis & Borealis, & Aquilonaris; à mundi regione, cui subjacet.

III. De Antarctico.

Alter verò æqualis & parallelus Arctico, Antarcticus dicitur, quod Arctico ex diametro opponitur: totus sub terra conditus, cuius objectu à nobis haud cerni potest. Idem Austrinus sive Australis & Meridionalis.

* Circuli Polares 1. ostendunt polos Zodiaci, eorumque à polis Mundi distantiam; que tanta est, quanta maxima solis Declinatio, nimirum 23. grad. & 30. minut. 2. Officia Circulorum Temperatas cæli Plagas à Frigidis distinguunt. Polarium.

CAP. V.

De Zonis.

I.

Quatuor minores circuli totius terræ superficiem in quinque dividunt spatia, seu plagas, quas Zonas vocant Geographi & Fascias. Prima divisio in Zonas.

* *Lucretius* tantum duas admittebat Zonas, *Polybius* & *Possidonius* statuebant sex; quoniam duas *Torridas* numerabant. *Martianus Capella*, quinq; vulgo receptas Zonas bifariam dividens, faciebat decem. Vera opinio quinque posuit Zonas *)

Quid Zona? II. Ζώνη, Latine *cingulum*, est spatium in globo terræ inter duos circulos minores, vel inter circulum minorem & polum comprehensum. Adpellantur autem Zonæ ab habitudine seu natura, una *Torrida*, duæ *Frigida*, totidemque *Temperata*. Ea, quæ in medio reliquarum sita est, *Torrida* vocatur à Solis, cujus viæ subiecta est, perpetuo ardore: propter quem vetustissimis mortalium inhabitabilis putabatur. Est autem spatium inter duos *Tropicos* comprehensum; continens in latitudine grad. XLVII. mediam intersecat circulus *Æquinoctialis*.

Torridæ
Zonæ incolæ.

Ἀσκητοί
Ἀμφίσκητοί,

Ἀσκητοί
Ἀμφίσκητοί.

Ἀσκητοί
Ἑτερόσκητοί

* *Incola* hujus Zonæ sunt vel sub *Æquatore*; vel inter *Tropicos* & *Æquatore*; vel sub ipsis *Tropicis*. I. Qui sub *Æquatore* habitant; 1. perpetuum habent *Æquinoctium*. 2. Sol iis in anno bis est verticalis, nullamque spargit umbram, nisi sub pedibus, in principio videlicet ♄ & ♋, unde & Ἀσκητοί quasi Inumbres dicuntur. 3. Omnes stellæ equaliter illis oriuntur & occidunt. 4. Quatuor habent *Solstitia*, nempe duo Alta, Sole existente in principio ♄ & ♋ & duo Ima in initio ♏ & ♐. 5. Duas habent æstateis, Et duas quasi hyemes; 6. Duplices habent in anno umbras *Meridianas* (Perpendiculari exceptâ) *Septemtrionalem* & *Australem*: unde etiam Ἀμφίσκητοί, quasi Biumbres nominantur. II. Qui inter *Æquatore* & *Tropicos* habitant 1. duplices etiam habent umbras *meridianas*, *Septemtrionalem* & *Australem*; unde & ipsi sunt Ἀμφίσκητοί; ut sunt *Arabes*; qui *Tropicum* ♏, in Zonam *Temperatam* *Septemtrionalem* progressi, admirati sunt, ut ait *Lucanus*, umbras nemorum non ire sinistras. h. e. *Æstivo* tempore non ferri versùs *Meridiem*, quòd in patriâ fieri observant. 2. Quatuor habent *Solstitia*, duo Alta & duo Ima. 3. Duas æstates, duasque hyemes, præsertim si æquatori sint propiores. 4. Sol bis in anno iis est verticalis, nullam umbram, nisi sub pedibus, projiciens; quare & hi Ἀσκητοί simul vocantur. III. Qui verò sub *Tropicis* degunt terræ incolæ, 1. unicam habent in anno umbram *Meridianam*; eamque vel *Septemtrionalem*; vel *Australem*; unde dicuntur Ἑτερόσκητοί, quasi Alterumbres. 2. Duo iis sunt *Solstitia*, unum Altum, alterum Imum. 3. Unam habent æstatem, & unam hyemem. 4. Dies noctesque artificiales inæquales. 5. Sol iis semel in anno est verticalis; hinc & ipsi Ἀσκητοί Inumbres sunt.*

III. Duæ autem extremæ, quæ sunt circa mundi polos, altera *Septemtrionalis*, circa polum *Arcticum*, altera circa *Antarcticum*, *Australis*,
Fri-

Frigida vocantur; quia longissimè à Solis via sepositæ sunt, & ob nimium *Frigida*
 frigus itidem inhabitabiles veteribus existimabantur. *Eas autem dissemi-*
nant utrimque circuli Arcticus, & Antarcticus: suam versus suum quisque po-
lum. A polis etiam dicuntur *Polares*. Harum quæque complectitur gra-
 dus XXIII. cum dimidio.

* *Zonarum Frigidarum incolæ, vel habitant sub Circulis Polaribus; vel inter Po-* *Zonæ Frigi-*
los & Circulos Polares; vel sub ipsis Polis. I. Qui sub Circulis Polaribus *dæ incolæ.*
degunt. 1. diem habent XXIV. horarum semel in anno, totidemque horarum
noctem. 2. Cetera iis sunt communia cum iis, qui sunt sub Zonis Temperatis.
II. Qui inter Polum & Circulos Polares habitant. 1. Diem habent maxi-
imum in Æstate 24. horis longiorem. 2. Reliquæ varietates, quæ Zonarum
Temperatarum incolis accidunt, istis quoque contingunt. III. Si qui verò sub
ipsis Polis sunt, 1. Diem habent in anno unum sex mensium; & noctem unam
totidem mensium. 2. Unum habent Solstitium. 3. Unam æstatem, unamque hye-
mem. 4. Illis stellæ fixæ nec oriuntur, nec occidunt. 5. Umbram gnomones ibi pro-
jiciunt in orbem, & in omnes Horizontis partes, unde Περίσκιος, quasi Circum- *Περίσκιος*
*umbres nominantur.**

IV. Reliquæ verò duæ, quòd in medio inter frigus & ardorem positæ *Temperata*,
 sunt, *Temperata* dicuntur & habitabiles. Harum altera, quæ *Arctico &*
Tropico Cancris finitur, Septemtrionalis; altera, quæ Antarcticò & Tropico Ca-
pricorni terminatur, Austrina sive Australis & Meridionalis dicitur. Con-
 tinet quæque gradus XLIII.

* *Incolæ Zonarum Temperatarum habent 1. duo solstitia, Altum & Imum. Temperata-*
 2. Unam in anno æstatem, unamque hyemem. 3. Duo Æquinoctia. 4. Sol *rum Zonæ*
 nunquam iis est verticalis. 5. Quædam Stellæ iis nunquam oriuntur; quædam *rum incolæ.*
 nunquam occidunt. 6. Unicam habent umbram in anno Meridianam, versus
 alterutrum Polum sparsam: unde Ἐτερόσκιος, quasi Alterum bres dicuntur.* Ἐτερόσκιος

* Porro, pro diversitate Zonarum tria hominum genera enumerantur, quæ inter se
 ratione loci variant. Horum alii dicuntur Perioeci, alii Antœci, alii Anti-
 podes. Perioeci, quasi dicas Circumhabitatores, sunt, qui sub eodem Pa- *Perioeci,*
 rallelo, & Meridiano, in unâ eademque Zonâ habitant, & quorum una
 eademque est Latitudo versus eundem polum; Longitudo verò centum
 & octoginta gradibus discrepans. Hi habent 1. eandem Zonam. 2. Æstatem
 quoque & hyemem eandem. 3. Reliqua item anni tempora & horas, incrementa &
 decrementsa dierum noctiumque consimilia. 4. Non tamen habent eundem Or-
 tum Solis, neque eundem Occasum; ac proinde diversa dierum noctiumque initia,
 media & fines. Hinc diei horas numerant contrariæ reipsa, nomine easdem; ni-

mirum quum in uno loco est meridies & XII. hora meridiana, in altero est media nox & XII. media noctis. Itaque hujus incola numerant I, II, III, &c. à mediâ nocte, dum illi numerant I, II, III, &c. à meridiè. Quod tamen de his tantum venit intelligendum, quibus Sol oritur atque occidit; & quibus Polus nunquam elevatur ultra 65. gradus. 5. Diebus Æquinoctiorum Sol occidit uni loco, dum alteri oritur, atque adèò tempus diei unius loci, est nox alterius. Aliis verò anni diebus, nempe semisse anni, quo Sol vicinum locis, illis Zodiaci semicirculum percurrit, hoc est, vere & æstate prius oritur uni loco, quàm alteri occidit, atque adèò quibusdam horis vel horarum partibus simul diem habent Solemque conspicuum, nempe dum Sol uni loco versus occasum tendit, alteri jam supra Horizontem emersus adscendere versus Meridianum incipit. Altero verò anni semisse, autumnno & hyeme, qua Sol remotiorem Zodiaci semicirculum decurrit, prius occidit uni loco quàm alteri oritur; atque adèò nullam diei, sed aliquam noctis partem communem habent, & Solem aliquibus horis vel horarum partibus depressum infra Horizontem, ita tamen, ut uni loco, sit finis noctis, alteri initium. 6. Singula stella equali tempore commorantur supra illorum Horizontem: eademque stella nunquam iis oriuntur, & eadem nunquam occidunt. 7. Eundem habent Polum æquè elevatum. 8. Quem locum Telluris Pericæorum alter ad occasum habet, eundem alter habet ad Orientem.

Antæci.

II. Antæci, quasi dicas, in opposito habitantes, sunt, quibus una eademque est Longitudo, ad Meridianum communem, in duabus Zonis numerata: Latitudo item æqualis, duobusque Parallelis versus utrumque Polum ab Æquatore æque distantibus intercepta. Hi 1. simul agunt meridiem & mediâ noctem, atque omnes horas simul numerant. 2. Quantitas tamen diei est diversa. Nam crescente apud Borealeis Antæcos die, decrescit dies apud Australes: quare quum maximus apud nos est dies, erit minimus apud nostros Antæcos. 3. Tempestates anni habent contrarias eodem tempore, nempe quum unus locus ver agit, alter experitur autumnum; quum iste æstatem, hic hyemem. 4. Dies unius loci sunt æquales alterius noctibus; & hujus dies proris loci noctibus. 5. Diebus Æquinoctiorum Sol illis simul oritur & occidit, aliis autem diebus unicitius, quàm alteri. 6. Faciem illis sibi mutuò obvertentibus vel ad Æquatorem respicientibus, uni Sol à dextra videbitur oriri, ad sinistram occidere; alteri contra à sinistra oriri ad dextram occidere. Eodem modo omnes stella uni à dextra, alteri à sinistra orientur. 7. Polos diversos elevatos habent equali elevatione. 8. Stella uni loco perpetuò apparentes alteri loco nunquam oriuntur, sed semper infra Horizontem depresso manent: Contra, quæ huic loco nunquam occidunt, illi nunquam oriuntur.

III. Antipodes, qui alio nomine dicuntur Antichthones, sunt, qui adversam nobis plagam incolunt, duobus Parallelis è Diametro oppositis juncti, communi tamen Meridiano uniti; ideoque Longitudines habent diversas, distantque à se invicem majori semicirculo, hoc est, Parallelo dimi-

dimidio . per centrum Terræ transeunte, qui constat 180. grad. *Habent*
 1. eundem Horizontem ; sed diversam ejus faciem : omnibusque anni diebus Sol
 atque stella uni loco oriuntur , dum alteri occidunt : Uniusque dies alterius nox est.
 2. Dies anni oppositos habent inaequales , sicut etiam noctes , ita ut unius loci dies
 longissimus sit alterius brevissimus. 3. Horas diei contrarias revera , nomine eas-
 dem numerant ; uni enim loco meridies est , dum alteri media nox est. Tempesta-
 tes anni eodem tempore experiuntur contrarias ; nempe dum uni ver , alteri est au-
 tumnus : dum uni æstas , alteri hyems est ; & contrà. 5. Polos diversos habent ele-
 vatos aequali elevatione : ab Æquatore aequaliter distant sed à diversis ejus plagis : in
 eodem Meridiano siti sunt , sed diversis ejus semicirculis. 6. Quæ sidera uni loco
 perpetuò apparent , illa alterius loci incolis nunquam conspiciuntur. 7. Sidera unius
 loci incolis à dextris , alterius à sinistris oriri videntur : si videlicet ad Æquatorem
 converterint faciem. In Globo , dato loco , exhiberi potest locus Antæcorum , Pe-
 riæcorum & Antipodum : Si locus datus ad aneum adducitur Meridianum , &
 quot gradus inter hunc & Æquatorem intercepti sunt , totidem numerentur ab al-
 tera Æquatoris parte : Terminus numerationis erit locus Antæcorum. Deinde
 index applicetur , ad horam XII. cycli , noteturque punctum Meridiani , quod
 dato loco imminet ; item illud , quod loco Antæcorum. Hisce factis , volvatur
 Globus , donec index in cyclo horario monstret alteram duodecimam. Itapunctum
 Globi , quod subjicitur notato Meridiani puncto loci dati , erit locus Periæcorum ;
 & punctum Globi , quod subjicitur alteri notato puncto Meridiani , erit locus An-
 tipodum. Sed notandum , eos , qui sub Æquatore habitant , non habere Antæcos :
 Periæcos autem illorum esse eosdem cum Antipodibus eorum. Deinde , Polos Tel-
 luris non habere Periæcos : ipsos verò sibi mutuò esse simul Antæcos & Antipodes.
 Hæc tria incolarum genera à se differunt. Pericæci communem habent Paralle-
 lum , sed minorem , neque transeuntem per Diametrum terræ , nisi sub Æquatore ;
 communemque Meridianum. Antæci duos habent Parallelos , & ipsos minoreis ,
 quàm est Æquator ; communem etiam Meridianum. Antipodes verò duos ha-
 bent Parallelos , & ambos majoreis , transeuntes per centrum terræ , sibi que invi-
 cem diametraliter oppositos : sed unum tamen atque communem Meridianum. Qui
 verò sub eodem habitant parallelo , eodemque Meridiano , i. e. eandem habent longi-
 tudinem & latitudinem , Synæci appellantur.

Ratio inve-
niendorum
Antæcorū ,
Periæco-
rum & Anti-
podum.

CAP. VI.

De Parallelis & Climatibus.

[Tertia Terræ divisio.]

I.

A

T distinguitur etiam terræ superficies secundum aliam rationem, Secunda
 nempe per quantitatis dierum variationes. Quippe qui sub ipso
 Globo divi-
 so in Cli-
 Equa-
 maza,

B 3

Æquatore consistunt, perpetuò diem nocti æqualem XII. horarum habent: quantò autem aliqua regio latiùs ab Æquatore versus alterutrum polum declinaverit; tantò plus æstate diei longissimæ, vel vicissim hyeme noctis quantitas augetur. Proinde Geographi pro diversa quantitatis dierum variatione diversas plagas terræ distinxere, quas vel *Parallelos* vocarunt, vel *Climata*.

Parallelus. II. *Paralleli sunt circuli equali undiq. spatio abs se invicem distantes, ab occasu in ortum ducti.* Hi varii in Globo ad libitum cujusque describi possunt. Verùm Ptolemæus, quem plerique alii sequuti sunt Geographi, XXI. *Parallelos* descripsit *Septemtrionales*; hac observatâ intercapedine, uti dies unus paralleli longissimus, superet paralleli præcedentis diem prolixiorem quadrante hora. **Clima.** *Clima* autem est terræ spatium duobus parallelis inclusum: in quo, longissimo die, dimidia hora variatio, sive augmento fit. Sed nomen Climatis ac Paralleli aliquando circulum, aliquando spatium duobus circulis comprehensum, significat. Dicitur autem *Clima* $\Sigma\pi\omicron\tau\epsilon\chi\lambda\iota\nu\epsilon\sigma\alpha\iota$ ab inclinando: quoniam respectu Polorum inclinat se cœlum, in tali habitationis intervallo.

Tria Parallelorum genera.

* *Ad cujusque Climatis constitutionem tres requiruntur Paralleli; duo scilicet extremi, quibus Clima comprehenditur, & utrinque terminatur, & unus intermedius. Iste tamen Parallelus, qui est finis unius Climatis, is idem est initium sequentis Climatis. Sunt autem Paralleli triplices; Primi regionum Latitudines distinguunt, initio sumto ab Æquatore, & in Globo vel Mappa interdum X. interdum XV. gradibus distinguuntur. Secundi Zonarum intervalla distinguunt. Tertiï dierum artificialium differentias indicant, & Climata constituent. Temporis differentia, qua paralleli dirimuntur, est quadrans horæ. Quot igitur Parallelis aliqua regio ab Æquatore distat, tot etiam quadrantibus horæ longissima ejus dies augetur.**

Climata Septemtrionalia & Australia.

III. Cæterùm distinguuntur *Climata* in *Septemtrionalia* & *Australia*; utraque ab Æquatore versus suum quæque Polum initia ducentia. Ideoque quotum aliquod Clima fuerit ab Æquatore, tot semihoris longissimus ejus loci dies superat diem nocti æquali m, seu Aequinoctialem, qui est horarum XII; & vice versa. Ut scire queas, sub quo Parallelo vel climate quilibet locus positus sit, considera numerum horarum, cujus longissimus ejus loci dies superat diem Sphæra recta, qui semper horarum est duodecim; is enim duplicatus ostendit numerum Climatum: quadruplicatus exhibet numerum Parallelorum.

* Paral-

* *Paralleli & Climata inveniuntur hoc modo. Primò ad loci dati Latitudinem elevatur aut deprimitur Polus. Deinde ad Problema inferius XVI. investigatur numerus horarum in die longissimo. Tertio considerandum, quot horis longissimus dati illius loci dies superet diem Aequinoctialem, qui est horarum XII. Quarto numerus horarum, qui est supra horas XII. duplicatus ostendit numerum illius Climatis; quadruplicatus habet numerum Parallelorum, sive sub quoto Parallelo sit locus ille datus. Rationem inveniendorum Parallelorum & Climatum pag. seq. ad Sect. VI. ostendit Auctor. **

Parallelorum & Climatum inveniendorum ratio,

IV. Cæterum *Climata* à Veteribus VI tantum numerata sunt; quòd loca ultra septimum *Clima* sibi incognita vix inhabitari existimarent. *Climata* autem hæc ab insignioribus locis, per quæ *Climatis* medium protenditur, nomina acceperunt: ut *primum* per Meroën, Nilo circumfulam insulam & urbem Africae; *secundum* per Syenen, Ægypti urbem; *tertium* per Alexandriam, itidem Ægypti urbem; *quartum* per Rhodum insulam; *quintum* per Romam; *sextum* per Pontum Euxinum; *septimum* per Borysthenis ostia.

Numerus Climatum juxta veteres,

* Strabo IX. tradidit *Climata*, addiditque octavum per Maxoridem; & nonum quod extremum appellat. Ptolemaeus lib. II. Cap. VI. hoc dierum augmentum expressit: ubi tamen tantum meminit Parallelorum. *Climatum* mentionem facit Cap. VII. & XII. *

V. Posteriores verò, qui experti sunt ulterius habitari terram, fecere XXIV. *Climata*, ad elevationem usque graduum LXVII. *Primum* per Meroën; *secundum* per Syenen, sub Tropico æstivo; *tertium* per Alexandriam; *quartum* per Rhodum; *quintum* per Romam & Hellespontum; *sextum* per Mediolanum & Venetias; *septimum* per Podoliam & Tarrariam minorem; *octavum* per Wittebergam; *nonum* per Rostochium; *decimum* per Hiberniam; *undecimum* per Bohus, castrum Norvegiæ; *duodecimum* per Gutiam; *tertiumdecimum* per Bergos, Norvegiæ oppidum; *quartumdecimum* per Viburgium, oppidum Finriæ; *quintumdecimum* per Arosiam Suediæ; *Sextumdecimum* per Dalenkarliæ fluminis ostia: reliqua paribus interstitiis per alia Norvegiæ, Suediæ, Rusiæ, & proximarum insularum loca. Ac certum quidem est, ab Aequinoctiali circulo ad eum locum, ubi dies longissimus horis XXIV definitur, *Climata* XXIV interjacere, inde verò ad Polum *Climatum* distinctio minus certa est: propterea quod non jam horis dimidiatis, sed integris primùm diebus, mox septimanis, ac tandem totis mensibus dies ita augeantur, ut sub ipsis polis hemi-

Numerus Climatum juxta Recentiores,

misphæriorum alterum VI. mensium luce perpetua exsiccetur ; altero in densissimis tenebris languente.

* Brietius Climata per illustriores urbes protendit sequentes. Primum Clima per *Malaccam India urbem*. Secundum per *Goam*: Tertium per *Mexicum*: Quartum per *Hierosolymam*: Quintum per *Nicosiam in Cypro*: Sextum per *Madritum in Hispania*. Septimum per *Constantinopolin*. Octavum per *Viennam Austria*. Nonum per *Pragam Bohemia*. Decimum per *Amstelodamum*. Undecimum per *Smolenskiūm*. Dodecimum per *Hafniam*. Decimum tertium per *Revaliam Livonia*. Decimum quartum per *Osloviūm Norvagia*. Decimum quintum per *Ustingam Moscovia*. Decimum sextum per *Permenevelicam in Permia Moscovia provincia*. Decimum septimum per *Vassam in Finlandia*. Decimum octavum per *Nidrosiam in Norvagia*. Decimum nonum per *Onlium in Moscovia*. Vigessimum per *Vistum in Finlandia*. Vigessimum primum per *Tornam in Bothnia Suedia*. Vigessimum secundum per *Volingam in Moscovia*. Vigessimum tertium per *Scolotum in Islandia*. Vigessimum quartum per *Holam in Islandia*. Idem Brietius peculiarem ostendit rationem accurate inventendi Climata; quæ in Parall. Geograph. pag. 30. Vid.*

VI. Cæterum quæ ratio Climatum est ab Æquinoctiali ad Arcticum versus, eadem est ab eodem Æquinoctiali versus Antarcticum & par numerus. Hæc autem Climata proprias appellationeis non habent apud auctores, sed ex oppositis nominantur; adjecta præpositione Græca ἀντὶ, ut ἀντιδιὰ Μερόν, id est, *contra per Merœn*; & ita deinceps. Possent tamen eodem modo, ut illa, ab suis locis appellari: ut *primum* Clima per Lunæ monteis, ac fonteis Nili, *secundum* per promontorium, vulgò dictum *Capo de Corientes*, ad Africæ litus Orientale, sub Tropico hyberno: & sic deinceps. Sed singulorum Climatum, & Parallelorum latitudines ab Æquinoctiali, intervalla ab invicem, & maximorum dierum longitudines, quò faciliùs intelligantur, tabulam hic apponemus.

Clima- ta.	Pa- ral- leli.	Dies longissimi,		Latitudo		Intervalla Climat.	
		Hor.	Scr.	Gr.	Scr.	Gr.	Scr.
0	0	12	0	0	0	4	18
	1	12	15	4	18		
1	2	12	30	8	34	8	25
	3	12	45	12	43		
2	4	13	0	16	43	7	50
	5	13	15	20	33		
3	6	13	30	23	10	7	3
	7	13	45	27	36		
4	8	14	0	30	47	6	9
	9	14	15	33	45		
5	10	14	30	36	30	5	17
	11	14	45	39	2		
6	12	15	0	41	22	4	30
	13	15	15	43	32		
7	14	15	30	45	29	3	48
	15	15	45	47	20		
8	16	16	0	49	1	3	13
	17	16	15	50	33		
9	18	16	30	52	58	2	44
	19	16	45	53	17		
10	20	17	0	54	29	2	17
	21	17	15	55	34		
11	22	17	30	56	37	2	0
	23	17	45	57	34		
12	24	18	0	58	26	1	40
	25	18	15	59	14		
13	26	18	30	59	59	1	26
	27	18	45	60	40		

14	28	19	0	61	18	1	13
	29	19	15	61	53		
15	30	19	30	62	25	1	1
	31	19	45	62	54		
16	32	20	0	63	22	0	52
	33	20	15	63	46		
17	34	20	30	64	6	0	44
	35	20	45	64	30		
18	36	21	0	65	49	0	36
	37	21	15	65	6		
19	38	21	30	65	21	0	29
	39	21	45	65	35		
20	40	22	0	65	47	0	22
	41	22	15	65	57		
21	42	22	30	66	6	0	17
	43	22	45	66	14		
22	44	23	0	66	20	0	11
	45	23	15	66	25		
23	46	23	30	66	28	0	5
	47	23	45	66	30		
24	48	24	0	66	31	0	0
<i>Menses.</i>				67	15		
		1		69	30		
		2		73	20		
		3		78	20		
		4		84	0		
		5		90	0		
		6					

CAP. VII.

*De Globi in parteis CCCCLX sectione; item de ambitu terræ;
& de longitudine ac latitudine ejus.*

I.

Omnis Circulus à Geometris in CCCCLX parteis secatur: quam sectionem & Sphæra Globusque admittit.

Tertia Glo-
bi divisio
in longitu-
dinem & la-
titudinem.

II. Terra igitur, quemadmodum Sphæra, in CCCCLX parteis, qui *Gradus* dicuntur, distribuitur. Singuli Gradus in LX distribuuntur *Scrupulos*, qui sunt totidem millia passuum Romanorum seu miliaria Italica. Horum quatuor conficiunt unum milliare Germanicum commune, hinc singuli gradus XV miliaria Germanica continent. Hæc computata conficiunt miliaria in universum *quingies mille quadringenta*: quæ est *circumferentia* totius terrarum Orbis. Hinc *diameter* ejus sit *milliarium mille septingentum octodecim, cum duabus undecimis*, cuius semisis, sive *semidiameter*, est à superficie ad centrum *milliarium octingentum quinquaginta novem, cum una undecima*.

* Minutum seu scrupulus est sexagesima pars gradus, cui in terra respondet quarta pars mill. Germanici; & appellatur Minutum Primum. Quodlibet vero Minutum Primum potest dividi in sexaginta Minuta Secunda; & quodlibet Minutum Secundum in sexaginta Minuta Tertia.*

III. Cæterum Gradus, per quos terra describitur, alii sunt *Longitudinis*, alii *Latitudinis*. *Longitudines* distinguuntur per Circulos Meridianos, *Latitudines* per Parallelos. *Meridiani* inscribuntur Globo XXXVI, X. singuli gradus continentes: qui numerus multiplicatus CCCCLX. conficit gradus. Sed primum *Meridianum* Ptolemæus in *Fortunatis*, quas nunc *Canarias* vocant, posuit insulis: Hispanorum postea nautæ in *Assoribus* insulis: alii etiam in *medio Hispania*. *Paralleli* ab *Æquatore* ad alterutrum Polum *notantur* IX, X. itidem gradus singuli continentes. hoc itaque numero quadruplicato, *Paralleli* in universum erunt XXXVI. ut in *Longitudine*. *Longitudo* igitur regionis est spatium *Æquatoris*, duobus *Meridianis*, uno *Assorum Insularum*, unde initium ducitur, altero ipsius regionis aut loci comprehensum. *Latitudo* verò est loci seu regionis ab *Æquatore* versus alterutrum Polum recessus. Hinc *Poli Elevatio* eadem est, quæ *Latitudo* regionis. Cæterum *Latitudo duplex* est; altera in *nostro hemisphærio*, ab *Æquatore* ad Polum *Arcticum*, *Septentrionalis*;

Gradus
Longitudi-
nis, & Lati-
tutinis.

Quid Longi-
tudo,

Latitudo.

altera in inferiori hemisphærio ab Aequatore ad Polum Antarcticum, Australis.

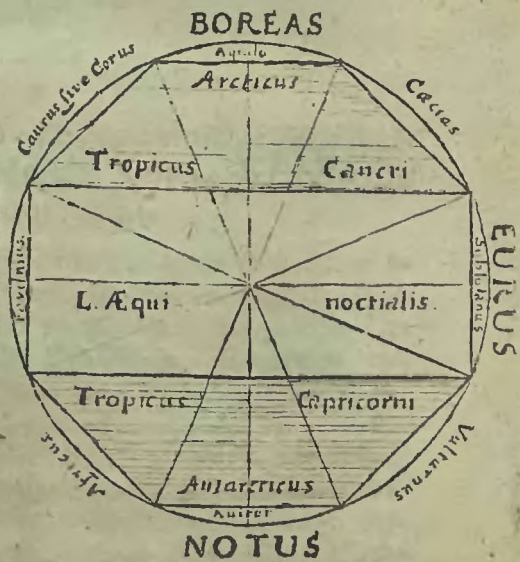
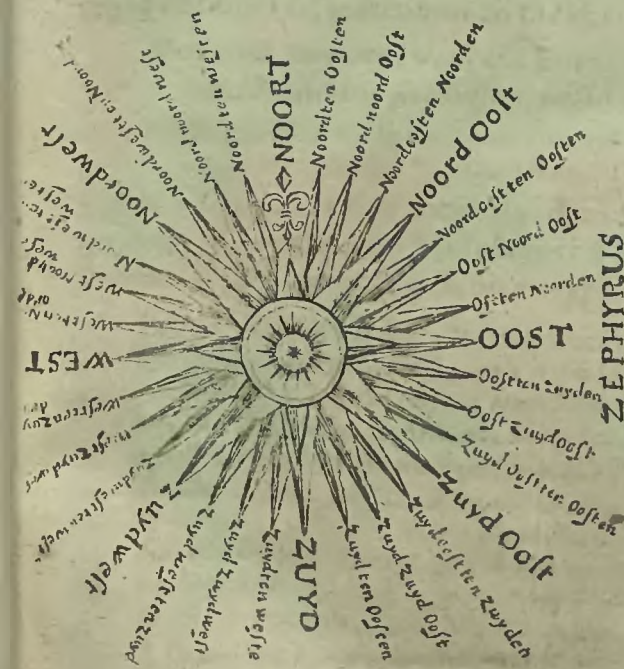
* In assumendo longitudinis principio & collocando Meridiano primo, unde ceteri numerentur, inter ipsos non convenit Geographos. Nonnulli Ptolemaum, qui cum in Canariis seu Fortunatis ponit insulis, sequuntur. Alii pyxidis Nauticae Boreochalybodixin notant, quæ à Canariis occidentem versus primum occurrit, in qua hi ipsi inter se multum dissident: alii enim primum Meridianum locant in Orientalioribus insularum Flandricarum S. Mariæ & S. Michaëlis: alii in Occidentatioribus, ut Corvo & Flores; alique aliter. Ex quibus efficitur, in locorum longitudine notanda, nisi, unde principium sumatur, pariter annotetur, magnam oriri differentiam. Quamobrem res ipsa flagitare videtur, quo commodius Geographi se exaudiant, & errores declinent, ut unum commune firmumque principium constituatur. Et quum nihil certi à Pyxide hæc in parte suggeratur, ratio postulat, terræ locum penitus fixum huic negotio seligi. Et quandoquidem una è Septem Canariis, quæ Juno dicitur, à Ptolemao huic usui dicata sit: rationi consentaneum est, ab hac non discedere. Quod vero etiam unius ejusdemque insulae termini longitudine inter se differunt, æquum est, certam quandam insulam eligi, inque ipsâ locum exiguum quidem, sed notabilem, qui differentiam unius Minuti non inducat. Si enim longitudines locorum usque ad minutum sollicitè inquirentur: omnino necessarium erit, ipsorum principium ne quidem unius minuti ambiguitate vacillare. Huic fini Stevinus, celebris Mathematicus, assumpsit in Teneriffa, septem Canariarum insularum maximâ, ditissimâ & præstantissimâ, montem Pico de Teide; cujus ima spatiosiora sunt, altiora in arctius coeunt, summa in acutum cacumen exsurgunt, & in meta maxima modum erecta videntur. Ut verò Globos terrestres, & Mappas Geographicas, ad aliud Longitudinis initium constructas, convenire facias cum iis, quæ ad hunc Meridianum per Teneriffam sunt ordinate; à Longitudinibus locorum, quæ per illas habentur, tot sunt gradus abjiciendi, quot primus meridianus occidentatior est Meridiano per montem Pico in Teneriffa. Exempli gratia. In Guilielmi Blaeu Globo terrestri maximo, secundum hanc positionem Roma sita est in Longitudine prope 31. graduum: At in Globo alio, cujus initium longitudinis est à Meridiano per insulas Corvo & Flores in longitudine graduum $45\frac{2}{3}$. Si ergò ex ea deducantur gradus $14\frac{2}{3}$, differentia scilicet, qua harum insularum Meridianus occidentatior est Meridiano Teneriffæ; manent gradus 31. Et sic in ceteris. *

CAP. VIII.

De quatuor Mundi Regionibus, & de Ventis.

I.

OMne hoc, cui Mundi Coelique nomen inditum, unum est, & uno ambitu se cunctaque amplectitur, partibus differt; quæ *Regiones*
Mun-

Mundi seu Cardines vocantur. Unde Sol oritur, Oriens nuncupatur, sive Ortus: quo demergitur, Occidens, sive Occasus: qua decurrit, Meridies: ab adversa parte, Septemtrio. His quatuor alie interponuntur regiones. Inter Septemtrionem & Orientem Aequinoctialem Oriens Aestivus; qui & Ortus Solis aſtivi dicitur. Inter Orientem Aequinoctialem ac Meridiem, Oriens Hybernus sive Brumalis; qui & Ortus Solis Hyberni, sive Brumalis. Inter Septemtrionem & occidentem Aequinoctialem occidens Aestivus; sive occasus Solis aſtivi. Inter Occidentem Aequinoctialem & Meridiem, Occidens hybernus sive brumalis, qui & Occasus Solis hyberni sive brumalis.

Quarta di-
vilio in Re-
giones seu
Cardines
Mundi.

* Unus idemque locus in Terra respectu alterius, modo potest esse Orientalis, modo Occidentalis; modo Meridionalis, modo Septemtrionalis. Attamen respectu cœli parteis Terra simul sumta, aliquam Mundi plagam directè respiciunt. Septemtrionem perpetuò monstrat lingula in Pyxide Nauticâ, quam vulgò Compassum vocant. Opposita ei Plaga est Meridies. Hinc à dextris Oriens, à Sinistris Occidens est.*

II. Cæterùm IV. Mundi Regionibus seu Cardinibus IV. Principes assignantur *Venti*; qui inde *Cardinales* vocantur. Nomina eorum atque regiones sic referuntur ab Ovid. in Trist. lib. 1. Eleg. 2.

Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu;

Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:

Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto,

Nunc Notus adversa praelia fronte gerit.

Sed cum Græca hæc sint vocabula, Latinis ab Septentrione flans dicitur Aquilo, ab Oriente Subsolanus; à Meridie Auster; ab Occidente Favonius. Sed hæc commodius ex typis noscuntur.

* Eurus quasi Ὠρὶ τῆς ἑω. ῥέων, ab Aurora procedens, calorem & siccitatem infert, adeoq; saluberrimus est; quia vis solis ut prima est ad ortum; ita quoque valde efficax est ad habitus corporis temperandos & purificandos. Italis dicitur Levante, Gallis Vent d'Amont, Germanis der Ost-Wind. Zephyrus, qui quasi Ζεφύρ φέων vitam ferens putatur dictus: unde & genialis mundi spiritus appellatur Plinio, frigidior & humidior est, adeoque ad ciendas nubes & tempestates pronior; quia radii Solares illic minùs sunt efficaces. Quum toto die, quando Sol est in Ortus & Meridie, variè illic colliguntur vapores, qui radiorum vim re-
tundunt atque hebeant; quique vento admixti, nubes & tempestates cient. Italis dicitur Ponente. Gallis Vent Occidental, Germanis West-Wind. Notus à Græco νοτὶς humor, quia valde humidus est: seu Auster, quasi Hauster, ab hauriendis appellatus aquis, à Meridie spirat, calidus & humidus est, & eandem ob causam tempestuosus, morborumque ferax. Calidus quidem, quia vehementior

vis Solis multos vapores extrahit, qui vento admixti suam qualitatem eidem imprimunt; & quia per loca paludosa & palustria spirat, è quibus copiosi halitus exspirant, imbuunt ventum simili suâ qualitate. Hic ventus pestem causatur, si perpetuò spirat; uti sapius observatum. Noctu vehementior est, quam interdiu. Eo flante animalia minus esuriunt, ait Plinius. In mari Adriatico sequit atrocius. Italis dicitur il vento di Mezzogiorno il. Sü. Gallis Vent de midi, Germanis der Süd-Wind. Boreas à πὸ τῆς βοῆς à violento & sonoro flatu, quem edit, dictus; seu Aquilo, ab aquila velocitate nominatus, à Septentrionibus oritur, frigidus & siccus est: cum propter minorem, qua illic est, Solis efficaciam; tum etiam, quia transit loca frigida, nivibus plena. Hic ventus Italiis dicitur Tramontana, Gallis Vent de Bise. Germ. Nord-Wind. Ab his ventis deinceps appellantur intermedii, quorum nomina ex adjectis schematibus haud difficulter cognoscuntur. Cæcias inter Aquilonem & Subsolanum collocatur, non pellit nubes, sed ad se videtur attrahere. Vulturnus infra Eurum ab uno statuitur Vitruvio; à Latinis pluribus cum Euro confunditur: Quidam Euronotum vocant. Dicitur à Vulture ave, aut à Vulturno Campanie fluvio. Africus Græcis λιβία ab Africa (qua Græcis est Libya) nomen accepit. Caurus à Vitruvio constituitur, ubi Plinius & Aristoteles Argesten locant: sic vocatur, quòd in morem Panthera videatur stridere seu Caurire. Cum Coro vulgò confunditur: Seneca hunc Violentum vocat, & in unam partem rapacem.*

III. Verùm his ventorum nominibus tam varios varii, simul veteres atque recentiores, auctores attribuerunt situs; uti unum certum Typum ex universorum sententiis componere nequeas. a Cætero Internum mare, quod inter Europam, Asiam & Africam diffunditur, navigantes Itali, sic ventos in XVI. parteis distribuunt. Externum mare si-ve Oceanum navigantes Europæ omnes Germanicis utuntur vocabulis, variè tamen ad suam quique linguam detorquentes. Germani sic in XXXII. nomina distribuunt.

* a Accuratam tabulam sive typum Ventorum, secundum veterem & novam dispositionem, eorumque nomenclaturam addit, Brietius in Parall. Geogr. p. 33. quam heic subnectimus. Philosophi quidam apud Aristotelem unicum ventum duntaxat admittēbant: quoniam (inquirebant) ventus est tantum aer motus. De his I. Meteor. cap. XIII. Philosophus. Thierialces apud Strabonem dios tantum ventos recipiebat sibi ab utroque polo oppositos, dicebanturque Boreas & Notus. Poëta Græci & Latini quatuor appellant, quos sibi invicem ita opponunt. Auster Nótus; Eurus Eurus, Aquilo Boreas, Favonius Zephyrus. Zephyri autem loco in tempestate solent Africum substituere. Andronicus Cyrrhestes apud Strabonem in turri octagonâ Athenis octo disposuerat, quos Triton mobilis virgâ indicabat: Aquilo, Apeliotes, Cæcias, Argestes, Notus, Zephyrus, Africus, Eurus. Plinius, Seneca, Aristoteles, duodecim recipiunt, quos Seneca ex punctis Tropicorum, Circulorum Polarium, & Meridiani prædictos circulos se-

cantis;

cantis, colligit: Subsolanus Απηνλιώτης, Boreas Απαρχίας, Aquilo Μέσος, Cæcias Καικίας, Corus Αργέτης, Thrascias Θρασκίας, Favonius Ζέφυρος, Auster Νότος, Albonotus Αλευκόνος, Africus Λιβικός, Vulturius Εύρος, Euronotus Φαινικίας. Vitruvius lib. I. cap. VI. *viginti quatuor enumerat, & sunt*, Septentrio, Thrascias, Corus, Caurus, Circius, Etesia, Favonius, Argestes, Subvesperus, Africus, Libonotus, Altanus, Auster, Euronotus, Vulturius, Euror, Cæcias, Ornithia, Solanus, Carbas, Boreas, Aquilo, Supernas, Gallicus. *Antiquis venti his sunt appellati nominibus*: Africus, Græcis Λιβικός ab Africa dictus (quæ Græcis Libya est) nomen accepit, procellosus imprimis; quo tamen flante mirum est (Plinio teste) Alcyonum prolifera mare. Aristoteles ait eum vix obducere cælum nubibus, quoniam illas rapiditate sua dissipat. Alcanus à Vitruvio juxta Austrum collocatur, & sic dicitur, quod altius nubes agat, aut forte ab Altano urbe Calabria respectu Brundisii, aut Tarenti; ex eo retinere nomen venti meridionales. Aparctias ab urse minore nomen habet, Latinis Septentrio: in Europa serenus, in Africa nubilus. Confunditur à quibusdam cum Borea, Aquilone & Etesis. Apeliotes, Seneca Apheliotes, à Græco Ἀπηνλιώτης, Latinis Solanus, & Subsolanus, spirans ab Oriente Æquinoctiali. Denominatur autem ventus à sole potius nascente, quam occidente, quia oriens flatum auget, Occidens premit, inquit Plinius. Argestes à Vitruvio infra Favonium constituitur; apud Aristotelem, Plinium, Strabonem loco Cauri supponitur. Ab Homero certè νότιος appellatur. Dicitur à Græco Αργός, quæ pigrum sonat, igitur per Antiphrasim, est enim procellosus: licet id Seneca neget, cum eum mollem vocat, ac euntibus & redeuntibus communem. Idem videtur esse cum Japyge & Cauro. Aquilo ab Aquila velocitate dictus: Ejus loco ab Aristotele substituitur Mefes: sed Plinius & Seneca aliter sentiunt. Atabalus & Atabulus ventus est peculiaris Apulie, cujus meminit Horat. L. I. Satyr. V. Quidam Ataburum legunt, & ab Ataburo monte Sicilia nominari putant; quare ab eodem Horat: torrere dicitur montes Apulie. Porphyrio tamen dictum credit παρὰ τὸ τὴν ἀτὴν βάλλειν, ab inferenda noxa, quia sic omnia arefacit, ut nullis possint solibus recreari, ait Plinius. Auster ab hauriendis aquis appellatur, licet non asperetur: Græcis Notus est. Boreas Græcorum, Aquilo Latinorum est, & dicitur vel à rege Thracia, ut Mythologi, vel ἀπὸ τῆς βοῆς; quoniam est violenti flatus, & sonori, ut vult apud Gellium Phavorinus. Cæcias vulgo inter Aquilonem & Subsolanum collocatur, ab uno Vitruvio inter Subsolanum & Eurum. Non pellit nubes, sed ad se videtur attrahere; unde nata paræmia. Tattius c. 32. lib. in phænomena Arati ait ita dictum à Pl. Caico. vocatur aliter Hellespontias. Carbas supra Subsolanum infra Boream Vitruvio; forte ab urbe Carba minoris Armenia. Catægis Pamphyliam infestat apud Senecam 3. Nat. Quest. Caurus à Vitruvio constituitur ubi Plinius, & Aristoteles Argestem locant: sic vocatur, quod in morem Pantheræ stridere seu caurire videatur. Circius, Cercius Catoni, sic appel-

appellatur à turbine, ut vult Phavorinus apud Gellium. Tribuitur uni Gallie à Plinio, & Seneca. Cato eo quoque infestari Hispanos Alpinos ait. Neque tamen totam Galliam quatit, siquidem Viennæ non sentitur, inquit Plinius. Percellere armatum hominem, & plaustrum ait Cato: Gallorum ædificia diruere, inquit Seneca, & tamen coli ab indigenis, quod huic debeant salubritatem, ideoque ei ab Augusto in Galliis agenti factum esse templum. Recte collocatum esse à Vitruvio arguit Plinij locus. Corus vulgo cum Cauro confunditur, distinguitur tamen à Vitruvio: Seneca hunc violentum vocat, & in unam partem rapacem. Etæsiæ sic vocantur quasi Anniversarij, tempestivi & salubres omni ventum, inquit Tullius. Plinius ait flare biduo post exortum Canicula, Theon in Aratum ab exortu Canicula, ut plurimum 60 diebus ad Arcturum. Ab antiquis vulgo crediti sunt flare à Septentrione, quare à Lucretio Etæsiæ flabra Aquilonum: unde quidam eis assignarunt Nili inundationem. Alii in Occidentem, alij in Orientem declinare malunt. Nigidius etiam apud Gellium in Austrum. Videlicet, inquit idem Gellius lib. 2. cap. 22. ex alia, atque alia cœli parte flant. Plinius eos cum prodromis videtur confundere: Seneca tradit vocari, somniculosos, & delicatos, quia inquit, mane surgere nesciunt. Euronotus Aristoteli Leuconotus, aliter & Phœnicias, inter Eurum, & Notum ab Aristotele collocatur: à Vitruvio inter Vulturum, & Austrum. Eurὺς & ἔϋρος, quasi ἔϋρος fluidus, quia excitat sudorem, ut vult Eustathius, vel quasi ἀπὸ τῆς Ἑωρινῆς, procedens ab Aurora. Confunditur aliquando cum Subsolano, & Vulturno. Immo & ab aliis affigitur Orienti æstivo, ab aliis hyemali, ait Strabo. Favonius à fovendo dictus, quod ab eo Plantæ enectæ frigore refoveantur: Græcis est Ζέφυρος. Gallicus, cujus meminit unus Vitruvius, & propè Septentrionem, versus Austrum locat. Hellepontias ab Helleponto, unde spirat in Græciam & Athenas, aliter Cæcias. Japyx, cujus meminere Horatius & Virgilius, ad Caurum seu Argesten referri debet. Optatur enim ab Horatio Maroni ex Italia in Græciam & Athenas soluturo, & eo usæ est Cleopatra ex Epiro in Ægyptum fugiens. Nomen habet à Japygiâ parte Apulia. Leuconotus, aliter Euronotus, item & Phœnicias. Dicitur autem Leuconotus, quod serenitatem inducat: λευκὸν enim serenum est. Libonotus ita dictus, quod Notum inter & Africam spirat: à quibusdam Leuconotus apud Strabonem nominatur. Mæses quasi medius: à Plinio locatur inter Aquilonem, & Cæciam; ab Aristotele post Boream versus Orientem loco Aquilonis Pliniani. Notus à Græco νότις, humor, quia valde humidus: vel, ut apud Gellium Phavorinus, ab ὀνὶ λᾶδο, unde ὀνὸτος, & per aphæresin νότος, inquit Eustathius, quod frugibus & corporibus noceat. Noctu vehementior est quam interdiu: & eo flante animalia minus esuriunt, ait Plinius. In mari Adriatico sævit atrocius. Olympias à Plinio supra Argestem effertur: qui etiam notat consuetudinem invaluisse ut Olympias, Scyron & Argestes confundantur, quod & fecit Aristoteles. Nomen habet ab Olympo monte respectu Thessalorum. Ornithias, quasi Avicularis, quia post Brumam spirans aves reducit, ait Plinius, estq; ad modum temperatus. At Gemi-

Geminus frigidum appellat. Ab Aristotele, & Vitruvio opponuntur Ornithiæ Etesis. Phœnicias à Phœnicibus, quæ uruntur solventes in Graciam: Euronotus aliter dicitur. Scyron à montibus seu petris Scyronii vocatur, & maxime Athenienses infestat. Hunc Plinius infra Argestem ablegat. Septentrio à Polo Arctico spirat, Gracis Aparētias. Solanus Vitruvio, Plinio Subsolanus, ab Oriente Æquinoctiali spirat. Subsolanus idem cum Solano, Subvesperus, quem unus appellat Vitruvius, atq; inter Argesten, & Africum statuit. Supernas appellatur quoque ab uno Vitruvio & supra Aquilonem collocatur. Thraścias nomen habet à Thracia latè sumpta, hoc est à regionibus supra Macedoniam extensis. De ejus situ omnes conveniunt. Vulturinus infra Eurum ab uno Vitruvio statuitur, à Latinis pluribus cum Euro confunditur. Quidam apud Gellium vocant Euronotum. Dicitur à Vulture ave, vel à Vulturino fluvio Campania. Zephyrus quasi Ζέφυρος vitam ferens, Latinis Favonius.

CAPUT IX.

De locorum Mensuris.

I.

Romanilocorum intervalla per millia passuum, quæ milliaria dicebantur, dimensi sunt. Singula millia passuum quum Lapidibus five Cippis notarentur, ipsa inde Milliaria Lapidibus appellarunt: ut ad decimum Lapidem, id est, ad decimum Milliare: Quatuor millia passuum conficiunt unum Milliare Germanicum commune. hinc gradus unus in Globo terræ continet millia passuum LX; milliaria autem Germanica communia XV, Græci sua intervalla per Stadia dimensi sunt. Stadium est CXXV passuum; hinc octo stadia conficiunt unum Milliare Romanum, id est, mille passus, XXXII stadia constituunt milliare Germanicum commune.

Milliare
Romanum
Scriptores
R. Lapidem
plerumque
vocant, ubi
de vicinis
urbi locis
loquuntur.
Quid stadi-
um.

II. Persæ suas habuerunt in dimetiendis intervallis Parasangas: quarum singula XXX continuerunt stadia. Egyptii habuere Schoenos; sed dispares inter se longitudine. alii enim Schoeno XXX tribuunt stadia; alii XL; alii XX tantum. Hodiè milliarium vocabulo utuntur maximè Germani, Dani, Norvegii, Suedi, Angli, Scoti; quibus est meile & mile. item Poloni & Bojohæmi; aliæque Slavicae gentes; quibus est, mila & mile: item Itali; quibus miglio. Hispani & Galli sua intervalla dimetiuntur per leugas five leucas: quas illi leguas; hi lieves appellitant. Itali etiam & Angli de Germanorum, Slavorum, Hispanorum, Gallorumque intervallis loquentes, per leugas indicant, quæ illis leghe, his leagnes dicuntur. Russi

Parasangea
Schoenus;

Leuca;

Voreft.

five Mofcovitæ fuam locorum menfuram agunt per spatia, quæ patriâ linguâ vocant *Voreft*. Sed horum omnium menfuræ & comparationes ex typo quàm facillimè cognoscuntur.

Mensuræ
Geographi-
cæ.

* *Mensura est longitudo finita, quæ ignotam locorum distantiam metitur. Ejus partes sunt Granum hordei secundum latitudinem dispositum, quod censetur mensura minima. Quatuor Grana hordei per latera contigüe disposita Dant Digitum; & tres Digi Unciam, est pars pedis duodecima. Palmus quatuor habet digitos, Lichas duos Palmos; Spithama tres Palmos. Cubitus continet pedem cum semisse; hoc est ab extremo medio digito ad brachii flexionem. Pes vero quatuor continet Palmos. Sed apud diversos populos longitudo Pedis diversa est. Ufitatus Mathematicis est Pes Rhinlandicus, quem antiquo Romano equalem esse probat diligentissimus Snellius; unde in Terra dimensione pro regula omnium mensurarum merito assumitur. Ejus Pedis quarta pars hic apponitur inter A & B.*

A ————— B

Gradus duos habet Pedes: Simplex passus duos pedes cum dimidio: At Geometricus Passus absolute ita dictus Pedes quinque. Pertica est duorum passuum, seu pedum decem. Respondere videtur Calamo, cujus meminit Scriptura. Orgyja continuisse censetur Pedes sex, & Græcorum passus fuisse dicitur à nonnullis. Stadium Græcorum proprium ab Hercule in Olympio campo metatum censetur fuisse Pedum Græcorum 150: qui faciunt pedes Romanos seu Rhinlandicos 150000. Nam Græcus Pes major paulò fuit Romano. Et Pedes isti 625. dant passus centum viginti quinque, quos itidem Stadium continet. Milliare triplex est, 1. Romanum sive Italicum, quot continet VIIII Stadia, sive Passus 1500. 2. Leuca, eaq. vel vetus XII Stadiorum, Nova XVI Stadiorum: quæ faciunt unum Milliare Gallicum, seu duo Italica. 3. Germanicum Milliare, quod vel Commune est, quatuor habens millia passuum, seu Stadia 4000; sive quatuor Milliaria Italica: Leucam etiam Hispanicam dicunt. Vel Magnum, passus habens quinquies mille. Memoria causâ hi adduntur versiculi:

Quattuor ex Granis, Digitus componitur unus;

Est quater in Palmo digitus: quater in Pede Palmus:

Quinq. Pedes Passum faciunt: Passus quoq. centum

Viginti quinq. Stadium dant: Sed Miliare:

Octo dabunt Stadia: Duplicatum dat tibi Leucam.

Parafanga.

Sed hic notandum, quod in diversis Galliæ atq. Hispania locis diversa observetur Leuca magnitudo. Parafanga, Persicum & Ægyptium milliare, continuisse censetur XXX Stadia: Fuisse tamen variam hanc mensuram cognoscitur ex

Schoenus.

Plin. lib. VI. Cap. XXVI. Schoenus Ægyptiorum οχοῖνος funis à junco, ex quo conficiebatur, de cujus extensione varia est auctorum opinio. Secundum Herodotum continet LX Stadia: secundum Plinium XL. At in diversis locis fortasse diversa magnitudo fuit, aut stadium Herodoti à Pliniano differt. Vid. Strabo

Anglicum,
Milliare.

lib. XVII. Angli triplicia habent Milliaria; Majora, quorum 27½ aquant Gra-

*Gradum : Mediocria ; quorum 50 : Minima, quorum 60. vel 55. De Russo-
rum aliorumque Milliaribus videtur Typus intervallorum ab Auctore appo-
situs. Caterum Turcarum milliare censetur aequale Italico milliari ; ita ut 60
faciant Gradum. Arabum leuca olim censetur fuisse vicesima quinta pars gra-
dus ; ita ut 25 aequarint Gradum unum : verum aliam quoque usurparunt mensu-
ram, cuius 56 Gradum effecisse perhibentur. Indorum milliaria centum Gra-
dus aequalia esse iudicantur ; etsi Indi vulgo, ut & Tartari, per dierum & hora-
rum itinera describant distantias ; Cambajenses & Guzaratensis regni incola
utuntur mensura, quam Cosam vocant, cuius triginta faciunt unum Gradum.
Sinæ treis habent mensuras itinerarias, quas vocant Li, Pu, Uchan, Li est inter-
vallum, ex quo hominis altè clamantis vox audiri potest in planitie, & aëre quieto,
quod censetur trecentorum passuum Geometricorum. Pu continet decem Li ; ita ut
viginti Pu gradum conficiant. Decem Pu faciunt Uchan, quod unius diei iter sta-
tuunt, nempe passuum quindecim millium. **

Turcicum
milliare.
Arabum,

Indorum
milliaria.
Milliare
Cambajen-
se.
Sinarum,

III. Sed notandum quod nulla gens æquis ubique utatur interval-
lorum mensuris, nam ut Germanis, pro ratione variarum regionum,
milliaria alia dicuntur magna, alia parva, alia communia, quorum xv
unum constituunt gradum in Globo Terræ: sic Hispanis quoque & Gal-
lis leuca sunt inæquales, & aliis itidem gentibus milliaria. Anglorum
quoque plerique Mathematici LX milliaria tribuunt uni gradui cum
Ital.

* *Horariae Leuca in tabulis Geographicis saepe adnotantur: illa tamen inæquales
sunt: quas gentes robustiores extendunt, molliores constringunt. Est verò Leu-
ca Horaria spatium, quod expeditus pedes decurrit. Franci unam suam Leucam
unâ horâ dimetiuntur: Angli duas Communes, sunt enim expeditissimi: Germani
dimidiam communem: Russi quatuor è suis Vorost. Astronomi tamen xx Leu-
cas horarias uni tribuunt gradui: unde sic intelligende tabula Geographica, qua
ejusmodi epigraphen in scala milliarium habent. **

CAP. X.

De Oceano, ejusque partibus.

* *Globus terrenus ratione suarum partium dividitur in Aquam & Terram. Aqua Quinta di-
iterum divellitur 1. in Maria: 2. in Fluvios, Rivos, Torrenteis & Fontes: visio Globi
3. in Stagna, Lacus & Paludes. Mare est immanis aquarum salis vasti-
tas: Quod quidem vel est Univerſale, hoc est, Oceanus (qui rationem habet
Terra Continenti quodammodo oppositam, & privatam saepe cognomen requirit à
regione, quam alluit; ut Oceanus Germanicus, Indicus &c.) Vel Particu-
lare, scilicet quasi prægrandis quidam sinus Oceani (in Terrâ Peninsule respon-
dens) cum quo coheret, ad morem artium, qui corporis trunco annexi sunt; ut
Mare Mediterraneum, Balthicum &c. qua conjunctio fit aliquando per col-
lum*

Quinta di-
visio Globi
in Terram
& Aquam,
Mare Uni-
versale.
Particulare

Fretum,

lum angustum, quod Fretum appellatur, à fremitu seu sono, qui inibi auditur, dum Mare unum in alterum se exonerat, & cum Isthmo in Terrâ oppositionem, aut si mavis, cognationem habet. Caspium tamen seu Hyrcanum Mare nulli alteri jungitur Mari, nisi fortè per cryptas subterraneas, adeoque habet vera insula contrariam rationem. Fons est aqua modica, scaturiens ac velut saliendo aut ebulliando è tellure erumpens. Rivus est aqua modica, è fonte aliorum manans.

Fons,

Rivus,

Torrens,

Fluvius,

Palus.

Torrens est aqua fluens copiosior, rapida, sed vix perpetua: ex imbris diuturnis & validis, aut solutâ nivæ nascens. Flumen seu Fluvius est aqua currens copiosa, ex pluribus rivis ac torrentibus collecta. Palus est aqua quiescens, modica, cœnosa, putridaque, ex pluviis, nivibus, aut etiam fonte aliquo invalido, originem habens, ac proinde æstate plerumque evanescens. Stagnum est aqua quiescens, sincera, copiosior, ex pluribus in fundo scaturiginibus, usque vivacioribus nonnunquam etiam ex rivulis, jugiter affluentibus, conservata. Lacus est aqua quiescens, valde copiosa, rivorum atque etiam fluminum ingressu perpetuata. Fontium autem alii sunt Calidi, alii Frigidi, alii Tepidi; nonnulli insipidi, quidam salsi, acidi &c. aliqui graveolentes, alii inodori: alii demum sunt medicati & minerales. Et hæc aqua ita à natura sunt constituta. Sunt præterea alvei factitii, & hominum manu parati; ut Putei, Piscinæ, Cisternæ. Cisterna est

Stagnum,

Lacus,

*latum quoddam receptaculum aquarum pluviarum, sub stillicidiis confluentium. Puteus est angustus quidem, sed profunde effossus alveus, in quo colliguntur aqua, per poros & venas terra manantes. Piscina est fovea quadam ampla, declivis plerumque, sed loco humiliori, aggere vallata, ut in eâ congregentur aqua, pro piscium conservatione. Fossa appellatur alveus hominum manu factus, urbes aut castra cingens ad continendas aquas, contra incurfiones hostium, vel etiam ad flumina alio derivanda. **

Piscina,

Fossa,

I.

Oceanus,

Terra, in mundi medio tanquam in centro posita, mari undique omnis cingitur. Totum autem Mare, seu quicquid aquarum terris passim infusum universum Orbem ambit, id uno nomine Oceanus nuncupatur. qui postea nominibus, ut locis, differens, in varia maria ac sinus variè distribuitur. Ac primùm quatuor appellationes, ex iv Mundi regionibus accipit. Ab Oriente *Eous* dicitur, id est, Orientalis: ab Occidente *Occiduus*, sive Occidentalis: à Meridie *Notius*, id est, Australis: à Septemtrionibus *Septemtrionalis*.

Eous,

Occiduus,

Notius,

Septemtrionalis.

Sarmatius,

Scythicus,

Hyperboreus,

II. Præter hæc, prout quamque regionem perfundit, diversa à littoribus suis vocabula trahit. A Septemtrionibus, qua Sarmatiæ affunditur, inter Lappiam & flumen Obium, *Sarmaticus*; qua Scythiæ; *Scythicus* appellatur Oceanus. Sed à toto Septemtrione etiam a *Hyperboreus* dicitur, à gente in extremo hoc Septemtrionis litore posita, idem

mare

mare Cronium; quod Saturnus his locis regnare dicitur, sidus frigidum. eadem ex causâ *Concretum*, & *Amalchium*; quod gentis olim illius lingua *Congelatum* significabat: & *Morimarula*; quod *Mare mortuum*: ob perpetuam caliginem, & alienum molliorum siderum inibi aspectum; maligna, ac pruina tantum albicante luce; ut inquit Plinius. Tacito, est *Mare pigrum* ac prope *immutum*. Ab Oriente *Sericus* dicitur ad Sericam regionem, quæ nunc est *Kitaja*: & *Sinensis* ad regionem Sinarum, quæ vulgò Hispanis *China* vocatur, id est, si Germanicis scribas literis, *Tschina*.

Mare Cronium.
Concretum.
Mare mortuum.
Mare pigrum.
Oceanus Sericus.
Sinensis.

* a *Mare Hyperboreum* sive *Concretum* à probatis autoribus dividitur in *Amalchium*, quod *Scytis* significat *Mare congelatum*; & extenditur ab *Oceano Eoo* ad *Paropamisum* fl. *Plin. lib. IV. c. XIII.* In *Chronium*, seu *Saturninum*, quod à *Paropamis* fl. ad *Rubeas prom.* vulgò *Nortkyn*. Et *pigrum*, quod supra *Scotiam* versus *Thulen* & *Rubeas prom.* porrigitur. *

III. Hinc sequitur *Hippadis* pelagus, vulgò *Archipelagus* s. *Lazari*, ob multitudinem insularum in eo, ad comparationem *Archipelagi* Europæi, id est, *Maris Ægæi*, sic dictum. Inde à meridie *Oceanus est Indicus*, qua *Indos*, *Perfas* atque *Arabas* *Æthiops*que ab Oriente alluit. Hic verò ea parte, qua à *Gange* *Indiæ* flumine affunditur, *Gangeticus* dicitur; vulgò nunc *Bengalensis* sinus, ab *Indiæ* urbe *Bengala*: qua *Perfidem* tangit, *Persicum mare*: mox *Arabicum*, qua *Arabiam* ab *Austro* percutit. Hinc ad *Cernen* seu *Minuthiam* insulam, quæ vulgò est *Madagascar*, *Asperum*, ob brevia & syrtes, quibus refertum. At totum hoc mare *Indicum*, quod *Gangetici*, *Persici*, *Arabici*, & *Asperi* nominibus distinguitur, alio nomine mare *Rubrum* Latinis, Græcis α *Erythræum* dicitur; quod à *Solis* re percussu talem reddi colorem, alii ab arena terraque, alii talem ipsius esse naturam existimarunt; vel, ut alii, quorum verior videtur sententia, à Rege *Erythra*, cujus sepulchrum in *Ogyri* insula ejusdem maris erat.

Hippadis pelagus.
Archipelagus s. *Lazari Oceanus Indicus.*
Gangeticus.
Seu Bengalensis.
Mare Persicum.
Arabicum.
Asperum.
Rubrum seu Erythræum.

* a *Erythræum mare* à *Carmania* finibus ad *Aromata* prom. extenditur. *Plinius I. 6. cap. 24. illud in tres dividit partes.* *Eustathius* à reflexione montium combustorum ita dictum credit: & *Ctesias Gnidius* à fonte miniato, qui in hoc decidit mare. Alij à pluviis, quæ ex montibus, quos sol adurit, decurrunt in mare hoc, ita appellatum putant. *

IV. Porro à mari *Erythræo* promontorioque *Bonæ Spei*, pars altera *Meridionalis Oceani* incipit, versus Occasum *Oceanus* *Æthiopicus*, seu

Oceanus
Æthiopicus.

Atlanticus. mare Aethiopicum, qua Aethiopia alluitur, ad usque ostia fluminis Nigri. Inde jam est *α Atlanticus Oceanus* (ab Atlante, Mauritaniae monte, vel ejus promontorio dictus) seu mare Atlanticum, ad Hispaniae usque promontorium *β Artabrum*, vulgò *Capo de Roca*. Hinc *Oceanus Gallicus* ad promontorium usque Galliae Celticae, vulgò *le Four*. Ad idem, qua Cantabriam Hispaniae regionem alluit, *Cantabricus* appellatur: qua Aquitaniam Galliae provinciam, *Aquitanicus*. mox *Britannicus* est, inter Britanniam & Galliam: inter Hiberniam & Britanniam *Hibernicus*: & supra Scotiam, quæ quondam Caledonia dicta, *Caledonius*, qui apud Ptolomæum mendosè est Deucalidonius. Ultra Britanniam, ad usque Cimbros sive Jutiam, Daniae regionem *γ Germanicus Oceanus* Germaniam lambit.

* *α Oceanus Atlanticus inter Veteris Orbis litus Occidentale, & Novi Orbis litus Orientale situs est. Vulgò quidem dicitur Mar del Nort, Mare septemtrionale; sed minus propriè: quum ultra Aequatorem versus Austrum se extendat. Habet ab Oriente Veteris Orbis litus Occidentale, & ab Occidente America litus Orientale. Versus septemtrionem coit cum Oceano Hyperboreo, versus Austrum cum Australi. Appellatur etiam Hesperius ab Hespero stella: Mare Verspertinum & Magnum. β Artabrum prom. idem est, quod Celticum & Nerium. At Capo de Rocca, quod vulgò dicitur, est promontorium ad ostium Tagi ejusque dextrum latus. γ Germanicus Oceanus ad Rheni Ostium incipit, & extenditur ad prom. Rubens, vulgò Nort. Cap. Plin. l. 4. c. 1. **

V. Hæc igitur sunt nomina, in quæ totus Oceanus à Veteribus divisus, hodieque maxima ex parte servat. Cæterum quum in ulteriores mundi parteis postmodum navigatum sit, Oceano recens conspecto recentia quædam imposita sunt vocabula; in quatuor scilicet partes universo Oceano diviso. Quicquid aquarum inter Asiam, Americam & Magellanicam; seu Australem terram interfusum est, Hispani *Mar del Zur*, id est, *Mare Austrinum*, & alio nomine *Pacificum* nominant, à fluctuum placiditate. Hic quod inter Americam, Europam & Africam, ad usque lineam Aequinoctialem protenditur; *Mar del Nort*, id est, *Septemtrionale*: ultra lineam; inter Americam, Africam & Australem terram, *Mar d'Ethiopia*, hoc est, *Aethiopicum*: inter Africam, Asiam, atque Australem, *Mar d'India*, hoc est, *Indicum*. Atque hæc de Oceano, quatenus orasterrarum extimas amplectitur.

* *Alij Geographi Oceani parteis precipuas constituunt quatuor: 1. Atlanticum non extendunt ultra Aequatorem. 2. Hinc incipit illis Oceanus Aethiopicus.*

Typus intervalloꝝ variarum gentium.

Ad paginam 31

Gradus.	1					2					3					4				
Russica mill.	20	40	60	80		120		160		200		240		280		320				
Ital. mill.	10	20	30	40	50	60	90	120	150	180	210	240								
Anglica mill.			27½		55		82½	110		165						220				
Scotica mill.	10	20	30	40	50			100		150						200				
Gallica leuc.	5	10	15	20	25			50		75						100				
Horaria leuca.	5	10	15	20	30	30	40	50	60	70	80									
Hispanica leuca.					17½			35		52½						70				
Germanica mill.	5	10	15					30		45						60				
Scandica mill.	2	4	6	8	10			20		30						40				

III. Quintus habebatur *Caspicus*, seu *Hyrcanus*: cui nomina à binis populis accolis quæsitæ sunt. Hunc præci inter sinus numerabant, quia Océanum Scythicum ab Septemtrionibus eum recipere opinabantur; ut Indicus Arabicum & Persicum ab Austro. Herodotus tamen, antiquissimus scriptor, & item Aristoteles atque Diodorus, ab hac opinione

Mare Caspium seu Hyrcanum.

nione dissentientes, mare id per se esse tradiderunt, nec Oceano misceri. Hinc Ptolemæus lacum quàm mare appellare maluit, qui pedibus circuiui possit. Huic rei recentiores quoque adstipulantur. vulgato tamen nomine etiam nunc mare dicitur *Caspium* atque *Hyrceanum*: vulgò *Mar de Sala*, ab urbe apposita, & Russis accolis *Chouvalenske more*.

**Caspium
Marc.**

* *Caspium mare, Peculiare est, neq, alteri mari, nisi fortè per cryptas & vias subterraneas miscetur. **

Sinus Californiæ.

* *Est porò Sinus Californiæ, Mare Vermejo seu rubrum: Inter Californiam & Occidentale America Mexicana litus decurrit, ab Austro versus Septentrionem. Terminatur ad incognitam America provinciam Tatontecac. Fluvios accipit paucos. Nauta tamen hodie asserunt, Californiam esse Insulam: quod si ita est, non erit hic aqua tractus sinus, sed potius fretum. Deinde, Sinus de Nanquin inter Coream & China Tartariæq, litora decurrit ad Septemtrionalia Tartariæ loca; ubi Tenduc regnum ponitur; sunt tamen, qui Coream insulam esse tradunt. Fluvios accipit paucos: exporrigitur ab Austro versus Septentrionem. Hi sunt sinus oblongi, quibus plures minores addi possunt, ut sinus ad Cambajam & alii. Ex his sinus Secundarios præbent mare Balticum & Mediterraneum. Sunt præterea Septem sinus lati & hiantes. 1. Sinus Mexicanus, seu mare Mexicanum ex Oceano Atlantico inter partes America Septemtrionalem & Australem, quas separat, fluit: ab Oriente in Occidentem. Siftitur ad Isthmum longum inter illas terras, qui impedit, ne Pacificus & Atlanticus Oceanus coeant ab hac parte. Fluvios recipit non paucos. Multas habet insulas velut mare Egeum. 2. Sinus Gangeticus supra cap. x. memoratus, vulgò Golfo di Bengala dictus, inter Narfingam & Malaccensem Chersonesum infunditur ex Oceano Indico; ab Austro versus Septentrionem. Siftitur ad regna India, Bengalæ & Pegu &c. Recipit insignis fluvios, præter Gangem, 3. Sinus inter Malaccam & Cambajam non procul à Gangetico, itidem ab Austro versus Septentrionem infunditur. Siftitur ad regnum Siam & alia. 4. Mare Album sive Sinus Rusficus, ex Oceano Septemtrionali, inter Lappiam & extrema Rusiæ litora influit versus Austrum. Terminatur partim ad Finlandiam; partim ad Moscovia regnum; ubi celebre & frequentatum ab Anglis & Belgis emporium Archangelo vulgò dictum. Fluvios recipit insignis. Præbet parvum quendam oblongum sinum, qui ad Lappiam extenditur. 5. Mare Lantchidolinum, sinus est inter terræ Australis provincias Beach & novam Guineam ab Oceano Indico fluens; à Septentrione versus Austrum exporrigitur: terminatur ad incognita Terra Australis. 6. Huic alius sinus vicinus est versus Occidentem & Terram aliam: ubi est Terra Antonii à Diemen, quod est nomen Belgici Prætoris navalis, sub quo detecta est hac Terra. 7. Mare Hudsonii, sinus est inter Novam Franciam & Canadam, aliasque America Septemtrionalis partes, ex Oceano Septemtrionali infusus. Terminatur ad Estotilandiam. **

**Sinus de
Nanquin,**

**Sinus ad
Cambajam.**

**Sinus Me-
xicanus,**

**Sinus Gan-
geticus.**

**Sinus inter
Malaccam
& Cambo-
jam.
Mare Al-
bum,**

**Mare Lant-
chidoli-
num,**

**Sinus ad
Terram
Antonii à
Diemen,
Mare Hud-
sonii,**

CAP. XII.

De Mari Interno.

I.

Oceanum, partesque ejus, ac sinus præcipuos diximus, ex his *mare Internum*, quia omnium celeberrimum est, pluribus adhuc est dicendum. Oceanus igitur Atlanticus ab occasu Solis per *Fretum Gaditanum* irrumpens, scisis utrimque (id veteres credidere) ab Hispania *Calpe*, ab Africa *Abyla* montibus, quos *Columnas Herculis* dixere, quasi laborum ejus metas, inter Europam & Africam, Asiamque diffunditur; unde Mediterranei vulgare nomen ei quæsitum. Fretum ipsum, quod tanquam limen ejus est, cognominatur *Gaditanum*, à *Gadibus* insula celebratissima ante sita; & alio nomine *Herculeum*, à fabuloso Herculis ex Africa in Hispaniam transitu. Intranti ipsum mare, à lævo latere Europa est, à dextro Africa: inter has ad imum recessum Asia.

Fretum Gaditanum, five Herculeum.

* *Germanis hoc fretum vulgo dicitur die Straffe/ Belgis de Strate, unde een Straets-Vaerder, his appellatur navis, quæ per fretum istud ad regiones, quas sinus hicce alluit, videlicet ad Syriam, Italiam, Siciliam, Venetias mittitur &c. Faucibus hujus freti Livius & Nepos latitudinis tradiderunt, ubi minimum, VII. m. pass. ubi verò plurimum, X. m.*

II. Diffunditur autem mare in varia nomina, prout regionum litoribus affunditur. α Ad Iberiam, id est, Hispaniam, dicitur *Ibericum* sive *Hispanicum* mare; circa Baleares Insulas, *Balearicum*: ad Narbonensem Provinciam, *Gallicus* sinus: mox *Ligusticus* ad Liguriam: ab eo ad Siciliam β *Tuscum* mare; quod Græci *Tyrrhenum*, Latini *Inferum* vocarunt: circa Corsicam insulam *Corsicum* est mare: circa Sardiniam *Sardoum*: à Sicilia Cretam usque, *Siculum*. Inde γ *Creticum* ad Cyprium usque: mox *Cyprium*, ad Asiæ usque continentem. Inter Siciliam, Italiam, & Græciam, δ *Ionium* dicitur mare; cujus pars ε *Sinus Adriaticus*, inter Italiam & Illyricum, ab *Adria* urbe quondam sic dictus. Idem & ζ *Superum* vocatur mare, respectu Inferi quod est Tyrrhenum. Adriatici iterum parteis sunt, *Illyricum* mare; & hujus rursus partes duæ, *Dalmaticum* ad Dalmatiam, *Liburnicum* ad Liburniam, inter Siciliam & Adriaticum sinum η *Ausonium* dicitur mare: quia hæc pars Italiæ quondam vocabatur *Ausonia*. Sed postea

Mare Ibericum, Balearicum, Sinus Gallicus, Ligusticus, Tuscum mare seu inferum, Corsicum, Sardoum, Siculum, Creticum, Cyprium, Ionium, Sinus Adriaticus, Superum mare, Illyricum, Dalmaticum, Liburnicum, Ausonium

omne hoc mare inter Italiam & Illyricum, Græciam atque Sicili-
Adriaticum. am, *Adriaticum* est dictum; quod alio nomine erat *Jonium*, idem &
Siculum.

- a **Sardoum mare** antiquis dicebatur, quidquid à freto Gaditano ad Sardiniam por-
rigitur. Polybio enim Rhodanus Sardoum mare subit lib. III. Sed amplum istud
maris spatium ex regionibus, quas alluit, varia sortitur nomina. 1. Ibericum ap-
pellatur ab Ibero fl. & ab utroq; latere Africa & Europa decurrit. Limites e-
jus describit Ptolem. Versus Hispaniam Charidemi prom. versus Mauritaniam
ostium Malva fl. Stoabo tamen & Scylax ad Rhodanum fl. usque extendunt. 2.
Balearicum, quod à Charidemo prom. ad radices Pyrenaorum producit. 3. Gal-
licum, à Pyrenaorum radicibus ad Varum fl. 4. Ligusticum, quod Varo &
Macra fluvius continetur, & ad oram Corsicae procurrat, at prolatis Liguria fini-
bus ad Arnun usq; fluvium fuit extensum. 5. Sardoum propriè dictum Sardi-
niae litus occidentale & Mauritaniam Caesaricensem alluit inter Malvam & Ampsa-
gam fluvijs.
- β **Tyrrhenum mare** à Tyrrhenis piratis nomen accepit. Aufonium quoq; fuisse
dictum Dionys. Halicarn. tradit. Plinius etiam Notium appellat. Ejus limi-
tes sunt Macra fl. & fretum Siculum. Ab aliis tamen ad Africam usq; exten-
ditur.
- γ **Creticum mare** continet quicquid jacet inter Tanarum Laconia, Scylleum Ar-
gia, Cornu Arietis & Samonium promontoria Creta.
- δ **Mare istud**, quod Græciam inter Italiamq; diffunditur à freto Siculo ad partem Cre-
tae occidentalem, olim dictum est primò Cronium: secundo Celticum: tertio A-
driaticum: quarto Aufonium: quinto Siculum: sexto Jonium. At Joni-
um mare propriè dictum Ptolemaeus à Japygio prom. ad Garganum montem; à
Lisso fl. ad Celidnum ansem, & hinc ad portum Cassiopen producit. Plinius li-
mites ejus videtur statuere ab Apollonia ad Hydruntem usq;. Verum quem alij
appellarunt Sinum Jonium, hic Adriaticum vocat: & quod illi dicunt mare
Adriaticum, hic nominat Jonium. In hujus maris parte inferiori collocat ma-
re Jonium & Siculum; quum alij tantum meminerint Siculi; Joniumque divi-
dit in Siculum, & Creticum. Verum Jonium mare latè sumtum rectè dividitur
in tres partes, in Sinum Jonium seu Adriaticum; Mare Jonium propriè di-
ctum; & Mare Aufonium seu Siculum. Illa hoc loco erunt explicanda,
quod res de Jonio mari aliàs est obscura.
- ε **Adriaticus sive Atriaticus sinus**, ab Atria urbe dictus est. Terminos ejus Ptole-
maeus à freto Siculo ad Japygium prom. oram Siciliae Orientalis, portum Cassiopen in
Epiro, ad Acheloum fl. oram Corinthiaci sinus, Peloponnesi oram occidentalem, &
meridionalem Cretam usque. Unde colligimus Adriaticum Ptolemaeo idem esse,
quod Straboni, Siculum, si exigua illa ora eximitur, qua à jugis Acrocerauniis
ad Cassiopen portum excurrit. Scylax initium ejus sumit à Japygio prom. & mon-
tibus Acrocerauniis: Plinius ab Hydrunte & Apollonia urbibus: Polybius à Co-
cynro

cynto prom. Finem ejus Procopius ad Ravennam producit: Ptolemæus ad Tithavempum fl. Plinius & Strabo ad Aquileiam: Mela ad Tergeſten urbem. Sed mare Adriaticum præſiſſus acceptum dividitur in tres ſinus, Tarentinum, Scyllaceum, & Brutium. Idem ſinus quâ Italia affunditur, Italicum dicitur latus: quâ Illyridem, Illyricum mare: ejusq; pars intima, mare Aquilejenſe. ζ Mare ſuperum ſic appellatum videtur, quod Italiae parti Boreali in- Mare Sape-
cumbit. Geographis enim Septentrionales terræ partes dicuntur ſuperiores: ſicut rum,
meridionales inferiores, Pleriq; ſuperum mare ab infero per Siculum fretum
dirimunt. Marcianus Capella diſtinguit illa per urbem Hydruntem: & Pli-
nius per Japygium prom.

- n Auſonium mare ab Auſonibus, quos tamen Strabo ad hoc mare habitâſſe negat, Auſonium
à quo tamen alii diverſum tradunt, dictum videtur. Ejus limites à Strabone af- mare,
feruntur Siciliae orientalis ora, Italia pars à Siculo freto ad Salentinum prom. In-
de ad Creta promontoria & Peloponneſum producuntur. Iſidorus in eo invenit
Achaicum & Epiroticum mare.

III. Inter Peloponneſum & Achaïam Corinthiacus eſt ſinus. In- Sinus Co-
ter Græciam, Cretam Inſulam, & Aſiam, α Aegæum eſt mare; quod rinthiacus.
nunc Archipelagus, innumeris inſulis reſertum. Id etiam varia ab In- Mare Aegæ-
ſulis, quas alluit, ſortitur vocabula: ut ad Myrton β dicitur Myrtoum; um.
ad Icaria, γ Icarium; ad Carpathum, δ Carpathium: alibi aliter. Hinc Myrtonum.
vaſtum mare inter Europam Aſiamque anguſto iterum meatu irrum- Icarium.
pit inter terras, in magnumque ſinum effunditur. Primas anguſtias Carpathi-
& Helleſpontum vocant: qua Xerxes Rex Perſarum conſtrato in navibus um.
ponte duxit exercitum, Græciæ bellum inferens. Helleſpon-
tus.

- * α Aegæum mare dictum eſt, ut Feſtus ait, quod Inſula illius maris haud malè re- Aegæum
preſentent gregem caprarum, (αἰξ enim Capram ſignificat) & fluctus ad illas ca- mare.
prarum more laſcivire videantur. Plinius à ſcopulo inter Tenum & Chium ita ap-
pellatum putat: Eufſtathius ab Aegæone pirata. Vel quod Strabo mavult, ab
Aegis Eubeiçis. Ejus maris terminos Strabo ad Strymonem, vel (ut alia ha-
bet leſtio) ad Neſſum fl. producit. Ptolemæus eos videtur extendere ad Me-
lanem fl. Plinius lib. V. cap. II. mare illud à Sigæo prom. promovet ad Argenum
prom. quod Chio inſula reſpondet; at lib. III. c. XI. illud per Melana ſinum in-
terrumpit. Archipelagus hoc mare poſt dictum, quum majestas imperii tantum
in Græcia & Aſia minore utcunq; retineretur & mare Imperii nominabatur. In-
cipit ab inſulis Cythera vulgò Cerigo, & Creta nunc Candia. Nonnulli id ad
prom. Janiſſartorum; alii ad Conſtantinopolin uſq; extendunt.

- β Myrton parva inſula eſt, quæ à Gereſto Macedoniam navigantibus apparet. Alii
à Myrtilo Oenomaï auriga, in mare illud à Pelope præcipitato, ita dictum eſſe
volunt. Incipit à Scyllæo prom. & terminatur ad prom. Sunium Attica. Pau-
ſanias

sanias illud ad Eubœam extendit. Plinius tradit Myrtoom mare totam alluere Atticam. Clauditur demum mari Icario,

Mare Icarium. 2 Icarus Icarias nomine fecit aquas Ovid. Strabo tamen & Plinius ab insula Icaria mare hoc appellatum volunt. Ad ortum terminatur Asia, unde Solinus Asiaticum quoque vocat. Versus Septemtrionem Ptolemæus mare Icarium Argeno promont. & Pyrrha urbe includit: Strabo verò ad Hellespontum producit. Ad meridiem per lineam à Gnido urbe ad Samonium prom. deductam finitur. Ab occidente Myrto clauditur mari.

Carpathium mare. 3 Carpathium ab insula appellatum, Rhodum usque se extendit. Plinius illud ab Occasu conjungit cum Cretico, & à Septemtrione cum Icario.

Hellespontus, Helle. 4 Hellespontus est angustia maris, inter Sestum Lcandri amore nobilem & Abydum. Nomen habet ab Helle, Athamantis Thebanorum regis & Nepheles filia; quæ, quum fugeret novercam Ino unâ cum Phryxo, aurei velleris arieti insidens, in mare istud decedit. Arietem interpretantur navem; & aureum vellus thesauros. Hellesponti angustia septem stadiorum intervallo Europam ab Asia dirimunt.

Priapus Hellespontiacus, Sibylla Hellespontica. Hellespontiacus dictus est ab Hellesponte Priapus. Sibylla Hellespontica, in agro Trojano, vico Marpeffo circa opidum Gergithium nata, Cyri floruit temporibus.

Euripus, Propontis, Bosporus. IV. Porrigitur inde tenuis Euripus, mox exspatiatur æquor, rursumque in arctum coit. Laxitas Propontis appellatur; ceu vestibulum Ponti: angustia Bosporus Thracius; à meatibus boum perviis; quæ Darius, pater Xerxis, copias ponte transvexit.

* Bospori hujus latitudo vix est quingentorum passuum: unde nec vocis humana commercium inter duos Orbes adimit. Hunc Mandrocles Samius quum stravisset ponte, corona aurea donatus est à Dario.

Pontus Euxinus, Lacus Mæoticus, Bosporus Cimmerius, Tanais Europæ terminus. V. Hinc vastum rursus mare à Pontus Euxinus, à moribus accolarum appellatus, quondam Axenus, longe refugientes occupat terras: magnoque litorum flexu jungitur Mæotici lacus ostio; quod Bosporus vocatur Cimmerius, ipse lacus β Mæotis Tanaim amnem, novissimum inter Europam Asiamque terminum, recipit. Atque hætenus partes interni maris dictæ sunt, quatenus Europam alluit.

a Hoc mare καὶ ἑξῆς, ut Strabo tradit, Pontus dictum; quod eò qui navigabant, periti habebantur nauta. Axenus appellatus, quia terra inhospita ob piratas, raras habebat stationes: Per antiphrasin ἐν ἑξῆς. Euxinus falso nomine dictus. Ovid. Et καὶ ἑξῆς, quia Tauri accolæ ejus hospites eò delaros Diana immolabant; Aut absq. antiphrasi, ab alienis moribus ab Jonibus eò illatis: quod Strabo vult. Hodie Nigrum mare vulgò vocant, quod nebulae ferè perpetuæ ei incumbunt. Auctoribus etiam dicitur Caucasium, Scythicum, Sar-

Pontus Euxinus.

Sarmaticum, Amazonium, Cimmerium, Ponticum, Tauricum, Colchicum, Phasianum. *Aquas Pontus sufficit mari Ægæo; quod colligitur, ex paleis & lignis alijsq; levioribus, quæ ex Ponto in Propontidem continue fluunt.* Ambitus Ponti perhibetur à Polybio XXXII. millium stadiorum. Ammian. Marc. addit mille stadia, & Strabo iterum duo millia. Tempore Constantini Copronymi Imperatoris frigore adeò concrevit Pontus, ut glacies existeret ad XXX. cubitos; cui nix superincidit ad XX. cubitos. Maotis palus Veteribus Euxinipars habita est. Dividitur autem Pontus per lineam à Cornu Arietis prom. in Taurica Chersoneso ad Carambin prom. Asia deductam in partem Occidentalem & Orientalem.

- β Palus Mæotis ab accolis Mæotis sive Mæoticis nomen habet. Vocatur etiam Palus Mæotis. Palus Sarmatiæ, Cimmeriæ paludes, Scythica stagna & Ponti Euxini mater. Dionysius tradit paludem hanc inter Tauricam Chersonesum & ostia Tanais ad CCC. millia passuum extendi. In Circuitu, ut Polybius & Strabo referunt, VIII. millia stad. patet. Hodie vulgò dicitur Mar de Zabacken à pisce quodam, qui certis anni temporibus in eo capitur. Inter duos Bosphoros, Thracium & Cimmerium, directo cursu, ut auctor est Polybius, CIM. passuum intersunt. Circuitu verò totius Ponti vicies semel centena quinquaginta millia, ut auctor est Varro, & fere veteres. Nepos Cornelius CCCML adjicit. Plin. Hist. Nat. lib. IV. cap. XII.

VI. Porro ad Asiam post Ægæi nomen Carium vocatur, qua Cariam perfundit: Rhodium, & circa Rhodum Insulam; Pamphyliam ad Pamphylia; Cilicium ad Ciliciam, mox Syrium sive Syriacum apud Syriam. Inter Ciliciam, Syriam & Cyprum insulam, vocatur Cyprum mare, & Isicus sinus, ab Issò celebri Ciliciæ urbe. Ad Phœnicen Phœnicium est; ad Palæstinam Palæstinum; ad Judæam Judaicum; Egyptum β Egyptium sive Egyptiacum; ad Cyrenaicam regionem Cyrenaicum. Hinc ad Libyam, id est, Africam, γ Libycum sive Africanum: ad Numidiam Numidicum; ad Mauritaniam Mauritanicum.

- α Ptolemaeus Rhodii maris terminos facit Gnidum & Cannum in finibus Carie. Cæterum Parthenium mare, sive Sinus Virginis, ob Europam virginem ex Phœnicia in Cretam deportatam ita appellatum, continet mare Lycium, Pamphylum, Cilicium, Isicum sinum, mare Syriacum, Phœnicium, Egyptum, & Jonium.

- β Egyptium mare poëtis dicitur Pharium; ejus fines ab auctoribus non unis describuntur limitibus.

- γ Mare ab Egypto, ad fretum Gaditanum, Libycum vocant Mela, Plinius, & Strabo. Sed Libycum propriè dictum ab Ortu habet Egyptum, & protrahitur ad intimam usq; Syrtim majorem: versus septentrionem restringitur lineâ à Rachyno prom. ad frontem Arietis Creta deductâ. Africanum mare, à Villa Phileni

leni intimoq; Syrtis Majoris sinu, ad Ampsage fl. ostia protenditur. Ptolemæus ma-
re hoc dispiscit in Syrtim Majorem, Syrtim Minorem, & sinum Numidicum.

- * De Fretis quoq; hic nonnihil videtur dicendum: Numerantur præcipua quindecim: ex quibus celebriora sunt sex. 1. est Fretum Magellanicum longissimi tra-
ctus; cujus longitudo ab Oriente in Occidentem cxx milliarium: latitudo varia
modo duorum milliarium, modo unius, modo quadrantis. Conjungit Oceanum
Atlanticum cum Pacifico, atq; ex uno in alterum præbet transitum. Ferdinan-
dus Magellanus Portugallæsi, Auspiciis Caroli V. Imperatoris missus, ann-
a nato Christo clō 15 xix, 10. Augusti Hispali solvit, post xiv. mensem ite-
hoc fretum primus invenit & navigavit. Vascus Nunnius tamen de Valbo-
prius, nempe anno clō 15 xiii, illud fretum animadvertisse dicitur; quum ab
Australem regionem lustrandam isthuc navigaret. Latitudo sive distantia ejus ab
Æquatore est 52. gr. 30. min. Ad Septentrionem habet Chicam Americæ Au-
stralis provinciam: ad Austrum jacent insula Terra Magellanica, & Terra de
Fuego. 2. est Fretum Gaditanum, Herculeum, di Gibraltar, vulgo
Germanis die Straffe / Belgis de Strate, per quod Oceanus Atlanticus
transit, & sinum efficit Mediterraneum. Ejus fauces xv. millia passuum pa-
tent in longitudinem; quinq; millia in latitudinem, teste Plinio in procemio
lib. iii. Olim non fuisse, sed ab Oceano in terras irrupente existisse, ineptè
existimarunt nonnulli ex Veteribus. 3. Fretum Danicum vulgo der Drefund
item der Sund. Jacet inter Danicam insulam Zeelandiam & Scandiam. Per il-
lud Oceanus Atlanticus fluit in sinum Balticum. Latitudo est dimidii milliarium
non integri, ubi minima. Huic freto adjungendum est alterum inter Zeelandiam
& Fioniam vulgo Funen, insulas; Germanis der Belt; & tertium inter Fioniam
& Jutiam, vulgo dictum Mittelfahr Sund. ab opidulo Fionia Mittelfahr
4. Hellepontus inter Abydum & Sestum, modo memoratus. 5. Bosphorus
Thracicus, idem jam memoratus. 6. Fretum Siculum, inter Italiam & Sicili-
am; ejus longitudo est xxviii. circiter millium passuum: Latitudo verò, ubi
minimum, inter Pelorum & Canym, quod vulgo nunc Coda della Volpe dicitur
mille quingentos passus, ubi plurimum, inter Italie promontorium & Lencopetram
xii. millia patet. In eo freto sunt Scylla & Charybdis. Siciliam ab Italia terra
motu avulsam; ac ita hoc fretum existisse, ineptè opinata quoq; est vetustas. Eu-
hæc sunt sex freta celebriora; nunc sequuntur reliqua. 7. Magellanico freto vic-
num est Fretum le Maire, inter Terram Australem, & insulas Magellanicas, ab
Oriente in Occidentem, minus longum quam Magellanicum; per illud multo bri-
vior via est ex Oceano Atlantico in Pacificum. Distat ab Æquatore 54. gr. 30.
min. 8. Fretum Manilhas, inter Luconiam & Mindanao; aliasq; Philippinis
insulas provensum; dicitur esse centum leucarum; navibus periculosum, ob crebras
syrtis. Extenditur ab Oriente in Occidentem. Conjungit Oceanum Pacificum
cum Indico ab illa parte; etsi liberiores in vicinia sint conjunctiones. 9. Fretum
Weigatz, per quod ex Septentrionali mari in Tartaricum Oceanum via est; Si-
a glaciæ clausa tenetur. Jacet inter Novam Zemblam & Samojedam. 10. Fre-
tum Davis, inter Groenlandiam & Americam Septentrionalem; sed ejus exitus

Fretum
Magellani-
cum,

Fretum
Gaditanum.

Fretum
Danicum.

Hellepon-
tus.
Bosphorus
Thracicus,
Fretum
Siculum.

Fretum le
Maire.

Fretum
Manilhas.

Fretum
Weigatz,
Fretum
Davis.

<p>I. Oceanum, cujus sunt partes pri- maria qua- tuor.</p>	<p>Atlanticus Oceanus, Mare del Nort, cum Æthiopico, inter Europam, & Africam ab uno latere, ab altera Americam interfluens, varia sortitur nomina secundum parteis.</p> <p>Mare Pacificum, sive Mar del Zur, inter Asia extrema, Indicas q, insulas, & America Occidentale litus,</p> <p>Mare Septemtrionale circa terram Septemtrionalem.</p> <p>Mare Australe circa Magellanicum, cujus pars Mare Indicum.</p>	<p>Britannicus, Gallicus. Æthiopicus, Germanicus, &c.</p> <p>Oceanus glacialis. Tartaricus. Hyperboreus, &c.</p>
<p>2. Sinus,</p> <p>Oblongi, quorum numero sex, sunt q,</p> <p>Lati seu hiantes, quorum sunt Se- ptem. Hi ca- rent fre- tis.</p>	<p>1. Mare Mediterraneū ejus partes sunt,</p> <p>2. Mare Balticum, unde Sinus secundarii,</p> <p>3. Sinus Arabicus inter Africam & Arabiam.</p> <p>4. Sinus Persicus inter Arabiam & Persiam.</p> <p>5. Sinus California, inter Californiam & Novam Granadam.</p> <p>6. Sinus Coreensis, inter Coream, & ultima Tartaria China q, litora. Errone licet detecto, ex errore inditum nomen sinus manet, quod Coréa peninsula credebatur,</p> <p>1. Sinus Mexicanus inter Americam Septemtrionalem & Meridionalem.</p> <p>2. Sinus Gangeticus sive Golfo di Bengala, inter Indostanis & Malacca litora.</p> <p>3. Sinus inter Malaccam & Cambojam.</p> <p>4. Mare Album à Septemtrionali Oceano inter Lappiam & extremam Moscovia.</p> <p>5. Mare Landi bidol, inter Beach & Novam Guineam terra Magellanica.</p> <p>6. Alius Sinus huic vicinus ad Terram Antonii à Diemen.</p> <p>7. Mare Hudsonii inter Novam Franciam & Canadam ex Septemtrio- nali Oceano ortum.</p>	<p>Mare Ibericum, Ligusticum, Siculo, Creti- cum, Jonicum, &c.</p> <p>Sinus secundarii multi</p> <p>Adriaticus, Pontus Euxinus, Corinthiacus, &c.</p> <p>Livonicus, Botnicus. Finnicus. Dantiscanus.</p>
<p>3. Freta.</p>	<p>Magellanicum, omnium fretorum longissimum.</p> <p>Fretum le Maire, Magellanico vicinum.</p> <p>Fretum VVaigatz, quo ex Septemtrionali Oceano in Tartaricum itur.</p> <p>Fretum Anian, quo ex Tartarico in Pacificum: sed hodiè illud negant.</p> <p>Fretum Davis & Forbischers, quibus ex Atlantico in Tartaricum vel Pacificum Oceanum pervenitur,</p> <p>Fretum Nova Zembla, quo ex Hyperboreo & glaciali Oceano in Tartaricum via esset, nisi glacies obslaret.</p> <p>Fretum Gaditanum, quo ex Oceano Atlantico in Mare Mediterraneum via est.</p> <p>Fretum Danicum, der Sund quo in Mare Balticum via est.</p> <p>Faues Arabici maris, quibus in sinum Arabicum navigatur.</p> <p>Faues Persici maris, quibus in Persicum.</p> <p>Hellespontus; Bosphorus Thracicus; & Cimmerius,</p> <p>Fretum Siculo.</p> <p>Fretum Manilha, inter Luconiam & Mindanao protensum.</p> <p>Plurima porro sunt freta inter insulas Indicas.</p>	<p>De Mati Caspio an peculiare sit, vel an ad latos Sinus Oceani, cujus sit subterranea via, referendum, dubium est. *</p>

nondum cognitus est; adeoque dubium manet, utrum fretum sit, an sinus. 11. *Fretum Glaciale* inter *Novam Zemblam* & *Spitzbergam*, seu alio nomine *Terram Polarem* appellandam. 12. *Fretum Forbischers*, si non ad *Oceanum Pacificum*; saltem ad *sinum Hudsonii*, viam præbet *Atlantico Oceano*. 13. *Fretum Anian*, inter *Americam Septentrionalem* & *Tartariam Asiam*; per quod ex *Oceano Tartarico* in *Pacificum* via esse dicitur; sed adhuc incertum est. Aliquod tamen fretum esse, inter *Americam Septentrionalem* & *Tartariam*, atque etiam aliud inter *Americam* & *Groenlandiam*, nauta periti colligunt ex motu & fluctibus maris. 14. *Fretum sinus Persici*: Sed minus proprie ita dicitur: quia non est angustior ingressus, quam ipse sinus. 15. *Bosporus seu Fretum Cimmerium*, inter *Tauricam Chersonesum* & *Asiam*. Plurima præterea sunt freta cum inter ipsas insulas Indicas: tum inter insulas & vicinas Continentes, ut 1. Inter *Ceilanum* & *Indiam*. 2. Inter *Sumatram* & *Malaccam*. 3. Inter *Sumatram* & *Bantam* &c. Quidam existimarunt, *Fretum* quoddam esse ad *latus Septentrionale Virginia*, ad *Latitudinem 40. gr.* per quod conjungatur *Oceanus Atlanticus Pacifico*, & libera via hinc in *Chinam* & *Philippinas* concedatur. Sed frustra id per *Hudsonium* anno *clō lxxix.* tentatum fuit. Et sic explicate sunt differentia partium *Oceani* à *Terrarum situ* existentes. Memoria causâ ex *Geographia Generali Varenii* hic subjungimus *Tabulam*, quæ continet divisionem partium *Oceani*.

Fretum Glaciale.
Fretum Forbischers.
Fretum Anian.
Fretum sinus Persici.
Bosporus Cimmerius.
Freta alia.

* *Adolescentes periplum ora maritimæ Terrarum & Oceani tractus perlustrent, memorieq; infigant: ad quam haud parum facit cognita habere litora ora maritimæ continentium, atq; eorum conjunctionem; item partium maris connexionem & situm.*

CAP. XIII.

De navigatione Oceani.

I.

Oceanum Atlanticum, qui est inter *Europam*, *Africam*que & *Americam*, antiqui mortales quando primum navigare cœperint, haud facile dictum est. Notam fuisse *Ægyptiis* *Græcis*que terram *Americam*, eoque *Carthaginenses* navigasse, post suo loco ostendam. Nostri atque avorum nostrorum memoria omnis *Terra Orbis* jam aliquoties circumnavigatus est. Medio *Mundi sæculo*, quum *Græcis Romanisque* una tantum continens, quam *Europæ*, *Africæ* *Asiæ*que nominibus distinxerant, cognita fuerit, de hujus circumnavigatione narrat *Plinius lib. II. cap. L XIX.* à *Gadibus Columnisque Herculis Hispaniæ & Galliarum circuitu totum* sua ætate navigatum fuisse *Occidentem. Septem-*

America
veteribus
cognita.
Orbis Terra
circumnavigatus.

Navigans
Occidens

& Septem-
trio,

Navigatio
Oceani O-
rientalis
& Meridio-
nalis.

Hannonis
navigatio.

Et Himil-
conis,
Eudoxi Na-
vigatio in
Æthiopiam.

ptemtrionalem autem *Oceanum* majore ex parte navigatum auspiciis *Di-
vi Augusti*, *Germaniam* classe circumvectâ usque ad *Cimbrorum promonto-
rium*, & inde immenso mari prospectu, aut fama cognito, ad *Scythicam
plagam* & humore nimio rigentia. quod *Tiberii* ductu factum, ex *Vel-
leii libro secundo* prospicitur. Idem *Plinius* eodem loco auctor est, *Ale-
xandri Magni* victorias majorem partem *Meridionalis Orientalisque Ocea-
ni* perlustrasse, usque in *Arabicum sinum*. in quo etiam postea res geren-
te *C. Cesare*, Augusti filio, & signa navium ex Hispaniensibus naufra-
giis fuisse agnita. Carthaginis verò potentia florente, *Hannonem*, cir-
cumvectum à *Gadibus ad finem Arabie*, navigationem eam prodidisse
scripto: sicut ad extera Europæ noscenda missum eodem tempore *Hi-
milconem*. Præterea *Nepos Cornelius* auctor est apud eundem *Plinium*,
Eudoxum quendam sua ætate, quum *Lathyrum Ægypti Regem* fuge-
ret, *Arabico sinu* egressum, *Gadibus* usque pervectum. multoque ante eum
Calius Antipater ibidem affirmat, vidisse se, qui navigasset ex *Hispania
in Æthiopiam* commercii gratia. Idem *Nepos* eodem loco apud *Plini-
um* de Septemtrionali circuitu tradit, *Q. Metello Celeri*, Galliæ Pro-
consuli, *Indos à Rege Suevorum dono datos*, qui ex *India* commercii cau-
sa navigantes, tempestatibus essent in *Germaniam* abrepti. Hodie
tamen ea navigatio sæpius ab *Hollandis Anglisq;* tentata, nunquam per-
fici potuit; perpetua glacie & diuturnis tenebris obstantibus. Illa,
quæ à *Plinio* narrantur si vera sint; jam totus hic noster Orbis circum-
navigatus fuit.

• Hic *Cajus* erat filius adoptivus *Augusti*, ejusdemq; ex *Julia* filia & *Agrippa* nepos.
Sueton. in Aug. C. XVI.

Meminit præterea *S. Scriptura* navigationum in *Ophir* Regum *Salomonis*, *Hiram*,
Josaphat. *Job* quoq; qui juxta *Arabiam* habitasse scribitur, mentionem facit
auri *Ophiriani*. Unde perspicuum esse potest, navigationes in *Ophir* tam tempo-
ris fuisse cognitæ. De navigatione ex *Ægypto* in *Indiam* *D. Hieronymus* cum
Strabone prodidit; dum memorant habitacula & frequentia navalia fuisse, quo
loco postea in *Ægypto* de suo nomine *Alexandriam* condidit *Alexander*. Commer-
cia deinde aucta fuisse testatur *Plinius*; & itineris illius in *Indiam* rationem descri-
bit *lib. VI. cap. XXIII.* Pius etiam Pontifex *Asiam* describens ait, in *Othonis Im-
peratoris Tentonici* vita legi *Indicam* navem unâ cum *Indicis mercatoribus* in
Germanico litore fuisse deprehensam, ibique ventorum vi ex Oriente propulsam
constitisse. Veneti per *Mare Mediterraneum* *Alexandriam* *Ægypti* navigiis de-
lati, & hinc, aliquo terra spatio emenso, per sinum *Arabicum* in *Indiam* *Orien-
talem* superioribus temporibus profecti, & inde eodem itinere reversi aromata &
pre-

pretiosissimas merces, easque recentes minusq; corruptas, propter itineris illius compendium, inde in omnes totius Orbis Christiani partes devehendebant. Sed Lusitani postea aliâ viâ, quâ in Indiam duceret Orientalem, repertâ, circumnavigatâ omni Africâ, ad Sinas usque transierunt. Vascus de Gama Portugalensis an. C. 1489. prom. bona Spei primus circumnavigavit, Calcutum usque pervenit, & iter illud in Moluccas insulas perefecit. Deinceps secuti sunt Belgæ & Angli. Atque ex eo tempore non solum in Ægypto; verum etiam Venetorum vectigalia valde afflictâ fuere. Hinc Ægyptiorum Sultanus, paulo ante quàm Ægyptus in potestatem Turcarum deveniret, quum de vectigalibus quotidie multum diminui animadverteret, adeo tulit iniquè, ut missâ legatione ad Julium Pontificem atrociam Christianis omnibus sit interminatus, nisi efficiat, ut Lusitani navigationem istam in Orientalem Indiam intermittant. Verum antiquis temporibus hanc navigationem non fuisse incognitam, etiam C. Julius Solinus testatur, qui tradit, totum meridiei æquor ab India usq; in Hispaniam fuisse navigatum: idq; probat Juba Regis testimonio. Christophorus Columbus Genuensis incredibili ausu Occanum anno à nato Christo clō ccccxcii ingressus, insulas America, primum Hispaniolam, & deinde Cubam & Jamaicam, primus invenit. Deinde anno clō ccccxcvii Americus Vesputius Florentinus Emanuelis Portugallie Regis auspiciis profectus Terram continenter, quæ ab ipso America dicta est, primus ex Europæis detexit & ingressus est. Postea anno clō lbc xix, 10. Augusti Ferdinandus Magellanus Portugallensis auspiciis Caroli V. Hspali solvens post xiv mensum navigationem reperit fretum, Magellanicum ab ipso dictum, illudque spatio dierum xxii navigavit. Sed paulo post, in insula Massan seu Mathan, à Barbaris ejus loci regulonefariè proditus, nullo modo à comitibus suis potuit liberari. Dux itineris deinde allectus est Sebastianus de Cano, qui iter istud confecit, & navem Victoriâ, hoc enim erat ei nomen, post trium annorum & unius mensis iter Hispalin, reduxit, universum Terrarum Orbem emensus. Et hæc prima est post hominum memoriam Orbis circumnavigatio. Idem deinde alij quoque ausi sunt: Franciscus Dracus Anglus, Thomas Candisch Anglus, Olivier de Nord, Sebaldus à Werdt, Georgius Spilberg, Jacobus le Maire. Terram verò Australem lustravit Petrus Ferdinandus de Quiér; ut ipse testatur in Epistola ad Regem Hispanie. Navigatio ad Sinas & Insulas Philippinas per Septemtrionalem America partem ab Anglis aliquoties est tentata. Martinus Forbisher sinum exiguum detexit, quem putarat esse fretum; vulgo appellatur Forbishers' Straet. Anno C. 1585. Davisius quidam majus invenit fretum, & duobus annis sequentibus ejus exitum frustra quæsit. Fretum istud ab illo nomen accepit, vocaturque Fretum Davis. Ejus cæptis institit, Baffinius, ingentemq; reperit sinum, qui Baffins Bay vulgò dicitur. Subfinem seculi præcedentis Hudsonius idem tentavit iter: & quod Davisius & Baffinius eo viderentur errasse, quòd navigationes suas nimium flexissent in Septemtrionem, ille contra meridiem versus contendit, & per fretum à se inventum, (unde eidem nomen impostum Fretumque Hudsonii vocatur.) in vastum pervenit pelagus, adeo ut con-

ceperit spem circumnavigandi Americam. Sed à perfidis suis sociis in cymbam nefarie expositus & desertus est. Anno C. 1631. Jamesius navarchus quidam & Thomas Jacobus sinum James cum insulis quibusdam detexerunt: Hunc sinum post ingressus Thomas Buttonius, portum invenit commodum, quem Nelson appellavit, ejusdemque sinus recessui Occidentali suum imposuit nomen vocavitque Buttons Bay i.e. sinum Buttonii. Ex reciprocatione hujus freti colligebat Thomas iste, hâc iter patere ad Sinas. Sed naturæ miraculis, quæ ibidem deprehenderat, contentus, recessit, terramque illam Australem nominavit Valliam Meridionalem; oramque maritimam septentrionalem cum regione ista, Valliam Septentrionalem. Ceterum navigationes cum in Americam, tum in Indiam Orientalem hodiè sunt frequentes.

CAP. XIV.

Summa totius Orbis divisio.

Terræ ro-
tunditas
probat,ur,

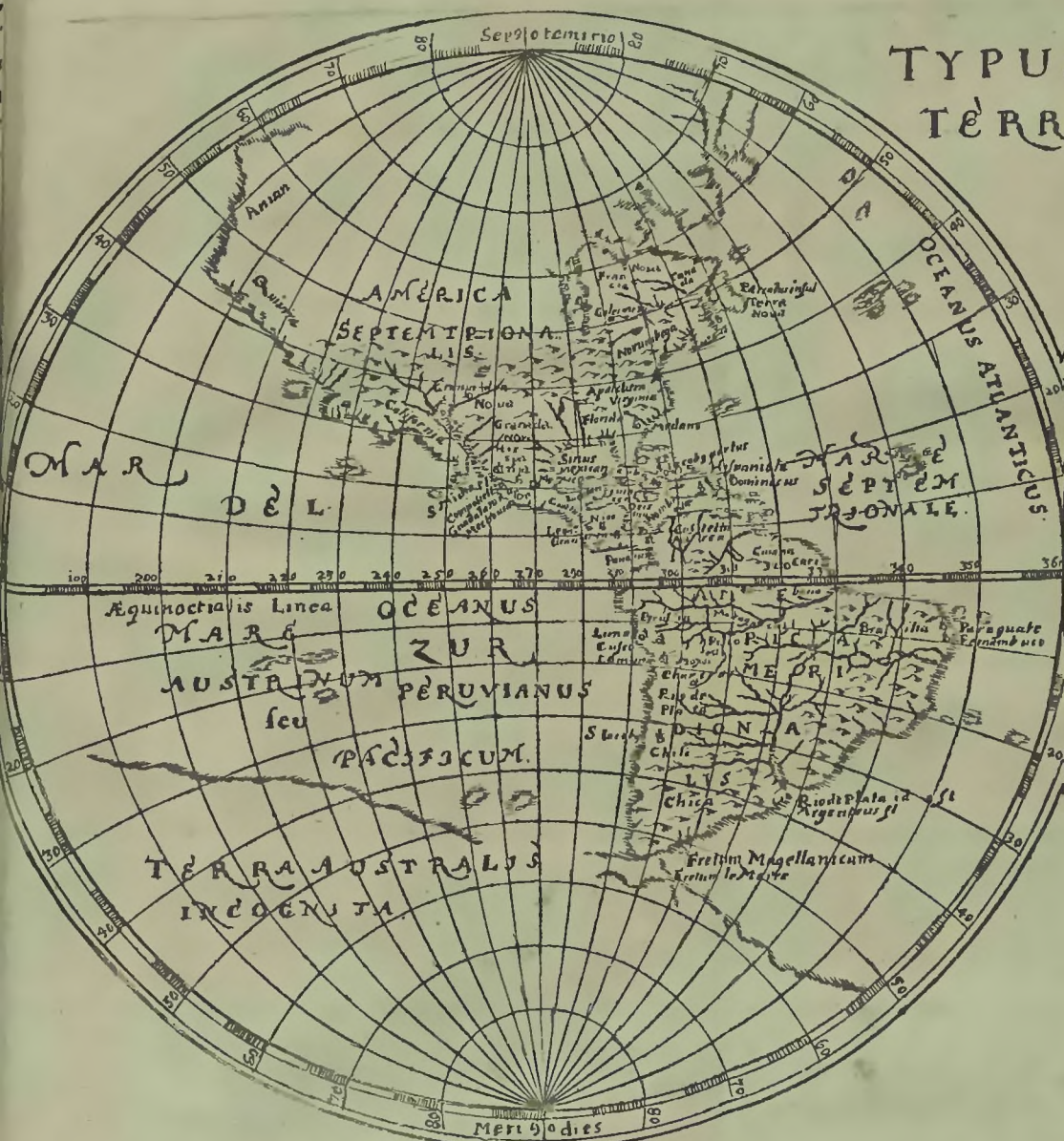
* Terra, quam à terendo, quod superiora ejus pedibus terantur, dictam volunt, una cum aquâ constituit Globum; cujus rotunditas constat partim ex eclipsibus lunaribus; quæ cum perpetuò rotundæ sint, manifestè ostendunt, corpus illud, cujus occasione nascuntur, seu à cujus umbrâ efficiuntur, sphericam habere figuram: partim quia non tantum accedentibus versus alterutrum Polorum, stellæ circumpolares magis elewantur, & ab Horizonte vertici adpropinquant; recedentibus verò descendunt & merguntur. Sed & proficiscentibus versus Ortum, sidera citius oriuntur occiduntq; versus Occasum autem ambulantes idem serius obveniunt; Vel quod eodem recidit, dies sunt longiores illi, qui versus Occasum inter faciunt, quàm qui versus Ortum; ita ut qui annuo spacio circumiret Orbem, tendendo versus Occasum, integrum diem in itinere amissurus sit; versus Ortum autem superabundaturus uno die. Quæ omnia fieri non possent, si plana esset Maris & Terræ superficies: Tum enim sol & reliqua sidera omnibus terræ incolis unà orirentur & occiderent: quod tamen aliter fieri observamus. Intelligimus autem figuram sphericam non quidem exactissimam & geometricè perfectam; quia montibus, & vallibus exasperata passim est terra: fluvii etiam & maria litoribus suis humiliora sunt &c. Sed secundum vulgatam loquendi consuetudinem, quæ non attendimus quæ exigua sunt & parvi momenti. Pilam enim palmariam rotundam appellamus, licet ex suturis: aut ex frequenti ad parietem allisione, inæqualitatem aliquam contraxerit. Ceterum Terræ superficies aquis exstans dividitur in partes grandes seu principales: & parvas seu minus principales. Grandis communiter Continens appellatur, vel quia longè latèq; continuata est; vel quia minores ejus accensentur, quas veluti comprehendit & continet. Parva est vel Insula, id est Terra portio undiq; mari cincta, vel Peninsula, quæ pene ambitur Mari; annectitur tamen Continenti, exigua cujusdam portiuncula interveniunt, quæ Isthmus dicitur. Promontorium est mons in mare decurrens.

Terræ
Continens.

Insula.
Peninsula,

Isthmus.
Promontorium.

TYPUS ORBIS TERRARUM

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

I.

DE aquis, id est, de Oceano ejusque partibus, hæcenus in compendio dixisse sufficiat, nunc terras exponamus. Totus igitur terrarum Orbis in *treis* potissimum *partes*, sive in *tres Insulas magnas*, quas Oceanus circumfluus efficit, divisus est: quarum *prima* est quam nos incolimus; altera *America*; tertia *Magalanica*; eadem terra *Australis & Incognita* vocitata; quia præter litora, nihil dum à nobis cognitum est. Ex his tribus Insulis, sive eas *treis* continenteis appellare libeat, primo loco eam explicabimus, quam nos incolimus, ut quæ nobis patria est; quamque jam dudum cognitam plurima ex parte habemus. Hæc quibus Oceani nominibus cingatur, supra memoratum est.

Divisio
Terræ,Divisio terræ
in tres
insulas.

II. De cætero & ipsa in *treis* potissimum omni ævo divisa fuit partibus; quarum nomina, *Europa*, *Asia* & *Africa*, hancque divisionem à numero filiorum *Noachi* habere putatur: *Schemo* obvenisse *Asiam*; *Chamo* *Africam*; *Japheto* *Europam*. Quamquam primi earum limites, pro imperiorum, quæ exorta sunt, ratione, vel etiam Geographorum libitu, mutati fuerunt; ita uti nonnulli *Chami* *Japhetique* partes *Schemi* posteris accesserint.

Europa,
Asia,
Africa.

* D. Hieronymus lib. Hebr. Quæst. de septem filiis Japhet, qui Gen. X. v. 2, 3, 4. memorantur, tradit, quod possederint *Asiam* ab *Amano* & *Tanro* *Syrie* *Cæles* & *Cilicie* montibus, usq; ad fluvium *Tanaim*: in *Europa* verò usq; ad *Gadira* nomina locis & gentibus relinquentes, è quibus postea immutata plurima.

III. Nec quidem posteriores mortales, qui circa medium mundum ejus constituerunt *partes*, idque bifariam: quidam *Asiam* atque *Europam*; *Africam* sub hujus nomine comprehendentes, tanquam partem: scilicet utrimque (id crediderunt) *Calpe* & *Abyla* montibus, freto divulsam: alii itidem *duas* à freto *Gaditano* ad *Tanaim* amnem; hinc *Europam*, inde *Asiam*; sub qua *Africam* etiam intellexerunt.

Divisio
orbis in duas
partes.

IV. Alii rursus in *IV. partes* distribuerunt; *Europam*, *Asiam*, *Aegyptum*, & *Africam*. Hinc alii postea, qui *treis* ejus partes posuere, *Europam*, *Asiam* & *Africam*; *Asiæ* *Aegyptum* tribuerunt; quamvis minus commodè minusque ritè *Nilum* terminum inter *Asiam* *Africam* que statuentes: qua ratione pars altera *Aegypti* *Africæ*, altera *Asiæ* accessit. Novissimi *sinum Arabicum* terminum inter *Asiam* & *Africam* ponentes, *Aegyptum* *Africæ* adjecerunt. Atque hæc quidem universi orbis

Divisio
Orbis in
4. partes.
Alia divisio
in tres
partes.

variæ partitiones atque limites disertè apud veteres auctores passim exstant.

V. De termino autem inter Europam Asiamq; obscurior ac minus certa est traditio. Nam qui Tanaim flumen statuerunt; fontem ejus per summum errorem in Riphæis montibus, haud procul Oceano Sarmatico posuerunt, qua Petzora eos perruumpit amnis. Alii verò, qui Isthmum qui est inter Ponticum Caspiumque maria, pro fine constituerunt; his periculis sualum fuit, Caspium mare esse sinum Oceani septemtrionalis, eâ regione, quâ Obii amnis immensum est ostium, irrumpentem. Nam omne litus, quod est sub Septemtrionibus ab occasu in ortum versus ad Obii usque ostium, ad Sarmatiam pertinet: Sarmatia autem pars est Europæ. Itaque verum certumq; terminum inter Europam, Asiamq; uti habeas; statui post mare Ægeum, Hellepontum, Propontidem, Bosporum Thracium, Pontum Euxinum, Bosporum Cimmerium, lacum Maotin, Tanais fluenta, donec ad verso amne ad flexum ejus pervenias, apud Tujam opidum: inde lineam duc ad proximam Obii fluminis ripam: hinc pone ipsum flumen Obium ad Oceanum usque.

Europæ
Asiæque
limites.

Terra Po-
laris Se-
ptemtrio-
nalis sive
Girculan-
dia.

* His addi potest Terra Polaris Septemtrionalis, quæ putatur undiq; mari & fretis cingi. De Universi Orbis variis partitionibus, veròq; inter Europam & Asiam termino, plura cognoscere licebit ex ipsius Cluverii lib. I. de Germ. c. I. Memoria causâ ex Vaxæii Georg. Gen. adjecimus Tabulam, quæ divisionem partium Terra continet. *

Ad finem hujus libri primò addere placuit nonnulla, quæ ad reliquas Globi Partes & figuras, ipsasque Tabulas Geographicas declarandas, faciunt.

Præter Sphæra circulos, suprâ explicatos, hæc porrò sunt notanda.

Pyxis nau-
tica.

1. Alveus Globi sustinetur Basi seu Pedamento, quod interdum additam habet Pyxidem nauticam, vulgò Compassum vocant, Vitrucv. Amusium dicitur, ejus beneficio Globus ad Mundi plagas dirigitur, & linea Meridiana invenitur. Si verò illa defuerit, alia poterit adhiberi Pyxis, eaq; ad partem Austrinam sub Meridiano collocari, ad dirigendum Globum versus quatuor Mundi plagas, ut Horizon respondeat Horizonti Mundi; Meridianus Meridiano, ceteriq; circuli in Globo cæli circuli. 2. In mediâ Basi exstat pedunculus ligneus crenâ incisus, ut per eam Meridianus Globusq; pariter attolli ac deprimi possit ad diversas elevationes Poli. 3. Quatuor Pedamenti columellis incumbit Capitulum Alvei Cyclicum ligneum, quod vocatur Horizon. Ejus latus superius diversimodè distributum est. Interior & Globo proximus limbus in quatuor Quadrantes divisus est, secundum quatuor Mundi angulos, Meridiem, Septemtrionem, Orientem &

Peduncul⁹.

Horizontis
limbi.

Oc.

1. In 4. Magnas Continentes sive Maximas insulas;	1. Vetus Orbis, cuius partes,	<div>Europa.</div> <div>Asia.</div> <div>Africa.</div>		
		2. Novus Orbis, seu America, cuius partes,		
		<div>Septentrionalis.</div> <div>Meridionalis.</div>		
		3. Terra Polaris Septentrionalis, sive Groenlandia.		
2. Peninsulas seu Cheronesos, quae sunt Continentium illarum partes.	4. Terra Australis seu Magellanica incognita, Rotundas, quarum latitudo & longitudo ferè sunt æquales.	<div>Africa.</div> <div>Peloponnesus, hodie Morea.</div> <div>Chersonesus Taurica.</div> <div>Cambaja in India.</div>		
		1. Chersonesus Aurea, seu Malacca adhærens India.		
		2. Cimbrica, sive Jutia, adhærens Holsatiae.		
		3. Corea adhærens Tartaria: quam tamen alii insulam esse tradunt.		
3. Insulas, quarum alia sunt	Oblongas, quarum multa sunt.	4. America Septentrionalis.		
		5. America Australis.		
		6. California, quæ ex recentiorum observatione insula perhibetur.		
		7. Jucatan in Sinu Mexicano.		
Magna novem.	Britannia.	8. Chersonesus Thracia.		
		9. Nova Francia.		
		10. Jonia.		
		Italia, Græcia, Achaja in specie, Hispania, Asia minor,		
Mediocris tredecim.	Japonia.	Arabia, Norwvegia, Suecia & Lappia, Beach regio Magellanica,		
		Nova Guinea, Indostanis regna, Cochinchina,		
		Nova Britannia in America, Monomotapa, &c.		
		Affines peninsulis sunt.		
Parva novem.	Islandia.	Britannia, Canadensis.		
		Japonia, Sumatra.		
		Islandia, Madagascari.		
		Sicilia, Java Major.		
Minima.	Hibernia.	Borneo.		
		Celebes.		
		Creta.		
		Luconia.		
Inter Egyptum & Arabiâ.	Congeries, sive qua magno numero in mari jacent sibi valde vicina.	Sardinia,		
		Frieslandia,		
		Terra Nova circa Novam Franciam.		
		Ceylanum.		
Isthmos.	Sinus Mexicani.	Mindanao.		
		Timor insula Indica.		
		Cyprus.		
		Negroponte.		
Inter Jutiam & Holsatiam.	Sinus Mexicani.	Celebriores & solitaria: Rhodus, Malta, Lemnos, S. Helena, D. Thoma, Madera, &c.		
		Canaria.		
		Flandrica.		
		Hesperides.		
Inter Malaccam & Indiam &c.	Sinus Mexicani.	Molucca & Bandana.		
		Philippina.		
		Insula latruncularum.		
		Maris Ægei ins.		
Inter Jutiam & Holsatiam.	Sinus Mexicani.	Circa Britanniam.		
		Ins. Salomonis.		
		Ins. Salomonis.		
		Ins. Salomonis.		

[Faint, mostly illegible handwritten text in the upper section of the page, possibly a list or journal entry.]

Date		Description		Amount	
Jan 1	1876	Balance			
Jan 2	1876	Received from [illegible]			
Jan 3	1876	Received from [illegible]			
Jan 4	1876	Received from [illegible]			
Jan 5	1876	Received from [illegible]			
Jan 6	1876	Received from [illegible]			
Jan 7	1876	Received from [illegible]			
Jan 8	1876	Received from [illegible]			
Jan 9	1876	Received from [illegible]			
Jan 10	1876	Received from [illegible]			
Jan 11	1876	Received from [illegible]			
Jan 12	1876	Received from [illegible]			
Jan 13	1876	Received from [illegible]			
Jan 14	1876	Received from [illegible]			
Jan 15	1876	Received from [illegible]			
Jan 16	1876	Received from [illegible]			
Jan 17	1876	Received from [illegible]			
Jan 18	1876	Received from [illegible]			
Jan 19	1876	Received from [illegible]			
Jan 20	1876	Received from [illegible]			
Jan 21	1876	Received from [illegible]			
Jan 22	1876	Received from [illegible]			
Jan 23	1876	Received from [illegible]			
Jan 24	1876	Received from [illegible]			
Jan 25	1876	Received from [illegible]			
Jan 26	1876	Received from [illegible]			
Jan 27	1876	Received from [illegible]			
Jan 28	1876	Received from [illegible]			
Jan 29	1876	Received from [illegible]			
Jan 30	1876	Received from [illegible]			
Jan 31	1876	Received from [illegible]			
Feb 1	1876	Received from [illegible]			
Feb 2	1876	Received from [illegible]			
Feb 3	1876	Received from [illegible]			
Feb 4	1876	Received from [illegible]			
Feb 5	1876	Received from [illegible]			
Feb 6	1876	Received from [illegible]			
Feb 7	1876	Received from [illegible]			
Feb 8	1876	Received from [illegible]			
Feb 9	1876	Received from [illegible]			
Feb 10	1876	Received from [illegible]			
Feb 11	1876	Received from [illegible]			
Feb 12	1876	Received from [illegible]			
Feb 13	1876	Received from [illegible]			
Feb 14	1876	Received from [illegible]			
Feb 15	1876	Received from [illegible]			
Feb 16	1876	Received from [illegible]			
Feb 17	1876	Received from [illegible]			
Feb 18	1876	Received from [illegible]			
Feb 19	1876	Received from [illegible]			
Feb 20	1876	Received from [illegible]			
Feb 21	1876	Received from [illegible]			
Feb 22	1876	Received from [illegible]			
Feb 23	1876	Received from [illegible]			
Feb 24	1876	Received from [illegible]			
Feb 25	1876	Received from [illegible]			
Feb 26	1876	Received from [illegible]			
Feb 27	1876	Received from [illegible]			
Feb 28	1876	Received from [illegible]			
Feb 29	1876	Received from [illegible]			
Mar 1	1876	Received from [illegible]			
Mar 2	1876	Received from [illegible]			
Mar 3	1876	Received from [illegible]			
Mar 4	1876	Received from [illegible]			
Mar 5	1876	Received from [illegible]			
Mar 6	1876	Received from [illegible]			
Mar 7	1876	Received from [illegible]			
Mar 8	1876	Received from [illegible]			
Mar 9	1876	Received from [illegible]			
Mar 10	1876	Received from [illegible]			
Mar 11	1876	Received from [illegible]			
Mar 12	1876	Received from [illegible]			
Mar 13	1876	Received from [illegible]			
Mar 14	1876	Received from [illegible]			
Mar 15	1876	Received from [illegible]			
Mar 16	1876	Received from [illegible]			
Mar 17	1876	Received from [illegible]			
Mar 18	1876	Received from [illegible]			
Mar 19	1876	Received from [illegible]			
Mar 20	1876	Received from [illegible]			
Mar 21	1876	Received from [illegible]			
Mar 22	1876	Received from [illegible]			
Mar 23	1876	Received from [illegible]			
Mar 24	1876	Received from [illegible]			
Mar 25	1876	Received from [illegible]			
Mar 26	1876	Received from [illegible]			
Mar 27	1876	Received from [illegible]			
Mar 28	1876	Received from [illegible]			
Mar 29	1876	Received from [illegible]			
Mar 30	1876	Received from [illegible]			
Mar 31	1876	Received from [illegible]			

Occidentem: & horum quilibet rursus distinguitur in 90 partes aequales, ut ita tota circumferentia, sicuti circuli reliqui, comprehendat 360. gradus. In eodem limbo duae reperiuntur crenae, per quas Meridianus secundum directam Septentrionis & Meridiei extensionem, ad eam usque profunditatem descendit; ut unà Meridiani Globique medium præcisè exstet supra planum Horizontis, alterum infra illud lateat. Illud nobis hemisphaerium cæli conspicuum repræsentat, hoc non conspicuum. Hunc limbum proxime contingens habet XII. signa cum Planetis signo propriis: quodlibet signum in gradus 30. distribuitur, qui suis spatiolis & numeris in intimâ orâ hujus circuli descripti sunt. Inde porro sequitur Calendarium non saltem Julianum seu Antiquum; sed & Gregorianum seu Novum decem diebus illud præcedens; quin & nonnunquam Scaligerianum, cum nominibus mensium & festorum. Menses in varios divisi sunt dies, adjunctis primis septem literis Alphabeti Romani, in distinctionem dierum hebdomadis, per diversitate literæ Dominicalis. In quibusdam etiam Globis additus reperitur Numerus Aureus. Exterior demum ora habet 32. ventorum nomina, pro differentia plagarum Mundi, & usu nautico. 4. Meridiano aneo infixus est Circulus Horarius, superiori suo plano in 24. horas, pro ratione diei naturalis, distributus. Habet igitur horam duodecimam duplicatam; quarum altera indicat Meridiem; altera mediam noctem: hinc sectio utriusque hora XII. tam diurna, quam nocturna Meridiano incumbit. Centrum hujus circuli est Mundi Axis, cujus extremitati index adplicatus est arcus, qui cuspide sua, quoties Globus convertitur, una per circulum Horarium movetur, & horas ostendit. Porro Meridiano in Zenith seu Polo Horizontis annectitur per cochleam Circulus Verticalis, Quarta seu Quadrans Altitudinis etiam dictus; ex ere factus habens 90. gradus, sive quartam Circuli partem, & ita adornatus, ut à puncto verticis seu Zenith secundum Globi gibbositatem demissus in omnes Horizontis partes moveri & circumduci queat. Nonaginta isti gradus ita inscripti sunt huic arcui, ut numeri ab horizonte incipiant, & sursum versus Zenith adscendant. Interdum Globo cælesti in sectionibus Meridiani & Horizontis affigitur Semicirculus positionis, qui ad certam elevationem constitutus refert initia XII. domorum cælestium, quas Astrologi distinguere solent per sex Circulos positionum.

Circulus
Horarius.Circulus
Verticalis
seu Qua-
drans Al-
titudinis.Semicircu-
lus positio-
nis.

Interiorem Sphaeram I. in duas aequales partes dividit Æquator, mensura primi seu quotidiani & communis ab ortu in occasum motus, qui nihil aliud est, quam Equinoctialis peripheria tam æqualis conversio, ut singulis horis XV. gradus promoveantur, & toties una hora sit absoluta, quoties XV. gradus Æquator confecerit. Ejus situm in cælo nobis imaginamur, vel quum mediam in Cingulo Orionis stellam observamus, & ejusdem circumvolutionem ab ortu versus occasum simul notamus: Vel quum tempore æquinoctii motum Solis ab Ortui in Occasum attendimus. Ejus enim vestigia Æquatoris situm super Horizontem tum ostendunt. 2. Dividitur Æquator, ut circuli alij, in 360. gradus: & per quemlibet gradum aut re ipsâ imaginatione ducitur semicirculus ab uno Polo ad alterum. Hi semicirculi dicuntur Meridiani, seu Circuli Longitudinis in terra. Ex his Primus est initium reliquorum pingendorum & numerandorum: & Primus ille, ut reliqui, dimidius, non integer pingitur, insignitus arcolis coloratis, per quas ejus gradus distin-

Æquator.

Meridiani
seu Circuli
longitudi-
nis.

**Paralleli
ſeu Circuli
Latitudinis,**

**Zodiacus
& Ecliptica,**

**Circuli
Longitudi-
num,**

**Circuli
Latitudinis,**

Rhombus:

guuntur. Continet 90. gr. ab Aequatore ad Polum Arcticum; & totidem ad Antarcticum. Meridiani Primi locus supra ad Cap. VII. f. III. indicatus est. 3. Per Meridiani gradus singulos ab Aequatore versus utrumq; Polum deduci poſſunt 90. Paralleli ſeu Circuli Latitudinis: Verum ne loca in Globo per multitudinem circulorum nimium obſcurentur, vulgo ſem Meridiani quam Paralleli tantum deſcribuntur per decimum quemq; gradum Aequatoris & Meridiani. 4. Equatorem in duobus punctis oppoſitis interſecat circulus obliquus, Zodiacus dictus; Unus ſemicirculus Zodiaci ſeſcitur ab Aequatore verſus Septentrionem; alter verſus Austrum. Diſtinguitur Zodiacus, uti Aequator, in 360. areolas diverſi coloris, per quas gradus denotantur; duciturque ab Ortu in Occaſum. Zodiacus & Ecliptica in eo conveniunt, quodeundem habent axem, eosdemque polos: & in eo tantum differunt, quòd Ecliptica ſit circulus in medio Zodiaci, ſine Latitudine; Zodiacus autem ſit circulus ſeu Zona potius, Latitudinem habens xx. ferme graduum. Sed quoniam in Globo Latitudine Zodiaci ad xx. gradus determinatà non indigemus, ſola in eo pingitur Ecliptica. Polos Ecliptica ſuſtinet Colurus Solſtitorum in Circulis Polaribus. Porro ab uno Polo Zodiaci ad alterum duodecim in Globo celeſti deſcribuntur Semicirculi, per initia ſingulorum Dodecatemiorum, & efficiunt ſex circulos maximos. Primus tranſit per principia Arietis & Librae, ostendens initia Longitudinis Signorum: Secundus per initia Tauri & Scorpii; atq; ita porro reliqui diſtribuntur ſuperficiem Globi in duodecim partes aequales; quæ latiffima ſunt in Ecliptica; verſus Polos autem Zodiaci paulatim imminuuntur, ac tandem in iſſis Zodiaci Polis concurrunt. Cuiuslibet partis ſpatium nomen habet à ſigno, inter utrumque ſemicirculum in Ecliptica comprehenſo. Exempli gratia; ſuperſicies inter duos ſemicirculos per initia Arietis & Tauri ductos, comprehendens ſignum Arietis in Ecliptica, dicitur Signum Arietis; omnesque ſtellæ & Planetae, aut alia coeli puncta, inter duos illos ſemicirculos, ex utraq; Ecliptica parte usq; ad Polos, comprehenſa, dicuntur eſſe in ſigno Arietis; atque ita porro in cæteris. Et hi in Globo Coeleſti ſunt Circuli Longitudinum. At Circuli Latitudinum, qui oſtendunt Latitudinem ſeu diſtantiam ſtellæ ab Eclipticâ, ſunt Zodiaco paralleli, & tranſverſim per Circulos Longitudinum ducuntur; Sed non expreſſe pinguntur in Globo, ne ſtellæ vel alij circuli obſcurentur. 5. Ex Circulis Minoribus duo Polares & duo Tropici rubris ſolent pingi lineis; & cum aliqua Latitudine, licet nullam habeant. Reliqui, videlicet Paralleli, nigris lineis tantum notantur. Haftenus de pictura Circulorum; jam ſequitur locorum pictura.

Loca in Globo picta ſunt, Regiones, Gentes, Inſulae, Maria, Flumina, Sylva, Montes, Urbes. Regiones diverſa diverſis coloribus à ſe invicem diſtinguuntur; earumq; limites notantur multis punctis. Inſulae deſerta, & quæ arena magis ſunt, quàm terra exulta, inſigniuntur multis & variis punctis. Sylva indicantur unâ vel alterâ arbore. Montes ex pictura facile cognoscuntur. Urbes turribus ſuiſq; nominibus notantur. Haftenus de picturâ Geographica in Globo; Jam ſequitur Hydrographica. In ea obſervanda primum Lineæ Nauticae, quæ Rhombi Luſitanis dicuntur, & Belgis de Cours, item een Streeck. Eſt autem Rhombus linea in Globo Terreſtri & Mappis Geographicis, quam navis, Acum Magneticam itineris ſui

ducem, secuta, in maris superficie certo vento tenere debet. Viam nautis monstrat. Pyxis nautica, vulgò Compaffus. Habet Pyxis illa planum rotundum, quod nautæ Rosam appellant, cuius circumferentia diuifa est in XXXII. partes, tot mundi plagas monstrantes. Septemtrionem indicat peculiare signum Lillii. Subtus enim Rosa habet affixam Acum Magneticam, quæ paxillo aëreo acuminato imposita liberè movetur, & quocumq; Pyxis vertatur, plagam respicit Septemtrionalem: sicut reliqua linea reliquas Mundi plagas & ventos. Hoc indice nautæ freti vasto se committunt Oceano, & remotissimas petunt terras. Pingitur Index ille nauticus in Globi Terrestris Equatore, Meridiano & nonnullis intra Parallelos locis, aliisque Globi & Tabularum Geographicarum partibus: ita tamen, ut Liliū semper respiciat Septemtrionem. In Arte Navigandi quatuor præcipuè veniunt consideranda. 1. Longitudines & differentie locorum. 2. Eorundem Latitudines & differentie. 3. Rhombus, seu Linea, per quam navigandum est. 4. Intervallum seu distantia itineris marini inter duo loca. Sed amplissima illa Navigandi Ars paucis explicari nequit: qui eam scire desiderat, consulat Nonium, Mercatorem, Robertum de Hues, Adrianū Metium, & alios. Tantum de picturis necessariis in Globo. Non necessaria pictura est animalium, piscium, avium, aliarumq; rerum, quas calatores & pictores, vel ad ostendenda in Terra & aquis varia animalia: vel ad oblectamentum oculorum, addiderunt.

Fabricam & structuram Globi sequitur ejus usus, qui sanè maximus est, cujus explanationem omnem pauca non capiunt pagella: præcipua tamen, quæ Geographiam cognituro necessaria videtur, in gratiam tironum delibasse hæc vice contenti, earum rerum cupidos ad ipsos Auctores remittimus, qui hanc doctrinam ex instituto & prolixè tradiderunt.

I. Alveo suo Globus per crenas Horizontis lignei immittitur, usq; ad basis pedunculum, qui crenâ suâ excipit Meridianum æneum ita, ut ejus medium, hoc est, 180. gradibus existet supra planum lignei Horizontis. Sed illud Meridiani ænei latus, cui inscriptus est numerus graduum, respiciat lignei Horizontis partem Orientalem. Utrum verò Globus in Meridiano rectè pendeat, examinatur hoc pacto. In medio Meridiani inter utrosq; Polos directè supra Equatorem, est initium numerationis graduum ad utrosq; Polos: illud initium lineâ oblongâ notatur: applica itaq; huic lineæ acum, ut punctum ejus extremum ferè incidat in Equatorem; deinde volve Globum, si punctum acis perpetuò incidit in Equatorem, neq; ab eo declinat, rectè ab Axe pendit Meridianus. Porro, utrum medium Meridiani existet supra Horizontem, examinatur hoc modo. Ad locum aliquem datum elevatur Polus; ac eum conspicitur, quot gradus ab Equatoris parte Australi numerentur; qui si adduntur gradibus Elevationis, efficere debent 90. His si addis alterius Quadrantis gradus 90, redit numerus 180 graduum, quod est dimidium Meridiani.

II. Globus ad Mundi situm, ut Globi cardines respiciant plagas & cardines Mundi, componitur hoc modo. 1. Globus collocatur in mensâ aut tabula plana, ita, ut superficies Horizontis superior maneat parallela cum vero Horizonte. 2. Polus pro loci cui, ubi versaris, latitudine elevatur. 3. Ita Globus convertitur, ut Meridianus æneus congruat cum Linea Meridiana Pyxididis nautice in basi Horizontis locatâ; Polus Austrinus respiciat Meridiem, & Arcticus Septemtrionem. Quo factò Globi Axis re-

Pyxis Nautica seu Compaffus.

I. Examen Globi; num rectè pendeat in Meridiano & Horizonti.

II. Globum ad situm Mundi componere & invenire lineam Meridianam.

spen-

spondet Axi Mundi, & partes Horizontis lignei, plagis Horizontis veri. Sed Acus Magnetica quia declinat, res manet dubia nisi fuerit correctæ. Si Compassus non est in promptu, vulgò respiciunt ad templorum structuras, in quibus summum altare constructum est ad Orientem, & turres ad Occidentem. Hinc à dextra est Meridies, à Sinistra Septentrio. Observant quoque umbram corporum ad horam XII. meridianam, sed quoniam horologiis non satis tutum est credere; neque hic modus satis certus est. Quare alii noctu per cassides duorum baculorum intervallo aliquo in terram defixorum stellam Polarem aspiciunt, & lineam inter utrumque baculum protrahunt; quæ est meridiana. Sed omnium rectissime Linea Meridiana invenitur hoc modo. Primum in plano ducitur circulus, in cuius centro erigitur ad perpendicularum stylus, qui longitudine sua non superet semidiametrum. Observanda deinde umbra Solis projecta à stylo ante meridiem, quando ejus extremitas Peripheriam circuli attingit: qui locus puncto notandus est. Eodem modo pomeridianis horis extremitas umbra notanda in Peripheria eadem. Inter hæc duo puncta medium punctum exactè sumitur per divisionem arcus intercepti in duas aequales partes. Ab hoc puncto divisionis per centrum ducenda est linea, quæ est meridiana, & semper indicat horam XII. Vel hoc modo: In plano erigitur Stylus ante meridiem, & ex loco ejus per umbra projecta extremitatem describitur peripheria. Deinde observatur post meridiem peripherie punctum, quod extremitas umbra attingit. Arcus inter duo illa puncta bisariam secatur, & linea per centrum ducitur, quæ est Meridiana. Vel demum ita: In tabula plana & Horizonti parallela describitur circulus, isque per duas diametros dividitur in quatuor quadrantes, & horum quilibet in 90. grad. Extremitates diametrorum notantur vocabulis Meridiei, Septentrionis, Orientis, & Occidentis. In centro erigitur stylus ad rectos cum tabula angulos. Deinde inquiritur in quo gradu Horizontis Soloriatur aut occidat ad eundem diem, quo id investigatur. Eo igitur die Sole oriente tabula ita parata tamdiu convertitur, donec umbra styli tot gradibus cadat ab Occidente versus Meridiem, quot gradibus Sol. remouetur ab Oriente versus Septentrionem. Linea igitur Meridiei & Septentrionis in tabula respondebit lineæ Meridiane in cælo. Globo ad Lineam Meridianam constituto, reliqui Mundi Cardines ac venti per se innotescunt.

4. Si locum tuum, in quo moraris, in sphaera terrestri applicas Meridiano; Sphaera sita per omnia similis est vero situi Terræ, & apparet quomodo & quorsum reliquæ regiones ad locum tuum sitæ sint. 5. Si Globus Cælestis eodem pacto constitutus convertitur ab Oriente in Occidentem, apparet quomodo & in quibus plagis corpora cælestia loco tuo oriuntur & occidant: quæ nunquam occidant, & quæ nunquam oriuntur.

III. Sphaeram constitutæ Rectam,

III. Sphaera constituitur Recta, quum uterque Polus incumbit Horizonti; & per ejus Zenith transit Aequator. In hoc Sphaera positi corpora cælestia cum Planetis rectè supra infraque Horizontem ascendunt, & descendunt. 2. Omnes stellæ, seu vicina sint Aequatori, seu longè ab eo remota, quæ simul oriuntur, simul transseunt Meridianum, & simul occidunt. 3. Hæc omnia tantum temporis morantur supra Horizontem, quantum infra illum latent; quia circuli, quos conversione Globi descri-

descri-

describunt, ab Horizonte in duas aequales partes secantur. Atque hinc sequitur, Solem tam in Aequatore, quam extra eum ad Meridiem seu Septentrionem constitutum, motu cæli quotidiano, equali tempore supra & infra Horizontem morari; adeoque dies perpetuo aequales efficere suis noctibus. Contingit istud habitantibus sub Aequatore absque ulla latitudine versus alterutrum Polum; ut. sunt incolæ insula D. Thome, partis Africa, Moluccarum quarundam &c. Hanc sphaeram habent Ascii, de quibus supra c. v. s. 2. ubi simul varietates cæli, quibus obnoxii sunt, memorantur.

IV. Sphæra constituitur Parallela, quum Aequator ita applicatur Horizonti, ut fiant paralleli; & alter Polus altissime tollitur supra Horizontem in Zenith; alter humillime deprimitur in Nadir. In hoc Sphæra posita 1. sidera, Circuli, aliaque Globi partes, neque supra Horizontem ascendunt, neque infra eum descendunt, sed parallelè semper cum eo convertuntur. 2. Sol iis per Sex menses continuos non occidit, ac reliquos sex menses non apparet. Talem Sphæram habent, si qui sunt sub Polis. Quibus porro cæli mutationibus hi sint obnoxii, dictum est in Periscii Cap. v. ad s. iii.

IV. Sphæram continere Parallelam,

V. Sphæra fit Obliqua, quum alter Polus supra Horizontem ita elevatur, ut oblique inclinetur versus alterutrum Horizontis latus; & alter deprimitur. In hac sphaera positione 1. Aequator cum cæteris Circulis, Signis, & Stellis oblique scandit supra Horizontem, & oblique rursus infra eundem delabitur. 2. Omnes Circuli Aequatori utrinque paralleli, etiam ii, qui per conversionem Sphæra describuntur à Sole, stellis aut aliis signis, ab Horizonte dividuntur in partes inæquales; ita ut eorum, qui ab Aequatore tendunt versus Polum elevatum, major pars supra Horizontem exstet, minor condatur infra eum: Cæterorum verò versus Polum latentem, major pars subter Horizontem hereat, minor tollatur supra. Ex quo consequitur, Solem, dum versatur extra Aequatorem, in signo tendente ad Polum conspicuum, conversione Sphæra majorem partem circuli supra Horizontem, quam infra eum conficere, diutiusque harere supra terram; & hinc quoque dies efficere longiores suis noctibus: & contra, ubi recessit ad Polum inconspicuum, minorem circuli partem consumere supra, quam infra Horizontem, minusque supra Terram morari, adeoque dies facere noctibus breviores. Simul etiam patet, quod elevatior est alter Polus supra Horizontem, eo circulos secari in partes inæqualiores, ac proinde discrimen dierum & noctium dari evidentius. 3. Sol, dum est in Aequatore, pari semper tempore supra & infra Horizontem commoratur; adeoque dies nocti redditur equalis. 4. Stellæ omnes circa Polum conspicuum, comprehensa circulo, intervallo Elevationis Poli descripto, nunquam occidunt; aliæque contra interceptæ circulo ex Polo latente ad Horizontis contactum delineato, nunquam oriuntur; intermediis verò locis posita, oriuntur atque occidunt; exceptis iis, qui ipsos circulos prædictos occupant, quæ neque occidunt, neque oriuntur, sed Horizontem duntaxat stringunt.

V. Sphæram facere Obliquam,

Hanc sphaera positionem habent omnes terra incolae, qui à lateribus Aequatoris sub quacunque degunt Latitudine, tam ad Septentrionem, quam ad Meridicm; donec incurrant in ipsos Polos, ubi Sphaera est parallela.

VI. Elevationem Poli æquari Latitudini locorum, & cum distantia Aequatoris efficere gradus. 90.

VI. *Ex Constitutione Sphaerae Obliqua inter cetera haec duo observantur. 1. Altitudinem Poli æquari distantiae Zenith ab Aequatore, seu Latitudini locorum; quod per Globum ita demonstratur. Uterque Polus adiungitur Horizonti, ut in Sphaera Recta, & sunt sine ulla elevatione Poli, atque Zenith incidit in Aequatorem. Hinc si alter Polus ex alterutra parte Horizontis attollitur, e.g. 10. gradibus; Aequator ex adverso à Zenith totidem gradibus versus Horizontem descendit: & quò plus tollitur Polus, eò plus à Zenith removetur Aequator. Patet igitur per hanc operationem, Elevationem Poli semper aequalem esse distantiae Zenith ab Aequatore, seu quod idem est, Latitudini locorum. 2. Altitudinem Aequatoris Polique 90 simul efficere gradus; ac proinde unâ Altitudine de 90 gradibus deductâ, residuum ostendere Altitudinem alterius; id quod ex Globo ita apparet. Si Polus; e. g. attollitur supra Horizontem 20. gradibus, Aequator tantundem recedit à Zenith, & distat ab Horizonte gradibus 70; quorum numerorum summa facit gradus 90. Si Polus elevatur gradibus 60, Aequator 60 quoque gradibus recedit à Zenith, & supra Horizontem attollitur gradibus 30, qui cum 60 constituunt 90. Atque ita porro in ceteris.*

VII. Invenire locorum Latitudinē & Longitudinem.

VII. *Latitudo loci nihil aliud est, quam distantia ejus ab Aequatore versus Polum. At Longitudo loci est distantia ejus à Meridiano Primo in Aequatore ab Occidente versus Orientem numerata. Utraque beneficio Globi invenitur hoc modo. Vertitur Globus, donec locus datus substat Meridiano, cujus gradus, qui loco imminet, indicat ejus Latitudinem: & gradus Aequatoris, qui stringitur à Meridiano, ejusdem loci Longitudinem.*

VIII. Poli elevationem.

VIII. *Quot gradibus vertex loci distat ab Aequatore, totidem polus ab Horizonte elevatur.*

IX. Invenire loca, quae eandem habent Latitudinem. X. Distantiam locorum invenire per Globum accretorem.

IX. *Si locus datus adiungitur Meridiano, & creta acuminata applicatur termino numerationis, in Globo circumvoluto creta describit peripheriam, quae omnia illa notat loca, quorum eadem cum loco dato est Latitudo.*

X. *Distantia diversorum locorum in Globo Terrestri invenitur hoc pacto. Unus pes circini applicatur uni loco, & alter pes alteri loco: Hac intercapedo circumtransfertur ad Aequatorem, & numerantur gradus intercepti; quibus multiplicatis per XV. prodit numerus milliarium Germanicorum. Vel hoc modo: Alteruter locorum jungitur Meridiano, ei quoque applicatur Circulus Verticalis, ac cum altero loco componitur; ubi gradus in Circulo illo interjecti indicant locorum istorum distantiam.*

XI. Dato

XI. *Situs seu Angulus Positionis est, qui comprehenditur meridiano loci*

ci alicujus, & Circulo majori, per vertex datorum locorum transeunte; & plaga Mundi, in quam unus locus ab altero vergit. *Angulus iste invenitur hoc modo: Locus, ad quem Globus ritè elevatus est, ponitur sub Meridiano, & Circulus Verticalis vertici ejus loci affixus circumagitur, donec alterius loci vertex transeat. Terminus Circuli ad Horizontem Situm Angulum positionis indicat. Et si eadem operà gradus in Verticali inter duo illa loca numerantur, eorumdem locorum distantia innotescit. Si verò alteruter locus plus quàm 90 gradibus remotis infra Horizontem consistat, quem proinde Verticalis nequeat contingere: convertitur Globus, donec locus iste, qui sub Horizonte latebat, eundem stringat: tùm Globo firmato è diametro ad alteram Horizontis partem cretà aut alià materià nota imprimitur: deinde convertitur Globus in priorem situm; & erit nota impressa tantumdem ab altero illo meridiani latere supra Horizontem elevata, quantum ab altero latere locus iste infra Horizontem est depressus. Quo facto, notè facta Verticalis imponitur, ac videtur quo in loco stringat Horizontem: quot hìc inveniuntur gradus, tot ab alterà parte Horizontis locus ille situs est. Si distantia istorum locorum queritur; numerandi sunt gradus Verticalis ab Horizonte sursum usq; ad notam; iisq; addenda Verticalis longitudo, 90. graduum atq; ita facile innotescet; si gradus per 15. multiplicantur, proveniunt numerus milliarum Germanicorum.*

XII. De Zonis, earum Latitudine, atq; cœli mutationibus, quibus earundem incolæ obnoxii, superius dictum est cap. V.

XIII. De Asciiis, Amphisciiis, Perisciiis & Heterosciiis, qui sint, & quibus in Terra locis reperiantur, videatur suprà cap. V.

XIV. Ratio inveniendorum Antœcorum, Pericecorum & Antipodum, indicata est cap. V.

XV. Quomodo inveniendæ Climata & Paralleli, monstratum est hujus lib. I. cap. VI.

XVI. Ad Clima inveniendum, quum necessarium sit scire diem loci dati longissimum, is investigatur per Globum hoc modo. Polo ad locum datum ritè elevato, primus gradus Cancrì, in quo Sol existit, quum nobis efficit diem longissimum, cretà aut aliò notetur signo. hic locus Solis adducatur ad Horizontem Orientalem, & Index Circuli Horarii ad horam XII. Volvitur deinde Globus, donec locus Solis notatus perveniat ad Horizontem Occidentalem. Quo facto index monstrat numerum horarum diei longissimi ad datam elevationem. Reliquæ inde horæ ad 24. sunt noctis, monstrantq; noctem brevissimam. Eadem ratione ex primo gradu Capricorni ostenditur quantitas diei brevissimi, & noctis longissime. Quamquam etiam ex inventâ quantitate diei longissimi facile apparet, quantitas noctis longissima, quæ diei longissimo semper equalis est. Sicut & dies brevissimus equalis est nocti brevissima.

XVII. Locus Solis in eclipticâ quolibet anni tempore invenitur hoc modo. Queritur dies mensis, quo id investigatur, in Calendario Horizontis; Eclipticâ

loco invenire aliorum locorum situm secundum Angulum positionis,

XII. Zonarum numerus & latitudo.

XIII. Ascii, Periscii

Amphiscii Heteroscii

XIV. Antœcos, Pericecos & Antipodes invenire.

XV. Climates & Parallelos invenire.

XVI. In Globo invenire diem longissimum, noctem brevissimam: Item diem brevissimum, ac noctem longissimam.

XVII. Locum Solis in

quolibet
anni tempo-
re indagare.

cui respondet gradus signi Zodiaci, qui quasitus in Globo ostendit verum locum Solis ad diem propositum. Sic agitur cum omnibus diebus totius anni. At in anno bissextili post 28. Februarii sequens dies est assumendus, ut pro 29. Februarii primus Martii, & pro primo Martii secundus, & ita porro progrediendum. Quum verò hic modus non omnino accuratus sit, satius est locum Solis discere ex Ephemeridibus. Hic Solis locus cret à aut alio signo in Globo notandus; non tamen ubi signum Zodiaci apparet pictum, sed ubi nota illius signi Astronomica invenitur. Nam secundum dodecatemoria procedendum est, non secundum asterismos.

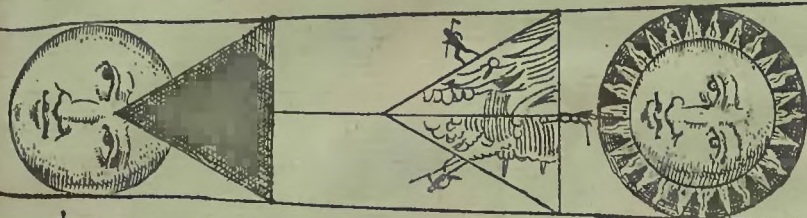
XVIII. Ho-
ram ortus &
occasus So-
lis ad quam-
vis Latitu-
dinem quo-
libet anni
die explo-
rare.

XVIII. Ortus & Occasus Solis invenitur hoc modo. Eligitur locus cognita Latitudinis, ad quam Polus elevatur. Deinde ex problemate proximè præcedente queritur eo ipso die locus Solis, qui adducitur ad Meridianum & index horarius ad horam XII. Demum convertitur Globus, donec locus Solis stringat Horizontem in Oriente. Quo facto index ostendet horam ortus Solis; si revolvitur idem locus Solis ad Horizontem in Occidente, index ostendit horam occasus. Sed beneficio Aequatoris, qui continens gradus 360. spatio horarum XXIV. h. e. die Naturali, transit Meridianum, ita ut singulis horis transeant gradus XV. & singulis Minutis unius gradus quadrans, tempus ortus & occasus Solis multò certius haberi potest hoc modo. Locus Solis applicatur Horizonti in Oriente, & notatur gradus Aequatoris, qui occupat Meridianum. Inde convertitur Globus, donec locus Solis tangat Meridianum, ac observatur gradus Aequatoris simul stringens Meridianum. Hic numerus graduum, qui ab ortu Solis, ad meridiem usque pertransierunt Meridianum, dividitur per 15. (quia 15. gradus unam conficiunt horam) & prodit horarum numerus. Residui gradus multiplicantur per 4. (quia quilibet gradus valet 4. Scrupula horaria, scrupulum videlicet est sexagesima pars horæ.) Si hic numerus horarum & Scrupulorum deducitur à 12, reliquæ horæ indicant tempus Ortus Solis. Pari modo invenitur hora occasus Solis; si ejus locus adjungitur Meridiano, ac observatur gradus Aequatoris simul stringens Meridianum. Deinde convertitur Globus, donec locus Solis tangat Horizontem in Occidente: qui numerus graduum in Aequatore si accipitur, ac eadem ratione dividitur per 15; ac residuum multiplicatur per 4, prodit hora occasus Solis à meridie. Singulis horis XV in Aequatore transire gradus, potest in Globo demonstrari. Notetur quodvis Aequatoris punctum, eoque adducto ad Meridianum Index collocetur ad horam XII. Volvatur deinde Globus, donec Index monstret primam horam, atque deprehendes, punctum Aequatoris notatum recessisse XV gradibus à Meridiano. Si iterum volvas globum, donec index monstret horam secundam, deprehendes Aequatoris gradus XV Meridianum transisse; ac ita porro. Quamobrem Gradus Aequatoris in horas mutari possunt; si primus Gradus V adducitur ad Meridianum, & Index ad horam XII. Globusque volvitur ad Occasum, donec illa partes Aequatoris, quæ in horas erant mutandæ, transeant, & Index monstrabit horas quasitas. In contrarium agitur, si pro horis Aequatoris partes cognoscendæ.

Hoc Schema demonstrat terram esse globosam. 1652

Si terra esset trigona, umbra quoque triangulari figura in eclipsi Lunari appareret.

Si terra esset tetragona, umbra quoque tetragona haberet formam.

Si terra hexagonæ esset figura, eius quoque umbra in defectu Lunari hexagona appareret, quæ tamen rotunda cernitur.

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

Official Bureau of Census Report on the Census of 1950

XIX. Quantitas dierum & noctium facile cognoscitur ex problema-
te præcedente. Investigatur tamen hoc etiam pacto. Globo ad locum du-
tum ritè elevato, locus Solis adjungitur Horizonti in Oriente, & index hora 12.
versus Austrum. deinde convertitur Globus, donec locus Solis tangat Horizon-
tem in Occidente. Numerantur hora ab indice confecta, quæ indicant diei
longitudinem: Residuum est longitudo noctis. Vel ita: Locus Solis adjungitur Ho-
rizonti in occidente, & index horæ **XII.** Si Globus deinde convertitur, donec locus
Solis pulset Orientem, index ostendet longitudinem noctis.

XIX.
Quantita-
tem dierum
& noctium
cognoscere.

XX. Ascensio Obliqua est gradus Æquatoris, qui oritur cum Sole aut
stellâ in Sphærâ Obliquâ. Sol igitur vel stella admovetur Horizonti Orien-
tali, & qui gradus Æquatoris unâ oritur, dicitur Ascensio Obliqua. Exstant
passim Tabulæ Ascensionum obliquarum ad varias Poli elevationes consignatæ, quæ
ex libris Astronomorum cognosci queunt. Faciunt enim ad intelligendas causas
inequalitatis dierum & horarum Naturalium & Artificialium.

XX. Ascen-
sionem So-
lis, vel stel-
læ Obliquâ
invenire.

XXI. Ducitur locus Solis vel stellæ ad Horizontem in Occidente, & quicumq;
gradus Æquatoris Horizontem unâ stringit, is dicitur Descensio Obliqua.

XXI. De-
scensionem
Solis vel
stellæ inve-
nire Obli-
quam.

XXII. Ascensio Solis vel stellæ nihil aliud est, quàm gradus Æquatoris,
qui cum iisdem supra Horizontem emergit; Recta igitur Ascensio est,
gradus Æquatoris, qui cum Sole in Eclipticâ aut stellâ in Sphærâ Rectâ
ascendit. Ad hanc Rectam Ascensionem inveniendam, Sol vel stella adjungitur
Meridiano; & Æquatoris gradus, quem Meridianus in eo situ interfecat, indicat
Rectam Ascensionem. Reperiuntur Tabulæ Ascensionum Rectarum in libris A-
stronomorum.

XXII. A-
scensionem
Solis vel
stellæ Rectâ
invenire.

XXIII. Recta Descensio est in iisdem Æquatoris gradibus, in quibus Ascen-
sio Recta.

XXIII. In-
venire De-
scensionem
Rectam.

XXIV. Zonæ Torrida incola, quibus Circuli Tropici valdè remoti sunt, nulla ha-
bent Crepuscula. Iis verò, qui Zonis Frigidis sunt propiores, tota ferè nox crepe-
ra est, nec quicquam certi de eorum Crepusculis dici potest. In nostris tamen
regionibus Crepusculum definitur sesquihorâ, ita ut ejus mensura sit 18.
graduum. Cognoscitur autem Crepusculum hoc modo: Locus Solis jun-
gitur Meridiano, & index horarius applicatur ad horam **XII.** Deinde gradus Ec-
liptica, qui loco Solis è diametro opponitur, signatur, & in Horizonte Occidenta-
li ad Quadrantem Altitudinis 18. gradibus atrollitur. Ita index horarius mon-
strat initium crepusculi matutini. Idem gradus Soli oppositus in Oriente per gra-
dus 18. elevatus, monstrat finem crepusculi vespertini. Notandum tamen, pro-
funditatem Solis 18. graduum non esse per omnia loca & tempora constantem, ob
variâ aëris temperiem & altitudinem, per quas fit, ut citius aut tardius solito
Crepuscula incipiant & definant.

XXIV.
Initium &
finem cre-
pusculorum
indicare.

XXV. Loca, quibus sol uno eodemque die fit verticalis, ostenduntur
hoc modo: Primum ex dato die invenitur locus Solis in Eclipticâ secundum

XXV. Da-
to die anni
invenire
Telluris
loca,

quibus sol
eo die in
meridie fit
verticalis.

XXVI.
Ostendere,
quibus in
locis omnes
anni dies
sint æquales;
adeoq; ha-
beant etiam
eandem dici
longissimi
quantitatē.
XXVII. Da-
tā horā uni⁹
loci in Glo-
bo datī in-
venire horā
alterius
loci datī.

XXVIII.
Datā horā
nostri loci
ostendere,
in Globo
omnia illa
loca, quæ
ad datam il-
lam horam
habent me-
ridiem; itē
illa, in qui-
bus media
nox, & illa,
in quibus fit
alia quæcū-
que hora.
XXIX. Be-
neficio Glo-
bi Sole lu-
cente co-
gnoscere
horam loci,
cuj⁹ latitu-
do data est.
XXX. Datā
horā nostræ
numeratio-
nis invenire quota sit hora ab ortu Solis. XXXI. Datā horā ab ortu seu Norimbergensi,

problema XVI. Deinde adducatur locus Solis ad punctum Meridiani, quod ei imminet: & volvatur globus: Ita omnia loca, quæ notatum punctum transeunt, sunt illa, quæ queruntur. Vel, cretā acuminatā applicatā describatur parallelus, qui loca illa indicabit. Idem quoque potest in Mappis ostendi; si locus Solis in Eclipticā notatur, & per eum ducitur parallelus Equatoris re-ctus vel curvus, prout Tabula rectilinea vel curvilinea fuerit. Ita omnia hujus paralleli loca erunt illa, quæ queruntur. Id autem fieri debet in utroque Mappæ hemisphærio.

XXVI. Quæ loca eundem habent Parallelum, eadem habent omnes dies anni aquales, & eandem quantitatem diei longissimi.

XXVII. Datā unius loci horā, alterius etiam loci hora invenitur hoc modo: Locus cujus hora datur, adducitur ad Meridianum æneum, index ad eam horam Circuli Horarij, quæ datur. Volvitur deinde Globus, donec alter locus datus veniat sub Meridianum; quo factō index in eo Globi situs monstrabit horam quesitam illius loci.

XXVIII. Loca, quæ ad datam nostram horam quamcumque habent meridiem; aut mediam noctem aliamve horam, ita exhibentur: Noster, seu datus locus alius, adducitur ad Meridianum, index ad datam horam Circuli Horarij. Deinde volvitur Globus, donec index monstret horam XII meridiei. Ita loca, quæ Meridiani semicirculo superiori, à Polo elevato ad Polum depressum, subjecta conspiciuntur, sunt ea, quæ meridiem ad datum tempus agunt. Et si Globus porro pro arbitrio nostro vertitur, index semper monstrat horam, quam eo tempore habent loca Meridiano subjecta.

XXIX. Polus pro datā loci Latitudine primū elevandus, & Globus ad Cardines Mundi rite constituendus est. Deinde acicula infigenda loco Solis in Eclipticā ad perpendicularum, (seu, ut loquuntur, perpendiculariter,) vel, quod satius, Gnomon Sphericus applicandus Eclipticæ, ita ut apex gnomonis loco Solis incumbat, atq; ita ad Meridianum adducatur, & index ad horam XII. Volvatur postea Globus, donec acicula nullam jaciat umbram in Globo; & in eo situ index monstrabit horam quesitam.

XXX. Norimbergenses hodiē, ut olim Babylonii, alijque populi numerant, horas XXI V ab ortu Solis ad sequentis dici ortum. Quæ hora ita invenitur. Elevatur Polus pro dati loci latitudine; & locus Solis ex dato die inventus adducitur ad Meridianum, index ad horam XII Circuli Horarij. Volvitur deinde Globus, donec index monstrat datam horam. Globo ita manente immoto index reducitur ad XII. Quo factō volvitur Globus ab Occasu ad Ortum, donec locus Solis ad Orientem in Horizonte appareat; & in Circulo Horario numerantur horæ à XII. versus ortum usque ad indicem. Hæ sunt horæ quesitæ Norimbergenses seu Babylonice.

XXXI. Ex datā horā Norimbergi, nostræ numerationis hora, quæ à me-
dia

dia nocte vel meridie incipit, invenitur hoc modo: Polus pro loci dati *invenire* Latitudine elevatur. Locus Solis notatur in Ecliptica, & ad Orientalem Ho- *nostræ nu-* rizontem adducitur: Index Horarius ad horam XII. Deinde volvitur Globus *merationis* versus occasum, donec index monstrat in Circulo Horario datam horam ab Ortum. *horam,* Hoc facto, index reducitur ad horam XII, deinde movetur Globus, donec locus Solis reductus sit ad Meridiani semicirculum, quem proximè transit; & numerantur hora à XII ad Indicem in eam plagam, in quam motus Globi factus est. Ita hora nostræ numerationis à meridie vel mediâ nocte reperitur.

XXXII. Hodie in multis Italia locis, sicut olim in Graciâ, numerantur 24 hora **XXXII.** Da- ab uno occasu Solis ad sequentem, ad quas inveniencias ex horis nostræ *tâ horâ no-* numerationis sic agitur. Elevatur Polus pro dati loci Latitudine; Locus *stræ nume-* Solis in Eclipticâ notatur, atque ad Meridianum adducitur; index ad horam *rationis in-* XII meridianam Circuli Horarii collocatur. Deinde volvitur Globus, donec *venire ho-* index ille monstrat horam datam. Postcâ immoto Globo reducitur index ad ho- *ras Italicas,* ram XII; quo facto volvitur Globus versus ortum, donec locus Solis in Occiden- tali Horizonte conspiciatur. Numerantur denum hora à XII usque ad indicem secundum plagam motus. Et hæc erunt hora numerationis Italica. Hora Italica per radios Solis in globo investigatur h. m. Loco Solis Occidentis advo- luto ad diem observationis, indiceque applicato hora XII, vertitur globus, donec gradus loci Solis supra Horizontem ascendat in Oriente, aut in Occidente. Ibi collocatur Gnomon Sphericus, aut acus modico cera firmata, & obvertitur Sol, donec nullam de se projiciat umbram in alterstrum latus: & indicabit index horam quesitam numerandam à XII meridianam.

XXXIII. Ex datâ horâ Italica seu ab occasu Solis, nostræ numerationis **XXXIII.** hora invenitur hoc modo: Polus elevatur pro loci latitudine. Solis locus in *Datâ horâ* Eclipticâ notatur, atque ad Meridianum adducitur. Index collocatur ad ho- *Italica inve-* ram XII. Volvitur deinde Globus versus Occasum, donec index monstrat ho- *nire horam* ram datam Italicam; ac tum immoto Globo reducitur index ad XII. Hoc fa- *nostræ nu-* cto, locus Solis revolvitur ad eum Meridiani semicirculum, quem proximè tran- *merationis,* sit. Ita hora inter XII & indicem intercepta, si numerantur à XII versus ortum, sunt hora à meridie vel mediâ nocte secundum nostram numerationem.

XXXIV. Horarum alie sunt Æquales, seu Æquinoctiales, alie Inæqua- *Hora Æ-* les seu Temporales. Hora Æqualis est vigesima quarta pars diei natu- *guilis, seu* ralis, & perpetuò manet ejusdem quantitatis. Æquinoctiales dicuntur illa ho- *Æquino-* ra, quoniam per Æquinoctialis Circuli regularem & æquabilem motum distin- *ctialis,* guuntur, dum de eo tanto temporis spacio xv gradus perpetuò ascendunt, & in opposita Æquatoris parte totidem gradus infra Horizontem descendunt. Ob commoditatem & facilitatem horarum Æqualium usus hodiè apud omnes ferè gentes est frequens. Hora Inæqualis, quæ & Temporalis appellatur, *Hora, Inæ-* est duodecima pars diei vel noctis artificialis. Inæquales dicuntur hæc hora, *qualis seu* quoniam diurna cum suis horis nocturnis collata, aut cum diversarum inæqualium *Temporalis,* dierum horis, nunquam sunt ejusdem magnitudinis: sed quoties dies crescunt aut decre-

Horarum
Inæquali-
um quan-
tatem
invenire.

decreſcunt, toties horarum etiam quantitas, certa quadam & regulari viciffitudo-
dine, immutatur, prout dies & noctes augentur aut minuuntur, exceptis duobus
Æquinoctialibus diebus, in quibus horæ Equales & Inæquales ſunt ejus quantita-
tis. Veteres ac præcipuè Judæis uſi ſunt horis Inæqualibus (unde & Judaicæ
nonnullis appellantur Horæ) Quod patet ex hiſtoria Evangelica Matth. xx. v. 3,
5, 6. Luc. xxiii. v. 44. Joh. xi. v. 9. Act. ii. v. 15. Plinius quoque
lib. II. cap. 97. aliique horarum iſtarum mentionem faciunt. Sed quum hora-
rum Inæqualium uſus multa habeat incommoda, horis tantum utimur Equalibus.
Quantitas horarum Inæqualium facile invenitur, ſi data diei vel noctis ho-
ræ Equales multiplicantur per 60 in minuta, & collecta per 12. dividuntur: &
quæ poſt diviſionem reliqua ſunt, iterum multiplicantur per 60 in ſecunda, vel
ulterius; quæ denique diviſa producant horas Inæquales, ad quamlibet diem
datam.

Tabula exhibens horas Equales in ſcrupulos
reſolutas.

Hor.	Min.	Hor.	Min.	Hor.	Min.
1	60	9	540	17	1020
2	120	10	600	18	1080
3	180	11	660	19	1140
4	240	12	720	20	1200
5	300	13	780	21	1260
6	360	14	840	22	1320
7	420	15	900	23	1380
8	480	16	960	24	1440

Sit exemplum. Si dies fuerit horarum Equalium 16, primorum 19, ſecundo-
rum 52, illæ 16 horæ primum reſolvuntur in 960 prima min. quibus adduntur
adherentia minuta 19; congregatum erit 979, quod ſi dividitur per duodecim,
offerentur 81 Prim. Reliqua 7 min. prima ſi rediguntur in ſecunda per 60, pro-
deunt 420 ſecunda; quibus ſi adduntur 52 ſecunda, fiunt 472 ſecund. quæ diviſa
per 12 dant 39 ſecund. Quatuor ſecunda, quæ poſt diviſionem reliqua ſunt, redi-
guntur in 240 tertia; hæc diviſa dant 20 tert. Et tanta eſt longitudo horæ In-
æqualis diei data, videlicet 81 minutorum primorum, 39 ſecundorum, 20 tertio-
rum. Sit exemplum aliud. Si dies fuerit 7 horarum, 40 minutorum primo-
rum, & 8 ſecundorum, horæ integræ multiplicata per 60 dant 420 prima; qui-
bus ſi adduntur 40 adherentia minuta, tum prodeunt 460 min. prima. Hæc di-
viſa

visâ per 12 prima constituunt 38 prima. Residua 4 prima rediguntur iterum per 60 in 240 secunda, quibus si adduntur illa 8 secunda: Congregatum erit 248 secund. quæ divisa per 12 producant 20 secunda. Reliqua 8 secunda resolvuntur in 480 tertia; hæc quoq; divisa per 12 dant 40 tertia. Hæbit igitur in exemplo dato una hora Inæqualis 38 minuta prima, 20 secunda & 40 tertia. Hoc modo omnium dierum & noctium artificialium horas Inæquales æsequimur.

XXXV. Globus Terrestris ita potest suspendi aut constitui, ut Sole lucente istæ Globi partes illuminentur, quas Sol in ipsâ Tellure quovis tempore illuminat, & simul appareat, quibus populis Sol orientur ad singula temporis momenta, quibus occidat, quibus meridiem agat, quibus omnino occultatus sit, & cui loco sit verticalis; quod exhiberi potest hoc pacto. Locus, in quo globus ita collocandus est, notatur in ipso Globo, ad Meridianum adducitur, & cretâ notatur punctum Meridiani loco isti imminens. Si igitur Globus è fine suspendendus est, alligandus est funis huic puncto Meridiani. Si verò in loco aliquo firmiter collocari debet, trahijciendus est stylus ferreus ex hoc loco per centrum Globi usq; ad oppositum punctum, atque hic stylus ferreus plano Horizontali arcu insigendus, ut sit immobilis. Deinde Globus ad quatuor Mundi Cardines disponendus, quo facto ad singula momenta dici, Sole lucente, licet in Globo contemplari partem Telluris illuminatam, & partem non illuminatam. Illa verò loca, quæ in medio semicirculo partis illuminata jacent, sunt illa, quæ ad istud temporis momentum habent meridiem. Illis, quæ ad Orientem in Semicirculo discernente partem illuminatam à non illuminata sita sunt, Sol occidit. Ab his, quæ jacent ad Occidentem in semicirculo discernente partem illuminatam à non illuminata, Sol oritur. Ad locum Solis in Ecliptica inveniendum, circa medium partis illuminatæ acicula vel gnomon sphericus hinc inde moveatur, donec nullam jaciat umbram punctumque in Globo notetur. Hoc enim ad meridianum adductum indicabit declinationem puncti Ecliptica, in quo Sol est tempore observationis, unde pro conditione temporis, Verni vel Æstatis; Autumni vel Hyemis ipse locus Solis cognoscetur, & inde anni dies. Ille quoque locus in Globo, in quem acicula infixa nullam projicit umbram, est is, cui Sol ad illud temporis momentum verticalis est; & parallelus per hunc locum transiens exhibet omnia loca, quibus Sol ad illum diem fiet verticalis. Porro hora loci, in quo Globus ita collocatus vel suspensus est, invenitur hoc modo. Locus iste, cui Sol est verticalis, adducitur ad Meridianum. Index ad horam XII Circuli Horarii, & volvitur Globus donec locus noster, sive, in quo Globus situs est, ad Meridianum perveniat. Tunc index monstrat horam quasitam. At quoniam Globi conversio fieri non potest, si per stylum ferreum plano Horizontali affixus est; idè satius fuerit Globum suspendere; & simul Polos ita alligare, ut eundem retineant situm.

XXXVI. Globus Terrestris modo jam dicto suspensus, Luna lucente, ostendit quodque, quibus populis ad quodvis temporis momentum, quo illa supra Horizontem

XXXV.
Globum
Terrestrem
ita suspen-
dere aut
constituere,
ut lucente
Sole ex Glo-
bi partes il-
luminentur,
quas Sol in
ipsa Tellure
quovis tem-
pore illumi-
nat, & simul
appareat,
quib⁹ popu-
lis Sol ori-
etur ad sin-
gula tempo-
ris momen-
ta, & quibus
occidat;
quibus me-
ridiem agat,
& quibus
occultatus
sit, Solis lo-
cum in E-
cliptica in-
venire. Lo-
ca ostende-
re, quibus
Sole sit ver-
ticalis. Ho-
ram dici in-
venire.

XXXVI.
Loca qui-
bus Luna

oriatur, & quibus occidat, ostendere.

XXXVII. In Globo Terrestri exhibere omnia loca, quibus sidera tanto tempore infra Horizontem occultantur, quanto nobis, vel alteri dato loco, supra Horizontem commorantur.

XXXIX. Loci dati invenire Latitudinem & Elevationem Poli.

XXXIX. Datâ quantitate diei longissimi invenire loci Latitudinem seu Elevationem Poli.

XL. Longitudinem alicujus loci invenire.

nostrum commoratur, conspicua, quibus oriatur, quibus occidat & quibus sit verticalis. Quæ omnia ex præcedente problemate manifesta sunt.

XXXVII. In Globo Terrestri exhiberi possunt omnia loca, quibus sidera tanto tempore infra Horizontem occultantur, quanto alio in loco supra Horizontem commorantur, hoc modo. Noster, vel alius locus datus, adducitur ad Meridianum, & invenitur Parallelus Antæcorum. Omnia loca in hoc Parallelo sita sunt, quæ queruntur; quod in Globo monstrari potest; si polus elevatur pro dati loci latitudine, & deprimitur pro hujus inventi Paralleli latitudine.

XXXIX. Certissimus videtur esse modus inveniendæ Latitudinis, si insignis Borealis declinatio Solis circa illud tempus ab inventa maxima altitudine solis subtrahitur: Quod relinquitur, est complementum Elevationis Poli. Illud si à 90 subtrahitur, emergit elevatio quesita. Robertus Hues sequentem tradit modum. Meridiana Solis altitudo observatur Radio, Quadrante, aut hujusmodi instrumento, & Solis locus in Ecliptica Globi inventus Meridiano applicatur; & Meridianus hæc illuc in suis fissuris consistens circumducitur, usque dum idem Solis locus totidem gradibus ab Horizonte attollatur, quot sunt observata Solis altitudinis. In hoc Globi situ polus alter, supra Horizontem eminens, indicabit Latitudinem loci. Non dissimilis est modus, quo vulgò nautæ locorum Latitudines indagare solent, per meridianas Solis altitudines, & Tabulas declinationum.

XXXIX. Datâ quantitate diei longissimi in quodam Telluris loco, ejusdem Latitudo invenitur, simul omnia illa exhibentur loca, quæ eandem habent diei quantitatem, hoc modo: Locus Solis diei longissimi, qui est 1 gradus Cancræ, adducitur ad Meridianum; index ad horam Circuli horarij XII. Volvitur deinde Globus, donec index monstret horam illam à qua numerus datus longissimi diei denominatur; ita, ut ad horam XII media noctis adjungantur reliquæ hora continuâ numeratione; & tunc punctum Tropici existens in Meridiano noratur. Deinde adducitur primus gradus Cancræ ad Horizontem in Oriente, & Meridianus in crenâ suâ ita movetur Polo elevato vel depresso, donec alterum Tropici punctum notatum existat ad Horizontem in Occidente; ita ut 1 gradus Cancræ adhuc sit in Oriente. Quosfacto, numerantur gradus Elevationis Poli. Ea enim est quesita Elevatio Poli & Latitudo Paralleli, qui in Globo invenitur, si totidem gradus numerantur in Meridiano ab Equatore versus Polum, & cretâ applicatâ ad terminum numerationis Globus volvitur. Hic Parallelus descriptus erit is, qui queritur.

XL. Longitudines locorum incognita per initia Ecclipsium Lunarium investigantur; quæ, si quibus in locis unâ horâ citius contingunt, quàm in aliis, indicant, ea loca recedere versus Ortum XV gradibus. De longitudine locorum

obser-

*observandâ & inveniendâ plures modi cognosci queunt ex Bernh. Vare-
nii Geographiæ Generalis l. III. c. XXXI. Adriani Melii Mensura
Geographica p. 7. Joannis de Sacro Bosco Commentariis in Junctini
Sphærica p. 449.*

XLI. Locorum distantia accuratius ex Longitudine & Latitudine loco-
rum invenitur : Primò, si loca solâ Latitudine differunt, eundem habent
Meridianum, sed diversos Parallelos, subtrahitur minor Latitudo à majore,
& oritur differentia Latitudinis in Gradibus & Minutis. Gradus differen-
tia Latitudinis multiplicantur per 15, Minuta dividuntur per 4; & utrim-
que milliaria inveniuntur. Si verò alterius loci Latitudo sit Borealis, al-
terius Austrina, Summa Latitudinum est distantia quesita. Secundò, si
loca sola differunt longitudine, & sita sunt sub eodem Parallelo, eandem
que habent distantiam ab Equatore, sed in diversis Meridianis; subtrahitur
minor Longitudo à majore, & oritur differentia in gradibus & Minutis. Sed
quia Paralleli, in quibus numeratur Longitudo locorum, non sunt Circuli
Magni, nec inter se aequales: sed minores & contractiores, quo longius ab
Equatore recedunt, & majores ac ampliores, quò eidem sunt propiores. Qua-
propter nec quindecim milliaria uni gradui cujusque Paralleli (exceptis gra-
dibus Equatoris) nec pares numero respondere possunt: sed tot, quot vel pro-
portio Paralleli cujusque ad Equatorem in Tabulâ appositâ ostendit. Nam ex
proportionibus cujusque Paralleli ad Equatorem collegerunt Artifices, quot mil-
liaria uni gradui cujusque Paralleli respondeant, eaque in Tabulam, ut di-
scantibus laborem & difficultatem minuerent, incluserunt. Cum gradibus igitur
communis Latitudinis inventis ingredimur sequentem Tabulam, quam vo-
cant Canonion Appiani, que gradus Longitudinis extra Equatorem in mil-
liaria conversos continet.

XLI. Di-
stantiam
locorum ex
eorum Lon-
gitudine &
Latitudine
invenire.
Quæ diffe-
runt solâ
longitu-
dine.

Tabula continens gradus Longitudinis, extra Æquatorem
converfos in milliaria.

<i>Gr. Lat. Mill. Min.</i>	<i>Gr. Lat. Mill. Min.</i>	<i>Gr. Lat. Mill. Min.</i>
1 14 59	31 12 52	61 7 16
2 14 59	32 12 43	62 7 2
3 14 58	33 12 35	63 6 48
4 14 58	34 12 26	64 6 34
5 14 56	35 12 17	65 6 20
6 14 55	36 12 8	66 5 6
7 14 53	37 11 59	67 5 52
8 14 51	38 11 49	68 5 37
9 14 48	39 11 39	69 5 21
10 14 46	40 11 29	70 5 8
11 14 43	41 11 19	71 4 53
12 14 40	42 11 9	72 4 38
13 14 37	43 10 58	73 4 23
14 14 33	44 10 47	74 4 8
15 14 29	45 10 36	75 3 53
16 14 25	46 10 25	76 3 38
17 14 21	47 10 14	77 3 22
18 14 16	48 10 2	78 3 7
19 14 11	49 9 50	79 2 52
20 14 6	50 9 38	80 2 36
21 14 0	51 9 26	81 2 21
22 13 54	52 9 14	82 2 5
23 13 48	53 9 2	83 1 50
24 13 42	54 8 49	84 1 34
25 13 36	55 8 36	85 1 18
26 13 39	56 8 23	86 1 3
27 13 22	57 8 10	87 0 47
28 13 15	58 7 57	88 0 31
29 13 7	59 7 43	89 0 16
30 12 59	60 7 30	90 0 0

Operatio ex hâc Tabula ita instituenda. *Milliaria, quæ respondent communi Latitudinis gradui, ponuntur secundo loco Regula Detri. Primum locum occupant 60. minut. vel 1 gr. Tertium differentia. Tertio, Siloca & Longitudine & Latitudine differunt. 1 Inquiritur differentia Longitudinis & Latitudinis, per subtractionem minoris à majore. 2 Differentia Latitudinis commutatur in milliaria, & numerus productus servatur ad partem. 3 Sumitur dimidium differentie Latitudinis, idque additur ad Latitudinem minorem; vel subtrahitur à majore, & efficitur Latitudo utrique loco communis. 4 Cum hâc Latitudine ingressi in Tabulam præcedentem, consideramus quot milliaria uni gradui Longitudinis respondeant. 5 Cum his milliariis inventis multiplicatur differentia Longitudinis. 6 Numerus productus ex multiplicatione milliariarum & differentie longitudinis: item numerus productus ex commutatione differentie Latitudinis in milliaria, uterque scorsim ducitur in sese, & numeri ad se invicem adduntur. 7 Ex hoc aggregato additorum numerorum extrahitur radix, & habetur locorum distantia quesita.*

Quæ loca
& Longi-
tudine &
Latitudine
differunt.

XLII.
Globum
cœlestem
ad situm
cœli com-
ponere.

XLIII.
Ortum &
Occasum
ostendere
Æquino-
ctialem.

XLIV.
Ostendere
Ortum Sol-
is initialem
Æstivum.

XLV.
Ortum
monstrare
Solstitialē
Brumalem.

XLVI.
Monstrare
Polum
Mundi.

XLVII.
Ostendere
stellas,
quæ nobis
nunquam
occidant,
& quæ nun-
quā nobis
orientantur.

XLVIII.
Declinatio-
nem Solis
vel Stellæ
invenire.

XLII. Datâ horâ nocturnâ sive diurnâ Globus Cœlestis ad situm cœli ita componitur: Solis locus applicatur Meridiano & Index Horarius hora XII meridiana. Deinde convertitur Globus in Occidentem; donec index ostendat horam illam, qua cœli situm cognoscere cupis. Globus eo situ firmatus dispositioni cœli & siderum convenit. Potest etiam Globus ita componi per Altitudinem Solis cognitam de die; & per Altitudinem stellarum de nocte.

XLIII. Ortus Æquinoctialis est, quo Sol oritur in primo gradu Arietis, & primo gradu Libræ: Unde spirat Subsolanus: der Ostwind/ cui directè opponitur Occasus Æquinoctialis, unde spirat Zephyrus, der Westwind.

XLIV. Ortus Solstitialis Æstivus est, quo Sol oritur in primo gradu Cancræ; unde spirat Cestas der Nord-Ostenwind: cui opponitur Occasus Brumalis, unde spirat Africus, der Süd-Westwind.

XLV. Ortus Solstitialis Brumalis est, quo Sol oritur in primo gradu Capricorni; unde spirat Vulturius der Süd-Ost. Cui opponitur Occasus Æstivus; unde spirat Caurus seu Corus, der Nord-West.

XLVI. Polus Mundi 4. ferè gradibus abest à Stellâ in extremâ caudâ Urse minoris; quæ hinc appellatur Stella Polaris.

XLVII. Polo in Globo cœlesti rectè elevato, creta acuminata applicatur Horizonti versus Meridiem, ubi secatur à Meridiano & converso Globo describitur circulus. Deinde idem faciendum in Horizonte versus Septentrionem; Quo facto duo isti circuli cretâ notati indicant quæ stellæ nunquam; quæ quandoque, & quæ perpetuò appareant.

XLVIII. Declinatio Solis sive stellæ nihil aliud est, quàm distantia ejus ab Æquatore, numerata in Meridiano. Ea verò invenitur hoc modo: Locus Solis, sive stella applicatur Meridiano, & numerantur gradus Meridiani inter Æquatorem & Locum Solis sive stellam.

XLIX.
Explorare,
in qua Mun-
di plaga,
qua vis ho-
ra, stella
constitit.

L.
Altitudinē
Solis aut
stellarum
invenire,

LI.
Solis aut
stellarum
altitudinem
maximam
indagare,

LV.
Longitudi-
nem stellæ
invenire,

LVI.
Invenire
Latitudi-
nem stellæ,

LVII.
Latitudinē
inter Ortum
& Occasum
invenire.

LVIII.
Ortum &
Occasum
stellarum
invenire
secundum
Poëtas,

XLIX. Stellæ alicujus situs ad certam horam exploratur hoc modo: *Locus Solis applicatur Meridiano, & index Horarius horæ XII. Hinc Globus vertitur, donec Index datam monstret horam. Postea ex Zenith Circulus Verticalis applicatur loco stellæ, & statim in Horizonte apparet, versus quam cæli partem stellæ ista consistat.*

L. Polo rectè elevato, & Globo ritè constituto, hora notatur in Circulo Horario, & ex Zenith demittitur Circulus Verticalis per locum Solis, vel centrum stellæ; & gradus ab Horizonte usq. ad Locum Solis vel stellam numerantur. Altitudo enim nihil aliud est, quam distantia Solis vel Stellæ ab Horizonte numerata in Circulo verticali per Solis aut Stellæ corpus & Zenith transiente.

LI. Stellæ, Solis sive alterius Planetæ gradus in signo Zodiaco, in quo certo anni tempore consistunt, cretâ notatur, & applicatur Meridiano; ibique monstratur ejus maxima seu summa Altitudo.

LII. Altitudo Æquinoctialis nihil est aliud, quàm arcus Meridiani inter Æquinoctialem & Horizontem interceptus; ista invenitur hoc modo. Globo ad elevationem Poli constituto in Meridiano numerantur gradus inter Æquatorem & Horizontem intercepti.

LIII. Distantia Solis vel stellæ alicujus à Zenith investigatur hoc modo: *Altitudo stellæ inventæ aufertur à 90. & habetur distantia quaesita.*

LIV. Globo ad elevationem Poli constituto, loco Solis in Eclipticâ notato & Meridiano applicato, ac indice horæ XII. quum stellæ adjungitur Horizonti ad Orientem, vel Occidentem, seu Meridiano ad Austrum vel Boream, index horam noctis ad diem propositum ostendet.

LV. Longitudo stellæ est distantia ejus à principio Arietis in Zodiaco numerata secundum seriem signorum; illa investigatur hoc modo: Quadrans Altitudinis admovetur Zenith, ut transeat per medium stellæ usq. ad Eclipticam. Deinde numerantur gradus à principio Arietis usque ad locum Quadrante notatum.

LVI. Latitudo stellæ est distantia ejus ab Eclipticâ. Ea invenitur hoc modo: *Quadrans Altitudinis applicatur Zenith, & numerantur gradus inter ipsam stellam & Eclipticam.*

LVII. Latitudo inter Ortum & Occasum Solis invenitur hoc modo: *In Horizontis ora numerantur gradus inter locum Solis applicatum ad Orientem, & Occidentem Horizontis.*

LVIII. Poëta veteres & Rei Rusticæ Scriptores tempora Æquinoctiorum, Solstitiorum, Arationis, Sationis, Messis & aliarum operarum rusticarum describunt, per tres diversos signorum ac stellarum ratione Horizontis, & radiorum Solis Ortus & Occasus, quos vocant Cosmicum, Acronychum, & Heliacum. Cosmicus & Acronychus sumuntur penes Horizontem: Heliacus ad Solem refertur.

Ortus

Ortus Cosmicus, qui & **Matutinus** dicitur, est quando stella una cum Sole, vel paulo post, supra Horizontem emergit, quæ tamen propter lumen Solare cerni non potest. **Occasus Cosmicus** est, quando stella infra Horizontem descendit, estque matutina astri sub Horizontem Occidentalem descensio, Sole ex adverso supra Horizontem oriente. **Ortus Acronychus**, qui & **Vespertinus** dicitur, est, quando stella supra Horizontem, assurgit, Sole ex adverso infra Horizontem descendente. **Occasus Acronychus** est, quando stella una cum Sole infra Horizontem descendit: Occidunt itaque stella Acronychè, quæ Cosmicè oriuntur; quæ autem Acronychè oriuntur, Cosmicè occidunt, juxta versiculos:

Cosmycè descendit signum, quod **Acronychè** surgit:

Cronychè descendit signum quod **Cosmycè** surgit.

Heliacus ortus est, quando stella, quæ antea propter Solis vicinitatem non conspiciatur, ipso remoto, emergit & apparere incipit; unde propriè **Emersus** & **Apparitio** appellatur. **Occasus Heliacus**, qui verius occultatio posset dici, est, quando stella, quæ antea propter Solis majorem ab ea distantiam conspiciatur, jam ipso appropinquante, apparere desinit. Hinc ortus & occasus **Heliacus** cognoscitur ex distantia stellæ à loco Solis sub Zodiaco, quæ tamen pro magnitudine stellarum discrepat, siquidem Majores breviori à Sole intervallo conspici possunt; Minores etiam satis longâ intercapedine occultantur. Unde fit, ut stelle fixæ primi ordinis in magnitudine non videantur; nisi Sole distante duodecim gradibus. Secunda magnitudinis **XIII** gr. Tertia **XIV** gr. Quarta **XV** gr. Quinta **XVI** gr. Sexta **XVII** gr. Et Minutissima per **XVIII** gr. Ex hac diversitate apparentiæ stellarum earum distinctiones in certas magnitudines originem suam traxisse videntur.

Ortus Cosmicus.
Occasus Cosmicus.
Ortus Acronychus
Occasus Acronychus.

Ortus Heliacus.
Occasus Heliacus.

LIX. Quo anni tempore stella hoc nostro seculo oriatur vel occidat Cosmicè & Acronychè, pulchrè indicat Globus cœlestis h. m. Globo in suâ elevatione constituto, adjungitur quævis stella Horizonti ad Orientem, notaturque gradus Eclipticæ in eâdem Orientis parte Horizontem stringens. Quando Sol gradum illum Eclipticæ obtinet, oritur stella ista Cosmicè. Si verò Sol gradum oppositum in parte Occidentis occupat, stella data oritur Acronychè.

LIX.
Ortum & occasum Cosmicum & Acronychum invenire.

LX. Occasus Cosmicus & Acronychus ex Globo cognoscuntur hoc modo: Stella ducitur ad Horizontis partem Occidentem; & deinde considerantur gradus Eclipticæ, qui ab Horizonte tam ad Occidentem, quàm ad Orientem interfecantur. Sol, si existit in gradu intersectionis ad Orientem, facit, ut stella ea Cosmicè occidat: Acronychè verò, si existit in intersectionis gradu ad Occidentem.

LX.
Occasum Cosmicum & Acronychum invenire.

LXI. Ortus & Occasus Heliacus inveniuntur h. m. Locus Solis cretà notatus, ad Horizontem deolvitur, circinus ad **XV** gradus Equatoris extenditur, atq; ex loco Solis altero circini pede describitur circulus: quo quacumq; stella tanguntur, Heliacè oriuntur, id est, conspici possunt, dum à radiis Solis relinquuntur.

LXI.
Ortum & Occasum Heliacum invenire.

tur. Occidunt autem stella Heliacè, quæ vel ob radios Solares interdum non apparent, vel intra circulum priori modo latent.

LXII.
Ex cognitâ
ortus vel
occasus ali-
cujus stellæ
specie tem-
pus vel diē
invenire,

LXII. Investigatur punctum Eclipticæ, cum quo stella oritur vel occidit. Deinde confertur occasus vel ortus species cum puncto Eclipticæ, cum quo stella oritur vel occidit. Hæc conjuncta demum ostendunt locum Solis, ex quo tempus facile patescit. Exemplo rem declarabimus. Virgilius lib. I. Georg. tempus vernum, quo legumina feruntur, expressit his versibus:

Candidus auratis aperit cum cornibus annum
Taurus: & adverso cedens Canis occidit astro.

id est, quum Hyades in fronte Tauri Romæ Cosmicè cum Sole in 21 gr. Tauri oriebantur, quod fit ineunte vere, 8 Maij: quo tempore Canis major seu Sirius occidit vesperti Acronychè, nempe 9 Maij in 22. gr. Tauri. Sic versus ejusdem Poëtæ eodem libro:

Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur:

notat tempus, antequam Plejades, Atlantis filie, in dorso Tauri occidant Cosmicè, quod fit cum quarto gr. Tauri, quando Sol in opposito loco est, nempe in quarto gr. Scorpionis. Sic Ovidius lib. VI Fastorum de Calendis Junii.

Tunc oritur magni præpes adunca Jovis.

1 Junii Sol est in 14 gradu geminorum: Sed præpes adunca Jovis, id est, Aquila oriebatur Romæ cum 10 gr. Sagittarii. Describitur igitur ortus Acronychus.

LXIII.
Invenire,
quo anni
tempore or-
tus, & oc-
casus hi Po-
ëtici con-
tingunt.
LXIV.
Ex Globo
describere
Sciateri-
cum Hori-
zontale.

LXIII. Quo anni tempore hi Ortus & Occasus Poëtici contingant, invenitur hoc modo: Applicatur stella, cujus Ortus aut Occasus Poëticus inquiritur, Horizontis & gradus Zodiaci, qui unâ Horizontem stringit, notatur; qui in orâ Horizontis intimâ queritur; cui certus dies alicujus mensis respondereprehenditur; atq; is est, qui querebatur dies.

LXIV. In plano ducitur circulus pro arbitrio magnus. i. g. dividitur per duas diametros; quarum altera dirigitur ad Septentrionem, ac refert horam XII. Circulo isto in 4 quadrantes per diametros divisus; ipsi etiam quadrantes dividuntur in 90 gradus; ac quilibet gradus in tot partes minores, quot spatium ejus admittit. Deinde Globus disponitur ad Elevationem loci dati, & Colurus Solstitiorum applicatur Meridiano, atq; index horæ XII. Hinc Globus convertitur versus occasum; donec index ostendat horam primam post meridiem; sive donec XV. gradus Aquatoris pertranscant Meridianum. In eo Globi situ notatur gradus Horizontis quem intersecet aut tangat Colurus, & quot gradus Horizontis a Meridiano ad notatum locum interjacent, tot in descriptâ peripheriâ utrinque ex lateribus horæ XII. numerantur: in hac distantia signatur hor. I & XI. Circumvoluto iterum Globo, donec alij XV. gradus Meridianum transeant sive index monstret horam II; idem Colurus indicat distantiam horæ II & X. Pari modo reliquarum horarum distantia ad XV. gradus Aquatoris in Horizonte signantur, & transferuntur in planum fabricando Horologio destina-

tum;

rum; donec principium Cancri attingat Horizontem, & diem ad Elevationem datam ostendat longissimum. Hujus Sciaterici index educitur ex centro circuli versus polum parallele cum axe Mundi, ejusq; elevatione in altero quadrante; & ex illius indicis extremitate alia linea, ad lineam hora XII. Hic Trigonus ex are aut aliâ materiâ factus ad perpendicularum erectus, latere suo obliquo dirigitur in Polum; qui parallelus cum axe Mundi lineas horarias obumbrando indicat horas.

LXV. Præter circulos supra explicatos in Globo Cælesti reperiuntur *Asterismi*. **Quid Asterismus.** Est autem Asterismus multitudo stellarum fixarum ad certam figuram similitudinem, cujus imaginem situ suo & ordine referunt, quam Astronomi excogitarunt. Veteres Asterismos fecerunt ex stellis fixis 1022. visibilibus, XLVIII. XII Asterismi sunt in Zodiaco, & XXXVI. extra eundem. Quæ in Zodiaco sunt astra, animalium imaginibus notantur: unde Zodiaco nomen. Asterismi extra Zodiacum Boreales, sunt XXI; & Australes XV. Omnes illi Asterismi hisce versibus comprehenduntur.

Ad Boreæ partes ter septem sidera fulgent:

Arcti, Draco, Bootes, Gemma, Corona, Genuq;
Prolapsus, Lyra, Avis, Cepheus, & Cassiopea
Auriga, Perseus, Deltoton, & Andromeda astrum,
Pegasus, & Delphin, Telum, hinc Aquila Anguitenensq;.

Signifer inde subest bis sex qui sidera complet.

Sunt Aries, Taurus, Gemini &c.

Post ter quinque tibi signa hæc vertuntur ad Austrum.

Cetus, & Eridanus, Lepus & nimbosus Orion,
Syrus & Procyon, Argo navis, Hydraque, Crater,
Corvus, Centaurus, Lupus, Ara, Corollaque, Piscis.

Sidera bis sex sunt, quæ non protrudit Horizon.

Phoenix cum Musca, Chamæleon atq; Columba,
Trigonon, inde volans Piscis, Volucris Paradisi,
Indus, Cauda Nepæ, Pavo, Ardeaque Indica Pica.

Hactenus de Globorum usu; sequuntur jam nonnulla, quæ faciunt ad Tabu- **De Tabulis Geographicis.**
las Geographicas explicandas & rectè usurpandas. Mappa seu Tabula seu

Charta Geographica est pictura, quâ situs Terræ vel ejus partes in plano artificiosè describuntur. Est vel Universalis vel Particularis. Universalis, **Mappa Universalis.**
quæ universum Terrarum Orbem depictum exhibet. In ea observanda est pri-

mum pictura necessaria Geographica, quæ constat Circulis Geographicis, Locorumque picturis. Circuli hic sunt iidem, qui habentur in Globo Terrestris.

1. Æquator, ejusq; Paralleli, seu Æquatores Secundarii, x gradibus à se invicem distantes, numero XVI. Extenditur Æquator in lineam rectam per utramque faciem Tabule; ac dividitur in suas areolas, quæ significant gradus, quorum in unâ Tabule facie sunt 180, & totidem in alterâ: in medio facierum partes Æquatoris sunt continuæ. 2. Meridianus, & ejusdem Secundarii xxxiv. Cingit Meridianus extremam oram utriusq; faciei Tabule; ita ut duo appareant Meridiani, qui duo tamen ita sunt considerandi, tamquam in unum coaluissent. Si Ta- **1. Æquator & Paralleli, 2. Meridianus.**

**Meridiani
secundarii,**

**3. Zodiacus;
4. Tropici,
5. Polares.
Pictura
Hydrogra-
phica,
Locorum
pictura,
Pictura
non neces-
saria.**

Zona.

**Climata.
Mappæ
particula-
res,**

**Æquator-
Meridia-
nus.**

**Tropici
Polares.**

**Scala Lon-
gitudinis.
Scala Lati-
tudinis.
Scala millia-
rium.**

bula non est rotunda, sed quadrata, tum Meridiani in rectum extenduntur. Meridiani secundarii in Tabulâ Geographicâ sunt lineæ inslar semicirculorum, intra primarii Meridiani ambitum, per denos quosque gradus Æquatoris versus utrumque Polum ductæ. 3. Zodiacus quoque nonnunquam additur; magis tamen ornatus, quam usus causâ. 4. Appinguntur Tropici: & demum 5. duo Polares. Pictura Hydrographica seu Nautica hic eadem apparet, quæ in Globo; Rhomborum videlicet, & Pyxidid Nauticæ sive Compassi. Locorum Pictura quoque eadem est in Mappis, quæ in Globo. Sunt autem loca vel Majora; ut Regiones, Insula, Maria, Flumina; limites Regionum punctis indicantur, & diversis pinguntur coloribus: Vel Minora, ut Montes, Sylva, Scopuli; Urbes nominibus suis & turribus notantur. Præter has picturas necessarias Mappæ quoque habent non necessarias, veluti Avium, Navium, Animalium &c. ad oblectamenta oculorum factas, ad argumentum, ejusmodi animalia in iis locis nasci. In nonnullarum Mapparum orâ variarum nationum forma & habitus conspiciuntur. Ceterum in Mappis universalibus eodem artificio, quo in Globo, ostenduntur quinque Zonæ, quatuor Mundi Cardines, Magnitudo Terræ, Amphiscii, Heteroscii, Ascii, Periscii, Antœci, Pericæci, Synœci, Antipodes, Locorum Longitudines & Latitudines, Distantiæ, & Situs Positionis: quæ loca citius habent meridiem, & quæ tardius: iter nauticum quoque ad has Mappas institui potest. Sunt etiam Mappæ, quæ habent Climata ascripta: Ex iis cognoscuntur Paralleli, & dies Solstitiales: illi, si Clima duplicatur; hic verò, si Clima dimidiato addis XII. Hactenus de Mappâ Universali. Jam sequuntur Particulares; eaque sunt vel Majores, in quibus majores Orbis partes, ut Europa, Asia, Africa, America depinguntur; vel Minores, in quibus certa Provincia delineantur. Habent etiam Mappæ Particulares picturam necessariam, veluti Circulorum, Scalæ milliarii & Locorum. Circuli Majores, Æquator videlicet, & Meridianus, in Tabulâ Europe non apparent; quia nullus in Europâ locus sub Æquatore situs est; neque Meridianus primarius ob eandem causam appingitur. Ita quoque, neque Circuli Minores, Tropici & Polares, pinguntur, nisi in illis Tabulis, quarum loca his Circulis subiecta sunt, aut affinia. Loco Æquatoris & Meridiani pingitur aliquid Analogum ad inveniendas Longitudines & Latitudines locorum. Hoc Analogum habet lineas respondentes vel Æquatori, vel Meridiano. Hæ lineæ ad oras Mapparum pinguntur cum graduum numero. Quæ Æquatori respondent, & ejusdem sunt Paralleli, ductæ sunt transversa ad oram Tabulæ ab Ortui in Occasum, & vocantur Scalæ Longitudinis; lineæ adscendentes & descendentes, & pictæ sunt in orâ Tabulæ à Septentrione quod in iis numerantur gradus Longitudinis. Quæ Meridiano respondent, sunt in Meridiem, & vocantur Scalæ Latitudinis. Per hanc cognoscitur loci Latitudo; ut per illam ejus Longitudo. Scala milliaria in nonnullis Mappis pingitur Simplex, & continet mensuram milliaria unius generis. In aliis composita est, & distinctè habet milliaria vel Germanica, Gallica, Italica, vel maxima, mediocria, & minima Germanica. Nomina Regionum atque Urbium facile cognoscuntur. Pictura Urbium distinguitur diversis formis; ut pictori in mentem venit, Urbes à vicis, Vicos à castellis & arcibus, Arces à monasteriis Monasteria, à pagis discernere.

Solet tamen appingi Tabella cum diversis turribus & adibus, additâ explanatione, quid quæq; forma in Mappâ significat. Academia plerumq; indicantur stellulis: Episcopatus crucibus; Arces turribus. Demum Pyxis Nautica sive Compassus in aliquibus Tabulis additur, ut ejus beneficio Tabula ad plagas Mundi componi rectè possit. In plerisq; tamen quatuor Mundi cardines ad oram Tabule leguntur. Præter has picturas Tabule Particulares etiam habent figuras non necessarias, videlicet navium, fructuum, variorum animalium, & hominum quoque; quibus incolarum studia, mores & terra istius naturam indicare volunt pictores. Interdum additur Dedicatio cum suis ornamentis. Particularium Mapparum usus ex Universalium ipsiusq; Globi usu facile cognoscitur. 1. In quâ Zonâ sita sit Regio, ex Elevatione Poli & loci Longitudine discitur. 2. Amplitudo Regionis cognoscitur, si gradus Longitudinis & Latitudinis ad oram Mappæ per xv in milliaria convertuntur; & minuta ex lx judicantur. 3. Longitudo loci invenitur, si ex orâ superiore ad inferiorem in iisdem gradibus ita ducitur filum, vel Regula, vulgò Liniale, ut per loci centrum transeat. 4. Latitudo loci habetur, si per gradus & minuta eodem modo ex Oriente in Occasum ducitur filum. 5. Tabula ad plagas Mundi rectè disponitur secundum situm Pyxidis Nauticæ vel secundum Lineam Meridianam. 6. Hinc reliqui cardines Mundi facile observantur. 7. Situs loci invenitur, si Elevatione ejus præcognitâ, filo per lineam Analogicam transversam quaritur: qui si non apparet adscriptus, Longitudo etiam ejus ex Tabulis Geographicis petitur, & filis ita duobus in crucem ad Longitudinem & Latitudinem ductis, situs ejus in mediâ intersectione esse judicatur. 8. Situs Positionis, vel versus quam plagam Mundi alter locus situs sit, intelligitur, si à nostro loco filum per alterum locum ducimus, & in orâ plagam Mundi ad quam tendit, observamus. 9. Distantia locorum ex apposis milliariis scalis invenitur hoc modo: Unus pes circini uni insigitur urbi (sed pedes circini non in turres, nec in nomina urbium; sed in circelli centrum collocandi sunt) alter pes alteri: deinde circinus ad scalam milliariam applicatur; & constat locorum istorum distantia. Si verò spatium inter duo loca ipsâ scalâ est longius, circinus extenditur ad scalam longitudinem, qua servata secundum lineam rectam ex uno loco in alium proceditur, & quoties circini pes promoveatur, toties tot numerantur milliaria, quot scala illa continentur. Locorum distantia etiam invenitur, si filum ab una urbe ad aliam extenditur hoc modo: Filum inseritur spatiole rotundo, unicuiq; urbi appicto, & extenditur ad aliam; deinde applicatur ad scalam milliariam; quam si excedit filum, toties repetitur extensio illa, donec ad finem filiperveniat. Atque hæc jam sufficiant: Plura de his cogniturus legat Auctores, qui hanc doctrinam ex professo tradiderunt, ac in primis Clarissimi Varenii Geographiam Generalem, Adriani Metii tractatum de genuino usu utriusque globi, Francisci Junctini commentaria in capit. Sphæræ mundi Joannis de Sacro Bosco, Guilielmi Blæu Inst. de usu Globorum, Sebastiani Theodorici Winshemii Quæstiones Sphæricas: &c.

LIBER SECVNDVS.

CAPUT I.

*Summa Europæ descriptio.*Europæ
termini.Ejus Lon-
gitudò &
Latitudo.Europæ
divisio.

PRIMUM ergò de *Europâ* dicemus, longè terrarum celebratissimâ, cùm ob armorum virtutem, tùm propter literarû gloriam, quibus omni ævo reliquis Orbis partibus antestitit. *Terminos* habet, ab Oriente, quâ *Asiæ* jungitur, quos superiori capite diximus; à meridie, mare Internum, fretum Herculeum, & Atlanticum mare: ab Occidente item mare Atlanticum: ab Septentrionibus mare Hyperboreum, sive Septentrionale. *Longitudo* ejus summa est inter Hispaniæ promontorium Sacrum, quod vulgò nunc dicitur, *Cabo de Vincente*, ad Obii fluminis ostium, milliarium Germanicorum circiter 10 cccc: *latitudo* maxima à Tænaro Peloponnesi promontorio ad Scricofinniæ promontorium Rutubas, vulgò nunc *Noortkyn* dictum, mill. 10 L.

II. Divisa olim fuit in varias genteis *Regionesque*; quarum nomina, etiam nunc clara, suptrista: *Hispania*, *Gallia*, *Germania*, *Vindelicia*, *Rhætia*, *Italia*, *Noricum*, *Pannonia*, *Illyricum*, *Epirus*, *Græcia*, *Macedonia*, *Thracia*, *Mæsia*, *Dacia*, & *Sarmatia*. In insulis verò Oceani maximis, *Britannia*, *Hibernia*, *Thule*: maris interni, *Baleares* duæ, *Sicilia*, *Sardinia*, *Corfica*, *Creta*, *Eubœa*, cum aliis minoribus sine numero. Hodiè dividitur in complura regna, atque principatus. Regnorum præcipua sunt, *Hispania*, *Gallia*, *Anglia*, *Scotia*, *Hibernia*, *Norvegia*, *Suedia*, *Dania*, *Germania*, quæ dignitatem Romani obtinet Imperii; dein *Polonia*, *Bohemia*, *Ungaria*, *Slavonia*, *Croatia*, *Dalmatia*, *Bosnia*, *Servia*, *Bulgaria*, *Tartaria minor*, sive *Pre-copensis*; item *Regnum Neapolitanum*, & *Sicilia*. *Archiducatus* unus est *Auslria*; magni ducatus tres, *Moscovia*, *Litvania*, & *Tuscia*. Ducatus & principatus innumeri.

Figura
Draconis,
& Fœminæ
sedentis.

III. *Figuram* universæ Europæ Strabo dedit *Draconis*, cujus caput Hispania, collum Gallia, corpus Germania, alæ dextra lævâque Italia ac Cimbrica peninsula. Nostro ævo quidam *fœminæ sedentis* speciem ei tribuerunt, cujus caput Hispania, collum extrema Gallia, quâ Pyrenæis sub-

subjacet montibus: *pectus* ipsa Gallia, *brachia* Italia ac Britannia, *venter* Germania, umbilicus Bojohæmia. *reliquum corporis* sub vestibus latè circa sedem diffusis implent Norvegia, Dania, Svedia, Finnia, Livonia, Lituania, Prussia, Polonia, Ungaria, Slavonia, Croatia, Dalmatia; Græcia, Thracia, Servia, Bulgaria, Transilvania, Valachia, Moldavia, Tartaria Precopensis, & Moscovia. Sed summa Europæ in parteis divisio postquam tradita est, singulas nunc ejus regioneis inspiciamus.

[Unde huic Terra nomen Europæ, aut quis ejus exstiterit auctor, à nemine mortalium ^{Europa unde dicta.} compertum, scribit Herodotus lib. IV. Sunt tamen, qui nomen istud accepisse fabulosè dicunt à nymphâ Oceani & Tethyos filiâ; vel potius Agenoris Tyrriorum regis, quam Jovem, in tauri speciem transformatum, rapuisse fabulantur. Id quod alii à prædonibus factum interpretantur; quoniam navis tauri speciem præ se tulerit. Alii ab Europe Sicyoniorum rege dictam volunt Europam, quem Abrahami ætate rerum potitum credunt. Caterum, antiquissimi Græcorum scriptores omnem Septemtrionem in Europâ, à Caspio mari; quod putarunt esse sinum, adcoq; terminum inter Europam & Asiam, falso tamen statuerunt; ultra Euxinum Pontum, Istrum flumen, Mare Adriaticum, Alpiumjuga, Mare Internum, quâ id Galliam Hispaniamq; alluit, in tria dividerunt gentium genera, ac nomina, Arimasporum, Sarmatarum, & Hyperboreorum. Horum Arimaspos ad fauces Caspij maris posuere: his proximos versùs Occasum Sarmatas: post hos ad Oceanum usq; Atlanticum, & fretum Gaditanum Hyperboreos; sub quorum nomine comprehendebantur Illyrii, Germani, Galli, & Hispani, populiq; præterea in insulis Britannicis: quæ gentes universæ postmodum uno vocabulo Celtæ ^{Celtæ & Celtica.} fieri dictæ; ipsaq; Europa Celtica. Cluver. Germ. Antiq. lib. 1. cap. 2. Europam ceteris Orbis partibus esse salubriorem, omnibus ad vitam necessariis abundare, ejusq; incolas ceteras gentes superare cultura animi, & eruditione, fortitudine, armorumq; studio, Varro, Herodotus, Strabo, aliique tradunt auctores.]

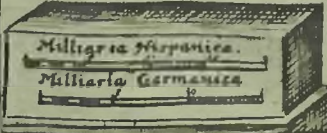
CAP. II.

De Hispania.

Prima terrarum est Hispania; altrix semper Martiarum gentium regio; ^{Hispaniæ commoda & dotes.} omni materiâ affluens, quæcunque aut pretio ambitiosa est, aut usu necessaria: viris & equis abundat: metallis auri, argenti, aris, ferri, plumbi albi, nigrique tota ferè scatet: frumenti, maximè verò vitium ac oleæ adeo ferax, ut, sicubi ob penuriam aquarum effœta ac sui dissimilis est, linum tamen & spartum alat. Atque de hac Hispaniæ fertilitate quum omnes ferè prisca Geographi consentiant, errare mihi videntur,

HISPANIA
veteris et
NOVAE
Descriptio.

HISPANIA
veteris et
NOVA
Descriptio.

OCEANUS
CANTABRICUS.

GALLIA

PA

OCEANUS

OCCIDEN

TALIS.

POR

GAL

LIA.

ALGARVE

SINUS

GADITANUS.

FRETUM HERCULEUM NUNC EST TRECHO DE GIBRALTAR.

IBERICUM MARE

MARE

MEDITERRANEUM

ARRAGO

CATALO

NIA.

BALEARIC

MARE.

SUCRONIENSIS

SINUS.

EBUSUS

YVICA

INB. seu

YVICA

Columbraria

seu Fermentera

MAIOR

CA.

BALEAR

INSULA DU

MAIOR

CA.

BALEAR

INSULA DU

MAIOR

CA.

BALEAR

INSULA DU

MAIOR

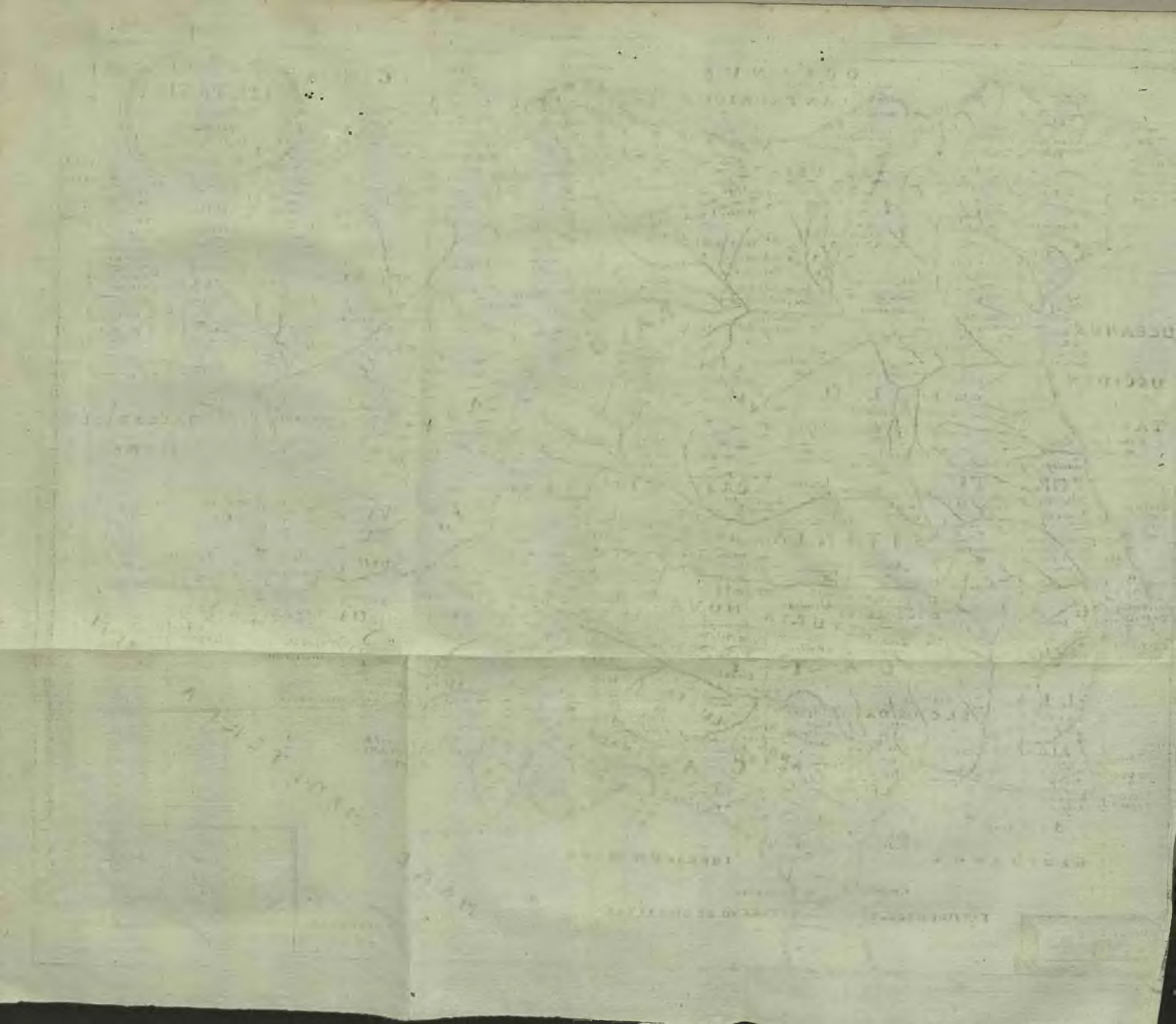
CA.

BALEAR

INSULA DU

Milliaria Hispanica.
Milliaria Germanica

MERIDIES.

Galliâ submoveretur. *Longitudo* ejus summa à *sacro promontorio*, quod vulgò est *Cabo de S. Vincente*, ad usque *Salsula fontem*, vulgò *Salsas*, in finibus Galliæ ad mare Internum, milliarium Germanicorum est circiter cxc. *Latitudo* à *Celtico promontorio*, quod vulgò *Cabo Finis terra*, ad usque *promontorium Saturni*, vulgò nunc *Cabo de Palos*, milliarium cl. Oceani interneque maris circumfusione penè insula efficitur: Pyrenæis jugis transitum maris arcentibus. *Strabo* corio bubulo expanso eam adsimilat: cujus parteis ad collum pertinentes in adhaerentem ei *Galliana* porriguntur.

[Pyrenæos Montes ab igne, quòd crebris fulminibus feriantur: vel quòd ejus sylva per pastores fuerint combusta, dictos quidam volunt. Dividuntur in montes diversos: ex quibus eminet in *Guspuscoja* mons S. Adriani, ubi adscensus periculosus. Ipse mons ubi pervius est, non nisi unum mulum ob angustiam admittit. In antro illo est fons, taberna vinaria, & sacellum. Accensis faculis per angustias in verticem montis adscenditur, ex quo Oceanus conspicitur Atlanticus. Necessitas & industriamodum invenit, quo montem hunc faceret pervium, & in eo cryptam perfoderet, cujus latitudo mediocris; longitudo ad sagittæ jactum se extendit. Ex Hispania venienti angusta, obscura & deorsum ducens via obvenit. Ad exitum versus Galliam lux affulgere incipit, ibiq; antrum portâ clauditur. Non longè hinc abest *Rocida Vallis* (*Roncevalles*) celebris ab interitu *Rolandi*. *Maria* Rocida lib. vii. *Rer. Hisp.* c. ii. Caterùm quadratæ figuræ Hispaniam esse, tradit *Vallis*. *Justinus* lib. xli v. *Orosius* verò & *Æthicus* eam faciunt *Trigenam*.

CAPUT III.

Divisio Hispaniæ veteris.

I.

Divisa fuit olim Romanis in tres provincias; *Baticam*, *Lusitaniam*, & *Tarraconensem*. *Batica* clauditur à *Septemtrionibus* & *Occasu* flumine *Ana*; à meridie *Oceano* & mari Interno, usque ad *Murgim* opidum, vulgò hodiè *Almeria* dictum; ab ortu *Tarraconensi* jungitur Provincie; à qua recta linea, ab *Murgi*, ad opidum, quod vulgò dicitur *Ciudad Real*, & *Anamamnem* ducta, discernitur. Dicta *Batica*, à flumine *Bati*, mediam secante. Cæteras provincias diviti cultu & quodam fertili ac peculiari nitore præcedit. Partem ejus, quæ Batim Anamque Amneis inter, *Baturia* dicta fuit, *Turduli* versus Ortum, *Celtici* versus Occalum in *Lusitaniam* usque protenti tenuère. Hodiè universa *Batica* conti-

continet duo Regna Hispaniæ, *Granatam & Andalusiam*, partemque *Castiliæ Novæ*, & *Estremaduram*.

Turdetania.

[*A Turdulis sive Turdetanis Bætica dicta legitur apud Stephanum Turdetania. Regio hac perhibetur esse feracissima, quæ uberrimas messes inter oleas sufficiat. Ob æris temperiem quidam Elysios campos illic locavere: infestabatur tamen cuniculis. Plinius urbes heic numerat CLXXV, & Strabo, CC. Lanam hac dabat optimam. Phœnices olim ibidem reppererunt dolia & præsepia ex argento facta, & eo cum implessent naves, anchoras quoque argenteas extulerunt. Livius Turdulos vocat omnium Hispanorum maxime imbelles; & Strabo hos omnium doctissimos tradit, qui Grammaticâ & scriptis legibus olim fuerint usi.*]

Turdulorum mores,

Lusitania,

II. *Lusitania terminatur à Septentrione flumine Durio, ab Occasu Oceano, à Meridie Ana fluvio; ab Oriente linea à Civitate Regali ad Samoram opidum apud Durium flumen ducta, à Tarraconensi provincia separatur. Dictam voluerunt antiqui Lusitaniam à Luso ac Lyssa, fabulosis Bacchi comitibus. habet Olyssiponem opidum ad Tagi amnis ostium, quod ab Ulyssæ conditum esse fabulati sunt. continet hodiè totum ferme Regnum Portugallia, partem Castiliæ Veteris, partemque Novæ.*

Olyssipo.

Lusitania.

[*Lusitaniam cum Gallæcia & Asturia quotannis vicena millia pondo auri pensitasse, Plinius tradit. Ibi, quod Athenæus lib. vii. ex Polybio refert, sus C. librarum emebatur quing. drachmis, totidem vitulus, ovis duobus; bos jugo aptus x. drachmis: Sylvestria animalia vulgo donata. Lusitani, Strabone teste lib. 3. olim Laconica utebantur vivendi ratione: bis tantum ungebantur: lapillis candentibus se calefaciebant: uno cibo victitabant; nullo utebantur pecuniâ, sed permutabant merces. Egrotos publicè exponebant Ægyptiorum more. Navigia habebant ex corio facta. Præduri malebant, quam fecundam colere tellurem. In bellis Lusitani erant fortissimi, cujus rei testis est Viriathus.*]

Lusitanorum mores.

Tarraconensis provincia.

Tarraco.
Celtiberi.
Segobriga.
Numantia.
Celtiberia.
Vascones.
Pompejopolis.
Varduli.
Flaviobriga.
Cantabriga.
Julio-
Astures.
Asturica.
Gallæci.

III. Reliquum verò Hispaniæ occupat *Tarraconensis provincia*, à *Tarracone*, capite suo, cognominata. In hac populi fuere, quorum nomina olim clara; α *Celtiberi*, dextram *Iberi* fluvii ripam latè accolentes: quorum caput *Segobriga*, β nunc *Segorbe* vulgò dicta; & clara Romanorum everfione *Numantia*, γ nunc *Almasan*: regio ipsa *Celtiberia*, hinc *Vascones*; δ qui maxima pars hodie *Navarræi* Regni, *Pyrenæis* montibus affixa. Horum caput *Pompejon*, sive *Pompejopolis*, nunc vulgò *Pompejona*. *Varduli*, hodiè *Guipuscoa*: quorum caput *Flaviobriga*, ε nunc *Bilbao*. *Cantabriga*; ζ qui nomen Oceano *Cantabrico* dedere; nunc *Biscaya*: caput *Julio-
Astures*, η hodie *Val de Viçea*. *Astures*; θ nunc *Asturias*: quorum caput *Asturica*, nunc *Astorga*, urbs quondam magnifica. *Gallæci* inter

ter Minium & Durium amneis; quorum *Brigantia*, hodie *Braganca*; Brigantia, pars nunc Portugalliae. *Vaccæi*, & quorum *Pallantia*, vulgò nunc *Palencia*. *Carpetani*, quorum *Toletum*, nunc *Toledo*: & *Complutum*, nunc *Alcala de Henares*. Sub his versus meridiem fuere *Oretani*.

Vaccæi.
Pallantia.
Carpetani
Toletum.
Complutum
Oretani.
Segobriga
Celtiberia
Celtiberorum mores.

La Celtiberorum regio olim erat dives, ferroq; abundans. Polybius tradit Tibertium Gracchum in ea trecentas evertisse urbes, quas Strabo turres interpretatur: Florus enim tantum CLX. agnoscit urbes. Celtiberi strenui erant bellicatores, quod Numantini inprimis probarunt; in victus munditie elegantes; dentes tamen & universum corpus quot idie urinâ fricabant. Nocturno in plenilunio Deum suum in platea collocabant, & circa eum choreas agebant. Eorum corpora, qui ceciderant in bello, non cremabant, sed objiciebant volucribus. De simplicitate eorum videatur Livii liber XL in Obsidione Certima.

B Nunc pagus est apud Iniestam opidum, quod Mariana & Zurita Segobrigam esse putant. Vaseus tamen, Clusius & Tarapha volunt esse Segorve vel Sogorve urbem in regno Valentia. Est & Segobriga in regno Castellæ, nunc Sepulveda, opidum haud obscurum, ad montis Orospeæ radices.

γ Numantia à Durij fontibus haud longe sita, à Romanis, duce Scipione Africano deleta est, anno V. C. 620. quum se, liberos & uxores occidissent Numantini, ad ultimum humanorum corporum dapibus usi; quippe captâ jam urbe complures inventi sunt, artus & membra trucidatorum corporum sinu suo gestantes. In agri Soritani non longè à fontibus Durij, loco Garrajo dicto, in Pelendonibus, teste Morale, monstrantur vestigia Urbis Numantia. Locus ille à Soria Almazan vix leucâ distat.

Numantia.

δ Vascones crudelissimos fuisse arguit Calagurritana obsidio, in qua conjuges & liberos sale conditos devorarunt.

ε Flaviobriga, antea Portus Amanus, Morale teste, est id opidum, quod hodiè Flaviobri-Bermeo vocatur, ad Nervium flumen, 2. leucis à litore Cantabrico situm, ubi gæ. Amanus portus Plinij. Bilbao verò à Bermeo 5 leucis in Occidentem distat.

ζ Cantabri toties erant in armis. Hinc ab Horatio dicitur Bellicosus Cantaber, & ferâ domitus catena. Capti ex libertatis amore suos interficiebant Cantabri.

η Juliobriga Plinio ad fontis Iberi fluvij collocatur; ac nonnullis putatur esse Fuente Juliobriga, d' Ivero opidum, vel non longè inde jacens.

θ Astures erant agrestes & feri, qui Romanos concidissent, nisi à Brigantinis fuissent proditi. Equos hîc asturcones appellatos volunt.

ι Brigantia sive Brigantium, urbs ducali titulo hodiè insignis, Miranda urbi proxima.

Brigantia.

κ Vaccæi bellicosissimi, Romanorum virtutem admirati, se illis dediderunt. Morte multabatur, si quis agricolam laeserat.]

Murcia.
Valentia.
Catalonia.
Arragonia
Navarra.
Biscaya.
Astoria.
Gallæcia.
Legio, Ca-
stilia, Hi-
spania Cite-
rior, Ulte-
rior.

IV. Complectitur tota Tarraconensis provincia regiones hodi-
estas; *Murciam, Valentiam, Cataloniam, Arragoniam, Navarram, Biscayam, Asturiam, Gallaciam, Legionem, Castilias Veterem ac Novam* ferè totas. At eadem Hispania distincta etiam fuit Romanis duabus tantum provinciis; *Citeriore, & Ulteriore*; unde sæpissime Hispaniæ plurali numero dicuntur hæ terræ. *Citerior* Hispania est eadem, quæ Tarraconensis provincia; *Ulterior* Bæticam ac Lusitaniam complectitur. Dictæ sunt *Citerior* atque *Ulterior*, respectu Urbis Romæ: sicuti & Galliæ duæ.

[*Citerior Hispania Straboni etiam vocatur Interior; ac Ulterior illa, eidem Exterior.*]

CAP. IV.

De Nobilioribus Hispaniæ fluviis, & urbibus olim claris.

Flavii
Iberus.
Bætis
Anas.

Tagus.

Durius.

Minius.
Ilerda op.
Iberus.

Fluvii majore famâ celebrati sunt; in Tarraconensi *Iberus*, a vulgò nunc *Ebro* dictus, navigabili commercio dives; in Bætica β *Bætis*, vulgò nunc *Guadalquivir*: inter Bæticam ac Lusitaniam γ *Anas*, nunc *Guadiana*: totus ad Medelinam opidum cuniculo se condens, post octavum circiter milliare Germ. renascitur. δ *Tagus*, vulgò accolis *Tajo*, in Tarraconensi provincia ortus, Oceanum intrat; mediam Lusitaniam secans; auriferis quondam arenis celebratus. Inter Lusitaniam & Tarraconensem provinciam ϵ *Durius*, vulgò *Duero*, supra Numantiam in Celtiberis ortus, in eundem effunditur Oceanum. Ultra est in Gallæcia ζ *Minius*, vulgò nunc *Minio* dictus. Sub Pyrenæo autem η *Sicoris*, vulgò *Segre*, θ *Ilerdam* opidum præterlapsus, in Iberum defluit.

[α *Iberus in Cantabris, haud procul opido Juliobriga gemino fonte oriens, per Castellam Veterem, & Arragoniam, Navarram quoq; attingens, inter Catalaniam & Valentiam regnum delatus, apud Dertosam opidum mari excipitur Mediterraneo; ostia ejus, teste Plinio à fonte distant 450. millia passuum; A Varia, ubi nunc est Logronium, per 260. millia passuum navigiorum capax est. Hunc fluvium parallelum esse montibus Pyrenæis ait Strabo. Græci inde universam Hispaniam appellaverunt Iberiam; Ibero ab Ortu miscetur Sicoris, & ab Occasu Bilbilis, vulgò Xiloca, ad quem urbs fuit ejusdem nominis, ortu Martialis poeta celebris. Plin. aquam Bilbilis ferro indurando imprimis idoneam, indeq; nobilitatam esse docet.*

Sicoris.
Bilbilis fl.
& op. Martialis poetæ patria.
Bætis.

β *Bætis ex Argenteo monte ortus, in Occasum per Biatiam, Ubedam, & Ilturgim opida*

opida fluit; inde in Austrum retortus, Cordubâ & Hispali irrigatis, Oceano Gaditano ad Fanum Lucifermiscetur. Martiali Olivifer appellatur.

γ Anas ex agro Laminitano, hodie Campo de Montiel ortus, Lusitaniam à Bætica disternit, & postquam LX. millia passuum confecit, in sinum effunditur Gaditanum. In Terra cuniculos sese condere & post tot miliaria erumpere, magis ex vulgi opinione, quàm rei veritate creditur: quod asserunt ii, qui curiose loca ista inquisiverunt. Fluvius hic aquam habet adco insalubrem, ut ne pisces ejus, exceptis anguillis, probentur.

δ Tagus ex monte Orospea oriens gemino fonte, per Toletum, Liboram, Norbam Tagos, Cæsaream, Scalabim, & Olyssiponem longo decurrit tractu per 110 leucas, id est, 440 millia passuum, & demum in Oceanum Atlanticum sese exonerat, piscium & ostrearum ferax.

ε Durius, fluviorum, qui sunt in Hispaniâ, maximus, Lusitania terminus, in Pelsonibus apud Numantiam excisam ortus, rapidissimo cursu inter Astures & Vettones, & porro inter Gallacos & Lusitanos labitur, ac post 120 leucarum decursum ad Portum urbem in Oceanum defertur.

ζ Minius ex finibus Asturum oriens, Tyden Callaicorum opidum alluit, post 35 leucarum decursum Oceano miscetur. Regio aris, plumbi & minii uberrima, unde flumini nomen.

η Sicoris sub Pyrenæis montibus nascitur, per Catalauniam decurrit.

Sicoris fl.

θ Ilerdæ, quæ hodie Lerida dicitur, latus Orientale Sicoris alluit, paulo inferius Cinga fluvio confusus, non magno intervallo in Iberum sese exonerat. Rebus Cæsaris, contra Pompeji legatos Perrejum & Afranium gestis, celebris est. Hodie claret Academiâ anno Christi 1300. fundatâ. Infra eam ad confluentem Iberi fuit Carthago vetus, Pænorum colonia ab Hamilcare condita, à Dertosa leucis in Corum distans, Ilerda propior. Hodie vicus est apud Villam Franciam.]

Cinga fl.
Ilerda.

II. Urbium totâ Hispaniâ clarissimæ fuere olim; in Bætica α Astigi, nunc vulgò Ecyâ; Hispalis, nunc Sivillia; & Corduba, nunc Cordova. In Lusitania β Augusta Emerita, nunc Merida. in Tarraconensi, γ Palantia & Numantia, antè memoratæ; item Tarraco, δ vulgò Tarragona, Scipionum opus, maritimarum in his locis olim opulentissima; Cæsar Augusta, sive Cæsarea Augusta, vulgò Caragoca; hodie etiam omnium Hispaniarum splendidissima; Asturica antè dicta. Sed & Carthago Nova, vulgò Cartagena, clara fuit à conditoribus Pœnis; & ε Saguntus, nunc Morviedro, fide atque ærumnis indyctum nomen reliquit.

Astigi. Hispalis. Corduba, Augusta Emerita, Palantia, Tarraco, Cæsar Augusta sive Asturica, Carthago Nova.

[α Astigi, nunc Ecyâ, hæc etiam tempestate clara est ad Singulim fluvium urbs; una cum Estapa, Obulco, Egabro, Lucenâ, Marciâ, Ursone, & Vacnâ opidis à Ferdinando rege Mauris erepta anno C. 1239.

Saguntus, Astigi, vulgò Ecyâ.

- Augusta Emerita.** **¶** *Augusta Emerita, & Emerita simpliciter, unde vulgò hodiè Merida dicta, ad Anam fluvium in finibus Turdulorum auspiciis Augusti condita, & militibus emeritis ad incolendum tradita, nunc penè jacet.*
- Pallantia.** **γ** *Pallantia sive Palantia, hodiè vulgò Palentia, in Vaccaeis & regno Legionensi ad Pisracam fluvium sita, olim inter primas Hispania Tarraconensis urbes habita, nunc longè minor est; Academia ante Salamanticensem clara.*
- Tarraco.** **δ** *Tarraco sive Tarragona colonia, à Cneo & Publio Scipionibus ad oram Catalauniae maritimam condita, media inter Barcinonem ad Boream & Dertosam ad Meridiem XI leucis; olim urbs nobilis & ampla exstitit, nec paucioribus aeo Strabonis habitata viris, quàm ipsa Carthago. Metropolis fuit non tantum Hispania intra Iberum sita, sed & partis ejus, quae extra est, unde & maxima ejus regionis pars nomen habebat Tarraconensis. Paulli Orosii patria est, & multa hodiè habet monumenta antiqua. Academia ornata est anno Christi 1572. Vina Tarraconensia olim in pretio habita. Ex Tarraconensibus montibus sal mira dulcedine quasi saccaro temperatus caditur, qui magni fit à cupediariis. Sidon, epist. ad Orosium.]*
- Orosii Patria.**
- Saguntum.** **ε** *Saguntum & Saguntus tribus millibus passuum à mari & tot à Valentia distans, anno post diluvium 167 à Zacynthiis, Isidoro teste, conditum, opidum fide & constantia in Romanos nobilissimum est; maluerunt enim Saguntini extrema experiri, se & omnia sua comburere, quàm se Hannibali dedere. Hanc urbem quum contra foederis leges expugnasset Hannibal, causam praeiit bello Punico secundo. Sagunti, quo tempore urbs illa obsessa, puerum recens natum in uterum matris reverteri narrant. Saguntina fames, de magna & extrema, in proverbium abiit. Reliquae Hispaniae urbes clare infra cap. VI. memorantur.]*

CAPUT V.

De incolis Hispaniae, ac recentiori ejus divisione.

I.

Tubal non
venit in Hi-
spaniam,

Tubalem, Noachi nepotem, in Hispaniam primum pervenisse, post aquarum inundationem, in dispersione gentium, affirmant nostri saeculi scriptores ex Josepho: qui tamen Tubalem in Asiae Iberia inter Ponticum Caspiumque maria statuit. Haud minori errore, in universam Hispaniam pervenisse Iberos ex Asia & Persas, tradidit M. Terentius Varro.

Iberi non
veniunt ex
Asia,

Celae pri-
mi Hispaniae
incolae.

II. *Celtarum gentem, ab Aschenaze propagatam, omnem post terrarum inundationem obsedisse Hispaniam, Galliamq., Britannicas insulas, Germaniam atque Illyricum, tam ex sacris quàm gentilibus dispicio auctoribus; unde etiam nomen eorum multis Hispaniae locis affixum re-
tulc-*

tulerunt Græci Romanique scriptores: ut *Celticorum*; qui partem Bati-
cæ ac Lulitaniæ, partemque Tarraconensis provinciæ adusque promon-
torium *Celticum*, quod vulgò nunc est *Cabo finis terra*, tenere: item *Cel-
tiberorum*, ad *Iberum* flumen incolentium. *Germanos* cognominat, nescio
unde, Plinius *Orcetanos*, Tarraconensis provinciæ populos.

III. Primi exterorum post hominum memoriam ad Celtas in Hispaniam venere *Phænices*, à *Tyro*, mare Internum huc usque & ad *Ga-
deis* navigantes; partemque Baticæ, quæ postea *Turditania* dicta fuit, oc-
cupantes; ut ex *Diodoro* atque *Strabone* discimus.

Phænices
in Hispania.

IV. Græci postmodum à *Massilia* colonias deduxerunt inter Pyre-
næum & *Iberum*, *Rhodam* & *Emporias*: quæ opida etiam nunc vocantur
vulgò *Rosas* & *Empullias*. Interiora etiam Græcos quosdam incoluisse,
indicat corruptum (ut vult *Silius Poëta*) nomen *Graviorum* quasi *Gra-
jorum*; Græcorumque castellum *Tyde*, vulgò nunc *Tuy*, in ea parte Tar-
raconensis, quæ hodiè est *Gallacia*.

Græcorum
in Hispania
Colonias.

V. Postea *Carthaginenses* majorem ejus partem tenere, ad Inter-
num mare, *Amilcare* eam occupante.

Carthagi-
nenses in
Hispania.

VI. Secundo bello Punico, superatis atque expulsis Pœnis, tota
Romanorum facta est. Sub quorum Imperio, tribus provinciis distincta
mansit, usque ad *Honorii* Imperatoris tempestatem; quum *Gothi* ac *Van-
dali*, Germanica utraque gens, circa annum Christi ccc eam invaden-
tes, dictas provincias in tria Regna distribuerent.

A Romanis
subacta.

Post à Go-
this & Van-
dalis.

[Vandali primum *Gunderico* duce *Hispanias* occuparunt anno Salutis ccccxl.
Hos paulo post iis terris ejecit Athaulfus Westgothorum seu Visigothorum rex;
ibique regnum constituit, quod duravit usq; ad annum Christi dcc xx, Ultimus
Gothorum rex ibi fuit Rodericus, homo turpissimus, qui à Mauris per Julianum Co-
mitem evocatis regno & vita exutus fuit. Ita Mauri Visigothorum regno deleta
maximam partem Hispania occuparunt. Pelagius tamen Gothorum reliquias
collegit apud Astures, qui rex à suis salutat, Legione civitate Mauris erepta,
regni sedem ibi fixit.]

VII. Deinde verò *Saraceni* cum *Mauris*, circa annum lxxx, A
inveſti, totâ Hispaniâ direptâ, complura in ea Regna instituerunt;
Christianis, id est, Gothorum reliquiis, in Asturiam ac Legionem,
regiones natura locorum munitas, compulſis. Regnorum numerus tan-
dem crevit ad xvi; quorum nomina hæc recensentur; *Legio, Gallacia,*
Portugallia, Algarbia, Andaluſia, Granata, Murcia, Valentia, Arragonia,

A Saracenis
& Mauris
occupata.

xiv. Hispaniæ
regna.

Catalonia, Navarra, Castilia Vetus, Castilia Nova; quod Toletanum Regnum; & Baleares Insulae, vulgò Majorca & Minorca dictæ; quæ unâ cum Ebuso insula, vulgò nunc Ivica, unum Regnum conficiunt. Ex his postea durabili titulo, ad hoc nostrum sæculum, clara fuere tria; Castilia, Arragonia, & Portugallia.

Regnum
Legionis
& Castiliæ.

VIII. *Legionis* Regnum, vulgò *Leon*, constituere reliquæ Gothorum, à Mauris, ut dictum, in ea loca compulsæ. At *Ferdinandus primus* Legioni per matrimonium, juncta Castilia, uno nomine *Castiliam* appellavit Regnum suum. Huic postea, devictis ac pulsis Mauris, accesserunt *Gallacia, Andalusia, Granata, Murcia*, ac *Navarra*. *Navarra* autem Regnum initium cepit anno 1000 XXI. quum *Enecus, Bigoria* (pars est Gallia Aquitanicæ) Comes, transgressus Pyrenæum Mauris ejectis, Regem se constitueret. Post hunc *Henricus IV.* Castiliæ Rex armis occupatum *Navarræ* Regnum, suo Imperio adjecit.

Navarræ
regnum.

Arragoniæ
regnum.

IX. *Arragoniæ* Rex primus factus est *Ramirus*, Sanctii Magni, *Navarræ* Regis, filius spurius, anno 1080 XVIII. Huic deinde titulo annexæ sunt *Catalonia & Valentia*. *Jacobus* autem Rex anno 1212 CLII. *Insulas Baleares* suis armis occupatas, *Arragoniæ* Regno fideique Christianæ adjecit. Tandem *Ferdinandus V.* Caroli V. avus maternus, Castellæ & *Navarræ* Rex, per matrimonium Castellæ junxit Regnum *Arragoniæ*. Hic tandem Mauros, quos *Ferdinandus III.* in Granatense Regnum compulerat, omnemque unâ Judæorum gentem, totâ Hispaniâ anno 1492 cccc xcii. expulit.

Mauri ex
omni Hi-
spaniâ ej-
cti.

Portugal-
liæ regnum.

X. *Portugallia* Regnum cepit initium ad hunc modum. Quum *Henricus Lotharingia* Comes res ingentes contra Mauros in Hispaniâ gessisset, præmium virtutis ac laborum *Alfonsus VI.* Castellæ Rex, *Tirestam* filiam notham ei dedit in matrimonium; dotemque apposuit eam Hispaniæ partem, quæ nunc *Portugallia* dicitur. Hujus filius *Alfonsus I.* cum quinque Reges Maurorum uno proelio fudisset, Rex primus *Portugallia* appellatus est anno 1139 cxii; habuitque successores continuâ serie, donec ultimo Rege Sebastiano in Africa caeso, Regnum ad Regem Castellæ recidit.

Portugalliæ
Rex primus.

[*Portugallia ab urbe Porto, & vicino pago Cale, primum dicta Portucalia: quod nomen innotuit circa annum Christi D. postea vero mutata litera Portugallia appellata. Voss. lib. 1. Idol. 34. Sebastianus Portugallia Rex xxiv annorum juvenis in Mauritaniâ trajecit, Mahumedem in regnum reducturus, qui à patre suo Abdelmelecho erat pulsus. Sed praliò commisso Sebastianus cum omni sua nobili-*

bilitate periit, Abdelmelech victor apoplexia, dum pugnatur, moritur. Muhamedes paludibus mergitur; atq; ita tres Reges uno in pralio interiire. Successit Sebastiano ipsius patris magnus Henricus. Post obitum Philippus II. Portugalliam occupavit anno C. 1580. Atq; sic tota Hispania ad Monarchiam, quam habuit sub Gothis, rediit. Sed Johannes Dux Brigantinus nuper anno hujus seculi XL, titulum Regis Portugallia & coronam, inscio Philippo IV. Hisp. Rege, usurpare cepit: Ejus filius Alphonsus defuncto patre Portugallia praesuit: sed ob crudelitatem regimine amotus est; regnumq; hodie administrat ejus frater Petrus.

XI. Hac igitur ratione cuncta Hispaniae Regna ad unum corpus rediere; caputque unum tota Hispania agnoscit: qui nunc est Philippus IV. Hispaniarum potius, quam Castellae titulo gaudens. At operae pretium est, tanquam in tabula cognoscere, quo titulo Rex Hispaniarum, quamque terrarum suarum possideat. Triplici igitur titulo tenet quicquid tenet; *Castella, Arragonia, & Portugallia*. Sub *Castella* regno sunt: *Sub Castellae regno quae sint.*
Dua Castella Legio, Asturia Gallacia, Extremadura: Andalusia, Granata, Murcia; Biscaya, Navarra, Mediolanum, Belgica, Burgundia Comitatus, Insula Canaria, America, Insula Philippina. Sub regno *Arragonia*; ipsa *Arragonia, Quae sub regno Arragoniae.*
Catalonia, Valentia, Insula Baleares, quae *Majorca & Minorca: Regnum Neapolitanum, Sicilia, Sardinia.* Sub regno *Portugallia*; ipsa *Portugallia, Algarbia, Guinea, Aethiopia, India Orientalis, Brasilia, insula Molucca.* Quae sub Portugallia.
 De cetero, in ipsis Hispaniis Duces numerantur xxiv. Ad id maximè mireris; reperiri heic, quod haud facile alias toto orbe terrarum, scilicet Ducem in Portugallia, nomine Brigantinum, cui tertia pars Regni pareat, Porro Archiepiscopatus in universâ Hispaniâ sunt xii: Episcopatus lv.

[Mediolanensem tamen Ducatum Hispania Rex lege beneficiariâ ab Imperio habet Romano. Burgundiae Comitatum ejusdem Imperij Romani ipse Hispanus agnoscit regionem. Neq; Provincia Belgica per Carolum V. Imperatorem esse deserunt in jure Imperij.]

CAP. VI.

*De Urbibus, Portibus, & Academiis
hodiè claris.*

I.

URbes in Hispaniâ nunc celebres sunt *Barcino*, vulgò *Barcelona, Catalonia* caput; parvum quondam opidum, nunc celebre Emporium; licet portus commoditate destituatur; eoque naves sæpè in statione tempestatibus pereant.

[Cata-

Catalonia, [*Catalonia nomen habet à Gothis & Alanis, quasi dicas, Gothalaniam; inter Pyrenaeos montes, Mare Mediterraneum, Iberum & Cingam fluvios est sita. Forma ejus Triangularis est, à Salsula fontibus ad Iberum fluvium se extendens. Habet secundum Boterum, unum Ducatum Cardonæ, tres Marchionatus; XII Comitatus, multas Baronias, & Dominia. Incolarum DC millia esse perhibentur; inter quos C millia Gallorum, aut Gallica originis sunt, qui agriculturam, pecuariam & artes mechanicas tractant. Non enim est ulla regio Hispania, in qua opificum industriâ artes solertius & diligentius excoluntur. Civitates & municipia muris cincta habet LVI, ex quibus præcipua sunt Barcino ab Hamilcare Carthaginiensi, cognomento Barca, condita & nominata est. Dicta quoque est Faventia Colonia, & Julia Augusta. Anno salutis 805 à Ludovico Pio imperatore victis Mauris, recuperata est; Habet pontem DCC passuum in mare se extendentem, contra vim ventorum naves infestantium exstructum. Habet etiam geminos amnes, Betullum, vulgò hodie Besontem ab Oriente; ab Occasu Rubricatum sive Lobrogatum. Comparatur hac urbs magnitudine, non tamen frequentia civium, cum Neapoli. Tarraco, sive Tarragona, de qua supra cap. IV. Dertosa sive Tortosa ad Iberum sita, in quo pons navalis, magno artificio exstructus. Duo sunt in hac urbe castella è diametro adificata, & Academia. Girona, olim Gerunda, Aussetanorum caput, colliculo imposita, forma triquetra, fluminibus Unda, vulgò Ontiar & Ter, alluitur: Medio ferè itinere jacet inter Ruscinonem ad Boream & Barcinonem ad Meridiem XIII. leucis. Lerida olim Ilerda. Cardona ejusdem nominis ducatus caput; ubi tria notanda; Mons, cujus terra similis est farinæ; Fons, vini rubri colorem ostendens; Sal diversorum colorum, qui confusus, nivem comparet. Ceterum Monserrato sive Monte serrato, editissima rupes, cujus altitudo duorum milliarium, & circumferentia quatuor, est locus celebris. Hic scilicet Ignatius Loiola multâ prece fletuque se Deo & B. Virgini devovit: Hinc ad Societatem Jesu fundandam prodiit anno 1610 xxii.*

**Arragonia
Cæsar Augusta.**

II. Cæsar Augusta, vulgò Caragoca, Arragonia caput, magnificentissima totius Hispaniæ urbs.

[*Arragonia nomen videtur habere à Tarracone civitate, quasi dicas Tarraconia, vel à flumine Arragone. Termini ejus à Septentrione & Oriu sunt Navarra, montes Pyrenæi & Catalonia; à Meridie Valentia, ab Occasu Castilia. Cæsar Augusta Romanorum colonia, prius Salduba dicta, sita est inter Barcinonem ad Ortum 44, & Burgos in occasum æstivum 52 leucis, à Valentia 60, à Toletò 64. Pontem habet lapideum, quo Iberus transitur, cum Reginoburgenfi conferendum. Anno salutis 1610 cxiix victis Mauris, una cum aliis opidibus à Christianis recepta est. Hodie magnificentiam urbis augent Academia, arx, & curia publica. Clara in hoc regno loca sunt, Huesca, olim Osca, in qua Sertorius Hispanorum Principum filios obsides literis erudiri voluit. Habet Academiam antiquam. Balbastro, Latinis Balbastrum, ad Verum amnem, agro & oleo dives. Jaca ad Arragonem fluvium sub Pyrenæis montibus sita, Navarra regno vicina. Huic Philippus*

**Huesca seu
Osca.
Balbastro.
Jaca.**

II. Hisp.

II. Hisp. Rex castellum junxit contra Arragonenses, quibus Castiliani admodum insensi sunt, adeo, ut malitiosum hominem proverbio dicant, quasi Arragonensem. Fraga, olim Gallia Flavia ad Cingam fluvium, ubi croci magnus est proventus. Venasca, Calatajut, loco sunt lapides. Calatajut haud procul ab antiqua Bilbili. Monsonium seu Monsoniū, ubi procerum Arragonia habentur conventus.]

III. Pompelon, sive Pompejopolis, vulgò Pompelona, caput regni Navarrae. Navarra
Pompejopolis.

[Navarrae regnum à Pyrenaeis montibus incipit, & descendit ad Iberum fluvium, magnà tamen ex parte montibus conclusum. Regnum hoc ante annos CL Ferdinandus Catholicus penè omne occupavit, quum Johannes Albretanus Navarra Rex, Ludovico XI I. Gallia Regi opem ferens, à Julio II. Papà proscriptus & excommunicatus esset. Eadem formà adhuc hodiè possidet Hispanus, exceptis paucis locis, quae Galliarum Regi supersunt, & vix sextam regni partem faciunt. Pompejopolis ad Argam flumen, haud longè à Pyrenaeis montibus sita, inter Caesar Augustum 30, & Bajonam urbem Aquitania 20 leucis; haud dubiè à Cn. Pompejo Magno nomen habet, qui cum Metello res magnas in his oris contra Sertorium gessit. Strabo Pompeji tropæa vocat. Alphonsus Rex eam anno C. 1500 cum facia, Virovesca & aliis opidis, Mauris ejectis recepit. Hodie firmo muro & duobus castellis munita. Hic Ignatius Lojola pugnans vulneratus bellum amplius sequi non potuit; vitam igitur amplexus monasticam, ordinem Jesuitarum instituit: Reliqua Navarra loca non sunt adeò clara.]

IV. Valentia, caput olim Regni, nunc fructuum varietate Hispanicarum incenitima. Valentia.

[Valentia regnum inter Murciam & Cataloniam sita limites habet ad Orientem mare Mediterraneum, ad Septentrionem Arragoniam & Cataloniam, ad Occasum utramque Castellam, ad Meridiem Murcia regnum. Longitudo ejus est 18, latitudo XV leucarum. Duos habet sinus, Sucronensem & Illicitanum; Portus quatuor Vineri, Deniæ, Xabiæ, & Alicante; & fluvios principes quinque, Migliar, Morvedre, Gualdaviar, Xucar, Segura. Nomen regni haud dubiè sumptum ab urbe Valentia, Romanorum olim colonia, qua tribus millibus passuum à mari submotà inter Turia ostium & sinum Sucronensem à Barcione 49 leucis in Meridiem, à Toletò 60. in ortum, totà Casaraugustà, à Dianio 10 in Boreà sita est, Cæli soliq; temperie nec felici Campania cedit, unde Formosa cognominatur. Illustris est frequenti nobilitate, & Academià; origine Ludovici Vivis, & duorum Pontificum Calixti III. & Alexandri VI. Non longè hinc distat lacus Albufera; & Porto el grajo, pagus munitus, ubi pons 150 passuum in mare protensus. Loca præterea clara hic sunt, Saguntum supra memoratum. Denia duos habens portus & speculam in mare prominentem. Alicante vino generoso notissima. Guardamar Salis proventus dives. Peniscola.

*Valentia
urbs.*

Saguntus.

Denia.

*Ali ante.
Guardamar.*

Peniscola,
Murcia,

cola ad mare, in scopulo Pyramidali sita, refugium Benedicti XIII Papæ, quum Constantia honore Papali esset privatus.]

V. *Murcia*, caput Regni: Hortus totius Hispaniæ vocatur. Carthago nova, vulgò *Carthagena*, optimus Hispaniæ, ad mare Internum, portus.

Marcia,

[*Murciæ regnum ad Mare Mediterraneum situm limites habet Granatam ab Occidente, Castiliam Novam & Valentiam à Septentrione, ab Ortum & Meridie Mare Mediterraneum ad sinum Virgitanum & Promontorium Cabo de Palos. Nomen habet à civitate Murcia, quæ 9 leucis à Carthagine novâ distans anno salutis clō cclxv, Mauris pulsus recuperata est ab Hispanis. Alphonsi Castiliæ Regis, Astronomi celeberrimi, à quo Tabula Alphonsina, sepulchro nobilitata. Carthago Nova, & Spartaria, à sparti copiâ cognominata, ab Asdrubale Carthaginensium duce paulo ante bellum Punicum II. in peninsulâ exstructa, distat à Murcia urbe x leucis in Ortum; Valentia xxxiii. in Meridiem. Habet optimum totius Hispaniæ ad Mare Internum portum cc triremium capacem. Magna ibi est scombrorum piscatio, qui vicine insulæ Scombrariæ nomen dederunt; Scipio hanc urbem eodem, quo venit die, præter omnium expectationem cepit: & virginem captivam Allucij, Celtiberorum Principis, eximia formæ sponsam, intactum ipsi parentibusque restituit; & eo factò animos hostium sibi devinxit. Carthagine vi leucis distat Almacarron castellum, ubi aluminis uber proventus. Vera vel Bera urbs, olim Virgi; unde Sinus Virgitanus dictus, inter Carthaginem novam ix leucis, & promontorium Charidemum v, in confinio regni Murciensis & Granatensis sita.]*

Carthago
Nova.

Scombraria
insula.

Almacar-
ron,
Virgi.
Sinus Vir-
gitanus.

Granata,

VI. *Granata*, caput regni, splendida atque ampla urbs.

[*Granatæ regnum ab ortu habet Murciam, à Septentrione Castiliam Novam, ab Occidente Andaluziam, à Meridie mare Ibericum. Ejus longitudo lx, Latitudo xxv, ambitus ccxxx leucarum esse dicitur. Nomen habet à metropoli Granata, quasi Garnatæ: lingua enim Punica Gar significat antrum, & Nata, nymphea nomen est, quæ ibi colebatur, quasi dicas Antrum Natæ. Alij à cocco, cujus ibi copia: Hispani Cranam vocant, alij à mali Punici similitudine derivant: hoc enim, ut granis & acinis refertum, sic urbs Granata, cujus insignia malum Punicum, densissimas domos habet, & dehiscentis granati quasi similitudinem, urbs ista sexaginta millia domorum complectebatur. Hanc quum Mauri unâ cum regno plures quam septingentos annos tenuissent, Ferdinandus Catholicus anno clō cccc xcii. inde & ex universa Hispania eos, & cum iisdem cxxiv millia Judæorum, ejecit. Us à Christianis Hierosolyma; ita hac civitas à Mauris desideratur, adeo, ut ob ejus amissionem singulis diebus Veneris vexilla sua abscondant. Hodie urbs illa habet Academiam. Estate reliquas superat Hispania civitates salubritate aëris & numero fontium, quorum x millia numerantur. Est quoque in hoc regno ad mare Malaga, totius Hispaniæ armamentarium & propugnaculum contra Africam. Habet duo castella sibi in*

Granatæ
regnum.
& Urbes.

Malaga.

vicem

vicem imminentia; ab uno ad alterum transitus est inter duos muros; emporium frequens est. A Malaga versus Ortum ad Mare est Almeria in solo fertili, Almeria, salubribus aquis, fructibus oleoque abundanti, sita. Hunc locum quum Christiani Mauris eriperent, vas illud è smaragdo, quod Genuenses habent, inde asportatum est. Haud procul à mari & Malaga ad Occasum est Munda, quam antiquam illam Mundam esse, sunt qui putant, ad quam Casar ultimum praelium contra Pompeij liberos commisit, idque difficillimum. Pompejanorum ad xxx milia pedum & v millia equum caesa referuntur. Ea vicinarum urbium metropolis dicitur Straboni. Sed, Mariana teste, Munda illa vetus hodiè Runda la veja dicitur, ab Arunda 2 leucis, à Munda nova 3, à Malaga 20 millibus passuum in colle apud fluvium sita.]

VII. *Hispalis*, vulgò *Sevilla*, Andalusiae caput, urbs magnificentissima, opulentissimum totius Europae Emporium. S. Lucas, Hispalis S. navium statio Hispalensium. Corduba, urbs admodum ampla, at minus populosa. Marcena opidi ager lectissimos totius Hispaniae fert cerna, Asturcones.

[Andalusia quasi Vandalorum domus Vandalen Suis dicta; aliqui tamen Andalusiae à Vandalia, & alij à Vandalicia derivant, quod Vandali a Gothis ejecti huc regnum confugerunt, antequam in Africam trajicerent. Limites habet ab Ortum Granatam, à Septentrione Castiliam novam, ab Occasu fluvium Guadianam, à Meridie mare Ibericum & fretum Herculeum. Terra frumenti, vini, olei, & omnis generis frugum feracissima est, unde Granarium, Cella & Equile Hispania dicitur. Hispalis Romanorum olim colonia, hodiè etiam literarum studiis & Academia celebris, inter Cordubam ad Borcam 22 & Gades ad Meridiem 19 leucis, à Granata 36 in Occasum, Ulyssiponem versus 63 à Toledo 72 in Austrum ad Batim sita est. Anno Salutis clō ccxlviii à Ferdinando Rege, ejectis Mauris, recepta. De hac urbe Hispanorum est proverbium: Cui Deus favet, ei dat domum Hispali. Item si cui bene precari volunt, dicunt: Faxit Deus, ut Hispali victum habeas & amicum. Hispalensis olim eruditione clarus fuit Isidorus Episcopus: Item nuper Benedictus Arias Montanus, cujus industria maximam partem debetur Opus Regium Sacra Biblia continens. S. Lucas olim dictum est Fanum Luciferi, Corduba quoque ad Batim sita Astigi finitima est 8 leucis distans, gloria & potentia olim celebris. Plinius coloniam Patriciam cognominatam scribit. Senecas haec, patrem & filium, & Lucanum Seneca Philosophi è fratre nepotem, alumnos habuit. Hic quoque vixisse accepimus Avicennam, Averroëm & Rasen, Senecam, Lucanum, Avicennam, Averroes, Rasen, Nebriſſa, Elii illius Antonii patria, Nebriſſa, nobilis. Xeres de la frontera. Non longè hinc Rodericus Gothorum in Hispania rex ultimus à Mauris casus est, & imperium ad Saracenos translatum. Marcena in Hispalensi territorio est.]

VIII. *Toletum*, centrum ferè Hispaniæ obtinet; omnium maxi-
ma ac munitissima Madritium, vulgò *Madrid*, & *Madril*, Regiâ sede no-
Escuriale. bile opidum. Quinto ab hinc milliaro visitur in Escuriali superbum il-
 lud *D. Laurentii Monasterium*. Philippi II. opus, in memoriam victoriæ
 adversus Gallos, ad *S. Quintinum* in Picardiâ, anno c^{lo} l^o LVII ob-
 tenta exstructum.

Toletum.

*Tabulæ
Alphonfinæ.
Madritum.*

*Mantua
Carpetano-
rum.
Xarama fl.*

*Pardo
hortus.*

[*Castilia Nova confinem habet Castiliam Veterem à septemtrione altissimis montibus
separata; ab Occasu Portugalliam, à Meridie Estremaduram, Andalusiam &
Granatam, ab Oriente Murciam & Valentiam. Salubritate aëris & soli bonitate
præstat Castilia Veteri. Toletum Castilia nova metropolis, & olim regum Go-
thorum sedes. Unde regnum istud quoq; Toletanum appellatur. Urbis hu-
jus majorem partem cingit Tagus fluvius, reliquum muris & 150 turribus mu-
nitum est. Sita est inter Burgos ad Boream & Cordubam ad Meridiem 50.
leucis, inter Valentiam ad Ortum 60, & Olyssponem ad Occasum 83, à Madri-
to 12. Hic Alphonsus Rex Tabulas suas Astronomicas confecit. Ejus Ar-
chiepiscopus primus est Hispanie astiliæq; Cancellarius. Hic quoque Academia
antiqua flor. t. Urbs hac Anno Salutis c^{lo} LXXXV. ab Alphonsò VI Mau-
ris pulsus recuperata est. Madritum quidam volunt esse antiquam illam Man-
tuam Carpetanorum, cujus vestigia reliqua sunt in Villa Manta pago apud
Madritum. Urbs hac sita est in clivo ad Septemtrionem, cujus radices alluit
Xarama amnis, saxeo ponte pervius. Aër hic maxime salubris est, cujus be-
neficio Carolus V. Imperator quartana liberatus scribitur. Circumjacens terri-
torium abundat silicibus, unde Menna poëta dicitur igne cincta. Madrito dua-
bus leucis abest hortus regius Pardo. In monasterium illud S. Laurentii
ajunt Regem insumsisse ducenties centena millia coronatorum sive viginti
milliones.]*

*Burgi.
Valliadolid.*

IX. *Burgi*, vulgò *Burgos*, Castellæ veteris caput, opidum antiqui-
 tate & magnitudine celebre. *Valliadolid* inter nitidissimas Europæ ur-
 bes censetur.

*Castilia
Vetus.
Burgi.
Relanzon fl.*

*Valliado-
lid.*

[*Castilia vetus limites habet à Septemtrione Asturicam & Biscajam, ab Occasu
Lusitaniam, à Meridie Castiliam Novam, ab Ortus Arragonium & Navarram.
Burgi regiâ jacet ad rapidum flumen Relanz. n. inter Casaream Augustam ad
ortum 52 leucis, & Legionem ad Occasum 33, ac inter Toletum ad Meridiem
51 Flaviobrigam ad Boream & Cac. 31. Ejus Archiepiscopus olim cum Tolitano de
primatu contendit. Urbem hanc à Saracenis captam Alphonsus VII Arra-
gonie rex in libertatem asseruit anno salutis c^{lo} C VI. Non longè à Burgis fons
est profluviuum alvi sistens. Valdoletum, sive Valiadoletum vulgò Vallia-
dolid, pulcherrima Hispaniæ urbs ad P'surgam fluvium sita, à Regibus propter
hortorum fontemq; amœnitatem, rerum omnium copiam libenter inhabitata;
clara alioquin Academia, Cívilitate morumq; comitate nulli cedit Hispaniæ
civi-*

civitati, licet ab Hispanis vocetur Villa. Sunt porro in hoc regno urbes celeberriores Segovia, laboriosa dicta; nemo enim ibi conspicitur mendiculus; nisi qui per ataxem aut morbum ad opus non est idoneus. Osma ad Durium fl. ubi Academia. Alva sive Alba, unde duces Albani nomen habent. Cocca editiori loco sita, gentis Ascalæ sedes; alioquin mala mansio dicitur Principum; nam non longè hinc abest arx, in qua Philippus Austriacus Mauritiij frater Lovanio à Duce Albano abductus, inclusus & detentus fuit. Logronno olim Julibriga, à Carolo V ob fidem immunitatibus donata.]

Segovia,
Osma.
Alva.
Cocca.
Philippus
Austriacus,
Logronno,

X. Compostellam Gallæciæ caput, aliàs vulgò S. Jago, D. Jacobo Apostoli esia, ut creditur, ibi sita, claram effecerunt.

Compo-
stella,
Gallæcia.

[Gallæcia à Gallæicis nomen accepit, à Septentrione Oceanum habet Cantabricum; ab Occasu Oceanum; à Meridiè Lusitaniam, ab ortu Asturiam & regnum Legionis. Litus hoc frequentes habet sinus. Præcipui, regni istius portus sunt Corunna & Ferol. In extremo versus occasum litore habet Promontorium Celticum, quod & Neriium & Artabrum olim dictum est, hodie vulgo vocatur Cabo Finis Terræ. Antiquis scriptoribus hic quoque memoratur Flavium Brigantium, quod aliis hodie est Betanzos; aliis Compostella; aliis verò ipsum Caronium. Compostella Archiepiscopatu & Academia quoque claret. Celebris hic est Bajana, juxta quam in mari insula de Bajana, sive Deorum Ptoleæ. Orense ad Minij ripas opidum nobile, à Suevis olim dictum Warm See; unde mutatà dialecto hodiè dicitur Orense. Fontem enim habet calidum, cujus aqua ovis ebulliendis inservire possunt.]

Corunna &
Ferol.
Promon-
torium
Celticum.
Flavium
Brigantiū.
Bajana.
Orense,

XI. Olyssipo, vulgò Hispanis Lisboa, incolis Portugallis Lisboa; Olyssipo. Portugallici regni caput, urbs magna, populosa, negotiationibus celeberrima.

[Portugallia nonnullis dicta videtur, quasi portus Gallæciæ, ab opido Porto, quod ad Durium flumen celebrem habet portum. Sed potius à portu & vicino pago Cale nomen natum Portucale, quod circa annum Christi 15 notum erat. Voss. 1. Idcl. 34. Unde mutatà literâ C. factum Portugallia. Limes hujus regni sunt à Septentrione Gallæcia, & Minius fluvius; ab Occasu & Meridiè Oceanus Occidentalis; ab Oriente Castilia, Andalusia & Estremadura. Circuitus est 15 ccclxxix miliarium: longitudo ccc xx, latitudo lx.

Portugal-
liæ regnū.

Primaria hujus regni urbs est Olyssipo & Olyssippo & Ulyssippo, Straboni Olyssipo. Olyssipo ad Tagum haud procul ab ora occidentiā distans, à Toletis 83 leucis, ab Hispali 63 in occasum; à Sacro promontorio 30, Portum versùs in Boream 50. Septem collibus imposita, quinque castellis munita est: ex quibus Castellum S. Johannis tot perhibetur instructum eneis tormentis, quot dies habet annus. Olim numerarunt ædificia urbana vicies mille: hoc autem tempore numerus multò major est. Magnificum & stupenda structura in hac urbe est Templum Misericordiae. Horreum item publicum, Basilica & Xenodochium sunt urbis miracula.

Anno Salutis cIo c XLVII Mauri hac urbe pulsi. Unius horæ spatîo ab hac urbe abest Belem cœnobium opulentum Dominicanorum. Monachi in eo admodum laute vivunt. Reges ibidem sepulti sunt. Lisbonâ quinq; milliariis distans versus austrum Setubal, vulgò S. Hubes dictum, ad litus jacet, ubi ingens copia salis conficitur solisq; ardore coquitur.

Bracara si-
ve Braga.

Sunt præterea in eo regno opida clara Bracara hodiè Braga, inter Minium & Durium, ea in parte quæ hediè inter amnis dicitur, ubi sedes Archiepiscopi, qui de præmatu Hispania cum Toletano contendit. Archiepiscopus iste Ecclesiasticus simul est, & secularis. Eбора, Academiâ clara; item Conimbria ad Mundam sive Mondego fl. sita, Academiâ celebris est, unde habemus Collegium Conimbri-
cense. Braganza Ducis sedes.

Algarbia,

Algarbia, olim regnum, nunc Lusitania pars est; ab Occasu & Meridie habet Oceanum; ab Ortus Anam fl. à Septentrione Portugalliam. Omnium Hispania provinciarum angustissima est. Portugallia Rex eam dotis loco accepit a Rege Castilia, quum filiam ejus notham Beatricem uxorem duceret. Præcipue urbes sunt, Tavira seu Tavila, regionis metropolis, Silvæ seu Silves, cujus episcopus Algarbia præsul est. Pharus sive Faro, & Portus magnus, vulgò Villa Nova de Pertomano. Habet quoq; Sacrum promontorium, in quo Cœnobium & Castellum.

Legio.

Legionis regnum à Meridie & Oriente limites habet Castilia Veteris fines; ab Occidente Gallaciam; à Septentrione Asturiam. Ejus metropolis, à quâ regio nomen habet, est Legio, vulgò Leon in sinibus Asturum, media ferè inter Vallisoletum & Ovetum, 22 leucis distans, à Burgis 33, in Occidentem. Hanc urbem inter montes sitam Pelagius primam eripuit Mauris anno Salutis Io cc xxii. Inde haud procul castellum adversus Barbarorum incursiones extruxit, unde Castella Comes dictus. Hinc Castellæ sive Castiliæ regni nomen profectum est. Legio urbs templum habet insigne, ubi Regum sepulchra. Sunt hic præterea urbes insigniores, Camora seu Samora, olim Zentica seu Senticca ad ripam Durii; Asturica, vulgò Astorga; non procul à lacu Senabria quem Tera fl. facit; Palentia ad Carionem fl. Academiâ celebris; Cividat Rodrigo adversus incursiones Lusitanorum munita; Medina del Campo, à tributis & vestigalibus immunis &c.

Asturia,

Asturia regio aspera, montibus sylvisq; horrida, habet ab Occasu Gallaciam; à Meridie Castiliam veterem; ab Oriente Biscajam; à Septentrione mare Cantabricum. In eam regionem & vicinam Gallaciam confugerunt indigenæ Hispani, quum Mauri omnem fermè occuparent Hispaniam. Est verò Asturia velocissimis equis nobilis, quos Asturcones vocant. Dividitur in Asturiam de Oviedo, ubi opidum Oviedum seu Ovetum, ad Devam fl. à Legione 22. leucis distans, Academiam habet, civitas Regia & Episcoporum bello Saracenicò dicta. Et Asturiam de Santillana, ubi Lianæ seu Lianes, & Santanderum, seu S. Andero, quod S. Emederii portus à Mariana appellatur.

Oviedum
op.
Lianes &
S. Andero.
op.

Can-

Cantabria hodiè dividitur in Biscajam & Guipuscoam. Biscaja confines habet Navarram, Guipuscoam, mare Cantabricum, & Asturiam. Pars illa, quæ ad Bæjonam pertinet, & Regi Gallia paret, extendit se usq; ad fluvium Iron; inde altera pars Hispano subiecta est. Lingua Cantabrica antiqua est, & diversa multum ab Hispana. Biscaje metropolis est, Bilbao sive Bilvao, ad Nausam fl. quasi dicas Bellum vadum. Condita est hæc urbs, teste Marianâ, anno C. clc cc xcvi. Absit à Bermeo seu Vermeo, quæ est antiqua illa Flaviobriga, 5. leucis in Occasum, à Burgis 30 in Boream, à litore 2. commode sita est. Per eam merces in reliquam Hispaniam importantur & exportantur. Malorum aureorum tantus hic est proventus, ut 10. mavedis, quæ levissima ex cupro moneta est, tot mala emanant aurea, quibus ferendis unus mulus vix sufficiat. Guipuscoæ termini sunt ab Oricate fluvius Vidoso sive Vidorso, & montes Pyrenæi, à Meridie regnum Navarra, ab Occidente Biscaja, à Septentrione mare Cantabricum. Ambitus ejus habetur 36. milliærium. Regio hæc ferri chalybisq; ferax est; unde Vulcani officinam, Martisq; armamentarium natura hic videtur exstruxisse. Fluvius hic est Chalybs, cujus aquâ ferrum optimè induratur. Gens ipsa rustica & superba est. Metropolis ejus est Tolosa ad confluentes Araxis & Oria sita, est regionis conventus sedes. Placentia magnam habet multitudinem fabricarum ferrariorum. Fanum divi Sebastiani, hodiè Don Bastia, portugaudens amplissimo &c. Porro in Alava provinciâ metropolis est Vittoria, nobilibus familiis & mercaturâ clara, antea Burgus Gasteyz.

Cantabria
Biscaja.Bilbao.
Flaviobriga, Bermeo.

Guipuscoa.

Chalybs
fluvius,
Tolosa,
Placentia.
Fanum S.
Sebastiani,
Alava,
Vittoria,
Portus
Hispaniæ
celebriores.

XII. Portus ad Oceanum celebres sunt in regno Portugallia Scutabal Olyssipo, ad Tagum, & Porto ad Durium. In Gallaciâ Coruna & Ribadeo. In Biscaja Bilbao, & S. Sebastiani. In Andalusia S. Lucas de Barrameda clavis Sevilla. Gadiz Gibraltar ad fretum. In Granata ad Internum mare Malaga. In Murcia Cartagena. In Valentia, Alicante & Valentia. In Catalonia, Tortosa ab Iberum, Tarragonam, Barcelona &c.

XIII. Academia illustriores sunt, Salamantica & Complutum in Regno Castellæ, Conimbrica in Portugalliæ Regno.

[Salamanca vel Salamantica in Castilia vetere à Vallisoleto 2. leucis in Meridiem Placentiam versus ad Tormis fluvii ripam sita, qui se cum Durio postea miscet, Academia hæc ex Valentia urbe eo translata est anno Christi clc cccxxxix. Complutum olim, hodiè Alcalá de Henares, ab omne Henares urbis muros alluente appellatur. Sita in Castilia Novâ 6 leucis à Madrito, haud longè ab Ortù Tagi. Celebrem hanc Academiam in primis reddiderunt Biblia Complutensia polyglotta, anno Christi clc lxxv sumi bus Francisci Ximenii Archiepiscopi Toletani ibidem excusa. Conimbricæ Academia fundata est à Johanne III. Rege Portugallia anno Christi clc cc xii. Reliquæ Academia, quæ in Hispania sunt, suis memorantur locis. Caterum Hispani religioni Romano-catholicæ sunt addictissimi: eaque una ibidem viget ope inquisitionis, quæ primum ad Mauros & Judæos coercendos inven-

Salamantica.

Complutū.

Biblia
Complutensia.

Conimbricia.

Hispanorū
religio.

Linguae
Hispan.

Hispano-
rum mores.

inventæ, in aliarum religionum sectatores, tanquam hæreticos, stringitur. Ab inquisitione damnati induuntur veste, quam Sanbenito vocant, & raptantur ad supplicium iis ceremoniis, quæ populo terrorem possunt incutere. Lingua per Hispaniam præcipua est Castellana ex corrupto sermone Latino nata. Lusitana ex Gallica & Castellana conflata elegans est, & auribus grata. Valentina & Catalaunica Narbonensi propior; in quam tamen nonnullæ voces Gallica irrepserunt. Sola Biscaya antiquum sermonem retinuisse putatur. Est verò sermo Hispanorum multis argutiis, brevitate, efficacia, gravitate, adagiis & amphiboliis refertus: quoniam phrasibus & copia haud abundat. Non minus comite tamen rustici & tenuiores ratiocinantur, quam urbani & nobiles. Hispani perhibentur esse temperamenti melancholici; unde ad quietem & contemplationem videntur nati. Hinc etiam fit, ut eorum consilia tarda, & executiones lentæ, processus graves, & molimina firma sint. Rarè cum peregrinis contrahunt amicitiam, quam nec inter se impensius colunt. Ambitiosissimi pariter sunt & suspicacissimi, facile se contemni putant. Philantia vitio laborant; & suo abundant sensu. Magnus est eorum in Principem & remp. amor. Hispani mares hæbetiori sunt visu, colore terreo & vultu tristi: femina tamen magis formosæ, gratiosæ, vivaces, agiles, quam mares; quia humoris abundantia melancholiam in illis minuit, & adustionem temperat. Habent Hispani laborem atque inedia patientissimæ corpora. In militia ordinam sunt observantissimi; certissimi fistulatores & sclopetarij; hastati haud facile loco moventur. Capillis nigris & præcisus superbiunt. Servitas parsimonia opes & ad temperantiam institutis corporibus sæpe negatas, in vestitu consumere amant, & sic ad ostentationem proferre, immensa sui fiducia; sed apud timidos & patientes majore. Nigrum & fuscum in vestitu amant colorem. Pallia gestant oblonga, tam plebejus & veteramentarius gladio accinctus prodit, quam nobilis; nobilitatem videlicet è gente sua sibi imaginantur. Boterus, Mariana, Barclajus in Icone. Exquisitum in Hispania habetur iudicium ad compescendos sceleratos, Ferdinandi & Isabelle Tempore excogitatum, quod Hermandad vocatur. Fugitivi indagantur, & plerumque ex alienis Regnis ad supplicium callide retrahuntur. Ex isto tempore iudicium hoc singulari Regum cura in magnam reipubl. utilitatem conservatur.

CAPUT VI.

De Insulis ad Hispaniam.

I.

Insulæ Ba-
leares.

Insularum Hispaniis adjacentium celebriores sunt, *Baleares* duæ, item *Ebusus* & *Gades*.

Baleares contra *Tarraconensia* littora sitæ, haud longè inter se distant, & a spatio suo cognominibus acceptis, *Majores*, *Minores*q. plurâli numero, vel etiam singulari *Major*, *Minor*que appellantur: tunda olim

lim bellicosæ, unde & nomen traxisse putantur, quasi ἀπὸ τῆς βάλλειν, id est, à jaculando: Græcis Gymnesiæ dictæ, ἀπὸ τῆς γυμνότητις, id est, à nuditate, quod incolæ aliquamdiu nudi vitam egisse dicantur: nunc vulgò *Majorca* & *Minorca*. Paraticâ olim incolæ maximè vivebant: Carthaginensibus iidem contra Romanos stipendiarii, donec Hispaniis debellatis, à Romanis subigerentur. Mauri postea ex Africa occuparunt, cum Hispanias diriperent, regnumque adjecta Ebuso Insula in iis condiderunt: quos tandem Jacobus Arragoniæ Rex ejecit; ut suprâ commemoravimus.

[Major insula occasum spectat, ejus forma quadrata est, habens c millia passuum in longitudinem, CCC LXXX millia in circuitum. Olim duas habuit urbes, Palmam ad Occasum; Pollentiam sive Potentiam ad Ortum, hodiè vicus est. Præcipua ejus urbs nunc est Majorica, decem patens portis. Minoris insule ambitus habet CL millia passuum: spectat ortum. Hodie unam habet urbem Minoricam nomine. Olim cibum puer à matre non accipiebat, nisi quem ipsa monstrante percussisset. Aureos & argentos nummos ad se importari decreto vetuerant publico. Mulierum tanto amore tenebantur, ut singulas à prædonibus ternis quaternisq; viris redimerent. Mortuorum cadavera confusa & in urnam conjecta lapidibus obruebant. Annis circiter XX. post bellum Punicum æretium Metellus has insulas non sine labore subegit: unde Balearicus dictus. Aliquando Balearici à cuniculis in tantum conjecti sunt periculum, ut coacti sint Romanorum opem implorare Strabo lib. III. Plinius lib. III. 5. & V III. 55.]

Majorca.

Palma.

Pollentia.

Minorca.

Metellus.

Balearicus.

II. Ebusus inter Majoricam & Hispaniam sita est; frumentis tantùm non fœcunda; ad alia largior; & omnium animalium, quæ nocent, adeò expers, ut nec ea quidem, quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet, aut si invec̃ta sint, sustineat. hodiè vulgò *Yvica* dicitur, salis copiâ maximè celebris.

[Ebusus è regione promontorii, quod in Sucronensi sinu Ferrariam vocant, sita, ambitu suo c millia passuum complectitur. Opidum habet ejusdem nominis. Huic vicina est insula Colubraria Latinis, Græcis Ophiula, hodiè Formentere dicta, ambitu habens LXX millia passuum, serpentibus venenatissimis infesta. Quum vicina Ebusus seu Yvica præter cuniculos terram & segetem subvertentes omnis venenati animalis sit expers, ejusq; terra & pulvis serpentes figet, quos Colubraria pariat. Utraque Ebusus & Colubraria Pityusæ dicuntur, à pinnum illic nascentium multitudine. Plinius lib. IV. 5. & XXXV. cap. ult. Diodorus v.]

Ebusus in-

sula.

Colubraria

insula.

Pityusæ in-

sulæ.

III. In capite Bæticæ, ubi extremus antiquis mortalibus noti Orbis erat terminus, Insula Gades fretum contingit, quod inde Gadita-

Gades,

M

num

num perhibetur, à continente angusto spatio, ac veluti flumine abscissa: quam Tyrii à Rubro mari profecti, *Erythream*, Poeni, linguâ suâ, Gadir, id est, Sepem nominarunt. In hac Geryonem, cujus boves Hercules abduxit, habitasse fabulati sunt. Tyrii condidere in ea ejusdem nominis urbem quæ postmodum evasit opulentissima: nunc etiam Emporium haud ignobile, vulgari vocabulo *Cadiz*, & corruptè *Calis*, dictum.

Gades.

Cornelius
Balbus,
Didyma,
Augusta
Julia Gaditana,
Fanum
Herculis.
Julius Cæsar,

[*Gades insula non procul ab ostiis Batis sita est. Eam non multo longiorem centum stadiis; latitudine alicubi unius tantum stadii scribit Strabo. Urbs in Occidentali insula parte fuit ejusdem cum ipsa nominis. Sed Balbus Cornelius Gaditanus, civitate Romana donatus, pro quo Ciceronis exstat oratio, aliam condidit, quam novam vocabant. Ex utraq; coaluerat ea, quæ Didyma vocabatur. Illa Plinio videtur esse Augusta Julia Gaditana. In orientali insula parte Fanum Herculis structum erat, qua parte insula proximè ad continentem accedit, unius stadii fracto disjuncta. Apud hoc templum C. Julius Cæsar quaestor in ulteriori Hispania; quum mandato pretoris jure dicundo conventus circumiret, Gadesq; venisset, animadversa Alexandri M. imagine, ingemuit; & quasi pertasus ignaviam suam, quod nihildum à se memorabile actum esset eâ etate, quâ Alexander Orbem terrarum subegisset, missionem continuo efflagitavit, ad captandas majorum rerum occasiones in urbe. Solin. cap. 26. Strabo lib. III. Mela lib. II. cap. 7. & lib. III. cap. 6. Plinius lib. IV. cap. 22. Sueton. in Jul. Cæs. cap. 8. Haud longe à litore Portugallia abest Barlenga insula, olim Londobris & Erythræa dicta, ad quam piratæ Barbari excubant, navigiis Christianorum insidiaturi.*]

CAP. VIII.

DE GALLIA.

I.

Galliæ termini,

Hispaniæ proxima est *Gallia*. Hæc ab initio inclusa fuit ab Oriente Rheno amne, Alpium parte & Varo flumine; à meridie Mari Interni Pyrenæisque jugis; ab Occidente Oceano Gallico; à Septentrionibus Oceano Britannico. At postquam Gallorum nonnulli Alpes transgressi Italiæ ferè dimidium occuparunt, Galliæ nomen huc usque extensum fuit.

Divisio
Galliæ.

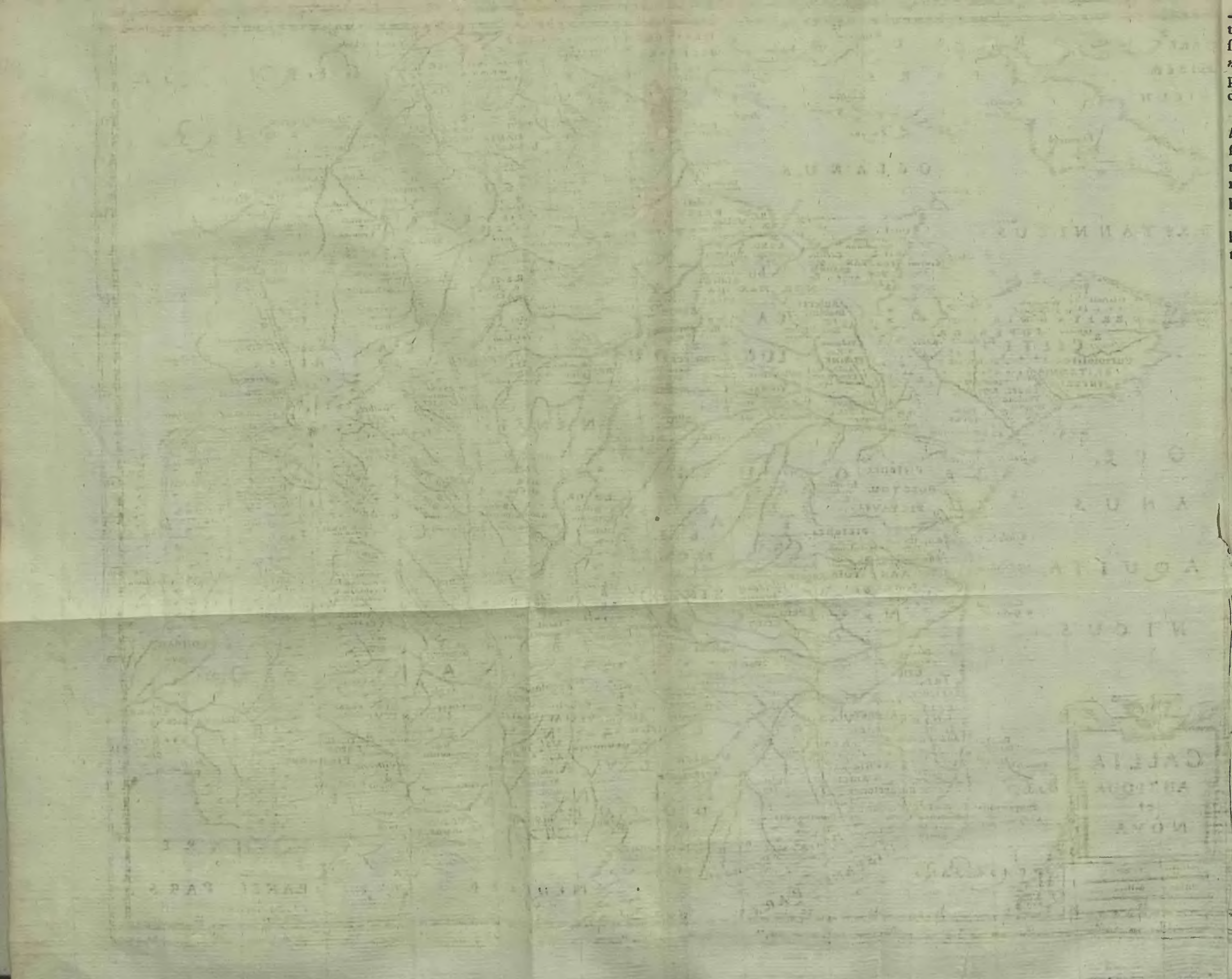
II. Omne autem hoc terrarum spatium bifariam fuit divisum: Primo in *Galliam Cisalpinam*, quæ & *Italica*, eademque *Citerior*; & *Transalpinam*, quæ *Ulterior* Gallia hodiè propriè dicta. Rursus hoc idem

terra-

GALLIA
ANTIQUA
et
NOVA.

Millesia
Gallia
Millesia
Gallia

terrarum in tria populorum genera, ab habitu corporis cognominata, distributum fuit: In *Togatam*, quæ *Cisalpina*; in *Braccatam*, quæ & *Narbo-nensis*, Romanorum provincia; & *Comatam*, quæ reliqua est Galliarum pars. Sed de Cisalpinâ post agemus, quum de Italiâ erit sermo; nunc de Transalpinâ, illius matrice, primum dicendum.

III. Pyrenæis igitur jugis superatis, proxima aperitur terræ *Gallia*, *Cæli foliq;*
felix præpinguibus glebis & commoda proventibus fructuariis; con-
sita vitibus & oleis quibusdam in locis; omni ad animantium usum fœ-
tu beatissima; rigua & fluminum & fontium aquis, & noxio genere ani-
malium minimè frequens; frumento adeò fertilis, ut melioribus Euro-
pæ terris conferri possit. *natura.*

IV. *Nomen* ab initio proprium & peculiare, quod habuerit, *Nomen.*
haud facilè dispectu est. Tarquinio Prisco Romæ regnante vocabulum
tandem *Galliæ* nacta est, ab incolis *Gallis*, ut postea ostenderetur.

[*Galli dicti videntur à Celticâ voce gallen, (quam nunc dicimus Wallen; signifi-*
catque iter facere) quum exundans domi multitudo, patriâ relicta, exterâs pete-
re regiones capisset; parte eorum in Italiam, parte in Illyricum, atque inde in
Graciam, & Asiam, parte in Germaniam delata. Tunc enim primum à re ipsâ
invento vocabulo, dicti fuere, cum sibi ipsis, tum proximis Germanis Illyrisque,
thi gallen, sive galler, & alia dialecto Waller / quod voce equipollenti vulgò
dicimus die Wanderer / Latine peregrinatores: quod vocabulum mox Latini suo
ori accommodantes, formavere Galli. Græci postea paullo longius à genuinâ
voce deflectentes, dixerunt Γαλάταις; quâ equidem appellatione perpetuò postmo-
dum signati fuerunt ab ipsis Galli Asiatici; rarò Κελτοί, antiquo universæ gentis
vocabulo nuncupati: Cluverus Germ. Ant. lib. I. cap. IX]

V. Longitudo ejus olim à Pyrenæi montis in Oceanum excurfu *Magnitudo.*
ad Rheni Vahalisque diverlisque divergia, apud Munimentum Schen-
ckii, vulgò *Schenken-schans*, porrigebatur. Latitudo à Gobæo promon-
torio, vulgò nunc *la Four*, in Britanniae extremo ad Varum usque flu-
men. In hoc terrarum spatio Gallia sita erat, duobus, ut dictum est, di-
stincta nominibus. *Braccata* interno imminet mari; *Comata* ad Oceanum
ac Germanos spectat.

CAP. IX.

De Gallia Braccata, quæ & Narbonensis Provincia.

I.

Gallia Nat-
bonensis
limites.
Felicitas.

Narbonensis Provincia, sive Gallia Narbonensis, appellatur pars Galliarum, quæ interno mari alluitur; Braccata antè dicta; amne Varo Alpiumque jugis ab Italiâ discreta; ab Hispaniâ Pyrenæo monte; à reliquâ verò Gallia flumine Garumna, Gebenna Monte, ac Rhodano amne. Agrorum quondam cultu, virorum morumque dignatione, amplitudine opum, nulli Provinciarum Romani Imperii postferenda; sed Italia veriùs quam provincia. Quin nunc etiam agrorum proventu, civitatum opulentia, ædificiorum nitore, reliqua Gallia latior est. Continet hodiè Linguadocum, Sabaudiam, Delfinatum, ac Provinciam, quæ veteris appellationis memoriam servat.

Geneva.
Vienna.
Tarantasia.
Valentia.
Dea.
Caturigomagus.
Avenio.
Aquæ Sextiæ.
Gabalii.
Ruteni.
Helvii.
Nemausus.
Vasio, Tolosa, Arausio Arelate.
Blitteræ.
Narbo.
Massilia.

II. Populi in ea quondam clari: in Sabaudia, α Allobroges, quorum β Geneva & γ Vienna, δ Centrones, quorum ε Axima, nunc Centron, & ζ Tarantasia, nunc Monstier & Tarantaise. In Delfinatu; Segolauni sive Segovellauni, quorum η Valentia; Vocontii, quorum θ Dea, nunc Die; Caturiges, quorum ι Caturigomagus, vulgò Chorges. In Provincia, Cavares, quorum κ Avenio, nunc Avignon; λ Salyes, quorum μ Aqua Sextia, nunc Aix. In Linguadoco ν Gabalii, nunc Vellay; ξ Ruteni, nunc Rodes, ζ Helvii, nunc Albigeois; ο Volca Telesages, circa Tolosam; Volca Arecomici, quorum Nemausus, nunc Nîmes. Horum populorum clarissimi Allobroges. Urbium opulentissimæ olim π Vasio, nunc Vaison, Vienna, Avenio, Nemausus, Tolosa, ς Arausio, nunc Orange; Arelate nunc Arles; σ Blitteræ, nunc Beziers; sed omnes præcedebat, unde nomen ac decus Provinciæ, Martius Narbo, vulgò nunc Narbonne. In littore autem portu clara Massilia, vulgò Marseille, urbs antiquissima, à Græcis condita, Eadem etiam nunc totius Provinciæ clarissimæ sunt.

Allobroges.

Vienna,

Archelai
exilium

[α Allobroges sive Allobryges, inter Isaram seu Hisaram fluvium, lacum Lemmanum & Rhodanum contenti, rebus gestis clari; quorum legati à conjuratis Catilina in partes sollicitati. β Geneva infra c. xvi. f. i. memoratur. γ Vienna Romanorum colonia dicta Senatoria, quod ibidem haberent quinque legiones presidarias. Ad Rhodanum sita est inter Lugdunum ad Boream δ leucis, & Valentiam ad Austrum ε 4; à Gratianopoli ζ in Occasum. Caesar suo tempore ibi constituit granaria & cellaria. Archelaus Herodis M. filius, à Judæorum & Samæ

Samaritanorum primoribus crudelitatis apud Augustum accusatus, huc in exilium missus est. Hic quoque Arbogastus, quum Valentinianum II per fraudem laqueo necasset, à Theodosio M. superatus, sua manu mortem sibi conscivit. Aliquanto infra Viennam Isara fluvius, Alpibus ortus, Rhodano sese miscet. Ad quorum confluentem ad montem Cemenium tropæa ex albo lapide & duo templa posuit Q. Fabius Maximus Æmilianus: quod iis in locis multa Gallorum millia concidisset, non magnis ipse copiis instructus. Strabo l. iv. § Centrones fuerunt in Alpibus Grajis, quæ Ideonni fuisse regnum Cluverius Ital. Ant. l. i. c. 12. ostendit. & Axima in Taurinorum finibus apud Alpium radices à Taurino 25. à Segusio 8. mill. pass. in Boream sita. ζ Tarantasia est inter Genevam 10, & Maurianam 12 leuc. in Austrum, à Civarone seu Camberino 10 in Boream, antea Forum Claudii, Centronum metropolis fuit in Grajis. Ejus Archiepiscopus Monasterii residet. » Valentia Romanorum colonia ad Rhodanum: ab ea 14 leucis abest Vienna in Meridiem, Avenio 23. θ Dea Augusta dicta est inter Vapincum 12, & Valentiam ad Occasum 10: leucis. ι Caturigomagus inter Vapincum 12 & Eborodunum 16 mill. pass. Caturigum quoque est Eborodunum, nunc Embrun. κ Avenio & Aqua Sextiæ infra, cap. xv. memorantur. λ Salyes, Sallyes sive Sallyi dicti, ad ipsum mare fuerunt, non procul ostiis Rhodani. Hi Massiliensibus vicinis olim graves erant, eoque Romanorum arma primi trans Alpes sensere. Aquæ Sextiæ, à Proconsule Sextio victore Salyorum huc deducta colonia, condita, sicque dicta propter aquas calidas. μ Gabali finitimi fuerunt Rutenis: eorumque caput Anderidum, nunc Mandeën Geaudan. In Velaunis erat Revelio, post Anicium & Podium: nunc le Puy en Vellay. ν Ruteni, ad montem Cemenium inter Velaunos ad Ortum & Helvios ad Occasum. Rhodes Gregorio Turonensi est Rutana, nobiles fuisse argentifodinas, testatur Strabo. ξ Helvii seu Alba Helviorum inter Tolosam 14, & Rutenos 12 leucis. ο Volcarum Testosagum caput olim existit Tolosa, nunc Tolose, Palladia olim dicta: vid. inf. cap. xv. f. 4. Istorum quoque fuisse Narbo, Blitteræ Septimanorum, Salsulæ cum fontibus & stagno: nunc Salses, Ruscino in ora, Sardoum colonia, hodie la Tour de Rouffillon; & Illiberis Mela vicus, urbis & magnarum opum tenue vestigium, postea Helena, nunc Elne, ad Illiberin fl. π Vasio seu Forum Volcontiorum in edito loco sita urbs: unde Aëria cognominata est. Avenio & Nemausus inf. cap. xv, f. iv. describuntur. Avenione abest 10 leucis, Arausione 6, à Carpentoraete supra 4. ρ Arausio Secundanorum colonia Avenione distat 4 leucis, Carpentoraeti propior. A Gallico regno immunis suo paret principi. Habet Academiam. Ipsa regio Verusino comitatu cingitur. Anno hujus seculi LX Gallia Rex Arausionem urbem Principi suo ademit; sed anno Lxv eandem domino suo restituit. σ Blitteræ seu Bliteræ & Blitera Septimanorum colonia, olim frequens. Haud longè est à Monte pessulano. Reliquæ urbes infra describuntur.

Arbogasti
interitus.
Isara fl.
Trophæa
Æmiliani.
Centrones.

Axima.
Tarantasia

Valentia,
Dea.

Caturigo-
magus.
Salyes.

Gabali.

Ruteni.
Helvii.

Vasio.

Arausio.

Blitteræ.

CAPUT X.

De Galliâ Comatâ; ac primâ ejus
parte Aquitania.

I.

Belgica,
Celtica.

Gallia Comata in tres partes divisa fuit; Aquitaniam, Celticam ac Belgicam: sed his alios; alii posuerunt terminos. Cæsar Belgicam fecit inter Rhenum, Oceanum & Sequanam, Matronamque amnes: Celticam, quam eandem propriè Galliam, & incolas ejus Gallos appellat ubique *Bellici Gallici Commentar. primo*, inter Matronam Sequanamque, Oceanum & Garumnam flumen, Gebennam montem, Rhodanum ac Rhenum flumina; Aquitaniam inter Garumnam, Oceanum & Pyrenæos montes.

Aquitania

Belgica.

Celtica seu
Lugdunen-
sis Aquita-
nia.

II. Postcâ verò Augustus aliter distinxit; Belgicam statuens inter Rhenum, Rhodanum, Ararem, Matronam, Sequanamque amneis & Oceanum; Celticam, quam & *Lugdunensem* appellavit à capite Lugduno, inter Matronam, Sequanam & Ligerim amneis, & Oceanum; Aquitaniam, inter Ligerim, Gebennam & Pyrenæos Montes, & Oceanum.

Vascones.

Ausci,
Vasates.
Begerri.
Tarbelli.
Aqua Tar-
bellæ.
Elusaberris.

III. Aquitania vetus sive *Cæsariana*, *Aremorica* antè dicta, nunc a *Vasconia*, vulgò *Guaſcogne*, vocatur. *Vascones* quondam ex Hispania ab altero Pyrenæi latere huc transgressos, haud dubium est. Populi heic olim clari; *Ausci*, nunc regio *Armignac*; *Vasates*, nunc regio *Albret*, opidum β *Bazas*; γ *Bigerriones*; nunc *Bigerre*; δ *Tarbelli*, quorum opidum e *Aqua Tarbella*, nunc *Acqs*. Horum clarissimi fuere ξ *Ausci*, & caput eorum η *Elusaberris*, nunc *Aux*, totius veteris Aquitanix opulentissima.

Aquitania,

[Aquitania ab Aquis videtur dicta, quibus serè tota rigatur: vel, ut Plinius lib. 4. c. 19. tradit, ab Aquitanis populis. Olim *Aremorica* appellata; quia maxima pars populorum ejus Oceanum accolebat, ut Strabo & Plinius referunt. *Bretanniam* tamen seu *Breitagne* alij faciunt *Aremoricam*. ap. Eginard. & Jordan. Lib. III. de Felice Episc. Ab iisdem Metallorum perhibetur feracissima. Incolas ejus Hispanis, quàm Gallis, facit similiores idem Strabo, illosque lingua & sermone à Celtis Belgisque distinguit. Ante adventum Cæsaris bis fuerant à Romanis tentati Aquitani, per C. Valerium & Luc. Manilium; sed bis turpiter rejecti. Sontiaribus verò Cæsaris tempore devictis reliqui facile domiti sunt. a *Vasconia*, etiam *Novem populana* appellata, terminos habet montes *Pyreneos*, *Garumnam* fl. & mare *Aquitanicum*. Ejus præcipue urbes sunt *Burdegala*, & *Tolosa*, de quibus infra cap. xv. β *Bazas* est inter *Burdigalam* 10 & *Auscos* 18 *leuc.* γ *Bigerriones* & *Bigeritani* ad montes *Pyreneos* in confinio *Hispa-*

Vasconia
limites.
Bazas.
Bigerre
urbs Tar-
belli.

Hispania. Bigorre hodiè comitatus est. Bigerra seu Begorra urbs est, cujus in concilio Mantifconensi fit mentio. δ Tarbelli ad radices montis Pyrenai. e Et Aquæ Augustæ dictæ, & Aquæ Tarbellicæ, ad Aturum fl. à Bajona abest 7 leuc. Auscos versus, à Burdigala 26. in Austrum. Tabula Itineraria Aquas has collocant, ubi nunc est Bajone; Robertus Canalis contendit esse Tarbe: at Scaliger & Cluverius Acqs esse volunt. ζ Aux olim Ausci & Augusta Ausciorum, postea Auxitana, abest à Tolosa 11 leuc. in Occasum Bajonam versus, & ab Agenno 8 in Austrum. Ejus archiepiscopus Scaligero ditior est. » E-lusaberris, Elusa & Elusatium urbs alia habetur ab Augusta Ausciorum, Eula, Euse & Elfa.]

Aquæ Tarbellicæ.
Tarbe,

Aux;

IV. In reliqua Aquitania Augusti populi quondam, qui hodiernis provinciarum nominibus originem dedere, α Cadurci, nunc Quercy; quorum opidum Devona, nunc β Cahors: γ Petricorii, nunc Perigort; quorum Vesonna, nunc Perigueux: δ Arverni, sive Alverni, nunc Auvergne; quorum Augusta Nemetum, nunc S. Flour: ε Lemovices, nunc Limonum, quorum Augustoritum, nunc ζ Limoges: η Bituriges, nunc Berrii; quorum θ Avaricum, nunc Bourges: ι Pictones, nunc Poictou; quorum κ Limonum, nunc Poitiers: λ Santones, nunc Sainctonge; quorum Mediolanum, nunc Sainctes.

Cadurci.
Devona.
Petricorii
Vesonna.
Averni.
Augusta
Nemetum
Limonum
Limonovices
Augustoritum.
Bituriges
Avaricum
Pictones.
Limonum
Santones
Mediolanum.
Cadurci.
Cahors.
Petricorii.
Petrogoricum.
Lemovices.
Limoges.
Lemovicum.
Bituriges.

Avaricum.

Pictones.
Limonum

Santones.

vocant

[α Cadurci. Cadorci, & Catorci dicuntur. β Cahors est inter Tarnem & Duranum fl. ad flumen Loth, à Tolosa 16 leuc. in Boream, Lemovicos versus duplo distantes. Habet Academiam. γ Et Petrogori & Petragorici dicti, à Tolosanis Tarnæ fl. discreti. δ Perigueux limoio & aliis Petrogoricum & Petrogorica dicitur, inter Burdegalam 20 & Lemovicos 12 leuc. quot ferme ab Engolisma. Incolas hujus urbis Petrocorios dictos inscriptio ibidem reperta testatur: Ferrum hic habetur notæ optimæ. Regio ipsa gignit magnam glandium & castanearum copiam, unde multi quoque ibidem sunt porci. ε Lemovices & Lemovici quoque dicti. ζ Limoges urbs est inter Pictavos ad Septentrionem 20, & Cadurcos ad Meridiem ad 30 leuc. ab Arvernīs 25 in occasum, Engolismum versus 15. Casari & Hirtio Lemovicum appellatur. Augustoritum tamen quibusdam videtur esse Angoulesme: alij Augustoritum faciunt caput Agensinatum, quod putat P Angoumois. η Bituriges & Biturici nominantur. In Biturigibus nobiles sunt fodina ferri. Sunt autem Bituriges alij Cubi, quorum metropolis est Bourges; & alij Bituriges Vibisci, quorum caput Burdegala. θ Avaricum olim erat opidum maximum & munitissimum, in finibus Biturigum atque agri fertilissimâ regione, quod & ipsum Cæsar magno militum labore tandem expugnavit, hostesque graviter ultus est. Bourges etiam infra cap. xv. f. 2. memoratur. ι Pictones & Pictavi leguntur. κ Limonum alij perperam existimant esse pagum inter Lemovicos & Pictones, nunc Limon dictum. At Poitiers infra cap. xv. f. 3. describitur. λ Santones etiam leguntur Santoni. Mediolanum Santonum, unde Xaintes, seu Sainctes dictum. A Plinio Santones liberi

Ofismii.
 Vorganii.
 Veneti.
 Vindana.
 Nannetes.
 Condivin-
 cum.
 Curiofoli-
 tes.
 Redones.
 Condate.
 Andegavi.
 Juliomagus.
 Turones.
 Cæsarodu-
 num.
 Aulerci.
 Diablintæ.
 Noviodu-
 nū Aulerci
 Cenomani
 Vidunum.
 Unelli.
 Crociaton-
 num. Car-
 nutes. Au-
 tricū.
 Gennabum.
 Lexobii.
 Noviomag-
 us. Aulerci.
 Eburovi-
 ces. Medio-
 lanum. Pa-
 risii. Lute-
 tia. Seno-
 nes. Agen-
 dicum.
 Tricassii.
 Augusto-
 bona.
 Adui. Au-
 gustodunū.
 Vadicasses.
 Noviomag-
 us. Segusi-
 ani. Forū
 Segusiano-
 rum. Lug-
 dunum.
 Ofismii.
 Vorganium.
 Curiofoli-
 tes.
 Carnutes.

*vocantur. Straboni ad Garumnā extenduntur, versus Septemtrionem Pictō-
 nibus sunt juncti.*

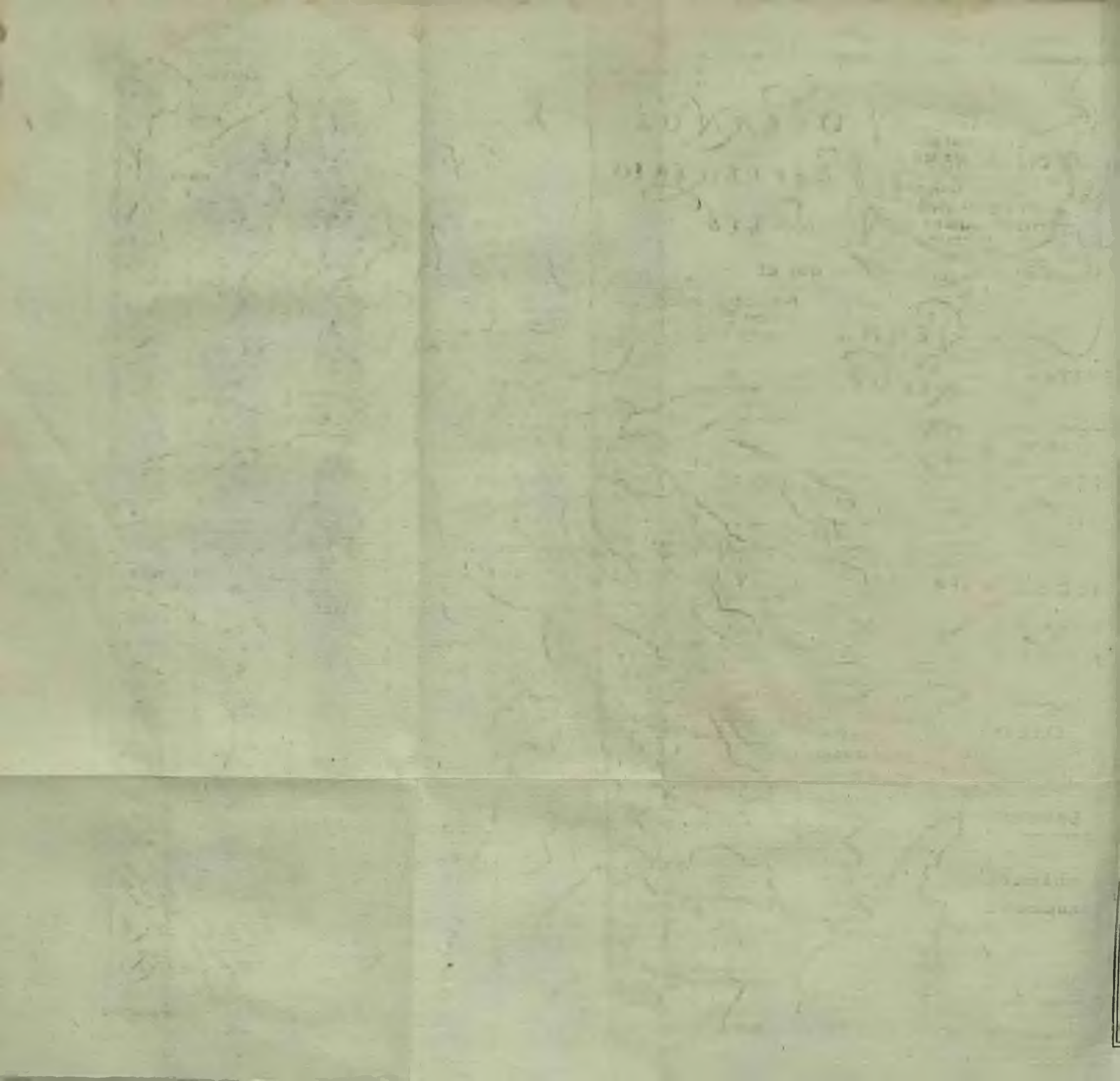
CAP. XI.

De Galliâ Celticâ seu Lugdunensi.

I.

IN Celtica quondam populi, quorum hodieque ex parte nomina ex-
 stant, clari fuere: α *Ofismii*, nunc ultimus Britanniae in mare excur-
 sus: quorum opidum β *Vorganium*, vulgò nunc *Guinguand*: Veneti,
 quorum *Vindana*, nunc *Vannes*: γ *Nannetes*, quorum *Condivincum*,
 δ *Nantes*: ε *Curiosolites*, Britannia inferior: *Redones* Britannia interior:
 superior, quorum opidum *Condate*, nunc *Redon*: *Andegavi*, qui &
Andecavi, & *Andes*, nunc *Anjou*, quorum opidum ζ *Julio ma-*
gus, nunc *Angiers*: *Turones* nunc *Tourraine*, quorum η *Cæsarodunum*,
 nunc *Tours*: *Aulerci Diablintæ*, quorum opidum *Noviodunum*, nunc
Maine: *Aulerci Cenomani*, quorum opidum *Vidunum*, nunc *Mans*: θ
Unelli, quorum *Crociatonnum*, nunc *Quarèntain*: θ *Carnutes*, quorum ι
Autricum, nunc *Chartres*: & κ *Gennabum*, nunc *Orleans*; ipsa regio la Be-
ausse: λ *Lexobii*, quorum *Noviomagus*, nunc *Lisieux*, in Normandia: μ
Aulerci Eburovices, quorum *Mediolanum*, nunc *Evreux*, in Norman-
 dia. ν *Parisii*, quorum *Lutetia*, nunc *Paris*: ξ *Senones*, quorum ο *Agen-*
dicum, nunc *Sens*, in Campania: π *Tricassii*, quorum ς *Augustobona*, nunc
Troyes, in Campania. σ *Ædui*, sive *Hedui*, quorum τ *Augustodunum*,
 nunc *Auxun*, in Burgundiae Ducatu: υ *Vadicasses*, quorum *Noviomagus*,
 nunc *Nuits* in dicto Ducatu: φ *Segusiani*, nunc *Forest*, quorum opidum χ
Forum Segusianorum, nunc *Fours*; & item in ipsorum agro *Lugdunum*,
 nunc *Lyon*. At horum omnium clarissimi *Hedui*, urbs eorum totius Cel-
 ticæ opulentissima *Augustodunum*, † *Lugdunum* nomen Provinciae dedit.

α *Ofismiorum tractus ad oram Britanniae adhuc Ofismier dicitur. β Vorganium*
aliis putatur esse Treconium, vulgò Triguier, ad Britanniae oram maritimam,
inter Briocum ad Ortum 6. leuc. & Leonam ad occasum 7. à Rhedonibus 26 in Bo-
ream. Indigena tamen antiqui Vorganii rudera ostendunt in loco; quem lingua
sua vocant Cosqueoudet γ Nannetes etiam Namnetæ dicuntur. δ Nan-
tes infra cap. xv. f. 1. describitur. ε Curiosolites fuere inter Armoricas civita-
tes, & Venetos ad Austrum; & Gobaum promontorium ad Boream Plinius ap-
pellat Carios. Velites, hodie vulgò Kimper Corantin. ζ Juliomagus & η Cæ-
sarodunum infra cap. xv. f. 2. recensentur θ Carnutes, Carnuti, Carnutæ
& Carnotæ leguntur. ι Autricum & Aurelianum iterum memorantur

cap. xv. « Gennabum, Genabum & Genabus aliis habetur opidum Gyen, in finibus Aurelianensium ad Ligerim, Lucanus lib. 1.

Incluta Casareis Genabus dissolvitur alis.

λ Lexobii, aliis dicuntur Lexovii & Lexubii. μ Aulerci hi fuerunt ad Sequana Lexobii, ripas. ν De Parisiis vid. cap. xv. f. 1. ξ Apud Senonas Decentius, quum Ma- Anlerci. Senones. gnentium fratrem Lugduni à Constantino Imperatore superatum, se gladio parietis innixio confudisse accepisset, & ipse laqueo vitam finivit. ο Agendicum Martiano & aliis perperam habetur superioris Campanie oppidum, hodie Provins, aliis Milly. Aliis π Tricases, & Tricasses & Tricassini. ρ Augustobona, vulgò Troyes variè nominantur, Augustomana, Treca, Urbs Treassium, Augusta Trekarum σ Æduorum nomen illustre est apud Casarem. Cicero Ædui. eos Romanorum vocat fratres. Primi enim ex Gallis Romanorum societatem & amicitiam sunt complexi. τ Augustodunum infra cap. xv. f. 3. describitur. υ Aliis Vadicasii; φ Et Secusiani; Sebusiani etiam apud Casarem leguntur, Vadicaesse Segusiani qui ab aliis à Segusianis diversi putantur; sed iidem videntur; ac vox altera corrupta. ζ Forum Segusianorum à Lugduno abest 8. leuc. in occasum, Avernus versus. De ↓ Lugduno & Augustoduno memorabilia leguntur c. xv. f. 4.]

CAPUT XII.

De Gallia Belgica: item Fluminibus universæ Galliæ Transalpinae.

I.

Belgica illa Vetus, quæ tertia pars Galliæ Comata, vetustissimis Belgicæ scriptoribus clauditur Rheno Rhodanoque amnibus, lacu Lemano, Matronâ ac Sequanâ fluminibus, Oceanoque Britannico. At Plinius atque Tacitus ab Helvetiis ad Oceanum, omnem interiorem ripam Rheni à Germaniæ populis incoli tradunt. Hodiè sanè idem fit: at aliquanto latius quam olim. Itaque Plinius initium Belgicæ à Scaldis flumine facit.

[Ab austro quoque Belgica limites sunt Sequanorum, Leucorum, Lingonumq. fines. Regiones nunc omni illo terrarum tractu comprehenduntur à Sequanis, Rhenoque amne, Elsatia inferior, Lotharingia, Austrasia, Trevericus episcopatus, Lucemburgiensis Limburgiensisq. ducatus, Leodiacensis episcopatus, Colonienfisq. episcopatus pars altera, Juliacensis ducatus, Geldrieque ducatus dimidia pars. Ab Oceano, Hollandiæ pars austrina, Selandia, Brabantia, Flandria, Bononiensis comitatus, Normanniæ pars tertia. A Sequana Francia, quæ vulgò Isle de France, major pars, atq. Campaniæ ferè dimidium. Intus Picardia, Veromandunus, Artesia, Hannonia, Namurcensis comitatus, ducatusq. Bulloniensis. Erant olim Belgæ, ipso Casare teste, omnium Gallorum fortissimi, libertatis supra modum amantes. De eorum moribus Idem Cæsar & Strabo legantur.

Taxandri. II. Inter Mosam & Flandriam ad Oceanum fuere *a* *Taxandri*;
Menapii. nunc est Zelandia ac Brabantiae inferior pars. Inde β *Menapii* reli-
Morini. qua Brabantiae pars, & item Geldriae ad Rhenum usque: quorum o-
 pidum *Castellum Menapiorum*, in Mosae ripa, nunc *Kessel*. γ *Morini*,
 pars Flandriae inter Oceanum & Legiam amnem; opidum δ *Ter-*
Ambiani. *ruanna*, nunc *Tervuane*; & ϵ *portus Gessoriacus*, qui antea *Itius*, & post-
 modum *Bononia*, nunc *Boulogne*: ζ *Ambiani*, quorum opidum *Sa-*
Bellovaci *marobriga*, nunc *Amiens*: η *Bellovaci*, quorum regio *Belgium*,
Belgium. nunc *Beauvoisin*; & opidum *Casaromagus*, nunc *Beauvais*: θ *Caleti*,
Caletes. *Pais des Cauts*; opidum *Juliobona*, nunc *Diepe*: ι *Vellocassi*, quorum *Ro-*
Vellocassii *tomagus*, nunc *Roan*: κ *Atrebat*; opidum *Nemetacum*, nunc *Arras*:
Atrebat. λ *Nervii*; opidum *Bagacum*, nunc *Bavay*: & item *Cameracum*, nunc
Nervii *Cambray*. μ *Eburones*, ν *Condrusi*, Segni, Carasi, Poemani; qui pri-
Germani. mi uno nomine appellati fuere à Gallis *Germani*, postea verò à
Tungri. se ipsis *Tungri*; quorum opidum ξ *Atuatuca*, nunc *Tongeren*: \omicron *Ve-*
Veromandui. *romandui*; quorum *Augusta Veromanduorum*, nunc π *Vermando*, vi-
Suessiones *cus* in extrema Picardia: ρ *Suessiones*, quorum *Augusta Suessionum*,
Silvanectae. nunc *Soissons*: σ *Silvanectes*; quorum τ *Augustomagus*, nunc *Senlis*: υ
Rhemi; quorum *Durocortorum*, nunc *Reims*, in Campaniâ.

Taxandri. [*a* *Taxandri* & *Toxandri* dicti sunt Plinio populi, qui nunc *Selandi*, inq. insu-
 lis *Hollandi* australes; & *Taxandria* regio *Marcellino*, quae nunc *Selandia*, cum
Menapii. dictis insulis *Hollandiae*. *Castra Romanorum* in his *Toxandrorum* insulis, post
Caesaris avum, fuisse videntur. β *Menapii* ab *Eburonibus* submoventur lineâ
 à confluenta *Geta*, per *Rora* confluentem ad *Rheni* opidum usq. *Diest*. Hinc verò
Demerâ & *Rupellâ* amnibus, ad confluentem usq. *Scaldis*, ab *Atuaticis* separa-
 bantur, qui circa *Loeven*, *Brüssel*, *Nivelle*, & *Gemblours* opida incoluerunt.
 Hodie in levâ *Mosae* ripâ est exiguum opidum cum arce, vulgò *Resset* dictum:
 quod antiquum esse *Menapiorum* Castellum nomen simul ac situs in ripâ indicant.
Morini. γ *Morini* ab ortu attigerunt *Menapios*; ad meridiem eisdem cum *Atrebatibus*
 & *Atuaticis* habuere limites, ab *Occasu* & *Septentrione* Oceano tingebantur. δ
Tervanna. *Tervanna*, *Tarvanna*, & *Tarvanna*, per *Carolus V.* Imperatorem anno *Chri-*
sti 1515 Id. III d. 20. Junij expugnata & incendio deleta est; de ejus excidio vi-
 de si lubet *Thuan* lib. XII. Ejus urbis vestigia hodieq. visuntur in *Artesia* ad *Legi-*
Portus *am flumen*, VII mill. passum à *Fano Audomari*. ϵ *Portus Icius* diversis tem-
Icius. poribus diversa obtinuit nomina: Germanis proximis vocatur vulgò *Buenen*. ζ
Ambiani. *Ambiani* ab ortu conterminos habuerunt *Nervios* & *Veromanduos*. A Meridie
Samarâ flumine, vulgò *la Somme*, à Belgio, *Bellovacorum* regione fuerunt
 determinati. Ab occasu oceanum attigerunt *Caesaris* tempestate. A *Septentri-*
 onibus confines habuerunt *Atrebat*. Continent nunc his fines *Picardiae* partem.

in qua opida Pont à Selane, Rue, Crotoy, Pames, Pont de Remy, La Cauchie, Corbie, Bray, Encre, cum parte Ambianorum urbis; in dextrâ Samara ripâ. Continent item Artesii Comitatus portionem, quâ opida Pas & Bapalme, & duo Cenobia, Eavecourt, atq; Erovaige. Amiens seu Ambianorum & Ambianensium civitas ab Antonino Pio Imperat. condita, & ab adjacenti flumine Samara primum appellata est Samarobriga. Cum Lutetiâ & Rotomago trigonum Samaro-briga. Bellovaci Belgium incoluerunt; & Bellovacorum sedes appellata fuit Belgium: Bellovacorum nomen adhuc manet in opido Beauvais, quod medio fere situ est inter Lutetiam & Rotomagum. Ab hoc denominativum factum Beauvaisin seu Beauvoisin: quæ vox agrum dicti opidi designat. Nationum enim per Galliam nomina postea in epidorum, quæ capita nationum fuere, vocabula transferunt. Ambiani à Septentrione Belgio fuerunt finitimi; limes hec fuit Samara amnis ad Oceanum usq; Ab Oriente brumali Bellovaci conterminos habuerunt Sueffiones atq; Rhemos. Pro limite inter Sueffiones & Bellovacos agitur linea ab opido Bray ad opidum Verneuil; A Rhemis determinabat Esia flumen, vulgò Oise. Ab Occidente æquinoctialis finitimos habuere Bellovaci Caletos & Vellocassos. A Samara flumine ad Caletes accollere. Atq; hi fuere veri fines Belgii Casariani. Errant igitur, qui omnem Belgicam, id est, tertiam totius Galliae Comatae partem Belgium esse volunt; quum hoc vix decimam partem impleat; quique ea de causâ Flandros, Brabantios, Selandos, Geldros, Belgiogermanos appellant. Caletorum regio maritima est, inter Sequanam & Samaram, vulgò la Somme amnes. Vellocassi seu Vellocassos ad dextram Sequanae ripam inter Caletos, Bellovacos habuere sedes. Atreabates seu Atrebatii à meridie conterminos habuerunt Ambianos. Ab occasu pertinuerunt usque ad Oceanum; à Septentrione ad Morinos. A Morinis separabantur amne, qui apud Bononiam in Oceanum evolvitur. Ab hujus fonte lineâ ad flumen Legiam ductâ, quâ vicus est vulgari vocabulo Capelle, v millibus passuum supra Tervannam: hinc ipso Legiâ fl. ad vicum usq; le Venty. Ab ortu æquinoctiali conterminos habuere Nervios; & ab ortu æstivo Nerviorum clientes Centrones, Grondios, Levacos, Plemosios ac Gordunos, qui quinq; populi alio nomine Sueconi dicti in Nerviorum fuerunt clientelâ. His finibus nunc includitur tota Artesia: pars item Flandria, dextrâ Legiæ amnis ripâ affixa; quâ opida visuntur Ryffel, Dovay, Armentiers, Bassée & Orchies: & Hanoniae exigua portio, quâ opida, S. Amand, Bouchain, Arleux, Pecquen-court. Nervii à Septentrione contermini fuerunt eorum clientes jam dicti Nervii, & Aduatici. Ab ortu Mosâ flumine primum à v illis populis, qui uno nomine antea Germani, mox Tungri dicti sunt, deinde à Treveris separabantur. A Meridie Rhemos attingerunt. Terminus inter hos & Nervios describitur lineâ à Mosâ flumine & Monasterio Dellain ad opidum Vervin ductâ. Hinc aliâ lineâ ad fontes Sabis amnis & hinc item aliâ ad opidum Crevecoeur Scaldi impostum, à Veromanduis distinguuntur. Ab Occasu, ipso Scalde ad Cameracum usq; ab Ambianis; hinc verò ad Scarpæ confluentis ab Atrebatibus dirimebantur. A Scarpæ Scaldiisque confluentibus ad opidum usque Aeth lineâ determinantur

Caleti,
Vellocassi,
Atreabates.

Eburones.

Condrusi.
Segni.
Cærafi.
Pæmani.

Atuatuca.

Vermandui.

Vermandois.
Succiones.Silvanectæ.
Augustomagus.
Rhemi.Treviri.
Mediomatritæ.

Nervi à jam dictis quinq; populis, qui sub eorum fuere imperio. Continentur hodie regiones his finibus istæ: Namurcensis Comitatus pars inter Mosam & Sabini; in qua Castellum Namurcense: hinc ea regio, qua inter dictos amneis vulgò vocatur Basse Bourgogne, id est, Burgundia inferior: deinde Hannoniæ maxima pars: è Picardia Tirassiensis Ducatus portio: item Camaracensis agri pars, in qua opida Cambray & Chasteau en Cambrensis. 4 Eburones ab Oriente terminum habuere Rhenum; quo ab Ubiis suprâ Coloniam Agrippinensem, à Sigambriis infra Coloniam, arcebantur. A meridie habuere Condrusos, Segnos, Carasos, atq; Pæmanos: à quibus separantur linea, ab opido Bonna ad usque Mosæ Urtaque amnium confluentem; & mox ipso Mosâ, ad Namurcum usq; opidum. ab Occidente contermini fuere Aduaticis. 1 Condrusi, Segni, Cærafi, atq; Pæmani inter Eburones & Treuiros incoluerunt; hos habuere conterminos à Meridie; Eburones à Septentrione. Ab Ortū terminus iis Rhenus; ultra quem Ubi. Ab Occasu Mosâ, citra quem Nervi. Regiones quæ nunc comprehenduntur his finibus sunt: Coloniensis agri pars: Juliacensis Ducatus pars exigua, circa opida Münster-eifel, Gemünde, Monjou: Limburgiensis Ducatus pars ferè dimidia, Meridionalis; ubi ipsum Limburgium: è Luceburgensi Ducatu opida Durbuy, Marche, Rochefort: è Leodiacensi agro, opida Huy & Chinay, item vicus Spaa, cum fonte acidulo: Comitatus Namurcensis dimidia pars, ad dextram Mosæ ripam. ubi opidum Dinant. 2 Atuatuca Eburonum olim castellum, princeps postea fuit Tungrorum urbs. Nomen haud dubiè habet ab Aduaticis, qui gentem hanc victam ut facilius in obsequio continerent, castellum istud condiderunt. 0 Veromandui à Septentrione conterminos habuere Nervios; limites in his descripti sunt. A Meridie finitimos habuerunt Sueffiones. Ab Occasu jungebantur Ambianis juxta lineam ab opido Peronne ad opidum Crevecoeur ductam. Regiones nunc hic continentur; totus ager Veromanduen-sis, vulgò Le Vermandois dictus: & pars Tirassi, quâ opida Guise & Ripemont. Exigua fuit gens; tantum enim 5 millia armatorum ad commune Belgarum adversus Romanos bellum contribuerunt; quum finitimi eorum Sueffiones 1 millia, totidemq; Nervi, præbuerint. 7 Vermandois vulgò Vermand hodie vicus est & cœnobium, nunc exstat 5 paullominus millibus à Fano Quintini. 8 Sueffiones à Septentrione finitimos habuerunt Veromandos; ab Occasu Bellovacos, ductâ ac opido Bray lineâ, ad opidum Verneuil. A Meridie & Ortū contermini iis fuerunt Rhemi. Præter Augustam Sueffionum hic fuit Noviodunum opidum, nunc Noyon. 9 Silvanectes ad Esia fl. ripas collocat Ortelius. Nomen eorum novum est, & post Cæsaris ætatem ortum. 7 Augustonagus postea in Tomis Conciliorum dicitur Silvanectum. 0 Rhemi à Septentrione finitimos habuerunt Nervios & Sueffiones Esia fl. discretos; ab Occasu Bellovacos, eodem flumine determinatos. A Meridie limes iis fuit Matrona; & ab Ortū Mosâ fl. ita istorum populorum fines describit Cluverius Germ. antiq. l. 2.]

III. α Treviri, quorum β Augusta Trevirorum, nunc Trier Germanis, Treves Gallis. γ Mediomatritæ; quorum Divodurum, nunc Metz.

δ Leu-

♠ *Leuci*; quorum opida *Tullium* & *Nasum*, nunc *Toul* & *Nansy*, in *Lotharingia*. ♠ *Lingones*; quorum *Andomatunum*, nunc *Langres*: ζ *Sequani*; quorum *Vesontio*, nunc *Besancon*, in *Burgundiæ* Comitatu. η *Rauraci*, nunc ager *Basileensis*; eorū opidum θ *Augusta Rauracorum*, nunc vicus *August.* ι Hinc *Helvetii*, in quatuor Pagos distincti. Pagorum nomina, *Tigurinus*, *Tugenus*, *Ambronicus* & *Urbigenus*. κ *Tigurinus* nomen habuit ab opido antiquissimo *Tiguro*, sive, quod rectius scribitur, *Turigo*, nunc *Zurich*: λ *Tugenus*, ab opido *Tugio*, nunc *Zug*: μ *Ambro-*
nes nomen habuere à flumine, quod accolere, *Amisa*, nunc *Emme*: ν *Urbigeni* dicti sunt ab opido *Urba*, nunc *Orbs*. Caput *Helvetiorum* fuit ξ *Aventicum*, nunc *Avances* Gallis, Germanis *Wislisburg*. Leuci.
Lingones.
Sequani.
Rauraci.
Helvetii.

[α *Treveri*, *Treviri*, *Triveri*, & *Triberi* dicti, longè latèque inter *Rhenum* Mo- Treviri.
sanque incolentes *Mediomatricis* fines & juncti à *Meridie*: pro limite linea à Mo-
sâ, & vico *Montegny*, ad *Nava* amnis fontem ducitur. Versus Occasum Mo-
sâ flumine à *Rhemis* separabantur. Juxta *Rhemos* ab eodem Occidente finitimos
 quoque habuere *Nervios*, inter duo opida, *Mosa* apposta, *Masieres* & *Charle-*
mont. Ab *Septemtrionibus* claudabantur finibus *Pœmanorum*, *Ceraſorum*, *Se-*
gnorum, & *Condrusorum*. Limes hic statuitur per lineam ab opido *Charlemont*,
 ad opidum *Rheni Andernach*. Ab Oriente *Rhenus* amnis, ipsius *Galliæ* termi-
 nus, *Treviros* ab *Ubiis Transrhenanâ* gente, arcebat *Cæsaris* ævo. *Trevirorum*
 limitibus nunc continentur regiones istæ: *Westraliæ* pars inferior, inter *Na-*
vam Mosellamque amnes: dein *Treviricus* episcopus omnis: item *Ducatus*
Bullionensis: *Sedanensis* ditio: ager *Masiriensis*; *Luceburgiensis* Du-
 catus major pars, in medio sita: item *Coloniensis* episcopus opida, *Anto-*
nacum, *Brislich*, *Zinlich*, *Königsfeld*. β *Augusta Trevirorum*, quia Ro-
 manorum colonia ab *Augusto* deducta, ante *Augusti* tempora haud dubie existi- Augusta
Trevirorū.
 tit. De *Trebeta* quod hic fabulantur, asserre piget. Quodnam verò ante de-
 ductam coloniam urbs illa habuerit, nomen, incertum est. γ *Mediomatrici* Medioma-
trici.
 tos quondam fines, inter *Mosam* & *Rhenum*, hinc ad *Sequanos*, illinc ad *Tre-*
veros usque incolentes ab Oriente terminum habuerunt *Rhenum*: ab Occidente *Mo-*
sam; in cujus adversâ ripâ *Rhemi* & *Lingones*. A *Septemtrione* pro limite est li-
 nea à *Mosâ* & vico *Montegny*, ad *Nava* amnis fontem ducta: à *Meridie*, li-
 nea à *Mosâ* & opido *S. Michel*, ad *Mosellæ Murtæque* confluentem: inde ab
 Occidente *brumali*, alia linea ad fontem *Pruschii* amnis: hinc ab Occidente æ-
 quinoctiali, montium jugum, quod vulgò dicitur *Fluss der Fürst* / ad *Murta* usque
 fontem quibus limitibus à *Leucis* separantur. Hinc iterum à *Meridie* supra di-
 ctâ lineâ, à *Murtæ* fonte ad *Rhenum* & opidum *Burcheim* / à *Sequanis* sub-
 movebantur. Regiones nunc *Mediomatricorum* finibus comprehenduntur istæ;
Lotharingiæ major pars, *Austrasia*, quæ vulgò est *Westerich* / *Palatinatus*
Rheni pars cis *Rhenum*: *Elſatia* inferior. Præter *Divodurum* in his finibus
 fuit locus *Decem pagi* dictus, qui nunc est *Lotharingiæ* opidum *Dieuze*. D-
cem
pagi.

Leuci.
Lingones.

Catelauni.
Campi Ca-
telaunici.
Sequanii.

Rauraci.

Vosegus
mons.

Augusta
Rauracorum
Augst.

Jura mons.

Leuci finitimos habuerunt à Meridie Sequanos: ab Ortu Treboccos: à Septemtrione Mediomatricos: ab Occasu ius terminus fuit Mosæ fluvius. & Lingones circa Sequana, Matrona & Mosæ collocantur fontes; in Burgundia & Campania confinibus: ab Ortu Leucos habuere finitimos, & à Septemtrione Rhemos. Inter Rhemos & Lingones ad Matronam à scriptoribus media ætatis ponuntur Catelauni, & urbs Catelaunum sive Cavillonum. Forte hac in parte Campi Catelaunici ponendi sunt, in quibus Attila Hunnorum rex ingenti strage vitæ est virtute Aëtii, Theodosio minore Imperante. & Sequanorum fines fuerunt à Meridie & Oriente primum Rhodanus fl. ab Araris conflente, & opido Lugduno, ad cataractas, quæ sunt **XV III** circiter millia passuum infra Genevam: dein Jura mons, à Geneva ad initium Vosegi montis, quod dicitur nunc Piereport, in confinio Helvetiorum & Rauracorum. Inde ab Oriente aquinoctiali fuit ipse Vosegus, ad fontem usque Elli fluminis, prope arcem Morspurg: hinc porro limites statuuntur per opidum Pfirt, ad Rheni usque ripam, qua in adverso vicus & castellum Idsteyn, conspiciuntur. Dein ipse Rhenus, ad Burchheim usque opidum in adversa ripa posuit. A Septemtrionibus terminus statuitur linea parallela ex Oriente in Occidentem, quæ incidit in principium latitudinis gr. 48, à Burchheim & Rheno ad fontem Murtæ amnis: qui infra opidum Lotharingiæ Nansy insluit in Mosellam: hac linea à Mediomatricis separantur. Hinc alia linea, à fonte Murtæ ad fontem Araris, à Leucis submoventur. Hinc ipso Arare ad opidum usque Gray, à Lingonibus; & inde eodem amne, ad opidum usque Mascon, ab Heduis distinguebantur: tandem ad Rhodani usque confluentem à Segusianis. Hisce Sequanorum finibus nunc continentur Elfatia superior, & Burgundiæ Comitatus; item ager Bressensis. Rauracorum gens exigua fuit, cum undecima parte Helvetiorum comparanda, quum enim unâ cum Helvetiis, sedibus suis relictis, in bellum essent profecti, horum numerantur tantum **XX III** millia: quum Helvetiorum essent **CCLXIII** millia. Rauraci hi in medio Helvetiorum Sequanorumque positi, recte nunc dici possunt ii populi, qui Basileensem agrum colentes, vulgò dicuntur die Baseler. Horum terminus est, à Meridie Jura mons, ab Arola Rhenique confluentibus ad fontes usque Birsæ amnis. Hinc ab Occasu Vosegus mons, qui initium hic sumit, vergitque in Septemtriones & Occasum astrum, ad fontes usque Mosellæ Mosæque amnium. Dimidium lateris Septemtrionalis claudabant olim Sequanorum confinia, à Vosego, quâ Ellum flumen erumpit, prope arcem Morspurg, per opidum Pfirt, ad Rheni usque ripam, quâ in adverso vicus & castellum Idsteyn conspiciuntur. Alterum dimidium cingit ipse Rhenus ad confluentem usque Arolæ. A Scriptoribus appellantur Rauraci, Rauriaci, & Raurici. & Pagus iste Augstæ exstat hodie ad Rheni ripam, **VI** millibus passuum supra Basileam; ubi multa eruntur Romanorum antiquitatum reliquie. Urbs ipsa Juliani tempore destructa est. Helvetii, ut tradit Cæsar, undique loci naturâ tuti continentur; unâ parte quâ Orientem & Septemtrionem spectant, flumine Rheno: altera parte qua Occasum astrum prospiciunt, monte Jurâ altissimo & flumine Rhodano. At Jura mons initium à Geneva ducens, versus Septemtriones ad fontes Dubis fluminis,

vis, quod vulgò Doux est, protenditur; ejusdemq; fluminis dextram ripam profequitur, usque ad vicum, cui vulgare vocabulum Pierreport: inde in ortum aestivum versus, levam amnis Arolæ, qui vulgò die Ure / ripam radit, donec ipse unâ cum Arola Rheno jungatur ad opidum Confluentes, quod vulgò Coblenz. * Tigurinorū fines. Tugeni. Juræ montis, ex adverso confluentium Arolæ & Limagi. λ Tugeni comprehensi fuerunt Limago & Urfa, vulgò Ruff dicto: & montium jugo, inter horum fluminum fontes sito. μ Ambronum gens valida fuit; Terminos à Septem- Ambrones. rrione habuerunt Juram montem, inter confluentes Urbæ & Limagi: à Meridie Alpium jugum, inter duos fontes Sanæ & Limagi: ab Occidente, Sanam & Arolam: ab Oriente Limagum. ν Urbigeni inclusi fuerunt ab Occidente est- Urbigeni. vo, Jurâ monte; ab opido Geneva ad fontes usque Birsæ amnis, qui ad Basiliam in Rhenum incidit: à meridie, tota lacus Lemani dextra ripa: ab Oriente Sana & Arola fluminibus, ad Urbem usq; confluentem. ξ Aventicum Romanorum Aventicum. olim colonia, jam inde Neronis tempestate universa gentis caput fuit. Cluverius German. Antiq. lib. 2. In Urbigenis quoq; erat Eburodonum, hodie Yver- Eburodonū don ad lacum Neuburgensem, circa quod opidum in agris antiquæ reperiuntur hodie moneta. Inde ad durum horarum spatium versus Meridiem abest pagus Ursin vulgò dictus; ubi rudera ex marmore & via subterranea. In pagi istius agris supersunt sepulchra, quæ Guilhelmus Fabricius Hildanus ipse scrutatus est, ac in uno ex iis invenit corpus humanum insignis magnitudinis, cujus Cranium commissuris expers fuit. Cadaveribus istis apposita fuere scuta & gladii. Observ. Med. Epist. LXXIII.]

IV. Rhenum autem accolentes Germaniæ nationum in eâ- Trebocciū. dem provincia; α Trebocci in Elsatia: quorum β Argentoratum, nunc Strasbourg: γ Nemetes, quorum Noviomasus, nunc Speir: δ Vangio- Nemetes. nes; quorum ε Moguntiacum, nunc Mentz, ζ Ubiū, quorum η Colonia Agrippinensis, nunc Collen. θ Gugerni in partibus Gelriæ & Cliviæ; Gugerni seu Sicambri. ubi opida Goch & Gelre: quondam, quum trans Rhenum incoherent, α Sicambri dicti.

[α Trebocci leguntur etiam Tribocci, Triboci, Tribochi. Horum fines anti- Trebocci. qui continent nunc Elsatia superioris partem dimidiam, Septemtriones spectantem; item inferioris partem ferè dimidiam illi proximam. β Stratisburgum, quum forte hic locus Germanis diceretur Un der argen Strassen / à Romanis dictum Argentoratum, quasi argen Strassen / vel Strateno. Fuit unum ex L amplius castellis illis, quæ Drusus ad Rheni ripam erexit. Tribocci à Septemtrione continuabantur γ Nemetes δ Vangiones Germanis antiquitus dicti die Wangen / quorum fuit Borbetomagus, Borgetomagus seu Bormitomagus, olim Germanicè Wormitmagen seu Wormitmagen / & Romanis Vormitomagus. Posteriores Germani, omissa particula magen / dixere Wormis: ex quo postea factum vocabulum Vormacia, ε Magontiacum, Ma- Wormacia. guntia-

Moguntia:

Ubii.

Ubiorum
opidum,Colonia
Agrippina.
Ara Ubiorū
seu Bonna.
Gugerni.

Sigambri.

Batavorum
insula.

guntiacum & Moguntiacum nomen habet à flumine Māin / seu Moin/ Romanis Mænus & Mœnus scribitur: dictumq; Mainhig & Mönthig: posteriores Germani dixerunt Mainh & Meinh; unde vocabulum Moguntia & Mogontia. Urbs hæc in antiquissimis Germania Cisrhenana censenda est, cujus fundamenta sine dubio ante Christi nativitatem jacta sunt. Drusi enim tempestate jam exstitit: Florus lib. iv. & Ubii, Transrhenana Julii Caesaris ævo gens, eam amnis ripam in Germania coluere, quæ inter Moguntiacum & Coloniam porrigitur. Postea verò, Octavio Augusto principatum Romanorum obtinente, à M. Vipsanio Agrippa Cos. non inviti, sed cupientes in Galliam traducti sunt; quum a Cattis pressi seu pulsati auxilium à Romanis, vel etiam, uti in eorum provinciam Galliam transire sibi liceret, petissent. Finibus continebantur his. Ab Ortu Rheno amne contra Cattos, pulsores suos, protegebantur, qui in antiquas eorum sedes immigrabant. A Septentrionibus lineâ à Roræ Mosæque confluentibus ad Rhenum & opidum, Ordingen ducta primum à Menapiis, mox à Gugernis, huc translatis, separabantur. Ab Occasu habebant ipsum amnem Roram, à conflente ejus ad opidum usq; Nieder Heimbach: quo primum ab iisdem Menapiis & Eburonibus mox verò à Sunicis, huc translatis dirimebantur: à dicto deinde opido, lineâ ad opidum usque Kerpent, ab iisdem Eburonibus & Condruis arcebantur; qui postea, una cum Carafis, Segnis & Pamanis dicti fuere Tungri. A meridie Abrinca amne à Treveris submoti fuere. Regiones intra hos Ubiorum fines nunc sternuntur istæ: Juliacensis Ducatus pars maxima, dextram Roræ ripam contingens: Coloniensis episcopatus fere totus. Caput gentis Tacitus appellavit. « Ubiorum opidum, haud dubiè, quia unum id iis initio fuit. Conditum videri potest statim ac Ubii Rhenum sunt transgressi. In Augusti certè principatu exstructum fuit. Deinde jussu Juliæ Agrippinæ, Germanici filie, Claudii uxoris C. Antistii, & M. Sulpicii Coss. colonia ea deducta est, missis eo veteranis, quum longo fidei experimento Ubii meruissent. Hinc Colonia Agrippinensis appellari cepit; & Colonia Agrippina Ubiorum. Proximus antiquitate memoratur in Ubii locus, cui nomen Ara Ubiorum. Hic postea Bonna dictus est. & Gugerni terminabantur ab Oriente, ut antè Menapii, Rheno flumine. A meridie iisdem finibus, quibus Ubii à Septentrionibus. Ab Occidente Mosâ amne; quo à Menapiis submovebantur. A Septentrionibus eodem limite, quo antè Menapii à Batavis dirimebantur. Regiones dictis finibus continentur istæ: Clivensis Ducatus magna pars cis Rhenum sita; item Geldrensis Ducatus portio trans Mosam: & ex Juliacensi Ducatu opidum Brügge. Gugerni societatem Civilis, Batavorum ducis, acceperunt adversus Romanos. Opidum Gelre, in mediis fere Gugernorum finibus situm, caput gentis fuit. Hujus opidi nomini si adjungas alterius opidi vocabulum Goch, facies Gochgelren, & propemodum habebis vocabulum Latinum integrum. Gugerni, quasi Gugelri, liquidis mutatis. « Sigambrorum nationi ex Germania sublata, & in Galliam trajecta novum nomen impositum est, quo postea Gugerni vocarentur. Cluverius Germ. Antiq. lib. 2.]

V. Hinc Batavi Rheni Insulam incolentes. Occupat hæc partem Gel-

Gelriæ, partem Trajectensis Provinciæ, partemque Hollandiæ. Incipit haud procul Clivis opido, apud munimentum Schenckii, vulgò *Schenckenschans*: ubi Rhenus in duo veluti cornua scinditur. *Sinistrum*, *Vahalis* flumen appellatur: Mosæ amni apud *Vorcomum* opidum confusum, uno ejus alveo ad Oceanum defertur, ubi *Mosæ ostium* dicitur. *Dextrum* cornu primo latum ad usque Batavodurum, quod vulgò est *Vick te Duerfede*, inde modicum nominis sui custodiens alveum, Trajectumque & Lugdunum transiens opida, propter vicum *Catwuyck* in Oceanum olim effundebatur; nunc Ostium hoc arenis obstruatum est. Quicquid igitur duobus hisce alveis Oceanoque includitur, *Insula Batavorum* fuit: cujus nomen hodieque in superiore ejus parte servatur, vulgò *de Betavv* dictum. Præterea extra Insulam tenuere Batavi, quicquid *Vahali* ac *Mosæ* includitur. Partem Insulæ circa Trajectum & *VVordam* incolere *Caninesates*. De cætero Gallorum omnium fortissimi erant *Belga*. Horum bellicosissimi *Helvetii*; clarissimi *Treviri*. urbium Belgicarum opulentissima *Augusta Trevirorum*.

Vahalis
Vorcomum
Mosæ ostiū.

[*Taxandris atq; Menapiis* jungebantur à Septentrione Batavi, extrema Galliarum versus Septentrionem & Orientem obsidentes; qua Oceanus & Rhenus Galliam Belgicam claudunt: gens omnium Germanici nominis cis Rhenum nobilissima atq; fortissima. Fuere Batavi, quod Tacitus libr. de Germ. & Just l. iv. tradit, Cattorum progenies; qui *Hasfi* nunc dicuntur. Domestica seditione à suis popularibus per vim pulsī. Nomen Batavorum in *Hassia* videtur relictum in *Battenberg*, quod hodie opidulum, est in monte positum; cui imminet alius mons excelsior, in cujus cacumine antiquæ arcis supersunt rudera. De Batavis & Batavorum insula vid. si placet, Cluverii Germ. Antiq. l. 2. c. 30. & seqq.]

VI. Nobiliores Galliæ fluvii sunt; Oceanum petentes, α *Mosæ*, vulgò *die Mase* Germanis, Gallis *la Meuse*; β *Scaldis*, γ *Escant* Gallis, Germanis *die Schelde*; δ *Sequana*, ε *la Seine*, Matronam devehens, vulgò *le Marne*, & ζ *Ligeris*, η *la Loire*: Garumna, θ *la Garonne*. ι *Rhodanus*, der *Roden* Germanis, Gallis *le Rofne*, velocissimus amnis, inter tres maximos Europæ fluvios computatus, tardissimum *Ararim*, vulgò *la Saone*, in Mare internum secum trahit.

Nobiliores
Galliæ flu-
vii.
Mosæ.
Scaldis.
Sequana.
Matrona.
Ligeris.
Garumna.
Rhodanus
Araris,
Mosæ.

[α *Mosæ amnis*, ex *Vosego* monte oriens; nunc in Geldria inter opida *Bommel* & *Megen* partem quandam sui duobus alveis, quibus munimentum divi *Andreae* circumdatur, in *Vahalem* transmittit; suo tamen nomini latum servans alveum, usq; ad vicum *Bochoven* defertur. Inde verò divergente in Occasum Solis aestivum alveo, usq; ad arcem *Lovestienium*, ubi *Vahali* nunc jungitur, Novus appellatur *Mosæ*, vulgò *de Niuvve Mase*. Hinc eodem nomine *Gorichomium*

pralabitur opidum, infra quod jam geminum fert nomen; alterum modo dictum, alterum quod accolis de Mervve vocatur, à veteri arce ejusdem nominis, cujus vestigia in undis prope Dordracum exstant. Hinc dicto gemino nomine Flaredingam usq; deVectus; infra id opidum uno simpliciq; vocabulo, donec Oceano misceatur, Mosa vocatur. At alveus iste, à divi Andreae munimento id Flaredingam usque descriptus, non est vetus ille à Casare & Tacito memoratus; sed tenuis ille alveus, qui à nova Mosà, juxta vicum Bochoven, in sinistras terras divergens, primum Hedickse Mase, Hedicensis Mosà, à vico Hedickhuysen, quem perfundit; mox d' oude Mase, Vetus Mosà, indigitatur. Mosà igitur veteris flumen ab opido Megen uno certoque alveo; nullis in Vahalem ad divi Andreae munimentum aquis transmissis, deVectum, eas terras antiquitus dextrà ripà perfudit, quæ nunc opidum Huesden sustinent: sinistrà autem; ubi nunc opidum Gertrudenberg conspicitur. Juxta vicos Simonshaven & Biert alveus est, qui tandem in ostium nomenq; Mosæ desinit, ad opidum Geerfliet; qui vetus & verus est Mosæ alveus. & Scaldis sive Scaldes. Ejus alveus ostiumque sinistrum Ptolemaeo dicitur Tabuda. In Veromanduis ortus inter Artesiam & Hannoniam, per Flandriam & Brabantiam infra Antuerpiam in Oceanum decurrit, Cameraco, Valencenis, Tornaco, Gandavo & Antuerpia urbibus irrigatis. & Sequana in Burgundionum sinibus apud pagum & cœnobium S. Sequani, vulgò S. Seyne, haud longè ab opido Nivers oriens, ac per Barrum, Treca, Nonigentum, Lutetiam, ubi Matronam excipit; Pontisaram, ubi Esiam, inde Rotomagus alluens in Oceanum Britannicū inter duo opida, quæ vulgò Honfleur, & Hanfleur, delabitur; Portus ejus vulgò appellatur Haure de grace. & Ligeris & Liger à Cœmennis montibus sive Gebenna in Arvernorum sinibus oriens, & inter Heduos & Bituriges versus Septemtrionem primo fluens; inde in Occasum per Aurelianos, Tarones, Andes, & Nannetes, receptis aliquot fluviiis, properat, & in Oceanum Aquitanicum sese magnà aquarum mole exonerat. & Garumna sive Aquitania maximus, ex Pyrenæis montibus ad opidum Guadalup oritur, & regionem dividit, primum in Boream, inde in Occasum cursum dirigit, infra Bærdigalam urbem periculoso ostio ad turrim Cordan in mare Aquitanicum se mergit. Nisi quum hiberno imbre, aut solutis nivibus intumuit, diu vadusos, & vix navigabilis fertur. At ubi obvius Oceani aestuantis accessibus adductus est, iisdemq; retro remeantibus suas illiusq; aquas agit, aliquantum plenior, & quantò magis procedit, eo latior fit: ad postremum magni freti similis, nec majora tantum navigia tolerat; verum etiam more pelagi sevientis exsurgens jastat navigantes atrociter, utiq; si aliò ventus, aliò unda præcipitat. Mela. lib. III. cap. 2. Habet urbes præcipuas Tholosam, Agennum & Burdigalam. Rhodanus Gallia Narbonensis fluvius, in Lepontis ex Alpium jugo, quod vulgò Furca mons dicitur, oritur, & per Sedunos in Occasum fluens, Lemannum lacum ingreditur, cumque ad Genevam egreditur; per Allobroges fluens, donec ad Lugdunum Ararim ex Vosgo monte ortum excipit, in Meridiem conversus Viennam, Valentiam, Avenionem, & Arclatum urbes attingit, Isara, Druentia, aliisque minus claris fluviiis eodem cursu assumtis. Strabo l. IV. Mela II. c. 1. Plinius III, 4. Hunc M. Varro tertium Europe fluvium Istro

Scaldis,

Sequana,

Matrona,
Esia,

Ligeris.

Garumna,

Rhodanus,

Araris,

Istro haud minorem esse scribit. Reliqua flumina inter minora numerantur: ut **Somona fl.** nunc **Somme**, per **Picardiam** & **Ambianos** in **Oceanum** fluit **Britannicum**, ab ortu in **Occasum**, **Fano Quintini**, **Hano**, **Perona**, **Corba**, **Ambiano** & **Abbatis Villa** irrigatis. **Druentia** sive **Durance**, **Duranius** sive **Dordogne**, **Druentia fl.** **Elaveris**, **Isaris**, **Charente**, **Dracus** &c. Caterum montes in **Gallia** precipui sunt **Vosegus**, seu **Vosagus**, cui ingens silva superfusa est **Silva Vosega dicta**. **Mons** ipse **Burgundiam** hodie à **Lotharingia** separati; ac porro **Lotharingiam** ab **Elfatia** dirimit versus **Septemtriones** procurrens: **Mosam**, **Mosellam** & **Saravum** evomit fluvios. **Gebenna mons** **Arvernus** ab **Helviis** distinguens, in **Aquitania** exortus ad **Rhodanum** procurrit in **Ortum**, & **Galliam Narbonensem** ab **Aquitania** **Celticaque** in parte separat. **Strabo** hunc **Cemmenum** videtur facere, quem à **Pyrenaeo** **Lugdunum** usq. producit. **Jura mons** initium à **Geneva** urbe ducens, versus **Septemtriones** ad fontem **Dubis** fluminis, quod vulgò **Doux** est, protenditur, ejusq. fluminis dextram ripam prosequitur, usq. ad vicum **Pierreport**: inde in **ortum** **estivum** versus, **levam** amnis **Arole**, vulgò **die Aise** / ripam radit, donec ipse una cum **Arola** **Rheno** jungatur, ad quidum **Confluentes**, vulgò **Coblentz**. **Arduenna** **Arduenna** silva dispersa fuit per fines **Trevirorum**, **Tungrorum**, **Sunicorum**, **Ubiorum**, **Gugernorum**, & partem **Batavorum** extra insulam, item per **Menapiorum** fines, **Morinorum**, **Bethasiorum**, **Suconorum**, **Nerviorum**, **Atrebatium**. **Summa** ejus latitudo fuit inter **Ortum** & **Occasum** à **Mosella** confluente ad extremos **Atrebatium** fines & **litus Oceani**, nullum passuum **CCXL**. Latitudo maxima inter **Meridiem** & **Septemtriones** à **Mediomatricorum** confinio ad **Vahalem** usq. millium passuum **CL**. Reliquia ejus hodieque ingentes passim dicto terrarum tractu manent: maxime vero in **Westravia**, in **Treverico** **Leodicensiq.** **episcopatibus**, in **Ducatu Luceburgiensi** & **cis Mosam**. **Nomen** etiam antiquum in parte obtinet, vocaturque **Picardis** & **Wallonibus** vulgò **L' Ardenne**.]

CAP. XIII.

De incolis Galliae, ac posteriori ejus
divisione.

I.

UNam gentem, **Celtarum** nomine, omnem quondam incoluisse **Hispaniam**, ac **Galliam Germaniamque**, **Illyricum**, & **Britannicas insulas**, supra ad **Hispaniam** dictum est; latiusque intra in **Germaniae** descriptione dicetur. Caterum **Gallorum** natio adeò populosa fuit, ut ijs quum domi haud sterile solum tenerent, ob multitudinem tamen hominum, necessum habuerint, in diversas ac longinquas mundi regionis colonias deducere. Nonnulli eorum **Italiae** dimidiam ferè partem occuparunt. Ex his quidam ultra profecti, in **Asiam** usque pervenerunt;

nomenque ibi Galatiæ, sive Gallogræciæ, seu Græcogalliæ fecerunt. Alii in Britanniam Insulam pervenisse putantur. In Germaniam autem alii invec̃ti, ingentem tractum à Rheno ad Vistulæ usque fonteis obfederunt.

II. In ipsa Galliâ vixit universa gens, quot nominibus, tot civitatibus, imperiis ac magistratibus discreta. Primi Romanorum arma sensere *Salves*; cum de incursionibus eorum Massilia, socia Romanorum civitas, quereretur. Deinde *Allobroges* & *Arverni*; quum adversus eos similes *Heduorum* querelæ opem & auxilium flagitarent. Prima igitur *Narbonensis Gallia* subjugata, in Provinciæ formam redacta est; Domitio Ænobarbo & Fabio Max. tropæa in eâ statuentibus. Reliquæ Galliæ per x annos domitiæ laus ad Julium Cæsarem defertur.

Gallia Nar.
bonensis à
Romanis
subjugata.

III. Paruit hinc tota sub præfectis Romano imperio ad Honorii Imperatoris usque tempestatem; quum circa annum Christi cccc, Gothorum, Hispaniam atque Italiam vastantium, pars Narbonensem Provinciam invasit, nomenque regioni de suo imposuit, quod postmodo corruptè Languedoc, quasi *Langue de Goth*, dictum est. Prolatis deinde ad Ligerim usque amnem Imperii finibus regnum constituerunt, cujus caput ac regia *Tolosa* fuit.

Gothorum
in Gallia
regnum.

IV. Eadem tempestate *Burgundiones*, ab ultima Germania (pars Cassubiorum, parsque Brandeburgensium nunc ea loca tenent) cum *Vandalis Suevisq;* profecti, alias Galliæ partes occuparunt, regnoque constituto, Burgundiæ nomen de suo imposuerunt, cujus caput regiaque sedes *Arelate*. Complectebatur utramque *Burgundiam*, *Lugdunensem agrum*, *Delfinatum*, *Sabaudiam*, & *Provinciam*.

Burgundiæ
seu Arela-
tense regnū

V. Sub idem ferme tempus, *Franci* Germanica gens, Rheno trajecto, proximam Galliæ partem *Tungriam* (nunc est Brabantia, ac Leodiensis Episcopatus) obsederunt, at pulsi mox à Gothis, paulo post redierunt, ultraque in Parisios usque progressi, regioni ac regno inibi condirō, Franciæ vocabulum de suo imposuerunt, cujus caput ac regia *Lutetia*. Circa eadem tempora *Britanni* ex Britannia Insula, ab Anglis & Saxonibus, quos in opem & auxilium adversus Scotos Pictosque ex Germania vocaverant, pulsi, extrema Galliæ Celticæ obsederunt, & de suo nomine Britanniam minorem appellarunt. At *Clodoveus V.* Franciæ Rex,

Francorum
regnum.

Francici
regni caput
Lutetia.
Britanni in
Gallia.

Rex, Burgundiæ Rege *Gundebaldo* armis devicto, Gothisque ex Gallia ejectis, utrumque regnum suo imperio adjecit.

VI. Hic vita excedens, regnum Franciæ IV filiis in quatuor partibus seu regna distributum reliquit. Primus erat *Parisiorum rex*: cui parebant Parisii, nunc vulgò *Isle de France*, id est, insula Franciæ, Campana, Cenomani, Turones, Andegavi, Aquitani, Arverni. *Secundus Suesionum Rex*: cujus regno submissi Veromandui, Neustrii, nunc Normanni; Picardi, Flandri. Tertius *Burgundiæ* sive *Aureliani Rex*: cui cessit totum Burgundiæ regnum, ante dictum, cum Aurelianensi Ducatu. Quartus *Rex Metensis*, seu *Austrasie*: quæ complectebatur quicquid inter Mosam ac Rhenum. Mortuis autem fratribus, *Clotarius* solus rerum potitus est.

Regni Franc, divisio.
I. Rex Parisiorum.
II. Suesionum.
III. Burgundiæ.
IV. Austrasie.

VII. Hujus itidem quatuor filiis regnum iterum in quatuor dictas partes divisum est. At defunctis, ut ante, fratribus, *Clotarius II.* totum regnum Franciæ solus obtinuit. Id integrum intactumque successoribus ejus mansit, ad Caroli Magni usque tempestatem, quum *Austrasia* divelleretur: mox *Flandria* etiam sui juris facta est. Imperator dein *Henricus III.* *Burgundia* regnum Germanorum imperio adjunxit. Sed id postea in quatuor partes direptum est, Beroaldus Saxoniae Dux, *Sabaudiam* invasit, Orho, *Flandriæ* Comes, partem occupavit, quam *Franche Conté*, id est, liberum Comitatum *Burgundia* nuncupavit. Guigius Comes eam, quam à filii & soceri nomine *Delfinatum* appellavit. *Boso* postremus in Provincia regnum tenuit, quod *Arelatense* dictum fuit.

Altera regni divisio.

[Regni Arelatenfis postremum regem Cluverius noster tradit fuisse Bosonem; qui tamen fuerat primus. Nam Carolus Calvus mortuo Ludovico II. Imperatore, Italiam cum Casarea dignitate & Provinciam Ludovico fratri natu majori, Germanorum Regi, per injuriam eripuit, novumque hoc regnum Arelatense condidit; cujus Regem fecit, Juditha, uxoris suæ, fratrem Bosonem sive Bossonem, ambitione ductus, ut ipse Augustus & Imperator non solum Duces, sed & Reges crearet. Hic Boso deinde, Ludovico Balbo vita functo, non solum Provincie, verum etiam Burgundia Rex appellari voluit. Bosonis filius Ludovicus, qui quum Italia quoque regnum affectaret, à Berengario captus & excoecatus est. Hujus hereditatem accepisse videtur Hugo Bertha filius, Porro Carolo Crasso Imperatore dignitate pulso Rudolphus minoris Burgundia Comes Regem se appellari jussit; contra quem movit Arnolphus Imperator, cui videtur reconciliatus. Huic Rudolpho successit filius Rudolphus, qui deinde Berengario Regi in Italia substitutus est. Mortuo verò Rudolpho Burgundia regnum ad Germaniam Imperium venit: Verum Philippo Pulchro id concessit Albertus I. Austriacus, Im-

perator jure fiduciario, mansitque ita in ditione Imperii, usque ad Carolum IV. qui regnum hoc Galliarum Regibus concessisse scribitur ab Aven-
tino lib. 4. Annal. Boj.]

II X. At posteriores Franciæ Reges a *Provinciam* ac *Burgundia* Ducatum recuperarunt. *β* *Delfinatum* Humbertus ultimus ejus Princeps Regi Galliarum vendidit, cā lege pactā, uti in posterum primogenitus, cujusque Regis filius nomen *Delphini* inde gestaret. *Sabaudia* successoribus Beroaldi etiam nunc manet. *γ* *Burgundia Comitatus* eodem titulo ac jure ad Hispaniarum Regem pervenit, quo ipsa *Flandia*. *Avenionensem Comitatum* Joanna Provinciæ Comes Papæ Clementi VI concessit, manetque etiam nunc sub Romanæ Ecclesiæ ditione.

[*α* *Provinciæ Comitatus* ad Reges Gallia pervenit; sed non alio, quam fiduciario jure. A Philippo Pulchro eam repetiit Adolphus Nassovius Imperator; sed eadem concessit Albertus Austriacus; verum tanquam Imperij feudum. Carolus verò IV. Imperator Comitatum hunc cum regno Arclatensi Gallie Regi permisit, quod Stigismundus confirmavit. *β* *Delfinatus*, cujus caput Vienna est, a regni Gallie provinciis semper fuerat discretus. Humbertus ille provinciam istam Gallie Regi quidem vendidit; Sed Philippus Valesius Rex translationem istam à Ludovico IV. Cæsare ratihaberi petiit; Et quum id non impetrasset, venditionem istam confirmari curavit à Pontifice Romano. Mansit tamen Delfinatus in jure Imperij, ejusque Principes hoc ipsi in clientelam venerunt Cæsarum. Carolo IV Cæsari Delfinatus nomine homagium prestitit in Comitibus Metensibus Carolus Gallie Regis filius. *γ* *Burgundiæ Comitatum*, prole mascula Comitum extinctā. Carolus IV Cæsar Philippo Audaci Burgundiæ Duci ex jure Imperiali contulit, ipseque Rex Hispania; qui Burgundiam istam hodie tenet, eam pro regione Imperii habet.]

CAP. XIV.

De recentiori Gallie, ejusque in varias Provincias divisione.

I.

Hodiernæ
Galliæ fi-
nes.

HAc igitur ratione Gallia arctior, quam olim fuit, facta est; totā propemodum Belgicā avulsā. Itaque à Meridie, Occasu ac Septentrione servatis antiquis terminis, ab Ortu clauditur Sabaudia, Burgundiæ Comitatu, Lotharingiā, ac inferiore Germaniā, quam vulgò nunc Belgicam & Belgium vocant. *Longitudo* ejus ab extremā Britanniā, ad usque Varum flumen, Italiæ terminum, porrigitur milliarium Germanicorum CLXXX. *Latitudo* à Pyrenæis jugis in Bearnia ad extremam usque Picardiam milliarium CXL.

II, Fran-

II. *Francia* autem dicitur vulgò à *Francis*, Germanicâ gente, in eam transgressis. Tota paret uni Regi, in parteis variè divisa. Præcipuæ tamen regiones sunt, quarum vulgaria vocabula ista sunt: *Bretagne*, *Normandie*, *Picardie*, *Champagne*, *la France*, *Beausse*, *Berry*, *Blaisois*, *le Maine*, *Touraine*, *Anjou*, *Poitou*, *Saintonge*, *Perigort*, *Limosin*, *Bourbonnois*, *Bourgogne Duché*, *Quercy*, *Gascogne*, *Languedoc*, *Provence*, *Dauphiné*. Accessit haud ita pridem *la Bresse*, pars Sabaudia: *Mets* etiam atque *Toul* Lotharingiæ opida Regis Francorum superiori seculo facta sunt.

Franciae partes,

[*Francia unum agnoscit Regem primogenitum, nobilem, masculum. Mulieres excluduntur. Servatus ad litteram horum verborum sensus, Lilia neque serunt, neque nent. Galliarum rex cognominatur Christianissimus; sicuti Hispania Rex Catholicus; & Rex Angliæ audit Fidei defensor.*]

III. Cæterum *Ducatus* in Galliâ sunt XIX: *Orleans*; *Bourgogne*, *Narbonne*, *Bretagne*, *Anjou*, *Berry*, *Normandie*, *Anvergne*, *Gujenne*, *Tours*, *Barleduc*, *Valois*, *Nemours*, *Alençon*, *Reims*, *Laon*, *Langres*, *Bourbon*, *le Maine*. *Partes Franciæ* quondam *Carolus Magnus XII* instituit: quorum sex Ecclesiastici, sex seculares. Ecclesiasticorum III sunt *Duces*; Archiepiscopus Remensis, vulgò *Reims*; Episcopus Laudunensis, vulgò *Laon*; Episcopus Lingonensis, vulgò *Langres*. Tres *Comites*, iidemque Episcopi; *Catalaunensis*, vulgò *Chalons*; *Noviodunensis*, vulgò *Noyon*; *Bellovacensis*, vulgò *Beauvais*. *Secularium* iidem tres *Duces*: *Burgundicus*, *Normannicus*, *Aquitanicus*, *Guienne* vulgò. Tres *Comites*: *Flander*, *Tolosanus*, *Campanus*. At hodiè duo ex his XII aboliti sunt, *Burgundicus* ac *Flander*.

Ducatus,
19.

Partes Franciæ,
12.

[*In bello summa dignitas est Comitum stabuli, le Conestable; hunc excipiunt primum duo, mox quatuor, tandem plures Mare Schalli. Juri dicundo præest Cancellarius; hinc Magistri libellorum supplicum les Maistres des Requestes, Magnum Consilium le Grand Conseil: Parliamentum, la Cour de Parlement; Rationum Magistri, les Meistres des Comptes; Curia Adjutorum, la Cour des Aydes. Fisco præest Superintendens; cui adjuncti quatuor Intendentes &c. Quum Ordo S. Michælis effusus & nimis frequens exolesceret; Henricus III ordinem Spiritus S. excitavit.*]

IV. *Conventus Juridici* (*Parlamenta* *Franci* vocant) sunt octo; *Parlamenta Parisiensis*, *Rotomagensis*, vulgò *Roüan*, in *Normandia*; *Redonensis* vulgò *Renes*, in *Britannia*; *Divionensis* in *Burgundiâ*, vulgò *Dijon*; *Burdegalensis*, in *Vasconia*, vulgò *Bordeaux*; *Tolosanus* in *Linguadoco*, vulgò *Tolouse*; *Gracionopolitanus*, in *Delfinatu*, vulgò *Grenoble*; *Aquen-*

8.

Archiepi-
scopatus,
15.

sis in Provincia, vulgò *Aix*. His accesserunt nuper duo alii conventus; *Pau* in Bearnia, & *Mets* in Lotharingia. Archiepiscopatus sunt per universam Franciam xv, quibus subiecti Episcopatus ciii.

[Ceterum, Francia regnum Britius discescit in quinque partes; 1. in Orientalem Franciam; in qua Picardia, Francia, Campania: 2. in Neustriam seu Franciam occidentalem; in qua Normannia, (Normandie,) Armorica (Bretagne) Belsia (Beaulse) 3. in regnum Burgundia. in quo Ducatus Burgundia, (le Duché) Comitatus Burgundia, (le Comté) & Nivernensis ager (Nivernois) 4. Regnum Arelatense, in quo Lugdunensis ager (Lionnois) Sabaudia, (Savoie) Delphinatus (Dauphiné) Provincia (Provence) 5. Aquitania, eaq. Orientalis in qua Bituricensis ager (Berry) Borbonius ager (Bourbonis) Lemovicus ager (Limonin,) Auvernia (Auvergne,) Cadurcensis ager (Quercy) Rutenensis ager (Rovergne) Oxitania; (Languedoc) Occidentalis Aquitania, in qua Pictaviensis ager, (Pictou) Santonenfis ager, (Xaintonge) Inculismensis ager, (Augoumois) Petrocorienfis ager, (Perigord) Aquitania vera, (Guienne:) Vasconia (Gascogne.)]

CAP. XV.

De urbibus Galliae celeberrimis, Academiisque illustribus.

I.

Lutetia.

Ambianum.

Rotomagus.

Cadomum,
Diepa.

Renes,
Nantes.

Lutetia
Parisi.

URbes Galliae celeberrimae sunt, in Parisiis, sive Insula Franciae, a Lutetia Parisiorum vulgò *Paris*; caput ac regia regni; urbs totius Europae, unam si Constantinopolin excipias, magnitudine atque incolentium frequentia, clarissima, dignitate sua maxime aestimanda. In Picardis β *Ambianum*, vulgò *Amiens*, templi interno splendore, ac ornamentis insignis. In Normannis γ *Rotomagus* *Roian*; opulentissimum Galliae ad Oceanum Britannicum Emporium: δ *Cadomum*, *Caen*: *Diepa*, navium appulsu celeberrimum opidum. In Britannis ε *Renes*; & ζ *Nantes*, satis clarum Emporium.

[α Lutetiam à luto dictam volunt. Sequana eam in tres partes distinguit. Habet Collegium Sorbonicum, & Parlamentum. In Academia à Carolo M. fundata illustres docuere & florere, Alicuinus, Petrus Lombardus Episcopus Parisiensis, Magister sententiarum dictus, Johannes Gerson Cancellarius Parisiensis, Theologus, Guilielmus Budaeus, Carolus Molinaeus, Andreas Tiraquellus, Jacobus Sylvius, Guilielmus Postellus, Franciscus Vatablus, Adrianus Turnebus, Dionysius Lambinus, Petrus Ramus; (qui in lanienà Parisiensi anno 1572 interijt) Robertus Stephanus. &c. β Picardia Metropolis Ambianum

Ambianum.

num

num ad Somenam fl. ab ambitu aquarum nominatum volunt, qua tamen urbem magis ineunt, quam permeant. Arcem habet munitissimam. Anno clō 13 xcvii.

II. Martii Hispanus stratagemate (carro nucum) urbem occupavit. Sed eodem anno 25, Septembris Henricus IV eam, Hispanis ejectis, recepit. γ Rotomagus Normannia, quā à Normannis eam occupantibus nomen habet, metropolis ad Sequanam, pontem habet in illo flumine ex quadrato lapide exstructum. Ante portam S. Hilarii notes Antonii Navarrai, qui fuit pater Henrici IV, interitum; ubi, quum contra Hugonottas militaret, reddens urinam, globo trajectus est anno 1563. Quum verò Henricus filius hanc urbem obsideret, murus suā ipsius ruina hic se dejecit. δ Cadomum sive Cadomus ad Olinam fl. vulgò Olne, vel Orne, post Rotomagum, unde 21 leucis in occasum recedit, in Normannia urbs ceteris præstans est. Britannia nomen accepit à Britannis eo cedentibus. Renes mediterranea est, ad confluentes Vidanæ fluminis, quod vulgò Villaine dicitur; urbs dives est, at inconcinna, & parum culta. Nantes haud procul Ligero sita insignem habet portum & Academiam; Britannia habetur urbs maxima. Ponte suo celebris est, & probè munita cum castro. In Britannia porò re nauticæ celebris est Brest, urbs haud longè à promontorio Gobao sita, olim Vindana Portus.

Rotomagus.

Cadomum.

Renes.

Nantes.

II. In Andegavis α Andegavum, sive Juliomagus, vulgò Angiers, In Turonibus β Turonum, vulgò Tours. In Blesensi provincia, γ Blesense Castrum, vulgò Blois; cujus ager ob multiplicem amœnitatem hortus Galliae nuncupatur. In Beauffie Chartres, & item δ Aurelianum, vulgò Orleans. In Biturigibus ε Bourges, antiquitatum reliquiis ac Xenodochio clara. In Campania ζ Remi, vulgò Reims, templi artificiosa extrinsecus structura nobilis: η Catalauni, vulgò Chalons. θ Tricassium, vulgò Troyes, urbs ampla ac populosa.

Andegavum.

Turonum.

Blesense castrum.

Aurelianum.

Bourges.

Remi.

Catalauni.

Tricassium.

[α Andegavum irriguum Meduanâ fluvio, qui inde in Ligerim se exonerat, Andium metropolis, quæ regio non quidem ampla est, sed omnipenu dives. Quare Carolus IX ducatum hunc pro annonaria attributione (l'appanage Royal quam vocant) Henrico III assignavit, & hic rursus Fratri Francisco. In templo urbis cathedrali D. Mauritiij ipse Rex non dedignatur habere titulum Canonici. Habet Academiam à Ludovico Sicilia rege, Andegavensium duce, anno Christi 1348 institutam, quo ferè tempore Heidelbergensis quoque fundata. β Turonum inter Aurelianum ad ortum 34, & Andegavum ad Occasum 30. mill. Gall. ad Ligerim, pontem in eo habet lapideum. Henricus IV pro alendis bombycibus & sericis texendis quatuor has instituit urbes; Lutetiam Parisi, Lugdunum, Aurelianum, & Turonum. Arx illius loci antiqua captivum tenuit adolescentem Guisium, qui tamen custodiâ hac elapsus est. γ Blesæ seu Blesense castrum ad Ligerim situm est inter Aurelianum ad Ortum 16 & Turonum ad Occasum 18 leuc. urbs cultissima & nobilis, ponte juncta. Regibus locus hic ob amœnitatem & fertilitatem suam in deliciis est; quorum filii quoque hic educari solent. In arce urbis Henricus Guisius

Andegavum.

Turonum.

Blesense castrum.

Chartres,
Aurelianū.

Remi,

Catalanū.

Divionam.

Cabilonum.

Matifcona.

Belna.

Augustodu-
num.

Molinium.

Lemovicū.

Pictavium.

Saintes.

Rupellā.

Divionum.

Cabilonū.

Matifcona.

Belna.

Augustodus-
num.

Molinium.

dux Lotharingia factionis caput, è camera consilii ad regem Henricum III iturus à Satellitio regis occisus est, anno 1588, 23 Decembris idem deinde fatum Cardinalis, Guisii frater, expertus est. Lingua totius Gallie hic habetur purissima, & perfectissima. Chartres celebris urbs, ubi B. Virginis servatur indusum: & Aurelianum urbs pulcherrima ad Ligerim inter Parisios 34 & Bituriges 22 leuc. diffusa habet Academiam à Philppo Pulchro anno 1312 fundatam. Germanorum natio hic multis gaudet privilegiis ab Henrico IV. concessis. & Bituris, Bituriges, vulgò Burges, Biturigum metropolis, inter Aurelianum ad Boream 22 & Claromontem in Austrum ad 40 leuc. sita, circa Gallie umbilicum, habet Academiam ante multos annos à Duce quodam, qui Biturigibus imperabat, erectam. Campania à campis dicta est. ζ Remis porta adhuc retinent nomina à Diis Ethnicorum, videlicet, Venere, Baccho, Marte &c. Hic ex constitutione Clodovai regis inaugurantur reges Francie. η Catalaunum ad Matronam fl. 10 leucis Remis distat in Eurum. In hac parte Campi Catalaunici ponendi sunt, in quibus Attila Hunnorum tyrannus servus & fraudulentus ingenti praelio, & strage vix ullo seculo auditā, victus est Aëtii virtute. Theodosio minore imperante. θ Treca seu Treassium urbs ampla & dives est: Sequani alvei in urbem sunt derivati.

III. In Burgundia α Divionum, vulgò Dyon, Ducum quondam sedes, β Cabilonum, vulgò Chalon, sur Saône, emporium haud spernendum: γ Matifcona, vulgò Mascon, satis nitida: δ Belna, vulgò Beaune, Xenodochii magnificentia famosa: ε Augustodunum, Autun, antiquitatibus Romanis adeò referta, uti Roma Gallica quibusdam vocitata fuerit. In Borbonensi provincia; ζ Molinium Molins. In Lemovicibus, η Lemovicum, vulgò Limoges; emporium opulentum. In Pictonibus θ Pictavium, vulgò Poitiers, magnitudine secundas quidem à Lutetia fert, at multo minus populosa. In Santonibus ι Saintes; antiquitariibus Romanis maxime ornata; κ Rupella, vulgò la Rochelle, celeberrimum ad Oceanum Aquitanicum emporium, urbs munitissima, propugnaculum proximis bellis civilibus Prorestantium tutissimum.

[α Divionum sive Divio ad Ulschum seu Oscharum & Susonem fluvios à Dola abest in Occasum 9 leucis. Ibi in Basilica angustissima hostia sacra à Judeo cultro percussa, sanguine conspersa monstratur. Ibi est nobile monasterium Carthusianorum, ubique sunt Ducum sepulchra. β Cabilonum est ad Ararim, qui vulgo Saône, inter Matifconam ad Meridiem 13 & Divionum in Bor. 16 leucis. Burgundorum olim regia, duplici muro munita. γ Matifcona in valle lata & peramena ad Ararim, inter Lugdunum ad Meridiem 9 & Cabilonum ad Boream 13 leucis sita. Plurima mala passa est ab Attila; ac deinde à Francis Burgundiam impugnantibus. Postremo restituta est sub Philippo Augusto anno 1222. δ Belna inter Cabilonum ad Meridiem 7, & Divionem in Bor. 9 leucis. Nosocomio & vino celebris. ε Augustodunum urbs antiqua media inter Lugdunum & Senones 35 leuc. à Divione distat 12. ζ Molinium Borbonia Metropolis est ad Elaverum fl. Castrum

Castrum habet peramanum Borboniorum Ducum. » Lemovicum ad Vigen- **Lemovicum**
nam fl. vulgò la Vienne (cujus fons hand procul Tarnaco opidulo oritur) urbs
ampla & dives est. Pictavia ad Bor. 20 leuc. ab ea distat & Arvernium 25 in
occasum. Castanearum magnus ibidem est proventus. Fœminarum & Virginum
habitus cum ipsâ urbe natus videtur, ejusq; sexus iste, quod in hac gente mireris,
addeò tenax est, ut si quæ Parisiis, aliove comtiori loco huc veniat habitatum, neque
Lemovicensem assumat habitum, licet castissima sit, habeatur vilis & lasciva.
De cetero incolarum celebratur frugalitas, qui cibi potusque perhibentur esse non
multi; & lautitiarum osiores. Industrii vero, ingeniosi & cauti, qui sibi suisque
egregiè sciunt consulere. Etatem vivere dicuntur, provecam. Belleforestus
tradit, se vidisse familias, in quibus centeni cognatione per nuptias juncti simul vi-
xerint, ut integra collegia potuerint videri. » Pictavia Pictonum metropolis, Pictavia
Clani, qui nunc le Clain, fluvio, qui in Vigennam delabitur, fere undique am-
bitur inter Turonum ad Bor. 20. & Santones in Austrum 23 leuc. à Biturigi-
bis distat in Occasum supra 30. urbs ampla in qua antiqua supersunt monumenta.
Ejus episcopus olim fuit Hilarius, hæreticorum flagellum & malleus, qui contra
Arrianos in primis acriter pugnavit. Ad templum D. Hilarii Canonicorum col-
legium est, cujus caput ipse rex Gallia est; olim fuit Abbatia. Sapius vastata fuit
urbs illa à Romanis, Gothis, Vandalis, Normannis. Capta ac diruta ab Edoardo
III rege Angliæ. Hic duobus à Pictavia miliaribus Johannem Gallia Regem acie
superatum cepit & in Angliam abduxit, neq; Windsorio è castro dimisit, nisi ingentè
lytro persoluto. Anno 1562 gravem à Reformatis sustinuit obsidionem. » Sain-
ctes est ad Carantonum fluvium inter Pictaviam ad Bor. 23. & Burdigalam ad
Meridiem 20 leuc. inter Engolismam & Rupellam in occasum 10. Ibi pons egre-
gius est operis Romani. » Rupellæ urbs maritima, à Santonibus 10. leuc. in occa-
sum, à Luxiona urbe Pictonum 6 in Meridiem, Burdigalam versus, 22 à Pictavia.
Olim, urbs fere inexpugnabilis fuit; sed post diuturnam obsidionem à Rege suo Lu-
dovico XIII capta, mœnibus nudata est anno 1628; quum jam XVI millia homi-
num fame essent extincta. Tanta enim pertinacia tolerabant obsidionis calamita-
tes, ut cute, corio & radicibus vescerentur: alii humanorum cadaverum carnes
devorarent, mater filiam, & soror fratris sui digitos deroderet. Ex aqua marina
magna sit copia salis prope Rupellas, & ad fortalitium Brouage; idem quoq; sit in
Britannia, & prope Arelate, ubi salina regia sunt.]

IV. In Vasconibus a *Burdigala*, vulgò *Bordeaux*, urbs ampla **Burdigala**
 antiquitatum Romanarum reliquiis conspicua; opulentissimum em-
 porium, Garumna flumine navium appulsum commodante. In Lin-
 guadocia est β *Tolosa*, *Toulouse*, inhabitantium multitudine insignis: **Tolosa**
 γ *Martius Narbo*, vulgò *Narbonne*, magnifica quondam urbs, nunc **Narbo**
 munimine maximè clara. δ *Mons Pessulanus*, urbs magna ac splendida; **Mons pessu-**
 vulgò *Montpellier*. ε *Nemausus*, vulgò *Nîmes*, antiquitatum Romana-
 rum reliquiis omnium Gallicarum refertissima. In Provincia ζ *Masilia*, **Nemausus**
Marseille; portus commoditate juxta ac pulchritudine clara; opulen-
 tissi- **Marseille**

Arelate,
Aquæ
Sextiæ.
Avenio,
tissimumque Galliæ ad Internum mare emporium. Triremium regia-
rum statio: cæterum libera est civitas, una cum *n* Arelate: utraque
in Galliæ Regis clientela. *θ* Aquæ etiam Sextiæ, vulgò Aix, nitida
urbs: item *ι* Avenio, Avignon, Romanæ Ecclesiæ parens. His adde *κ*
Lugdunum.

Bordigala, [*α* Burdigala paludi maritima, quam Garumna ostium facit apposta est in ejus Aquitania parte, qua vulgò Guienne dicitur, à Tolosâ in Circium 30 leuc. inter Santonas ad Bor. 21. & Bajonam ad Merid. 26. Duo hodie habet castra, Ha, seu castrum. Phari, & Trompeite, vulgò Trompette; unde Thuano arx Buccinæ & Trompetæ vocatur. Aufonii Poëtæ & consulis Romani patria; Tumultibus civilibus, ut olim, ita nostrâ quog, ætate, agitata. *β* Tolosa urbs ampla, in octo discreta partes, ad Garumnâ est inter Narbonem 24 & Burdigalam 30 leucis. Distat equali prope intervallo ab Oceano & mari Interno. Ex hujus urbis templo quum olim magnam pecuniarum vim abstulisset Q. Capio dux Rom. infortunium in domum suam intulit: ex quo in proverbium abiit de possessione infelici, Aurum Tolosanum. In lanienâ Tolosânâ, quâ in Reformatos sævitum est, interiit quog, Johannes Corasius, magnum illud juris lumen anno 1572. Est Tolosâ sub Minoritarum templo specus, in cujus parte cadavera importata non putrescunt. *γ* Narbo ab Hispania tribus duntaxat leucis distans, jacet inter Montem Pessulanum ad ortum 14 & Tolosam ad Occasum 24 leucis, ad Autacem sive Audam fl. Ciceroni est spicula & propugnaculum Italia. Prima omnium in Europâ colonia Romanorum creditur, ac propterea Romanis amicissima fuit. Ter colonias accepit, dictâq, Julia Paterna. Hodie propugnaculum est contra Hispaniam. *δ* Mons Pessulanus inter Nemausum ad Ortum, & Narbonem ad Occasum 14 leucis, à vicino monte Pelio videtur nomen habere. In Academia, quam habet, inprimis floret studium medicum; quod Græcis Latinisq, literis instructissimus Franciscus Rabelæsus hic olim professus est; postremo tamen, relicto studio serio, vita soluta sese mancipavit, auctor libri Gargantua & Pantagruelis, quo omnium ordinum homines in scenam produxit, & populo deridendos propinavit. Cives, quum magistratus regios, convocato per sonitum campana populo, per seditionem occidissent, multavit Rex potestate pulsandi campanas, atq, id jus transtulit ad Academiam. *ε* Nemausus urbs antiquissima, Romanorum colonia, septicolis, velut altera Roma, ad Vistre fluvium est ab Avenione in Occasum 6 leucis; ubi amphitheatrum & plura antiquæ nobilitatis & magnitudinis visuntur vestigia. Quo ad reip. bonitatem etiam Narboni præstabat. Primarii urbis Romana viri, & honoribus magnis usi, in eâ degebant. Hadrianus etiam Imperator basilicam Plotinæ conjugi ibi exstruxerat. Anno 1557 fulminibus tacta, fadeg, deformata est. Habet fontem cognominem, veterum testimonis celebratum, ac urbi fatalem. Tertiò à Nemauso milliari est Pons Gardius, à Gardo fluvio subterlabente appellatus. Is incredibili sumtu & labore eductus, triplicique fornicum serie in altum surgens, mundi habetur miraculum. Primæ ejus contignatio hominibus & jumentis transum

situm præstat, altera videtur aquaductum sustinuisse. Illa Gallia Narbonensis pars antiquum provincie nomen retinuit. Dividitur in Veram Provinciam & Insertam. & Massilia ab Jonibus Phocensibus, Tarquinij regis tempore, prope Massilia, Rhodani amnis ostia in remoto sinu, veluti in angulo maris condita, quod inter duos saxosis montes ingreditur, portumque ovali figurâ format, castello, quod vulgò le Chastaud' If, arx Iphia, aliter Taxiana vocatur hodiè munitum cænisq; ferreis clausum. Ipsa urbs olim studiis sapientie atq; armorum, legibus, morum ac disciplina severitate societate Romanorum, in eiq; tuendâ singulari fide, potentiâ denique toto terrarum Orbe existit celeberrima. Quod Græcè, Latine & Gallicè loqueretur, Trilinguis appellata. Remp. eorum Aristoteles videtur appellasse Olichargicam. Apud eos maxima dos erat centum aurei. Nullum aditum in scenam mimis dabat, quorum argumentum majori ex parte stuprorum contineret actus: ne talia spectandi consuetudo, etiam imitandi licentiam sumeret. Omnibus, qui per aliquam religionis simulationem alimenta inertia querebant, clausas portas habebat, mendacem & fucosam superstitionem submovendam existimans. A conditâ urbe gladius erat ibi, quo noxi jugulabantur. In opidum nulli cum telo intrare licebat; prætorq; erat, qui id custodia gratiâ acceptum exituro redderet. Studiis humanitatis Massilienses vicinam Galliam cultiorem reddiderunt, ipsos Romanos eò pellexerunt, ut ex Romanis nobilissimi, pro Atheniensis peregrinatione, Massiliensem amplecterentur. Nemo in senatum legebatur, nisi qui liberos haberet, & de civium sanguine tertiam per generationem ortus esset. Illud tamen improbum, quod eadem civitas venenum publicè servabat, ei dandum, qui causas senatui exhibuisset, propter quas cuperet mori. Quæ etiam consuetudo in Ceo insula servata. Romanis semper favit, pro iisq; contra hostes acerrimè dimicavit, & fidem singularem eis præstitit, temporibus & rebus eorum adversis: neq; umquam Imperatorem Rom. è Transalpinis provinciis sine ea triumphavit. In bello civili Pompèjo studens, portas Cæsari clausit, in Hispaniam contra duces Pompejanos contendenti. Itaq; obsessa, tandem expugnata, atq; in triumpho à Cæsare portata est. In hac urbe Evangelium docuit per 30 annos Lazarus ille Bethanienfis, à Christo è sepulchro excitatus: Item Salvianus etiam, Presbyter Massiliensis, Episcoporum magister. Hodiè est claustrum regni Francici maritimum, & commodissimus ejus ad mare internum portus; Anno tamen 1596 urbs hac per factiosos Hispano penè fuisset prodita. n Arelate seu Arelatum, hodiè Arles, urbs Gallia Narbonensis olim nobilis, ad Arelate, Rhodanum ab Avenione 6 leucis in Austrum sita, Romanis mirè cara, adeoq; ornata, ut Ausonius eam Gallulam Romanam nominavit; Ammianus multarum civitatum decus. Constantinam appellari sanxit Constantinus Imperator. In ea tria Concilia celebrata sunt. Regnum Arelatense ab eadem nomen habuit. Huic adjacens regio frumenti feracissima est; unde, dum Gennenses & Hispani id avehunt, incolæ non parum ditescunt. θ Aquæ Sextiæ, vulgò Aix Aquæ en Provence, ejusque metropolis, ad fluvium Areq. à C. Sextio Calvino, & Sextiæ. aquis calidis, quæ in istâ sunt regione, dictæ. Aquensis etiam vocatur civitas. Parlamento, Archiepiscopatu & Academia nobilis est. Sextius is Salyes

Fossa Ma-
riana.

Avenio,

Lugdunum.

lyes sive Salujos Massiliensium hostes ibi vicit. Senatus hodie in clerum ipsumque Archiepiscopum, si delinquant, judicium exercere, & animadvertere solet, de qua re vid. Thuani lib. 126. Non longe abest Fossa Mariana, in quam C. Marius bello Cimbrico bonam Rhodani partem derivavit. Ad fossarum istarum vestigia hodie opidum est, quod incolis dicitur Fos. Avenio ad Rhodanum supra Arelate 6 leucis sita celebris est à septem septenariis: VII palatiis, VII parochiis sive templis, VII monasteriis virginum, totidem Canoniorum collegiis, & Monachorum conventibus, totidem Xenodochiis, totidem denique portis. Ibi palatium est Pontificium, & Pons XXIII fornicibus conspicuus. Huc per Clementem V Papam sedes Pontificia Româ translata est anno Christi 1306, ibique permansit per annos 72, donec Gregorius XI eandem Avenione Romam transferret, anno 1377: Quum videlicet ipsius nepos, virginum matronarumque impurus sectator, ante palatium Papa à civibus fuisset suspensus. Mortuo Gregorio, licet Romani sibi elegissent Papam, Avenio tamen suos habuit Antipapas, usque ad Concilium Constantiense. Meretrices hic pontifici vestigal pendunt. In Franciscanorum templo visitur monumentum Lauræ, à Francisco Petrarcha amore honesto amata, & carminibus celebrata. » Lugdunum vulgò Lyon, urbs totius Gallia Celtica precipua, ad Araris Rhodanique confluentes, supra Viennam, sub colle sita, à L. Munatio Plancobello Antoniano aut condita aut restaurata. Sicut Herodes Archelaus Viennæ exsulavit; Ita Lugdunum in exilium deportatus est Herodes Antipas cum Herodiade sua, cujus instinctu perierat Johannes Baptista: In ponte lapideo, qui Rhodano instratus est, Andragotius, instinctu Maximi tyranni, Gratianum Valentiniani I. filium occidit. Ad hanc urbem templum & ara D. Augusto exstructa erat, communi totius Gallie impensâ; ad quam Caligula certamina Græcæ Latinæque facundia instituit. Eo ipso die, quo ara ista Augusto dedicata, Lugduni natus est Claudius Imperator, Lugduni quoque multos annos regnavit Licinius Augusti Caesaris in Gallia procurator, callidus & avarus. Hujus urbis episcopus fuit, Polycarpi discipulus, Irenæus, qui in sextâ persecutione, jussu Severi imperatoris cum omnibus Christianis, qui Lugduni erant, trucidatus est; quum accerrimos sustinisset cruciatus. Julianum Apostatam quoque cruentâ persecutione in Christianos hic savigisse tradunt: unde Ararim, quod sanguine occisorum rubuerit, mutato nomine Saone vel Sagone dictum volunt. Circa annum Christi 1160 inde prodiiit Johannes Waldo civis Lugdunensis, qui ex sacris literis Pontificiorum dogmata oppugnavit; unde Waldenses; item Pauperes de Lugduno, dicti sunt.

Academia:

V. Academia Gallia illustres sunt; Lutetia Parisiorum, Cado-
mi, Andegavis, Aureliani, Biturigibus, Pictavii, Burdegala, Tolo-
sa, Montispeffulani.

CAP. XVI.

De Sabaudia, ac Burgundiæ Comitatu.

I.

Peractis hætenus regionibus, quæ regi Franciæ hodiè parent, reliqua Galliæ pars, quæ veterem Belgicam ferme totam occupat, cum Narbonensis provinciæ parte, explicanda est. Tota igitur illa pars, quæ veteri Galliæ avulsa est, in quinque ditiones dispartita est. *Primam* obtinet *Dux*, cui cognomentum *Sabaudici* dedit ipsa regio Sabaudia, in qua nihil clarum, præter unam *a* *Genevam*, liberam civitatem, bellis Sabaudicis, & protestantium religionis professione celebrem. *Conventus Juridicus* est *Cameraci*, vulgò *Chambery*, quod Sabaudiæ metropolis est, *Fanum Divi Johannis* in valle Mauriana, vulgò *S. Jean de Morienne*, egregio munimento celebratur.

Geneva,

Cameracū.
Fanum D.
Johannis.

[*a* *Geneva* ad inferiorem lacus *Lemani* partem, ubi *Rhodanus* ex illo egreditur, sita, etiam *Cæsaris* ævo, atq; ejus rebus gestis nota. Cui extremum hoc est opidum *Allobrogum*, & proximum *Helvetiorum* finibus. Ex eo opido pons ad *Helvetios* etiam tum pertinebat; quem ipse, cum eâ gente bellum gesturus, rescindi jussit. *Monstrant* hodiè in *Rhodano* locum, in quem *Cæsarem* ab *Helvetiis* in fugam conjectum, ingentem thesaurum injectisse ajunt, ne hostibus prada esset. *Aureliam* quoq; hanc urbem postea appellatam tradunt. Hodie urbs munitissima est, in tres secreta partes; due alluuntur *Rhodano*, tertia insula est, supra quam rupes dicta *la Pierre Neiton*, olim lapis *Neptuni*. *Reformatorum* in persecutionibus *Gallicis* perpetuum fuit asyllum. Docuit ibidem *Calvinus*; ac deinde *Beza*. A *Sabando* aliquoties tentata est; anno 1583, 1590, & demum stratagemate ferè capta 1602.

Geneva.

II. *Secunda* ditio est *Hispaniarum Regis* in Comitatu Burgundiæ, ubi *a* *Vesontio*, vulgò *Besancon*, urbs eximia, liberaque civitas, in fide prædicti Regis. Tum *β* *Dola*, *Dole*, conventu Juridico & Academia clara.

Comitatus
Burgundiæ.
Vesontia,
Dola,
Burgundiæ.

[*Burgundia* duplex est, *Inferior* sive *Ducalis*; & *Superior* seu *Imperatoria* vulgò *Ober-Burgund* / *Gallis France Contè*. Hanc regionem tenet quidem *Hispanus*, sed ut imperij feudum. Ab ortu habet Comitatum *Montbelgardensem*, & *Helvetiam*: à *Septentrione* *Lotharingiam*; ab *Occasu* *Burgundiam* *Ducalem*: à *Meridie* *Territorium* *Genuensium* & provinciam *Bresse*. Inter flumina provincia celebriora sunt *Araris*, vulgò *tie Soone*, *Dubis* & *Lupia*. *a* *Vesontia* ad *Dubim* fl. *Burgundia* Metropolis est, ac olim imperialis civitas, horreum *Burgundia* dicta. Academiam habet nobilem ab Imperatore *Ferdinando I.* condita. Ejus archiepiscopus est Imperij princeps. & *Dola* ad *Dubim* est muris firmissimis à *Carolo V.* cincta & septem propugnaculis firmissimis munita, Academia à *Philippo II* *Hispaniarum* rege instituta celebris.]

III. Ter-

III. Tertia ditio est imperii Germanorum: sub qua *Alsatia*, *Lotharingia*, *Treverensis* ac *Leodiacensis* Episcopatus, *Juliacensis* Ducatus, & item *Clivensis* Ducatus portio; de quibus in Germania agetur. Quarta ditio est Helvetiorum ac Vallesiorum. Quinta inferioris Germaniæ, sive, ut vulgò vocant; Belgarum. De duobus postremis nunc agendum est: ac primùm de Helvetiis.

Antiquorū
Gallorum
mores.

[Antiqui Galliæ incolæ ex hostium calvariis bibebant, nec illustrium virorum capita reddebant, nisi ejusdem ponderis auro redimerentur. Humanas hostias cedebant Diis. Mulieres in consilium adhibebant. Læsis vicinis illicò ad arma concurrebant, quasi ipsi essent læsi. Mortis supra modum contentores, animo magis, quam ratione pugnabant: Primus eorum impetus erat plusquam virilis; at secundus minor quam feminarum. Levi de causâ inter se decertabant. Gravius animadvertabant in eum, qui peregrinum, quàm qui civem cecidisset. Sapientia & religionis magistros habebant Druidas. Ista de Gallis tradunt Strabo, Livius, Cæsar, Plutarchus, Ælianus, Mela, Florus, Stobæus, & Polyæus. Hodierni Galliæ incola Franci vocantur; quoniam a Francis, gente Germanica, sunt orti. Levissimis sunt moribus, quod sermone, gestu, vestitu produnt. Vestitum ferè quotannis mutant: Sed Germani & Angli eorum more vestiri gestiunt. In bellis primus eorum impetus est acerrimus. Bello parta facile amittebant; Sed eadem hodie constantius retinent. Regis sui sunt amantiissimi, quem vitæ, fortunæ, ac liberis anteferunt. Francica Nobilitas generosa, vitæ prodiga, ac in duella propensa; qua nec legibus, nec gladiatorum suppliciis tolli omnino possunt. Servi in Francia nulli sunt, & quicumq; servus litus attingit Francicum, liber est. Magnus honos literis in omni eruditiois parte heic habetur. Quamquam Francorum Rex, proceres pleriq;, cum maxima parte populi, Religioni Romano-Catholica sunt addicti; summam tamen & absolutam potestatem Pontifici Romano non concedunt; sed cum Concilio subjiciunt; quum contra Pontificii Concilia à Pontificis nutu & arbitrio suspendant. Quippe Sanctio Pragmatica à Carolo VII introducta est, qua constitutiones Concilii Constantiensis & Basiliensis approbantur. Religio reformatâ magna in regno illo ceperat incrementa: erant enim in Principibus, Nobilitate & reliqua multitudine haud pauci, qui eam profitebantur; Sed inde ab annis aliquot durius habentur Reformati, ac honorum splendore ad Romano-Catholicos sæpe pelliciuntur nobiles.]

Hodiernorū
Galliæ in-
colarum
mores.

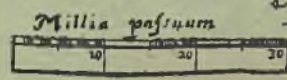
CAP. XVII.

De Helvetiis ac Vallesiis.

I.

Helvetiorū
fines.

Helvetii loci naturâ undique tuti continentur: unâ ex parte flumine Rheno à Germania dividuntur: altera ex parte, monte Jurâ altissimo

Occidens

Oriens

Septentrio

Meridies

fimo à Gallia separantur; tertiâ parte, lacu Lemano ac flumine Rhodano à Sabaudia determinantur. In *quatuor pagos, Tigurinum, Tugenum, Ambronicum & Urbigenum*, olim fuisse divisos, suprà in descriptione Veteris Galliæ dictum est. Quatuor
pagi.

[*Helvetia hodiè fines habet ab Oriente Comitatum Tirolis: à Septentrione, Sueviam, lacum Podamicum & Rhenum: ab Occidente Burgundiam & Sabaudiam: à Meridie Italiam. Lacus hujus regionis celebriores sunt; Tigurinus, Lucernensis; & qui ab eodem non ultra primum lapidem abest, der vier Wald Städt See; Rivarius, vulgò Walenstätter See; & Neoburgensis. Flumina hinc præcipua sunt Rhenus, Arola, Rhodanus, Thur, Ticinus.*] He'v. tiæ
fines.
Lacus,
Flumina,

II. Gens quum foret totius Celticæ bellicosissima, reliquos Gentis
virtus. Gallos virtute præcedebant, quòd ferè quotidianis præliis cum finitimis Germanis contenderent. Quâ fiducia freti totius Galliæ imperium affectarunt. Rem ipsam tentantes C. Julius Cæsar armis in sedes suas redegit, & unâ cum reliquâ Gall à Romano imperio subiecit. Cui paruerunt usque ad Honorii Imperatoris tempora; quum diversis populis, diversas imperii partes diripientibus, Alemanni (inter Rhenum, Mœnum atque Danubium tenuère loca) Helveriam, in quam jam ante crebras incursiones fecerant, occuparent; Galliæque avulsam, Germaniæ, corpori suo adjicerent.

III. Inde gens ea *Svitzeri*, à vico, forte quondam capite, *Svitz* dicta, sub Germanico Imperio tenuère, Ducibus suis subiecti; donec Leopoldo Duce in prælio cæso, in libertatem sese, circa annum c l o c c c c vindicârunt. Foedere post libertatem adeptam inter se sancito; nunc liberè agunt, x i i i pagis seu civitatibus (incolæ xiii pagi. *die Dertter* / Galli *Cantos*, vocant) divisi. Civitates sunt hæ; *Zürich, Bern, Lucern, Uri, Svitz, Undervalden, Zug, Glaritz, Basel, Friburg, Soloturn, Schafhausen, Appenzell*. Ex his, *Appenzell, Glaritz & Svitz*: sunt vici: *Undervalden & Uri* regionum nomina; quarum capita duo vici: Hujus *Altorf*, illius *Stantz*. Reliqui octo Cantones sunt urbes; quarum potentissima est *a Berna*; quippe ejus ditio à Geneva ad Basileam ferè protenditur, milliaria Germanica ultra xxx. Sequuntur *β Tigurum, γ Basilea, δ Lucerna, ε Friburgum, ζ Solodurum*, opulentæ civitates. Berna,
Tigurum,
Basilea,
Lucerna,
Friburgum,
Solodurum.

[*Præfecti ab Alberto Austriaco Helvetiis impositi libertatem eorum multis modis labefactabant. Illi frustra querebantur injurias, rapinas, stupra, & vexationes. Calamitati additum ludibrium, jussique sunt Helvetii pileum pertica im-*

positum pro gubernatore honorare: quod quum *Wilhelmus Tell Uriensis* neglexisset, à præfecto iussus est pomum ex filioli capite sagitta decutere. Hoc rectè factò, quod ingenuè esset fassus *Tellius*, se altera suà sagittà, si in filiolo errasset, ipsum præfectum fuisse confecturum, ad carcerem est raptatus; sed miro evasit casu, præfectumq; ex insidiis interfecit. Inde tres pagi isti conjurarunt anno 1308; quos dum opprimere parabat *Albertus*, à *Johanne* fratris sui filio ad *Rheni* transitum interfectus est. Deinde *Leopoldus Alberti filius Helvetiam* cum XX millibus armatorum ingressus, à MCCC Helvetiis ad pagum *Moregartum* profligatur anno 1315. Hinc inter tres istos pagos fœdus coaluit perpetuum: quum antea tantum esset decennale, dictiq; voce patria die *Eydgengen* / h. e. *Sacramenti* participes. Fœdus istud à *Ludovico Bavaro* confirmatum est anno C. 1329. *Lucernenses* ab *Austriacis* male habiti fœdus istud amplexi sunt anno 1332. *Tigurini* pagis sese junxerunt anno 1351. *Glarynenses* à fœderatis pagis superati fœdus admisērunt anno 1352. *Tugii* pro dominis suis pugnantes devicti sunt anno 1352. *Bernates* cateris fœderatis sese applicuere anno 1353. *Friburgenses* & *Soloduri* fœderi ascripti sunt anno 1481, & *Basileenses* anno 1501. *Schafhusiani*, quum *Helvetios* militibus & pecunia adjuvissent, inter socios sunt relati anno 1501. *Abbatiscellenses*, ab *Abbate S. Galli* saepe vexati, in fœderis societatem accepti sunt anno 1513. Ita fœdus hoc paulatim crevit.]

**Berna.
Tigurum.**

[a *Berna* in modum insule flumine *Aar* undique cingitur, possidet Comitatus aliquot, opida 40, præfecturas Germanicas 31, Gallicas 8. β *Tigurum* est ad exitum lacus cognominis à *Limago* fl. in duas secatur partes. Ei parent præfectura majores 9; minores 22; opidum *Vitodurum*, vulgò *Winterthûr*; & *Stain* ad *Rhenum*. Habuit ibi *Conradum Gesnerum Polyhist.* γ *Basilea Rauracorum* olim caput. Academià ornata est anno 1460. *Rhenus* interlabens in duas eam partes dividit, majorem & minorem. Clariorem eam reddidit superiori seculo *Erasmus*, multos & præclaros ex typographià *Frobenianâ* edens libros. Haud longè ab urbe abest pagus *Augst*, veteris *Augustæ Rauracorum* rudera; itemq; illa montium crates, qui *Genevam* usq; excurrunt & *Jura* sive *Jurassi* generatim dicuntur. Haud longè à pago *Augst* ad eandem *Rheni* ripam est opidum *Rheinfelden*. δ *Lucerna* ad lacus cognominis extremitatem, fluviò *Rusa* interfluente in majorem & minorem distincta. Ad hanc urbem est mons *Pilati*, vulgò *Fracmont* dictus; in cuius vertice stagnum, ex quo, si quis de industria lapillum in id injecerit, ingentes exoriri tempestates tradunt. Sed *Gesnerus* refert, P. *Crendelium* multos in lacum istum impune injecisse lapides; sine ulla indicio pluviae aut tempestatis. ε *Friburgum* vulgò *Grieburg* im *Uchtland* ad *Sanam* fl. ζ *Solodurum* vulgò *Solothurn* ad *Arolam* fl. urbs antiqua. In ea Legatus Regis Gallie degit. Glariis, *Glarona* seu *Glaritz* fere undiq; montibus cingitur.

Basilea.

Lucerna.

**Friburgum.
Solodurum.**

IV. Ex universis Cantonibus *Protestantium* religionis sunt, *Bern*, *Zürich*, *Basel*, α *Schafhausen*; *Catholica* *Roman*, *Lucern*, *Friburg*, *Solothurn*, *Zug*, *Vri*, *Undervalden*, *Suvitz*; utramque religionem profitentur *Glaritz* & *Appenzel*. Conventus totius *Helvetiæ* sit *Aquis Helve*,
tiis-

tiis, vulgò *Reichsbadem*; Academia est Basileæ celeberrima. Præterea Gymnasia Academiæ æmulantia, Tiguri, Bernæ, atque β Lausannæ in Bernensium agro. Est præterea in Helvetiorum agro confœderatum opidum γ *S. Galli Fanum*, linificio maximè nobile.

Fanum S.
Galli.

[α *Schaffhausen* urbs est ad Rhenum; infra quam ad tria circiter milia passuum itinere pedestri est Rheni Cataractes, id est, fluminis ex altâ rupe præcipitatio, cum ingenti fremitu & stupendâ aquarum ad scopulos illusione. β *Lausanna* ad lacum Lemanium superiori sæculo Academia ornata est à Bernensibus. γ *S. Galli Fanum* opidum opulentum est in Turgovia.

Schaffhaus.

Lausanna.

Vallesii.

Helvetiorum reip. confœderata est resp. Vallesiorum, vulgò dit *Walliser* / Galliæ etiam hi olim populi Inalpini, Penninarum Alpium à Rhodani fontibus ad lacum Lemanium, vulgò *Genfer See* / vallem, unde etiam nunc nomen habet, incolentes. In quatuor populos tota vallis divisa fuit. *Viberi* ad Rhodani fontes incoluere, circa vicum *Viberi* *Seduni*. *Gomers.* α *Seduni* circa opidum nunc Episcopale Sedunum, vulgò *Germanis Sitten*; Galliis *Sion*. *Veragri* quorum vicus *Ostodurus*, nunc *Veragri* *Martinach*. *Nantuates*, circa Sancti Mauriti fanum. Primus omnes hos subjugavit Ser. Galba, Jul. Cæsaris in Galliâ Legatus. Nunc Germani incolunt, sub una liberaque republ.

Viberi
Seduni.

Veragri,
Nantuates.

[Ista Vallesiorum regio, antiquis Scriptoribus dicitur *Vallis Poenina* seu *Pennina*; à Rhodani fontibus ad Dranse usq. confluentem & opidum *Martinach* porrigitur. Dividitur hodiè in Superiorem, quæ linguâ utitur Germanicâ, excurretque à *Furcâ* monte usque ad amnem *Morsum* sub *Seduno*. *Larix* arbor, cujus mentionem facit Cæsar, heic frequens est & fecunda. α *Sedunum* est regionis caput, urbs episcopalis, geminâque arce nobilis ad Rhodanum. Episcopus *Sedunensis*, à *Canonicis* & superioris *Valesia* legatis electus, hujus tractus se nominat *Comitem*. Reliqua opida sunt, *Syder*, *Raven*, *Wisp*, *Gombs*, & quæ *thermis* nobilitantur *Leuch* & *Briega*. Inferior *Vallesia* linguâ utitur *Sabaudicâ* excurretque ab amne *Morfo* usque ad *S. Mauritium*; loca heic celebriora sunt *Martinachum*, seu *Martinach*, ubi optima nota excoquitur ferram: & *S. Mauriti Fanum*, *S. Mauritz*, ubi portæ rupibus undique cincta, quæ regio illa his in partibus clauditur. Præter *Vallesios* *Helvetiorum* Socii sunt *Rhæti* seu *Grisones*; *Abbas S. Galli*, qui in epulo illo publico, cui interfuerunt 1500. convivæ, fœderati nomen accepit anno 1454; Episcopus *Constantiensis*; *Rotenvveila* urbs *Sueviæ*; *Mulhusium* in *Alsatia*; *Bienna*; *Geneva*, quæ tamen cum solis *Bernensibus* contraxit. Cæterum, cum *Helvetiis* societatem pacti quoque sunt *Principes* & *Reges*: *Galeatius Sfortia Mediolanensium Dux* anno 1466: quod postea nomine *Caroli V per Ferdinandum Gonzagam renovatum est*; ac iterum

*sub Philippo II. Deinde cum Helvetiis fœdus iniiit Sigismundus Austria-
cus anno 1474, quod per Maximilianum I. abruptum; sed denuò renovatum
est anno 1511. Inde singuli pagi honorarium munus ducentorum aureorum quo-
tannis accipiunt. Burgundicum fœdus cum Austriaco coaluit anno 1543.
Sabaudia Dux olim cum tribus tantum pagis fecerat fœdus; Sed illud anno 1511
Philibertus cum universis junxit; quod nostra ætate renovatum est. Singulis
pagis Sabaudia Dux fœderis illius nomine Berna, numerat ducentos aureos. Porro
Ludovicus XI Gallia Rex cum iisdem Helvetiis fœdus junxit, & singulis pa-
gis quotannis largitus est VII millia Francorum. Rupit fœdus hoc Ludovicus XII
cum magna suorum clade. Sed Franciscus I. fœdus illud restituit anno 1516.
Singulisq; pagis numeravit duo aureorum millia. Inde post quinque annos Luteria
confirmatum est hoc fœdus. Per id Rex tenetur mittere Helvetiis bello petitis du-
centos Cataphractos, & XII tormenta bellica: contra isti promiserunt Regi sex mil-
lia militum. Henrico II fœdus istud restauranti promiserunt Helvetii, nume-
rata certa pecunia summâ, tot mittere milites, quot expeterentur à Rege. Idem
fœdus à sequentibus Regibus conservatum est: ac nuper etiam solenniter
confirmatum. Virtutis Helvetica tanta est Gallorum fiducia, ut nunquam ju-
stum videamus Regis exercitum, qui sit sine militibus Helvetiis; ac ipse Rex legio-
nem præfidiariam corporis sui custodem ex iisdem leitam perpetuo habeat.*

CAP. XIX.

De Hodierna Belgica, sive de Inferiore nunc Germania.

I.

Belgiae ho-
dierne fi-
nes.

Belgicam hodiè appellant eas terras, quæ confusis Gallia Germa-
niaeque antiquis limitibus, XVI provincias continent, eandem In-
feriorem Germaniam, & vernaculo vocabulo dicunt *Niederland*;
Itali, Hispani ac Galli *Flandriam*; ab una earum quondam clarissimâ
provincia. Regio est agrorum cultu, urbium vicorumque multitudi-
ne, ac nitore totius Europæ amoenissima, variisque negotiationibus na-
vigationibusque longinquis ditissima. *Terminos* habet, à Septentrioni-
bus Oceanum Germanicum; ab ortu Frisiam Orientalem, VVestfaliam;
Coloniensem agrum, Juliacensem Ducatum, Trevirenses Episcopatu-
m; à Meridie & Occasu Gallia Regnum.

[*Regio hac paulo humidior est, ideoque pascuis, quàm frumentis latior. Cannabim
& linum, ferè ubiq; fert. Equos alit generosos. Serpentibus ferè caret. Rarè ibi to-
nat aut fulgurat. Incolis refertas urbes habet multas & ingentes. Unum Gandavum
anno 1380 octoginta millia eduxit.*]

OCEANVS GERMANICVS.

Die Noord See.

HODIERNA
BELGICA
live
GERMANIA
INFERIORIS
Tabula.

II. In eâ parte, quæ *cis Rhenum* in Gallicò solo est, populi qui fuerint, jam antè ostentum est. In alterâ parte, quæ *trans Rhenum* in Germaniâ sita est, fuêre quondam *Frisii*, à Rheni ostio ad ostium ulque Amisiæ amnis, vulgò *die Ems* / in Septentrionali Hollandia, Frisia Occidentali, Groningensi agro, & parte Trajectensis provinciæ: *Bruete* *ri* in Transilalanâ provinciâ: *Marfati*, circa *Amersfort*, inter Rhenum & Isalam amneis. Hos omneis L. Drusus imperitante Augusto Cæsare subegit; Illos, qui in Galliâ, Jul. Cæsar perdomuit.

Germaniæ
inferioris
Belgiæ po-
puli *Frisii*.

Bruete
Marfati.

III. Manserunt inde sub Imperio Romano, maximè qui *cis Rhe-* num, donec id Theodosio imperante, ab advenis gentibus diæptum: tunc enim varii Germaniæ populi, alii subinde atque alii, huc immigrârunt; quorum cum quidam postea in Galliam, nonnulli verò in Britanniam insulam commigrarent, incolæ in præcæm, creatis sibi Regulis, libertatem sese vindicarunt.

Belgica ab
advenis di-
cepta.

IV. Inde temporis progressu in XVII provincias tota hæc regio *xvii Pro-* *divisa* fuit, quarum aliæ *Ducum* nomine, aliæ *Comitum*, aliæ etiam *Do-* *minorum* titulo, rectores acceperunt. Sunt autem hæ: *iv Ducatus*; Bra- *bantia*, Limburgium, Luceburgium, Geldria, *Comitatus vii*; Flan- *dria*, Artesia, Hammonia, Hollandia, Zelandia, Namurcum, Sutfa- *nia. Marchionatus unus* Sacri Imperii, Antverpia, *Dominia V*; Frisia Oc- *cidental*is, Mechlinia, Trajectus, Transilalania, Groningium.

V. *Frisia*, postquam jugum Romani imperii excusserat, annos *Frisia.* *fermè 600* sub regibus suis fuit; donec extinctis his, dominium ad Carolum Magnum pervenit. post eum à regulis tuis, ut cæteræ, regi cœpit. At procedente tempore, alia alii provincia per matrimonium rectorum juncta est: donec tandem ad unum dominum pervenerunt. Is primus fuit *Carolus*, Burgundiæ Dux, cognomento *Audax*; abavus *Caroli V. Imperatoris*; qui postmodum hæres factus, filio *Philippo II.* *Hispaniæ Regi* reliquit: cui successit filius ejusdem nominis *III.* deinde *Philippus IV.* hujus filius Carolus hodie imperat.

Carolus
Audax.

VI. At quum incolæ jam inde à Carolo V. vim atque injuriam sibi fieri, privilegiaque, quibus satis libertati suæ provisum erat, eripi sentirent; vim vi repellere, armisque libertatem avitam defendere decreverunt. Inde diutinum illud annorum *xlvii* bellum. Pars Hispano-um armis succubuerunt; pars in pristinam libertatem sese vindicarunt.

Belgica
diviso.

Hinc in duas parteis Belgica, seu inferior Germania, divisa est. Provinciæ Hispano Imperio audientes sunt istæ: *Brabantia, Limburgium, Luceburgium*, ac dimidia pars *Gelria*, cis Rhenum ac Vahalem, in veteri Belgica sita; dein *Flandria, Artesia, Hannonia, Namurcum, Marchionatus S. Imperii, & Mechlinia*. Reliquæ provinciæ sub una republica constanter ac fortiter libertatem tuentur.

Belgium
Foederatū.

[In Belgica Hispania Gallia Rex multas cepit urbes; quas hodie tenet. Ad Belgicam foederatam hoc tempore pertinent *Hollandia, Zelandia, Frisia, Zutphania, Dominium Trajectense, die Heriligkeit Utrecht, Transisalania, Overijssel* / Dominium Groeningense, Groeninger Land. His accedunt pars *Brabantia*, pars *Flandria*, & pars *Geldria*. Ceterum Foederata provincia inito foedere ab Hispania rege secessionem fecerunt superioris seculi anno 81. Pax demum inter ipsos & regem composita est Monasterij in Westphalia anno nostri seculi 48; quâ Hispania rex provincias istas plane liberas pronunciavit, in quas nihil juris ipse haberet. Foederata illa Belgica annis abhinc non ita multis magna cepit incrementa. Exiguam Europa partem obsidens in utramq; Indiam colonias emittit frequentes: neq; ullus ferè est Orbis angulus, quo Belgæ non penetret, merces & arma ferens. Hagæ provinciarum Primores publicos celebrant conventus. Primum in Consilio suffragium habet *Geldria & Zutphanium*: Secundum *Hollandia*: Tertium *Zelandia*: Quartum *Trajectensis provincia*: Quintum *Frisca*: Sextum *Trans-Isalania*: Septimum demum *Groningia & Overiselandia*. Quanta Belgica hujus sit potentia, vel ex eo colligitur, quod illa bello cum Hispania rege feliciter gesto, cum Britannia Rege signa conferre, bellicum maritimum aliam experiri hand detrectet.

CAP. XIX.

De præcipuis Inferioris Germaniæ urbibus.

1

Flandria,
vulgò
Flandern.

α **F**landria omnes Christiani Orbis Comitatus superat: ager fertilis, pascuaque læta. Insulas habet adjacentes *Cadſans, Ooffburg, Bierſliet*, Ordinibus foederatis parentes. Urbes præcipuæ Flan-

Gandavum,
Brugæ.

driæ sunt β *Gandavum* vulgò *Gent*; caput Provinciæ, inter majores

Tornacum.

Europæ urbes computata; Caroli V. & Ferdinandi I. incunabulis

Contracum,

nobilitata; γ *Bruga*, vulgò *Brugge*, primas ob pulchritudinem & amœ-

Duacum

nitatem sibi vendicant. Sequuntur δ *Tornacum*, Gallis *Tournay*, Ger-

man.

Doornyk, ε *Contracum*, Gall. *Courtray*, German. *Cortrick*; ζ *Du-*

Yperæ.

acum, Douay; η *Insulæ*, Gall. *L' Isle*, German. *Ryssel*, five *ter Iffel*, θ *Ipe-*

Neoportus.

ra, Yperen; ι *Neoportus*, Nieupoort, κ *Sluys*, λ *Duynercke*, piratica supe-

Slysa.

Duynercka,

riori

riori bello infamis μ Ostenda, trienni Hispanorum obsidione insignita. Ostenda.
 Grevelinga, nobilissimum in finibus Gallia munimentum. Grevelinga.

[^a Flandria Comitatus concluditur Brabantia, Hannonia, Artesia, Oceano Germanico, estq; omnium Comitatum Europa amplissimus. β Gandavum urbs quarta à mari lapide semota, ad tres fluvios, Scaldim, Lisam & Lavinum seu Liviam sita, intra muros dicitur habere circuitum 45640 pedum Romanorum. Quatuor haec urbes audiunt rebelles; Parisii, Gandavum, Leodicum, Pictavium. Sed Carolus V. castello urbi imposito civium animos retinuit. Uti Neapolitanis imposuit castellum S. Elmi, La Briglia quod vulgò vocant. γ Bruga, totius Belgii amantissima urbs, à ponte nomen habens, sita est tribus leucis ab ora maritima; Philippus I. Maximiliani I. Imperatoris filius, hic natus est anno 1478. At rursus à rebellibus hic captivus detentus est idem Maximilianus I. δ Tornacum ad Scaldim fl. urbs olim splendida; at sæpe direpta, multaq; perpeffa, præcipue in bellis istis quæ gessere Galli, Angli ac Flandri: anno hujus sæculi 67 à Gallia Rege occupata. ϵ Corracum pugna Gallica olim nobilis, à Gallia Rege subacta hodie tenetur. ζ Duacum ad Scarpam fl. nobilitavit Academia à Philippo Hispaniarum rege superiori sæculo instituta. Gallia Rex eam nuper anno 67 extorsit Hispano. Direpta misere & cremata fuit hac urbs bello, quod Ferdinandus Flandria Comes gessit cum Gallia Rege Philippo II. ejusq; filio Ludovico. Deinde iterum lacerata est bellis inter Philippum IV Regem Gallia, & Guidonem Dampetram gestis. Hodie pulchrum est opidum, multaq; in eo est nobilitas. Guicci anno 1667 à Gallia Rege expugnatum est. η Yperæ avivulo præterlabente Ipre dicta. ι Neoportus famam habet à memorabili prælio, quo Mauritius victoriâ potius Albertum Austriacum vicit, anno 1600. Locus prælii distat uno lapide ab opido, inter pagos Westende & Wilhelms Kerck, viâ quâ Ostendam itur. Crux nigri coloris linguea in cladis memoriam erecta ibi ad sinistram in colle conspicitur. κ Slusa, dum Ostenda obsidetur à Fœderatis Provinciis capitur. λ Duynkerka Hispanorum in Belgica erat navale; sed ab Anglis Gallorum ope anno 1658 expugnata, Gallia Regi nuper vendita est. Inde haud procul abest Mardicum navium statio. μ Ostendæ obsidio duravit annos tres, menses duos, dies quindecim. Cœpit anno; OstenDe nobis paCeM. Desit anno; OstenDaM. Inltla paCls. ν Ad Grevelingam Thermus Gallia Marefchallus, prælio facto, in fugam actus est ab Egmondano Comite anno 1558. Cui tamen pro opera ista Dux Albanus ita gratias retulit, ut eum capite plecteret. Opidum illud Gallia Rex Anglorum ope expugnavit anno 1658, hodieq; tenet. Neque hic præteriri debet Hulsta, Cornelii Jansenii Patria: à Fœderatis Belgis anno 1645 subacta. Bierflict è regione Ysendici insula ejusdem nominis impositum opidum, olim non ignobile, nunc tantum munimentum, patria Guilhelmi illius Beukelens, sive Buckeldi; quem primum haleces muriâ & sale condidisse scribunt: quod hominis inventum tanti fecit Carolus V Imperator, ut, cum anno superioris sæculi 36 Bierflictum appulisset, cum sorore Maria, Ungariae regina, sepulchrum ejus adierit, ac ipsius manibus pro invento isto gratias egerit.] Flandria, Gandavum, Bruga, Tornacum, Duacum, Yperæ, Neoportus, Ostendæ, Grevelinga, Bierflict.

II Artesia.
Artois.
Atrebatii.
Fanum S.
Audomari.
Tervanna.

II. Caput Artesiæ est *α Atrebatium*, vulgò Germanis *Atrecht*, Gallis *Arras*; urbs splendida. clarum hic est *β Fanum D. Audomari*, vulgò *S. Omer*. *γ Tervanna*, insignis quondam erat: postea verò à Carolo V. expugnata ac funditus everfa. Est prætereà heic nobilis *Comitatus* cognomine *D. Pauli*.

Atrebatii.

Fanum S.
Audomari.
Tervanna.
Hesdinum.

[*Artesia Comitatus concluditur ab Ortu Hannonia; à Septentrione Flandria; ab occasu comitatu Bononiensi; à Meridie ipsa Gallia. α Atrebatium munitissimum opidum aliquot obsidionibus & cladibus nostra ætate memorabile, est ad Scarpam fl. Gallie Regi hodie paret. β Fanum S. Audomari ad fl. Aa, urbs situ & arte munitissima. Hinc tertio lapide paulo infra Lesæ amnis fontis. γ Tervannæ conspiciuntur rudera, anno 1552 everfa. Hujus Provinciæ opidum est Hesdinum, ad confluentes Canche & Blangis, à Carolo V. excitatum & egregie munitum: hodie tenetur à Gallis.*]

III Hannonia.
Galliis.
Hainaut.
Germ.
Henegouv.
Montes.
Valentianæ.

III. Hannoniæ caput est *α Montes*, vulgò *Mons*, Gallis; Germ. *Bergen*. Secunda ab ea *β Valentianæ*, Gall. *Valenchienes*. *γ Cameracum*, German. *Camerick*, Gall. *Cambrai*, cum agro suo singularem provinciam conficere videtur, quæ dicitur *Cambresis*.

[*Hannonia clauditur finibus Flandria, Brabantia, Namurcensi Comitatu, Gallia & Artesia. α Montes Hannoniæ opidum haud vetus est, ita distinctum à Bergis D. Vinnoci, Wynoxbergen in Flandria, β Valentianarum ad Scaldim, ubi Rovallum recipit, in valle amœna sitarum, respublica olim tam bonis utebatur legibus; ut Norimbergenses ad ejus exemplum suam Remp. instituisse scribantur. γ Cameracense territorium alijs ad Artesiam referunt; Opidum munitissimum est cum arce.*]

IV Namurcum.
Gall.
Namur.
Germ.
Namen.

IV. Caput est, quæ provinciæ nomen dedit, *Namurcàm*, ædificiis magis valida quàm splendida

[*Continetur limitibus Hannoniæ, Brabantia, Leodicensibus, Lucenburgensibus & Gallia, Namurcum sive Namurum, ad Mosæ ac Sabis, seu Sambra confluentes, munitum ac dives est. In ditione Namurcensi lapis effoditur, unde excitatur ignis qui augetur aqua, exstinguitur oleo. Ortelius.*]

V Luceburgium.
Luzelburg.
Luceburgium.

V. Hic Ducatus nihil insigne habet, præter *Luceburgium*, unde nomen Provinciæ; & ipsa urbs tam fœda, quàm satis natura loci munita.

[*Ducatus Lucenburgicus habet ab Ortu Episcopatum Trevirensis: à Septentrione Ducatum Limburgicum & diocesim Leodicensem; ab Occasu Galliam; à Meridie Lotharingiam. Luceburgium metropolim percurret Elsa fl. Inde haud longe abest Palatium magnificum, à Petro Mansfeldio excitatum, in quo nihil ad delicias deest. Est hic quoque ad Mosella ripas Theonis villa, vulgò *Dienhoben* / opidum munitissimum à Gallis anno 1643. expugnatum.*]

Theonis
villas

VI. Hu-

VI. Hujus caput est *α Limburgium* urbs, minus inter reliquas
 xvii provincias clara. *Falcoburgium* ac *Dalem*, duo Comitatus, por-
 tiones sunt Limburgienſis Ducatus.

vii Lim-
burgium;

[Ducatus hic ab Ortu habet Ducatum Juliacenſem: à meridie Ducatum Lucenbur-
 gicum; ab Occaſu Episcopatum Leodicenſem; à Septemtrione Geldriam. *α Lim-* Limburgiū.
burgium provincia caput ad *Wefam* fl. præcipiti ſaxo impoſitum, arte item &
 manu valide munitum eſt: in ejus agro multum ferri ac æris effoditur.]

VII. Primaria *Brabantia* urbs eſt *α Antverpia*, Gallis *Anvers*, vii Bra-
 Germanis inferioribus *Antwerpen*, ſuperioribus *Antorſ*. Emporium bantia.
 quondam totius Europæ celeberrimum, nunc etiam urbs totius ter- Brabant.
 rarum Orbis ſplendidiffima: arce ſua maximè nobilis. *β Bruxella*, viii An-
Bruffel, magnifica urbs, reſtorum Belgii Hiſpanici ſedes; *γ Sylva Du-* tuerpia
cis, *des Hertogenboſch*; ac *δ Lovanium*, vulgò *Lewven*, inſignes urbes: Marchion
Praterè *ε Breda*, *Sevenbergen*, *ζ Bergen op Zoom*, *η Lier*, *Herentals*, *θ* Bruxellæ.
Dieſt, *Tienen*, & *Gemblours*, haud ignobilia ſunt opida. *i Mechlinia*,
Mechlen Germanis, *Malines* Gallis, quæ unam provinciam in xvii
 conficit, inter nitidiſſimas Belgicæ meritò numeratur. De cætero, Silva ducis.
 & in *Brabantia* Ducatus *κ Arſchor*: Marchionatus *Bergen op Zoom*; ix Mech-
 Comitatus *Hoochſtraten* & *λ Megen*; Baronatus *Breda*, *Dieſt*, *μ Grim-* linia Domi-
bergen. nium.

[Ducatus *Brabantia* habet ab Ortu *Geldriam* & Episcopatum *Leodicenſem*; à *Brabantia*.
 Septemtrione partem *Geldria* & *Hollandiam*; ab Occaſu *Hannoniam* & *Flandria*
 partem, *α Antverpiam* Dux *Parmenſis* ponte ſupra *Scaldis* fluvium, qui pe- Antverpia.
 dibus bis mille quadringentis in latitudinem ibi patet, ſtructo, obſidione cinxit,
 ac demum cepit anno 1585. Nobile hic floruit *Typographejon* *Chriſtophori Plan-*
tini, ex quo prodiit opus *Bibliorum Regium*. *β Bruxellis* quoq; ſedes eſt ſummi *Bruxellæ*.
 totius *Brabantia* ſenatus: urbs ad *Sin* fl. poſita eſt. *γ Sylva ducis* ad fluvios *Sylva ducis*.
Dommelam & *Aadam* vulgò *Aa* ſita, à *Mosà* fl. diſtat ſpatio duorum milliari-
 um, à *Ravenſteinio* quatuor, ab *Antverpià* duodecim. Opidum eſt amplum,
 pulchrum, ſitu & induſtria humana adeo munitum, ut inexpugnabile videri
 poſſit: *Fæderatarum* tamen *Provinciarum* armis domitum eſt anno 1629. Tan-
 tum lintei hic ſingulis paratur annis, quantum ducentorum coronatorum milli-
 bus vendi poſſit; ad quod opificij genus aquæ vicine ſecreto natura beneficio mul-
 tum conducunt. Urbs illa natura & arte munitiffima à *Fæderatis Belgis* do-
 mita & ſubacta eſt anno 1629, à quibus hodie tenetur. *δ Lovanium* ad *Dilam* *Lovanium*.
amnem & *Wortham* torrentem ſitum quatuor mill. *Mechlinià* diſtat. *Ganda-*
vo, aut ipſis *Parifiis* cenſetur amplius; ſi computantur ſuburbia. *Academia* hic
 inſtituta eſt anno 1426. Juſto *Lipſio* quoq; celebritatem debet. Hic *Johannes*
Fridericus Saxonia Elector aliquamdiu captivus detentus eſt. *ε Breda* ad *Merke* *Breda*.
 R. fl. in

Bergen op
Zoom,
Lira,

Mechlinia,

fl. in ditione est Principis Auranſia, munitiſſima enim arce; à Mauritio ſingulare ſtratagemate capitur anno 1589. Ab Hiſpanorum Duce Spinola fame & XI menſum obſidione expugnatur anno 1625: ſed à Fœderatis Provinciis duobus menſibus recuperatur anno 1637: ζ Bergen op Zoom opidum munitiſſimum, quoddam quaſi Hollandia & Zelandia vinculum, ab Hiſpanis fruſtra oppugnatum. η Lira ad Nelam fluvium duobus Antwerpia, & totidem ſerè Mechliniâ milliariſibus diſtat. θ Dieſta Baronia ad Demeram fl. Nicolai Clenardi patria eſt. ι Mechlinia in mediterraneo Brabantia ſita, quatuor milliariſibus diſtat Antuerpiâ, totidem Lovanio, ac totidem Bruxellis. Delaſfluvius mediam ſecat. Gaudet cœli temperie; unde Philippus I, & Carolus V hîc educati. Opidani innotam quandam habent venuſtatem morum ac urbanitatem; unde appellantur De Meesters van polit. Academia olim floruit; Guicciardinus tradit, aliquando IX filios diverſorum regum, XXIV. Principum, XXIX Comitum, eodem tempore operam literis hoc in loco dediſſe. κ Arſchotium ad Demeram fluvium eſt. λ Megen opidum munitum ad Moſam eſt. μ Grimberga olim fuit celebris. Ad Provinciam hanc pertinet quoq; Gemblacum vulgò Gemblours, abbatia, eruditum olim Seminarium.]

VIII.
Zelandia.
VValachria.
Scaldia.
Bevelandia.
Middelburgium.
Uliſſinga.
Vera.
Gufa.

VIII. Zelandia in inſulas complures diſſecta eſt; quarum nobiliores, VValachria, vulgò VValcheren; Scaldia, vulgò het Landt van Schouwen; & Bevelandia Auſtrina, vulgò Zuyt-Beverlandt. In VValachria urbs princeps eſt α Middelburgium, celebre Emporium. Secunda eſt β Uliſſingen, proximus in Zelandia ex Gallia ac Britannia advenientium navium appulſus. γ Vera, vulgò ter Veer, Scoticarum mercium Emporium. In Scaldia inſula eſt δ Sirickzee, opidum ſatis nitidum. In Bevelandia ε Guſa, vulgò ter Goes.

Zelandia.

Middelburgium,

Uliſſinga,

[Comitatus Zelandiæ nomen ex re habet; mari enim undiquaq; alluitur, & inſulis conſtat plurimis, ex quibus octo celebriores ſunt; præter inſulas memoratas ad Provinciam pertinent, Nord Bevelandia, Duvelandia, Tola. α Middelburgium, Gymnaſio & ordinario deputatorum Zelandiæ Collegio quoque nobilis, elegans ac prope munita urbs, habet ſtapulam ſive forum vinæ, ex Hiſpania, Gallia aliſq; provinciis importati. Tutiffima & capaciſſima ibidem eſt navium ſtatio. Inde oriundus fuit Petrus à Mittelburgo, inſignis Mathematicus, qui eo nomine Romam vocatus eſt. Scripſit ille de paſchatis celebratione. β Uliſſinga, duo millia paſſuum Middelburgo diſtans, urbs exigua quidem eſt, ſed arte & naturâ munita. Opportuno adeo ſitu eſt, & tam eximio portu ſpectanda, ut, quotquot ſerè ultro citroque commeant naves, hâc perpetuo tranſeant. Oceani Belgici habetur clavis. Quare Carolus V inter cætera conſilia ſecreſiora Philippo filio hoc etiâ reliquit, ut quàm diligentiffimè tueretur hunc locum: quod dum ille per ſuos arce exſtructa violenter conatur efficere, Belgis portam aperuit ad libertatem recuperandam. Tenuit Urbem illam pignoris loco Eliſabetha Angliæ Regina ab anno 1585, & poſt illam Jacobus Rex ad annum 1616. quo deducto præſidio Auranſia Principi,

Domino suo, restituta fuit. Habet Princeps ille ibidem palatium suum. γ Vera sen Campoveria munita, est in ditione Principis Auranſia. δ Zirikzea antiqua multis & insignibus gaudet privilegiis. Portu ejus aliquando arenis obducto, novus apertus est. ε Gula ad ostium Scaldis est opidum satis lautum..]

IX. *Hollandia* ob frequentia in varias Mundi parteis commercia totius Belgicæ celeberrima potentissimaque, dividitur in *Septemtrionalem* & *Australem*. *Septemtrionalis* Hollandiæ pars meridionalis, crebris lacubus interfusa, *Waterlandt* incolis vocatur. Princeps dignitate est totius Hollandiæ urbs α *Dordracum*, vulgò *Dordrecht*, & *Dort*, in ipsis lacuum, quos *Mosa* *Vahalesque* efficiunt, undis sita; vini Rhenani frequenti mercatu nobilissimum Emporium. At maxima potentissimaque omnium est β *Amsterodamum*, vulgò *Amsterdam*, opulentissimum ad Oceanum Germanicum Emporium: γ *Lugdunum* Batavorum, vulgò *Leyden*; omnium Belgicarum, nedum Hollandicarum, amœnitate salubritateque splendidissima: δ *Delphi*, vulgò *Delft*, *Guilielmi Principis Auriaci*, Illustrissimi Principis Mauritiï parentis, cæde insignita civitas: ε *Roterodamum*, *Rotterdam*, natalibus *Erasmi Roterodami* clara, secundum ab *Amstelodamo* Emporium. ζ *Haga-Comitis*, vulgò *des Graven Hage*, nobilissimus totius Europæ vicus; multisque urbibus præferendus; Comitum quondam Hollandiæ, nunc Consilii Confœderatarum Provinciæ universalis sedes: huc quippe, quoties de communibus negotiis decernendum est, universæ provinciæ conveniunt. Sunt præterea nobiles urbes, η *Haerlem*, θ *Goude*, ι *Geertrudenberge*, κ *Alckmaer*, λ *Edam*, μ *Hoorn*, ν *Enckhuysen*. In insulis Australibus est ξ *Briel*, haud postremum provinciæ opidum, & itidem ο *Geerfliet*. *Septemtrionali* Hollandiæ adjacent Insulæ duæ, π *Texel* & ϑ *Texel*, *Flielandt*, navium stationibus celebres. De cætero est in *Hollandia* comitatus σ *Egmont*, Baronatus τ *Brederodiorum* υ *Vianen*:

[*Hollandiæ Comitatus fines habet ab Ortū TransIsalaniam, & Geldriam: à Septemtrione Frisiam: ab Occasu mare Germanicum, & insulas Zelandicas: à Meridie Brabantiam. α Dordracum urbs pervetusta, Hollandiæ olim caput, Merua incumbit, quod flumen ex Rheno, Mosa, & Linga urbem præterfluentibus, nascitur. Anno 1521 Vahalis simul & Mosa, exstnuante in eos Oceano, ex agro inter hanc urbem & Brabantiam interjecto effecerunt immensum illum aquarum gurgitem, absorptis violenter 72 egregiis pagis, & in iis plus centum hominum millibus; qui cum omnibus suis fortunis miserando illo diluvio perierunt; & tum urbs illa à continente fuit avulsa ac instar insulæ destituta: nunc incolarum industria non exiguum agrum undis creptum mœnibus suis rursus conjunxit, propriâ ferè harum gentium arte. Est verò pulchra, dives, potens, amplis & elegantibus*

Amsterodamum.

Lugdunum.

Delfium.

Roterodamum.

Haga.

Lauduna.

bus edificiis ornata, & celebris Synodo, quam Reformati anno hujus seculi 19 ibidem celebrarunt. Dordracō oriundus fuit Paulus Merula, & Janus Rutgersius. & Amstelodamum nomen sortitum est ab Amstela fluvio, & voce Teutonica Damm | quod significat aggerem. Fuit olim vicus a piscatoribus inhabitatus; sed à trecentis abhinc annis in tantam excrevit urbem. Anno 1601 ades plusquam sexcenta privatorum opibus à fundamentis fuerunt exstructæ. Bursæ, dicitur Boerse / Templum australe, die Süder Kirche / & curia, splendida sunt edificia, qua nulli in Europa splendore & magnificentia facile cedant. Sunt ibi quoque rigidioris disciplina ergastula das Zuchtthaus / in quo mores; & alterum, das Spinnhaus / in quo semina labore exercentur. Tota urbs Palis prælongis & crassis superstructa; unde argutè quidam, si, inquit, videri posset heic fundus, numquam quisquam amœniorem vidisset sylvam. Civium incredibilis ibi est frequentia: & ferè major quotidie advenarum concursus. Non enim unius provincie, sed totius Orbis emporium est; de Amstelodamo, quod Sallustius olim de Carthagine, filere melius puto, quam pauca dicere. 2 Lugdunum à Romanis olim putatur conditum: fuitq; Prætoris Romani perpetua sedes. Cælum habet temperatius, quàm cetera Hollandiæ partes. Diurnam superiori seculo Hispanorum fortè ac constanti animo sustinuit obsidionem; Inde Academiã, præeunte Guilhelmo Arausino Principe, ornata est. Lugdunensis erat perfidus ille impostor & anabaptista, Johannes Buchold, sartor, vulgò Johann à Leida dictus; qui mirà quadam malitia & inauditis commentis se regem fecit Monasterii, anno 1534; sed tamen urbe captà atroci supplicio demum affectus. Edidit verò Leida complures viros eruditione præstantes, Johannem Gerbrandum, Nicolaum Leontium, Janum Doufam &c. 3 Delfi seu Delfium ab alveo seu fossa & aqua ductu ex Mosa in urbem perducto nomen habet. Fossam enim vulgò appellant Delf. Anno 1536 fortuito incendio major ipsius pars conflagravit: sed ex ruinis surrexit pulchrior. Ciconia tum visa sunt magno conatu anniti, si qua pullos flammis possent eripere; & quum ob pondus corporum nequirent, expansis alis sobolem suam obtrexerunt; Quædam etiam pertinaciter pullis adherentes eodem incendio hausta sunt. Multi enim in domorum culminibus avium istarum conspiciuntur nidi; quod ad illarum passionem urbs loco opportunissimo sita est. Guicciardinus, 4 Roterodamum propinquum Mosæ est & ad Roteram fl. unde nomen desumit, fauces. Varias olim calamitates expertum in amplissimam excrevit urbem: idq; eo potissimum tempore, quo ab Hispanis desertum fuit, Et superioribus quoq; annis magna accessio facta est. Heic bona coquitur cerevisia; qua istis in terris magnopere expetitur. Haud procul summo templo est statua aenea Erasmo à senatu posita. 5 Roterodamo tribus leucis distat Haga, non pulcherrimus modò, sed ditissimus quoq; & fortassis etiam maximus univèrsæ Europæ pagus, Auransius Princeps ibi pulcherrimum habet palatium. Semileuca ferè ab Haga situs est pagus Lausduna, ubi cœnobium, in quo Margarita Comitissæ monumentum cum inscriptione; ex qua cognoscitur, Margaritam illam anno ætatis suæ XLII, ipso die pasceves horà nonâ ante meridiem, anno salutis 1276 peperisse infantem viros promiscui sexus numero trecentos, sexaginta quatuor: qui, quum sacramen-

cramentum baptismi acceperant, cum matre expirarent. Singuli infantes narrantur fuisse pulli duntaxat gallinacei magnitudine. **Harlemum.** **Harlemum** ad Sparam fl. Amsterodamo tribus distat leucis. Albani ducis crudelitatem experta hac urbs, incendio etiā deformata; sed pulchrior surrexit, & incolarum numero adeo aucta est, ut superioribus annis hic supra XXV millia hominum fuerint numerata eorum, qui sexagenariis minores, & pubertatis annos egressi varias artes mechanicas & mercaturam exercebant. Artis Typographica inventionē urbi huic adscribit Hadrianus Junius. Anno Christi 1403 mulier quadam marina, sive Siren dicenda est, a piscatoribus capta Harlempi plures annos vixit. Vestita & assuescēta paulatim esui panis, lactis, & aliorum id genus ciborum; etiam nere & reliquum opus domesticum exsequi didicit; crucis insuper signo honorem & reverentiam exhibens, aliosq; usurpans ritus, quos à domina docebatur; sed semper muta mansit. Guicciardinus.

Gouda. **Gouda** ad Isalam Leida distat quatuor leucis majoribus, opidum lautum & praevalidum est. Hic conceptus & utero gestatus est Erasmus. **Gertrudis mons.** **Gertrudis mons.** ad Mervam fl. cluspearum piscatione celebre opidum est. **Alcmaria.** **Alcmaria** Harlempio quinque leucis distat, egregie minuta; unde Hispanus fortiter repulsus est; Lacubus erat circumcincta, qui siccati circumducto valido aggere in arva & pascua sunt conversi. Hic magni casei butyriq; paratur copia. Petrus Forestus Medicus fuit Alcmarianus. **Edam.** **Edamum** ad Idam seu Edam fl. & lacum hodie exhaustum, qui in arva & pascua conversus est: Plurime ibidem adificari solent magnitudine simul & specie commendabiles naves. Lautissimum quoque in territorio circumjecto premitur caseus, idq; tam incredibili copia, & cum tanto civium quaestu, ut univēsum opidulum inde locupletetur. **Horna.** **Horna** duabus ab Edamo leucis ad eundem sinum seu lacum Flevis sita à portu tortuoso videtur dicta; opidum peramœnum, dives & satis amplum, tutum habet portum. Gaudet mercatu annivērsario præter hebdomadarios; quibus ibi tanta copia casei butyriq; advehitur, ut solus, qui spectaverit, credere possit. In urbe illa natus est Hadrianus Junius, professione Medicus, & in omnibus liberalibus scientiis versatissimus, poeta eximius, & Philosophus celebris. **Enchusa.** **Enchusa** abest Hornā tribus leucis, ad eam maris Australis (vulgò Zuyder Zee,) partem, quæ Frisiam aspicit: Opidum lautum ac munitissimum, portu prorsus mirabili. Aedificantur ibi quoque naves plurimæ. Habet urbs illa peritissimos naucleros, & industrios valde navales socios. **Briela.** **Briela**, in insula Vorna jacet, quā Mosæ fluminis alveum Rhenus Oceano affundit. Opidum hodie valde munitum istud est, quod omnium primo, de improvviso & præter omnem Ducis Albani spem, ductu Comitum Marchie, calendis ipsi Aprilibus anni 1572. occuparunt extorres Belgæ. Desciverunt paulo post Flissinga, Enchusa, & alia quadam opida, non sine ingenti rerum & status mutatione. Superioribus annis urbs illa Elisabetha Angliæ Regiæ ab Ordinibus pignoris loco tradita, & per annos multos presidii Anglicis infessa; Sub regno Jacobi I. Angliæ Regis redempta & restituta fuit, presidiumque Anglorum deductum. Nunc Fœderatorum milite custoditur. **Geerflietum.** **Geerflietum** in eadem, cum Briela est insula, opidum mediocre. Ager ejus quàm optimus, & cum tritici mire speciosi, tum & aliarum egregie bonitatis segetum fertilissimus est. **Briela** duarum leucarum inter-

Gœrea.

Texel.

Flevolandia.
Vlieland.Scelling.
inf.VViering.
inf.

Urck inf.

Ens inf.

Voorna inf.

Gœree inf.

Over Flachee.

Somerdick.

Egmonda.

Brederoda.

Viana.

x Traje-

ctensis pro-

vincia,

vallo abjuncta est Gœrea, vulgò Gœree insula cum opidulo cognomine. Olim commerciis & navigationibus floruit. Nunc portu hinc obstructo, inde infestum habens Oceanum, multum de pristino splendore amisit. ⁊ Texel seu Tessalia, insula copiosa & omnibus rebus affluens, contra maris impetus partim collibus arenosis, partim aggere communitur. Ager magnam partem est pascuus, in quo multi oberrant pecudum greges. Amplissimum & pulcrum ibi est municipium nullis clausum mœnibus, quod eodem cum opidis jure & Magistratibus gaudet. s Flevolandia, Hollandis het Vlieland, à Flevo nomen sortita est, quam mytuli, vel si mavis musculi illi marini, Belgis Mosselen dicti, vel inprimis commendant. Cetera ad Hollandiam insula pertinentes sunt Schellingia, quinq; pagis habitata, armento dives; Wieringia ab alga marina dicta putatur, cujus ibi tanta est copia, ut ea aggeres sartos tectos conservent. In sinu, qui mare Australe, (Zuyder Zee) sunt Urck & Ens. Ad ostium Mosæ Voorna, Gœrea, Over Flachee, in qua opidum Somerdick. ⁊ Egmonda Oceano ab occasu propinqua est, & ab Alcmaria scsquireuca, à Bevervico duabus leucis distat. Pulcher profectò & concinnus admodum pagus, insignem habet arcem. ⁊ Brederodiorum antiquissima gens cognomen habet à Brederoda arce, quæ medio ferè inter Harlemum & Bevervicum itinere jacet. v Viana posita est ad levam Leccæ ripam, & Schoonhoviâ duabus tantum leucis abest.]

X. Trajectensis sive Ultrajectensis provincia, nomen accepit à capite suo à Trajecto, sive Ultrajecto, vulgò Utrecht, vel Utert. Urbs est ampla atque magnifica, Episcoporum quondam Frisiorum sedes. Est & β Amersfort, haud spernendum opidum.

[Provincia Ultrajectina, etsi cum Hollandia conjunctissima, peculiaris tamen & distincta ditio est. Ea præter metropolin Ultrajectum, quatuor opida complectitur; Durostadium, Rhenam, Amersfordiam, & Montfortium. Cingitur Provincia illa à Septentrione, Occasu & Meridie pœnè omni ex parte Hollandiæ sinibus, ab Ortum terminatur Ducatu Geldriæ. α Trajectum situm est ad veterem Rheni alveum, cujus aqua in Leccam sunt derivata. Illud notatu dignum, eo loco positam esse hanc urbem; unde unius diei itinere, pedibus pervenire queas, ad quodcunque libuerit è quinquaginta opidis, Ultrajectum circumstantibus. Potest quis manè urbe hac egressus ad quodvis è sex & viginti opidis etiam, lento gradu inambulans accedere, genio inibi indulgere, & Vespere domirursus ad cœnam adesse. Habebat Ultrajectum munitissimam arcem à Carolo V exstructam, quam opidani anno 1577 dejecerunt. Est vero ipsa urbs ampla, concinnis & elegantibus edibus exornata, Episcopatu olim nobilis. Ultrajectinus fuit Hadrianus VI. Pontifex Romanus, ex Germanorum gente postremus. Hic Papa factus nomen suum in baptismo acceptum mutare noluit. β Amersfordia à trajectu Emæ fl. quod vulgo de Eem, nomen sortita, ab Ordinibus nostro sæculo egregie muniri cepit, variaq; opera exterius adjecta. Durostadium, olim Batavodurum, situm est ad illum Rheni alveum, quem Leccam vulgariter appellant. Ve-

tustif-

Amersfordia.
Durostadiū
seu Batavodu-
rum,

tustissimum est opidum, cujus mentionem facit Corn. Tacitus. A Normannis olim fuit excisum. Praefules Ultrajeetini ibi fere sedem habere solebant ob amoenitatem & commoditatem, quam vita humana praestat. Rhena ad Leccam posita egregie munita est: Inde Traiectum petentibus vasti occurrunt campi, & praedives Vena cessitis ustibilis. Montfortium ad Isalam positum, paucis abhinc annis incendio misere deformatum est.]

XI. *Gelria Ducatus in duas hodie secatur parteis: quarum altera Hispanici, altera confederati juris est. Hispanica Gelria caput est a Ruremunda, sedes Episcopalis & conventus juridicus; dein & Gelder, quae nomen Ducatui dedit: post eam & Venloo, Gelria Confederata in tres dividitur potissimum portiones: quarum Velavia, vulgò de Veluwe, urbes habet & Arenacum, vulgò Arnhem, caput in hac parte, ac sedes olim Ducum, nunc conventus Juridicus totius provinciae. Post hanc sunt & Hardervvicum, & Elburgum. Betavia altera pars, hodie de Betuwe, veteris Batavia nomen fert: in hac sunt Comitatus & Buren, & Culenburg, eodemque pertinent duae munitissimae urbes, & Bommel, & Noviomagus, vulgò Nimwegen, & Nieuwegen. Tertia pars antiquae Gelriae est Comitatus Zutphaniensis, quae unam in XVII conficit per se provinciam. Nomen habet à capite suo & Zutphen: sunt praeterea nobilia munimenta, & Grolle, & Bredeford, Lochem.*

Rhena.

Montfortium.

Gelria.
Ruremunda.

Venloo.

Velavia.
Arenacum.

Betavia.

Buren.
Culenburg
Noviomag.XIV
Zutphania
Zutphen.Geldria
fines.

Ruremunda.

Kesselia.
eld ra.
Venloo.Stralen.
Wachten-
donck,
Montfort,
Hoorne.
Moers.Crevelt.
Arenacum.
Hardervvik
Elburgum

[Geldria à Septemtrione habet Frisiam: ad Occasum est Sinus Australis, vulgò Zuyder Zee, Hollandia & Ultrajeetina ditio: à meridie partim Mosae est, qui eam à Brabantia distinguit; partim Juliacensium finibus clauditur: ab ortu Rhenns est, & Clivia Ducatus. a Ruremunda ad Ostium Rurae fluminis, quod ad ipsam urbem aquas suas in Mosam exonerat; unde nomen id obtinuit. Ostium enim, sive Os, Tentonibus dicitur Mond. Distat urbs hac à Venlona itinere trium leucarum: estq; & civibus frequens, & opulenta, situ & munitione valida. Aedificiis erat concinna; sed anno 1655. incendio misere deformata est. Leuca unius intervallo Ruremunda distat Kesselia; olim Castellum Menapiorum, quod nomen & situs indicant. & Geldra est opidum mediocre, satis tamen munitum. & Venlona ad dextram Mosae ripam sita est. Inter Venlonam & Bercam fossa S. Mariae sive Engeniana duci coepit anno 1626. XXIV. stationibus munita ab Hispanis, spe Rheni aquas in Mosam deducendi, sed irrito conatu. In Hispanica ditione praeterea sunt Stralen arx munitissima, Wachendonck, Montfort, Hoorne, Moers, Crevelt. & Arenacum, opidum antiquum, & elegans dextra Rheni ripe impositum, à fossa Drusiana abest mille passus, & Hardervvicum ad sinum Australem, (Zuyder Zee) commodum habet portum. An. 1503. incendio fere totum vix trium horarum spatio periiit, quinq; aut sex domibus exceptis; sed brevi restauratum est. & Elburgum opidulum non inelegans ad eundem jacet sinum. In Velavia quoque sunt

Wagening.
Hatterm.
Büren.
Culen-
burgum.
Bommel.
Noviomag-
us.

sunt Wagening & Hatterm. » Buren Comitatus sui juris ditio est, Geldria contermina, neq; ejus territorio includitur. Opidum jacet haud procul Linga flumine ad torrentem exiguum. θ Culenburgum lava Lecca ripa appositum, Bura leuca itinere abest. Opidum satis elegans est cum arce munitissima. Suo hodie regitur Comite. ι Bommelia ad sinistram Vahalidis ripam est, Bura duabus leucis abjuncta; insula, qua vulgo Bommelervvert, caput, opidum pulchrum & validum. κ Noviomagus olim Imperij urbs ad Vahalem sita, unde ad Arnhem fossa utriusq; civitatis sumtibus est deducta. Complura monumenta antiqua Romanorum, itemq; nummi, ibidem sunt reperti. Est locus urbi pœnè contiguus, qui vulgò den Roomschen Voet, id est, pes Romanus appellatur. λ Zutphaniam Berkela amnis interfuit, qui extra urbem Isala miscetur. Lanta admodum, Teutoburgo sesqui leuca, Arnhemio quatuor, Noviomago sex plus minus leucarum itinere distat. Mauritius Auranſie Princeps eam anno 1591 intra quintum diem in suam redegit potestatem, & adeo munit, ut in validissimis Belgica Fœderata hodie habeatur urbibus. μ Grolla ad Slingam fl. posita, egregie munita Hispanis erepta est. ν Bredefortia in palustri loco sita est. ξ Lochem ad Berkelam fl. jacet. Ad hanc Geldria partem etiam pertinent Tiel ad Mosæ Vahalisque confluentes. Schenckenschantz fortalitium munitissimum, à conditore suo Schenckio, ita dictum, in insula Grauenvert, inter Rhenum ejusq; alveum, Vahalem, positum: Battenbourg, Munitio S. Andreae sive Fort S. Andres, auspiciis Andrea Austrij Cardinalis excitata; cui in vicina insula Voorn Mauritius Princeps aliam opposuit arcem, à suo nomine appellatam.]

Zutphen.

Grolla.
Bredefort.]
Lochem.
Tiel.
Schenken-
schantz.
Batten-
bourg.
Fort S.
Andres.

Trans-
Isalania.
Deventer,
Campen,
Svolla,
Steenwick.

XII. Transſalania nomen habet à situ trans Isalam flumen. Dividitur in tres partes: Salandt, Twente & Drente. Tota provincia celebratur tribus quondam liberis civitatibus, α Deventer, β Campen, γ Svvolle, nunc etiam eodem nomine gloriantibus. Sunt præterea duo insignia munimenta, δ Steenvyck, & ε Carverden; quorum illud satis egregium opidum.

Trans-
Isalania.
Daventria.

Campi.

Svolla,
Steenwick.

[Transſalania à situ trans Isalam dicta, fines habet ab Ortu Westphaliæ: à Septentrione Frisiam & Groningensæ Dominium: ab Occasu fretum Australe, die Zuyder Zee: à Meridiè, Geldriam. α Daventria ad dextram Isalæ ripam Svolla 4. leucis abest, ut natura, ita Mauritijs Principis consilio munitissima reddita est. Proditione Wilhelmi Stanlei in Hispanorum venerat potestatem; anno 1587: sed à Mauritio Principe recuperata est anno 1591. β Campi ad levam Isalæ ripam, adeoque ad ipsas fauces, sunt positi, quinque circiter à Daventria Leucis: urbs mole & momento magna ac concinna. Mercatura olim erat florentior; sed hodie ostium fluminis limo impeditum onerarias naves non capit. Campis prægrandi leuca distat. γ Svolla, ad torrentem ignobilem, qui aquas suas in Vidrum, qui vulgò Vecht, exonerat, haud procul ab Isala sita, unde vallum perductum & tria posita sunt castra. Urbs munitissima est. δ Steenvicum opidum exi-

guum,

guum, sed, ex quo à Mauritio Principe captum valide munitum, asidet Bloccfle amni, Meppela leuca spatio disitum. & Covordia quinque leucis Svolla distans arcem habet munitissimam magni momenti; quum aditum in utramque Frisiam intercludat. In provincia illa etiam sunt Vollenhoven, ad suum Australem, qui vulgo Zuyder Zee, opidum lautum cum arce diruta: Geelmüden ad V. dri ostium arcem habet munitissimam; inde haud procul Hasselt ad eundem jacet fluvium, opidum opulentum: Meppel sine mœnibus, unde bituminosus cespes in Hollandiam devehitur: Assen cœnobium; Oetmarsen, Oldenzeel, Almelo, Ryssen.]

XIII. Frisia, quæ Occidentalis cognominatur, vulgò West-Frieslandt, caput habet Leovardium, Lieuvarden, urbem splendidam, ac magnificam, ubi conventus Juridicus totius provinciæ, præfectorumque sedes. Sequuntur Harlingen, celebris portus a Franiker, Sneek.

[Frisia hæc concluditur intra Oceanum, Flevum lacum, Groningense dominium, & TransIsalanam. Dividitur in Ostergoam, Westergoam, & septem saltus, Sevenvolden. In Ostergoa sunt Leovvardium & Doccumum, Gemma Frisii patria; ubi aservatur manuscriptus Evangeliorum codex, quo usus traditur S. Bonifacius. In Westergoa est Harlinga in litore posita, emporium nobile & frequens, Franekera tantum leuca distans. Quod adjacentes agri apertis aquarum claustris inundari possunt, expugnatu difficilis est. In eadem Westergoa sunt, Sneca, opidum antiquum Joachimi Hopperi Jcti patria: Bolsverda portu gaudens satis commodo: VVorcum ad mare portum habens: Staverna olim nobilis, cujus portus arenis nunc obstructus est: Hindelopa mœnibus carens, objectis aggeribus agrè servatur; à piscatoribus incolitur; Ista fossa tantum munita & Slota. Septem Saltus, Sevenwolden nullas habent urbes; at pagos 77, & cœnobium unum. Solum ibi sterilius est; rigatur Kinderofl. Incola sunt bellicosi. Frisia objacent insulae duæ, Amelandia, tribus habitata vicis, & Sciermonicoga.]

XIV. a Groninga urbs est satis ampla ac celebris, quæ nomen provinciæ dedit. ß Delfziel, locus versus Germaniam munitissimus.

[Groningense Dominium in actis publicis appellatur Omlandia. Habet ab Occidente Frisiam; ad Septentrionem vadosa stuarua de VVatten, & mare; ad Orientem est Amisia fl. & Frisia Orientalis, itemq. Dullartus sinus, à fluctuum rabie sic vocatus: ad Meridiem jungitur TransIsalanæ. a Groninga ad Abæ & Hunesi confluentes est Rudolphi Agricolaë patria. Hunesus fl. supra urbem vulgò vocatur Schutendiep, infra urbem Reitdiep. Omlandia partes sunt Huningo, Fivelingo, VVestquartier, Oldampt, & Westervvold. Hæc pars paludibus plena multis arcibus & propugnaculis est munita. ß Delfziel in Frovelingonia per insignis pagus est, pari trium leucarum spatio à Groninga simul & Enda semotus, ubi & propugnaculum sapius olim instauratum ac dirutum: hodie

Coevorden,
Vollenho-
ven.
Geelmüde.
Hasselt.
Meppel,
Assen.
Oetmarsen.
Oldenzeel.
Almelo.
Ryssen.

XIII. Frisia
Occidenta-
lis,
dominium
Leovardi-
um.
Frisia lini-
tes & divi-
sio,
Leovvar-
dium.
Doccumum;
Harlinga.

Sneca.
Bolsverda.
Worcum.
Staverna.
Hindelopa,
Ista.
Septem
Saltus.
Kinderus fl.
Amelandia
ins.

Sciermoni-
coga ins.
XIV. Gro-
ninga Do-
min.

Groningen-
sis Domini-
i limites.
Dullartus
sinus.
Groninga.
Omlandia
partes,
Delfziela.

Damma.

tamen illud superest. In eadem Frivelingonia est Damma, opidum olim satis laetum, sed à Caesarianis expugnatum moenibus fuit spoliatum.]

Academiae
Belgicae.

XV. Academiae sunt, Hispanicae ditionis, Lovanium ac Duacum. Confœderatarum provinciarum, Lugdunum Batavorum, Franke-
ra, ac nuper erecta Groninga.

Fœderata
Belgicae di-
tiones & ur-
bes reliquæ

[Ceterum Belgica Fœderata plura alia per terrarum Orbem tenet loca; suntq; in Brabantia Sylva Ducis S. Hertogenbosch, Berga ad Zomam, Bergen op Zoom; Breda, cum aliquot locis aliis. In Flandria, Slusa, & alia nonnulla in eo tractu urbes; Hulstium cum universa Vessia. In agro Leodicensi Trajectum ad Mosam, Maastrich. In Coloniensi agro, Reinberga & Orsoy. In Frisia Orientali Roovort. In Ducatu Clivenfi, Vessalia, VVesel; Emmerich; Genes &c. In Limburgico, omnia fere tenent loca. In Africa iisdem Belgis parent Arguin, & alia loca in Nigritis: itemq; caput viride, S. George de Mina Cormantin, Tocquerati, aliaque loca maritima in Guinea Aurea, ex qua Portugallos ejecerunt. In Insula S. Thomæ, Pavaosan. In Regno Congo, Loan-da, insula & urbs. In promontorio Bona Spei, propugnaculum. In India, magnam Ora Coromandelis & Malabarica partem, multaq; munita possident opida. In Chersoneso Aurea, habent Malaccam. In insula Ceylano, munitum opidum, Columbo dictum, cum propugnaculo ad P. de Gallo. Moluccas insulas fere omnes tenent, aliasq; in his oris. In Java insula, munitissimum tenent opidum Bataviam. Ex Formosa insula à Sinesibus nuper sunt pulsæ. Brasiliam recuperarunt Portugalli. In America septemtrionali Belgis extorserunt Angli Novum Belgium cum Novo Amstelodamo. Habentur Belgæ simpliciores & minime mali; quos si semel in fraudem induxeris, inimicos experieris. Philoxeni omnes, omnes amant mundiciem, quæ in cunctis eorum rebus singularis est. Pecunia avidi, mercatura diligenter incumbunt. Desides ferre non possunt, eosque per vim ad laborem adigunt. Religionis sunt amantissimi, ad quam tamen nolunt compelli. Principibus suis orantibus omnia concedunt, exigentibus omnia negant, & amore potius quam imperio regi volunt.]

Belgarum
mores.

CAP. XX.

De Britannicis Insulis.

I.

Albion.
Ibernia.

Britannia.

Gallico littori ac Rheni ostiis adjacent insula innumerae, Britannica in universum appellata: quarum duæ magnitudine nobiliores, Albion atque Ibernia dictæ sunt: at quæ Albion antè, ab albis ad littus petris, Latinis hominibus vocitata fuit, propter excellentiam postea Britannia nomen sola obtinuit, cum reliquæ suis sibi nominibus appellarentur.

OCEANUS

OCCI.

DEN.

TA

LIS.

10	20	30	40	50	60	70	80
Milliare Anglica	Centum	200	300	400	500	600	700
Milliare Anglica	Centum	200	300	400	500	600	700
Milliare Germanica	Centum	200	300	400	500	600	700

Capode Cornouaille
Solentum
Etenstra
Soringe
Capode Suthin

NUS

GERMANI.

CUS.

BRITANNIA

MAIOR

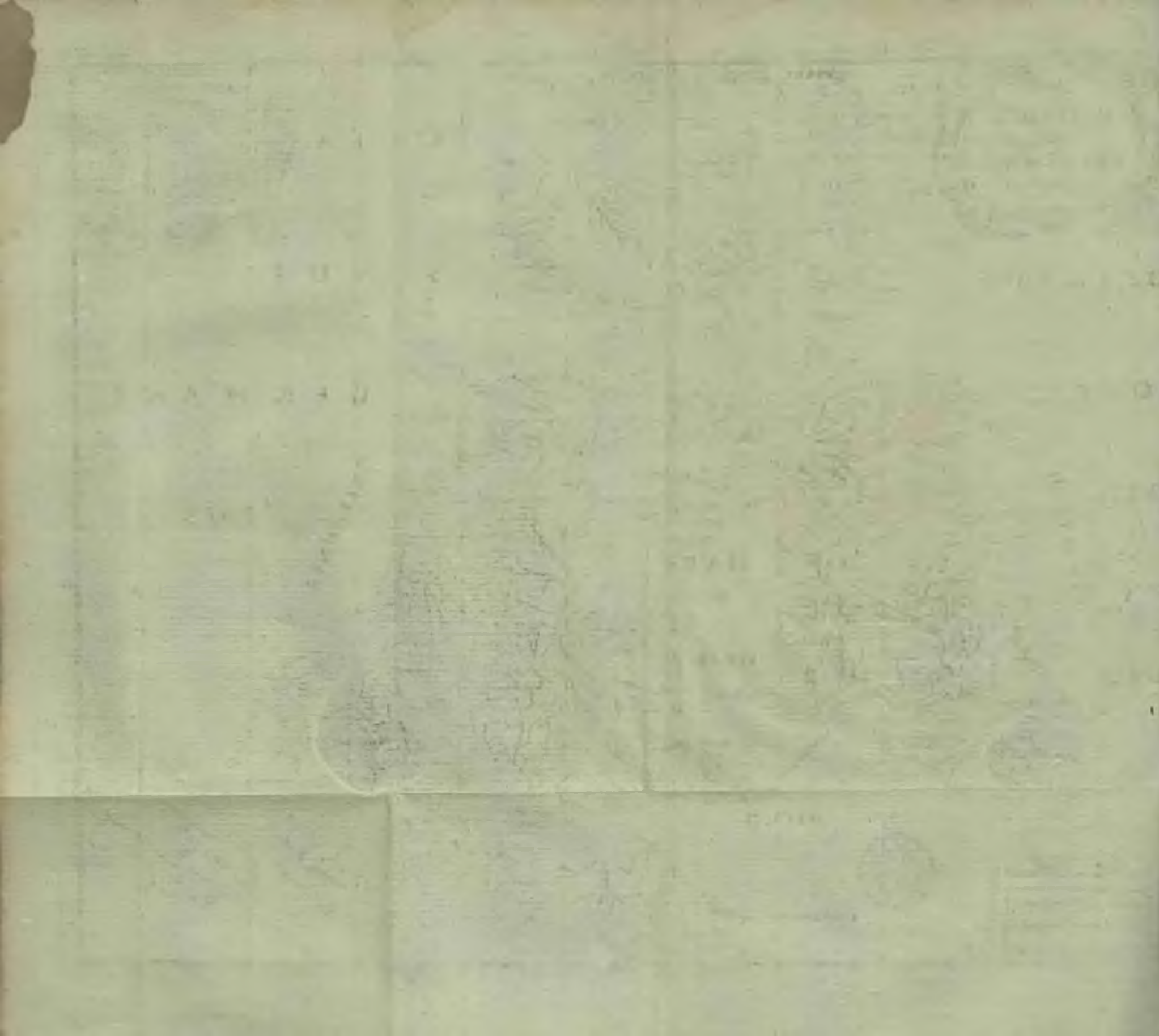
Oceani. Morinorum
Fretum Gallicum
MORINORUM
ARTOIS
Boulougne
Diepe

DANDY

Gent

Antuer

Diepe

II. Hæc omnium, quæ Europæ adjacent, quasque Romana notitia complexa est, maxima, nomen *Orbis alterius* mereri amplitudine suâ veteribus visâ est: clara Græcis, clara Latinis monumentis. Duo Regna, *Angliam* atque *Scotiam* continet.

III. *Anglia* solo est tam ubere ac fœcundo, ut omnia majori Cœli soliniridiorique forma prognata benigniùs quàm aliæ terræ alat; cœlo que natura adeò clementi, uti rorem marinum ac laurum magnâ copiâ producat. Id imbribus ac nebulis crassum asperitatem frigorum prohibet. Asperioris cœli solique est *Scotia*, longiùs in Septemtrionem producta: *Scotia*, saxo sterili plurimum ac lacubus horrida, tristisque aspectu.

[*Anglia* lupos non habet; non in ex regionis naturâ, quàm nobilium cura & venationibus; seu potius, quod ajunt, quoniam scelerati capite lupi pœnam capitis reddimere jussi, insulam ita tandem vacuam à noxio isto animali liberarunt. Coturnices tamen segetes sæpè effodiunt & affligunt. Oves ibidem sunt multæ velleris optimi; sed caro earum minus sâpida est.]

IV. Gens olim Britannica inculta, inhospita, immanibus moribus fera vel fœda: nunc *Angli* omnium delicatissimi perhibentur. Incolarum Nomen genti seu insulæ unde quæsitum, parum constat. Porrigitur Nomen Insulæ in longum à Tarvidio seu Orcade promontorio, vulgò nunc longitudo & latitudo, *Dunsbyheat*, ad Dubrim portum vulgò *Dover*, milliaria Germanica circiter CL. Latitudo maxima patet inter Dubrim ac Bolerium promontorium, vulgò *the Landes end*, mill. Germ. LXX. Ipsa forma triquetra in tres angulos se cuneat. Quorum unus *Septemtriones* prospicit: nullis contra terris, vasto atque aperto mari: alter *Belgas* ac *Rheni osia*: tertius *Hispaniam*. Unum latus in Orientem, Germaniæ (intellige veteris, *Situs* cuius pars Norvegia) obtenditur; alterum in Meridiem, Galliæ, tertium in Occidentem, Hiberniæ. Oceano undiquaque alluitur, ab Occasu *Hibernico*, ab *Septemtrionibus Caledonio*, ab Ortu Germanico, à Meridie *Britannico*; ubi fretum Gallicum inter Dubrim & Bononiam.

[*Mulieres in Anglia indulgentibus utuntur maritis, & nihilominus habentur castæ. Anglorum Viri in bello strenui, pericula ad furorem usq; contemnunt: Si tamen alimenta mores, desunt, nihil illis reperitur mollius. In re nautica promptissimi & expeditissimi, Tyranni maris vocantur; quos ea de causa valde formidant Turcæ. In bellis contra externos, in Reip. periculo, vexillum explicatur, quod Standartum vulgò Standartum, vocant. Est verò Standartum currus, in quo malus erigitur, in cujus summo apparet crux, quæ ex brachiis suis continet vexillum. In universa parentum bona succedit filius primogenitus, qui ceteris suis fratribus ex hereditate paterna, quantum*

tum libet, tribuit. Pupillorum nobilium tutela ad Regem pertinet; sed hic curam istam Aulico committit, qui satis maligne pupillorum bona sapè administrat. Latrones in viatorum vitam rarò deserviunt, spoliis contenti. In servos suos acerbissimi domini audiunt Angli. Parlamenti in Anglia potestas magna est; quippe sine quo Rex ferè nihil, quod alicujus est momenti, decernere potest. De cæteris vid. Cambdeni Britannia.]

CAP. XIX.

Divisio Veteris Britanniae, item de fluviis & opidis.

I.

Caledonia
Major &
Minor.
Major Bri-
tannia.

EA M insulæ partem, quæ nunc *Scotia* est, *Caledoniam* olim appellatam, cum ex aliis, tum ex Tacito maximè liquet. At tota postmodum divisa in Majorem, & Minorem. Major ea pars, quæ nunc *Anglia*: Minor, quæ *Scotia*.

Ostidamnii
s. Damnonii.
Durotriges.
Segontiaci.
Bibroci.
Cantii.
Trinobantes.
Zoeni.
Ancalitæ.
Atrebatii.
Dobuni.
Silures.
Ordovices.
Dimetæ.
Cornavii.
Coritani.
Parisii.
Brigantes.
Meatæ.
Damnoni-
um pro-
montoriū,

II. Majoris populi, quorum nomina apud rerum auctores clara: Ostidamnii ac a Damnonii; nunc *Cornuwall* regio: β *Durotriges*, *Devonschire*: γ *Belgæ*, *Somerset*: *Segontiaci*, *Soufsex* & *Southampton*: *Bibroci*, *Surrey*: *Cantii*, quorum regio *Cantium*, vulgò nunc *Kent*: *Trinobantes*, *Middelfex*, & *Hardforscheire*: *Caslii*, *Cambridge* & *Essex*: *Zoeni*, *Norfolck* & *Suffolck*: *Ancalitæ*, *Oxford*, & *Buckingham*; *Atrebatii*. *Berceria*: *Dobuni*, *Glocester*: δ *Silures* omnium latissimè incolentes, nunc *Wallia*, vulgò *Waelles*. *Ordovices*, *Cardigan*: *Demetæ*, *Cardmathin*: *Cornavii*, *Cornavvan*. Præterea *Coritani*, *Lincolnschire*: *Parisii*, ea pars *Yorckschire*, quæ *Lincolnschire* contermina: *Brigantes* reliquum *Yorckschire* & *Northumberlandt*, *Meatæ*, *Cumberlandt*. Horum omnium clarissimi fuere *Silures* atque *Brigantes*: hi numerosissimi, illi putnacissimi.

[Inde a Damnonium promontorium nomen habet; quod vulgò Cap. de S. Michel & Cap. de S. Justin. β *Durotrigum* regio aliis habetur *Dorsetschire*, quorum opidum *Dunium* seu *Dorcestria*. γ *Belgarum* nomen hodie videtur referre opidum *WVelles*. δ *Silures* sive *Silyres* *Cambdenus* statuit in *WVallia*, ubi nunc *Herefort*, *Radnovia*, *Brechinia*, *Monumethia* & *Glamorgania Comitatus*.]

Britannia
Minor sive
Caledonia,

III. At in *Minori Britannia*, sive *Caledonia*, olim omnia obscura, ac pleraque veteribus ignota, nihilque a *silva Caledonia* ac monte *Grampio* clarius.

[a *Cale-*

[a Caledonia sylva olim insignis & vasta agrestes & horridos genuit urfos. Ad eam aliquo modo notitiam suam armis propagasse Romanos, prope triginta annorum spatio, Plinius auctor est. Vestigia hodie dicuntur superesse ad Sterlinium opidum; ubi solent comitia celebrari, & dum Scotia suos in regno habebat reges, regij educabantur liberi. De monte Grampio dicitur cap. XXIV.]

Caledonia
sylva.
Grampius
mons.
Caledonia
sylva.
Sterlinium.

IV. Fluvii Britanniae celebriores sunt; *Tamesis*, a vulgò *Tams*; *Sabrina*, *Savern*, & *Humber*: brevissimo cursu at latissimis ostiis (id æstuarium efficiunt) commodum majoribus navibus accessum præbentes.

[Fluminum Britannicorum facile celeberrimus est a *Tamelis*, qui in Orientem fluens, Oceano Germanico sese infundit, per sinum, cui in adversâ insula parte alius oppositus, flumen *Sabrinam* emittit in Hybernicum mare. Ad *Tamesin* res contra Britannos gessit C. Julius Cæsar. Est hic fluvius in primâ parte insula, non longè à promontorio *Cantio*, Gallia in obliquum obverso ad frictum Gallicum sive *Morinorum*; ad quod Cæsar primâ in Britanniam expeditione appulisse creditur. Nec *Tamesis*, nec *Urnber*, & aliquot præterea Angliæ flumina, pluviis abunde cadentibus, nivibusq; liquefactis, argentur. Giraldus Cambrensis.]

Fluvii Bri-
tanniae.
Tamesis.
Sabrina.
Humber.
Tamelis fl.
Sabrina fl.
Cantium
promont.

V. Urbes Britanni nullas antiquitus incoluerunt; quum autem hominum esset infinita multitudo, creberrimis ædificiis dispersi egerunt; opida, ut autor est Cæsar, vocarunt, quum sylvas impeditas vallo fossâque munivissent, quo incursionis hostium vitandæ causa convenire consueverant. Postea verò, cum Romani eò legiones suas coloniasque invexerunt, cultius jam paucis quibusdam urbibus habitari cœptum est. In his *Camalodunum* fuit Romanorum colonia, nunc *Malden*, opidum maritimum in *Essexia*; & *Londinium*, nunc *London*, copia negotiatorum & conventu jam tum maximè celebre.

Habitatio-
nes Veterū
Britanno-
rum.

*Camalodu-
num*.
Londiniū.

CAP. XXII.

De Incolis Britanniae.

I.

DE incolis Britanniae sic Cæsar in Comment. de Bell. Gall. Bri-
tannia pars interior ab iis incolitur, quos natos in insula ipsi memoria
proditum dicunt: Maritima pars ab iis, qui praeda ac belli inferendæ
causa ex Belgis transierunt, qui omnes his ferè nominibus civitatum appellan-
tur, quibus orti ex civitatibus eò pervenerunt. Post hunc Tacitus: Britan-
niam, inquit, qui mortales initio coluerint, indigena, an advecti, ut inter
barbaros, parum compertum: habitus corporum varii, atq; ex eo argumenta:

Britannia
incola.

namq; Caledoniam habitantium rutila coma, magni artus, Germanicam originem asseverant. Silurum colorati vultus & torti plerumq; crines & positus contra Hispaniam, Iberos veteres trajecisse easq; sedes occupasse, fidem faciunt: proximi Gallis & similes sunt. Gallos vicinum solum occupasse creditur. Regibus olim, ut nationibus distincti, regebantur.

Britannia à
Romanis
tentata &
subacta.

II. Primus omnium Romanorum a *Jul. Cæsar* cum exercitu Insulam ingressus, quanquam prosperâ pugna terruerit incolas, ac littore potitus sit, potest videri ostendisse posteris, non tradidisse. At *β Claudius* Imperator trajectis legionibus gentem perdomuit: paulatimque in formam provinciæ proxima pars Britanniae redacta est: donec tota tandem in Romanorum potestatem sub *Domitiano* pervenit. Quanquam non desunt, qui negent, unquam à Romanis perdomitam fuisse Caledoniam, id est, Scotiam: pro argumento afferunt, γ *murum* in limitibus majoris minorisque Britanniae à Romanis, contra *Pictorum* *Scotorumque* incursiones, exstructum. Verum hos refellunt *Dionis* *Zosimi*que historiae, in rebus gestis δ & *Severi* & *Constantini* Imperatorum.

Muri inter
Angliam &
Scotiam.

[a *Cæsar* in Britanniam bis cum exercitu trajecit, in deditionem insulanos quosdam accepit, tributumq; & obsides eis imperavit. Deinde principes Britannorum per legationes se insinuarunt *Augusto Cæsari*. Post β *Claudii* auspiciis magnas res in insulâ hæc gessit *Julius Agricola*, *Hadrianus* γ *murum*, ab Oceano Germanico ad *Hybernicum*, per transversam insulam duxit. *Antonius Pius* cespitium *murum* excitavit. Post δ *Septimius Severus*, alium item *murum*, ab Occidente in Ortum, exstruxit: quod *Spartianus* in *Hadriano Pio*, & *Severo*, itemque *Aur. Victor* in *Severo* tradunt. Hic murus subinde reparatus duravit usq; ad *Valentianum III*. Tum enim à *Gallione* lapide vestitus insertis tubulis æneis. Hodie ab indigenis dicitur *Keepe VVal*, *murus custodia*, & *Pehitz Val*, *Murus Picticus*; *Britannicè* *Mur-Sever*.]

Saxones &
Angli in
Britannia.

III. Caterum, imperant *Romani* Britanniae ad *Theodosii* usque tempora: tunc verò cum legiones præsidiaque Romana, ad Galliam defendendam accersita, illam increm relinquerent; *Scoti* *Pictique* ulteriorem insulae partem, quæ nunc *Scotia* est, incolentes, ea occasione illecti, citeriorem, id est, *Angliam* armis invaserunt: quorum impetum, quum hi sustinere nequirent, *Anglos* ex Germania atque *Saxones* in auxilium vocarunt; hi postmodum hospitii fide ac jure violatis, *Britannos* domibus agrisque pepulerunt. *Pullorum* pars in *Galliae* extremum angulum sedem, ut supra dictum, nomenque intulerunt:

lērunt: pars intra montes, (*VVallia* nunc est) utpote loca contra hostium violentiam satis munita ac tuta, concedentes, ad hanc usque tempestatem priscam Britannorum gentis linguam conservare creduntur.

[*Saxones isti Britanniam inter se partiti nominarunt Saxoniam Transmarinam usq; ad Egberti tempora, qui sub Carolo M. militarat. Is à Saxonibus occidit Rex constitutus Cantianus, Northumbros & Saxones Orientales sibi subiecit, & sanxit, ut omnis illa regio cum victrix, tum victa uno nomine Engelland Anglia appellaretur, ipsique incola, Britannico & Saxonico nomine delecto, vocarentur Angli.]*

IV. *Scotia* abhinc à *Scotis* denominata suos ordine habuit a *Scotia & Anglia re-*
Reges: *Angliaque* ab *Anglis* nomine tracto, scorsim suos. *VVallia*, vul- ges.
gò *Anglis VVales*, incolis *Cambray*, suis olim principibus, post Anglo- *VVallia*
rum perfidiam, diu recta fuit. Tandem bello victa horum cessit im- Princeps.
perio. Inde mos invecus, uti primogenitus Anglorum Regis filius
Princeps VVallie nuncupetur. β

[a *Buchananus à Fergusio I ad Jacobum VI numerat CVII Scotorum Reges; ex Reges Sco-*
quibus LVII morte violenta periisse tradit *Henricus Ranzovius in exempl. tia.*
quod plerumque sit similitudo status, successus & obitus in parent. &
fil. Post *Elisabetha Anglia Reginae obitum Jacobus VI Scotia Rex regnum Anglie*
quoq; obtinuit, *Scotiamque suam cum Anglia & Hybernia conjunxit; quod con-*
tiguit anno Christi 1603. Ejus filius *Carolus I. quum anno 1649. à suis securi esset*
percussus, *Olivier Cromwell Protectoris nomine dominatus usq; ad annum 1658.*
Hujus deinde in dominatu successor Richardus filius per milites imperio exutus,
& *Carolus II. exul immeritus magno populi sui studio anno 1660. in regnum re-*
ductus haecenus regit. β Intra Walliam compulsi Britanni fortiter sese tuebantur,
ipsosq; Anglos saepe male multabant; adeo ut Offa Merciorum Rex objecto Vallo,
cujus vestigia supersunt, vulgò Claud-Offa, id est Fossa Offae, eos à suis pro-
hiberet finibus. Ita illi sub suis mansere Principibus, usq; ad Henricum III.
Anglia Regem. Tum Leolino Wallorum Principe caso, Wallia subacta & An-
glia attributa est. Inde Wallia Princeps dictus est Eduardus Primus, Henri-
ei III. filius. Suistamen usi sunt Walli legibus usq; ad Elisabetham Reginam, à
qua, istis abrogatis, Anglica illis praescripta sunt leges.]

Eduardus I.
VVallia
Primus
princeps,

CAP. XXIII.

DE ANGLIA.

I.

Cæterum, *Anglia* dividitur ab *Scotia Tueda* ac *Sulveio* fluminibus. *Anglia*
Occupat in longitudinem à *VVaymouth* promontorio prope Dorce- limites
striam, longitudo

& latitudo. striam, ad Barvicum opidum in finibus Scotiæ, milliaria Germani-
ca LXXX: In latitudinem ab opido S. Davidis ad opidum *Yarmouth* mil-
liaria circiter LX. At si infimam partem, id est, latus meridionale perme-
tiaris, milliaria erunt circiter LXX.

Divisio
Angliæ.

II. Caterum, *Anglia* divisa fuit medio ævo in duas parteis: *Cam-
briam*; quæ eadem nunc *VVallia*; & *Loegriam*, reliquam Angliæ partem.
Fuerunt ad patrum nostrorum memoriam in eâ Ducatus aliquot: ve-
rùm his abolitis, LII. Comitatibus, quos incolæ *Schires* vocant, tota
distincta est. *Archiepiscopatus* sunt duo: *Cantuariensis* in urbe *Cantuaria*;
vulgò *Canterburii*: & *Eboracensis* in urbe *Eboraco*, vulgò *Yorke*: his Epi-
scopi subsunt XXIV.

VVallia,

VVallorum
lingua.

Urbes, Por-
tus & Aca-
demiæ,
Londinium,

Eboracum.
Bristolium,
Southam-
pton,
Oxonium.
Cantabrigia.

Dubris.

[*Cambria illa Angliæ pars Occidentalis est, Sabrina & Dee vel Deva flumi-
nibus contenta, dividitur in Venedotiam, Provisiam, & Dehenbartiam. Ve-
nedotia, eadem VVallia Septentrionalis, habet Merionethiam, Arvoniam
seu Carnarvan, Denbigajam & Flintiam. In Provisiâ sunt Radnoriam & Montgo-
meriam. In Dehenbartia verò, quæ VVallia Meridionalis, Glamorganiam, Ma-
ridunum, Penbrochia, Menevia, Cretica sive Cartigania, Breckiniam, Herefor-
dia, & Monumethiam VVallia Borealis sterilior est, quæ ferè tota montana: qui-
busdam tamen in locis cessante abraso & combusto redditur fertilis. Incolæ natu-
ra loci sese faciliè tutantur, quod Vallibus multis fracta regio est. Heic montes
sæpe adeo vicini sunt, ut ex eorum verticibus pastores colloquantur; nec tamen
nisi totâ die ab una crepidine ad alteram perveniant. Australis VValliæ pars
fertilissima est; canes ejus, pecoris villarumque custodes, laudantur. Lingua Bri-
tannica antiqua in VVallia perhibetur esse reliqua; quam tamen Angli delere
moliuntur.*

III. Urbium princeps est α *Londinium*, *London*; caput atque
compendium totius regni, Emporiumque inter celeberrima Europæ ne-
quaquâ, postremum urbs amplitudine ac duorum templorum immensâ
magnitudine maximè conspicua. Hanc magnitudine incolarumque fre-
quentiâ sequitur β *Eboracum*, inde γ *Bristolium*, vulgò *Bristow*, Gallica-
rum mercium nobile Emporium; ut δ *Southampton* Hispanicarum. De
reliquo ε *Oxonium*, vulgò *Oxford*, & ζ *Cantabrigia*, vulgò *Cambridge*, il-
lustribus Academiis ornata, magnificentissimis collegiorum ædificiis ce-
lebrantur. Sunt præterea in primis visendæ arces seu domus Regiæ cir-
ca *Londinium*, in lætioribus atque amœnissimis agris dispositæ: qua-
rum nomina *Grinuvich*, *Richmont*, *Kingslon*, *Nonfuch*, η *Hamptoncourt*,
θ *Windsor*, & versus *Cantabrigiam* *Tebal*. Brevissimus ex Britannia ad
continentem tractus est à *Dubri* ad *Caletum*, vulgò *Calais*, Galliæ opi-
dum, mill. Germ. VI. Reliqui portus celebriores sunt; in Orientali in-
sulæ

fulæ latere *Nieucaſtell*, & *Hull*, *Lyn*, *Tarmouth*, *Harvvich*, *Colcheſter*; *Sandvvich*; in Meridionali latere & *Pleymouth*; in Occidentali latere, *Cheſter*: unde naves in Hyberniam navigaturæ ſolvunt.

[^a Londinii eſt regia *Withal*. ^ß Eboracum ad fl. *Yure*, medio fere ſitu eſt inter Londiniũ, Eboracum, Londinium & *Edenburgum*; fertur *Constantini M.* patria. Mortuus hic *Constantinus Imperator* iſtius parens. Ab eâ provinciâ filius regis ſecundogenitus nomen habet. ^γ *Briſtoliũ* eſt ad *Sabrinæ* fl. oſtia, à *Londino* 97 mill. in Occaſum. Inter urbes tertium ſibi locum vendicat. ^δ *Southamptonia* urbs maritima, in medio fere illius lateris, quod Meridiem ſpectat, ſita è regione inſulæ *Veſtis*. ^ε *Oxonium* ad *Cher-veli* & *Iſis* ſeu *Uſæ* conſuentes fl. *Londinio* in Occaſum 50 mill. diſtat. *Alvredus Saxonum rex* dicitur hic *Academiã* inſtituiſſe, anno C. 872. habet collegia *XVI*. ^ζ *Cantabrigia* *Londinio* abeſt in *Boream* 45. mill. Collegium hic inſtituit *Barſomus Elienſis* *Episcopus* anno *Chriſti* 1274. *Scholam publicam* antea conſtituerat ibidem *Sigebertus Eaſtanglorum Rex* anno C. 637. Hodie *XIV*. habet collegia. Hinc *Britannia* viros dedit celebres: præter *Lanfrancum* & *Anſhelmum Cantuarienſes* *Episcopos*, *Venerabilem Bedam*, *Alexandrum ab Ales*, *Nicolaum de Lyra*, *Guilielmum Occam*, *Bartholomæum Anglicum*, *Edoardum Hottonum*, *Thomam Morum* &c. ^η *Arx Hamptoncourt* eſt ad *Tameſin* ſplendidiffima, à *Thoma Volſeio Cardinali* condita; *Palatium* plane regium. ^θ *Windſoria* ad eundem eſt fluvium, in quo convenire ſolent quotannis, in die *S. Georgii*, *Equites Ordinis Garterii*, die *Nitter des Hoſenbandes*: *Hull* quum portas clauderet regi ſuo *Carolo I.* ab ipſo fruſtra oppugnata eſt; & hinc cœptum eſt bellum iſtud, ipſi regi & regno fatale. ^κ *Pleymouth* *Franciſci Draci* patria eſt. Caterum *Angliã* in *Cambriã* & *Lœgriã* dividi, ſuprà dictum eſt. *Cambria* provincia eodem loco memorata eſt. *Lœgria* verò alia eſt ſuperior, alia inferior. *Superior* deſcendit à finibus *Scotia* ad utrumque *Angliæ* æſtuarium the *Waſhes* in mari *Germanico*, & *Sabrinæ* fluvium in mari *Hybernico*. Ejus provincia ſunt 1 *Northumbria*, in qua *Barvvick* ad *Teiſſe* fl. & *Neucaſtel*. 2 *Cumberlandia* vel *Cumbria*, in qua *Carlile*. Inter has duas provincias intercurrit murus ſuprà dictus, incipit à *Carlile*, & deſinit apud *Neucaſtel*. 3 *Dunelmensis* *Episcopatus*, in quo *Dunelmum*. 4 *Westmorlandia*, in qua *Apelby*, & *Kandale* lanificio celebres. 5 *Lancastria*, in qua *Lancaster*. 6 *Cestria*, in qua *Cheſter*, ſive *Westcheſter*. 7 *Salopia*, in qua *Schrevvsbury*. 8 *Eboracum*, in quo *Torck*. 9 *Lincolnia*, ubi *Lincolne*. 10 *Notinghamia*, in qua *Nottingham*. 11 *Darbia*, ubi *Darbey*. 12 *Staffordia*, in qua *Stafford*. 13 *Leiceſtria*, in qua *Leiceſter*. 14 *Rutlandia*. 15 *Warvicum*, ubi *Warvvicke*. 16 *Wigornia*, ſeu *Worceſtershire*, ubi *Worceſter*. Inferior *Lœgria* in Oceanum *Britannicum* procurrit, ejus provincia ſunt 1 *Northfolcia*. 2 *Suffolcia*. 3 *Effexia*, in qua *Malden*, olim *Camolodunum*. 4 *Midleſexia*, in qua *Londinium*. 5 *Cantium*, vulgò *Kent*, in qua *Cantuaria* ſeu *Canterbury*, *Archiepiscopi ſedes*, *Dover* &c. 6 *Surria*. 7 *Suthſexia*. 8 *Southamptonia*, in qua *Southampton*. 9 *Dorcestria*, in qua *Dorcheſter*. 10 *Devonia*, in qua *Exceſter* & *Pleymouth*.

Faulmouth,
Bristol.
Welles.
Bathe.
Wilton.
Winſfor,
Gloceſter,
Buckingham,
Hertford.
Bedfort.
Northam-
pton.
Fotering-
hay.
Hunding-
thon,
Cantabri-
gia.
Inſulæ ad
Angliam.
Mona.
Menavia.
Angleſei.
inſ. Vectis.
Garneſai,
Jarſai.

11 Cornubia ſeu Cornvallis, in qua celebris portus Faulmouth. 12 Somerſetus, in quo Brioſolia, Welles & Bathe, ab aquarum calidarum ſcaturigine ap-
pellata. 13 Wiltonia, in qua Wilton. 14 Berceria, in qua Windſore. 15 Glo-
ceſtria, in qua Gloceſter. 16 Oxonium, in qua Oxford. 17 Buckinghamia,
à fugis, buchen vel boechen; in qua Buckingham. 18 Hertfordia, in qua Hert-
ford. 19 Bedfordia, in qua Bedford. 20 Northamptonia, ubi Northampton, &
caſtrum Foteringhay, ubi de Maria Scotia regina Jacobi matre, Caroli I avia, ſup-
plicium ſumptum. 21 Hundingdonia, ubi Hundingdon. 22 Cantabrigia, ubi
Cantabrigia. Atque hac de Lagria.]

IV. Inſularum Anglico litori appoſitarum clariores ſunt; ab
Occaſu Mona, nunc Man, incolis quondam validiſſima; & Menavia ſi-
ve Monapia; nunc a Angleſei Anglis; Vallis, Mon; à Meridie eſt ß Ve-
ctis, nunc Wvigh.

[a Angleſei, inſula Wallia ora adjacet apud Bangorium opidum, adeò continenti
vicina, ut quandoq; recedentibus fluctibus abſque navigio ad eam perveniat.
ß Vectis inſula eſt, in quam rex Carolus I è captivitate elapſus; indeq; abreptus,
Londinii capite truncatus eſt. Garneſai, itemque Jarſai inſula, quæ Gallico litori
pretenduntur, Anglici juris ſunt. In hanc olim damnati relegabantur.

CAP. XXIV.

DE SCOTIA.

I.

Scotia lon-
gitudo &
latitudo.

Scotia longitudo eſt à Meridie in Septentriones, id eſt, à promon-
torio, quod accolis The Mule, of Gallovay, qua Hyberniam ſpectat,
ad promontorium Dunsbyheat, quod ab Occadibus Inſulis conſpi-
citur, mill. German. Lxx: latitudo ab Occaſu in Ortum, hoc eſt; à No-
vantum promontorio, nunc Ardermouth head prope Mulam inſulam, ad
promontorium Buchananum, vulgò Bughamnes, milliaria 1. Regio, ut
ſolo, ſic incolis bifariam diviſa eſt. Quippe a Grampius Mons, nunc Grans-
bain, ab occaſu in ortum tendens mediam ſecat.

Grampius
mons.

Scotia Se-
ptentriona-
lis provin-
cia.

[Mons a Grampius Scotiam dividit in partem Septentrionalem & Meridiona-
lem. Septentrionalis Scotiæ provinciæ ſunt 1 Strathnavernia, id eſt, vallis
Navernia. In qua aliquot caſtra verſus Orcades. 2 Cathneſia ſeu Canthnes,
in qua pro montorium Duneste & Girnego; Item Catnes & Ackyrgill caſtella ad ma-
re. 3 Sutherlandia, in qua Dorno & Clyne opida maritima. Hic ſunt montes
candidi marmoris. 4 Roſſia, in qua Tavn, ad fl. Tavn, Tarbart. 5 Moravia vul-
gò Muray, ubi Elgin, Spyne, Neſſum &c. 6 Loquuhabria, in qua Kyntail. 7 Abre-
netha, nunc Strahdee, in qua Aberdonium, Academia. 8 Anguſia, in qua
Brechin & Dundee. Meridionalis Scotiæ provinciæ ſunt 1 Perthia, in qua Dun-
chel. 2 Fifa, ubi Fanum S. Andrea, Cuprum & Abrenethium. 3 Strivilingia,

Meridiona-
lis Scotiæ
provinciæ.

in qua Sterlingium, ubi comitia celebrantur, & regii solebant educari liberi; & Doublain. 4 Cuninchamia, in qua Yrvven & Ayr. 5 Clidesdalia, in qua Glasquo, Lamryck & Hamilton. 6 Gallovidia, in qua promontorium Gallovay. 7 Laudonia, in qua Dunbar & Edenburgum, urbs inter montes, ut Praga in Bohemia, sita; in editiori monte est castrum puellarum, in quo priscorum Scotia regum & nobilium filie manuarius artibus discendis arcte quondam asservabantur. 8 Marcia seu Marchia, in qua Bervicum maritimum opidum, Hovvyn, Kelsö &c. Univerſa Scotia frigidior est, frigus tamen vaporibus, qui ex paludibus, & aestua- Soli Scotici
riis surgunt, infringitur & debilitatur. Nobile fert hordeum, ex quo cerevisia co-
natura,
quitur, paris cum vino acrimonia. Lupos Scotia habet ferocissimos; qui, nisi à ca-
nibus generosis reprimerentur, universam regionem redderent vastam. Cervorum
tantam ibidem reperiri tradunt multitudinem, ut in una venatione publica 1000
& 1500 capiantur & jugulentur. Mus major non reperitur in Scotia, ac aliunde
importatus moritur. In Sylva Caledonia sunt boves sylvestres candidi, leonum in-
star jubati. Isti herbam, quam homo tractavit aut calcavit, non attingunt, nec
comedunt. Dat Scotia ferrum, plumbum, sulphur, argentum, lazurum, lanam
bonæ notæ; itemq; electrum sive succinum. Lacus & fluvius Nessæ reliquis aquis
hic frigore concreſcentibus nunquam congelatur. In Lelgovia provincia lacus maxi-
mus, vulgo Lomond, sine vento sic plerumq; intumescit & agitur, ut audacissi-
mos terreat piscatores: pisces, qui in eo sunt, carent pinis: Insulaq; ibidem est, pe-
coris pascendo sufficiens, quæ ventis agitata circumfertur. Hector Boëthius.]

II. Qui meridionalem partem habitant, cultiores numerosiores-
que, lingua propemodum ac moribus utuntur Anglicis. Septemtriona-
les, hominum genus asperum, ferum ac sylvestre, sermone, habitu, mo-
ribusque Hyberniciis vivunt.

[Septemtrionales & Montani Scoti sermone utuntur Hibernorum. Carnibus semico-
ctis, quod iis plus succi inesse putant, delectantur Scoti pariter ac Angli.]

III. Urbium clarissima est Edenburgum, vulgò Edimbrov; regni Edenburgū.
caput sedesque Regia: Glasgo & S. Andreas, Archiepiscopatus sunt in-
signes, quibus suppositi Episcopatus xii. Academia illustris est S. Andrea, Archiepi-
& Aberdonium, vulgò Aberdon & Aberdain, haud ita nobilis, at por-
tus celebris. scopus, Academiæ.

IV. Insularum ad Scotiam clarissimæ sunt versus Occasum, α Insulæ ad
Hebrides xxx amplius numero: ad Septemtrionem β Orcades, nunc The Scotiam.
iles of Orknay, x. amplius numero: longius diffusæ versus Septemtrionem, Hebrides,
vii. Acmodæ, nunc Farre. Ultima Britannicarum erat Thule, nunc Islandi: Orcades.
de qua postea suo loco. Acmodæ, Thule.

[α Hebrides in mari Caledonio, etiam Hebusæ & Æbusæ, Bedæ Mevanix dictæ,
aliis sunt numero 44. præcipua Levissa, Eusta, Skye, Mula, Ila & Jona β Or-
cadum, quæ vulgò etiam Schetland, caput est Pomona, vulgò Mainland, in qua
Kirk-

Kirkvull. Nulla in Orcadibus invenitur arbor, neq; solum fert triticum; quum tamen reliquarum frugum ibi magna sit copia. Nec serpentes aut venenata in insulis istis sunt animalcula. Incole licet sint bibacissimi, nullus tamen ex iis visus est ebrius, stolidus aut demens. HecTOR Boëthius. Circa insulas illas Hollandi quotannis ingentem halecum copiam piscantur, qua deinde per universam devehuntur Europam. Ad insulam Fare, vulgò Faire, volucres passere haud multo majores tanta celeritate per mare decurrunt, ut non videantur pedes aquis tingere. Id quum vident nauta, mox venturam tempestatem colligunt. Hoïerus in epist.]

CAP. XXV.

DE HYBERNIA.

I.

Hybernix
nomen.

HActenus de Albione Britannicarum Insularum maxima; item de minoribus Britannicis insulis: at secunda magnitudine est in Occasum sita Hybernia; Iverna, & Jerna quibusdam appellata: nomine inibi nato: quum incolæ hodieque Eryn vocitent, Angli verò Irlandt. De natura hujus insulæ, incolarumque ingenio, etiam nunc verum manet, quod tot retro seculis Pomponius Mela tradidit: Adeo luxuriosam herbis, non latis modo, sed etiam dulcibus, ut se exigua parte diei pecora impleant, & nisi pabulo prohibeantur, diutius pasta dissiliant: Cultores ejus inconditos esse, & omnium virtutum ignaros, magis quàm alias gentes. Hæc Mela; Cæterum, coelo est miti, clementi ac sereno, terra nullum animal venenosum alit, nec patitur. Longitudo ejus maxima porrigitur mill. German. lx. Latitudo autem mill. German. xxx.

Hybernorum
mores.

[Humidior est Hybernia fontibus fere ubique rigua; lini lanæq; ferax. Sermone utuntur Hyberni eodem, quo Scoti montani. Ex quo verò Angli Colonias in Hyberniam misere, eorum lingua quoq; eo est delata: unde pleriq; nobiles utramq; calant linguam. Carnibus delectantur Hyberni omnes, cibisq; capiunt miro silentio. Mater filium non nutrit, sed cum committit nutrici aut nutricio, qui pari observantia cum parentibus coluntur. Alumno agrotante ex dissitis etiam & longinquis insula oris accurrit nutricius. Magis se diligunt, qui nulla tenentur cognatione, quam fratres, affines & sanguine juncti. Vestimentis utuntur versicoloribus: flavum tamen colorem plurimi faciunt; unde, quibus capilli sunt flavi, comam nutriunt, eaque superbiunt. Matrimonium mature ineunt, & virgines adeò festinantur, ut quandoq; decimo anno nubant. Præter furandi artem fere nullam excolunt Hyberni. Domo mane exeuntes furta sua Deo commendant, optantq; incidere in divitem, quem spoliare possint. Quod tamen de exteris intelligendum; nam furta inter suos commissa puniunt. Morituri adsunt præfica, quæ animam morientis retineant. Postquam expiravit, tota domus ejulatu & planctu repletur. Ex defuncti bonis plurimum aufert, qui potentior est, & patruus nepotos suos

suos paterna hereditate saepe fraudat. Quatuor iis sunt militum genera: primum est equitum: Secundum militum statariorum, Geleglasii vulgo vocati, qui jurant, se pugnam nunquam detrectaturos: Tertium levis armaturæ, qui nominantur Karni: Quartum est Curforum, Deltinos appellant. Vox militaris iis est Pharo, Pharo.]

II. Qui populi primi eam incoluerint, parum constat, nisi quod ^{Incolæ.} Celtici cum reliquis Britannis fuerint generis. Brigantes, Cauici, Manapii, quos in eâ Ptolemæus memorat, mirum, ni ex Gallia, Britannia, Germania, huc trajecerint. Dividitur hodiè in quatuor potissimum regiones, ^{Provinciae.} a *Langinia*, vulgò *Lenquesler*, in Orientem spectans, ut Angliæ propior, ^{Langinia.} ita cultior. Haud multum absimilis huic ß *Mononia*, vulgò *Mounslar*, ^{Mononia.} qua Galliæ in Meridiem obtenditur. Asperiores γ *Connacia*, *Connacht*, & ^{Connacia.} δ *Hulton*, *Quunslar*; hæc in Septemtrionem, illa in Occasum, vergentes. ^{Hulton.}

[In a *Langinia* sive *Langenia* est *Dublinum*; habet 10 Comitatus. ß In *Mononia* ^{Hyberniæ} seu *Momon*, sunt *Watenfort*, *Corcagia* in lacu sita, & *Cashyl* seu *Cashylia* ^{provinciae.} Archiepiscopus, & *Lymericum* opidum; habet 7 comitatus. In *Momon* fons est, cujus aquis, si quis capillos tingit, statim redduntur Cani. *Cambdenus*, γ *Connacia* sive *Connactia* habet *Letrunum*, *Meynum*; & 6 Comitatus. δ In *Hulton* sive *Ultonia* est regni metropolis *Armacana*, cujus Archiepiscopus primas fuit *Hybernia*. Quintam his addunt alii partem, *Mediam Hyberniam*, in qua sunt *Labernus*, sive *Cillair*, & *Drocheu*.]

III. Comitatus per totum regnum sunt xxxiii. Opidula rectius, ^{Comitatus} quam urbes, ^{& opida.} Hybernos incolere dixeris. Regni caput est *Armagh*: Secunda ab hac *Dublyn*, opidum munitissimum, sedes præfecti, quem huc cum titulo Vice-regis mittit Rex Angliæ; sedes item Archiepiscopi, ut & *Armagh*; & *Cashyl*. His subiecti sunt Episcopi xii. *Arglas* celebris est portus; *Academiam* sustinet prædictum *Dublinum*. Atque hæc breviter de Insulis Britannicis: nunc tempus est in Continentem reverti: ac primo loco de Germaniâ.

[Quonam olim Hybernis imperarint, non habemus compertum. Paulo ante tempora Caroli M. Normanni insula illa perhibentur potiti. His per indigenas ejectis successere Ostmanni, qui in quatuor regna Hyberniam sunt partiti. Sed Rothericus Connaciæ Rex totius insule imperium consequutus est. Verum Dermicius ab illo ejectus Anglorum imploravit auxilium, iisq; viam & aditum ad Hyberniam occupandam aperuit, per socerum suum Penbrokie Comitem in regnum restitutus. Postea Henricus II. in Hyberniam transiit, in quem Rothericus & ordines sui regni contulerunt; ex quo tempore Anglia Reges dicti sunt. Domini Hybernæ usq; ad Henricum VIII, qui in Hybernorum Comitibus Rex declaratus est, quod Domini appellatio seditiosis quibusdam displiceret. Inde insula regitur per Proregem, qui antea Custos & Conservator Hybernæ vocabatur.]

LIBER TERTIVS.

CAPUT I.

De veteri Germaniâ.

I.

GERMANIAM, quæ nunc terrarum cultu, urbium splendore, ædificiorumque magnificentiâ, cum Italia conferri, reliquis verò regionibus præferri possit, *terris informem, montibus asperam, cultu aspectuque tristem, in universum sylvis horridam, aut paludibus sædam, utrisq; inviam*, veteres prodiderunt. Intantum res mutantur!

Germanorū
nomen.

II. *Nomen Germanorum* unde deductum sit, varium inter autores est certamen. A Gallis id inventum, & *quinque* primò Germanorum nationibus, *Eburonibus, Condrusis, Segnis, Carasis & Pemanis*, è Germania in Galliam transgressis, inditum, qui postea uno itidem fuere nomine *Tungri* dicti; ex Cæsaris, Taciti, Dionis, & aliorum scriptorum monumentis, clarum fit rimantibus. Id postmodum Gallorum Romanorumque usurpatione in universam gentem Transrhenanam transiit. Ipsa gens suo sibi vocabulo semper appellata fuit *Teutisci*, vulgò *die Teutische*, ab ipsius veri æternique Dei, rerum omnium conditoris, antiquissimâ pluribusque gentibus usurpatâ appellatione *Theuth*: ab hoc enim illi, & à primo mortalium *Manno*, id est *Adamo*, è terrâ condito, originem seducere prædicarunt; ut latius infra dicetur.

[*Quing; illi populi Rhenum transgressi, finibus illis, quos occuparunt, Gallos expulerunt, ab iisq; victis & pulsus dicti sunt Germani, sumto ab re vocabulo. Guerra enim seu Gerra ut olim Celtis, ita hodiè Gallis significat bellum, & Germanis nonnullis pugnam aut tumultum. Hinc quoque natum videtur vocabulum Getwehr! quod omne genus armorum significat: item eine Wehre, id est, gladius. Ex isto igitur vocabulo Guerra seu Gerra & Gerraman factum est Gerreman seu Werman, id est, bellator. Multa enim vocabula hodiè scribuntur per W, quæ olim per G scribebantur. Gens verò ista nil nisi arma & bellum spirabat: inditumque iis hoc nomen à Gallis, Tacito teste, ob metum.*]

Germaniæ
limites.

III. Ad limites Germaniæ quod attinet, vehementer errant illi, qui latius nunc, quàm olim, Germaniam patere, ex *Ptolemæi* Geographia

phia affirmant; maximè ii, qui duplo majorem faciunt. Secus mihi sententia est, qui dimidio minorem censeo. *Elfatiam, Lotharingiam, Tre-viros, Luceburgenses, Brabantios, Juliacenses, dimidiam partem Gelriae, Hollandiae, omnem Seelandiam, ac Flandriam* hodiè accessisse, ajunt: ego accessisse nego; mansisse assevero. Quippe *Plinius* jam inde Germaniæ limitem ad *Scaldim* fluvium protendit. Idemque simul & *Tacitus* ab usque *Sequanis* omnem Rheni citeriorem ripam Germanos accoluisse tradit. Apud *Casarem* ipsi *Rhemi*, Belgica natio, ultrò testati sunt. Belgas plerosque esse ortos à Germanis. Ex Gallia quidem uni *Helvetii*, ex Illyrico veteri *Vindelicia* & *Noricum*, quæ inter Alpes Danubiumque sitæ sunt regiones; item *Pannonia superioris pars*, extra veteris Germaniæ limites nomenque censitæ fuerunt. Verùm cis oppono quicquid est terrarum hodiè *Polonia citra Vistulam* amnem, qui terminus olim Germaniæ fuit; item *Bo-johemum*; quarum regionum sermo apertè genus atque originem incolarum indicat: *Prussios* etiam atque *Livones*, quia Germanicâ linguâ utuntur, Germaniæ accessisse illi censent: quum antiquitus *Venedi*, Sarmatica gens, incoluerit: ego & hos accessisse nuper, nego; mansisse à multis sæculis, ajo. Quippe *Æstios*, qui olim totam Livoniam ac Prussiam, omnemque ferè dextram ripam Vistulæ latè patentem occuparunt, disertissimis verbis Germaniæ ascribit *Tacitus*. Idem auctor, & *Plinius* regiones hodiè, *Norvagiæ, Suediæ* ac *Fennos*, & quidquid terrarum Oceano Septemtrionali, Moscoviæque confiniis ambitur, Germaniæ attribunt. Quin etiam *Peucini*, alio nomine *Bassarna* dicti, à Vistulæ fontibus olim ad Pontum usque Euxinum & Istri ostia extensi, Germani fuerunt, testibus iisdem Scriptoribus.

IV. *Vetustissimi* igitur Germaniæ termini fuere; ab Occasu *Rhenus* amnis, & Oceanus Germanicus; à Septemtrione Oceanus Septemtrionalis sive *Hyperboreus*; ab Ortus *Granvicus* & *Finnicus sinus*, mare *Suevicum*, sive *sinus Codanus*, *Vistula* amnis, & à fonte ejus linea ad Sarmaticos montes ducta, qui è Septemtrione in Meridiem ad Danubii usque ripam protensi, ubi opidum nunc Hungariæ *Vacia*; dein à Meridie ipsum *Danubii flumen*. Postcâ verò portiones ei ex Gallia ad lævam Rheni ripam, & ex Sarmatia ad sinum Codanum & dextram Vistulæ ripam accesserunt, ut dictum est.

V. *Longitudo* ejus summa fuit à Scritofinnia promontorio, vulgò *Nortkiin*, quod in Oceanum Septemtrionalem excurrit, ad Danubium usque mill. Germ. cccc. *Latitudo* verò maxima à Rheno nunc juxta *Basi-*

Vetustissimi
Germaniæ
termini.

Germaniæ
longitudo.

Basileam, ad *Amodocam* usque paludem, quæ in confiniis Russiæ, Lituaniæ ac Podoliæ sita est, mill. Germ. c c.

CAP. II.

Divisio Veteris Germaniæ, ac primum de Vindilis & Ingævonibus.

I.

Vandalorū
nationes fu-
ere Gothi.

Carini,
Lemovii,
Rugii.

Varini,
Anglii,
Eudoses,
Suardones,
Nuithones,
Caviones,
Deuringi,
Longo-
bardi,
Semnones.

Burgundio-
nes,

Vandali
& Venedi.

Ingævonum
populi fu-
ere Chanci.
Foss iidem.
qui Saxo-
nes,

Genera Germanorum quinque à Plinio traduntur, *Vindili*, *Ingævo-
nes*, *Istævones*, *Hermiones*, & *Peucini*, qui & *Baslarnæ*. *Vindili*, etiam
Vinili, & *Vandili*, *Vandali*, *Vandalii*, & *Vanduli* Romanis Scriptori-
bus simul & Græcis dicti sunt. Horum nationes fuere, *Gothones*, qui
& *Gotones*, *Gutones*, *Gutthones*, ac *Gythones*, *Gothi* & *Gotthi* auctoribus di-
cuntur; nunc Cassubiæ pars ad Vistulæ infimam partem, quæ propriè
Pomerellia nunc dicitur: ubi nobis natale solum. *Carini* Pomeraniæ
pars, in qua opida *Stolpe*, *Colberg*, *Corlin*, *Camin*, *Lemovii*, ea pars Po-
meraniæ, in qua *Stetin*, *Uscdom*, *VVolgast*, *Gripesvolda*. *Rugii* antiqui-
tus, circa *Kege* flumen Pomeraniæ, & opidum *Regenvvolde*, dein in
insulam transgressi, qui etiam nunc *Rugia*, vulgò *Rügen* appellatur.
Varini, in Meckelburgensi Ducatu, circa flumen & opidum *VVarne*. *An-
gili* sive *Anglii*, reliqua Meckelburgensis agri pars, ad Lubecam usq; *Eu-
doses*, *Suardones*, *Nuithones* pars Meckelburgensis agri. Pomeraniæ Mar-
chiæque proxima, *Caviones*, pars Marchiæ, Dannebergen Comitatui
proxima. His contermini *Deuringi*, & *Rappin*. *Longobardi*, in Marchia
media, vulgò nunc *Middelmarsh*, inter Albim & Viadrum amneis. Cir-
ca opida *Graboww*, *Brandenborgh*, *Berlin*, *Brötzen*. *Semnones*, in porti-
onibus Marchiæ, Misniæ, Lusatiæ, Silesiæ, atque Poloniæ, inter Albim
& *VVartam* amnem in Viadrum defluentem. *Burgundiones*, in partibus
Cassubiæ ac Poloniæ, inter *Gotones* ac *Semnones*.

[*Vandali fuerunt Germani, quos multi cum Venedis pro unâ habent gente: quum
Venedorum gens Slavica sit, quos Germanicè dicimus die Wenden; illos verò die
Wandalier.*]

II. a *Ingævonum* populi fuere isti: ß *Chanci*, qui & *Cauchi*, &
Cauci; inter Ameliæ Albisque ostia utramque accoluerunt Visurgis ri-
pam supra Bremam usque opidum; deinde usque Mindam, quâ Chat-
tisjungebantur. Qui apud Tacitum γ *Fossi*; reliquis auctoribus Saxo-
nes

nes appellantur: horum tota fuit Holsatia ad Cimbricam usque peninsulam. Postea omnem oram maritimam occuparunt ab Albi ad Rhēni usque ostia: unde cum Anglis in Britanniam insulam abierunt. *Cimbri* omnem eam tenuerunt peninsulam, quam nunc antiqui no- Cimbri.
minis itidem gens incolit Jutæ. *Teutoni* Danicas incoluerunt insulas; Teutoni.
quarum maxima vulgò *Zeelandt*, Melæ dicitur *Codanonia*, nempe à gente
Teutonorum, qui variantibus dialectis jam tunc dicebantur *Dani*, *Godani* & *Codani*: unde totum hoc mare etiam dicitur *Codanus sinus* eidem
Melæ ac Plinio, quod Tacito *mare Suevicum*, quia utrumque Suevi
accoluerunt, ut mox ostendam. Regiones trans dictum mare, quæ
nunc sub Norvegiæ ac Suediæ Finniæque maximè nominibus veni-
unt, immensas Germaniæ insulas esse falsò crediderunt veteres, quum
verius sint peninsulæ. Harum maximam, quæ Norvegiæ Suediæque
regna continet, à proximâ gente quidam dixerunt *Scandiam*, & *Scan-* Scandia.
dinaviam: alii à freto, quod est inter Danicas insulas, vulgari vocabu-
lo *Belt*, *Baltiam*: quod vocabulum postea corruerunt in *Basiliam*.
Altera peninsula, vulgò nunc *Finland*, Plinio dicitur *Finingia*. In
Scandia populi *Scandii*, sive *Scanii*: vulgò nunc *Scanen*, unde toti pen- Finingia.
insulæ nomen. His contermini fuere *Hilleviones*, nunc *Halland*. Ul- Hillevio-
tra utrosque incoluerunt *Sitones*, nunc Norvegi, vulgò *Norige*, & nes.
Norge: quorum terra jam antiquissimis Græcorum autoribus dicta *Ne-* Sitones.
rigon. Ultra hos sunt *Marchiofinni*, vulgò *Marchfennen*. His conti- Nerigon.
nuantur *Scritofinni*, vulgò *Scritfennen*; extremi versus Septentriones a- Marchio-
pud promontorium, *Rutuba* Plinio, vulgò nunc *Noortkiim*. His pro- finni.
ximi sunt versus Orientem *Lappiones*, sive *Lappii*, vulgò *Lappen*: infra Scritofinni.
hos versus Meridiem sunt *Suiones*, sive *Sueones*, nunc *Suedi*, vulgò *Sve-* Rutubæ.
den. Infra hos *Guta* sive *Guti*, quorum regio nunc vulgò *Gurlandt*. promont.
Hi falsò vulgò appellantur *Gothi*, & regio eorum *Gothia*: quum hi fu- Lappiones.
erint iidem & *Gothones* ad Vistulæ ostia: ut supra dictum. Sed hic jam Sueones.
est antiquus scriptorum error: unde ridiculæ illæ Jornandi fabulæ Gutæ.
de Gothorum origine. Finni Ptolemæo, Tacito dicuntur Fenni,
quod nomen hodieque servant, variatis dialectis vulgò *Fennen* & *Fin-*
nen dicti.

[^a *Rhenanus* Ingævones dictos putat, quasi *Vigevvones*, à *Wyehsinus* & *Wonen*, Ingævones,
quasi *Wichwoner*; in sinu habitantes. At *Tacitus* ita dictos scribit à *Manni*
filio. Omnia verò antiquarum gentium nomina ad originem velle reducere, furo-

Chaucorum sedes.

vis potius quam ingenii esse videtur. β Exigua regio est, quam Cluverius heic & in Germaniâ suâ Antiquâ tribuit Chaucis. Qui tamen, ut Tacitus scribit: Immenſum terrarum ſpatium non tantum tenent, ſed & implent: populus inter Germanos nobiliſſimus; quique magnitudinem ſuam malit juſtitia tueri &c. *Diviſi fuerunt, Plinio & Ptolemæo teſtibus, in Majores & Minores. Huic verò collocantur Chauci Minores à Friſiis ad Amiſiam amnem, uſq; ad Viſurgim: ac inde Majores ad Albim uſq; flumen. Ad Occidentem igitur Chaucorum terminus fuit Oceani pars: à Septemtrionibus terminabantur Albi flumine: ad Meridiem à Friſiis inceperunt, & deſierunt in Cattis. Ex his terris Minores Chauci tenuerunt, quæ hodiè Friſia Orientalis, Oldenburgenſis, Delmenhorſtiana, Diſholdenſis, Hojenſis, & pars Mindenſis Episcopatus Septemtrionalis. At Majores Chauci, haud dubiè ex modo virium, quibus iſtis fuerunt majores, ita dicti, poſſederunt omnem illum terrarum tractum, qui trans Viſurgim eſt ad Oceanum & Albi flumine ad Melibocum & Semanam Silvam, quæ Germanis det Sarg; quibus locis hodiè Ducatus Brunſvicenſis, Lünburgenſis & Bremenſis. γ Saxones corrupto vocabulo Foſos ſcribi apud Tacitum, conjecturâ Cluverius colligit. Verum non exigua illa Foſorum gens Saxonum nomine appellata fuit; ſed ad univerſam illam & magnam Chaucorum gentem nomen Saxonum pertinuit. Transalbinos verò Saxones ejusdem cum Ciſalbinis fuiſſe civitatis, ex ſimili idiomate, inſtitutis vitæque genere colligitur.]*

Foſi & Saxones,

CAPUT III.

De Iſtavonibus, Hermionibus, atque Baſtarnis, item Suevia, & veterum Germanorum habitationibus.

I.

Iſtavones:

JAm verò Rheno proximi erant *Iſtavones*: horum nationes fuere *Friſii, Brueteri, Angrivarii, Chamavi, Anſibarii, Dulgibini, Chaffuarii, Marſi, Tubantes, Marſaci, Sicambri, Ubii, & qui in horum poſteà agros ſucceſſerunt, Uſipii, Tencteri, Juhones, Mariaci*; prætereaque antiquiſſimis temporibus *Marcomanni, Harudes & Seduſii*: qui tres populi poſtmodum in Bojohæmo inter Hermiones ſedes locarunt. Ex his omnibus *Friſii, Marſaci & Brueteri* quo ſitu fuerint, jam ante in xvi inferioris Germaniæ Provinciæ deſcriptione dictum eſt. Sed *Brueteri* poſteà inter ſuperiorem Luppia amnis partem & Agrippinſem Coloniâ coluerunt. *Marſi*, antequam a *Drufiana* ſoſſa, quæ eſt in Gelria, inter Arnhemum & Duſburgium, facta eſt, ſuperiorem Velaviam & Zutphanienſis Comitatus partem, quâ opida ſunt

Friſii, Marſi, Brueteri,

Marſi.
Foſſa
Drufiana,

Dore-

Dotechum, *Grolle & Bredefort*, incoluerunt. Fossa autem facta, pars eorum intra Rheni divortia inclusi novum vocabulum *Marsacorum*, sive *Marsattorum*, assumerunt; de quibus supra: pars autem veteri nomine servato in interiora concesserunt, inter Amisiam & Luppiam amneis, opidumque *Dulmen*. *Angrivarii*, Bructeris proximi, primum inter *Amisiam* & *Visurgim* amneis, qua est opidum *Minden*, coluerunt: *Chamavi* verò, supra hos inter Amisiam & Loam flumen, quod Amisiam paullo supra Emdam miscetur. Postea verò utraque gens Bructeris expulsis agros eorum occuparunt: Chamavi versus Occidentem; Angrivarii versus Septentriones. Hinc *Dulgibini* tenuerunt inter opidum *Paterbornam* & *Visurgim*, qua *Floto* ei opidum appositum. In his *Quintilius Varus*, cum tribus legionibus, cæsus ab Arminio Cheruscorum duce, inter opida *Dietmelle & Horn*. His proximi versus Meridientem fuere *Chassuarii*, qui & *Chattuarii*, inter Paterbornam & *Visurgim*, qua ei opidum *Huxter* impositum; pars quondam fuere *Chattorum*. At *Ansibarii* tenuerunt inter *Visurgim* & lacum *Dommel*, apud quem opidum *Diepholt*. *Tubantum* varia semper fuit sedes, ad superiorem Amisiam partem. *Sicambri* Rheni ripam tenuerunt à Colonia Agrippinensi ad Rheni usque divortium; ab Oriente verò usque ad Chattos, circa fontes Luppiae, & opidum *Medebach*; postea à Tiberio in Galliam transportati, ubi inter Mosam & Rhenum *Gugerni* dicti: horum agri portiones deinde tenuerunt in Rheni ripâ *Uspij*, sive *Uspetes*, & *Teneteri*: hi apud Coloniam, illi ad Rheni divortia. *Ubii* in Germaniâ Rheni Moenique dextras ripas tenuere, ad Coloniam usque, ab Oriente Chattis contermini. Horum agros Chattorum postea partes, occuparunt *Juhones* & *β Mattiaci*. Horum fuit superior ripa & Nassoviensis Comitatus, cum VVetteravia & Hassiae parte, qua *Marpurgium* nunc est, quondam *Mattium* dictum, unde genti nomen; illi inferiora tenuere, cum VVestervaldia. *Marcomanni*, antequam cum Sedusiis & Harudibus in Bojohæmum migrarent, fines habuere inter Rhenum, Danubium, Cocharum, & Nicrum, amneis. *Sedusi* inter Cocharum, Nicrum, Rhenum & Moenum: proximi habuere *Harudes*, ad lineam à fonte Moeni ad Danubium usque & opidum Ingolstadt ductam. *Allemanni* Gallorum fuere colluvies, sub Cæsare Augusto, quum Maroboduus Marcommannos, Sedusiosque

Angrivarii.
Chamavi.

Dulgibini.

Cassuarii
sive *Chattuarii.*
Ansibarii.

Sicambri.

Gugerni.
Uspii.
Teneteri.
Ubii.

Juhones.
Mattiaci.

Marcomanni.

Sedusi.
Harudes.
Allemanni.

& Harudes in Bojohæmum deduceret, in horum fincis inter Danubium, Rhenum ac Moenum transgressi; uade nomen.

[*a Fossa illa Drusiana VIII milliapassuum inter vicum Iseloort & opidum Doesburg, à Druso acta est; ut Classē hāc cum exercitu ex superiori Rhēni parte in lacum Flevum & Oceanum deduceret, Frisios petiturus & Chaucos. Sunt autem tres Rhēni alvei, Isala, Vahalī, & medius Rhēnus. β In Mattiacis Curtius Rufus argenti venas aperuit.*]

Hermiones,
Cherufci,
Chatti.

Hermunduri,

Suevi,
Narisci.

Armalausi.
Marcomanni,
Sedusii,
Harules,
Quadi.

Osi.

Gothini

Lugii.

Burii,
Marfigni.

II. *Hermiones* versus Meridiem ad Danubii usque ripam incoluerunt: in his populi fuere isti: *Cherufci*, *Chatti*, *Hermunduri*, *Narisci*, *Marcomanni*, *Quadi*, *Osi*, *Gothini*, *Lugii*, *Burii*, *Marfigni*. & *Cheruscorum* agros nunc tenent *Brunsvvicenses*, ac *Lüneburgenses*: *Chattorum* *Hassii* & *Thuringi*. β *Hermunduri*, ab initio inter *Salam* & *Albim* & *Bojohæmum* incoluere *Voitlandiam*, & *Misniæ* *Saxonixque* superioris parteis; deinde quum *Harudes* cum *Marcomannis* ac *Sedusiis* in *Bojohæmum* transgressi, *Harudum* porro agros illi occuparunt ad *Danubium* usque. Hi postea propriè *Suevi* dicti sunt. *Narisci* tenuerunt inter *Bojohæmi*, *Occidentale* latus & *Danubium*, lineamque à *Moeni* fontibus ad opidum *Ingolstadium* ductam. postmodum *Armalausi* dicti: *Marcomanni*, *Sedusii* atque *Harudes*, *Maroboduus* duce, à *Rheno* in *Bojohæmum* transgressi sunt: ubi tamen *Sedusiorum* *Harudumque* nomina obscurata vel prorsus extincta. *Quadi* antiquitus inter *Bojohæmum*, *Danubium* & *Marum* flumen incoluerunt; postea verò nomen eorum ad *Sarmatica* usque juga, quæ sunt in *Hungaria*, inter duo celebria quondam opida, *Erlam* & *Vaciam*, protensum fuit. *Osi* *Moraviæ* ac *Silesiæ* parteis coluere, inter opida *Ostram* & *Osovieczim*; quorum hoc *Vistulæ*, illud *Maro* impositum. Infra hos fuere *Gothini*, itidem *Silesiæ* partem inter *Mari Vartæque* fluminum fonteis colentes. Hinc *Lugii*, magna gens inter *Vartam* & *Vistulam*, *Poloniæ* partem tenere, ad opidum usque *Uladislaum* *Vistulæ* appositum. His contermini versus Occidentem *Burii*, inter *Vartam* & *Viadrum*; his *Marfigni* inter *Viadrum* & *Bojohæmum*: utrique finitimi *Semnonibus* supra dictis.

[*a Cherufci non tenuerunt agros Brunsvvicenses & Lüneburgenses; verum sedes suas habuerunt iis in partibus, ubi hodie est Thuringia & Vogtlandia, ad Albim usq, Marcomannorum vicini. β Hermunduri Taciti ætate ad Danubium ab Egra finitibus, cis Hercinium saltum, fines suos extenderunt. Easdemque sedes tenuerunt M. Aurelii Imperatoris ætate. At Diocletiano imperante Septemtrionem versus*

in mediterranea Germania cesserunt, ac videntur occupasse Cheruscorum sedes, qui jam pridem dulce otium amplexi, adeoque sſretis armis rectè uti nesciebant.]

III. *Bastarnas* quondam à *Vistulæ* dextrâ ripâ ad ostia usque Istri incoluisse, suprà dictum est. Ipsos quoque ostiorum insulas tenuisse, quarum maxima dicebatur *Peuce*, nomen eorum alterum *Peucini* indicat. Bast. rna si-
ve Peucini,
Peuce in-
sula.

IV. *Æstii*, quos *Livoniam* *Prusſiam*que inhabirâsse, suprà dixi, cui quique generum ascribendi sint, dubito: quum ab *Rheno* quondam in has sedes inter *Ingævones* *Bastarnas*que profecti fuerint. Distinguebantur in *Hirros* atque *Scyros* sive *Sceros*: hi *Prusſiam*, illi *Livoniam* habuère. Hirri.
Scyri.
Suevia.

V. Cæterum, *Suevia* antiquissimis temporibus erat, quicquid ab Occidente *Bojohæmicis* montibus, *Salâ*, *Albi*, & *Travâ* amnibus, sinu *Codano*, ac mox mari *Germanico*; à *Septentrionibus* mari glaciali; ab Oriente sinu *Albo*, lacu *Albo*, sinu *Botnico*, mari *Codano*, & *Vistula* Maroque; à Meridie *Danubio* includebatur. Quod spatium *Suevi* incoluerunt, in nationes suprà memoratas distincti. Eorum antiquissimi nobilissimique à *Semnonibus* fuère, utramque latè accolentes ripam *Viadri*, qui amnis antea *Suevus* dictus; unde genti nomen, & à gente postea mari cognomen *Suevico*, vulgò nunc *die Ost-See*. Sed posterioribus seculis *Suevi* propriè habiti sunt; ceu peculiari nomine *Suevorum* pars, *Hermunduri*: quorum nunc etiam posteritas durat in regione, quæ vulgò dicitur *Schwaben*. Semnones;

[a *Semnonibus* vicini fuerunt *Cheruscis*, ut qui arma potuerunt conjungere cum *Cheruscis* adversus *Maroboduum* *Marcomannorum* regem, à quo defecerant. *Semnonibus* igitur partem *Electoratûs* *Saxonici*, *Marchie* *Brandeburgensis*, *Lusatia* & *Silesia* tenuerunt. *Cherusci* verò *Thuringiam* ad *Albim* usq; & *Voigdländiam* incoluerunt, quorum dux *Arminius* adversus vicinum *Maroboduum* bellum gessit. De *Francorum*, nobilissima *Germania* gente, nonnihil heic dicendum videtur, *Gallieni*, *Claudii* & *Probi* Imperatorum *Romanorum* temporibus innotuerunt primum *Franci*: & ex eo tempore perpetuum cum *Romanis* gesserunt bellum, donec omnipotentur *Galliâ*, *Francos* istos *Germanos* fuisse, certissimum est. Quod verò à *Geographis* antiquis nomen eorum non memoratur, inde colligitur, ab ipsâ gente illud postea assumptum esse, quum antea aliter fuissent appellati. Fuit autem *Francorum* natio *Rheni* accola, gens, *D. Hieronymo* teste, non tam lata, quàm valida, inter *Alemannos* & *Saxones* collocata: quæ loca incoluerunt *Catti*; quos fortes & bellicosos his suis sedibus ab aliis pulsos non legimus. *Catti* igitur sunt, qui eo nomine Semnones,
Franci,

voluerunt appellari, dicitur, Franci, id est, liberi, & libertatis propugnatores. Adhuc hodie Germanis in usu est formula; Et ist Franc und Frey.]

Priscorum
Germanorum
habitationes.

VI. Nullas, inquit Tacitus, Germanorum populis urbeis habitari, satis notum est: ne quidem pati inter se junctas sedes. Colunt discreti ac diversi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit.

[Priscorum Germanorum mores omnium optimè descripsit Cornel. Tacitus libr. de Germania.]

CAP. IV.

De Vindelicia & Norico.

I.

Antequam hodierna Germania explicetur, terrarum inter Alpes & Danubium primùm exponenda erit antiquitas; nam hæc jam circa annum Domini ccc. ab Allemannis, Marcomannis ac Quadis occupari cœperunt, perpetuoque in hunc usque diem ab eisdem nationibus possessæ sunt. Unde etiam parteis factæ Germanici imperii. Inter Rhenum igitur, sive quem Rhenus transit, lacum Brigantinum, & Lichum amnem, *Rhæti*: inter Lichum & Ænum *Vindelici*: inter hos & Cethium montem, qui ad Viennam definit, in Danubii ripa, *Noricos* ponit Ptolemæus: sed falso: ut ex Strabonis Pliniique patet Geographia, simulque situ regionum. Namque *Rhæti* Alpes tantum incoluere, & earum valles, à Septentrione ad lacum usque Brigantinum. Sub Alpibus ad Danubium usque fuere inter dictum lacum & Ænum flumen *Vindelici*. Hinc ad Cethium usque montem *Norici*: quorum hi etiam ipsas Alpes tenuerunt apud Fori Julii regionem.

Rhæti.

Vindelici,
Norici.

Nomen
Noricorum.

II. Nomen habuerunt à *Norcia*, urbe supra Aquileiam sita. Reliqua opida clara fuere ista: *Ovilis*, *Wels* nunc; in Danubii ripa *Vindoniana*, quod corruptè *Vindobona*, & apud Ptolemeum corruptius *Juliobona*, vulgò nunc *Wien*; *Lauriacum*, nunc *Forch*.

Vindelico-
rum caput
Damasia.

III. *Vindelicorum* caput fuit *Damasia*, quæ postea colonia Augusti Cæsaris auspiciis deducta *Augusta Vindelicorum* dicta est. Cætera loca maximè celebria fuere: *Juvavium*, sive *Colonia Jovavia*, vulgò nunc *Salzburg*. Dein *Reginum*, sive *Regina castra*, vulgò nunc *Regensburg*; nomine à flumine *Regino*, vulgò nunc *Regen* / olim tracto. Hinc *Batava castra*, vulgò *Passau*: & prope hoc opidum, apud Danubii Æ-

nique

ni
en
qu
ful
br
di

v
v
2
d
f
n
n
v
v

nique confluentes, *Bojodurum*; quod nomen accepit à Bojorum trajetui, qui à Marcomannis è Bojohæmo pulsi in has oras transmigrarunt, quas etiam nunc eorum posterii tenent, nomine nunc vitiato, *Bavari*; superioribus seculis *Bojoarii*, & *Bojuvarii* dicti. Reliqua opida fuere, *Abusena*, *Abensperg*: *Guntia*, *Guntzperg*: *Campodunum*, *Kempten*: *Abudiacum*, *Fuessen*: *Isinifca*, *München*.

[Bojorum gens, quam Maroboduus Marcomannorum Rex Bojohæmia expulit, testibus auctoribus multis, Gallica fuit: Bojoarii igitur, sive Bavari, qui hodie appellantur, quum Germani sint, quod ex idiomate colligitur; Bojorum istorum nepotes esse non possunt. Bojoarii verò videntur dicti, à Bojorum sedibus, quas occuparunt. Sicut hodie Venedi, qui Bohemiam incolunt, Bohemi appellantur, qui tamen à Bojis istis non sunt profecti.

CAP. V.

De fluviis, silvis ac montibus Germaniæ.

I.

Celebriores Germaniæ fluvii, iidemque navigiorum capaces sunt; Fluvii Germaniæ. Oceanum petentes: α *Rhenus*, secundus claritudine Europæ: qui lacum Brigantinum, vulgò der Bodensee / transiens, recipit *Nicum*, vulgò der Necker; & *Mænum*, vulgò der Meyn / *Luppiamque*, vulgò die Lippe. Hinc β *Amisus* sive *Amisia*, vulgò die Ems; *Visurgis*, die *Weser* / superiore sui parte die *Werre*. Inde γ *Albis* nunc vulgò die *Elbe* / *salam*, vulgò die *Salz* / unà secum devehit. In sinum Codanum sese effundunt; *Chalusus* sive δ *Trava*, vulgò die *Trave*. ε *Viadrus*, antea *Suevus*, & Plinio *Guttalus* dictus, vulgò nunc die *Oder*: ζ *Vistula* sive *Vistillus*, die *Wetzel*. At η *Danubius*, vulgò die *Donau* / & *Danau* / omnium Europæ maximus, à dextra ripa ex *Vindelicia* *Lichum*, vulgò der *Lech* / & *Anum*, vulgò der *In* / à læva *Narvam*, vulgò die *Nabe* / & *Marum*, die *March* / in Pontum Euxinum defert.

[α *Rhenus* ex summis illis *Alpium* jugis, quibus *Gothardi* & *Adula* nomen est, ori- Rhenus. tur, è duobus fontibus, quorum alter *Anterior* vulgò accolis der vordere *Rhyn* / alter *Posterior*, der hindere *Rhyn* / promanans, in sinistro latere, præter multos amneis ad Confluentes, vulgè *Coblentz*, etiam recipit *Mosellam*; Ad munimentum *Schenckii* in duos primum scinditur alveos, quorum sinister *Vahales* vocatur, vulgò de *Wale* / *Noviomagum*, *Tiliam*, *Bomelium*, *Geldria* opida præterlapsus, perfert nunc nomen istud ad arcem usq. *Löwenstein*; juxta hanc fossa à vico *Bochoven*, manibus quondam mortalium egesta, aquas pariter *Mosa* in *Vahalis* Mosella, flumen

flumen invexit & nomen. In dextrâ h'ic ripâ à Lœvensteinio visitur Gorichonium. Non heic tamen, sed ad Gerositium, olim fuerunt Mosæ & Vahalîs confluentes. Ex dextro ejusdem Rheni alveo per Fossam Drusianam, quæ à vico Iselourt, ad opidum Doesburg deducta, pars Rheni in Isalam fluvium derivata est. Ex tertio, medio & antiquo Rheni alveo, Civilis novum fecit, in quem Rhenum deduxit, qui nunc Lecca, vulgò accolis die Leche/ vocatur. Ita Rheni aquis aliò derivatis, cursusq; violentiâ ademptâ, antiquum ejus ostium arenarum tumultis obstructum est, quod fuit haud procul Leidâ urbe inter maritimos vicos Catvvyeh & Nortvvyeh. In dextro suo latere Rhenus Nicrum recipit ad Manhemium: Moenum ad Moguntiacum: cui se ad Werthemum jungit Tubaris; & Luppia ad Vesaliam inferiorem.

Nicrus,
Moenus,
Tubaris,
Loppia,
Amisia,
Visurgis,
Vierra,
Fulda.

β *Amisia in Riethbergensis Comitatus & Paderbornerfis Episcopatus colliminio, haud longè ab ipsa Paderbornâ ortus, infra Embdam Frisia Orientalis metropolin ad opidum Grôningensis Domini Delzyl mari Germanico miscetur. Ad Myndam Brunsvicensis Ducatus opidum Vierra & Fulda conflunt; ac duo ista flumina inde vulgò appellantur uno nomine, die Weser / id est, Aquæ seu Flumina. Infra Ducatum Bremensem ad Depstede in Oceanum fluvius iste sese exonerat.*

Albis.

γ *Albis in valle montis Gigantei, vulgò der Riesenbergr; qui est in limitibus Bohemia & Silesia, nascitur; accola vallem vulgò vocant vallem Diaboli, den Teufelsgrund; ac xvi milliaribus infra Hamburgum vastissimo ostio in mare Germanicum se effundit. Albi miscetur Sala ad Calbam; ad Werbenam Havela, Nissus Silesius, die Neisse in Schlesien / ad Schurgastum: & Multavia, die Molo dau, ad Melnicum.*

Sala,
Havela,
Spreva,
Nissus,
Multavia,
Trava,
Viadrius,
Bobera,
Nissus
Lusatus,
Varcha.

δ *Trava aliquot milliaribus infra Lubecam mare subit Balticum.*

ε *Viadri fontes sunt in Silesia & Moravia confinibus, haud longè ab opidulo Oder; qui Boberâ ad Crosnam; Nisso Lusato ad Gubenam, atq; ad Custrinum Varcha fluminibus receptis aliquot, infra Stetinum in eum aquarum sinum, qui vulgò vocatur das grosse Haff, diffusus, duabus celebrioribus faucibus die Schwiene & die Dievenau; mari miscetur Baltico.*

Vistula.

ζ *Vistula haud longè à Viadri fontibus in Teschinerfi Ducatu ortus, Cracoviam, Warsaviam, Thoronium, aliaque postquam alluit opida, ex dextrâ suâ ripâ partem aquarum per alveum vulgò Nagot dictum, Mariaburgo irrigato, in sinum aqua dulcis, das frische Haff invehens, Insulam Magnam, das grosse Werther/ efficit; altera Vistula pars ad locum, qui vulgò das Haupt / iterum in duos scinditur alveos, quorum dexter in eundem aquæ dulcis sinum influit; sinister verò infra Dantiscum ad Mundam cast. llam mare subit Balticum, insulamq; Neringam magna ex parte ambit.*

Danubius.

η *Danubius apud Suevos in jugo mediocriter excelsò nascitur eo tractu, quem Hego- viam appellant: Sexaginta annibus auctus, sex ostiis in Pontum Euxinum effunditur.]*

Sylvæ.
Hercinia.

II. *Sylvarum Romanis monumentis celebratæ sunt; Hercinia, totam*

totam ferè olim Germaniam occupans; proprietamen sic circum Bojohæmum appellata, vulgò nunc, *der Bohaymer Wald*. *Bacenis*, *Semana*. quæ & *Semana*, vulgò nunc in Brunsvicensi Ducatu *der Harz*/ antiquam Herciniæ memoriam servans: *Gabreta*, vulgò *der Dörtinger Wald*. *Luna*, inter Moraviam, Poloniam & Hungariam. *Martiana*, *Martiana*. seu fortè rectius *Hartiana*, nunc *der Schwarzwald*. *Cælia*, ad dextram *Cælia*, Luppix amnis ripam, haud procul Vefalia.

[Silva Ottonis, *der Odentwald*/ ad fines *Palatinatus inferioris versus Franconiam*. quoq; *celebris est*.]

III. *Montium* nobilissimum jugum *Hercinium*, Bojohæmum *Montes*; cingens, qui & *Suditi* montes. Dein *Abnoba*, in Ducatu *VVirt*-burgensi circa Danubii Nicrique fonteis. *Tannus*, ex adverso Moguntiaci, vulgò *der Hayrich*. *Rhatico*, ex adverso Bonnæ, *das Siebengebirge*. *Melibocus* in Brunsvicensi Ducatu, apud *Semanam* Silvam, vulgò *der Blocksberg*.

[Pinifer Mons *der Fichtelberg* in finibus *Palatinatus superioris & Bohemia*, quatuor effundit flumina, *Moenum*, *Nabum*, *Egram* & *Salam*.]

CAP. VI.

De Incolis Germaniæ.

I.

DE origine gentis Germanorum, multi hoc nostro sæculo, multa fabulati sunt, nugatique Germani scriptores. Antiquus juxta, & gravis in primis, auctor Romanus Tacitus, in libro quem de hac gente conscripsit: *Celebrant* (inquit) *carminibus antiquis*, (quod unum apud illos *memoriae & annalium genus est*) *Tuitonem Deum*, *terræ editum*, & *filium Mannum*, *originem gentis conditoresque*. Mannus hic erat Adam, *Theut* verò sive *Tuit*, ipse *Deus rerum omnium auctor*; qui è terra condidit formavitque primum hominem, Germanis *Mann*/ Hebræis *Adam*, dictum. ab hujus igitur *Theut* nomine tota gens sibi nomen adscivit, *Theutisci*, sive, variante Dialecto, à *Tuit*, *Tuitisci*, vulgò *die Teutische & Duntische*. Unam eandemque linguam antiquissimis temporibus fuisse per universam Hispaniam, Galliam, Britannicas insulas, Germaniam & Illyricum, omnesque has nationes in universum Græcis dictos fuisse Celtas, supra in descriptione Gallix di-

atum. Cæsar in Comm. de Bell. Gall. Gallos, ait, à *Dite patre se prognatos prædicasse*: per quem illi haud dubiè intellexère eundem *Tuitonem* Germanum: quando Lucanus illorum Deum *Teutatem* memorat. Eundem verò *Teutam* *Mercurium* coluisse Hispanos, auctor est Livius. Ex hoc igitur argumento, simulque ex illo de lingua Celtica, colligere licet, omnes prædictas quinque nationes uno vocabulo olim dictas fuisse Teutiscos, *die Teutische*. *Aschenazem* Noachi pronepotem ab urbe Babylone in dispersione gentium huc deduxisse suos, alibi demonstratum est. Hinc postmodum Hebræis semper gens Germanorum dicta fuit *Askenazim*.

Germanorum
migrationes,

II. Cæterum, nationes nonnullas jam antiquissimis temporibus à Germaniâ in Gallias commigrasse, Gallos in Germaniam transgressos, tradunt apud Romanos maximè Cæsar & Tacitus. *Helvetii* inter Danubium, Rhenum & Moenum, *Bojohæmum*que, loca tenuère: ipsum *Bojohæmum* *Boji*; unde nomen regioni. Posterioribus seculis, quum Germanorum diversæ nationes, *Gothi*, *Burgundi*, *Rugii*, *Vandali*, *Longobardi*, *Mareomanni*, *Quadi*, alii in Italiam, in Galliam alii & Hispaniam, proficiscerentur; contermina olim trans *Vistulam* gens *Venedi*, sive *Vinidi*, quæ iidem & *Slavi*, magnam Germaniæ partem occupârunt, ad Albim usque. Hinc crebra in *Silesia*, *Lusatia*, *Misnia*, *Marchia Brandenburgensi*, *Meckelburgensi* Ducatu, ac *Pomerania*, *Slavonica* urbium, castellorum ac vicorum nomina. Gens ipsa adhuc incolit totum *Bojohæmum* atque *Moraviam*, *Lusatia* item agros magna ex parte.

CAP. VII.

Quota pars Germaniæ subiecta fuerit Imperio Romano.

I.

AT operæ pretium fuerit, antequam ad hæc nostra secula pergam, primùm indicâsse, quota pars olim Germaniæ Romanorum armis debellata fuerit. Primi igitur Germanorum Romanis nomen suum dederunt, armaque noscenda *Cimbri* atque *Teutoni*, ultrò Galliam Italiamque petentes: quos C. Marius partim in Gallia, partim in Italia sub ipsis Alpibus vicit. Cæsar post hinc, dum Galliâ domitâ Rhenum trans-

Cimbri &
Teutoni.

transgressus *Germanos* irritavit, perpetuum Romanis bellum cum Germanorum gente concitavit. Reliqua omnia, quocunque arma tulerunt, prona illis fuerunt. Germanos ingentibus sæpe exercitibus triumphatos magis, quàm victos, ipsimet Romanorum fatentur scriptores. At quota pars horum armis tot secula Germaniam petentibus perdomita fuit? Maximis equidem ipsorum Romanorum cladibus debellati fuerunt populi *Rhenum* inter & *Albim*, Augusti Tiberique auspiciis: at post hos nihil sub imperio suo retinuerunt, nisi Rheno proximos *Frisios*, *Ufipios*, *Tencteros*, *Juhones*, *Mattiacos*, & his conterminos *Alemannos*: qui tamen non origine Germani, sed Galli fuerunt, ut suprà dixi. Sed & hi mox circa annum Christi c.c. rebellaverunt, Galliamque crebris incursionibus vexaverunt, quo tempore quoque natum *Francorum* nomen: quod sibi omnes populi inter Rhenum Albimque incolentes, in unum corpus congressi, novum à libertatis argumento imposuerunt; protinus & ipsi Galliam crebris incursionibus depopulantes.

Franci.

[De Francorum gente superius ad finem cap. III ex D. Hieronymi in vita Hilarii dictum est; quod illa fuerit inter Saxones & Alemannos, non tam lata, quàm valida gens; adeoque discreta à Saxonibus. Ipsi verò Saxones jam antiquissimis temporibus tenuerunt non solum *Westphalam*; sed etiam omnem illum terrarum tractum, qui est inter *Visurgim*, *Oceanum*, *Albim* & *Melibocum*: que loca Tacitus attribuit Chaucis: Zosimus verò lib. III in narratione rerum à Juliano ad Rhenum gestarum tradit, Chaucos partem esse Saxonum, eosque adversus Francos gessisse bellum, quod non solum eo tempore, sed sapissime factum legimus, neque Saxones isti hisce suis sedibus pulsati sunt, discreta à Francis gens. Non igitur, quod Cluverius heic existimat, hisce inter *Visurgim* & *Albim* incolentibus, sive Chaucis sive Saxonibus, Francorum nomen impositum est, aut Franci habitati sunt.]

Francorum gens.

II. Reliqua ultra Albim Danubiumque Germania intacta semper mansit: quæ & ipsa postmodum *Suevis*, ut suprà dixi, *Gothis*, *Burgundis*, *Vandalis* & *Longobardis*, aliisque nationibus emissis, ultrò Romanorum imperium petiit, totumque propemodum occupavit. *Marcomanni* & *Quadi*, Danubii accolæ, jam inde à M. Antonini Imperio, *Vindeliciam*, *Noricum* & *Pannoniam* Romanorum provincias, petere cœperunt. Nec ante Martia hæc Germanorum gens quievit, donec toto Romano Imperio per varias provincias occupato, ipsum tandem Imperii nomen decusque in fines suos pertraheret.

CAP. VIII.

De variis Germaniæ Regnis, ac novissimâ ejus divisione.

I.

CÆterum, liberis olim rebuspubl. Germani, inter Rhenum, Danubium, Vistulam & sinum Codanum, egerunt, principes tamen plerique suos habuere: quos falso nomine sæpe reges vocant Romani. Ultra sinum Codanum duo fuere jam inde ingentia regna, *Sitoni* in Norvegia, & *Sueonum* in Suedia: quæ etiam nunc durant: nisi quod Norvagiæ Imperium translatum est ad Danos. His postea accesserunt *Czechorum*, in Bojohæmo, & *Polonorum* ad Vistulam amnem. At *Saxonum*, *Duringorum*, *Francorum Orientalium*, *Suevorum* ad fontes Danubii, ac *Bojoariorum*, quæ iisdem ferè tempestatibus orta fuerant, circa Caroli M. tempora abolita sunt. Hic, tandem Romanorum Imperio in Germaniam delato, in varias provincias atque Ducatus eam divisit; Norvegia, Suedia, Daniæque parte, trans mare Suevicum, ac a Polonia cis Vistulam, jam tum à Germaniâ avulsis.

[*a Carolus M. non solum Bohemos, verum etiam ceteros Sclavos ad Vistulam usq., teste Eginhardo, perdomuit, eosque Imperio Francorum adjecit. Polonia vero, ab Ottonis M. aetate usq., ad FridERICI II tempora, penè semper Imperio Germanico subjecta & tributaria fuit.*]

Germaniæ
divisio in
Superiorem
& Inferiorem,

II. Hinc *Germania* in duas partes, id est, in *Superiorem* & *Inferiorem*, divisa est. In *Superiore* sunt regiones istæ: Helvetia, Alsatia, Suevia, VVirttembergensis Ducatus, Bavaria, Franconia, sive Francia Orientalis, Palatinatus Rheni, Bojohæmum, Moravia, Austria, Stiria, Carinthia, Carniola, Tirolis. In *Inferiore*, præter XVII provincias, quas vulgari nunc vocabulo vocant Belgium, sunt: Leodicensis Episcopatus, Lotharingia, Juliacensis Ducatus, Coloniensis, Treverensis, Moguntiacensis Archiepiscopatus; Clivia, VVestfalia, Hassia, Duringia, Saxonia, Misnia, Lusatia, Silesia, Marchia Brandeburgensis, Pomerania, Meckelburgensis Ducatus, Holfatia, Helvetii, postquam Io cccc prope annis in Germaniâ, ac novissimè sub Germanorum Imperio computati essent, jugo tandem imperii excusso, c cxx circiter annos liberè agunt.

[*Quando & qua occasione Helvetii sese vindicarint in libertatem, dictum est capite XV II. lib. II.*]

**Nova Totius
GERMANIAE
DESCRPTIO**

**NICI
PARS**

PICARDIAE

COMITATUS

BURGUNDIAE

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

PARS

- I. *Multa illa, in quas Germania divisa est, provinciae facilius in memoriâ harent; si decem illi Circuli, in quos eas demum distinxit Maximilianus I. recte observantur: quod ipsum quum ad Imperii Germanici quoque faciant notitiam, quæ terra singulis contineantur Circulis, hic paucis indicandum putavimus. Ex his, initio numerandi ab Oriente facto, I. est Austriacus; quo continentur, Archiducatus Austria; Ducatus Stiria, Carinthia, Carniola, & Comitatus Tirolis: Episcopatus Tridentinus, Brixienfis, Laubacensis, & Viennensis. Hujus circuli Director (Hofschreibender Fürst) est ipse Imperator, qui idem Archidux Austriae.* 1 Germania in x Circulos diviso.
- II. *Hoc ordine Circulus est Bavaricus; ad quem pertinent, Archiepiscopus Salisburgensis; Episcopus Ratisbonensis, Passaviensis, & Frisingensis, Ducatus utriusq. Bavaria, cum Superioris, tum Inferioris: Palatinatus superior: Palatinatus Neoburgicus: Landgraviatus Leuchtenbergensis: Comitatus Ortenburgicus: Ratisbona. Circuli Bavarici Directores (Hofschreibende Fürsten) sunt ipse Elector Bavarus, & Archiepiscopus Salisburgensis.* 2 Bavaricus.
- III. *Circulus Francicus; cujus partes sunt, Ducatus Francia Orientalis: Episcopus Herbipolensis, Bambergensis, Aichstetensis: Dux Magistri ordinis Teutonici in Margenthal: Burgravii Norimbergensis, quem tenent Marchiones Brandenburgici, Culmbachienses & Anspachenses: Comitatus Hennebergensis, Hohenloicus, Erbaccensis, Schwartzenbergensis, Wertheimensis: Baronatus Limburgensis: Norimberga, Rotenburgum ad Tubarim: Winsheimium & Schvvinsfurtum. Directores sunt Episcopus Bambergensis & Marchio Brandenburgicus.* 3 Francicus.
- IV. *Suevicus Circulus, quo comprehenduntur Episcopus Constantiensis, Curienfis, Augustanus, & multi Abbates in Suevia: Ducatus Württembergensis; Marchionatus Badensis: Algoja: Hegovia: Comitatus multi, ex quibus precipui, Hohenzollerenfis, Helfensteinienfis, Oetingensis, Montfortensis, Fürstenbergensis, Zimberensis &c. Civitates etiam multæ, Augusta Vindelic: Ulma, Memminga, Reutlinga, Eslinga, Heilbronna, Bibracum, Lindavia, Ravensburgum, Constantia, Shafhusia, Halla Suevorum, Norlinga, Rotwila, Kauffbyra, Donauverda, Campidonum, Cella, Duncelspiela, Offenbourgum, Überlinga; & demum libera Nobilitas Suevia Imperio immediatè subjecta. Directores sunt Episcopus Constantiensis, & Dux Württembergensis.* 4 Suevicus.
- V. *Circulus Burgundicus, ad quem pertinet Belgium, & Burgundia Comitatus (Ober-Burgund.) Director hujus Circuli est Hispaniæ Rex.* 5 Burgundicus.
- VI. *Circulus Rhenanus Superior, cui subsunt Episcopus Basileensis, Argentinenfis, Spirensis, & Wormariensis: Abbatia Fuldenfis & Hirschfeldensis: Ducatus Lotharingia, Sabaudia: Palatinatus Sponheimensis & Bipontinus: Landgraviatus Alsatia & Hassia: Comitatus, Catzenelnbogenfis, Dietzensis, Ziegenhaimensis, Niddensis, Waldeccensis, Nassoviensis, Dillenbergenfis, Sarapontanus, Widensteinensis, Falckensteinensis, Isenburgenfis, Leiningensis, Rapoltz-Kirchenfis, Salmenfis, Mörsburgenfis, Hanavienfis, Leiningensis, Solmensis, Budingensis.* 6 Rhenanus Superior.

Wetteravia; Argentoratum, Colmaria, Francofurtum ad Moenum, Frideberga Wetteravia; Hagena, Keifersberga, Landavia, Mullufa in Alfatia, Seleftadium, Spira, Turchheimium, Wetzlarium, Wormatia. Directores sunt Epifcopus Wormatiensis & Palatinus Sponheimensis.

7 Electo-
ralis,

VII. Circulus Rhenanus Inferior, qui & Electoralis Rhenanus dicitur, quod eum constituunt provincia Electorum Moguntini, Colonienfis, Treverensis & Palatini: & quae sunt sub iis ditiones: ut terra Nassoviorum in Beilstein, & Magistri Ordinis Teutonici in Coblentz: Gelnhusa. Director est Archiepifcopus Moguntinus Elector.

8 Westpha-
licus,

VIII. Westphalicus Circulus, quo habentur Epifcopatus Paderbornensis, Monasterienfis, Osnabrugensis, Verdenfis, Mindensis, Leodicenfis, Ultrajeftinus, Cameracenfis: Abbatia Corbeienfis; Ducatus Juliacenfis, Clivenfis, Montenfis, Westphalia; Comitatus Marca, Lippienfis, Bentheimenfis, Embdanus, Diepholtanus, Hojenfis, Schauenburgenfis, Oldenburgenfis, Ravenspergenfis, & Frifia Orientalis: Civitates, Colonia Agrippina, Aquisgranum, Tremonia, Herfordia. Directores sunt Epifcopus Monasterienfis, & Dux Juliacenfis.

9 Saxoni-
cus infe-
rior,

IX. Circulus Saxonicus Inferior; ad quem referuntur Archiepifcopatus Magdeburgenfis, & qui nuper erat, Bremensis: Epifcopatus, Halberftadensis, Hildesheimenfis, Lubecenfis, Suerinenfis & Ratzenburgenfis: Ducatus Brunsvicensis, Luneburgenfis, Mecklenburgenfis, Lauenburgenfis, & Holfatia: Comitatus Delmenhorft: Lubeca: Goslaria, Mulhusa & Nordhusa Thuringia. Directores sunt Dux Bremensis, Administrator Magdeburgenfis, & Dux Brunsvicensis, alternis tamen Vicibus.

10 Saxoni-
cus fupre-
rior.

X. Circulus Saxonicus Superior habet Epifcopatus Mifnensem, Mersburgensem, Brandeburgensem, Havelbergensem, Naumburgensem: Abbantias, Salfeldensem, Quedlinburgensem: Ducatum Saxoniae Elect. Pomeraniam, Marchionatum Brandenburgensem: Anhaltinam provinciam: Thuringiam: Comitatus Schvvartzenburgensem, Mansfeldensem, Stolbergensem, Barbiensem & Gleichensem. Circuli Director est Saxoniae Dux, Elector.

Septemvi-
ri quando
constituti.

III. Caterum, Othone III imperante, (ut vulgaris opinio est) inter Germaniae Principes conventum atque decretum fuit, ne quis, nisi Germanici nominis Princeps Rom. Imperator crearetur. Atque tum a Septemviri constituti, quibus ob eligendi Imperatorem potestatem, Electorum nomen inditum. Horum tres Ecclesiastici, iidemque Archiepifcopi, & Archicancellarii S. Imperii. Primus, Moguntiacus in Germania: Secundus, Colonienfis in Italia: Tertius, Treverensis in Gallia. Quatuor reliqui sunt seculares, Primus, Rex Bohemiae, pocillator: Secundus, Palatinus Rheni, dapifer: Tertius, Saxo, ensifer: Quartus, Marchio Brandeburgensis, cubicularius. β

Quando
Electores
instituti,

[a Vulgaris illa quidem est opinio, septem Electores ab Ottone III Imperatore esse consti-

constitutos. At Hostiensis, Bellarminus, alique hanc Electorum constitutionem ascribunt Gregorio V Pontifici Romano. Verum antiquiorum Scriptorum nemo hujus sive ab Ottone III, sive à Gregorio V profecta constitutionis mentionem facit. Quin imò, Ottone Frisingensi, Abbate Urspergensi, & Sigeberto testibus, etiam post Ottonem illum III, ad tempora usq. Friderici II. Imperatores electi sunt ab omnibus, aut certè plurimis regni proceribus: in quorum numero non solum fuerunt Archiepiscopi; verum etiam Episcopi & Abbates: quorum imprimis erat, si exstitisset, tam sanctam Pontificis sui observare constitutionem. Hinc alii ab ipso Friderico II Electores constitutos volunt. Post illius sanè tempora eligendi Imperatoris potestas ad potentiores & pauciores venit; Cateris jus & auctoritatem illam aut negligentibus, aut non satis tuentibus: donec consuetudinem illam Imperatoris per paucorum Principum suffragia eligendi Aurea Bulla solenni & salutarì lege confirmavit.

- β Palatinus Carolus Ludovicus per pacem Monasteriensem anno 1648 initam in provincias suas restitutus, quum Electoralem dignitatem patri suo Friderico ante hac ablatam, & Bavaria Duci collatam, nollet dimittere, ipse constitutus est Elector Octavus.

CAP. IX.

De Imperii Germanici provinciis, citra Rhenum
in Gallico Solo sitis.

I.

Leodicensis provincia, quamvis Belgicis undique cincta, tamen ad S. Imperium spectat, Colonienſi Episcopo subjecta. Caput ejus est a Leodicum, urbs ampla & superba, magnificis ædificiis instructa; ob amoenitatem deliciasque varias paradisus sacerdotum nuncupata. Huy, nitidum cum arce opidum. Bullion, sui quondam juris Ducatus; nunc Leodicensi Episcopo subjectus; arcem habet ejus nominis munificentissimam.

Leodicensis
Provincia.

Gall. Lie-
ge, Super.
Germ.
Lüttich.
infer.
Luyck.

[Leodicensis Episcopatus, olim Tungrensis, limites habet ab ortu Mosam fl. & Ducatum Limburgensem, à Septentrione & Occasu Brabantiam; à Meridie Comitatum Namurci. Fluvii præter Mosam celebriores hic sunt, Urtha, Jeckel, Hey, continent præter Ducatum Buillionensem, Marchionatum Francimontanum, etiam Comitatus Hasbania, & Leotensem. Anno 1468. a Leodicum à Carolo Burgundo captum, & in ipsa urbe XL M. occisi, XII M. submersi sunt. Ut hujus culpæ veniam impetraret Carolus iste, D. Georgii statuam, ex puro auro conflatam, consecravìt adì D. Lamberto sacra. Opidani perhibentur mobiles & ad seditiones proni. Urbem hanc præter Mosam, quatuor interluunt flumina, Legia, Uta, Vesa, Ambularius. β Hojum ad Mosam est: itemq. Hojum. Dinan-

Leodicum,

- Dinantium.** *Dinantium rupi impositum, quod septies & decies frustra obsessum anno 1554 armis Gallicis cecidit. }*
- Juliacensis ducatus. Gûltich. Aquæ Grani.** **II.** *Caput a Ducatus Juliacensis, quod ei nomen dedit, est β Juliaceum, opidum antiquum atque munitum. In Juliacensi agro sita est urbs γ Aquæ Grani, sive, ut vulgò usurpatur, Aquisgranum; German. super. Aach, inferioribus Aken, Gallis Aix dicta; saluberrimis calidarum aquarum fontibus clara; Caroli M. primi Germanorum Imperatoris aula ac sepulchro insignis. Mos erat olim, Imperatores heic inaugurare sub corona ferrea in templo pendente.*
- Juliacensis ducatus.** *[a Ducatus Juliacensis limites habet ab Ortù Rhenum, à Septentrione Ducatum Clivia, ab Occidente Mosam, à Meride Lutzenburgensem & Limburgensem Ducatus. Has terras rigant præter Rhenum & Mosam, Isela, Erfta, Rura & Werma. β Juliaceum ad Ruram est. Opidum hoc ab Hispanis expugnatum per pacem Monasteriensem Palatino Neuburgico restitutum est. Itemq; Marcondurum seu Dura. Monasterium, vulgò Münster Eysel ad Iselam. δ Aquisgranum est ad Wermam fl. Anno 1609 Johannes Wilhelmus Juliacensium & Clivensium Dux, stirpis sue postremus, obiit: unde inter Electorem Brandenburgicum & Palatinum Neuburgicum de Provinciis istis orta certamina.]*
- Juliaceum.**
- Monasterium. Aquisgranum.**
- Archiepiscopus Colonien-sis. Colonia Agrippinensis. Bonna.** **III.** *a Colonien-sis Diæcesis veterum Ubiorum ad utramque Rheni ripam sedes olim fuit. Ipsa urbs Colonia Agrippinensis, seu, ut vulgò usurpatur, Colonia Agrippina, Ubiorum caput, à β Colonia, Agrippina Claudii Imperatoris uxoris auspiciis deducta, nomen cognomento traxit. Urbs nunc est Germanicarum maxima, Emporiumque ad Rhenum celeberrimum. Cæterum, libera est Imperii civitas. Bonna antiquum munitumque opidum, Archiepiscopi Colonien-sis, Electoris Imperii, sedes.*
- Archiepiscopus.** *[a Archiepiscopus Colonien-sis habet ab Oriente Westphaliâ, à Septentrione Episcopatum Monasteriensem, ab Occasû Ducatum Juliacensem & Clivensem, à Meridie Archiepiscopatum Treverensem, Rhenus medium interluit. Ipsa β Colonia habet Academiam anno C. 1388 institutam. Trium SS. Regum, ut vulgò habentur, reliquia ibidem asservantur. Inter Bonnam & Coloniam in insula Krampentwerth fuit propugnaculum illud vulgò Massenmûs dictum. Celebriora hic porro sunt opida, Linzium, Novesium, vulgò Ners, ad Erpiam, & Berka, vulgò Reinberg; ad quam non multis ab hinc annis Hispani Mosam, per alveum à Venloâ ad Bergam usq; deductum, cum Rheno conjungere conabantur. Post Gebhardum Truchsesium Archiepiscopum Coloniensem ob Religionem Evangelicam auctoritate Pontificis Rom. & armis Hispanorum ejectum Ernestus Bavariæ Dux Archiepiscopus est constitutus, anno C. 1583. Et ab isto tempore Bavaria Duces Archiepiscopatum Coloniensem tenent.]*
- Coloniam.**

IV. *a* Lotharingia Ducatus à Lothario, Caroli M. nepote, nominem accepit, caput ejus quondam fuit *Divodurum Mediomatricorum*, vulgò *Metz* / libera Imperii civitas: at nunc Galliae Rex eam tenet; una cum Viroduno, *Verdun*; & Tullo, *Toul*. *γ* *Nansium*, vulgò *Nancy* / sedes nunc Ducum & caput provinciae, egregia munitaque urbs.

[*a* Lotharius I, Imperator, Caroli M. nepos, tres habens filios, in totidem regna divisit Imperium Francicum. Ludovico primogenito tribuit Italiam cum Caesaria dignitate: Lothario eam dedit partem, quae deinde ab hoc, primo ejus Rege, Lotharii regnum, seu Lotharingia dicta est: at Carolus tertio genitus obtinuit Provinciam & Galliam Narbonensem. Habet Lotharingia ab Ortu Alsatiam, à Septentrione Archiepiscopatum Treverensem & Ducatum Lutzenburgicum, ab Occasu Galliam, à Meridie Burgundia Comitatum. Celebriores ibi sunt fluvii Mosæ, Mosella, Murtha, & Sarra. *β* Metis *Metz* / ad Sellam fl. quæ ibidem in Mosellam influit, urbs ampla & munitissima cum arce. Verdunum ad Mosam fl. est inter Arduennam silvam & Barrum, urbs amplissima, & arce amplissima jam communita. Tullum urbs ad Mosellam posita, munita non est. Urbes illas superiori seculo Imperio eripuit Henricus II Gallia Rex. *γ* Nansium est ad Murtham fluvium mœnibus hodie nudatum Pontanussium habet Academicam. Hunc Ducatum frè omnem, ejectis Ducibus, occupavit rex Gallia.]

V. *a* Austrasia completitur Dioeceses Treverensem & Moguntinam; item Ducatum Bipontinum, vulgò *Zweibrücken* / Comitatusque *Sarbrücken* / *Leyningen* / *Witsch*.

[*a* Austrasia, quæ hodie vulgò habetur, concluditur intra Lotharingiam, Treverensem provinciam, Palatinatum Electoralem, & Alsatiam. Fluvius rigatur, Sarra, Lutra, Bleissa. Huc etiam pertinent Lûgelsstein / Lauterect & Birschenfeld; diversorum Palatinorum sedes; item Tabernæ Montanæ, Bergbasbernî & Hornbach.]

VI. *a* Treverensis Archiepiscopatus caput est *Augusta Treverorum*, *β* vulgò *Trier* / Gallis *Treves*: urbs antiquitatem suam præ se ferens. *γ* *Confluentes*, *Coblenz* / urbs ad Rheni Mosellæque confluentes posita, haud exigui est momenti. *Vitellium*, *Witlich* / Treverensis Archiepiscopatque Electoris sedes.

[*a* Treverensis Archiepiscopatus habet ab Ortu Ringojam & partem Hassia, à Septentrione Archiepiscopatum Coloniensem, ab Occidente Ducatum Lutzenburgensem, à Meridie Ducatum Bipontinum. *β* Treveris ad Mosellam sita, jam *Augusti* Imperatoris ætate floruit: qui verò à Trebeta Nini filio eam putant conditam, fabulas amplectuntur, non historias. Habet Academicam. Hic asservatur tunica Salvatoris. *γ* *Confluentes*, vulgò *Confluentia*, è regione in alia ripa munitissimum habet castrum *Ehrenberti*, *Ehrenbrechtstein* / seu

Lotharingia.
Eottheringen.
Divodurum.
Virodunum.
Tullum.
Nansium.
Lotharingia unde dicta.

Metis.
Nansium.

Austrasia.
Westreich.
Lûgelsstein.
Lauterect.
Birschenfeld.
Tabernæ.
Treverensis Arch.

Treveris.
Confluentes.
Vitellium.

Confluentia.

Herman-
Stein.
Sleida.

Ehrenbreit-Stein / vulgò Herman-Stein. Superiori bello Galli tenebant, qui diuturna obsidione pressi, agrè tandem illud reddiderunt. Arch-episcopatus hanc subest Eyfaliæ pars, ubi opidum Sleida, Johannis Sleidani Historici patria.]

Moguntini
Arch.
Moguntia.

VII. α Moguntini Archiepiscopatus caput est Moguntiacum, si-
ve β Moguntia, Mientz / urbs inter præclaras Germaniæ computata. At
sedes Archiepiscopi Electorisque trans Rhenum in Germanico solo,
γ Ascburgii, Ascheburg. Sunt prætereà in Austrasia liberæ Imperii ur-
bes; δ Vormatia, vulgò Worms; ε Oppenheim; & ζ Spira, Juridi-
co totius Imperii conventu clara; Cameram Imperialem vulgò vocant.
η Frankenthal / nitidissimum est à Belgis excultum opidum, Electori
Palatino subditum.

Ascbur-
gium.
Wormatia,
Oppenhey-
ma.
Spira.
Franken-
thal.
Moguntia-
cum.

[α Ad Archiepiscopatum Moguntinum terra quæ pertinent, sunt ad Rhenum, in
Wetteravia, Eisfeldia, Hassia, Thuringiâ, & Franconia. β Moguntiacum
contra Rheni Mœnique confluentes positum, antea vicum, mœnibus firmavit Dru-
sus Nero, Caesaris Augusti privignus, Tiberii Imperatoris frater, anno ante natum
Christum, XIV. Hodie Archiepiscopi sede & Academiâ floret. Superiori bello
urbs hac sæpe capta ac recepta est. γ Ascburgium, vulgò dicitur Aschaffens-
burg / supra Francofurtum ad Mœnum situm, arcem habet splendidam. Ad Rhe-
ni Nahaque confluentes est Bingium opidum, infra quod in medio Rheni turris
est, vulgò der Meusesturm dicta. In Mœni ripa est Hoechstum opidum infam-
sto prælio, quod Christianus Brunsvicensium Dux hic anno seculi nostri 23 commi-
sit, nobile. Moguntinus in media Hassia tenet Fritzlarium, vulgò Friglar / alia-
que opidula. Eidem subest Hypotheca titulo Eisfeldia, Grubenhagensis Ducatus
portio, in qua Duderstadium ad Wipperam fl. δ Vormatia ad Rhenum,
Vangionum olim caput, Comitibus celebris. ε Oppenheim ad Rhenum non est
urbs libera Imperii; sed est in ditione Palatini Electoris. ζ Spira haud procul à
Rheino habet aliquot Imperatorum, eorumque conjugum sepulchra in summo templo,
quod à Conrado Salico constructum est. Episcopi Spirensis sedes erat Udenhaim,
vulgò vocatur Philipsburg; opidum munitissimum; quod Galli hodie tenent.
η Frankenthal opidum munitissimum est. Ingelheim, etiam olim fuit celebris,
Caroli M. aliquando sedes.]

Ascburgii.

Hoechstū.

Fritzlar,
Eisfeldia,
Dudersta-
dium.
Vormatia,
Oppenheim.
Spira.

Franken-
thal.

Alsatia,
Elsass.
Colmaria,
Selestadiū.
Rufacum.
Tabernæ.
Hagenoa.
Argentora-
rum.

VIII. α Alsatia Austriacæ ditionis regio, in duos Landgravi-
atus, Superiorem & Inferiorem divisa est. In Superiori opida sunt;
β Colmaria, γ Selestadium, δ Rufacum, haud ignobilia. Inferior habet;
ε Tabernæ, vulgò Zabern; & ζ Hagenaom, η Argentoratum in eodem
tractu, vulgò Straßburg / in clarissimis Germaniæ civitatibus. Turris,
quæ est ad Cathedralem Ecclesiam, mirificâ & magnifica structurâ; item
armamentario instructissimo, maximè insignis est.

Alsatia,

[α Alsatia ab ortu habet Ducatum Wirtembergensem, à Septentrione Palatinatum,
Infe-

Inferiorem, ab Occasu Lotharingiam, à Meridie Helvatiam. Flumina præcipua hic præter Rhenum, qui mediam ferme interluit, sunt Ellus & Cynthius; die Spitzig. Superior dicitur, quâ ab Argentorato versus Basileam ab utraq; ripâ & ultra excurret. Inferior, quâ versus Palatinatum patet. β Colmaria ad Ellum est urbs libera Imperii. γ Selestadium vulgo Sletstadium est urbs Imperii, haud longè à ripa Elli. δ Rufacum est in ditione Episcopi Argentinenfis. e Tabernæ Alfatiae, olim urbs ampla & Episcopi Argentinenfis sedes: sed bello deformata: & Molsheim, Episcopi Argentinenfis delictum, anno hujus seculi octavo Academia ornatum. ζ Hagena urbs est Imperii, inter Matram & Sornam amnes, præfectura Imperii titulo gaudens. Ibi olim servabantur gladius, sceptrum, & orbis Caroli M. cum aliis ornamentis Cæsareis, quæ Episcopus Spirensis inde abstulit. » Argentoratum urbs libera Imperii Ello & Bruschâ perluitur. De nomine ejus supra p. 127 dictum est. Academia ornata est anno hujus seculi XXI, cujus fundamenta jam superioris seculi anno XXXVIII Jacobo Sturmio Senatore primario potissimum urgente, erant jacta. Alsatia in istis partibus confinis est Suntgovia, in qua Ferreta vulgo Pfirt, Comitatus caput: Befordia eadem Comitatus caput: & Mulhusia ad Ill fl. urbs Imperialis & libera, sub Helveriorum tutela. In Gallia Regem per pacem Monasteriensem translatus est Landgraviatus utriusque Alsatiae, cum præfectura Provinciali decem civitatum Imperialium in Alsatia sitarum, videlicet Hagenau, Colmar, Schlettstad, Weisenburg, Landau, Oberhaim, Rosheim, Munster in valle S. Gregorii, Kaisersberg, Turinghaim; itemq; Suntgovia; ita tamen, ut Argentoratensis & Basileensis Episcopi cum civitate Argentoratensi, & reliqui per utramq; Alsatiam Rom. Imperio immediate subiecti Ordines, Abbates, Palatini, Comites, Barones, ac totius Inferioris Alsatiae Nobilitas; item prædictæ Civitates Imperiales, in ea libertate & possessione Immunitatis erga Imperium Rom. quâ hætenus gavisæ sunt, relinquuntur: & Rex Gallie in juribus contentus maneat, quæ ad Domum Austriacam pertinuerunt.]

IX. Est in confiniis Alsatiae ac Burgundiae Comitatus Montbeliard, German. Mimpelgard / VVirtembergensi Duci subiectus, opidum Montbeliard tutissimo munimento clarum est.

[Mons Pelgardus videtur nomen habere à montis sive horti pulchritudine: duplici castro firmatus est. Porro Duces Wurtembergenses in Burgundia quoq; tenent, Clerval & Passavant.]

CAP. X.

Suevia, Franconia, Palatinatus Rheni.

I.

PRIMA trans Rhenum est Brisgavia regio, Elsatiae quondam pars. Brisgavia. Caput

Brigavv. Caput hujus Provinciæ est α *Friburgium*, splendida atque amoena urbs; secunda est β *Brisiacum*, *Breisach*.

Friburgum. [α *Friburgium* sive *Friburgum*, ad *Treissen* fl. loco sæcundo positum, celebratur Academia anno 1463 fundata. Anno 1644 *Bavaria* Ducis exercitu ad deditionem compulsa, inspectantibus Gallo *Vinariensibus*, qui illos stupendâ pertinaciâ in munitis castris deinde adoriebantur: β *Brisiacum* opidum munitissimum, ubi pons lapideus in *Rheno* fl. post diuturnam obsidionem & horrendam famem, à *Bernhardo Vinariensium* Duce captum anno 1638. Inde in Gallorum est potestate. In *Brigavia* nobilis quoq; est *Hochberga*, *Marchionis Durlacensis* ex *Badensium* familia sedes, & *Marchionatus* caput; ubi *Marchio Ernestus* magnificum exstruxit palatium. Item, *Hetttersheimum* castrum ornatissimum, quod incolit Magnus Prior *S. Johannis Hierosolymitani*.]

Suevia. II. α *Suevia*, vastæ quondam illius gentis exiguæ reliquæ, ad *Schwaben*, supremam *Danubii* partem constitit. Urbium hujus Ducatus prima est β *Augusta Vindelicorum*, *Augspurg* / opulentissimum Emporium: urbs splendida in primis & magnifica, munitione tuta, libera Imperii civitas. γ *Ulma*, munitissima & ipsa, simulque ditissima Imperii civitas, ædificiorum splendore faciliè finitimis præstat. Reliqua loca nobiliora sunt; δ *Nördlingen* / ϵ *Memmingen* / ζ *Lindau* / η *Güessen* / θ *Rottwyl* / ubi *Juridicus Imperii* conventus est.

Suevia. [α *Suevia* ab *Ortu* hodiè habet *Bavariam*, à *Septentrione* *Franconiam*, ab *Occasu*, *Palatinum Inferiorem* & *Alsatiâ*, à *Meridie* *Helvetiam* & *Comitatum Tirolis*. *Fluvii* in ea sunt, præter *Danubium* & *Nicum*, *Lycus* der *Lech* / *Ilargus*, seu *Ilera*, *Blavus*, & *Cochera*. β *Augusta Vindelicorum* est inter *Lyci* & *Wertha* confluentes: *Comitiis* ibidem celebratis nobilis urbs, & in primis illis, quibus anno 1530, die 25. Junii *Principes* & *Ordines* *Protestantes* *Carolo V. Imperatori* fidei suæ *Confessionem* obtulerunt, quæ eâ de causâ *Augustana* dicitur *Confessio*. In *Augustano* *Episcopatu* est *Dillinga* ad *Danubium*, ubi *Episcopus* frequenter commoratur, qui *Cameram* suam ibidem constituit. *Academiam* habet *Jesuiticam*. *Ulma* est ad confluentes *Ilera*, *Blavi* & *Danubii*. Urbis territorium continet tres *Comitatus*. δ *Nordlinga* urbs Imperii ad *Egra* ripas, memorabilis clade, quam *Fœderati* à *Cæsarianis*, duce *Ferdinando III.* tùm *Hungaria* Rege, acceperunt anno 1634. ϵ *Memminga* urbs Imperii, natura & manu munita in *Algoja*. ζ *Lindavia* urbs Imperii in lacus *Bodamici* seu *Constantiensis* insula; unde nonnulli *Venetias Sueviæ* appellant, ponte lapideo tamen continenti jungitur. η *Güessen* est in *ditione* *Episcopi Augustani*, cujus frequenti secessu celebratur. θ *Rotwyla*, urbs Imperii, est ad fontes *Nicri*, *Helvetiis* fœderata: *Conventus* ille *juridicus* à *Conrado II* scribitur institutus. Præterea nobiliores in *Sueviâ* urbes sunt, *Campodunum* vulgò *Kempton* ad fl. *Yller*, urbs Imperii libera; ei imminet mons vulgò *Hillermont* mœnibus cinctus, dictusq; castrum *Burshald*, civi-

civitatis armamentarium. Eidem adjacet Abbatia ejusdem nominis cum urbe, in qua omnes monachi sunt genere nobiles, ex octo familiis orti; quod accuratissime servatur, nulla habita ratione gratiae aut pecuniae. Uberlinga ad lacum Constantensem, quondam Ducum Sueviae sedes, urbs Imperii libera. Constantia vulgò Costnitz, concilio illo anno C. 1414. habito celebris, quo tres Pontifices, qui tunc erant, sede moti, & Joh. Hussus damnatus. Dünckelspula ad Wernitium fl. dicta à voce Dünckel i. e. Zea, cujus ibi magna est copia. Elwangia Abbatia nobilis. Donawerta ad Danubii & Wernitii confluentes, olim imperii civitas libera; sed anno 1606. à Maximiliano Bavariae Duce subacta libertate sua exivit. Pappenheim urbs cum Comitatu ejusdem nominis. Oetinga ad Wernitium fl. Comitatus caput. Zollern, castrum in monte positum, ad cujus radices opidulum; unde Comitatus nomen. Hala Suevorum ad Kocharum fl. ubi Salinae. Heic olim duella permissa.]

Uberlinga.
Constantia.

Dünckelspula.

Elvvangen.

Donawerta.

Pappenheim.

Oetinga.

Zollern.

Hala Suevorum.

Wurtembergensis.

Ducatus.

III. α *Wurtembergensis Ducatus*, ab arce *Wurtembergae* cognominatus, pars erat Sueviae; at quum nuper Ducatus factus sit, provincia seorsim censetur. Urbes inibi claræ sunt, β *Canstat*, mercatu celebris, γ *Stuttgart*, Ducum sedes: δ *Rotenburgium*: quæque reliquas antestat, ε *Tubinga*.

Wurtembergensis.

Ducatus.

Canstat.

Stuttgart.

Rotenburgium.

Tubinga.

[α *Wurtembergensis Ducatus*, præprimis fertilis, habet ab Orta Palatinatum *Neuburgicum*, à Septemtrione *Franconiam*, ab Occasu Palatinatum *Inferiorem*, & *Marchionatum Badensem*; rigatur *Nicro præcipue*. β *Canstat* est ad *Nicrum*, cujus vicinia multas habet *Vineas*; unde haud longe abest arx *Wurtembergae*. γ *Stutgardia* provincia metropolis, habet arcem elegantissimam. δ *Rotenburgum Nicrus* fl. interfecat; unde una pars urbis vocatur *Rotenburg*, altera *Ehlingh*. ε *Tubinga* ad *Nicrum* *Academiâ* & *Collegio Ducali* celebris. *Schorn-dorffum* opidum munitum habet *Salinas*. Civitates Imperii liberae ibidem sunt *Hailbronna* ad *Nicrum* à *Friderico II* Imperio ascripta: *Reutlinga* ad *Echetz* fl. *Eslinga* ad *Nicrum* fl.]

Hailbronna.

Reutlinga.

Eslinga.

Franconia

sive Francia

Orientalis

Branden-

thal.

Herbipolis.

Francofur-

tum.

Bambergae.

Ansbach.

IV. α *Dux* est, qui & *Episcopus*, cognomine *Herbipolitanus*, ab β *Herbipoli*, vulgò *Würzburg* / capite provinciae, dictus. Urbs est inter primas præclara. At γ *Francfurtum ad Moenum* libera Imperii civitas, celeberrimis totius Europæ, necdum Germaniæ, nundinis nobilitatur. δ *Bambergae* *Episcopali dignitate* celebris urbs, centrum Germaniæ obsidere videtur. Est in *Franconienfi agro* *Arx* ε *Ansbach*, *Marchionatus titulo* gaudens.

Franconia

limites.

Flumina,

[*Episcopus Herbipolitanus* idem est *Franconia Dux*. Ei quotannis redeunt 300 milia thalerorum. Habet *Franconia* ab Oriente *Bohemiam*, à Septemtrione *Thuringiam*, & *Hassiam*, ab Occasu Palatinatum *Inferiorem*, à Meridie *Bavariam* & *Sueviam*. Fluvii hic præcipui sunt *Moenus*; Juxta, qui ad *Wimphnam* in *Nicrum* se exonerat. *Tubaris* ad *Werthemum*: & *Sala Francicus*, ad *Gemundam*

Herbipolis.

Ochsen-
furt.
Francofur-
tum.
Bamberga.
Anspach.
Voigtlan-
dia.
Hoff.
Culmba-
chium.
Barreuthū.
Aichtadi-
um.
Margen-
thal.
Rotenbur-
gum.
WVinshei-
mum.
Schvvini-
furtum.
Palatinatus
Rheni seu
Inferior.
Heidelber-
ga.
Manheimū.
Marchiona-
tusBadensis.
Durlacum.
Palatina^o.
Inferior.

Heidelber-
ga.
Neustadt an
der Hart.
Crucenacū.

Cæsarea
Lutra.]

dam Mœno se miscent. Sala fluvius ille putatur esse, à quo Franci dicti sunt Sa-
lici: Equidem ad Salam locus erat Seltz dictus, in quo Carolus M. Ludovicus
Pius & Arnulphus commorabantur Regin. l. 2. Ad eundem Salam est opidum
hodie munitissimum Königshofen; ex cuius nomine colligitur, Regiam ibidem
fuisse aulam. Neque tamen alter fluvius Sala inde longè dissidet. & Herbipolis
ad Mœnum Academiā celebris: urbi imminet arx, Marienberg vulgò; in qua
ingentem thesaurum obtinuit Gustavus Adolphus Suecorum Rex. Och-
senfurtum ad Mœnum, horreum Episcopi. γ Francofurtum electione Im-
peratorum celebratur. δ Bambergæ Henricus II cognomento sanctus, colitur.
Adjacet ei in vicino monte arx Altenburg. ε Onspachium est ad fluvium
ejusdem nominis; habet arcem Principis sedem. Onolspachienfes seu Anspa-
chienfes sunt Marchiones Brandeburgenfes; gaudent titulo Burg graviorum No-
rimbergensium. Ad eos quoque pertinet Voigtlandia, inter Thuringiam, Mis-
niam & Bohemiam sita; cuius metropolis est Curia, vulgò Hoff im Vogtland:
Opida nobiliora sunt Culmbacum, Culmbach / cum arce Plassenburg / & Bar-
reuthum. Caterum in Franconia quoq; est Aichstadium, Episcopi illius sedes:
& Margenthal magistri Equitum Ordinis Teutonici. Rotenburgum ad Tu-
barim urbs Imperii, Cella penaria Franconia; situ prope eo scribitur esse, quo fuit
Hierosolyma. Winsheimium ad Ascham urbs Imperii. Schvvinfurtum
urbs Imperii ad Mœnum, in ipso firmè Franconia centro, Conradi Celtæ, primi
apud Germanos poetæ, patria. In Franconia quoq; est Erbachum Comitatus ca-
put: Henneberga, unde Comitatus nomen. Comitatus Reineccensis seu Lo-
riensis & Holacensis à Holacho castro dictus.]

V. Franconia quondam pars, nunc a Palatinatus Rheni, caput
habet provinciae & Heidelbergam, eandem Electorum Palatinorum se-
dem. Ad confluentes Rheni Nicrique Manhemium opidum munitis-
simum, provinciae propugnaculum est. Est eodem tractu, inter Elsa-
tiam & Palatinatum, γ Marchionatus Badensis, ab aquis totius Germa-
niae celeberrimis cognominatus. Sedes Marchionis est Durlacum, o-
pidum cum arce.

[α Palatinatus Inferior sive Electoralis habet ab Ortu Ducatum Württembergensem & Episcopatum Wurtzburgensem; à Septemtrione partem Hassia & Treve-
rensis provinciae; ab Occidente Treverensem Archiepiscopatum, partem Austrasie
& Lotharingia; à Meridie Alsatiam & Marchionatum Badensem. Rigitur
Rhenio, Nicro, Mœno, Naha & Lautera fluminibus. β Heidelbergam ad Ni-
crum arce & Academiā, anno 1346 fundatā, illustris: Celeberrima, quam habe-
bat, Bibliotheca anno 1623 Romam delata est. Sunt hic praterea Francken-
thalium, opidum munitissimum, Neustadt an der Hart / quo tractu nascitur ge-
nus vini, quod vulgò Gänsefüßer vocatur. Crucenacum, Naha interluente
in duo veluti opida distinctum; cuius pars ad Marchiones Badenses pertinet. Cæ-
sarea Lutra Râyserslautern / ad Luteram amnem; & lacum, in quo Lucius il-
le an-

le anno 1497 captus, quem manus Friderici II Imperatoris anno 1230 huc posuerat, Bacharacum generosissimo vino nobile. Bretta Philippi Melanchthonis patria. Inter Rhenum, Mosellam & Naham tractus vulgò vocatur der Hunnesbüsch; Hic quoque est Simmera Principum sedes; & in confinio Sponheimium Abbatia, quam celebrem reddidit Trichemius Abbas. γ Marchionatus Badensis totus fere jacet intra Rheni dextram ripam, Palatinatum inferiorem, Ducatum Wurttembergensem & Brisgojam. Nomen habet ab opido Baden: ubi aqua calida salutares. Marchio iste est Romano-Catholicus: Sed Durlacensis est Confessionis Augustanae. Durlacum opidum habet Collegium & Palatium munitissimum. In ejus ditione quoq; est Pfortzheim munitum opidum, Joh. Capnionis, aliis Reuchlini, patria. Ibi quoq; est Comitatus Eberstein, ab Eberstein castro appellatus.]

Bacharacum.
Bretta.
der Hunnesbüsch.
Simmera.
Sponheimium.
Baden.
Durlacum.
Pfortzheim.
Eberstein.

CAPUT XI.

Palatinatus Superior, Bavaria, Salisburgensis Archiepiscopatus, Tirolis Comitatus.

Nortgavia, Nortgau; qui & Palatinatus Bavariae sive superior Palatinatus, die Ober-Pfalz.

Palatinatus Superior.

I.

Norimberga, Nürnberg / in confiniis Franconiae, Sueviae, ac Bavariae posita, nullius Soli esse cupit. Urbs est magnifica, splendida, potens, ac totius Germaniae superbissima. Caput Nortgaviae nunc censetur. β Amberga, γ Neuburg / & δ Sulzbach Principum Palatinorum sunt sedes. Est circa hæc loca Landgraviatus Leuchtenbergicus, cujus sedes ē Pfreimbt. Est & ζ Egra, Eger / libera Imperii civitas. η Item Comitatus Ellenbogen / qui ad Bojohamiam spectat.

Norimberga.

Amberga.
Neuburg.
Sulzbach.
Leuchtenberg.
Pfreimbt.
Egra.
Ellenbogen.

[α Norimberga, ad utramq; Pegnesi, qui urbem interluit, ripam sita, ad Circulum pertinet Francicum. Habet territorium satis amplum, & opida aliquot; in quibus Altorfium, Academia anno 1575. ornatum. β Amberga Palatinatus Neoburgici metropolis est. γ Neoburgum ad Vils fl. δ Sulzbach cum castro est ad Rosenbach fl. ε Pfreimbt nomen habet à flumine Pfreimbt. ζ Egra olim libera civitas ab acidulis nota. In Comitatu η Ellenbogen sunt thermæ nobilissimæ Carolinæ, vulgò das Carlsbad.]

Norimberga.
Altorfium.
Pfreimbt.
Egra.
Ellenbogen.
Therinae.

II. α Bavaria Ducatus dividitur in Superiorem & Inferiorem. Hic ad Ortum: ille ad Occasum spectat. In Superiori sunt urbes claræ β Monacum, München / Ducum sedes, omnium Germanicarum pulcher-

Carolina.
Bavaria
Bayern
Monacum.

Ingolsta-
dium.
Frisinga.
Ratisbona.

cherrima. Secunda est γ *Ingolstadium*: hanc sequitur δ *Frisinga*. In inferiori *Augusta Tiberii*, quod nomen illi falso tribuêrunt olim fabulosi Grammatici; aliàs ϵ *Ratisbona* dicta, vulgò *Regensburg* / comitiis Imperii, quæ heic haberi consueverunt, antiquitatum reliquiis, & ponte prælongo clara. Reliquæ memoratu dignæ sunt ζ *Patavium*, vulgò *Passau* / η *Landshut* / θ *Straubing*.

Passau.
Landshut.
Straubing.

Monacum
Ingolsta-
dium.
Frisinga.

Ratisbona,
Patavium.

Landshuta,
Straubing.
Salisbur-
gensis Ar-
chiepisco-
pus.
Salisbur-
gium.

[α *Bavaria* fines habet ab Oriente *Austriam* & *Stiriam*; à Septemtrione *Bohemiâ* ab Occidente *Sueviam* & *Franconiam*, à Meridie *Carniolam* & *Comitatum Tirolis*. Fluvii rigatur *Danubio*, *Altmula*, *Isara*, *Vilsa*, *Oeno*, *Salza*, & *Ambrâ*. Quà versus *Sueviam* & *Alpes* excurrit, Superior dicitur: quâ verò ad Septemtrionem & Ortum se versus *Danubium* extendit, Inferior. β *Monacum* est ad *Isaræ* ripas. γ *Ingolstadium* ad *Danubium* fl. opidum munitissimum, *Academiâ* etiam anno 1410. ornatum. δ *Frisinga* nomen dedit *Episcopatu* *Frisingen- si*; cui olim præfuit *Otto Frisingensis*, qui tempore *Conradi III.* & *Friderici Barbarossæ* floruit. ϵ *Ratisbona*, urbs Imperii libera; nomen habet à flumine *Regen* qui eo in loco in *Danubium* se effundit; Unde rectius scribitur *Reginoburgum*. ζ *Patavium* ad *Danubii* Oenique confluentes, unde *episcopatus Passaviensis*. Celebre imprimis est à pacificatione inter *Carolus V.* & *Protestantes Evangelicos* anno 1552. prid. Non. *Augusti* initâ, qua religionis libertati cautum est. Germanis vocatur *der Passauische Vertrag*. Verùm hæc urbs anno 1662. fortuito incendio fere tota periit. η *Landshuta* est ad *Isaram*; & θ *Straubinga* ad *Danubium*, Ducum sedibus olim clara.]

III. *Bavariæ* pars est *Salisburgiensis Archiepiscopatus*, cujus caput sedesque *Archiepiscoporum Salisburgium*, *Salzburg* / urbs satis elegans.

[α *Salzburgum* est ad *Salzam* fl. unde ei appellatio. Habet *Theophrasti Paracelsi* tumulum. *Palatium Archiepiscopi* magnificum & splendidum est. *Arx* præcipitiis & arte munita fere inexpugnabilis est.]

Tirolis
Comitatus.

Ænipons.

Tridentum.
Bolzaunum.
Brixia.

Tirolis
com.

IV. α *Terioli*, vulgò *Tyrol* / est arx, unde maximus *Europæ* Comitatus in ipsis *Alpibus*, in *Germania Norici*, in *Italia Ræticiæ* partem obtinens, nomen habet. Urbes claræ sunt, *Ænipons*, vulgò *Innspruck* / quondam Comitum, nunc *Austriæ Archiducum* in his oris sedes. β *Tridentum*, Italis *Trento*, Germanis *Trient* / concilio *Occumenico* clara. *Bolzaunum*, mercatus non incelebris. γ *Brixia* etiam, vulgò *Brixen* / nobilis in hoc tractu *Episcopatus* est.

[α *Comitatus Tirolis* metallorum dives, ut vulgò vocatur, habet ab Occasu *Ræticiam*, à Septemtrione *Bavariam*; à Meridie *Italiam*; ab Oriente *Carinthiam* & partem *Italia*. Fluvii præcipui hîc sunt *Oenus der Inn* & *Athesis die Etsch*.
Te

Terioli arx munita satis; sed opidum est tenue, in amana valle situm. β Tridentum est ad ripas Athesis, Episcopatu nobile. Concilium quod Oecumenicum haberi volunt, captum est anno 1546 & continuatum ad annum usque 1563. Interfuerunt præter legatos Pontificis & Cardinalem Tridentinum, Episcopi LXII, Theologi LXII. Ibi quoque Hala est factitio sale celebris. Tribus à Tridento miliaribus distat mons magni nominis; vulgò der Mauseberg dictus, γ Brixia in finibus Italia à Germanis condita creditur.] Tridentum,
Hala.
Mauseberg.
Brixia.

CAP. XII.

Croatia, Vinidorum Marchia, Carniola, Carinthia,
Stiria & Austria.

I.

Croatia, Marchia Vinidorum, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria superior, quia hodie domui Austriacæ parent, in Germania hodiè censentur, quum olim Pannoniæ portiones fuerint.

II. α Croatia, Germ. Krabaten / regni titulo decora, & β Vinidorum Marchia, Germ. Windisch Markt; nihil in se habent memoratu dignum. Cæterum incolæ utriusque sunt Slavonici generis. In Vinidorum tamen Marchia sunt etiam Germani.

[A Carniolâ versum Meridiem & Ortum se extendit Marchia Vinidorum, ad dextram Savi ripam. Inde porro versus Ortum sequitur. α Croatia contermina; cuius caput erat Wihatshium à Turcis occupatum, nunc ferè Carolo stadium cuius caput erat Wihatshium. Ad Carolo stadium egregie munitum, cui firmum impositum est presidium. Ad Carolo stadium exercitus Christianorum à Turcis fœde profligatus est anno 1592. In Croatia quoque est Sisecum s. Segesta ad Sava fl. opidum munitum. quod anno 1592 Canonici fortitudine, reprefus Turcis, conservatum est.] Wihatshium.
Carolo stadium.

III. Carniola, Krain / caput est opidum Lubiacum, Laubach, & Lubiana dictum. Krainburg locus est munitissimus. Celeja, Eissy, Comitatus titulo insignitur. Cæterum incolæ partim sunt Germani, partim Slavi.

[Carniola habet ab Oriente Croatiam & Slavoniam; à Septentrione Stiriam; ab Occasu Carinthiam; à Meridie Vinidorum Marchiam & partem Italia. Rigatur Savo, Sontio, & Labacho. Distribuitur in Siccam seu Inferiorem, quæ est versus Italiam, in quâ Goritia ad Sontium, Comitatus titulo gaudens: & Irri- Goritia, quam seu Superiorem, quâ versus Carinthiam se extendit, in qua Laubacum. Crainburg est ad Savi Kranekerieque confluentes.] Carniolæ
termini.

IV. α Carinthia, Kernten / Stiria Ducatui conjunctus, urbes Carinthia
infi- Kernten,

infigniores habet, β Villach / γ Klaghenfurt / Ducum quondam scdem; δ Volckmarck / ϵ S. Veit / ζ Judenburg.

Carinthia
termini.

[α Carinthia habet ab ortu Stiriam; à Septentrione Episcopatum Salisburgensem & partem Austria; ab Occasu & Meridie Alpes & Forum Julii, vulgò Friaul. Rigatur Dravo, Savo, & Lavanda. β Villach est ad fl. Villach, habet arcem; γ Klaghenfurt haud longè abest ab opido S. Viti. δ Volckmarck est ad Dravum fl. ϵ Sancti Viti opidum regionis metropolis est ad confluentes Wilitz & Glan. Olim Carinthia Dux priusquam inauguraretur, ad hoc opidum habitu rustico indutus adesse cogebatur, pecuniam ex lapide spargere, & Justitiae administrationem promittere &c. Quo facto Vestem istam rusticam ponebat, & Ducalem induebat. Qui ritus tamen deinde sunt abrogati. ζ Judenburgum est ad Murum fl.]

Stiria.

Steirmarck.

V. Dividitur à Stiria in Superiorem, atque Inferiorem. In hac caput totius Stiriae & sedes Archiducum Austriacorum, est β Grätia & Gräts / admodum magnifica. Sunt præterea celebres, γ Rackelspurg / δ Pettaw / ϵ Marburg / ζ Kermend / & η Canisia duo munitissima erant contra Turcarum irruptiones propugnacula; sed hoc jam superioribus annis Christianis ereptum est. In Superiori Stiria urbs primaria est Muripons, Bruck an der Mure.

[α Stiriae termini sunt ad Ortum Hungaria; ad Septentrionem Austria; ad Occasum Carinthia; ad Meridiem Carniola & Slavonia pars. Potissimum rigatur Stiria, Dravo & Murâ fluminibus. β Grätia seu Grätium Academia claret. Culta civitas, Archiducum aliquando sedes. γ Rackelspurg, arx munitissima, Turcis, qui Canisiam tenent, opposita. δ Pettaw ad Dravum est. ϵ Marburg ad Dravum. ζ Kermend est ad Arrhabonem vulgò Raab fl. η Canisia anno 1600. à Turcis capta est, tradente eam Pardysero tribuno; & sequenti mox anno à Christianis frustra obsessa est: ac nuper anno 1664. à nostris iterum frustra oppugnata. Eodem anno Serinvar, novum castrum, Turcis Canisensibus à Serinio Comite oppositum, à Turcis expugnatum & destructum est. Fanum S. Gotthardi ad Murum fl. Turcarum Clades anno 1664. eo in loco facta nobilitavit.]

Austria,

VI. Unicus totius Europæ Archiducatus est à Austria, in Superiorem ac Inferiorem divisa. Inferior inter Danubium, Bojohæmi- am, & Tejam flumen sita, urbem præcipuam habet Krems. Superioris, quæ inter Danubium & Stiriam posita, caput est Vindoniana, sive, ut vulgò usurpatur, β Vienna, Wien; urbs magnifica ac splendida, tutissimum in his oris contra Turcarum incursiones munimentum. γ Lincium, Linz / nobile est ad Danubium Emporium.

Vienna.

Lincium.

Austria.

[α Austria fines habet ab Ortum Hungariam; à Septentrione Moraviam & Bojohæmi-

nia

miæ partem, ab Occasu Bavariam: à Meridie Stiriam. Rigatur Danubio præcipue & Aniso, qui vulgò die Enß/ unde utraque regio, das Land ob und unter der Enß nomen suum habet. β Vienna sede Cæsaria, Episcopatu, & Academiæ, à Friderico II, anno 1237. fundatâ nobilis: in quâ superiori seculo Haselbachius Theologus XXI. annos legens, primum caput Esaiæ nondum absolvit; ut tradit Cuspinianus. Ipsa Urbs anno 1529. à Solymanno oppugnata, sed virtute Philippi Palatini præcipue defensâ est. Solymannus quum Carolum V. cum XCM. armatorum adventare audiret, obsidione solutâ recessit. γ Lintzium eximiam habet arcem. Sedem ibi suam habuit Keplerus Astrologus. Infra urbem istam est Vortex Danubii terribilis, vulgò Seurüssel dictus. Opida in Austria, præter illa, celebriora sunt, Steira, Neustad, triplici fossâ munitum, Maximiliani I. natalibus nobile, Korn Neuburg, Weidhoven, Melcka, egregie munita, Ipsis, Gemunda Salinis celebris.]

CAP. .III.

Bojohæmia, Moravia, Silesia, Lusatia.

I.

Bojohæmia regnum, Germ. Böhmeimb/ montibus ac sylvis, ceu mu- Bojohæmia.
nitissimo vallo, undique cinctum, ab initio incoluere Germano-
rum quidam: quibus pulsus Boji, Gallica gens, obfederunt; no- Boji.
menque de suo regioni reliquerunt. Bojos pepulerunt Marcomanni, Marco-
Germanica gens; hos, circa annum à nato Jesu CL, Slavonica gens, quæ manni.
etiam nunc tenet, Bojohæmi, dic Böhmen/ à solo quod occupârunt,
Germanis dicti; at Czechi suo sibi patrio vocabulo nuncupantur. Prin- Czech.
cipio adventus à Ducibus populus regebatur; donec circa annum clæ
LXXXVI a Vratislaus primus Bojohæmiæ Rex crearetur. Hunc po-
stea continuâ serie secuti sunt alii Reges, donec Regiâ stirpe prorsus ex-
stinctâ, ad Austriacam domum regnum devolutum est.

[Bohæmia habet ab Oriente Moraviam & partem Silesiæ: à Septentrione quoque Bohæmiæ
Silesiæ partem, Lusatiam Superiorem & Misniam: ab Occidente Voigtlantiæ, termini, &
& Palatinatum Superiorem: à Meridie Austriæ & Bavarie partem. Rigatur fluvii.
Albi, Muldaviâ, Ottavâ, Watta, Egra, Misa, Pulsnitz, & Greforâ. Bo-
hæmia cum annexis Provinciis, Moravia, Silesia, & Lusatia ab antiquis tem-
poribus est sub Imperio Germanico, primum sub Ducibus; deinde sub Regibus suis;
eorumq; Reges nomen & dignitatem Regiam Cæsarum Germanorum habuere be-
neficio, à quibus cum Duces, tum Reges sæpe sunt impositi. Bohæmiæ a Vratis-
laus iste Moguntia in publico Principum conventu ab Henrico IV Rex creatus est:
neq; illum continua serie, quod Cluverus ait, alii Reges sunt sequuti; sed subinde
Duces Remp. administrarunt. Ita ipsum illum Vratislaum primum Bohemorum

Regem excepit interregnum **LXV** annorum, sub sex Ducibus; & Vladislaum II iterum sequutum est interregnum **XXV** annorum, sub quinq; Ducibus: Neq; septem illi, qui succedere his, Principes Bohæmiæ regium nomen habuerunt usq; ad Premislaum, qui à Philippo Cæsare Bohæmorum Rex tertius creatus est. Dubravius, Est verò Bohæmiæ Rex Imperii Princeps, Elector & Pincerna.]

Soli natu-
ra,

II. Regio ipsa est omnium rerum ad usum vitæ humanæ necessariorum fertilissima; argenti ærisque metallis abundans: quibusdam in locis etiam auri sunt venæ. Urbium clarissima est a Praga, regni caput, Regumque sedes, totius Bohæmiæ compendium: urbs sanè magnificenrisima, superbis ædificiis frequens, exteris nationibus affluentissima. Secundum locum tenet Pilsen. Reliqua opida nobiliora sunt Kralovvibradesz, Germanis KöniginGrätz; Kutnahora, German. Kuttenberg; Limpurck, German. Limburg; Tabor Budiejoovice, German. Budweis; Lanii, German. Laun; Satetz, German. Saß; Litomietitz, German. Leitmeritz; Chomutovv, German. Commetaw; Thera Carolinæ, Karlsbad / saluberrimis aquis opidulum est celebratissimum.

Pilsen.
Königin-
grätz.
Kuttenberg.
Limburg.
Tabor.
Budweis.
Laun.
Saß.
Leitmeritz.
Commetaw.
Karlsbad.
Bohemiæ
circuli.

[Regnum hoc à Carolo IV, in certos distributum fuit Circulos, quorum plerique ab opidis appellantur: suntq; 1 der Böhmer Kreyß: ubi Wittigenau, Thabor Budweis ad Muldaviam, 2 der Muldaw Kreyß: ubi Domašin, Bistritz / Stepenovv. 3 der Podberder Kreyß: ubi Beraun, Carlstein / arx inexpugnabilis à Carolo IV condita; ubi corona & ornamenta regia asservantur. 4 der Pragenscher Kreyß: ubi Pisek Prachatitz & Crummavv. 5 der Pilsner Kreyß: ubi Glatovv, Taüs, Tachavv, Mies & Pilsen, Hussitico ac nupero bello nobilitata. 6 der Ellenboger Kreyß: ubi Ellenbogen / Therma Carolina, Carlsbad / celebres Egra, ubi Wallensteinus anno 1634 interemptus: eadem urbs quoque aculeis nobilis est, & Vallis Joachimica, Joachims Thal / metallifodinis celebris: ubi nummi unciales argentei primum cusi sunt: unde ejusdem valoris nummis manet nomen, ut Joachimici, Thaler / Vallenges, à Valle istâ, vulgò dicantur. 7 der Sacher Kreyß: ubi Saza, Commotavv, 8 der Ratoniker Kreyß: ubi Ratonick, 9 der Schlaner Kreyß: ubi Slan. 10 der Leitmeriger Kreyß: ubi Leitmeritz, haud longe ab Egra & Albis confluentibus; vinum ejus est in pretio. Auffig ad Albim, Melnick ad Albis & Muldavia confluentes, in arduo colle positum. Diezin, ubi Pilsnitz in Albim se effundit. 11 der Bunklauer Kreyß: ubi Jung & Mt Bünzel: atq; hoc ad confluentes Albis & Giesers. Numburg ad Albim. In hujus & sequentis Circuli finibus sunt montes Gigantium; das Riesengebirge: in quibus spectrum Nibenzal vulgò dictum, viatoribus sæpe obvium. 12 der Raurischmüer Kreyß: ubi Rauritz / Praga, Brandeis, Bömisck Broda. 13 der Königgräzer Kreyß: ubi Königin Grätz ad confluentes Orlica & Albis; Jaromitz, Trautenavv. 14 der Chrudimer Kreyß: ubi Chrudim / Litomisl & Hohe-
mauth.

mauth. 15 der Gafslauer Kreyß: ubi Gafslaw / ubi Ziske sepulchrum. Ruten-
 tenberg/ altera regni metropolis olim metalli fodinis celebris. Rolin & Deutschen
 Broda. a Praga ad Moldavian, cui Pons impositus 872 cubitos Pragenses lon- Praga.
 gus, quo Parva urbs die Kleine Seite Veteri jungitur. Est enim urbs triplex,
 Vetus, Nova & Parva, die Alte Stadt / die Neu Stadt / und Kleine Seite/
 in qua arx Retschin in monte sita, Regum sedes: claret Academiâ à Carolo IV
 institutâ. Hic Hussus & Hieronymus Pragensis impugnarunt regnum Pontifi-
 cium: qua de causâ à Concilio Constantiensi condemnati, ibiq; combusti sunt anno
 C. 1416. Caterùm Praga frequentibus tumultibus, ac illo in primis memorabilis,
 quo anno 1618. Consiliarii Caesarii ex fenestris ab Ordinibus regni precipitati sunt:
 unde bellum exortum, quod demum post triginta annos, quum hac ipsa urbs à
 Suecicis jam obsideretur copiis, pacis interventu sedatum est anno 1648. Et anno
 1620 ad hanc urbem praelio superatus est Fridericus Palatinus, paulo ante Bohe-
 mia Rex creatus. ß Thabor Hussitarum belli arx & propugnaculum diu fuit.] Thabor.

III. Sub Bohemiæ regno censentur Moravia, Silesia ac Lusa-
 tia. a Moravia Marchionatus nomen habuit à flumine in Danubium Moravia.
 exeunte, quod Plinius *Morum*, Tacitus *Marum* vocat. Gens incolit Sla- Währen-
 vonica, Germanis mista. Urbium clarissima est ß Olmutz / Slavonicè Olmitz.
 Olomuce; caput regionis, elegans ac dives. γ Brin & δ Znaim inter Brin.
 splendidissimas haud postremæ. ε Jglaw & ζ Kremser / non negli- Znaim.
 genda opida. Jglaw.
 Kremser.

[a Moravia habet ab Oriente Poloniam & Hungariam, à Septentrione Silesiam, ab Moraviæ
 Occasu Bohemiam, à Meridie Austriam. Rigatur Maro seu Morava, qui à Se- termini,
 ptentrione versus Austrum mediam ferme secât Moraviam: ac porrò rigatur
 Teja, Igla, Svarta, Zvutta, Beczova. ß Olemüzium ad Marum fl. E-
 piscopali dignitate eminet. γ Brinn est ad confluentes Zvutta & Svarta.
 δ Znaim ad Tajam in Austriæ sinibus, Marggraviorum olim sedes. ε Jglau ad
 fluxum cognominem. ζ Kremser ad Marum fl. Episcopi Olemüziensis sedes.]

IV. Silesia ampla ac dives regio, sub Ducatus titulo xvi Prin-
 cipatus in sese complectitur; quorum nomina sunt; Breslaw / Glo- Silesia
 gam / Sagan / Schweinitz / Lignitz / Brieg / Neisse / Crossen / Teschen / Germ.
 Oppelen / Ratibor / Münsterberg / Troppe / Jaur / Olse & Jäger- Schlesien-
 dorf. Polonia regibus subjecta fuit primum universa Silesia: postea ghen &
 circa annum c13 ccc. in Bohemiæ Regum fidem se contulit, à quo- Schlesien.
 rum Imperio etiam nunc pendet. Urbium princeps est Vratislavia, Bo- Vratisla-
 johannis Bratslaw. Germ. Breslaw / opulentissimum in his oris Em- via.
 porium, splendida sanè urbs, ac meritò inter tres pulcherrimas Germa-
 niæ (quarum alteræ Monacum & Lipsia) computata. Secunda ab hac
 est Glogovia, cognomine Major, Gross-Glogaw. Sequuntur hinc Sagan, Glogovia,
 Z 3 Schwe-

Comitatus
Glacensis-

Schweinitz/Neisse/Lignitz/Briege/Olawv,Oppelen/Troppavv,Teschén.
Est præterea in his oris inter Bojohœmiam & Silesiam, sui quondam
juris Comitatus Glacensis, **Blatz**: cujus titulo, Comitum stirpe extin-
cta, Bojohœmiæ Rex nunc gaudet.

Silesiæ fines.

[**Silesia** habet ab Oriente Hungariam; à Septentrione Poloniam; ab Occidente Lu-
satiam & Marchia Nova partem; à Meridie Moraviam & Bohemiam: à Bohe-
mia Moravia & Hungaria perpetuis se jungitur Montium jugis: qua sunt inter
Silesiam & Bohemiam, vulgò vocantur das Böhmishe Riesen-oder Schneege-
birge: qua inter Moraviam & Silesiam, appellantur das Gesäncke: item das
Neissische und Mährische Gebirge: qui verò montes Silesiam ab Hungaria & Po-
lonia separant, dicuntur das Ungarische Gebürge: itemq. Jabeluncha ab opidulo,
quod in montium faucibus, per quas ex Hungaria in Silesiam itur, situm est. Ri-
gatur Oderâ, Boberâ, Nissa, Katzbach, Queis, Zack, Olaviâ & Bartsch. Si-
lesia Imperii R. provincia non se contulit ipsa in fidem Regum Bohemie; Verum eam
primum debent Reges Bohemia beneficio Friderici II. Imperatoris; ac deinde Ru-
dolphi I. qui provincias illas, Henrico Vratislaviensi & Silesia Duce defuncto, feudi
jure tradidit & concessit Bohemie Regi: quod etiam in Tabulis suis proficitur Caro-
lus IV, ipse Bohemia Rex. Dividitur Silesia in Superiorem & Inferiorem.
Superior versus Poloniam Minorem, Hungariam & Moraviam excurrit; in qua
sunt Ducatus 1 Teschenensis, cujus metropolis Teschena ad Elsam. 2 Oppa-
viensis, das Herkogthum Troppen; ubi Oppavia, qua & Troppa, ad Morâ &
Oppe confluentes. 3 Carnoviensis, das Herkogthum Jägerndorff: ubi Car-
novia, Jägerndorff ad Oppam fl. 4 Ratiboriensis; ubi Ratibor ad Oderam;
Sora, & Oderberg ad Oderâ & Elsa confluentes. 5 Oppoliensis, das Her-
kogthum Oppeln: ubi Oppeln ad Oderam. In Inferiori Silesia, qua à Duca-
tu Oppaviensi & Oppoliensi versus Lusatiam & Marchiam se extendit, sunt Duca-
tus. 1 Bregensis, das Herkogthum Brieg: ubi Brega: Brieg, Reichenstein/
Silberberg/ opida auri argentique fodinis celebra: & Pitschen/ in Polonia finibus
accepta à Polonis clade anno 1588 nobilitatum. 2 Ducatus sive Episcopatus Nis-
senis; ubi Nissa ad fluvium cognominem Episcopi Vratislaviensis sedes: &
Grotfaw/ Principatus titulo gaudens. 3 Ducatus Monsterbergensis: Mons-
terberg/ & Franckenstein. 4 Vratislaviensis, das Herkogthum Breslaw;
ubi Vratislavia. 5 Olsnensis, das Herkogthum Olse: ubi Olse & Hun-
desfeld: quo loco Henricus V cum Polonis confligit anno 1109. 6 Suidnicensis,
das Herkogthum Schweinitz: ubi Suidnizium ad Weistritz: urbs ampla & ele-
ganti structura edificiorum conspicua; & Strigovia, Striege/ opidum terrâ sigil-
latâ nobile, quæ in vicino S. Georgii monte effoditur. 7 Jauraviensis, das Her-
kogthum Jaur: ubi Furavia, Jaur, cum arce, in qua utriusq. Ducatus Suidni-
censis & Jauraviensis Præfectus Regius residet. In aditu Grammatei lemma hoc
legitur: Hic locus odit, amat, punit, conservat, honorat: Nequitiam,
pacem, crimina, jura, probos. Hirschberg ad Zakeli & Bobera confluentes:
suprà quod opidum sunt therma Hirschbergenses. 8 Lignicensis, das Herko-
gthum

Silesiæ in
16 Ducatus
divisio.

thum Siegnitz; ubi Lignizium ad Kazbach fl. munitū Ducum sedes, Nickel Stadtl à quo haud longè abest pagus Wolstadt / ubi anno 1241 Tartari, commisso praelio, tantam Christianorum ediderunt stragem, ut novem grandes saccos implerent auriculis, quum tamen singulis casis unam tantum praescidissent. Huc quoque pertinet Diœcesis Wolaviensis, ubi Wolavia, inde haud longè abest cœnobium celebre Leubus. 9 Glogoviensis Ducatus, das Hertzogthum Glogaw / cujus metropolis Glogovia ad Oderam, quæ ut ab altera Glogovia, quæ est in Superiori Silesia, distinguatur, vulgò Groß Glogaw / dicitur, in nupero bello operibus munita. 10 Saganensis, das Hertzogthum Sagan: cujus caput est Saganum ad Boberam; Pribusum, Pribuß / Ducatus titulo olim nobile. Inde haud longè abest pagus Dubrow, ad quem 1636. d. 6. Martii, horâ sextâ maturinâ, sudo cœlo, magno cum fragore ex aëre lapsus lapis plus quam διτάλαντα vario metallo plenus, friabilis: nisi qua cutis exterior in decimam uncie partem valido, ut videbatur, igne adusta corpus reliquum cohibebat. Vechnerus in Germ. brev. 11 Crossnensis, Silesia Ducatus versus Marchiam ultimus; das Hertzogthum Crossen / ubi Crossna, Crossen / ad Oderam & Boberam confluentes. Conradus Dux Steina-viœnsis in Silesia, ad Salisburgensem vocatus Episcopatum, quum cognovisset, Salisburgi non esse cerevisiam, sed ibidem bibi vinum; in patriam rediit, inquiens, se malle carere Episcopatu, quàm cerevisia Steina-viœnsi.]

V. Silesiæ ab Solis æstivi occasu contermina est α Lusatia, Hexapolitano agro, die sechs Städte / à senario opidorum numero sic appellata, clara. Nomina eorum sunt, β Baughen / γ Bôrlitz / δ Sittaw / ε Ramitz / ζ Euben / η Guben. Quorum tria priora satis lauta.

Lusatia.
Zausnig.

[α Marchionatus Lusatiae habet ab Oriente Silesiam: à Septentrione Marchiam: ab Occidente Saxoniam Superiorem & Misniam, à Meridie Bohemiam. Rigatur Spreva & Nisso. Dividitur in Superiorem, quæ in Austrum, versus Bohemiam & Misniam, extenditur: Inferior est altera pars versus Saxoniam & Marchiam. & Baudissina ad Sprevam Promarchionis Superioris Lusatiae sedes est. γ Gorlitzium est ad Nissum. δ Sittavia itidem ad Nissum in ipsis Bohemiae finibus. ε Lubena ad Sprevam Promarchionis Inferioris Lusatiae sedes. ζ Gubena ad Nissum. Lusatia anno 1623 à Ferdinando II Imperatore Electori Saxonie fuit attributa, ac demum anno 1637 solemnî ritu tradita, & in fidem ejus adaçta.]

Lusatiae li-
mites & di-
visio.

CAPUT XIV.

Marchia Brandenburgensis, Pomerania, Meckeloburgium, Holsatia.

I.

R Egio hæc est spatiosa, ingentibus silvis, lacubusque atque paludibus invia, ab opido Brandenburgio cognominata. α Dividitur in duas potissimum parteis, β Veterem, ac Novam Marchiam. Vegen-
teris

Marchia
Brandebur-
gensis.

Brandenburgum est in Media March. Francofurtum. Berlinum. Spandavia. Cöstrinum. Crossen Ducatus.

Marchionatus Brand. fines & divisio.

1. Marchia Vetus.

2. Marchia Prigniziana.

3. Marchia Media.

4. Marchia Uckerana.

5. Marchia Nova.

teris caput est *Brandeburg*. Novæ *Francofurtum ad Oderam*, celebris civitas, mercatu nobilis. *Berlinum* in medio Provinciae situm, sedes est Principum Electorum Brandenburgensium; urbs amœnissima. *Cöstrinum*, vulgò *Röstryn* / mirando munimento nobile opidum. Alterum munimentum est *Spandavv*, prope *Berlinum*. Cætero *Crossen* Ducatus, qui antea in *Silesia* censebatur, nunc Marchionibus Brandenburgensibus patet.

[Marchionatus Brandenburgicus habet ab Oriente *Poloniam*, & partem *Silesia*, à Septentrione *Pomeraniam*, & *Meckeloburgum*: ab Occidente Ducatum *Luneburgensem* & partem *Brunsvicensis*; à Meridie Archiepiscopatum *Magdeburgensem*, *Saxoniam Superiorem*, & *Lusatiam Superiorem* & partem *Silesia*. Rigatur *Albi*, *Oderâ*, *Sprevâ*, *Havelâ* & *Warthâ*. a Distribuitur hic Marchionatus in diversas partes: ex quibus sunt 1 & *Marchia Vetus*, quæ concluditur intra Ducatum *Luneburgensem* & *Brunsvicensem*, Archiepiscopatum *Magdeburgensem*, & *Albim*. In eâ urbes celebriores sunt *Tangermunda ad Tonagre*, vulgò *Tanger*, & *Albis* confluentes; unde opido nomen. *Stendalia ad Vechtâ* provincia metropolis: *Soldquella ad Letzam*: *Gardeleben ad fl. Biese*, *Bismarck*: *Osterburg ad Bise* & *Vechta* confluentes: *Seehausen ad Vechtâ*: *Werbena* cis *Albim*, ubi *Havelam* recipit: ad ipsos confluentes celebris est munitio, quæ ab opido *Werbena* nomen habet, ac vulgò dicitur *die Werber Schanze*. 2 *Marchia Priegniziana*, vulgò *die Priegnitz* / in qua sunt *Havelberga ad Havelam*, Episcopatu nobilis: *Wistockium* clade *Saxonis Electoris* anno 1636 à Suecorum copiis illata notum: *Welsenach*: *Zechlin* castrum, Templariorum olim sedes: *Perleberga*, *Pritzwald*, *Kiritz*, *Lentzen* haud procul ab *Albi*. 3 *Marchia Media* continetur intra Archiepiscopatum *Magdeburgensem*: *Marchiam veterem*, *Prignizianam*, *Marchiam Uckeranam*, *Marchiam Novam* & *Lusatiam Inferiorem*. Urbes celebriores hic sunt *Brandenburg* / distinctum: *Ratenavia ad Havelam*: *Spandavia*; *Berlinum* & è regione *Coloniam ad Sprevam*; *Francofurtum ad Oderam*, *Academiâ* anno 1506 ornatum; *Lubusum ad Oderam*: *Fürstenwalb ad Sprevam*: *Selovia* & *Goritz* in agro *Sternbergensi*, *Brieza* fida; *Bernau cerevisiâ nobilis*: *Stolpen*; *Angermunda Nova*, *Oderberga* arx ab *Alberto II* Marchione condita. Suet, *Vierraden* ad *Oderam*; *Potstain* ad *Havelam*: *Havela insula*: *Billin* ad *Rien* fl. *Vallis Joachimica*: ubi *Schola Electoralis*. Ad *Mediam*, *Marchiam* etiam referuntur, *Comitatus Rupinensis*, ubi *Rupinum Novum* & *Vetus*; *Grangoy* / *Wüsterhausen* / *Lausatia Inferioris* pars: ubi due præfecturæ *Storfaw* & *Beskau*. *Peizium* ad *Sprevam* munitum: *Cothus* / *Commerfeld*. 4. *Marchia Uckerana*, nomen habet à lacu, qui vulgò *die Ucker See* / ex *Uckera* fl. haud longè à *Prenzlou* profluit. Continetur *Marchia Uckerana* intra *Marchiam mediam*, *Pomeraniam* & *Meckeloburgum*. Præcipua urbs hic est *Prenzlou*. 5 *Marchia Nova* excurret longo tractu trans *Oderam* versus *Ortium* & *Septentrionem*, inter *Pomeraniam*, *Poloniam* & *Silesiam*. Rigatur præter

ter Oderam, Wartha, Notez, Traga. Ex opidis precipua sunt Custrinum ad Oderam & Wartha confluentes: Landsberga ad Wartham, Driesena in Polonia finibus ad confluentes Traga & Notez, munitum opidum: Schiefelbein: Arnswalda: Goldin: Falckenberg in Pomerania finibus & Bernvvald. Refertur huc ditio Sternbergica, in qua Sonnenburg ad Wartham Magistri Ordinis Equitum D. Johannis sedes. Drossen Regionis caput: Reppen: Zielensig. Pater omnis Marchionatus Brandenburgicus in longitudinem 60 miliaribus, latitudo vero ejus diversa est, ut D. Wolfgangus Jobsten notavit. Et tamen provincia illa, si non omnis, saltem major ejus pars, Carolo IV Imperatori ab Ottone Bavaro, ducentis aureorum millibus vendita est: quam pecuniam omnem idem Otto in arce Wolffstein Isara imminente, quinque millibus passuum, infra Landshutam sita, prodegit; quum Margareta Pistoris cujusdam uxoris amoribus vacaret. Aventinus.]

Pomeraniæ
Ducatus

II. a Pomerania Ducatus solo fertilissimo juxta litus maris Codani longo tractu expanditur, in septem parteis, quarum quæque Ducatus dignitate censetur, divisus. Nomina Ducatum sunt, β Wenden/ γ Stetin / δ Gütschow / ε Wolgast / ζ Usedom / η Rügen / θ Bart. Ex his Rügen & Usedom sunt Insulæ. Caput Pomeraniæ est Stetinum, urbs haud exigui momenti, Emporiumque celebre. Sequuntur Stralesund / Wolgast / Griepstwald; ι Wollin / celeberrimum quondam, in his oris emporium; Stargard / κ Colberg / λ Camin / Edslin / Stolpe / opida nobilia.

VII.

Stetinum

[a Pomerania habet ab Oriente Poloniam, Pomerelliam, & ad oram maritimam, Cassubiam: à Septentrione mare Balticum; ab Occidente Ducatum Mecklenburgensem; à Meridie Marchiam Brandenburgensem. Rigatur Oderam, qua tribus ostiis Peine, Schwine & Dievenow in mare defertur Balticum: ac porro Ukeram, Trebelam, Rega, Wiperam. Dividitur primum Pomerania in Anteriorem seu Citeriorem, Bor. Pommern; qua est inter Ducatum Mecklenburgensem & Oderam fl. & Posteriolem seu Ulteriorem, Hinter. Pommern / qua ab Oderam ad Poloniam, Cassubiam & Pomerelliam se extendit. Citerior omnis, item Rugia; & ex ulteriori Stetinum, Gartz, Dam, Golnau, Oderam fluvius, & Insula Wollin, Suecia regno concessa. Alteram, Ulteriorem scilicet, tenet Elector Brandenburgicus. β Ducatus Venedorum das Herzhogthum Wenden / est in ulteriori Pomerania; ubi Rugenvalda ad litus Maris Baltici; Stolpa, ad fluvium cognominem, Sclaga. γ Ducatus Stetinensis totus ferè inter Pœnam & Inam fl. jacet. In eo est Stetinum cis Oderam, Gymnasio etiam nobile; olim Principum, nunc Regentium Suecorum sedes. Ancklam ad Pœnam: Treptovv ad Tollenham: Gartz & Grieffenhagen ad Oderam: Pyritz; Pasewalck, ad Uckeram: Damm trans Oderam. Uckermunda, qua Uckera fl. majori lacui, (das grosse Haff) miscetur. δ Gutzkovv Comitatus est; in quo Gripsvaldia Academia anno 1457 fundata celebris: Loyza: Gutzkavv; unde Comitatus nomen. ε Ducatus Wolgastensis nomen habet ab opido Wolgast. ζ In Usedom insula

Pomeraniæ
fines.

Divisio

Wenden
Ducatus.
Stetinensis
Ducatus.

Gütskovi-
ensis Comi-
tatus.
Wolgast
Ducatus.
Usedom.

Rugia-
Bartheusis
terra,

urbs Wineta fuisse perhibetur amplissima, ab aquarum estu absorpta; nunc habet opidum Usedom. » Rugiæ Principatus olim habuisse dicitur opibus potentes urbes Arconam & Carentiam. Hodie ibi sunt Putbus & Berghen. θ Barthen-
sis terra, inter Rekenizæ & Trebelliam fl. sita, opida celebriora habet Stralsund / quod ab Insula Strale & freto appellatum, quod anno 1316 à Suecia Danie-
que Regibus, & multis Germania principibus frustra obsessum est. Ac imprimis memoriâ digna est obsidio acerrima, quam anno 1628 fortiter sustinuit. Bardum
est ad Bardam fl. Grimma: Tribbese: Daugarten / ad Rekenizæ fl. ostium.
Wollina insula, vulgò das Wollinische Werder / hodiè habet opidulum Wol-
linum: olim ibi fuit Julinum, ingens & celebre emporium, à Waldemaro I Danie
rege destructum, cujus rudera hodiè in locis videntur. Wollinum opidulum
Johannem Bugenhagium nascentem primum excepit. » Colberga in ulteriori Po-
merania, ad Persantam fl. opidum satis munitum, portu gaudet. λ Caminum
Episcopatu nobile, est ad sinum maris Baltici cognominem. Sunt præterea in ulte-
riori Pomerania Corlin & Belgard ad Persantam fl. Treptovv, Greiffenberg
& Regenvvolda ad Regam fl.]

Wolina inf.

Colberga.

Caminum.

Meckel-
burgiensis
Ducatus.
Lubeca.
Rostochiū.
Wismaria.

I II. α Meckelburgiensis Ducatus, quem vulgus Latinorum ineptè
Megalopolitanum appellat, urbes habet claras β Lubecam,
Lübeck; γ Rostochium, Rostock; Vismariam, Wismar. Lubeca opu-
lentissima quondam marique potentissima Imperii civitas, nunc etiam
Suedicis Moscoviticisque commerciis celeberrimum Emporium. Urbs
est ampla, splendida & magnifica.

Mecklen-
burgensis
Ducatus
fines.
Lubeca.
Rostochiū,

[α Ducatus Mecklenburgensis habet ab Ortū Pomeraniam, & Partem Marchia:
à Meridie ipsam Marchiam Brand: ab Occasu Ducatum Lauenburgicum, & Hol-
satiam: à Septentrione Balticum mare. Rigatur Albi & Warnovv. β Lubeca
ad Travam, urbs est libera Imperii: ad Holsatiam aliàs refertur. γ Rostochi-
um haud longè supra Warnæ ostium, Academia à Johanne & Alberto primis
Ducibus Meckelburgensibus pariter & Senatu Rostochiensi anno 1415 condita,
& cerevisia optimi saporis celebre est. Urbs illa anno 1677 incendio misere deva-
stata est. δ Wismaria portu ad mare Balticum commodissimo nobilis, Suecia
regno concessa, cum munimento Walsisch, Poel & Neuencloster. Verùm Superio-
ri anno 1675 à Dania Rege expugnata est. Mecklenburgenses terra hodiè in duos
distinguntur Ducatus, Sverinensem & Gultroviensem: hic nomen habet à
Gultrovia, ubi Ducum sedes, ille ab opido, ad lacum cognominem Sverino,
quod & sede Ducum illorum & Episcopatu nobile est. Sunt porro in his terris Dœ-
nitz in ea insula, quam Albi & Elde confluentes efficiunt, natura & arte opidum
munitissimum, Boitzenburgum ad Albim. Stargardia, qua olim suos habuit
Duces. Neo Brandeburgium ad lacum Tollensem. Ribnitz in finibus Pome-
rania haud longè à Rekenizæ ostio; Gadebusch quinto milliari Lubecâ distans: ac
porro Stinchenborgi aliquando Principis sedes. Doberanum monasterium ve-
tustissimum, frequentibus Ducum Megapolitanorum sepulchris celebre. Huc quo-
que hodiè pertinet Episcopatus Ratzenburgensis per pacificationem Monaste-
riensem

Wismaria.

Ducatus
Sverinensis
& Gultro-
vienfis.

Doberanū,
Ratzenbur-
gum,

riensem Ducibus Sverinensibus concessus, Saxonica Lauenburgica olim pars. Ducatus Lauenburgicus, Sachsen-Lauenburg / concluditur Holsatia, Luneburgensi & Mecklenburgensi Ducatibus. Albi prope medius interluitur. Opida majoris fame hic sunt, Lauenburgum ad Albim. Item Ratzeburgum modo memoratum.]

HOLSATIA.

IV. Dividitur hæc regio in *α Holsatiam* propriè dictam, & *β Ditmarsiam* ac *γ Slesvicensem* Ducatum. *Ditmarsi*, *die Dittmersen* / libera nuper gens, nunc sub Danorum Regum imperio vicatim incolunt. Clarissima totius Holsatiæ urbs est *Hamburgium*, opulentissimum ad Albim flumen Emporium, quo adverso naves ex variis mundi partibus appellant. *Riel* / item, *Eckelsförde* / & *Husum* / nitida opida portusque celebres. In mediterraneis sunt *Flensburg* / *Rensburg* / & *Schleswyc* / huic contingua fere arx *Gottorp* / Ducum sedes est.

[*Holsatia continetur intra fines Ducatus Mecklenburgici, & Lauenburgici; atq; ripas Albis, Eidora & maris Baltici. Rigatur præter dictos fluvios, Storâ Travâ, Alsterâ & Suventinâ. Est autem Eidora Germanæ nostræ in his locis limes. Dividitur Ducatus Holsatiæ in Holsatiam propriè dictam, Ditmarsiam Stormariâ & Wagriam. α In Holsatia propriè dicta sunt Kiela ad mare Balticum portu & nundinis, (vulgò der Umbschlag) jam ante celebris: Celebrior redditur Academia Serenissimi Principis Albrechtii Holsatiæ Ducis auspiciis anno 1665 ibi conditâ. Rensburgum ad Eidoram, aquis frè circumfluum: anno 1645 diuturnam sustinuit obsidionem. Itzehoa, nuper exusta, sed nunc fere restituta. Wilster, Niemünster, & Borsholm cænobium Scholâ illustre. β Ditmarsia opida habet Lunden, Heyde, Meldorp, Brunsbuttel & Weslingburen. Stormariæ opida celebriora sunt Gluckstadum ad Albim; & Crempa opida munitissima; Pinnenberg & Hamburgum, ubi in templo Cathedrali Benedictus V. Pontifex Romanus in exilio mortuus jacet sepultus. In Wagria sunt Oldesloa, Segeberga cum arce; Arensbœcke, Ploena, Neustadt / Eldenburg; Eutina Episcopi Lubecensis sedes. Huc etiam referunt ipsam Lubecam urbem Imperialem, cum opidulo munito ad ostium Travæ, vulgò Travemünde. γ Slesvicensis Ducatus Holsatiæ Septentrionalis est, habens ab Ortum mare Balticum: ab Occasu mare Occidentale, vulgò die West-See: à Septentrione Jutiam, à qua Scorbürgico amne dirimitur. Opida hic sunt ad litus maris Occidentalis Töninga ad Eydoram fl. operibus munita, Husum, Tondern & Ripen. Insula in hoc mari litori vicinæ, Nortstrand / Fora, Sylt, & Roem. In parte verò Orientali sunt opida Haderfschlebe, Apenrade, Flensburg, Slesvicum, cum arce Gottorp ad sinum maris Baltici; cujus portum obstruxit Margarita Danica Regina: & Eckensförde. In mari Baltico ad hunc Ducatum pertinet Insula Alsen, in qua Nordburg & Sonderburg / Ducum sedes: itemq; Insula Aroe; in qua Harköping & Niesköping. Slesvicensis Ducatus non est pars Holsatiæ, ut*

Ducatus
Lauenbur-
gicus.

Holsatiæ
divisio.

Hamburgiæ
um.

Holsatiæ
fines.

Divisio
Holsatiæ
propriè
dictæ.

Ditmarsia.
Stormaria.

Wagria.

Ducatus
Slesvici-
ensis li-
mites.

Insula Alsen
& Aroe.
Ducatus
Slesvici.

Cluverius putavit: sed peculiaris & discretus ab illa Ducatus, extra territorium Germaniae Regni Danici erat feudum: sed nuper liberi juris factus est.]

CAP. XV.

Luneburgensis Ducatus, Bremensis Archiepiscopatus, Frisia Orientalis, Westfalia, Clivia & Montanus Ducatus.

I.

Ducatus
Luneburgensis.

Ducatus *Luneburgensis*, cognominatur à capite suo β *Luneburgio*, *Luneburg* / urbe lautissima, salis fontibus maximè clara. γ *Cella*, *Cessl* / Ducum sedes est, δ *Danneberga*, Comitatus titulo decorata.

Ducatus
Luneburgensis
limites.

[*a* Ducatus *Luneburgensis* habet ab Oriente Ducatum *Mecklenburgensem*, *Marchia Brandeburgensis* & partem *Archiepiscopatus Magdeburgensis*: à Meridie Ducatum *Brunsvicensem*, *Episcopatum Hildesensem*, & Ducatum *Calenbergensem*: ab Occidente Comitatum *Hoja*; *Bremensem* & *Verdensensem* Ducatus: à Septentrione Comitatum *Pinnenburgensem*, territorium *Lubecense* & *Hamburgense*, & Ducatum *Saxonia Lauenburgica*: *Rigatur Albi*, *Allera*, *Elmenovv*, (qui olim *Lynavv*, hodie vulgò *die Altv*) & *Fetze*. β *Luneburgum* ad fl. *Elmenavv*; urbs est egregiè munita; cui & vicina regioni incubat mons *Calcarius* (*der Kalckberg*) adversus omnem vim hostilem munitissimus. Celebre cœnobium *Ordinis Benedictini*, quod ibidem erat ad *S. Michaelis*, à *Serenissimo Brunsvicensium* ac *Luneburgensium Principe Christiano Ludovico* in *Gymnasium* mutatum anno 1660 aperitur. Mons, Pons, Fons, sunt tria pulchra seu tres dotes, quibus Deus hanc urbem præ cæteris ornavit. Mons, ad cujus radices calx optima notè eruitur: Pons, sub quo amnis navigiorum capax: & demum Fontes salis optimi perennes & copiosi. *Luneburgo* vicinus est vicus *Bardewick*; olim urbs magna, quod ex ruderibus colligitur, ab *Henrico Leone* expugnata & destructa anno 1189. *Luneburgum* tamen ante destructum *Bardewicum* floruit. Non igitur ex ruderibus *Bardovicensibus* urbs illa condita est, sed tantum aucta. γ *Cella* ad *Allera* & *Fuhse* confluentes munita arcem habet splendidam. δ *Dannenberga* opidum ad *Fetze* olim suos habuit Comites; at jam pridem Ducibus *Luneburgensibus* paruit: arx ejus antiqua, quod circumjacentes regiones latrocinii redderet infestas, olim diruta est. Opida præterea in eo Ducatu celebriora sunt *Harburgum* cum castro munitissimo, ad *Albim* è regione *Hamburgi*: *Winsena* ad *Luham* cum arce: *Ulzena*, *Gifhornia* cum arce munita ad *Allera* & *Isa* confluentes; *Borchdorp* & *Walsrade*.]

Luneburgum.

Cella,
Dannenberga,

Harburgum,
Vinsena,
Ulzena,
Gifhornia,
Archiepiscopatus
Bremensis.
Brema,
Stada.

II. *a* *Bremensis Archiepiscopatus* caput, β *Brema*, est *Bremen* / civitas egregia & magnifica, Emporiumque haud ignobile, *Visurgi* fluvio navium appulsum commodante. γ *Stade* / opidum prope *Albim*.

δ *Ver-*

¶ *Verden & Bremerförde* / arx cum vico, Archiepiscoporum *Bremen-*
um sedes est.

[*a* Archiepiscopatus *Bremen-* & *Episcopatus Verden-* titulo *Ducatum*, *Ducatus*
per pacificationem Monasteriensem cesserunt regno *Suecia*, verum anno 1676 eodem *Bremen-*
pulsi sunt. Uterq; *Luneburgensi Ducatui* ad Occasum solstitialem aëstrum con- *limites.*
terminus est; *Bremen-* fere intra *Visurgim* & *Albim* ad mare usq; *Germanicum*
se extendens rigatur, præter *Visurgim*, *Essa*, *Wemma*, *Zwīnga* & *Oesta*
fluminibus. & *Brema* urbs tempore belli *Smalcaldici*, cujus federis erat socia, in- *Flumina.*
stinctu Episcopi sui frustra fuit obsessa. Ad *Reformatorum* partes postea inducta est. *Brema,*
Qua nuper minis prosperè gessit, nota sunt & per vulgata. *Gymnasio quoq;* *celebris*
est. γ *Stada* ad *Zwīngam* fl. operibus satis munita, anno superiori fortuito incen- *Stada.*
dio fere tota periit, jam fere restituta. *Bremerförda* arx haud longè ab *Oesta* fl. *Bremer-*
à Danis nuper capta; Sed per pacem *Rotschildensem* *Suecis* reddita est. *Tractus*
ille, qui inter *Oestam* & *Zwīngam* est, appellatur *das Reydingen Land*; ubi opi- *Reydingen*
da Himmelport & *Nyenhus* ad *Oesta* & *Albis* confluentes. Inde tractus conter- *Land.*
minus Terra Hadelæ vulgò *das Hadelen Land* est in ditioe *Ducum Saxonie* *Hadelen*
Lauenburgicæ, in qua *Ottendorf*. Ad *Hamburgenses* etiam pertinet præfectura *Land.*
cum arce Rixenbüttel. Hinc porro sequitur tractus ad litus maris *Germanici* &
Visurgis ostia pertingens vulgò *das Land zu Würsten* dictus; ac inde *das Vieh-* *Würster*
Land. *Boxdehuda* opidum haud vulgariter munitum interluitur *Essa* fl. *Otters-*
berga ad *Wemmam* fl. aliquot milliaribus *Bremâ* distat. *Ducatus Verden-* *Viehland.*
continetur Luneburgensi & Bremen- *Ducatibus* ac *Comitatu Hoja*; Rigatur *Al-* *Ducatus*
lera & *Wemma* fluminibus. Opida hic sunt *Behrden* ad *Alleram*; unde *Episcopa-* *Verden-*
tui nomen: & *Rotenburgum* ad *Wemmam*.]

III. *a Frisia Orientalis, Ost-Friesland* / alio nomine *Comitatus* *Frisia Ori-*
Embdanus nuncupatur, à capite suo β *Embda, Embden*: urbe haud e- *entalis.*
quidèin ampla; at portu celeberrimo. *Auricum Aurick* / *Comitum* *Emda Au-*
sedes est. *ricum.*

[*a Frisia Orientalis*, à *Comitatu Oldenburgensi* ad mare usq; *Germanicum* porri- *Frisia Ori-*
gitur. β *Embda* haud longè ab *Amasis* ostio sita est, ad eum maris sinum, quem *entalis.*
accola à fluctuum rabie, den Dollert vocant. Præter *Auricum* hic sunt opida *Embda.*
Norden; *Leer*; haud longè à *Søestæ* & *Amasis* confluentibus. *Stickhusen* est arx
ad Søestam benè munita. *Dominia quoque* habet cum opidis *Esens* & *Witmunde*.
Ibidem quoque ad mare est tractus vulgò *das Jeveerland* dictus, in quo opidum *Jeve-*
Jeve. Sed est in ditioe *Comitis Oldenburgensis*.] *Land.*

IV. *a VVessalia* satis ampla regio, gregibus quam hominibus a- *VVessalia.*
lendis benignior est; silvis horrida, ac paludibus crebris foeda, vete-
rem illam Germaniam referre videtur. *Episcopatibus & Comitatibus*
frequentibus distinguitur. *Episcopatus* sunt; β *Monasteriensis*, γ *Pa-*
derbornensis, δ *Mindensis*, ε *Osnabrugiensis*, ζ *Verden-* *Monasterium, Mūn-* *Monaste-*
ster/ *rium.*

Susatum,
Tremonia,
Minden.
Osnabrüga.
Paderborna.

ster / caput totius VVestfalix, nobilis & magnifica civitas in amoenissimis agris sita, annis superioribus Anabaptistarum lymphatico regno celebris. Secunda à Monasterio VVestfalicarum est *n* Susatum, Soest / nulla re, quam amplitudine sua clara. Deinde *θ* Tremonia, Dortmund / Minden / Osenbrügge / Paderborn / cultorum frequentes sunt urbes. Comitatus nobiliores sunt, *ι* Marck / *κ* Oldenburg / *λ* Delmenhorst / *μ* Bentheim / *ν* Arnsberg / *ξ* Lingen / *ο* Tecklenburg / *π* Waldeck / *ι*. Lingen opidum est munitissimum.

Westfalix
Termini &
Flumina.

[*a* Westfalia habet ab Ortu Visurgim : à Septentrione Comitatum Zutphania, Trans Isalaniam & Dominium Grœningense : ab Occasu Ducatum Clivia & Montium : à Meridie Hassiam & VValdeccensem & Nassoviensem Comitatus. Fluvii istius provincie precipui sunt Visurgis, Amasis, qui mediam fere secat ; Lupia, Rhura, qui paulo infra Duisburgum ad opidum Roerort in Rhenum se effundit ; Hafa ad Meppen opidum benè munitum in Amasin se exonerans ; & Honta infra Bremam in Visurgim illabens. Nomine Ducatus Westfalix & Angrix notatur, quicquid ditionum Archiepiscopus Colonienfis in VVestfalia obtinuit, quum Henricus Leo proscriberetur. In eo sunt Arnsberga, Stadberga, VVinterberg, Halemberg, Droshagen, Attendorn, Oldendorp, Molheim, Arnruchte, Belick, Kaldehard. Angria est in Comitatu Ravensburgensi, prope Herfintum, olim totius regionis primaria arx, à qua Angrix Ducatus nomen hodie mansit. β Monasteriensis Episcopatus longo tractu à Lupia fl. per mediam fere Westfaliam usq. ad Comitatus Oldenburgensis & Frisie Orientalis limites excurrit. Episcopatus huius caput est Monasterium ad Aa fl. quod superiori seculo Anabaptista auctoribus Johanne Leidenfi sartore & Knipperdillingio oppresserunt. Pace inter Imperatorem Rom. & fœderatos anno 1648 ibidem composita precipuè nobile. Nuper etiam ab Episcopo suo hæc urbs magnopere afflictæ obfessionem fortiter sustinuit ; ac necessitate compulsæ Hæreticorum, quos habent, imploravit auxilium : sed tamen demum anno 1661 coacta est Episcopo suo sese submittere, militemq. recipere. Iste castellum, ad opidanos in officio retinendos, urbi imposuit : opida hæc sunt Dorsten, Tellig, Sendenhorst, Borken, Coesfeld, Warendorp, Halteren &c. γ Episcopatus Paderbornensis confines habet Ducatum Westfalia, Comitatum Waldeccensem, Landgraviatum Hassie, Ducatum Brunsvicensem, territorium Lemgovienfem & Comitatum Riedbergensem. Ejus caput est Paderborna : Opida porro habet Niehus / Drieberg / Brackel & Warburg. Eidem Episcopatu versus Ducatum Brunsvicensem ad Visurgim, haud longè ab opido Hoexter adjacet Corbeja monasterium celebre, quod aliquot seculis velut Seminarium fuit Episcoporum Saxonie ; ex quo Ansgarius, primus Hamburgensis Episcopus, qui per vicinas gentes, Daniam quoq. & Sueciam, Evangelium propagavit, & successores illius S. Rembertus, Adelvvardus, Hoierus, ad docendas Ecclesias vocati sunt : VVinduchindus sen VVindichinus, qui de gestis Saxonum tres scripsit libros ; item de gestis Ottonis I monachus fuit Corbeiensis.

Episcopatus
Monasteriensis
Monasterium.

Episcopatus
Paderbornensis.
Paderborna.

In claris scriptoribus etiam memoratur Sigebertus Corbeienfis. Superioris seculi anno 17 primi quinq̃ue Annalium libri Corn. Taciti Corbeia à quaestore Pontificio fuere inventi, qui eos ad Leonem X detulit, ac ἀντίδωρον loco quingentos accepit aureos. Lipsius. & Episcopatus Mindensis continetur Episcopatu Osnabrugensi, Comitatu Hohenfensi, & Schauenburgico, territorio Lemgovienfi: & Comitatu Ravensbergenfi. Ejus caput est Minden ad Visurgim opidum bene munitum, omnem hunc Episcopatum hodie tenet Elector Brandenburgicus titulo Ducatus. Opida hic porro sunt Petershagen ad Visurgim, Schulteberg, Lübbecke, Renneberg, Himmelricke, & Bergen. * Episcopatus Osnabrugensis metropolis est Ossenbruga, seu Osnabruga in valle amœna ad Hasam fl. sita, præcipuè pace anno 1648 ibidem composita nobilis. Opida præterea hic sunt Iburg sedes Episcopi; Melle, Honteburg, Quakenborn, Forstenovv. § De Episcopatu Verdensi hoc ipso capite dictum est. » Sulatum est in extrema parte Comitatus Marcani, quâ Ducatus Westfalia & Comitatus Lippienfis cœunt. θ Tremonia in Comitatu Marcano inter Lupiam & Ruram fere intermedia Gymnasium habet celebre, cui nuper præfuit Christophorus Scheiblerus. i Marca Comitatus. Concluditur inter Lupiam fl. Episcopatum Monasteriensem, & Ducatus Clivie, Montium & Westfalia. Fluvius alluitur & perluitur Lupia, Rubra & Amrâ. Opida hic sunt Unnahand longè à Rubra: Hammona ad Lupia & Duncheri confluentes. Werdena ad Rubram Abbatia nobilis est. Lippia die Zipstadt. In Comitatu » Oldenburgensi est opidum Oldenburg ad Hontam fl. λ In Comitatu Delmenhorst est Delmenhorst ad fl. Delmen. μ Bentheimensis Comitatus caput est Bentheim; & ν Arensbergenfis Arensberga hand longè à Rhura sita. ξ Lingen ad Amasin olim fuit Comitum Tecklenburgensium sedes; cujus caput est ° Tecklenborg. Hand longè infra Lingen est Meppen opidum munitissimum, quod Palatinis bellum restaurantibus venditum, sed paulo post stratagemate receptum est. π Comitatus Waldeccensis continetur finibus Hassie, Episcopatus Colonienfis & Paderbornensis. Opida præcipua sunt VValdeck, Corbach, VVildungen acidulis nobile, Mengerlinghausen & Landau. Hunc Comitatum ad VVestfaliam referri nunquam pro suo jure concedent Hassie Landgravii: qui aliàs ad Superiorem Circulum Rhenanum pertinebat. Ad Westfaliam quoque pertinent Comitatus sequentes: Comitatus Diepholtz habens ab Oriente Comitatum Hohenfensem; à Meridie Ducatum Mindensem, & Episcopatum Osnabrugensem: ab Occidente Episcopatum Monasteriensem: à Septentrione Comitatum Oldenburgensem atque Delmenhorstensem & partem Ducatus Bremensis. In eo sunt opidula Diepholtz, Leuenförde, Barnsdorf & Carnovv: itemq̃ lacus per VVestfaliam celebris vulgò Dommel dictus. Paret omnis hic Ducatus Luneburgensium Duci. Comitatus Hohenfis habet ab Ortu Ducatum Brunsuicensem & Luneburgensem; à Septentrione Verdensensem & Bremensem; ab Occidente Comitatum Diepholtz; & à Meridie Ducatum Mindensem. Dividitur in Comitatum Superiorem & Inferiorem: ejus caput est Nienburg opidum munitissimum in nupero bello clarum. Sunt hic præterea opidula Hoya, Bücken, Libenau, Bruchhausen, Sied, Steigerberg/

Corbeja.
Episcopatus
Mindensis.Episcopatus
Osnabru-
genfis;
Ossenbruga

Tremonia.

Marca Co-
mitatus.Oldenbur-
genfis Com-
itatus
Delmen-
horst.
Comitatus
Benthe-
menfis.Arensber-
genfis.
Lingen.
Tecklen-
borg.VValdec-
censis Co-
mitatus,
Diepholtz
Comitatus.Comitatus
Hoya.

Nienburg.

Ravensburg
Comitatus.

Schauen-
bergenſis
Comitatus.

Lippe Co-
mitatus.

Lemgovia.

Teutobur-
gum.

Pyrmond.

Spiegel-
berg.

Riedberg.

Clivia,
Slebe.

Vesalia,
Emmerick.

Santen.

Mours.

Cliviæ Du-
catus limi-
tes & Flu-
mina.

Clivia,
Vesalia.

Santen.

Emmerick.

Mours.

Aſciburgū

Taciti,

Dieburg.

Rees.

Burick,

Goch.

Calcar.

Gennep.

Montenſis
Ducatus

Düſſeldörp

geberg / Siedenburg & Diepenau. *Et hic Comitatus eſt in dirione Ducum Brunſwicenſium & Luneburgenſium.* Comitatus Ravensburg, ab arce Ravensburg appellatus, habet opida Engern, Bielefeldiam, Herfordiam & Vlothoviam. Comitatus Schauenburgenſis, ubi Schauenburg / Stadthagen / & Rintela Academia nobilis: qui ſerè totus per nuperam pacificationem ceſſit Haſſia Landgravio. Comitatus Lippe, ubi Lippia die Xiſtadt ad Lupiam ſupra etiam memorata, diverſorum Dominorum. Lemgovia ad Pegam fl. Uſelen, Blomberg, Dietmelle, quod Cluverio eſt Teutoburgum; aliis tamen putatur eſſe Duysburg ad Ruram. Eidem illi Comitatu adhæret Comitatus Pyrmond, ubi opidum Pyrmond, in cujus vicinia ſunt acidula & Comitatus Spiegelberg. In Weſtſalia demum quoq; eſt Comitatus Riedberg; cujus opidum Riedberg. Weſtphalum ſe eſſe proſitetur Joh. Levvenclavius.]

V. α Clivia, ad utramque Rheni ripam porrecta, à β Cliviſ capite totius Ducatus, cognominatur: junctaque eſt Juliacenſi Ducatu. Colles ſive Clivi, in quibus condita, nomen urbi præbuiſſe, vulgò putantur. At clariffima omnium eſt γ Veſalia, Weſel / ſecunda Emeriacum, δ Emmerick, ε Santen, antiquitatum Romanarum reliquiis priſcam originem claritatemque indicat. ζ Mours Comitatus titulo inſignitum opidum, munimine maximè clarum eſt.

[α Ducatus Cliviæ ab una parte conterminam habet Weſtſaliam, & Archiepiſcopatum Colonienſem & Monaſterienſem: ab altera Geldriam, Comitatum Murenſem & Zutphania. Rigatur Rhura, Lupia, Isala, Nerſa & Rheno, qui hunc Ducatum ſerè medium ſecat. β Clivia haud procul à caſtro Schenckiano jacens Electori Brandeburgico parat. γ Veſalia haud longè à Rheni ripa benè munita à Fœderatis Belgis, anno 1629 ſtrategemate capta eſt. δ Emmerich eſt ad dextram Rheni ripam. ε Santen aliquot milliaribus infra Veſaliam haud longè à ſiniſtra Rheni ripa jacet. ζ Moerſia Comitatus ad Auriacos Principes pervenit, quum anno 1600 Emilia Comes moriens heredem inſtituiſſet Mauritium Auriacum. Haud procul Moerſia ſeu Muſſia opido vicus eſt, vulgò Uſburg / in cujus agro multa reperta antiquitatum Rom. reliquia, indicant hoc eſſe Aſciburgum Taciti. Sunt præterea in eo Ducatu opida, Duiſburg haud longè à Rhure & Rheni confluentibus: Rees ſupra Emmerick ad dextram Rheni ripam: Burick è regione Veſalia: Goch ad Neerſam; Calcar; & Gennep à Belgis fœderatis anno 1644 captum.]

VI. α Montenſis Ducatus Clivenſi Ducatu conterminus eſt, vulgò Berg / cujus caput β Düſſeldörp / opidum cum arce, Ducum Julia-
ci, Cliviæ & Bergæ ſedes.

[α Ducatus Montenſis ſerè omnis continetur finibus Weſtſalia, Clivia, Colonienſis Episcopatus, & Comitatus Marcani. Rigatur VVipper, Aker, Sieg & Düſſell. β Düſſeldörp Duſella fl. perluitur, qui deinde in Rhenum ſe effundit. Sunt hic

*hic porro Sieburgum ad Siegam fl. Abbatia celebre: Müllheim in dextra Rheni
 ripa Colonia vicinum, cujus coepit & munitiones à Spinola anno 1614 dejecta sunt:
 Keifersvverda ad Rhenum, haud longè à finibus Ducatus Clivia: Blancken-
 burgum, ad Sigam: Sollingen: Elverfeld: Gerrisheim &c.]*

Sieburg.
Müllheim.
Keifers-
vverda,
Blancken-
burg.
Sollingen.

CAP. XVI.

Hasfia, VVetteravia, Buchovia, Thuringia.

I.

Hasfia Landgraviatus, Comitatus in se habet nobiles hos: β *Ca. Hasfia.*
Henelnbogen / γ Dietz / Ziegenhain & δ Nidda; caput provin-
*ciae est Castellum Cattorum, sive ut vulgò nunc usurpatur *Caf-**
sella, Cassel; lauta sanè civitas cum splendida arce, Landgraviorum se-
*des. Secunda est *Marpurgium*, literarum studiis maximè clara. ζ *Gießen**
munitissimum totius Provinciae opidum.

[*e. Hasfia, cum terris quibusdam ad eam pertinentibus, fines habet ab Oriente Thu-*
ringiam: à Septemtrione Ducatum Brunsvicensem & VVestfaliam: ab Occidente
Episcopatum Moguntinum, Trevirenses: & Palatinatum Electoralem: à Meri-
die Franconiam & Palatinatum. Rigatur Rheno, Fulda, Ederâ, Lano &
Werrâ. Hasfia propriè dicta dividitur in Superiorem & Inferiorem. Su-
perior dicitur, quæ Franconiam & Electorum provincias attingit. In ea est Co-
mitatus β Cattimelbocensis, die Braßschafft CagenElnbogen / ab arce die
Rat & opido Elnbogen / nomen habens: in eo est Darmstadium in consinio silva
Ottonis, des Odenwalds / & Comitatus Erpach, ejusq; tractus, qui vulgò die
Bergstrasse dicitur, splendida arce & Landgraviorum sede nobilitatum. Rül-
felsheim castrum ad Moenum munitissimum; opidum S. Goari, & Gwer ad Rhe-
num cum arce validâ Rheinfelsen / inter VVesaliam Superiorem & Boppart. Brau-
bach ad Rhenum; Schvvvalbachia acidulis celebris, aliquot miliaribus Franco-
furto distans. Dominium Epstein: VVisbaden thermis celebre. Moguntia cui
ascribitur, vicina est Henrichia terra, vulgò der Heirich. In Comitatu γ Die-
zensi est opidum Dieza ad Lanum; Empla thermis nobilis. Ringoja tractus,
qui paret Archiepiscopo Moguntino. δ Nidda ad fluvium cognominem, unde Co-
mitatui nomen mansit. In Principatu ad Lanum est ϵ Marpurgum ad Lanum,
arce, Landgraviorum sede, & Academiâ à Philippo Landgravio anno 1526
conditâ clarum: ζ Gießa operibus munita & Academiâ à Ludovico Landgravio
fundata & anno 1607 inauguratâ celebris: Francoberga ad Ederam, patria no-
stra, ubi metalli fodina: Elfeldia, Butzbacum, Kirchain, VVettera opidu-
lum, unde clarissimi Viri, ipsique Vulteji sunt orti: Homburgum an der
Höhe / Principum quoq; sedes. Inferior Hasfia, Thuringia, Ducatui Brunsvi-
censi & Episcopatu Paderbornensi contermina, habet Cassellas ad Fuldam,
Eschwege / Allendorff ubi Salina: Spangenberg / Homburg; Rotenburg ad

Hasfia li-
mites &
Flumina,
Hasfia,
Superiori
Comitatus
Cattimeli-
bocensis.
Darmsta-
dium.
Rüf-
fels-
heim.
S. Gwer.
Braubach.
Schvvval-
bach.
Epstein.
VVisbaden;
Comitatus.
Diezensis.
Empfa.
Nidda.
Comir.
Principatu
ad Lanum.
Marpurgü.
Gießa.
Franco-
berga.
Inferior
Hasfia.
Cassellæ.

Ziegenhai-
na.

Hirschfeld,

Furslar.

Wetteravia
die Wet-
terau.
Comitatus
Nassovicus.

Wetteravia
Comitatus
Nassovicus,
Dilleber-
genfis.
Solmenfis.
Laubacēfis.
Lichenfis.
Hungenfis.
Comit.
Weilbur-
genfis.
Witgen-
steinenfis.
Ilfenbur-
genfis. Bu-
dingenfis.
Hanovien-
fis, Erpa-
cenfis.
Buchovia.
die Buchow.
Buchovia.
Fulda.

Thuringia
Düringen.

Erfordia.

Vinaria,
Gotha.

Fuldam: Wanfriede | Godesberg | Zierenberg | Dreisam, & munitissimum castrum Ziegenhainam, unde Comitatus Ziegenhain nomen est. Smalcaldia fœdere Protestantium nobilis ad Hassiam quoq; pertinet. Porro tota Abbatia Hirschfeldensis cum opido Hirschfeld per pacificationem Monasteriensem cessit Hassia Landgraviis. In mediâ ferè Hassia sunt, nonnulla loca, quæ Archiepiscopo Moguntino parent; Furslar, Amelburg castrum munitum antiquo nomine Umal/ unde & Umalfried etc. Aventin. Neustadt / etc.]

II. Inter Hassiam ac Rhenum fluvium est a *Wetteravia*, regio, quam maximè nobilitat nobilissimus β *Comitatus Nassovicus*; unde decus illud gentis, Belgicæ fœderatæ munimen ac gloria, **PRINCEPS MAURITIUS** originem ducit.

[a *Wetteravia tractus est in aditu Hassia Superioris inter Bincium amnem, Rhenum, Hassiam & Archiepiscopatum Coloniensem comprehensus, à fl. Wetter nomen habens. Quæ ad fines Colonienfis Episcopatus & Ducatus Montensis perringit, appellatur der Westertwald. Continet Wetteravia multos Comitatus, ex quibus præcipuus. β Nassovicus in plures minores divisus: Dillebergenfis, ubi Dilleberga arx munitissima, Herborna Gymnasio celebris; Solmenfis, ubi Braunsfels; Laubacensis, Lichenfis, Hungenfis, Weilburgenfis, Witgensteinenfis ubi arx Witgenstein ac opidum Lasse. Ilfenburgenfis & Budingenfis; ubi Budinga & Offenbachium opida. Et demum Hanovienfis Comitatus, in quo Hanovia ad Bincium munitissima, frustra diu à Lambojo 1636 obsessâ, ac demum stratagemate capta, ac vero suo domino restituta est. Inter Mœnum & Nicrum est Comitatus Erpacensis, ubi Erpach opidum. Urbes Imperii libera in Wetteravia sunt Fridberga, Wetzflaria Pseudo Friderici olim perfugium: Gelnhusa, & Francofurtum supra memoratum.*

III. Inter Hassiam, Franconiam atque Thuringiam media sita est regio a *Buchovia*, cujus caput β *Fulda*, opidum celebre, præstantissima Europæ, nedum Germaniæ, Abbatia insignitum.

[a *Buchovia, quibusdam Fagonia dicta, intra Thuringiæ, Franconiæ. Hassiæ & Wetteraviæ fines conclusa jacet. β Fulda opidum nomen habet à Fulda fl. qui illud interluit. Ibi S. Bonifacii Martyris ossa quiescunt. Habebat Bibliothecam locupletem, & manuscriptis codicibus refertam: qua non erat vetustior in Germania. Abbas Fuldenfis est Imperii Princeps, & Abbatum reliquorum per Germaniam & Galliam primas atq; Archi-Cancellarius Augusta.]*

IV. *Thuringia* Landgraviatus omnium nobilissimus, inter Salam Visurgimque amneis protensus, familiæ Saxonicae paret. Caput regionis est *Erfordia*, Erfurt / ingens urbs, & quasi compendium totius provinciæ; Academia quondam clara: & *Vinaria*, Weimar / Principum sedes; urbs est amoenissima. Gotha cum diruta arce

Arnstadt.
Franken-
hausen.

est, nomen habens ab arce Schwarzenburg: Opida in eo claviora sunt Arnstadt ad Geram: Frankenhausen / salinis & clade rusticorum anno 1525 Münzgero duce tumultuantium, notum: Sondershausen / Rudelsstad / Lahra / Klettenburg / Leuterberg.]

CAPUT XVII.

Misnia, Saxonia, Brunsvicensis Ducatus.

I.

Misnia.
Weissen.

Misna,
Lipsia.

Noviburgū.
Dresda.

Freiberga.
Anneberga.
Marienberg.
ga.
VVeissen-
fels.
Zwickia.
Zeit.
Chemnitz.
Torga.
Joachim-
Thal.
Sneberga.
Comitatus
Henneber-
gensis.
Voigtlan-
dia.
Milnia
fines.
Flumina.

Misnia Marchionatus, Ducum Saxoniae domicilium, agro amœnissimo, argenti venis ditissima, urbibus splendidissima est regio. Urbium quondam prima erat β Misna ad Albim amnem sita, unde Provinciae nomen: at nunc clarissima omnium est γ Lipsia, Leipzig / haud ita magna, verum ædificiorum nitorem, incolarum mores, agri circumjecti amœnitatem si spectes, nihil adeò festivum in tota Germaniâ reperiri posse credas; nundinis, quæ hic ter in anno habentur, post Francofurtum ad Moenum, celeberrima. Major est δ Noviburgium, Naumburg / at minus splendida, & ipsa nundinis celebris. ϵ Dresda, Dresden / urbs est cum arce magnificentissima, Ducum Electorum sedes. Celebrantur hic maximè *pons* super Albim, *Stabulum* equorum, *armamentarium*, & quod incolæ vocant, *die Kunst-Rammer*; ubi notatu digna visuntur plurima, ζ Freiberg / η Anna-berg / θ Marienberg / argenti metallis fecunda opida. ι Weissenfels / κ Zwickia / λ Zeit / μ Chemnitz / ν Torga / ξ Joachim-Thal / haud contemnenda opida, quorum postremum est feudum regni Bojohæmiæ. Est præterea in Misnico agro Principatus Snebergensis, ab opido arceque \omicron Sneberg cognominatus: cui conjunctus est Comitatus π Hennebergensis. ρ Aldenburgium Ducum sedes est Misnicæ etiam ditionis est σ Voigtlandia, cujus caput est opidum τ Hoff, satis nobile.

[α Misnia habet ab Oriente Lusatiam: à Septentrione Saxoniam Superiorem: ab occasu Thuringiam; à Meridie Bohemiam & Voigtlandiam. Rigatur Albi, Sala, Elystro, Pleiſſâ, Muldâ, & Chemnitz. β Misna seu Milena à Misnia rivo appellata, Episcopatu, Burggraviatu, & Scholâ illustri celebris, pontem habet ligneum in Albi fluvio, miro artificio fabricatum. Anno 1505 Monachum quendam Pastorem Misnensem, odio & contemptu sexus fœminæ, quotiescunque fœmellam aliquam sacris undis esset abluturus, dicere solitum fuisse, statim à Baptismo in profluentem esse abjiciendam, getauſt und ersauſt; sed de ponte Albi quum forte prospiceret, justo Dei Judicio decidentem submersum fuisse, scribit

Geor.

gius Fabricius in libris Misnicarum rerum. γ Ad Lipsiam confluunt Pleiſſa, Lipſia, ſa, Parda, & Elyſter: Academia antiqua nobilis eſt; arcem quoque habet, die Miſſenſburg. Ad hanc urbem Tillius à Sueco & Saxone praelio ſuperatus anno 1631, & anno 1642 iterum hic pugnatum eſt: quo Suecus victor Caſarianis ſuſis Lipſiam cepit. Urbs hac anno 1021 fuit adhuc pagus. Academia ibi condita eſt anno 1409 à Friderico Marchione Miſnienſi: quum Pragâ diſceſſiſſet Germanorum, quæ ibi fuerat, natio, Huſſi molimina & conatus improbans. Marchio Fridericus illos hoſpitiæ excepit, & animum ad erigendam Academiam ſtatim adiecit. & Naumburgum ad Salam Episcopatu etiam nobilis eſt: haud longè ab urbe iſta eſt Naumburgum. Porta, die Pforte/ cœnobium, ubi Schola Illuſtris. & Pons iſte lapideus eſt; quod Portæ. hoc idem de Dreſda Germanis licet dicere. ζ Freyberga haud longè à Mulda monumentis Electorum nobilis, diuturna illa obſidione, quam anno 1642 fortiter ſuſtinuit, Suecici exercitus tum debilitavit vires. A ſoli bonitate adeo celebris eſt, ut Miſnienſes proverbio dicere ſoleant: Wann Leipzig mein were / ſo wolt ichs zu Freyberg verzehren. η Annaberga, olim Schreckenberg / unde certi generis nummi nomen impoſitum; ut dicerentur Schreckenberger. θ Mariæberga eſt in ſinibus Bohemiæ, & ι Weiſſenfels ad Salam. κ Zwicka ad Muldam fl. in limitibus Miſniæ & Voigtlandiæ jacet eo loco, quo Carolus M. in Venedos movens olim caſtra habuit. Agreus vocatur Campus Cygneus, das Schwanenfeld. Urbem hanc Cygneam & Cygneum hodie vocant, quod nomen accepiſſe fabuloſe putant à Cygno, Hercules filio: Claram reddidit illam Janus Cornarius, Medicus, qui opera Baſilii, Epiphanii, Hippocratis, Platonis, & plurimos Galeni libros in Latinum tranſtulit ſermonem. λ Zeitzium, ad Elyſtrum Episcopatu olim clarum, qui poſtea Naumburgum delatus eſt. μ Chemnitz eſt ad fluvium cognominem. ν Torga ad Albim ſtativis illis nobilis, ex quibus Bannerius, undiq; licet multis millibus cinctus, cum exercitu ſuo incolumis evaſit, anno 1637. ξ Vallis Joachimica in deſcriptione Bohemiæ, cujus pars eſt, memorata, celebritatem ſuam debet divitibus argenti venis, & Johanni Mattheſio. \omicron Schneberga olim metallis dives. π At Comitatus Hennebergienſis in Franconia eſt; ubi ejus facta mentio. ρ Aldenburgium ad Muldam Conradi von Rauffungen ſcelere, quo Erneſtum & Albertum Friderici Electoris Filios ex arce illa noctu abduxit anno 1455, etiam notum. In Miſnia prætereà ſunt opida Merſeburgium ad Salam Episcopatus nobile: Rochlitz ad Muldam: Grimma ad Muldam ſchola nobilis. Lucca inter Zeitzium & Bornam ad Pleiſſam: ubi Philippus Naſſovius à Friderico Marchione occiſus anno C. 1308. Et quoniam Marchio multis damnis ab Imperatoribus erat affectus, in compensationem horum occupavit Aldenburgum, Chemnitium & Zwiccaviam, quæ erant urbes Imperii. υ Würtzen ad Muldam collegio nobile: ad eundem fluvium ſunt Leiſnitz, Colditz, & Eilenburgium. Ad Episcopatum Merſeburgienſem pertinet Lützen, Eilenburg, Mulberga ad Albim famam habet à clade Johannis Friderici Electoris, qui ad hoc opidum à Carolo V acie victus & captus eſt, anno 1547 Ad Albim quoq; eſt Pirna, & Rô: Königsſtein

Stolpena,
Grossenhai-
na.
Bischoffs-
valda,
Voytlandia
Culmbach.

nigstein castrum munitissimum, Stolpena cum arce; Grossenhaina, Bischoffs-
werda. σ Voytlandia Misiua, Bohemia, Palatinatus & Thuringia continetur
finibus, diversis subiecta Dominis. Pars ejus Marchionibus Brandenburgensi-
bus paret, quorum sedes Culmbach cum arce Plassenburg, Bareyth, & Hoff, si-
ve Curia Rechniciana, ad Salam est. At Onolspachium, unde quoque Marchio-
nes Brandenburgici appellantur, est in Franconia, Plauen, Olsnitz, cum arce vici-
na Voigtberg, unde regioni nomen, & Adorf ad Elstrum, sunt in ditione Saxo-
nia Ducis: aliaque, nonnulla tenet Bohemia Rex. In eadem Voytlandia sunt Barones
Plauenses, qui Reusii dicuntur, die Herrn Reussen von Plauen/ quorum est
Weida, Gera, Greitz. Ibidem quoque est Pinifer mons, quatuor fluminum pa-
rens, Moeni, Salæ, Egræ & Nabi.]

Plauen,

Saxonia.

Magdebur-
gium.

II. α Saxonia Dueatus ad utramque Albis fluvii ripam est, in
varias ditiones discerptus, Urbium clarissima amplissimaque est β Mag-
deburgium, Meydeburg/ Burggraviatus S. Imperii, & Archiepiscopus
titulo maximè insignis.

Saxonia
Inferioris
fines.

[α Saxonia alia est Inferior, alia Superior. Inferior Saxonia continetur finibus
Pomerania, Marchia Brandenburgensis, & Saxonia Electoralis ab Oriente; Thu-
ringia, Hassia, & parte Westfalia à Meridie: ab Occasu itidem concluditur parte
Westfalia, Frisia Orientali & parte maris Germanici: à Septentrione, parte maris
Germanici, Ducatu Slesvicensi & parte maris Baltici. In ea Saxonia sunt Archi-
episcopus Magdeburgensis. Ducatus Brunsvicensis, Lunenburgensis, Bremens-
is, Verdensis, Meckelburgensis, Lauenburgensis, Holsatia; Episcopus Halber-
stadiensis, Hildesheimensis, Lubecensis, Ratzenburgensis, & Comitatus Delmen-
horst. Superior Saxonia habet ab Oriente Lusatiam: à Septentrione Marchiam
Brandenburgensem, & Magdeburgum: ab Occidente Thuringiam, à Meridie Misi-
niam, Rigatur Albi, Sala, Mulda, &c.]

Saxonia
Superioris
fines.

Magdebur-
gium.

β Magdeburgium Archiepiscopus, & calamitate illa, qua anno 1631 à Tillio ex-
pugnata tota fere interiiit, celebris: restaurata tamen hodie floret. Est verò Ar-
chiepiscopus iste, qui ad Circulum pertinet Saxonia Inferioris, magna ex parte ad
Salam situs, & Albi. Collimitantur ei Marchiaci Brandenburgenses, Saxones
Superiores, Brunsvicenses & Anhaltini. Sunt porro in hoc Archiepiscopatu
opida Burgum versus Marchiam: Wolmersteden Archiepiscopi quoque
sedes: Haldensleben ad Oram & Biveram fl. Salza, Juterbock & Calba ad
Bodam.]

Witteberga

Halla,

III. α Wittenberga opidum nitidum ac munitum, Ducum Sa-
xoniae quondam sedes, Martini Lutheri Theologica professione maxi-
mè clara. β Halla, vulgò *Hall in Sachsen*/ elegans urbs, talis coctione
maximè celebris.

Witten-
berga.

[α Wittenberga ad Albi Academia etiam celebris est: condita illa est à Fride-
rico III Electore, introducta 18 Octobris. Primus Academiae Rector fuit Marti-
nus

nus Polichius Mellerstadius Francus, *Electoris Medicus, & trium superiorum Facultatum Doctor, qui antea in Rhodo insula, quum Princeps ille vina Cretensia liberius bibisset, & se in balneas contulisset, ingressus eum sua manu eduxerat, ne febris ita correptus moreretur; quod Christophoro Bavaro itineris comiti accidit. Qua de causa Medicus ille Electori praeprimis charus erat. Cum B. Luthero Wittenberga docuit Philippus Melanchthon, qui humani ingenij modum excedens, solus fere sine omni exemplo simili in omnibus doctrinis in toto genere humano maximus fuit, planeq. θαυμαστόν ἄνθρωπος, ein wunder und besonder Mann. Wittenberga autem, ubi fulserunt illa duo clarissima lumina, Lutherus & Melanchthon verè fuit, utroque vivente & docente, lux orbis terrarum, communis generis humani schola, & clarior, quod Cicero de Athenis olim scripsit, quàm, ut indicareat. In Saxonia Electorali quoque sunt opida Belsig: Herberg: Bittersfeld ad Muldam: Dieben ad Muldam, quod opidum Melanchthon Thebas appellat Saxonicas, nominum cognominationem respiciens. Remburg: Schmiedeberg inter Albim & Muldam. β Halla Saxonum est ad Salam, arcem habet urbi imminens, Mauriciburgium, quæ Archiepiscopi Magdeburgensis nonnullam sedes est. Salinis quoque illa urbs dives est. In eodem Episcopatu Hallensi est quoque opidum Alsleben ad Salam.]*

IV. Est in Saxonia, sui juris α *Principatus Anhaltinus*, ab arce *Anhalt* ita cognominatus; huic subsunt duo Comitatus, *Ascanin* & β *Barbi*, Baronatusque γ *Bernburg*. δ *Dessau*, Principum sedes, urbs est lauta. Hac quidem major est ε *Servesta*, *Zerbst*, at minus polita.

[α *Principatus Anhaltinus Superioris Saxonie habetur pars, & fere omnis continetur finibus territorij Magdeburgensis, Saxonie Electoralis & Comitatus Mansfeldensis. β Barbiensis Comitatus habet opidum Barby, Comitum Barbiensium stirps mascula nuper desit. γ Bernburg ad Salam est stativis Gallassii & Torstensohnij anno 1644 celebris. δ Dessavia ad Albim Mansfeldij clade nobilitata. ε Servesta à cerevisia famam habet; Est hic quoque Cœtha, vulgò Cöthen. Non longè ab isto Principatu fore in finibus agri Halberladiensis, est Quedlinburgum ad Bodam fl. ubi nobile sacrarum virginum Collegium; quod instituit Henricus Auceps, cujus ibi visitur sepulchrum: & porro Gerningeroda itidem nobile virginum Collegium.]*

V. Est in eadem Saxonia clarissimus omnium α *Comitatus Mansfeldicus*, ab opido *Mansfeld* denominatus, quatuor alios intra se Comitatus includens.

[α *In Comitatu Mansfeldensi præter Mansfeldiam castrum & opidum, haud longè à Wipperò fl. est Islebia B. Lutheri patria. Mirum est, quod Agricola, pro- verbium illud, du bist der treue Eckhard / du warnest jederman / explicans, refert de cohorte Bacchante, vulgus appellat das wütende Heer; quæ olim quotannis proximo à Bacchanalibus Jovis die Islebiam & reliqua Comitatus loca transie-*

Anhaltinus
Principat⁹.
Comitatus
Ascanien
& Barbi.
Bernburg.
Dessau.
Anhaltinus
Principat⁹.
Barbiensis
Com.
Dessavia.
Servesta.
Quedlin-
burgum,

Mansfeld.

Mansfeld,
Islebia.

rit,

rit, sene quodam agmen ducente; qui se ipsum nominavit den treuen Eckhard. In eo Comitatu sunt etiam opida VVipra; Querfurt; & Leimbach.]

Brunsvicensus
Ducat.
Brunswick.

VI. a Brunsvicensus Ducatus Caput est, unde Ducatui nomen, *Brunsvicum*, libertate imperii fruens; urbs dives ac probe munita, fortissimâ contra Ducum Brunsvicensium crebras oblidiones defensione maxime nobilis. Secundum locum obtinet *Halberstadt*, inde *Hildesheim* / *Hannover* / *Goslar* / *Helmsted* / haud spernenda opida. n *Wolfenbüttel* / arce munitissima, Ducum sedes est.

Brunsvico-
Lynebur-
gensium ter-
rarum fines.

[a Serenissimorum Brunsvicensium & Lüneburgensium Ducum Terræ habent ab Ortū Marchiam Brandenburgicam; Archiepiscopatum Magdeburgensem; Principatum Halberstadiensem: à Meridie Mansfeldensem & Stolbergensem Comitatus; Eichsfeldiam, & Hassiam: ab Occasu Abbatiam Corbejensem; Comitatum Lippiensem & Schauenburgensem; partem Episcopatus Osnabrugensis, & Monasteriensis; partem Comitatus Oldenburgici; Mindensem, Bremensem & Verdensensem Principatus: à Septentrionibus Holsatiam; Saxoniam Lauenburgicam & Ducatum Mecklenburgensem. Continent autem terra illa Brunsvicenses & Lüneburgenses præcipuè quatuor Principatus; VVolferybytanum, Calenbergensem; Lüneburgensem, & Grubenhagenensem. De Ducatu Lüneburgensi dictum est paulo ante in initio capitis xv. Brunsvico-VVolferybytanus Ducatus fere cingitur Ducatu Lyneburgensi, Archiepiscopatu Magdeburgensi; Principatu Halberstadiensi, Comitatu Mansfeldensi, Principatu Grubenhagenensi, Abbatia Corbejensi, Ducatu Calenbergensi, & Episcopatu Hildesienfi; quem tamen ipse Ducatus VVolferybytanus magna ex parte ambit. Ducatus Brunsvico-Calenbergensis, fere jacet intra Leinam fl. & tractum illum montosum & sylvis obfitum, qui vulgo der Deister appellatur; ad quem etiam pertinet Provincia Göttingensis. Grubenhagenensis Principatus continetur finibus Ducatus VVolferybytanensis, & Calenbergensis, Episcopatus Hildesienfis, & Eichsfeldia. Terra ista rigantur præcipuè Vilurgi, VVerra, Leina, Okera & Innersta.

Ducatus
Brunsvico-
Wolferby-
tani fines.

Ducatus
Brunsvico-
Calenber-
gicus,
Principatus
Grubenhagen-
sis.
Brunsvicū,

β Brunsvicum à conditore suo Brunone Saxonum Duce nomen habens urbs imperiti non est, verum in ditione Ducum Brunsvico VVolferybytanorum. In quinque dividitur regiones, ex quibus prima Urbs vetus; die Alte Stadt; secunda Urbs nova die Neu Stadt; tertia der Hagen / quarta der Saef; quinta die Alte Wicf. Arx Tanqueroda à Tanquardo Brunonis germano fratre primum condita est. Obsidiones illas sustinuit, anno 1492, 1550, 1553, 1605 & 1614. Sed anno 1671 à Ducibus Brunsvicensibus & Lüneburgensibus obsessa deditionem fecit. Martinus Chemnitius ibidem docuit. Porro in hac parte VVolferybytanâ, præter ipsum VVolferybytanum, etiam Bibliothecâ per Europam instructissimâ & magnificentissimâ nobile, præcipua opida sunt, Helmæstadium Academiâ anno 1776 à Julio Brunsvicensium Duce conditâ, multisq; viris Doctis, ac in primis Tilemanno Heshusio, Joh. Caselio, Corn. Martini, Georg Calixto & Conrado Hornejo, Hermannò Conringio &c. illustre: Schoeninga cum arce;

Wolferby-
tum,
Helmæsta-
dium.

arce: Gandersheimium ad Gandam fl. illustre habens cœnobium virginum. Hiltzmunda ad Visurgim; Scheppenstedè, Regia Luttera Rönigs-Lutter/ ubi Lotharii II Imperatoris monumentum: Hessem arx: item Lutter am Barenberge/ clade Christiani IV Daniae regis anno 1626. nobilitata: Zellerfeldia metallis dives. Comitatus etiam Blanckenburgicus hodiè est in ditione Ducum Brunsvico-Wolferbytensium; qui habet ab Ortu agrum Quedlinburgensem, & Principatum Anhaltinum; ab Austro Stolbergensem, Schwartzenburgensem & Hohnsteinensem Comitatus: ab Occasu Principatum Grubenhagensem, Comitatum Wernigerodam: à Septentrione Principatum Halberstadiensem. Rigatur Bodâ Frigidâ, Bodâ Calidâ, Ratibodâ & Lubbodâ. In præaltis montium jugis hodiè conspiciuntur rudera arcium Blanckenburg, Reinslein, Heimbürg, Hartingau, Lauenburg, Homburg &c. Tota verò hæc regio montibus & sylvis obsita est. Olim ad Comitatum hunc Blanckenburgicum pertinnerunt Hessem, Osterwick: Wernigeroda, Zillingen, Schlanslett, Oschersleben, Crottorf, Elbingeroda, Neindorf Langenstein, Gersdorf, & Quedlinburgum novum.

Comitatus
Blancken-
burgicus.

In principatu Brunsvico-Calenbergensi, qui ab arce Calenberg ad Leinam, Principatus
tum Principum sede, appellatus est, opida præcipua sunt, Hannovera ad Lei- Calenber-
nam urbs munita & splendida, hodiè Principis sedes, etiam cerevisiâ illâ, quam- genfis.
Broihan vocant, nota; Hamela ad Visurgim urbs munita, prodigio nota, ex qua Hannovera.
130 liberi magico cantu evocati interisse perhibentur. Ann 1633 à Georgio Brun- Hamela.
svicensium & Luneburgensium Principe obsessa ac demum recuperata est, quum
hostiles copias, inde haud procul, ad Oldendorp ingenti prælio vicisset. Nort- Northheim.
heim inter Leinam & Rhumam fl. Gœttinga est ad Leinam urbs munita; ubi Gœttinga.
Henricus V Imperator anno 1119 quintum in Germaniâ habuit ludum militarem,
quem torneamentum vulgò vocant. Anno 1641 Leopoldi Wilhelmi Austriaci ob-
sisionem fortiter tulit ac repressit: Eadem Johannis Caselij Patria est, paedagogio
floreus. Munda ad Fulda & Werra confluentes, ferè in finibus ditionis Brunsvicen- Munda.
sis anno 1626 à Tillio expugnata & crudeliter habitata est. Lauenstein, in cuius a-
gro salina. Uslaria in silva Sollingensi &c. Uslaria.

In Principatu Grubenhagensi, qui ab arce Grubenhagen nomen habet, præcipua Principa-
opida sunt, Einbecca, provincia caput, est urbs probe munita: Osterroda ha- rus.
bens arcem; aliquando Principum sedes fuit: inde haud longè quatuor oriuntur flu-
mina, Innersta, Ockera, Ruhma & Sœsa: Clausthal, ubi divites argenti fo-
dina; Altenau: Mons D. Andreae: Lauterberg: Elbingeroda &c. Item.
Hertzberga, Principum sedes, aliaeque arces &c. In hujus Principatus consinio
& Thuringia ferè finibus est cœnobium Walckenried, in quo schola Illustris, Walcken-
bonis literis & artibus floreus. Caterum omnis ille Principatus Grubenhagen- ried.
sis, unâ cum hoc cœnobio hodiè est in ditione Ducum Brunovico Lüneburgensium
lineæ Calenbergensis.

Halberstadium Episcopatus cognominis caput; qui omnis per pacificationem Mo- Halbersta-
nasteriensis titulo Principatus Electori Brandenburgico traditus est: opida in eo sunt dium.
C C Oster-

Osterwicum, quod perfluit *Alsa* fl. ibi primum conditus fuit Episcopus Halberstadiensis. Oschersleben ad Bodam fl. Gruningen, Hornburg &c.

Hildesheim.

3 Hildesheim Episcopatus Hildesienfis, qui Brunsvicensi & Lünburgensi Ducatu continetur totus, metropolis est ad Innerstam fl. opida hic porro sunt Peina ad Fulsam; Alfeldia ad Leinam &c.

Goslaria.

e Goslaria ad Gosam urbs Imperij libera, ab Henrico Aucepe primum fertur condita: quod tamen alij Ottoni I ascribunt. Aliquot Imperatorum exstitit sedes: ibique lubens habuit Henricus IV. In hac ipsa urbe tum temporis celebrata comitia illa per Fuldenfis Abbatis ambitionem reddita cruenta. Henricus etiam V ibidem, quum haberet comitia, gladii ipsius acumen fulmine tactum est. Olim urbs illa metallorum dives fuit.]

CAPUT XVIII.

De Archiepiscopatibus & Academiis Germaniæ.

I.

Archiepiscopus & Episcopus Germaniæ,

Archiepiscopus in Germaniâ sunt VII: Moguntinus, Colonienfis, Treverenfis, Magdeburgenfis, Salisburgienfis, & Bremenfis & Pragienfis. Episcopatum in tam vasta regione incertus est numerus. Præcipui sunt: Herbipolitanus, Bambergenfis, Argentoratensis, Spirenfis, Leodicenfis, Monasterienfis, Paderbornenfis, Hildesheimenfis, Mindenfis, Osnabrugienfis, & Verdenfis, & Halberstadienfis, Vratislaviensis, &c.

[Archiepiscopatum & Bremensem; item Episcopus & Ferdensem & Halberstadiensem in Principatus per pacificationem Monasteriensem esse mutatos sapius antea dictum est.]

Academiæ Germaniæ,

II. Academia illustres sunt; Basileæ, Friburgii in Brisgavia, Argentorati, Heidelbergæ, Tubingæ, Ingolstadii, Altorfensis, Pragæ, Viennæ, Francofurti ad Oderam, Gripsvoldiæ, Rostochii, Helmstadii, Vittembergæ, Lipsiæ, Jenæ, Erfordiæ, Marpurgii, Giessæ, Coloniz, Rintelii.

[Hic accedit Academia Chiloniensis ab Albrechto Holsatia Duce condita, & 5. Octobris anno 1665 introducta.]

CAP. XIX.

Daniæ Regnum.

I.

Daniæ

Dania nomen habet à Danis, sive Codanis populis, qui & Teutoni olim dicti fuere. Codano sinu, sive mari Suevico, in plures secatur

REGNI
DANIAE
Accuratissima
delineatio

Die Ost
See.

Die Noord
See.

MEKLENBURG

1777
Militair, Geographisch, Historisch

tur portiones. Partem ejus cis sinum in Germaniæ continenti sitam
 β *Cimbricam peninsulam* Romanam vocitatam, antè diximus. *Cimbri* Cimbrica.
 ab initio incoluere: postea *Jutæ*, unde regioni nomen in hunc usque Cimbri.
 diem, *Jütlandt*, præter unum opidum γ *Flensborg*, nihil clarum habens: Jutæ.
Flensbur-

[a *Daniæ regnum undiq;* alluitur mari; nisi quod ab Ortū æstivo *Sueciam*: ab Oc-
 casu æstivo *Norvegiæ*, & à Meridie Germaniam attingit, à qua *Eidora fl.* deter-
 minatur. β *Jutia*, sive *Jutlandia*, quæ & *Cimbrica Chersonesus* dicitur, est Danæ fi-
Dania Peninsula Occidentalis: ab Occidente & Septemtrione mari terminatur Jutiæ Il-
Germanico: ab Ortū fretō, quod vulgò appellatur *Mittelfahrt*: *Sundt* / & mari mites; &
Baltico: à Meridie *Eidora fl.* Longitudo ejus à promontorio *Schagen Holsatiam* ver- Divisio.
 sus est 53 milliar. Germ. Latitudo verò non ubiq; eadem est. Dividitur *Jutia* in par- Jutia Septē-
 tem Septemtrionalem & Australem: utraq; determinat *Ripa fl.* haud longè trionalis.
Coldinga distans, cui pons impositus est; ubi vectigal penditur Regi, per quē 40000
 boum & amplius, & totidem ferè equi, inde quotannis in alias regiones educuntur. In
 Septemtrionali *Nort-Jütland* sunt quatuor Episcopatus, in quos omnis illa terra
 discriminatur: *Ripensis*, *Arhusiensis*, *Viburgensis* & *Aldenburgensis*. E-
 piscopus *Ripensis* caput est *Ripa* ad *Nipsam fl.* haud longè à litore maris Oc- Ripa.
 cidentalis. Habet castellum munitum & portum, qui tamen milliare ab epido di-
 stat. In mari isto sunt *Insula Fancæ*, *Mandæ*, & versus Austrum *Silt*, *Færa*, Fancæ.
Amrøem, quarum incolæ à cæteris in continenti lingua & moribus discreti sunt. In Mandæ.
 hac diocesi sunt arces Regiæ decem, Nobilium centum, Parochiæ rurales 282. Silt.
Coldinga ad fretum *Mittelfahrt* habet arcem *Arnsburg*, à *Christiano III* ex- Amrøem.
 structa. Inde versus Septemtrionem ad idem fretum est *Friederichsodda*, nova Coldinga.
 urbs auspiciis *Friderici III* condita, anno 1658 à *Suecis* occupata, & sequenti anno
 exusta & destructa. *Wela* ad fretum *Mittelfahrt*: *Warda*: *Rincopia*: *Hal-*
sterbroa: & *Lemviga*. Episcopus *Arhusiensis*, caput est *Arhusium* ad litus Arhusiensis
 Orientale: è regione est *insula Samœ*: In hac diocesi sunt arces quinque, Parochiæ Episcopat⁹.
 rurales 304. & civitates septem, *Horslins*, *Randersen*, *Ebeltud*, *Grimstad*, *O-*
runtbuy, & *Mariacker*. *Insula* huc pertinentes sunt *Samœ*, *Grotholm*, *Tons*,
Melsa, *Ramsøa*, *Endelavia*, *Hiarnoa*, *Kidtholmia*, *Jordholmia*: in *Hors-*
ensinn *Aroa*, *Gernoa*, & *Worsia*. Haud procul ad *Arhusio* est arx *Scanderburg*,
Emecloster. *Viburgensis* Episcopus caput est *Viburgium*, ubi Episcopi se- Viburgensis
 des & tribunal triumvirorum jus dicentium. Habet civitates tres, arces toti- Episopa-
 dem, & parccias agrarias 218; reliqua opida sunt *Nibe* & *Scheve*. *Insula* huc tus.
 referuntur *Sallingia*: *Lessoa*: *Fafferland* inter *Thyam* & *Sallingiam*: *Niding*
scopulus respiciens extremitatem *Hallandiae* prope *Elseborg*: *Hafelina* & *Anout*,
insula naufragiis celebres. *Alburgensis* Episcopus caput est *Alburgium*, Alburgensis
 in quo sunt opida sex, Nobilium sedes centum, Parochiæ rurales ferè 180. Dein- Episopa-
 de opidum *Vensyssel*, ubi *Ryaa fl.* qui in *Lymicum* sinum, vulgò *Lymfords* / la- tus.
 bitur. *Vensilia* (*Vensyssel*) à sinu *Lymico* ad promontorium *Scagense* exten- VVensyssel.
 ditur ad xiv milliaria, habetq; præter *Vensisseliam* opidum *Seby* ad litus, quod
 Orientem respicit; *Hiorring*: inde versus septemtrionem sequitur *Scagæ* pro-
 mon-

Jutia Au-
stralis.

Slesvicum.
Ducatus
Slesvicen-
sis.

Gottorp.
Eckeln-
forda.

Flensburg.
Alfa.

Hadersle-
bia.

Huysemum.
Strant.

Apenrade.
Tonninga.

Tondarū.
Strand Fri-
fi.

Scandia.
Halland.

Scanen.
Bleicking.

Ellebogen.
Lands-
kroon.

Elzenborg
der Sondt.

Londen.
Hallandia

limites.
L-holm

Halmstede.
Valken-
borg.

Warbergen.
Consbak.

Scaniae fi-
nes.

Lundia.
Coronia.

montorium. Insule huc referuntur Grysholm, Hertzholm, Tydsholm &c. Ad Occidentem est Hanherret tractus, & Thya tractus, ubi opidum Thysted, Orum arx & VVesterwyck conobium. Insula ad hanc diocesin pertinent, Hansholmia in lacu Limico; Ostholmia: Egholmia: Bodumna peninsula: Morsungia, ubi opidum, Nickiobing: Aggeroa insula: Tyrholmia, cui ad-
jacet Othesundæ fretum, ubi Otby. Jutiæ Australes vulgò Eüderjübländ/
Longitudo ab Eidora opidoque Rensburgo ad Coldingam milliarius German.
censetur 18; Latitudo alibi 6, alibi 8 miliar. Opida ejus precipua sunt, Slesvicum
ad Sliam fl. Ducatus Slesvicensis caput; haud procul inde abest arx Ducalis
Gottorp, Principis sedes, artificiosis usq, rarissimis, & insigni bibliotheca, quam
hodie curat Adamus Olearius editis scriptis celebrer. Eckelnforda in peninsula,
ubi portus commodus ad mare Balticum. Flensburgum ad sinum maris Baltici,
qui Flenus dicitur. Inde occurrit insula Alfa, in qua Sunderburgum, Nord-
burgum & Glucksburgum, Ducum sedes: Osterholmium; Holla & Gamel-
garda. Habet hac insula 4 miliaria in Longitudine & 2 in Latitudine. Haders-
lebia ad sinum maris Baltici, incendiis deformatum opidum, ubi arx Hansburg:
Huysemum ad mare Occidentale, cum arce: Insula Strant inde haud longè distat:
Apenrade est ad intimum maris recessum. Tonninga haud procul ab ostio Eidora
opidum valde munitum. Tondarum majus & minus ad mare Occidentale. Intra
Huysemum & Tondarium interjacent Strant Frisii, antiqui Frisiorum cultus te-
naces; vicos habent Brestedam, Langehorn, Borlum &c.]

II. Alteram partem, trans sinum sitam, veteres insulam pu-
tarunt esse, nomine Scandinaviam, sive Scandiam; at continentem es-
se, una cum Suedia, & Norvagia, satis nunc constat: Dividitur in tres
partes; α Halland, & β Scanen, & γ Bleicking. Urbes in ea seu potius
opidula, litori prætenso, sunt, Elleboge, Landskroon, Elzenborg, freto
Danico, quod vulgò dicitur der Sondt/appositum. In mediterraneis
est Londen, Archiepiscopali sede decoratum.

[α Hallandia ad Septentrionem habet Norvegiam: ad Occasum sinum Codanum: ad Meridiem Scaniam: ad Ortum Gothia partem. Longitudo ejus à promontorio Kol ad Elleborg Suecorum est fere miliar. Germanicorum 16. Opida hic sunt Laholm; Halmste à Christiano IV. Rege egregiè munitum: Valckenborg ad fluvium cognominem: Warburgum, vulgò Waerbergen munitum opidum cum arce, Suecia tum oppositum propugnaculum, Consbak opidum & portus Consbacensis ad Monsterfundam, Ulymenes; Gosewaer &c. At hac provincia cum opidis & castris munitis Suecis tradita est anno 1645. β Scania, Echonen à Septentrione Suecia & Hallandia finitima est, aliàs mari allui-
tur, & per Oresundam à Sialandia dirimitur. Longitudo ejus censetur 18 & Latitudo 12 milliarius, à promontorio Scania, cui nomen Valsterboem ad opidum Engelholm, Hallandia vicinum. Scania primaria urbs est Lundia; Co-
ronia

ronia vulgò Lands: Crone / opidum maritimum cum arce à Christiano III ex-
 structa. Malmogia, vulgò Danis Malmö / exteris Elleboge. opidum cum arce Malmogia.
 probe munitum. Helsingoburgum vulgò Elsenborg / ad Oresunda fretum, cui Elsenborg.
 ex opposito in Sialandia respondet Cronenburg arx regia. Bleckingia Scanti, Bleckingia
 Sueciâ & mari Baltico circumdatur, præcipua opida hic sunt, Drelborg / Uste, fines.
 de / Christianstadt à Christiano IV condita; inde non procul abest Ahusum, vul-
 gò Ahus / Selsborg / Elchholm; Rottenbuy & Christianopolis à Christiano
 IV contra Calmariam Suecorum munita. Verùm & hæc provincia per pacem Rot-
 schildensem regno Sueciæ adscripta sunt anno 1658. Sed hodie à Dania Rege Chri-
 stiano V armis iter repetitum Cronia & Christianstadio recuperatis.]

III. Tertia pars regni in insulis dispersa medium situm obli-
 det. In his Codanonia, ab iplis incolis Codanis, qui alio nomine fuere Codano-
 Teutoni, veteribus sic dicta, nunc Seelandia, ut magnitudine sic fœ- nia sive
 cunditate alias antestat. In hac totius regni caput ß Hafnia, vulgò Hafnia.
 incolis Copenhæfen, & Coppinghæfen, German. Copenhagen & Kopenhagen,
 celebre Emporium Regumque sedes. Elsenöre celebris ad dictum fre- Elsenöre.
 tum navium appulsu locus est: hic namque vectigal Regibus à transe-
 untibus navibus penditur. Contigua est splendidissima & munitis-
 sima arx γ Cronenburg contra vim ex Oceano vel ipso sinu irruentium Cronen-
 exstructa. In mediterraneis est δ Rotscild, dives quondam urbs, nunc Rotchilda.
 opidum, Regum sepulchris clarum. Fredrichsborg, arx in amœnissimo Fredrichs-
 agro condita. Regum secesibus frequentatur. borg.

[α Sialandia insula Longitudinem habet 16 miliar. German. Latitudinem 14. mil- Sialandia.
 liarium. ß Hafnia ad Orientalem insula partem sita portum habet commodissi- Hafnia.
 mum; arcem, quæ Regum sedes; & Academiam anno 1479 à Christiano I con-
 ditam. Urbi huic sublicio ponte jungitur opidum novum Christianshaven; quod
 egresso in insulam Amagriam, vulgò Umack / aditus patet, quam colonia Hollan- Amack ins.
 dorum inhabitat & colit. Ipsa Hafnia quum pro Christiano II Rege captivo per in-
 tegrum annum obsidionem tolerasset, anno 1536 Christiano III deditionem fecit.
 Eandem fidem suam in Regem nuper denuo probarunt opidani; dum anno 1638 à
 Sueciæ Rege oppugnati obsidionem in alterum annum fortiter sustinuerunt. γ Cro- Cronen-
 nenburgum Sueci per deditionem ceperunt anno 1658: quod tamen per pacem anno burgum.
 1660, initam redditum est Danie Regi. δ Rotchildia ad amplissimum maris Rotchildia.
 sinum sita, vulgò Rostildtsiourd. ε Frederichsborgum arx regia auspiciis Frederichs-
 Frederici II Regis cepta, sed munificentia Christiani IV perfecta est. Opida Sia- burgum.
 landia præterea sunt Coagium, vulgò Cøge ad litus Orientale: Ringstadium, Cøge.
 vulgò Ringstede / ubi tribunal, & Vcterum Regum, Reginarumq. monumenta. Ringstede.
 Nostro seculo hunc locum instructissima sua Bibliotheca illustraverat Georgius
 Seefeld regni Senator: verum illa per belli calamitatem postea direpta est. Ad
 Septemtrionem est Nicopia: Slagels à quo haud longè abest arx Anderschovv:

- Corſœra**, vulgò **Corſör** ad fretum Balticum, quod vulgò *der Belt* / è regione *Fionia*, opidum cum portu commodo; ubi trajectus in *Fioniam*, *Schellœra*: *Nestvveda*: *Prestoa* ad *Insula* latus Meridionale, sinu maris cinctum: *Kallenburgum* in parte *insulæ* Occidentali, cum arce: *Slangendorpium* ad sinum *Rotſchildenſem*: *Sora*, ubi *Academia* *Equeſtris*, à *Chriſtiano IV* condita ad lacum aque dulcis. Inde tribus circiter milliaribus diſtat illuſtris *Schola* *Schönclöſter* ab *Herleſo Trolle*, regni olim *Senatore* & *Admiralio*, fundata; hinc etiam *Herleſſholmia* appellatur. Ad *Sialandiam* pertinent *insulæ* *Amagria* & *Mœna*, vulgò *Mönesland* in mari *Baltico*, candidis è creta montibus eminens; in ea eſt arx regia *Elmeland*; & opidum *Stega*. *Huenam* *insulam* vulgò *Weens* intra *Helsingoram* & *Hafniam* ſitam ad *Sialandiam* quoq; reſert *Abrahamus Gœlnizius*, *Secretarius* regius; *Comp. Geogr. l. i. c. x.* Ejus *insulæ* circuitus eſt duorum ſerè milliarium; *Latitudo* non ſupra ſeſqui milliare: *Insula* illa *Uranſburg* *Tychonis Brahe* erat nobilis.
- Fünen inf.** *Ceterum Sialandia* ad Occidentem jacens *insula* *Fionia*, vulgò *Fünen* / à pulchritudine videtur nomen habere: ab Occaſu habet *Futiam* à qua per fretum *Mittelfahrſund* / diſterminatur. Caput *insulæ* eſt opidum *Ottonia*, vulgò *Ottensee* / habens *Episcopatum*. In templo *D. Franciſci*, *Chriſtianus II* ſepultus eſt cum patre *Johanne*. Porro hic eſt *Neoburgum* vulgò *Nyborg* cum arce, ubi trajectus in *Sialandiam*: *Prelio* quo *Sueci* à *Danis* vittæ etiam nobilitatum anno 1659. *Svenoburgum*, vulgò *Schwynborg* / ex adverſo *insula* *Taſſinga*, ad litus *insulæ* Orientale: *Cartemunda*, ad litus *insulæ* *Septemtrionale*; appulſu claſſis *Danicæ* in expeditione illa adverſus *Suecorum* copias nuper famam naſta. *Woburgum*, vulgò *Woborg* ad Meridionale *insulæ* latus, ſcujus ſinus aliquot *insulis* minoribus ſepus eſt: *Alneſum*, vulgò *Uſſens* / unde trajectus in *Futiam* Meridionalem. *Bouſonia*, vulgò *Borvens* / ad Occaſum *insulæ* verſus *Futiam* *Septemtrionalem*: *Middelfortum*, vulgò *Middelfar* / ad fretum, quod inde nomen habet. Arces hic ſunt *Hingsgagel* / *Hagenshou* / & *Eſcheborg*. Ceterum *insulæ* ad *Episcopatum* *Fionie* reſeruntur *Langelandia*, *Lalandia*, *Falſtria*, *Taſſinga*, *Arria*.
- Langelandia**, à longitudine, quæ ſeptem continet milliaria, nomen habet; quum *Latitudo* vix ſit duorum. In Occidentali *insulæ* latere, eſt opidum *Rudköeping*; & ad Orientem arx regia *Tranckera*. *Lalandia*, quaſi *Lageland* ab humili ſolo dicta, habet *Longitudinem* 8 millar. & *Latitudinem* 5. Ad Occidentalem *insulæ* partem in ſinu maris *Baltici* habet opidum *Nascoa* cum arce minutum, quod anno 1659 *Suecorum* miles poſt diuturnam obſidionem cepit. Porro nobile hic eſt cœnobium *Maribous*, & opidula *Saſcoping*, *Ælholm* & *Rooby*. *Falſtriæ* *Longitudo* eſt 4 milliar. & *latitudo* duorum: habet opida & arcēs, *Nikoping* ad *Golbersundam*; & *Stubbekoping* ad *Grœnſundam*. *Taſſinga*, è regione *Svenoburgi* *insula* anguſta, eſt unius milliaris longa. *Arria*, vulgò *Arr* & *Arroe* *insula* oblonga, habet arcem *Kopingam*. Reſertur aliàs ad *Ducatum* *Sleſviciſem*.

OCEANVS SEPTENTRIONALIS.

GERMANICVM

MARE NORDICVM

Vulgo De Noordzee

MARE

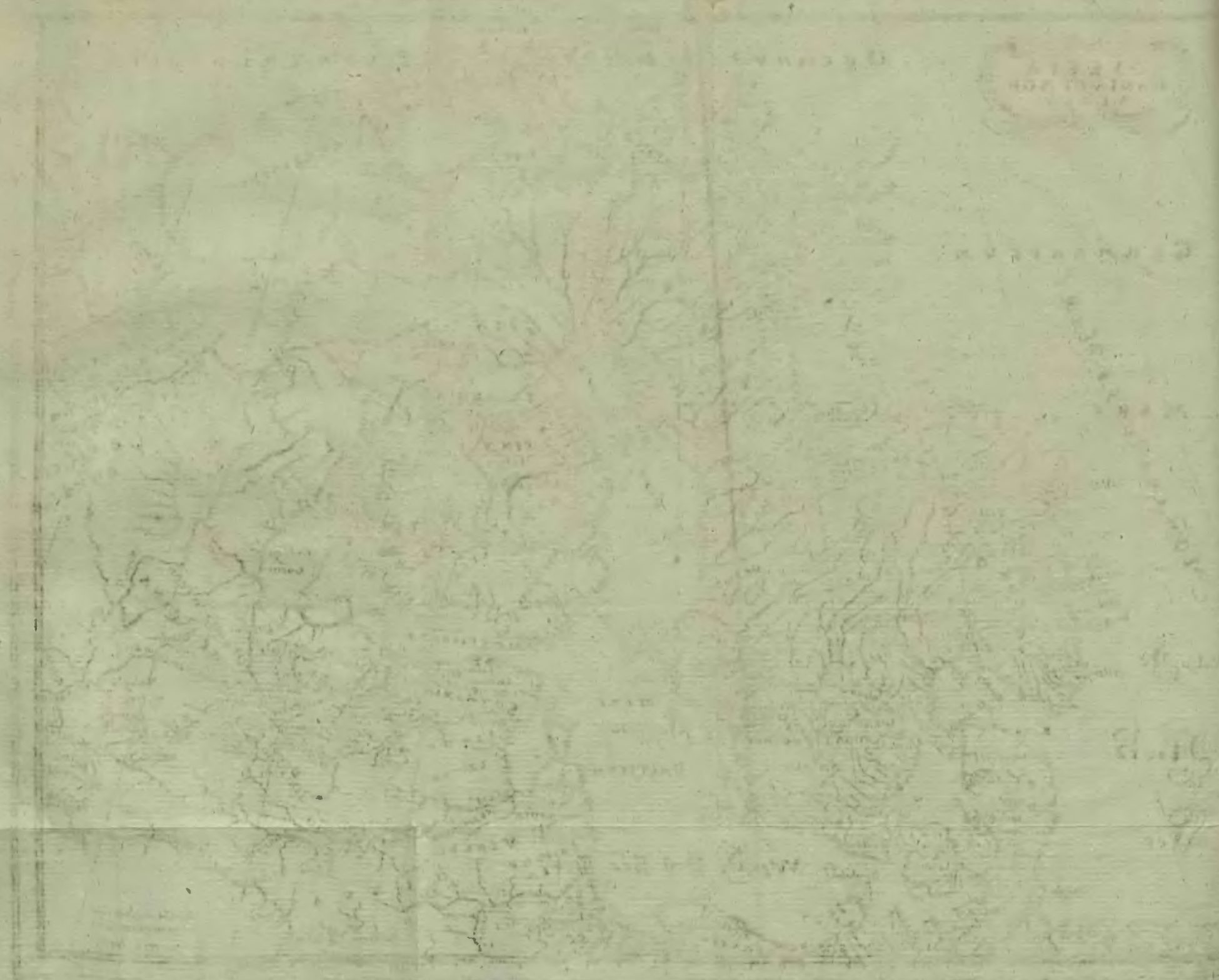
BALTICVM

Vulgo De Ostzee

Scala miliarium
German: et Smaland

1821
1822
1823
1824
1825
1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

IV. Est præterea in hoc sinu insula *a Bornholm*, hacque multo major *β Gothia*, vulgo *Gottland*, saxo albo ad extruenda ædificia utilis, utraque Daniæ regno submissa, Bornholm, Gothia.

[*a Bornholmia insula est ad Scaniam pertinens, à qua 4 circiter milliar. in mari jacet Baltico, ejus Longitudo est 4 milliar: Latitudo duorum. Opida in ea sunt inf. Nex ad Ortum, Rattenby ad Occasum. Svancke, cum arcibus Sandvico & Hamershusio. Insulam hanc superiori seculo Lubecenses occupatam, ac diu retentam, ultro demum Dania Regi reddiderunt. Nuper anno 1658 per pacem Rotschildensem Suecis tradita quidem erat: sed incola interfecto presidio Suecico paulo post ad Dania Regem se applicuerunt. β Gotlandia insula, vulgò Gutlandi Suecico litori prætensa, fertur habere Longitudinem milliarium 18. Latitudinem V. In ea est urbs Visbuy olim mercatura nobilis, quæ in ruderibus suis antiquum ostendit splendorem. Et hac insula anno 1645 Suecis tradita: Sed anno 77 à Danis recuperata est.]* Bornholm, Gotlandia, Wisbuy.

CAP. XX.

Norvagia, Finnomarchia, Islandia, Gronlandia, Frieslandia.

N O R V A G I A.

I.

*N*orvagia, vulgò incolis *Norrige*, & contractè *Norge*; Germ. *Noort-Norvagia*, *Nwegen/ & Noortwegen/* (Timæo apud Plinium *Nerigon*, qui insulam omnium Septemtrionalium maximam falsò credidit) nomen à situ accepit: quippe *Nort* German. est quod Latinis Septemtrio, *β Sevone* monte Orientale ejus latus, Meridionale sinus Codani faucibus & Oceano, Occiduum eodem Oceano clauditur: à Septemtrione *γ Finnomarchia* ei obtenditur. Terra ipsa vasta, sed maximè aspera, saxoque sterili aut sylvis ingentibus horrida. Antiquissimi *Sitones* incoluisse traduntur. Postmodo potens *Norvagiæ* in Danos etiam & Frisios imperium fuit: ac nunc ipsi Daniæ regibus parent. Urbes in ea sunt, *δ Nidrosia*, vulgò *Dranthem*, caput regni Regumque quondam sedes, ubi superbissimi olim totius Septemtrionis templi rudera visuntur. *ε Bergi*, vulgò *Bergen*, celeberrimum in his oris Emporium. Prædicto Timæo pro insula memoratur. Hinc est *ζ Anslo* sive *Opslo*, haud ignobile Emporium. Norvegiæ limites, Sevo mons, Finnomarchia, Natura soli, Incolæ, Drunthem, Bergem, Anslo.

[*a Norvægia habet à Aleridie Dania provincias: ab Occasu & Septemtrione Oceanum* Norvægiæ fines, anum

Sevo mons.
 Finmar-
 chia.
 Trunfolen.
 Norvvegia
 præfectura.
 1. Wardhu-
 sia.
 2. Nidrosia
 five
 Drunt-
 heim.
 3. Bergers-
 husia.
 4. Aggers-
 husia.
 Alsloa.
 Chriitiania.

Bahusia.
 Marstrand.

Vortex ad
 Norvvgiã
 der Macl-
 strohm.

Euripus
 inter Galli-
 am & An-
 gliam.

Finnolum
 marchia.

anum; ab Ortu β Seyonem montem; qui hodie ab incolis 4 distinguitur nomi-
 nibus, quæ sunt Fille Fiell, Dofre Fiell, Ruut Fiell, Skars Fiell. 7 Fin-
 marchia est provincia Norvegia coherens, cum tractu maritimo Trunfolen;
 quibus præfectus Wardhusiensis jus dicit; in illa est opidum Jetaborg. Ipsa ve-
 rò Norvegia in quinque dividitur præfecturas & arces Regias; quæ sunt,
 1 Wardhusia versus Septentrionem in insula VVarda. 2 Nidrosia ad Ni-
 dero fl. & Rosa, templi quod est nomen; vulgò Druntheim, sub se plures & am-
 plas habens præfecturas. 3 Bergershusia arx, cui subest Berga; à mercatu
 piscis Bergensis dives; portu gaudet eximio, qui navibus Belgarum contra Anglos
 nuper presidio fuit. Stafanger opidum & insula Scutenes. Ad hanc præfectu-
 ram quoque pertinent Sundhornleen, Nordhornleen, Soghne, Sunfiorde,
 Nordfiorde, Sundmerleen &c. Berga etiam annumerantur opidula V Val-
 ders, Esterdal, & Røemsdal, in continenti sita. 4 Aggershusia, sub cujus
 præfectura est ζ Alsloa sedes Episcopalis; indigenis Opslo, exteris Anslo, huic
 exusta Christianus IV restituit novam urbem Christianam. Ei subsunt Tons-
 berga; Friedrichstadt / Santzburg; Schin vel Schon; ubi ferri, cupri & argenti
 fodina inventa satis divites, si adessent artifices & cultores idonei: Hammaria
 major & minor, Tillemarchia & Hedmarck. 5 Bahusia arx in rupe excelsa
 ad Suecia fines; in hac præfectura ista est opidum Masterland sive Marstrand in
 scopulosa insula situm; item Congel & Odovval opida. Ad eandem præfectu-
 ram quoque pertinet V Vichia, vulgò V Vyck. Verum & Bahusia arx per pa-
 cem ista Rotchildensem anno 1658 initam, Suecis concessa & tradita est. Ad
 Norvagiã est vortex seu euripus omnium, qui sunt, celeberrimus & maximus,
 vulgò der Maclstrohm dictus; qui scribitur in circuitu decem habere milliaria.
 Medium petra obtinet, quam adjacentis terra incolæ vocant Mouske. Vorago
 ista sex horis absorbet omnia vicina, & quæ appropinquant, aquam, balneas, naves
 onerarias, & res alias: totidemq; horis omnia illa, quæ absorpserat, eructat & evo-
 mit, magna cum violentia, strepitu, & circumgyratione aqua. Causam fluxus ac
 refluxus maris inde nonnulli accersunt; verum vix credibile videtur, tantam aqua
 copiam ibi absorberi ac eructari, quanta in tam vasto mari abit ac refluit. Istam
 memorantur sine certo auctore. Quamquam liber Baro, ab Herberstein, rerum
 Moscoviticarum commentariis cap. de navigatione per mare Glaciale, hu-
 jus quoque Voraginis facit mentionem, traditq; illam esse sub saxo ingenti seu promon-
 torio, quod Sanctum Nasum nautis appellatur. Verum non visa, sed audita re-
 fert. Inter Normanniam Gallia & Angliam vorago est, ad quam feruntur naves
 mira celeritate; sed jam vicine gurgiti repelluntur. De Euripo Chalcidio dicitur
 inferius lib. iv. c. x.]

II. Norvagiã ab Septentrionibus continuatur Finnomarchia,
 satis ampla & ipsa regio, duobus diversis imperiis in duas partes dis-
 tracta. Pars Meridionalis Dania: Septentrionalis Suecia regno sub-
 jecta est.

[De Finnomarchia jam dictum est.]

III. A Norvagiæ littore in Occasum versus ad c. l. mill. German. navigantibus occurrit in Oceano Hyperboreo insula Britannicarum olim ultima, *Thule*; vulgò nunc *Island*, ab immensis frigoribus & *Islandia*, perpetua glacie, quibusdamnata est, sic dicta; magnitudine sua, *Melita-*
is, catellis, & monte *Hecla*, perpetuum ignem eructante, maximè clara: De cætero Daniæ regibus subiecta.

[*Islandia à perpetua glacie nomen habet; aliàs & Snelandia dicitur à nive. Lon-* *Islandia*,
gitude ejus fertur 144; Latitudo 65 milliar. Germanicorum. Dividitur in Ori-
entalem, Meridionalem, Occidentalem & Septentrionalem. Opida præcipua
sunt Halar, Skalholt ubi Episcopi & Schola. Bestede, arx Regia, præfecti Re-
gii sedes ad sinum Hafna fuit. Christianus IV. Rex Daniæ Sacrum Codicem in
Islandorum linguam transferri curavit, ejusque exemplaria ad Islandos depor-
tari. Græcam linguam inter Islandos à multis annis cognitam fuisse, sunt qui
ajunt.]

IV. *Islandiæ* ab occasu æstivo proximè objacet *Gronia*, vulgò *Gronia*,
Groenland: immenso terrarum spatio, incertum, insula an continens ter-
ra sit cum Americæ terris; quibus propinquior longè quam Europæ. Im-
perium in litora hæc tenui cognita sibi vendicarunt Daniæ Reges, Balæna-
rum captivâ regio maximè nobilitatur.

[*a Groenlandia per fretum Davis ab Estotilandia America separatur. Ibi sunt Groenlan-*
montes Spitzbergen balenarum captivâ inter nautas celebres. Incolas nonnul-
los ex hac insula abreptos nuper vidimus Hamburgi. In mari isto est piscis
Nahuay vulgò dictus, dentem habens septem cubitorum, qui pro unicornu sæ-
pè venditur.]

V. A Meridie eidem *Islandiæ* opposita est insula *Friesland*; & *Frieslandia*,
ipsa à frigoribus ac perpetua ferè hyeme nomen habens, nulla re alia
Regibus Angliæ, quibus paret, quam piscium captura utilis.

[*Frieslandia insula ab omnibus ferè memoratur Geographis: Verùm, quum nulla in*
eam legantur navigationes; aut omnino non est; aut non est tanta magnitudinis, *Frieslan-*
quantæ predicatur esse; aut alia pro ista accipitur & habetur insula. Gœlnizium *dia inf.*
eam Regi Norvægiæ adscribit. In eodem verò mari sunt Farræ insula, ubi præci-
puum opidum est Farre. Item Scetlandiæ sive Hetlandiæ Insula, quas idem *Farræ inf.*
Gœlnizius Regi Daniæ & Norvægiæ adscribit.] *Hetlandiæ*
inf.

CAP. XXI.

Suedia, Botnia, Scricksfinnia, Lappia, Finnia.

S V E D I A.

I.

Suedia.
Ejus limi-
tes,

Guthia,

Upsalia,
Calmar.

Nicopen.

Suedia
limites,Gothia,
Occiden-
talis.

Orientalis.

Smalandia.
Calmaria,
Norica
provincia,
Uplandia,
Stockhol-
mia.
Upsalia.
Suderman-
nia.
Vvestman-
nia &c.

AT in Continenti rursus Norvagiæ Daniæque regnis jungitur *Sue-
dia*, continua certaue serie antiquissimum in orbe terrarum re-
gnum; quod semper *Suiones* sive *Sueones* incoluere. & clauditur
ab Ortu Finnico sinu, Codanoque mari: à Meridie Daniæ confinio:
ab occasu Sevonis immensi montis jugo à Norvagia submovetur: à
Septemtrione est *Botnia*. Pars regni Australis antiquo nomine β *Guthia*,
vulgò *Gutland* vocatur, reliquis partibus longè celebrior latiorque.
Caput regni universi Regumque sedes est γ *Stockholm*, urbs posita in
stagnis marinis, palis superstructa; unde etiam nomen traxit, natura
operibusque munitissima, Emporiumque celeberrimum. Secunda
est *Upsalia*, Academiâ Archiepiscopatuque insignis. *Calmar* in confiniis
Daniæ, cum arce validissima, urbs est satis magna, portusque celebris:
Est item *Nicopen*, munitum opidum Emporiumque clarum.

[^a *Suedia à Septemtrione clauditur mari Pietcaoriko; ab Oriente Russiâ: à Me-
ridie mari Baltico, & Daniæ, quæ nuper erant, provinciis: ab Occidente Norve-
giâ. Duo hic sunt maximi sinus Bodnicus & Finnicus. Bodnico seu Boddico
sinu in duas quasi secatur partes. Præcipua vassi hujus regni provincia sunt Go-
thicæ, Noricæ, sive Suedia propre dicta, Bodnia, Finlandia, aliæque versus
Septemtrionem provincia. Carelia, & Esthonia Livonia. β Guthia, Go-
thia seu Gothlandia discriminatur in Gothiam Occidentalem, seu Westro-
gothiam Westergothland: quæ sola ex Suecia provinciis mare attingit Occiden-
tale; habet Nilœliam, Scaram seu Scora & Gothenburg, cum arce propinqua
Elsburg: & Orientalem, Ostrogothiam, Ostergothland; habet Lincopiam
& Vastenam seu Vadstena; ubi S. Brigitta fuit culta; & Gothiam Austra-
lem, quæ & Smalandia dicitur, ubi VVexo & Calmaria munitissima arcem
habet & portum. Hoc opidum expugnavit Christianus IV. anno 1611. quod ta-
men factâ pace 1613. Suecia Regi reddidit. Noricæ provincia sunt Uplandia,
cujus & totius regni caput est. γ Stockholmia in insula sinus Meleri; multis
& magnificis adificiis aucta supra pristinam sortem jam longè evecta est. In ea
quoque provincia est Upsalia. Hic porro sunt Sudermannia Stregnesam:
Vvestmannia; Arosiam: Nericia Orebroam habens: VVarmelandia,
Gestritia, Helzingia, Middelpadia, Dalecarlia, provincia. E regione Cal-
maria Oelandia insula est, Suedis subjecta, inter quam & continentem ruit fre-
tum Calmariense, der Calmer Sund.*

II. *Botniam* sinus Botnicus in duas secat partes, Orientalem & Occidentalem. Nihil in ea notatu dignum, præter emporium *Torniam* ad intimum sinus recessum situm.

[Ad Botniam quoque referuntur *Angrimania* & *Corelia* provincia, ubi *Corelenburg* & *Kexholm*.]

III. Supra Botniam *Scrikfinni* sive *Schritfinni* incolunt, una cum *Scrikfinnia*: Botnis, Suediæ regibus subiecti.

IV. Hinc versus Orientem in extimo veteris Germaniæ angulo *Lappia*, vulgò *Lappenland* / & incolæ ejus Germanis *Lappen*, Russis *Loppi*; in duo genera distincti. Occidentales Suediæ regibus parent; Orientales Russico vocabulo *Dickiloppi*, id est, feri Lappones, magno Moscoviæ Duci subiecti sunt.

V. Infra Lappiam Botniamque versus Meridiem est *a Finnia*, inter Botnicum Finnicumque sinum posita: Plinio *Fenningia*, (qui insulam esse credidit) vulgò nunc *Finland* / dicta; haut parva Svedici Imperii portio, fertilis arvis, pascuisque læta. Urbium clarissimæ sunt: β *Abo* episcopalis sedes, ac γ *Viburgum* in intimo sinus Finnici recessu nobile emporium.

[*a* *Finlandiam* *Ericus* rex Moscovitis extorsit: figuram habet trianguli, in cujus apice sunt *Alandiæ* insulæ, & β *Abo* opidum: in fine sinus Finnici est γ *Viburgum*. Caterum *Estonia*, provincia Suediæ à *Narva* se extendit *Parnoviam usq;*, habet *Revaliam* in *Harria*, cujus episcopi sedes est in *Borchholm*. *Dorpatum* in *Oedenpoa*; *Hapsalia* *Wichia* episcopi quondam sedes, translata *Arensburgum* in *Oesliam*. In *Jervia* est *Vellinum*: in *Allentapia* *Narva* est ad fluvium cognominem; trans quem in ulteriori ripa è regione *Narva* *Livonica* est *Ivanogrodum*, sive *Rufforum Narva*, à qua *Moscovitici* imperii incipiunt fines.]

CAP. XXII.

De Italia, & variis ejus nominibus.

I.

Explicatis Veteris Novæque Germaniæ partibus, commodissimus nunc videtur locus, à septemtrionibus versus meridiem pedem referre, ac transgressis hinc Alpium jugis Italiam introspicere. Quin pigeat, quæ omnium dignitate prima erat, eam posteriore loco dici: quippe terra olim fuit omnium terrarum alumna simul & parens: di-

vina providentia electa, quæ sparsa congregaret imperia, ritusque moliret; & tot populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio contraheret ad colloquia, & humanitatem homini daret; breviterque unâ cunctarum gentium in toto orbe patria fieret. Jam verò locorum salubritatem, coeli temperiem, aprica collium, opaca nemorum, tantam frugum & vitium olearumque fertilitatem, pecorum foecunditatem, tam innoxios saltus, tot munifica sylvarum genera, tot lacus, tot amnium fontiumque ubertatem, colonias tam frequentis, tam assiduam novarum urbium gratiam, tam clarum decus veterum opidorum; virorum denique ingenia, mores ac ritus, linguaque ac manu res gestas fireputes, nihil toto orbe terrarum commemorantes, quod huic conferri, nedum præferri, queat.

Italix nomina.

II. Nomen unde fortita sit, variè auctores tradunt, alii quippe à *bobus*, quorum magnitudine pulchritudineque foecunda est, vocitam Italiam existimant: nam *ἰταλῆς* veteri sua lingua dixisse Græcos, quos Latini tauros: alii veriùs ab *Italo*, rege Sicularum, qui primum agrum Sabinorum & Latium incoluere, hanc terrarum partem appellatam tradunt Italiam: quod postea nomen in totam terram, inter Alpes & Siculum fretum, transiit. *Hesperia* etiam dicta fuit Græcis, à vespertino sidere *Hespero*; quia illis in occasum sita erat, *Saturnia*, *Ausonia*, *Oenotria*, *Latium*, quanquam ab antiquissimis Græcis, postea etiam à Latinis poëtis pro universa Italia ponantur, partium duntaxat fuere nomina.

[*A Scriptoribus Italia aliis præterea appellatur nominibus, diciturq.* Argessa, Camesene, Chone sive Chonia, Tyrrhenia, & Græcia Magna.]

III. Cæterum natura imperio Romano prospiciens, mari Supero Inferoque, & altissimis Alpium jugis, ceu firmissimo vallo, fossaque latissima totam undique cinxit. *Terminos* igitur habet à Septemtrionibus Alpes: ab Ortus Arsiam Histriæ flumen & mare Superum, qui & Hadriaticus sinus dicitur: à Meridie mare Inferum sive Tuscum: ab Occasu iterum Alpes & Varum amnem.

[*Formio annis ultra Aquileiam VI, millia passuum ab Ravenna CLXXXIX. M. pass. antiquus aucta Italia, terminus est, nunc Istria.* Plin. l. 3. c. 18.]

Longitudo. IV. Longitudo ejus summa est ab Alpino sine *Augusta Prætoria* quæ vulgò nunc *Aosta*, per urbem *Romam* *Capuam*que meante cursu ad *Rhegium* opidum & *Leucopetram* promontorium, quod vulgò, *Capo del l' Arme*,

me, millium passuum lxxxv, id est, mill. German. ccxxv. *Latitudo* varia est. At subter Alpes millium passuum, lxx, id est, mill. German. cxi, medio cursu inter *Anconam* & *ostia Tiberina* millia passuum cxxvi, id est, mill. Germ. xxxiv. Veteres *querno folio* camassimilant: at nostri ævi homines *a cruri humano*.

Latitudo.

*Figura
Italix.*

[Cruris humani tibia respicit mare inferum, & sura Superum; medium suræ est in Cumerio promontorio apud Anconam; poples apud Ravennam; genu ad portum Liburnum. Inde pars ima femoris sese attollit ad Alpes usque. Pes Siculo Jonioque mari alluitur; duo sinus, Tarentinus & Scylacius, faciunt Plantæ cavitates. Calcaneus esse potest Japygium promontorium apud Hydruntum opidum, quod vulgò Otranto. Pro calcari erit mons Garganus. Digni pedis erunt apud fretum Siculum, circa Rhegium & Leucopetram.]

CAP. XXIII.

De divisione veteris Italix.

I.

Divisa fuit olim Italia aliter aliis subinde temporibus; prout gentium migrationes finiumque commutationes factæ sunt. Nos eam maximè divisionem sequemur, quæ sub primis Romanorum Imperatoribus fuit. Postquam Gallorum inter Oceanum, Rhenum, Alpes, Internum mare & Pyrenæos montes incolentium, ingens multitudo, variæque nationes trans Alpes profectæ, eam Italix partem obfederunt, quæ inter Alpes & Apenninum ad Æsim usque flumen, prope Anconam porrecta est; GALLIA hæc Romanis dicta est ITALICA: item Gallia Citerior, & Cisalpina; item Gallia Circumpadana, & Togata à toga Romana, quia vestitum ritusque Romanorum assumerat: quum trans Alpes Ulterior Gallia diceretur Comata, à coma seu cæsarie, quam incolæ ejus alebant: pars autem Transalpinæ Galliæ à braccis, femorum tegumento, Braccata, quæ eadem Narbonensis provincia. Sed sub eadem Galliæ Togatæ provincia comprehendebantur etiam alii populi; ut ad mare Inferum, Ligures; ad Superum, Veneti, Carni, Histri; in Alpibus, Taurini, Salassi, Lepontii, Euganei: & qui postea provinciam per se una cum Transalpinis populis, Vindelicis atque Noricis conficiebant, Rheti. Post Galliam Togatam primi sequebantur sub Apennino Etrusci, sive Tusci: ultra hos ad utrumque Apennini latus Umbri: Infra hos Sabini ac Latini, Aequi, Volsci, atque Hernici:

*Divisio
Italix.*

Juxta Umbros ad mare Superum erant *Picentes*; dein *Marrucini*, *Veslini*, *Frentani*, *Peligni*, *Marfi*: ultra hos in mediterraneo *Samnites* & *Hirpini*: infra *Samnites* ad mare Inferum *Campani*: mox *Picentini*. Frentanis Hirpinisque jungebantur *Apuli*, Inde *Calabri* & *Salentini* lævum Italiæ cornu infidebant. Sub Apulis erant *Lucani*, ad utrumque mare. Sub his in dextro cornu & extimo Italiæ angulo erant *Brutii*.

CAP. XXIV.

Ligures, *Taurini*, *Cottii* & *Ideonni* regna, *Salasfi*,
Lepontii, *Euganei*, *Rheti*, *Veneti*,
Carni, *Histri*.

I.

Liguria
termini.
Genua.
Nicaa.
Portus
Herculis
Monæci.
Albium In-
temelium.
Alb. Inga-
num.
Vada Saba-
tia.
Pollentia.
Alba Pom-
peja.
Asta, *Aqua*
Statiella.
Dertona.
Iria.

Liguria inter Varum & Macram amnes, mareque Ligusticum & Padum fluvium ad Placentiam usque porrecta, caput gentis Ligurum habuit β *Genuam*, vulgò nunc *Genova*. Reliqua inde opida clara fuere in ora maritima, γ *Nicaa* & δ *portus Herculis Monæci* à Græcis Masiliensibus condita; inde Ligustica opida ε *Albium Intemelium*, & *Albium Ingaunum*, quæ vulgò contractè dicebantur *Albintemelium*, *Albingaunum*, nunc *Vintimilia* & *Albenga*. Hinc ζ *Vada Sabatia*, nunc *Savona*. Intus fuere η *Pollentia*, *Alba Pompeja*, θ *Asta*, *Aqua Statiella*, ι *Dertona*, *Iria*, quæ vulgò nunc dicuntur, *Polenza*, *Alba*, *Aste*, *Acqui* sive *Aich*, *Tortona*, *Voghera*.

Ligures.

Genua.

Nicaa.
Herculis
Monæci
portus.

Ad Vada.
Pollentia.

Asta.
Dertona.

[α *Ligures Celtici* fuere generis; quippe quibus *Salyes Galli* seu *Celta* similes fuere sermone, moribus & cultu: fœminas hujus gentis ad operam locatas, si peperissent, statim ad fossionem & sarculum rediisse tradunt auctores. β *Genuam* posterioris ævi homines dixere *Januam*, quasi à *Jano* conditam, Antiquissimis temporibus fuit præcipuum Ligusticæ ora opidum & emporium, à *Magone* Carthaginensi excisam *Romani* restituerunt. γ *Nicaa* hodie *Nizza* nomen habere videtur ἀπὸ τῆς νίκης à vincendo. δ *Herculis monæci* portus hodie *Monæca* dicitur. Heic *Mancino* *Cos.* in *Hispaniam* ituro prodigia accidisse scribit *Valerius Max.* lib. 1. cap. 6. ε *Albium* nomen traxisse videtur ab *Alpibus*, qui olim *Albii* montes dicti. ζ *Ad Vada* ista fugiens constitit *Antonius Cic.* lib. xi. *Famil. Epist.* 10. & 13. η *Pollentia* sub *Arcadio* & *Honorio* Imperatoribus mutua *Romanorum* Gothorumq; clade nobilitata. *Orosius* lib. 7. cap. 37. & *Cassiodorus* in *Chron.* θ *Asta* hodie *Aste* & *Asti* dicta; urbs est magna, splendida & opulenta. ι *Dertona* olim urbs insignis inter *Genuam* & *Placentiam* L. millibus passuum ab utraq; distans.]

II. Liguribus jungebantur *Taurini* inter Padi lævam ripam, *Taurini*.
Alpium radices & *Orgum* fluvium. Caput gentis olim a *Augusta Taurinorum*, nunc vulgò *Turino*.

[^a *Augusta Taurinorum ad Padum ab Hannibale expugnata est. Hodie Sabaudia Augustæ, ducum sedes castello munitissima. Taur.*]

III. Hisfinitimi erant *Cottii* & *Ideonni* regulorum regna in *Alpibus*. *Cottiani* regni caput fuit a *Segusio*, sive *Segusium*, nunc *Susa*. *Cottii, Segusium,*

[^a *Segusium dictum linguâ Celtica Segehufen ab amne Sege, qui nunc est Semar, Segusium, in Duriam influens. Caterum per Alpes Cottias ut plurimum utebantur via Romanæ ex Italia in Galliam commeantes: Cottii regnum patuit inter Ortum & Occasum à Finibus, usq. ad Eborodunum opidum: inter Septentriones ac Meridiem à Grajis Alpibus ad mariâ imas usq. Regni Cottii termini.*]

IV. His iterum continuabantur *Salassi*, in valle quam *Duria* amnis mediam secat. Horum caput a *Augusta Prætoria*, nunc vulgò *Aosta*; inde β *Eporedia*, nunc *Invrèa* & *Ivrea*. *Salassi, Augusta Prætoria, Eporedia.*

[^a *Ab Augusto Cæsare hæc urbs condita & dicta est; Prætoria cognominata, quia Prætorianorum colonia eò deducta est. Hodie Germanis dicitur Augst. β Eporedia c. annis ante Christum natum condita. Salassi conterminos habuere ab occidente Ideonni regnum & Centrones: à Septentrionibus Veragros: ab Oriente Lepontios: à Meridie Taurinos & Libicios Gallos.*]

V. *Salassis* contermini erant porrò a *Lepontii*, circa lacum *Verbanum*, vulgò nunc *Lago Maggiore*, flumina, quæ is recipit. Caput fuit *Oscela*, β vulgò nunc ad *Tosam* amnem *Domo d' Oscela*. *Lepontii, Oscela,*

[^a *Lepontii habuere ab Occasu hyberno Salassos: ab Occasu æstivo Penninam Vallem, Lepontiorum termini quæ hodie Valfesia, Germ. das Walliser Land. à Septentrionibus Helvetios atq. Rhatos: ab Ortum trans Larium lacum Euganeos: à Meridie Orobios Insubres, & Libicios Gallos. β Oscela Germanis hodie dicitur Thum im Eschenthal, & ipsa Vallis das Eschenthal.*]

VI. *Lepontios* scquebantur in Alpibus *Euganei* inter *Larium* si-
ve Comensem Lacum & *Athesim* fluvium. Horum opida fuere a *Anaunia*, sive *Anonium*, *Sarraca* & β *Vannia*, vulgò nunc *Castel Nân*, sive *Nôn*; *Sarca* & *Civida* ad *Ollium* fluvium, dein γ *Clavenna*; & item δ *Telium* in *Valle Tellina*. Nobilissimi *Euganeorum* populi fuere *Sarunetes* in valli-
bus Clavennensi & *Tellina*; *Vennonēs*; ad ortus *Athesis* amnis; *Camuni*, nunc *Val Camonica*; ad *Ollium* fluvium *Trumplini*, sive *Triumplini*, nunc *Val Troppia* ad *Melam* amnem. *Euganei, Anaunia, Sarraca, Vannia, Clavenna, Telium, Sarunetes, Vennonēs, Camuni, Triumplini*

[^a *Anaunium supra Tridentum est. Vallis quam Nofius fluvius, in Athesim defli-* *Anaunium, ens,*

Vannia.
Clavenna.
Telium.

ens, fecat, cognominatur Val di Nòn: at superiori parte Val del Sòl Germ. bas Gulsthal. β Vannia etiam fuit in Carnis. γ Clavenna Germ. Cläven / Italis Chiavenna. δ Telium Germ. Tell / Italis Teglio. Regio illa hodiè maximè nobilitatur vino; quod suavitare reliqua omnia prastare vina dicitur, Vallis Telina, Germanis dicitur bas Beldlin.]

Rhæti.

VII. Supia Euganeos fuere Rhæti, duce Rheto ex Tuscis, quum hi pellerentur Circumpedana regione à Gallis, orti. Fines habuere à Rhæni fontibus, ad fontes usque Dravi amnis in Danubium defluentis. Caput eorum α Tridentum, nunc vulgò Trento. reliqua opida clario-
ra. Curia vulgo nunc Chûr, Italis Coira. β Feltria, Belunum, nunc Fel-
tre, Belluno. At γ Verona celeberrima omniævo urbs, ab Euganeis si-
mul & Rhætis condita fuit.

Tridentû.
Curia.
Feltria.
Belunum.
Verona.

[α Tridentum Athesi amni appositum est. β Feltria in consitiis Carnorum & Ve-
netorum posita etiam nunc Episcopali sede claret. γ Veronam Germanicè Die-
terichs Bern / Athesi amnis ferè mediam nunc secat; olim alluebat tantum. Nul-
libi in tota Italia Gallica tot reperiuntur antiquitatum monumenta, quot heic, tam
in ipsa urbe, quàm in agro passim, Catullo poeta venustissimo patria est. Aequi-
paratur hodiè Venetiis, Roma, & Neapoli; illis lacu, isti nobilitate, huic tri-
bus Castellis.]

Veneti.

VIII. Rhætis ab ortu Solis proximi fuere α Veneti, quos fabu-
losa Græcorum antiquitas ex Paphlagonum ad Pontum Euxinum gen-
te. Duce Antenore à Trojæ excidio huc deduxit. Alii verùs Illyricum
fecere populum. Euganeorum, qui inde in Alpes secesserunt, occu-
pârunt agrum ad mare Hadriaticum, inter Padum amnem & Timavi
fonteis. Caput Venetorum β Patavium, nunc Padoua, ab Antenore
Trojano conditum, vel auctum. Inde opida celebria, γ Atria sive A-
dria, nunc Adri, à Tuscis quondam conditum; unde mari seu sinui A-
driatico cognomen: tum Atesle, nunc Esle: Vincentia, nunc Vicenza;
& δ Altinum, ex quo, præter nomen & tenuia quædam ruinarum vestigi-
a apud Silim fluvium, nihil nunc reliquum est. Hinc sequebantur
Tarvisum, & Opitergium; nunc Treviso & Oderzo: & ζ Concordia, cujus
nomen manet.

Patavium.
Atria.

Ateste.
Vicentia.
Altinum.
Tarvisum
Opitergiû.
Concordia.

Venetix
regionis
limites.

[α Limites Venetiæ fuerunt ab ortu solis mare Hadriaticum, & Tilavemptus amnis:
à Septemtrione idem amnis: ab Occasu Lipientia fluvius. Hinc lineâ per Bassa-
num & Brigantium ad Delgæ fontem ductâ, mox ipso Delgâ ad Athesim usq; ab
Euganeis & Rhæris determinabatur. Inde ipso Athesi usque ad opidum Hostiliam;
à Meridie ipso Pado à Gallia Togatâ separabatur. β Patavium, T. Livii hi-
storici Romani patriam, Mela inter opulentissimas Italia urbes computat: hodiè
flore

Patavium.

floret *Academia*. Ad *Patavium* pertinet *Arquadium* vicus, ubi *Petrarchæ* ades & sepulchrum. γ *Nobilem* ad *Hadriam*, sive *Adriam* fuisse portum testis est *Plinius*. δ *Altinum* in paludibus situm, & palis superstructum fuisse docet *Strabo*. *Altinum*.
 ε *Opitergium* a *Quadis* & *Marcomannis* excisum. ζ *Concordia* *Episcopatus* *Opitergi-*
titulo hodie clara, sed aedificiis & cultoribus deserta est. *L. Annius Antoninus* *nm.*
Verus inter *Concordiam* & *Altinum* apoplexia exstinctus est. Ad xxv lapidem *Concordia*.
 à *Patavio* in mediis stagnis marinis regina nunc *Italicarum urbium* conspicitur *Ve-*
netia sive *Venetix* urbs; infulis compluribus superstructa, subitis incrementis & *Venetix*
imperio, quam antiquâ origine, clarior. Etenim *Theodorici Gothorum Regis* & *urbs.*
Casiodori tempestate nulla ibidem fuit opidi forma; sed *Cycladum* similitudine per
 equora longè patentia domicilia; quæ tamen postea, quum *Longobardi Alboino*
 duce *Venetiam* regionem invaderent, in opidi formam congregata fuerunt. Ex tam
 tenuibus principiis, intra paucorum seculorum spatium, tam potens facta est
 civitas.]

IX. Reliquam hinc *Euganeorum* seu *Venetorum* oram ad
Formionem usque amnem, qui nunc *Risano* est, apud opidum *Capo*
d' Istria, *Carnorum* postea obtinuit populus. Urbs heic, quondampo *Carni*.
 tens atque ingens inter primas *Italiae*, a *Aquilegia*, nunc *Aquileja* deserta *Aquileja*.
 planè. Inde clara opida, β *Forum Julii*, nunc vulgò *Cividdà di Friu-* *Forum*
li, γ *Julium Carnicum*, nunc *Zuglio*, in ruinis inter *Tilavemptum* fluvii. *Julii*.
 um & *Alpes*: *Vedinum*, vulgo Germanis nunc *Vveiden*, *Italix* *Udene*. *Julium*
Circa Venzonum δ *Noreia* fuit *Tauriscorum* urbs, qui inde postea *No-* *Carnicum*
rici trans *Alpes* dicti. *Tergeste* item, vulgò nunc *Trieste*, clara olim *Hi-* *Vedinum*.
 storum primùm urbs, pòit *Romanorum* fuit colonia, *Carnorum* pro- *Noreia*.
 vincix attributa. Sed in primis celebratus in hac ora fuit *Græcis* pari- *Tergeste*.
 ter ac *Latinis* monumentis ε *Timavus* amnis, inter *Aquilejam* & *Terge-* *Timavus fl.*
 ste, septem capitibus exorians, uno ostio post mille haud amplius pas-
 sus in mare emissus.

[a *Aquilegia* ad *Natisonis* ripam, haud procul à litore maris *Adriatici* olim fuit urbs *Aquileja*,
 opulenta, quam diem reddidit situs negotiationibus maximè opportunus. *Clau-*
strum & propugnaculum *Italia* fuit ab ea parte. Quare eam duo *Consulares* viri
 contra *Maximinum* præoccuparunt. Sic postea *Constantinus* contra *Constantium*
 fratrem; sic deinde *Maximus* contra *Theodosium Imperatorem* eandem præoccu-
 pare studuerunt. Caput fuit totius *Venetia* sub posterioribus *Imperatoribus*. Eam
 urbem *Hunorum Avarumq;* Rex *Attila* expugnavit ac diruit. Hodie ad exi-
 guas reliquias redacta à paucis habitatur piscatoribus. *Rufinus*, qui *Josphi Scripto-* *Rufini pa-*
 ris *Judaici* quadam in *Latium* convertit sermonem, fuit *Aquilejensis*. β *Fo-* *tria*.
 rum *Julii* montibus undiq; cinctum instar *Theatri* esse docent, qui situm ejus pin- *Forum*
 gunt. γ *Julii Carnici* vestigia exigua nunc exstant, inter *Crucis* montem *Tila-* *Julii*.
 vemptum *Deamq;* ad *Butim* amnes sita, 111 millium passuum supra *Tolmetium*
 oppi-

Timavi
fontes.

oppidum. δ Noreia fuit olim circa oppidum Venzonem, & In Carnis est vicus vulgò S. Canzan dictus: apud quem ex montis excelsi radicibus magna vis aquarum per complures fontes magno cum strepitu erumpit; moxque cuniculo subterraneo tota conditur ita, uti nusquam amplius appareat, donec post XIV miliaria apud vicum vulgò S. Giovanni di Cherfo dictum, iterum cum pluribus ingentibusq; eructetur fontibus eâ naturâ pradtis, quam Timavi fontibus ascripserunt veteres. Timavus lacus à mari abest III. miliaribus, de quo apud Livium l. 41.]

Timavus
iacus.
Histria,

IX. Post Carnos igitur est α Histria, & populi Histri. Regio seu Peninsula inter Formionem & Arsam amneis in mare procurrit. Caput gentis fuit Pola, à Colchis, Jasonem & Medeam persequentibus, olim condita. Inde celebra opida, Parentium & Egida, nunc Parenzo & Cabo d' Istria: item β Nesactium ad Arsam fluvium, nunc Castel Nuovo.

Pola.
Parentium.
Egida,
Nesactium,
Histria
termini.

[α Histriae termini habentur ab Ortu Arsa amnis Italiae finis: à Septemtrionibus Alpium juga: ab Occasu à Venetis Timavo flumine, à Carnis Formione submovebantur. Formionem fluvium Istriae terminum tamen statuit Plinius l. 3. c. 18. Isthmus ejus est inter Arsa fontem & proximam Formionis ripam. β Nesactium quod Italia finem facit Ptolemaeus, fuit ad ostium Arsa fluminis dextrâ ripâ.]

CAP. XXV.

De Gallis Cisalpinis.

I.

Libici
Vercellæ
Lævi,
Ticinum,
Novaria.

GALLICÆ gentes trans Padum fuere, Libici, Lævi, Insubres, Orobiti, Cenomani. α Libicorum caput fuere β Vercella, nunc Vercelli; γ Lævorum δ Ticinum, nunc Pavia: eorundem fuit ε Novaria nunc Novarâ.

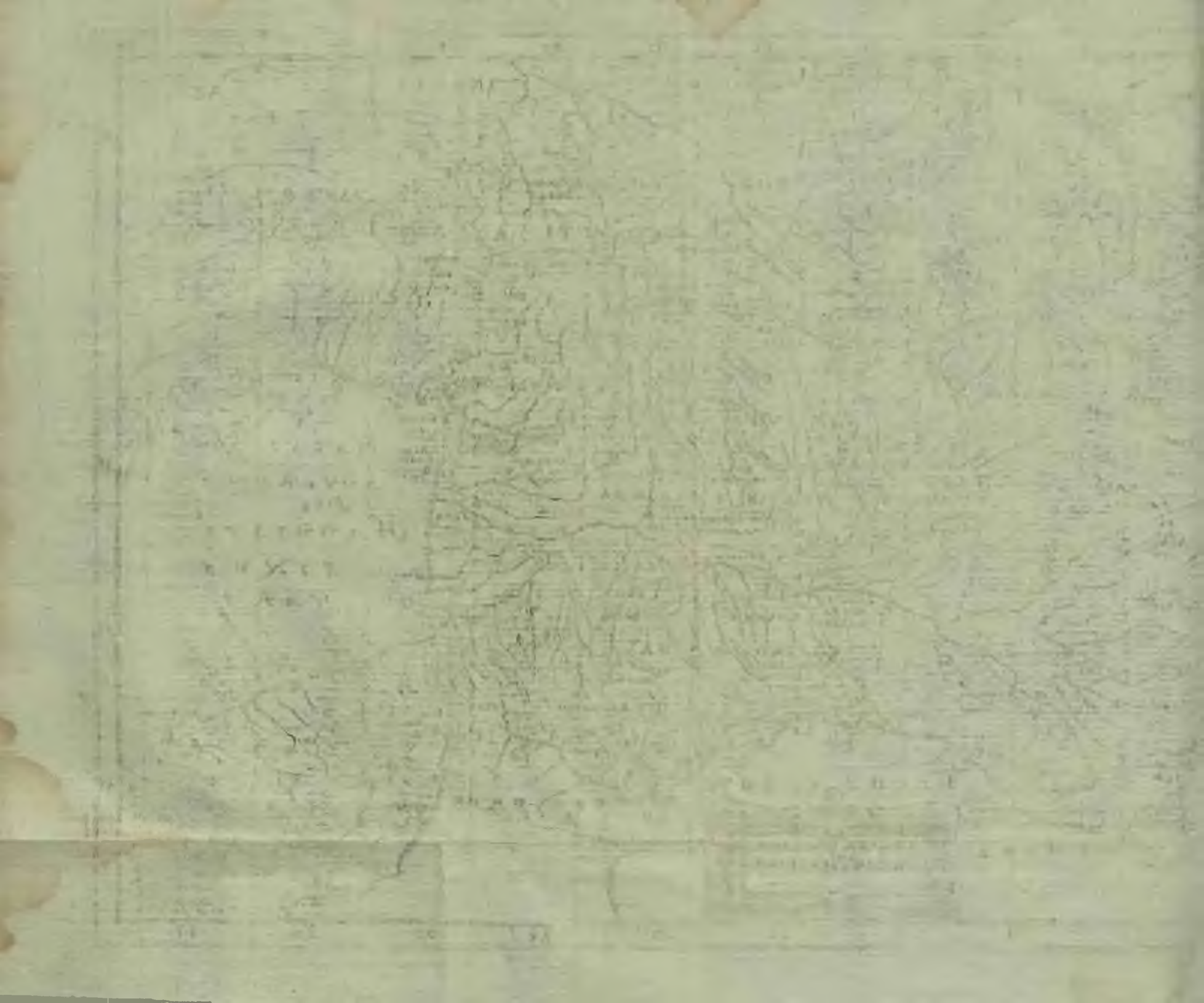
Libicorum
termini,

[α Libici seu Lebecii & Libecii terminos ab Occasu habuerunt Orgum flumen: à Septemtrionibus Alpium radices: ab Ortu Guniæ fluvium: à Meridie Padum inter Guniâ & Orgi confluentes. β In Campis Vercellensium cum Cimbris pugnarunt & cruentâ victoriâ potiti, C. Marius & Q. Catulus. γ Lævi ab Occasu habuerunt Guniæ fluvium: à Meridie Padum: ab Ortu Lambrum fl. à Septemtrionibus lineam super Novariam à Guniâ ad Biagrassum oppidum ducendam: Inde minor Ticinus qui in Lambrum confluit: ab hoc confluyente alia rursus linea ducenda est ad Adduæ Padique confluentes. δ Ticinum à fluminis nomen accepit. Bello Punico secundo vicus tantum fuit, cum inter Hannibalem & P. Cornelium Scipionem Africani patrem apud Ticinum amnem, haud ita procul à Pado, prælium fieret. Eâ pugna Scipio victus in hostium venit per potestatem; nisi protectum cum prætextatus filius ab ipsâ morte rapuisset.

Lævorum
fines.

Ticinini;

Gothorum duces sedem regiam hic posuerunt. Superioris seculi anno 25. Franciscus I. Gallie Rex à Caroli V. Imperatoris copiis ad hanc urbem acie superatus, captus, & in Hispaniam abductus est. & Novaria à flumine nomen habet.]

II. α Insubres omnium Gallicarum in Italia gentium fuere validissimi. Caput eorum β Mediolanum, vulgò nunc Italis Milan, German. Meyland. Opida hinc clara; γ Laus Pompeja, nunc Lodi: Forum Diuguntorum, nunc Crema; Moguntiacum sive Modicia, nunc Monza.

[α Insubribus à Meridie finitimi fuere Lavi: à Septentrionibus Lepontii & Orobii: ab Occasu suprema parte Novariae fluvii, vulgò la Gogna dicti, à Libicis submovebantur: ab Ortu habuerunt Cenomanos. β Mediolanum jam inde 222. annis ante Christum natum magna & frequens exstitit urbs: splendorem & dignitatem perpetuò custodivit; licet maximis bellis sæpè petita. Aufonius poeta eam versibus celebravit. D. Ambrosius Episcopatum urbis olim tenuit, à civili administratione Liguria ad munus ecclesiasticum vocatus. γ Laus Pompeja à Bojis Gallis condita, cum primum in Italiam venissent; Fridericus Imperator eam urbem à Mediolanensibus destructam in tutiori loco restructit; quod est opidum Lodi tribus millibus passuum à Laude veteri distitum.]

III. α Orobiorum fuere β Comum, γ Bergomum, Forum Licinii, nunc vulgò Como, Bergamo, Berlasina.

[α Orobii ab Occasu habuere Lepontios: à Septentrione eosdem Lepontios: deinde Euganeos: & à Meridie Insubres. β Comum Lario lacui appositum, Postea Novum Comum dictum, originem dedit Plinio Juniori, qui bibliothecam illis dedicavit, & pecunias in alimenta ingenuorum puerorum ministravit; ut ipse scribit, libi. Ep. 8. Paulus Jovius quoque fuit Novocomensis. In agro Comensi, ad Lacus Larii orientale litus, fons est miranda nature, quem ter in die statis aëstibus ac diminutionibus crescere & decrescere, tradit idem Plin. l. 4. epist. ult. γ Bergomum olim videtur fuisse caput gentis.]

IV. Ultra Insubres Orobiosque incoluere ad Venetiam usque α Cenomani; quorum caput Brixia; nunc Brescia, sive Bressa. Præterea celeberrimæ urbes, β Cremona, & γ Mantua, à Tuscis quondam condita.

[Insubribus ab Ortu solis continuabantur α Cenomani inter Padum & Alpium radices ad Venetos usq. porrecti. β Cremona à Gallis Cenomanis olim videtur condita. Sub initium imperij Vespasiani ab hujus militibus igni tota absumta est, sed confestim restaurata. Ejus urbis cives, quod Antonii partes fuissent secuti, ab Augusto agro multati sunt. γ Mantua nomen & ortum dedit Baptistæ Mantuano monacho, Virgilius ad Mantuam in pago, qui Andes dictus, natus est. Quo verè sit locus iste fuerit, incertum est: quanquam Mantuani nunc eum esse contendunt, qui 11 millia passibus ab urbe distitus vulgò nunc dicitur Petolo. Andes,

Ipsa urbs Mantua licet in paludibus sita natura & arte munitissima sit, nuper tamen A. 1630. à Caesarianis militibus intercepta est.]

Ananes.

V. At cis Padum Gallici populi fuere *Ananes, Boji, Senones. & Ananes* Liguriæ continuabantur circa β *Placentiam* Romanorum coloni-

Placentia.

am vulgò nunc *Placenza*.

Ananes.
Placentia.

[α *Ananes sive Anamani* fuere inter *Ligures, Bojos, Cenomanos & Lavos*. β *Placentia ad Padum* sita nomen sortita à placendo; pulcherrimum habuit amphitheatrum extra urbem. quod eam oppugnante Cæcina conflagravit. Haud longè infra *Placentiam* fuit *Vicumviæ* seu *Vicumniæ* emporium sive castellum; ad quod quum incondita turba xxxv millium Hannibali occurrisset, à paucis Pœnis fusi sunt. Caterum apud *Placentiam* *Trebia fl.* in *Padum* confluens nobilitatus est Romanorum clade, quam à Pœnis Hannibale duce acceperunt. Tunc enim ipsi, quum se ignibus & oleo fovissent, *Sempronium Cos.* & Romanos suâ hyme vicerunt. *Placentia* à Pœnis *Amilcare* duce direpta & incensa est. *Placentinus* ager vellere & pecoribus ditissimus est; unde casei *Parmenses* proveniunt.]

Vicumnæ.

Boji.
Bononia.

VI. Inde sequebantur α *Boji*, secundum *Insubres* maximapotentissimaque Gallorum *Italicorum* gens. Caput eorum fuit β *Bononia*, nunc vulgò *Bologna*; *Felsina* ante dicta, cum caput *Hetruscorum* esset. Inde opida nobilia, γ *Parma*, δ *Brixellum*, ϵ *Regium Lepidi*, ζ *Mutina*, η *Forum Cornelii*, θ *Faventia*, ι *Forum Livii*; quæ nunc vulgò *Parma, Brisello, Reggio, Modena, Imola, Faenza, Forlì*.

Parma.
Brixellum
&c.

[γ *Boji* conterminos habuerunt *Anamanos, Cenomanos, Venetos, Senones & Ligures*. β *Bononiam* prima nobilitavit *Academia Italia*: in via *Æmilia* post *Mutinam* inter *Rhenum* & *Idicem* amnes sita est. γ *Parma* ad fl. cognominem; unde ortus *Cassius Severus*, qui *Elegias & Epigrammata* conscripsit. δ *Brixellum* ad *Padum* est, nobilitatum interitu *Othonis Imperatoris*, qui exitum pugna *Betriacensis* hic expectans, quum cladem suorum accepisset, pugioni incubuit. ϵ *Regium Lepidi*, antea *Forum Lepidi*, etiam simpliciter *Regium* dictum, in via *Æmilia* situm est. *M. Brutus* à *Cn. Pompejo* interfectus est apud *Regium*. In eadē via *Æmilia* ζ *Mutina* nobilitata maxime fuit civilibus inter *Augustum & Antonium* bellis; quum illic *Antonius Brutum* obsideret; *Augustus* verò cum *Hirtio*, & *Pansa* coſſ. ea obsidione *Brutum* liberarent. Inter *Mutinam* & *Bononiam* est illa *Rheni* insula, in qua bello *Muticensi* deposito, provinciarumque partitione, *Triumviratus* inter *Augustum, Antonium & Lepidum* constitutus est. η *Forum Cornelii* in medio *Faventia* & *Claterna* situm est. Hic *S. Cassianus* natus, qui *Brixiano* Episcopatu pulsus, scholam in patria sua aperuit, & martyrium consummavit. θ Ad *Faventiam*, in eadem via *Æmilia* sitam, *Carbo* à *Syllanis* victus Italiaque pulsus est. ι *Forum Livii* in via *Æmilia* ad *Utentis* fl. ripas situm est. Hic *Athaulfus Gothorum* rex honori *Imperatoris* sororem germanam *Placidiam* matrimonio sibi copulavit.]

Boji.
Bononia.
Parma.
Brixellum.Regium
Lepidi.
Murina.Insula
Rheni.
Forum
Cornelii.
Faventia.

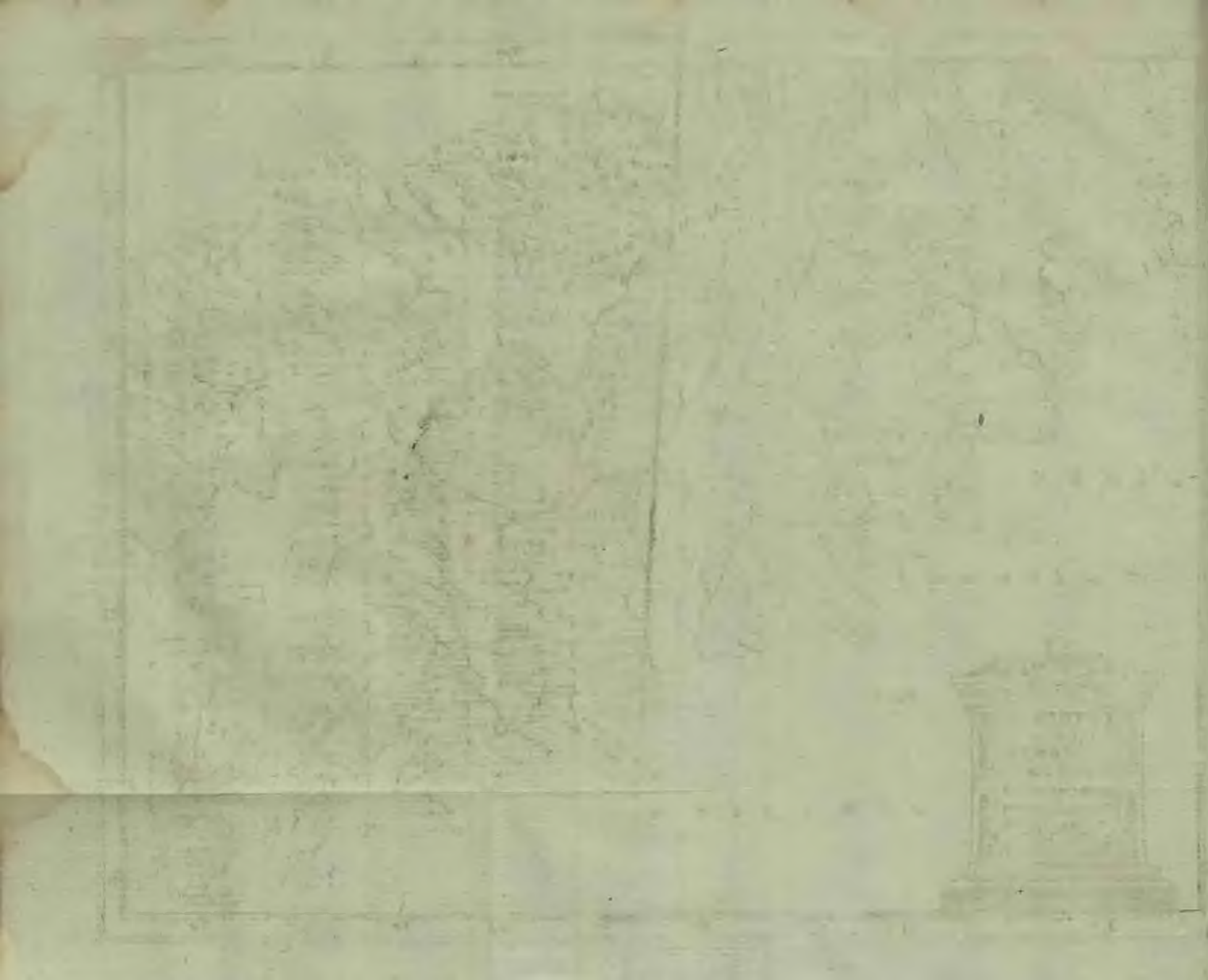
MARE

TUSCUM

Sive

ETRUSCUM.

VII. Postremi Gallorum in Italia fuere *a Senones*, inter Raven-
nam & *Æsim* flumen, quod nunc *Jesi*, prope *Anconam*, partem Umbro-
rum agri incolentes. Caput heic gentis constituere *β Senam Gallicam*,
sive *Senogalliam*, vulgò *Sinigaglia*. Reliqua hujus oræ opida in Umbris
dicemus.

[*a Senonum gens sedibus suis ad mare Hadriaticum à M. Curio Dentato pulsa; ac
demum à P. Cornelio Dolabella planè omnis deleta fuit. β Seno Gallia ad Mif-
fl. ostium, maritima Umbra urbs, post exactos à M. Curio Dentato ex his locis Gal-
los, facta est Romanorum colonia anno Urbis conditæ 463. Pompejus ad hanc ur-
bem vicit Marium, eamq; diripuit.*]

CAP. XXVI.

Etruria & Umbria.

I.

GALLIÆ Togatæ jungebatur à meridie *a Etruria*, sub Apennino *Etruria*,
monte. Ejus incolæ *Etrusci* sive *Tusci*; Græcis *Tyrrheni* dicti. Sed
horum prima sedes fuit, ut antè dictum, trans Apenninum, ab
utraque Padi ripa; unde à Gallis expulsi, intra Apenninum, mare In-
terum & Tiberim Macramque amnes confederunt, *duodecim urbibus to-
tidemque Principatibus* inter se constitutis. Urbium nomina hæc sunt;
Vetii, *β Volsinii*, *γ Clusium*, *δ Perugia*, *ε Cortona*, *ζ Aretium*, *η Falerii*, XII Urbes
θ Volaterra, *Vetulonii*, *Rufella*, *Tarquini*, *i Care*. Ex his hodieque exstant, & princi-
patus E-
truscorum.
nominaque vulgaria habent ista; *Bolsena*, *Chiusi*, *Perugia*, *Cortona*, *Arex-
zo*, *Cività Castellana*, *Volterra*, *Grosseto*, *Cerveteri*. Reliquarum *κ Vetii* ad
XII lapidem ab urbe Româ fuere, circa opidum nunc *Scrofano*; *λ Vetu-
lonii* fuere, prope litus inter *Plombinum* & *Massam* opida; *Rufella* vulgò
nunc dicitur *Bagni di Roselle*, id est, *μ Aqua Rosellarum*. *ν Tarquiniorum* ve-
stigia jacent supra Cornetum opidum.

[*a Etruria Vetus seu Circumpadana iisdem finibus inclusa fuit, quibus deinde Gal-
lia Circumpadana. Nempe trans Padum ab Occasu fuit Orgus amnis, à Septem-
trionibus fuere radices Alpium, ad Veronam usq; hinc Athesis ad ostium us-
que: ab Ortu mare Hadriaticum & cuncta Padi ostia accolebant Tusci Raven-
nam usq;. At posterior Etruria cingebatur à Septemtrionibus Apennino mon-
te; ab Ortu Tiberi flumine; à Meridie Mari Infero; quod de ejus nomine
Tuscum, Etruscum, & Tyrrhenum appellatum est. Tiberi & montium ju-
go ab Umbris fuere submoti Tusci; & Macra fl. à Liguribus. β Volsinii sive
Vulsinii, ad lacum Volsiniensem: olim Potentissimi Etruscorum Volsinienses, in
luxu-*

Veteris
Etruriæ
fines.

Posterioris
Etruriæ
fines.

Volsinii

Clusium.

Camers.

Porfennæ
Labyrin-
thus.
Perusia.

Lacus Thra-
symenus,
qui & Pe-
rusinus.

Cortona.

Arretium.
Falerii.
Volaterræ.

Vada Vola-
terrana.
Salinæ
Volatri.
Aquæ Vo-
laterranæ.

Cære.

luxuriam demum prolapsi reip. administrationem & bella gerenda servis commise-
runt; qui dominis suis oppressis remp. occuparunt. Sed domini à Romanis adju-
ti, subactis denno servis, in libertatem restituti sunt. x Clusium ad paludem Clu-
sianam, in longitudine spatiosam, in latitudine angustam, per quam Clanis fl. ad Ti-
berim fertur; urbs pervetusta, olim Camers dicta, Volsinis xxv millia passuum
distant, Porfennæ fuit regia; qui Tarquinius Româ ejectos reducturus, Mutii
Scævola, Horatii Coclitis, & Clæliæ virginis deterritus virtute, pacem cum
Romanis iniit. Ad Clusium fuit Labyrinthus Porfennæ, de quo Plinius lib. 36.
cap. 13. d Perusia à Cortona xx millia passuum in ortum est, & ipsa urbs anti-
quissima; calamitate illa nobilis, quam experta est, quum Octavius Augustus L.
Antonium, Marci fratrem intra Perusie muros redegisset, & ad deditionem com-
pulsisset; Antonium inviolatum dimisit, & militibus ignovit; sed magis irâ militum,
quam voluntate ducis servitum est, non tantum in Perusinos, verum etiam in Roma-
nos, eosq. viros primarios, quorum plurimi equites & senatores ad aram D. Julii
Cæsaris mactati sunt instar victimarum. Quidam opidanorum rebus & penati-
bus suis ignem subjecit, & se gladio transfixum intulit flammæ; quæ ventis agi-
tata totam corripuit urbem; adeoque concremata sunt omnia; excepto uno Vul-
cani templo. Sed post tantam calamitatem statim resurrexit, & ab hac nova
instauracione dicta est Augusta Perusia. Caterum Perusini fuerunt Baldus, ejusq.
frater Angelus de Ubaldis, fcri. Bartolus etiam in hac urbe jus civile didicisse
scribitur. Inter Perusiam Cortonam magnus conspicitur lacus, Thrasimenus
propius Perusiam est, quam Arretium, unde etiam Perusinus dictus. Insigni-
tus est ingenti illa clade, quam hic bello Punico I I ab Hannibale acceperunt Ro-
mani Flaminio Cos. Tantus fuit pugnantium ardor, ut gravissimum terra motum
non senserint. e Cortona, Græcis Croto dicta, ab Arretio est xiv millia passu-
um, urbs pervetusta, quippe qua longè ante bellum Trojanum existit. Pelagii
enim, Tarcone Duce, hanc tum Umbrorum urbem magnam & florentem cepe-
runt, eaque pro belli arce contra Umbros usi sunt. Herodotus suâ adhuc atate
Pelagica linguâ usos Cortonenfes testatur lib. 1. ζ Arretium sive Arretium ad
Arnum amnem est. » Falerii iterum memorantur hujus capitis f. 6. θ Vola-
terræ urbs ab Arno & Pisis ad tricesimum circiter lapidem, haud procul dextrâ Ce-
cina ripâ, in valle profunda supra collem excelsum sita est. Huc confluerunt à
Sylla proscriptorum quidam; qui quatuor cohortibus armatorum constitutis,
per biennium tolerata oppugnatione, tandem publicam fidem secuti, loco cesserunt.
Hodiè antiquitatum monumentis clara est. Ad mare usque pertinuisse ejus agrum
indicio sunt Vada Volaterrana: quibus contigua sunt Salinæ Volaterranæ.
Ab hac urbe xiv. millia passuum sunt Aquæ Volaterranæ; prope quas lacus qui-
dam exigui, sed profundi admodum aquarum scaturigine semper ebullientes; un-
de odor sulphuris tam prævus exit, ut volucres supervolitantes illico mortuæ de-
cidant. Aquæ, voraginibus veluti subiecto igni perpetuò aestuantibus, ad ix.
pedes cum strepitu ingenti & horrendo fragore in altum egeruntur, rursumque in
se recidunt. Fervor tantus est, ut injecta animalia statim decoquantur, ossaque
carnibus nudata emergant. i Cære opidum, Pelasgis Argylla dictum, iv. millia
passuum

passuum à mari in saxeo tumulo situm est. In magna fuit apud Græcos existimatione ob justitiam simul & fortitudinem: quippe abstinuit latrociniiis, quanquam potentissima foret: & apud Delphos thesaurum consecravit, qui Argyllanorum vocatus. Rex Cæretanorum fuit Mezentius, qui Turno auxiliatus fertur. Cæritani Gallos, qui Romam ceperant, debellarunt & Romanos ad se confugientes, æternumque ignem & Vestales Virgines conservarunt. Aquæ Cæretanæ opido vicina fuere celebres, propter eos, qui valetudinis causa eo commeabant: plerique nunc interpretantur Aquas Stilianas vi. millia passuum ab opido Cære dissitas. Cæretanus amnis is fuerit, qui huic opido proximus est, vulgò nunc Vacina fiume. Veji urbs in excelsio & undique abrupto saxo sita, cum Romanis grave & diuturnum gessit bellum, ac decennem sustinuit Romanorum obsidionem. Quum Romanam ad Alliam fl. à Gallis fusa fugatique essent, multi eorum, trajecto Tiberi huc incolumes evaserunt: quumque Roma ab iisdem Gallis capta & incensa esset: agitarunt tribuni plebem, ut relictis ruinis, in urbem Veios migrarent: cui tamen rei obstitit Camillus. ^λ Vetulonii & Vetulonium urbs fuit inter Populonium & Turrin S. Vicentii, III. millibus passuum à mari, circa Lynceum amnem, qui hodie Cornia dicitur, & Caldanas paludes. Haud longè à litore & Prile lacu sunt. ^μ Aquæ Rosellarum, juxta quas in colle conspiciuntur insignes ruinae præclari quondam opidi, quod pastoribus nunc & pecudibus habitatum, vulgò Moscona dicitur; rudera illa sunt antiquæ illius urbis, quæ Rusellæ dicitur. ^ν Tarquiniiis L. Tarquinius Priscus Romam migravit & Rex ibi factus est. A Tarquinio Superbo exsulante persuasi Tarquinienfes Romam legatos miserant, & pro eo senatum populumque deprecati sunt; quin apertâ vi reditum Tarquiniiis conficere conati sunt. Falisci & Tarquinienfes, compluribus suorum habitum sacerdotum subornatis, faces & angues furiali habitu præferentes, aciem Romanam turbarunt. Frontin.]

Aquæ Cæretanæ.

Cæretanus amnis. Veji,

Vetulonii.

Aquæ Rosellarum.

II. Celebres præterea urbes in Etruria fuerunt, in littore; ^α Luna Luna, ^β Pisa Pisa, ^γ Portus Liburnus, sive Hercules Liburnus, ^δ Populonia, ^ε Telamon, ^ζ Cosa, ^η Gravisca, ^θ Centum Cellæ, ^ι Alfiurn, nunc Palo.

[Primum Etruria opidum ab amne Macrâ fuit: ^α Luna opidum cum portu maximo & pulcherrimo, & promontorio. Opidum hoc postea Portus Ericis appellatus est. Quum totum hoc litus Ligusticum, adeoque omnis Alpiurn maritimarum tractus, marmore scateat: præcipua lapicidina in portu & sinu Luna fuerunt: Hinc Lunense & Ligusticum marmor celebratur. Plinius Lunensem caesum prædicat magnitudine, qui ad singula millia pondi prematur: idem Plinius ex Etruria vinis Lunensi palmam tribuit, ^β Pisæ seu Pisa urbs ad Arni fl. ostium ali- quot seculis ante Trojanum bellum condita est. Mare, quod inter Populonium pro-

Luna, Pisa, Portus Liburnus, Populonia, Telamon, Cosa, Gravisca, Centum Cellæ.

Alfiurn, Luna op. cum portu & promontorio.

Pisæ, Sinus Pisanus, Portus

Pisanus.
Aquæ Pi-
sanæ.

Populonia.

Promont.
Populoniū.

Telamon
opidum
portus &
promon-
torium.
Cofa.
I orus
Herculis.
promont.
Cofa um
feu Argen-
tariū.
Centum-
cellæ.
Portus
Trajani.
Nepete.
Sutrium.
Falerii
F. F.
Volumnæ
Hortanum.
Herbanum.
Saturnia,
&c.
Nepete.
Sutrium.
Falerii, &
Faltici.

Junonis
Faliscæ
lucus. Fa-
num Vol-
turnæ.

promontorium *sive* Plumbinum opidum & Luna promontorium curvo litore recipit Arnun fl. Pisanus appellatur sinus. Ad ipsum Arni ostium fuit Portus Pisanus. Tria millia Passuum à Pisis, quæ Lucam itur, conspiciuntur Aquæ calidæ Pisanæ. γ Livorno hodie emporium cum portu nobile est. Liburni olim navibus citis & levitate præcipuis insignes memorantur: unde Romani naves levitate & celeritate præstantes Liburnicas appellarunt. δ Populonia *sive* Populonium situm fuit in promontorio sublimi, quod præruptum in mare excurrit, in speciem peninsula. Rudera ejus conspiciuntur III. millibus passuum à Plumbino opido, quod ex ruinis ejus originem traxit. Ex illo loco Æthalia, Corsica & Sardinia insula conspiciuntur. Navale Populoniæ hodie vocatur Porto Baratto. Promontorium Populonium extremo suo in mari excursu, quo opidum Plumbinum ei impositum est, vocatur nunc Capo di Campana. Inter Umbonis ostium & promontorium Cosanum est Telamon opidum. In exiguo illo promontorio, quo portus Telamon clauditur, Circa Telamonem victi sunt Galli Cisalpini a Cos. Emilio Papo, XL millia cæsi & X. millia capti cum Rege Congolitano. Polyb. l. 2. / Cofa, Cofæ *sive* Cossæ urbs paulum à mari recedit. Subjacet ei portus Herculis. Ab urbe illa promontorium dictum est Cosanum: quod etiam promontorium Argentarium. Inter Martam & Minionem amnes fuit. η Gravisca seu Gravisca urbs à gravitate soli & aeris appellata, funditus interiit: nec fuit eo loco, ubi hodie est opidum, vulgò Corneo dictum. θ Centumcellæ opidum vulgò Cincellæ, & Cività Vecchia, id est, civitas vetus dictum, nobilissimum inter Neapolim & Liburnum portum, vulgò Livorno seu Ligorino, habet in litore portum, Ptolemao dicitur Portus Trajani. ι Palo est villa gentis Farnesiana, quo loco olim fuit Algium opidum.]

III. I tus in mediterraneo, α Nepete, β Sutrium, γ Falerii Faliscorum, δ Fanum Voltumnæ, ε Hortanum: quæ vulgò nunc Nepe, Sutri, Cività Castellana, Viterbo & Orti. ζ Inde Herbanum; quæ postea Urbs vetus, nunc Orvieto. η Suana & θ Saturnia, Sena, Florentia, Pisloria, Luca, nominata aniqua retinent.

[α Nepete opidum inter Sutrium & Falerios jacet, à Sutrio abest ad IV. millia passuum. β Sutrium Roma distat circiter XXV. millia passuum. Camillus, Etruscis victis, Sutrinis urbem, quam isti occupaverant, restituit. Proverbium est apud Plantum; Quasi Sutrium eant. Romani, XXX. circiter millia passuum distantes à Faleriis, urbem appellarunt. γ Falerios, & gentem atque agros Faliscos. Camillus hanc urbem obsidens principum liberos, à ludimagistro proditos, non accepit; sed verberibus proditorem in opidum redigendum pueris illis tradidit. Quo facto opidani permoti Romanis sese dedidère. Sitæ fuit urbs illa ad viam Flaminiam inter Oriculos & Romam, in arduo monte, adeoque loco naturali munitione. Ad hanc urbem fuit Junonis Faliscæ lucus & fanum. δ Fanum Voltumnæ haud longè à Volsinienſi lacu in Cimini montis jugo situm, publicis universis Etruria conventibus olim celebratissimum fuit. Fuisse creditur, ubi nunc est Viterbium, patria Johannis Annii monachi, qui Berosi, Manethonis, Zeno-
phon-

phontis, Fabii Pictoris, M. Catonis, aliorumque Scriptorum fragmenta, flagitiosum in modum confinxit, civibusq; Viterbiensibus improbe imposuit. *Hor-* Hortanum.
tanum apud Tiberis Nârisque confluentes Horta dicitur Paulo Diacono. *Her-* Herbanum.
banum ad Clanis Palliaque confluentes natura loci olim fuit munitissimum in præ-
 rupto tumultu situm. *Suana* est ad Arminiam fl. Haud longe à Suana ruine
 Saturniæ conspiciuntur, ad Albinam fl. De Sena, Florentia, Pistoria & Luca
 infra dicitur hujus lib. cap. 37.]

IV. Tuscis jungebantur ad Tiberim fluv. *Umbri*. Sed hi ab ini- *Umbria*
 tio ad utrumque mare latè incoluerunt, unde fluvius, mediam postea *antiquior*.
 Etruriam secans, *Umbro* olim, nunc *Umbro*. Ab Infero mari eos re- *Umbro fl.*
 jecerunt *Etrusci*; à Supero *Senones Galli*, at his à Romanis deletis, *Um-* *Umbriæ*
bria fines fuere in Romano Imperio ab Austro Nar amnis, vulgò *Ne-* *posteriores*
ra, in Tiberim confluens; ab Occasu *Tiberis*, & trans Apenninum *Be-* *fines,*
desis, nunc *Ronco*, apud Ravennam mare Hadriaticum petens; à Seprem-
 trionibus ipsum hoc mare; ab ortu *Æsis* fluvius, & inde linea ducta ad
 Naris fontes.

V. Urbes in ora Hadriatici sinus; α *Ravenna*, β *Ariminum*, *Umbriæ*
 γ *Pisaurum*, δ *Fanum Fortuna*, & *Sena Gallica*, sup: à dicta: nomina vul- *opida ma-*
 garia nunc sunt, *Ravenna*, *Rimino*, *Pesaro*, *Fano*, *Sinigaglia*. Intus ε *Cæ-* *ritima,*
sena, ζ *Sasina*, η *Urbino*, θ *Sentinum*, ι *Æsis*, κ *Camerinum*; vulgò nunc *Opida me-*
Cæsena, *Sarsina*, *Urbino*, *Sentino*, *Jesi*, *Camerino*. Cis Apenninum, λ *Igu-* *diteranea.*
vium, μ *Mevania*, ν *Spoletium*, ξ *Tifernum*, ο *Nuceria Camellaria*, π *Assi-*
um, ϑ *Hispellum*, σ *Fulginium*, τ *Tuder*, υ *Interamnium*, φ *Narnia*, χ *Ame-*
ria, & citra Narem, ψ *Otricoli*: quæ vulgò nunc, *Angubio*, *Bavagna*,
Spoleti, *Città di Castello*, *Nocera*, *Assisi*, *Ispello*, *Fuligno*, *Todi*, *Térani*, sive *Terni*,
Narni, *Amelia*, *Otricoli*.

[α *Ravenna*, totius Romandiola urbs nobilissima, inter *Utensem* & *Bedesin* amnes *Ravenna*
 in paludibus sita fuit urbs trigemina: cujus partes, *Civitas vetus*; *Via Cæsarea*; cum portu;
 & *Portus novus* sive *Classis* aquis perflua; indeque salubritas aëris loco concilia-
 ta; ut ibi gladiatores ali atque exerceri jusserint Romani. Tota autem ligneis con-
 stabat edificiis. Hic classem iidem Romani habebant continuè paratam, qua im-
 mineret *Græciæ*; sicuti *Milænatium* classis alterum tutabatur mare; & *Gallia*,
Hispania, *Mauritania*, *Africa*, *Egypto*, *Sardinia* atque *Sicilia* incubabat. De-
 structa est classis à *Luitprando Longobardorum Rege*. Ceterum hic est *Candidia-*
nus fluvius, vulgò *Candidiano* dictus, in portum *Augusti* defluens, ad cujus pon-
 tem *Odoacer Herulorum rex* à *Theodorico Gothorum Rege* victus & fugatus
 est. Ceterum *Ravenna* sedes *Exarchorum* fuit: & patria *Thomæ Ravenna-*
tis, cujus exstitit liber de vita hominis ultra annos 120. producenda. β *Ariminum* *Ariminum*
 nomen habet ab amne, quo occidentale ejus latus abluitur, qui olim *Arriminus* *op. & Ari-*
 minus fl, *appel-*

Pisaurum
op. & Pi-
saurus fl.
Fanum
Fortunæ.
Cæsena,
Sarsina.
Urbinum.

Sentinum.

Æfis op.
& fl.

Matilica,
Câmers
sive Came-
rinum.
Iguvium.

Mevania.

Spoletium.

Tifernum,
Tiberinum.

Nuceria.
Camella-
ria.
Forum
Flaminii.
Alisium.

appellatus, hodie vulgò Marrechia dicitur. Is hodiè urbi jungitur marmoreo ponte antiqui operis. Urbs antiqua est, ab Umbris habitata, antequam Galli Senones hæc loca occuparent. Constantii Imperatoris temporibus hic concilium celebratum est prope CCCC. episcoporum, qui Synodi Nicena Symbolum magna cum offensâ Imperatoris suis sententiis comprobârunt. γ Arimino xxi. millia passuum abest Pisaurum, quod ab Occidente Pisaurus amnis præterfluit, hodie Foglia dictus: unde urbi nomen quæsitum. δ Ultra Pisaurum ad vii. millia passuum jacet Fanum Fortunæ opidum; ejus opidani auctoribus dicuntur Fanestres. ε Cæsena apud Sapin & Rubiconem amnes, Arimino propinquior est. ζ Sarsina in confinio Gallie Togate, apud levam Sapis fluvii ripam, Umbricarum extrema, Plauti patria est. η Urbinum, Metaurense ab amne Metauro, cui impositum, dictum est. Hodie vulgò dicitur Castell Durante, estq; sedes hodie Ducum Urbinatium. Quod enim hodie Urbinum exstat, non magis Metaurense poterat appellari, quam Pisaurense; quippe in medio utriusq; amnis situm est. θ Ultra Camerinum & Matilicam, versus Urbinum, in Apennini valle est Sentinum. In Sentinatium agro pugnam illam Romani pugnârunt contra Gallos, Senones, Etruscos, Umbros atque Samnites, in qua Decius diis devotus occubuit. ι Æfis opidum ad Æfis fluminis ripam positum est. Æsinatam cascum probat Plinius. Supra Æsim opidum in Apennini radicibus situm est opidum Matilica, κ Camerinum sive Camers opidum situm est in montibus illis, qui Picenum ab Umbria determinant. Verùm & Clusium Etruria opidum, antea appellatum fuit Camers. λ Iguvium opidum fuit in Apennini radicibus, Tiferno proximum. Non eodem fuisse olim situ, quonunc conspicitur, testantur reliquie templorum ac theatri haud procul distantes. μ Mevania ad Tinia Clitumnique confluentes est, infra Fulginium. Adventante exercitu Vespasiani, exercitus Vitellii opidum hoc, cum arcem belli, occupavit. Fuit sublimibus bobus ac tauris insignis Mevania. Apud eandem in villa Agrippina Augusta Androgynus olim natus est. Patens circa Fulginium, Mevaniam & Clitumnum amnem campus est; in quo Umbriorum fuit exercitus, adversus quem Q. Fabius Maximus Rullianus III. & P. Decius Mus II. cossi. profecti sunt, Liv. lib. ix. ν Spoletium firmitudinem suam Hannibali probavit: Is enim à Trasimeno lacus veniens opidum hoc oppugnavit; sed magnâ suorum clade repulsus, ex unius colonia viribus collegit, quanta moles esset Romane urbis. Spoleti ex muliere virum factum esse tradit Livius l. xxiv. ξ Tifernum primum cis Apenninem à Tiberi opidum, Tiberinum dictum est, ad discrimen Tiferni Metaurense; Villæ Plinianæ vicinum fuit. Plinium juniorem, pæne adhuc puerum, patronum cooptavit; in quo ille suâ pecuniâ postea templum exstruxit. ο Nuceria, cognomine Camellaria, in via Flaminia, apud transitum Apennini, haud procul fonte Tinia fluminis jacet. Inter Nuceriam & Fulginium est Forum Flaminii, ad quod Gallus & Volusianus, quum adversus Æmilianum, qui in Moesia res novas moliebatur, profiscerentur, interfecti sunt. Pons, in quo casus, postea pons sanguinarius appellatus est. π Alisium ab Arno versus Orientem jacet; S. Francisci Monachi patria.

patria. s Et ab Asifio versùs Spoletium euntibus Hispellum. o Hand procul Hispellum,
Hispello, versùs Meridiem, ad Tiniam amnem Fulginium est; 7 & à Spoletio Fulginium,
versùs Occasum Solis hand procul Tiberis ripa Tudér. v Ab Ameria versùs Ori- Tudér.
entem est Interamna sive Interamnium opidum, Nare flumine circumfluum, Intera-
III. millia passuum ab Interamnâ fière Tres Tabernæ eo loco, qui vulgò dicitur Tres Ta-
Ponte Confino: hìc Maxentii insidiis periisse videtur Severus Imperator. Zof. bernæ,
II. Sed tamen alij auctores Tabernas, ubi istud commissum est parricidium, inter-
pretantur illas, quæ sunt in Pomptino Campo. q Narnia in aspero, arduo & præ- Narnia,
rupto monte sita est, cujus præruptam rupem Nar abluit: unde urbi nomen. Hìc
inter duos præruptos montes Cæsar Augustus olim pontem exstruxit, cujus
fornices omnium cellissimi exstitère; teste Procopio. Ejus pontis rudera etiam
nunc supersunt. x Ameria municipem habuit Roscii patrem. † Ocriculi sive Ameria,
Ocriculum Umbricarum versùs Meridiem Romæq, proxima urbs est. Ocricoli Ocriculum,
hodiernum II. ferme millia à Tiberis ripa distat: at prope ipsam ripam in lata plani- Ocricoli
tie ingentia conspiciuntur multorum magnorumq, adificiorum rudera; unde colligi-
tur hoc situ fuisse Ocriculum antiquum.]

CAP. XXVII.

De Sabinis & Latio.

I.

INfra Umbros ad mare usque antiquissimis temporibus incolère Si- Siculi.
culi; à quorum Rege *Italo*, hæc regio primùm dicta est *Italia*; quæ Italia.
deinde ab Aboriginibus, pulsus inde Siculis, *Saturnia* vocata est, & Saturnia;
mox item *Latium*: unde Alboriginibus novum nomen *Latini*. Sed Latium.
in partem Antiqui Latii postea successerunt a *Sabini*, inter Narem & Sabini;
Anienem, quorum hic *Teverone* dicitur. Caput Sabinorum fuit β *Rea-* Reate.
te, nunc *Rieti*; & ante hanc γ *Cures*, nunc il *Vecovio di Sabina*, cœnobi- Curca,
um, cum ingentibus veteris urbis reliquiis, hinc Romani dicti fuere
δ *Quirites*. Reliqua opida celebria sunt: ε *Nursia*, nunc *Norcia*; ζ *Cuti-*
lia, cujus ruinæ prope opidum *Civita Ducale*; η *Amiternum*, cujus ve-
stigia prope *Aquilam*. Inde θ *Eretum* & ι *Nomentum*, prope Anienem,
vulgò nunc *Monte Ritondo* & *Lamentario*.

[α Sabini à Meridie jungebantur Latinis; terminus inter utrosque fuit Anio fl. Ab Sabinorum
Occasu illis fuit Tiberis ad Ocriculos usque. A Septentrione habuerunt Umbros termini &
Nare amne determinatos. Ab Ortu solis contermini illis fuerunt Piceni, Vestini, Origo.
ac inde Meridiem versùs Marfi. Non autem fuère Sabini Græci generis, sed Opici
sive Osci. β Reate urbs antiqua, nulla alia re magis celebratur, quàm asinorum Reate;
eximio genere. Reatinæ etiam auctoribus memorantur paludes, in quibus un- Reatinæ
gula jumentorum indurantur: quibus propinquus est Velinus lacus, in quo lignum paludes,
deje-

Cures.

Nursia.

Vespasio-
rum præ-
dium.Lacus Cu-
tiliensis.

Amiternum

Sallustii

Patria.

Eretum.

Nomentum.

Latii

Veteris &
Novi fines.

dejectum lapideo cortice obducitur. γ Curibus orti sunt T. Tatius, & Numa Pompilius. δ Non omnis Sabinorum gens primum dicta fuit Quirites, sed Curium tantum incolæ. ε Nursia Sabinarum urbium versus Septemtriones & Picenum extrema est: Ex Polla, & Sabino patre, Nursinis Natus est Vespasianus Imperator, in vico Phalacrine, educatusque in prædiis Cofanis. Circa Nursiam Vespasiorum fuit prædium: ubi complura existere Vespasiorum monumenta. Sueton. ζ Ad Cutiliam lacus est Cutiliensis, umbilicus Italia, in quo insula fluitans. η Amiternum nobilitavit Crispus Sallustitis, qui hic, anno post natum Verona Catullum, in lucem editus est. θ Eretum haud procul Tiberis ripâ, in edito colle, XIII. passuum millibus Româ distat. ι Ab Ereto mille amplius passus versus Orientem abest opidum Nomentum.]

II. Sub Sabinis itaque juxta Tuscos fuere *α Latini*, non totius Italiae solum, sed & orbis universi gens nobilissima. *β Terra eorum Latium dicta, arctis initio finibus inclusa, ab Aniene ac Tiberi ad Circæum usque promontorium, quod vulgò nunc est Circelli. γ At postquam finitimi etiam populi Aequi, Hernici, Volsci, & Ausones sub eodem Latinorum nomine computati sunt, finis novi Latii fuit Liris amnis, vulgò nunc Garigliano.*

Latium
primum,Latium
Vetus &
Novum,

Roma,

[α Latini Siculos ex regione illa inter Narem & Anienem, quæ postea Sabinorum fuit, primum ejecerunt, eamque appellârunt Latium: quamdiu verò primi illi Latini hoc primum inter Narem & Anienem Latium tenuerint, incertum est. Inde & Sabinis pulsî Latini regionem trans Anienem occupârunt & de suo nomine appellârunt Latium. Duplex autem fuit Latium, β Antiquum, Vetus seu Priscum, inter Anienem, Tiberim & Mare inferum, ad Circæum usq; promontorium: & γ Novum ad Lirim usq; se extendens.]

Tibur,
Præneste,
Gabiî,
Tusculum,
Aricia.Lanuvium.
Alba Lon-
ga, Lavi-
nium.
Laurentum,
Ostia.Antemna.
Collatia,
Fidenæ,
Rutuli.
Ardea,

III. Caput Latii omni ævo fuit *α Roma*, urbs, ab Aboriginibus, qui antea *Æneotri* dicebantur, cum ex Græcia in Italiam advenissent, condita; ab *Æneæ* posteris, ut tradunt, aucta: urbium sanè Regina, orbisque terrarum caput ac domina. Reliqua opida, antiquitate & claritudine, præcipua fuere, *β Tibur*, nunc *Tivoli*; *γ Præneste*, nunc *Pi-las-trina*; *Gabiî*, medio inter Præneste & Romam itinere quondam; *Tu-sculum*, nunc *Frascati*; *ε Aricia*, nunc *L. Aricia*; *ζ Lanuvium*, nunc *Cit-tà Lavina*; *η Alba longa*, inter Albanum quondam montem & Lacum; & *Albæ mater* *θ Lavinium*, prope litus, nunc *Patricia*; inde *ι Lauren-tum*, nunc *Paterno*; & tandem *κ Ostia* ab *Ostii*s Tiberinis nomen habens. Circa Anienis Tiberisque confluentis opida *λ Antemna*, *μ Collatia*, *ν Fidena*, in tenuibus incertisque vestigiis ostenduntur. *ξ Rutuli* pars fuere Latinorum; caput eorum *ο Ardea*.

[^a Romam diu ante bellum Trojanam conditam primi omnium tenuerunt Siculi; eaq³ jam ante adventum Evandri Valentia vocata, post Græco nomine dicta est Ρώμη, Roma. Cluverius in Ital. Antiq. l. 2. cap. 2. De hac ipsa urbe plura cogniturus legat vel hanc ipsam Cluverii Italiam; vel Fabricii Romam Antiquam. ^β Tibur apud Anienem positum maxime nobilitatum est templo Herculis. Hic frequentes fuerunt villæ; ut Manlii Vopisci villa Tiburtina; villa Hadriani; Zenobia possessio. ^γ Præneste opidum, in alto monte situm, naturæ & opere mirum, multos habuit cuniculos subterraneos: per quos, quum C. Marius à Lucretio Asella, Syllanarum partium viro, obsessus, evadere non posset, cum Pontio Telefino, fugæ comite, stricto utrinq³ gladio concurrir, eumq³ occidit, ipse sauci à servo impetravit, ut se occideret. Liv. Præneste habuit Fortunæ Primigeniæ templum celebre & in eo sortes. ^δ Tusculum XII millibus passuum ab urbe Roma versus Orientem ultra Lanuvium, Ariciamque & Albanum montem fuit suprâ Frascatium; ubi hodie ingentes murorum reliquiæ supersunt. In Tusculano agro celeberrima fuit villa Ciceroniana, quod Tusculanum Ciceronis dictum, eo situ, ubi nunc est cœnobium, quod vulgo Santa Maria di Grotta Ferrata appellatur. ^ε Aricia est in viâ Appiâ, mille passus ultra Albanum opidum, XIII millia passuum Româ distans. In agro ejus fuit Nemus Aricinum, & Lucus Dianæ Aricinæ. Nemus istud Dianæ dictum quoq³ est Nemus sive Lucus Egeriæ, ab Egeriâ nymphâ, quam conjugem Nymæ finxerunt. ^ζ Lanuvium ultra Ariciam & Dianæ nemus apud eandem viam Appiam fuit. M. Aurelius Antoninus Pius Imperator apud hoc opidum in villâ Lanuvinâ natus est. Apud Lanuvium quoque fuit templum & lucus Junonis Sospitæ. ^η Alba longa fuit ad Orientalem lacus Albani ripam, in iis tumulis, qui mediū inter montem & lacum intercedunt ad XX fere millia passuum Româ distans. A sinu porrecta in dorso urbis Longa Alba appellata est, ut discerneretur ab altera, Alba in Maris; cujus opidani dicebantur Albenfes discriminis ergo, quum Albæ Longæ incolæ Albani dicerentur. A Tullo Hostilio destructa est Alba ista, & tota interit sine vestigiis. ^θ Lavinium ad Numicii fontem positum fuit, in eo colle, in quo nunc conspicitur fanum S. Petronellæ, à quo III millia passuum sunt ad ostium amnis & mare. In Numicio fl. periit Æneas cum hostibus dimicans, cui Ascanius templum hic constituit, quod Dei Indigetis, seu Patris Indigetis appellavit. Fons Numicii, & antrum, unde is exit, sacrum erat Annæ Perennæ. ^ι Laurentum haud procul fuit à Tiberti ad mare. ^κ Ostia ab Anco Martio condita vulgò creditur, tria fere millia passuum à litore hodie abest apud flexum amnis, cum ingentibus veterum murorum vestigiis. ^λ Antemnæ sive Antenna fuit inter Nomentanam, Tiburtinamq³ vias, apud levam Anienis ripam. ^μ Collatia in iis collibus seu tumulis fuit, qui inter viam Prænestinam sternuntur & levam Anienis ripam; quâ pars aquæ Crabræ, quæ hodie vulgò La Marana dicitur, Anieni miscetur, ad sextum fere ab urbe lapidem. ^ν Fidenæ urbs V millia passuum Romæ abfuit; ad Castellum Jubileum ejus visuntur rudera. Accidit apud Fidenas anno Tiberii Imperatoris XII res admodum miseranda. Nam amphitheatricavea, populo gladiatorum munus spectante, collapsa est, & plusquam L. homi-

Roma,

Tibur,

Præneste,

C. Marii

mors,

Fortunæ

Primigeniæ

templum,

Tusculanum

Tusculanū

Ciceronis,

Aricia,

Nemus

Aricinum

& Lucus

Egeriæ,

Lanuvium.

Junonis

Sospitæ

templum

& lucus.

Alba Lon-

ga,

Lavinium,

Æneæ

mors,

Templum

Dei Indig-

etis.

Fons Annæ

Perennæ,

Laurentum.

Ostia,

Antemnæ.

Collatia,

Fidenæ.

Rutulorum
fines.
Ardea.
Æqui.
Carsula.
Varia.
Sublaqueū.
Algidum.
Æqui.
Carsoli.
Varia.
Sublaqueū.
Algidum.
Hernici.
Anagnia.
Alatrium.
Verulæ.
Ferentinū.
Hernici.
Anagnia.
Alatrium.
Verolæ.
Ferentinū.
Volsorum
opida.
Antium.
Circei.
Tarracina
sive
Anxur.
Pomptinus
ager & Pa-
ludes.
Suessæ Po-
metia.
Velitræ.
Norba.
Privernum.
Seria.
Signia.
Sulmo.
Frusino.
Fabrateria.
Aquinum.
Casinum.
Arina.
Arpinum.
Arx. Sora.
Volsorum
fines.
Antium.
Rostra R.
Circei sive

num millia occidit. & Rutili Lanuviorum, Laurentium, & Volsorum finibus claudabantur. o Ardea v. circiter millia passuum à mari recedit, xx. millia passuum Româ distans; hodie vicus est. Ardeatium ager palustris & morbosus esse perhibetur.]

IV. In a Æquis fuere ß Carsoli sive Carsula, nunc Arfuli, & Valeria, quæ & Varia, nunc Vico Varo; tum γ Sublaqueum, nunc Suliaca; δ Algidum, in Algido monte & nemore, nunc Selva d' Algieri.

[a Æqui, qui & Æquani, & Æquicoli, & item Æquiculani dicti sunt, unde originem duxerint, incertum est. Incoluerunt ad utramq. Anienis ripam inter Sabinos, Marfos, Volsos, Hernicos atque Latinos. ß Carsoli opidum ad Anienem fuit mediâ fere regione inter Vicum Varum & Sublaqueum. Romani usi sunt hoc opido ad nobiliores captivos asservandos. γ Sublaqueum nomen habet à tribus lacubus, quos Anio in Tiberim defert. Eò, relictis literarum studiis, clam fugiens devenit S. Benedictus. δ Algidum nobilitârunt Æqui clade à Q. Fabio Vibulano cos. acceptâ. Item Lucius Virginius centurio, cujus filiam Virginiam Ap-
pius Claudius corrumpere volebat, in Algido militabat..]

V. a Hernicorum fuere; ß Anagnia, γ Alatrium, δ Verula, e Ferentinum, nunc Anagni, Alatri, Veroli, Ferentino, dicta.

[a In Novo Latio Hernici inter Latinos, Æquos, Marfos & Volsos fuere medi. ß Anagnia fuit caput gentis. γ Alatrium x i circiter millia passuum in Orientem æstivum fuit ab Anagniâ. δ Verulæ infra Alatrium jacent in Austrum versus, ad v circiter millia passuum. e Ferentinum infra illa opida est in viâ Latinâ.]

VI. Sub Hernicis ad mare fuerunt a Volsci, opidacorum in litoribus ß Antium, γ Circei, δ Tarracina, quod antea Anxur: intus statim celeberrimus Pomptinus ager, & ζ Pomptina Paludes, à capite olim Volsorum η Sueffa Pometia dictæ. inde θ Velitra, ι Cora, κ Norba, λ Privernum, μ Setia, ν Signia, ξ Sulmo, o Frusino, π Fabrateria, ρ Aquinum, σ Casinum, τ Atina, υ Arpinum, φ Arx, χ Sora: vulgò nunc dicuntur; Belitri, Co-
ra, Norma, Piperno, Sezza, Segni, Sarmonetta, Fraselona, Falvatera, Aquino, Monte Casino, Atina, Arpino, Arce, Sora. At ψ Eregella, nunc Ponto Corvo est; & ω Interamna, l' Isola nunc dicta.

[a Volsorum sermo à reliquis Italia linguis fuit discretus. Oscè & Volsci fabulantur, qui Latine nesciunt. Festus, ipsa gens magna, potens & bellicosa. Incoluere autem Volsi inter Rutulos, Latinos, Equos, Hernicos, Marfos, Samnites, Campanos, Auruncos, Ausones & mare. At secundo illi Latio antiquo, jam inde sub regibus Romanis adjecta fuit magna pars agri Volsi: adeoque omne litus ad Tarracinam usque urbem. ß Antium haud ampliùs exstat; at nomen ejus reliquum est in promontorio, quod vulgò Capo d' Anzo dicitur. Fuit olim urbs valida, & totius gentis caput. Piraticâ veteres Antiates fuere insignes. C. Manius in suggestu rostra, devictis Antiatibus, fixit: γ Circei sive

Circæum opidum olim fuit inclitum : ejus vestigia aliqua etiam nunc videntur in monte, vulgò La Citta Vechia dicta. δ Tarracinæ arx præcipuè condita fuit in scopuloso ac præcipiti vertice candidi montis ; in quo nunc quoq; ingentes conspiciuntur antiquæ fabricæ reliquiæ figurâ quadratâ. Partem urbis jam olim sub monte in plano fuisse sitam, ubi hodierna videntur urbs Terracina, discimus ex Livii lib. IV. In Vertice isto haud dubiè fuit Jovis Anxuris templum. Insulam quondam fuisse Tarracinam falsò arbitrati sunt Solinus & Martianus Capella. Portus Tarracini vestigium in mari hodieque conspicitur. Calidæ etiam memorantur aquæ Terracinenses salutiferae ; & fons Neptunius mortiferus, ex quo qui imprudentes biberant, vitâ privabantur. Vitruvius. e Tota ista planities, quæ Velitris, Coræ, Norbæ, Sulmoni, Setiæ, atq; Priverno subjacet, ad Tarracinam usque, quæ Pomptina erat palus, Campus sive ager Pomptinus appellatus fuit ; in quo Mutianus, Plinio teste, urbes XXXIII. fuisse prodidit ; earumque caput fuisse Pometiam. ζ Pomptina palus dicta est, quia in Pomptino, sive Pometino erat agro, à Sueffa Pometia urbe : etiam Saturia palus appellata. Has paludes Julius Cæsar siccare destinavit ; quod opus perfecit Augustus. Appianus cos. Rom. injecto paludibus aggere viam stravit, quæ Appia dicta, in eâq; opidulum condidit Forum Appii, Aetorum cap. 28. memoratum. Propter viam istam Appiam post Augusti siccationem fossa deducta est, à Foro Appii ad Feroniæ usq; fanum prope Tarracinam ; per quam navigantes iter faciebant ; mulis naves trahentibus. Et quum Paludes istæ restagnarent ; denuo siccatae sunt ; ac præcipuè à Theodorico Gothorum rege. Cassiodorus. η Sueffa Pometia, ad discrimen Sueffæ Auruncæ dicta, sita fuit circa Velitras & Coram. θ Velitræ urbs, vulgò etiam Velitri, Roma distat XXIV millibus passuum. Livius lib. II. tradit eam urbem pestilentia adeò exhaustam fuisse, ut decima tantum incolarum pars reliqua manserit. Furio Camillo & C. Mœnio Nepote cos. quod toties rebellassent, muri dejecti, jussique sunt trans Tiberim habitare. ι Cora versus ortum Solis Velitris proxima est. κ Ultra Coram, versus Signiam euntibus, erat Norba. Plinii ætate in ruinis jacuit. Eâ ab Emilio Lepido per prodicionem captâ, opidani mutuis vulneribus ceciderunt, aliq; ignem tectis subdiderunt : quod contigit Coss. C. Mario juniore, & Cn. Papirio Carbone tertium. λ A Piperno quod hodiè appellatur, ad duo circiter millia passuum, circa Amasenum amnem, qua itur Anagninam, veteris Priverni ruina conspiciuntur. μ Setia in montium jugo, quod juxta Pomptinos campos ad Asturam usq; protenditur, sita est. Augustus Cæsar Setinum vinum cunctis prætulit, quod non temere cruditatibus noxiis ab eo saliva moveatur. Plin. ν Signia ultra Norbam versus Orientem est. A signis, quæ illic in castris fixerant Romani milites, nomen accepit opidum : nam quum in eo campo milites hybernantes castra ita communissent, uti nihil ab opido differrent, Tarquinius coloniam eò deduxit. Dion. Hal. l. IV. Vinum Signinum alvum maximè sistere tradit Strabo. ξ Sulmo in eodem jugi dorso est, quæ Velitras itur à Setia. ο Frusino antiquum opidum in via Latinâ VII. millia passuum ab Hernicorum opido Ferentino est. π Fabraterni missis Romam legatis sese in fidem populi R. dederunt, ut à Samnitium armis defenderentur.

Circæū op.
Tarracina.

Jovis Anxuris templū.
Portus Tarracinenſis.
Aq. Taracinenſes.
Fons Neptunius.
Pomptinus Campus.
Pometia.
Pomptina.
S. Saturia palus.
Via Appia.
Forum Appii.

Sueffa Pometia,
Velitræ.

Cora.
Norba.

Privernum.
Setia.
Setinum vinum.
Signia.

Vinum Signinum.
Sulmo.
Frusino.
Fabrateria.

Aquinum,
Thomæ
patria.
Casinum.
Terentii
villa.
Scatebra fl.

Atina.
Arpinum,
Ciceronis
patria.
Prædium
Ciceronis.
Arx.
Arcanum.
Prædium.
Sora.
Fregellæ.

Interamna
Lirinas.

Aufonium
opida.
Cajeta.
Fundia.
Formiæ.
Aufones.
Opici sive
Ofci.
Aurunci.
Cajeta.
Cajeta f.
Formianū.
Ciceronis
villa.
Fundi &
Iacus Fundanus.
Formiæ,
portus Formianus.

Liv. lib. 8. p Aquinum nunc tenue opidum est, episcopali tamen dignitate insignes Thomæ Aquinatis, Scholastici doctoris, Thomistarumque conditoris patria. *σ* Casinum sive Casinum in eo fuit monte, qui opido S. Germani imminet, & habet cœnobium S. Benedicti, quod vulgò dicitur Monte Casino. Sub Casino illo fuit M. Terentii villa, Ciceroni in Philippica II memorata. In Casinate quoque est Scatebra fluvius frigidus, æstate abundantior. *Plin. τ* Supra Casinum Aquinumq; versus Septentriones circa Melsis fl. fontes apud montem Apenninum in edito colle fuit antiqua in primis Volscorum urbs Atina. *υ* Ab Atina versus Sorlis Occasum, inter Melsam & Lirim est Arpinum opidum antiquum. Hic Cicerone matre Helvia, patre equestris ordinis, ex regio Volscorum genere, natus est. Hieronymus in Eusebii Chron. Febrenus fl. apud Liris confluentem insulam efficit, quæ hodie vulgò dicitur Il Fiume dilla Posta, in ea fuit Ciceronis prædium. *ο* Inter Arpinum & Aquinum est Arx opidum, Ducatus titulo nobile, ad quod fuit Arcanum, Quinti Ciceronis, Marci fratris, prædium. *χ* Sora opidum supra Arpinum & Ciceronis villam Fibernig, confluentem apud dextram Liris ripam situm est. *ι* Fregellas opidum fuisse apud dextram Liris ripam, ubi nunc est Ceperano opidum, probat ipse Auctor in Italia Ant. l. 3. c. 8. Interamna Lirinas cognominata ab Liri amne, ad discrimen Interamnæ in Umbria: situm enim fuit id opidum ad Lirim amnem. Ex adverso Pontis Curvi in lævam Liris ripam insluit amnis, à Casino & S. Elie opido delatus; inter quem & Lirim antiquæ urbis vestigia nonnulla hodieq; visuntur; quas veteris Interamnæ Lirinatis reliquias esse, Livii & Strabonis descriptio docet. Quæ verò insula illa fuerit, quam Auctor dicit esse, Interamnam, in Arpini descriptione ex ipsius Cluverii Italia jam dictum est.]

VII. *α* Aufonium fuere *β* Cajeta, *γ* Fundi, *δ* Formiæ; nunc vulgò dicuntur Gaëta, Fondi, Mola.

[*A* Volscis ad fretum usq; Siculum, apud Inferum juxta & Superum mare, tenuere antiquissimis temporibus Aufones, gens Græcorum etiam sententiâ totius Italia antiquissima; à qua illi omne reliquum etiam terrarum spatium à freto ad Alpes appellavere Aufoniam. Ejus gentis magna pars Opici & Ofci appellati sunt; atq; iterum horum pars, inter Campaniam Sidicinorum & Volscorum fines mareque, Aurunci dicti sunt. *κ* Cajeta promontorium, opidum & portus est: Sinus Cajetanus olim etiam dicebatur Amyclanus. In medio Cajeta & Formiarum posita fuit villa Ciceronis, & Cajeta & Formianum appellata. Hic Cicero ab Antonio immixtis percussoribus, Herennio centurione, & Popilio tribuno, quem parricidii reum quondam defenderat, occisus est sexagesimo quarto ætatis anno. *γ* Inter Formianos Fundanosque montes erat Cæcubus ager, & in ipso opidum Fundi: juxta Lacus Fundanus. *δ* Formiæ, olim Hormiæ dictæ, habuerunt portum Formianum.]

CAP. XXVIII.

Picentes, Vestini, Marrucini, Peligni, Marsi, Frentani, Samnites, Hirpini.

I.

Ultra Apenninum rursus juxta Sabinos & Umbros, fuere a *Picentes* inter *Æsim* & *Aternum* amnes: quorum hic nunc *Pescàra* dicitur. Regio eorum vocabatur β *Picenum*, gens à Sabinis fertur orta. Opida in littorè; γ *Ancona*, Græcorum colonia, à Syracusanis condita: δ *Castrum novum*, nunc *Flaviano*; ϵ *Castellum Truentinum*, ad Truentum amnem. Intus ζ *Auximum*, nunc *Osino*; η *Septempeda*, nunc *S. Severino*; θ *Tollentinum*, ι *Firmum Picenum*, & κ *Asculum Picenum*, λ *Interamnium*, μ *Atria*: quæ nunc, *Tollentino*, *Formo*, *Ascoli*, *Téramo*, *Atri*.

Picentes.
Ancona.
Castrum novum.
Castellum Truentinum.
Auximum.
Septempeda.
Tollentinum.
Firmum.
Asculum.
Interamnium.
Atria.
Picentes.
Picenum.
Ancona.
Castrum novum.
Truentum.
Auximum.
Septempeda.
Tollentinum.
Firmum.
Asculum.
Picenum.
Interamnium.
Atria sive Hadria.
Vestini.
Angulus.
Pinna.
Avia.

[α *Picentes* seu *Picentini*, fuerunt Sabinorum pars, à quibus progressi novam remp. constituerunt. β *Picenum* copia & omnis generis frugibus abundans tradunt auctores. γ Ab *Æsi* flumine ad mare *Picentium* opidum primum est *Ancona*, ubi *Cumerium* promontorium, ab iis Syracusanis condita, qui *Dionysii* fugerant tyrannidem. Nomen habet à cubito, qui Græcis est ἀγκών. δ Ad ostium *Batini* amnis dextrà ripà *Castri Novi* visuntur vestigia. ϵ Ad *Truenti* fl. ostium fuit *Truentum*, sive ut alij habent *Truentinum* *Castrum*. ζ Ab *Anconâ* κ *i* ferme millia passuum abest *Auximum*, apud *Misconem* amnem. η *Septempeda* ad *Potentia* amnis ripam est. θ & *Tollentinum* ad *Flusoris* amnis ripam; nunc *Tollentine*. *Firmum* *Picenum*, tria millia passuum à litore diffusum, navale habuit *Castellum Firmanorum*. κ *Asculum* cognomine dicitur *Picenum*, ad discrimen *Asculi Apuli*, apud *Truentum* fl. est, λ *Interamnium* sive *Interamnium* inter confluentes *Turdini* ac *Viciola* amnum positum est; unde ei nomen questum. μ *Atria* sive *Hadria* inter *Vomanum* *Matrinum*que amnes in edito colle sita est.]

II. *Picentibus* continuabantur a *Vestini*, quorum opida β *Angulus* & γ *Pinna*, vulgò nunc *Civita di Sant Angelo*, & *Civita di Penna*; δ *Avia* sive *Avella*, nunc est *Aquila*.

[α *Inter Matrinum* & *Aternum* amnes fuere *Vestini*, qui videntur *Sabini* sive *Samnitici* fuisse generis: nisi ex *Illyris* in has aras uenerint. β *Angulus* haud procul à *Salini* ripà, infra *Pinnam*, in edito colle positum est. γ *Pinna* supra *Angulum* inter *Matrinum* & *Suinum* amnes, sed *Suino* propior est. δ *Avia* haud longè abest à fontibus *Aterni*.]

Marrucini.
Teate.

III. Vestinis ad mare conterminierant & Marrucini, quorum opidum β Teate, nunc Tieti & Chieti.

Marrucino-
rum fines,

Teate,

[α Marrucini angustos admodum incoluere fines, inter Vestinos, Pelignos & Frentanos. Eorum genus Cato à Marfis deductum voluisse videtur. Intam arctis finibus unum tantum refertur opidum β Teate. In agro Teatino prodigium accidit anno Neronis supremo; oliveto universo publicam viam transgresso; arvisq; inde è con-
trario in locum oliveti profectis. Plin. l. 2. cap. 83.]

Peligni,
Corfinium,
Sulmo,

IV. Marrucinis simul & Vestinis finitimi erant & Peligni, quo-
rum caput olim β Corfinium, nunc destructum; deinde γ Sulmo, nunc
Sulmona, & Surmona sive Sermona.

Peligno-
rum fines,

Corfinium;

Sulmo,

[α Peligni inter Vestinos, Marrucinos, Frentanos, Samnites, & Marfos incoluerunt; Aterno & Sagro amnibus, Apennino Monte & Frentanorum finibus inclusi, gens parva. Ex Illyricoprofectos Pelignos tradit Festus: alii tamen au-
ctores eos à Sabinis ortos esse contendunt. β Corfinium à dextrâ Aterni si-
ripâ III. millia passuum distitum fuit, & VII. à Sulmone; quo loco antiqua
urbis ruina visuntur. Ab Italicis populis opidum hoc Arx belli, quod & Ita-
licum & Sociale appellatum, contra Romanos constitutum erat. γ Sulmo
opidum Ovidii patria inter duorum amnium, quibuscum uno alveo in Aternum
apud Populium opidum defluunt, confluentes positum est: unde ipsi Ovidio ap-
pellatur Sulmo gelidus, humidus, irriguis aquis saluber. Hanc urbem in
bello civili deleri iussit Sylla.]

Marfi.
Alba Fucen-
tis,
Marrubium,

V. Peliginis & Vestinis in mediterraneo continuabantur & Mar-
si, quorum β Alba Fucentis, ad Fucinum lacum; quæ hodieque nomen
antiquum in ruinis retinet; vulgò Albe & Albi dicta, & Marrubium, nunc
Morrea.

Marforum
fines,
Alba Fu-
centis;

[α Marforum lingua eadem fuit, quæ Sabinorum; unde colligitur, eos ejusdem cum
his fuisse generis. Sedes suas habuerunt inter Vestinos, Pelignos, Volscos, Her-
nicos, Equos & Sabinos. β Alba Fucentis à latu Fucino sic cognominata
fuit. Opidani dicti sunt Albenses. Alba, quod in interioribus sita, atque optime
munita esset, sæpenumero custodia loco fuit à Romanis data: in quam dederent,
quos asservari vellent. Strabo l. 4. Huc Syphax Numidarum rex, Perseus Ma-
cedo cum filio Alexandro, & Bituitus Arvernorum rex, alique in custodiam
missi sunt.]

Frentani,
Ortona,
Anxanum,
Histonium,
Frentano-
rum fines.

VI. Rursus in littore ultra Marrucinos & Pelignos incolebant
& Frentani; quorum opida β Ortona, γ Anxanum, δ Histonium; nunc Or-
tona, Lanzano, Guasfo d' Amone.

[α Frentani, Samnitium progenies, ad Mare Superum à Marrucinis ad Frento-
rum amnem porrecti, à tergo conterminos habuere Pelignos & Samnites.
 β Or-

β Ortona primum opidum est à Marrucinis. γ Anxanum haud ita procul Sagri lava ripa jacet. δ Post Sagrum ad XIV millia passuum sequitur Histonium.] Ortona.
Anxanum.
Histonium.

VII. Infra Frentanos fuere α Samnites, Sabelli etiam dicti, à Sabinis orti: & à Samnitibus orti β Hirpini. Illorum regio Samnium; in quo opida, γ Bovianum, δ Æsernia, ε Sepinum, ζ Allifæ, η Telefia; nunc vulgò Bojano, Isernia, Sepino, Alifi, Telese. Horum opida, θ Beneventum, ι Equus Tuticus, κ Abellinum, λ Compsa; nunc Benivento, Ariano, Avellino, Conza. Samnites.
Bovianum.
Æsernia.
Sepinum.
Allifæ.
Telefia.
Hirpini.
Beneventum.
Equus Tuticus.
Abellinum.
Compsa.
Samnitium.
Hirpinorum fines.
Bovianum.

[α Samnites incolere regionem, quæ est intra fines Daunorum, Apulorum, Hirpinorum, Campanorum, Pelignorum & Frentanorum; ita appellati à Samnio opido, quod cum ceteris adeo eversum, ut Samnium requiratur in ipso Samnio, nec inveniri possit. β Hirpini tenuerunt agros, qui continentur finibus Apulorum, Lucanorum, Picentinorum, Campanorum & Samnitium. γ Bovianum ad Appennini montis radices & Tiferni fontes est; caput olim Samnitium longè ditissimum, ex quo à C. Perilio Dictatore capto plus præda pane egestum, quàm ex omni Samnio. δ Æsernia citra Appenninum est, apud levam Vulturni amnis ripam. ε Sepinum apud Tamari fontes situm, Ptolemæo scribitur Sæpinum. ζ Allifæ opidum infra Æserniam, prope Vulturni ripam est. η Telefia haud procul confluentes Vulturni Sabatiq; fluminum jacet. θ Beneventum, antè Maleventum, inter Sabati Calorisq; confluentes situm, Auctor in descriptione Italia Antiq. l. 4. c. 7. ascribit Samnitibus. Inter Beneventum & Calatiam Campaniæ opidum, fuit Caudium opidum; eique contigua Furculæ Caudinæ sive Saltus Caudini, Romanorum ignominia celebres. Furcæ autem sive angustia illæ sunt, quas Isclerus amnis apud opidum S. Agathæ medias secatur, in Vulturnum flumen versus Calatiam contendens. Hic exercitus Rom. ipsiq; coff. T. Veturius Calvinus & Sp. Posthumius insidiis Samnitium circumventi, armis relictis, sub jugum missi sunt seminudi. Ærola opidum positum in extremo jugi, quod Caudinas Furcas à sinistra Iscleri ripa claudit, vetus Caudium est. ι Equus Tuticus sive Magnus ultra Fridentum versus Septemtriones in edito colle situm est. κ Abellinum opidum ad Sabatum fl. est. λ Compsa opidum haud procul fontibus Ausidi fl. jacet. Ceterum ad Caloris fl. dextram ripam est opidum per antiquum Taurasinum; circa quod ager Taurasinus, in quem Ligures Apuani, qui se Romanis dederant, data etiam pecunia, unde novas ades compararent, sumptu publico traducti sunt P. Cornelio & M. Babio Coff. ne reditus spes esset: quod nullum alium antè finem fide belli Ligustici putarent Romani. Circa utrumque Caloris ripam latissimi illi Campi sunt Taurasini, in quibus Romani Pyrrhum, Epirotarum Regem, acie victum profligarunt. Ærola.
Equus Tuticus.
Abellinum.
Compsa.
Taurasinum.
Taurasinus.
ager, sive Taurasini Campi.]

CAP. XXIX.

De Campania & Picentinis, Apulia,
Calabria.

I.

Campania.
Liternum.

Bajæ.

Misenum.

Puteoli.

Neapolis.

Herculaneum.

Pompeji.

Surrentum.

Capua.

Suessa.

Aurunca.

Venafrum.

Casilinum.

Teanum.

Sid.

Calatia.

Cales.

Atella.

Acerra.

Nola.

Nuceria.

Campaniæ

fines.

Liternum.

Scipionis

villa, ara,

sepulchrū.

Bajæ.

Avernus

& Lucrinus

lacus.

Bajanus sin⁹

Misenum

promonto-

rium op &

portus.

Acherusius

lacus.

Juxta Samnites Hirpinosque ad mare Inferum erat *a*Campania, vulgò nunc Terra di Lavoro: in qua summum Liberi patris cum Cere re certamen. Opida in litore β Liternum, Scipionis Africani voluntari exilio clarum; nunc vulgò la Torre di Patria: γ Bajæ, deliciæ, an corruptelæ populi Romani: δ Misenum: nunc Monte Miseno; statio quondam clasfis Romanæ ad Inferum mare: ϵ Puteoli, Puzzuolo, portus ad hoc mare totius Italiæ celeberrimus: ζ Neapolis, Parthenope antè dicta, nunc Napoli; litterarum studiis Ciceronis, Virgiliique ætate clara: η Herculaneum, vulgò Torre di Greco; & θ Pompeji, vulgò Scafati, Vesuvii montis incendio nota opida. Inde ι Surrentum, nunc Sorrento. Intus in mediterraneo, unde Campaniæ nomen, κ Capua, à Tuscis condita; æmula quondam Romæ, atque ob id ipsum perditæ: nunc ruinæ ejus visuntur duobus amplius millibus passuum à Nova Capua, λ Suessa Aurunca, nunc Sessa; μ Venafrum, nunc Venafri; ν Casilinum, nunc Nola ad Vulturum amnem: ξ Teanum Sidicinum, nunc Tiano: \omicron Calatia, nunc Cajazzo, π Cales, Calvi, ρ Attella, nunc Aversa: σ Acerra, nunc Acerra: τ Nola, nomen retinens: υ Nuceria, nunc Nocera.

[*a* Campani, Opica sive Osca gens, è Samnitibus profecti, regionem incoluerunt ad Mare Inferum, finibus Novi Latii, Samnitium, Hirpinorum, & Picentinarum comprehensam. Mirandam Campaniæ fertilitatem, amœnitatemque præ omnibus aliis Orbis terrarum agris prædicarunt auctores. β Liternum ad ostium Literni fl. situm fuit. Scipio hic moriens sepulchro suo inscribi jussit: Ingrata patria, ne ossa quidem mea habeas. Prope Liternum fuit Scipionis villa, in quâ olim ara & sepulchrum ejus. γ In litore eo situ, quo olim fuerunt Bajæ, hodie castellum est quod vulgò vocatur Il Castel di Baja. Fontes calidi, qui magno numero hic scaturiunt, Bajas reddiderunt celebres. Bajas continuo sequebantur Lucrinus & Avernus lacus; ex quibus Avernus hodie exstat; Lucrinus verò interiit cineribus oppletus. Sinus, in quo erant Bajæ, vocabatur sinus Bajanus. δ Misenum promontorium, hodie dicitur Monte Miseno & Capo Miseno. Portus hic fuit Misenus pulcher & profundus, in quo Augustus Cæsar classem collocavit ad tutelam Inferi maris. Ad hunc portum opidum fuit celebre Misenum, cujus rudera quadam hodie exstant, cum conspicuis theatri reliquiis à Saracenis eversum. Inter Misenum promontorium & Cumas est Acherusius lacus, sive Acherusia palus. Inter Acherusium lacum & Liternum ad litus fuerunt

5/12/17

W. H. A. & Co. Ltd.

London

Dear Sir,

I have the pleasure

to acknowledge the

receipt of your

letter of the 11th

inst. in relation to

the above matter.

I am, Sir, very

truly yours,

W. H. A. & Co. Ltd.

London

fuerunt Cumæ, quarum reliquæ hoc loco supersunt. Fuit olim opidum munitissimum, & veluti specula maris Hetrusci: Sibylla hic domicilium suum olim habuit, quæ inde Cumana dicta est. * Puteolos Cumanorum fuisse navale docet Strabo: hinc totus ille sinus, qui nunc Neapolitanus cognominatur, dictus fuit Cumanus. Puteolos dictos putant à puteis, quorum ibi magnus numerus: vel ab aqua calide putore. Portus hic fuit totius Inferi maris celeberrimus; maxime annonæ & mercibus ex Ægypto eò convectis, Pyteolanus dictus. Inter Gaurum montem & Puteolos fuit Ciceronis villa, in litore; quod ille Puteolanum appellavit, & postea Academiam; quum aliam villam ad Lucrinum lacum in collibus sitam, Cumanum vocaret. † Neapolis Cumanorum Colonia, quum portum habeat capacissimum, ejus oportunitatem captavit Hannibal. Ab altera parte Neapolis, trans Sebethum amnem fuit Palæopolis opidum, in quo Virgillii Maronis fuisse monumentum Statius docet. Perierat autem Virgilius Tarenti, contracto ex ardore solis morbo, dum Metapontum cuperet videre. » Ultra Maronis monumentum in eodem litore fuit Herculanium opidum. † Ultra Herculanium paullum à mari remotum fuit opidum Pompeji. Ad hoc opidum Ciceronis villa erat Pompejanum. † Surrentum, extremum in Campano litore opidum, à Sirenis, quæ circa hæc loca sedem habuisse feruntur, nomen habere videtur. Surrentini colles vini præstantiâ maxime celebrabantur. x Capua ex Campaniæ urbibus olim prima fuit. Samnitium quidam in societatem urbis agrorumque recepti festo die gravatos somno epulisque incolas veteres novi coloni occiderunt, urbemq; occuparunt. Livius l. 4. Superbiæ Campanorum haud postremum exemplum refert Val. Max. l. 9. c. 1. Quum bello Punico II ad Hannibalem descivisset Capua, & postea à Romanis acerrimâ obsidione expugnaretur, 80. principes senatus interfecti sunt; 300 nobiles in carcerem conjecti; ac multitudo civium vendundata. At propter agri fertilitatem urbs servata est, ut esset aratorum sedes. Demum tamen Romani coloniam eò deduxerunt. λ Sueffæ cognomine Aurunca, Sueffæ ad discrimen Sueffæ Pometiæ dicta, haud procul à finibus Auruncorum est. μ Extremum Septemtriones versus Campania opidum fuit Venasum, in dextrâ Vulturini ripæ. Casilinum in conspectu Capuæ fuit ad Vulturnum fl. Casilinenfes, quum gravi obsidione ab Hannibale premerentur, summa virtute eam sustinuerunt, licet fames adeo invalesceret, donec modius frumenti drachmis ducentis venderetur. Casilinum quo fato extinctum sit, nescitur; Pons tamen super Vulturnum mansit Casilinus dictus: & quum vetus Capua ob commorantium facinora sæpius cremaretur, Lando comes & Landolfus episcopus illam apud pontem Casilini, sicut hodie cernitur, condiderunt. † Teanum Sidicinum, à populis Sidicinis; qui quondam tenuerunt, ad discrimen Teani Apuli dictum est, Fuit in via Latina ultra Cales, haud procul à Latinorum finibus. ° Calatia à Calibus versus Ortum opidum per antiquum est episcopali dignitate hodie clarum. † Cales opidum ultra Casilinum & Stellatem agrum est, episcopali sede nobile. ρ Atella medio itinere fuit inter Capuam & Neapolim. σ Acerræ opidum ad Clanum sive Clanum fl. qui & Linternus dicitur, situm est. † Ab Abella Neapolim euntibus occurrat Nola urbs; quæ hodie ferè omnis deserta, sine mœnibus est. υ Nuceria

Cumæ.
Sibylla
Cumana.
Puteoli.
Portus Puteolanus.
Puteola nū.
Ciceronis villa f.
Academia,
Cumanum,
Ciceronis Villa.
Neapolis.
Palæopolis.
Virgillii monumentum.
Herculanium.
Pompeji.
Pompejanum Ciceronis.
Surrentum.
Capua.

Sueffæ
Aurunca.
Casilinum
Capua nova.
Teanum
Sidicinum.
Calatia.
Cales.
Atella.
Acerræ.
Nola.
Nuceria.

Alfaterna.

Picentini.
Minervæ
prom.

Salernum.

Apulia.
Calabria,
Daunia.
Peucetia.
Pædiculi.
Messapii.
Calabri.
Salentini.
Apulia
propriè
dicta.
Teanum.
Apulum.
Gerion.
Sipuntum.
Luceria.
Æquulanū.
Arpi.
Asculum.
Apul.
Venusia.
Acherontia.
Canusium.
Cannæ.
Salapia.
Rubi.
Butunti.
Barium.
Egnatia.
Japygia.
Calabria.
Salentini.
Japygia.
Apulia fi-
nes.
Messapia.
Teanum
Apol.
Gerion.
Sipontum.
Luceria.

ultima Campanarum urbs est, trans Vesuvium montem in valle, quam Sarnus amnis inter Vesuvium & Lactarium montem efficit, sita. Cognominata fuit Nuceria Alfaterna, ad discrimen Nuceriæ Camellaris, quæ in Umbria est.]

II. Juxta Campanos fuere Picentini, à Surrento, sive Minervæ promontorio, ad Silaturn usque amnem, pars quondam Picentium, huc à Romanis à Supero mari traducti, caput eorum & Salernum, vulgò Salerno.

[& Salernum, hodie in litore positum est; quum olim remotum esset à mari, in montibus, qui hodierna urbi imminet.]

III. Juxta Frentanos, Samnites atque Hirpinos fuere & Apuli, quorum regio Apulia, longissimo tractu à Frentone fluvio, vulgò nunc Fortore, ad fauces usque Hadriatici maris excurrens. Divisa fuit in tres partes. Daunia dicebatur à Frentone ad Aufidum amnem, vulgò nunc Lofanto: inde ad Brundisium, & Tarentum, Peucetia; cujus partem Pædiculi incoluere. hinc reliquum sub peninsulæ forma tenuere Messapii. Sed & Messapia post dicta fuit Calabria, & incolæ Calabri. Calabriæ rursus dimidia pars Tarentino sinui contermina, Salentinorum fuit regio. Atque tum Apulia propriè dicta consistebat inter Frentanos & Calabriam. Opida in Apulia fuere clara, & Teanum Apulum; nunc exiguum murorum vestigium dicitur Civitate vulgò: δ Gerion, nunc Trigonara; ε Sipuntum, nunc Siponto; ζ Luceria, nunc Lucera: η Æquulanum, nunc Troja; θ Arpi, cujus ruinæ apud Foggiam opidum: ι Asculum Apulum, nunc Ascoli; κ Venusia Horatio Alumno nobilis, nunc Venosa, λ Acherontia, nunc Acirezza: μ Canusium, nunc Canosa; & clade Romanorum insignis vicus, ν Cannæ, nunc Cannæ; ξ Salapia, Salpe: ο Rubi, Ruvo: π Butunti, nunc Bitonto: ς Barium, Bari; σ Egnatia, nunc Torre d' Anazzo.

[& Ista Italia pars, quæ Frentone amne, Hirpinorumque finibus & flumine Bradano mariq; cincta est, Græcis Japygia vocabatur; eaq; à Romanis in tria distinguebatur nomina; Apuliam, Calabriam, & Salentinos. Sed Japygia illa isdem Græcis in tres divisa fuit partes; scilicet in Dauniam, Peucetiam & Messapiam. Apulia universa continebatur Frentone amne; mari Supero ad Brundisium usque; Isthmo inter Brundisium & Tarentum; Sinu Tarentino ad Bradanum usque amnem; hinc ipso Bradano, Lucanorum Hirpinorumq; finibus. & Messapiam incole dividerunt in Salentinos & Calabros. & Decem millia passuum ab ostio Frentonis visuntur rudera Teani, quod Apulum cognomine dictum, ad discrimen Teani Sidicini. δ Eodem tractu fuit Gerion opidum. ε Sipontum, ad Cerbali fl. ostium, à Sepiis, qui hinc ejiciuntur, dictum est. ζ Luceria infra Teanum,

num,

num, versus Austrum est; quod nomen saepe mutatum legitur cum Nuceria: & hinc dicta est cognomento Apula, ad discrimen Campaniae Umbriae, & Galliae Cispadanae Nuceriae. Luceria huic, quam à Samnitibus obideri putabant, opem laturi Romani, per insidias ad Furculas Caudinas inclusi sunt. Hinc apta à Samnitibus Luceria, à Papyrio Rom. cos. recuperatur. Pompejus in bello adversus Caesarem sibi hanc urbem belli sedem delegerat. n Æculanum Cluverius memorat in Hirpinis, idq. dicit esse opidum Episcopale Fricento Ital. Ant. l. 4. c. 9. Troja verò, quae hodie dicitur, ad Apenmini montis radices est. θ Arpi ad Cerebalum fl. opidum ab initio Lampe; deinde Agros Hippium; mox Argurippa, ac tandem Arpi appellatum est. A Foggia v l millia passuum versus Manfredoniam ejus urbis conspicitur ruina. i Asculum cognomento Apulum, ad discrimen Asculi Piceni, dictum est; Ascoli quod hodie opidum est, haud procul à sinistra Ausidi ripa jacet. Ad Asculum istud Curius & Fabricius coff. cum Pyrrho feliciter pugnarunt. x Venusia in Hirpinorum finibus est. λ Circa Venusiam est Acherontia. μ Canusium fuit ad Ausidi ripam. Eo ex Cannensi clade pauci profugerunt; quò & Varro reliquas copias traduxit moenibus se defensurus xxv stadia infra Canusium. ν Cannarum rudera visuntur: opidum erat ante pugnam illam memorabilem. ξ Salapiae rudera supersunt inter Salapinam paludem & Ausidum flumen. ο A Canusio versus Ortum Brumalem est Rubi opidum: π & inde porro Butunti. ς Barium opidum maritimum erat Poëdiculorum: hodie emporium celebre est. σ Egnatia maritimum opidum inter Barium & Brundisium servat antiquum nomen in turri specularice, vulgò Torre d' Anazzo. Porro in Daunia inter Sipontum & montem Garganum, circa urbem Manfredoniam erat Uria opidum; contra quod Sinus Urias, in quem Cerebalus amnis effunditur.]

Æculanum,

Arpi f.
Lampe.
Argos Hippium & Argurippa.
Asculum
Apulum.
Venusia.
Acherontia.

Canusium.

Cannæ.

Salapia.

Salapina

palus.

Rubi.

Butunci.

Barium.

Poëdici.

Uria op.

Sinus Urias.

as.

Brundisium.

Hydruntum.

Castrum

Minervæ.

Callipolis.

Tarentum.

Neritum.

Alerium.

Rudia.

Brundisium.

IV. In Calabria α Brundisium, trajectu in Græciam olim clara; nunc Brindisi; β Hydruntum, Otranto; γ Castrum Minervæ, Castro; δ Gallipolis, Gallipoli; & omnium clarissima, ε Tarentum, Taranto. Intus in peninsula, ζ Neritum, Nardo, η Aletium, Lezze: & prope hanc quondam θ Rudia; Ennio cive nobile opidum.

[α Brundisium sive Brundisium à cervini capitis figurâ ita dictum, quod Messapinorum lingua Βρεντιον fuerit, tradunt; quia portum haberet in multos sinus reductum, ut cornua cervina referre videretur. Ad hoc opidum Cæsar Octavius & M. Antonius castra habuere; sed hic propiora, ut qui Brundisium circumsidebat. Hinc quum Servilius cum 7000 equitibus ad Caesarem transire pararet, eis cum 400 equitibus occurrit Antonius, & adhuc cubantes oppressit ad Uriam. Portus Brundisini descriptio exstat apud Caesarem Comment. belli civil. l. 1. Ipse Cæsar & Pompejus initio civilis belli etiam circa hunc portum opera instituerunt magnitudine Romæ, & ipsorum non indignâ. β Hydruntum sive Hydruntum opidum portum habet, unde brevissimus transitus erat in Græciam, ex adverso Appolloniæ opidi, latitudine intercurrentis freti L millium non amplius. γ Inde porro in litore sequitur Castrum sive Arx Minervæ, ab Idone-

Uria.
Portus Brundisius.
Hydruntum sive Hydruntum.
Castrum
Minervæ.

Callipolis.
Tarentum.

Sinus Ta-
rentinus.

Archytas
Philoso-
phus.
Neretum.
Aletium.
Rhudia.

*Idomeneo Cretenſi conditum. & Callipolis, quaſi pulchra urbs dicta, eſt ad ſi-
num Tarentinum. e Tarentum urbs à Lacedaemoniorum partheniis, hoc eſt,
ſpuris, Phalanho duce, veteribus Meſſapiis ejectis, intercepta eſt; In ipſo ſinu
Tarentini angulo peniſſula erat inaedificata. Portum habebat pulcherrimum;
arcumq; munitiſſimam, & Gymnaſium elegantiſſimum, & forum, in eoq; Co-
loſſum Jovis, poſt Rhodium ceteris magnitudine omnibus ſuperiorem. Romani
urbe potiti ſunt victo Pyrrho, quem in Italiam Tarentini accerſerant. Poſt,
quum in Annibalis poteſtatem bello Punico II veniſſet, à Q. Fabio Max. recepta
eſt; qui Coloſſum Herculis aereum Lyſippi opus, inde Romam deportatum in Capi-
tolio dedicavit. Luxuria & deliciis enervatum eſt Tarentum non minus, quam
vicina Sybaris; ita ut plures publicas feſtivities per annum celebrarent Tarentini,
quam reliqui eſſent dies, cujus luxus meritò inter tres Italia urbes connumeratur,
quarum reliquæ duæ Capua & Sybaris. Ceterum Philoſophiam amplexi erant
Tarentini Pythagoream, in eaq; cum primis excelluit Archytas, qui reip. eo-
rum præfuit. & Neretum ſive Neritum opidum à Tarento XLV millia paſſu-
um diſſitum eſt. » Aletium Salentinorum opidum VIII millia paſſuum, à mari
& Lupis ſitum eſt. θ Rhudia vel Rhudiæ opidum erat inter Tarentum
& Uriam.]*

CAP. XXX.

De Lucanis, Brutiis & Magna Græcia.

I.

Lucani,
Pæſtū f.
Poſidonia.
Velia,
Buxentum.
Metapon-
tū,
Heraclea.
Siris,
Sybaris f.
Thurii, vel
Copia.
Potentia.
Gumentū.
Pæſtū.
Velia f.
Heliæ
Poſidonium
prom.
Oenotri-
des inf.
Pontia.

INfra Apulos, Hirpinos atque Picentinos ad utrumque mare fuere
Lucani, & ipſi à Samnitibus orti, duce *Lucio*: fines habuere ad *Laum*
& *Sybarim* uſque amneis; quorum hic in Tarentino ſinu nunc vul-
gò dicitur *Cochile*; ille ad mare Inferum, *Laino*. Opida in littore hæc:
α *Pæſtum*, Græcis *Poſidonia* appellatum, nunc in ruinis *Peſto*; β *Velia*,
nunc γ *Piſciotta*; celebris quondam portus; δ *Buxentum*, nunc *Poli-
caſtro*; à Tarentino ſinu ε *Metapontum*, nunc *Torre di Mare*; ζ *Heraclea*,
antè *Siris* dicta, nunc in veſtigio ruinarum, *Policore*; η *Sybaris*, poſtea
Thurii, ac tandem *Copia*, urbs dicta, inter *Sybarim* *Crathimq;* amnes, nunc
non exſtat. Intus θ *Potentia*, nunc *Potenza*; ι *Grumentum*, nunc *Clau-
monte*.

[α *Pæſtum* opidum fuit ad *Salſum* flumē, cujus fontes oriuntur ſub monte *Calat-
matio*, qui vulgò *Cappacio* dicitur; Ad hunc montem M. Licinius *Crassus* fu-
gitivos proſtigavit. Inde in *Petelinos* colles conceſſit *Spartacus*. β *Velia* antea
Helia, *Elea*, *Hela* & *Hyela* dicta, poſt *Poſidonium* promontorium prima
eſt, xxv millia pedum *Pæſto* diſtans; & III millia ab *Haſete* amne. Ante di-
ctum flumen opidumq; duæ conſpiciuntur inſula *Oenotrides*, *Pontia*, in hanc
Flavia

Flavia Domicilla, Flavii Clementis, Domitiani patruelis uxor, propter Christianam fidem deportata est, marito ejus antea occiso. Euseb. Hieron. Huic insulæ vicina est Pandataria; deinde est Ischia & Ischia. Sinus Velinus à Velia dictus est. & Post Palinurum promontorium & flumen Melfen erat Pyxus sive Buxentum opidum & flumen. & A Casuenti fl. ostio ad IIII millia passuum fuit clara illa urbs Metapontum, ubi hodie specula Torre di Mare. Adeo fortunati ab agricultura fuisse perhibentur Metapontii; ut Delphis famosissimam illam auream messem dedicarint. Metaponti Pythagoras mortuus, monumentum habuisse scribitur. Tanta fuit hujus viri admiratio, ut ex domo ejus templum facerent, ipsumq; pro Deo colerent. & Ad Siris amnis ostium fuit opidum Siris, quod postea Heracléa appellatum est. Apud id opidum & Sirin fl. prima Romanorum pugna Levino consule cum Pyrro commissa est tam atrox, ut Frentana turma praefectus Obsidius inuentus in Regem, eumq; turbaret cogeretq;, projectis insignibus, praelio excedere. » Sybaris, in hoc Lucanorum litore opibus & potentia urbs illustris, inter duos amnes Crathin & Sybarim sita fuit; sed quum primum conderetur, hujus appositâ fuit ripa sinistra; unde & nomen accepit. Postmodum in tantum crevit, uti ad Crathis quoq; dextram ripam pertingeret, ambitum comprehendens VI amplius millium. Thurium postea paulo supra veteris Sybaris situm conditum fuit. Deleta est Sybaris à Crotoniatis, Milone duce, tempestate Pythagoræ. Una illa urbs Sybaris soli facunditate eo proveccta erat, ut CCC millia hominum contineret. Sed quum Prætor quidam, nomine Telys opulentissimos urbe ejiceret, bonis eorum publicatis, Crotonem confugerunt, quos Telys sibi dedit postulavit, nisi vellent bellum expectare. Crotoniata igitur, Pythagora Philosopho supplices protegendos suadente, bellum decreverunt. Sybaritis CCC armatorum millia ducentibus, Crotoniata c millibus instructi occurrunt. Fufis Sybaritis, quum nulli parcerent, fugaque comprehensos omnes occiderent, major exercitus pars concessa interiit. Urbs post dirceptionem ad solitudinem redacta est. Captam enim immisso flumine Crathi aquis obruerunt. Sed reliqui Sybaritarum iterum eiectionis adiutores ab Atheniensibus impetrant, inter quos ipse quoque erat Herodotus. Hi scat urigine haud procul à Sybari inventa, cui nomen Thuriæ, opidum ibi statuunt, quod de fontis nomine Thurium appellarunt. Seditione vexata omnes Sybaritæ præsci deleti sunt. Coloniam quum P. Scipione Africano iterum & T. Sempronio Longo coss. eo deducere Romanis, urbem mutato nomine Copias appellarunt. De luxu & molitie Sybaritarum qua auctores prodiderunt, incredibilia ferme videntur. Myndirides mille coquos, totidem aucupes, totidem piscatores gule artifices Sicyonem adduxit; idem sapius questus, quod foliis rose duplicatis incubuisset; & quum vidisset fodientem quendam, alius rastrum allevantem, lassum se fieri dixit, vetuitque opus in conspectu suo facere. Suid. Sybaritica menia; item Sybarita per plateas à Casuenti fl. fontibus. Potentia, » Potentia ad Apennini montis radices haud longè abest à Casuenti fl. fontibus. Grumentum haud procul levâ Siris fl. ripâ situm erat. Ad hoc opidum T. Grumentum Sempronius cum Hannone Pœno prospere pugnavit.]

Ischia,
Sinus Ve-
linus.

Buxentum.
op & fl.
Metapontū.

Siris amnis
& op. f.
Heracléa.

Sybaris fl.
& op.

Thurium.
Copias.

Sybarita-
rum luxus,
Myndirides.

II. Post Lucanos extimum Italiæ, ad fretum usque Siculum, angulum tenuère & *Brutii* à Lucanis orti. Opida in litore versus Occasum, β *Cerilli*, nunc *Cirella*; γ *Clamptetia*, nunc *Amantea*; δ *Tempsa* sive *Tempsa*, cujus situs fuit prope speculam maritimam, cui nomen vulgare *Torre Loppa*; ε *Terina*, nunc *Nocera*; ζ *Lametia*, nunc *Santa Eufemia*; η *Scyllæum* in cervice *Scyllæ* scopuli, nunc *Sciglio*; & ultra fretum, θ *Rhegium*, nunc *Reggio*; ab altero mari, ι *Locri* cognomine *Epizephyrii*, nunc *Ierace*; κ *Caulonia*, nunc *Castel Veteri*; λ *Scylacium*, nunc *Squillacì*; μ *Croto*, nunc *Crotone*; ν *Petelia*, nunc *Belicastro*; ξ *Ruscianum*, nunc *Kossano*. Intus caput Brutiorum ο *Consentia*, nunc *Consenza*: & haud procul inde versus Septentrionem, quondam π *Pandosia*, cum *Ache-ronte* fluv. quæ duo nomina cum *Alexander Epirotarum* Rex in Epiro, ancipiti oraculo monitus, fatalia evitare veilet, heic in eadem incidit atque periit. Fuit præterea potens quondam civitas ϑ *Hipponium*, Romanis *Vibo Valentia* dictum, nunc *Monte Leone*.

[a *Brutii* à Lucanis orti, quorum fuerant pastores, alteram Italia peninsulam incoluere; à Lucanis *Lao* flumine ad *Hetruscum* mare; & *Sybari* amne ad sinum *Tarentinum* determinati. In hunc Italia angulum cum LX millibus armatorum compulsus *Spartacus*, quum fugam in Siciliam frustra tentasset, tandem eruptione facta, dignam viris mortem obire. L. *Crassus* enim isthmum muro & fossa sepserat. *Annibal* quoq; in extremum hunc agri *Brutii* angulum compulsus, nihil jam majus precatus est deos, quàm incolumi cedere atq; abire ex hostium terra liceat. β *Cerilli* opidum ad *Mare Inferum* VII millia passuum à *Lao* amne situm est. γ *Clamptetia* in eodem litore XI millia passuum *Cerillis* abest. δ *Tempsa* post X millia passuum in hoc litore sequitur *Clamptetiam*. Æs *Temesæum*, & Vinum *Temesani* agri celebrantur. ε *Terina* ad mare sita fuit; unde sinus *Terinæus* appellatus; qui hodie vulgò *Golfo di S. Eufemia* dicitur. ζ Post *Terinam* fuit *Oenotrorum* opidum *Lamptetia*, quod & *Lametia* & *Lametus* dictum est à fl. *Lameto*. Ab hoc opido ingens ille sinus, qui nunc *Golfo di S. Eufemia* dicitur, antiquitus sinus *Lametinus* vocabatur. η *Scyllæum* opidum nomen habuit à *Scylla*, quæ Saxum sive scopulus est ad ipsum fretum Siculum: θ *Rhegium* cognomine *Julium* dicitur *Ptolemæo*: à dehiscenti argumento, quod vi maris & terræ motu ab Italia fuerit avulsa, *Sicilia* propinqua, appellatum, antiquissimi prodiderunt scriptores. Alii quasi *Regiam* dictam urbem volunt, propter ejus excellentiam. ι Post *Zephyrium* promontorium sequitur celeberrima urbs *Locri Epizephyrii*, à promontorio cognominata. In illo ipso *Zephyrio* promontorio quondam collocata, posteaque in eum locum creditur translata, ubi nunc conspicitur opidum *Gierazo*. *Locris* & *Crotone* pestilentiam numquam fuisse; nec ullio terræ motu laboratum, adnotatum esse tradit *Plinius* L. 2. c. 96. Creditum est, *Locrenses* omnium primos scriptis legibus usus fuisse, quas *Zaleu-*

Locri,

Zaleucus composuerat. A Dionysio Juniore, regno pulso & apud Locrenses exulante gravissimo dominatu oppressi sunt; quem tamen ipsi postea acerbissime ulți sunt. ^κ Caulonia, quæ antea Aulonia inter Sagrum fuit flumen & Cocintum promontorium. Caulonienses hi à Brutii opido suo ejecti in Siciliam sese transulerunt, ibiq; urbem prisca patria cognominem condiderunt. ^λ A Scylacio, Atheniensium, qui Menestheum erant sequuti, colonia, sinus appellatus est Scylacius. Inde sequuntur tria Japygum promontoria, quæ vulgò Capo delle Castelle; Capo Rizzuto & Capo della Nave. Promontorium Lacinium templo Junonis Laciniæ clarum fuit. ^μ A Junonis Laciniæ fano ad VI millia passuum sequebatur Croton sive Croto urbs olim celeberrima, quam Æsarum annis mediam olim interfluxerat, prætersuebat postea procul extra muros. Moenia urbis XII millium ambitum continebant ante Pyrrhi in Italiam adventum; post tamen adeo cladibus afflicta multis, ut omnis ætatis minùs XX millia civium superessent. Salubritas loci in proverbium abiit: Sanior Crotone. Hinc oriundus Milo, cui robur corporis immensum fraudi tandem fuit. Crotoniatis Zeuxis Heracleotes prætor Venerem illam aliaque insignia opera adornavit. Crotoniata quoq; fuit Democedes medicus, qui Darium conjugis opera impulit, ut Græcis bellum inferret. Pythagoras Philosophus Crotone diu multumq; est versatus, atq; Crotonienses luxuriâ corruptos ad bonam frugem & in viam virtutis revocavit. Ad ostium Æsarum fl. portus erat Crotonienfis. ^ν Petelia sive Petilia opidum, inter Crotonem & Scylacium fuit in edito colle, VI millia passuum à mari, XXX à promontorio Crimisa. Sub tumulo Petilia ab Annibale aliquot Romanorum millia caesa tradit Livius l. 27. ^ξ Ruscianum sive Ruscianum medio fermè situ fuit inter Crathim & Traënta amnes. ^ο Consentia olim Brutiorum caput erat. ^π Pandosia & Acheron fluvius ad ipsum fuerunt isthmum in Brutiorum agris. Alexander iste Dodoneo oraculo jussus erat Acherontem Pandosiamque vitare. Quum in Thesprotia iisdem vocabulis ei loca ostensa fuissent; hic in Brutii in eadem incidit, à Brutii cum omni suo exercitu deletus; ipse à Luciano exule veruto transfixus est. ^ρ Hipponium opidum, antea Hippo, item Vibon & Vibo, ac demum Vibona Valentia dictum, non fuit ad mare situm: Agathocles enim rex Sicilia ei navale exstruxit ad sinum Lametinum. Contra Vibonem sunt parva insula, quæ vocantur Ithacessæ, Ulyssis Specula.]

III. Atque hæcenus populos enarravimus, qui universam Italianam olim incoluerunt, præcipuasque eorum urbes recensuimus. Cæterum quum Græci omnem ferè oram maritimam, Coloniais suis è Græcia deductis, obsiderent, ipsa hæc terra unà cum Sicilia dicta est a Magna Græcia, duravitque hoc nomen multis sæculis, donec inter fretum Siculum constitit & Tarentum; quæ pars Italici littoris postea propriè eo nomine indigitata est, testibus Cicerone, Plinio, Ptol. mæo & aliis.

Zaleucus.
Dionysius
junior.
Caulonia
1. Aulonia
Scylacium.
sinus Scylacius.
3. Japygum
promontoria.
Lacinium
prom.
Iunonis
Laciniæ
fanum.
Croto.
Milo.
Democedes
Pythagoras.
Portus Crotonienfis.
Petelia.
Ruscianum.
Consentia.
Pandosia & Acheron fl.
Hipponium s. Hippo & Vibona
Valentia.
Ithacessæ ins.

Magna
Græcia.

Frons Italiae,
Græcia magna,
Ausonii maris tres sinus,
1 Tarentinus,
2, Scylacius.
3, Locrensis.
Duo Italiae cornua,

[^a Frons Italiae, quæ & Magna Græcia & Græciæ ara appellatur, per Ausonium mare, atque tres ejus sinus inter Salentinum & Zephyrium, vel Leucopetram promontoria agnoscere est. Ausonium autem mare à Sicilia ad Salentinum usq; promontorium extenditur. Sunt itaque ejus maris tres isti sinus: Primus inter promontoria Salentinum & Lacinium Tarentinus. Secundus inter Lacinium & Cocintum promontoria Scylacius. Tertius sinus inter Cocintum sive (ex Plinio circa hunc terminum variante) Leucopetram, Locrensis. Scinditur itaque Italia frons in duo cornua, Leucopetram & Salentinum promontoria. Apenninus itidem in duo; quorum unum est Leucopetra: alterum autem Lacinium.]

CAP. XXXI.

De fluviis Italiae.

I.

Padus fl.

Duria fl.
Sessites fl.
Ticinum fl.
Verbanus lacus.
Addua fl.
Larius lac².
Ollius fl.
Sebinus lacus.
Mincius fl.
Benacus lacus.
Tanarus fl.
Trebia fl.
Rhenus fl.
Padi fontes.

Fluviorum princeps Italiae est *Padus*, vulgò *Pò*, nulli amnium claritate inferior, Græcis *Eridanus* dictus; ac Phaëthontis, ut fabulata est antiquitas, poena illustratus. E gremio a *Vesuli*, celsissimi inter Alpium juga montis, profluens, triginta amplius flumina, lacusque immensos, septem ostiis, quæ septem maria perhibebantur, in mare *Adriaticum* desert. Fluminum nobiliora; sunt ex Alpibus orta; ^β *Duria*, nunc *Dora*; *Sessites*, *Sessia*; ^γ *Ticinum*, *Tesino*, lacum *Verbanum*, nunc *Lago Maggiore*, transiens; ^δ *Addua*, nunc *Adda*, *Larium* lacum, nunc *Lago di Como*, perfluens; ^ε *Ollius*, nunc *Oglio*, lacum *Sebinum*, nunc *Lago d' Isèo*, transiens; ^ζ *Mincius* nunc *Menzo*, lacum *Benacum*, nunc *Lago di Garda*, transmittens. At à dextra ripa recipit idem *Padus* ex Apenninis jugis, ^η *Tanarum*, nunc *Tanaro*; ^θ *Trebiā*, qui nomen servat, Romanorum clade illustrem: & ^ι *Rhenum* Bononiensem, vulgò, *Remo*.

[^a In summo *Vesulo* lacus est, cujus occulta origo, qui neque digitum ripas suas excedit; sub eo lacu tres sunt *Padi* fontes; qui per subterraneos cuniculos ex hoc lacu oriri creduntur. Ab hoc *Vesuli* lacu L. circiter millia passuum in *Cenisi* montis *Vertice* etiam lacus est, ex quo itidem per cuniculos subterraneos fluviu ille oriri creditur, qui apud *Segusium* in *Duriam* minorem influit. ^β *Duria* amnes duo sunt: Minor, qui supra *Segusium* opidum ex Alpibus *Cortis* exortus IIII millia passuum infra *Augustam* *Taurinorum* *Pado* miscetur, diminutivo vocabulo accolis *La Dorietta* dictus. Major *Duria* supra *Augustam* *Pratoriam* ex summis *Grajis* Alpibus profluens, ipsa *Augusta* *Pratoria* & *Eporedia* ablatis, XVIII circiter millia passuum infra minorem *Duriam* eidem *Pado* redditur.

Duria Major & Minor amnis.

^γ *Tici-*

γ *Ticinus* ex summo *Alpium* jugo, quod *D. Gothardi* mons cognominatur, or-
tus, *Verbanum* lacum transit. Celebritatem fluvius hic debet pugna inter Ro-
manos & *Pœnos* sub introitum *Hannibalis* in *Italiam* circa eum commissa, ubi *P.*
Cornelius Scipio, *Africani* pater, ab *Hannibale* praelio victus & vulneratus, in ho-
stium venisset potestatem, nisi eum protectum praeextatus filius ab ipsa morte rapu-
isset. δ *Addua* fontem habet in excelsō *Rheticarum Alpium* jugo, quod vulgò
Monte Brailo appellatur. Per vallem *Tellinam* lapsus, lacum transit *Lari-*
um, qui hodie *Comensis* dicitur. ε *Ollius* eodem cum *Alpium* tractu oritur
in monte *Mortarvolo*. Per vallem *Camucinam* delapsus à *Sebino* sive *Se-*
vino lacu excipitur, qui ab opido *Sebo* sive *Sevo* nomen habet, quod hodie vul-
gò *Iséo* dicitur; unde lacus cognomen habet. ζ *Mincius* fl. superiori sui parte,
quā lacum ingreditur, olim idem cum opido *Sarraca* nomen habuisse ex eò colligitur,
quòd illa pars hodie etiam vocetur *Sarca*. υ *Tanarus* fluviorum istorum maxi-
mus est. θ *Ad Trebiam* *Hannibal Sempronium Cos.* & *Romanos* suā hieme
vicit. ι Nullum sagittis aptiorem esse calamum, quā qui in *Rheno* *Bononiensi*,
cui plurima insit medulla, pondusq; volucre, tradit *Plinius* lib. 16. c. 36.]

Ticinus fl.

Addua fl.

Ollius fl.

Mincius fl.

Tanarus fl.

Trebia fl.

Rhenus

Bononi-

ensis fl.

Athesis fl.

II. Ex *Alpibus* item profluit α *Athesis*, *Italiam* nunc *Adese*; Ger-
man, autem *Etſch*. Reliqua quæ sequuntur, cuncta *Apenninus* fundit:
quorum β *Arnus*, vulgò *Arno*, *Florentiam* ac *Pisas* perfluit; γ *Tibe-*
ris, quem urbs *Roma*, *Romæque* conditor *Romulus*, totius terrarum
Orbis illustrissimum fecerunt, à dextra ripa δ *Clanis*, vulgò *Chiana*; à
sinistra ε *Narex*, vulgò *Nera*, atque ζ *Anienem*, nunc *Teverone*, in *Ma-*
re Inferum defert.

Arnus fl.

Tiberis fl.

Clanis fl.

Nar. fl.

Anio fl.

Athesis fl.

Arnus fl.

Tiberis fl.

Clanis fl.

Nar. fl.

Anio fl.

[α *Athesis* post *Padum* totius *Italia* maximus est. β *Strabo* & *Aristoteles* tradunt,
Arnum *Ausaremque*, ubi in unum confluant; alterum alterius violento incurſu
ad eò se invicem attollere, ut, qui utrimque in ripis consistant homines, alter alte-
rum conspicere nequeat. γ *Tiberis* ex imis *Apennini* jugis oritur in *Tuscia*.
δ *Clanis* ex *Etruria* in *Tiberim* confluit, per *Clusinam* paludem derivatus.
ε *Nar* è *Fiscello* monte labens odore sulfureo vitiatuſ est. ζ *Anio* amnis omni-
um in *Tiberim* defluentium celebratissimus in monte *Trebanorum* ortus, tres lacus,
qui subiecto opido *Sublaqueo* nomen dedere, in *Tiberim* defert.]

III. Inter *Latium* & *Campaniam* est α *Liris*, nunc *Gariglia-*
no; in ipsa *Campania* β *Vulturnus*, *Volturno*; inter *Picentinos* ac *Luca-*
nos γ *Silarus*, *Silaro*. In magna *Græcia* δ *Sybaris*, nunc *Cochile*, &
Crathis, *Crati*; in *Apulia* ζ *Aufidus*, nunc *Lofanto*, *Romanorum* fini-
stra pugna adversus *Annibalem* nobilitatus. Inter *Præutios* & *Pi-*
cenum η *Aternus*, nunc *Pescàra*. In *Gallis Senonibus* ι *Metaurus*,
nunc *Metro*; *Hasdrubalis*, fratris *Annibalis*, clade atque interitu in-
signitus.

Liris fl.

Vulturnus

fl.

Silarus fl.

Sybaris fl.

Aufidus fl.

Aternus fl.

Metaurus fl.

Liris fl.
Vulturnus fl.

Silarus fl.
Sybaris fl.
Crathis fl.

Aufidus fl.
Aternus fl.

[^a Liris amnis antea dictus est Clanis atq; Glanis. In eum à dextrâ ripâ influunt Cosa & Trerus; à sinistra Fibrenus & Melfes. ^β Vulturnus sive Vulturnus antea dictus est Athurnus. Domitianus Imperator quum viam novam inter Sinuessam & Cumas sterneret; pontem magnifici operis, unâ cum arcu triumphali, hic struxit in Vulturno amne. ^γ Falsum est, quod Silius l. 8. de Silaro scribit; Duritiem lapidum merfis inolescere remis. ^δ Sybaris ab Achaico fonte Sybari nomen accepit. Consternatos reddit illos, qui ex eo bibunt. ^ε Crathis nomen habere videtur à Crathi flumine Achaico Egeo. Hominum, qui in eo abluuntur, crines flavos reddit Aristoteles in admirandis & Strabo l. 8. ^ζ Clades illa Romanorum ad Aufidum erat Cannensis. ^η Aternum aliquando sanguine fluxisse tradunt Cicero de divinat. & Liv. l. 24. ^ι Quo loco ad Metaurum Hasdrubal à Nerone Livioq; Coss. acie victus sit, incertum nobis est.]

CAP. XXXII.

De montibus Italiae.

I.

Alpes;

Alpes Italiam à Gallia, Vindelicia, Norico ac Pannonia submovent. Initium earum à vadis Sabatis: finis ad Flanaticum sinum, vulgò Golfo di Carnaro, & Colapis, vulgò di Kulpe, fluminis fontibus. Dividuntur in varias partes atque nomina. A vadis Sabatis ad Vari amnis fontes, qua Ligustico mari obiacent, *maritime* cognominantur: hinc ad Segusium usque, vulgò *Susa*, *Cottia*: inde ad S. Bernardum minorem *Graja*: deinde usque S. Gothardum *Pennina*: his continuantur *Rhetica*, ad Plavis usque fontem: quarum pars *Tridentina* perhibentur, supra Tridentum. His junguntur ad Doblacum usque *Norica*, supra Tilavemptum amnem, vulgò *Tajamento*: inde jam *Carnica* supra Carnos, usque ad Savi fontes: moxque *Ultima*, ad Colapis fontibus usque, *Pannonica*, eadem & *Julia* dictæ. Sunt tamen qui supra Dalmatiam Alpium nomen protendant, ubi *Dalmaticas* dici volunt: alique in Thraciam & Pontum usque. Sed prior finis ad Colapis fontes à plerisque receptus est.

Montes Apenninus.

II. Cæterum intus in Italia *Apenninus mons* amplissimus Alpibus ad Vada Sabatia annexus, perpetuis jugis lunatoque cursu, ad Siculum fretum *Leucopetramque* promontorium tendens, Italiam quasi mediam secatur. Prope Suellam, Liris fluminis sinistrae ripae prætexitur à *Massicus mons*: hinc inter Bajas & Puteolos est ^β *Gaurus*. supra Capuam;

Massicus,
Gaurus,

puam, est *Tifata* mons, vulgò *monte di Capua*. Ultra Neapolim *Ne-* Tifata,
la vicinus est *Vesuvius*, nunc *monte di Somma*, ignium eruptione ac *Vesuvius,*
 nii interitu clarus. In Apulia est *Garganus*, in mare Superum ingenti pro- *Garganus,*
 montorio excurrent, nunc *monte di S. Angelo*.

[*o. Masficus mons Savonis fl. dextram ripam profequitur, generoso vino nobilis. Masficus mons.*
Quomodo hic in Romanorum exercitu, quum Pœni sub eorum oculis Sinuessam
Falernumque agrum exurerent, adversus Fabium prope orta esset seditio, Li-
vinus scribit l. 22. Falernus ager Massico monti conterminus est, & ad Vultur- Falernus
num usq. flumen protenditur. Ad extremum Massici montis versus mare fuit ager.
Sinuessæ illa; cujus rudera hodieque conspiciuntur sub marinis undis ad Montis Sinuessæ op.
Draconis castellum. Aquas Sinuessanas sterilitatem sceminarum, & virorum Aquæ Si-
insaniam abolere prodit Plinius l. 31. c. 2. β Gaurus mons medio itinere inter nuessanæ.
Puteolos & Lucrinum lacum celsò vertice paulum à mari remotus, hodie vul- Gaurus
gò dicitur Monte Barbaro. Ad hunc montem aquam amaram cum odo- mons, ejus-
re, tum potu profuere, quam usurpent medicandis oculis; ex Heliodoro tradit que aquæ
Stobæus.] amaræ.]

CAP. XXXIII.

De variis Italiæ incolis.

I.

Terram Italiam, à freto Siculo ad Alpes usque porrectam, qui ab *Prisci Ita-*
 initio habuerint mortales, parum in tanta temporum longinqui- *liæ incolæ,*
 tate compertum est: nec constat, unus post inundationem terra-
 rum ab urbe Babylonica profectus in dispersione gentium populus
 hanc regionem occupaverit omnem, unumque universæ nomen impo-
 suerit; an aliæ subinde atque aliæ in terras cultoribus vacuas invec-
 tæ gentes, suis quæque sedibus vocabula dederint diversa.

II. Sanè varii atque genere plane diversi in eâ memorantur au-
 thoribus populi, quorum antiquissimi sunt isti: α *Ausones*, Brutiorum *Ausones,*
 Lucanorumque agrum quondam tenentes; hinc *Opici* sive *Osci*, in Sa- *Opici,*
 mnio atque Campania; *Siculi* in Sabinis & Latio: *Umbri* ad utrumque *Osci.*
 mare: ad Inferum, in parte Tusciæ inter Tiberim & Umbrorum am- *Siculi.*
 ncis. Inde β *Tusci* ad Alpeis usque; juxta hos γ *Ligures* in Galli- *Umbri.*
 am usque ad Rhodanum extensi. Ultra Tuscos δ *Veneti*: quos alii *Tusci.*
 à proximo Illyrico, alii ab *Henetis*, Paphlagonica gente, ortos tra- *Ligures.*
 diderunt. *Veneti.*

Populi Ita-
liæ indi-
genæ.
Umbri.
Siculi.
Ausones.

Lignres,

Veneti.

[^a Tres tantum in omni Italiâ fuerunt populi indigenæ: Umbri, Siculi, & ingens Aulonum sive Opicorum corpus. Ab his orti sunt Sabini; à Sabinis porro fuerunt Picentes, Frentani, Marrucini, Peligni, Vestini, Marfi, Æqui, Henrici, & Samnites. A Samnitibus orti Hirpini atq; Lucani; & ab his Brutii. Ab iisdem Samnitibus postea orti Campani, Opicos atque Auruncos totâ pepulere Campania. Inter hos & Lucanos Picentini Picentium fuere pars, à Romanis à Supero ad Inferum mare traducti. β Tuscorum stirpem omnes auctores antiqui, uno excepto Dionysio Halicarnassensi, ex Asia à Lydorum gente deducunt. Alpini populi fuere γ Ligures Celtici generis, in varia nomina divisi; Taurinorum, Salassorum, Lepontiorum & Euganeorum. Rhæti quoq; fuere Alpini, & ipsi in plura cognomenta distincti; Hinc Carni Inalpina sive Celtica originis gens. δ Venetorum verò gens ex Asia, duce Agenore, post excidium Troje deducta creditur. Alij tamen, in quibus Herodotus, Venetos Illyrici generis pronunciarunt.]

Galli.
Tusci.
Oenotrii.

Aborigines.
Latini.
Sabini.

Oenotrii.

III. Tuscos expulerunt inter Alpeis & Apenninum suprà dicti Galli: Umbros ab Infero mari removerunt Tusci; & Græca gens ex Arcadia Duce Oenotro profecti, unde dicti Oenotrii, primùm Ausones suprà dictis sedibus pepulcrunt, ulterioraque versùs Septemtrionem Italiæ, circa Vulturum Lirimque amneis petere coëgerunt; nec ea terrarum parte contenti, mox β Siculos etiam sedibus ejecerunt, jam tum mutato nomine Aborigines dicti: Sed cum solum, quod tum occupaverant, Latium vocaretur, mutato jam iterum vocabulo, Latinos inde sese appellârunt. Sabini Opicotum fuere progenies; genueruntque ipsi ex sese Picentes, Vestinos, Marfos, Pelignos, Frentanos, Marrucinos, Samnites; quorum hi postea Hirpinos, Campanos, Lucanos, atque Brutios condiderunt.

[^a Graci isti, trajecto sinu Jonio, domicilium in Italia statuerunt, deducti ab Oenotro Arcade, Lycaonis filio, XVII ætatis ante, quàm ad Trojam bellatum est. Dionys. Hal. l. 1. id est, annis 479 ante bellum Trojanum; & ante Christum natum 1650. Oenotrorum regia sedes tum fuit Pandosia; & fluvius, cui imposita urbs illa Græco nomine Acheron iis dictus est. β Siculi isti ejecti, peragrata inferiori Italiâ, ab Opicis porro, sive Ausonibus pulsî, Sicaniâ insulam occupârunt.]

Coloniæ
Græcorum.

Magna
Græcia.

IV. Interim Græcorum nationes, aliæ aliis temporibus in Italiam invectæ, urbes in eâ passim condiderunt, suisque coloniis, ut suprà dictum est, omnem oram maritimam Superi Inferique maris impleverunt. Hinc Italia unâ cum Sicilia, ut ex Strabone & Trogo liquet, Magna Græcia appellata fuit. At cum alii populi aliis ex locis Græcos expellerent, maximè vero Lucani eam partem, quam de suo nomine

mine *Lucaniam* dixerunt, oppressis illis, occuparent, & ab his orti *Brutii Brutiam*, paulatim Græcum nomen per Italiam imminui cœpit; donec in ea parte confisteret, quæ tum *Magna Græcia*, nunc *Calabria Superior* dicitur.

Lucani.
Brutii.

V. At postquam *Romanorum* crevit potentia, tota tandem Italia Romanorum armis subjugata est; stetitque sub Romæ urbis imperio, regionibus ac populis suprâ explicatis distincta, ad *Honorii Imperatoris* usque tempestatem. Exhinc alii alique subinde, a *Gothi*, β *Vandali*, γ *Heruli*, Germanicæ gentes; δ *Hunni*, superatis Alpium jugis, totam invadentes, in varia regna atque imperia distribuerunt. His tandem à duobus *Justiniani Imp.* pulsus, *Exarchatus* in Italia magistratus constitutus est, cujus sedes *Ravenna*, Româ tum in ruinis jacente. ε Ultimi hinc *Longobardi*, expugnata *Ravenna*, regnum in *Togata Galliâ* constituerunt, quod etiam nunc de gentis vocabulo corruptè *Lombardia*, quasi *Longobardia* appellatur. Hos tandem debellavit *Pipinus Francia Rex*, à Pontifice Romano contra cos in Italiam vocatus.

Gothi.
Vandali.
Heruli.
Hunni.
Exarchatus.

Longobardi.

[a. Italiam primis annis Honorij invaserunt *Radagaisus* & *Alaricus* Gothorum Principes magna cum multitudine hominum. Sed *Radagaisus Fesulanis* inclusus montibus cum omnibus suis copiis deletur à *Stilicone*; quod anno C. 405. *Prosper*, & sequenti *Marcellinus* assignat. *Alaricus* deinde Romam cepit anno C. 410. Inde in Latium, Campaniam, Apuliam, Lucaniam & Calabriam profectus, ea quoque loca depopulatus est. Quum *Consentiam* expugnasset *Alaricus*, mortuus est: & à militibus in Regem electus *Athaulphus*, qui cum omni Gothorum exercitu in Galliam concessit, β Interim *Vandali* & *Suevi*, vastatis Galliis, Pyreneos montes transgressi, Hispanias occuparunt. Inde partim à *Gothis* pulsus, partim à *Bonifacio Comite* & *Præfecto Africa*, cui dissidia erant cum *Castino*, militia duce, invitatus, trajecto in Africam exercitu, Romanos prosequant, captâq; *Carthagine* regnum ibi condunt sub Rege *Genferico*. Quum verò *Valentinianus III* Imperator fraude *Anicii Maximi*, cujus uxorem stupraverat, interiisset, ipseque *Maximus* hanc eadem *Eudoxiæ Augustæ*, quam in matrimonium pellexerat, per imprudentiam aperuisset, mulier ista vindicta cupida *Genfericum* ad ulciscendum scelus occultè excitat; qui Italiam ingressus, Romanam captam diripuit, & *Eudoxiam* cum filiabus *Placidia* & *Galbâ*, multisque millibus captivorum in Africam secum abduxit, quod contigit anno C. 455. γ *Odonacer* *Turcilingorum* Rex, cum *Scyris* & *Herulis* auxiliariis, Italiam occupavit anno C. 476. eamque regio nomine tenuit annis circiter 17. Anno verò 489 *Theodoricus Gothorum* Rex, *Zenonis* hortatu Italiam adiens, *Odo-* *nacrem* tribus præliis superatum *Ravenna* obsedit: ac tandem fraudulenter à patrone circumventum interfecit, *Herulisque* sedes inter *Subalpinos* concessit, anno C. 493, quo ipso initium habuit Gothorum in Italia regnum, à *Theodorico* sapientissimè

Heruli,
Gothorum
in Italiâ
regnum.

Longo-
bardi,

rissimè constitutum : quod cum Tega à Narsete victo defuit anno 554. & Aëtii virtute Aëtii in Gallis repressus, reparato exercitu Italiam invasit anno C. 476. Aquilejam captam solo equavit, multisq; Epidis vastatis Romam petens, Leonis Episcopi Romani oratione commotus in patriam abcessit. Alboinus à Narsete ex-
citatus cum Longobardis suis Italiam ingressus, anno C. 568, ab exercitu suo Italiae Rex proclamatur anno C. 571. Regnum istud stetit ad annum usque C. 772, Desiderius, Longobardorum Rex ultimus, à Carolo M. captus & in Franciam abductus est. Deletum igitur est hoc regnum non à Pipino, sed Carolo, ab ipso Longobardorum in Italiam ingressu annis 206.]

CAP. XXXIV.

De novissima Italiae divisione.

I.

POSTquam imperiū Rōmani dignitas atque sedes in Germaniam delata est, Italia variè ab aliis aliisque divexata, atque in varios titulosque dominia discerpra est. Hinc novissimæ divisionis regionum nunc sunt: *Hystria* Marchionatus, *Fori Julii* Ducatus; & haud exigua Italiae portio *Lombardia*, sub qua *Marchia Tarvisina*, Ducatus *Manthanus*, Ducatus *Mediolanensis*, *Tirolis* Comitatus dimidia pars, *Grisones* in ipsis Alpibus; & his contermini *Helvetiorum stipendiarii*, *Pedemontium*, Ducatus *Montis-Ferrati*, *Parmensis* Ducatus, *Romania* sive *Romaniola*, *Marchia Anconitana*, jamque extra Lombardiam, *Ager Genuensis*, *Tuscia* qua *patrimonium D. Petri*, *Tiberis* dextræ ripæ adfixum; *Ducatus Spoletinus*, *Ager Romanus*; inde *Regnum Neapolitanum*, inque eo regiones *Apulia*, *Laborinus ager*, *Basilicata*, *Calabria* dua, *Ager Baritanus*, & *Hydruntinus*.

Dominia.

II. At candem Italiam in partes singulis Dominiis distinxeris modo:

Hispani
ditiones in
Italia.

I. *Dominium est Hispaniarum Regis*; sub quo *Regnum Neapolitanum* & *Ducatus Mediolanensis*, ac quædam opida in *Tuscia* litore, *Insula* q; Italiae adjacentes, *Sicilia* & *Sardinia*.

[a. *Ad Ducatum Mediolanensem pertinent*, *ager Novariensis*, *Laudensis*, *Comenensis*, *Comensis*, *Ticinensis*, *Vigevanus*, *Alexandrinus*, *Tortonensis*, *Bobienensis*; item *Comitatus Angherianus* seu regio circa *Verbanum* cum. Illa *Tuscia* opida sunt, quæ hodiè vulgò appellantur, *Piombino*, *Torremezzana*, *Orbitello* & *Porto Hercule*.]

Pontificis
R. ditiones.

II. *Pontificis Romani*; sub quo *ager Romanus*, *Patrimonium D.*

Martinus Häüller sculpsit francofurt
Miliaria Italia Communis
Miliaria Germania Communis
Miliaria Gallia Communis
Miliaria Hispania Communis
Miliaria Africa Communis
Miliaria Asia Communis
Miliaria Europa Communis

tri, Ducatus Spoletanus, Marchia Anconitana, Romaniola, & urbs in agro Neapolitano Beneventum.

[*Ditioni Pontificia, quæ vulgo Stato della Chiesa, præter istas provincias, adscribuntur, ager Sabinus; ager Orivetanus; Ducatus Urbinas; ager Bononiensis; Ducatus Ferrariensis; Com. civitatis Castellanae; Ceneda in agro Forojulienſi; Montaldo in Pedemontio. In Gallia Comitatus Avenionensis, & Vindascinus. Supremum jus Pontifex sibi tribuit in regnum Neapolitanum, Siciliam, Sardiniam & Corsicam: itemq; in Ducatum Parmensem Roncilionæum & Placentinum. Hunc tamen ad Ducatum Mediolanensem pertinere Hispania Rex contendit. Ducatum Castrensem hodie repetit Parmensis Dux.*]

III. *Venetæ Reipublicæ; sub qua α Histria, Forum Julii, β Marchia Tarvisiana, & inde γ Lombardia pars ad usque Bergomum.*

[*α in Istria Austria Archiduces multa etiam tenent loca; Maritima pleraq; sunt in ditione Venetorum. β In Marchia Tarvisiana sunt territorium Cadorinum; Episcopatus Bellunensis & Feltrensis, territorium Tarvisianum, & Ducatus Venetus; γ In Lombardia ad Venetorum ditionem pertinent territoria ista; Paduanum, Veronense, Vicentinum, Brixianum, Cremenſe, & Bergomenſe. Possident quoque Veneti agrum Polesinum, Rhodiginum, & nonnihil in Albania: Itemque Cretam, & Corcyram insulas.*]

IV. *Magni Ducis Tuscia, in Tuscia.*

[*Magnus Hetruriæ Dux habet ditionem Florentinam, Pisanam, Senensem, & Elbæ insulam cum nonnullis insulis minoribus, ad oram istam jacentibus.*]

V. *Genuensis Reipublicæ; sub qua Liguria intra Apenninum & Ligusticum mare, ac portiuncula Tusciæ Liguriæ proxima, cum Insula Corsica.*

[*Ad Genuensium ditionem pertinent septem dynastia præcipuæ; Monachii & Oneliæ Principatus; Comitatus Marri; Finalii dynastia; Territorium Pontremoliense; Marchionatus Toreliæ; Comesque Ovensis.*]

VI. *Ducis Parmensis, in Lombardia Cispadana.*

[*In ditione Parmensi sunt Ducatus Parmensis, Placentinus, & Castrensis; Comitatus Roncilionensis; & Pinnensis Comitatus in regno Neapolitano; itemque ditio Palavicinorum, Principatus Landensis, & Comitatus Rosanenſis.*]

VII. *Ducis Sabaudia, sub quo Pedemontium.*

[*Sabaudia olim dicta fuit Marchia Italiæ. Totus ille tractus secundum Boterum uno nomine vocatur Pedemontium; quoniam ad pedem seu radices Alpium extenditur. In Sabaudi ditione sunt Principatus Pedemontii propriè dicti, Marchiona-*

Venetorum.
dit,

Tusciæ dit,

Genuensium
ditiones.

Parmensis
dit,

Sabaudi
ditiones,

chionatus Segusinus & Eporediæ; Vercellenſe Dominium; Marchionatus Salutarum; Comitatus Aſtenſis, & Marchionatus Cevenſis; Montferatus Sabaudicus, & Comitatus Nicææ cum Comitatu Tendæ.]

VIII. *Helvetiorum*, ſupra lacum Verbanum & Larium.

Helvetio-
rum.
Rhetorum.

[*Helvetiorum ſunt quatuor juridiſtiones Helveticæ.*]

IX. *Rhetorum* ſive Grifonum in Alpibus.

[*Grifonum & Vallis Tellina, & Comitatus Clavennenſis.*]

Auſtriaco-
rum,

X. Archiducum *Auſtriæ* in Comitatu *Tirolenſi*, ubi Tridentum, & in partibus Alpiniſ *Fori Julii* ac *Hiſtriæ*.

Mantuani,
Mutinenſis.

XI. Ducis *Mantuani*, in Ducatibus *Mantua* ac *Montis-Ferrati*.

XII. Ducis *Mutinenſis*.

[*Sub Mutinenſi quoque eſt Ducatus Regienſis & Principatus Carpenſis, Fri-
niana & Grafiniana ditioes; Corregii & Saxullii dominia & Comitatus Ro-
lienſis.*]

Urbinaſis

XIII. Ducis *Urbinaſis*.

[*In Marca Anconitana.*]

Lucenſium,
Mirandu-
lani,

XIV. Civitatis *Lucenſis*, in urbe *Luca*.

XV. Comititis *Mirandulani*.

[*Mirandulanus quoque tenet Comitatum Concordiæ. Caterum omnem Italiam,
præter Remp. Venetorum, & Helvetiorum Cantones regnumque Neapo-
litanum ad jus imperii R. pertinere; oſtendit Celeberrimus Conringius L. de Fi-
nibus Imperii Germanici.*]

CAP. XXXV.

*Hiſtria, Forum Iulium, Marchia Tarviſiana, Griſo-
nes, Helvetiorum ſtipendiarii, & Pe-
demonium.*

I.

Hiſtria,
Pola,
Parentium,
Caput
Hiſtriæ,
Iſtria.

Noviſſima Italia diſiſione tradita, ſingulas partes inſpicere haud pi-
geat. Prima ab Arſia amne eſt *α Hiſtria*, German. *Iſſterreich* diſta
Opida nunc clariora ſunt: *β Pola*, *γ Parentium*, & *δ Caput Hiſtriæ*,
vulgò *Capo d' Iſtria*.

[*α Iſtria vel Hiſtria peninſula inſtar ſeſe exendit, à Formione fl. in Italis Riſano, &
Germanis Alben vocatur, & Tergeſto ſive Trieſt, quod Auſtriacorum eſt, in-
ter*

ter ejus sinum, qui *Tergestinus*, vulgò *Golfo di Trieste*; & *sinus Flanaticum*; qui hodie *Italis* *Golfo di Quernerò* sive *Carnero* dicitur; aliisque, ob crebra quæ ibidem contingunt naufragia, *Carnivorus*. *Flanaticus* sinus nomen habet à *Flanone* opido, quod hodie *Italis* *Fianone* est. β *Pola* urbs maritima an- *Pola*.
 tiqua in excelsò monte sita est, olim etiam *Pietas Julia* dicta; habet rudera amphitheatri. Ab *Attila* olim fuit diruta; quisnam verò illam restauravit, compertum non habemus. Portu gaudet pulcherrimo, quem insula *Breonìa*, vulgò *Brioni*, *Parentinum*.
 claudit. γ *Parentium* vulgò *Parenzo*, in peninsula situm, & egregiè munitum, portum habet capacissimum, quem insula *S. Nicolai* efficit; ubi olim *Pharus* fuit. Urbs illa à *Genuensibus* direpta est anno 1354. δ *Caput Histriæ*, urbs olim *Ægida*, *Caput Histriæ* f.
 deinde *Justinopolis*, à *Justino* Imperatore, qui eam restituit, dicta, *P. Pauli* *Ægida* f.
Vergerii patria est; in parvâ Insulâ exstructa, pontibus versatilibus continenti *Justinopo-*
 annectitur; Germanis vulgò dicitur *Gafers*. Ceterum *Albona*, *Matthiæ Flacii* *lis*,
 patria, ad sinum *Flanaticum* est. Cittas *Nouva*, sive *Civitas Nova*, ad litus est *Gafers*.
 inter *Parenzo* & *Humago*, s. *Omago* opida, in scopulis marinis jacens. *Medi-* *Albona*.
 terranea verò loca *Austriacorum* sunt. Habet *Istria* montem præcelsum, qui vul- *Civitas*
 gò *Major* dicitur, herbis medicatis celebrem. Eademque regio præstantissimo etiam *Nova*.
 marmore dives est. Præter ista loca ad litus est *Rovinium*, vulgò *Rovigno*; aliis *Rovinium*.
Aurupina dicitur, ab antiqua illa urbe, cujus rudera haud procul in monte, qui *Petra Pi-*
 vulgò *Monti di Auro*, conspiciuntur. *Leander* insulam vocat; ponte lapideo *losa*,
 continenti juncta est. Duos habet portus, ad Austrum unum, alterum ad Septem- *Fanum S.*
 trionem. In agro ejus caditur marmor *Istricum*. In mediterraneis *Venetis* tenent *Laurentii*,
Petram Pilosam, quæ in rupe sita *Marchionatus* caput est. *Fanum S. Lau-* *Montona*.
rentii ulro se submisit *Venetis*. *Montona* olim libera in *Venetorum* quoque po- *Opida*
 testate est. Cetera opida quæ hic *Venetis* parent, non sunt adeo clara. *Austriæ* *Istriae me-*
Archiduces in *Istria* sub sua potestate tenent *Pedenam*, *Episcopalem urbem*; *Pi-* *diæ Au-*
 sinum, *Vetus & Novum*, *reditibus* dives; *Lupolianum*; *Cosfiacum*; *Co-* *striae Archi-*
 minum; *Dorum*; *Vipæum*; *Fanum S. Angeli*.] *ducibus*
parent,
Forum Ju-
lium f.
Friuli, &
Patria di
Friuli,
Vedinum.
Tergestum.
Palma,
Goricia.

Forum Iulium, vulgò Friuli, & Patria di Friuli.

II. α *Fori Julii* caput est β *Vedinum*, nunc *Udene*; reliqua opida clara sunt: γ *Civida di Friuli*, δ *Tergestum*, ε *Gradiscia*, ac nuper à *Venetis* condita ζ *Palma*, egregium *Fori Julii* atque *Italiæ* ab hac parte propugnaculum. Cæterum est in *Foro Julio* *Austriacæ* ditionis *Palatina*. *Goriciensis*, cujus caput *Goricia*, opidum satis nobile.

[α *Forum Julii*, vulgò *Friuli* & *Patria di Friuli*, limitibus continetur *Marchiæ* *Tarvisanæ*, *Norici* & *Histriæ*; fluminibusq; *Formione*, qui *Italis* *Risano* & *Germanis* *Alben* vocatur: & *Liquentia*, qui vulgò *Livenza*. β *Vedi-* *Vedinum*
 num *Germanis* *Weiden*, *Italis* *Udene*, urbs ampla & magnifica, cujus ambi- f. *Udene*.
 tus censetur quinque milliarium *Italicorum*, sub potestatem *Venetorum* redacta est

Civida di
Friuli.
Tergestum.

est anno 1420. γ Civida di Friuli olim Forum Julii ad Nativonem sita provin-
cia nomen dedit, naturā loci munita urbs, à Theodorico primum everfa; deinde
à Cagana Pannone: postea restaurata Civitas Austriae dicta est. δ Tergestum
vulgo Trieste Episcopatus dignitate claret. Ad mare situm tempore Henrici Dan-
duli à Venetis fuit occupatum. Post tamen Archiducibus Austria cessit. Anno
1507 iterum à Venetis capitur, sed à Maximiliano receptum, haftenus Austria-
cis paret. Ager circa Tergestum & Justinopolin vinum illud fert, quod Germa-
nis vocatur Reinfall. * Gradiscia regionis propugnaculum est à Venetis contra
irruptiones Turcarum anno 1472 condita. ζ Palma anno C. 1593 in Italia tute-
lam condita, & novem propugnaculis munita est, & arce, quae totam urbem fa-
cile tuetur. Totius orbis habetur firmissima. Tormenta in propugnaculis disposi-
ta sunt 80; & seposita 600. Caterum in hac regione sunt, Aquileja Ruffini
patria, urbs antiqua ab Attila olim everfa, quum eam triennio obsedisset, & de-
sperasset, nisi per ciconiam pullos suos exportantem fuisset confirmatus; sed à Nar-
sete restaurata; hodie vicus est. Concordia. Montefalcone. Goritia di-
ves &c.]

Gradiscia,
Palma.

Aquileja.

Montefal-
cone.

Marchia Tarvisiana.

Marchia
Tarvisiana.
Tarvisum.
Venetiae.

III. Cognominatur Marchia hæc ab α Tarvisio, vulgò Treviso,
splendida urbe. At princeps non modò Marchiæ Tarvisianæ, sed to-
tius faciliè Italiæ urbs est. β Venetia, in ipso salo, palis superstructa,
Emporium toto Orbe terrarum celeberrimum, ac republ. potentissi-
ma, magnificis ædificiis splendens, ac templo D. Marci, atque arma-
mentario, maximè conspicua. γ Patavium, urbs spatiosa magis quam
populosa, Academia totius Europæ celeberrima maximè gloriatur: de
cætero munitissima. δ Verona ampla, splendida, magnifica ac populo-
sa, amphitheatri reliquiis nota est. ε Vicentia Equestris ordinis viris gra-
tissimum domicilium.

Patavium.

Verona.
Vicentia.

Tarvisum.

[α Tarvisum Sili amne dividitur, urbs magnifica & munitissima, quæ tamen à Ma-
ximiliano I Imperatore unâ cum Veronâ, Vicentiâ & Patavio, in bello adver-
sus Venetos, expugnata est. Tarvisum patria est Benedicti XI, qui matrem
splendide vestitam rejecit, inopem agnovit. β Urbs hæc ex 60 amplius insulis con-
flata est. Quum Attila Aquilejam obsideret, eo confluerunt vicini, circa annum
422: ac post circa annum 456 exules, quorum urbes Hunnus everterat. Crevit
deinde, quum Longobardi & Gothi per Italiam sævirent. Tandem anno C 1292
ea Reip. forma constituta est, quæ hodie viget. Gauricus Astrolagus pollicetur
urbem hanc duraturam annis 1880: ac tum ex insulis futuram continentem. Pru-
dentes sunt Veneti, ac pœne infantes de Rep. differunt, quasi omnem etatem in
Senatu contrivissent. Ad rem nauticam cum primis idonei. Quicquid hic excellit
in aliqua arte, dives erit: unde omnis generis hic reperiuntur artifices optimi &
experientissimi. Vestium formam sæpe mutant tam viri, quam fœminæ. Serica
hic

hic singulari elaborantur artificio. In epularum luxum effunderentur Veneti, nisi ^{Venerorum} leges & censores obfisterent. Ducis Defuncti funus Senatores in purpurea veste comores. mitantur; non in pulla: quoniam Resp. innuit, se plures habere defuncto pares; ac proinde indignum esse; dolorem suum publice profiteri. Ultionis Veneti sunt cupidissimi, quod vitium Italici ferè familiare est. γ Patavium vulgo Padoua ad Me-^{Patavium.} doacum fl. à Venetiis XXIV millia passuum jacet. Monstrantur ibi ossa S. Luca. Pratorium habet magnificum, in quo Titi Livii cineres perhibentur repositi. Ab ^{Verona.} Academia cognomen Doctæ obtinuit. δ Verona Athesi flumine munitur. Arcem habet benè munitam, duo castella, & Scaligerorum, qui rerum ibi potiti sunt, monumenta. ε Vicentia, vulgo Vicenza, inter Renonem & Bachilionem amnes ^{Vicentia.} jacet: Spinam ex corona Christi Servatoris ibidem asservari tradunt. Ejus ager vini frugumq; feracissimus est.]

Rhæti, vulgo Grifones.

Rhæti vulgo Grifones.

IV. Grifones, quos Latini vulgato nomine Rhætos, German. die Graupünter, vocant, Rheni, Oeni, Athesis ac Adduæ fontes accolunt. Opida habent tenuia; quorum caput α Curia, German. Chûr; Ital. Coira: ^{Curia.} Meyenfeld, Ilandz. Sub Rhætis est vallis Tellina, & Comitatus Claven-^{Tellina} nensis; cujus caput β Clavenna, German. Claven, Ital. Chiavenna. In ^{vallis,} valle Tellina sunt γ Sundrium, δ Tiranum, ε Pesclavium, ζ Mor-^{Clavenna.} benium, ^{Sundrium,} ^{Tiranum,} ^{Pesclavium,} ^{Morbeniû,} ^{Curia.}

[α Curia ad Rhenum est: Inde haud procul abest lacus Herodis impetuosissimus. Ibidemque incipit Venusta vallis das Wisingau. Nec longe absunt Thermæ Pi-^{Clavenna.} perinæ, das Pfefferbad. β Clavenna à Lario lacu 16 millia passuum in Bore-^{Sundrium} am; inter Comum & Curiam, ad Maira fl. sita, Germania Italiaque Clavis perhi-^{Tiranum} betur. γ Sundrium Italici Sondrio juxta Adduam jacet. δ Tiranum Italici di-^{Morbeniû.} citur Tyran. ε Pesclavium, vulgo Fuftlap & Puschlau, Italici Puschia-^{Curia.} vo, ad Adduæ fontes est. ζ Morbenium, Italici Morbegno, inter Larium ^{Clavenna.} lacum & Sondrium opidum interjacet. Ad finem Vallis, quo Addua fl. in lacum Larium se exonerat, Munitum Castrum Fuentes est.]

Helvetiorum Stipendiarii.

V. Grifonibus contermini sunt α Helvetiorum stipendiarii; quo-^{Helvetiorû} rum opida haud illepida, β Lucanum, Locanum & γ Bellifona. ^{stipendiarii.} ^{Lucanum}

[α Verbenum & Ceresium locus accolunt. β Lucanum, ad Ceresium lacum Italici ^{Locanum} Lugano dicitur. γ Bellifona ad Ticinum supra Verbanum lacum est, olim Bi-^{& Bellifona.} litio dicta.]

Pedemontium.

VI. α Pedemontii Dominus est Dux Sabaudia. Caput provinciae ^{Pedemon-} ac Ducum Sabaudicorum sedes est β Augusta Taurinorum, vulgò Turi- ^{tium.} ^{Augusta} ^{Taurinorû,} ^{no:}

Vercellæ.
Eporedia.
Augusta
Prætoria.
Asta.
Alba.
Salutium.
Nicaea.
Villa Fran-
ca.
Pedemont-
ium.
Taurinum.
Vercellæ.

Eporedia.

Asta.

Alba.
Salutium.
Pinarolium.
Cavortium.
Carinianum.
Briquera-
scum.
Savilianum.
Cuneum.
Mons Re-
galis.
Segusium.
Rhodum.
Tenda.
Pedemont-
ii felici-
tas. Morcs
Sabaudo-
rum.

no: Reliqua opida clara sunt: γ Vercellæ, δ Eporedia, ϵ Augusta Præ-
toria, ζ Asta, η Alba, θ Salutium, & Nicaea, licet non magna, at in-
colis valida. Prope est Nicæensium portus, Villa Franca, triremium
Ducis statio.

[α Pedemontium nomen habere videtur, quod ad pedes sive radices Alpium est.
Ad mare Inferum, si à Varo fl. qui terminus Gallia est, incipias, reperies in Italia
Pedemontium. β Taurinum sive Turino, ad Duria ostium est, quo in Padum
confluit. Urbs pulcherrima & munitissima, cum arce splendida, in qua puteus mi-
randi operis. Habet Academiam: ibique asservatur linteam, quo Christi defuncti
corpus fuit involutum. Sabaudia Principes locum hunc habent in deliciis: ibique
fere semper commorantur. γ Vercellæ, vulgo Italica Vercelli s. Verselli, ad
Sessitem fl. est. Sabaudia Dux urbem istam ex Ducatu Mediolanensi decerpserat;
sed Hispanus eam recepit. Munitissima est: arcem habens firmissimam. Conci-
lium ibi celebratum est, in quo damnatus Berengarius Andegavensis. δ Epo-
redia, vulgo Jurea, seu Hiurea, ad Duriam. Ejus laudantur casei Salassi dicti.
 ϵ Augusta Prætoria, vulgo Italica Aosta, ad eundem Duriam. ζ Asta, vulgo
Asti, ad Tanarum est. Urbs laeta, dives & frequens est; quæ olim xxx ar-
matorum millia eduxit. Arcem habet S. Christinæ, in gratiam Ludovici XIII
sororis, quæ eadem Sabaudi uxor, conditam. η Alba Pompeja ad eundem Ta-
narum fl. θ Salutium, vulgo Saluzzo, Marchia Salutienfis caput, ad Alpium
radices. Caterum in Principatu Pedemontano nobiliora opida sunt Pinarolium:
vulgo Pignerol, ad Chisonium fl. opidum ita munitum & firmatum, ut provincia
propugnaculum sit; Cavortium; Carinianum, Briquerascum, ex quo Caro-
lus Immanuel Gallos eiecit, hyemali tempore callide usus; Savilianum: Cune-
um à Francisco I frustra tentatum: Mons Regalis &c. Sabaudia etiam as-
scribuntur Segusium à Friderico Barbarossa olim excisum; post verò restitutum,
hodie dives & frequens est ad Duriam fl. situm: Rhodum; Tenda. Pedemont-
ium plerasq. Italia partes fertilitate superat. Abundat frumento, vino, frugibus,
domesticis ac feris animalibus &c. Fertilitatis argumentum est, quod, quum in
eo Galli & Hispani XXIII annis bellum gessissent, nunquam tamen annona caritate
laboraret. Habet equidem Comitatus Nicaea solum asperum; ita tamen excolitur,
ut nulla re indigeat. Subalpini isti Principem suum impense amant & colunt: de-
licias sectantur, ad militiam tamen & mercaturam aptissimi.]

CAP. XXXVI.

Lombardia, & Genuensis ager.

I.

Lombardia Transpadana.

Lombar-
dia.

EA quæ nunc Lombardia propriè dicitur, pars est Italiae, urbium
splendore, agrorumque cultu lætissima. Dividitur autem Pado amne
in

in *Cispadanam* & *Transpadanam*. *Transpadana* rursus dispartitur in Ducatum *Mediolanensem*, *Mantuanum*, & *Venetorum* ditionem.

II. *Mediolanensis* Ducatus caput est α *Mediolanum*, unde Ducatus nomen ac dignitas; urbs magnitudine sua, arcis munitione, atque incolarum numerositate clarissima; armorum bellicorum officina totâ Europâ celeberrima. Secunda à Mediolano est β *Cremona*, magnificis ædificiis superba. Sequuntur γ *Comum*, δ *Papia*, ϵ *Novaria*; & in *Cispadana* Lombardia sub eadem ditione ζ *Alexandria* ac η *Dertona*.

[α *Mediolanum*, vulgo *Milano*, ceteras Italia urbes incolarum multitudine, unâ exceptâ *Neapoli*, longè superat. ϵ *Cremona* à *Pado* abest 1500 passibus: cuius tamen inundationes experitur. *Arx* ejus turrim habet admiranda altitudinis: unde natum proverbium, *Unus Petrus Romæ; Unus portus Anconæ; & una turris Cremonæ*. γ *Comum* ad *Larium lacum* est, qui inde *Comensis*, vulgo *Lago de Como* dicitur. Est verò *Comum* ab *Anshelmo Pusterulo Archiepiscopo Mediolanensi* excisum, quod antistitem, quem ipse obtulerat, recipere noluisse. Fuit tum in edito loco positum: post eo restauratum, quo nunc visitur. Castellum habet, quod *Turris Rotunda* dicitur. Ipsa urbs dives deliciis affluit. Incolæ ejus sunt industrii. *Pauli Jovii Historici* patria est. δ *Papia* olim *Ticinum*, vulgo *Pavia*, ad *Ticinum fluvium*, qui hodie vulgo *Tesino* dicitur, habet *Therotrophium muro cinctum*, in quo *Franciscus I Galliarum rex victus in Casarianorum venit potestatem*, *Picighitone*, quod olim *Forum Diuguntorum* ad *Humariam fl.* in custodia detentus; donec *Madritium in Hispaniam abduceretur*. ϵ *Novaria* vulgo *Novara* & *Navara*, ad flumen ejus nominis est, quod hodie vulgo *La Gogna* dicitur; *Petri Lombardi & Comestoris* patria. Ad *Novariam* *Ludovicus Sfortia* captus est anno 1500. ζ *Alexandria* vulgo *Alessandria della Paglia* ad *Tanarum fl.* ab *Alexandro III pontifice* nomen habet, cum antea *Cæsarea* appellaretur. Conditâ est anno 1178. contra *Fridericum Barbarossam*. η *Dertona*, vulgo *Tortona*, à *Friderico Enobarbo* eversa, à *Mediolanensibus* restaurata, nunquam ad pristinam rediit dignitatem. Ad Ducatum istum porro, quæ referuntur, nobiliora sunt, *Caravacium*, ad quod *Veneri à Francisco Sfortia Mediolanensis exercitus præfecto profligati sunt*; *Bicoca*, ubi *Galli à Angleria Comitatus* caput; unde *Prospero Columna* anno 1522 victi sunt. *Angleria* *Comitatus* caput; unde *Principes Mediolanenses* orti. *Job. Galeatius III à Wenceslao Imperatore* creatus est *Comes Anglerie*, & regionum *Verbano* adjacentium anno 1397. Olim mille passibus aberat à lacu: *Mortaria*, ad quam *Carolus M. Longobardos magna clade* affecit; unde nomen nata est: quum antea *Silva bella* vocaretur: *Lauda*, vulgo *Lodi*, ad *Adduam fl.* sita, à *Mediolanensibus* 1158 eversa: sed auspiciis *Friderici I.* restituta: *Soncinum* à *Friderico I* eversum, & restauratum; à *Mediolanensibus* incensum, & reparatum. *Aetiolinus tyrannus* ibi mortuus est. Ducatus ille *Mediolanensis* feracissimus est. Ad *Mediolanum* tanta oryza copia provenit;

Transpadana.
Ducatus
Mediolanensis.
Mediolanum,
Cremona.
Comum.
Papia.
Novaria.
Alexandria.
Dertona.

Cremona.

Comum.

Papia.

Novaria.

Alexandria

Dertona.

Caravaciū.

Bico. a.

Angleria.

Mortaria.

Lauda.

Soncinum.

Mediola-

nensis.

Ducatus
fertilitas,
Mediola-
nensium
mores.

nit; ut per universam Italiam & Galliam deportetur. Cremonensis ager vino & fructibus dives est: sicuti Ticinensis lino, & Landensis pasuis. Mediolanenses ingenio valent, artibusque mechanicis sunt deditissimi: unde proverbium. Evertendum esse Mediolanum, ut universæ Italiæ provideatur. In vestitu splendidi sunt ac lauti; unde plerique, veluti Biantis sectatores, omnia sua secum portant. Minus Zelotypi sunt, minusque vindictæ cupidi, quam reliqui Itali: mulieres operis Phrygi perhibentur peritissima.]

Mantuanus Ducatus.

Ducatus
Mantuanus.

III. a Mantua, quæ nomen Ducatus dedit, in palude vel lacu sita est, urbs amoenissima, sedes & domicilium nobilissimæ Gonzagarum familiæ.

Mantua.

[a Mantua, vulgo Mantova in medio stagni, quod Mincius facit, non procul inde in Padum influens, sita est. Quamquam verò natura & arte esset munitissima, à Cesarianis copiis tamen intercepta & expugnata est anno 1630: ac facta pace Duci suo reddita. Palatium Ducis adeo magnificum & amplum est, ut quinque Reges possit hospitio excipere, ipso Duce haud excluso. In eo enim 550 numerantur conclavia, pretiosis stragulis & anlais ornata. Ipsam Mantuam in lacu tres veluti urbes sepium, il The Palatium magnificum; Borgo di S. Giorgio; & Porto Fortere. Hoc Ducatu porro continentur Castellum Gubernium, vulgo Gauvernolo, ad Mincium fl. ad quod Leo Pontifex Attila occurrere traditur. Habet locus hic Catractam, cuius vi circumjacens regio inundari potest. Guardistallum sive Guastalla duobus Conciliis sub Urbano II & Paschasio II nobilis. Sabionetta cum arce firmissima: Castilio Stiverorum, vulgo Castiglione della Stivère, urbs permunita cum arce; unde Ludovicus Gonzaga ortus: in Montisferrato Mantuano Casale S. Evasii, vulgo Casal S. Vas, urbs totius Europe munitissima, cum arce hexagona: Pons Sturæ, ubi arx munita, ad quam Ludovicus Sfortia Mediolanensium Dux à Gallis captus primum deductus est: Aquæ, vulgo Acqui, Georgii Merula patria; qui se Staticlatem appellat ab antiquo urbis nomine, quo Aquæ Staticlorum fuit dicta. Thermae hiæ restant pulcherrime. Ipsa vero civitas civilibus discordiis attrita pene concidit. Mantuana regio abundat frumento, pecoribus & piscibus. Vinum tamen ejus non laudatur; quoniam fere austerum est. Pannus Mantuanus & tapetes in pretio sunt. Mantuani ad domandos equos à natura videntur facti; unde illi qui testes sunt peritissimi. Habentur tamen ingenii hebetioris ob aeris gravitatem & crassitiem. Ad bonas literas percipiendas minus creduntur idonei, quam ad alia negotia, & familiam curandam.]

Castellum
Gubernium,
Guardi-
stallum.

Sabionetta.
Castilio
Stiverorum,
Casale.
Pons Sturæ,
Aquæ.
Mantuana
regionis
fertilitas.

Mantuano-
rum mores.

Ditio Ve-
netæ.
Frixia.
Bergomum.
Crema,
Peschiera.

Veneta ditio in Lombardia.

IV. Venetæ ditionis sunt in Lombardia a Brixia, & Bergomum, & Crema & d. Peschira, urbes celeberrimæ: quarum duæ posteriores minime habent validissima.

[a Bri-

[Brixia, Italis Brescia, Bergamo ad 30 millia passuum distat, ad Garziam amnem Brixia] validis muris & castello, quod egredi gubernator nunquam audet, munita, opibus florens, Veneta urbis Sponsa appellatur. β Bergomum, vulgo Bergamo inter Bergomum, Mediolanum & Brixiam situm, ambitum cum IV suburbii adjacentibus non minorem Mediolano habet; cuius incolae faceti à moribus & ingenio audiunt. γ Cre- Crema, ma à Laude Pompeja X millia passuum distans in pulchra & fecunda jacet plani- Peschiera. tie. δ Peschiera ad lacum Benacum est, qui vulgo lago de Garda.]

Lombardia Cispadana.

V. In Lombardia Cispadana sunt Ducatus tres: *Parmensis, Mutinen.* Lombardia
is, & Montisferratenfis Ferrariensisque ditionis loca. Cispadana.

Parmensis Ducatus.

VI. *Parmensis Ducatus* caput est α *Parma*, urbs egregia, illustris- Ducatus
simæ Farnesiorum familiæ domicilium. Secunda est β *Placentia*, illi nul- Parmensis.
lare, nisi dignitate, inferior.

[α *Parma* ad fluvium cognominem est, qui inde haud longè in Padum se effundit. Parma,
 β *Placentia*, vulgo *Piacenza*, haud longè à *Trebia* & *Padi* confluentibus, egregie Placentia,
 munita, Academia nobilitatur, & obsidione illa, quam à *Totila* oppugnata, pertu-
 lit; quia opidani etiam carnibus humanis victitant. Ad hunc Ducatum porro
 pertinent *Burgus S. Donini*, *Gibellum* à *Gibellinis* olim constructum contra Ca- Gibellum.
 strum *Guelphum*. *Burgus Vallis Tarenfis* ad *Tarum* fl. opidum ditionis Par- Burgus
 mensis firmissimum. *Rossena Corregiani* quondam Principis, hodie munitissima; S. Donin.
 & *Florentiola* in via *Emilia* ad *Lurdam* opidum satis lautum. *Parmensis* Vallis Ta-
 Ducatus cælo gaudet saluberrimo; unde indigene pleriq; sunt max. ϕ *Gioi*. Nihil renfis.
 hic, quod ad vitam & delicias pertinet, deest. *Casæi Parmenses* in pretio sunt. *Pla-* Rossena,
 centinus ager præter illa abundat ferro ac ære: habet quoq; salinas. Cùm *Parmen-* Florentiola;
 ses, tum *Placentini* habentur bellicosi. *Parmenses* tamen moribus sunt suavio- Ducatus
 ribus; *Placentini* vero sunt austeri & morosi. Utriq; sunt solertes & sagaces: In- Parmensis
 juriarum ultores acerbissimi, ac præcipue tori nuptialis.] felicitas.
 mores.

Mutinenfis Ducatus.

VII. Hujus caput est α *Mutina*, Alterum ejus clarum opidum est Mutina.
 β *Regium Lepidum.* Regium
 Lepidi.

[α *Mutina* vulgo *Modena* in viâ *Emiliâ* inter *Regium Lepidi*: quod vulgo *Reggio*; Mutina.
 & *Bononiam*, quod Italis *Bologne* sita est: non tamen eodem plane loco, quo *Mu-* Regium
 tina antiqua, cuius rudera ad *Novam* conspiciuntur. Antiqua illa à *Gothis* & Lepidum.
Longobardis est eversa: *Nova* autem, *Longobardis* oppressis, restituta est. *Libera*
 olim fuit civitas, quæ magna cum *Bononiensibus* gessit bella. β *Regium Lepi-*
 dum in eadem viâ est inter *Parmam* & *Modenam*. Et hæc urbs post *Longobar-*
 dos ejectos videtur reparata. Cæterum huic Ducatui ascribuntur *Aquaria*, aquis
 medi-

Carpi.
Castrum
Novum.
Corregium.
Saxulum.

Mutinen-
um mores.
Ducatus
Mirandula-
nus.
Mirandula.
Concordia.
Agrimiran-
dulanī fer-
tilitas.
Mirandula-
norum mo-
res.

medicatis nobile opidum, Carpi, urbs antiqua & hodie bene munita, Castrum Novum, cognomine Grafinianum, ubi arx munitissima: Corregium, opidum perlantum ac satis munitum, olim Spina Ducis Mutinensis dictum: Saxulum vulgo Saffuvalo. Mutinensis ager frumento, oryza ac leguminibus abundat: vinumq; habet bonum. Sed Regiensis ager caelum habens gravius infeliciores est: sues tamen pingues habet: sicut Corregianus multa pecora, & Carfinianus fodinas metallicas. Mutinenses habentur bellicosi, & singulari in Principem suum fide, cauti & solertes. Sed Rhegienses parum cauti judicantur. Ducatus Mirandulanī caput est Mirandula olim exigua. Probe munita est, quum eam Julius III Pontifex obsideret. Concordiæ Comitatus in Mirandulorum Ducum est ditione. Ejus caput, à Sigismundo Imp. constitutum est Concordia olim munita: cujus munitiones à Galeatio II disjectæ: post tamen urbs reparata indies lautior evadit ad Sectum fl. posita. Ipsa regio frumenti, oryza & vini ferax est: & magnos pecorum alit greges. Mirandulanī habentur bellicosi, hospitales, liberales, faceti, bonaq; indolis.]

Ager Genuensis, vulgo Riviera di Genova.

Ager Ge-
nuensis,
vulgò Ri-
viera di
Genova,
Genua.

Savona.
Vintimi-
glia.
Albenga
Serezzana,
Genua.

VIII. Caput regionis est à Genua; urbs omnium Italicarum ædificiorum splendore ac magnificentia superbissima; quippe in eo vicco, qui novus, vulgò *Strada nuova*, dicitur, nulla est domus, quin digna regem vel potentissimum excipere. Hujusmodi autem plures passim in urbe, maximeque in suburbiis invenias, omni deliciarum genere, ut sunt Italarum ingenia, instructissimas. Cæterum Genuenses in Regis Hispaniarum clientela sunt. Secunda à Genua est β Savona, lepida sanè ac lauta. Sequuntur γ Vintimiglia, δ Albenga, & Serezzana, in Tusco solo sita, egregio munimento, ac militum præsidio.

[α Genua, vulgò Genova ad litus maris Ligustici, anno C. 935 à Saracenis incensa, ac opidani aut occisi, aut abrepti: sed Venetorum Ducis ope reducti sunt, ac urbs magnificentius reparata. Hodie ambitu suo continere dicitur sex millia passuum. Portus clauditur mole sexcentorum passuum; habetq; in promontorio Pharum elegantissimi operis. Præ cæteris urbis palatiis illud eminet, quod est Auriacum des Doria, planè regium. Via urbis pleraque angustæ sunt, & obscuræ; quoniam ædes excelsæ efficiunt lumini. β Savona ad Vada Sabatia cultissima urbs, olim libera: cujus portum obstruxere Genuenses; Gregorii VII, Sixti IV, & Julii II patria est. γ Vintimiglia olim Albium Intemelium, ad Rutubam fl. ostium est. δ Albenga, olim Albium Ingaunum dictum, urbs maritima, & elegans, è cuius regione insula est, vulgò Isola d' Albengo, olim Gallinaria, à Gallinis sylvestribus dicta, quibus etiamnum abundat. Reipublica Genuensis loca maritima porro sunt, Naulum, urbs olim opulenta: sed post attrita: forte quod præfatus sui minas contempisset, qui cives reprehendebat, quod ferrum ad Barbaros deferrent. Por-

Savona.

Vintimi-
glia.
Albenga.

Naulum.

tus

tus Delphini vulgo Porto Fino; Rapalum, Portus Veneris, *Genuensium colonia*, ab iisdem bello Pisano disiecta. Spetia, Lerice. Mediterranea loca; Tabia, vulgo Taggia, Gaviium, opidum lautum ac permunitum: Claverinum, vulgo Chiavari. *Gennensibus* præterea ascribuntur Monachium vulgo Monaco, portu gaudens commodissimo: Onilia vulgo Oneglia, ad Imperialem fl. in valle feracissima, ab Hispanis occupata; sed jam Sabauda reddita: Marrum, vulgo Marro, Comitatus caput; Finarium vulgo Final; Torelia, vulgo Toreglia non procul à monte Bruno; & Pontremulum, vulgo Pontremoli, ab Henrico Imp. dirutum, quod Romam eunti transitum denegasset; sed restitutum. In ditione erat Ducis Mediolanensis: Ab Hispanis occupata est. Liguria olim sterilis credita, quam tamen incolarum industria reddidit fertilissimam. Celebratur vinum Tabianum & Taggianum, quod Apianum Muscat dicitur. Omnis tractus inter Genuam & Nervium amœnus est: cultusq; tot prædiis magnificis. Habentur Genuenses parum hospitales, & lucro inhiantes; foris splendidi, domi tenaces. Femina splendide vestiuntur: juniores in luxum profusa, vergente ætate, ad pietatem feruntur. Galli perfidia eos haud obscure insimulant: Quare, quum sese obtulissent in tutelam Ludovici XI Regis Gallia, ipse eos damoni addixit, tanquam tali domino dignos.]

Porto Fino;
Rapalum.
Portus Veneris,
Spetia.
Lerice,

Agri Genu-
culis fertili-
tas.

Genuensium
mores,

CAP. XXXVII.

Tuscia, Romaniola, Marchia Anconitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.
Tuscia vulgo Toscana.

I.

Tuscia, Magni Ducatus titulo ad sublimen inter Italicas regiones dignitatem elata, caput habet ac Ducum sedem a Florentiam, vulgò Firenze, urbem, si unam Antverpiam excipias, totius Europæ pulcherrimam, templorum splendore maximè conspicuam. Libera atque opulenta fuit civitas, antequam Medicorum familia Principatum occuparet.

Tuscia s.
Toscana.

Florentia.

[a Florentia arcem habet firmissimam & propugnacula, quibus opidani in officio continentur. Eam ad Apennini radices sitam Arnus fl. interluit, ibi epilepsia magis familiaris est, quàm alibi in Italia. Ex ea civitate orti Clemens VII. Leo X & XI pontifices, Americus Vesputius, Johannes Bocatius, Marsilius Ficinus, Picus Mirandula, Angelus Politianus, & Hieron. Savanorola, Accursius &c. Magni istius Ducis dominium commodè dividitur in Antiquum & Novum. Ad Antiquum referuntur, præter Florentiam, Pisæ, Aretium, Pistoria, Pescia, Monte Pulciano, Cortona, Pratum, Volterra, Fiesole, Colle, Ilborgo, S. Sepolchro. In Novo sunt Senæ, Montealcino, Chiuci, Grosseto, Savo.]

Florentia,

Hetruriæ
Ducatus
Antiquus
& Novus.

Savona, Pienza, in Elba *insula* Cosmopolis à *Cosmo Duce*, qui eam communiavit, dicta &c.]

Luca;

II. α *Luca* sui juris civitas opulenta ac maximè splendida munitaque, Imperiali libertate gaudet. Haud procul *marmora* magna copia cæduntur, totius *Italiae* nobilissima.

Luca.

[α *Luca* ad *Ansa*rem, qui vulgo *Serchio* dicitur sita, *Xantis* *Pagnini* patria est.]

Pisa.

Liburno,
Livorno.

III. α *Pisa*, libera quondam ac potens terra marique civitas, nunc propemodum incolis deserta, Magno *Etruriae* *Duci* paret. β *Liburno* portui, vulgò *Livorno*, sive *Ligorno*, & *Liorno*, ad antiquam claritatem hoc novum decus accedit, quod recens à Magno *Duce* in summum splendorem restaurata est. Portus est in celeberrimis *Italiae* haud postremus, Magni *Ducis* secessu ac *triremium* statione insignis.

Pisa.

[α *Pisa* ad *Arnum* olim potentissima *Reip.* caput multa praeclare gessit. *Sardiniam* *Saracenis* extorsit: *Carthaginem* donavit, ejusq; *Regem* vinctum abduxit: *Majorca* *Regem* interfecit: *Genuenses* saepe vicit, & *Pontifices* restituit. Ab *Ugolino* tyranno male excepta est. *Florentinis* quum fuisset prodita, à *Carolo VIII* *Franciae* *Rege* libertatem recepit. Sed tamen in *Hetruriae* *Ducis* venit potestatem. Illustrem habet *Academiam*, & sedes est *Equitum* *S. Stephani*. β *Liburnus* portus olim fuit *Pisanorum*, quum florerent: sed urbs à *Genuensibus* everisa, parce constituta, ad *Pisanos* rediit. Inde à *Carolo VIII* *Galliae* *Rege* vindicata paruit *Florentinis*; ac ita demum in Magni *Ducis* potestatem venit. Portui praefacet *Pharus*, jactaque moles, quae portum claudit. Ipse locus olim caeli gravissimi, nunc, paludibus exsiccatis, gaudet gratissimo. Quing; praecingitur aggeribus, & duplici propugnaculo.]

Livorno
seu portus
Liburnusq;Hispani
opida in
Hetruria
maritima,Senæ,
Plombino,
Telamon,
Orbitellū.
Portus
Herculis,
Portus
Longonis,
Senæ.

IV. α *Plombinum*, β *Telamon*, γ *Orbitellum*, & δ *Portus Herculis*, *Hispani* *Regis* imperio subiecta opida, validis *Hispanorum* praediis custodiuntur.

[α *Plombinum* seu *Piobinum* *Hispanis* ereptum hodie tenent *Galli*. β *Telamon* portum antiquitus habuit, qui desecit: Novus autem munitus est. γ *Orbitellum* opidum in lacu cognomine munitissimum, *Gallorum* clade hoc seculo nobilitatum est. δ *Portus Herculis* urbs permunita est, cui imminet *Mons Philippi*: Portum *Longonis*, vulgo, *Porto Longone*, à longitudine ita dictum nupero bello *Galli* eripuerunt *Hispanis*.

V. *Senæ*, vulgò *Siena*, in medio ferme *Tusciae* sita urbs, meritò inter principes *Italiae* connumeratur. Libera quondam ac latissimo territorio potens civitas, nunc *Etruriae* *Ducis* dicto audiens est.

[*a* Senæ vulgò Siena, in colle jacens, urbs Æneæ Silvii, Alexandri VII pontif. Senæ, & Catharinæ Senensis patria, Academiâ nobilis est. Fanum habet B. Virginis celebre, à qua literas missas jactitant Senenses. Urbi arx imposita pentagona. Lingua Italica nullibi purius colitur, quàm in hac urbe; adeo ut rustici etiam eleganter loquantur.]

VI. Reliqua Tusciæ opida sunt *a* Aretium, *β* Cortona, *γ* Volaterræ, *δ* Pistoria: quarum hæc inter amœnissimas Italiæ censetur, & Præ-
tum item & Poggium, summarum deliciarum sunt loca.

[*a* Aretium olim potens, in amœna valle situm, Guidonis monachi patria, qui voces Musicales, ut, re, mi, fa, sol, la, invenit; à vini præstantiâ etiam commendatur. *β* Cortonæ mœnia ab Aretinis everfa sunt. *γ* Volaterræ, Raphaëlis Volaterrani patria; ubi sunt salina, fodina aris, alabastri & lapidis Lazuli. Urbs hac ab Hunnis olim everfa, Othonis I Imperatoris auspiciis restituta, tandem cessit Florentinis & magno Duci. In agro Volaterrano aqua tanto strepitu, tantaque violentia ebulliunt, ut ad decimum usque pedem exiliant, nec sine sonitu decidunt; adeo fervent, ut injectæ carnis ossa nuda statim emergant. Aqua ista, si densos emittunt vapores, pluviâ prænunciant. *δ* Pistoria hand procul à Stella fl. sita, à Desiderio Longobardorum Rege mœnibus cincta, quæ à Florentinis post disjecta sunt. Nunc post varias calamitates videtur respirare. *e* Pratum in numero est quatuor castrorum in Italia minutissimorum, à Friderico II conditum; B. Virginis cingulum hic ostenditur. Hettruriæ solum fecundissimum est; fert quippe oleum, frumentum, vinum, legumina. Senensis ager ferax non satis excolitur; unde squalet. Aër purus est, nisi in partibus maritimis, quem istis in locis vix perferunt exteri. Magnus est præprimis circa Radicofanum, ob crebras moros, serici proventus. Argentum, ferrum, æs, alumen, & varii generis marmora illa habet regio. Lucensis ager abundat oleo, vino, castaneis; verum frumentum non satis feliciter profert. Univerfa illorum regio incolarum industria & prædiis pulcherrimis amœnissima facta est. Florentini perhibentur callidissimi & mercatura dediti, in quam avide feruntur & ipsi nobiles. Parci sunt & tenaces. In præliis strenui, & exploratores sagaces. In pugna de præda parum solliciti, de victoriâ tantum cogitant; quæ res eis sæpe salutis fuit. Egere condonant injurias, Zelotypiâ laborant: Ipsorumque dialectus cæteris Italiæ ob suavitatem antepositur. Pisani olim fortes & vitæ prodigi; unde magnarum opum habuerunt Remp. quæ discordia civium defecit. Jam plerique literis vacant, & docto perfruuntur otio. Senenses ad rem minus sunt attentî, quàm reliqui Tusci: liberales, philoxeni, splendidi. Libertatem acrius propugnaverunt, non solum viri, sed etiam femine. Servitutem impatientius tulere; donec Magni Ducis liberalitate, dum eis in annonæ caritate subveniret, permoti sese submiserunt. Lucenses habentur ingeniosi, solertes, philoxeni, prudentes ac libertatis amantes. Ita sese gerunt, ut vicinus Princeps sine manifesta injuria

Reliqua
Tusciæ
opida,

Aretium.

Cortona,
Volaterra;

Pistoria,

Pratum,

Felicitas,
Hettruriæ.

Mores Flo-
rentinorum.

Pisanorum
mores.

Senensium
mores,

Lucensium
mores,

ria

ria ipsos invadere non possit. *Vulgus nobiles impense colit. Parci domi, magnifici foris.*]

Massa.

VII. *Massa*, olim *Herculis fanum*, nunc novum *Genuensis familiae Ciborum opus*, *Principatus* titulo censetur: opidum festivum ac amœnum.

Patrimonium Petri.

Patrimo-
nium Petri.

Perusia.
Orvietum.
Aquapen-
dens.
Horti.
Viterbium
Centum-
cellæ.
Braccianū.

VIII. *Etruriæ* pars est *patrimonium D. Petri*, à *a Mathilde* illu-
stri muliere *Ecclesiæ Romanæ* legatum: hinc vulgò *Lo stato della Chia-
sa* indigitatur. Urbium in eo clarissimæ, β *Perusia*, γ *Orvietum*, δ *A-
quapendens*, *Horti*, ε *Viterbium*. Opidum in litore vetustissimum,
quod quondam *Centumcella*, nunc *Cività vecchia*, id est, *Vetus civitas*,
dicitur, portu egregio ac trirremium *Pontificiarum* statione nobile
est. *Braccianum* ad *Sabatinum lacum*, illustrissimæ *Ursinorum* familiæ
Ducatus est.

Perusia.

Orvietum.

Aqua pen-
dens.
Viterbium.

[² De *Mathildis* donatione videatur celeberrimi *Conringii* liber I de finibus *Impe-
rii* c. x. β *Perusiam* qua vulgò *Perugia* dicitur ad lacum cognominem sitam
nobilitarunt *Bartholus*, ejusq. auditor *Baldus* f*ri*. Urbs illa probe munita est,
cum arce. Eam *Totila*, *Gothorum* Rex, post obsidionem x annorum cepit ac ever-
tit: deinde *Longobardis*, qui eam occuparant, extorsit *Carolus M.* A factionibus
Gibellinorum & *Guelforum* multum est vexata. γ *Orvietum*, *Procopio* *Ur-
betana*, & *Urbibentum*, undique præcipitiis & rupibus circumdatum, unde
munitissimum est. δ *Aqua pendens*, seu *Aquula* nomen habet ab irrudentibus
aquis: ejus ager egregie irriguus est. ε *Viterbium* vulgò *Viterbo*, *Anni* *Vi-
terbiensis*, impostoris istius, patria. Ceterum, præter ista loca ad hoc patrimo-
nium *Petri* referuntur *Bolsena* olim *Volsinium*, ubi *S. Christina* servatur cor-
pus: *Tuscanella*, opidum vetustum ac nobile: de quo multa fabulantur *Annius* &
Leander. *Montefiascone* urbs vico suo nobilis, &c.

Romaniola vulgo Romagna.

Romaniola
vulgo Ro-
magna.
Bononia.
Ravenna.
Ferraria.
Ariminum.
Cesena.
Faventia.
Imola.
Bononia.

IX. *Romaniola* fines sunt intra *Foliam* amnem, montem *Apen-
ninum*, *Panarum* flumen & *Padi* extremum versus Septentriones alve-
um. Urbium clarissima ac celeberrima est α *Bononia*, ædificiorum
splendore ac magnificentia in primis censenda. Sequuntur β *Raven-
na* ac γ *Ferraria*. Hæc suum nuper habuit Ducem: at nunc *Romanæ*
Ecclesiæ subjecta. Inde δ *Ariminum*, ε *Cesena*, ζ *Faventia*, η *Imola*,
egregia atque haud ignobilia opida.

[α *Bononia*, vulgo *Bologna*, *Rheno* amni apposta, amœnissima, pulcherrima &
diutissima habetur: antiquissima totius *Italiæ* gaudet *Academia*: hinc mater &
parens

parens literarum appellari meruit. Hac superiori seculo Carolus V, & Clemens VII. amicè congressos suscepit. Aldrovandus Medicus hic docuit. Ravenna.
 venna olim inter paludes, quæ nunc exsecata sunt, sita, à Gallis sub Ludovico XII direpta est. Ferraria.
 Ferraria vulgo Ferrara ad Padæ ripam in palustri loco sita, Ariminum.
 habet Academiam. Arx ejus Clementi VIII duobus millionibus auri constitit. Cesena.
 Olim urbs fuit splendida sed hodie splendor ejus paulatim remittit. Faventia.
 Ariminum, vulgo nunc Rimini, urbs maritima, Concilio, quo Orbis se pœnè Arianum Imola.
 factum ingemuit, nobilis. A Gothis oppugnata, à Vitalliano Justinipraefecto fortiter Forli.
 defensa est. Jacet in planitie, imminet ei à meridie collibus. Sarfina.
 Cesena vi- Marchia
 no gaudet optimo; urbs admodum frequens est. Arx, quæ ei imminet, à Friderico Anconitana.
 II fuit condita. Ducatus.
 Faventia vulgo Faenza à Lamone fl. in duas secatur partes. Urbinas.
 Arx ejus à Friderico II exstructa est. Hic ex creta parantur vasa totius Italia
 pulcherrima. Imola.
 Imola olim Forum Cornelii dicta. Huc quoque pertinent Fo-
 rum Livii vulgo Forli, Sarfina Plauti patria &c.]

*Marchia Anconitana, Ducatus
Urbinas.*

X. Urbium in Anconitana regione opulentissima est *α Firmum*.
 At portu celebri notissima *β Ancona*. Cætera loca notatu digna, *γ A-*
sis, vulgò *Jesi*, *δ Macerata*. Hinc in Ducatu *Urbinati*, *ε Urbinum*, *ζ Fa-*
num, *η Senogallia*, *θ S. Leo*, *ι Forum Sempronii*.

[*α Firmum seu Firmum*, Lactantii patria, vulgo Fermo ad litus jacet. Firmium.
β An- Ancona.
 cona hodie Judæorum receptaculum est: olim in eâ urbe veluti in altera Tyro Pur-
 pura fuit tincta. Portus ille hodie fere obstructus est. *γ Aesis* jacet ad *Aesim* fl.
 nunc Fiumecino. *δ Macerata* gubernatoris sedes est. Erat urbs Comitatus Macerata.
 Feltrensis. In Marchia illa præterea sunt Civitas nova, vulgo Citta Nuova, Civitas
 nobile & frequens opidum in monte hand procul à mari situm. Fabrianum, ubi nova.
 charta in maximâ copia parantur laudatissima, lautè edificatum & dives: Princi- Fabrianum.
 patius caput est. Lauretum vulgo, Loreto, ubi cubiculum B. Virginis visitur, Lauretum.
 in quo illi facta annunciatio; translatum creditur ab angelo primum ex Nazareth
 in Illyricum, inde Venetias, ac porro Loretum. Templum hoc, ingentibus thesau-
 ris refertum est. Opidum egregiè munitum magnificas & splendidas habet ades.
ε Urbinum vulgo Urbino dicitur; Raphaëlis pictoris patria Belisario olim de- Urbinnm.
 dita, cum fons urbis exarasset. Fanum.
ζ Fanum vulgò Fano à Fortune fano ita di- S. Leo.
 ctum: à Totila eversum; restauratum à Belisario. Senogallia.
η Senogallia aqua dulcis
 penuria laborat. *θ Fanum S. Leonis*, vulgò S. Leo, est opidum adeo muni-
 tum; ut nulla vi expugnari possit: ideo Duces Urbini thesauros suos hic asserva-
 bant. Captum tamen est à copiis Leonis Pontificis, & tradita Florentinis. Luit-
 prandus vocat Montem Feretratum. Inde Comitatus de Montefeltre nomen
 accepit. Forum
ι Forum Sempronii vulgò Fossombruno dicitur, ex ruinis Fori Sempronii.
 Sempronii antiqui, quod V millibus passuum à Metauri fl. ripa distabat, excita-
 tum. Ad mare est Pisaurum vulgò Pesaro, cujus incolæ per pauci quinquage-
 simum

simum ætatis annum attingunt; quod fieri existimant partim ex cæli gravitate, qua æstivis præcipue mensibus premuntur, partim ex immodico usu ficuum, aliorumque fructuum dulcium, quibus ager iste abundat. Urbs illa putatur nomen accepisse Pisauro fl. cui adjacet. A Totila diruta est: ac à Belisario restituta. Est satis lauta ac elegans. At portus ejus adeo obstructus est, ut exiguas naviculae tantum admittat.]

Romanus ager, vulgo Campagna di Romana.

Romanus
ager vulgo
Campagna
di Roma.

XI. Princeps agri Romani est Roma; Orbis terræ quondam caput, at nunc etiam ob Pontificis maximi sedem, omnium illustrissima atque celeberrima; de qua præstat tacere, quam pauca dicere,

Tibur.

XII. Reliqua opida agri Romani, alioquin nobilia satis, Romanæ urbis propinquo splendore obscurantur. In his a Tibur, nunc Tivoli, hortus Atestini Cardinalis multiplici amœnitate, ac vario genere deliciarum, clarum per totam Italiam reddit; sed ipsum opidum longe antecunt β Tarracina & γ Præneste.

Tartacina,
Præneste.

Tibur.
Tarracina,
Præneste
f. Pilastrina &c.
Frascati,
Alba,
Ostia.

[a Tibur ad Anicnem, qui vulgo Teverone dicitur, jacet: ubi præcepti Anienis fluvii visitur lapsus. β Tarracina sive Terricina, olim Anxur dicta, in ora maritimâ ad Usentis ripas est. γ Præneste, vulgo Pilastrina dicitur, opidum angustum, nec satis munitum, est in ditione Barberinorum. Reliqua opida clariora hinc sunt Frascati olim Tusculum. Prædia hodie habet magnifica: in quibus illud, quod erat Pauli III, elegantissimum est. Alba agrum habet fecundum, vineis & arboribus ad delicias costum. Ostia à Saracenis eversa, à Leone IV restituta, adductis ex Corsica colonis. Arx ei appositâ est à Martino V ad litoris tutelam, quam Julius II fecit firmiorem. Habet Ostia cælum gravius.]

Ducatus Spoletanus.

Ducatus
Spoletan⁹,
Ducatus
Spoletani
opida.
Spoletum,

XIII. In a Ducatu Spoletano sunt β Spoletum, γ Augubium, δ Fulginium, ε Interamnia, ζ Narnia.

Augubium.
Fulginium.

[a Ducatum Spoletanum, inter Apenninum montem & Tiberim situm, tenet Pontifex Romanus. β A Spoletum Ducatus nomen est. Urbs illa adeo placuit Theodorico, ut prætorium in ea edificaret, a Gothis post eversa, à Narsete restituta est: Deinde à Friderico Barbarossa destructa est; atq; iterum à Perusinis. Hodie tamen lauta est, & probe munita. γ Augubium vel Igubium olim Iguvium dictum est. δ Fulginium hodie Fuligno vocatur. In valle amœna, quam Tinnus seu Topinus fl. eluit ac dividit, situm. Anno 1281 à Perusinis fuit direptum, qui ea de causa à Martino V anathematis fulmine petiti. Condimenta Fulginensia in pretio sunt. ε Interamnia, hodie Terani vel Terni dicitur, rupibus altissimis clausa; in valle jacet lapidosa ad Narem fl. ex quo aqua deducta urbem ambit.

Interamnia,

ζ Et.

§ Et Narnia vulgo Narni in colle sita, cujus radices Nar alluit. In hoc Ducatu
 præterea sunt Assisium in monte positum, S. Francisci patria est. Ameria, vul-
 go Amelia in colle sita, Roscii Amerini quem Cicero defendit, patria. Tuder vul-
 go Todi, in colle posita urbs, superiori seculo civilibus discordiis attrita panē ja-
 enuit; S. Martini, qui à Constantio III in exilium fuit pulsus, patria. Nursia
 vulgo Norcia, antiqua urbs: inter montes sita, frigori obnoxia, patria est Sertorii,
 matris Vespasiani: & S. Benedicti. Reate vulgo Rieti urbs antiqua in palustri
 loco posita: & Mons Falconis. Agri Romani aer parum salubris est: cum ob
 Pomptinas paludes, & solum humidius, tum quia parum colitur; Adde etiam ru-
 dera, quibus malignus aer continetur. Aqua verò ejus saluberrima sunt, maxi-
 mè verò Tiberis; qua infra urbem hausta ad aliquot arnos purissima ac suavissima
 conservantur. Ager Sabinus olei ac vini satis ferax est. Uvas habet passerinas
 dictas, absq; acinis, Corinthiacis similes, quibus Romani delectantur. Patrimo-
 nium Petri abundat frumento, vino, oleo. Orvietani seu Urbe Vetani agri
 aer saluberrimus est: nihil ibi deest ad delicias. Perusinus ager profert fru-
 mentum & vitum generosissimum: lacus vero Perusinus ingentem habet copiam
 piscium. Ducatus Spoletani ager fertilissimus est, Marchiæ Anconitanæ
 aer in multis locis gravior est; antiquam tamen hætenus retinet fertilitatem. Car-
 nes hic sunt saporis suavissimi. Linum fert, ex quo tela Anconitana per univer-
 sam Italiam in pretio sunt. Cera Anconitana ceteris candidior est. In Ducatu
 Urbino pauci indigena ad annum quinquagesimum perveniunt. Romandiola
 frumenti adeo ferax, ut sæpe geminos aluerit exercitus Hispanorum & Gallorum,
 sine caritate annona. Bononiensis ager adeo fecundus, ut inde cognomentum
 sortita, quo vulgo la grassa, id est, pinguis dicitur. Ferrariensis ager frumen-
 tum & legumina ad vicinos etiam emittit. Lini & cannabis magnam fert copiam.
 Aer tamen habetur crassior. Iste tamen ager molestis Padi fl. inundationibus
 obnoxius est. Ceterum Romani agri incolæ, Viterbieneses & Orvietani, seu
 Urbivetani curia Romani addictissimi sunt, ac toti in eo sunt, ut liberos suos in
 eam promoveant. Romani ad omnem auram fortuna mobiles, deliciis deditissimi.
 Roma urbs nomine potius, quam re sancta est. Sabini voluptates sectantur. Pe-
 rusini ingeniosi sunt, liberales & fortes. Mulieres hic totæ sunt in eluendis & po-
 liendis manibus. Spoletani sunt animosi, & ceteris Italis fortiores: Odii tena-
 cissimi, quod sæpe ad liberos & nepotes cum hereditate transit. Multi ex istis glo-
 riantur se avorum aut proavorum extitisse ultores. Picentes in exteros sunt hu-
 mani, superbe vestiuntur tam viri, quàm femina. Sese invicem impensius colunt,
 quod per reliquam Italiam minus usitatum est. Urbinates Zelotypia supra ce-
 teros Italos dicuntur laborare: in exteros parum sunt humani. Ravennates &
 Romaniolæ incolæ sunt robusti; ad arma tractanda apti, laboribus dediti, indu-
 strii, prudentes; sed ad rem suam attentii. Bononienses sunt ingeniosi, ad artes
 liberales & Mathematicas disciplinas veluti nati, Philoxeni, & liberales; equitan-
 di peritia excellentes: Pictores & sculptores inde orti celeberrimi. Ferrarienses
 sunt duri, inhumani, crudeles, sordidi ac tenaces.

Narnia,
 Assisium,
 Ameria,
 f. Amelia,
 Tuder f.
 Todi,
 Nursia, f.
 Norcia,
 Reate f.
 Rieti.
 Mons Fal-
 conis.
 Agri Sabini
 felicitas,
 Fertilitas,
 Parrimonii
 Petri, & agri
 Orvietani.
 Agri Peru-
 sini. Ducat.
 Spoletani.
 Marchiæ
 anconitanæ
 fertilitas.
 Urbini Du-
 catus qua-
 litas,
 Felicitas
 Romandi-
 læ & agri
 Bononiensis.
 Ferrariensis
 agri natura;
 Mores Ro-
 manorum
 Viterbien-
 sium.
 Orvietano-
 rum,
 Sabinorum,
 Perusinor.
 Spoletano-
 rum.
 Picentium,
 Urbinatiu.
 Ravenna-
 tium,
 Romandi-
 lam inco-
 lentium.
 Bononien-
 sium. Ferrar-
 iensium,

CAP. XXXVIII.
De Regno Neapolitano.

I.

Regni
Neapolita-
ni fines &
magnitudo.

Hinc reliquum Italiae, quicquid à *Fundis* opido, & *Liris* fluvii fontibus, *Apennino* monte, *Truonto* amne, & utroque mari Infero Superioreque includitur, *Neapolitanum* vocatur *Regnum*, ab urbe *Neapoli*, capite suo. Longitudo ejus est à *Truenti* amnis ostio ad *Bruitium* usque promontorium, vulgò *Capo Spartivento*, mill. German. xc. Latitudo ab *Athenæo* sive *Minervæ* promontorio, vulgò *Massa*, haud procul *Neapoli*, ad promontorium *Gargani* montis, vulgò *Monte di S. Angelo*, mill. German. xxx.

Tancredus.

II. In regni formam redacta est hæc regio hoc modo. Cui circa annum Christi c 10, *Sarraceni* hoc terrarum, unà cum *Sicilia* insula occupassent, *Tancredus* quidam *Normannus*, prognatis duodecim filiis, egestate compulsus, Italiam assumptis liberis petiit, operamque suam contra *Sarracenos* obtulit. Ibi tum re bene gesta, *Sarracenis*que Italia ac *Sicilia* ejectis, portiones ei & filiis assignantur in utraque terra. Postea *Robertus*, unus ex filiis, *primus Apuliæ & Calabria Dux* pronuntiatur.

Robertus
primus
Apuliæ &
Calab.
Dux.
Rogerius
Rex
Sicilia
duplex.

III. Dein hujus filius a *Rogerus* primus terrarum *Neapolis* & *Sicilia* sub uno regno comprehensarum *Rex* creatur. Regnum ipsum *geminarum Siciliarum* nomine appellabatur; nam quod nunc in Italia *Neapolitanum* dicitur regnum, tunc *Sicilia cis pharum* seu *fretum* vocabatur; ipsa autem insula *Sicilia, trans pharum*.

[a Quum Apuliam & Calabriam finitimasque provincias Græci vexarent & Sarraceni, Normannorum opera, qui ex Gallia Normannica oriundi, feliciter repressi sunt; iisque sedes ab Henrico Sancto Cesare vel Conrado Saliquo illic concessa. Rogerium verò Ducem Rogerii Gibbosi filium Anacletus II Innocentio II oppositus Papa Regio nomine & diademate ornavit tempore Lotharii Saxonis Imperatoris anno 1130: quam tamen dignitatem Rogerio postea confirmavit Innocentius iste, anno C. 1039. Hermannus Contractus ad ann. 1022. Otto Frisingensis l. 1. de gestis Friderici c. 2. Baronius ad ann. 1130. n. 52.]

Divisio
regni,

IV. At divisum mox in duo regna, duos pariter Reges accepit: quorum alter in Italia, Apuliæ sive Neapolis; alter in insula Sicilia Rex appellatus est. Dehinc variam utrumque regnum Dominorum mutatio-

tatio-

tationem passum est. Quippe in Neapolitano regno primi *a* Norman-
ni Galli Reges fuere; post *β* Suevi Germani; mox iterum *γ* Galli Ande-
gavenses; dein *δ* Arragonenses Hispani: Jamque tertio *ε* Galli; iterum-
que *ζ* Arragonenses: tandem *η* Castiliani Reges obtento totius Hispaniæ
Imperio, in Neapolitano etiam regno in Arragonensium locum suc-
cesserunt.

[*α* Rogerio isti primo Apuliæ & Calabria Regi successerat anno 1153 Guilielmus
cogn. Malus, à Papa Hadriano divis devotus, sed mox in gratiam receptus: & huic
anno 1166 Guilielmus II cognomento Bonus. At hujus filius notus Tancre-
dus utriusq; Siciliæ Rex ex testamento patris creatus, Cœlestini III Papa gratiam
demereri non potuit; qui contra eum Constantiam anum, è cœnobio exemptam,
& Henrico VI, Friderici I Imperatoris & Sueviæ Ducis filio, despondit, & regni
hæredem nuncupavit. Fridericus II Imperator Henrici VI, filius ex Constantiâ
illâ natus, ductâ in uxorem Jole, Johannis de Brenna Hierosolymitani Regis fi-
liâ, jus regni illius consequutus est; Unde Reges Siciliæ se postea reges quoq; Hie-
rosolymorum scripsere. Sed quum pontifices Romani implacabile in hunc Fri-
dericum ejusq; posteros concepissent odium, Urbanus IV. *γ* Carolum I Andega-
vensensem contra Manfredum è Gallia evocavit, qui Manfredo primum, deinde
Conradino, Friderici II nepote, casò; regnum occupavit. Ob suorum tyrannidem
tamen Siculorum conspiratione Siciliâ ejectus est, Gallis serè omnibus sub Ves-
peram Paschatis trucidatis, anno 1282. *δ* Petrus enim Arragoniæ Rex, qui
Manfredi filiam Constantiam in matrimonio habebat, & à Conradino morituro
regnorum hæres fuerat pronuntiatus, Siculos Gallorum tyrannide oppressos liberavit;
& Carolum II mari victum cepit: qui hac lege dimissus est; ut contentus Nea-
poli, Calabria, Apulia & Tarento; Arragoniis Siciliam & Sardiniam relin-
queret. Carolus iste in provinciis illis successores habuit Robertum, qui Siciliam
recuperare frustra conatus est; Joannam I, Carolum Dyrrachinum, Ladis-
laum, & Joannam II, quæ à marito suo Jacobo Borbonio Marchiæ Comite captæ;
non multo post illum cepit, omnibus Gallis trucidatis; adoptavitque *δ* Alphon-
sum Aragoniæ Regem; cujus tamen post biennium pertasa, regni heredem insti-
tuit *ε* Ludovicum Andegavensem; qui variâ fortunâ ob regnum Neapoli-
tanum cum Alphonso decertavit, ad annum usque 1434, quo & ipse, & Joanna
obiit. Alphonfus deinde Renatum Gallum ab aliis in regnum evocatum ejecit,
& successorem per testamentum instituit Ferdinandum I spurium; contra quem
Johannes Renati filius Lotharingiæ Dux evocatus, à Pio II coronatur; sed
post variâ bella regno pellitur. *ε* Carolo VIII Galliæ Rege, bellum ipsi mo-
vente, qui regnum Neapolitanum ex Andegavensium successione sibi deberi puta-
bat. Ac eodem Carolo deinde *ζ* Ferdinandus II ejectus, paulo post, Ca-
rolo in Galliam reverso, à Neapolitanis recipitur. Demum Fridericus, Ferdi-
nandi patruus, à Ludovico XI Galliæ Rege pariter & *η* Ferdinando Catho-
lico oppugnatus, quum neutri ad resistendum par esset, Gallo sese dedit. Victores
quidem regnum istud inter se erant partiti; sed quum de finibus orta esset contentio,

Galli ab Hispanis toto regno exturbati sunt, atque ita Neapolis & Siciliae regna cum aliis Hispania sua regnis copulavit Ferdinandus Catholicus.]

CAP. XXXIX.

De urbibus regni Neapolitani.

I.

Urbes in Neapolitano regno non æquè cultæ sunt, ac in superiori Italia. Una tamen *Neapolis* regni caput, sedesque Præfecti, quem Hispaniarum Rex *Vice regis* titulo mittit, nulli clarissimarum urbium, neque ædificiorum magnificentia, neque palatiorum superbia, neque civium opulentia cedit: multitudo verò incolentium, habita amplitudinis suæ ratione, reliquas omnes vincium, habita amplitudinis suæ ratione, reliquas omnes vincit. Reliquæ urbes celebriores sunt istæ: in *Laborino* agro, α *Capua*, β *Surrentum*, γ *Salernum*, & δ *Melphis*, vulgo *Amalfi*; in qua primum inventus est *Pyxidis* sive *magnetis* nautici usus.

Laborinus ager. [α *Capua Nova* ad *Vulturnum* amnem, ex veteris *Capuæ* ruinis, altero ab illi lapide, exstructa, hodie infrequentius colitur, ob admodum vicinam *Neapolim*, à *Conrado Friderici II* filio, ac post ab exercitu *Ludovici XII* Gallie Regis direpta est. β *Surrentum* vulgò *Sorrento* in extremo *Campaniæ* litore est urbs antiqua, in monte sita; sed hodie angustior; quod ex vicinis ruderibus colligitur. γ *Salernum* vulgò *Salerno* mille passibus à mari dissitum *Academiæ* habet in re *Medica* celebrem. Principatus caput est; unde olim primogenitus Regis *Neapolitani* nomen ducebat. Corpus *S. Matthæi* ibidem ostenditur. δ *Ab Amalfi* ora *maritima* vulgò *la Coste d' Amalfi* appellatur; quæ pagis & vicis adeo multis accolitur, ut una videatur urbs. *Nautas* habet peritos. *Pyxidis* nautica usus inventus traditur circa annum 1300 à *Flavio Blendo*; alijs appellatur *Flavius Gioja*. *S. Andrea* corpus ibidem asservatur. Sunt ibi præterea *Puteoli*, vulgò *Pozzuolo*, urbs multis terre montibus deformata. Circa eam plurima sunt balnea, & fontes salutare. Portus ejus olim commodissimus paulatim obliuatur. *Massa* recens edificata, ab ea dicitur vinum *Massanum*, olim *Surrentinum*. *Nola* urbs olim ampla, hodie angusta. *Anversa* seu *Aversa*, veteris *Atella* ruinis inedificata, & *Capuæ* ac *Neapoli* à *Roberto Guiscardo* *Normannorum* Duce opposita; unde & dicta quasi *Adversa*. A *Carolo I* Rege *Neapolitano* eversa est. *Vicus* exiguum opidum, lautum tamen, & in agro amœno situm: Cognominatur *Equesis*. *Aquinum*, *B. Thomæ* Patria, nunc fere collapsum.]

Calabria.
Consentia.

II. In *Calabria*, α *Consentia*, Regii Præfecti sedes: β *Mons Leonis*, γ *Regium*.
[α *Consentia* vulgò *Consenza*, ad *Crathis* ripas condita, anno 1638 terræ motu periiit, & cum eâ *Nicastro*, *Monterano*, *Castiglione*, *Paola*, & *Balliagio*, urbes

bes elegantes. β Mons Leonis urbs eo loco in Apennini colle posita est, quo olim erat Vibo Valentia. γ Regium postquam à Caradino Soleimannica classis praefecto fuit direptum, fere fuit desertum per aliquod tempus. Sed commodum in Siciliam, qui ibi patet, transitum, indies reparatur. In Calabria opida porro claviora sunt, Tropea navigantibus periculosissima, Squillace, est in Borgiarum, ditio: S. Severino opidum exiguum, sed munitissimum: Rosetum opidum, cui adjacet castrum in maris scopulo: Rossanum, tribus milliaribus à mari situm: à quo tamen proximus sinus nomen habet & appellatur Rossanensis; pars est antiqui Tarentini: Hic arbuscula ferunt piper: Monsaltus salis copia dives; S. Eufemia qua propinquo mari nomen dedit, ad cujus litus optimorum corallorum proventus est.]

Tropea.
Squillace.
S. Severino.
Rosetum.
Rossanum.
S. Eufemia.

III. Tum in α Hydruntino agro β Hydruntum, nunc Otranto, Hydruntini
γ Gallipolis, & Aletium, vulgo Lezzo, conventu Juridico nobile opidum; agri opida:
item δ Tarentum.

[α Hydruntinus ager olim Mesapia, hodie terra d' Otranto dicitur; nomen habet ab β Hydrunto metropoli, cujus arx saxo inaedificata est. γ Gallipolis, hodie Callipoli, scopulo insidet, quod mari undique cingitur; sed ponte ingentibus saxis fulto jungitur continenti. Castrum habet munitissimum, quod Alphonsus II Arragonius excitavit, cum urbem illam recepisset à Turcis, qui eam anno 1481 interceperant, ac in opidanos savierant crudelissime. δ Tarentum, hodie Tarento, civitas exigua est, arcem habens aquis marinis undique cinctam, à Ferdinando Arragonio Rege Neapolitano conditam. Ejus portus ingentibus lapidibus obturatus, exiguis navigiis tantum patet. In hac regione praterea sunt Brundisium vulgo Brindisi. Est portus capacissimus, tribus arcibus munitus. In agro ejus visuntur olearum nemora. Castro olim castrum Minervæ, frequentatur à mercatoribus olei causa. Anno 1537 pessime accepta est à Turcis. Ugentum, vulgo Ungento, ampla olim urbs, nunc exigua in agro jacet opimo. Neritum hodie Nardo, antiqua urbs, hodie laeta & frequens est: & promontorium Japygium sive Salentinum, quod hodie C. San. Maria vocatur.]

Hydruntinus ager.
Hydruntum.
Gallipolis.

Tarentum.

Brundisium.
Castro.

Ugentum.
Neritum.
C. San. Maria.
Baritani agri opida.
Baritanus ager.
Barium.

IV. In α Baritano agro β Barium, γ Monopolis, δ Tranium,

[α Baritanus ager, olim Peucetia dicta, continetur flumine Ofanto, & Calva, monte Apennino & parte maris Venetici, β Barium nunc Bari urbs Archiepiscopalis, & reliquis in hac provincia praestantior, ad mare est. In ea olim coronabantur Reges utriusque Siciliae: vestes regie hodieque ibidem asservantur. γ Monopolis Marchionatus titulo ornata; urbs nova ac elegans. Volaterranus existimat eam ex veteris Egnatia ruinis esse conditam. Ager ejus olei tam ferax est, ut quotannis supra vicena millia amphorarum reddat. δ Tranium urbs episcopalis, nunc Trani, per portum arenâ oppletum abjecta jacet. In hac regione praterea sunt Polignano, olim Polinianum, in rupe positum, laetum ac frequens; ejus ager oleo & amygdalis dives est. Canusium hodie Canosa, in colle situm haud procul à veteris loco, quod fuerat in planitie positum. Ruvo, Bitonto, Barletta, olim tan-

Monopolis.

Tranium
&c.

Lucaniæ
sive Basilica-
tæ opida,

tum castrum, unum ex quatuor præcipuis Italia, à Friderico II Imperatore conditum anno 1242; alij tamen id ab eo auctum volunt. Caterum inter Latum & Silarum amnes, Baritano agro contermina est pars Lucaniæ hodie Basilicata dicta, in qua Acherontia, Paulo Diacono Agerentia, hodie vulgo Cirenza: Venusia vulgo Venosa exiguum opidum ac pene desertum: Melfi urbs Episcopalis: Lavellum; Rapola: Mons Pelosus: Tricaricum: Potentia: Marficum vetus: Turcia opidum lautum: Ferrandina, castellum conditum à Ferrandino Calabrie Duce, Alphonso II Neapolitani Regis filio: Turris Marina supra ostium Basentij fl. contrapiratarum excursions excitata, hodie deserta est: Arx Imperialis à Friderico Imp. condita, quam egregie muniit Alphonso II.]

V. In α Apulia, β Manfredonia, γ Luceria, δ Troja, ε Asculum Apulum.

Apulia
Plana.
Manfredonia.

Luceria.

Troja,

Asculum,

Sipontum,

Mons S.
Angeli,

Farentinum.

[α Apulia Plana, hodie Apuglia Piana, à latissimis campis, olim Daunia dicta, inter Ausidum & Frentonem, qui hodie Fortore, amnes, & partem maris Adriatici sita; β Manfredonia à Manfredo Friderici II Imp. filio condita, in rupe sita marini ad Garganum montem, ac magnifice ornata, arcem & portum habet tutum: nostra ætate terra motibus graviter fuit concussa. γ Luceria vulgo Lucera & Nocera optimâ lana nobilis est: cognomento Pagana olim dicta; quoniam à Saracenis fuit habitata. δ Troja olim Æquulanum Comitatus titulo gaudet, urbs opulenta. Concilium ibi habitum est sub Urbano II; visq. tres seculis ipso meridie, anno 1532. ε Asculum hodie Ascoli ad Carapella fl. fontes, est à Rogerio Guiscardii filio, quod moliretur rebellionem, diruta; sed post restaurata, Ducatus titulo gaudet. Porro celebriora hic sunt Sipontum vulgo Siponto seu Siponti Rudera, ubi hodie templum & rudera magnæ urbis, & fons eximius. A Saracenis urbs illa eversa, opidani occisi, & præda in Africam est abducta. Sunt tamen, qui hunc casum terra motibus ascribunt. Mons S. Angeli urbs frequens, & natura loci munita, diuturna Saracenorum sedes, ad quam eorum visuntur sepulchra. Ibi specus est cum templo S. Michaelis celebrissima. Cryptam hanc descriptam legas apud Leandrum. Farentinum, seu Farentivolum Blondo, pene collapsum nec frequens opidum; ubi Fridericus II. Imp. obiit, à Manfredo notho suffocatus. Caterum in Apulia & vicinis regionibus opida multa terra motibus sæpe graviter concussa sunt; ac præcipue anno 1637.]

Aprutii
opida,

Aprutium.

Aquila.

Beneventū.
Anxanum.

VI. In α Aprutio, β Aquila, γ Beneventum, δ Anxanum, ε Theatrum ζ Pinna, η Sulmo, Asculum Picenum.

[α Aprutium vulgo Abruzzo inter Truentum flumen, quod vulgo Tronto dicitur, & Trentonem, qui hodie Fortore, jacens, ad mare pertingit Hadriaticum. β Provincia caput Aquila est, in mediterraneis sita, ex ruinis Amiterni & Forticonii à Longobardis condita, à Friderico II mœnibus cincta. Ager ejus crocitam frax est, ut tempore Leandri quotannis redderet 40 millia aureorum. γ Beneventum ad Calorem & Sabbarum fl. olim Maleventum dictum, plagosi Orbi-

Ili patria; ad Pontificis Romani jus pertinet. δ Anxanum, hodie vocatur Lan- Anxanum.
 zona, emporium nundinis suis celebre, ad quas confluunt mercatores Itali, Dal-
 mata, Epirota & Graci. ε Theate, vulgo Thieti, in edito colle 7 millibus passu- Theate.
 um à mari situm, à Pipino Caroli M patre olim dirutum, quòd diutius stetisset à
 Longobardis, postea restauratum, & à Normannis selectum in ditionis sue caput.
 Hodie ibi sedet utriusq; Aprutii Prorex cum conventu juridico Regio. ζ Pinna vul- Pinna.
 go Penna urbs antiqua & nobilis, quæ indies splendore suo excidit; η Sulmo ho- Sulmo.
 die Salmona urbs egregie rigua & frequens. θ Asculum Picenum hodie Ascoli Asculum &c.
 ad Truentum fl. est. Clavira opida hic præterea sunt in Aprutio ulteriori Atria, Atria.
 vulgo Atri ardno & perdifficili jugo imposita: Interamnium seu Theramum & Te- Interamnium
 ranum: Civitas Caliensis seu Ducalis, in limite Umbria, haud procul à Velino fl. f Theramium.
 Julia Nova à Julio Hadriano Duce condita: Taliacotium castrum instar opidi, in Taliacotium.
 Columnarum ditione: Malianum, ad quam Carolus Andegavensis Conradinum, Malianum.
 Sæviæ Duce m vicin: Civitas S. Angeli; Marchionatus Pinellorum: Coelanum Civitas S.
 frequens opidum, pertinet ad nobilem familiam Ciborum Genuensium; ab eo Lacus Coelanum,
 Fucinus hodie appellatur. In Aprutio Citeriori porro sunt Ortona portus, ad Ortona.
 quem appellant naves ex Epiro venientes ad nundinas Lanceani: Aternum vulgo Aternum
 Pescara ad ostium fluvii cognominis, cultum & dives opidum: Guastum Amon- seu Pescara,
 um marchionatus caput: Agnonium in intima valle prope M. Mejallam, opidum Guastum
 cultum est, & hujus tractus Princeps: Populium vulgo Popolo opidum lautum, Amonium.
 ubi Aterno fl. pons impositus &c. Agnonium,
 Populium.
 Regni Nea-
 politani ur-
 bes munitæ

VII. Cæterum cum tam varium fuerit, tamque frequens de
 hoc regno inter varios populos certamen, cumque crebris Saraceno-
 rum ac Turcarum incursionibus petatum; effectum est, uti crebra ac
 frequentia munimenta contra ingruentem hostilitatem passim excita-
 rentur: quorum firmissima nunc sunt Consuetudo, α Cantazari, β Man-
 tæa, Crotone & Tarenti in Calabria; Gallipoli; Hydrunti, ac Brundisii in a-
 gro Hydruntino: Monopoli, Barii, Tranii, Barletta, Manfredonia in Apu-
 lia: Aquila in Aprutio. At γ Cajeta munimentum, ob singularem fir-
 mitudinem, situmque loci, clavis totius regni appellatur.

[α Cantazarum in Brutis est ad sinum Scylacium, vulgo Golfo de Squillace, urbs Cantazarum;
 satis ampla & elegans, β Mantæa, vulgo Amantæa, in Brutis quoq; est ad mare Mantæa.
 Inferum, haud longè à Cozenza. Reliqua quæ sequuntur opida superius memo-
 rata sunt. γ Cajeta, in agri Romani & regni Neapolitani finibus sita, crassissimam
 turrim habet, quæ Mola dicitur: portu & arce celebris est. A Magno Consalvo
 Ferdinandi Carolici auspiciis expugnata est anno 1504. In castello est sacellum,
 ubi foris supra fores Caroli Borbonii in Romæ expugnatione succumbentis corpus
 vestitum visitur, cum ista inscriptione: Aucto Imperio, Superata Italiâ, De-
 victo Gallo, Pontifice Obsesso, Romæ Captâ, Caroli Borbonii Hoc Mar. Neapolita-
 mor Cineres Retinet. Regnum Neapolitanum Calori obnoxium est, maxi- ni soli natu-
 me cis Apenninum: trans montem illum astus non est adeo vehemens, præterquam in ra & fertili-
 tas,

Apulia. Fere ubique irrigatur fontibus ac fluminibus, quæ Appenninus ex utroque latere emittit: Ubique vinum fert, & oleum; Pascua habet læta; equi Neapolitani in pretio sunt, qui ad annum 20 ad laborem sunt idonei, si bene curantur. Nulla ibi reperiuntur animalia venenata, præter Tarantulas, quarum morsus misericorditer sanatur; & Chersydros, qui serpentes ita dicti, quod in terra & aquis vivunt. Locustæ tamen agris magnam sæpe inferunt perniciem. Habet bubalos vegetos & grandes; & omnis generis animalia. Campaniæ ager fertilissimus est; ubique fere bis in anno fert flores. Principatus Citerior cælum habet temperatum: unde plerique ibidem diu vivunt. Principatus Ulterior armentis dives est, & fructibus abundat. Basilicata profert crocum, & magnus ibidem est mellis & cereæ proventus. Calabria præter cetera bona habet manna, quod ex frondibus ramis & rupibus colligitur: Prestantius tamen est, quod ex frondibus colligitur. Calabria Citerior frugum dives est, optimumque emittit oleum. Mori hic sunt plurimæ; unde serici conficitur magna copia. Calabria Ulterior habet equos generosos; & mellis ingentem fert copiam. Apulia æstus experitur vehementissimos: muscas habet adeo importunas, ut inde natum proverbium: Qui pœnas inferni vult prægustare, ille æstatem agat in Apulia, hyemem ad Aquilam. Capitanata solum habet siccior & arenosum, pabulum tenue est, sed tanta bonitate, ut exiguum armento sufficiat. Expascuis istis Rex sæpe ducenta & quinquaginta ducatorum millia conficit. Regio illa fere tota caret arboribus. Barenis ager temperatissimus est. Sed Tarantula hic plus nocet: serpentes ibi sunt multi, quos ciconia conficiunt. Hydruntinus ager fulminibus obnoxius est: Tantam fert olei copiam, quæ universa posset sufficere Italia. Chersydri ibi sunt multi, & locustæ, quas Cavalettas vulgo vocant; earum examina sæpe agros depascere, nisi Gavii (est genus volucrum) ea dissiparent. Multi ibidem sunt in plebe leprosi; quoniam carne suilla & ficibus siccis victitant. In Comitatu Molissensi tot sunt fera, ut ferina caro vilis veneat, quàm domestica. Aprutium Citerius ceteris hujus regni partibus frigidius est. Fert frumentum, vinum, oleum & crocum. Pix ibi ex terra eruitur. Nives hyeme tanta decidunt, ut ex montibus devolutæ viatores obruant. Aprutium Ulterius quoque frigidum est; unde Proverbium modo memoratum. At Aquilam urbem tanta croci provenit abundantia, quæ universæ Europe videatur posse sufficere. De regni Neapolitani incolis Itali habent proverbium hoc: Regnum Neapolitanum est paradysus; sed incolæ sunt dæmones. Nusquam fere plures reperiuntur meretrices, quàm Neapoli. Mulieres tam splendide vestiuntur, ut, quanam nobilis, quæve plebeja sit, vix dignosci possit. Ad seditiones Neapolitani sunt proni, adeo, ut anno hujus sæculi 47 à vili piscatore ad rebellandum fuerint concitati. Neapolitanorum lingua inquinatior est; ac magis Calabrorum; ridicula Apulorum. Calabri sunt astuti, ingenio acri, expediti ad faciendum iter. Apuli robusti, ingenii sunt obrusoris, Aprutii incolæ generosi, candidi, fortes, liberales, fideles.]

Neapolitanorum mores,

CAP. XL.

De Episcopatibus Italiae, Academiis, & urbium clarissimarum Epithetis.

I.

Archiepiscopus in universa Italia sunt *triginta*: quorum in *Neapolitano regno viginti & unus*; Neapolitanus, Capuanus, Salernitanus, Melphitanus, Surrentinus, Beneventanus, Theatinus, Acheruntinus, Sipontinus, Manfredonensis, Canusinus, Traniensis, Baritanus, Tarentinus, Maderensis, Brundisinus, Hydruntinus, Rosolanensis, Consentinus, Sanctoseverinensis & Reginus. In reliqua Italia novem; Senensis, Florentinus, Pisanus, Ravennensis, Genuensis, Taurinensis, Mediolanensis, Venetus, & Gradiscensis.

Archiepi-
scopatus
Italiae.

II. *Episcopatus*, ut admodum *tenuis*, sic innumeri. Nam quod opidum aliquod civitatis jure donatur, Episcopus simul eidem contribuitur; ita ut *nulla civitas perhiberi possit, quae Episcopum non habeat, & reciprocè, quae Episcopum habeat, civitas negari nequeat.*

Episcopa-
tus Italiae.

III. Ceterum Patriarchatus, qui Aquilejæ erat, Venetias translatusest.

Patriarcha-
tus.

IV. *Academia illustres* sunt: Patavii, Bononiæ, Pisfis, Senis, Perusinae. At *minus celebres*, Augustæ Taurinorum, Ferrariæ, Romæ, Firmini, Neapoli, Salerni, Maceratae in Marchia Anconitana.

Academiae.

V. Urbium Italicarum tantus est splendor, nitor, tanta festivitas & magnificentia, uti haud facile toto terrarum orbe quidquam invenias, quod cum his conferri possit: at eximia claritudinis sunt *novem*; quarum Epitheta, ut in Italia per ora hominum feruntur, hic apponam.

Urbium cla-
rissimarum
epitheta.

VI. *Roma* dicitur *sancta*, vulgo *Roma la Santa*, ob Pontificis maximi sedem. *Neapolis nobilis*: vulgo *Napoli la gentile*, ob frequentiam Principum, Comitum atque equestris ordinis virorum. *Venetia opulenta*, vulgo *Venetia la ricca*; ob potentiam atque opes immensas. *Genova superba*, vulgo *Genova la superba*; ob superbam ædificiorum magnificentiam. *Mediolanum Magnum*, vulgo *Milano la grande*: ob amplitudinem urbis, civiumque numerositatem. *Florentia pulchra*, vulgo *Fiorenza la bella*; ob ædificiorum splendorem, vicorum munditiam, pulchritudinem.

Roma
sancta.
Neapolis
nobilis.
Venetiae
opulenta.
Genua su-
perba.
Mediolanum
magnum.
Florentia
pulchra.

Bononia
pinguis.
Ravenna
antiqua.
Patavium
doctum.

latitudinem ac directionem. *Bononia pinguis*, vulgò *Bologna le grassa*; ob lasciviam agri fertilitatem. *Ravenna antiqua*, vulgò *Ravenna l' antica*; ob ædificiorum totiusque urbis vetustatem. *Patavium doctum*, vulgò *Padovala dotta*; ob celebre literarum studium.

CAP. XLI.

DE SICILIA.

I.

Sicilia.

OMnes Interni maris insulas magnitudine juxta ac claritate antestatur *Sicilia*; quondam, si veteribus credimus, *continens* & *Italia* annexa: post, interfuso Siculi maris freto, *avulsa*: coeli clementia ac soli ubertate adeò felix, uti horreum Romanorum appellaretur.

Sicania.

Nomen *Sicilia* à *Siculis*, Latii quondam in Italia incolis, habuit: antè fuit dicta, *Sicania*, à *Sicano* Rege, qui ante Trojana bella, cum amplissima *Iberorum* sive *Hispanorum* manu advectus, insulam de suo nomine

Trinacria.
Ejus promontoria.

Sicaniam populumque *Sicanos* appellavit. *Trinacria* item, & *Trigritia*, à triangula forma Græcis atque Latinis dicta est, quippe tribus promontoriis in diversa procurrens, Græcæ literæ, quæ *Δελλα* dicitur, imaginem efficit. *Pachynum* vocatur promontorium, vulgò nunc *Capo Passaro*, quod Græciam spectat; *Lilybaeum*, nunc *Capo Boeo*, quod *Africam*; *Pelorum*, nunc *il Faro*, quod in *Italiam* vergens freto altuitur.

Pachynum.
Lilybaeum.
Pelorum.
Scylla.

Charybdis.

Id angustum & anceps, alterno cursu atrox, sævum, & *Scylla Charybdis* que horrendis nominibus inclutum est. *Scylla* est scopulus versus Septentrionem: *Charybdis* mare vorticosum versus Meridiem; utrumque noxium appulsis.

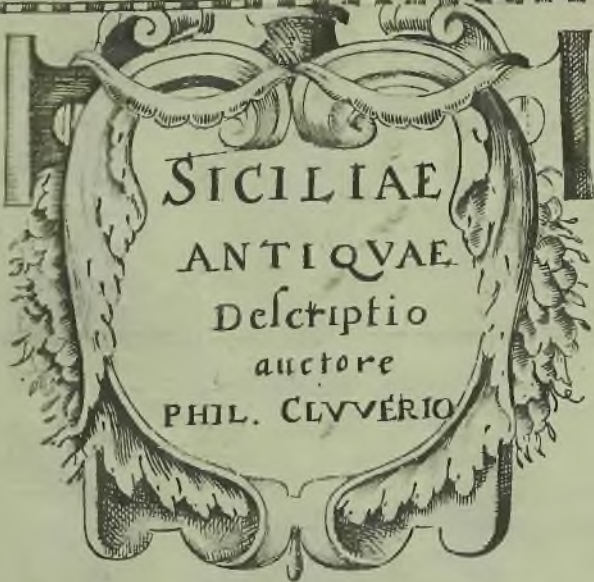
Magnitudo
Siciliæ.

II. Cæterum ipsius insulæ summa *longitudo* est inter *Pelorum Lilybaeum*que promontoria, mill. German. L. *latitudo* à *Pachyno* ad *Cephædum* opidum mill. German. xxxv.

Urbes
Siciliæ
maritimæ.

Messana.
Tauromenium.
Catana.
Syracusa.
Camarina.
Agrigentum.
Selinuntum.
Lilybaeum.

III. Urbes olim in hac claræ; in litoribus α *Messana*, civium Romanorum, qui *Mamertini* vocabantur, β *Zancle*, id est, *Falx*, antè dicta, nunc *Messina*, γ *Tauromenium*, nunc *Taormina*; δ *Catana* sive *Chytina*, nunc *Catania*; ε *Syracusa*, urbs omnium totius insulæ clarissima, nunc *Saragusa*; ζ *Camarina*, nunc *Torre di Camaràna*; η *Agrigentum*, quod Græcis *Acragas*, nunc *Gergenti*; θ *Selinuntum*, Græcis *Selinus*, nunc *Torre di Pulici*, vel *Terra de li Pulci*; ι *Lilybaeum*, literarum quondam studiis

35 36 37 38 39

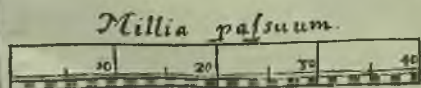
SEPTENTRIO

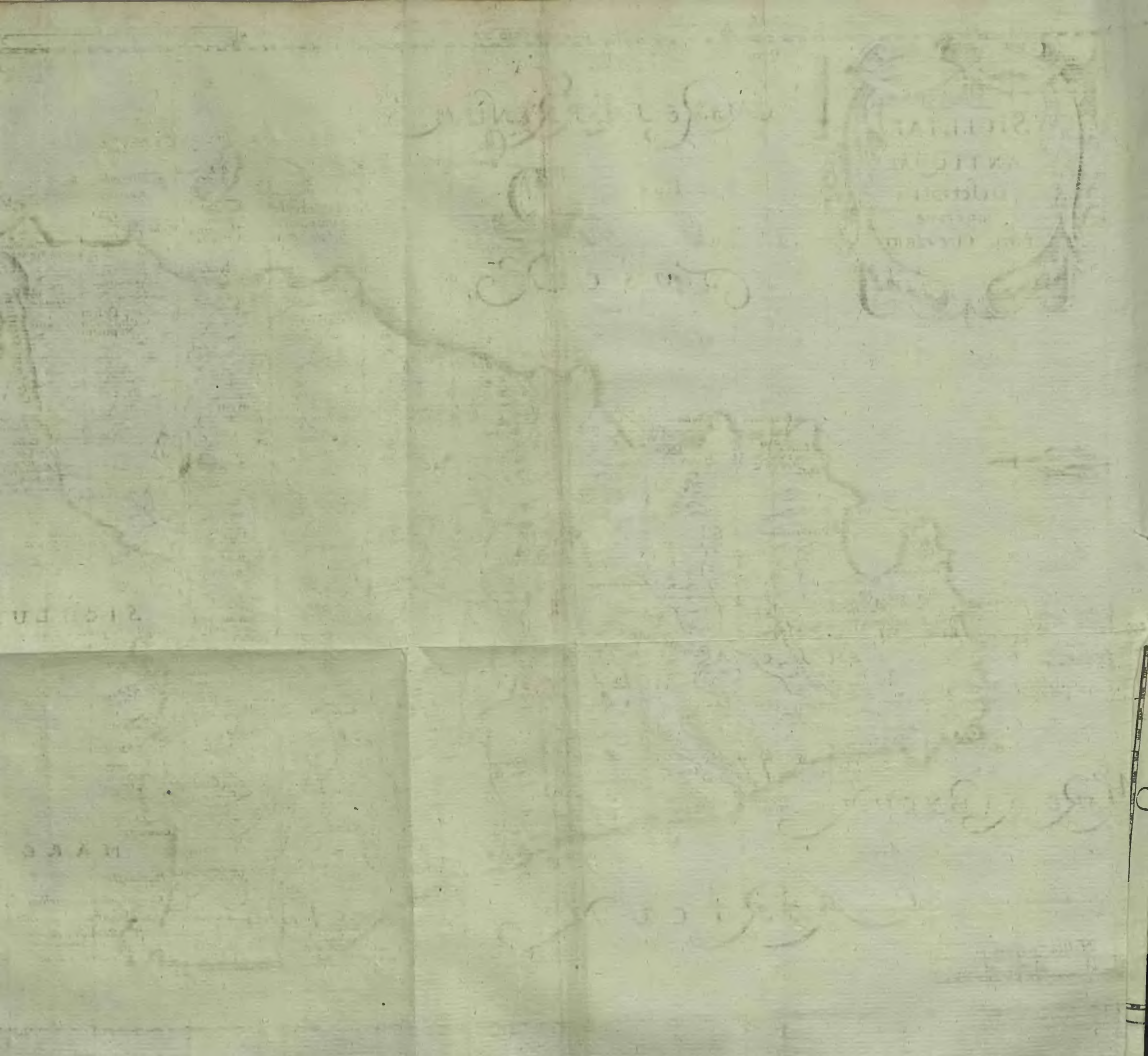
pag:

MARE THYRRENUM

sive

TUSCUM

diis celebre, nunc *Marfalla*; ι *Drepanum*, nunc *Trapani*; κ *Panormum* *Drepanum.*
 vel *Panormus*, nunc *Palermo*; λ *Soluntum*, Græcis *Solús*, nunc *Solante*; *Panormus.*
 μ *Himera*, nunc *Termini*; ν *Cephalædis*, nunc *Cisali*; ξ *Tyndaris*, sive *Tyn-* *Soluntum.*
darium, nunc *Santa Maria di Tindari*; \omicron *Myla*, nunc *Milazzo*. *Himera.*
Cephalæ-

[α *Qua de causa urbs dicta fuerit Messana, cives verò Mamertini, sententiis discre-*
pant auctores. Ipsa urbs primum Zancle dicta fuit: deinde à Messeniis, qui à
Lacedæmoniis bello victi, relicta patriâ novas querebant sedes, urbs illa videtur oc-
cupata, & priscum ejus vocabulum in patriâ Messenes nomen ab ipsis immutatum.
Civitate demum pestilentia civibus exhaustâ, Messanenſes Samnites, qui Syracu-
sanis militaverant, in urbem receperunt: à quibus veteres incolæ occisi, noviq; isti
coloni Mamertini, à Marte nominari voluerunt. Romani verò postea urbe eâ usi
sunt tanquam sede & receptaculo, in bellis Punicis contra Carthaginienſes. Fre-
quens ejus mentio in historiis est: hodieq; celeberrima. Messana, Ibyci poeta
patria, cujus interfectores à gruibus proditi, de quo Ausonius, Ibycus ut periit,
vindex fuit altivolans grus. β Ad Tauromenium mare eructabat fragmen-
ta navium à Charybdi haustorum, itaq; litus hoc Copriam, id est, sterquilinium *Taurome-*
vocabant. γ Catanae Aetna imminet: agrumq; Catanaem non tam corrumpi *nium.*
cineribus Aetna ferventibus, quos eructat, quam secundum & feracem effici, Strabo *Catana.*
auctor est. Radices etiam producere, quibus adeò pinguescant oves, ut rumpant-
tur: & quadragesimo circiter aut L die sanguis ex auribus iis detrahendus sit. E-
jus urbis duo juvenes, Amphinomus & Anapias, magnam pietatis laudem con-
ſequuti sunt, quod ingruente ab Aetna repentino urbis incendio, parentes senio gra-
ves, in humeros suos elatos, eripuisse periculo scribuntur. Hinc Piorum Campi, *Piorum*
monti huic finitimi, videntur appellati. Ejus urbis civis fuit Galeottus Barda- *Campi.*
xes, qui tanto fuisse robore scribitur, ut asinum lignis onustum manibus à terrâ sub- *Syracusa.*
levaret; & equum absq; freno incitatissimè currentem, transversum lignum com-
plexus, coxis cruribusq; sisteret. δ Urbis Syracusarum quinque hæc fuerunt par-
tes, Acradina, Tycha, Neapolis, Insula, & Epipolæ. Ambitus ejus fuit sta-
diorum CLXXX, id est millium XXII cum dimidio. Varias fortuna mutatio-
nes experia est, à Dionysiis oppressa, Agathoclem, aliosq; dominos satis impo-
tescentes, tulit. A Romanis bello Punico I per triennium obſessa, & Archimedis
arte & ingenio defensa, tandem à M. Marcello capta est. Archimedes tum, præ-
ter voluntatem & edictum Marcelli, caesus est. Multi ibidem floruerè viri ce-
leberrimi: Hiero, Theocritus, Philemon, Epicharmus, qui eo maximè cele-
bratur nomine, quod utilia pueris præcepta dedit. In portu Syracusano
Atheniensium classis, Nicia duce, devicta est. ϵ Camarina in litore inter duos *Camarina,*
amnes posita fuit, quorum alter nunc Fraccolari seu Fraccolani, alter Camarana
vulgo vocatur. Juxta eam fuit Camarina palus; unde natum proverbium; Ca- *Camarina*
marinam ne moveas. quod ex Apollinis oraculo ortum, quo paludem istam, urbi palus,
vicinam, siccari vetabat, exhalantem jam incolis pernitiem, quum exarescere
cœpiſſet. At majus iisdem malum creavit, contra oraculi vocem siccata. Hostes
cum per eam ingressi urbem ceperunt. ζ Agrigentum s. Acragas, ad fl. cognomen, *Agrigentum,*
Minem,

minem, celebritate, & opulencia ingens fuit. Fastum & delicias etiam sepulchrorum magnificentiam declarare, quorum nonnulla equis, quadam aviculis concinnata, Diodorus Siculus tradit. Porro ditissimum omnium Agrigentinarum celebrari Gelliam, qui compluribus domi sue diversoriis ad excipiendo hospi-tes exstructis ad portas janitores constituit: quibus imperatum fuerat, ut, quoscunq; vidissent advenas, ad hospitium invitarent. Quod exemplum alii quoq; imitati quibus prisco more humaniter & benigne cum hominibus conversari studium fuerit. Contingit aliquando, ut quingenti equites hybernâ tempestate à Gela illuc diverterent: quos omnes liberaliter suscepit Gellia: & confestim singulis chlamydes tunicasq; ex arcis depromptas distribuit. Summa igitur civium opulencia effecit, ut tanto Agrigentini luxu diffunderent, usq; adeo etiam, ut brevi post licet exitiale obsidione pressi, decreto tamen publico sciscerent, nequis in excubiis pernoctanti-um plus quàm culcitram, per istroma, gausape laneum, & duo cervicalia habe- ret. De ipsorum luxu Empedoclis, qui ipse Agrigentinus fuit, hoc fertur dictum: Agrigentini deliciis quotidie ita se dedunt, ac si crastino die morituri; domos verò ita exstruunt, quasi æternum victuri. Nobilitavit hanc urbem in primis Phalaridis crudelitas, qui aneo bovi inclusos homines torquere solitus, & primum ei indidit architectum infelicit illius machina Perillum Atheniensem. n Selinûs inter Hypsam fl. qui hodie Belici, & Selinuntem fl. condita fuit, pal- mis abundasse scribitur. θ Lilybæum opidum in promontorio ejusdem nominis, olim fuit munitissimum adeo, ut decennalem sustineret obsidionem. Diodor. Por- tus ostium obstruere frustra olim conati sunt Romani. E regione Lilybæi sunt Æga- des Insulæ; ad quas commisso prelio navali clas- sis Punica instructissima, à C. Lu- tatio Catulo cos. victa, & bello Punico I. finis impositus est. ι Drepanum in pen- insula situm est, cujus latus insignem cingit portum, maximarum etiam navium capacem. A curvato isto litore, in quo exstructum, id nominis à falce sortitum vi- detur, quod Amilcar Barca, Hannibalis pater, communiit, & sedem belli contra Romanos delegit, atq; tutatus est diu; donec jussu Carthaginiensium pacem cum Lu- tatio victore componerent. Vicinum ei fuit Eryx opidum in ejusdem nominis monte, in quo templum Veneris & Anchysæ sepulchrum. * Panormus, ex duabus vocibus πᾶν & ὄρμῃ compositum; quorum illud omninò, hoc navium sta- tionem significat, quasi eximium portum dicas, hodie Sicilia caput est, & Pro- regis sedes, cui vicina quoque paret Sardinia. λ Soluntum opidum inter Eleu- therum amnem & Thermas Himerenses, in dextro promontorii latere fuit, ho- die prorsus jacens cernitur. Castellum nunc ibidem est, cum emporio frumentario, vulgò Solanto dictum, portum habens capacissimum, ubi thynnorum præclarus est piscatus. μ Himera fluvius & opidum, quod ab Hannibale Carthaginien- sium duce destructum est. Fluvius verò est totius hujus litoris ferme maximus, & solus in media admodum insula. Ab Aquis sive Thermis Himerensibus, natum est vulgare vocabulum Termini. ν Cephalœdis, sive Cephalœdium, op. à κεφαλή, id est, caput, nomen habet, quod ad verticem præruptæ rupis, promonto- riij speciem habentis, olim conditum fuit. Postea tamen à Rogerio Rege ad angulum rupis

Selinûs.
Lilybæum
op.

Ægades
ins.
Drepanum.

Eryx montis
& op.
Panormus.

Soluntum.

Himera
op. & fl.

Thermæ
Himerenses.
Cephalœ-
dis,

rupis translatum est. & Tyndaris, olim nobilissima civitas, cujus pars vi maris abrupta est. Ejus diruptionis vorago ingens & horrenda etiam nunc ibidem conspicitur. Ab hac urbe promontorium nomen habet. ° Mylæ opidum cervicem peninsula occupat, qua nunc vulgò dicitur Capo di Milazzo. Mylæ vero ista arx belli ac precipua sedes fuere Sext. Pompejo adversus Augustum: quo tempore nobilitate sunt clade navali, quam Pompejus ab Augusto ad portum ejus opidi accepit.]

Tyndaris

Mylæ

IV. Intus a Centuripe, nunc Centorve; β Agyrium, nunc S. Filippo d' Agirone; γ Assorus, nunc Azaro; δ Enna, nunc Castro Janna; ε Leontini, nomen retinet; Neetum, Noto; Μοϋϋα, Μόδικα.

Opida Siciliæ mediterranea.

[α Centuripæ ad Ætna montis radices sunt. Gellia opulentissimus Agrigentino. Centuripæ, formâ exili & despectâ ad Centuripinos legati munere fungens, quum in concionem populi progressus, omnium risu exciperetur, quod formam celebritati nominis minimè parem viderent, respondisse scribitur: Hoc ne tantoperè mirarentur. Siquidem Agrigentini pro more observent, uti forma præstantissimos ad inclyti nominis civitates mittant; ad humiles verò, nec magnificiendas, sui similes. Posterioribus tamen temporibus ejus civitatis predicatur opulentia, atque in amicitia & societate Romana fuisse scribitur; & Augusto ad debellandum Pompejum multum tulisse adjumenti. β Agyrium à Centuripis versus Occidentem hybernum, in sublimi colle situm, celebre reddidit natiuitas ipsius Diodori Siculi Historici; cui ferè uni omnem antiquitatis memoriam & olim debuerunt Siculi. γ Assorus inter Ennam & Agyrium jacet dextrorsum, medio ferè itinere. δ Enna XIII. millia passuum ad Meridiem versus distat ab Agyrio, in præcelso loco sita, omni aditu circumcisa atq; dirupta. Circa quem collem lacus laticique plurimi cum lectissimis floribus & praturn, ex quo Proserpina, Cereris filia, à Plutone rapta; & propter ea loca Spelunca, qua Dis pater seu Pluto cum curru exisse, abreptamque ex eo loco virginem Proserpinam absporrassè ferebatur, qui locus, quod in mediâ insulâ putabatur situs, Umbilicus Siciliæ nominatus est. ε Leontium Gorgiæ Sophistæ patria est. Caterum citra Siciliam ex adverso promontorii Tyndariis sunt Æoliæ septem insula; Eadem Liparæorum & Hephæstides & Vulcaniæ dicuntur. Earum nomina sunt Lipara, Therasia, sive Hiera, quia Vulcano sacra nocturnas vomit flammæ; Strongyle; Didyme; Ericusa; Phœnicusa & Euonymos.]

Centuripæ

Agyrium

Assorus

Pratum Proserpinæ

Umbilicus Siciliæ. Insulæ Æoliæ septem. Flumina Siciliæ.

Onobala

Cyamoforum

Terias

Anapus

Florus

Cela

Hypsæ

Belici

Himeræ

ambo

V. Fluviorum nobilissimi sunt, Onobala, qui & Taurominius, nunc Cântara: Symethus, nunc la Jaretta, Cyamoforum ab Centuripis, & Chrysam ab Afforo devehens: Terias, nunc Fiume di S. Leonardo: Anapus, hodie Alfeo, cum Cyane fonte, nunc la Pisina. apud Syracusas: Elorus nunc Abiso: Gela, nunc Fiume di Terra nuova: Hypsæ, & Crimissus, qui nunc vulgò Belici dicuntur: duoque Himeræ, quorum alter, nunc Salsa, in Libycum pelagus; alter, nunc Termini, in Tyrrhenum mare devolvitur.

ambo ex iisdem fontibus ori, insulam in duas partes secare falsò à veteribus traduntur.

Montes
Siciliæ.
Ætna,
Eryx.

VI. *Montium* clarissimus maximusque est *a* *Ætna*, nunc *Monte Gibello*, nocturnis mirus incendiis: cujus crater xx. stadia patet. Inde est *β* *Eryx*, vulgò nunc *Monte di Tràpani*.

Ætna
mons.
Eryx.

[*a* In *Ætna* monte fuit templum *Vulcani*, in eoque periisse scribitur *Empedocles Agrigentinus*. Plura de hoc monte cogniturus legat *Cluverij Siciliam Antiq.* l. i. c. 8. *β* Sub *Eryce* monte *Cyclopis* cadaver inventum est anno C. 1342. Quam rem pluribus describit *Cluverius Sicil. Ant.* l. i. c. 2.]

CAP. XLII.

De incolis Siciliae & nova ejus descriptione.

I.

Incolæ
Siciliæ.

INcolæ habuit Sicilia primos *Cyclopas*, & *Lastrygonas*, id est, gigantes, gentes barbaras atque truces, ut historiis ac fabulis ossa immanissima in insula reperta fidem faciunt. Dein *Iberi* ex Hispania, duce *Sicano*, insulam obsedisse feruntur. Post hos *Siculi*, ex Sicilia Italia. Dein *Phanices* a Tyro ac Sidone litora ejus occuparunt: hos *Græci* ejecerunt; cum quibus lingua etiam Græca inuenta est.

Domini
Siciliæ.

Siciliæ
Rex pri-
mus.

II. Imperium ab initio penes *Reges* ac *Tyrannos* stetit, donec maxima pars insulæ in *Carthaginensium* potestatem incideret. His devictis *Romani* sibi vendicârunt, primaque fuit quam in *Provincia* formam redegerunt. Justiniani Imperatoris tempestate *Vandali* ex Africa eam occupârunt: quibus à *Belisario* Justiniani duce pulsus, *Saraceni* postea invaserunt. Hos tandem ejecit *Tantcredus* Normannus: cujus nepos *Rogerus*, ut antè memoravimus, primus *Apuliæ* & *Siciliæ* Rex creatus est. At postquam hoc regnum in duo capita divisum, *Suevi Germani* *Siciliæ* regno potiti sunt, quibus pulsus *Galli* recuperarunt. Sed trucidatis his ab incolis ad *Vesperas*, quas vocant, *Siculas*, ad *Arragonia*, tandemque ad *Castilia* regis devolutum est.

[Eandem ferè sortem experta est Sicilia, quam regnum *Neapolitanum*. Nam post Normannos hanc quoque insulam per matrimonium cum *Constantia* *Henricus VI.* Imperator adeptus est. Deinde *Carolus Andegavensis*, *Manfredo* & *Conradino* oppressis, utrumque regnum *Neapolis* & *Sicilia* invasit. Gallis verò ad *Vesperas*

speras trucidatis, Siculi Petrum Arragoniæ Regem recuperunt: ejusq; successores regnum hocce tenuerunt, donec per matrimonium Ferdinandi Arragonii & Isabella Castiliana regna illa, & quæ ad ea pertinebant, copulata sunt.]

III. Tota nunc in tres regiones, quas valles vocant, divisa est; quarum una α Vallis Demona, Pelorum promontorium spectat; altera β Vallis Neeti, Pachynum: tertia γ Vallis Mazara, Lilybaeum.

[α Vallis Demona, cujus limes est Himera Borealis, vulgo Termini, & Jaretta, olim Symethus aut Terias; nobiliora opida habet, Messinam, Catanam, Cephalædium, Pharam, Randatium, Maniacium, Centuripem, Troynam, Capitium, Nicosinum, Politium, Taurominium, Milazzo. β In Valle Neeti, quæ inter Jarettam & Himeram Australem seu Gelam, hodie Salfo, jacet, sunt Syracusæ, Camarina, Augusta, Terra Nova. Rayalbutum, Agyre, Aydunum, Motyca, Calata Yheronis, Paliconia, Licodia, Claromons, Mazarenum, Neetum, Motya, Leontini. γ Mazara Vallis quæ reliquam obtinet Siciliæ partem, habet Marzallam, Mazaram, Drepanum, Panormum, Terminos, Castellum Gulphanum, Agrigentum, Alcamum, Montem Regalem Marinaum, Narum, Bivonam, Corillionem, Jatum, Entellam, Triocala, Salemin &c.]

IV. Urbium clarissima est α Panormus, caput regni ac Proregis, quem Hispaniarum Rex mittit, sedes: urbs est ampla ac spatiosa: hominum multitudine, ædificiorum superbia, civium opulentia insignis. Secunda est β Messana, & ipsa magna, opulenta ac splendida. Reliquæ urbes illustres sunt: γ Catana, δ Syracusa, ϵ Tauromenium, ζ Agrigentum, η Neetum, θ Mazara, ι Marsalla, κ Drepanum, λ Termini, μ Enna: Drepanenses nautica scientia reliquos Siculos præstant.

[α Messana cives cum Panormitanis de dignitate contendunt. Panormus vero portum habet insignem, mole superba & castro munitum; item palatium regium, & hortos amœnos &c. β Messana vulgo Messina portu gaudet commodissimo & capacissimo; suburbia pagorum in morem sic producit, ut una platea ad XII millia passuum porrigatur: unde milites ad subitas Turcarum irruptiones reprimendas evocantur: ad decem armatorum millia ex iis in urbem saepe convolant. Bibliotheca Messana asservatur Constantini Lascaris ex libris manuscriptis constans. Fætant Mamertini, seu Mesinenes epistolam B. Virginis ad se scriptam. Antonellus Mamertinus pïetor primus fuit, qui colores oleo diluere edocuit. In urbis illius agro magna est mororum frequentia: unde multum ibi conficitur serici. γ Catana à Friderico I I everfa, ab Arragoniis est restituta, à Carolo V. mœnibus & propugnaculis cincta, Academiam habet celebrem. Portus ejus grandibus

Syracusæ.

Tauromenium,
Agrigentū.Neetum.
Mazara.
Marfalla.
Drepanum.Termini.
Enna.Siculi soli
felicitas &
natura.Siculorum
mores.Siciliæ Ar-
chiepisco-
patus.

bus lapidibus est plenus. Ager circa hanc urbem mire ferax est, quoniam cineribus *Ætna* dicitur fecundari; cujus eruptionibus urbs illa sepe infestatur. *Mazara* isti superstitiosi opponunt remedium *S. Agathæ* velum; quod ibidem asseruntur. *Syracusæ* vulgo *Syracosa* nunc tota intra insulam *Ortygiam* est compacta, duplici gaudet portu. Porto *Maggiore*, & *Picciolo*; unicam habet portam ad *Isthmum*; ubi duo sunt excitata propugnacula. *Chersonesus* ipsa in mare præcarrens insule formam efficit; in vertice habet arcem *Maniacis* dictam; scopulisque undequaque munitur, Civium numerus indies minuitur. *Tauromenium* vulgo *Taormia* in celsò colle positum est opidum. *Agrigentum* vulgo *Gergenti* ad fl. *Gergenti* egregie munitum & cultum est, quatuor leucis à mari distans, in colle positum; *Septemtrionale* latus *Castello* munitur; urbem unicus patet aditus. *Neetum* vulgo *Neto*; unde huic valli nomen inditum. *Mazara*, unde regioni & Valli huic nomen, Principum *Saracenorum* olim fuit sedes. *Marfalla*, olim *Lilybaeum*, hodie aggeribus & propugnaculis firmata est. *Drepanum* vulgo *Trapani* vel *Trapano* urbs cum portu capacissimo ad radicem montis *S. Juliani*. Urbs hodie munitissima est, & penitus sula ei adjacens à *Carolo V. Imp.* in insulam & munitissimam *Sicilia* arcem est exstructa. *Termini*, olim *Himera*, urbs hodie splendida & incolis frequens est. *Enna*, etiam *Castro Janni* vocatur; in excelsò & undique prærupto monte sita, totius *Sicilia* habetur umbilicus. In ea diu hæsit *Fridericus II.* cujus arx hodie exstat. Ab ista haud procul sunt montes ex sale nativo. Ut colles *Siculi* summa est temperies ac salubritas; sic soli insignis ibi conspicitur fertilitas; quanquam universa insula uno solo perpetuoque saxo constare videtur: Hodie tamen in extrema insula versus Occidentem parte magna conspicitur solitudo; multaque nunc deserta & vepretis dumetisque obsita jacent, quæ si colerentur, haud minus ingenium suum probarent cultoribus, quam quæ sunt fertilissima. Verum incolis universa insula longe minus nunc frequentatur, quam olim. Nunc enim præter *Panormum*, *Messanam*, & *Catanam*, reliqua opida nihil habent celeberrimis plerisque in ruinis jacentibus. Quibusdam tamen in locis adeo ferax est ager *Siciliæ*, ut frumentum sæpe reddat hodie contuplex: Multum habet olei & mellis, magnumque vini proventum. *Siculi* fere omnes hodie sunt deserti, faceti, callidi, injuria impatientissimi, ac irritati haud facile placari possunt: id quod *Vespasianus* *Sicula* Gallis funnesta loquuntur. Libertatis sunt amantissimi; ab Hispanis tamen difficultè in officio continentur. Anno 74. *Messines* rebellaverunt, rebusque desperatis opem Gallorum implorarunt: à quibus *Messana* hodie tenetur. Idem alia quoque nonnulla *Sicilia* opida *Hispanis* extorserunt.]

V. Archiepiscopatus sunt tres; *Panormitanus*, *Messanensis*, & *Montiregalensis*. Academia publica est *Catana*: & alia *Panormi*.

COR
SICA

Antiqua
Descriptio

MARE LIGUSTICUM

MARE

TIRRENUM

MARE

ADRIATICUM

Diagebren

SARDINIA

SCUM

SARDINIA
Antiqua Descriptio

CAP. XLIII.

De Sardinia & Corsica.

I.

Secunda magnitudine maris Interni est *Sardinia*, & fertilis insula, & *Sardinia*
 soli quam coeli melioris, atque ut *fœcunda*, sic penè β *pestilens*. *A* *solinaturæ*
Sardo Herculis filio nomen sortitam esse fabulantur Græci, cum *Nomina.*
 nre *Sandalioris* & *Ichnusa*, à soleæ effigie, ipsis diceretur. *Longitudo* e- *Magnitudo.*
 as à *Calari*, ad fretum quod est inter Sardiniam & Corsicam, comple-
 titur mill. Germ, *XLV*: *Latitudo* à *Gorditano* promontorio, *Capo di Mon-*
Falcone & *Capo di Argentera*, ad promontorium *Columbarium*, juxta
lbiam, mill. German. *xxvi*.

[*a* *Sardiniam* fructuum proventu præstantem urbis Romanæ benignissimam, unâ *Sardinia.*
cum *Sicilia* appellat *nutricem* *Valerius Maximus* l. 7. c. 6. Solum enim habet in- *felicitas*
sula hac magnâ rerum copiâ beatum; frumenti vero excellenter ferax est; cum- *soli.*
 primis circa *Caralim*. β Ea insule ora, qua ad *Aquilonem* & *Italia* continentem
 est conversa, aspera est & montosa. Inter montes aer plerumq; turbidus & pe-
 stilens includitur. In hac insula neq; serpentes neq; lupi gignuntur: sed *Solifuga* *Solifuga.*
 tantum; animal exiguum, simile aranei formâ; ita dictum, quod *Solem* fugiat.
 In metallis argenteis plurimum est: nam solum id argenti dives est: occultum re-
 ptat, per imprudentiam supersedentibus perniciosum. Venenum ibi non nascitur:
 nisi circa fontes maximè *herba Sardonis*, plurimis scriptoribus memorata, apio *Herba Sar-*
 similis; qua comesta vescentium nervos contrahit, rictu ora diducit; ut, qui ita mo- *donia.*
 riuntur, ridentium facie intereant. Hinc proverbio risus *Sardonius* dicitur.
 Sed fontes quoque habet calidos & salubres, qui medelas afferunt, aut solidant
 ossa fracta, aut abolent à solifugis insertum venenum, aut oculis medentur & coar-
 guendis valent furibus, quibus cæcitatem præbent: si sacramento dato oculos aque
 ejus tetigerint.] *Urbes Ca-*
ralis.
Sulci.
Olbia.

II. Urbium quondam celeberrimæ, & *Caralis*, nunc *Cagliari*, Ita-
 liæ & *Sardis* *Cagliar*: β *Sulci*, *Carthaginienisium* quondam colonia, nunc
ulma di Sole: γ *Olbia* nomen in vestigiis retinet.

[*a* *Caralis* à *Phœnicibus* olim condita, hodie in tres distinguitur civitates, moenibus
 suis circumdatas. Inde sinus *Caralitanus* & promontorium *Caralitanum* nomē
 habent. Ab eo promontorio *Africa* abest ducenta millia passuum. *Plin.* l. 3. c. 7. β *Sulci*
maritima fuit urbs cū portu, in meridionali insula latere, haud dubiè sub primū *Car-*
thaginensium in hanc insulam adventū condita. γ *Olbiæ*, *M. Ciceronis* frater *Quin-*
ctus, *Sardinia* *Proconsul*, sedit. Secundo loco fuit à *Caralibus*. *Olbianus* portus *portus.*
Ptolemeo inter *Olbiā*, & *Hermæam* insulam, sive *Columbarium* promontori- *insula.*
um medius ponitur, ac est ille, qui inter duo promontoria, quibus vulgares appella- *Columbar-*
tiones *inau prom-*

triones Capo Camino & Capo Cavallo, primò in sinum, deinde in lacum interopida, quibus vulgaria vocabula, Castro Defen, Siniscola, Lode & Posata, protenditur.]

Cultores,

III. Colonos in eandem deduxisse dicuntur *Sardus* Herculis filius, ex Libya, & *Norax* Mercurii à Tarreſſo Hispaniæ urbe: & item *Jolaus*, à quo populi *Jolaenses*. Deinde *Ilienses*, & *Locrenses*, Corſique in eandem pervenerunt. Poſteà *Carthaginienses* occuparunt. At his primo bello Punico expulſis, Romani ſuo imperio adjecerunt: cui paruit uſque dum declinante Romano Imperio *Sarraceni* invaſerunt. His ejeſtis *Genuenses* ac *Pisani* aliquandiu de ejus dominio contendunt, donec Pontifex Romanus utrorumque ereptam manibus *Arragonia* Regibus assignaret: quo titulo tandem ad *Hispaniarum* Reges pervenit.

Urbes clariores.

IV. Urbium nunc clariffima *α. Calaris*, caput Inſulæ, portu nobilis. Prætereà *β. Oriſtana* & *γ. Saſſaris*.

Caralis,

[*α. Calaris* jam tum ab initio fuit totius inſulæ caput, poſtquam à Phœnicibus condita, & à Carthaginiensibus habitata eſt. In hac urbe S. Auguſtini oſſa fuerant poſita, quæ deinde Paviam deportata ſcribuntur. In eadem urbe Carali hodie Gubernator inſulæ cum magno Comitum & Baronum numero domicilium habere ſolet. * Oriſtagni, alias Arborea, Marchionatus caput eſt, portum habens commodiſſimum: ſed urbs ob gravitatem aëris ex paludibus corrupti pæne deſerta eſt. γ vulgo Saſſari haud procul à ruinis Turræ urbis antiquæ: eſt vero Saſſaris parum munita. Ceterum Sardos ipſos homines patriâ ſuâ peſtilentiores fuiſſe, quodam loco Cicero ſignificat. Hinc pro vili merce interdum, & nimium pervulgatâ, dicebatur vulgo Sardi venales: Inde ortum, quod T. Sempronius Gracchus altero conſulatu à Sardinia domita captivorum tantum numerum adduxit, ut longa venditio res in proverbium abiret, Sardi venales. Hodie Sardi ſunt crudeles, ac vino dediti: à Turcis capti fidem facile ejurant; ſunt boni venatores, & boni nautæ.]

Oriſtana
Saſſaria,

Sardi venales.

Corſicæ nomina.

Magnitudo,

V. At minor eſt *Corſica* ſeſqui mill. German. ab Sardinia verſus Septemtrionem diſtans: omni ævo malignè culta, quia aſpera & multis in locis aditu difficilis. Diſta eſt primùm *Tèrapne*: mox *Cyrnus* Græcis, à *Cyrno* Rege, quem Herculis filium volunt. Denique *Corſica* à *Corſa* Bubulca, muliere ex Liguria; qua duce Ligurum manus in eam ingreſſa eſt: & *Corſi* à duce diſti coloni. Longitudo Inſulæ eſt à *Sacro promontorio*, nunc *Punta di Marono*, ſive *Capo Corſo*, ad promontorium *Granianum*, *Capo di Manza*, mill. German. xxx. Latitudo

titudo à promontorio, quod hodie *Capo di Foro*, usque ad *Alteriam*, mill. Germ. xx.

VI. *Urbes* quondam claræ a *Aleria* & β *Mariana*, quarum no- *Urbes*.
mina nunc in ruinis jacent.

[^a *Aleria*, Phocensium colonia, ruina pusillum à mari remota conspiciuntur. Bcl- *Aleria*,
lo *Punico* I eam in totâ insulâ primam ceperunt. *Romani* L. *Cornelio* *Scipione*.
& *Mariana* quoque ruina à mari paullulum recedentes XXI circiter millia ab Ale- *Mariana*.
riâ distant.]

VII. *Tusci* primi insulæ imperium occuparunt. Post hos *Car-* *Cultores*,
thaginienses; mox *Romani*: dein *Saraceni*; quibus profligatis *Genuenses* ac
Pisani, utris dominium maneret, inter se certarunt, tandem *Genuensi-*
bus cesit.

VIII. *Urbes* in ea nullæ nunc claræ; præcipua tamen loca sunt; *Urbes* ho-
die claræ,
α *Adiazzo*, β *Nebbio*, γ *Calvi*, δ *Bonifacio*. *Calvi* est celeberrimus in-
sulæ portus.

[^a *Ajacium* vulgo *Adiazzo* insulæ caput à quibusdam statuitur, ad mare in ejus-
dem nominis sinu jacet, opidum frequens est & opulentum, ubi *Genuenses* merca- *Nebbio*.
tores negotiantur. & *Nebbio* opidum est cum Comitatu. Brietius hic memo-
rat *Nebbi* ruinas, ex quibus excitatum videatur *S. Florentii* finum. γ *Cal-* *Calvium*.
vium opidum in maris tum undique inaccessum, nisi eâ parte, qua habet cæno-
bium *Franciscanorum*: arx ejus egregie munita est. Opidum hoc à *Sarracenis*
& *Gallis* frustra oppugnatum est. δ *Bonifacii* opidum in *Chersoneso* situm, *Bonifacii*
valde munitum; portum habet tutissimum: captum tamen à *Sarracenis* & op.
Gallis; pace autem inter *Henricum II Galliarum* regem; & *Philippum Hiss.* fa-
ctâ, legitimis *Dominis* redditum est. In opido *Bastia* summus insulæ gubernator *Bastia*.
domicilium habet, hodie insulæ caput habetur, urbium qua in hac sunt insula *Incolarum*
frequentissima est. In duas distinguitur civitates, quarum una, in qua castrum *mores*.
& arx munita *Terra Nova* dicitur; altera *Terra Vechia*, Caterum, incolæ
olim fuere montium habitatores, dediti latrocinii, feri, horridi, & ipsis be-
stis agrestiores; eoque nulli ferè usui *Romanis*, si quos illi ce-
pissent aut emissent.]

LIBER QVARTVS.

CAPUT I.

DE PANNONIA.

I.

Pannonia,

Limites.

Ransgressis ex Italia Julias Alpes, Pannonia conspicitur, fo-
lo fecunda, viris fortibus, armisque ac opibus maximè va-
lida quondam regio. *Nominis* origo incerta. *Limites* ab Oc-
casu habuit *Cethium* montem; is nunc amplissimis jugis, ab
Savi Dravique fontibus ad Danubium usque variis nominibus perte-
xitur, primum *Pleyß*, modo *Hengstberg*, mox *Dembberg*, dein *Herzberg*,
Schneeberg, & *Kalenberg* dictus, ab Septentrione; *Danubium* amnem
ab Oitu eundem Danubium & *Aureum* montem, nunc Hungaris *M-*
check; à Meridie lineam ductam ab Aureo monte per confluentes *T-*
maci, nunc *Lim*, & *Drini*, nunc *Drina*, ad fontes *Una* fluminis. Inde
à *Caravancas* mons, & Pannonicæ, Carnicæque Alpes ad Savi usque
fontes. Complectitur hodie *Carniolam*, *Croatiam*, *Vindorum Marchiam*,
Carinthiam, *Stiriam*, majorem partem *Austriæ*, dimidium *Hungariæ*, *Sclav-*
niam, *Bosniam*, partemq; *Serviæ*.

[à *Caravancam* montem *Ptolemaus* supra *Formionis* statuit ostium; quo situ supra
Histriam ac pars est *Ocræ* montis.]

Pannonia
Superior.

Inf.rior.

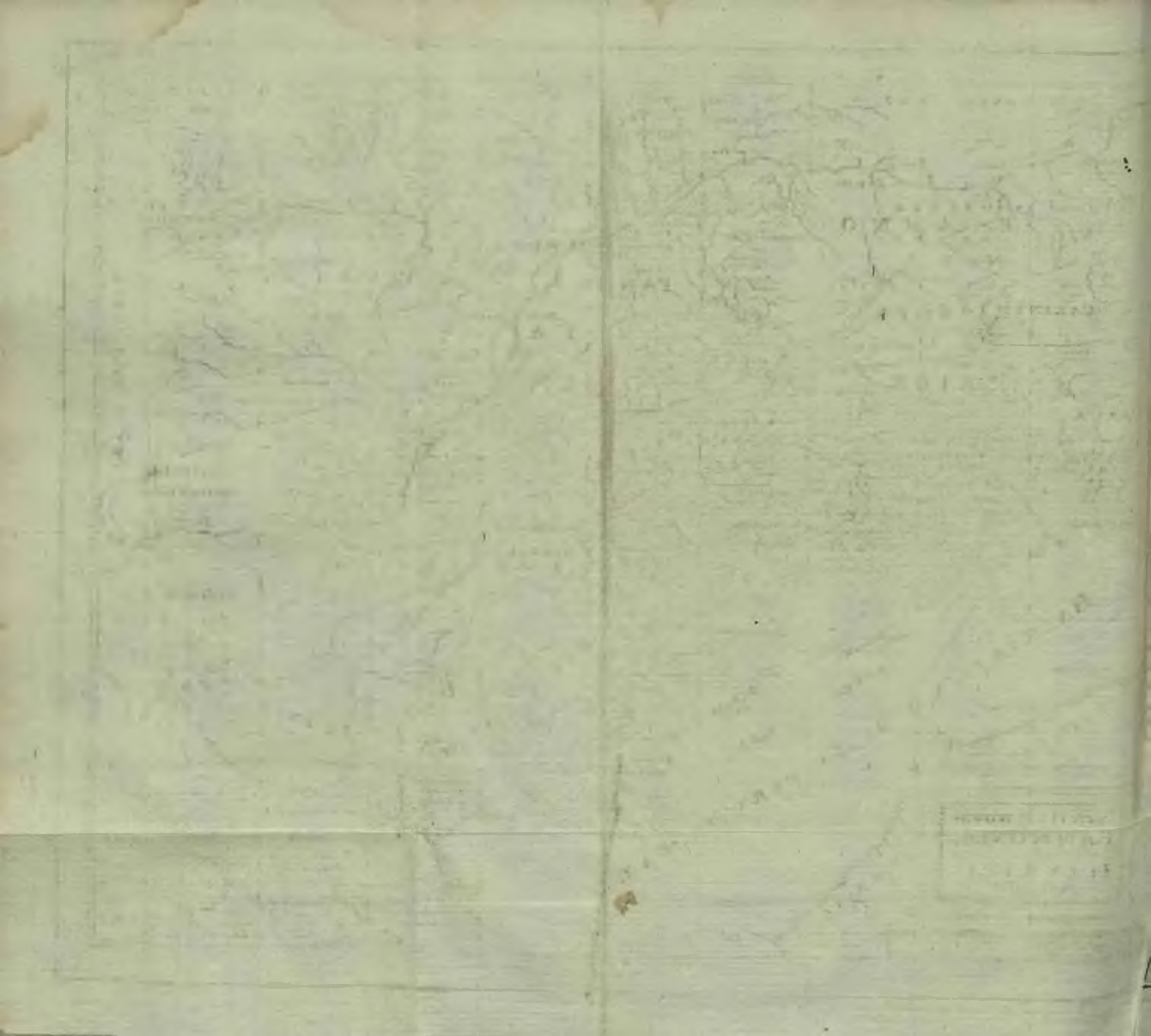
Pannonia
Valeria f.
Interam-
nia & Ri-
parenfis.

II. Divisa fuit in *Superiorem* & *Inferiorem*. *Superior*, quæ & prima
Consularis, versus Occidentem est: in qua nunc *Carniola*, *Croatia*, *Vind-*
orum Marchia, *Carinthia*, *Stiria*, *Austriæ*que major pars. *Inferior*, quæ
secunda *Consularis*, in Orientem vergens, complectitur *Bosniam*, *Sclav-*
niam, & quantum *Hungariæ* *Danubium*, *Dravum*, *Arrabonem*que amnem
interjacet. At ea utriusque Pannoniæ pars, quæ inter *Dravum* &
vumque fluvios porrecta, *Valeria*, sive *Pannonia Interamnia* & *Riparen-*
sis dicta est.

III. Sic igitur hodie *Hungaria* vix tertiam sui partem in vete-
ri Pannonia habet; cum reliquum trans *Danubium* in *Jazygibus* *Dacis*
que obtineat.

Veteris et Novae
PANNONIAE
et
ILLYRICI
Descriptio.

IV. Urbium clarissimæ, α *Segesta*, quæ & *Siscia*, nunc *Siseck*, in *Ubes*.
Croatia; β *Petovio*, vel *Patavium*, *Pettavv*, in *Stiria*; *Amona*, *Unterlau-* *Segesta*.
bach, Romanorum colonia; γ *Nauportum*, *Oberlaubach*, in *Carniola*; *Amona*.
δ *Vindoniana*, quæ & *Vindobona*, nunc *Vienna*, in *Austria*; ε *Scarabantia*, *Nauportu*,
nunc *Scarbing*; ζ *Sirmium*, nunc *Simach* in *Hungaria*; η *Taurunum*, vul- *Vindonia*.
go *Belgrad*, & Germanis *Griechsvveissenburg*. *Scaraban-*
ria.

[α *Ad Colapis Savique* confluentes est *Segesta* sive *Segestica*, cum vicina insula e- *Sirmium*.
jusdem nominis; circa quam urbem non contemnenda res gesta, *Augusto Impe-* *Taurunum*.
rante. *Sifecum*, quod hodie est, Turcæ ceperunt anno 1593. β *Patavium* ad *Segesta*.
Dravum est, olim Romanarum legionum sedes. γ *Nauportum* est ad fluv- *Siscia*.
ium cognominem, δ *Vienna* ad *Danubium*. ε *Scarabantia* ruina sunt apud *Patavium*.
Zaprinum opidum, *Lazio* teste; quod nova *Scarabantia* dici potest. ζ *Sirmi-* *Nauportu*,
um fuit ad *Bacuntium flumen*, ubi is in *Savum* influit, multis rebus à Romanis *Vienna*.
Imperatoribus gestis clarum. *Probus Imperator* *Almum* montem apud hoc op- *Scaraban-*
dum, & *Aureum* apud *Mæsiam*, vineis consēvit. Idem tandem scelere & incur- *ria*.
su militum Sirmii in turre ferrata occisus est. Ante *Probum Decius Imperator* *Sirmium*,
natale solum id sortitus fuerat. *Constantii* tempore *Concilium* hac in urbe coactum *Almus m*.
fuit contra *Arrium*. η *Taurunum*, sive *Alba Græca*, ad *Danubii Savig*, con- *Aureus m*.
fluentes, à *Solimanno* expugnatum est anno 1520. Quum in alterâ *Danubii ripâ* *Taurunna*.
haud longè à *Belgrado* in *Campo Maronis* *Johannes Hunniades Mahometem* *Alba Græ-*
II prostrigasset anno 1456. Est verò urbs illa multis turribus & duplici muro muni- *ca*.
ta. *Suburbia* habet amplissima, *Turcis*, *Græcis*, *Judeis*, *Hungaris* & *Dalmatis* re- *Stridon S*.
ferta. *Ceterum*, ad *Sabariam flumen* *Stridon* est, *D. Hieronymi patria*.] *Hieronymi*
patria.

CAP. II.

De incolis Pannoniarum & de regno
Hungariæ.

I.

Primi, quos veterum monumenta tradunt, incolere Pannoniæ Pannoniæ
am Pannonii, *Celtica gens*: quod Græci α *Præones* vocarunt. *Julius Cæsar*,
Cæsar primus terram ingressus; post eum item alii: at *Tiberius* tan-
dem perdomuit. Tulerunt inde Imperii Romani jugum; donec post
inclinationem ejus *Gothi* invaderent, quos *Hunni* expulerunt; hos
Longobardi; rursusque hos *Hunni*; tandem circa annum 1000 sub *Ar-*
nolpho Imperatore, gens quædam è *Serthia* profecta, oppressis *Hun-*
ais, totum quod nunc *Hungariæ* dicitur regnum, occupavit, *Hun-*
orumque reliquiis mista, nomen in eo constituit, quo etiam nunc
Hun-

Limites: *Hungari indigitantur. At termini Hungariæ sunt, à Septentrionibus Carpathes mons, quo à Polonia ac Russia separantur: ab Oriente est Transilvania, & Valachia; à Meridie Dravus fluvius; ab Occidente Stiria, Austria atque Moravia.*

[^a Pannonos hosce cum Pæonibus quidam, Græci potissimum, confundeant olim. Perperam verò, ut Dion ostendit: cui constare ex de re ideo facilius poterat, quod ipse regioni huic præfuit.]

**Hungariæ
figura &
magnitudo.**

II. *Figura ejus quadrata est, cujus latera quatuor mundi cardines spectant. At maxima ejus longitudo, à Patissii fontibus, vulgò die Teisse, ad Muræ, die Meur, confluentem, mill. Germ. LX porrigitur, ac par ferme est latitudo.*

**Hungaria
Superior.
Inferior.**

III. *Dividitur in Superiorem, quæ trans Danubium, Poloniæ ac Transilvaniæ contermina; & Inferiorem, quæ cis Danubium est. Comitatus in universa censentur L. At maximam regni partem hodie Turcarum atrox imperium miserè divexat.*

**Opida
Hungariæ
Superioris.**

IV. *Opida in ea plurimum diruta, vel quæ exstant, admodum tenuia, nisi quæ Moraviæ Poloniæque propius accedunt, vulgò die Bergstätte. Clariora tamen sunt in Superiori Hungaria: α Temesvár; β Genadium, vulgò Chonad; γ Segedinum; δ Varadinum, vulgò VVardeyen; ε Solnock; ζ Agria, cum arce Erla; duoque firmissima munimenta, η Zatmar & θ Tockey. At in Montanis, die Bergstätte; ι Caffovia, Kassau, caput Superioris Hungariæ; κ Eperies; λ Leutsch; μ Neu-sol; ν Alt-sol; ξ Kremnitz; ο Nitria; omniumque amœnissima π Tyrna: & quæ caput regni, postamissam Budam, ς Pofonium, vulgò Pressburg; urbs ad Germanicum modum satis culta.*

Temesvár.

[^a Temeswaria in Comitatu Temesiensi est ad Temesum fl. unde ei nomen quæsitum, urbs natura & arte munita, arcem habet bene munitam. A Turcis anno 1551 frustra obsessa; ac iterum anno sequenti, quo demum illa certis conditionibus Turcis tradita est: sed isti contra datam fidem omne presidium una cum tribuno trucidarunt. β Genadium & Cenadium, Hungaris Choniad & Chonad, Germanis Gyngisch, non longè ab eo loco, ubi Tibiscus Marisium fl. qui hodie Moracz dicitur, excipit, inter Segedinum ad Occasum 2 & Lippam ad ortum 8 miliaribus, Comitatu Conadiensi nomen dedit. De hoc ipso loco Turca ac Transilvani sæpe acriter contenderunt. γ Segedinum sive Segedunum Jazygum urbs, ad Tibisci, & Marisi confluentes, Genadio proxima. Ortelius urbem hanc cum Singidonensi, quæ in Pannonia apud Sirmium est, confundit, de qua apud Aurel. Victor. olim urbs frequens, postquam in Turcarum venit potestatem Solimanni auspiciis, arx ei est imposita; A Christianis urbs illa, anno

Genadium.

Segedinum.

1552 intercepta: sed à Turcis denuo recuperata est. § Varadinum ad amnem Varadinum, qui hodie Sebeskeres vulgò dicitur, in finibus Transylvania situm, illius & Hungaria habetur clavis, à Turcis nuper anno 1662 expugnatum est, ac ab iisdem hodie tenetur. » Solnok sive Zolnok ad Tibisci & Zagayva confluentes est, Ferdi-Solnok; nandi I auspiciis arx firmissima ibi fuit excitata; sed militum perfidia turpiter deferta; in Turcarum venit potestatem. ¶ Agria vulgò Erlauv Jazygum urbs Agria. supra Solnok Agrio fluvi. rigatur, qui deinde in Tibiscum sese exonerat; à Turcis anno 1552 frustra obfessa; ac demum à Mahumede anno 1596 oppugnata, à perfidis praesidiariis prodita in Turcarum venit potestatem. Ejus expugnationem secutum est praelium inter Maximilianum Imperatorem & Mahumedem, quo Caesariani victores Turcas in fugam conjecerunt; sed quum nostri ex praeda cupiditate deseruissent ordines, turpiter refugerunt panico quodam terrore correpti. » Zatzmaria in finibus Transylvaniae est ad Lapum seu Lapeßum fl. anno 1562 à Turcis frustra fuit oppugnata; ac denuo hoc nostro seculo anno ab iisdem 1661 frustra tentata. ¶ Tockey vinogenerosiori nobile opidum ad Tyssæ sive Tibisci & Bodroch confluentes est, 6 miliaribus Hungaricis à Zatzmaria distans. Natura ac arte munitum, saepe alias oppugnatum, ac maxime anno 1605 annuâ obsidione à Transylvanis quum esset fatigatum, praesidiarii fame compulsi deditionem fecerunt. ¶ Cassovia ad Hevvath seu Hornath fluvium, 4 miliaribus Hung. ab Agria in Septemtrionem jacet: Urbs elegans & munita: à rebellibus Heiduccis Botzkayo fuit tradita anno 1604. Incolitur illa à Germanis, & Hungaris. Major civium pars Augustanam profitetur Confessionem. » Eperies à Cassovia 3. miliaribus Hung. distat in Septemtrionem. Urbs frequens est & munita ad Tarozam fl. sita, anno 1605 in bello, quod movit Botzkayus, hujus obsidionem fortiter tulit ac repressit: Haud procul ab ista urbe duo sunt fontes lethales. ¶ Leutsch totidem ferè miliaribus abest Eperie in Occasum in monte situm. Opidani pleriq; sunt Germani, & Augustanae Confessioni addicti. Senatores quanquam Hungarorum more vestiantur; gestant tamen pallia Germanorum. ¶ Neusol à Leutsch in occasum ja-Neusol, cet ad dextram Granuae ripam: In vicino colle arcem habet bene munitam; ipsaq; urbs multis splendidis aedificiis est ornata. Sunt ibi fodina, ex quibus effoditur cuprum; & argentum vivum. Opidani loquuntur Germanicè, Hungaricè & Venedicè. ¶ Altfol ab hinc duobus miliaribus Germanicis in Meridiem ad sinistram Altfol, ejusdem fluminis Granuae sita, à Germanis, Hungaris, & Venedis incolitur, Aciedulis celebratu: Habet fodinas auri, argenti, cupri & argenti vivi: sed hodie adeo divites non sunt, quam fuerunt olim, vena. ¶ Inter Neusol & Altfol Krem- Kremnitz, nitz est ad Granuam fl. aurifodinis & monetaria officina nobile, in valle positum, in imminente colle habet arcem. Multi ibidem inveniuntur muti, surdi & strumas habentes: causam ascribunt aeri & aquae. Est verò Cremnitiuum inter septem civitates montanas Hungaria prima ac precipua. ¶ Nitria ad Nitram fl. haud longè à Comara abest, arcem habet in rupe positam splendidam ac bene munitam; A Botzkayo tamen cum arce hac capta est: ac iterum anno 1619 à Bethlechemo Gabore: Anno 1663 Turcis turpiter tradita: sed iisdem sequenti mox anno virtute precipua susceprepta. ¶ Tyrna à Posonio versus Septemtrionem est, in planitie Tyrna, posita,

Polonium.

posita, à Germanis pariter & Hungaris incolitur, in bellis Turcicis & Transylvanis multum perpeſſa ac ſæpe fuit occupata. Polonium ad Danubium eſt, hodie regni habetur metropolis, arx ejus in præcelſo montis vertice ſita eſt, in qua regia aſſervantur ornamenta: urbs illa à plerisque Hungaria Inferiori aſſcribitur. Anno 1515 major ejus pars incendio periiit; ac poſtea reſtaurata, eadem calamitate aliquoties fuit afflicta; anno 1563, 1590, & 1642. Caterum infra Alſolium eſt opidum Schemnitz duas habens arces, ubi Camera regia, argenti-fodina; Officina metallica, & haud procul thermæ Eſſenbacenſes. Infra Nitriam eſt Neuhenſel, Hungaris Wymar dictum, opidum munitiſſimum, anno 1581 ad Nitram ſ. conditum. Anno 1605 à Botzkayo & Turcis obſeſſum & oppugnatur, in quintum meſem obſidionem fortiter tulit: tandem Humanayo iis traditum conditionibus, ut initâ demum pace Imperatori redderetur: quod factum anno 1607. Berlebe-mus Gabor hoc opidum anno 1621 cepit; ad Caſarem tamen rediit. Nuper anno 1663 id à Turcis expugnatum, in eorundem hodie manet poteſtate. Omnis illa Hungaria pars, quæ Imperatori Romano ſubjecta eſt, hodie miſere vexatum, Do-ctoris enim Evangelicis Auguſtanis pariter & Reſormatis undiq; ejeſtis Nobilitas Hungarica arma cepit, pro libertate ſua, ut ajunt, tuenda: hi ſunt, qui Rebelles Hungari vulgo audiunt. Interea Hungaria cladibus utrinque datis & acceptis vaſtatur; armisque Imperatoriis iſti facceſſunt negotium, quæ alibi erant expedien-da utiliſſa.

Inferioris
Hungariæ
opida.

V, In inferiori ſunt; α Arrabo, vulgò Rabe; incolis Tavvarzim, inde Latine Javarinum; β Comara, vulgò Komarno: γ Strigonium, vulgò Graan: δ Alba regalis, vulgò Stuelveiffenburg: ε Veſperinum, Veſperin: ζ Quinque Eccleſiæ, Fünſkirchen: & caput quondam, regiaque totius regni η Buda, Germanis Ofen: cui in adverſa ripa ob-jacet Peſtum. Clara ſunt munimenta, θ Dotis, ι Pappa, κ Palotta. Archiepiſcopatus ſunt duo, Strigoniensis, & λ Coloffensis in opido Kolotza.

Arrabo,
Javarinum.

[α Arrabo ad fluvii cognominis, qui vulgò Rabus, & Danubii conſuentes in loco paluſoſoſitum. Javarinum quoque aliis vocatur. Hoc munitiſſimum regni propugnaculum anno 1594 à Comite de Hardec, nulla neceſſitate cogente, Turcis traditum eſt; ſed anno 1598 d. 19 Martij indiſtriâ & felicitate Adolphi Comitſ per ſtrategema à Schvartzenburg recuperatum. Ad Leithæ fl. & Danubii conſuentes eſt opidum cum caſtello Hungaris Ovvar; Germanis Ungariſch Altenburg dictum, paludibus & latis fiſſis cinctum, Salomonis Hungariæ Regis olim ſeceſſus, & Marcolphi morionis domicilium. Anno 1529 à Solimanno fuit expugnatum: & anno 1605 ab Hungaris crematum; caſtello tamen conſervato: & anno 1621 à Buquoyo Caſaris auſpiciis; Betlemianis pulſis, recuperatum. β Comarinum caſtellum nobile eſt, ſerme triangularis, inter Danubium & Vagum fluvios, in angulo inſule Schut, Ferdinandi I auſpiciis conditum; anno 1594 fruſtratum: in Chriſtianorum manet poteſtate. γ Strigonium cum arce edita

Ovvar,
Altenburg
Hungaricum.

Comara.

Strigoniū.

ad

ad Danubium est; quod è regione Granuafl. in Danubium sese exonerat, quinq;
 miliaribus infra Comarinum castellum; à Solimanno expugnatum anno 1543 quo
 anno Pesthum & Walpo castellum & Alba regalis in Solimanni venerunt
 potestatem. Strigonium Christiani difficili oppugnatione recuperarunt anno C.
 1598. Sed anno 1605 à Turcis acerrime oppugnatur, & à perfido milite prasidia-
 rio, qui ducem suum Comitem Dampierium captivum tenebat, cum 70 tormentis
 bellicis traditur Turcis. & Alba regalis, urbs magnificis edificiis splendida, in-
 auguratione & sepultura regum quondam clara, in palustri planitie ad flumen, Alba rega-
lis.
 quod vulgò Sarevvitze dicitur, sita est. Anno 1543 in Solimanni venit potesta-
 tem: sed Mercurio & Rusvurmio ducibus fuit recuperata anno 1601: ac tum
 incendio à Turcis excitato misère vastatur. Eodem anno ad hanc ipsam urbem
 Turca bis profligati sunt precipuà Rusvurmii virtute: verum sequenti mox anno
 intemperantia & perfidia militum in Turcarum potestatem redacta est. & Vesp- Vesperinū.
 rinum à fonte perenni nomen habens, olim haud mediocrem erat opidum; de quo ni-
 hil præter nonnullas deformes edes hodie reliquum est: arcem ejus in prærupto mon-
 te sitam ac satis firmam anno 1551 Turca ad deditionem faciendam adegerunt; sed
 omne illius prasidium contrà datam fidem trucidarunt. Deinde anno 1566 à Sal-
 mensi & Helfensteinio Comitibus invaditur & expugnatur. Anno 1593 à Chri-
 stianis militibus turpiter deserta, modo Christiani. & Quinque Ecclesiæ haud longè à
 cam modo teneant Turca, modo Christiani. Quinque Ecclesiæ haud longè à
 sinistra Draviripa absunt 16 mill. Hung. à Danubii confluentibus, anno 1543 à
 Turcis occupate, quippe quas opidani deseruerant. Nuper anno 1664 à copiis
 auxiliaribus atq; Hungaris ductu Hohenloii & Serinii Comitum opidum istud fuit
 expugnatum ac direptum: arx verò frustratentata, ipseque pons Effectensis, qui
 est in Dravo flumine, exustus. A Quinq; Ecclesiis versus Occasum tribus millia-
 ribus abest nobile & natura arteque munitum opidum Sigethum: quæ vox Pan- Sigerum.
 nonicà linguà significat insulam: Quoniam opidum hoc inter duo positum est flu-
 mina, & paludibus undiq; cinctum: estq; triplex, arcem habens duplicem eamq;
 munitissimam. Expugnatum est à Solimanno anno 1566, Nicolao Serinio Comite
 illud defendente, qui fortiter pugnans cum hoste in ipsa expugnatione nobilem cum
 vita profudit sanguinem. Solimaunus in obsidione ista, antequam expugnaretur
 arx illa, morbo mortuus est in loco vicino, qui vulgò Darchpek vocatur, quo in-
 testina ejus sepulta sunt. » Buda ad Danubium est infra Strigonium, olim regni Buda.
 hanc urbem therma sunt calidissima; in quibus tamen aliquod piscium genus vivere
 Busbequius & Isthuanfius tradunt. Anno 1541 à Solimanno capta: sicut & Pe- Pestum.
 stum, & vidua Zebusenensis cum filiolo in Transylvaniam deportata est. Pestum
 magna vi Turcis ereptum est anno 1604; sed biennio post ab istis recuperatum.
 & Dotis Hungaris Thata quatuor miliaribus cum dimidio Jaurino abest, in pa- Dotis.
 lude exstructum castrum vetus. Ad hoc præsci reges viridaria sua constituerant.
 Pappa à Jaurino versus meridiem 6 miliaribus Hung. sita, egregie munita, ar- Pappa.
 cem habet firmiorem; multa perpeffa est à Turcis, quibus tamen erepta anno 1597
 ductu Maximiliani Archiducis Austria. Deinde anno 1600 Galli & Wallones,

Palotta,
Colotza,
Mohatz.

Hungari
cæli soliq;
natura.

Hungarorū
more.

qui in praesidio erant, ob dilatum stipendium, opidum hoc cum arce Turcis scelerate vendiderunt: sed cum magna nostrorum ipsiusq; Comitum Schvartzenburgii clade demum recuperatur. Qui ex fuga retraherantur rebelles, variis cruciatibus confecti atq; mactati sunt. * Palotta castrum Vespertino duobus miliaribus abest. a Colocza ad sinistram Danubii ripam, medio frē loco est inter ipsius Dravique confluentes & Budam, in Turcarum est potestate. Mohatzium opidulum nobilitavit Hungarorum clades & Ludovici Regis interitus anno 1526. Opidum istud haud longè abest à Danubii & Dravi confluentibus. Aer Hungaria impurior est: quare exteri hic facile morbum contrahunt Hungaricum; nisi castra saepe mutant. Sordes, quæ ex indigenarum existunt corporibus; aeris putredinem satis arguunt. Aqua fere omnes insuaves sunt præter Danubii fluentes. Vinum Pilsense in Comitatu cognomine, ubi Buda jacet, in pretio est. Ferarum tanta in Hungaria multitudo, ut, nisi rusticis concessa esset venatio, certam perniciem ista inferrent agris. Fertilitatem soli vel inde colligere licet, quod licet bellis Turcicis ferro flammamq; fuerit devastata, intra quinquennium ita tamen respiravit, ut hic nihil deesset quasi perpetuo fuisset in otio. Hungari bellicosi sunt & feroces; sed fluxa fidei, ut ceteris nationibus, sic pertinaciter insens Germanis, quibus cum numquam conveniunt. Otium tam viri, quam femina sectantur, laboremq; fugiunt. Intemperantius genio indulgent. Inter nobiles matrimonia contrahuntur, dum adhuc in cunis vagiunt, quæ postea solvere grande nefas habetur. Multi per Hungariam sunt Judæi, quibus proditoribus & speculatoribus utuntur Mahumedani.]

CAP. III.

De Sclavonia & Bosnia.

I.

Sclavonia
limites &
magnitudo.

Sclavonia equidem nomine vulgò, confusis Pannoniæ Illyricique limitibus, accipitur quicquid terrarum ab Dravo amne ad Adriaticum mare protenditur. At propriè Sclavonia dicitur ea regio, quæ Dravum Savumque amnes interjacet, ab Occasû Stiria, ab Ortû Danubio clausa. Longitudo ejus est ab opido Kopranitz ad Dravi confluentem, mill. Germ. l. Latitudo à Dravo ad Savum. xlii.

Rasci,
Pannonii
Gothi,
Sclavi.

II. Ad inferiorem Savi partem ultra Danubium protensi incolunt Rasci populi, Germ. *die Ratzen*. At totam hanc regionem aliquando Pannonii, mox Gothi tenuerunt: novissimi Sclavi, sive ii Sclavonii, qui ad hanc nostram ætatem manent. Hi quondam regnum in ea constituentes, postea Hungaris vestigales facti sunt. Nunc major pars Turcico Imperio paret.

Opida;

III. Opida notiora sunt, a Posëga, ß Gradiskia, γ Zagrabia, & δ Kopranitz, validissimum contra Turcarum incursiones munimentum. [a Po-

tiferum; nisi quod ubi Pannoniis proximum, asperum ac durum. Terminatur ab *Occasu* Arsia flumine, ac linea ab Arsia fontibus ad Colapis ortus ducta; à *Septemtrione* perpetuis montium jugis, quibus Illyrii à Pannoniis discernuntur, ad fontes usque Unæ, atque inde linea ducta ad Timaci, nunc *Lim*, & Drini confluentes: ab *Oriente* est ipse Timacus, Scodrus mons, & Drilo fluvius, quo à Macedonia submo-

Magnitudo. vetur: à *Meridie* Adriaticus sinus. *Longitudo* ejus patet ab Arsia ad Drilonem mill. Germ. x c. *Latitudo* maxima est juxta Naronem fluvium à fontibus ejus ad ostium mill. x x.

[*a* Illyricum sive Illyris etiam Illyrias & Illyria scriptoribus dicitur.]

Fines Liburniæ & Dalmatiæ. Lissus seu Alestia op.

II. *Divisa* fuit olim in duas potissimum partes sive regiones; quarum una ab Arsia ad Tirium amnem, qui nunc est *Cherca*, a *Liburnia* dicitur; inde altera ad Drilonem usque fluvium, sive Lissum opidum, quod nunc vulgò dicitur *Alestia*, & *Dalmatia*.

[*a* Liburnia Histria contermina est; & & Dalmatia Macedonia.]

Japydum opida. Flanona. Tarsatica. Senia. Lopfica. Ortopula. Japydes. Flanona.

III. *Liburniæ* populorum clarissimi fuerunt Japydes. Opida per oram, & Flanona, nunc *Fianona*: γ Tarsatica, Tersat: δ Senia, Zegna; ε Lopfica, Lopur; ζ Ortopula, Starigrad; η Argyruntum, Pefcha; θ Ænona, Nona; ι Jadera, Zara Vechia; κ Scardona nomen retinet.

Albona. Tarsatica. Senia. Lopfica.

Ortopula.

Argyruntū. Ænona. Jadera.

Scardona.

[*a* Japydes sive Japodes, quorum opidum Japox dictum est; Servio teste. & Flanona sive Flavona; opidani sunt Flanates. Ab ea nomen habet sinus Flanaticus Plinii, qui Flavonicus Stephano, Polanicus Mele ab urbe Pola, & Liburnicus Orofio; hodie ob frequentia naufragia Carnivorus dicitur, vulgo Quarnero seu Karnero. Flanonæ ad Meridiem vicina est Albona, Flacii patria: olim Aulona seu Alvona. γ Tarsatica sive Tarsaticum, inter Flavonam & Seniam ad Liburniæ litus est ad Oeneum fl. δ Senia, Germanis Zeng. dicta, ad oram maritimam in saxo precipiti sita, munitissima est. ε Lopfica hand procul à Senia in eodem jacet litore. Opidani Lopfi dicuntur Plinio. ζ Ortopula sive Ortopola inter Seniam & Vegiam sita erat, ejus vestigia ad Tedanium fl. conspiciuntur. η Argyruntum ad idem litus, Petro Luccaro Raguseo Obrovazo dicitur: at Moletio est Novigrad. θ Ænona sive Enona urbs episcopalis inter Seniam & Jaderam est ad oram maris. ι Jadera urbs archiepiscopalis, præ reliquis clara, adversus finitimos Turcas probè munita est: opidani Hirtio dicuntur Jadertini. κ Scardona urbs ampla est, è regione Sicci. A Ptolemaeo colloacturè regione Jadera, forte ex una insula facta sunt due; quarum una vulgo Scarda dicitur, altera Malconfiglio.]

IV. Dalmatiae populi etiam fuere varii. Opida in litore α Sicum, nunc *Sebenico*; β Tragurium, nunc *Travv*; γ Salona prope *Spalatum*; δ Naronā, *Narenta*; ε Onāum, *Sabioncello*; ζ Epidaurus, *Ragusa Vechia*; η Rizinum, *Risina*; θ Budua, *Budua*; ι Olchinium, antè *Colchinium* dictum, nunc *Dolcigno*; κ Lissus, *Alessia*. Intus λ Scodra, *Scutari*; μ Dalminium sive Delminium, *Delminio*, unde Dalmatiae sive Dalmatiae nomen.

Dalmatiae
opida.

[α Sicum in finibus Liburniae est ad mare; quo Claudius misit Veteranos, teste Plinio. Sicum.
β Tragurium hodie urbs exigua in scopulo sita, & Bua insula seu Cicovo ponte Tragurium.
juncta: quam Veneti una cum Epidauris & Chio anno C. 1169 occuparunt. γ Salona.
lona, Salonae sive Salo inter Tragurium ad Occasum & Almissum ad Ortum; in inscriptionibus veteribus Colonia Martia Julia Salona dicitur. Diocletiani
ibi fuit Palatium nobile. Niger ait hanc urbem petisse. Habuit Salona cives
pugnaces, cujus rei speciem non foemina minus; quam viri, illustre dederunt bello
Civili Caesariano. Octavium enim obsidentem, miro astu ac dolo territum fugere
compulerunt, nocturna irruptione castra ejus aggressi. Eandem urbem Aulinus
Pollio aliquot annorum intervallo postea cepit, & filium, qui circa id tempus ipsi
natus erat, ab ea Salonium appellavit. Hic est Saloninus, qui natus statim re-
fisse fertur. δ Naronā ad Naronem fluvium, qui Mela Nara dicitur, à litore Naronā.
fermè 20 millia passuum recedit: quondam urbs clara & Dalmatiae conventus:
unde Varrone teste, 89 civitates jura petiere; ac Plinii aetate populi duodecim: sed
à Venetis anno C. 987 subacta pristina dignitate excidit. Tantarum erat opum;
ut Venetici sinus dominium sibi arrogaret Sophiano vero Capo Cumano. ε Onāum.
neum sive Oeneum inter Epetium & Epidaurum ad Artatum fl. in Penestria re-
gione, hodie Sabionello aut Ciderisso. ζ Epidaurus sive Epidaurum urbs Epidaurus.
Dalmatiae maritima est: Alia verò urbs fuit Epidaurus ad Argie oram in Pelo-
ponneso, Æsculapii patria. Prope hanc Dalmaticam jam olim à Gothis excisam
condita scribitur Ragusa, quae hodie in litore illo celebris est. η Rizinum, sive
Rhison & Rhizinium ad sinum Rhizonicum est: in quem Rhiso fl. labitur.
Volaterranus putat esse id opidum, quod hodie Cataro vocatur; quoniam sinus Rhi-
zonicus hodie le Golphe de Cataro dicitur. θ Budua, Butua seu Bulva inter
Ascrivium & Olchinium ad ejusdem maris oram est: ditioris Venetiae istis in locis
ultima, à Turcis incendio vastata, nunc utcumq. reparata. ι Olchinium, Olci-
nium sive Ulcinium est in eodem litore Butuae vicinum. κ Lissus, Lissum seu
Elissus, ad Drilonis fl. ostium, hodie Alessio vulgò dicitur. λ Scodra Turcis
Scanderia, id est, Alexandria dicitur, olim urbs nobilis, ad Labeatis lacum
est, qui hodie lago di Scutari. μ Dalminium inter Drinum fl. & Ardium mon-
tem erat, olim magna urbs, quam, dum Marcius incendit, gentem quasi capite
amputato truncasse Florus auctor est; hodie Denna, Damna, melius Delmi-
nio vocatur.]

Naronā.

Onāum.

Epidaurus.

Ragusa.
Rizinum.

Budua.

Olchinium.
Lissus.
Scodra.

Dalminium.

CAPUT V.

De incolis Illyrici, & nova ejus descriptione.

I.

Illyrici
cultores,

Illyriorum gens fera fuit, atrox, & latrociniis piraticâque infamata. Edomita à Romanis ea pars quæ *Liburnia* dicitur, anno ab urbe condita lxxxv, annis decemante secundum bellum Punicum; *Dalmatia* sub Augusto Imperatore. Stetit inde sub urbis Romæ imperio, donec Gothi eam vastarent. Post hos *Sclavonii*, à Mæoti pallo de profecti, occuparunt. In quos deinde *Hungari* imperium habuere: ac novissimè *Turcæ* oppressis Hungaris, interiora sibi vendicarunt; *Venetis* in hunc usque diem maritimam oram obrinentibus exceptis duabus civitatibus, *Scardona*, quæ Turcici juris, & *Ragusa* quæ sui juris.

Dalmatia,
Comitatus
Segna.
Nona.
Zara.
Sebenicum.
Ragusa.

II. Regio ipsa quæ olim in duas partes, *Liburniam* ac *Dalmatiam* divisa, nunc uno nomine *Dalmatia* appellatur, eademque pars *Sclavoniæ*. At quæ quondam à *Liburnia*, ea nunc *Comitatus Jaderæ* vulgò *Contado di Zara* nuncupatur. In hoc urbes nunc claræ; a *Jaderna*, & *Nona*, & *Zara*: hæc haud exigui momenti; nec ultimi splendoris civitas. & *Sebenicum* satis amœna urbs, at parum culta, ob vexationes vicinorum *Turcarum*, qui *Scardonam* tenent. & *Ragusa*, hæc magna urbs cum arce, sui quidem juris est, at stipendium pendit *Turcæ*: Emporium alioquin, ab hoc latere maris *Adriatici*, *Turcicis* mercibus celeberrimum. & *Scutari* quoque, *Turcicum* opidum Emporium est haud ignobile.

Morlacha.
Banadego
Jadera seu
Zara.
Nona.

[^a *Liburnia* illa antiqua hodie in duas dividitur partes, quarum una *Morlacha* altera *Banadego* vulgò dicitur. In hac sunt & *Jadera*, nunc *Zara* & *Nona*. *Zara* Comitatus caput, quem *Veneti* ab *Hungarorum* Rege emerunt. Illa hodie *Dalmatiæ* habetur metropolis; undiq; mari cineta ponte jungitur convenienti; ac arce munitissima defenditur. Ab ista urbe haud procul abest locus dicitur *Zara Vechia*, ubi antiqua *Jaderæ* rudera visuntur. *Nona* sive *Aenona* natura ac arte munita; undique mari cingitur, nisi quum siccor aestas est. *La Senia* seu *Segna* hodie *Zeng* cum insulis adjacentibus. *Segna* ager à *Turcis* misere vexatur. & *Sebenico* seu *Sicum* ad sinum cognominem est: ei immixtus Mons *S. Johannis* & arx in eo satis firma. & *Ragusa* prope *Epidaurum* à *Gothis* olim excisa, *Turcis* *Dobronika* dicitur; emporium frequens est, ex quo *Dalmatiæ* bello fatigata. *Opidani*, quod *Turcarum* Imperatori tributum pendunt; longe reg, merces exportant ac important. Urbs illa *S. Laurentij* arce munitur; ac

Ragusa.

HELLAS
seu
GRACIA
VNIVERSA.

vicino scopulo *Venetorum* Chiroma arx quoq; conderetur, esset invicta ac in-
 pugnabilis. & *Scutari*, olim *Scodra*, *Vinctis* eripuit *Mahumedes Turcicus* altero
 abhinc seculo. Ceterum *Spalatum*, vulgo *Spalatro*, ad idem litus est prope *Sa-*
lonam; *Archiepiscopatu* gaudens, quem nuper nobilitavit *Marcus Antonius de*
Dominis. In *Dalmatia Turcica* quoq; est *Cliffa* arx firmissima; *Turcarum*,
 excursionibus nobilis. E regione istius litoris est *Pharia insula*, & *Corcyra* ni-
 gra, itemq; *Melita* sive *Melitena*. *Dalmatia* aërem habet temperatum ac pu-
 rum; unde pleriq; ejus incolæ longævi sunt: solum habet admodum fertile; oves bis
 in anno pariunt. Piscibus ora maritima est referta; & montana loca feris; oleis,
 vitibus, segete abundat. Inde mel, cera, plumbum, vellera & oleum exportan-
 tur. *Dalmatæ* pleriq; sunt proceri, expediti, bellicosi. Carminibus celebrant eos,
 qui contra *Turcas* fortiter pugnando ceciderunt. Pleriq; profitentur literas, qui
 tamen montana incolunt loca, pristinam barbariem nondum videntur exuisse; in-
 his viri pariter ac femina uno eodem utuntur genere vestitus; neq; eo distinguun-
 tur. *Ragusini* lucro inbiantes longe lateq; exercent mercaturam. Erga peregrini
 nos sunt humani ac faciles. Singulis mensibus eligunt Ducem, quem Rectorem
 vocant, cui adsunt 100 Senatores. *S. Laurentii* castro quotidie novus imponitur
 gubernator. Suntq; *Ragusini* fere omnium *Monarcharum* clientes: *Turcarum*
Imperator tributum pendunt, singulis annis 20 millia *Sultanorum*; alii tamen 10
 aut 15 millia illos solvere tradunt. In *Turcicis* ditionibus nulla solvunt portoria. A
Turcis *Ragusini* impense diliguntur ob commoda, quæ ab iis percipiunt.]

Scutari.
Spalatum.

Cliffa.
Pharia.
Corcyra ni-
gra & Meli-
ta insula.
Dalmatiæ
fertilitas,
Dalmatarū
mores.

Ragusinorū
mores.

CAP. VI.

De Græcia, & summa ejus divisione.

I.

Ilyrico conjuncta est *Græcia*, antequam *Orbis imperio Romani* po-
 tirentur, terrarum omnium dictis factisque celeberrima. Hinc
 quippe omnis literarum claritas primùm effulsit, hinc frequenter
 colonix ad illustrandum totum terræ Orbem in diversas regiones exive-
 runt. Nunc tota à *Turcis* devastata, in exiguis ruderibus deserta & ipsa
 barbarie magis barbara jacet. Dicta est terra *Græcia* à Rege *Græco*: eadem
 ab alio Rege *Hellene*, *Hellas*, & incolæ *Hellenes*.

Græciæ for-
tuna.

II. At nomen *Græciæ* diversè accipitur. Primum enim *Græciæ*
 nomine dictæ fuerunt binæ terræ, quæ postea separatim altera *Thessa-*
 lia, altera *Græcia*, sive *Hellas* propriè dicta. Dein *Græciæ* titulo acces-
 sit *Peloponnesus*; mox item *Epirus*, simulque *Macedonia* tota; denique
Creta insula, & quicquid insularum *Græciæ* adjacet. Quin etiam in
Italiam & *Siciliam*, ut suprà dictum est, *Græcum* nomen usque qua-

Græciæ
nomen.

que transit, ubi *Gracia magna*: & item in Asiam, ubi *Gracia Asiatica*. Sed de hac in ipsa Asia; nunc Europæ primum terræ explicandæ sunt.

Græciæ
fines.
Et Magni-
tudo.

III. Totum igitur hoc, quod sub uno Græciæ nomine computavimus, terminis includitur, ab *Ortu* Ægæo mari: à *Meridie* Cretico: ab *Occasu* Jonio: à *Septentrione* Scardicis jugis ab Illyriis ac Moecis separatur, Strymoneque amne à Thracibus. *Longitudo* ejus est à Tana-rio Peloponnesi promontorio per Isthmum ad Strymonis fontes, mill. German. c. *Latitudo* maxima ab Sunio promontorio per Græciam propriè dictam & Epirum, Acroceraunium usque promontorium, milliar. German. LXXX.

Partes
Græciæ.

IV. Partes five regiones, in quas universa Græcia potissimum dividitur, sunt istæ: *Epirus*, *Peloponnesus*, *Gracia propriè dicta*, *Theffalia*, & *Macedonia*. Quanquam *Acarνανiam* quæ sub Epiro, & *Αχαιαν* quæ sub Græcia, nonnulli veterum Geographorum separatim censcant.

Græciæ in
Macedoniâ
& Achajam
divisio.

V. At Romani universam Græciam in duas provincias divisērunt: *Macedoniam*, sub qua ipsa Macedonia, Epirus & Theffalia; & *Αχαιαν*, sub qua Græcia propriè dicta, Peloponnesus, & Insulæ circumjacentes.

CAP. VII.

De Epiro & Peloponneso.

I.

Epiri termini
ni Populi &
opida.

α *Epirus*, quæ nunc *Canina* dicitur, separatur à Macedonibus Cclidæno amne, & Pindo monte; ab Græcis Acheloo flumine. Populi clari fuere β *Molossi*, quorum opidum γ *Dodone*, apud quos Jonis *Dodonæi* templum, oraculo illustre; δ *Dryopes*; *Chaones*, quorum regio ε *Chaonia*; opida, ζ *Oricum*, η *Antigoniam*, θ *Panormus*, ι *Elatus*; κ *Theffaliam*, quorum λ *Buthrotum*, Pyrrhi regia; μ *Castiopi*, quorum ν *Castiopi*; regio ξ *Almene*, opidum ο *Nicopolis*; π *Amphilochi*, opidum ϑ *Argos*, cognomine *Amphilochicum*; σ *Acarνανes*, regio *Acarνανiam*; τ opidum *Ambracia*, Æacidarum regia: unde *Ambracius* sinus, quod nihil in Epiro nobilius: υ *Actium*, φ *Leucas*, χ *Stratos*.

[α Epiro]

MACEDONIA

PARS.

EPIRUS hodie
CANINA cum
Maris tunc insulis
Corcyra seu Corfu
Cephalonia seu
Cefalonia etc

[^a Epirum in tertio Europa sinu ponit Plinius: & addit: Omnis Græciæ fabulo- Epiri fines.
 sitas, sicut literarum claritas ex hoc primùm sinu effullit. Incipit autem
 Epirus à Celiidno flumine; & desinit in Acheloo flumine, qui ab Achaja eam se-
 parat: Jonium mare ad Meridiem; Macedoniae partem & Pindum montem
 ad Septentriones habens. β Molossorum regio olim Molossia, nunc Pandosia Molossi.
 dicitur, ab urbe Pandosia. Apud Molossos, canes sunt venatici generosissimi, Pandosia.
 qui molossi vocantur. Caterum sunt quoque Molossi Thessaliae populi. γ Do- Dodona.
 dona urbs à Dodone flumine & fonte dicta, ubi ingens silva; & præter templum
 Jovis fons Jovis Dodonæi, facies exsintitas accendens, & accensas extinguens. Æs Æs Dodo-
 Dodonæum in proverbium abiit, pro valde sonoro, & homine importuna loquaci- næum.
 tatis: à pelvi arcæ Dodona in columna sublimi, quam flagellum in manu pueri in
 altera columna huic proxima vento agitatam sæpius percutiebat, fiebatque tinnitus
 importunus. Columba quoque nigra ex arboribus responsa ibidem dedisse consulenti-
 bus scribuntur. Oraculum tamen istud Homero & Hesiodo cognitum, suo ævo
 desisse testatur Strabo. δ Dryopum regio hodie Aldradina dicitur. ε Chao- Dryopes.
 nia nunc vulgo Canina ab urbe primaria, in qua præfectus moratur, incolis dicta. Chaonia.
 Silva Chacnia columbis abundabat. ζ Oricum in Epiri litore fuit, à Colchis
 conditum: quod Cæsar præter expectationem Pompeji occupavit. Inde initium
 erat Epiri. η Prope Oricum in mediterraneis fuit Antigonía, ab Antigono Antigonia,
 condita, hodie Argiro castro dicta. θ Panormus, nunc Panormo, inter Acro- Panormus.
 ceraunia & ostium Acherontis fl. portus est. ι Elæus opidum, hodie Docna, Elæus.
 à litore remotum, Hecatompedo finitimum est. κ Thesprotia sive Thesprotis, ho- Thesprotia.
 die Vajelitia dicta, ad oram maritimam est, contra Corcyram insulam. λ Bu- Buchrotum.
 throtum sive Buthrotus nunc Butrinto, ad litus maris est è regione Corcyra in-
 sula, à qua XII millia passuum abest. Hic quod luculentas possessiones Epiroticas
 haberet Cicero, frequens ibi vivere solebat. Ex civili bello Pompejano quoque
 nota urbs. Ad eandem appulit Æneas Virgilianus. μ Cassiopæorum regio Cassiopæi.
 Cassiopæa intus in mediterraneis est, ν Cassiope nomen antiquum retinet, in Cassiope.
 montanis jacens; Alia vero ad mare hodie dicitur Joannia. ξ Almene The- Almene.
 sprotia vicina ad mare pertingit. ο Nicopolis ad sinus Ambracii, qui vulgo Nicopolis.
 Golfo de Larta, fauces struita erat, in litore occidentali: in opposito vero erat
 Actium. Nicopolis hæc ab Augusto Imperatore condita, & ab ipsius victoria, de
 Antonio & Cleopatra parta, ita dicta est: Plutarchus in Antonio nomen ei imposi-
 tum ait à Nicone Asino, cui rusticus insidens Augusto ante pugnam obviam ve-
 nerit. In urbe hæc Græcam Bibliorum versionem inventam tradunt, quam Ori-
 genes in Hexapla sua contulit. π Amphilochorum regio Amphilochia intus Amphilo-
 in mediterraneis est. ρ Argos Amphilochium inter Ambraciam & Cassiopem chia.
 jacens, etiam nunc Anfiloca incolis dicitur. σ Acarnanes, mollitie & lascivia Argos Am-
 olim notati, cum Ætolis vicinis assiduas ferre exercebant rixas. τ Ambracia philochiū.
 ad recessum sinus Ambracii à Nicopoli & Actio urbibus 25 millibus passuum di- Acarnanes.
 stans, vulgo nunc etiam Ambrachia dicitur, olim ampla & potens: at Macedo- Ambracia.
 num & Romanorum bellis deinde labasa facta, & everfa. υ Actium, nunc vul- Actium.
 go Figalo, ad Ambracii sinus fauces in litore orientali est. Straboni Actium A-
 carna-

Leucas.

Leucalia.

Insula,
Stratos.Pelopon-
nesi fines.Pelopon-
nesus, e-
jusque fi-
nus.

Isthmus.

Corinthia-
cus.Corinthus.
Olympia.
Cyllene.

carnanum, ubi Apollinis templum ab Argonautis conditum. Ad promontorium Actium pugna illa navalis inter Octavianum & Antonium commissa est: qua Octavianus victor Romanum deinceps Imperium solus obtinuit, & nomen Augusti. Promontorium istud hodie vulgo Capo Figalo vocatur. φ Leucas opidum vulgo ad promontorium quod vulgo C. S. Nicolo: contra quod Leucadia insula, qua hodie Santa Maura vulgo dicitur; in qua aliud opidum Leucas. Isthmo δ Corinthiis perffesso insula evasit, qua erat Chersonesus. Sape tamen arenarum vi continenti reddita est: saepe etiam indigenarum opera revulsa. Est vero insula ista continenti adeo vicina, ut eidem videatur juncta. χ Stratos & Stratus hodie Strato urbs Epiri maxima, & Acarnania caput, cum staret, apud sinum Ambracium fuit inter Anaclonium & Halyzeam ad Acheloum fl.]

II. Peloponnesus à α Pelope Rege dicta, quæ nunc Moréa, haud ulli terrarum quondam nobilitate possiderenda, quasi peninsula inter duo maria Ægeum & Jonium extenditur; β ob sinus & promontoria, quæ ut fibris litora ejus incisa sunt, simul quod tenui tramite in latus effunditur, platani folio simillima.

[α Hac regio à Pelope, Tantali regis Phrygia filio, id nominis obtinuisse scribitur: qui victo curuli certamine Oenomao, Elidis Rege, regno ipsius, & filia Hippodamiae nuptiis potius, adeoque, ut videtur, totâ hac peninsula, ei nomen de suo nomine imposuit. β Peloponnesus undiq; mari cingitur, exceptâ illâ parte, quæ continenti adheret. Isthmum iv aut v passuum millia patere auctores testantur. Columna ibidem erat posita ab Jonibus, in cujus parte versus Atticam scriptum erat: τὰ δ' ἐστὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία: Et in altera versus Corinthum: τὰ δ' ἐστὶ ἡ Πελοπόννησος, ἐκ Ἰωνία. Quinto quovis anno hic celebrabantur ludi in honorem Neptuni. Isthmum hunc diversis temporibus effodere conati sunt Demetrius, Julius Cæsar, Caligula, Nero: ac deniq; Herodes Atticus, privatus homo. Murus ductus à Lechæo ad Cenchreas post casum ad Thermopylas Leonidæ; ac postea ab Atheniensibus. Sex in Peninsula ista numerantur Sinus præcipui. Crissæus sive Corinthiacus, hodie Golfo de Lepanto: Saronicus, à portu Saronico ad Isthmum ita dictus, qui & Salaminus à Salamine insula, hodie Golfo de Engia; Argolicus, nunc Golfo de Napoli; Laconicus vulgo Italis Golfo de Colochina; Messeniæ, nunc vulgo Golfo di Coronis & Cyparissius, qui vulgo nunc Golfo de Larcadia.]

III. Partes seu regiones in ipsa, Achaja propriè dicta, Elis, Messenia, Arcadia, Laconica, & Argolis sive Argia.

IV. Urbium clarissimæ; in α Achaja, β Corinthus in ipso Isthmo olim clara opibus, post cladem notior; cujus potentiam Romani cum vererentur, funditus everterunt. In γ Elide δ Olympia, certamine Gymnico maxime nobilis; ε Cyllene, quod Mercurium ibinatum arbi-
trabantur.

trabantur, insignis; unde *Mercurius Cyllenius*. ζ In *Messenia*, η *Messene*, θ *Pylus*, unde *Nestor ille Pylus*, ι *Corone*. In κ *Arcadia*, λ *Tegea*, μ *Mantineia*, & ν *Megalopolis*, Polybii patria. ξ In *Laconia*, ο *Lacedæmon*, totius Græciæ quondam potentissima, eadem & *Sparta*; π *Leuctrum*, ς *Amycle*. In σ *Argia*, τ *Argos*, Hippium cognomine, templi Junonis, unde *Juno Argiva*, vetustate & religione percelebre; υ *Nemea*, φ *Mycenæ*, χ *Nauplia*, † *Træzen*, fide societatis Atticæ illustis; ω *Epidaurus*, Æsculapii templo incluta.

[^a Ita Achaja ista præter Corinthiam, etiam continet Sicyoniam, ad sinum usq; Saronicum pertingens. β Corinthus vulgò Corintho, & Coranto, Turcis Germanice, olim Ephyra dicta, sexagenis ab utroq; litore stadiis è summa arce, quæ Achæa crocorinthus vocabatur, sita, Peloponnesi claustra continet. Fuit olim Achajæ caput, Græciæ decus; inter duo maria Jonium & Egæum quasi spectaculo exposita, proximamq; ab Athenis & Sparta auctoritatem in Græciâ obtinuit, mercimoniis locupletata, maritimis copiis potens, contra Corcyraeos & Athenienses navali prælio contendit; bellum Peloponnesiacum, auspicata. Dionysius Sicilia tyrannus regno pulsus hic exsulavit, ludumque aperiens pueros literas docuit. Corinthus quoque scortis exstitit nobilis: hic quoque Lais illa, cui ingens pretium poscenti Demosthenes inquit: Tanti pœnitere non emo. Hinc quoq; natum est proverbium; Non omnibus licet adire Corinthum. Adeo meretricibus favebant Corinthii, ut eas non solum honore afficerent; sed etiam publicis precibus Venerem orarent, ut meretrices augetet ac servaret, teste Athenæo. A L. Mummio excisa est non satis ob justam causam: Romani enim veriti, ne loci opportunitas eos aliquando ad bellum faciendum adhortaretur. Ex incendio urbis, quum plurima statua & simulacra ærea, aurca & argentea confluxissent, Corinthiacum æs conflatum traditur; quum tamen æs illud Corinthiacum jam ante urbem hanc destructam fuerit in pretio: artificio igitur Corinthiacum singulari fuerit ita paratum. Eam urbem tamen restituit Julius Cæsar, uti & Carthaginem, colonosq; eò milites veteranos misit. Deinceps celebrata est Corinthus: in eaq; Paulus Apostolus XVIII menses commoratus est: & duas ad Ecclesiam Corinthiorum scripsit epistolas, quæ Dei beneficio in Sacro Codice hætenus super sunt. Cæterum urbs illa cum reliqua Græciâ hodie sub Turcarum est dominatu. Porro in Occasum ad sinum Crissæum sive Corinthiacum portus & navale Corinthiorum erat Lechæum, duobus muris, tanquam brachiis urbi junctum. In hunc portum naves ex Italia & Sicilia commodissime appellebant, indeq; solvebant. Cenchreæ alter portus erat, vicum sibi conjunctum habens. Is Ortum spectabat, & naves ex Asiâ venientes recipiebat, eodemque dimittebat in omnem Orientem per Saronicum mare. Paulus Apostolus hic caput rasit, ex gentis suæ religione, Ibidem erat & Schoenus, ubi per Isthmi angustias naves traduci machinis solebant. In eadem Achajâ propriè dictâ, præter Corinthum, erat nobilis & vetusta urbs Sicyon; in qua regni propemodum ab hominum memoria antiquissimi sedes fuisse scribitur.

Messenia.
Pylus.
Corone.
Tegea.
Stymphalus.
Mantineia.
Megalopolis.
Lacedæmon.
Leuctrum.
Amycle.
Argos.
Nemea.
Mycenæ.
Nauplia.
Træzen.
Epidaurus.
Achaja.
Corinthus.

Sinus Corinthiacus sive Crissæus.

Lechæum navale.
Corinth.
Cenchreæ.
Saronicus sinus sive mare.
Schoenus.
Sicyon.

Aratus.
Sicyonius.

Nemea fl.

Heliceo
Bura.

Patrae.
Olenus.
Dyme.
Cephale-
nia ins.

Elis.

Peneus fl.

Phædonis
patria.
Elis.
Olympia.
Pisa.

Urbem ipsam Abrahami temporibus conditam narrat historia. Tyrannis frè paruit; at moderatis, neq; suis commodis nimium deditis. In iis fuit Aratus, quem plerique, ut civium suorum amantissimum predicant. Sicyon verò antea Mecone, & prius etiam Ægialus dicta, in colle natura munito XIX aut XX stadiis à mari condita fuit. Pingendi, fingendiq; aliarumq; id genus artium studiosi fuere Sicyonii & Corinthii. Agrum utriusque populi Nemea fl. dirimebat. Romanis studuerunt in bello Achaico Sicyonii; & inde maximam agri Corinthii partem obtinuerunt. Calceis usos fuisse delicatioribus, quam viros graves deceat, notum est ex vulgato proverbio, quo calcei Sicyonii, pro re parum virilis animi indice, usurpantur. Hinc de Lysia oratione Socrates: si mihi, inquit, Sicyonios attulisses calceos, non uterer, quamvis essent habiles, & apti ad pedem, quia non essent viriles. De Verris crudelitate & improbitate in magistratum Sicyonium legatur oratio Cic. Verrina VI, n. 44. Postremo quum variis antè affectu claudibus essent Sicyonii, ipsam urbem terra motus ad solitudinem & vastitatem redegit. Eadem, aut certe non dissimilis calamitas Helicen perdidit, & Buram, Achaicas urbes, terra motu aut fluctibus maris absorptas. Patrae quoque Achaiae urbs maritima non obscura fuit apud Rhium promontorium, post Aethiacam victoriam Romanorum colonia. Hic Cicero libertum suum Tironem egrotum reliquerat. Patrae quoq; nobilitate sunt D. Andreae Apostoli martyrio. Ultra Patras in eodem litore versus Occidentem fuerunt Olenus & Dyme opida: & hanc ita dictam trabo existimat, quod ultima sit in hoc Peloponnesi litore occidentali. E regione huius litoris sita est Cephallenia insula. Caterum potentes fuere Achai & foedere conjuncti, quasi in unum corpus coaluere; ita ut per viginti annos uno scriba, & duobus pratoribus communiter, unoq; senatu uterentur. Postea unum tantum pratorem habuerunt. Magnas igitur & illustres per Graciam res gessere, multaq; civitates societatem cum iis & foedus junxerunt. Tanta verò Achaeorum fuit auctoritas, ut Thebani, post Leuctricam pugnam, arbitros eos elegerint controversiarum, quae inter civitates erant: & Italici quoque homines post seditionem cum Pythagoreis, pleraque jura ab iis acceperint. Achaeorum hoc corpus à temporibus Pyrrhi, ejusq; in Italiam expeditione, ad Philopamenem usque viguit. Quo tempore à Romanis callide, Achaeis invitis & frementibus, id demum solutum est. γ Achaie in occiduo Peloponnesi litore proxima est Elis, sive Elea & Cauconia dicta, inter illam, Arcadiam & Messeniam sita. Ejus urbs primaria idem nomen habebat, eaque ex aliquot pagis coaluerat. Peneus fl. per mediam fluebat urbem Persarum metu muris cincta. Postea tamen sine muris ex juramento Aetolorum tuta erat; nemini enim nisi inermi regionem aut urbem illam licebat ingredi. Ad hanc usque Elin ex Sicyone, per mille & CC. stadia Philonides Alexandri cursor noxam diei horis contendit: indeque tertia noctis hora rediit sapius. Patria fuit Phædonis Philosophi Platonis amici, f. mi. Inde byssus proveniebat Judaeis i. praestantior: equis etiam abundabat Elis. δ Olympia, quae & Pisa dicta, ad Alpheum fluvium, decem millia passuum ab ejus ostio recedebat. Sesquimilliaro ab urbe templum erat Jovis Olympii, pretiosissimis donariis locupletissimum. Quoinumero eminebat Jovis statua aurea, Cypseli munus. Ejusdem item Jovis simulacrum

crum eburneum, summa arte à Phidia elaboratum. Cujus ea magnitudo erat sedentis, ut surgere, si vitam acciperet, non posset, quamvis altum ac magnificum templum id foret, ni capite paxumpere tectum vellet. Hic quoque erat mira porticus, quæ septies eandem reddebat vocem, eaque de causâ ἐπὶ ἀφώνον eam appellabant. Hic celebrati sunt ludi isti quinquennales, ad quos universa Græcia confluebat per Olympiades. & Mela à Cyllene urbe Mercurium Cyllenium appellatum tradit; quem tamen alii à Cyllene Arcadiæ monte maximo, in quo fingitur genitus, ita cognominatum volunt. At urbs Cyllene, hodie Chia-
renza dicta, in orâ Peloponnesi occiduâ est apud promontorium Araxum. Elis urbis erat navale, & commodus portus è Sicilia solventibus. Huc quoque à Plinio collocatur Cyllene sinus, & promontorium Chelonates: Aulon item, & Lep-
rion opida: & urbs spatiosa admodum Cyparissa, cum sinu Cyparissio. In occidentali Peloponnesi litore sequitur Messenia, quæ tamen in meridiem quoque magnâ sui parte se extendit. Messene urbs, regionis caput, eidem & populo nomen dedit. Gravissima & diuturna Messeniis intercesserunt cum Lacedæmonis vicinis bella: in quibus enituit virtus prorsus heroica, & humana major, Aristomenis Messenii, qui deinde inter heroes cultus est. In bellis istis mentio quoque fit Ithomes: quod nomen est montis, ad quem urbs ejusdem nominis. Hanc urbem Lacedæmonii anno belli istius vigesimo tandem in deditionem accepere, ac solo aquarunt. Post Leuctricam pugnam ab Epaminonda & Thebanis restaurata est. Verum Messenii cum devicti, aliquoties à Lacedæmonis defecissent, ab iisdem in servitutem redacti sunt, pejusque servis habiti. Unde proverbium natum est: Messena Servilior, in eos, qui alieno vivunt arbitrio. Cæterum eadem prope Messenes ratio erat, quæ Corinthi. Utrique enim mons imminerebat: Alii quidem Ithome; huic verò Acrocorinthus; quæ loca ad tenendam Peloponnesum maxime oportuna erant, ut cornua adprehendendum taurum. Itaque Demetrius Phalereus Philippum Demetrii filium non inconcinne monuisse traditur, ut bovem utroque cornu prehenderet, si cum tenere vellet: has nempe urbes duas, & vicinos montes significans; taurum verò Peloponnesum. Pylus hæc Messeniorum erat Pylus. sub monte Egialeo, à Pylo Triphylia cccc stadiis distans, cæteris, quæ erant, Pylis præstantior, & antiquior: unde proverbium: Est Pylus ante Pylum. Neleus Nestoris pater tres tenuit Pylos, ut Pindari habet Scholiastes. Hæc Messenia à Neleo condita putatur: unde & Neleia dicitur. Nestor autem Pylus cognominatus vel à Triphylia; vel à tribus istis, quæ eum sibi ascripserunt. Hanc Messeniorum Pylum dirutam ante, Athenienses in bello Peloponnesiaco instaurarunt, & tenuerunt annos xv. magno cum sue civitatis bono, Lacedæmoniorum incommodo gravissimo. Sphaacteriam etiam, quæ & Sphagia dicitur, vicinam huic litori insulam occuparunt, in eaque trecentos Lacedæmonios obsessos fame & ferro absumserunt, aut in deditionem acceperunt; quæ clade nobilitata insula est. Ita enim comparatum est, ut, quæ antè loca obscura fuerunt, & ignota, ex aliquo hominum casu & fortune momento, fama celebrentur. Cerone hodie Corone, sub Thematia monte, Thebanorum colonia; ubi Jupiter & Apollo omnium morborum Averrunci colebantur, in Messenia orâ maritimâ est: unde vicinus
sinus

Cyllene.
Cyllene.
sinus Chel-
onates
prom.

Aulon.
Lep-
rion.
Cyparissa-
sinus.
Cyparissius.
Messenia.
Messene
urbs.
Ithome
mons &
urbs.

Pylus.

Sphaacte-
ria inf.
quæ &

Sphagia.
Corone-
sinus Me-
sseni-
acus.

Methone.

Asine sinus

Asinæus,

Helos,

Acritas.

Tomæus

mons.

Coryphasium

prom.

Carda-

myla.

Pheræ,

Thuriæ.

Gerenia,

Arcadia.

Tégea.

Stymphalus

urbs,

mons, &

lacus.

Mantineia.

Megalo-

polis.

Laconica,

Lacedæ-

mon.

Eurotas fl.

Gythéum.

sinus nomen traxit; qui idem ab universâ hâc regione Messeniacus dicitur, in quem influit Pamifus fluvius, qui idem Pamissus & Panyfus aliis scribitur; hodie vulgo Pirnaza dicitur, eorum maximus, qui intra Isthmum sunt. Sinus iste hodie Golfo de Coron vulgò nuncupatur. Porro in eodem Messenia litore est Methone urbs; hodie Modon. Mutune & Moitune, clarissima nunc & præfata sedes. Una earum septem urbium est, quas Agamemnon per legatos Achilli promittebat. Menelaus enim Sparta Rex hanc quoque tum possidebat regionem. Bello Actiaco Antoniano Agrippa, primo navium appulsu, hanc potitus est urbs & Bocchum Maurusiorum Regem Antonii partes sequutum, hic captum, interfecit. In eadem ora erat Asine, unde sinus Asinæus; Helos item, & promontorium Acritas: Tomæus mons, qui à cultro tonsorio, cujus similitudinem habere dicitur, nomen traxisse videtur; Coryphasium promontorium. Plura præterea memorantur hic opida; Cardamyla, Pheræ, Thuria, Gerenia; unde Nestor Gerenius Homero & Poëtis, ut à Pylo Pylius dicitur. Arcadiam Peloponnesi regionem mediterraneam Peloponnesiæ gentes undiq; cingunt. Montosa est, montiumq; Arcadiæ maximus Cyllene, Mercurii incunabulis celebris. Tégea seu Tegæa, è novem pagis composita, habitata est fortibus & bellicosis viris: itaq; & Lacedæmonios quandoq; armis vicerunt; & in eas, quas in ipsos paraverant, catenas aliquando Lacedæmonios compegere: & cum vicinis Pheneatis eadem lege, & fortuna bellum diuturnum composuerunt, quo cum Albanis Romanis, interventu nempe singularis certaminis trigeminorum ab utraq; civitate. Hic ossa Orestis gigantis inventa sunt, Solinoteste, Olympiade 58. Tégea quoque vixit Aristarchus Poëta Euripidis synchronos; qui tragœdias scripsit 70. vixitque anno 80. Stymphalus urbs est ad Stymphali montis radices, Tégea proxima. In vita Iphicratis ejus fit mentio. Vetus illa periit; ex nova Hadrianus Imperator aquas Corinthum deduxit: Stymphalus mons Herculeo labore notus est. Est & Stymphalus lacus, qui ex eodem monte profluens, mutato nomine deinde Erasinus dicitur. Mantinea, ex quinq; pagis quasi conflata, Megalopoli proxima nobilitata est Epaminondæ Thebani alterâ de Lacedæmoniiis partâ victoriâ, qui gravissimè in pugna vulneratus æquissimo deinde animo exspiravit. Caterum Mantinenses urbem hanc in gratiam Antigoni Macedonis Antigoniam appellarant; quod nomen longè post sustulit, & pristinum revocavit Hadrianus Imperator Romanus. Megalopolis Arcadia urbs primaria, Epaminonde consilio condita, quo tempore is Lacedæmonios ad Leuttra vicerat. Muro cincta urbs ab initio non videtur. & Laconica in meridionali Peloponnesi litore attingit Messeniam; qua tamen & orientalem ejus bonam magnamque partem complexa est: hodie Zaconia sive Sacania dicitur. Lacones in rebus agendis lunam observabant, nec prælium, nisi in plenilunio, ex Lycurgi instituto inibant. Lacedæmon urbs sine mœnibus ad Eurotam fl. fortitudinis, patientiæ & continentie laude nobilis; ad has enim maximè virtutes Lycurgus legislator institutis & legibus suis eos formarat. Apud eosdem tamen furtum non modo permissum; sed & commendatum fuit. Ad Eurotam fluvium exercere se Lacones soliti sunt decursu, & id genus laboribus. In sinum Laconicum se effundebat Eurotas, ad quem in litore erat Gythéum sive Gythéum.

théum, navale Laconum & urbs. Eam L. Quinctius obsessam oppugnat atque
in deditionem tandem accepit. Lacedæmoniorum classem hic subductam incen-
dere parabat Themistocles; quod tamen consilium ejus, ut parum honestum,
repudiavit Athenienses, auctore Aristide. Ab hoc opido ad Cretam insulam cer-
tissimus cursus est. Non longè à Gythéo Tanarum abest promontorium, longissimè Tanarum
in Meridiem procurrens, in eoque ejusdem nominis opidum cum templo Neptuni, prom. & op.
Ad hoc promontorium, altissimis specubus & cavernis hians, inferorum aditum
statuebant poëta: ibique Orpheum ad regna Ditis descendisse fingeant, repetitum
conjugem suam Eurydicem. Alterum Laconica promontorium Maléum Ma- Maléum
λεια, Μαλέα Creta insula obversum, longissimè in mare procurrit. Malæam prom.
etiam vocant, & Maléam hodie Capo Malio. Navigantibus ob ventorum sa-
etiam vocant, & Maléam hodie Capo Malio. Navigantibus ob ventorum sa-
vitiam, ac maris iras periculosum est hoc mare. Corcyra in bello Persico Xer-
xis classem suam LX navium ad Tanarum & Pylum continebant dolo malo, even-
tum belli speculantes, & feliciori parti se venditaturi. Ad Græcos autem hanc
afferebant excusationem, ventis prohibitos Maléam superare non potuisse. Sinus Sinus Laco-
inter Malaam & Tanarum Laconicus appellatur. Ad eundem sinum, eo situ nicus.
est Cythéra insula, hodie Cerigo, cum ejus nominis opido & portu, ut, inf. cum op.
qui eam teneat, facillimè Laconicam infestare inde queat. Itaq, Chilon olim
Lacedæmonius, unus è septem Græcia sapientibus, satius esse civitati Spartana
dicebat, illam insulam fluctibus obrui, quàm exstare incolumem. Neque quic-
quam rectius Xerxi suadere poterat Demaratus, ipse Laco, quàm ut Rex eam
insulam occuparet, Lacedæmonios territans, eosque à cæteris Græcis avertens.
Leuætrum, Leuætrorum Boeotiorum colonia ad Tanarium promontorium est: Leuætrum.
de hac urbe perpetuo contenderunt Lacedæmonii & Messenii: De qua re vid. Pau-
sanias. & Amyclæ eo fuerunt situ, quod hodie Vordonia est; vel non longè inde, Amyclæ.
xx stadiis à Sparta, Castore ac Polluce celebres: olim Limna dicta. & Argia, Argia.
hodie Romania, inter Arcadiam & mare Ægeum Argolis quoque dicitur ab Argos.
Argo urbe primaria; per quam Inachus amnis fluit: unde porro Argivi po- Inachus fl.
puli appellati sunt. Argos hoc cognominatum est Hippium, ab equis, qui gene-
necrosi & multi inde proveniunt. Pyrrhus Epir. Rex urbem hanc oppugnans occi-
sus est jacta vetule cujusdam manu in caput ejus tegula. Argos societati corporis
Achaici deinde se inferuit; & cum cæteris venit in potestatem Romanorum. Ne. Nemea;
Nemea Nepmea in Mediterraneis, inter Cleonas, & Phliuentem, interq, Argos & Co-
rinthum sita est. Hic lucus erat, in quo Argivi ludos celebrare soliti. Nemea, Nemea.
dictos, in honorem Herculis, qui leonem ibi immanem occidisse dicitur. Tres igitur Isthmia, &
tur in Peloponneso fuerunt totidem certaminum publicorum sedes. Isthmia prope Olympica
Neptuni templum, in Isthmo celebrata: Olympia in Elide, ad urbem cognomi- certamina.
nem: & Nemea, ad hanc urbem item cognominem in Argolica. & Mycenæ Mycenæ.
Argo urbi vicinas tenebat Agamemnon; sicut Spartam frater ejus Menelaus.
Funditus autem deletæ sunt Mycenæ, ut ne vestigium earum super sit. In Myceno Lerna pal.
agro Lerna palus est; in qua Hydram fabulantur fuisse. In eandem sordes & pur-
gamenta urbium suarum solebant deferre accola. Unde proverbium: Lerna ma-
lorum,

Nauplia.

Troezen.

Epidaurus.

Tiryns.

Asine.

Orneæ.

Hysia.

Hermione.

Scyllæum

prom.

Calauria

inf.

lorum. χ Nauplia, hodie Napoli di Romania, olim Argia regionis naupliae
 & opidum maritimum: nunc regionis caput, & præfæcti Turcarum sedes est: hunc portum Ægyptii olim cum Danao appulerunt. \downarrow Troezen in litore Argolico, quod Orientem respicit, è regione Athenarum trans Saroninum sinum situm, olim Neptuno sacra erat; indeq; & Posidonia dicta est. Huc Athenienses, adventante cum innumerabili multitudine in Graciam Xerxe, conjuge liberosq; miserunt, ut ipsi tanto animosius dimicarent in hostem, ex mœnibus ligneis, id est navibus, sese defensuri. Troezenii quoq; benignè acceptos Athenienses omni humanitate complexi, debitissq; officiis ac studiis prosequuti sunt. ω Inde non longe à Troezen erat Epidaurus in Argia litore orientali, apud Spiraum promontorium, & sinum Saronicum, montibus undiq; aut mari cincta. Æsculapius ibi omnis generis morbos sanare creditus est: & tabule in templo ejus suspensæ indicabant, quo quisq; morbo liberatus foret. Romani quum pestilentia laborarent, Sibyllinorum librorum auctoritatem secuti, communem illum Gracula gentis medicum, missis legatis, in anguis specie latentem, in Italiam abduxerunt, eiq; in Tiberis insulam ingresso, eodem loco ad eum Æsculapio statuerunt. Caterum præter ista, obscurioris fama in Argia opida erant Tiryns Asine, Orneæ, Hysia, Hermione, unde brevis ad mare feros descensus esse dicebatur. Huic vicinum erat Scyllæum promontorium, Scylla ita dictum, quod in mari à Minoë submersa, cui patriam Nisæam proderat, ibi ejecta tandem & sepulta foret. Promontorio huic adjacet Calauria insulaparva, Neptuni asylo olim celebris. In illo Neptuni templo Demosthenes Atheniensis orator, fugiens Antipatrum, veneno hausto interiit. Fuit & Antiphrictyonum quidam hic conventus VII urbium.]

CAP. VIII.

De Hellade seu Græcia propriè dicta,
& Thessalia.Græciæ
propriè
dictæ li-
mites.

Peloponneso angusto tramite seu Isthmo annectitur regio, quæ Peloponnesus Græcis, Latinis Græcia propriè dicta, est. Limites ab Occasu habet Acheloum amnem, quo ab Epiro submovetur; à Septentrione Othrym & Oetam montes, quibus à Thessalia dirimitur; ab Ortu mare Ægeum: à Meridie Saronicum Corinthiacumque sinus, & in medio utriusque Isthmum, quo Peloponneso adhæret.

Partes
Græciæ.

II. Partes seu regiones Græciæ sunt; *Ætolia*, *Doris*, *Locris*, *Ozolia*, *Phocis*, *Megaris*, *Attis* seu *Attica*, *Bootia*, & *Locris* *Epicnemidia*.

Urbes
Ætolia.
Doridis.
Locren-
siam.
Phocen-
siu.

III. Urbes claræ fuerunt; α *Ætolorum*, β *Chalcis*, γ *Calydon*, δ *Corinthus*, ϵ *Argos*, ζ *Epidaure*, η *Tricorinthia*, θ *Phocis*, ι *Bootia*, κ *Attica*, λ *Bootia*, μ *Bootia*, ν *Bootia*, ξ *Bootia*, \omicron *Bootia*, π *Bootia*, ρ *Bootia*, σ *Bootia*, τ *Bootia*, υ *Bootia*, ϕ *Bootia*, χ *Bootia*, ψ *Bootia*, ω *Bootia*.

THESSALIA

BOEOTIA

ATTICA

PELOPONNESUS

ACHAIA

PELASGICUS SINUS

AEGAEUM PELAGUS

ATHENA

SARONICUS SINUS

ACHAIA
que et
HELLAS
LIVADIA

Phocis.

Anticyra
opidum &
Anticyra
insula
helleboro
nobilis,

Cyrrha,**Pythia.****Delphi.**

Parnassus
m,

Helicon
m,

Castalius.
fons.
Crissa.
Campus
& sinus
Crissaeus,

Boeotia.
Orchomea
nus,

Thespia.

phictyonibus eversa. Habebat arcem, in qua Palladis simulacrum Troja delatum fuerat positum. Locris versus Ortum contermini fuerunt Phocenses, quorum regio Phocis Sinum Corinthiacum habens ad Meridiem. Anticyra seu Anticyrrha ad sinus istius litus inter Crissam & Siphas est, & Phocica cognominatur. Est quoque Anticyra ad Oetam montem, & sinum Maliacum: utrobique nascitur helleborus. Unde adagium in amentes ortum: Navigat Anticyram. Plinius scribit helleborum, candidum praesertim, in tam promiscuo fuisse usu, ut plerique studiorum gratia ad pervidenda acrius, quae commentabantur, id saepius sumptuaverint: ut Carneades responsurus Zenonis libris. Drusum quoque constat hoc medicamento liberatum comitiali morbo in Anticyra insula. Plinio igitur & Agellio Anticyra est Insula. Strabo lib. IX Geogr. duas demonstrat Anticyras, & in altera quae sit, post Crissam opidum helleborum nasci: In altera ejusdem nominis, quae sit ad sinum Maliacum, & Oetam montem, optime temperari: Atque in eam quam plurimis e regionibus adnavigari sanitatis gratia. Pausanias lib. ult. scripsit, supra Anticyram montes esse magnopere petricosos, in his copiose provenire helleborum, nigro purgari alvum, albo vomitum cieri, ac superiora corporis purgari. Cirrha, Cyrrha sive Cirra ad Parnassi montis radices, Delphorum navale ad Crissam sive Corinthiacum sinum est, a Delphis I x stadia in Austrum distans. Hinc Apollo Cyrrhaeus appellatur. Pythia vel Pythos urbs Delphis proxima erat: ubi Pythia festa celebrata, ob Pythonem serpentem ab Apolline interfectum: ex quo Apollo Pythius cognominatus est. Delphi VII milia passuum a Crissa, & X a Cyrrha, etiam nunc Delphi, non tantum Oraculo & templo isto Apollinis, sed etiam Amphictyonum collegio olim fuerunt insignes. Quamquam Strabonis etate utrumque exhaustum erat. Imminebat Delphis & Parnassus mons biceps, sedes & domicilium Musarum poetis; quorum ingenis ille vel maxime nobilitatus est. Ab eo monte partes quondam avulsas exercitum Gallicum obruisse ferunt, quem ad diripiendum templum Delphicum ducebat Brennus. In eadem regione erat Helicon mons, celebritate non inferior Parnasso. Nam & in eo monte domum quasi statuebant Musarum priscae vates: adeoque ab eo ipsas Heliconiades vocabant. Prope Delphos quoque ponitur fons Castalius. Ad litus istius sinus etiam erat Crissa opidum celebre; unde nomen traxit non modo Campus, sed & Sinus Crissaeus, qui & Corinthiacus dicitur, inter Phocidem & Peloponnesum interiectus. Ceterum Phocenses, aliquando in praelium contra Thessalos ituri, mulieres liberosque suos in unum locum congestos comburendos illico mandarunt custodibus: ubi ipsi a Thessalis fuerint victi: quod consilium & mandatum ipsae quoque approbaverunt mulieres. At quum victoria potiti essent Phocenses, non adimpletum fuit consilium istud. Ex ea deliberatione natum est proverbium: Phocensium desperatio; de stulto & infano consilio. Phocidem ab Ortum attingit Boeotia, Aonia prius & Ogygia dicta; Attica etiam & Thessalia contermina est. Orchomenum sive Orchomenus Cheronea urbs vicina, adhuc Orchomeno dicitur; olim ibidem erat templum Charitibus h. e. Gratiis ab Eteocle dicatum, ditissimum, cui Thebani tributa pendebant. Ejus solum aliquando a talpis ferme totum eversum est. Thespia sive Thespiæ infra Heliconem montem ad sinum Crissam

fue-

Flumina,
Asopus.
Cephissus.
Melas.
Orthome-
nius lacus.
Themidis
oraculum.
Ismenus fl.
Puteus pe-
stilens.
Bœotorum
ingenium
& mores.

Megaris.

Megara.

Nisæa
portus
Megaren-
si-um
Eleusis.

Attica.

Marathon

sibus domum remissi, eam matutinis horis, repentino & inopinato incurſu, captam direptamque, cadibus promiscuis pœnè exhauſerunt; & præter alios, maximum puerorum numerum, vix dum ingreſſorum in ludum literarium, inauditâ ſeuitiâ trucidarunt. Bœotia flumina ſunt Asopus, hodie Asopo Plataenſem & Thebanum agrum dirimens, juncos habebat excelsos & herbis abundabat, quibus sternbantur lecti. Cephissus vel Cephissus inundationibus obnoxius albas oves faciens; & Melas eodem lacu profluens, nigras; ſi Plinio credimus; quem eundem ad de hujus fluminis & Orchomenii lacus arundinetis. Ad Cephissum ſumen Themidis fuit oraculum. Ismenus hodie Ismeno Thebas præterfluens in Euripum Euboicum properat. Ab hoc Thebani Ismenii, & feminæ eorum Ismenides, & Apollo Ismenius appellatus eſt. Solinus è Varrone tradit, videri ibi puteum peſtilentem, cujus liquor haurientibus mortem afferat. Perdices quoque in Bœotia non eſſe ſui juris; ſed in ipſo aëre, quaſi tranſire non audeant, metas habere, neque ultra notatos terminos unquam exire; nec in Atticum ſolum transmeare credi vult. Ceterum Bœotii corporum robore valebant, & pugnaces erant: ingenio verò, ob aërem craſſiorem, tardi. Sus Bœotica, proverbiale dictærum erat in hominem agreſtem & rudem: item Bœoticum ingenium; & auris Bœotica, de homine craſſi ingenii. 1. Megaris Helladis ſive Achaja exigua regio, Iſthmum & ſinum Saronicum attingens, Peloponneſum ad Meridiem habet, Atticam ad Ortum, & Bœotiam in Septentriones & Occaſum. 2. Megara ad ſinum Saronici angulum extremum ſita, quum Athenienſium antè fuiſſet, occupata eſt à Lacedæmoniis bello Dorico, qua tempeſtate Codrus Athenienſibus imperitabat: Ex eo lingua & moribus Dorienſium uſi ſunt Megarenſes. Theognis hanc habuit patriam, & Euclides mathematicus; qui capitis periculo deterri non potuit, quominus ſub noctem Athenas ad Socratem ventitaret, palla muliebri tectus, & facie obvelata; item Stilpo, qui captâ patriâ, omnibusque amiſſis, profeſſus eſt, ſe omnia ſua ſecum habere. Ab hac etiam urbe orti ſunt Philoſophi Megarici ſive Megarenſes. Megarenſes riſui adeo deditos ſerunt, ut riſus Megaricus in proverbium abiret; & Lachrymæ Megarenſes de fictis; Megarenſis ars in dolos & aſtutos proverbio quoque dicitur. Nisæa ſeu Nisæum Megarenſium erat portus longis mœnibus jungebatur Megaræ. 3. Eleusis ſive Eleuſin Megaræ proxima ad eum ſinum Saronicum eſt, qui inde quoque Eleuſinus dicitur: ubi Cereris ſanctum celeberrimum: ipſaque urbs huic Divæ conſecrata erat. Eleuſinia Sacra ad eam urbem, excluſis profanis, ſecretè fiebant: ut in proverbium abierint. Eodem Athenis quoque magno concuſſu & celebritate Cereri fiebant, in quibus matronæ in curribus per focum ſibi mutuò & liberè conviciari ſolebant; ut inde ortum proverbium; De plauſtro loqui; i. e. liberè quemq; reprehendere. 4. Attica, Attis, & Atthis; olim etiam Acte & Actica; item Moplopia, & Cecropia dicta, in Helladis ſive Achajæ angulo orientali & aſtrali ſita, ad Sunium uſque promontorium porrecta, totius Graciæ clariſſima regio eſt; hodie Ducato di Sethines vocatur. 5. Marathon, hodie Maratona ſeu Marafon, inter Athenas & litus orientale ſita, x millia paſſuum abeſt Athenis. Marathonii vicinus eſt campus clade Perſarum & Athenienſium virtute illuſtris. Miltiades enim Athe-
nienſis

nienſis decemplicem numerum hoſtium hic proſtigavit: cujus rei memoriam nocturna etiam ſpectra interire non ſunt paſſa, ſi Pauſania credimus. At Marathonem jam olim illuſtrem reddiderat Theſei de tauro Marathonio parta victoria. Montes, lacus & ſpecus in Marathone mirabiles Pauſanius memorat. 6. Athenarum, qua nunc Setines, celebritatem nemo eſt, qui quidem extremis, quod dicitur labris, literarum ſtudia attigerit, quin cognitam habeat. Urbs hac ad Saronici ſinus litus à Cecrope olim condita: ſic de Minervæ nomine dicta eſt: nunc obſcurior eſt, arcem habens præmunitam; mœnia urbis ſuperſunt, qua maximam partem vāſtata hodie incolitur à Græcis & Turcis. Olim res pace & bello pro ſalute & dignitate Græciæ geſſit: Sapientiæ, eloquentiæ & virtutum ſtudia excoluit, hiftorias condidit, omnis eruditionis mater. Plurimi inde orti viri toga & ſago illuſtres: Theſeus, Codrus, Miltiades, Themiftocles, Ariſtides, Pericles, Alcibiades, Conon, Thraſybulus, Æſchylus, Sophocles, Euripides, Ariſtophanes, Menander, Socrates, Plato, Xenophon, Iſocrates, Demotheus, Æſchines, Hyperides, Demades, Thucydides, Draco, Solon. Eo docendi vel diſcendigratiâ infiniti ſerè ſe contulerunt. Hac enim urbs Sapientum domicilium: Sapientiæ prytanæum: Scholæ Græciæ: communis omnium hominum ludus literarius, Græciæ Græcia: anima, ſol & oculus Græciæ: pluribusque aliis elogiis ornata eſt. Literæ enim ac ſacundia & civilis ordo & diſciplinæ veluti templum Athenas habebant, Juſtino teſte. Erat in eâ Arcopagus, quæſi Martis vicum dicas, in quo graviffimæ & capitales cauſæ diſceptari ſolebant ab iis judiciis, qui Areopagitæ dicti: in quorum numero & Dionyſius ponitur, cujus mentio ſit in Actis Apoſt. c. 17. Noctu conſilium hoc fuit coactum: ne quid menti officeret perſona reorum. Et Oratores dicere juſſi ſunt ἀνευ προοιμίων & παθῶν. In eadem urbe nobiliſſimæ erant doctorem virorum Scholæ, Academia, & Lycæum, Platonis, Ariſtotelis, Xenocratis, aliæque gymnafia. Erat & porticus, Pœcile cognomento, quod variis picturis Polygnoti decorata eſſet. Ab hac Stoa Philoſophi nomen traxere Stoicorum. Erant & Horti, in quibus Epicurus cum ſectatoribus philoſophari ſolitus eſt. Arx urbis ἀκρόπολις, itemque πόλις olim ipsis dicta, è præruptis rupibus ſubjectam urbem, quæ ἀκρὺ vocabant, & viciniam univerſam, ipſumque mare latè, & Propylæa ſplendida & ſumtuofa, proſpectabat. Ad mare erat collis Munychia, Philonis armamentarium, multas intus habitationes includens, muro cinctus. Phalerus navale, & Piræus portus triplex, quem longi muri XL ſtadiorum, tamquam duo brachia urbi jungebant. Ante urbem Ceramicus erat, locus publicæ ſepulturæ, ubi eorum oſſa condebantur, qui in bello pro Patriâ occubuiffent. In urbe enim per legem Solonis funerare non licebat: uti nec apud Romanos. Theatrum quoque erat Athenis à Baccho Dionyſiacum appellatum: ubi ad concionem vocari populus, & magiſtratus verba ad eum facere ſolebat. Porro Rhamnus Attica pagus, templum habebat Amphiarai, & Nemefis, qua inde Rhamnuſia dicta eſt. Ejus ſtatuum ingentem, monumentum victoriæ de Perſis, hic ſpectandam elaboraverat Phidias, artiſtex celeberrimus. Erant & Acharnæ, vicus Attica maximus: & Decelia ca-

Athenæ.

Arcopagus.

Pœcile
Stoa,
HortiEpicuri.
Acropolis
arx.

Munychia.

Phalerus.
Piræus.
Portus.
Ceramicus.Theatrum
Dionyſia-
cum.
Rhamnus.Acharnæ.
Decelia.

ſtellum,

stellum, quod quum Peloponnesii, Agide duce, communiissent, maximis cladibus affecerunt Athenienses. Medio serè spatio inter Athenas & Thebas sita erat Dacelia, loco campestri quatuor miliaribus Germanicis ab utrisq; distans. Caterum Attica fides in proverbio est, de integrâ & incorruptâ. Item Attica Musa: Atticus lepos, de eleganti. Atticitanen, & præsertim Athenienses lucrum munerum cupidissimi fuerunt, adeo ut apud Aristoph. proverbio dicatur: Atticus etiam moriens porrigit manum. 7. Locri Epicnemidii inter Locri montes & Euripii litus incoluerunt. 8. Cnemides seu Cnemis in eodem litore nonnullis hodie Eretia dicitur; Cnemides seu Cnemis etiam mons seu collis Straboni & Eustathio, qui instar tibiae aut Ocreae in mare procurrit, unde Epicnemidii dicti sunt hi Locri. 9. Opus ad sinum Opuntium: unde etiam Locri Opuntii dicti. 10. Thronium hoc Locrorum Epicnemidiorum est ad Boagrium fl. est Plinio: ad Sinum Malliacum Livio. Vastatum à Xerxe & incendio desertum. 11. Elataea & 12. Lilaea Phocidis opida sunt ad Locrorum fines, inter Asopum & Boagrium flumina.]

Locri
Epicnemidii.
Cnemides
op. & mons.
Opus.
Locri.
Opuntium
Thronium.
Elataea.
Lilaea.
Varia
Thessaliae
nomina.
Gracus
rex.

Hellen.
Myrmidones.

IV. Græciæ propriè dictæ à Septemtrione jungitur mutatis locis pe nominibus Amonia, Macedonia quondam pars, at postea avulsa moxque iterum juncta. Eadem Pelasgica, Argos, Hellas, Thessalia Dryopis, semper à Regibus cognominata. Ibi genitus Rex nominatus Gracus, à quo Gracia; ibi Hellen, à quo Hellenes. Hos eosdem Homer. tribus nominibus appellavit, Myrmidonas, Hellenas & Achæos. At à Thessalia nomen tandem invaluit, in Thessalos propriè dictos, Estiotas, Pelasgos, Magnesios ac Phthiotas populos divulum.

Thessaliae
fines.

[α Thessalia inter Graciam & Macedoniam interjecta est, quarum hanc ad Septemtrionem: illam ad Meridiem habet: ad Ortum Aegæum mare: ad Occidentem Pindum montem.]

Opida
Thessaliae
propriè
dictæ.
Estioidis:
Pelasgiae.

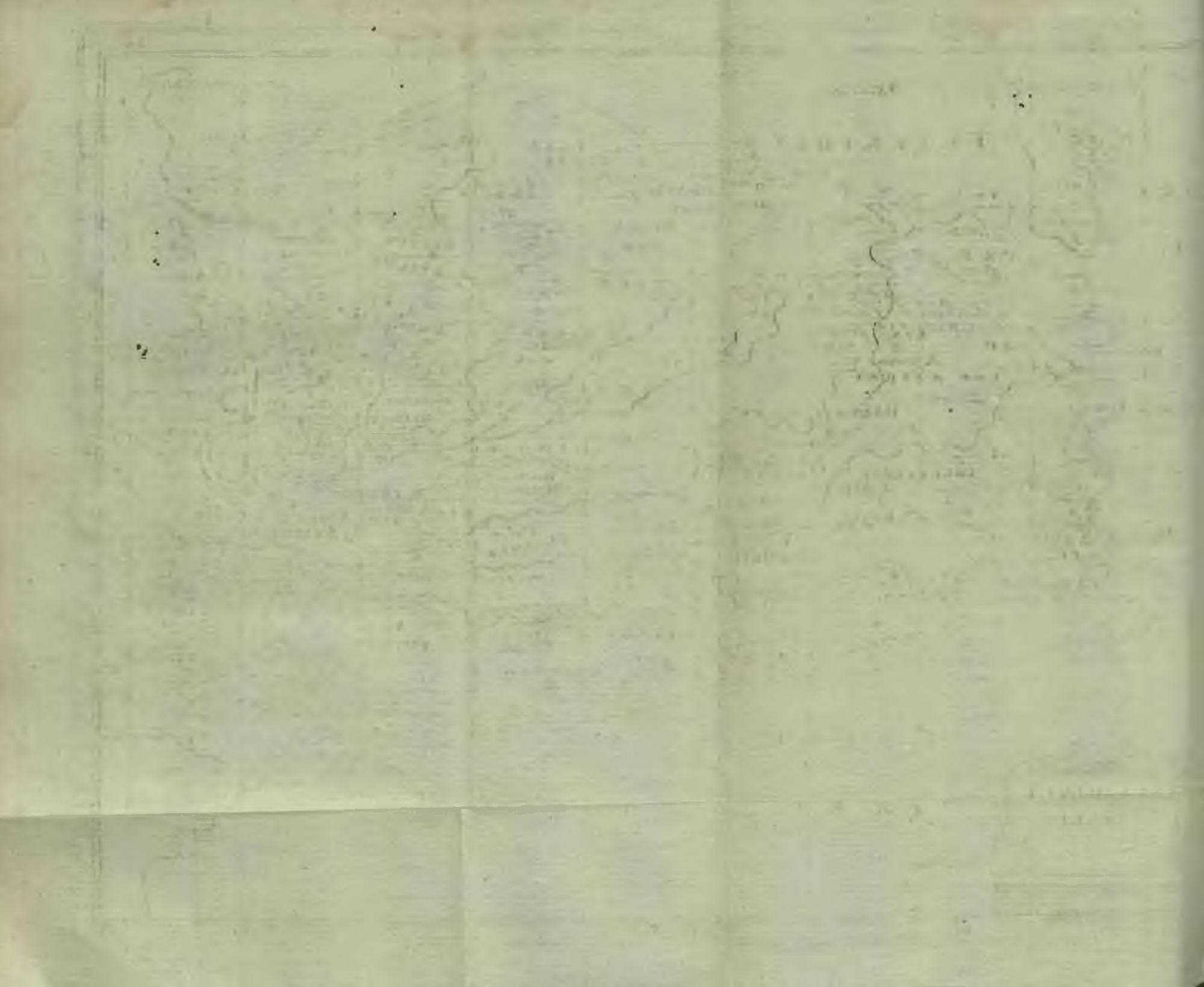
V. Opida in α Thessalia propriè dicta; β Hypata, γ Sosthenes, δ Pera. In δ Estioides & Gomphi, ζ Phaslus, η Tricca: θ Aetinium, & ι Phippici campi, iidem & κ Pharsalici, civilibus Romanorum cladibus debilitati. In λ Pelasgia, Pytheum, Atrax. In μ Magnesia, ν Foculus, ξ Menium, Castanea, ζ Melibæa, & ο Methone, Philippi Macedonis Alexandri Magni patris oblidione, in qua sagittæ ictu oculum amisit, clara; & in Malliaco sinu cæcorum etiam Laconum Leonida ducetropæa Thessalopyla. In π Phthiotide, ρ Phthia; σ Thebe cognomine Thessalica; τ Echinus, υ Larissa, φ Demetrias, χ Pagasa, & sacro nemore nobilitatus Tempe, locus ad Pencum flumen.

Magnesiae
&
Phthiotidis.

[α Thessalia propriè dicta, etiam Thessalotis appellata, Pindo & Othrymonibus, fluviisque Pencæ inclusa erat, β Hypata, opidum hodie Spates inter Estioidis fines, & Pindi montis ponitur radices: alii tamen ad Malliacum sinum]

Hypata.

Octa montis radices collocant Thessalia celeberrima. Hæc gravida beneficio ligata octo annis foetum gestavit. Apul. Metamorph. l. 1. In ea Æoli suos solebant celebrare conventus. γ Sosthenes, hodie, Moletio teste, Stiamiza dicitur, opidum mediterraneum, δ Estictis Thessaliorum ad Septentriones contermina est. ε Gomphi op. hodie Gonfi ad Epirum confinia, inde videntibus primò occurrit, Gonno finitimum. Haud procul à Gomphis Peneus fl. oritur. Urbs illa in agro sacundo est sita: ibi enim Cæsar multos ex suis vino & ingluvie perdidit. ζ Phæstus Gomphis finitima est. η Tricca vel Trica, Pindo monti & Dolopibus vicina, hac tempestate urbs primaria, & sedes præfecti est, vocaturq; Tricala. In hac quoq; olim fuit Æsculapii templum. θ Ætinium, hodie Atino Tricca urbi finitimum. ι Campi Philippici, in quibus Ætinium, acies Romane, ducibus hinc Cassio & Bruto; inde Antonio & Octavio, in festis Campi Philippici & Pharsalici, inter se armis concurrerunt, ad Philippos erant longè diversi à Pharsaliciis campis, in quibus Pompejus cum Cæsare dimicavit. Hi enim in Thessalia ad Pharsalum; illi ad Strymonem in Thracia aut Macedonia extremâ ponendi. Tamen & illi Philippici dicti sunt, à Thebis Thessaliciis, quæ & Philippi. κ Pharsalus autem, Pharsalus, hodie Farla, inter Apidanum & Enipeum flumina, quorum hic in Peneum decidit, ponitur: opidum olim liberum erat: nunc regionis metropolis est. λ Pelasgia Phthiotidi versus Septentrionem contermina, ab Ortu mare Ægeum habet. Ad Atracem urbem incolebant Lapithæ. Pelasgia urbs quoque est Scotussa vel Scotusa, Larissa finitima, ubi oraculum Thessalia perquam celebre olim erat, nec inferius Dodonæo. Eam urbem violato sædere ex improvviso oppressit, crudeliterq; in captos consuluit Alexander, Pheræorum tyrannus. Reliquias etiam civium phalæ, scæmetus Macedonæ à patria eiecit. Pausania atate fuit infrequens ac fere deserta. Cynosce. Apud hanc urbem locus est κύνος κεφαλαί dictus, id est, Canis capita, ubi Romani Quinctio Flaminio duce Philippum Demetrii filium magno prælio, adjuvantibus Ætolis, vicerunt. Scotusensis fuit Polydamas athleta sue ætatis robustissimus; qui & Polydamas athleta, leonem inermis confecit, & aurum extremis pedibus ita pertinaciter retinentē retinuit: ut is vix tandem relictus in manu ejus ungula effugerit: & concitatis vi summâ quadrigis, correptos currus unâ manu stuit. In Persidem à Dario Notho evocatus, tres viros ex his, qui more Persico immortales vocati, ex provocatione occidisse dicitur. Tandem, quum speluncam quandam unâ cum aliis intrasset, & superior terra pars fatiscens ruinam minaretur, ipse, diffugientibus sociis, solus ruinam fulcire manibus conatus, mole super incumbens montis oppressus est. Ceterum sinum Pelasgicum & Thermaicum dirimit promontorium Sepias, ad cujus litora Xerxis olim classis naufragium fecit. μ Magnesia exigua regio inter Pieriam ad Boream, Pelasgiam, ad Austrum, in ora maris Ægei ad ortum fuisse videtur, ubi Magnesia promontorium. ν Jolcus, nunc Jacobus, ad Sinum Pelasgicum est, olim λατρεία cognominata, Magnesia quasi famula; cujus servitutus multa ab antiquis asseruntur causæ. Ab ea Thessalia dicta est Jolcitis: itemq; Jafon Jolcites inde ad aureum vellus missus. Ludi funebres Jolcus, in urbe ista, instituti sunt ab Acasto. ξ Melibœa ad Ossæ montis radices, apud Bœboidem lacum, purpurâ nobilis; hanc etiam Philoctetes, Herculis comes alumnus illustravit. ο Sagittam istam jecerat After opidanus, suo in scripto nomine, & loco

Methone,
Phera.

Phthiotis,
Phthia.

Thebæ
Thessalicæ.

Echinus,
Larissa,
Demetrias.

Pagasa.

Tempe.

Peneus fl.,
Cranon.

Thessalo-
rum studia
& mores.

vulneris, quem petebat. Sagittis verò plurimum hanc gentem valuisse docet Solinus. Est quoque alia urbs Peloponnesi Methone in ora Messenia. Magnesia quoque ascribitur urbs clara; Phera Alexandri tyranni sedes; qui Pelopidam aliquando habuit in vinculis. Tyrannus iste ab uxoris sue Thebes fratribus in cubiculo tandem occisus est, ipsa eos impellente & praeucente. Et hinc quoque Jason ille Argonautarum dux; sed qui ante Philipppum rerum potitus est in Thessalia, inter callidos collocatur imperatores. Phthiotis ad Sinum Maliacum est, nomen à Phthia urbe habens. Phthia Achilles patria apud Sinum Maliacum erat, quem tamen Homerus Larissæ propinqua asseruisse creditur, quod Phthia parum hospitalis in ipsum exstitisset. Thebæ Thessalicæ seu Phthioticæ nunc vulgo Ziton ad Sinum Maliacum sunt. Urbis istius navale erat Pyrasus xx stadiis ab eo disitum. Echinus è regione Eubœæ, ad fauces illius Sinus qui hodie vulgo Golfo de Volo dicitur, vocatus olim Maliacus. Larissa in Thessalia gemina est, una Mediterranea ad Peneum flumen; altera maritima in Phthiotide, Larissa Pensilis dicta, ad sinum Maliacum, cui Homerus ascripsit Achillem, qui Larissam ab ea dicitur: Hodie vocatur Larizzo. Demetrias urbs maritima est ad Sinum Pagasæum, Pagasis proxima; nunc metropolis est: A Demetrio Poliorce te Antigoni filio, prestante post Alexandrum virtute & rebus gestis Rege, dicta est, quum antè Pagasa fuisset. Erat aliquando Macedonum Regum sedes, & navale; ubi Ætoli quoque suos habuere conventus. Numerarunt urbem istam inter compedes Græciæ. Hodie vulgo Dimitriada vocatur. Pagasa seu Pagasæ ad Pagasæum sinum, Pheræorum navale; ubi Argo navis exstructa fertur; unde & Pagasæa appellatur. Tempe amœnissima Thessalia vallis, multorum literi celebrata est, quinque millia passuum longitudine, & ferme sesqui jugeri latitudine, ultra visum hominis attollentibus se dextra levæque leniter convexis jugis. Intus sua luce viridante allabitur. Peneus, viridis calculo, amœnuu cœca ripas gremine, canorus avium concentu. Ibidem quoque Cranon erat, ubi cum suis convivis oppressus Scopas, adificio in ipsos decumbente. Simonides verò conservatus memoria artificium observare cepit. Ceterum equitatu excellebant Thessali; eoque nomine celebres erant: male tamen audiebant ob veneficia & noxias herbas. Hinc Thessala venena, herbæ, feminæ pro maleficiis. Thessalicus mistus quoque in proverbio est praelaus & splendida mensa. In Thessalia Deucalionis comitigisse diluvium scribunt, stagnante flumine Peneo.]

CAP. IX.

De Macedonia.

I.

Macedonia. **S**upra Thessaliam atque Epirum, versus Septemtrionem regiones, quæ diversis populorum nominibus ac regibus antea sejungebantur, postea uni Macedonia nomini contributæ, factæ sunt corpus unum.

num. Terra ipsa duobus inclyta Regibus, *Philippo patre & Alexandro filio*, per quos terrarum Imperio quondam potita, magna est ac spatio-
sa ad utrumque mare, qua Sol oritur, *Aegæum*, qua occidit, *Joni-*
um extensa. *Æmathia* antè dicta fuit pars ejus ab *Æmathio* Rege;
unde in totam terram nomen dimanavit. *Macedoniam* à *Macedone*
Deucalionis materno nepote appellatam vult *Solinus*: at ego suspicor,
à parte ejus *Mygdonia* natum nomen esse *Macedoniæ*, cum exigua sit
pronunciationis differentia in *Μακεδονία* & *Μυγδονία*.

Unde *Æ-*
mathia &
Macedonia
dicta.

II. Limites habet ab *Ortu* *Aegæum*; à *Meridie* *Thessaliam* & *Epi-*
rum, ab *Occasu* *Jonium* sive *Adriaticum* mare; ab *Septentrione* eodem,
quos universæ *Græciæ* statuimus.

Macedoniæ
limites.

III. Centum quinquaginta in hac olim populos fuisse, auctor
est *Plinius*. At quorum nomina ad nos clara pervenerunt, ad *Adria-*
ticum mare, α *Taulantii*, quorum opida β *Epidamnus* vel *Epidamnium*,
propter inauspicatum nomen, quia vel in damnum ituris omen id vi-
sum est, à Romanis *Dyrrachium* appellatum, nunc *Durazzo*; γ *Apol-*
lonia & δ *Aulon*. ε *Elymiotæ*, quorum opida ζ *Elyma* & η *Bullis*. ι *Ore-*
lis regio *Epiro* juncta, opidum *Gyrton*. κ *Dassaretæ* opida λ *Lychni-*
dos, *Evia*. Regio μ *Æmathia*, seu *Æmathia* propriè dicta, opida ν *Pel-*
la, quam omnium *Macedonicarum* urbium maxime illustrem effece-
runt duo alumni, *Philippus* *Græciæ* domitor, & *Alexander* etiam *Asiæ*:
ξ *Ægea*, in qua mos erat Reges sepelire; ο *Adeffa*, π *Idomena*, ς *Scydra*,
• *Europus*, τ *Tyrissa*.

Opida
Taulan-
tiorum.
Epidam-
nnus s.
Dyrrha-
chium.
Elymio-
tarum
opida.
Orcitis
regio.
Dassareta-
rum op.
Æmathia.
Pella.
Ægea.

[α *Taulantii*, quorum regio *Taulantia* supra *Acroceraunios*, *Illyrico* finitimi, re-
gionem maritimam tenuerunt. Ea *Macedoniæ*, an *Illyrico* sit annumeranda, non-
dum satis certum esse videtur. β *Epidamnus* notissima ad mare in *Peninsula* con-
dita urbs est. Ex eâ enim in *Italiam* trajicere firmè solebant; *Cicero* huc ab ex-
silio rediit. γ *Apollonia* hodiè *Pollina* ad *Lauum* flumen, à litore ad septem-
millia passuum remota, *Corinthiorum* & *Corcyæ* coloniam est, optimis tempe-
rata legibus. *Sylla* ex bello *Mithridatico* rediens, *Satyrum* hic ea, quæ scribitur
esse, formâ, cepisse fertur, & vix inconditam ex eomonsiro vocem ac horrendam
exprimere potuisse. *Cæsar* initio belli civilis, *Pompejo* segnius rem gerente, in po-
testatem redegit *Apolloniam*, uti & vicina opida. *Literarum* & *humanitatis* stu-
dia, quibus *Principum* animi excolendi, ibi viguisse *Cæsaris* ævo constat. *Octavius*
enim vivo ipso, & expeditionem in *Dacos*, & inde in *Parthos* destinante, premis-
sus huc, studiis vacavit. Diligentius & urbem hanc, & vicinum flumen, & re-
gionem ignem innoxium exhalantem, cum *Nymphæo* & mirifico quodam oraculo,
describit *Dio*. δ *Aulon*, hodiè *Valona*, *Apollonia* vicina & munita urbs est, se-
desq; præfecti *Turcarum*.

Taulantii.
Epidam-
nnus s.
Dyrrachium.
Apollonia.

Aulon.

• *Ely-*

- Elymiora, • Elymiotæ Taulantiis Versus austrum suæ contermini.
 Elyma, ζ Elyma ad extremum Onei sinus recessum sita, hodie Canina dicitur.
 Bullis, η Bullis ei vicina est ad eundem sinum.
 Orestis regio, • Orestis regio dicta ab Oreste, qui in ea loca confugisse scribitur. Gyrtone civitas à Stephano Thessalie ascribitur.
 Gyrtone, x Dassaræta, Dassarita, Dessaretæ, Dassaritii; & Dassarenscs dicti intus in Mediteraneis sunt.
 Dassaræta, λ Lychnidos sive Lychnidus hodie p Ocrida, ad lacum cognominem est, quem Polybius Lychnidiam vocat.
 Lychnidos, [μ Æmathia sive Emathia hæc mare Ægeum attingit ad Ortum, ejusq; Sinum Thermaicum; Mygdoniam habens ad Septentrionem, & Pieriam ad meridiem. Pel-
 Lychnidos lacus, la, olim Bunomos, & Bunomea dicta, apud intimum sinus Thermaici recessum & Axium flumen sita, hodie Jeniza appellatur; ejus situm describit Livius lib. XLV. sub finem. Euripidis Poëta tumulus ibi fuit. Hic quoque alebantur serpentes cicutæ. & Ægæa ab Ædessa alia & diversa urbs non est; sed planè eadem. Nam Caranus Ædessam captam ob memoriam muneris Ægeas, populum Ægeatas vocavit, Justin. l. 7. cap. 1. Et in hac urbe sepeliri reges mos erat; nec aliter excellentium virorum bestis apud Macedonas præcos dabatur locus: Solin. c. 14. Ptolemæus tamen Ægeam ab Ædessa distinguit. Ædessa Pella vicina erat, Æmathia caput, quam Caranus capras imbrem fugientes secutus cepit, ac ob memoriam Ægeas, ac opidanos Ægeadas nominavit. In hac sepeliebantur Reges Macedonia. Sic enim præceperat Perdicas Carani successor, pollicitus regnum in familia sua mansurum, quamdiu hic Reges conderentur. Feruntq; ideo in Alexandro defecisse stirpem; quod in hac urbe non fuit sepultus. π Idomenæ, sive Idomene opidum inter Doberum, & Atalantam, Europro proximum erat; Gordiniis finitimum. ρ Scydra, hodie Siderocapla, 40 millia passuum à Thessalonica distat. σ Europus, ad Axium fluvium ponitur Plinio. Sed in Almoriam quoq; Europus fuit. Caterum Æmathia quoq; urbs fuit Berceæ, hodie Veria dicta; ad Aliacmonem, & Bermii montis radices posita; ibi seditionem contra D. Paulum Apostolum excitaverunt Judæi.]
 Ægæa, Idomenæ,
 Ædessa, Scydra,
Europus,
Berceæ,

- Opida IV. Regio α Pieria, Musarum parens domusque, opida β Pydna;
 Pieriæ, γ Phylace, δ Dion. ε Mygdones, regioque Mygdonia; opida ζ Anti-
 Mygdoniæ, gonia, Physcæ, Carrhabia, η Letæ, Terpilus. θ Paraxis; opida Antigone, ι Pal-
 Paraxis, lene, κ Cassandria, λ Torone. μ Regio Chalcidica; opida, Angæa, ν Sin-
 Chalcidicæ, gus, ξ Acanthus. ο Amphaxitis regio, opidum, π Thessalonica, Cicero-
 Amphaxiti dis, nis exilio insignis, & ρ Stagira, Aristotelis principis Philosophorum cu-
 Bisaltæ, nis clara. σ Bisaltæ; opida Euporia, Ossæ, Callitera. τ Edonii; opida,
 Edoniorum, υ Amphipolis, Scotusa, Bergæ. Orbeli, opidum Gariscus. φ Sintici; opida,
 Orbelorū, χ Heraclea, Paracopolis, Trifolus. ↓ Pelagones; opidum ω Stobi. ι Lyn-
 Sinticorū, cestitarum Heraclea. 2 Jororum, 3 Jorum & 4 Alorus, 5 Almopum, Eu-
 Pelagonū, ropus,
 Almopum,

ropus, 6 Albanopolis, 7 Apfalus 8 Æstraorum, Æstraum: 9 Eordeo- Æστραοῦ.
rum, 10 Daulia, Dibolia, 11 Scampis. Eορδοῦ.

[a] Pieria Thessalia finitima ad Thermaicum sinum sita est: Aliacmon flumen eam Pieria, permeat. Musas à Pieria nemore, aut Pieria monte dictas ferunt Pierides. In mon- Aliacmon
te isto versatus Orpheus, ac ad eundem discerptus est. β Pydna antea Ciron fl. Pydna.
dicta, ad sinum Thermaici litus, inter ostia Aliacmonis & Lydi fl. posita, Olympia-
dis à Cassandro obfessa interitu & magnitudine animi celebrata est. Ad eam à
Paulo Emilio victus Perseus. γ Phylace inter Pellam & Larissam ponitur. Phylace.
Thocroiti interpres tamen tradit eam haud procul abesse ab Othry monte, in eaq.
regnaſſe Iphicium. δ Dion vel Dium ea videtur eſſe urbs, in qua Alexandro Dion vel
Macedoni oblata visio hortata est ipsum, ut forti eſſet animo, & exercitum in Asiam Dium.
traduceret, suo ductu portituum Imperio Perſurum. Sic enim Parmenionē, mi-
ranticur Hierosolymorum, Pontifici, in quem hostili animo tum moverat, sese sub-
mitteret, ipse commemorarat Alexander apud Josephum, Antiq. lib. XI. cap. ult.
Quandove Dion hoc fuerit munitum, cognoscitur ex Liv. lib. 44. ε Mygdonia, Mygdonia;
inter Axium & Echedorum flumin. est. ζ Antigonia hodie Cojogna, aliis, Ant-
igoca dicitur. η Letæ, vel Lete, hodie Letta vel Lita, apud Sinum Thermai- Letæ.
cum est, Thessalonia propinqua.

¶ Paraxis vel Paraxia inter Thermaicum & Singiticum Sinus est, ipsaq. Toronaicum Paraxis.
Sinum continet. ι Pallene vel Pallena, antea Herodoto teste Phlegra dicta, ad Pallene.
Sinum Thermaicum in Isthmo Pallensi sita. Eam regionem gigantes habitasse se- Sinus Pal-
runtur, gens impia, & dissoluta; quam Hercules extirpavit. κ Cassandriam, lenensis.
que hodie quoque Cassandria dicitur, Cassander instauravit, & de suo nomine ap- Cassandrea,
pellavit. Ante id tempus enim Potidæa nominata Corinthiorum erat colonia, bel- five Poti-
lo Peloponnesiaco ab Atheniensibus expugnata, & habitata. Philippus verò Mace- daa.
do circa id tempus, quo ei Alexander natus, eam expugnaverat. λ A Torone Toronæ.
Sinus, qui eam alluit, nomen habet, diciturq. Toroneus, & Torenaicus. A Pal- Sinus To-
lene ad 60 stadia in Isthmo illo erat Olynthus urbs celebris, quam Mardonius roncus.
bello Persico expugnavit. At Philippus Macedo eam postea expugnavit, non tam Olynthus.
armis, quam auro, corruptis propugnatoribus, direptamq. evertit, frustra opem
Atheniensium implorantem. Urbs hæc patria fuit Callisthenis Philosophi gravis
& disertis, imprimisque constantis; quem e sorore sua nepotem ad Alexandrum in
Asiam miserat Aristoteles. Et officio suo apud Regem non defuit Callisthenes, es-
nimio ipsi libertas orationis stetit.

¶ Chalcidica regio Paraxia finitima est, inter Singiticum & Strymonicum Sinus pro- Chalcidica
tensa. ν Singus vel Singa opidum ad Atho montis radices, Sinumque, qui inde ca regio.
Singiticus appellatur. ξ Acanthus hodie Eristo ad eundem Sinum Singiticum, Singus.
& apud montem Athon est, inter Singum op. & Nymphæum promontorium, Singiticus
ibi Xerxes copias suas terrestres in tres partes divisit. sinus.

• Amphaxitis à Sinu Strymonico ad Thermaicum usq. se extendit, Chalcidicam & Amphaxi-
tis.

Theſſaloni-
ca antea
Therma.

*Paraxiam habens à Meridie, Bisaltiam à Septentrione, & Mygdoniam ab Occa-
ſu, π Theſſalonica antea Therma dicta, condita eſt à Caſſandro, & à Theſ-
ſalonica Philippi filia, Alexandri M. ſore, quam Caſſander ſibi matrimonio
copulaverat, ita appellata; hodieq; Salonichi dicta, magno numero Chriſtiani-
ſmum, Judaeorum & Turcarum incolitur, emporiumq; ad hunc ſinum eſt celebre
ſedesq; præſecti. Cicero, per Clodii factionem Româ Italiâq; pulſus, hic VII men-
ſes exſulavit. Strabonis ætate urbs hac præ reliquis Macedonia urbibus hominum
multitudine excellebat. Paulus Apoſtolus, hic docens, non paucos utriusq; ſe-
xus homines Chriſto adjunxit: ac licet per ſeditionem Judaeorum inde fuerit exa-
ctus, duabus tamen epiſtolis eccleſiam illam etiam abſens firmare voluit. Poſt id
tempus Theodoſius I. Imperator, occiſis per tumultum aliquot ipſius miniſtris,
promiſcua multitudinis, militibus immiſſis, eadem edidit. Ante ducentos annos
Amurathes urbem hanc cepit: quum Veneti eam aliquam diu tenuiſſent. Theſſa-
lonicenſes fuere Euſtathius qui in Homerum & Dionyſum Alexandrinum com-
mentarios ſcripſit: Conſtantine Harmenopolus, Demetrius Cydonius, &
Theodorus Gaza. Ab antiquo urbis Theſſalonica nomine Sinus Thermaicus no-
men habet. & Stagira propemontem Arbon ad Strymonicum Sinum erat. Hanc
quoque Philippus Macedo everterat urbem; ſed in gratiam Ariſtotelis eam
reſtituit. Hipparchus Philoſophus in eadem urbe fuit natus Stagiritarum lex
erat; ἡ ἀμύβαντι, μὴ ἀμύβαντι quæ non depoſuiſti, ne tollas.*

Sinus
Therma-
cus.

Bisaltia.

• Bisaltia Amphaxitis finitima eſt ad Meridiem. Bisaltas trans Neſſum fl. circa
Strymonem fl. incoluiſſe tradit Livius lib. 45. Euporiam Alexander omnia ſu-
perans occupatam vocavit Διδὸ τὸ εὐπορον Steph.

Edonii.
Amphipo-
lis.
Philippi,
antea
Crenides.

• Edonii ad Strymonem fl. incoluerunt. u Amphipolis Athenienſum colonia, ita
dicta ſcribitur, quod Strymone flumine undique cingatur. Poſtea à Chriſtianis
Chriſtipolis, & à Turcis Emboli vocata eſt. Caterum clariſſima in his oris urbs
erat Philippi, à Philippo Macedone appellata; quum antea Crenides, à fonti-
bus ibi ſcaturientibus dicta fuiſſet. Magnas opes e fodinis auri argentiq; ciyes poſ-
ſederunt. De his Philippiſ ita Diodorus lib. XVI in anno Philippi III. Cre-
nidas deinde ſe conferens (Philippus) inductis multis, qui eam incole-
rent urbem, ex ſui appellatione inſtituit, ut Philippi nominarentur. Erant
in eo tractu fodinae auri, ſed tenues & non bene exploratae: eas Philip-
pus magnis operibus ita inſtruxit, ut annua ei redirent amplius mille ta-
lenta: numinum aureum Philippi nomine cudi inſtituit. &c. Et Philippus,
his locis regno ſuo adjectis, nummi auri genus conſlavit, quod ab ipſo Philippi-
cum dicebant. Rex iſte venas haſce metallicas ſtudioſe ſcrutatus eſt. Zanchius tradit
hanc urbem hodie vocari Grixopolin, quaſi Chryſopolin. Ad hanc urbem
Campi erant Philippi, in quibus Caius & Brutus ab Octavio & Anto-
nio proſtigati ſunt. Hos Philippus Stephanus conſtituit in Macedonia; alij
urbem hanc ponunt in Theſſalia. Pharfalus vero Theſſalia fuit urbs, ad quam
Campi Pharfalici in quibus Pompejus à Caſare victus. Pharfalum hanc Cluverus
facit Eſtiodidis urbem; Laurenbergii tabula eam collocat in Pelagya. Ex Stra-
bone

Campi
Philippici,

bone & App. cognoscitur, urbem hanc fuisse ad Enipeum fl. qui in Peneum influit. Poëta tamen utramq; pugnam in Philippicis & Pharsalicis eidem loco tribuunt exaggerandi causâ. Virgil. lib. 1. circa finem. Orbelia ab Orbelo Mace- Orbelia.
donia monte appellata est, qui eam à Moesia distinguit.

¶ Sintica à Sinticis montibus nomen habet. & Heracléa inde dicta est Sintica.

↓ Pelagoniæ incolæ Pelagones, etiam Pœones dicti sunt. ω Stobi opidum, hodie
Starachino vocatur; opidani Stovenfes.

Sintia.
Heracléa.
Sintica.
Pelagonia.

1. Lyncestarum regio Lyncestis appellatur à fluvio Lyncesti vel Lyncestio, qui
per eam decurrit, & in Erigonem labitur. Lyncestis ille fluvius aquam defert a- Lyncestæ,
cidam, quæ pota instar vini homines facit temulentos. 2. Jororum regio, a Joro Jori Jo-
opido, quod Aloro vicinum est, nomen traxit. 3. Jorum hodie vocatur Novi- rum op.
grad. 4. & Alorus sive Olorus, hodie Dianoro. 5. Almopes in Macedoniafi- Alorus.
nibus ad Scardum montem collocantur, quæ eos ab Illyricis separat. 6. Albanopo- Almopes.
lis hodie Albanopoli dicitur: Albanix metropolis: & 7. Apsalus, nunc Prespa- polis.
est. 8. Æstræi Almopibus ad Meridiem ponuntur. 9. Et Æstræis ad Meridiem Apsalus.
collocantur Eordei, qui Eordæi, Eordi, Heordæ, Heordenses, & Eordetes. Æltræi.
leguntur. 10. Daulia, hodie Eladafagni dicitur: 11. Scampis in tabulis recen- Eordei.
tioribus est Scampe, at aliis Ulagrada, item Struga appellatur: Hac est Mace- Daulia.
donia, quæ quibusdam etiam Macetia dicta est: in sacris Cethim appellatur. Scampis.
Cethim autem fuit filius Javan. Hac terrarum imperio olim potita. quidem erat: Sed
Paulus Æmilius in ea 62 urbes uno die direptas vendidit.]

CAP. X.

De fluviiis, Montibus ac Insulis Græciæ
adjacentibus.

FLUVII universæ Græciæ celebriores sunt isti; in Epiro α Acheron, Græciæ
cui Pandosia opidum appositum: quæ duo nomina cum Alexander Fluvii:
Rex ancipiti oraculo monitus fatalia vitare vellet, in Brutiis Ita- Acheron.
liæ populis in eadem incidit atque interiit. In Acarnania β Achelous. In Pandosia.
Peloponneso γ Peneus, δ Alpheus, ε Panisus, ζ Eurotas: & η Inachus.
In Græcia θ Cephissus, in duo cornua scissus, quorum dextrum ι Asopus:
fluvius, lævum κ Ismenus vocatur. In Thessalia λ Sperchius: & μ Pene-
us. In Macedonia Αἰγαῖον mare petentes, ν Αἰακμόν, Erigon, ξ Αἰξίος,
ο Chabris, π Στρυμόν. At in Adriaticum sinum sese exonerantes, ς Πα-
ρνασσός, σ Αἰψός, τ Λαύς, υ Cελιδνός.

[Acheron ex Acherusia profluit palude: Plinius eum in Ambracicum Sinum falso Acheron.
deducit. Ex eo & Vicinis Pausanias ait Homerum fabulas suas de Inferis concin- Acherusia
nasse.] palus.

Achelous.) *nasse; unde est Acheron fl. Inferorum apud poetas. β Acheolous ex Pindo monte oriens, in mare Jonium contra Echinades insulas sese exonerat: olim dictus est Axenus, deinde Thestius, deniq. Achelous; ab incolis Acarnas vocatur. Strabo ab ostio ejus initium facit Sinus Corinthiaci. γ Peneus hic supra Alpheum est: Sed Thessalia Peneus celebrior est: hodie vocatur Igliaco; ad eundem est Pylus Eliaca. δ Alpheus ex Stryphalo monte oriri scribitur: per Arcadiam & Elidem fluit, alluit q. Olympiam seu Pisas; & inde sub terras conditus, in Sicilia prope Syracusas emergere creditur poetis. Pisis his vicinum erat Olympii Jovis templum, & Olympicum hic celebratum scribitur certamen. Ab hac urbe Italica Pisæ ad Arnun fl. originem suam referunt. ε Pamifus, Panyfus, & Pamissus in Messeniæcum insluit. Hunc maximum eorum, qui intra Isthmum sunt, fluviorum Strabo dicit: & alius etiam obscuri Pamisi mentionem facit. ζ Eurotas ex Arcadia prope Ascam vicum ortus, defluit per Laconicam, & ipsam Spartam alluit: olim erat consitus oleis, & pretiosa ad eum effodiebantur marmora. Ad hunc fluvium exorere se Lacones soliti sunt decursu, & id genus laboribus. η Inachus nomen traxisse fertur ab Inacho, primo Argivorum Rege; per Argiam fluens Argos urbem alluit, & in Sinum Argolicum labitur. In Argia quoq. Erasinus fluvius est, qui ex Stryphalide palude Arcadiæ oritur, apud quam paludem Stryphalidas volutres ab Hercule sagittis & tympanis expulsa ferunt. Hunc etiam fluvium sub terram aliquamdiu sese abdere, postea in Argolide emergere tradunt. θ Cephissus vel Cephifus albas oves facit: Melas nigras. ι Asopus Plateensem & Thebanum agrum dirimebat. Crediderunt fluvii hujus accola Maandrum fl. per mare Ægeum transire in fontem Asopi. κ Immenus etiam Thebas præterfluens in Euripum Euboicum properat: olim pes Cadni dictus. λ Sperchius in Sinum Maliacum devolvitur, devota Achillis coma & Gallorum, Brenno duce transitum memorabilis. μ Peneus præter Ossam Olympiq. montes decurrens, colibus dextra lavag. molliter curvis, nemorosis convallibus, Thessalica facit Tempe: undiq. apertior Macedoniam & Magnesiam interluens, & Pamifum fl. excipiens, in Thermaicum Sinum decidit, cui peculiare tribuuntur laudes. ν Aliacmon seu Haliacmon inter Pindam & Dium in Thermaicum Sinum insluit. Erigon sive Erigoneus ex Illyricis montibus oriens per Peoniam fluens multis fluminibus auctus ab Axio fl. excipitur. ξ Axius ingens Macedonia fluvius, in Thermaicum Sinum insluit. ο Chabris sive Chabrieus inter Thessalonicam & Cassandriam, in Sinum Thermaicum insluit. π Strymon ex Orbelo, vel etiam Scomio monte manans in Ægeum mare insluit; cujus Sinus eo loco Strymonicus appellatur. ρ Panyasus inter Dyrrachium & Apsum fl. in mare insluit. σ Apfus, aliis Thapsus, inter Panyasum & Appolloniam in mare Jonium decurrit. τ Laus apud Apollonium est, & Æas & Aous & Auas & Alorus vocatur. υ Celydnus ultra Amantiam juxta Epiri confinia fluit, & Macedonia terminus est versus Austrum.]*

Montes.

II. Montium nobilissimi sunt; in Epiro α Acroceraunii & β Pindus. In Peloponneso, γ Stryphalus, δ Pholoë, ε Chronicus, ζ Taygetus. In Græcia

Græcia ἢ *Callidromus*. Inter Græciam & Thessaliam, θ *Othrys* & ι *Oëta*. In Phocide κ *Helicon* & λ *Parnassus*. In Bœotia μ *Citharon*, fabulis carminibusque celebratissimus. In Attica ν *Hymetto* meritissemè tribuitur principatus, quod apprime florulentus. eximio mellis sapore, & externos omnes & suos vincit. In Thessalia ξ *Olympus* ο *Pellius* atque π *Ossa*, Gigantum fabula belloque memorati. In Macedonia ς *Athos*, quem Xerxes, Græciæ bellum inferens, pertossum velificavit.

[α *Acrocerauriis montibus secundum Europa sinum, id est, Adriaticum terminat* Montes: *Plinius. Sunt autem montes Epiri altissimi, hodie montes de Chimara seu Chime-* Acroco-
ra & *Chimarioti dicti. β Pindus mons inter Epirum & Thessaliam est. unde* raunni.
à nonnullis tribuitur *Thessalia, Procurrit autem ab Acrocerauriis jugis ad Ther-* Pindus.
mopylas, & ex medio sui brachium emittit, quod facit Parnassum, ac terminatur
in Helicone. Unde jam planum fit, quare τοῦτα hac tria montium nomina con-
fuderint. γ Stymphalus mons inter Arcadiam & Achajam propriam est, Her- Stympha-
culis labore notus, ex quo aut ejus palude Erasinus oritur. δ Pholoë mons Pelo- lus.
ponesi in Arcadia excelsus silvofus & nivofus. Est quoq, Pholoë mons Thessalia Pholoë.
Othry proximus Centaurorum sedes; ubi Hercules Centaurum aggressus est. Cen-
tauria herba hic provenit optima, ε Chronicus prius Crunos in Laconica est. Chronicus;
Quum Saturnus Jovem fugiens, in eo latuisset, nomen mutavit. ζ Taygetus mons Taygetus.
non longè à mari exortus, ad montium Arcadicorum radices usq, procurrit. Im-
minebat Sparte & Amyclis; unde & Amyclæus dicitur. In summo ejus verti-
ce erat locus Teleton dictus, ubi equus soli immolabatur. Abundabat feris, ideog,
venationi Spartanorum juvenum erat opportunus. Cotes habebat, quibus post Cre-
ticas Plinius tribuit secundas. Quum terra motum futurum prævídisset Anaxi-
mander Physicus, monuit Lacedamonios, ut tecta & urbem relinquerent, armati-
que in agro excubarent, nec frustra. Urbs enim eo tempore corruit tota, & ex
monte Taygeto extrema quasi puppis avulsa est. η Callidromus Oeta monti vi- Callidro-
cinus est & quasi pars ipsius, Thermopylis imminens: per quem Epialtes Xerxis co- nus.
piarum partem duxit, & Graciam Regi prodidit. θ Othrys inter Doridem & Othrys.
Thessaliam est, Dolopibus conterminus nivibus diu contactus, Caneï Perrehi, &
Lapitharum sedes; abundabat lyncibus. Ad radices ejus erant Melienses Xeno-
phonti & Thucydidi memorati. Oeta à Gracia submovet Thessaliam, & longo
tractu per continentem hanc transversam procurrit, ad sinum usq, Maliacum,
ubi ex utroque latere duorum fluminum in mare se mergentium ostia propinqua vi-
det; Boagrii in Locris, & Sperchii in Phthiotide: quorum ad illud Thronium,
ad hoc Heraclea opida. Montem hunc Graciam ita interfecare, ut Apenninus
Italiam auctores tradunt. Ubi ad mare desinit Oeta, inter arduas rupes illas efficit
angustias, quas πύλας Græci, id est, portas dicunt: itemq, Thermopylas, ab a- Thermo-
quis calidis, Herculis lavacris, virtute Spartanorum & Regis eorum Leonida, Pyia-
Persarumque clade nobilitatas. E regione Thermopylarum inter Eubœam & Thes-

- Atalantea, ins.** *saliam Atalanta, parva insula collocatur. Mons iste Oeta interitum & sepulchrum Herculis quoque nobilis est: Ex eo enim Herculem, mortalitate exuta, Deorum consensu in cælum ascendisse crediderunt poetae. Locus iste, quo se combussit Hercules, Pyra dictus est; ubi sacrificavit Acilius consul. Monti huic ab auctoribus annectuntur, Corax, Othrys & Callidromus. * Helicon Parnasso vicinus est, in quo etiam Musarum domum stantebant prisca poetae; in eodem Orpheus sepulchrum, in quo nidificabant philomela. Hic quoque fontes Hippocrene, seu Caballinus; & Aganippe, qui in Musarum luco ortus in Permessum incidit fluvium; & hic in Holmium, quem postea Cōpais lacus haurit. Ad eum sunt Thespiæ, Ascra, Nissa. ^ Parnassus mons biceps, sedes & domicilium Musarum, Delphis imminabat; alterum jugum Apollini, alterum Baccho erat sacrum: hoc Nissa; istud Cyrrha dictum. Herodotus tamen ei unum tantum tribuit jugum. Hodie in eo monte Cœnobium esse ferunt, in quo instructissima manu scriptorum codicum bibliotheca. μ Cithæron Musis etiam sacer erat, ex quo Asopus fl. profluit. Servius illum facit Parnassi partem, eumque dividit in Heliconem Apollini sacrum; & Cithæronem Baccho dicatum. In eo Trieterica celebrabantur. Feris erat refectus; qua de causa Oculus Diane nominatur ab Euripide. ν Hymettus Athenis proximus est, melle abundans, quod cum Hyblæo certat: unde Hymettia mella, & mella Attica adeo præcipua ut in proverbium abierint pro suavi eloquentia. Mons iste olim & Cecropius dictus marmore, Jove Hymettio, à quo pluviae petebatur, & Apolline πρῶοψίω, i. e. providente, & eo tauro, quem Theseus occidit; etiam nobilis fuit. ξ Olympus Ossæ & Pelio vicinus excellenti vertice tantum attollitur, ut summa ejus cælum accola vocent. Ara in cacumine erat, Jovi dicata, cujus altaribus, si qua de extis fuerant illata, nec diffabantur ventosis spiritibus, nec humentibus pluvii diluebantur; sed volvente anno, cujusmodi fuerant relicta, ejusmodi reperiebantur. Literæ in cinere scriptæ, usque ad alteram anni ceremoniam permanebant. Huc nemo poterat conscendere, nisi qui admovisset naribus spongiam oleo plenam. A splendore appellatus est Olympus, quasi ὀλολαμπρὸς, quod totus luceat, aut resplendeat; & divinam sedem ob eximiam altitudinem ei assignabant veteres. ο Pelius sive Pelion nuptiali convivio Thetidis & Pelei celebratur: itemque Centaurorum & Lapitharum certaminibus. A Strabone in campo Pelagico collocatur. Ferunt Chironem Centaurum heroum filios, in iisque Achillem, in Pelio monte docuisse artes principe loco natis dignas, id est, pacis & belli. π Ossam ab Olympo terra motu avulsam, Tempe fecisse, & Peneum fl. qui multis annis ibi stagnare solitus fuerat, ad mare expeditioni cursu transmisisse ferunt. De his montibus, & Gigantum bello noti sunt Maronis versiculi:*

Ter sunt conati imponere Pelio Ossam,
Scilicet atque Ossæ frondosum involvere Olympum:
Ter pater exstructos disjecit fulmine montes.

Athos.

- ρ Athos supra Singiticum sinum est, mammae formam habere dicitur, acutissimus & altissimus. Qui verticem ejus habitant, tribus horis solem ante videre perhibent.

tur, quàm qui sunt in continentis. Umbram solstitio in Lemnum usq; jaculari scribit Plinius. Melæ mons est aded elatus, ut credatur altius, quàm unde imbres cadunt, surgere. Capit opinio fidem, inquit; quia de aris, quas in vertice sustinet, non abluitur cinis: sed quo relinquitur aggere, manet. In summo opidum fuit Acroathon, in quo dimidio longior quam in aliis terris etas habitantium erat. Sta-^{op.} socrates architectus Alexandro M. affirmaverat, hunc aptissimum esse montem, qui in humana statuae formam effigiaretur; ita ut sinistra manu urbem contineret; dextrâ autem amnem in mare decurrentem funderet. Athon illum hodie Sacrum Montem nominari sunt qui scribunt; quod totus habitetur VI millibus monachorum Christianorum, quos tenere ajunt monasteria XXXV. contra piratas bene munita & clausa. Celebriora sunt Gatopedos, & Agias. laura. Ibidemque etiam conspici Zonaræ monumentum: instructissimas quoq; manuscriptorum codicum in cœnobis illis esse bibliothecas.]

III. Insulae Græciæ littori adjacent innumeræ. Harum præter Cretam, quæ separatim dicitur, clarissimæ Jonio in mari a Corcyra, cum opido ejusdem nominis, nunc Corfu, Venetæ ditionis unâ cum <sup>Insulæ ad Græciam, Corcyra, Cephale-
nia, Zacynthus.</sup> β Cephallenia & γ Zacyntho; quarum hæc nunc Zante; illa Cefalogna. Prope Cephalleniam inter non ignobiles est δ Ithaca, Ulyssis nomine maxime illustris, nunc Isola del Compare.

[a Corcyra Butyroto continentis urbi & Thesprotis opposita est, in hac Phaëas ponit Homerus, & Alcinoi hortos. Coloniam eò deduxerunt Corinthii tempore Numa. Urbem habebat in Septentrionali litore ejusdem cum insula nominis. Potentiâ navali plurimum olim valuit. In eadem erat Cassiope, hodie S. Marie de Cassiopo, ubi fuit templum Jovis eximium. β Cephallenia Acarnaniæ opposita, & Samos sive Same ab urbe dicta est. Cephallenia nomen à Cephalo Atheniensis inditum quidam volunt. Cephallenas Ulysses secutos in expeditionem Trojanam Homerus auctor est: Capras in hac insulâ sex mensibus non bibere tradit Ælianus; & quod ab altera parte fluminis cicade sint, ab alterâ non item. Antonius, Ciceronis in consulatu collega, dimnatus hic exsulavit; urbemque condere novam cœpit, quam tamen non absolvit. γ Zacynthus in Meridiem non longè à Cephallenia est, Cassiopa & Hyria etiam dicta. Hujus incolæ armorum ac belli imperitos, divitiis ac deliciis enervatos Athenæus tradit. In eâq; M. T. Ciceronis epitaphium esse, sunt qui scribunt. δ Ithaca Cephallenia ad Ortum vicina montem habet Neriton; à quo Ulysses, dux Neritius dicitur. Lepores in hac insula non nasci tradunt.] <sup>Corcyra, Cephale-
nia, Zacynthus.</sup>

IV. In a Ægæo mari Eubæa, vulgò nunc Negroponte, Boeotiæ avulsa putatur, tam modico interfluente β Euripo, ut ponte jungatur. Opida in ea quondam opulentissima, γ Caryssus & δ Chalcis. Hinc verus Septemtriones est ε Scyrus, vulgò Sciro; & ultra ζ Lemnos, nunc Stalimene; inter hanc & Thracium littus, Samothrace vulgò Samandrachi.

Eubœa;
Caryssus &
Chalcis op.
Scyrus.
Lemnos.
Samothra-
ce.

Lesbus.
Chius.
Mitylene
op.
Ægina,
Salamis.

θ *Lesbus*, nunc *Metellino*, & ι *Chius*, nunc *Scio*, Asiæ attribuuntur. In Lesbo quondam opidum nobilissimum x *Mitylene*, unde hodie insulæ nomen. In Sætonico sinu λ *Ægina*, nunc *Engia*; μ & *Salamis*, nunc *Coluri*, excidio classis Persicæ nota.

Ægæum
mare.

[a *Ægæum* mare appellatum volunt alii ab *Ægeo* *Thesi* patre, in eo submerso; alii ab *Amazonum* regina: alii ab *Ægæis* *Eubææ* urbe, hodie *Archipelago* dicitur. *Ægaomari*, *Plinius* inquit, nomen dedit *Scopulus* inter *Tenedum* & *Chium* verius, quam insula αἶξ nomine, specie capra, quæ ita *Gracis* appellatur, repente in medio mari exsiliens. β *Euripon* vocant rapidum mare, & alterno cursu septies die ac septies nocte fluctibus invicem versis, adco immodicè fluens, ut ventos etiam ac plenis velis navigia frustretur. *Plin.* Insula *Eubæa* tria illustria habet promontoria, *Cœneum*, quo vadit in *Septentrionem*; duobus aliis in *Meridiem* extenditur, quorum *Gereltus* spectat *Atticam* *Caphareus* prominet in *Hellæspontum*; ubi post *Ilii* excidium *Argiva* classis gravibus casibus affecta est. *Garystus* marmore nobilis est, quod *Garystium* inde appellatur. Habebat *Caryttias* aves, quæ *flammæ* impune involabant: *Carbasa* etiam, quæ inter ignes valent. Apud hanc urbem, *Strabone* teste, lapis nascitur, qui plectitur & texitur, adeoq; mantilia ex eo conficiuntur, quæ ubi sordium quid contraxerunt, flammis injecta purgantur; perinde atq; macula linteorum eluuntur aqua. δ *Chalcis*, *Eubææ* metropolis ad *Euripum* est, ex adverso *Aulidis* in *Bœotia*: *Eaplures* in multas *Europæ* regiones misit colonias. Nati in hac urbe scribuntur *Isæus* orator, & *Lycophron*. *Aristoteles* quoq; ibidem mortuus aut morbo, aut veneno. Sunt qui scribunt, eum in *Euripum* sese abjecisse; quod causam tam violenti cursus recursusque non posset expellere. In eadem quoque insula urbs vetusta & potens erat *Eretria*, quæ proximè à *Chalcide* locum dignitatis facile tuebatur. Ab ea dicti sunt *Philosophi* quidam *Eretrienteses*, à *Menedemo* orti. ε *Scyrus* nota est *Atchillis*, in gynæceo *Lycomedis*, Regis hujus insulæ, latitantis atq; expeditionem *Trojanam* detrectantis, fabulâ. Nota etiam *Thesi* sepulchro. ζ *Lemnum* insulam aliquando femina, omnibus, qui mares erant, occisis, tenuisse dicuntur. Eam cepit *Miltiades*. *Philostratus* ex eadem ortus est. Terra etiam *Lemnias* celebris est. Hinc *Gracis* in obsidione *Trojæ* vinum advectum tradit *Homerus*. η *Samothrace*, quæ & *Samothracia*, *Perseum* Regem *Macedonum* ultimum, vitum ab *Æmilio* *Paulo*, fugientem excepit. Ea instar asyli patebat supplicibus, præterquam homicidii reis. *Paulus* *Apostolus* *Troade* profectus recto cursu hic appulit. Huic insula vicina est *Imbrus* olim ab *Oiane* *Persarum* duce capta. Postea à *Romanis* devicto *Philippo* *Macedonum* rege, *Atheniensibus* est donata. *Scyro* vicina insula est *Alonefus* sive *Halonefus* quam prædonibus eripuit *Philippus*. θ *Lesbus* ante *Assum* promontorium *Troadis*: *Lesbia* regula in proverbium abiit. *Lesbii* etiam cantores celebres habiti sunt, qui acersiti *Lacedæmonem*, cives tumultuantes suavitæ cantus ad concordiam revocabant, quos propter ea cæteris cantoribus præferebant: unde proverbium: Post *Lesbium* Cantorem; quum quis non primas tenet, sed secundas. Insula hac fertilitate, vini generosi

Euripus.

Eubææ
prom.

Garystus.

Chalcis.

Scyrus.

Lemnus.

Samothrace.

Imbrus.

Halonefus,
Lesbus.

nerositate, & puellis formosis nobilis erat. ^ι Chius maris Icarii insula Joniæ adja- Chius.
cet & promontorio Argeno. Mastichen gignit, vinog₃ abundat optimo. Chius
rifus in proverbio est de lascivo luxu. ^κ Mitylenen urbem multis celebrat Ci- Mitylenē.
cero oratione de lege agraria, ob situm, edificiorum pulchritudinem & soli fertilita-
tem. ^λ Ægina, quondam Oenone dicta, Atticam inter & Megaridem, atque Ægina.
hanc Peloponnesi oram sita, nobilissima est virtute & navali copiâ, quam Persico
bello Græciæ declaravit. In pugna enim Salaminia cum Atheniensibus de palma
quasi contendere ausa est. Sævo admodum Athenienses decreto sanxerant, ut Æ-
ginetis, quod re nautica excellerent, pollices præciderentur, ne remos ducere possent.
Nimis enim imminēbat Ægina Piræeo. ^μ Salamis medio prope loco inter Athe- Salamis.
nas & Megaram sita, urbem habebat ejusdem nominis. Adeo brevi intervallo à
continenti erat diremta, ut Xerxes angustias illas maris ingestâ terrâ complanare
& insulam continenti adjungere sit conatus: Eam tanquam regiam sedem, olim te-
nuisse scribitur Telamon, Ajacis & Teucris pater. Gravia olim de hac insula ge-
sta sunt bella, itaq₃ vires Atheniensium attrita, ut lege lata sancirent poenam
capitis ei, qui de insula illâ vindicandâ aliquid ferre ad populum esset ausus: Solon
igitur, uti ne eam extimescere necesse haberet, & tamen patria prodesset, furere
se simulavit: atq₃ ita versibus ipsi insolitâ suadere Atheniensibus cœpit, ut insulam
armis repeterent.]

V. Dein quæ in medio mari veluti in orbem jacent, ^α Cyclades, Cyclades
in quibus notiores ^β Andrus, nunc Andri; ^γ Delus Sdille, & ^δ Paros, insulæ.
^ε Paro marmore nobilis. ^ι t circum Cycladas, quia dispersæ; ^κ Sporades, Andrus.
in quibus clariore ^ζ Icaria, nunc Nicaria, ^η Patmus, Palmossa, Joannis Delus.
Theologi exilio insignita. Nobilis præterea sunt, ^θ Samus, vulgò Sporades.
Samo, ^ι Còs, nunc Lango, & ^κ Carpathus, Scarpanto; quæ contribuunt Icaria.
tur Asiæ. Samo. Patmus.
Cos. Carpathus. Cyclades.
Andrus.

[^α Cyclades dictæ sunt insulæ, quod Delum undique cingant instar circuli; aut quia
in orbem jacent, ^β Andrus non longè ab Eubœa distans celebris est. Themisto-
cles quondam ad Andrios Atheniensium pecunia cogenda causâ legatus, duabus se
comitatum Deabus venire dicebat, Suadâ & Violentiâ. Illi contra, duas sibi
semper pertinaciter adherere Deas respondent satis urbanè, Paupertatem & Im-
potentiam. ^γ Delus Aristoteli libr. de meteoris videtur dicta, quod repente Delus.
apparuerit enata. ^δ ^η ^λ ^ο idem est quod manifestus. Habebat quondam urbem
ejusdem nominis in planitie sitam, & montem Cynthum, fluviumq₃ Inopum.
Et quod in hac insulâ Apollo & Diana matre Latona crederentur nati, hac
Cynthia & ille Cynthus appellati sunt. Post Corinthi excidium Delum potissi-
mum transferunt ejus mercatores ob portus commoditatem, & templi immunita-
tem, quod Apollini sacrum erat. Sub initium belli Persici, quum Darius Hysta-
spis Dari & Artaphernem adversus Athenienses misisset, Delumque appulissent;
ac deinde adversus Eretriam navigassent: statim post illorum digressum Delos tre-
muit (ut Delii Ajunt) ad meam usque ætatem & primum & postremum com-
mota:

Parus.

Naxus.

Seriphus.

Gyarus.

Siphnus.

Syrus.

Myconus.

Tenus.

Telus.

Ceos.

Helene
ins.

Julisop.

Leria.

Clarus.

Jos.

Melos.

Sporades.

Icaria.

Patmus.

Amorgus.

Samus.

mota: Deo mala ventura hominibus portendente: de qua in oraculo ita scriptum: & Delon quamvis immota movebo ita scribit. Herod. l. vi. quam deinde commune ararium Gracia constituebant. In Delo sepelire mortuum non licuit. In Rhencam igitur vicinam insulam desertam eos trajiciebant. Canem quoque esse in Delo non sinebant. & Parum insulam primò Paetiam, postea Minoida vocarunt: quod à Mincè subacta, ejus legibus uteretur. Opidum ejus insula frustra oppugnavit Miltiades. Archilochus poeta eam quoque nobilitavit: Itemque arae cujus latera singula stadium implebant. Ceterum in XII Cycladum chorum referuntur etiam sequentes. Paro vicina Naxus cum opido ejusdem nominis; ubi mulieres octavo mense dicuntur parere. Hec insula à Xerxe prima defecit, bellumque cum reliquis civitatibus Gracia acerrimum ei intulit. Prope hanc est Seriphus, quae raris suis claritatem debet, quamvis mutis; praesertim si in Scyrum deportentur. Unde proverbium ortum: rana Seriphia. Hanc in insulam; uti & Gyarum, Romani damnatos relegarunt: quam tamen in numerum Cycladum non recipit Strabo. Siphnus auri & argenti metallis dives ex decimis suis thesaurum Delphis sacravit locupletissimum. Syrus patria Pherecydis philosophi & Tragici poetae. Myconus sive Mycone Delo vicina est, cumque ea, ut fabulantur, copulata. Sub hac insula, si poetis credimus, ultimi Centaurorum jacent, ab Hercule interfecti. Tenus splendidum habebat Neptuni templum. Fontem in ea esse prodiderunt, cujus aqua vino permisceri nequeat. Telus unguento nobilis. Supra Andrum è regione Chii Ceos est, quae & Cia vocatur, cui vicina Helene insula ejus stupro nota. Ceos Strabonis aetate duas tantum habebat urbes, Julidem & Carthæam, quum antea habuisset quatuor. Julis patria fuit Simonidis poetae Lyrici; & Bacchylidis, qui fuit ejus consobrini; Erasistrati medici, & Aristonis Peripaterici: Item Simonidis, qui artem memoriae primus invenit. Apud Ceos lex erat, ut LX annis majores interficerentur. Idem aliquando obsessi ab Atheniensibus decreto sanciverunt, ut majores natu interficerentur. Itaque hostes ipsos eadem crudelitate commotos obsidionem soluisse ferunt. In Cycladum numero erat etiam Leria, cujus incolae omnes ob improbitatem olim male audiebant. Item Clarus, unde Apollinem Clarium dictum quidam existimant. Jos parva insula; in qua Homerum funeratum scribunt. Melos omnium insularum rotundissima est. In Melios, Lacedaemoniorum colonos, bello Peloponnesiaco inclementer consuluerunt Athenienses, civibus eorum, & omnibus, qui pubertatem attigerant, interfectis; pueris vero ac feminis divenditis. & Sporades ita appellatae sunt, quod per aquor illud quodammodo sparsae, disseminataeque videantur. & Icaria, sive Icarus, supra Patmon ponitur, è regione Sami. Prope Lerum est Patmus; nomen habere traditur à vestigio pedis. Amorgus etiam Sporadibus ascribitur à Strabone: patria est Simonidis poetae Iambici: quem ad affectus movendos & lachrymas eliciendas plurimum habuisse virum perhibent. Samus contra Ephesum sita est: ubi primum vasa scitilia facta sunt. Samii literati per ignominiam dicuntur, id est stigmati notati. Deficientibus enim civibus coacti sunt Samii servos suos stigmati notatos in civium numerum & ad reip. administrationem recipere. Samo ortus est

Choc.

Choerilus poeta, qui victoriam Atheniensium contra Xerxem versibus scripsit; pro singulis versibus singulos stateres aureos recipiens. 1 Còs vel Coos contra Ha- Cos,
licarnassum sita, patria est Apellis pictoris & Hippocratis medici; insula ferax
& pecoribus abundans. Coi suère disertí, & Chii loquaces: unde proverbium:
Chius Coum loqui non finit. 2 Carpathus mari vicino nomen dedit. Ea ja- Carpathus.
cet contra Ægyptum, inter Cretam & Rhodum; à qua vicinum pelagus Carpa-
thium appellatur. Hic Proteus aliquando regnavit.]

CAP. XI.

De incolis Græciæ & nova ejus descriptione.

I.

Græciam omnium Europæ terrarum primam habitatam fuisse, cum Incolæ
multa alia, tum in primis situs argumento est; quippe quæ pro- Græciæ,
xima accedit Asiæ, ubi primum hominem formatum scimus. In-
de igitur brevis ac facilis in Græciam trajetibus. Suis sibi Regibus, Du-
cibus ac Magistratibus discreti, populi ac civitates egerunt, donec Phi-
lippo Macedone debellante tota Græcia Macedonico imperio subiecta
est. Deinde Romani ejus imperio potiti, post hos Gothi ac Hunni devastarunt
magis, quam coluerunt: novissimi Saraceni ac Turcæ in hunc usque
diem tenent.

II. Hinc Græcia, abolitis priscis regionum ac populorum vo-
cabulis, in nova nomina divisa est: quæ olim Peloponnesus erat, nunc
α Morea dicitur; quæ Græcia propriè, nunc β Livadia; quæ Thessalia,
nunc γ Janna; & Epirus, δ Canina. Macedonia verò in quatuor partes;
quæ Thraciæ contermina, ε Jamboli vocatur; quæ Thessaliæ proxima,
ζ Camenolitari; quæ Illyrico sive Dalmatiæ jungitur, η Albania, proxi-
ma, antiquus ac nobilissimus Principatus, equitum suorum robore atque
virtute nunc maximè clarus; & omnium medio, ipsum θ Macedonia pri-
scum nomen.

[α In Morea nobiliora opida hodie sunt Clarentia ad mare Joniū, olim Dyme, Cla- Clarentia
rentiæ Ducatus hodie caput; cujus in bellis Turcicis frequens fit mentio. Est illa op-
urbs in solo fertili ac amœno posita; eratque, quum Peloponnesus suum haberet
Principem, seu Despotam, magni nominis & celebritatis. Padras seu Patras, Padras,
olim Patræ; unde vicinus sinus le Golphe de Lepante vel de Patras. In mar-
tyrium subiit S. Andreas, hodieq; illic colitur. Coranto, olim Corinthus, urbs Coranto,
hodie ampla est; sed sine muris. Arx ejus antiqua Acrocorinthus hætenus mansit.
Incolitur hodie Coranto à Turcis, & Christianis; verum hi ab istis sæpe acer-
be affliguntur. In Belvedere provincia est Belvedere, Calloscopium Gra- Belvedere,
cis,

Navarin, *cis, olim Elis, urbs magna, vicina regioni nomen dedit, quæ & ipsa Belvedere vocatur. Navarin, olim Pylus Messeniorum, portum habet commodum, duplici castro munitum; quò Turcarum classis convenire solet, Europæos invasura Christianos. Modon, olim Methone, munitissima Morea urbs, Saniaci Morea sedes diu fuit; per incuriam presidiariorum à Turcis capta est, omnesq; puberes interfecti. Diligentissime hodie servatur ab Ottomanis. Coron, olim Corone, hodie bene munita est, quam soli Turcæ incolunt, Christianis & Judæis in suburbia relegatis. Arcadia, forte olim Cyparissa, portum habet commodum, sed opidum satis elegans, hodie splendorem amittit. Vicinus sinus ab eo hodie vulgo vocatur Golfo del Arcadia. In Provincia Saccania, quæ etiam Romania Minor aut Romania Moreæ hodie, olim Argia vocata, est Napli de Romanie, vulgo Napoli, olim Nauplia, urbs amæno loco sita, & totius Moreæ civibus frequentissima; quoniam Turcæ Christianos Græcos hîc duriter non habent, sicuti alibi. Argos, hodie Argo, vicus est ex paucis tuguriolis & casis constans. Inachus fl. in superioribus suis partibus hodie dicitur Plauiza; in inferioribus Cuveri. In Tzaconia, olim Laconia & Arcadia, est Musithra, olim Sparta, sine mœnibus. Eurota fl. hîc pons est impositus. Maino, unde Mainoitæ, olim Leuctrum Laconicæ, à quo haud longe abest portus ejusdem nominis, Coturnicum quoq; portus dictus; quoniam innumera coturnices eo soleant convenire. Adjacens regio dives est oleo, vino, frumento. Indigenæ sunt sui juris, qui Turcas insulanos sæpe exagitant. Malvasia seu Monembasia, olim Epidaurus Limeræ, Malvatico vino nobilis, quod inde nomen traxit; quamquam aliis quoq; locis proveniat. Geremen, olim Gerenia, ab Amurathæ capta ac eversa, quum Peloponnesum occurreret. Lundari, olim Megalopolis, hodie vicus est. Manti, olim Mantinea, hodie vicus. β In Livadia propriè dicta, in qua olim Phocis, Doris, Locri, est Lepante, Græcis Inebecti, olim Naupactus, à Bajazethæ anno Christi 1499 capta. Sed anno 1571 die 7 Octobris ad vicinas insulas Echinadas maritimâ pugna victi sunt Turcæ, duce Johanne de Austria, 25 millia Turcarum cæsi, quatuor millia capti, ad 14 millia Christianorum, qui ad transstra religati erant, liberati sunt: Totâ ferè Turcarum classis perit, 200 trîremibus aut captis aut depressis. Salona, olim Delphi, hodie vicus est. In Stramulipa, quæ olim Bæotia, est Badia, olim Lebadia, in cujus vicinia ab incolis hodie ostenduntur vestigia Antri Trophonii. Anatoria, olim Tanagra, ubi hodie armentorum greges. Orchomeno, olim Orchomenus hodie vicus est. In Ducatu Atheniensi est Setines, olim Athenæ, urbs hodie ampla cum castello in colle posita, in quo soli Turcæ degunt: reliquas partes urbis Turcæ pariter & Christiani incolunt. Multa ibi ostenduntur antiquitatis vestigia, Arcopagi, Academiæ &c. Capta fuit à Mahumede anno Christi 1455. Port Lion, seu Pertus Leonis ita dictus, à leone marmoreo, qui ad litus jacet. Qui olim portus istius fuerit splendor ac magnificentia, ex ejus ruderibus hodie cognoscitur. Salina, olim Nissa, Megarensium portus, hodie navium statio infida. Hîc nonnihil salis excoquitur. Haud procul inde abest locus, Megra vulgo nunc dictus, ubi Megaræ sunt rudera. Sunium promontorium hodie vocatur promontorium columnarum, à columnis ibidem exstantibus.*

2. Janna qua hodie vocatur, est Thessalia antiqua major pars, à Janna munitissi- Janna prov.
 mo opido ita dicta, quod in lacu cognomine positum est. Tricala, olim Tricca, & urbs. Tricala.
 qua Singiacci (sic referente Busbeq. epist. 1. Turca præfectum vocant, cui Sin-
 giaccus, i. e. globus aureus in summo hastili equitum turma signum præmittitur)
 sedes est Leunclavio. Armiro, olim Eretria, unde Sinus Pelagicus hodie dici- Armiro,
 tur Golfo de Armero. Pistrem seu Pestremo Singiacci sedes Leunclavio;
 quæ illa loco sita sit, incertum illi. δ Camenolitari est antiquæ Thessaliæ Camenoli-
 ac Macedonia pars aliqua, in qua Cogni, castrum Coginium, ad coercendos la- tari prov.
 trones olim conditum; hodie fere desertum. Tyrissa, urbs antiqua, hodie vicus Cogni.
 est. In eo tractu mons est Domonignisa vulgo dictus, cujus pascua laudantur. Tyrissa.
 Jamboli, olim Macedonia pars orientalis, in qua Cavalla opidem cum portu, Domoni-
 ex Macedonia in Thraciam transitus: haud procul ab ista urbe via publica inter gnisa mons.
 montes magno labore multisq. sumptibus est parata. Sitro capsula vicinis aurifodi-
 nis nobilis est, ex quibus magna auri copia eruitur; olim Sermylis dicta. Albania su-
 bania, Turcis Arnaut, distinguitur in Superiorem, qua Macedonia pars occi- prior.
 dentalis; & Inferiorem, qua olim Epirus & exigua pars Helladis. In illa est
 Durazzo, olim Dyrrachium: Scutari, Turcis Iscodar, olim Scodra; Vallo- Darazzo.
 na, quondam Aulona, ad sinum capacissimum, duobus castellis munitum. In Scurari.
 mediterraneis est Croja totius Albanie nobilissima, ex qua Scanderbegus for- Vallona.
 tissime resistit Turcis: Albanopolis hodie deserta, à Turcis vastata. Croja, Croja.
 Ocrida ad lacum cognominem, ex quo Drilon fl. crumpit, munita, & Saniaci sedes. Ve-
 fligrad virtute Scanderbegi nobilis, ex qua defatigavit Turcas. Bellgrad in hi-
 storia Scanderbegi saepe memorata. In Albania Inferiori, qua Epirus antiqua & Albania
 exigua Helladis pars est, Canina castellum munitissimum Aulonensi Sinui immi- inferior.
 nens, quem contra piratas tuetur. Acroceraunii montes, qui ei sunt vicini Canina.
 Montes Diaboli, appellantur, itemq. montes Chimerae, pascuis abundantes, Chimera,
 unde pinguis redeunt armenta. Chimera, olim Elyma, vicina regioni nomen
 dedit, urbs quondam magna; hodie fere desertur; ex quo sub jugo est Turcico. In-
 cola ejus regionis Chimeriotæ neg. hodie desinunt libertatem suam montium op-
 portunitate propugnare. Butrinto, olim Butrotum, in ruëdibus jacet. Sinus Butrinto.
 ejus hodie vocatur Almonc, piscibus abundans. Larta ex Ambracia ruinis cre- Larta.
 vit. Perga, olim Torone, sub Venetorum potestate, opidanos habet opulentos. Perga.
 Bastia à nonnullis Albania constituitur limes; quum vero Ambracina ditio à ple- Bastia.
 risq. illi ascribatur; ulterius extendetur. Ad eandem Albaniam refertur De-
 spotatus seu parva Græcia; in qua Peschera, fere ad ostia Apri seu Acheloi fl. Peschera.
 opidum hodie est tenne; quod ostium Acheloi paulatim obstruitur. Neocastro Neocastro
 haud procul ab Eveni fl. ostio est, Despota quondam sedes; crudelitate & avaritia
 Turcarum fere periit. Alcippo, ad Sinum cognominem est. δ Macedoniae Alcippo.
 partes hodie recensentur quatuor, Jamboli, Camenolitari, Janna, & Mace- Macedonia
 donia proprie dicta. Tres priores modo sunt explicatae; restat Macedonia pro- proprie
 prie dicta, in qua Salonichi, olim Thessalonica, de qua Auctor noster sectione dicta,
 III, mox sequente. Citros, olim Pydna urbs ampla, qua hæcenus videtur Citros,

Veria,
Zucria.

antiquum obtinuisse splendorem. Veria, olim Bercea, hodie vicus est. Zucria, olim Pella, nunc vicus est; antiquitatis monumenta illic eruntur.]

Theſſalo-
nica.
Dyrrachiū,
Croja.

III. Urbium in univerſa Græcia nunc celeberrima eſt *Theſſalonica*, vulgò *Salonichi*, ingens atque opulenta; emporium mercatoribus Judæis frequentiffimum. Secunda eſt *Dyrrachium* Albanæ, vulgò *Durazzo*, urbs validiſſima, at minus culta ob gravitatem cœli. *Croja*, Scanderbegi patria, item eſt urbs munitiſſima in mediterraneis Albanæ.

Antiquiorū
Græcorum
mores.

[Antiquiores Græci ob perpetua bella diu proceſſere armati, ac habitu militari: deinceps palliis ſunt uſi. Pueri comam nutriebant, eamq; ſectam alicui Deorum ſuorum, ac præcipue fluminum geniiſ conſecrabant. Ludis, & ſaltationibus, ac palæſtra dediti certamina celebrabant ſolemnia. Indoctus habebatur, qui fidibus neſciret canere. Aedibus habitabant ſplendidis & commodis. Mulieres Gynæceis continebantur. Mortuorum corpora plerumq; comburebant, multis etiam prætiſ in rogam conjectis. Sepultura carere graviſſima habebatur pœna. Bonas literas excolebant & amplectebantur. Hinc Græcia ſecundiſſima doctis urbibus perhibetur à Manilio. Hinc Horatius; Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo Muſa loqui &c. Cicero Græcos appellat homines doctiſſimos. De qua re nullum dubium eſſe poteſt ei, cui auctores & Scriptores Græci non ſunt ignoti. Vix tamen ulla gens alia majoribus vitiis fuit contaminata; pleraque Horatius expreſſit hocce Verſiculo:

Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.

Græcia nova
Longitudo & Latitudo.
Soli natura
in Græcia.

De ſtupris & mulierum raptu multa tradit Herodotus. Polybius iſis obijcit fraudes. Mendaces & adulandi peritiſſimos eos proclamant Juvenalis. Latini Scriptores fere omnes arguunt Græcos levitatis. Vino obrui inter vitia illis non fuit poſitum. Græciæ, qua hodie habetur latitudo à Varne territorio ſub gr. 45. uſq; ad promontorium Tenarium, vulgò Metapan, aut des Cailles, extenditur ad milliaria Germanica CL. Longitudo à Dulcinio vulgò Dulcigno, in Albania limite, uſque ad Boſporum Thracicum, eſt milliarium Germanicorum CXXXV. Græcia illa, olim ſecunda ac fertilis, hodie multis in locis deſerta eſt. Qua de cauſa ante annos haud adeo multos Turcæ aliquot millia Calabrorum in Albaniam invitarunt, eiſq; agros ibidem tribuerunt. Multæ huius ſolitudo ac vaſtitatis afferri poſſunt cauſæ. Hodierni Græci, dominorum ſuorum mores pleroſq; ſunt amplexi. Qui ſub Turcarum degunt Imperio, dominorum ſuorum fere ſimiles ſunt. Qui ſub Vencorum ſunt poteſtate, eorum vivunt more. Univerſi antiquam iſtam pergracandi & epulandi ſervant conſuetudinem: Zelotypia laborant: ſplendide veſtiuntur. Græca lingua vocibus Arabicis, Turcicis, Sclavicis, Latinis ac Italicis eſt corrupta. Cruſius in Turcogræcia ſua tradit ſeptuaginta & plures in lingua iſta hodie obſervari dialectos, Theſſalonicenſes tamen cæteris loquuntur purius. Armis Græci ſerè deſtituuntur, artes mechanicas & rem exercent nauticam, quibus excellunt.

Græcorum
recentiorū
mores.

lunt. Tursa, si quos ex Græcis animadvertunt opulentiores, eosdem fidei etiam criminibus accusatos bonis omnibus exuunt. Græcis sub Turcarum Imperio præsunt Saniaci, vulgo Sangiac seu Sazas, qui sunt provinciarum præfides. Tributum Græci pendunt quotannis in singula capita: auferuntur ex liberis robustissimi, qui militaribus exercitiis instructi sunt Genessari, Turcica militia robur. Ab isto liberorum Tributo eximuntur Nauplienses, Rhodij, Constantinopolitani, Bulgari, & Hungari. Græci numero multo superant Turcas, sed imbelles sunt: Albani ad arma paratiores sunt. Consilia sua haud bene tegunt: unde illorum sæpe sunt prodita conspirationes. Mainota seu Tzacones, qui sunt in Morea feroces & bellicosi, Græcorum profitentur ritus, hætenus liberi, Turcarum vim fortiter represserunt. Decem armatorum millia in aciem possunt educere milites expeditissimos, & peritissimos sagittarios. Majoribus navibus portus suos ingredi non permittunt, sed minor atantum admittunt navigia mercatura gratia. Hostiles naves, quibus potiuntur, incendunt; piratica Turcicas vexant & depredantur insulas. Ecclesiam Romanam Græci habent pro schismatica, Episcopi Romani primatum execrantes. Spiritum S. à solo Patre procedere credunt. Nullum admittunt purgatorium. Sacramentum Eucharistia sub utraq; specie laicis administrant; illudque celebrant in pane fermentato. Unctionem extremam & Confirmationem rejiciunt. Sanctorum animas ante diem judicii gratiosa Dei visione frui, aut impiorum in inferno torqueri negant. Sacerdotibus permittunt matrimonium ita, ut ante ordinationem uxores ductas iis liceat retinere; nec post ordinationem conceditur uxorem ducere. Matrimonium quartum omnino prohibent, adeo ut Patriarcha nonnulli Imperatores, quondam ea de causa communione excluderint sacra. Statuarum religiosum cultum rejiciunt; pictas tamen in templis suis habent imagines. Quatuor temporum jejunia observant: Primum à Sexagesima ad Pascha; Secundum Petri & Pauli, ab octava Pentecostes ad horum Apostolorum festum; Tertium B. Virginis, ab initio Augusti usq; ad Assumptionem. Quartum S. Philippi, à festo hujus Apostoli, quod incidit in 14 Novembris ad Natalitia Christi. Calogeros seu Monachos suos multum venerantur, qui duram agunt vitam, ex labore manuum suarum viventes; Ex istis solis Patriarchas, Archiepiscopos & Episcopos suos eligunt. Qui cum Turcis contrahunt matrimonium, excommunicantur. De his & alijs hodiernorum Græcorum moribus ac ritibus legantur Crusius, Boterus, Possevinus & Leunclavius.]

CAP. XII.

De Creta Insula.

I.

ATinsularum Græco littori objacentium maxima omnium est Creta. Creta, Græcis Latinisque monumentis plurimum celebrata. Hæc quippe prima & potuit navibus & sagittis; prima Minoe duce clas-

se pugnavit; equestres pugnas prima docuit, lascivas vertigines implicare; prima literis jura junxit; studium item *Musicum* hinc initium coepit. (*α Sunt verba Solini Cap. XVI. poruit, i. e. potis fuit.*)

Crete nomina

II. Nomen deducunt alii à *Crete* Nympha, Hesperidis filia; alii à *Crete*, rege Curetum; quidam primum *Aëriam*, deinde *Curetim*, & Μαχαρίωνος nonnulli, id est, *beatam insulam* à temperie coeli appellatam existimavere. Incolæ Græcis dicuntur *Cretes*, Latinis *Cretenses*.

Crete fines & Magnitudo,

III. Inter Ortum porrigitur Insula & Occasum tractu longissimo, hinc Asia, illinc Africa objacentibus; à *Septentrione* Ægeis & suis, id est, Creticis æstibus verberatur; ab *Austro* Libycis undis perfunditur & Ægyptiis. *Longitudo* ejus maxima à Samonio promontorio, nunc *C. Salomoni*, ad promontorium Corycum, nunc *Cornico*, miliar. Germ. lxx. *Latitudo* circa mediam sui partem maximè patens miliar. Germ. xv.

Urbes Crete.

IV. *Centum* in ea urbium clara fama est. Sunt tamen etiam in antiquis auctoribus, qui non centum urbibus, ut prodiderunt, qui prodige lingua largiti sunt, sed magnis & ambitiosis stipatam existiment. Clarissimæ fuerunt, α *Gortyna*, caput insulæ; β *Cydon*, quam Græci matrem urbium appellavere; γ *Gnosus* Minois regia, *Therapna*, *Dium*, δ *Lyctus*, ε *Lycastrus*, φ *Phæstus*, χ *Manethusa*, ζ *Dictynna*.

Gortyna. Cydon s. Canea. Gnosus.

[α *Gortyna* hodie *Gurtina* exiguus pagus est ab *Idæ* monte 10 millia passuum distans; & ab ora litorea 12. olim ad *Lethaum*, seu *Lethen* fl. fuit sita. β *Cydon*, *Cydonia* & *Cydonis*, in ora Septentrionali est, hodie *Canea*, urbs valde munita, quam *Venetis* eripuerunt Turce anno 1645. γ *Gnosus*, *Gnosus* & *Cnoscos* urbs excisa, C. stadiis à *Gortyna* fuit & à litore xxv. hodie pagus est. *Gnosiacum* merum memorat *Lucanus*. *Gnosso* civitate *Strabo* oriundus erat, natus tamen *Amasia*, civitate *Ponti*. δ *Lyctus* vel *Lyttus* olim clara urbs, nunc pagus est ad *Dictæum* montem, xv. millia passuum a litore septentrionali; in quo *Cherfonesus* erat *Lyctiorum* emporium. Nonnullis hodie est *Paleocastro*. ε *Lycastrum* opidum interuisse tradit *Strabo*. ζ *Dictynna* sive *Dictamnium*, hodie *Dictamo*, ad *Cisamum* promontorium est, quod hodie *Capo Spada* appellatur.]

Lyctus. Cherlonesus. Lycastrus. Dictynna s. Dictamnium.

Montes.

V. Montes item celebres, α *Dictæus*, β *Idæus*, γ *Corycus*, δ *Cadifcus*, ε *Labyrinthus* in medio se me fuit, mirandum *Dadali* opus, itinerum ambages, occursumque ac recursus inexplicabiles continens, lapide polito, ac fornicibus tectum.

Dictæus. m.

[α *Mons Dictæus*, *Dictinnæus* sive *Dictæ*, inter *Idæum* montem est, & promontorium *Samonium*: cujus juga ita excandescent, ut eminus navigantes magis putent nubila.

nubila. Solin. β Ida mons ante Solis ortum videt Solem: ibi Júpiter nutritus. Ida. Varronis aeo. Foris visitabatur sepulchrum. γ Corycus mons & promontori- Corycus. um in parte insula occidentali est. δ Cadiscus sive Cadischi mons & promontori- Cadiscus. um, oppositum est Peloponnesi promontorio Malea. α Artífex iste opus hoc ad exemplar Aegyptii antiquissimi Labyrinthi struxerat: & vix centesimam ejus partem, Labyrinthus, judice Plinio, expresserat. Apud Gortynam urbem fuisse scribitur. In eo Minotaurus à Theseo interfectus est. Vestigia Labyrinthi istius monstrantur hanc procul à radicibus montis Psiloritti. In agro Canea sunt montes Spachioti, vulgo Sfachie, olim Leuci dicti, in quibus habitant Sfachiotæ, genus hominum ferox, & ad arma paratum. Eos solent Veneti ad bellum conducere; verum Cretenses sunt & fluxe fidei. Nostra aetate Turcæ à Sfachiotis in bello isto, quod hodie ibidem geritur, fuisse adjutos; conqueruntur Veneti. I.

VI. α Incole perpetuo vitiisissimi & β piraticæ infames, initio rerum Regibus regebantur, post Ducibus. 2. Metellus insulam edomitam in provinciæ formam redegit; mansitque sub Imperio, primum Romano, mox Constantinopolitano, donec cum reliqua Græcia à Saracenis occupata fuit. Recuperatam deinde Balduinus, Flandriæ Comes & Imperator Constantinopolitanus, Bonifacio Marchioni Montisferati dedit; à quo tandem γ Veneti grandi pecunia mercati etiam nunc tenent. Candia nunc à Metropoli sua indigitatur: habetque urbes claras quatuor contra Turcarum irruptiones munitissimas; δ Candiam, ε Caneam, ζ Rethymum & η Sitiam. Archiepiscopatus est unus Candia; Episcopatus octo.

Cultores
Cretæ.

[Ceterum hac insula multis celebrata est fabulis, adventu Europa; Pasiphaës, & Ariadnes amoribus. α Optimis olim usa est legibus, quas Minos ab ipso Jove acceptas Crete scribus tulisse perhibetur. Græci magno in pretio eas habebant. Sequenti tamen aeo mores prolapsi sunt; habitique sunt Cretenses perfidi; unde proverbium: Cretensis cum Cretensi, i. e. improbus cum improbo, item: cum Cretensi si Cretiza. Omnino autem pugnaces erant, plurimumque valebant navali apparatu. Hodie verò Cretenses plerique sunt imbelles ac timidi, si Sfachiotas modo memoratos exceperis. β Post Tyrannidem, qua oppressi aliquando fuerant, latrocinii sese dediderunt. Cilices deinde eos invaserunt. Romani verò universos deleverunt, capris præter ceteras Creta urbes, Cilicum castellis piraticis, Imperatore Metello, cui cognomen inde Creticum impositum est. γ Demum anno 1645. Turca insulam hanc invasit, ab eaq. tempestare bellum de illa geritur: Venetis fere solis tantam belli molem sustinentibus. δ Candia in latere Septentrionali Candia. sita, eadem putatur esse urbs, quæ olim Cytaeum; quamquam Cytaeum aliis hodie Sittia sive Citie existimatur; aliisq. Frascia. Candia hæc urbs ampla & totius insulæ primaria & munitissima diuturnam Turcarum sustinuit obsidionem. ε Canea, olim Cydon egregie munita à Turcis hodie tenetur, quod modo me-

Suda.

Retimo.
Sittia.Felicitas
soli.

moratum. In agro Canea est, Suda arx cum portu commodissimo, in sinu Amphimalo, nunc de la Suda, multarum navium capace; ultimum Venetæ dominationis in hac insula præsidium. ¶ Retimo, olim Rhytimna erat in litore Septentrionali est ad Platonici fl. ostia, urbs; dives ac frequens; portum habet satis commodum, ac castrum in rupe positum. » Sittia; In quatuor illis urbibus Cretensibus minima, sed frequens, amplissimo gaudet portu, qui in præcipuis hujus insula ponitur. In eodem litore Septentrionali est; unde insula pars Orientalis appellatur: nam secundum quatuor illas urbes, in quatuor territoria hodie dissecitur Creta, incoliturq. tribus hominum generibus, Nobilibus Venetis; Nobilibus Candiatis, & Græcis. Nobiles Veneti sunt à nobilibus Venetis orti; Nobiles Candiatis à civibus Venetianis. De cætero vinum mittit Cretæ, quod Malvaticum vocant; & saccarum, quod ab insula hac Candia dicunt. Cupressum & Cyparissum sirt copiosam: casæ etiam cupressi repullulant. Gnosii inventas fruges sibi vindicabant, audacter cum Atticis hæc de re contendentes. Agger Creticus Silvestrium caprarum copiosus est: cervo eget, lupos, vulpes, aliæq. quadrupedum noxia nunquam educat. Serpens nulla, larga vitis, mira soli indulgentia. Herba ibi est, qua ἀλμους dicitur, ea admorsa diurnam famem prohibet. Avem noctuam non habet, & si invehatur, emoritur. Phalangium ibi est aranci genus, quod iæctum hominem veneno interficit. Apostolus Paulus Titum Creta fecerat Episcopum, cumq. presbyteros in civitatibus singulis constituere jussit. Anno 1669 Insula hac, Canea & Candia urbe primaria expugnatis, in Turcarum pervenit potestatem, Sudæ verò & Retimo in Venetorum hæcenus sunt dominio.

CAP. XIII.

De Thracia.

I.

Post Strymona amnem Macedoniæ proxima est Thracia, inter validissimas Europæ gentes maximè fera & barbara; Regio nec cœlo læta, nec solo; & nisi qua mari propior, infœcunda, frigida, eorumque quæ feruntur malignè admodum patiens.

[Lapides in ea feruntur esse carbonibus similes, qui incensi, & aqua respersi, acrimis exardescant, febris restinguantur.]

Thraciæ
Nomen &
Limes.

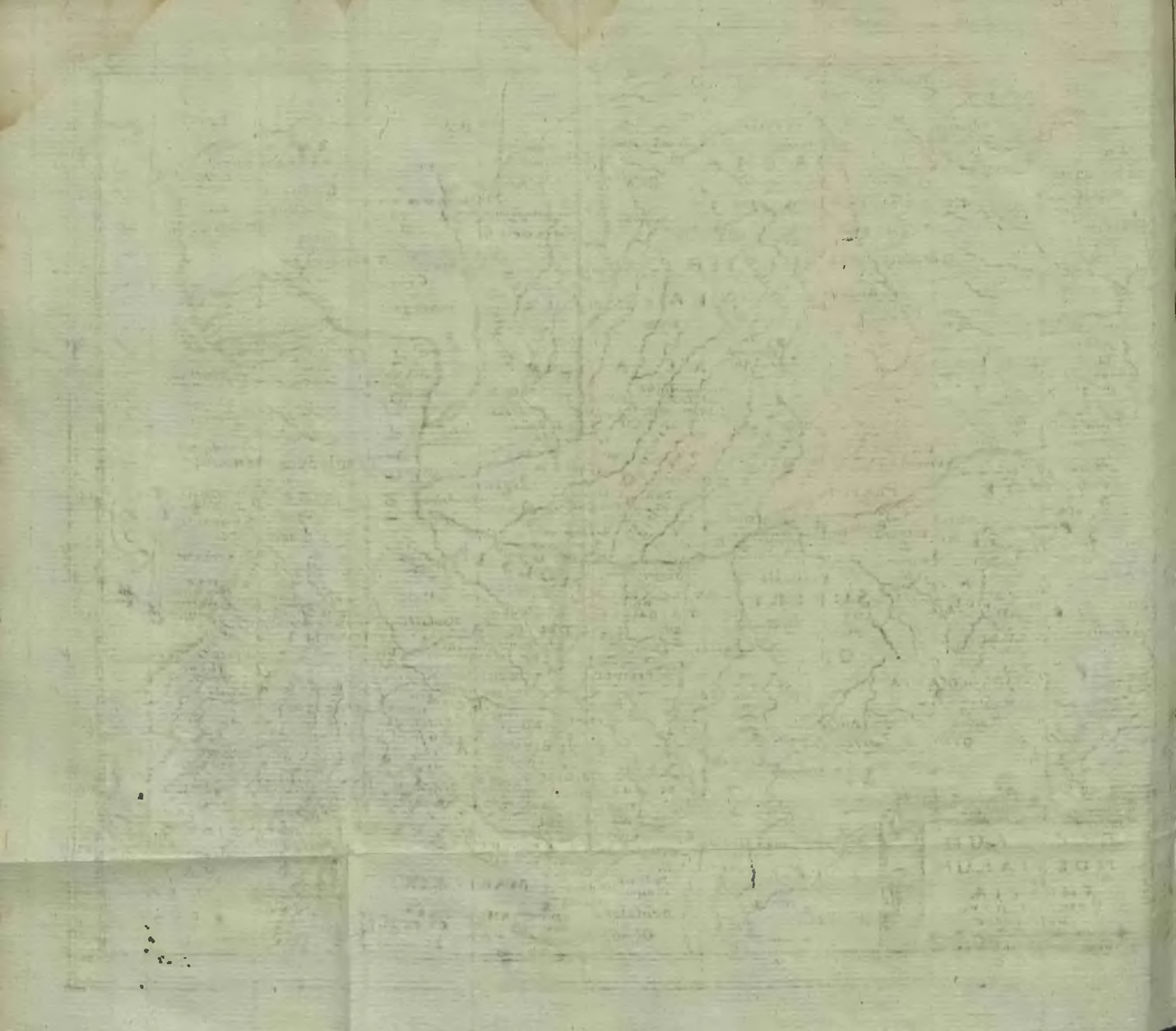
II. Nomen habere putatur vel à Thrace Martis filio; vel, ut aliis videtur, ab asperitate soli cœlique & gentis feritate, quasi Τεραχμία. Terminos habet, à Septentrione Æmum montem, quo à Mædis determinatur; ab Oriente Pontum & Propontidem; à Meridie Ægeum mare: ab Occidente Strymona amnem, Longitudine occupat à Strymonis fontibus

tibus

DACIARUM
MOESIARUM
et
THRACIAE
Vetus et Nova
Descriptio

48
47
46
45
44
43
42
41

tibus ad Panyfi ostium & opidum Mesembriam mill. Germ. LXXX. Latitudine verò ab Æmo monte juxta Nicopolim ad α Mastusiam Cherso-
neci promontorium mill. German. LX.

[α Mastusia prom. hodie vulgo Capo Griego est in ora Thraciæ Australi, Sigæo prom. Troadis oppositum, ab Atho monte CLXIII. milia passuum in Ortum recedens.]

III. *Divisam* quondam fuisse in quinquaginta strategias, auctor est Plinius. Is populos in ea recenset, Strymonem amnem accolentes, α *Denselatas*, β *Medos*: ad Nestum amnem, γ *Digeros*, δ *Bessorumque* multa nomina, inter *Eleos*, *Diobesos*, *Carbilesos*, *Brysas*, *Sapaos*, Hebrum accolentes, ε *Odrysarum* numerosam gentem, *Odomantas*, *Carbiletas*, *Pyrogeros*, *Drugeris*, *Canicos*, *Hypsaltos*, *Benos*, *Carpillos*, *Botiaos*, *Edones*, *Cicones*, *Bislones*, *Selletas*, *Priantas*, *Doloncas*, *Thynos*, *Celetas*: omnium autem sævissimos *Scondiscos* memorat Florus.

Divisio
Thraciæ
populi.

[α Dentheleti amnem Strymonem accoluerunt dextro latere: & β Medi Bysaltas usq;: Levo γ Digeri. δ Bessorumque multa nomina ad Nessum fl. Pangæi montis ima ambientem inter populos ibi memoratos: ε Odrysarum gens infundit Hebrum accolentibus Carbiletis, Pyrogeris, Drugeris, Canicis, Hypsalties, Benis, Carpillis, Botiæis, Edonis. Eodem in tractu sunt Syaletæ, Briantæ, Dolangæ, Thynicæ, Laletæ, Majores Æmo; Minores Rhodopa subditi, inter quos Hebrus amnis. Ita fere hos populos recenset Plinius lib. IV. cap. XI. Cicones Mela ad Ismarum montem & Hebrum fl. collocat. De Bistonibus legē Isaacium Tzetzen. Hi à Poetis sæpe pro universâ Thracum gente usurpantur.]

CAP. XIV.

De Urbibus veteris Thraciæ, Fluviis ac Montibus.

I.

Opida clara olim in Thracia fuere à Strymone amne in litore Ægro, α *Oesyme*, β *Neapolis*, γ *Abdera*, à Diomedis sorore conditum opidum, unde & nomen habuit, idem & *Clazomene* dictum, fuit in eadem regione opidum δ *Tinda*, Diomedis equorum stabulis dictum, ε *Maronea*: inter hanc & Hebrum fluvium ζ *Doriscus locus*, ubi Xerxem Persarum Regem copias suas, quia numero non poterant, spatio dimensum ferunt. η *Ænus* ab Ænea profugo condita; paulumque à mari recedens ingens quondam θ *Cypsella*.

Opida
Thraciæ.
Oesyme.
Neapolis.
Abdera.
Tinda.
Maronea.
Doriscus.

Ænus.
Cypsella.

[α Oe-

Oesyme.
Prasias
Iacus.
Neapolis.
Abdera.

I. Oesyme sive Oesyma & Oesima ad Zisacti fl. ostia quem à Septentrione premit lacus Prasias, cuius meminit Herodorus, vicinas habebat aris fedinas. Neapolis ad Symboli montis collocatur radices, urbs maritima, Sinus Pierice fere vicina. γ Abdera inter Nesti & Hebri ostia, à Clazomenis amplificata, Clazomenæ dicta est. Solinus. Est Democriti illius patria qui nunquam sine risu in publico fuit. Quum CIX annos explevisset, triduum calidorum nidore panum spiritum jam jam exiurum remoratus est. Abdera quoque oriundus fuit Protagoras. Abderitanos stuporimentis obnoxios esse scribit Cicero. Ad Abderam, Plinio teste, sunt pasena, in quibus equi pasti in rabiem vertuntur: quemadmodum apud Potniam asini. δ Tinda Abdera vicina est: Mela vocatur Turris Diomedis. ε Maronea est ad Ismari fl. ostia, prius Ortugurea dicta, postea Hipparchia; item Cynossema; hodie Marogna vocatur. ζ Doriscus apud Hebri fl. est. η & Ænus sive Æneum opidum fere apud Hebri fl. ostia, opidum Thraciæ liberum, ubi Polydori tumulus apud Plin. Æneæ opus, ut Maro docet, olim Straboni Poltiobria, Stephano Poltumbria, & Appian. Synthus: hodie Gracis Eno, Turcis, Ygnos, finus vicinus inde hodie vulgò dicitur Golfo di Enos. θ Cypsella sive Cypsala à Cypselo Ixionis filio cōdita, Ortelio etiam Justiniana Nova vocatur, hodie Chipfala, Chapfilar & secundum alios, Ipsala appellatur. Melas fluvius eam alluit.]

Tinda.
Maronea.
Doriscus.
Ænus.

Cypsella.

Cardia.
Eleus.
Sestus.

Callipolis.

Lysimachia.

Cardia.
sinus Cardianus.
Eleus.
Sestus.

II. In Chersoneso, quam Thraciæ cognominant, α Cardia, β Eleus & γ Sestus, cui objacet ex Asia Abydus, utraque Leandri amore nota. Prope regio, in qua Xerxes divisas pelago terras ponte (mirum atque ingens facinus) ausus jungere; & copias ex Asia in Græciam traduxit, δ Callipolis, cui opposita in Asiæ litore ε Lampascus: & in radice Chersonesi sedens ζ Lysimachia.

[α Cardia Melanem sinum illustrat, qui inde & Cardianus appellatur; Quod in cordis faciem sita urbs Cardia vocata est. Hanc urbem illustrarunt Eumenes, & Hieronymus, historia conditor, ejus equalis, qui Cardiani ambo. β Eleus sive Eleus apud Mastusiam ponitur frontem. Nigro hodie vocatur Critica. γ Sestus sive Sestos & Abydus, hodie Sesto & Abydo; inde paullo versus Anstrum sunt castella illa, quæ hodie Dardanelli vocantur, in quibus multa tormenta posita sunt ad excludendas hostiles classes. Nomen habent ab antiquo Dardano, quod in Asia fuit litore. Ex Christianorum vero navibus, quæ presidario militi centum numeravit aureos, Constantinopolim abire licet: pluribus tamen quam quing, non permittitur unâ transitus: & quæ redeunt, tenentur Abydo, ad Sestum enim navium statio infida est, per tres dies commorari: ut, si urbe discesserint, hoste insalutato, hic detenta præsto sint, die demum tertia mittuntur, qui videant, num fugitiva sint mancipia, num furtiva merces. Angustia Euripi hic vix mille & quingentos habent passus. Sestus Gellio etiam vocatur Posidonium. Castalus ait urbem esse dejectam, locumque appellari à nautis Malido, à Turcis Bogazofar, & Bagazassar. δ Callipolis hodie Gallipolis, Turcis Gepole, in colle jacet,

Callipolis.

cet, ex quo gratissimus aspectus est in Propontidem. Soleiman Orchanis Turci-Lysimachia. ci Regis filius, quum Callipolin opidum iam opportunum cepisset an. C. 1357, Johannes Imperator Constantinopolitanus id adeo spreuit, ut diceret, vini amphoram tantum esse amissam, & stabulum quoddam porcorum. Sed quid hic fuerit amissum, eventus docuit. Ex Callipoli enim Thraciam est depopulatus, Hadrianopolin. & Philippolin cepit Turca, lateq. suum extendit imperium. Hodie Gallipoli sagitta parantur, quae ex arte pleriq. viciant. & Lampascus una est ex istis tribus urbibus, quas Persarum Rex donavit Themistocli, unde sumeret vinum: reliqua duae erant Magnesia, quae ei panem praberet; & Myus, ex qua obsonium haberet. & Lysimachia, aliter Hexamilium, orientale isthmi litus obsidet, ut Cardia occidentale. Hac à Lysimacho, uno ex Alexandri M. ducibus condita, quum Cardia concidisset; hodie Hexamili vocatur, nomen ejus tulit. Post an. tamen 22. terra motu subversa est: instaurata tamen postea. Antiochus hanc sibi asseribat causam belli contra Romanos; instauraverat enim eam ruinis deformatam; adeoq. hereditario jure repetebat.]

III. Inde in Propontide α Paetia, β Bisanthe, γ Perinthus, mi- Paetia. Bisanthe. Perinthus. Selymbria. Byzantium. Constanti- nopolis, nifico δ amphitheatri splendore clara, ε Selymbria, atque in ipso Bos- phorus ζ Byzantium, antè Lygus, postmodum Nova Roma, & novissi- me Constantinopolis dictum. Urbs omni aeo clarissima, à Constantino Imperatore in sedem Imperii electa: mansitque eadem dignitate, donec Turcarum impia gens ann. clo ccccliii occupavit, neque tunc decus suum perdidit, cum etiam nunc Imperii Turcici caput cola- tur, nomine Stambol.

[A Propontide ad Melanem sinum inter duo maria porrecti muri procurrentem ex- cludebant Chersonesum. Non longe inde aberat α Paetia urbs illustris; ultra Paetia. Bisanthe. Perinthus. quàm Novus murus Xenophontis & β Bisanthe cognomine Samiorum Selymbria. Mele ponitur ad Arzi fluminis ostium, ad quem & Resistum, sed trans eundem: γ Perinthus urbs olim Thracia ad Propontidem maxima, antea Mygdonia; po- quæ & He- racea, stea Heraclea nominata. Splendidis palatiis instructa scribitur à Vespasiano, & aliis Rom. Imperatoribus. δ Quin amphitheatrum istud ex uno marmore fuisse pro- dunt; quod septem orbis miraculis annumeratum accepimus. Eam urbem Diodo- rus lib. 16. ita describit: Perinthus, inquit, ad mare posita in edito loco peninsula longitudinis ferme stadii unius. Aedificia habet frequentia & praalta, ut quem- admodum collis clivus surgat; ita domus una alteram superet altitudine. Videtur- que totius civitatis facies instar theatri. A Philippo Maced. oppugnata. ε In litore illo inter Bathynium & Athyram fluvios sequitur Selymbria: Plinio, Sely- Selymbria: bria, Ptolemaeo, Olybria, Straboni & Suida, antea Selyn, cui addita vox Bria, quæ lingua Thracia urbem significat. Ejus muri sunt disturbati; rudera tamen, balnea & templa antiquam ostendunt magnificentiam. Adjacet eidem hodie Ca- strum, quod Turca incolunt. Byzantium ad Bosphorum sive Bosporum Thra- cium ex adverso Chalcedonis situm; Claustrum Ponticum naturæ & opere fuit per- tinopolis, unni.]

munitum. Diu fuit imperii & vera religionis domicilium, multosq; viros eximios tulit: in quibus Johannes Chrysostomus haud postremo loco numerandus. In muro septem turres erant à portis Thraciis mare spectantes; in prima earum, si quis vocem emitteret, aut lapidem in eam jaceret, eà arte fabricata erat, uti per machinam quandam ad proximam, indeque porrò ad sequentes transfret solus, neque ante desineret; quam ad ultimam integer esset delatus. Templum etiam urbs illa habet Sophiæ consecratum magnificum sanè. Themestius ciues ejus beatos predicavit flumine, aëris temperie, loco terra, portu maris, templo & mœnibus. A Mahomete post quinquaginta quatuor dierum oppugnationem capta est, indeque ingentes calamitates ab illo quasi capite in reliquum Europa corpus fluxerunt.]

Thraciæ
opida ad
Pontum,

IV. Dereliquo opida in Ponto, α *Phinopolis*, β *Halmydessus*, γ *Peronticum*, δ *Apollonia* paullum à mari recedens, magna quondam; ε *Torza*, ζ *Anchialus*, & η *Mesembria*, terminus Thraciæ.

Phinopolis.
Halmydes-
sus sive Sal-
mydessus.
Thinnias
prom. & op.
Peronticū.
Opida Me-
diterranea.

[α *Phinopolis* à *Phineo* conditore nomen habet, hodie nomen retinet *Phinopoli*. β *Halmydessus*, aliis *Salmydessus*, unde *Sinus* quoque nomen habet; ei vicinum est promontorium *Thinnias*, cum ejusdem nominis opido. γ *Peronticum* *Thinnia* finitimum est. δ *Apollonia* Magna cognominata à *Pompejo* haud longe à *Perontico* in sinu commodissimo sita est, *Plinio* *Antium* dicitur, ac aliis *Insula*. Ex ea urbe *Lucullus* *Apollinem* in *Capitolium* detulit; Hodie vocatur *Sissopoli Nigro*: *Pinetus* tamen ait, nomen hodie retinere, ε *Torza* ad oram maritimam est, haud longe à *Sinus Halmydessi* egressu. ζ *Anchialus* itidem ad mare eo loco sita est, quo olim erat *Messæ*, ut *Plinius* existimat; *Sophiano* hodie est *Anchialo*; *Mercatori* *Lenkis*; aliis *Achello*. η *Mesembria* ad eandem *Ponti Euxini* oram est, Reliqua opida porrò in eadem sequuntur *Ponti orà*.]

V. Intus α *Byzia* arx Regum Thraciæ, à Terci nefasto crimine, sic opinati veteres, invisâ hirundinibus. β *Philippopolis*, antea *Poneropolis*, dein à situ *Trimontium*; γ *Trajanopolis*, δ *Adrianopolis*, à conditoribus dicta opida. Præterea ε *Olynthus*; vel clarissima ζ *Heraclea*, η *Topiris*, & θ *Philippi*.

Byzia.
Philippo-
polis.

Trajanopo-
lis,
Plotino-
polis,
Adriano-
polis,

[α *Byzia*, nunc *Vice*, in *Sithoniâ* regione, quam *Orpheus* vates nobilitavit, ab *Agris* 50 millia passuum in *Septentrionem* jacet: hodie præfæti sedes est. β *Philippopolis* etiam Δυλῆ-πολὶς dicta trans *Orbelum* & *Rhodopen* montes est ad *Hebrum* fl. *Philippi* *Cæsaris* opus; non patris *Alexandri*, ut tradit *Leunclavius*. γ *Trajanopolis* à *Trajano* Imperatore sic dicta, ad quam *Aristus* fl. ex *Rhodo* ortus in *Hebrum* cadit; hodie nomen retinet; ac inde versus *Septentrionem* *Plotinopolis*, à *Trajani* Imperatoris, ut videtur, conjuge appellata. δ *Adrianopolis* ad *Taxi* & *Hebrî* confluentes sita, olim & *Ælia*, *Uscudama*, & *Orestia* dicta. Ab *Oreste* nimirum condita; ab *Adriano* Imp. oraculi voce

monito

monito, instaurata, sive amplificata, nomina ista obtinuit. Turca hanc regni sedem, etiam ante captam Constantinopolim, habuerunt. Hodie nomen illud retinet. *ε* Olynthus à Mela & Xenop. Thracia ascribitur, ab aliis Macedonia. in Olynthus. quajam memorata est hujus libri 4. c. 9. v. 4. Mela posuit eam inter Athor montem & Pallenen urbem: nunc jacet à Philippo Macedone eversa, locum tamen adhuc Olintho nominatur. De ea inter Spartanos & Atheniense. certatum est. *ζ* Heracleæ existere plures; hanc Plinius Heracleam ad Porticum litus collocat secundum Calatin Austrum versus. Perinthus quoque alio nomine Heraclea nuncupata est. *η* Topiris, seu Toprus & Toparum, hodie Russo, Philippis 38. millia passuum in ortum distat. *θ* De Philippis in Macedonia dictum, est hujus lib. 4. c. 9. f. 4. Ceterum in Thraciæ quoque memorandi veniunt Longi Muri in praesidium Constantinopolis à Septentrione versus meridiem ad Barbaros reprimendos deducti; eorum latitudo erat 80. pedum: erantque longi milliaria LX ut Suidas tradit. Nicephorus vero. fert muros illos longos fuisse passus mille quingentos, ac latos viginti pedes; ac juisse ex silicibus ita exstructos, ut mons potius quam murus videri potuisset. Opus istus ab Evagrio tribuitur Anastasio Imperatori. Aturos illos à Barbari: captos recepit Justinianus, eosque turribus muniit, ut testatur Procopius, lib. 4. de adif. Justin. Ad Chersonesum quoque fuit ejusmodi moles à Miltiade exstructa, ac à Cardia Paçtyam usque deducta: Cujus rei meminere Herodotus in Melpomene & Plinius lib. 4. c. XI. Hic in Propontidis litore urbs condita, à qua muri isti ad Melanem Sinum fuerunt extensi ad Chersonesum excludendum.]

VI. Fluvii celebres sunt, *α* Nessus seu Nessus *β* Hebrus, *γ* Athyras, Fluvii & *δ* Bathynias. In montibus *ε* Æmus, *ζ* Rhodope & *η* Orbelus principatum tenent. montes.

[*α* Ad Nessum est Nicopolis, ejusque ostium Thaso insule oppositum. Ab ostio Strymonis 60 millia passuum in ortum distat, Pangæo ortus. Nessus quibusdam Thracia terminus est. Eundem leones nunquam transibant in Ortum: neque Acheloum Ætolie versus Occasum. In Xerxis istic transeuntes camelos impetu facto magnam eorum stragem fecerunt leones isti. *β* Hebrus, antea Rhombus, hodie Marisa dicitur, alios superat nobilitate & magnitudine, multaque flumina accipit, Orbelo monte ortus, & longo tractu in mare Ægaum devolutus. *γ* Athyras seu Athyrus, Plinio Pyradas, hodie Aqua dulce, in Propontidem labitur. *δ* Bathynias quoque in Propontidem influit. Paterculo est Bathinius, Bathinis Mela: hodie Bathino. Melas Rhodope monte editus, in Sinum cognominem sibi decurrit. Fluvius ille Xerxis copiis sitientibus non suffecit, sed ab iis exhaustus est. In Pontum Euxinum Panyfus labitur, cujus ostio veteres Geographi Mæsiam & Thraciam, distinguebant. Nigro hodie vocatur Laniza. *ε* Æmus sive Hæmus in tantam altitudinem abit, ut Euxinum & Adriam ex summo vertice ostendat. Thracia versus Septentrionem terminus est. Pars ejus, ex qua Hebrus & Strymon oriuntur, Scomius dicitur Thucydidi. *ζ* Rhodope ad Pontum Euxinum se extendit. Rhodope dens mons.]

Orbelius m.

Pangæus
mons.
Neapolis.
Pastos, Sca-
ptesila,
opida,
Ismarus m.

Lyssus fl.

dens mediam ferè secat Thraciam, variè nominatus. Ex eo Arzus aliq³ flumina profluunt. Marti sacer erat cum fluvius illis, quod is ibidem natus putaretur. » Orbelus, Lazio teste, Mons Macedonia est, eamq³ à Mœsia Superiori distinguit. Porro in his regionibus quoq³ celebris mons Pangæus est, ubi aurifodina, quas Cadmus invenisse fertur. Regio ad Pangæum Mœdica vocatur: ut maritima, quam Pæones habebant, Græcia & Macedonia maritima: in qua ad litus erant Neapolis, Pastos & Scaptēsila, unde uxorem Thuceydides aurifodinis locupletem duxerat. Ibi quoq³ ipse, jam exsul, historiam suam scripsisse fertur sub platano. Trans Bistonidem lacum Ismarus mons est & lacus. Mons Ismarus esse scribitur ad Hebrum fl. & Maroneam urbem; cujus accolæ fuerint Cicones. In iisdem locis quoq³ erat Lyssus amnis.]

CAP. XV.

De incolis Thraciæ, & urbibus nunc clavis: item
de Patriarchis Græcicæ reli-
gionis.

I.

Incolæ
Thraciæ,
Mores
Thracum,

INcolarum Thraciæ antiquissima habetur origo. Una gens habitaverunt *Thracæ*, aliis aliisque discreti & nominibus & moribus, a in universum feri, sævi, atroces & cruenti. Suis antè parcabant Regibus; postea Macedonum tributarii facti: rursumque suo juri redditu, multis præliis à Romanis fusi, tandem à C. Scribonio Curione Procop. perdomiti; Imperioque Romano subiecti sunt. De hinc eadem, qua Græcia ac Macedonia, usa est Thracia fortuna; donec in Turcarum manus pervenit; quorum Imperio omne decus dignitatemque præstat. quippe heic Turcarum caput ac sedes est *Constantinopolis*, antè memorata, urbium tota Europa omnium maxima ac populosissima; quam *Constantinus* Imperator *Novam Romam* appellavit: unde novum nomen Thraciæ ortum, quo nunc *β Romania* indigitatur.

Romania,

Thracum
mores.

[^a De Thracum moribus ita referunt auctores. Ad mortem paratissimi sunt. Alij redituras putant animas obeuntium: alij, etsi non redeant, non extinguī tamen, sed ad beatiora transire. Alij, emori quidem, sed id melius esse quàm vivere. Itaque lugentur apud quosdam puerperia, natiq³ deslentur: funera contra festa sunt, & veluti sacra, cantu lusuque celebrantur. Ne feminis quidem segnis est animus: super mortuorum virorum corpora interfici, simulq³ sepeliri, votum eximium habent. Vini usus quibusdam ignotus est: epulantibus tamen, ubi super ignes, quos circumfident, quædam semina ingesta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nidore contingit. De quibusdam hoc dicitur: alios enim Thracæ ebrietati deditos, strenuos fuisse

fuisse potatores omnino constat: quum & melle vinum miscuerint; & ex frumento potionis genus confecerint, quod brytum dixere. A Pisone olim quidam capti in ipsa captivitate rabiem ostendere; quum catenas moribus tentarent. Et certe Martis quidam pulli erant, pugnacissimi & impavidi. Eundem, aliosq; paucos deos, quos colebant, humanis hostiis placabant; præsertim in bellum & prælia abiturum. Quum tonaret, Deo suo, sagittis in cælum excussis, minitabantur. lidem otium, ut rem pulcherrimam, amplexi magnopere sunt. Rapto vivere decorum inprimis; Agricultura studere sordidum, & contemptum, barbaro prorsus iudicio censebant. Thracia incolitur hodie à Græcis, Turcis & Judæis. Turce pleriq; otium sectantur, & militiam: agriculturam permittunt indigeni Græcis Christianis: mercaturam Judæis ac Italis. β Romania etiam Rumelia vocatur, quod in ea Roma nova, id est, Constantinopolis sita. Longitudo ejus ab urbe Cavalla in finibus Macedonia, ad castella supra Constantinopolin, est miliarium Germ. LX. Latitudo à promontorio Mastysia, vulgo Cabo Grega in Chersoneso, ad Panyss fl. ostia fere eadem est.]

II. Secundum à α Constantinopoli locum inter Thracicas urbes obtinet β Hadrianopolis, Turcis Endrem dicta, magna quidem atque ingens, at moenibus haud cincta, ædificiisque vilibus exstructa. Tertia γ Philippopolis satis numerosè incolitur, nec cedit huic Trajanopolis. δ Sestus & Abydus sibi invicem objectæ, claustra Turcici imperii in his oris perhibentur.

Hadriano-
polis.
Philippo-
polis.
Trajanopo-
lis.
Sestus.
Abydus.
Græcorum
religio.

[α Constantinopolis superiori cap. f. 3. memorata hodie triangularis est: septem colles instar veteris Roma continet: plateas angustas habet & inæquales, & portum commodissimum. Palatium Imperatoris vocatur Seraglio & Seraile; quod anno C. 1665. incendio periiit. In castello, quod vulgo septem turres vocatur, thesauri Imperatoris asservantur. Extra urbem in altera Portus ora est suburbium Pera seu Galata, (utroque enim appellatur nomine) à Genuensibus primum conditum: quam Latini incolunt: Anno 1660 incendio fere tota periiit. Castella etiam sunt in utroque Bosphori litore: in Europæum equites Melitenses bello capti conjiciuntur. β Hadrianopolis aëre gaudet puro ac sereno, ab Amurathe facta sedes regia, quam ille ex Bithynia eo transulit; mansit que reliquorum Imperatorum sedes usq; ad captam Constantinopolin. γ Philippopolis mœnia conciderunt. hodie vocatur Philiba. δ Sestus & Abydus cap. superiori sect. 2. memorata sunt.]

III. Caterum quia ad hoc loci perventum est, uti Græciæ statum præsentem consideremus, operæ pretium est cognoscere, Græcos jam olim à Romana Ecclesia secerxisse, nec Pontificem Romanum ceu caput agnoscere. Religionem quippe peculiarem inter se habent, diversam ab ea, quam Romana Ecclesia profiteatur. Nec soli Græci hanc sequuntur, sed complures aliæ nationes, Bulgari, Servi, Bosni, Sclavoni, Illyrii, Albani, Moldavi, Valachi, Russi, Muscovita, Tattari, Circassi, Mangreli, cunctæque nationes Pontica, &

Quatuor
Græcæ
Ecclesiæ
patriarchæ.

Tattatorum interior pars. Capita jam inde quatuor sibi constituerunt, quos *Patriarcharum* titulo reverentur. Horum, ut diversæ sunt sedes, sic in diversas regiones inspectio & regimen. Princeps & caput universæ Ecclesiæ Græcanicæ est *Patriarcha Constantinopolitanus*, à quo dependent, quotquot Græcanicæ religionis Christiani per omnem Europam dispersi degunt: *Alexandrinus*, cujus *Cairo* in Ægypto sedes; qui & Arabiæ Ecclesias regit: *Hierosolymitanus*, in Syria supremus agnoscitur: In reliqua Asia *Antiochenus*.

CAPUT XVI.

De Mæsia.

I.

Mœsiæ
fines.
divisio.
Superior.
Dardani.
Inferior.
Triballi.
Pencestæ.
Troglo-
dytæ.
Scythæ.
Getæ.

Supra Macedoniam ac Thraciam a Mæsia est, quam Romani *Cæseris horreum* ob fertilitatem soli appellavere, ab *Aureo* & *Scodro* montibus intra *Istrum* & *Æmum* ad *Pontum* usque extensa; in *Superiorem*, quæ nunc Servia est, & *Inferiorem*, quæ Bulgaria divisa. Terminus in medio utriusque est *Ciabus* fluvius. In *Superiori* populorum quondam clarissimi & *Dardani*, regioque ipsa *Dardania*, Macedonia contermina; In *Inferiori* & *Triballi* omnium nobilissimi: post hos *Pencestæ* & *Troglo-dytæ*, jam Scythicæ gentes: infimam quippe inferioris Mœsiæ partem, quæ ad *Pontum* accedit, & *Scythæ* tenuerunt: quorum pars validissima & *Getæ* ad utramque Danubii ripam, hinc in Mœsos, illinc in Dacos transeuntes.

Taurunum
op.
Mons Au-
reus.
Murgum,
op.

[^a Mœsia etiam Mysia dicitur aliis: at Mysia Asia Minoris pars est. ^β Mœsia Superior incipit, ubi Savius Danubio miscetur. Ibi statim occurrit Taurunum, postea Belgradum dictum, quod superius in Pannonia descriptione l. 3. c. 1. memoratum est. Non longe inde distat Mons Aureus, quem Probus Imperator militari opere vineis consecravit; ut Almus apud Sirmium. Vicinum ei erat Murgum opidum: ad quod Carinus Imperator cum Diocletiano congressus dum victos avide premit, suorum ictu interit. & Dardani admodum sordidi ac agrestes fuerunt, quippe qui subter sterquilinia effossas specus incoluerunt. Musica tamen ferè continuè operam dedere, fistulis usi, ac fidibus. Strabo. Ter tantum in vita lavabantur; Quam nascerentur; quum matrimonium inirent; & post mortem. *Ælianus Var. l. 4. c. 1.* Cum Scordiscis juncti Dardani Macedoniam & Graciam populati sunt, templum Delphicum etiam aggressi; sed cum suorum clade fuerunt rejecti. Lucius Scipio auro corruptus inivit cum iis fœdus; unde bellorum civilium initium fuisse exortum putat Appianus in Illyricis, & Triballi à Scordiscis olim ad Getas compulsi sunt. Strabo. Vires tamen illos recepisse, colligimus ex bellis cum Philippo &

& Alexandro gestis. • Caterum Mœsiam Inferiorem Jovandes Scythiam Minorem, Zosimus Scythiam Thracensem, Plutarchus Scythiam Ponticam appellarunt, & incolae ejus Celto-Scythas. Ephorus tradit ex ea gente ortum Anacharfidem. Uxores & liberos, ac cetera omnia, habebant communia, prater gladium & poculum. Erant candidi ac minime fallaces. A vicinis tamen postea corrupti sunt. Plinius Scythas hosce vocat Aroteres; Quoniam prater caterorum Scytharum consuetudinem terram agrosque colebant. § Getæ inferius c. 18. f. s. pluribus memorantur. Reliqua in his oris opida non nimis clara sunt; ne flumina quidem Moschius, Timachus, Pingus, Margis, Ciabrus, omnia Hamo monte edita. Ciabrum Cluverius terminum inter utramq; constituit Mœsiam. At alij Temenitem montem & Jatrum sive Jetrum fluvium terminos inter utramque Mœsiam faciunt.]

Flumina.
Moschius.
Timachus
Pingus.
Margis.
Ciabrus.
Jatrus.
Temeni-
tes m.
Sarpedonia.
Dionysopolis.
Timogetia.
Tomi.
Istropolis.
Eleuthera.
Sarpedonia.
Dionysopolis.
Timogetia.
Tomi.
Istropolis.
Eleuthera.
Sarpedonia.
Dionysopolis.
Varna.
Tomi.
Calatis.
Viminatiū.
Retiaria.
Ulpianum.
f. Justiniana secunda.

II. In Mœsia dextram Danubii ripam frequentibus olim opidis stipatam fuisse, Ptolemæi testatur Geographia; idemque in Mediterraneis haud modicum eorum numerum recenset. At in litore Pontico clara maxime fuere; α Sarpedonia, β Dionysopolis, γ Timogetia, δ Tomi, Ovidii Poëtæ exilio nobiles, ε Istropolis & Eleuthera.

[α Mœsiæ Superioris memorantur opida Nessus, hodie in Servia est Nyssa: Scupi seu Scuppi, hodie Scopia seu Ulschub: Arrhibantium, Lazio est Wuziterno: Dardania, cujus meminit Tzetzes in Lycophron. Verum hominis Graculi putatur commentum Tricornium, Antonio Turium, aut Dorium; Lazio est Corasceve; Nigro Columbatz. Viminatium, Biminatium Procopio; forte eadem cum insula Viminatio, cujus mentionem fecerunt Paulus Diaconus, & Niceph. Callistus. Niger putat hodie Vidino esse ad Danubium; Lazio est Wucziderna. Rettiaria Mœsorum cognominata; Lazio Reffana; Nigro Nicopoli. Ulpianum à Justiniano restauratum, dictumque Justiniana secunda. In Mœsia interiore opida erant. α Sarpedonia ad Erginum fl. Sarpedonium litus ad hanc urbem Neptuno sacrum fuit: quod adeo conquiritur fluctibus, ut in provrbium abierit de rebus valde turbulentis, ac clamoris & obstreperis. β Dionysopolis ad Ziram fl. sita, antea Crunnos dicta, Jovio & Ferrario Varna est, Lazio Chaliaera. Varna clade Uladislai Hungaria Regis notissima est; quem Julianus Cardinalis Pontificis auctoritate impulit, ut contra quam pactus erat, Amurathi Turcarum Imperatori bellum inferret. Sed profligatis Christianorum copiis, ipse Rex obtruncatus est, ejusque caput in ludibrium conto suffixum est. Clades illa contigit anno C. 1444. γ Timogetia ad idem Ponti Euxini litus ponitur, δ Tomi, Nigro Constantia, ac Calio Calcagnino Tomefuar, nomine haud abludente dicitur. Giosanius tamen hodie Kioviā appellari contendit, ob vicinum lacum Oviduue-Jezero, id est, lacus Ovidii. Urbem hanc alluit Naxius fl. quem alii dictum putant Absarum & Egialum. Arrianus in periplo Euxini tradit hinc Medeam discerpisse fratrem suum; unde urbi nomen-

natum.

Dinogeria,
Oescus,
Noviodunū
Novæ.
Durostorum.
Odyssus.
Varna.

Ister fl. seu
Danubius.

natum. *Cis Tomos est Calatis, seu Callatia, Lazio Kilia, Nigro Pandalla: ultra vero est. Istropolis, Nigro Grefica, Castaldo Stravico. Porro in hac Inferiori Mœsia ad Jatrū fl. est Nicopolis, urbs Christianorum clade nobilitata. Sigismundus enim Imperator non tam virtute hostium, quàm discordiâ suorum, à Bajazethe Turca victus, Constantinopolim fugiens vix salutem sibi expedit. Contigit clades illa anno 1396. Annales vero Turcici referunt cladem istam ad annum Heg. 794. qui est annus aera Christiana 1392 adeoque quatuor annis à nostris discrepant Scriptoribus. In eadem Mœsia Inferiori sunt Dinogetia, Nigro Drimago. Oescus Triballorum ad Oescum fl. Noviodunum; Novæ, Lazio Novomont: Durostorum, Lazio hodie Dora: Odyssus seu Odessus, quam Nigro putat esse Varnam; Cedreno vocatur Barna. Caterum Solinus Mœsiam Cereis horreum ob fertilitatem à Romanis appellatam scribit. Ipsi quingenta hominum millia ex Dacia Augusto imperante per Ælium Carum, seu ut alius placet, Licinium Crassum eo traducta aluit.]*

III. *Ister fluvius omnium Europæ maximus, in Germaniæ jugis Abnoba montis ortus, per multas lapsus gentes Danubii nomine, immenso aquarum auctu, & unde primum Illyricum alluit, id est, ad Savi confluentem, Ister quondam appellatus, sexaginta circiter annibus receptis, medio fermè eorum numero navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus sive ostiis evolvitur. Singula autem ostia tanta sunt ut prodatur, in quadraginta millia passuum, id est, mill. German. & longitudinis, vinci mare, dulcemque intelligi haustum. German. vulgò die Donau, Sarmatis ac Scythis Dunay.*

Pons Tra-
jani.

[*Trajanus Imperator Rom. pontem Danubio imposuit, ut expeditior esset in Dacos militia. Metuebat enim, ne Danubio frigoribus conglaciato, Romanis, qui transsumen essent, bellum inferretur; quod si eveniret ut posset per eum copias facile traducere. Sed Adrianus contra metuens, ne barbari, oppressis custodibus pontis, in Mœsiam transirent; superiores partes pontis disturbari jussit. Pontis ejus rudera hodie ad Sendroviam opidum superesse, recentiores prodiderunt: ad Severinum à plerisq. ponitur.]*

*De incolis Mœsiæ, & duobus novissimis in ea regnis,
Servia ac Bulgaria.*

Mœsiæ
Incolæ.

IV. *Mæsos populos feros, truces Barbarorumque barbaros, à Thracibus genus duxisse, tradunt auctores: cum ipsa Mœsia ars aliquando Thraciæ fuerit. M. Licinius Crassus perdomitos Imperio Romano subjecit. Deinde in Superiorem Mœsiam Servi, Inferiorem Bulgari, utraque ex Sarmatiâ Asiaticâ advēna gens invecit, duo inibi regna de*

de suo nomine, hi Bulgariæ, illi Serviæ condiderunt. At novissimi Turcæ in utrumque infusi etiam nunc tenent.

[a Bulgari à Volga fl. videntur dicti. Niceph. Gregoras nomen eorum à Bulga fl. derivat. Alii tamen contendunt reliquias esse Gepidarum.]

V. Caput regni Serviæ regumque quondam sedes, a Sendero-^{Senderovia} via, Ungaris Zenderov, Turcis Semender, ad Istri ripam sita: Præterea^{Vidna, Bodon,} Vidna, Bodon & Novograd nobilia sunt opida; quorum hoc arce muni-^{Novograd,} tum inexpugnabili. At Bulgariae regni caput est β Sophia, urbs magna & populosa,

[a Senderovia, olim Singidunum, à Turcis 1439. captum, Fanum S. Andreæ^{Senderovia,} seu Semendria, quondam Rascia fuit metropolis: Ad Senderoviam in Danubii ripa Sigismundus Hungariæ Rex à Turcis magna clade affectus, vix salvus evasit ultra Danubium fugiens, quod contigit anno C. 1409. Cusp. In Servia quoque est Nonibazaria, Despotarum quondam sedes: Orachum, ad Drinum^{Nonibazaria,} fl. hodie Saniaci Serviæ sedes; qua de causa satis culta est, habeturque prima-^{Orachum,} ria. Ad Rasciam pertinet Alba Græca, mœnibus hodie carens, castrum ha-^{Alba Græca,} bet munitissimum, in quo Christiano non licet pernoctare. Secundo Danubio descendenti porro obviam sunt Tricornium, Viminacium, ac plura non nimis clara^{Tricorniū,} opida. β Sophiæ, loco parum salubri posita, residet Beglerbegus Rumelia: hac^{Viminaciū,} ex Hungaria in Thraciam itur. Ad eam monstrantur Sardica urbis rudera. Nicopolis quoque Bulgaria urbs est Christianorum clade nota, ac modo nume-^{Nicopolis,} rata. Varna eadem calamitate nobilis; à Cosaccis perhibetur exusta. Omnis^{Varna,} Servia ac Rascia mirè fertilis est, ac præcipue in Cassovico Campo, qui indige-^{Servia natura,} nis Cassonupole, Germanis Amelsfeld appellatur, tribuiturque Bulgaria, Soli ac in-^{colarum} quam attingit. Ager ad Belgradum omnium totius Europæ perhibetur amœ-^{mores,} nissimus. Incolæ sunt laboris patientissimi; agriculturam exercent, aut militiam sequuntur; ad quam à Turcis pellici solent: aut alii alicui rei operam impendunt. Turcæ pagos ad publicas vias incolunt. Habuit Servia Desponton, cui Bosnia quoque paruit; eoque occiso Hungari eam sibi fecerunt vestigalem. A Turcis occupata per Beglerbegum fuit administrata, qui sedem suam habuit Belgradi. Promotis verò Imperii Turcici finibus Beglerbegus Budam translati; legatum suum, vulgo Caïmacan, reliquit Belgradi; per quem Servia regitur. Bulgaria regio aspera est, & montosa, boum ac ovi-^{Bulgaria} um greges facile alit. Vicinis suis, qui Serviam incolunt, moribus fere sunt si-^{natura,} miles Bulgari: lacte ac pecorum carne victitant; decimum quemque ex iis Tur-^{Bulgarorum} ca ad militiam legunt.]^{mores,}

CAP. XVII.

*Summa universæ Scythiæ-descriptio.**Item de veteri Scythia Europæa.*

I.

Scythiæ
Magnitudo.

TRans Istrum Mœsis contermina est *Scytharum* gens omnium toto orbe vastissima, quippe ex Mœsia Inferiori in Asiam ad *Tabin* usque promontorium & fretum *Anian*, *Longitudine* terrarum milliar. German. c. 15, amplius occupat. *Latitudine* verò ab Occano Septentrionali ad Caucasum montem fontesque *Indi* fluminis milliar. German. circiter 1 x. Dividitur autem universa *Scythia* in *Europæam* & *Asiaticam*. De hac posterius in ipsa Asia; nunc *Europæam* prius expediamus.

Scythiæ
Europææ
limites.Troglody-
tæ.

Daci.

Gætæ.

Tyragætæ.

Arpii.

Carpiani.

Callipides.

Istrici.

Axiaces.

Jazyges

Eneocadlæ.

Bastarnæ

s. Pencini.

Borysthe-

nitæ.

Neuri.

Geloni.

Thussagætæ.

Budini.

Agathyrsi.

Alani.

Roxolani.

Hamaxobii.

Georgi.

Nomades.

Basilides.

Tauroscy-

thæ.

Tauri.

II. Terminatur *Europæa* ab *Occasu* Patisso flumine, ab *Septentrione* linea à Patissi fontibus per *Amadocam* paludem (quæ est in *Lithuania*) ad *Borysthenis* fonteis, atque inde alia linea ad *Tanais* ortus ducta; ab *Ortu* ipso *Tanai* & *Ponto Euxino*: à *Meridie* *Istro*, & ubi is ad *Nicopolim* inflectitur, recta linea ab *Occasu* in *Orientem* ad *Pontum* ducta.

III. Totum hoc terrarum variis gentibus ac populis distinguitur; quorum clarissimi, præter *Troglodytas* in Inferiore Mœsia commemoratos, *Daci*; quorum regionem nunc tenent *Moldavi*, *Valachi*, *Transilvani*, & Hungarorum pars inter Patissum amnem & *Transilvaniam*; *Gætæ*, quos ad utramque *Istri* ripam in Mœsiam & *Daciam* extendi, antè diximus; nunc *Bulgarorum* & *Moldavorum* pars: *Tyragætæ* & *Arpii* inter *Tyram* flumen & *Istrum*; nunc inferior *Moldaviæ* pars *Ponto* objacens: Inter *Tyram* & *Hypanim* amnes *Carpiani*, *Callipides*, *Istrici*, *Axiaces* & *Jazyges Eneocadlæ*; quorum omnium solum nunc *Podolia*: *Bastarnæ*, iidem & *Pencini*, quorum pars una in *Germania*, pars altera in *Scythia Europæa*; nunc *Russia minor* seu *Nigra*: *Borysthenitæ*, inferior *Lithvaniæ* pars versus *Pontum*: *Neuri*, ad *Borysthenis* fontes: inde *Geloni*, *Thussagætæ*, *Budini* & *Agathyrsi*, in *Moscovia* inter *Borysthenis* fontes & *Tattariam minorem*: *Alani* ac *Roxolani* in *Moscovia*, ad sinistram *Donez*, id est, minoris *Tanais* ripam: *Hamaxobii* sive *Hamaxobitæ*, ad *Gerrhi* fluminis fontes in *Tattaria minore*: *Georgi*, *Nomades*, *Basilides* & *Tauroscythæ* sive *Scythotauri*, iidem in *Tattaria minori*: *Tauri* sive *Taurici*, qui

Tauri.

Tauricam sive Scythicam Chersonesum incoluerunt: In his *Bosporani* Bosphorani
 utrinque Bosporum Cimmerium accolentes: *Jazyges Maota*, juxta lazyges.
Maotim paludem ad Tanaim, usque protensi: *Arimaspi* & *Essedones* ac Maotæ.
Tanaitæ ipso *Tanais* flexu cincti. Arimaspi.
 Essedones.
 Tanaitæ.

CAP. XVIII.

Dacia.

I.

TRANS Istrum igitur Moësis contermini fuerunt & *Daci*, Scythica gens, Daciæ fines.
 fera, atrox & barbara. Regio ipsa *Dacia* terminatur à *Septentri-*
one Carpathicis jugis & *Hieraso* amne; ab Oriente eodem *Hieraso*
 & *Istro*; à *Meridie* itidem *Istro*; ab *Occidente* *Patisso*. Complectitur ho-
 die *Hungariæ* partem, prædictam *Transilvaniam*, *Valachiam* & *Moldavi-*
am terè totam.

[a *Dacos antiquitus appellatos fuisse Davos* putat *Srabo*; unde frequentia nomina *Daci*,
 fervorum apud *Comicos* *Dæos* seu potius *Δαῖος* nominat *Eustathius*.]

II. Divisa fuit olim in *Ripensem*, *Alpestram* & *mediterraneam*, Dacia Ri-
 & *Ripensis* est, quæ hodie dictam *Hungariæ* partem complectitur, cum penfis.
 parte *Valachie*. In hac populi *Prendavesii*, *Albocensii*, *Saldensii*, *Tervin-*
gii, *Burrhi*, *Cingisi*. β *Alpestram* nunc incolunt major pars *Valachorum* *Alpestris*.
 & *Moldavi*. Quondam in eâ populi *Piephigi*, *Siginni*, *Sinsii*, *Cotensii*,
Taiphali, *Cacoensii*, *Cisloboci*. γ *Mediterranea*, quæ & *Gepidia*, tota nunc
 est *Transilvania*. In hac olim populi *Cacoënsii*, *Buridiensii*, *Biephi*, *Rata-*
censii, *Taurisci*.

[a *Dacia Ripensis Tibiscum* & *Danubium* attingit; & in *Meridiem* vergit: & penfis.
Daci Danubium accolentes *Daci Danubiani* dicebantur: In illa *Ripensi Dacia*, *Daci Danu-*
 quæ hodie *Hungariæ* pars est, præcipua opida sunt *Wardeyn* & *Zatmar*, hodi- biani.
 erno bello *Ungarico* nota. cap. 2. hujus lib. 4. memorata. β *Alpestris Dacia* *Alpestris*
 inter *Ripensem* & *Mediterraneam* interjecta est. γ *Mediterranea* in *Septemtrio-* Dacia.
 nem inclinat, eamq; *Carpathos* mons instar theatri jugis suis includit.] *Mediterra-*
 nea,
 Ulpia

III. Urbs olim clara fuit & *Ulpia Trajana*, antè *Zarmisogethusa* di- Trajana.
 & a; nunc *Varheli* eodem situ est in *Valachia*. Zurobara
 seu *Temes-*

[a In *Ripensi Dacia* olim fuere urbes clara *Zurobara*, seu *Zarobara*, nunc *Te-* vvar.
mesvvar, *Temesia*: *Lizisis*, cujus rudera super sunt, locusq; *Lazio* dicitur *Laor*. *Lizisis*.
zalos: *Zeugma*, quam nonnulli putant esse *Clausenburg*; *Lazio* est *Zazsebes*, *Zeugma*.
 quod *Germanis* *Muhlenbach*; *Tibiscum*, quod *Lazio* *Titut*: *Romulium*, & *Tibiscum*.
Romulium.

Zarniso?
getusa.

Tapæ.

Æmonia

Succi.

Patruissa.

Nentidava.

Alba Julia.

Phrateria.

Pinum.

Paloda.

Utudava.

Petrodava.

Scandava.

Marisus.

& Aluta

Auvii.

Marisus.

Sargetia.

Tibiscus.

Aluta flu-
mina.

Incolæ

Dacia.

Getæ.

Sarmatæ.

Gothi.

Hunni.

Saxones.

*Romula, Galerii Imperatoris matre ibidem sepulta, appellatum. In Mediter-
ranea Dacia fuit, a Zarnisogetusa ab Auctore memorata: Tapæ: Æmonia
Nigro est Severinum: Succu, ubi angustie & claustra Succorum; hodie muni-
mentum Turckzuest Lazio: Patruissa, Lazio Brassova, vulgo Cronstadt:
Nentidava Lazio est Nossenstad Germanis; quæ Hungaris Bistricca; alius est
Erinistat, Alba Julia, à Juliâ Augusta. M. Aurelii imperatoris matre sic di-
cta; antea Apulum, & Colon. Apulensis, hodie, ut Lazius putat, eadem quæ
Germanis Weisenburg, & Hungaris Guläseiruar vocatur. In Alpestri
Dacia, Frateria, Nigro Jurgano, Lazio Zazuara; Pinum, Lazio Wincz;
Nigro Phistona: Paloda diruta, ubi nunc Campi Steichisfeld: Utudavæ, hodie
Utuarhel i. e. Utudava rudera: Petrodava, Petersdorff: Scandava: Etclö-
burg; ac alia opida minus clara.]*

IV. Fluviorum celeberrimi: a Marisus, Germ. Marisch. Hung.
Maros. & ß Aluta, Germ. die Alt, Hung. Olt.

[a Marisus, qui & Rhabon dicitur, Carpatho monte editus, recipit Sarge-
tiam amnem; in quo Decebalus Dacorum Rex, cui Trajanus bellum intulit, the-
sauros suos deposuit; neque tamen vel sic eos occultare satis, aut Romanis subducere
potuit. Strabo tradit, Romanos hoc flumine usos ad omnia subvehenda, quæ vi-
debantur necessaria ad bellum Getis inferendum. Marisus hic in Tibiscum se ef-
fundit. Tibiscus verò, qui & Patissus, & Tibeis appellatur, ex eodem ortus
monte, post longum spatium cum Danubio se conjungit. ß Alutæ fons Marisi vi-
cinus, eodemque monte editus, in eundem properat Istrum.]

V. Incolas antè Getas fuisse tradit Plinius; Dacos postea à Roma-
nis appellatos. a Getarum nomen mansit circa utramque Istri ripam,
ut antè dictum. Regibus illi suis regebantur, donec Trajanus Impe-
rator Daciam perdomitam in provinciæ formam redegit. Postea
Sarmatæ inveciti, dein Gothi, moxque Hunni. ß Post hos Saxones, Ger-
manica gens, à Carolo M. devicti, cum leges victoris ferre nequirent
aut nollent, in universam Daciam transierunt. Hinc etiamnum fre-
quens, licet corruptus, in iis oris durat Germanicus sermo. Exinde
eadem gens, quæ Pannoniæ partes occupaverat, Hungari Saxonibus
se se miscuerunt, unde mixta nunc utriusque gentis lingua. Tum
verò divisa fuit universa Dacia in nova nomina. Ea pars quæ Patisso
amni annexa, Hungaria titulo accessit. Quæ antè Dacia mediterranea
erat, Transilvania appellata. Inter hanc & Istrum Valachia; Inter hanc
& Hierasum Moldavia; cujus titulo etiam adjectum, quicquid inter
Hierasum & Ty. am amnes interjacet.

[a Getas à Dacis per cataraëtas fuisse distinctos apparet ex Strabone; & versus Ger-
mani-

maniam Dacos; ad Ortum Getas nominatos. Zamolxis, Pythagora qui fuerat famulus, in patriam reversus, genti suæ ac proceribus acceptus fuit, quod ostentorum celestium prænnunciaret eventa. Hinc in regni societatem à Rege assumptus, primus sacerdos factus ejus Dei, quem Getæ colebant; ac deinceps sacerdotes Regibus fuerunt à consiliis. Strabo: Quum sub Orole Rege adversus Bastarnas non bene pugnavissent, Getæ somnum capturi jussi sunt caput ponere, quo loco habuissent pedes, & uxoribus suis servire; donec acceptum eluerent dedecus. Justinus. Ab Alexandro M. bello sunt petiti. Post ejus obitum Dromichares Lysimachum cepit, eiq; gentis suæ commonstravit egestatem, monuitq; ne tales invaderet, sed amicos haberet. Strabo. & Quæ de Saxonum in Transilvaniam transitu hic affert Cluverius, illa idoneis Scriptorum destituuntur testimoniis.]

CAP. XIX.

Transilvaniæ, Valachiæ & Moldaviæ
descriptio.

I.

Transilvaniæ Principatus, qui sylvis undique, unde ei nomen Latinum, & montium jugis clauditur, Hungaricè *Erdeli*, Germanicè *Siebenbürgen*, Saxonibus haud dubiè à septem opidorum numero dictus est. Quæ ratione etiam nunc Sarmatis seu Selavis *Siedmgrodska Ziemia*, hoc est, *Septemcastrensis regio*, indigitatur. Postquam Saxones colonos recepit, cultius habitari cœpit. Namque opida in ea illi condiderunt, quæ in hanc diem clara sunt.

II. a *Cibinium* sive *Hermanopolis*, vulgò *Hermanstadt*, caput provinciae est: ß *Alba Julia*, Germ. *Vveissenburg*, Hung. *Giulafseieruvar*, Principis superioribus annis sedes: γ *Claudiopolis*, German. *Clausen- burg*, δ *Bistricia*, German. *Bistritz*, Hung. *Besterze*; ε *Sciburgium*, German. *Schiesburg*, Hung. *Segesvar*; ζ *Medicus*, German. *Medwisch*, Hung. *Megies*; η *Stephanopolis* seu *Corona*, Germ. *Croonsstadt*, Hung. *Breslau*.

[a *Cibinium* sive *Hermanopolis* ex septem Saxonum urbibus prima est, ad *Cibinium fl.* inter paludes & piscinas partim in colle, partim in planitie posita, edificis & propugnaculis superbiens, magnitudine cum *Vienna Austria* comparatur. Hic cetera civitates conventus habent. Cives ex usu vini *Chiragra* plerumque laborant. Inde uno milliari distant fodine saline in *Wyzagna*, German. *Saltzburg*, & *Albæ Juliæ* ad *Ompaj fl.* qui ibi in *Marisum* labitur, alluit, multa visuntur antiquitatis monumenta; *Barthorianam* domum nunc professores *Gymnasii* incolunt; inter quos nuper eminebat *Joh. Henric. Alstedius*. γ *Claudio-*

Transilva-
nia.Transilva-
niæ opida.Cibinium,
Alba Julia.Claudio-
polis.
Bistricia.
Sciburgium,
Medicus.
Corona.Cibinium fl.
Hermano-
polis.

Alba Julia.

Claudio-
polis.

Bistricia.

Rodua.
Sciburgiū.
Medicus.
Stepha-
nopolis.

Waradi-
num.
Zatmaria.
Valachia.

diopolis, Hungaris Colosvvar, ad Schomos fl. urbs ampla & frequens; à pluri-
bus habitatur Photinianis. Hic Transilvania Princeps conventus solet habere publi-
cos. Anno 1662. ab Abaffio Transilvania Princeps ac Turcis diu frustra obfessa
est, Casarianis, qui in presidio erant, sese fortiter tuentibus: sed tamen anno 1664.
à militibus presidariis Abaffio venditur. & Bistricia ad Ristriz fl. posita in re-
gione vitifera, quæ vulgo Nosverland, urbs elegans & valida est; Crives hic pu-
rius loquuntur Germanicè, quam in reliquis Transilvania civitatibus; sed ob aëris
& aquæ vitium multi hic sunt strumosi, surdi, mæti, & fatui. Inde 4. milliari-
bus abest opidum Rodua, ubi aurifodina. & Sciburgium ad Kochel fl. sita non
admodum munita est. & Mediesus in interioribus partibus Transilvania est. Tem-
plum habet in monte munitum pro more gentis. & Stephanopolis in postrema
Transilvania parte intra montes amœnissimos sita mœnibus & arcibus editis muni-
ta est. Tribus suburbis amplissimis gaudet: quorum unum Bulgari, alterum Hun-
gari, Saxones & Ciculi tertium inhabitant. In Transilvania finibus quoque est
Waradinum, supra memoratum, quod à Turcis expugnatum est anno 1660.
itemque Zatmaria opidum munitissimum, quod à perfidis presidariis militibus
Abaffio Transilvania Principi venditum est anno 1664. Caterum multi Valachi
per universam Transilvaniam sparsi, ac precipue montana versus Valachiam in-
colunt; itemque regionem exiguan, ubi Haczag, opidum Haczag.]

III. Quæ nunc duæ regiones Valachiæ ac Moldaviæ nominibus
distinguntur, superiori ætate uno à Valachiæ vocabulo censèbantur.
Incolis *Vvoloska Zemla*, id est, Valachia terra, & gens ipsa *Vvolochy*.
Dividebatur autem tota provincia in Majorem, & Minorem: Major
postea à Moldaviæ nomen recepit: & Minori Valachiæ titulus reman-
sit. Quæque suo parebat Principi seu Duci, quem Sarmaticæ gentis
vocabulo, & *Vvayvodam* appellant; Polonis quondam utraque sti-
pendiaria. Nunc partem Hungariæ Rex, partem Turcarum Impe-
rator tenet. Valachiæ caput ac sedes Vaivodæ est *Targovvisko*: re-
liqua loca sunt *Brailavv*, & *Dombrovvitzza*. Moldaviæ caput est
ac Vaivodæ sedes *Czukavv*: reliqua opida sunt, *Margosast*, *Tarisko*,
Moncastro.

Valachia.
Major. i.
Moldavia.
Minor.
Moldavo-
rum & Va-
lachorum
mores.

[^a Valachia ista ad fluvium, qui vulgò Niester appellatur, Pontumq. Euxinum sese
extendit. & Major, qua Moldavia à Moldavo fl. nomen habet, versus Pontum
porrigitur, eique annumeratur Bassarabia regio in qua Moncastro opidum.
& Minor versus Danubium extenditur. & Princeps Valachia vulgo Hospedar
appellatur: uterq. verò cum Moldaviæ, tum Valachiæ Princeps, Turcarum Im-
perio hodie obnoxius est. Moldavus Turcarum Imperatori tributum nomine quo-
tannis pendit magnam pecunie summam, offertq. 500 equos & 300 falcones. Simi-
liter Valachus tributum dat Turcarum Imperatori, qui hodie pro suo arbitrio Va-
lachs Principem imponit. Caterum Moldavia fertilis est & valde rigua, vinum
fert

fert generosum. Nec desunt auri ac argenti fodina; verum nemo scrutatur. Equos nobiles inde abducunt Turca. Sunt verò Moldavi Valachis humaniorts; equites operam in bellis conducunt Turcis. Valachia silvestris licet sit, vino tamen & frumento abundat; magnos alit greges ovium & boum; qui per Hungariam & Germaniam venduntur: Isterum equi habentur vegeti ac laboris patientissimi. Sunt autem Valachi pastores, bubulci, subulci, ac in bello feroces.]

CAP. XX.

Tattaria minor; ubi Taurica Chersonesus.

I.

Tattarorum nomen longè latèque per Asiam & Europam dispersum est; cujus limites postea in Asia dicemus, at nunc de parte ejus agamus, quæ Tattaria Europæa sive Minor dicitur.

Tattariæ
Europææ,
sive
Minoris
finis.

II. Tattaria igitur Minor, sive Præcopensium Tattarorum regnum, est ea Scythiæ Europææ pars, quæ fluviiis Borysthene & Psola ac Desna (quæ duo in Borysthenem exeunt) & Tanai minori, vulgò Donet, ipsoque Tanai, Maoti palude ac Ponto cingitur.

III. Quinam antiquitus populi has oras incoluerint, suprâ demonstratum est. Cæterum omne litus hujus tractus Græcorum coloniis juxta atque monumentis inclytum fuit: maximè verò α Taurica Chersonesus, non minùs quam ipsa Græcia celebrata. In hac Græcorum urbes claræ, β Panticapæum, nunc vulgò Pontico; γ Cimmerium, in medio Chersonesi; δ Taphros, nunc Przekop; & ε Theodosia, nunc Kassa.

Incolæ
Tattariæ
minoris.
Pantica-
pæum.
Cimmerium
Theodosia.

[α Chersonesus illa Taurica Ponto Euxino undiq; & Palude Maotide cincta est, hanc ab illo sejungit, vel potius utriusq; aquas conjungit Bosporus Cimmerius. Peninsula hac angusto Isthmo continenti adhærens, à Septentrione in Euxinum Pontum procurrit, seq; paulatim dilatans, duo efficit promontoria; alterum in Ortum, ubi Theodosia urbs; alterum in Occasum. Tum paulatim attenuatur in id promontorium, quod Arietis Frontem vocant, quodque in Pontum prominens, Minoris Asia litoribus obvertitur. β Panticapæum sive Panticapæa, à vicino flumine Panticape nomen habens, ad Bospori introitum est opidum longè validissimum, olim à Milesiis conditum. γ Cimmerium opidum Plinius trans fretum collocat; à quo Bosporus cognomen habet. δ Taphros vel Taphroe in isthmo Chersonesi collocatur. Auspiciis Trajani Imperatoris olim capta est. ε Theodosia olim urbs potens, à Genuensibus frequentata, à Muhammede II. capta est, annis 1475. Genuensibus quibusdam auro corruptis. Hodie præfecti Turcici seu Beglerbegi sedes est.]

Chersonesus
Taurica.
Bosporus
Cimmerius.

Pantica-
pæum.

Cimmerium
op.
Taphros.
Theodosia.

Tattariæ
divisio.

IV. Scythæ in universum tenuerunt: at postquam a Tattari, ex Asia profecti occuparunt, Tattaria dicta est, Minorque cognominata, ad differentiam Majoris quæ est in ipsa Asia.

[a Tattari, qui hodie eas incolunt regiones, iisdem ferè sunt moribus, quibus olim Scythæ. Nam neque fixas sedes vix habent, pecora & armenta sua cum totis familiis sequuntur, uxores liberosque in plaustis secum ducunt. Et hi ceteris, qui in opidis degunt, longè nobiliores se existimant & præstantiores; quippe quorum virtus fumosis non queat contineri urbibus; & sine quorum custodia isti salvi esse non possint. Videntur igitur Tattari isti non genus, sed nomen tantum mutasse.]

Tattaria
Præcopen-
sis & Cre-
mea.

V. Divisa est in Præcopensem, & Cremeam. Præcopensis, quæ Sarmatis Præcopska dicitur, est ipsa Chersonesus Taurica, à Prækop, id est, fossa, quæ in isthmo facta est, seu ab opido ejusdem nominis huic appposito, cognominata. Cremea, Krymska incolis, est reliqua pars extra Chersonesum, à Krym opido, quod olim Cremnos, dicta. At quia imperii sedes est in Chersoneso, a tota Tattaria Minor Præcopensium Tattarorum regnum appellatur. β Ipsa gens fera, atrox ac rapida, non in opidis vel civitatibus, sed campis ac silvis vaga agit. Unius regis Imperio parent, cujus régia est Prækop.

Tattarici
soli natura.

[Tattaria ista admodum fecunda est & ferax, etiam extra Tauricam; quanquam non satis diligenter colatur: ut ex agris quinquagesimum saepe redcat granum frumenti; & milii centesimum. Equos Tattaria habet exiguos & strigosos, sed duros & laboris patientissimos: at boves magnos & pingues, præcipue ad Borysthenem fluvium, quem ajunt melle fluere, quoniam ex mellifera veniat regione; & lacte ob lata pascua, quæ circa istum sint fluvium. Tauricam illam Chersonesum mediam secant montes ardui & horridi in partem Septentrionalem & Australem. Est verò Tartarorum gens copiosa ac frequens, ob plures, quas ducunt, uxores. Memoratur Tartarius, qui quadraginta liberos unotanno ex diversis suscepit uxoribus. Laborem, sitim ac famem facile ferunt Tartari, carne & lacte vescuntur equino, capibus equinis præcipue delectantur. Terram colere indignum putant homine; fixas non habent sedes; armenta sua cum totis familiis sequuntur, latissimos campos inter Borysthenem & Tanaim, pascuis subinde mutatis pervagantes: neq; enim diu in eodem permanent loco; ac inimicis suis precantur, ut diu in uno hæcant loco, quemadmodum Christiani. In vestitu nullus luxus, sed sordes apparent. In præliis fugam simulantes tela sua à tergo peritè mittunt: & exstirpaturi calcibus & dentibus pugnant; & tum maxime timendi, quum moriuntur. In bello captos Turcis vendunt, aut sibi servant, præcipue virgines: sunt enim valde libidinosi. Senes verò juvenum telis consiciendos, decollandos aut lapidibus obruendos, objiciunt; & is est juvenutis ludus. Pleriq; Tartari athei sunt, ad corporis voluptates omnia referentes: ceteri Muhammedis sequuntur imposturas. Sponsus aut sponsa si ante matrimonium consummatum moritur,

Tattarorum
mores.

ridiculis ceremoniis effertur. Mortuos suos terra obruunt; quum cateri Tartari aliam habeant sepeliendi consuetudinem. Urbes verò Tartarorum, ac præcipue Cassam, multi incolunt Christiani, Armeni & Judæi, quibus suis permittitur vivere legibus. Princeps Tartarorum iis nuncupatur, Kan, seu Han & Cham, id est, Rex, qui ad cxx millia, ac sæpe ad CC millia equitum educere solet. Anno C. 1584. Tartaria hæc in Provincia formam redacta est ab Amurathe; & Tartari antehac liberi & indomiti, ex Ottomannorum sociis, istorum facti sunt servi. Chytr. Sax. libr. xxvi. Sedes Chami Tartarorum in Chersoneso hodie perhibetur esse Kalla. Joh. Antonius Maginus commentar. novar. Geogr. tab. de his ita scribit. Victus immundissimi ac sordidi sunt, (Tartari) mappis enim non utuntur, non mantilibus, nisi perpauci: bibunt aquam, lac, cerevisiam ex milio coctam. Vinum apud eos ut plurimum non nascitur: advectum, sicut cateri homines, avidissime bibunt, usque ad ebrietatem, quæ apud eos gloria. Laudant acetosum lac, quia stomachum eorum confortat, & medicina purgativa vim habet. Herbis variis, maxime autem iis, quæ juxta Tanaim crescunt, suaviter vescuntur, & inter ceteras magnificiunt herbam, quam Baltracan vocant, quæ maxime eos nutrit, vigoremque eis præstat. Quum igitur hæc herba fructum pro ducit, libenter Tartari sua desertia & solitudines permeant, in quibus nihil provectu invenitur. Nam si alium victum non habent, hæc sola herba iis sufficit, quam frequenter inveniunt, & super currus & equos eam defrunt. Sigismundus ab Herberstein rerum Moscoviticarum Commentar. tradit sequentia. Tartari, scribit ille, in hordas dividuntur, in quibus Savvolhensis horda & celebritate & multitudine primas tenuit: nam reliquæ hordæ omnes ex ea originem traxisse dicuntur. Horda autem illis conventum, seu multitudinem significat. Quamvis autem qualibet horda peculiare nomen habeat, scilicet Savvolhensium, Præcopensium, Nahaisensium, & alia multa, quæ omnes Mahomedani sunt: Turcas tamen se vocari agre ferunt, probriq; loco ducunt. Sed Belermani appellari gaudent, eoque nomine & Turci se appellari volunt. Ut autem varias longe lateque provincias Tartari incolunt; in etiam moribus, ipsoque vita genere non in omnibus conveniunt. Homines statura mediocri, lata facie, obesa, oculis intortis & concavis, sola barba horrida, cetera rasi. Insigniores tantum viri crines contortos, eosq; nigerrimos secundum aures habent, corpore valido, animo audaci: in Venerem, eamque præposteram, putres: equis aliisque animalibus quoque modo interemptis suaviter vescuntur: demptis porcis, à quibus lege abstinent. Inedia somnique adeo patientes, ut toto nonnunquam quatruiduo ea perferant, laboribus necessariis nihilominus intenti. Rursus aliquid forte ad vorandum nacti, supra modum se ingurgitant, eaq; crapulæ priorem inediam quodammodo resarciunt, nihil reliqui facientes: atq; ita cibo laboribusq; obruti triduo, quatruiduove perpetuo dormiunt. Quos sic altum dormientes Lithuani & Rutheni, in quorum regionem derepente irruunt, prædasque inde abigunt, insequuti, omni amoto metu passim sine excubiis, ordine, cibo, somno

que sepultos opprimunt incautos. Equitantes porro si fames sitisque molesta fuerit, quibus insident equis, venas solent incidere, haustoque eorum sanguine famem pelunt, atque jumentis hoc prodesse putant. Et quoniam incertis omnes fere vagantur sedibus, stellarum, in primis vero poli arctici, quem ipsi sua lingua Selesnikoll, hoc est ferreum clavum vocant, aspectu, cursum suum dirigere solent. Lacte equino in primis delectantur, quod eo homines & fortes & pingues fieri credunt. Herbis quam plurimis, praesertim iis, quae circa Tanaim crescunt, vescuntur, sale paucissimi utuntur. Horum reges, si quando suis comitum distribuunt, quadraginta hominibus vaccam unam aut equum dare solent: quibus matris, intestina praestantiores tantum sumunt, ac inter se dividunt, quae ad ignem coctis calefacta, ut adherentia stercora decuti possint abstergique, vorant. Non solum autem digitos pinguedine unctos, sed etiam cultrum lignumve, quo stercus detersum fuerat, suaviter lingunt, suguntque. Capita equorum, ut apud nos aprorum, indelicis habentur, praestantioribusque tantum apponuntur. Equis cervicem depressa; pusillisque, sed fortibus abundant, qui aequae inediae laboremque bene ferre possunt; ramisque & corticibus arborum, herbarumque radicibus, ungulis è terra excussis, evulsisque aluntur. His ita ad laborem assuefactis Tartari commodissime utuntur: ajuntque Mosci, perniciores hos sub Tartaris, quam sub aliis esse. Hoc genus equorum Pachmat vocant. Sellas stapedesque ligneas habent, nisi si quas alias à vicinis Christianis rapuerint, aut emerint. Et ne equorum dorsa atterantur, gramine, seu arborum foliis eas sufficiunt. Flumina transnataut: qui si forte fugientes insequentium hostium vim extimuerint, sellis, vestibus, aliisque impedimentis omnibus abjectis, armis tantum retentis, effusissime fugiunt. Porro arma illorum sunt arcus & sagitta; framea apud eos rara. Pugnam cum hostibus eminus audacissime ineunt: in qua tamen non diu perseverant; sed simulatâ fugâ hostibus insequentibus, occasione datâ, primum in eos à tergo tela torquent: dein conversis derepentè equis, in dissipatos hostium ordines denno impetum faciunt. Cum in patentibus campis pugnandum est, hostemque intra teli jactum habent, non structa acie praelium ineunt; sed sinuoso agmine in gyrum, quo certior & liberior hostem jaculandi via pateat, circumferuntur. Estque euntium & redeuntium mirus quidam ordo, inquam quidem rem ductores, quos sequuntur, harum rerum peritos habent: qui si vel hostium telis icti succubuerint, aut forte metu perculsi in ducendo ordine aberraverint, tanta totius exercitus fit confusio, ut nec amplius in ordinem reduci, nec tela in hostem torquere possint. Hoc genus certaminis ipsi à rei similitudine Choream appellant. In angustiis autem si forè decertandum est, nullus hujus strategematis est usus, atque ideo fuga se mandant: quoniam nec clypeo, nec lancea, nec galea muniti sunt, ut hostem in stataria pugna sustinere possint. In equitando hunc morem servant, ut contractis in sellam sedeant pedibus, quo facilius in utrumque, latus se possint convertere: & si quid forte delapsum, de terrâ, tollendum fuerit, stapedibus innixi, nullo negotio tollunt; in quo adeo exercitati sunt, ut etiam currentibus celeriter equis id efficiant. Hastis impetiti in alterum latus ad declinandum ictum adver-

adversarii subito se demittunt : altera duntaxat manu pedeq, equo adherente., Dum vicinorum provincias insistant, quisq, duos aut tres, pro opibus, equos secum ducit, ut uno scilicet, defatigato, altero ternove uti possit : lassos interim manu ducunt. Frena levissima habent, flagellis pro calcaribus utuntur. Castratos tantum equos habent, quod tales arbitrantur plus laboris inediaq, ferre posse. Vestimentis iisdem tam viri quam femina utuntur, nec in cultu à viris quicquam differunt, nisi quod caput velo lineo tegant, caligisq, itidem lineis nautarum maritimum instar utantur. Eorum regina dum procedunt in publicum, facies solent obtegere. Reliqua turba, quæ in campis passim degit, vestes ex ovium pellibus confectas habent : quas non mutant, nisi longo usu prorsus attrita, laceraque fuerint. Illo in loco non diu commorantur, rati gravem esse infelicitatem, diu in eodem loco herere. Unde irati quandoq, liberis, grave malum imprecantes solent dicere : ut eodem in loco perpetuò tanquam Christianus hæreas, propriumque factorem haurias. Quare depastis uno in loco pascuis, cum armentis, uxoribus & liberis, quos in plaustris secum circumferunt, alio migrant. Quamvis hi, qui in opidis & urbibus degunt, aliam vivendi rationem sequantur. Si bello aliquo graviore implicentur, uxores, liberos, senesq, in loca collocant tutiora. Justitia apud illos nulla : nam ut quisque re aliqua indiguerit, eam ab altero impune rapere potest. Si quis apud judicem de vi, illataque injuria conqueritur, reus non negat ; sed ea re se carere non potuisse dicit. Tum Judex hujusmodi proferre solet sententiam : si tu vicissim re aliquâ indigueris, rape ab aliis. Sunt qui dicunt, eos non furari : an verò furentur, aliorum esto judicium : certe homines rapacissimi sunt, nempe pauperrimi, ut qui alienis semper inhiant, aliorum pecora abigunt, homines spoliant, abducuntq, quos Turcis aliisq, quibuscunq, aut vendunt, aut redimendos concedunt, puellis tantum servatis. Civitates & castra rarò oppugnant : villas, pagosque comburunt : adeoque de illatis damnis sibi placent, ut, quo plures provincias desolaverint, hoc se regna sua ampliora reddidisse putent. Et cum quietis impatientissimi sint, mutuo se tamen non interimunt ; nisi reges inter se dissideant. Si in dissensione aliqua quispiam occidatur, autoresq, sceleris capti fuerint, equis, armis, vestibus tantum ablati, dimittuntur. Homicida porro, accepto vili equo & arcu, his verbis à iudice dimittitur : J, & rem tuam cura. Auri argentique apud illos usus extra mercatores fere nullus : rerum tantum permutatione utuntur. Quod si quid pecunie ex rebus venditis vicini corraferint, ea Moscoviæ vestes aliæque vitæ necessaria emunt. Fines inter se (de campestribus Tartaris loquor) nullos habent. Erat aliquando à Moscis pinguis Tartarus quidam captus, cui cum Moscus dixisset : Unde tibi, canis, tanta pinguedo, cum non habeas, quod edas ? Cur non habeam, inquit Tartarus, quod edam ; cum tam vastam ab Ortu usque ad Occasum terram possideam ? ex qua nonne affatim nutriri possum ? tibi potius, qui tam parvam orbis portionem tenes, & quotidie pro pro illa contendis, deesse puto quod edas.]

CAP. XXI.

Sarmatia Europæa.

I.

Sarmatæ,

Ultimi Europæarum gentium fuere *Sarmatæ*, Græcis dicti *Sauromatæ*, regionem totius Europæ latissimam incolentes, in Scythiam quoque Europæam protensi: quin etiam in Asiam usque ad Hyrcanum mare nomen eorum pertinebat; ubi *Sarmatæ* Asiatici dicebantur.

Sarmatiæ
fines,

II. Sed *Europææ Sarmatiæ limites* fuerunt, ab Occidente Vistula amnis, Suevicum mare, Finnicus Sinus, & linea ab hoc Sinu ad Sinum Granvicum sive lacum Album perducta; quibus à Germania separatur: à *Septemtrione* Oceanus Sarmaticus, sive Mare Concretum: ab *Ortu* iidem limites qui Europæ: à *Meridie* Mæotis palus, Isthmus Tauricæ Chersonesi, Pontus, Ister, & Hierasus; dein Carpatici montes, ubi in cuneum inter Patissum Istrumque procedit.

Sarmatiæ
Magnitudo.

III. *Longitudo* ejus porrigitur ab Istri ac Patissi confluentibus ad *Obii* ostium mill. German. 15 XL. *Latitudo* verò inter *Rha* fluvium & dictum Sinum Granvicum CCC LX.

Sarmatiæ
partes.

IV. Complectitur hodiè *Moldavia* partem, inter Tyram, Istrum & Hierasum amnes; *Hungariæ* partem inter Patissum & Istrum; *Poloniæ* regnum ultra Vistulam, *Borussiam*, *Livoniam*, *Lituaniam*, *Russiam Albam*, hoc est, Magni Ducis Moscoviæ imperium, & *Minoris Tattariæ* partem, quæ *Crimea* dicitur.

Sarmatiæ
populi.

Venedi,

Jazyges.

V. Populorum in universa Sarmatia Ptolemæus complura nomina recenset. At ut regio hæc Romanis pariter ac Græcis parum nota, sic illa incerta. Clarissimi tamen ac notissimi, præter eos, quos in Scythia Europæa explicuimus, erant Germanis contermini à *Venedi*, qui nunc sunt *Livones*, *Borusti* ac *Poloni*, inter Vistulam, Lituaniam & Podoliam; tum *Jazyges* inter Istrum & Patissum, quos Ptolemæus *Metanastas* cognominat, id est, *Vagos*: Plinius *Sarmatas* affirmat: Tabula itineraria *Sarmatas Vagos*.

[a *Venedorum vestigia videntur esse reliqua in Livonia opido Wenden; itemque in Curlandia opido Windau. Sinum etiam accolluere Codanum; unde ea in parte appellatus Sinus Veneticus. In Pomerania quoque est Wenden*

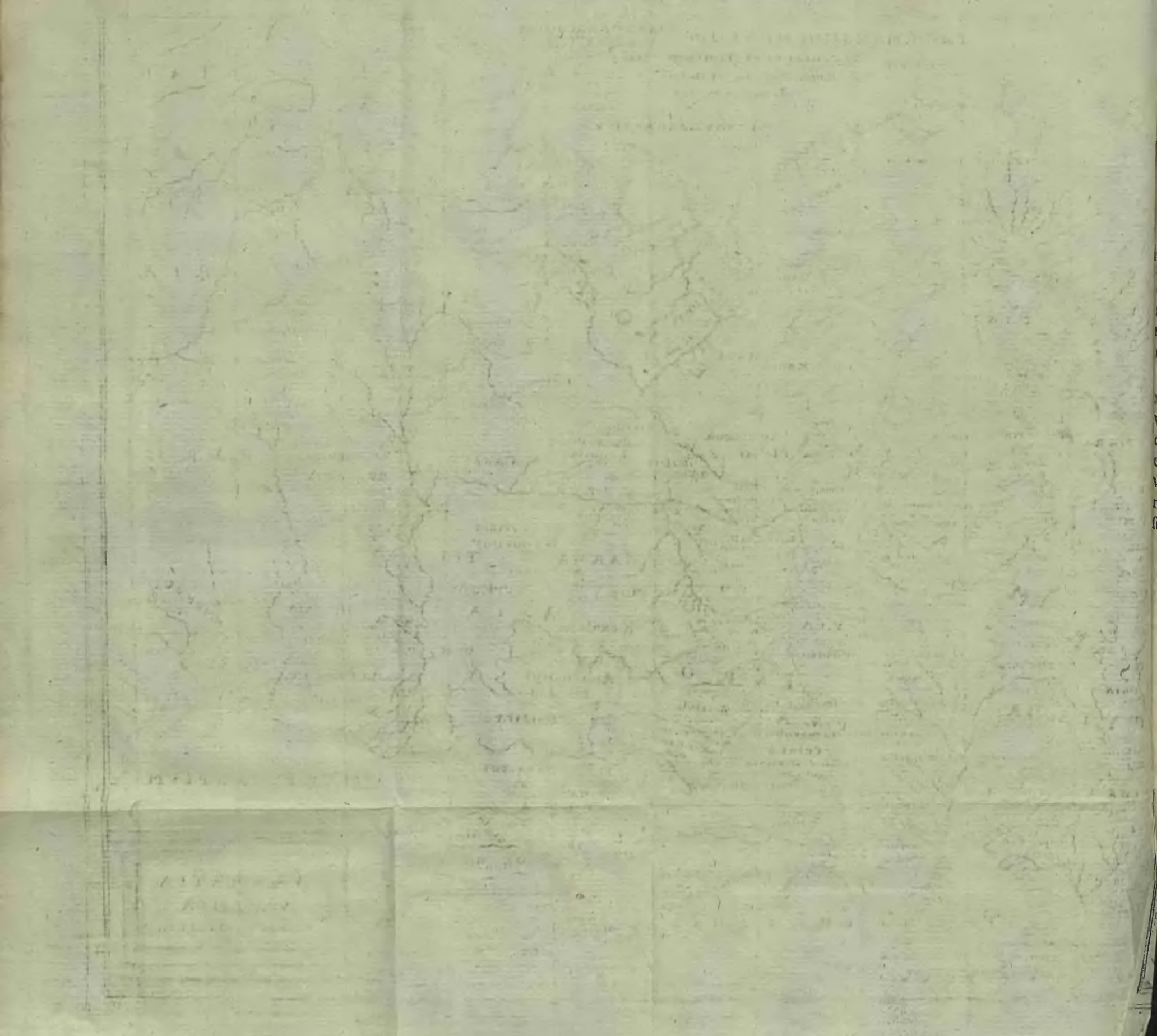
MOURMANSKOY MORE id est
Noot Cap Norvegicum et Danicum Mare
Noctyguia Russi Norwegos et Danos
Mauremans vocant

MARE AMALCHUM
J CONCRETUM

OCEANVS SARMATICVS

**SARMATIA
SCYTHIA**
Rusia et Tartaria
Europaea

den, & Vinidorum Marchia, quò Venedi olim migrarunt. Magna igitur olim fuit Venedorum natio.]

CAP. XXII.

De incolis Sarmatiæ, fluviis ac montibus:
item de Hyperboreis.

I.

Gens quidem universa Græcis Sarmatæ dicta fuit, habitu, armis, Sarmatiæ
moribus vivendique ratione Scythicæ ac Parthicæ similis; ideoque incolæ.
ejusdem originis cum his fuisse coniecere licebit. Verùm, quum
sibi ipsis dicti sint *Russacy*, & ad *Riphaeos* usque montes incoluerint, Riphaces,
eosdem esse credibile est, quos Mela *Riphaes* appellat, tanquam po-
steri *Riphati* Noachi abnepotis. Cæterum de rebus gestis ipsorum, an-
tequam sub Slavorum nomine nosci cœperunt, parum in veterum
monumentis reperitur.

II. Flumina in Sarmatia, præter ea, quæ in Pontum defluere di- Sarmatiæ
ximus, fuere, *Suevicum* mare sive *Codanum* Sinum petentes, & *Chronus*, fluvii.
vulgò Germanis accolis *Mâmmel*, Polonis *Niemen*: & *Rubo* in Vene- Chronus.
dicum Sinum, qui nunc accolis *der Riegiſch Bodem*, prope Rigam sese Rubo.
exonerans; nunc *Diuna* Polonis, *die Dune* German. *Turuntus* in Mosco- Turuntus.
via, nunc *VVelikarZekâ*: & *Cheſnus*, in Clylipenum sive Granvicum Si- Cheſnus.
num sese evolvens: nunc Russis accolis *Louvat*, & postquam emen-
sus aliquod spatium, *VVolchovv*.
Clylipenus
ſinus.
Granvicus
ſinus.

[& *Chronus* ex Russia *Albâ* ortus per *Lituaniam* partemque *Samogitiæ* decurrit, Chronus.
Grodnovv aliæque opida rigat, & *Vilna* fluvio ad *Korvinovv* recepto, inde porro N. menis
in lacum *Curonenſem* influit, ad cujus ostium *Prussia* castrum munitissimum five *Memel*
idem cum flumine nomen habet, vocaturq; *Memel*. & *Rubo* in Russia exoritur, fl. & opidū.
Polotzkum, *Duneburgum* & *Kokenhausen* alluit, priusquam ad *Rigam* Rubo.
mare subit *Balthicum*. In Sarmatia hac quoque est *Boryſthenes* fluvius vul- Boryſthe-
gò *Nieper*, qui in Russia supra *Smolenskium* ortus, post longa confecta spatia, in- nes s.
Pontum *Euxinum* decurrit. Insulas habet, in quibus plebei ex opidis & pagis *Pa- Nieper.*
latinati *Kioviensis* & *Braslaviensis* congregati, nomina sua militie dant gratis, *Cofachi*.
qui se *Cofachos* vocant, in vicinas regiones & *Turciam* excurrunt, Pontum Sarmatiæ
Euxinum infestantes. Numerus eorum ad quadraginta millia excreſcit; qui de- montes,
inde omnes se in hiberna abeunt, paucis in custodiam insularum istarum reli- Carpathes.
ctis, ne ab hostibus occupentur. Militant hi absq; stipendiis, solâ prædâ contenti. Riphæi sive
Solet tamen Rex Polonia iis certam pecunia summam ad arma paranda & reficien- Obii.
da donare. Habet etiam hic fluvius cataractas & præruptos scopulos, per quos a- Hyperbo-
rei, rei,

*qua cum ingenti fragore decidunt. Clariores in Sarmatia hac fluvii porro sunt Donajecius, Varta, Notesius, Niester, Bugus, Prutus, Bobus, Pripe-
tius, Narva, Drevantia, Beresina; item Ocka & Volga in Moscovia. omnes
serè navigabiles.]*

Sarmatiae
montes,
Carpates,
Riphæi sive
Obii.

III. Montes sunt, *Carpates*, nunc *Krâpak*, Poloniam ab Hun-
garia submovens: *Riphæi*, qui & *Obii*, à Sinu Albo ad Obii ostium ex-
tensi; Russis sive Moschis nunc *VVeliki Hameny poyas*, id est, magnum
lapideum cingulum dicti, quia orbis cingulum eos perhibent.

Hyperbo-
rei.

IV. Sed operæ pretium fuerit hoc loco cognoscere ea, quæ de
Hyperboreis, fabulosis celebrata miraculis gente, veteres tradiderunt.
Hos alii Europæ, alii Asiæ dederunt, plerique utrique. Fuerunt (si
fuisse credimus) supra LX gradum in litore Septentrionalis Oceani,
ultra Aquilonem (unde & nomen eis à Græcis quæsitum) *Riphæos*-
que montes, sub ipso siderum cardine. Regio aprica, felici temperie,
omni afflatu noxio carens, per se fertilis. Cultores iustissimi, & diutius
quam ulli mortalium, & beatiùs vivebant. Quippe festo semper otio
lati non bella noverant, non jurgia, non ægritudinem ullam: ad in-
nocentiam omnem æquale votum. Domus iis nemora lucique, &
Deorum cultus viritim gregatimque, in diem arbores victum submi-
nistrabant. Mors non nisi satietate vitæ; ubi eos vivendi tædium cepe-
rat, mortem ultrò accersebant, & voluntario interitu castigabant ob-
eundi tarditatem. Epulati delibutique senes luxu, ac fertis redimitti,
semetipsos in pelagus ex certa rupe præcipites dabant. Quod genus
sepulturæ beatissimum existimabant.

[*a* *Ista de Hyperboreis Plinius tradit, quos ultimos Europa in Septentrionem habita-
tores norat, aut famâ acceperat antiquitas. Nostra memoria homines hominis-
per illum Oceanum navigarunt, & litora illa plus semel lustrarunt, etsi non sine
magnis periculis, magnoque labore. Qui tamen non istam cæli solique felicitatem,
sed aeris inclementiam & horrorem senserunt.]*

CAP. XXIII.

De Polonia regno, Provinciisque ei subjectis.

I.

Veteris
Poloniæ
fines.

POLonicum regnum, quod vastum nunc obtinet terrarum spatium,
à principio arctis includebatur finibus; quippe cujus summa Lon-
gitudo inter Occasum & Ortum à *Schvvibussen*, proximo Silesiæ o-
pido

SCYTHIA
PARS.

Veteris et Nova
REGNI POLONIA
Magnus Ducatus
LITHUANIA
Cum suis Palatinatibus
et Confinitibus Descriptio

pido, juxta *Crossen* ad *Leucnam*, proximum Rusiæ opidum, non excedat mill. Germ. LXXX. Latitudo verò maximè sinuata inter fontem Vistulæ, & opidum Masoviæ *Wangrow*, mill. LX. Verùm accesserunt postmodo ejus titulo *Litvania*, *Russia Nigra* sive *Minor*, *Podolia*, *Volinia*, *Podelassia*, *Masovia*, *Perussia*, *Samogitia*, & *Livonia* major pars.

II. Sarmatæ, ut antè retuli, hæc omnia primò tenuerunt, præter eam Poloniæ partem, quæ in Veteris Germaniæ solo citra Vistulam sita est. Quanquam & Prusiam & Livoniam Germanica gens, ut in Germaniæ descriptione ex Tacito demonstravimus, ab initio incoluit; quæ in hanc diem perpetuò mansit. Solum est in universum frumento fertilissimum; nisi qua silvæ vastiores intercedunt.

[^a Regio tota ferè plana & aprica est, nisi quæ ad fines Hungariæ accedit, montana & silvestris. Quo longius autem inde recedit; eo lenius declivis est, magisque excolta, & meliore gleba. Nisi quod in medietate minoris Poloniæ Calvus mons supereminet, in quo monasterium S. Crucis, ligno, in quo Salvator noster pependit, celebre. Reliqui colles ferè in toto regno sunt potius, quàm montes. Silvestris sanè fuit superioribus temporibus pleraque omnis Polonia: sed nunc ubique diligenter excolitur.]

Calvus m.
Monasterium S.
Crucis.

III. Termini autem totius regni Poloniæ sunt, à Septentrione mare Suevicum & Sinus Venedicus, lineaque à *Pernavia* Livoniæ opido ad *Dunæ* fontes ducta, qua Sol exoritur, *Borysthenes*, sive *Dnieper*, à Meridie *Tyras*, sive *Nyester*, & *Carpatæ* mons; qua occidit Sol, *Silviæ* & *Marchiæ* Brandenburgicæ *Pomeraniæ*que junguntur.

Poloniæ
fines.

IV. Longitudo harum finium summa est, inter duo opida *Schubov* antè dictum, & *Czyrkass* in ripa *Borysthenis* situm, mill. Germ. c. c. Latitudo inter *Pernaviam* Livoniæ opidum, & *Carpatem* montem supra *Transilvaniam* mill. c. l.

Magnitudo
hodiernæ
Poloniæ.

V. Dividitur in regiones ac Provincias suprà dictas; quarum singulas explicare aggredimur.

Divisio.

CAP. XXIV.

Polonia propriè dicta.

I.

Polonia propriè dicta, incolis *Polska*, à vocabulo *Pole*, quod Slavonica lingua *campum* significat, notationem accepit; quia tota campestris est ac plana.

Poloniæ
nomen.

II. Di-

Divisio.

II. Dividitur in *Majorem*, & *Minorem*. *a* *Major* Germaniæ contermina est, *β* *Minor* Moraviæ, Hungariæ ac Russiæ. *Minor* supremam nunc fert dignitatem ab urbe *Cracovia* regni capite. At *Major* dicta fuit altera, cum divideretur regnum, quia illic sedem fixit *Lechus* gentis conditor.

Majoris Po-
loniæ fines,
&
Satrapiæ.

[*a* *Major* Polonia habet à Meridie *Silesiam*; ab Occasu *Marchiam* & *Pomeraniam*; à Septemtrionibus partem *Prussiam* & *Masoviam*, à quibus *Vistula* determinatur: ab Ortum *Poloniam Minorem*. Tota ferè hac terra plana fluviusq; irrigua est; nisi quod *Cujavia* nonnulla pars clivosa est, collibusque molliter & ad fertilitatem commode distincta. Dividitur Polonia Major in octo Palatinatus sive Satrapias; *Posnaniensem*, (cui & *Wschovienſe* territorium adjungitur) *Calisſiensem*, *Lanciſiensem*, *Breſtensem*, *Juni Uladislaviensem*, (& hæc due Satrapia vulgò *Cujavia* dicuntur) *Siradiensem*, *Ravenſem* & terram *Vielunensem*. *β* *Minor* Polonia ràm ratione Longitudinis, quàm Latitudinis quinquaginta ferè continet milliaria; in tres solet dividi Palatinatus sive Satrapias, *Cracoviensem*, *Sandomiriensem* & *Lublinensem*, quæ eo ipſo ordine, versus Septemtrionem & Ortum æſtivum jacent. Est verò Polonia Minor contermina à Septemtrione *Maſſovia* atque *Podlachia*; ab Occidente *Majori* Polonia; ab Ortum *Russia*, à Meridie *Hungaria* & *Silesia* finitima est.]

Minoris Po-
loniæ fines,
&
Satrapiæ.

POLONIA MAIOR.

Polonia
major.
Posenania,
Gneſna.

IV. Majoris caput est *a* *Posenania*, incolis *Posnan*, German. *Posen*, urbs præclara ac supra Polonorum cultum splendida, emporiumque celeberrimum. *β* Secunda est *Gneſna*, incolis *Gniezno*, German. *Gniesen*, mercatu nobilis, antiquissima Polonicarum, primaque sedes Principum. Reliqua opida sunt, *γ* *Calisia*, Ptolemæo memorata, Polonis nunc *Kalisz*. *δ* *Lencicia*, & *Plotſko*, & *ζ* *Petricovia*, vulgò *Pietrkovv*, Juridico conventu (tribunal incolæ vocant) maxime celebris.

Posuania,
Gneſna,

[*a* *Posnania* ad *Vartam* fl. sita districtui nomen dedit, primumq; sibi locum inter Satrapias vindicat: Gymnasio publico nobilis est. *β* *Gneſna* septem inde distat miliaribus; ejus Episcopus Ecclesiæ Polonica Primas est, & inter Procere totius regni primus. Interregni tempore ille Proregis habet auctoritatem. Cetera Palatinatus *Posnaniensis* opida sunt *Costerium*, *Uſchovia*, *Slupeia*, *Pysdra*, *Coninum*, *Kcina*, *Kazimiria*, *Nacum*, *Curnicum*. Senatores hujus Satrapiæ sunt Archiepiscopus *Gneſnensis*, Episcopus *Posnaniensis*, Palatinus *Posnaniensis*, & *Castellani* septem, *Posnaniensis*, *Medirecensis*, *Rogosnensis*, *Stemensis*, *Præmentensis*, *Crivinensis* & *Santocensis*. *γ* *Calisia* sive *Calissum*, urbs ad *Przosiſnam* fl. inter paludes jacet: Collegium ibidem est Jesuiticum splendidum. Palatinatus hic multa habet opida minora & obscura; Palatinum proprium, & *Castellanos* sex, *Calisſiensem*, *Gneſnensem*,

Reliqua
Palatinatus
Posnaniensis
opida,

Calisia,
ejusque Pa-
latinatus.

fem, Landensem, Naciensem, Biechoviensem, & Camenensem. [¶] Lencicia in paludibus sita; unde Palatinatus nomen habet; dividiturque is in tria territoria; Lenciciense, Breziniense, & Orloviense. Præter Palatinum habet quatuor Castellanos, Lenciciensem, Breziniensem, Inovlodensem, & Conariensem. [¶] Plotsko sive Ploscum Masovia opidum est. [¶] Petricovia in Siradiensi Palatinatu est: septem miliaribus, inde distat Siradia ad Vartam posita. unde Palatinatus nomen est. In quatuor territoria Palatinatus iste dividitur, Siradiense, Schadkoviense, Radomscense, & Petricoviense. Habet præter Palatinum Castellanos quatuor; Siradiensem, Rospirensensem, Spicimiriensem, & Conariensem. Opida præter illa sunt præcipua Vidavia, Varta, Pabianice, Lascum. Huic Palatinatus adjacet Terra Vielunensis, quæ proprios magistratus habet & Castellatum. Dividitur in territoria Velunense, & Ostressoviense, ubi opidum Boleslavecchia cum arce munitissimâ. Velunia urbs templum habet Canoniorum & aliquot monasteria. Cæterum in Majori Polonia Palatinatus porro sunt, Ravensis habens Palatinum & Castellanos tres, Ravensensem, Sochacioviensem, & Gostinensem. Opida præcipua hic sunt, Rava cum arce munita, in qua honoratiores captivi detenti sunt, filius naturalis Caroli regis Succia, bello Livonico captus; item Baudisius, Streffius, Taifius, aliiq; in Prussico bello ante hæc capti: Lovicium Archiepiscopi Gnesnensis sedes quinq; miliaribus Ravâ distat: Volboria Cujavienfis episcopi sedes: Gostinium Demetrii Suiscii magni Ducis Moscovia captivitate nobilitatum. Cujavia in duos Palatinatus dividitur, Brestensem & Junivladislaviensem; ubi Goplus lacus. Brestensis Palatinatus unum habet Palatinum, & tres Castellanos, Brestensem, Crusviciensem, & Covaliensem: Territoria quatuor, Brestense, Crusviciense, Covaliense & Prædicense. In Brestensi est Uladislavia Cujavienfis episcopi sedes: Ipsum Breste vallo, muris & fossa cinctum est. Palatinatus Junivladislaviensis tria territoria complectitur; Bydgostense, Bobrounicense, & Junivladislaviense, quod à Goplo lacu & opido Crusvicia ad Vistulam usq; & Pomerania fines extenditur. Præter Palatinum ad Consilium Regium mittit tres Castellanos, Junivladislaviensem, Bydgostensem, & Conariensem. Crusvicia Brestensis Palatinatus opidum, in Junivladislaviensis sarrapia finibus posita est ad Goplum lacum. In lacu isto arx latericia est, in qua olim Rex Popielius à muribus corrosus & absumptus legitur. Bydgostia mœnibus cincta est.]

Lencicia,
ejusque Pa-
latinatus,
Plotzko.

Petricovia,
Siradiensis
episcopatus.

Terra Vielunensis.
Boleslavecchia.

Velunia.
Palatinatus
Ravensis,

Cujavia.
Goplus lacus.

Brestensis
Palatinatus,
Uladislavia.

Breste.
Crusvicia;
Bydgostia.

POLONIA MINOR.

IV. Princeps Minoris est a Cracovia, vulgò *Krakovv*, caput Polonia minor, Cracovia; decusque totius regni ac sedes regia: urbs magna atque ingens, & licet inter incultas, ipsa tamen magnifica admodum & superba. Corrodunum esse Ptolemæi, haud malè conjiciunt docti viri. Secunda à Cracovia est β Lublinum, vulgò *Lublin*, urbs egregia ac lauta, negotiationi-

tionibus sublevata: quippe mercatus est totius regni nobilissimus. Tertia est γ *Sendomiria*, Polonis *Sandomierz*.

Sendo-
miria,

Cracovia.
Palatinat⁹
Cracovien-
sis.

Czensto-
chia,
Mistovia.
Novopolia.
Lelovia.
Pilcia.
Severia.
Sl. uconia,
Ilcullia,

Lublinum,
Palatina-
rus.
Lublinen-
sis.
Terra Lu-
covienfis.
Cazimiria,

Sendomi-
ria Palati-
natus ca-
pur,

Opatovia
Calvus
mons.

[α *Cracovia* *Academia* quoque nobilis est. Anno hujus seculi 55 à *Suecis* occupata; sed postea à *Polonis* ope *Casarianorum* recuperata est anno 57. *Cravociensis* *Palatinatus*, præter quatuor territoria, *Cracoviense*, *Lenoviense*, *Biecenfe* & *Sandecense*, etiam tres *Ducatus* in se continet, *Osvecimensem*, *Zatoriensem*, *Severiensem*, & *Comitatum* *Scepusienssem*. *Opida* hujus *Palatinatus* clariora sunt, *Czenstochia* percelebre habens *Cœnobium* *Eremitarum* in *Claro monte* situm, egregie munitum: *Mistovia* ad *Vartam*: *Novopolia* ad *Pilciam* fl. *Koniec* polsciorum sedes. *Lelovia* territorii caput; *Pilcia* *Zbaravii* *Ducis* ditio: *Severia* *Ducatus* caput, arcem habet munitam in insula stagni, & aliam; *Lipovecia*, famosam carceribus insolentioris *Cleri* *Diœcesis* *Cracoviensis*: *Slau-covia* argenteis fodinis celebris: *Ilcusfia* argenti & plumbi fodinis dives: *Opatovecia*, *Cosicia*, *Prosovia*, *Miechovia*, militum sepulchri *Christi* dirio. Cæterum hic *Palatinatus* *Cracoviensis* metalla & fossilia in regno hoc ferè solus possidet. Effoditur plumbum & argentum apud *Ilcusfiam*, *Slaucoviam*, *Severiam*, & *Novagoram*: as & aurum ad *Novotargum*, & in montanis circa *Sandeciam*: *Sal* metallicus instar ingentium saxorum apud *Bochnam* & *Veliscam*; *marmor* apud *Seleciam*; *nitrum* apud *Visliciam*: *Vitriolum* apud *Beciam*: *cuprum* & *carbones* apud *Tencinum*: *chalybs* apud *Podolonesiam*: *ferri* & *vitreorum* officina cum pluribus in locis, tum apud *Olstiniam* sunt., & *Lublinum*, urbs quidem non est spatiosa; attamen bene ornata ædificiis, & *Palatinatus* *Lublinensis* caput, cui adjuncta est *Terra* *Lucoviensis*. *Tota* *Polonia* *Minor* unum tantum habet *Episcopum* *Cracoviensem*, cui & *Lublinensis* *Episcopatus* subiectus est. *Duos* tantum habet *Senatores*, *Palatinum* & *Castellanum* *Lublinensem*. *Secundum* post *Lublinum* locum tenet *Cazimiria* ad *Vistulam*. *Reliqua* *opida* clariora hic sunt, *Opolia*, *Curovia*, *Crasnicia*, *Levartonia*, *Urzendovia*, *Lenczna*, &c. γ *Sendomiria* in scopulo eminenti ad *Vistulam* sita, arcem habet *Regiam*, *Palatinatus* *Sendomiriensis* metropolis. *Dividetur* *Palatinatus* iste in octo territoria, *Sendomiriense*, *Radomienfe*, *Stenzicense*, *Corcinenfe*, *Vislicienfe*, *Chencinenfe*, *Opocinenfe*, & *Pilsnenfe*; habetq; *Senatores* ad *Consilium* *Reip.* spectantes numero novem: *Palatinum*, & *Castellanos* *Sendomiriensem*, *Visliciensem*, *Radomiensem*, *Zavichostensem*, *Zarnoviensem*, *Malogostensem*, *Polanecensem*, & *Cenchoviensem*. *Abundat* hac *Satrapia* metallis auri, argenti, aris, lazurii apud *Kielcios*: *plumbi* & *argenti* apud *Chencintam*: *ferri* & *chalybis* ad *Vonchociam*, *Boazantium*, & *Sydloveciam*: ac *marmor* quoque eruitur apud *Cunoviam*. *Quatuor* *milliaribus* à *Sendomiria* distat *Opatovia*, urbs insignis. *Opida* clariora porro hic sunt *Radomia*, *Jedlinskio*, *Solecia* ad *Vistulam*, *Ilza*, *Bozentini* ad *Calvi* montis, (quo in universa *Polonia* altior non invenitur,) *radices*. In ipso montis jugo illa *Benedictinorum* *Abbatia* est, ligno crucis capite precedente memorato, celebris: *Malogostia*, *Racovia* *Photinianorum* ante hac *nidus*: *Sydlovia*, *Pilsna*, &c.]

V. Cæterum à Lecho primo gentis conditore Principes populum rexerunt ad usque α Boleslaum Chabrium, qui primus Poloniæ Rex ab Othone III. Roman. Imperatore circa ann. c10 promunciatuſ est.

[α Otto III. Rom. Imperator non contulit Boleslao dignitatem regiam, ut vulgò putatur; sed Boleslaus iste regia insignia ipſe sibi sumſit & usurpavit tempore Conradi II. Imperatoris: verum dignitas illa ei non fuit diuturna; nam paulo post mortuus est Boleslaus: ejusque filii à Conrado II. in ordinem sunt redacti. Tempore Henrici IV. an. 1077. Boleslaus Audax Polonorum hæcenus Dux etiam regium nomen & insignia assumsit; sed neque hic dignitatem istam diu potuit usurpare. Tandem post Friderici II. facta, Præmisłao autore regiam dignitatem sibi vindicare ausa est Polonia. Cæterum Poloniæ solum, quod supra etiam dictum multarum rerum ferax est, ac præcipuè frumenti, cujus ingens copia per Vistulam Dantiscum quotannis defertur. Sal ibi effoditur, & magna vis plumbi. Poloni verò feroces sunt, ad bellum proni, ingenioq; valentes, & ad literas idonei, natura sua in difficili illa lingua sua diferti, ac ipſe quoque sequior sexus in conviviis & congressibus eleganter & copiose dicit. Omnes fere Poloni, etiam inferioris sortis homines, Latine sciunt. Libertatis sue amantiſſimi sunt, & mores suos ac antiquam in vestitu retinent consuetudinem. Equis utuntur velocissimis; multoq; equitatu suo salva hæcenus fuit Resp. inprimis contra Turcas. Ipsaque Polonia adversus hostes istos Germania propugnaculum habetur.]

Poloniæ soli natura,

CAP. XXV.

Lituania, Russia & Podolia.

I.

Lituania, Polon. Litwa, German. Littavven, suos habuit antea Lituania. Principes, magni Ducis titulo illustres, donec Jagello anno c10 ccc lxxxvi, in Regem Poloniæ electus magnum Lituania Ducatum Polonico regno adjunxit. α Regio est totius regni vastissima, sylvis horrida, paludibus foeda. β Longitudo ejus maxima inter Poloniam & Moscoviam; & Dasgna, lotæ fluv. fontes (qui sunt in confinibus Livoniæ & Moscoviæ); & Dasgnitudo, foru proximum Ponto opid. milliar. German. C GLX. Latitudo inter Chronum & Boryſthenem amnes milliar. LXXX.

[α Sylvestris olim fuit pleraq; omnis Lituania, sed à Sigismundi Senioris temporibus ad hodiernam usq; diem Regum studio nunc ubiq; ferè excolitur. β Longitudinem ejus à confinio Palatinatus Lublinensis, ad Livonia terminos Starovolſcius, quæ hic Lituania, tutius sequimur, statuit nonaginta milliariū Germanicorū; Latitudinem quadraginta & plurium milliariū, a sinibus Prussia ab Occasu, ad Alba Russia terminos versus Ortum. Lituania etenim fines ad Pontum minimè pertingunt, à quo multis absunt milliariis. Dividitur in tres Palatinatus, Vilnensem, Trocensem & Brescianensem.]

Zz 2

II, Ur-

II. Urbibus, vicis atque aedificiis tota regio planè inculta est. Caput est α *Vilna*, German. *Vilde*, ampla ac spatiosa, Cracoviæ magnitudinem exæquans, at lignicis plurimum constans aedificiis. Major equidem hac, at incultior, β *Novogardia*, vulgo *Novvirod*. Clara item atque magna est γ *Kiovia*, vulgo *Kijovv*, ad Borysthenem sita. *Dassavv*, ad Pontum accedens, veterum est δ *Ordessus*, ϵ *Kavvno*, German. *Kavven*, Mulso, quod vulgò *Medum* vocant, nobile est opidum.

Novogardia.
Kiovia.
Dassovv.
Kavvno.

Vilna,

Palatinatus
Vilnensis.
Lida.
Osmiana.
Bierze.
Troensis
Palatinatus.

Troce.
Grodna.

Palatinatus
Brescienensis.

Brescie.
Pinscensis
regio.
Pinscum
opidum.
Novogardia.
Kiovia.
Ordessus.
Couna.

[α *Vilna* à flumine appellata Academiam habet anno 1579 fundatam. Anno 1610. incendio fere tota perierat; sed restaurata deinde est elegantius. Nuper anno 1655 à Moscovitis erat occupata, sed anno demum 1660. à Polonis recuperatur. Vilnensis Palatinatus primum in magno Lituania Ducatu locum tenet. Habet Palatinum, qui *Vilna* Præfectus est, & Castellatum. Lituania Tribunal in ipsa urbe est. Cæterum, opida hic quoque sunt *Lida*, atque *Osmiana*, territoriorum capita, & Ducis *Radzivilli Bierze* cum arce munitissima. Alter Lituania Palatinatus est *Trocensis*, qui Palatinum tantum habet & Castellatum. In Lituania enim non est mos creare minores Castellanos, prout in Polonia fit; ideo quilibet Palatinatus Lituaniae duos tantum habet Senatores, Palatinum & Castellatum. Ipsa *Trocensis* urbs quatuor à *Vilna* miliaribus distat, inter paludes sita. *Grodna* ad *Chronum* fl. vulgo *Memel*, posita est. Flumini isti *Sigismundus III.* pontem imposuit ligneum quidem, sed ita affabre factum, ut similem Polonia non habeat. Tertius Palatinatus hic est *Brescienensis*, *Lublinensi* Sarrapia vicinus; præcipua opida habet *Camenecciam*, *Cobriniam*, *Janoviam*, *Voiniam*, *Rosofiam*, *Ulodavam*, *Bialam*, ubi Palatinum Ducum *Radzivilorum* pulcherrimum est & Gymnasium publicum. *Brescie* arcem habet in scopulo inter *Bugum* & *Muchavecium* fluvios sitam. *Pinscensis* regio proprios habet magistratus tam terrestres, quam castrenses. *Silvis* & paludibus regio illa obsita, piscium, mellis & ferarum copia celebris est. Habet *Pinscum* opidum; cujus opidani mercaturam exercent, Græcica religioni ut plurimum addicti. β *Novogardia* *Russie Albæ* urbs est. γ *Kiovia* in *Russia rubra* Palatinatus caput est. δ *Ordessus* ab *Ortelio* ad *Sagaricum* ponitur sinum: à *Ptolemao* autem ad *Axiacem* fl. collocatur. ϵ *Couna* *Samogitia* opidum ad *Chroni* seu *Nemini* ripas est, illam à Moscovitis in nupero bello captam Poloni recuperarunt anno 1661.]

RUSSIA NIGRA.

Russicæ Nigriticus.

III. Provincia hæc inter Poloniam Minorem, Voliniam, Lituaniam, Podoliam, Moldaviam, Transilvaniam, & Hungariam sita, Minor dicitur α *Russia*, live *Russia Nigra*, Pol. *Czarna Rusz*, ad differentiam Majoris sive *Albæ*, quod est Moscoviticum Imperium. Latine

Sanocense.
& Halici-
ense,

curfiones, munita. Opida verò celebriora sunt, Samboria, Jaroslavia nundinis clara, Resovia cum arce. Pagos multos hic inhabitant Germani, à Polonis olim eò traducti. Tertium territorium est Sanocense Ungaria montibus & Transylvania vicinum. Quartum est Haliciense Transylvania & Moldavia finitimum, Tyra fluvio è Carpathiis montibus orto ferè medium secatur. Ejus pars Australior trans Tyram posita, vulgo Pecucia appellatur. Opidum praeipuum est Halicia. Pecucia verò caput est Sniatinum ad Prutum fl. nundinis annuis hand ignobile opidum. Cis Nestrum sive Tyram est Podocum arce munitum.]

PODOLIA

Podoliae
fines,

VI. *α Podolia, Pol. Podole, inter Moldaviam, Russiam Nigram, Voliniam & Lituaniam sita, vastissimis campis, pecori quam hominibus alendis benignior, pascuis gaudet mirum in modum luxuriantibus; adè ut boum ingentium immania cornua vix è gramine appareant.*

[α Podolia Russia Rubra pars territoria habet Camenecense, Trembuliense, & Laticzoviense.]

Kamie-
nyeck,

VII. Caput regionis est *α Kámienijecz*, urbs mira ac stupenda ratione in arduo saxo condita; qua re, cum sapius à Tattaris, Turcis ac Valachis peteretur, inexpugnabilis exstitit. Reliqua loca sunt *Chmielnik, Tzudnovv, Bratzlavv & Orczakovv*, quod Tattari occupatum tenent.

Cameneecia,

[α Camenetia XXX miliaribus bene longis distat à Leopoli versus Ortum hybernium: habetq; duos Episcopos Romano-Catholicum & Armenum. Urbem istam hodie Turcae tenent. Secundo ab hac urbe lapide est arx Potociorum Paniouce dicta à Johanne Potocio, Palatino Braslaviensi exstructa, celebris oppugnatione Turcica, quae contingit anno 1621. Opida porro in Podolia praeipua sunt Tremboula, Latiszovia, Husiatinum, Barum, Czartcovia, Janovia, Zincovia, Misazibozia, Jesupolis, Grodecia, Jaelovecia, Satanovia, Zuaneecia, Tarnopolia, Kitaigrodum, Dunaigrodum & alia, singula ferè ob Tartarorum irruptiones munita. Podolia enim continuis ferè Barbarorum incursionibus vexatur, quae si pace frui posset, certè nec Italia aut Hungaria soli ubertatem & divitias invideret. Senatores hujus Palatinatus sunt tres, Episcopus Camenecensis, Palatinus Podoliae, & Castellanus Camenecensis.]

Podoliae
opida,

Chmiel-
nicum,
Braslavi-
ensis
Palatinatus
opida,

Chmielnicum ad Braslaviensem pertinet Palatinatum, qui ultra Podoliam in Tartarorum finibus positus nomen habet à Braslavia ad Rogum fl. sita. Vinnicza hic nobilitatis conventu & judicio nobilis est. Præterea in hoc Palatinatu opida sunt Morachua, Jarosovia, Zitomiria, Sarcgrodum & Felskinnm. Senatores hic sunt duo, Palatinus & Castellanus. In duo distinguitur Palatinatus territoria, Vinnicense & Zitomiriense.

Cetc.

Ceterum Russia Rubra ascribit Starovolscius quoq, Palatinatum Czernie- Palatinatus
choviensem, Russia Nigra partem, quam Moscis adeptam Uladislaus IV. Po- Czernie-
lonia adjunxerat. Habebat Palatinum & Castellatum. Ceterum Palatinatus choviensis,
Podolia, Kioviensis, & Bratzlaviensis terra hodie vulgò Ukraina nomi- Ukraina,
nantur. Hac provincia hodie in partes scissa; quarum alie parent Turcis, alia
Moscovitis subsunt.

CAP. XXVI.

Volinia, Podelasia, Masovia, Livonia,
Samogitia.

VOLINIA.

I.

Volinia, Pol. *Vvolin*, inter Poloniam, Lituaniam & Rusiam Ni- volinia.
 gram porrecta, opida præcipua habet, *Lutzko, VVlodimir, &*
Krzemieniec.

[^a Volinia, sive Volhynia Palatinatus Kiovia occidua, in duo dividitur territo- volinia,
 ria Cremeneense & Luceorienſe. Habet Senatores tres, Palatinum Ca-
 stellatum Volhynia & Episcopum Luceorienſem, qui sedem suam habet in arce,
 ut Ruſſorum Episcopus in urbe suam. Alius etiam Ruſſorum Episcopus sedem su-
 am habet Volodomiræ. Opida in hoc Palatinatu præterea sunt, Rubesovia,
 Socialia, Czattoriscum, Oleſcum, Orilovia, Brodi, Olika, Cremeneſcia
 territorij sui caput, arcem in saxo eminentissimo ostentat; Visniovecia, Zasla-
 via, Constantinovia, Baſilea, Dubna, Zbaravia, Ostrogium, Derma-
 num, ubi Monachi Ruſſici S. Baſilii; & Miedireczum, pleraq, munita loca.

Volhynia conterminus est Palatinatus Belzenſis, Leopoliensium & Chel- Belzenſis
 mensium terris vicinus, qui duos habet Senatores, Palatinum & Castellatum Palatina-
 Belzenſem. Ipsa urbs Belza inter paludes sita est. Palatinatus hic in quatuor di- tus,
 viditur territoria, Belzenſe, Buſcenſe, Grodlenſe, & Grabovecenſe. Belza.

Inter Volhyniam & Palatinatum Lublinenſem est Terra Chelmenſis. Urbs Terra
 Chelma duos habet Episcopos, Catholicum & Ruſſum; sed Catholicus ca- Chelmen-
 thedra Grasnoſtaviam translata est. Terra hac in duo territoria diviſa ſis.
 duos habet Senatores, Episcopum & Castellatum Chelmenſem. Opida Chelma.
 præcipua hic sunt Chelma, Rozana, Vlodavia & Crasnoſtavia ad Ve- Zamolſci-
 prum ſc. quo Maximilianus Archidux Austria ad Polonia regnum evocatus, um.
 ab adverſa factione Johanne Zamolſcio Duce victus, in cuſtodiam dedu-
 ctus est. Qui Zamolſcius in vicinia iſta condidit Zamolſcium opidum, quod
 Academia ornavit.]

PODELA S S I A.

Podelassia,
Podelassia
sive Podla-
chia Pala-
tinatus.

II. *a* Podelassia, Pol. *Podlasze*, inter Lituaniam, Masoviam & Borussiam posita, Lituaniae quondam pars, singularis postea provin-
cia facta, Poloniae titulo accessit. Loca notiora sunt, *Bielsko. Ty-
koczyn, Augustow.*

[*a* Podelassiae, sive Podlachiae Palatinatus Masovia tribuitur à Starovolscio.
Habet duos Senatores, Palatinum & Castellatum Podlachia. In tria distin-
guitur territoria, Drögiczynense, Mielnicense, atq; Bielscense, secundum tria
opida praecipua.]

MASOVIA.

Masovia.

III. *a* Masovia, Pol. *Mazowsze*, German. *die Masau*, inter
Borussiam, Poloniam & Podelassiam sita, suos habuit antè Duces;
quorum stirpe extincta, Ducatus ann. c15 15 xxvi. Poloniae titu-
lo insertus est. Caput provinciae est *ß Varsavia*; Pol. *VVarzawa*.
German. *VVarzau* regni comitiis, quae hic haberi consueverunt, ce-
lebris.

Masoviae
divisio,
Dobrinensis
Terra.

[*a* Masovia Starovolscio, ex quo pleraq; haec de Polonia desumpta sunt, dividitur in
quatuor Palatinatus, Plocensem, Podlachicum, de quo jam dictum; in eum,
qui peculiariter Masoviae nomen retinet, atq; Terram Dobrinensem. Dobri-
nensis Terra inter Cujaviam & Prussiam posita, in tria dividitur territoria,
Dobrinense, Ripinense, & Libnense. Præter ista tria opida, Skompe opidum
hic est alicujus nominis. Senatores Terra Dobrinensis sunt Castellani tres, Do-
brinensis, Ripinensis, & Slonnenensis.

Plocensis
Palatina-
tus.

Palatinatus Plocensis inter Vistulam & Prussiam jacens in quatuor di-
stinguitur territoria, Plocense, Zaworense, Mlavense, & Stenenense. Ha-
bet Senatores quinq; Episcopum, Palatinum & Castellatum Plocenses: de-
inde Raciazensem & Siepercentem Castellanos.]

Masoviae
Palatinatus.

Masovia ipsum Palatinum habet Generalem, atq; Castellanos septem,
Cyrnensem, Varsoviensem, Vifnensem, Vifegradensem, Zacrocimen-
sem, Ciechanoviensem, & Livensem. In duodecim dividitur territoria,
Cyrnense, Vifnense, Zembroviense, Varsoviense, Nurense, Vifsegro-
diense, Zacrocimense, Ciechanoviense, Lomzense, Rozanense, Ma-
coviense, & Livenle. Præter haec territoriorum capta, nobiliora opida hic sunt
Pultovia, Czerniensium ad Vistulam, Mifcum, Varca, Vengrovia, Gar-
volinia cerevisiae bonitate nobilis, Stanislavovia, Brocum, Vifcovia, Seroicz,
Lomza & demum *ß* Varsovia, Poloniae centrum, quadraginta milliaribus à
Posnania & Cracovia distans. Habet palatinum regium à Sigifundo III. ma-
gnifice exstructum: itemq; extra urbem aliud Viasdoviae Vistulam prospectans.

Varsovia.

In suburbio Cracovia dicto versus Viasdoviam est tropaeum victoriae de Moscis reportata, capella nimirum, in qua sepultus Joh. Demetrius Suiscius, Magnus Dux Moscorum, qui captivus vitam in carcere Gostiniæ finierat, unâ cum duobus fratribus. Nuper anno 1655 Carolus Gustavus Suecorum Rex hanc Polonorum Regum sedem occupârat operibusq; munierat; verum sequenti mox anno praesidiâ Suecicâ à Polonorum Rege ex ea urbe pulsum est.]

LIVONIA.

IV. *Livonia*, German. incolis *Liesland*, nobilissima atque amplissima regio, ab Septentrione Finnico Sinu terminatur; ab Oriente Narva amne & *Peybas* lacu, & Magnâ Rusiæ Lituaniæque latere Occidentali; à Meridie linea ab opido Lituaniæ *Dodina*, in ripa Duinæ fluvii posito, ad *Memmel* Borussiae opidum perducta; ab Occasu mari Suevico. Longitudo summa inter Narvam & *Memmel* mill. xc. Latitudo inter mare & *Dodina* mill. lx. Dividitur in quatuor partes, quarum nomina incolis, α *Esten*, β *Letten*, *Curland*, & *Semigallen*. Harum prima Suedicæ est ditionis, reliquæ γ Polono parent: Insula δ *Oesel*, ad Danum spectat.

[α *Estia* in sex dividitur territoria, *Harriam* *Garnland*; *Viriam*, *Wirland*; *Estia* *Allantakiam*, *Odenboam*, *Jerviam* & *Wikkiam*. In *Harria* est *Revalia* *Harria* *Revalia* munita urbs cum arce; qua anno 1570 à Moscovitis obfessa & oppugnata obsidionem ultra semestre insequentem usq; annum fortiter sustinuit. In *Viria* sunt *Weissenburg*, *Dolsberg* & *Borchholm*. In *Allantakia* sunt *Neuschloss* & *Nerva*, extremum *Livonia* versus Euro-aquilonem propugnaculum, à Moscis anno 1558. expugnatum; postea tamen à Johanne Sueciae Rege captum. In *Odenpoa* sunt *Wernebec*, *Helmct*, *Ringem* & *Derpatum*, quod à Gustavo Adolpho Sueciae Rege Academia ornatum Moscus captum tenebat: sed post Suecis, facta pace, illud restituit. In *Jervia* sunt *Weissenstein*, *Lais*, *Overpolen* & *Vellin*. In *Wikkia* sunt *Hapsel*, *Leal*, *Lode* & *Parnovia*. *Jervia* *VVikkia*]

β *Letta* habet *Rigam* cum munimento *Dunamunda* ad *Duna* ostium. *Lettea*. *Rockenhausen* / *Creisburg* / *Duneburg* ad *Dunam* fl. Item *Wenden* & *Wolmer* ad *Treideram* fl. *Riga*.

γ Omnis illa *Livonia*, excepta *Esthonia*, ejusq; capite *Revaliâ*, anno 1561 *Livonia*, sub Sigismundi Augusti, Poloniae Regis, concessit potestatem, salvis tamen juribus, immunitatibus & privilegiis. At postea 1601 Carolus Sueciae Rex *Livoniam* invasit, ejusque bonam partem subegit. Tandem ipsius filius *Gustavus Adolphus* anno 1621 *Rigâ* per deditionem captâ, reliquam quoq; domuit *Livoniam*. *Mitoviam* quoq; expugnaverat Suecus; sed eum Poloni recuperârunt. Mansere igitur

Oeselia.

tur Churlandiæ Ducis sua; donec nuper anno 1658 ipse Dux insidiis circumventus, cum universâ familiâ in Suecorum veniret potestatem; omnique suâ ditione exueretur: restitutus tamen est hoc ipso anno 1660. *δ* Oeselia ad Danum quidem spectabat; sed ea vi pacis 1645 inita, Suecis tradita est.]

Riga.

Revalia,
Dorpatum.
Venera.
Curlandia.Goldingen.
Mitava.

V. Princeps urbium est *α* Riga, nobile emporium; nec inferior commerciis *β* Revalia, vulgo *Revel*, Esthoniæ caput. Tertia est *γ* Dorpatum, vulgo *Derpt*; Veneda, vulgo *Venden*, Venedico obversa sinui, Magistri militiæ ordinis Teutonici sede nobilitata. *δ* Curlandia, quæ superioribus annis in Ducatum unâ cum Semigallia elata, caput *Goldingen*. Ducum autem sedes *Mitovv*.

Riga.

Churlan-
diæ Dux.

[*α* Riga modo memorata est: eam nuper anno 1656 oppugnabat Moscus; sed ab opidanis simul & presidio fortiter repulsus est; Manet igitur Suecis cum reliqua Livonia, quâ cedere coactus est Moscovita. Anno 1677 urbs Riga igne ab incendiariis supposito magnam accepit calamitatem, ejusque pars melior in cineres redacta. *β* De Revalia, *γ* Dorpat modo dictum est. *δ* Gothardus Ketler ex ordinis Livonici, qui ensigeri appellabantur, Magistro, primus Churlandiæ Dux, auctoritate & nomine Sigismundi Augusti Polonia Regis, creatus est à Ratzevilio Palatino Vilnensi in arce Rigenfi anno 1562.]

SAMOGITIA.

Samogitia.

VI. *α* Samogitiæ Ducatus inter Livoniam & Borussiam situs, nullo *β* neque opido, neque castello, neque eximio aliquo ædificio insignis, silvis ac nemoribus horridus, solo melle, quod hic præstantissimum colligitur, notus est.

Samogitia.

Rosiene.
Couna.

[*α* Samogitia Palatinatum sive Satrapiam non habet; sed multas præfecturas: summusq; ejus Toparcha, vulgo Capitaneus locum in senatu regni cum Episcopo & Castellanis habet. *β* Provincia tamen caput est ad Rosiene ad Dubissam fl. Couna quoque urbs multis celebris, ad Crononis sive Niemini ripas Samogitiæ adscribitur à Starovolsco.]

CAP. XXVII.

De Borussia, & Cassubia: item de Episcopatibus
& Academiis regni Polonici.

I.

Prussia.

Prusia, vulgo *Preussen*, amplissima atque illustrissima regio, fluviis ac lacubus stagnisque frequenter rigua, frumento maximè ferax; qui-

quibusdam dicitur perperam *Borussia*, quasi à Boruscorum antiqua gente, quam Ptolemæus in *Moscovia* tractu ponit, hanc huc transiisse suspicantur. Alluitur à *Septemtrione* sinu *Codano* & *Chrono* ^{Ejus fines.} flumine; ab *Ortu* clauditur *Lituania* & *Podelassia*; à *Meridie* *Moscovia* & *Polonia*; ab *Occasu* *Cassubia*. Porrigitur *in longum* à *Chrono* ^{Magnitudo.} ni ostio, ad *Torunium* urbem in ripa *Vistulæ*, mill. German. xlv. *In altum* ab opido *Podelassia* *Raigrod*, ad *Vistulæ* ostium, totidem. Divisa hodie est in *Regalem*, quæ immediate Regi paret; & *Ducalem*, ^{Divisio.} quæ Marchionibus *Brandenburgicis* in feudum concessa.

[*Prussiam*, *Cruciferorum Ordo Teutonicus*, *Barbaris*, quæ loca tenebant, *Prussia*, aut pulsus aut subactis, sub suam redegerat potestatem; ac novis subinde è *Germania* ^{Crucifero-} deductis coloniis, castellis munitis, opidisque quam plurimis constitutis, res suas firmarat; ut florentissima, paulo antè & circa annum C. 1400. esset *Ordinis in Prussia* potentia & auctoritas. Postè à rebus secundis elati, quum *Lituaniam* Regi *Polonia* eripere conarentur *Cruciferi*, & nova subinde bella moverunt, tandem ingenti prælio ad *Drevanciam* fl. in *Masovia* finibus anno 1410 ab *Uladisla*o victi, bonam *Prussia* partem amiserunt. Quo periculo, fide subditorum liberati, postè inter se feralia aluerunt dissidia, & gravissimis exactionibus & tributis subditorum animos alienarunt. Accessit aliquot *Commendatorum* petulantia tyrannica, quæ arces in urbibus tenebant, & *Dantisci* senatores aliquot ac cives sub amicitia specie in arcem invitatos crudeliter trucidarant; civium & nobilium filios & uxores ad libidinem explendam rapiebant; adeoque subditos illos veluti bello captos, pro mancipiis suis habebant. Tantas injurias quum *Nobilitas* & civitates majores diutius ferre nollent, Culmæ primum convenientes fœdus & societatem ineunt ad libertatem, fortunas & privilegia tuenda; ac decernunt, de injuriis *Magistri Ordinis* & *Commendatorum* apud concilium provincie sive fœderatos subditos queri licere. Quum verò fœdus istud veluti inhonestè factum à *Friderico III.* Imperatore esset pronunciatum, adeoque abolendum; multa quoque *Nobilitati* & civitatibus gravis ^{Prusserum} imposita, ipsique subdidi, amissâ libertate & privilegiis, jussi *Magistro Ordinis* sine recusatione obedire; juramentum fidelitatis *Ordinis Magistro* ^{d. fertio ab} *Ludovico Erlis-* ^{ordine,} *husio* renunciant, & in *Casimiri* *Polonia* Regis clientelam, fidem & defensionem sese conferunt; anno 1454. Fratres igitur ordinis, plerisque arcibus & opidibus amissis, cum *Casimiro* Rege anno 1466 demum coacti sunt transigere his conditionibus; ut *Culmensem* *ditionem*, *Michaloviensem*, *Pomerelliam* universam, unâ cum *Elbinga*, *Christburgo*, *Stuma*, *Tolkemith*, arcibus & territoriis, *Neringâ* insulâ, ac *Warmiensi* *dioecesi*, jure sempiterno *Magister* & fratres *Ordinis* cederent Regi: reliquam verò ulteriorem *Prussiam*, cujus *Konigsberga* caput est, velut *Polonia* Regis feudum possiderent, & in perpetua fide ac clientela *Polonia* Regum manerent; idque juramento tum confirmatum est. Aliquot etiam *Ordinis Magistri* in eas jurabant conditiones, easque observabant. Sed *Frideri-*

Albertus
Prussiae
Dux pri-
mus,

cus Saxoniae Dux, Ordinis Magister, auxiliis ab Imperatore & Germania Principibus promissis, fretus in Poloni verba jurare renuit: & quum bello, quod à Polonis impendebat, se imparem videret, relicta provincia in Germaniam abiit. Post cuius obitum Ordinis Magister electus Albertus Brandenburgensis Marchio Polonia Regi se submittere recusabat; quod & Caesar & Pontifex id aperte prohibuissent. Belli molem aliquamdiu fortiter sustinebat Albertus hic. At quum tantis Polonorum viribus diutius resistere non posset, pacem cum Polonia Rege Sigismundo inuit, quâ Albertus Marchio ex Ordinis Magistro primus Prussiae Dux, & Polonia Regis Vassallus est factus, anno 1525; Prussiamq; illam ultriorē, quæ ex eo tempore Ducalis dicta, in feudum perpetuum jure hereditario accepit. Nuper tamen Rex Polonia Casimirus Brandenburgico Electori Friderico Wilhelmo, qui Prussiam illam tenet, in Ducatum istum plenam concessit & liberam potestatem, omnibus juribus, quæ Polonia Reges in illum habebant, renunciatis.]

Prussia
Regalis,
Dantiscum,

Torunium,

Elbingium,
Mariæburgum,
Grudentia,
Bramberga,
Culmia,
Brauns-
berga,

II. In Borussia a Regali clarissima urbium β Gedanum, quæ & Dantiscum, vulgò Danzighe, nobilissimum Suevici maris Emporium, totius regni granarium, civitas dives & opulenta; moenibus, fossa ac vallo munitissima. Secunda ab hac est γ Torunium, vulgò Thoorn: celebre quondam emporium, antequam Gedanum ad id fastigium perveniret; nunc nundinis maximè clarum. δ Elbingium, vulgò Elbing, Anglorum opibus, qui pannis hic negotiantur, in singularem nitorem indies crescit. Reliqua opida notiora sunt; ε Mariæburgum, firmisimum munimentum; ζ Grudentia, η Bamberga, θ Culmia; hæc antiquissima & opulentissima quondam urbs: ι Braunsberga publico Jesuitarum collegio famigeratum opidum.

Prussia
Regalis

Dantiscum

[α Prussia Regalis in tres distinguitur Satrapias, Culmensē, Mariæburgensem, & Varmiensem. Michaloviense territorium in Satrapia Culmensi est. Satrapia Culmens. opida sunt, Culma, Brodnicia, Grudentum, Padinum, Golubia, Rogozna, Brattianum, Covalia, Copriumicza, Lybavia, & Torunia. In Mariæburgensi Satrapia opida sunt, Mariæburgum, Elbinga, Stuma, Gneovum, Stargardia & Orneta. In Varmienfi, Heilsberga, Brunsberga, Fraunberga. β Dantiscum ad Vistula & Moldavia confluentes, Cluverii nostri patria, à Stephano Polonia Rege anno 1577 oppugnatum, obsidionem fortiter repressit. Postea tamen Regibus suis exstitit fidele, cum in bello Prussico, quod cepit anno 1626. tum maximè nuper, quo Regi Casimiro, serè ab omnibus deserto, fidem omnium ipsorumq; Polonorum opinione majorem firmioremq; præstitit, quæ Regi Regnoq; saluti fuit; certissimum documentum, magnas & munitas urbes firmissima regnorum esse presidia. Dantiscum Gymnasio etiam florēt, virisq; nobilitate, prudentia & eruditione in singulis abundat ordinibus, qui, in sum-

mo licet dignitatis gradu constituti, miram tamen omnibus ostendunt ac probant comitatem & humanitatem. Ad Vistula ostium est munimentum firmissimum, vulgò die Weisselmünde dictum. Dantisco Ortum versus vicinum est cœnobium, Oliva dictum, in quo Pax inter Suecum & Polonum, federatosq; Cæsarem & Electorem Brandenburgicum conciliata anno 1660. & Toronium probe munitum habet Gymnasium, & portem in Vistula flumine: Suecorum miles, quem in nupero bello acceperat urbs, post diuturnam obsidionem difficulter ejectus est à Polonia Rege anno 1658. & anno 1665 à Regis Polonia militibus interceptum est. & Elbingium, ad lacum aqua dulcis, vulgò das frische Saß situm, primum florere cœpit, quum Stephanus Polonia Rex Dantiscum obsidens negotiationes eò transferre studeret: Quod idem molitus est Suecia Rex Gustavus Adolphus bellum in Prussia gerens. Hodie vero Angli Pannorum Stapelam, quam vulgò vocant, habent Dantisci, Caterum Elbingium quoque Gymnasio ornatum est. & Mariæburgum, ad Nogatum positum, arcem habet munitissimam, qua olim Magistrorum Ordinis fuit sedes. & Grudentia ad Vistulam est infra Culmiam. Bromberga cis Vistulam est ad Broam fl. & Culmia, urbs antiqua, apud Vistulam infra Toronium sita, jure municipali, quod per universam Prusiam habetur in pretio, in primis nobilis est. Braunsberga ad Passariam fl. est. A Mariæburgo versus Meridiem est Stuma, ad quod pagus Stumsdorf, qui tractatibus pacis inter Suecos & Polonos inclauit.]

Weisselmünde
Oliva cœnobium.
Toronium.

Elbingium.

Mariæburgum.
Grudentia.
Bromberga.
Culmia.
Braunsberga.
Stuma.
Stumsdorf.

III. Ducalis a Borussia caput ac sedes Ducum est & Regius mons, vulgò Germ. Königsberg, Pol. Królevice urbs nobilis, & celebre maritimis mercimoniis emporium. Est præterea versus Septemtrionem ultima & Memel, arx munitissima.

Prussia
Ducalis.
Regius mons.
Memel.

[a Ducalis Prussia versus Orientem provinciam habet Natangiam, sinu aqua dulcis, Pregelo, Allâg. fl. interceptam: in qua opida Balga, Heiligenbeil / Brandenburg & Greußburg. Inde trans Pregelum versus Septemtrionem sequitur Sambia provincia; ad cujus Occiduum & Boream latera mari Baltico cincta, Zephyro & Boreavehementiore spirantibus, Succinum seu Electrum copiose colligitur. Ad Meridiem habet Regium montem; jacetq; provincia illa Sambienfis inter duos lacus aqua dulcis, quorum alter Regio monti vicinus vulgò das frische Saß dicitur; & alter Sinus Curlandicus das Curische Saß. Ex hoc navigia per Dedictur; & alter Sinus Curlandicus das Curische Saß. Ex hoc navigia per Demam fl. in Pregelum commeant. A Demâ fl. versus Ortum ad Instrum fl. ubi Wesorgenburg est, extenditur Nadravia provincia: & supra hanc, Sclavonia, ad Ndravia. Croni in Lithuaniam ripam, Tilsa opido Prussia ad Ortum est rivum extremamq; Labia & Ragneta sequitur. Hinc Ortum brumalem & Meridiem versus, ad Lithuaniam, Podlassia & Moscovia fines, Sudovia & Galindia provincie Prussiam Ducalem terminant; perpetuis ferè solitudinibus & silvis horrida, tametsi tenuibus opidis, Oleſco, Stradauno, Licca, Johansburg / Ortelsburg & Neides

Prussia
Ducalis
territoria.
Natangia.
Sambia.
Succinum.

Nadravia.
Slavonia.

Sudovia.
Galindia.

Bartonia,
Pomesania.

Sossavia,
Regins
mons.

Memmela
Pillavia.

Neideburg sparsim incoluntur. Introrsum verò ad Alla ripam Orientalem est Bartonia provincia, Natangia & Warmia finitima, agris & opidis frequentibus cultissima: & ad Occidentalem Passaria ripam Pomesania, provincia amplissima, à Wesecà in Drausum lacum illabente, ad Vistulam & Ossam usq; pertinens. Caput ejus est Hollandia; opidaque celeberrima sunt Marienwerder/ Pomesaniensis Ecclesia cathedralis olim sedes: Riesenburg/ Episcopi olim proprium, Rosenberg/ Galsfeld/ Morung/ Liebmul/ Osterrod/ Hoenstein/ & in vicina Sossavia Gilgenburg/ & Soldavia. β Regius mons ad Pregelum jacet, aula Ducali, & Academia, quam Albertus primus Dux Prussia instruxit An. 1544. insignis: tribus distinguitur opidis, ex quibus Academia & templi cathedralis ac Episcopi Sambiensis domicilium, undiq; Pregelus cingit; Loebnicum verò & Veterem Urbem alluit; cui ad Boream Principis Palatium amplum & splendidum, cum insigni Bibliotheca, (ex qua suum Concilii Tridentini Examen collegit B. Chemnitius) colli impositum adjacet. γ Memmela ad Croni sive Memmela fl. & sinus Curlandici ostia sita est. Alter hujus Ducatus portus munitus est Pillavia, per quem naves in sinum citeriorem; das frische Haff/ ac porro Regiomontum, Elbingum, &c. eunt.]

Cassubia.

Conicia.
Slochovv.
Butovv.
Lauenburg.

IV. Cassubia Ducatus, inter Borussiam ac Pomeraniam situs, latior olim erat, quam nunc patet. Quippe tota ea Borussia pars, quæ circa Vistulam Pomerellia nunc dicitur, Cassubia Ducibus antè parebat. At ejus quæ nunc Cassubia nuncupatur, caput est Conicia, Polon. sive Cassubiis incolis Chonitza, German. Konitz, Reliqua opida sunt, Slochovv, Butovv, Lauenburg.

[α Cassubia hujus qui agros incolunt, ex lingua Venedorum cognoscuntur esse soboles.]

Episcopus
& Aca-
demia Po-
lonici Re-
gni.

V. Archiepiscopus in universo regno sunt tres, Gnesnensis, Leopoltitanus & Rigensis. Episcopatus xvi. Academiae duæ, Cracoviensis & Regiomontana.

CAP. XXIIIX.

Moscovia sive Russiae Albæ Magnus
Ducatus.

I.

Russia,
sive Mos-
covia,

Ultimæ Europæ regio est α Russia Alba sive Major, omnium vastissima; inculta, ac paludibus sylvisque invia. Eadem β Moscovia

via à capite suo. Gens ipsa rudis, perfida, servituti supra modum addicta, vulgato nomine nunc *Moscovita* appellantur.

[*a* Russia ista Alba dicta videtur, partim quòd incola colorem istum praeferant; partim quod nivibus campi cooperti diutius quàm alibi durent, & inspectantibus omnia alba repraesentent, ut etiam in naturam animalium color iste transeat. Si quidem ibi lupi, ursi, lepores, vulpes, aliaq; animalia inveniuntur alba, quae aliis in locis nata alium solent habere colorem. Caterùm Russia ista, quae trans Borystheneis fontes est, Starovolsco Russia Nigra appellatur. *β* Moscorum seu Moscovitarum nomen huic Russorum parti ab arce & flumine Mosqua, in Occam & Wolgam se exonerante, tribui captum est, tertio ab hinc seculo, quum Johannes quidam Dux, Danielis filius, sedem suam ibi constituisset; cujus posterì suo quodam fato crescentes, vicinos Russorum populos in multas ditiones divisos, & feraliter inter se dissidentes, paulatim connubiis, successionibus, vi & fraude sibi adiunctos, longè Moschis nobiliores & potentiores, imperio suo subdiderunt. Unde Moschorum nomen in omnes illis subjectas nationes, quarum nomina in titulo suo enumerare magni Moscoviae Duces solent, propagatum est. Chytræus Chronic. lib. I.]

II. Finitur ipsa regio à Septentrione mari concreto; ab Ortui^{Fines Rus-} dem finibus, quibus Europa, hoc est, Obio ac Tanai amnibus: à Meri^{sia.} die Tanai minore, vulgo *Donetz*, Desna & Psola; ab Occasu Borysthene & Narva, lineaque inter horum fontes ducta.

III. Longitudo summa inter promontorium Litarmin, vulgò^{Magnitudo:} Capo Obij, & Psola confluentem, ad opidum *Czerkassy*, implet milliar. German. CCC LXXX. Latitudo inter *Corelenberg* opidum in confinio Finlandiae, & Obium flumen, juxta opidum *Lepin*, mill. CCC.

[Ex quo Sueci magno Moscoviae Duci Ingriam & Careliam extorserunt, Russia ista magnitudinem illam versus Occasum hodie non habet. At versus Ortum, Ducis istius imperium Europa limites transgreditur.]

IV. Dividitur in complures Ducatus ac provincias, quæ ple^{Russiae} rumque à præcipuis urbibus denominantur. Ducatum princeps est^{Ducatus,} Moscovia, incolis *Moskva*; cæteri, *a* *Vvolodimir*, *β* *Mosaysko*, *γ* *Tuver*, *δ* *Ruszoova*, *ε* *Nisfy Novvograd*, id est, inferior Novogardia, *ζ* *Rezan*, *η* *Vvorotin*, *θ* *Smolensko*, *ι* *Bielska*, *κ* *Pleskovv*, *λ* *VVeliki Novvograd*, hoc est, Novogardia magna, *μ* *Bielejezero*, *ν* *Jaroslavv*, *ξ* *Suvie-*
ra.

Principatus
& Provin-
cia.

Voldomi-
ria
Mofaifka.
Tyveria.
Quifzouva
Taropiecz
Novogrodia
infer.
Refan.
Colluga.
Tulla. O-
dojum.
Mfeneck.
Vorotina.
Smolenscū.
Drohobus
Vialma.
Mofaifko.

Bielska.
Pleskovia.

Novogro-
dia magna.

ra. Principatus, o Roflov & π Susdal. Provinciae, VVolska, & Còrella, o VVologda, τ Ufliug, υ Duvina, φ VViatka, χ Jughora, ψ Fetzora, ω Con-
dora, 1. Permen, 2. Czeremyfi Nagorni, 3. Czeremyfi Logovvi, 4. Morduva,
5. Kargapole, 6. Megrina.

[a In Volodomiriensi Ducatu Volodomiria civitas XXXVI. miliaribus Mo-
fcoviâ diftat. β Mofaifka XIIIX. miliar. commun. ab eadem jacens Moscovia
ad Smolencensem pertinet Ducatum. γ Tyverienfis Ducatus inter Rufovien-
sem & Vlodomiriensem eft ipfa urbs Tueria à Moscovia verſus Occafum Solis aſti-
vum jacet XXX. mill. Germ, δ In Rufovienſi eft quoq, Taropiecz civitas.
ε Novogrodia Inferioris Ducatus caput eft ad Occa & Volga confluentes C.
miliar. commun. à Moscovia ζ Refanenfis Ducatus inter Occam & Tanaim
fluvios jacet, in qua Refan, Colluga ad Occam fl. Tulla ad Upa & Tulla conflu-
entes, Odojum ſive Odo caſtrum ad Tulla & Occa confluentes, à quo Meridi-
em verſus eft locus paluſtris Mfeneck LX. miliar. à Moscovia jacens caſtrum
dirutum, quod vicinorum aſylum eſſe ſolet à Tartariſ metuentium. η Voroti-
nenſis Ducatus caput Vorotina XXXIX. miliar. à Moscovia jacet. θ Smo-
lenſcenſis Ducatus L. miliaria patens ad Boryſthenem eſt. In eo prater Smolen-
ſcum urbem ſunt opida illuſtria Drohobus, Viſina, & Mofaifko. Smolen-
ſcum à Moscovia LXXX. abeſt miliaria, in editiore loco poſitum, muro ſex ex-
bitos lato, LII. turribus firmum, ſpeculam & propugnaculum in medio urbis ha-
bet in monte excelfiore. Urbs hac à Baſilio Moſchorum Duce capta eſt anno
1514. die 30. Julii, quum illa ante centum annos eodem menſe, in Vitoldi Lithua-
norum Ducis poteſtatem primùm veniſſet. Sed Sigifmundus III. Polonia Rex An-
no 1611. eam recuperavit. Anno demum 1632. medio Novembri à Moscovitis co-
pta eſt obſideri; eamq, fortiter ſuſtinuit obſidionem, donec ſequenti anno Ula-
diſlaus IV. Polonorum Rex cum exercitu adventans ſpem liberationis oſtenderet:
ac tum ipſi obſeſſores Moscovita à Poloniſ obſeſſi, in eas redacti ſunt anguſtias, ut
liberum diſceſſum ſupplices peterent, & à elementiffimo Rege impetrarent, diſceſſe-
runt primo Martii 1634. Attamen An. 1654. à Moscovitis oppugnata, & capta
eſt urbs illa & ab iſdem hodie tenetur. Inter Livonia & Lithuania confinia eſt
Ducatus Bielska, cujus civitas Bielska, haud procul à fl. Duna, LX. mill. à
Moscovia. * Pleſcovienſis Ducatus caput Pleſkovia, Ruſſis vocatur Pſkovv,
ad Pſkovam fl. haud longè à lacu eſt, qui Peipus vulgò dicitur XXXVI millia-
ribus à Novagardia ſita, per civium diſcordiam in Moscovita venit poteſtatem.
Anno Chriſti 1509, olim urbs libera ſola in toto Moscovita Imperio muris cin-
cta, & in tres partes diviſa, quarum ſingule ſuis clauduntur mœnibus. λ Novo-
grodienſis Ducatus habet Novogrodiam magnam, ampliſſimam olim & poten-
tiſſimam totius Ruſſia civitatē, XL. miliaribus à Nerva Livonia portu, XXXVI.
à Pleſcovia, CXX. à Moscovia ad Lovvatam fl. ſitam. Emporium olim fuit cele-
bre, ab Hanſa Teutonica mercatoribus frequentatum; ſed inde per tyrannidem
& injuriam ipſius Ducis Johannis Magni, qui primus ſe totius Ruſſia ſcripſit Mo-
narcham

narcham & Johannis Crudelis fuit avus, ejecti sunt ann. 1494. quum urbem illam per septem annos bello fatigatam cepisset anno 1477. De hac ipsa urbe Russis proverbium est: Quis contra Deum valet, & magnam Novogardiam?

Circa initium nostri seculi capta nihilominus est à Suecis haud ita magna manu.

μ Bielejezero ad stagnum album haud procul Novogardia est. Ejusdem nominis arx in stagno albo condita est; quo bellit tempore thesauros suos reponit Magnus Moscovia Dux. ν Jaroslaviensis Ducatus ad Volgam est, ut & ipsa urbs. ξ Severiensis Ducatus finitimum habet ab Ortu Verotinensem & Resanensem Ducatus; à Meridie campestris deserta, à quibus per Sem fl. distinguitur; ab Occasu Lithuania est conterminus; à qua Borysthene eum dividit: à Septentrione Smolenscensem & Moscoviticum Ducatum attingit. Habet civitates Novogrod, Severski, Czernikovv, Potivvolo. Hunc Ducatum Moscovia Dux, Johannes Magnus modo memoratus, sub suam redegit potestatem. ο Rostovia à Jarislavia versus Meridiem est XXXIV. milliariibus à Moscovia distans. π Sufdal inde versus Ortum ad Clesmam fl. ς Corelia hodie in Suecorum ditione est. σ Wologda ad Septemtrionem est. τ Ustiuga ad Jugam fl. est. υ Dvina est ad Duinam fl. unde nomen habet. φ Wiatka ad Orientem jacet ubi opidum Wetkal. χ Jughoria habet Juhri opidum; Unde olim Hungari prodiisse feruntur. ↓ Pietzora inde versus Septemtrionem, ubi ejusdem nominis opidum & flumen est. ω Condora iidem versus Septemtrionem ad Turam fl. ubi Wirchaturia opidum. 1. Permia à Condora versus Meridiem est; ubi Permavelick op. At porro in his partibus Septemtrionalibus remotissima Europa provincia sunt Sibiria, cujus caput Tobol civitas. Obdora ad litus septemtrionale est. 2. Ceremisli regni Casani Tartari appellantur: ac Nagorni, quod montana incolunt: sicut 3. Ceremisli Logovvi à fœnorum struibus dicuntur. 4. Mordvva ad Meridiem est Resania vicina. 5. Kargapolia à Moscovia versus Septemtrionem, jacet. 6. Sicut & Megrina. Supererat Claletz provincia, quæ Casan regnum Tartari in Asia attingit.]

Bielejezero.
Jaroslavia.
Severienſis
Ducatus.
Novogrod.
Severski.
Czernikovv.
Potivvolo
Rostovia.
Sufdal.
Corelia.
Wologda.
Ustiuga.
Dvina.
Wiatka.
Wetkal.
Jughoria.
Juhri.
Pietzora.
Condora.
Wirchaturia.
Permia.
Sibiria.
Tobol.
Obdora.
Ceremisli.
Nagorni.
Mordvva.
Kargapolia.
Megrin
Claletz.

IV. Urbes in hac regione cunctæ constant ligneis ædificiis, ac luto illitis: amplæ quidem sunt, sed quarum viis sæpe latisimi campi intercedant. Caput imperii est α Moskvva; urbs supra modum atque fidem magna, ut quæ quadraginta unum & quingenta ædificiorum millia complectitur. Arx est in ea magni Ducis, quem incolæ Czar, id est, Imperatorem vocant, Domicilium viginti millium hominum capax; quos præsidii causa Magnus Dux perpetuo alit.

[α Urbs illa divisa est in quinq. partes, quarum 1. est Kremelena-gorod: id est, aula Imperatoris. 2. Kitay-gorod, id est, urbs media. 3. Tzar-gorod, id est, urbs Casarea. 4. Skorodom, id est, urbs exterior. 5. Streletzka Sloboda, id est, vicus militaris. Arx in ea dupla est, Kyr-ygorod & Balsa-

gorod; quas ab una parte Mosqua fl. ab altera Neglina fl. alluunt. Ad Sagitta jactum, inde est curia, quæ Opryzna dicitur, id est, separata habitatio, à Johanne Basilide anno 1565. exstructa, in qua Magnus Dux cum presidio XX M. satellitum solitus est habitare. Prohis, & exteris ad potandum procrevibus trans Mosquam fl. opidum Nialeuki exstruxit, ubi illis ad nauticam usque potare est concessum.]

Wolodi-
mir.
Usting.

S. Nicolai
Archangeli
op.
Bieleje-
zero.

V. Reliquæ urbes sunt totidem ferè, iisdemque nominibus, quot Ducatus ac provinciæ. Quarum α Wolodimir caput erat antè Imperii. β Usting celeberrimum totius Russiae in mediterraneis emporium. Maritima emporia sunt γ S. Nicolai & δ S. Michaelis Archangeli opida, à Belgis, Anglis, & Germanici Suevicique maris accolis frequentata. In opidum Bielejzero, quod in lacu conditum, bello ingruente, thesauros Magnus Dux abscondit. Sunt præterea Magni Moscoviæ Ducis imperio subiectæ Tattarorum quædam nationes Asiaticæ, de quibus postea in ipsa Asia.

Wolodi-
miria.
Usting.
S. Nicolai
op.
Archangeli
op.
Moscorum
proceres.
Moscovitici
soli natura.
Moscovita-
rum mores.

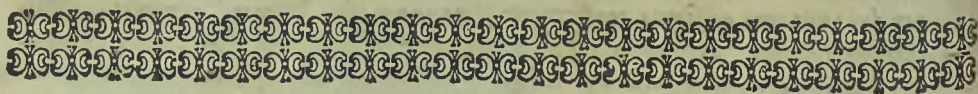
[α Wolodimiria Russia caput erat ante Moscoviam urbem. β Usting memoratum est hoc ipso capite. γ S. Nicolai opidum ad sinistrum Duina fl. ostium est, quo in mare Album se exonerat. δ Ad ejusdem Duina ripas Archangeli opidum jacet. Reliqua Moscovitici Imperii civitates illustriores sunt modo memorata, Novogardia, Plescovia, Tveria, Smolenscum, & Vologda centum à portu S. Nicolai distans milliariis. Moscovitica tellus, sub rigido posita celo, fert tamen cannabis, lini & mellis magnam copiam. Pelles pretiosæ inde exportantur. Duina fl. sicut Nilus agros vicinos inundatione sua fecundat. Equos habet parvos, sed generosos, & falcones optimos. Lupi fere omnes ibidem sunt nigri, ac ea de causa terribiliores. Caterum Duces aut Comites, qui Dominium utile in bonis feudatibus liberum possideant, & ad heredes eadem transmittant, in Russia ista nulli sunt. Addidit quidem Magnus Dux nonnullis pagos & agros, sed rusticorum operis nihilominus utitur, & quum libet, rursus adimit, adeo ut absolutum in subditos omnium rerum habeat imperium, & instar Numinis à subditis colatur, eiq. obedientia omnibus in rebus, absque ulla recusatione præstetur. Nam quicquid ille agit, aut molitur, quantumvis sit iniquum, Dei voluntate ac nutu geri existimant. Nobilis à Duce, aut rusticus à nobiliis fustigatus insuper gratias agit, quod Dominus servum suum ita emendare dignatus sit. Summum religionis & pietatis studium præ se ferre princeps Moscorum, ipsiusq. proceres videntur, dum singulis diebus ordinarias preces suas absolvunt, & templa sua creberrimè adeunt. Episcopi in universo Moscorum imperio sunt XI, quos Vladicæ, id est, Oeconomos & dispensatores suâ linguâ nominant: sacerdotes verò seu presbyteros, Poppo & Archipoppo. Horum Metropolita, qui à Constantinopolitano Patriarcha olim confirmabatur (nunc à solo Magno Duce delectus per

Moscovita-
rum Epi-
scopi.

per duos aut tres episcopos consecratur, ac quum libet Principi, remouetur Moscoviæ residet. Archiepiscopi metropolitæ subiecti sunt duo, alter Novogardiæ Magnæ, alter Rostovii sedet. Reliquorum octa Episcoporum sedes sunt; Moscovitica Smolenscum, Casanum, Tueria, Refania, Susdalia, Vologda, Colurū Religio, mna, & Cortiza. Eliguntur autem Episcopi ex monachis, veluti sanctioris vitæ hominibus, quorum monasteria frequentissima in Moscovitico Imperio sunt; omnia tamen ejusdem vestitus & ordinis, cujus D. Basilium autorem referunt. Christianam enim religionem à Græcis Russi primum acceperunt circa annum C. 980. quum Anna, Soror Imperatoris Constantinopolitani, Vlodo-viro Russorum principi Kyoviae sedem habenti, nupta esset. Episcopi verò suas diœceses raro aut nunquam ipsi invisunt, nequā suspicionem conspirationis cum subditis præbeant tyranno; sed in monasteriis ἡγούμενοι seu præpositos, & in opidis quibusdam laicos, vitam sacerdotum observantes, habent. In scholis legere duntaxat & scribere docentur pueri; nec Academia aut collegia in universo existunt imperio Moscovitico; tum ut herescon, quas per eruditionem excitari putant, occasiones prædantur; tum, ne Principe ipso sapientior aut doctior quis videatur. Quem solum omnia, præsertim ad omnium gentium religiones pertinentia, scire, & omnes modos ac difficultates uno verbo posse expedire, subditis persuasum est. Conjugalis amor plerumque frigidus est; quoniam sponso copia non datur sua videnda sponsæ, nisi post nuptias. Quartâ demum uxore defunctâ non licet viduo quântam ducere. Divortia permittunt. Morienti testimonium datur vitæ acta à sacerdote scriptum, ut divus Petrus, cœli janitor, eo visò, statim intro-mittat tale offerentem. Moscici versus Meridiem finitimi, & jam perpetui ferè illorum hostes, olim patroni & superiores Domini erant, Crimei Tatar. De rebus Moscoviticis plura cogniturus legat comment. Pau-

li Jovii de legatione Basilii M. & commentarios rerum
Moscoviticarum Sigismundi ab
Herberstein.

LIBER QUINTVS.

CAPUT I.

Summa Asiae descriptio.

I.

xplicatis omnibus Europæ partibus, tempus est *Tanai* tra-
jecto *Asiam* ingredi. Hæc quippe Europæ connexa, imo
innexa, cum & *Scythia*, *Asiatica* gens, in Europam amplis
limo tractu protendantur, & *Sarmata*, gens Europæa, ul-
timos fines in *Asiam* non minori tractu extendant.

*Asia nobi-
lissima ter-
ræ pars.*

II. Ipsa terra *Asia* ab initio rerum omnium nobilissima; ut
quæ prima genus mortalium intra se conspexit & in alias mundi par-
tes emisit. Prima gentium, ritus, sacra, mores, rationemque viven-
di alias docuit. Hæc denique est, quæ Deum ipsum humana specie
Unde dicta, tulit. Dictam Græcorum alii volunt ab *Asia* Nymphæ, Oceani & *Tethyos* filia, *Japeti* conjuge; alii ab *Asio* Manei *Lydi* filio.

Fines.

III. *Fines* sunt ab *Septentrione* Oceanus *Scythicus*; ab *Oriente*
mare *Eoum*; à *Meridie* mare *Indicum*, sive *Rubrum*; ab *Occidente*
Sinus Arabicus, & *Isthmus* qui est inter *Sinum Arabicum* & *Mare In-*
ternum: atque inde maria *Phoenicium* & *Ægæum*, *Propontis*, *Pontus*,
Mæotis lacus, *Tanais* amnis & *Obium* flumen.

Magnitudo.

IV. *Longitudo* ejus summa est inter *Hellepontum* & *Malac-*
cam extremum *Indiæ* emporium mill. Germ. c l o C C C. *Latitudo* in-
ter fauces *Arabici Sinus* & *Tabin* promontorium, quod est ad fretum
Anian, mill. c l o C C X X.

*Asiæ Divisio
antiqua.
Majoris
Asiæ pro-
vinciæ.*

*Asiæ mino-
ris provin-
ciæ.*

V. *Divisa* fuit olim universa in *Majorem* & *Minorem*. Regio-
nes quas *Major* complectitur sunt istæ: *Sarmatia Asiatica*, *Scythia Asia*
tica. *Serica*, *Sinæ*, *Indiæ*, *Insulæ ad Indias*; in *Continenti* rursus *Gedrosia*,
Carmania, *Drangiana*, *Arachosia*, *Sogdiana*, *Paropamisus*, *Bactriana*, *Hyr-*
cania, *Margiana*, *Parthia*, *Persis*, *Susiana*, *Media*, *Albania*, *Iberia*, *Col-*
chis, *Armenia*, *Mesopotamia*, *Assyria*, *Babylonia*, *Arabia*, *Syria*, *Pala-*
estina,

ASIA
Antiqua et
Nova

M. Hüller sc.

Asia, Phœnice, Cilicia, Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia, Pamphylia, Lycia, & Insula Cyprus. In Minori sunt hæ: *Phrygia, Mysia, Lydia, Caria, Æolis, Jonia, Doris, & Insula Rhodus.*

VI. At hodie tota Asia in *quinque* potissimum dividitur par-
tes; quarum *I. Tartaria; II. China; III. India*, sub quibus insulæ adja-
centes; *IV. Persarum sive Sophorum imperium*, sub quo comprehendi-
tur *Armuzia* peculiare regnum; *V. Turcicum Imperium.* Nova Asiæ
divisio.

CAP. II.

*Scythia Asiatica & Sarmatia Asiatica; item
Serica & Sogdiana.*

I.

Prima igitur Asiæ, post Tanaim, est *Scythia* ipsaque gens *Scythæ*, *Scythia*
quos Persæ *Sacas* appellavere à proxima gente: antiqui *Arimeos* Asiatica.
dixerunt. In Europam usque ad Istri ostia extendi, supra demon-
stravimus; ubi etiam fines eorum explicuimus.

II. At *Scythia Asiatica* fines habet, ab *Occasu* eosdem quos ipsa Ejus fines.
Asia atque Europa: ab *Septentrione* mare Scythicum sive Concretum
ad *Tabin* usque promontorium; ab *Ortu* mare Eoum, & Auxatios Ca-
liosque montem, quibus à *Serica* hodie *Cataja* regno determinatur; &
Ottorocorum montes, quo à Sinis sive Chinesibus discernitur: à *Me-
ridie* Emodos montes, quibus ab Indiis; & *Sogdia* Oxiaque juga, qui-
bus à Persarum submovetur imperio; dein mare Caspium; mox *Cau-
casum* montem, quo ab Albania; & *Coracem*, quo ab Iberia & Colchi-
de separatur.

III. *Longitudo* ejus atque *Latitudo* nobis in Europa dictæ sunt. Magnitudo,
Complectitur autem hodie totum Tartariæ Asiaticæ nomen, si re-
gnum *Cataja* excipias, quod Seres populi olim tenuere; & *Zagataja*
partem nomine *Ocrage*, quam Sogdii. *Divisa* fuit in *Sarmatiam Asia-* Divisa.
ticam, *Scythiam* intra *Imaum* montem, & *Scythiam* extra *Imaum* mon-
tem.

SARMATIA ASIATICA.

IV. *Sarmatarum Asiaticorum* regio includitur fluminibus Tanai Sarmatia
& Rha, sive *Volga*, mari Hyrcano, Ponticoque, & montibus *Corace* Asiatica.
Bbb 3 Cau-

Caucasoque. Nunc *Tattari Czerkassi* eas terras tenent. Populi in ea à veteribus Geographis recensentur innumeri; at clari *α Turca*, sive *Turci*, qui Turcicum condiderunt Imperium. Pratercà *β Amazonum* muliebre genus, omnium clarissimum.

Turcæ.

[*α Turcæ à Thogarma orti inter Mæotin paludem & Caspium mare ad Septentrionale Caucasum collocantur ab auctoribus. Isti verò ex Septentrionibus per Caucasias portas irruerunt, vicinasq; secum traxerunt gentes, nempe Comaros à Gomer, Massagetas à Magog, Tauros à Thubal & Moscos à Meschec ortos (Mosci hi inter Caspium mare & Pontum Euxinum, ubi Albania, Iberia & Colchis, ad Caucasum usq; montem incoluerunt; Armeniæque partem ad Euphratem: ne quis eos cum Sarmatis Europæis hodiernisq; Russis sive Moscovitis confundat, Plinius, Mela, & Herodotus unanimi consensu supra Caucasum circa Mæotin paludem & Tanain amnem ponunt Sarmatarum nationem Turcas. Et huic regioni rectè conveniunt, quæ Ezech. cap. 38. & 39. proloquutus est. Quando verò hoc Turcarum cœperit imperium, hujus libri cap. 25. dicitur. β Amazones Sauromatæ, gens muliebris & bellicosa, auctoribus decantatissima, juxta Tanaim habitantes, Trojanorum adversus Græcos auxiliatrices, appellationem habent ab *α* privativa, & *μα* & *μα* mamma, papilla, ut vult Eustathius in Dionysium, quòd adurerent dextras infantium mammas, ut ad sagittarum ictus & dimicandum cum hoste expeditores forent, sicut etiam Justinus lib. 2. prodit. Ex sedibus istis egressæ ad Thermodontem fl. in Cappadocia confedere. Ibi regio Amazonum est & mons, ex quo Thermodoon fl. oritur. Ab eisdem Ephesus urbs Asiæ Minoris, Joniæq; caput, condita traditur. Fuere & tales, si credimus Diodoro, ad mare Hyrcanum, & in Libyam: imò hodie, sicut Hispani tradunt, ad flumen dictum Rio de las Amazonas apud Americanos sunt Amazones. Sed & maximam Atlantici maris insulam quandam habitatam ab illis, apud eundem Diodorum invenies.]*

Amazones.

SCYTHIA INTRA & EXTRA IMAVM montem.

Scythia intra
& extra
Imaum
montem.

V. Reliqua Scythia Asiatica in duas dividitur partes; quæ Occidentem spectat, *Scythia intra Imaum* montem; quæ Ortum, *Scythia extra Imaum* dicitur. In Scythia intra Imaum montem populi inter alios fuerunt *α Sassones*, unde quidam Saxones in Germania ortos nugantur: & *β Sacarum* gens magna, nunc *Turckeslan & Tagalistan*, in confinibus Indiae. Atque in his populi omnium Scytharum nobilissimi *γ Massagetæ*.

Sassones.

[*α Sassones isti versus Septentrionem ad Margum ponantur fluvium. Sunt qui nomen Saxones à Sassonibus; verum etiam Cimbro à Cimmericis, Minios à Mysiis, Thuringos à Tyrageris, Cauchos à Canconibus, Frisios à i brygionibus*

aliosq; populos aliunde deducunt, nuda vocabulorum allusione decepti, omnibus licet antiquis sacrarū juxta ac profanarum historiarum monumentis reclamantibus. & Sacæ Sogdianis finitimi sine urbibus per deserta habitant. Ab Occasu ha-Sacæ, bent Sogdianam; à Septentrione Scythiam intra Imaum montem; ab Ortū Scythiam extra Imaum; à Meridie Indiam intra Gangem. Massagetarum fines Massagetæ ita describuntur ab auctoribus, ut à Septentrionibus Oceano; ab Occasu Obio & Rha amnis; à Meridie Caspio mari, & Oxo fl. fuerint inclusi. Ab his Cyrus Persarum Rex cum exercitu extinctus est.]

VI. Fluvii universæ Scythia celebres sunt α Obius, & β Paropamisus, ad quem nunc urbs Camul, uterque mare Septentrionale petentes: γ Jaxartes, nunc Chesel; & Rha, nunc Volga, & Edel, in mare Hyrcanum erumpentes.

[α Obius fl. antiquioribus Carambucis, unde Carambica, Hyperboreorum gens insulani. E regione ostii ejus insula illa est Nova Zembla, olim Elixona, hanc minor Sicilia, teste Hecateo. Ab Obio flumine Riphæi montes, & Obii seu Obia juxta appellati sunt. Celtica promontorium Lytarmis ad Obii Ostium, hodie vulgò nautis dicitur Capo d' Oby, i. e. promontorium Obium. & Paropamisus fl. in Scythia extra Imaum montem est. Mons etiam iste, ex quo Indus fl. oritur, Solino & Mela testibus, Paropamisus vocatur. γ Jaxarten soli vocant Baetris, nam alii Scythia Silyn nominant. Hunc eundem esse Tanain exercitus Alexandri Magni crediderunt. Verum Damodamas dux Seleuci & Antiochianum istum transvectus, alium esse, quàm Tanain, deprehendit. Ultra Indifontes in his Sogdianorum finibus Alexander M. tertiam condidit Alexandriam, ad contestandos itineris sui terminos. Hic enim locus est, in quo primum à Libero patre, post ab Hercule, deinde à Semiramide, postremo etiam à Cyro ara sunt constituta, Solinus. δ Rha fl. in Moscovitarum finibus exorians, ad Tanain accedit ad septemleucas, per Casanum & Astracanum decurrens in mare Caspium 25. ostiis influit, tanta vi aquarum, ut illud multa miliaria dulce reddat: Europæis nostris appellatur Volga, Tartaris Edel, Armenis Thamar.]

VII. Montium maximus atque celeberrimus est Imaus; ejus Septentrionalis pars nunc Alkai perhibetur; ubi Tattariæ Imperatorum sepulchra. Inde ad Gangis fluvii fontes Indiæque fines cccc. mill. Germ. longitudine protenditur.

SERICA.

IX. At Tattariæ nunc extremæ ad Eoum mare pars, quæ Cattaia regnum dicitur, olim fuit α Serica regio, quam gens clarissima Seres incoluerunt. Horum metropolim β Seram eodem nomine etiam nunc exstare, quidam contendunt.

[α Seris.

Serica. [α *Serica terminatur ab Occasu Scythia, quæ extra Imaum est, à Septentrione atque*
 Sera urbs. *Ortu terrâ incognitâ Ptolemao, à Meridie India extra Gangem & Sinus. Sericum inde primum exportatum est ad alias gentes. β Sera urbs hodie Sindifus Mercatori dicta, in extremis Sericæ partibus ad Ortum ponitur.]*

SOGDIANA.

Sogdiana. IX. α *Sogdiana etiam regio, inter β Oxi dexteram ripam & Sogdios montes sita; quæ Persici olim Imperii fuit, nunc Tattariæ pars est, sub nomine Ocrage.*

Sogdiana. [α *Sogdiana terminatur ab Occasu & Septentrione Scythia intra Imaum montem,*
 Oxus fl. *ab Ortu Sacis, à Meridie Bactriana & India. β Oxus amnis de lacu Oxo exoritur, cujus oras Heniochi, Bateni, Oxistagæ accolunt; sed præcipuam partem*
 Alexandria. *Bactri tenent. Alexandria ibi fuit Oxiana; Duas enim ibidem condidit Alexander M. urbes, Alexandriam Oxianam, & Ultimam.]*
 Oxiana.
 Ultima.

CAP. III.

Summa Tattariæ descriptio.

I.

Tattaria: **T** *Attarorum* igitur nomen hodie tota Asia amplissimum est, in Europam etiam, ut ante Scythicum, extensum, ubi *Tattaria Minor* suprâ memorata. Gens ipsa fera, atrox, cruenta, inconditis moribus, & omnium barbarorum maximè barbara. Regio plurimum inculta, tristis, squallida atque deserta. Nomen accepit à
 Tattar fl. *flumine Tattar, quod Mongul regionem irrigans in mare Septentrionale effunditur.*

Tattariæ magnitudo. II. *Universæ Longitudo est à Borysthenis ostiis ad Tabin usque promontorium mill. Germ. circiter c lxx. Latitudo ab Obii ostio, ad finem Bremas regni in confinibus Indiæ ac Sinarum, mill. lxx c.*

Divisio. III. *Universa dividitur in Asiaticam & Europaam, quam supra explicuimus. Asiatica quinque potissimum partibus distribuitur, quarum nomina hæc; Tattaria deserta, Tattaria Zagataja, Turckestan regnum, Cataini Magni Imperatoris Imperium, & Tattaria Vetus.*
 Tattaria Asiatica.

Tattariæ Asiaticæ limites. [*Tattaria Asiatica à Septentrione terminatur mari Scythico; ab Occasu Sinu illo longo, in quem Obius fl. labitur, & lineâ ad Tanaium & Volgæ ostia ductâ; à Meridie Caspio mari clauditur, attingitq; Persiæ regnum, post Indiâ extra Gangem, & tandem Chinâ partem muro illo septâ: ad extremum ab Ortu partim Chinâ partim ipsam Americam per fretum Anian à se distinguit.]*

CAP. IV.

Tattaria deserta, Zagataia & Turkestan.

I.

Deserta Tattaria inter Tanaim, Volgam, Jaxartem amnes, Tapyros, Sebyos Imaumque montes sita, Sarmatiæ Asiaticæ partem, partemque maximam Scythiæ intra Imaum montem complectitur, in hordas complures distributa; quarum præcipuæ sunt: *Zavolhensis*, quæ & *Bulgarorum* Tattarorum est horda; *α Casanensis*, *β Nohai-gensis*, *γ Tumensis*, *δ Schiambacensis*, *ε Cosakenensis*, *Astracanensis*, quæ quondam peculiare regnum; & *Baskirdensis*; pleræque ab opidis cognominatæ. Harum incolæ cum omnes liberi antè essent, nunc Moscovitarum imperio audientes sunt; exceptis unis *Tumensibus*, qui magno Chano Cataino parent.

Tattaria
Deserta.
Tattari,
Zavol-
henses.
Bulgari
Casanenses,
Nohai-
gensis.
Astraca-
nenses.
Baskir-
densis.
Tumenses.

[*α Casana Tartaria Rex Mechmedenim filius Abrahami, & Nursulana, Magnum Moscovia Ducem, ut aliqui ipsius antecessores, initio superiorem agnovit; postea tamen ab eo defecit. Unde varia & diuturna inter Moscovitas & Casanenses bella exarserunt: donec eandem sob. Moscovitarum tyrannus urbe Casana expugnatâ, toto illo Imperio Casanensi potiretur anno 1551. ut Chytraus habet; at secundum alios 52. aut 53. Ipsa urbs Casana ad Casancium fluvium est, haud longè ab ejus in Volgam conflente, β Nohai-genses seu Nagaijenses Tattari, inter Volgam, & Saick fluvios ad Caspium Mare incolunt: iidem quoque Astracanenses dicuntur Oleario ab urbe Astracan, cujus loci Lat. ipse deprehendit grad. 46. min. 22. quum tamen ea ab aliis Geographis grad. 48. vulgò scribatur. γ Tumenses ab his collocantur ad Ortum: quorum urbes Tumen ad Irtsche fl. & Jerom. δ Schiambacenses ad Caspium Mare ponit Boterius. ε Cosakenles Nagaijensibus & Tumensibus traduntur ad Ortum esse.]*

Casana
urbs.
Nagai-
jenses.
Iattari.
Tumenses;
Schiamba-
censes.
Cosakenles.

II. *Zavolhensis* horda. magna quondam dicebatur, quia ex hac cæteræ ortum duxerant; unde etiam Imperator eorum *Vluchan* appellabatur, id est, Magnus Dominus, sive Magnus Imperator.

Zavolhen-
ses.

[*Zavolhenses & Zahadienses, itemque Bulgari dicti, à Volga versus Ortum habitant. Eorum principes Zainchan, & Bathis Poloniam, Russiam & Ungariam vastarunt anno 1240. item Temir Zar opem tulit Vitoldo Lithuano & Uladislao Polono contra Crucigeros anno 1410. Sziachmeth à Lituanis contra Pracopitas seu Crimeos Tattaros anno 1500. evocatus, demum victus & captus Cauna in custodia obiit. Horum Zavolhensium Tattarorum colonia vulgò habentur Turcæ; qui eadem cum his utuntur lingua, moribus, & bellandi ratione.]*

Zavolgen-
ses seu
Bulgari.

III. *Astracanensis* regni caput est urbs *Astracan* sive *Citrachan*

Astracan-
sis.

prope ostia Volgæ, salinis atque emporio clara; qua de causa mercatores innumeri ex Moscovia, Turcico Imperio, Armeniis & Perside cò confluunt.

Astracan,

[Astracan à Casanoiter unius mensis abesse traditur. Ea à Johanne Basilio Moscovitarum tyranno expugnata est anno 1554. ejectisq; Tattaris, urbs illa Russis cò traductis incolenda tradita. In ejus vicinia sunt fodinae, ex quibus salis eruntur frumenta ad instar Crystalli aut glaciei.]

IV. Sunt præterea in deserta Tattaria a Czircaſsi inter Tanaim & Volgam, in Asiatica Sarmatia; & versus Oceanum in Scythia intra Imaum, Mecriti ac β Samoiedi, quos Latinè dicas semetipsos devorantes; aliique eodem tractu, Molgomſai, Baidaique; utrique Solem, vel rubrum pannum in sublime elatum, venerantes. Cæterum dexteræ Obii ripæ, circa mediam fluminis partem, appolita est urbs magnitudine & incolarum numerositate ingens Grusſina; Tattaris & Moscoviticis negotiatoribus frequentissimum emporium.

Cyrcaſsi.

[a Cyrcassos Olcarius ad Caucasum & Caspium mare ponit, eosq; Albania partem incolere tradit. Idem sub Moscoviticum redacti sunt Imperium, munita loca Russi tenent. Ad capra in victimam mactata pellem expansam & erectam preces suas fundunt ac epulantur. β Samojedia hæc à Samogitiâ, inter Livoniam & Prussiam sita, de quâ lib. IV. cap. 26. dictum est, longissimè abest. Samojedi verò isti hodiè adeò feri non sunt, ut defunctorum amicorum carnes devorent; quin potius deprehenduntur humani; humanitatem & benignitatem suam probantur. Hollandis, qui ad eorum litus fecerant naufragium, soli sui natalis sunt amantissimi; Religionem à Moscovitis hoc demum seculo impetrarunt, Russorum Magno Duci tributum ferarum pellibus solent pendere.]

Samojedi.

TATTARI SAGATAI.

Tattari
Zagatai,

V. Desertæ Tattariæ à Meridie conjuncti sunt Tattari Zagatai, agro, opidis moribusque cæteris cultiores ac nobiliores. Fines eorum à Septentrione a Jaxartes flumen; ab Ortus Turkestan regnum; à Meridie Persicum Imperium; ab Occasu mare Hyrcanum. Caput regionis ac sedes regum est β Samarcanda, Tamburlane bellicosissimo Tattarorum Imperatore maximè celebris; urbs magna ac lapide exstructa; at parum frequens. Zahassa ad γ Oxi ostia, & Bikent in Mediterraneis clara sunt emporia, quo Indi & Catajæ regni incolæ mercandi causa conveniunt.

Samarcanda,

Zahassa,
Bikent,

Jaxartes, s.
Oxartes
fluv.

[a Jaxartes, etiam Oxartes olim dictus, hodiè Chesel sive Kesel, ingens Sogdianorum fluvius est, qui ab ortu in occasum fluens à Caspio mari excipitur. β Samarcanda]

marcanda etiam Maracanda dicitur ad ripas fluvii Amu posita, Maurinachero-
rum metropolis est. Hodie ibi residet unus Cham ex Tartaris Moslimannis, osten-
diturq; in Moschea quadam sepulchrum Tamerlani. γ Oxus maximus Sogdianæ
fl. per Margianam in Hyrcanum mare decurrens variis à diversis hodie appellatur
nominibus, videlicet Geichon, Deistanxa, Cappanach, & Abiam. Plinio
palus etiam Oxus dicitur, ex qua hic fluvius egredi scribitur. Ceterum Zaga-
tais perpetua frē bella sunt cum Persis. Tattaria Sagataianæ pars est terra Ūs-
beccorum, qua, ut Teixera inquit, amplissima provincia licet superioribus se-
culis Persiæ fuerit subiecta, hodie non tantum ab ea separata est, sed & Persis bellum
infert, & nonnullam Persiæ partem decerpit.]

TURKESTAN REGNUM.

VI. Proximum ab Ortu est α Turkestan regnum, veterum Saca-
rum regio; cujus incolæ satis civiles & culti. Urbium notissimæ, β Tas-
kent, γ Cotam, δ Cascar, ε Jarkem.

[Ad α Turkestan est desertum Lop indigenis Xamo dictum, ubi mira phantasma-
ta suis serratibus seducunt viatores. Est vero regnum istud inter Zagatajos Tat-
taros & Chineses. β Taskend ad Sur fl. est. γ Inter Cotam, quo ex Cataja
magna affertur moschi copia, & Taskend Imaus mons interjacet. δ Cascar &
Jarkem, à Taskend versus Occasum sunt haud procul à Faxarte fl. Mulieribus
in Peim civitate, smaritus absit diebus XX. aliis licere nubere ajunt. Cate-
rium à Cotam versus Meridiem sunt Carazani, qui nobiles, etiam hospites, obtru-
cabant, eam domum maxime felicem putantes, in qua præstantium virorum anima
vagarentur. Hic Caraja urbs est ad lacum Salsum ostris refectum sita. In Ca-
raja mulieres dentes deaurant, neque puerpera se domi continere dicuntur, sed viri
XLII. dies in lecto decumbentes, ac si ipsi partum edidissent. Sed Martino
Martinio plura referuntur Tartarorum nomina & regna; nempe Samahania,
Tanyn, Niuche, Niulhan; Cascar verò regnum ad Eoum usq; mare, supra Ja-
poniam extendit, ad fretum usq; Anian. Postremos autem ad mare istud esse scribit
Yupos, qui à loricis ex piscium pellibus factis ita nominantur. Tartari in The-
bet seu Tibet, que China ad Occasum est, loco moneta utuntur coralliis; Moschi
seu musci ingens ibi copia esse perhibetur.]

CAP. V.

Cataini Magni Chani Imperium; item
Tattaria Vetus.

I.

Potentissimum inter Tattaros imperium est Magni Chani in Magni
regnis Cataja, Tangut, Tainfu: & in provinciis Tenduc, Camul, Chani im-
Ccc 2 Ciar. perium.

Norusi, seu Norosii montes. *Ciarciam*, *Carakitay*, id est, Nigra Cataja, & a *Teber*. Initium ejus est à *Norosis montibus* in confinibus *Tattariæ* desertæ, extenditurque ad *Tabin* usque promontorium & fretum *Anian* Logitudine 130 circiter mill. Germ. Occupat Veterem *Sericam*, majorem partem *Scythiæ* extra *Imaum* montem, partemque *Scythiæ* intra *Imaum*.

[a *Martinius* in *China* finibus habet *Tibet* regnum.]

REGNUM CATAJAE.

Cataja
regnum.

Cambalu.

Caidu.

II. *Serica* est ipsum nunc regnum a *Cataja*, vulgò *Kitay*; incolis (ut ferunt) adeo frequens, & agrorum cultu adeo læta, urbiumque splendore, ædificiorum nitore, atque omni denique divitiarum genere adeo affluens, uti neque *Græciæ* Veteri, neque *Italiæ* cedat. Urbum opulentissima est β *Cambalu*, regia sedes & caput totius imperii *Magni Chani*, quinque mill. German. ambitu comprehendens; quam duodecim suburbia, juxta numerum portarum, circumjacent, frequentissimum Indis ac Sinensibus mercatoribus emporium. γ *Caidu* urbs velis subtilissimis, quæ ex arborum corticibus ad usum foeminarum conficiunt, maximè est clara. Qua re tota olim *Serica* nota erat. Unde *Plinius*; *Seres*, inquit, *lanificio nobiles*, *perfusam aqua depercentes frondium canitiem*.

Cataja.

Succuir
Campion.
Cambalu.
Caidu.
Camul.

[a *Per desertum* in *Catajam* itur præcipuam *Tartaria* provinciam. *A Lopo* describitur iter unius mensis. Habet *Cataja* à *Meridie* montes & muros *Chinenses*. *Incola* ejus cum *Chinensibus* & *Succuir* & *Campion*, quæ civitates in finibus *China* sitæ sunt, negotiantur. β *Cambalu* urbs ad *Pulesangam* fl. est; camque ambitu suo 28. milliaria continere alii tradunt. *Serici* tanta ibidem perhibetur negotiatio, ut nullus prætereat dies, quò non mille currus serico onerati eò vehantur. γ *Caidu* urbi *Cambalu* vicina est; incolarum in *Caidu* & *Camul* prædicant hospitalitas. Hospitem quum accipit paterfamilias, rus concedit, uxorem & filium cum hospite relinquens, ut eum rectè curent. Quam consuetudinem cum *Magnus Cham* abrogasset; & postea ingens pestilentia eos infestaret, credebant illi se à diis iratis ob morem istum abrogatum puniri; rogabant q̃ *Chamum*, ut eandem reduceret consuetudinem excipiendi hospites; quò dii placarentur. Caterum supra *Catajam* *Athai* sive *Alchai* mons est, ubi *Tattarorum* Regum sepultura.]

Alchai
mons.
Tangut.

II. In regno *Tangut* artem typographicam ante c 10. annos inventam fuisse, nonnulli contendunt.

Tangut.
Succuir.
Campion.

[In *Tangut* tela invenitur genus, quod cum in ignem conjicitur, purgatur. Ad *Succuir* *Rhabarbarum* in copia colligi volunt: *Ibidem* quoque est *Campion* emporium celeberrimum.]

SAMAHAN TARTARIA sive SAMARCANDA, PARS

IMPERII
SINARVM
Nova
Descriptio

III. *Tenduc* provincia, magni ac potentis Regis α Presbyteri *Tend* Joannis (quod nomen postea Abisinorum Regi in Africa per errorem datum fuit) quondam regnum fuit.

[α Rex iste in *Tenduc* *Uncanus* dicebatur, eratque Christianus, sed Nestoriana *Tenduc* heresi addictus, Ecclesiasticam pariter & secularem Jurisdictionem in suos exercens. Is Presbyter Johannes vulgò appellabatur, quasi pretiosus Cham. Ejus potestas quum nimis auferetur, ipseque sibi à subditis metueret suis, ac eos variis servitutum generibus premeret, defecerunt hi ab ipso, & elegerunt sibi *Canchium* sive *Cinehim* quendam, qui fuerat faber ferrarius, ducem. Hic *Uncanum* regno & vità exiit. Posteriores tamen ejus adhuc sub Magni Chami Imperio rerum potiuntur. Eorum sedem alii collocant in *Argon*. In finibus ejus regni ponitur *Sinda* cui castrum, in quo *Uncanus* praesidium posuerat contra irruptiones *Tattarorum*.

IV. *Tainfu* regnum amplum atque cultum vitibusque fertile, *Tainfu* artificibus ac negotiatoribus refertum, amorum bellicorum nobilissima inter *Tattaros* officina. Quin *Serico* ferro jam inde *Plinius* palmam tribuit.

TATTARIA VETUS.

V. Postrema universae *Tattariae* pars est *Vetus Tattaria*, inter *Paropamisum* amnem & *Sericam* sive *Catajae* regnum, ad usque *Septentrionalem* Oceanum & fretum *Anian* extensa. Dicitur *vetus Tattaria*, quia hinc primò nomen *Tattarorum*, ut suprà demonstravimus, exortum est. α *Regiones* haec & *hordae* complures, quarum nomina vix nota aut certa, At *Vng* & *Mongul* regiones β *Gog* & γ *Magog* esse, *Ung. Mongul. Gog, Magog.* viri docti docent.

[α Quum pastores potissimum sint *Tattari*, pascuorum gratia sedes suas saepius mutant, & catervatim degere coguntur. Unde etiam *Hamaxobii* veteribus dicti, quod in curribus viverent, quibus hinc inde vehebantur. β At ipse *Cluverius* Germ. Ant. l. I. p. 44. & seqq. *Gog* & *Magog* ad *Mare Caspium* habitare multis contendit.]

CAP. VI.

De Sinarum regione sive China.

I.

Tattariae, qua ortum Solis prospicit, annexum est *China* regnum, *Sina* s. *China*, coeli temperie, fertilitate soli, amplitudine, opibus ac potentia haud cuiquam alii cedens. Gens ipsa (sic credimus) ingenio omnes

alias superans. Sinas esse Ptolemæi, cum situs, tum ipsum vocabulum maximè convincit. Quippe quod Hispanis *China*, id Italis Tuscis *Cina*, & Germanis *Tschina* scribitur: ubi exiguam in pronunciatione deprehendas differentiam inter *China* & *Sina*. At ignorantia Hispanicæ pronunciationis; quæ est in Ch. Græcæ literæ χ pronuntiatio in vocabulo isto apud alias nationes invaluit. Limites habet ab Occasu *Damasios* montes, quibus ab India & Tattaria separatur; ab Septentrionibus *Ottorocoram*, & murum CCCC. mill. Germ. inter hujus crepidines contra Tattarorum irruptiones exstructum: ab Ortu Oceanum Sinensem sive Eoum; à Meridie eundem Oceanum & regnum *Siam*. Longitudo summa est à Tattarorum finibus, qua mare Eoum tangunt, usque ad regnum *Siam*, mill. Germ. 15 c. Latitudo inter *Damasia* juga & Oceanum milliar. cc c.

Chinæ
Provinciæ.

II. Dividitur totum regnum in complures provincias, quas illi præfecturas vocant: quarum maritimæ sunt, *Cantan*, *Foquem*, *Chiqueam*, *Nanquii*, *Xantum*, *Paquin*; mediterraneæ, *Xiamsii*, *Cansii*, *Sancii*, *Suchnam*, *Huanum*, *Juana*, *Fuquam*, *Suinam*, *Quichen*, *Quiancii*, *Chinchina*, *Quancii*.

Provinciæ
in China ex
relatione
P. Martinii.
Corea.
Leaotung.
Xantung.
Nanking.
Chekiang.
Fokien.
Quang-
tung.
Tugking.
Junnam.
Suchnen.
Xenfi.
Xanfi.
Peking.
Honan.
Huquang.
Queicheu.
Quansi.
Kiangfi.

[P. Martinus Martinus sequentes enumerat China provincias: ex quibus maritimæ sunt, *Corea* Martinio, cujus tabulam exhibemus, peninsula (at alia tabula recentiores *Coream* faciunt insulam) ejus urbes memorantur; *Kinki*, *Hienking*, *Pinggan*, *Kiangyuen*, *Kinxare*, *Chungoing*, *Cuenlo*: 2. *Leaotung*, cujus caput *Leaoyang*, item *Tuxune*, *Quangning*, *Ningyve*: 3. *Xantung*, in qua *Ninghai*, *Cinan*, *Tiencin*, *Cingchen*: 4. *Nanking*; cujus metropolis *Nanking*; item *Hoaigan*, *Tanchen*, in ea est *Tai lacus*. 5. *Chekiang* in qua urbes *Hangchen*, *Xaoking*, *Kinchen* & *Wenchen*. 6. *Fokien* cujus caput *Fochen*; & cetera urbes *Kinghoa*, *Kienning*, *Tingchen*, & *Changchen*: ejus litori opposita est ins. *Quamoy*: 7. *Quangtung*, in qua caput *Quanchen*, cujus portui opposita est ins. *Macao*; urbes præterea in hac provincia sunt, *Caochen*, *Chacking* & *Nanhiung*: 8. *Tungking*, in qua urbes *Lieuchen*, *Liuchen*, & *Suikien*. Mediterraneæ verò provincia memorantur, 1. *Junnam*, cujus caput *Junnam* urbs; ac præter hanc *Mengting*, *Juenkiang* & *Quangsi*. 2. *Suchuen* in qua *Chingty*: 3. *Xenfi*, in qua præcipua urbes *Sigan*, *Hanchung*, & *Hinggan*. 4. *Xanfi* cujus caput *Taiyven*, ac porro *Tuenchen*, *Kiang*, *Taitung*: 5. *Peking*, cujus caput & regia memoratur urbs ejusdem nominis; porro celebriores hic sunt urbes *Xuntien*, *Paoting*, *Quanping*. 6. *Honan*, in qua *Caisung*. 7. *Huquang*, in qua nobiliores *Siangyang*, *Kingchen*, *Fung*, *Chingchen*: 8. *Queicheu* cujus urbes insigniores *Queiyang*; *Sintien*, *Chiniyen*: 9. *Quansi* cujus *Quelin*: 10. *Kiangfi*: in qua *Chanchen*, *Kienchang*, *Quangsin*.]

III. Ur-

III. Urbes per universum regnum esse tradunt celebres ceteris. fossis murisque probè munitas, præter opida & pagos quorum infinitus numerus. Amplitudo autem urbium ex eo conjicitur, quod *Cantan*, una ex minoribus, tria amplius milliaria Germanica circuitu amplecti dicatur.

[*Stupendam illam urbium in China magnitudinem idem quoque refert P. Martinus.*]

IV. De regiâ est varia auctorum traditio; alii quippe *a Paquin* eam vocant, alii *β Xantum* quam eandem putant esse *γ Quinsai*. In *Regia Paquin Xantum Nankin Quinsai* Tattariæ finibus versus Septentriones sitam esse, omnes contentiunt. Antè erat regia *γ Nanquin* magna urbs, in medio regni versus Oceanum posita. At de urbe *Quinsai* (sive ea Tattarorum Magni Chani, sive Sinarum Regis regia, utrumque enim traditur) meritorè prudentissimi cujusque fidem excedunt ea, quæ M. Polus Venetus tradidit: continere scilicet eam circuitu mill. Ital. circiter centum, id est, German. communia viginti quinque, & pontium in ea lapideorum duodecim millia, quorum quidam tantæ altitudinis, uti majores naves erecto malo subtermere queant: lacum item intra mœnia ambitu mill. German. circiter septem continere; in quo duæ insulæ singulas regias superbissimo opere sustinentes. Per universam autem urbem præsidium triginta millium militum. Veruntamen urbem hanc post Marci Poli tempora bello dirutam, vel alia gravi calamitate destructam esse, quidam putant.

[*a Imperatorum Chinesum regiâ P. Martinus memoratur Peking in provincia Septentrionali ejusdem nominis, β Xantung provincia nomen est. γ Nanking urbs est in provincia Nanking. δ Marcus Polus Venetus urbem hanc Quinsai, id est, civitatem Cœli, in regno Anian collocat. Rex qui in ea sedem habuit mundi Dominus & cœli filius à suis dictus est. Verum ejus urbis recentiores nullam faciunt mentionem, sive bello sive aliâ calamitate interierit.*] *Peking. Xantung. Nanking. Quinsai.*

Fluvii per Chinam nobiliores memorantur *Croceus* à colore luteo ita dictus, ex *Sofing* lacu oritur: inde versus Septentrionem tendens China limites egreditur, factoque flexu redit, at demum in Oceanum Chinesum sese exonerat. *Kiang* fluvius maris filius dictus in Chinesis Imperii limitibus Occidentalibus ortus, ab Occasu in Ortum fluens mediam ferè transit Chinam, eamque dividit in Septentrionalem & Australem, ultra milliare Germanicum perhibetur latus: idem mare Chinesum demum subit: ejusque ostio objacet insula *Cungming*. Reliqui fluvij sunt *Hoaj*, *Singan*, *Cientang* cujus ostio objacet insula *Cheuxan*. *Juen* & *Can* fl. qui cum *Kiang* sese conjungunt: Item, *Ta*

Fluvii in China. Croceus fl.

Hoaj fl. Singan fl. Cientang fluv. Cheuxan fl. Juen fl. Can fl.

Ta fluv.

Ta fl. ad Quancheu mare subit. Caterum Chinesium lingua carere dicitur literâ caninâ R.

Utuntur Chineses literarum loco characteribus, & imaginibus variis, figurâs in ligna & laminas incidunt, sicut nos utimur arte Chalcographica. Curram excogitant, quos velis ventisque, ut inavigia per mare, per loca plana dirigere norunt. Liberos suos in patrio exercent sermone, & quum legere & scribere possunt, docent eos scire res olim apud se gestas, leges etiam municipales; & moralium fabularum atque adagiorum.]

Corea.

Japan.

V. Insulæ ab ortu Sinarum regno objacent innumera; at duæ insigniores α Corea, incolis Caoli, Longitudine ccxxx. milliar. German. Latitudine L. & multo nobilior β Japan, Longitudine milliar. cL. Latitudine Lxx. utraque in complures ditiones, quas Reguli vix priusquam Reges obtinent, distributa. Hujus tamen potentior Rex est Miaci, urbis totius insulæ principis.

Corea.

Japan, ins.

[α Corea P. Martino non insula, sed peninsula est. β Japan insula secunda est frugum, metallorumq; dives: Rex cujus Imperio ceteri subsunt reguli, ad bellum educere potest aliquot centena millia virorum. Lusitani Christianam fidem possumper hanc insulam felici successu docuerant; sed ea anno 1579. ac iterum hæc monstrâ erate, exustis & occisis Christianis hic oppressa & ferè deleta est. Qui ex Occidente ibidem negotia curant mercatores, Christianum nomen solent abnegare. Tanto odio Japonenses persequuntur Christianos, ut ne quidem in exteris Christianum ferant nomen; unde exigua, & ferè nulla appareat spes, qua ratione doctrinâ illa salutaris hic resurgere queat. Itinerar. Nobilis à Mandelslo p. 238. & sequenti. Hodie tamen mitiora afferunt; Christianam videlicet fidem denuo ibidem admittunt. Postelus per universam hanc insulam statuas dolorum maximè tricipites, aliarum mulieris puerum in ulnis gestantis imagines adhuc suo ævo existisse testatur, vestigia hac videntur esse Religionis Christianæ antiquis temporibus hic florentis: quæ tamen astu Sarana postea corrupta & perversa fuit. Porro Chinesium litori Orientali objacet insula Formosa sub ipso Cancrî Tropico: in qua Hollandi nonnulla loca munita tenebant; & cum incolis, ipsis quoque Chinesibus huc venientibus, mercaturam faciebant. Erant in ea insula non pauci ad Christianam fidem conversi. Sed Hollandi nuper anno 1662. à Chinesibus Selandiâ castro per deditionem capto ex hac insula ejecti sunt, & ab his in captivos imbellemq; turbam crudelissime est servitum. Chinesium litori Australi opposita est alia insula Hainan dicta, multis montibus & incolis exculta.]

Formosa.

Hainan ins.

CAP. VII.

De India Veteri.

I.

Sinarum regno conjuncta est ab Occasu Meridieque *India*, terra *India*,
 Somnium nobilissima, auri argentique adeò foecunda, uti solum e-
 jus aureum argenteumque esse veteres crediderint. Nomen acce-
 pit ab *Indo* nobilissimo flumine. Clauditur ab Occasu *Indo*; à Septen- *Bjus limi-*
 trione *Emodis* montibus; ab Ortum itidem montibus *Damasiis* & *Mean-* *tes.*
dro; à Meridie suum mare, quod *Indicum* appellatur, magnis sinu-
 bus recipit; in quod, cu duo cornua, longissimo excursu sese emit-
 tit. *Longitudo* ejus summa est ab *Indi* fontibus usque ad extremum *Magnitudo*,
 aureæ *Chersonesi* promontorium mill. German. circiter lxx. *Latitudo*
 maxima à *Damasiis* jugis in finibus *Sinarum* ac *Tattarorum*, ad *Simyl-*
lam promontorium, nunc *C. Comori*, mill. ccccl.

II. Divisa fuit olim *Gange* flumine in duas partes; quarum una *Divisio*,
 versus Occasum *α India* intra *Gangem*, altera versus Ortum *β India* extra *India*,
Gangem, appellabatur.

[*α India* intra seu cis *Gangem* ab Occasu habet *Paropamisadas*, *Arachosiam* & *Limites*
Gedrosiam; à Septentrione *Caucasios* montes, quos appellabant *Macedones*; ab *India*
 Ortum *Gangem* fluvium, ac alteram trans *Gangem* *Indiam*; à Meridie *Occanum*, *lutra Gan-*
Indicum. *β India* extra sive trans *Gangem* ab Occasu habet alteram *Indiam*, *gem & extra*
 & *Gangem* fluvium; ad Septentrionem *Scythiam*; ab Ortum *Sinarum* regionem; à *Gangem*,
 Meridie *Indicum* mare. In hac inter duos sinus *Gangeticum* & *Magnum* est *Cher-* *Cherson-*
sonesus Aurea, quæ hodie à civitate *Malacca* dicitur.] *sus aurea.*

III. Tradunt veteres Geographi, fuisse in *India* populorum *Indi*
 novem millia, quorum clarissimi *α Brachmanes*, *Indorum* Philosophi, *Brachma-*
 Græcis *Gymnosophistæ* dictæ; & *β Gangaridæ*, quorum regem poten- *Gangaridæ*,
 tissimum *Alexander Magnus* invadere non ausus est.

[*α Brachmanes*, sive *Brachmani*, olim fuere Philosophi, hodie *Bramani* dicuntur, *Brachma-*
 de quibus *Itinerar. Nob. à Mandelslo* p. 114 & seqq. de istis *Solinus* c. 65. Philo- *nes.*
 sophos habent *Indi* *Gymnosophistas*, qui ab exortu solis ad Occasum contentis oculis *unc.*
 orbem candentissimi syderis contuentur, in globo igneo rimantes secreta quadam,
 arenisq. ferventibus perpetuum diem alternis pedibus insistant. Et *Plinius* l. 6.
 c. 19. Gentes celebrata illic, & prope in religionem versa sapientia dedita, volunta-
 ria semper morte vitam, accenso rogo, finiunt: ut sunt de illo exempla apud *Plu-*
tarchum in vita *Alexandri*. Mortem scilicet prudentiores illi non expectabant;
 sed ingerendo semet ignibus latè & cum gloria arcescebant. Alij in solitudine & sub

Gangaridæ,
Gange.

terra cavernis mortem expectabant : qui mos hodieque servatur in Japonia. β Gangaridæ bello olim claverant ad Gangem fl. urbs & regnum Bengala, illorum sedes erat olim Gange, seu Ganges urbs ulterioris India Gangi fl. imposita. Sunt qui existimant Gangem urbem esse eandem, qua hodie Bengala: verum hac à Gange fl. longè distat.]

IV. Urbium fuisse quinque millia, iidem auctores prodiderunt, Nyfa Urbs, præcipua capacitate; quarum omnium clarissima α Nyfa, in qua genitum Liberum patrem Indi arbitrabantur.

Nyfa,

[α Nyfa urbs cis Gangem ad Indum fl. non longè ab Arachosia à Baccho fertur condita. Est quoque India mons Nyfa, cujus mentionem facit Virgil. Æneid. vi.]

Sol. p. 81.
Indus fl.

Hydaspes.
Hypasis.
Ganges;

V. Fluviorum nobilissimi sunt Indus & Ganges: α Indus, quem accolæ quondam Sandum, nunc diversis nominibus diversi appellant populi, Hynd, Duil, Inder, & Caercede, in β Paropamisso monte effusus unde viginti recipit amnes; sed clarissimos γ Hydaspem & δ Hypasin, qui Alexandri iter terminavit. Nusquam latior quinquaginta stadia, aut altior x v. passus, septem ostiis in mare Indicum evolvitur. ε Ganges gemmifer & auri fecundus, ex Scythicis exoritur montibus, cujus latitudo minima duo mill. Germ. maxima quinque, ubi vadosisimus, mensuram centum pedum devorat.

Indus fluv.

[α Indus fl. Plinio teste, l. 6. c. 20. olim ab incolis Sandus fuit appellatus: Sinthum Ptolemaus inter septem Indio stia numerat. Verisimile igitur est, ostium illud omnium maximum pro toto fluvio Ptolemao fuisse usurpatum. Hodie ab Indis aliisq. gentibus vulgo Indu vocatur. Hunc verò fluvium prius Mausolum dictum, postea ab Indo quodam Juvene egregio, qui in eum se precipitaverit, nominatum fuisse fabulatur auctor libelli de fluminibus, quem nonnulli adscribunt Plutarcho. Alexander M. tradente Plinio l. 6. c. 17. nullo die minus stadia sexcenta navigavit in Indo fl. nec tamen potuit ante menses quinque enavigare, adjectis paucis diebus. Idem Rasbutos à Cambajensibus determinat, atq. per mediam Cambaiam decurrit. Incolis ejus regionis teste Odoardo Barbosa & Cercetes & Inder hodie appellatur. Candidi coloris esse perhibetur Indus, & gelidior, quam ceteri, qui ibi sunt, fluvii. Curtius, Arrianus. β Paropamisus, etiam Caucasus dictus, non Ponticus seu Indicus. De Indi fonte ita Plinius lib. vi. c. 20. In jugo Caucasi montis, quod vocatur Paropamisus, adversus Solis ortum effusus. Eadem quoque tradit Arrianus. γ Hydaspes fl. Indum flumen ad Nysam urbem ingreditur. δ Fluvius iste Hypasis vocatur Ptolemaeo, Plinio, Curtio & Arriano; at Straboni Dionysio Afro, Martiano Capelle, Solino & aliis est Hypanis. Plinius l. IV. c. 12. hanc controversiam suo tempore inter scriptores fuisse tradit, vehementerque errasse, qui Hypasin in parte Asia prodiderint. In India autem supra flumen Hypasin solstitii die medio nullam jaci umbram auctores referunt. Plinius lib. 2. cap. 73. Fluvius ille cum Hydaspse sese

Hydaspes
fluv.
Hypasis
fluv.

unit; unde à quibusdam pro eodem habetur flumine. Herodotus lib. 4. tradit Hypanim fluvium quinque dierum viâ exilem, profluere ac dulcem; Deinde post aliorum dierum iter perquam amarum. Athen. lib. 2. pag. 43. Ganges vulgò Ganga ex Emodis montibus ortus omnium toto orbe fluminum, Ganges fl., perhibetur maximus, quique decem & novem fluminibus magna ex parte navigabilibus receptis, alicubi lacus verius, quàm fluvius videtur. Eum in sacris literis appellari Pischon seu Pison existimant Hieronymus, Josephus & Eusebius. De illo Ovidius.

Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit.

Sinus in quem devolvitur, Gangeticus appellatur: hodie vulgò Golfo di Bengala. Gangi magnitudine secundum Indum, tertium Istrum, quartum Nilum consensu tradit scribit Diodorus lib. XVII. Latitudinem ei stadiorum XXXII. tribuit; profunditatem tantam, ut omnia per Indiam flumina superet.]

VI. Indorum gens à vetustissima nunquam à natali solo recessit. Quare nemini fas sit mirari vel hominum vel urbium copiam. Gens Indorum. Indiam Liber pater (quem illi apud se natum arbitrati) primus cum exercitu ingressus est, primusque omnium Indis subactis triumphavit. Dehinc Persæ proxima inter Indum & Gangem armis occupata tenuerunt, donec Alexander, Dario superato, Porum Indorum Regem debellavit. Post hunc in pace, suis quique Regibus obedientes, egerunt; donec, diu ignoti, tandem Portugallensibus superiori seculo rursus cogniti fuerunt. Longinquitas regionis occasionem præbuit fabulis, β uti ex veteribus graves etiam scriptores, γ hominum varias monstrosasque species crediderint.

[α Primos India incolas ex posteris fuisse Joktani, qui Heberi fuit filius, colligitur tum Indorum aliis argumentis, tum quod ab illius filio Ophiro aurifera regio in sacris celebris origo, appellata est Ophir. β Mirum dictu, quam multi ex antiquis res India perscripserint, & quam pauci, dolente & execrante Strabone, vera. Ex quibus alii Scriptores rerum Indicarum, una cum fabulis suis toti perierunt, alii si non toti, ex magna tamen parte. Exstant Herodotus, Agatharchidis excerpta, Ctesias aliqua sua parte apud Photium, Dionysius Periegetes, Strabo, Ptolemæus, Arrianus, Diodorus Siculus, Aethicus, Martianus Heracleotes, Plinius, Mela, Solinus, Philostratus, Orsius, Q. Curtius, Apuleius, & hi omnes veteres. Recentiores sunt Joh. Goropius Becanus, Petrus Maffæus Osorius, Joh. Metellus, Joh. Barrius, Ludovicus Vartomannus, Maximilianus Transylvanus, Cosmas Indicopleutes, Joh. Macer, A. C. Castagnedo Hispanus, Abrahamus Ortelius, Petrus Jarricus, Franciscus Sachinus, Adamus Olearius in itin. Mandeslovii, aliique navigationum Indicarum scriptores: qui recentiores scriptores certiora præ antiquis istis attulerunt. γ Megasthenes scribit, per

Ddd 2
diver-

Monstruosa
hominum
formæ ab
antiquis
tradita.

Serpentes
Indiæ
ingentes.

diversos India montes esse nationes capitibus caninis, armatas unguibus, amictus vestitu tergorum, quibus nulla sit vox humana, sed tantum latratus sonent. Gangis fontis accolæ nullo indigere cibo, eosque odore pomorum silvestrium vivere, longiusq; pergentes eadem illa secum gerere, ut olfactu alantur: quod si tetriciorem forte spiritum traxerint, eos exanimari. Porro tradunt in eadem India esse homines qui unum tantum habeant oculum. Quosdam etiam adeo auritos esse, ut aures ad pedes defluant, atq; in alteram earum cubent, quarum duritie arbores convellant. Alios singulis uti pedibus, & adeo latis quidem, ut ubi se defendere à calore velint, supini jacentes iis toti inumbrentur. Apud Ctesiam legitur, feminas quasdam in India semel tantum parere, ac natos statim canescere. Esse gentem, qua in juventute cana sit, nigrescat in senectute, ultra ævi nostri terminos perennantem. Esse quoq; perhikent mulieres, qua quinquennes concipiant, nec ultra octavum annum vitam protrahant. Esse, qui cervicibus careant, & in humeris habeant oculos. Hæc & similia ab antiquissimis istis scriptoribus tradita sunt; qua tamen falsa & conficta esse hodie constat. Ipse Plinius quoq; id quod mirere, miras & monstruosas hominum, qui Africa partes incolant, figuras describit, lib. VI. c. 30. Quod verò idem ille Megasthenes apud Plinium lib. 8. c. 14. scribit serpentes in tantam magnitudinem adollescere, ut solidos etiam deglutiant cervos, id ab aliis auctoribus tum antiquis, tum recentioribus confirmatur.]

CAP. VIII.

Summa Indiæ novæ descriptio.

I.

India nova.

Cum superioribus seculis ob feritatem intercedentium populorum terra adiri India nequiret, tam longinqui verò maris navigatio nondum experta esset, diu Europæis incognita mansit, cum non nisi ex veterum scriptis nosceretur. At primus *Guaſco Gama* Portugallensis an. 1498 ab Hispaniis profectus, superato Bonæ spei promontorio atq; universa Africa circumnavigata, Indiæ orâ maritimam perlustravit. Post hunc idem ab aliis feliciter tentatum; missique alii alique subinde à Regibus Portugalliæ, qui oram maritimam vi occupatam, arcibus ac propugnaculis munitent. Deprehensum tunc est, varia nationum genera Indias incolere, Hebræos, Persas, Scythas, Arabas, ipsosque Indos, quorum exigua quædam pars post D. Thomæ, ut ferunt, institutionem in fide Christiana permanferunt. Hanc navigationem diu Portugallenses & Hispani, constituto in Indiis ab Portugalliæ Hispaniæque Regibus Prorege, soli obtinuerunt; donec superioribus annis Hollandis & Anglis etiam frequen-

quentata est. Iisdem finibus, quibus olim, India nunc etiam circum- Indiæ novæ
fines.
scribitur. Nam & citra Indum amnem populi quidam, ut olim, nunc
etiam Indi dicuntur.

[*Id tanquam singulare quid Diodorus Siculus observat, quod, cum India multis va-* Coloniarum
gentium
in Indiam
traductæ.
*riisque gentibus incolatur, nulla tamen peregrinam habeat originem, sed
omnes indigenæ putentur, nec unquam vel ab externis accepiſſe, vel in
aliam nationem emiſſiſſe colonias, perhibeatur. Exterorum tamen colonias
ne ipſi quidem diſſitebantur Indi in ſuis hiſtoriis de Bacchi & Herculis adventu.
Et quid Alexandri M. coloniis per Indiam notiſſis? Noſtro & ſuperiori ſeculo Ma-
gnus Mogor ex Tartaria; & præter nationes exteras ab Auctore memoratas, ingens
multitudo Luſitanorum, Belgarum, Anglorumq; ex Europa in Indiam penetra-
vit, magna ejus parte occupatâ. Vasco de Gama, auſpiciis Emmanuelis Portuga-
liæ Regis, per mare illud viam in Indiam aperuit. Deinde Batavi & Angli lu-
cri ſpe allecti, ingenti animo & Balavi majore ſucceſſu, quàm Angli, eò naves
ſuas miſerunt.*

Impiger extremos currit mercator ad Indos.

Quippe regio auri & argenti, tum gemmarum, ſerici & aromatum feraciſſima, im- Indiæ fe-
licitas.
In Indiam
naviga-
tiones.
mane quantum inhiantes mortales, nullâ longi & difficilis itineris ratione habnâ,
ad ſe, jam antiquiſſimis quoq; ſeculis, pellexit. Hæc videlicet Indica mercatura
primo Phœnicum fuit & Egyptiorum: ab his ad Romanos pervenit: donec eam ad ſe
transferrent Veneti, quibus Luſitani, Batavi & Angli ſucceſſerunt. Quum Bel-
gæ privati, ſparſis viribus, adeoq; minus commode eò navigarent, anno 1595 Ordi-
num auctoritate, in ſocietatem, certis legibus & privilegiis redacti, tanta ceperunt
incrementa, ut Luſitanis univerſæ amittende Indiæ terrorem injicerent. Luſi-
tanorum expugnarunt arces, regna Barbarorum armis aut ſœderibus in partes tra-
duxerunt, & Indiam Belgicam multis firmiſſimis coloniis contra omnem vim fir-
marunt, capite Imperii ſui in Inſula Pava & urbe Batavia conſtituto, unde in re-
liqua eſſet imperium.].

II. Dividitur etiam nunc, ut olim, Gange fluvio in duas par- Diviſio.
tes: quarum una *Indoſtan*, quæ olim India intra Gangem; altera *Man-*
gi, India extra Gangem. Regna univerſam continere tradunt xlviii.
quorum quædam nimium modica & arctis admodum finibus conſtri-
cta. At noviſſimi tamen Geographorum in novem potiſſimum partes
ſive regiones univerſam Indiam diviſerunt; quarum nomina ſunt: *Cam-*
baja, *Narſinga*, *Malabar*, *Orixa*, *Bengala*, *Pegu*, *Siam*, *Cambaja*, & *Septen-*
trionalis pars, quæ ferme tertia univerſæ.

[*India omnis ratione ſitus commodè dividitur in tres partes: Septentrionalem, quæ Alia India,*
aliis dicitur Indoſtan; Occidentalem; quæ India Minor: & Orientalem, rum divi-
quæ India Major. Septentrionalem Indiã omnem tenet Magnus Mogor ſuo.
ſeu Mogol; & ad Indum flumen provinciis Cabul, Guſarattam; quæ & Cam-

baia; In India Occidentali Orixam, cujus Rex Mogoris tributarius est: & in India Orientali regnum Bengalæ. In India Occidentali præter Orixam & Cambaiam sunt regna Decan, Malabar & Coromandel sive Narsinga, singula à suis gubernata regibus. In Orientali Indiâ, præter Bengala regnum, sunt Pegu, Siam & Cambodia regna diversa; At in Malacca peninsula; quot sunt nobiliores urbes, tot ferè inveniuntur Reguli.]

CAP IX.

Cambaja, Narsinga, Malabar, Orixæ.

I.

Cambajæ
magnitudo.

Cambajæ regnum in dextro Indiæ cornu ad Indi ostia situm, Longitudine occupat milliar. German. circiter clx. Latitudine ferè totidem.

Cambajæ
seu Gufarattæ
regnum.

[Regnum istud ab Europæis Cambaja dictum est, quod erat Gufaratta: suos olim habebat Reges, antequam à Mogole subigeretur. In vulgatis tabulis Geographicis ponitur Gufaratta cis Indum flumen: sed rectius in Blavianâ, quâ Mogolis describitur Imperium, trans Indum collocatur flumen intra Indiæ terminum.]

Urbes
Cambajæ
Campanel
Goa.

II. Urbium prima est, quæ regno nomen dedit, α *Cambaja*, omnium Indicarum cultu atque magnitudine præstantissima; qua de causa *Cairum* Indiæ vocitata. Regia sedes est β *Campanel*, in edito loco septenis mœnibus cincta. γ *Goa* in Insula Indi posita, emporii celebritate, agrorum ubertate, incolarum multitudine atque ædificiorum magnificentia insignis urbs, ob munitionis firmitudinem locique situm arx claustra regni vocitata. In eadem Insula δ *Dio* arx, atque in continenti alia ε *Damaon*, Hispanorum præfidiis custodiuntur. Celebres quoque sunt ζ *Beder* & η *Decan* urbes; quarum hæc regno quondam nomen dederat. At citra Indum in Provincia *Guzarate*, quæ pars est regni Cambajæ, præcipua urbs est θ *Ardavat*, Indi ripæ apposita.

Dio
Damaon
Beder
Decan.
Ardavat.

Cambajæ
urbs,
Beniani
Rasbuti.

[α *Cambaja* urbs in Insula, quam Indus fl. & maris vada efficiunt, jacet paulum à litore remota; totius Orientis delicatissima, emporium celebre est; cujus tamen major pars à Benianis & Rasbutis gentilibus constat; ex quibus hi aut militiam aut latrocinia sectantur; isti verò artes exercent manuaris, aut mercaturam faciunt, aut administrant divitum & magnatum rem familiarem: à militia verò & cede hominum pariter & animalium abhorrent Beniani, neq. comedunt carnes animalium. Præter Deum boni & rerum omnium conditorem, adorant etiam & colunt diabolum, ne scilicet noceat. Antiquum Indorum hodieq. servant morem, quo vidua cum mariti defuncti corpore viva exurit; cujus rei spectator fuit ipse Mandelslo. Per universam Indiâ hujus secta quam multi in-

veniuntur. & Campanaël in principibus hujus regni urbibus erat, & Regis sedes; Campanaël, qui à Rasbutis & Mogore pressus Lusitanis tributarius factus. Sed hoc Cambajæ regnum hodie sub Magni Mogoris imperio est; ejusq; sedes non est Campanaël, sed Agra ad Gemini fluvium. γ Quæ in eadem cum Dio castello Indi insula Agraï jacet Goga, seu Goja: non est altera illa & nobilis urbs Goa in regno Decan; Goga. Goa. quam Auctor heic à magnificèntia describit; Quæ Goa illustris ab ista Indi insula longe distat in insula Goa, Hac ab Alfonso Alburkerk anno 1508. occupata est. Ex eo à Lusitanis incolitur, magnificè ornata. Hic Vicarius est Regis & Archiepiscopus. Jesuitæ quoq; ibidem sua habent collegia. Eò ex Arabia, Turcia, Persia, Armenia, India, China, Philippinis; & Europa omnis generis merces importatur, & exportantur. δ Dio castellum in illa insula à Lusitanis munitum est. ε Da- Dio seu maon, non longè à Suratta jacens, non solum sub Lusitanis est; sed & Basfia, & Diu. Caul omnisq; ferè in hac parte ora maritima, à Rege in Decan aliquando frustra obfessa. Catera interiùs Rex à Decan habet. ζ Beder in mediterraneis Damam, Basfia. Caul. Beder. Decan. est in Balagatta, seu Balagnata. η Decan Regem habet, cui interiora à De- Visapor. maon ad Goam usq; parent, tenentibus loca maritima Portugallis. Regis in Ardavat. Decan sedes est Visapor; qui & ipse Rex magnus ac potens est. θ Ardavat sub Mogolis imperio est. In Amadabath desertur magna copia radices, quæ ab Amadabath. Puncu dicitur, estque Costus vetus, inde à Lusitanis in Europam deporta- Bombam, batur. Caterum Bombam in regno Decan opidum Portugalli Anglis tradiderunt anno 1665.]

III. Narsingam, in dextro itidem cornu sitam, duobus lateribus, Occidentali ac Orientali, mare abluit. Longitudo ejus à confini- Narsinga. bus Cambajæ & Orixæ, ad promontorium Comori, milliar. occupat Bisnager. German. circiter c. l. Latitudo summa inter duo maria mill. xc. Re- Onor. gix sunt duæ: Narsinga; unde regno nomen, & Bisnagar. Onor, α Pa- Paleacate. leacate & β Mangalor, Lusitanæ sunt ditionis. γ Coromandel & δ Me- Mangalor. liapor. Coroman- liapor ab Indis Christianis habitantur: Quarum hæc D. Thomæ sepul- del. chro clara.

[Indie hujus alterum latus, quod Orienti obvertitur, & per continua montium ju- ga à Malabara determinatur, à capite Comorino ad Nagund fl. per centum fere milliaria extensum, olim in tria regna erat distinctum; quæ fuerant Co- romandel; unde hodieque omne illud litus à Comari ad Nagund fl. appella- tur: Narsinga, & Bisnager singula à suis gubernata regibus. Verum unius hodie subsunt imperio, qui modo Narsingæ, modo Bisnagare residet. Hujus tanta habetur potentia, ut regnum ejus intra sex menses vix circumiri possit. α A Paleacate versus Septentrionem in litore eodem Hollandi Geldriam habent, empori- um munitum: Ibidem quoque est Danisburgum, quod Danorum negotia- tionibus patet. β Onor & Mangalor ad adversum jacent litus, in Malabara regno.

Narsinga.
Bisnager.
Onor.
Paleacate.
Mangalor.
Coromandel.
Meliapor.
Coromandel.
Narsinga.
Bisnager.
Paleacate.
Geldria.
Danisburgum.
Onor.
Mangalor.
Coromandel.

Meliapor.

S. Thomæ
opidum,
Negopata.

regno. γ Coromandela, olim peculiare fuit regnum, à quo longus ille litoris tractus nomen habet. Ejus incolæ se suosq, quum annonæ caritas est, divendere aliis solent. δ Meliapor vicus hodie verius est, quàm opidum, à Mahumedanis & gentilibus habitatus, ut ferè hæc terra omnis: neque hic S. Thomæ ostenditur sepulchrum; sed inopido vicino S. Thomæ ad litus condito, quod à solis Christianis Portugallensibus & Armeniis incolitur. Inde versus Austrum in eodem litore est emporium celeberrimum Negopata. Urbem hanc magnam & maritimam Belgæ expugnarunt ejectis Lusitanis. In eo litore Belgæ maximè mercaturam faciunt.]

Malabar.

Cananor.
Calicut.
Coulete.
Cranganor.
Cochin.
Coulam.
Travancor.

IV. α Malabar regio in extremitate dicti cornu sita, in longum LXXX. in latum XLV. mill. German., regna continet, ab singulis urbibus denominata: β Cananor, γ Calicut, δ Coulete, ε Cranganor, ζ Cochin, η Coulam & Travancor. Horum Calicut cætera præstat; cujus θ Rex Samory incolis, id est, summus Imperator ac Deus in terris vocatur. Ipsa urbs Calicut ampla est, at humiliter exstructa. In hac provincia Lusitani tria habent munimenta,

Malabara.

[Malabara regio in altero hujus India jacet latere, quod respicit Occasum, extenditurq, à Capite Comarino usq, ad Caput Darame, X miliaribus infra Goam. Incolæ ejus feroces & barbari sunt, inceduntq, nudi, genitalibus tamen contextis, piraticam exercent ipsi idololatre ac gentiles. Regio illa fert piper optima & prima notæ; huic secundum fertur id, quod nascitur in Sumatra, & Java insulis. Malabar regnum habetur antiquissimum, uni Regi olim subiectum, ex quibus postremus fuit Sarama Parymal, qui circa annum Christi 900 à Mahumedanis seductus regno se ultro abdicavit, & Mechem concessit, ibiq, sanctitatis opinione vitam finivit. Is quum liberos non haberet, regnum suum fidissimis ministrorum distribuit. Scalig. l. 5. d. emend. Temp. Lindschoten c. 12. Ind. Or. β Cananor castellum munitum firmo presidio tenebatur Lusitanorum: sed à Belgis ejecti sunt anno 1663. urbem tamen vicinam incolunt Malabarii. γ Calicut in eodem jacet litore urbi Cananor vicina; olim fuit illustris, sed hodie à pristino splendore multum defecit. Hujus Regis potentia fracta est à Portugallis. δ Coulete à Calicut versus Austrum jacet, à Belgis expugnata anno 1663.

Cananor.

Calicut.

Coulete.

Cochin, seu
Cotzin,

Cætera loca ad idem litus sunt: ex quibus cum primis nobile emporium est, ε Cranganor, Lusitanis ereptum est à Belgis anno 1663. ζ Cochin sive Cotzin, unde aromata aliæque merces pretio à exportantur. Cochin sive Couchin, quæ una ex celeberrimis India emporiis est, Belgis expugnata est & Lusitani ejecti sunt anno 1663. η Coulam quoque Belgæ extorserunt Lusitanis anno 1663. θ Rex, qui ex Brachmanis creditur ortus; gerit quoq, sacerdotium: cibum non comedit, nisi qui idolo suo, seu ipsi diabolo, quem sub horribili specie colit, prius fuerit oblatum. Virgines sponse à Sacerdotibus ad id mercede conductis vitantur, ante quàm in sponsi thalamum deducantur; nec ipsius Regis sponsa hic excipiatur: quapropter, ut regii sanguinis certiores esse possint, Regi patri non succedit filius,

filius, sed ipsius ex sorore nepos. Lusitanis igitur præter Goam urbem in ora ista maritima fere nihil fuit reliquum; nisi forte Onor. Caterum ad litora Malabarica & ad Cambaiam serpentes in aquæ superficie feruntur: hoc nautis signum est, si forte ex aliis non possunt colligere, an regionibus illis propinqui sint.]

V. *Orixa regnum, in Sinu Gangetico inter Narlingæ & Bengalæ regna protensum, caput habet Orixam urbem. At regia ß est Ramana.*

[^a *Orixa regnum à Nagundo fluvio & Masulipatamâ urbe versus Septentrionem usq; ad Guengam sive Cangam fl. porrigitur. Nomen habet ab Orixa vel Orifsa, emporio celebri, ubi Christiani habent templum D. Thomæ consecratum. Princeps in hoc regno emporium est Masulipatam; & ß regia sedes Goelconde seu Culconde. Ipse Rex in Orixa Magni Mogolis tributarius est. Ramana tamen emporium ob ebúr & gemmas est celebre. Regio ista salis & lapidum pretiosorum, imprimis verò adamantis mercaturâ nobilis est. Caterum Dani ad oram illam maritimam castellum tenebant Crangavor, quod Belgis traditum est.]*

Orixa;
Ramana;

Orixa,
Masulipa-
tam,
Goelkon-
de,
Ramana,
Crangavor;

CAP. X.

*Bengala, Pegu, Sian, Camboja, India
Septentrionalis.*

I.

^a *Bengalæ regnum ab urbe Bengala dictum, ad Gangis aliorumque Bannium ostia, in longum c. l. in latum c. lxx. mill. Germ. obtingit. Ipsa urbs ß Bengala, magna, celeberrimo emporio insignis, in insula fluvii Cosmin sita est.*

Bengalæ
regnum.
Bengala
nrbs.
Cosmin fl.
Bengalæ
regnum.

[^a *Bengalæ regnum hodie sub Magni Mogoris imperio est, omnium rerum copia affluens: Ejus incolæ vitis corruptissimi ac sceleribus cooperti sunt; quæ tamen universa Gangis lavacro ablui posse superstitione putant, lavacri tamen in fluvio illo potestas nemini permittitur, nisi qui eo nomine Regi dederit pecuniam, sive tributum.]*

Ex Paradiso eum oriri credunt; unde tantam vim eidem adscribunt. ß Urbs Bengala una ex præstantissimis India est; ubi omnes reperiuntur delicia, quas ceteræ optime possident Europa civitates. Hinc exportantur merces pretiosæ, Sericum, Xylinum, Zibetum, Saccharum, Oryza, Cannæ Bengalæ, vulgò Cannæ Hispanicæ dictæ & c. Ab urbe ista Sinus iste appellatur Golfo di Bengala, quia aliàs sinus Gangeticus. Huc quoq; pertinent duo emporia, Chatigum, & Satagam: quorum illud Telogrammum Ptolemæo; hoc Cosamba. In regno hoc quoque est Gouro urbs illustris ad Gangis fl. ripas posita, pulcherrimis & sumtuosissimis ornata Palatiis, à variis gentibus inhabitatur. Regis in urbe ista palatium perhibetur majus esse, quam Evora in Lusitania, aureis & argenteis figuris ex gentiliū potius quàm Mahumedanorum consuetudine ornatum. Rex autem

Bengalæ
sinus Gan-
geticus s.
Golfo di
Bengala.
Chatigum.
Satagam.
Telogram-
mum.
Cosamba.
Gouros.

Ecc

adè

Rhinoceros,

adèò potens, ut per totam Indiam proverbio dici soleat: Rex Cambaia est unum; Rex Narlinga duo; Rex Bengalæ tria. Ceterum in regione ista nascitur animal magnum Rhinoceros, unicum in naribus habens cornu reflexum, aliqui elephantis, cujus tamen hostis est, non dissimile. Ejus sanguis & cornu in pretio sunt; quoniam contra venenum valere existimantur.]

PEGU.

Pegu R.
& urbs.

Ava,

II. a Regia hujus regni est β Pegu urbs in insula posita, totius Indiae clarissima, moenibus munita, ædificiis elegantissimis ornata. Subjecta autem sunt Regi Pegu & alia regna, quorum γ Ava versus Septentrionem, gemmis, equis & elephantis abundat.

Pegu R.
Lectum.

[a Pegu regnum Bengalæ ad Ortum conterminum à civitate Tauay olim Tacola usq; ad promontorium Nigrais porrigitur, inter montes, quos Brachmanes, & Jangomi inhabitant, & marc. Lectorum olim apud Ptolemaum fuit regio. Regnum hoc amplissimum Indiam ad Gangem usque complectebatur: sed anno Christi 600. innumeris calamitatibus, fame, peste, & bello ita fuit desolatum, ut per milliaria multa nil nisi continua hominum cadavera iter facientibus cum horrore occurrerent. Postea tamen restauratum est. β Pegu, quondam Triglypton, ad flumen est ejusdem nominis. Rex ibi palatium habet superbissime exstructum, ipse auro, argento, & gemmis ferè ditissimus; in quo sculpta & depicta cernere licet omnia præclare gesta Regum Orientalium, cum variis animalibus terrestribus, avibus, arboribus ad vivum depictis. Lusitani hic maxime mercaturam faciunt, gemmas, muscum aliasq; merces pretiosas inde exportantes. Degun Pegunorum Varella, (ita templa sua vocant) adeo alta est, ut ex ea ad modum Pyramidum Ægyptiarum tota regio cerni possit. Regio ista elephantorum magnum fert numerum, qui capti fame potissimum cicurantur. Ipsi Peguani idola boni Dei, & mali, colunt, præter paucos à Lusitanis ad Christianam fidem conversos. In eodem regno quoque est Martaban seu Martavaon urbs nobilis: ubi plurima consciuntur vasa porcellana, licet non sint tam perfecta, quam Chinesisum. Ava olim Arisabiæ regni Avæ caput est. Regnum aliis vocatur Avachan ab arce inexpugnabili. Sed Avæ magna exercetur mercatura gemmarum, & musci, quem eo deferunt in ejusdem animalis corio ex montibus, quorum nomen Jangoma. Ei confinis est Verma regio cum ejusdem nominis urbe.]

Pegu olim
Triglypton,

Degun,

Martaban,

Ava.

SIAM.

Siam regnū
& urbs.
Malacca.

III. a Siam potentissimum regnum, cujus Longitudo ccc. lat. clx. conficit mill. urbes insigniores habet β Siam regiam, admodum amplam, & γ Malacca in Chersoneso aurea sita; emporium aromatis nobilissimum; quatuor mill. Germ. amplecti dicitur.

Siam regnū.

[a Regnum Siam aliis Sornanum regnum dictum Pegu regno ad Meridiem con-

conterminum, nomen accepit à metropoli Siam; & hæc ab alluente fluvio Siam, Siam f. qui aliàs Menan dicitur, appellationem habet. Regionem illam fluvius iste Mc- Menan fl. nan, sicuti Nilus Egyptum, stato anni tempore, irrigat & fecundat. Rex in Siam potens magnarumque perhibetur opum, Rege in Pegu non inferior; cui tamen aliquando fuit subjectus: sed armis in libertatem sese vindicavit. β Ipsa urbs Siam, aliquando Regis sedes, Lusitanis antehac frequentabatur negotia- Siam urbs, toribus; verum primas in mercatura jam hic loci tenent Hollandi. Regia sedes India urbs, hodie est India urbs, seu Odia, in qua turrium templorumque tecta & fastigia auro resurgent. Tantarum virium civitas est, ut aliquando L. millia militum reprimeret. Hic ingens est copia serici, auri, aliarumque pretiosarum mercium, quæ cò à Chincensibus alijsq; mercatoribus importantur. Caterùm hæc ipsa regio multos fert elephantos nobiles ac interdum candidos, qui in magno habentur pretio: Harum bestiarum ipse Rex duo millia dicitur alere, quæ ad bellum sint doctæ & instructæ. γ Malacca seu Malays peninsula regno Siam per isthmum jun- Malacca ctæ ad Equatorem ferè se extendit. Urbs Malacca, à qua terra ista appellatio- f. Malays, nem sortita, ad litus Occidentale è regione Sumatra sita, à Portugallensibus ducc Albuquerque anno 1511. intercepta est, egregie munita habet castellum, Episcopum, collegium Jesuitarum, alijsq; cœnobîa. Sed anno 1641. Belgæ hanc urbem expugnaverunt. Ferè in medio litoris, quod Occasum respicit, jacet Queda: ac inde ulterius ad isthmum Tanacerin; ubi idem viget mos, quo viduæ relicte cum maritis suis defunctis cremantur vivæ. In Orientali litore est Patane urbs, veterum Perimula, unde Sinus ille dicitur Perimulicus, uti alter Sinus Sarabacus, hodie Golfo di Savolas. Ihor ad litus Australe ponitur: Urbes istæ regie sunt, ac singulæ suis subjectæ Regibus: eademque nobilia emporia, quæ Lusitanis, Anglis, Hollandis, Armenis, Turcisq; celebrantur negotiatoribus. Ad promontorium Australe haud longè ab Ihor civitate Lusitani tenent Sincapuram urbem. Lingua, qua in Chersoneso hac Malaccensi utuntur Indi, planè singularis est, & à cæteris discreta, mireque suavitatis, quare ab exteris illa amatur & excolitur. Caterùm Indi per hanc regionem virgines sponas peregrinis & hospitibus vitiandas offerunt, quam consuetudinem in Pegu quoque & Aracam fuisse legimus.]

CAMBOIA.

IV. Hujus regni caput est α Camboja; at sedes regia Diam, quæ Camboja, Diam, iuibusdam β Odia.

[α Camboynæ sive Cambodiæ regnum cæteris regnis opibus paulo inferius, re- Camboy- gno Siam ad Austrum conterminum est. Ejus Rex cum vicino rege in Siam, cu- naf. jus aliquando fuit tributarius, sæpe bellum gerit. Incole illius sunt idololatra Cambodia. & gentiles; sicuti & Malaccenses Indi. Urbem Cambodiam ingens alluit flu- Cambodia urbs, vius, qui eodem modo, quo Nilus & Menan, regionem circumjacentem certis anni temporibus irrigat. A multis nationibus, mercaturam hic facientibus, celebratur Cambodia. Lusitani ibidem templa & cœnobîa possident, Eo consueunt

Liam;
Langor;

mercatores ex Malacca, Coromandelia, Japonia & China. Præcipue merces, quæ inde exportantur, sunt pelles, Oryza, Lacca, Benzoinum & gemma, & Odia urbs etiam India dicitur, Regis in Siam sedes. Liam seu Liam urbs memoratur in hoc regno, item Langor ad maris litus:]

INDIA SEPTENTRIONALIS.

India Sc-
ptentrio-
nalis.

V. Borealem Indiæ partem, quam terram universæ diximus, quondam in varia regna divisam, nunc Tattari ex Tattaria huc transgressi obsident. Hi Mogores dicuntur, & eorum rex a Magnus Mogor; cujus regia & Delly, in confinibus Cambajæ & Narlingæ regnorum. Sub hoc Rege urbes claræ, Mandao, Sanga, γ Moltan, δ Citor & e Aracane, singulorum regnorum capita.

Delly.
Agra.
Lahor.
Gemini fl.

Rave fl.
Moltan.
Citor.
Arachan,

Polimbo-
thea,
Aya,

[a Tattari numeroso milite sedibus suis egressi has Indiæ partes sibi subjecerunt. Rex eorum Magnus Mogor, seu Mogol longè latèque per Indiam imperans, à Tamurlanis stirpe se ortum gloriatur, omnium Regum, quotquot sunt in Orbe, habetur ditissimus, cujus thesauro contineri ajunt, si ad nostram rationem numerum conferimus, 1500000000 Imperialium, id est, anderthalb tausend Millionen Reichsthaler. Regi huic non tantum paret India illa Septentrionalis; verum etiam Gufaratta, vulgò Cambaja dicta, olim peculiare regnum, ad quod pertinebant urbes Amadabath, Suratta, Cambaja, Bettan, & Bisantagra: itemq; Orixæ, cujus Rex Mogoris tributarius est: & Bengalæ regnum. b A Delly urbe provincia appellationem nacta est, quæ una Mogori ad bellum mittere solet CL millia armatorum. Regia verò sedes hodiè non est urbs Delly, sed Agra ulterius versus Septentrionem ad fluvium, qui Gemini vulgò appellatur, posita urbs; incolis adeo frequens, ut ducenta millia virorum ad militiam Regis jussu producere queat. Est tamen & alia Mogoris regia Lahor, inde magis versus Septentrionem ad Rave flumen sita. Eo Rex nimium solis ardorem fugiens concedere solet. γ Moltan dicitur habere mulieres bellatrices. δ Citor vel Chitor olim metropolis erat regni Sanga. ε Aracham vel Arachan arcem dicitur habere inexpugnabilem, quam Rex Barmie aliquando frustra obsedit & oppugnare ut exercitum trecentorum millium armatorum, & quadraginta millibus elephatorum. Caterum in Gangis insula ponitur Polimbothea, olim magna urbs, quæ portas habuit ferreas: ibi studium Philosophiæ florere tradunt. Item Aya s. 2. memorata, emporium magnum versus Septentrionem ponitur, quod præter mercatorem gemmarum & musci, juvenum Lasciviâ notum.]

CAP. XI.

Insule in Indico mari.

I.

Insularum in Indico mari tantus est numerus, ut haud facile iniri
 queat: quare præstantiores solum dicendæ. Princeps est atque
 omnium toto Oriente nobilissima α *Sumatra*, in complura re-
 gna divisa; Secunda est β *Borneo*; Tertia γ *Java Major*, incognita ma-
 gnitudinis; quam Jul. Cæsar Scaliger omnium rerum facili ubereque
 proventu *compendium Orbis* appellavit. In hac celeberrimum emporium
 d *Bantam*.

Insulæ in
 mari In-
 dico.
Sumatra.

Borneo.
Java major.

Bantam.

α *Sumatra*, in Longitudine habens CLXX. milliaria, & in Latitudine LXII. *Sumatra*,
 quæ antiquorum Taprobana falsò quibusdam putatur, in X. regna distinguitur,
 ex quibus hæc tria, Achem, Jamby, & Palimba præcipua sunt, regnorumq; ca-
 pita egregiè munita. Cum Rege in Achem Hollandi in fœdere sunt. Ager mi-
 llium & oryzam fert; melle, Zingibere, benzoïno, camphora, agarico, cassia abun-
 dat; Piperis vulgaris & oblongi uberrimus hic proventus, qui quotannis magnâ co-
 piâ Catajam exportatur. Elephantēs nusquam majores, aut ad bellum magis apti re-
 periuntur. In eadem insula mons quoque est, qui ignem evomit; veluti Vesuvius
 & Æthna. β *Borneo insula*, sicut & *Sumatra*, cui ad Ortum posita est, sub *Borneo inf.*
 Equatore jacet inter *Cambojam Indiæ* & *Celebes*; Hispaniam magnitudine & urbs.
 adequans, vel etiam superans, cujus ambitus fertur bis mille & ducentorum mil-
 liarium. Ptolemæo esse videtur *Insula Fortunæ*. Totius *Insulæ* caput & regia
 sedes est *Borneo urbs*, quam aquæ pluribus locis, veluti *Venetias*, intersuunt.
 Præter hanc nobiliores urbes sunt *Marudo*, *Sadonk*, seu *Sedang*, *Sambas*, *Lan-*
da, *Sucadano* & *Randarmassin* celebres portus ob piperis negotiationem. *Suc-*
cadona fl. adamantes habet. Est verò hæc insula rebus omnibus ad vitam victum-
 que necessariis instructa. Hic thus, mastix, camphora, agaricum, aurique puri
 inveniuntur fodinæ divites. Belgæ mercandi libertatem, præcipuè piperis, per hanc
 insulam ferme habebant soli: verum quum nuper ipsi Regi nollent concedere, ut pî-
 per muneris loco, ad Regem in *Macassar* mitteret; privilegio illo exciderunt. γ *Java Major*,
 Major à *Sumatra insula*, versus Meridiem per fretum, quod vulgò *Stretto de*
Sunda, separatur. Longitudo *Javæ* habetur CL. milliarium; Latitudo ejus
 incerta est, neq; hætenus compertum habetur, utrum insula sit, an peninsula *Austra-*
libus terris adhærens. Omnis generis aromata fert *Java*, tantamque piperis co-
 piam, quantam *Germania uvarum*. Duo in ea hodie nobis nota sunt regna, *Mata-*
ran & *Bantam*. Sed rex in *Mataran* majorum habetur opum; tertius qui erat
 in *Jacatra* ab Rege in *Bantam* oppressus, regnoque exutus est, quum anno 1619. hic
 conderetur *Batavia Belgarum colonia*, quo ipsa urbs *Jacatra* à Belgis capta est.
 Inde post decennium Rex in *Mataran* bis obsedit & oppugnavit *Bataviam*, sed fru-

Reges Javæ,
 in *Mataran*.
Bantam.
Jacatra.
Batavia
 Belg. colo-
 nia.

stra. Praesidium excentorum armatorum hic perpetuo alitur. Praefectus ibi nomine Belgarum residens ceteris quoque castellis munitis per Indiam imperat, qui singulis tribus annis mutatur, alio in ejus locum substituitur. Jus per praesidem & scabinos administratur. Camera Rationum, à quâ reliqua per Indiam omnes dependent, hic suprema est. δ Bantam regia sedes XII. milliis. à Batavia jacentis commodò gaudet portu. Eò conflunt negotiorum ex Malacca, Gufaratta, Malabara, Bengala, Pegu, China, Japan, Portugallia, Anglia, Hollandia. Intra urbis pomeria domicilium figere non permittitur nisi indigenis. Regi in Bantam administrant mulieres, ex eisq; constituitur ejus cohors pratoria. Ceterum ipsi javanenses habentur fallaces & male fidei; in Religione superstitiones sequuntur Bentanorum, aut imposturas tenent Mahumedi. Java Minor inde ad Ortum posita, à metropoli etiam Cambaba sive Cambaya dicitur.]

Java minor.

Celebes,
Gilolo.

Ceiram.

Sindæ inf.

Moluccæ.

Philippi-

næ f.

Baruffæ.

Lutzon.

Manillia-

nes.

Mindanao.

Calamianes.

Guinea no-

va.

Ceylon.

Celebes
inf.Ceiram inf.
Molucca
inf.

II. Dein insulæ α Celebes, β Gilolo, γ Ceiram; quas Sindas esse putant Ptolemæi: & inter has sparæ δ Moluccæ; parvæ, at felici aromatum productu nobiles, Bachian, ε Tidor, ζ Ternate, η Motir, θ Machian. Jamque Sinarum regno adproximantes, Philippinæ, quas Baruffas Ptolemæi interpretantur. Harum maxima κ Lutzon; in qua Hispani urbem condiderunt λ Manilliam. Secunda est μ Mindanao. Tertia Calamianes. Dein reliquæ Minores inter has dissipatæ. Hinc vero versus Orientem sunt aliæ complures, in universum Hispanis Islas de las Velas dictæ. Hinc rursus Meridiem versus c. l. distans mill. Germ. est nova Guinea; quæ an sit insula, an verò pars continentis terræ Australis, nondum satis compertum habemus. At in Sinu Gangetico Narisingæ regno adversa ξ Ceylon, novem regnis distincta, antiquis Taprobana dicta.

[α Celebes à Borneo versus Ortum itidem sub Equatore est. Ejus incolæ incedunt nudi, genitalibus tamen contectis. Carnes antehac solebant devorare humanas; quare ex Moluccis damnati eo deportabantur, ut ab his mactarentur. Verum jam humaniores facti feritatem istam dicuntur exuisse. Inter Celebes & Borneo insulas interjacet Macassar inf. ab emporio denominata, quod ob caryophyllorum mercaturam à Lusitanis, Anglis & Hollandis frequentatur. Anno 1669. insula hæc à Belgis fœderatis subacta est. β Gilolo inde porro versus Ortum sub Equatore jacens, quoniam aromatibus caret, non adeò frequentatur ab exteris nationibus, neque vehementissimum hujus loci æstus facile perferunt Europæi. γ Ceiram, Ceram, seu Zoram à Gilolo versus Austrum ponitur. δ Quinque illa, quarum nomina hic leguntur ex Moluccis præcipuè celebrantur. Sunt autem parvæ, maximaque vix sex mill. passuum ambitum habet. A Lusitanis anno 1515, primum sunt repertæ, ac de his ipsis inter Castilianos & Portugallenses ex Orbis divisione per Pontificem Rom. factâ divisione, orta est contentio. Ager spongiosus est, ac imbres absorbet; fertq; nuces myristicas, mastichen, lignum aloës

aloës, sandalum, cinnamomum, Zingiber, piper & caryophylla, sine omni terræ cultura. In his insulis reperitur avis Manucodiata, quæ nobis Paradeissi vogel dicitur, elegantissimarum pexnarum & alarum. Farinam de nonnullis colligunt arboribus, ex qua conficiunt panem. Incola negotiantur sine omni pecunia mercium permutatione. Adorant Solem & Lunam plerique, præter paucos, qui Mahomedis imposturas sequuntur. Duo sunt in his insulis Reges, quorum unus in Ternate insula residet; alter in Tidore. In Tidore insula Belga ca-
stellum habent; itemq; aliud Lusitani. ζ Ternate ex his insulis præcipua est, in
qua mons interdum flammam eructans. Belga duo hic exstruxerunt fortalitia, quo-
rum nomina Malaia & Maluco. In Portugallensium potestate est urbs Gamma-
lamma. » Motis etiam appellatur Timor, in qua fortalitium Nassavv. θ In
Machian Belga tenent castellum Mauritiæ. ϑ Philippinæ auspiciis Philippi Hi-
spaniarum Regis detecta & occupata sunt anno 1564. appellantur etiam Manillæ
ab urbe Manillia. ς Luzzonia insula ceteris præstantior est. λ Manillæ præsidet
Gubernator nomine Regis Hisp. itemque Episcopus. μ In Mindanao sunt aliquot
urbes. ν Calamianes aliis Paragoya dicitur. Ex his insulis maximam par-
tem tenent Hispani, coq; veniunt ex Hispania Nova, & Mexicano regno cum
Insulanis & Chinesibus mercimonia tractantes. Merces potissima hic sunt oryza,
saccharum, legumina, mel, ficus, auri ferrique metalla. In primo in insulam in-
gressu Hispani singula pondo auri mercati sunt quaternis pondo argenti. Maxi-
ma insulanorum pars ad Christianam fidem Hispanorum opera conversa dicitur;
& Ceylon vel Zeilon ob felicem omnium rerum proventum Paradisi pars
incolis creditur. Ostenditur hic Pico mons altissimus; in quo Adamum
primum hominem sepulcrum tradunt; magnorumque hominum ibidem mon-
strantur vestigia. Insula hæc fert arbores perpetuò floribus aut fructibus onu-
stas, ut sunt mala Assyria incredibilis suavitatis, mala medica, citria optima,
aurantia, limones aliique fructus nobilissimi. Fert auri argentiq; metalla & lapides
pretiosos: item aromata, Cardamomum, caryophyllum, piper & alia; magnam-
que copiam cinnamomi. Producit quoque omne genus ferarum, elephantosq; no-
bilissimos. Incola pleriq; incedunt nudi, genitalibus tamen contectis, magia dediti,
& superstitionibus gentiliū. Lusitani eo Christianam fidem primum intulerunt.
Hi urbem Colombo munierunt. Regia sedes in hac insula Ceilon est Candi; unde
Rex Candi vulgò vocatur. Is Belgas invitarat adversus Portugallos ejiciendos.
Castellum igitur exstruxerunt in eo loco, qui vulgò Punte de Galle dicitur: Inde
Negumbo magnam & munitam urbem Portugallos extorcerunt; quam an. 1643.
amissam, sequenti statim anno recuperarunt. Anno 1651. ab iisdem expugnatum
est Calut্রে castellum munitum: atque anno 1656. Columbo quoque ejecerunt
Portugallos, xx. milliaribus Columbo distat Manara insula, in qua Margaritarum
drives captura; eam etiam Belga ademerunt Portugallos anno 1658. Ferunt
Hollandos hodie, ejectis inde Portugallensibus, omnem tenere insulam. Præter has
insulas in istis partibus Orientis celeberrima est Amboina cum adjacentibus in-
sulis in istis partibus Orientis celeberrima est Amboina cum adjacentibus in-
sulis caryophyllorum ferax: Castellum ibi est Victoria dictum. Banda in qua
Belgarum castellum Nassovia cum insulis V I. circumjacentibus, quam Belga ar-
mis

Tidor.
Ternate.Moris f.
Timor.
Machian.
Philippinæ
ins.Luzzonia
Manillia.
Mindanao.
Calamian-
nes,
Paragoya,

Ceylon ins.

Colombo
urb.
Candi.
Punto de
Galle.
Negumbo.
Calut্রে.
Manara,Amboina
insula.
Victoria.
Banda ins.

Timor inf.

Maldivæ inf.

I. de las
Velas seu
I. de La-
drones,

nis expugnatam tenent; unde nuces afferuntur myristica, & mastix: nemq; Timor sandali albi & flavi ferax insula. Sunt etiam in Mari Indico e regione capitis Comorini Maldivæ insulæ, quarum aliquot censentur millia: harum alie habitantur; alie sessoribus vacue sunt. Caterum Islas de las Velas, quæ ab Auctore nostro hic memorantur, à Magellano primum ita sunt appellatæ, illudq; impositum nomen à genere velorum, quibus utuntur insulani. Aliis vocantur I. de Ladrones, h. e. Latronum seu furum insulæ à nefariâ incolarum consuetudine furandi.]

CAP. XII.

De Persarum Imperio.

I.

Persarum
regnum.
Ejus mag-
nitude.Persiæ Fi-
nes & ma-
gnitudo.

Persarum regnum antiquitus occupabat quicquid præter explicatas terras in Asia reliquum est; quin etiam Indiæ partem & Ægyptum, quæ antiquitus in Asia censebatur, Longitudine ab Hellesponto ultra Indi ostia mill. Germ. Iccc. Latitudine, à Ponto ad Sinus Arabici fauces Icc. quo spatio multæ regiones atque regna recensentur, de quibus ordine erit agendum. At primo loco eam partem narrabimus, quæ nunc Persarum sive Sophorum Imperium dicitur. Hoc clauditur à Septentrione Hyrcano sive Caspio mari, & Oxo flumine, à Caucaloque monte; ab Oriente Indo; à Meridie mari ac Sinu Persico; ab Occasu Euphrate amne & Tigri, qui in illum immergitur, Niphaticis jugis, & Araxe fluvio, qui in Hyrcanum mare evolvitur. Longitudo ejus est ab Araxis ostio ad Indi ostia mill. cccclxx. Latitudo ab Oxo ad mare Persicum cclxx.

Persiæ
Regiones.

II. Regiones hic olim, Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamisus, Bactriana, Margiana, Hyrcania, Aria, Parthia, Persis, Susiana, Assyria, Media.

CAP. XIII.

Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamisus, Bactriana, Margiana, Hyrcania, Aria, Parthia.

I.

GEDROSIA.

Gedrosiæ
populi re-
giones II.
& urbes.

Gedrosiæ, quæ nunc Khesimur & Guzarate, populi fuerunt Arabitæ, Parsiæ, Musarnai, Rhamnæ; Regiones Paradene, Pariseni.

Flu.

Flumen nobile γ *Arbis* sive *Arabis*. Urbes inclytæ δ *Parfis*, caput regionis, ε *Arbis* & ζ *Cuni*.

[α *Gedrosia* terminatur ab Occasu *Carmania* Alterâ: à Septentrione *Drangiana* & *Gedrosia*.
Arachosia; ab Ortū *India* cis *Gangem*; à Meridie *Occano Indico*. β *Guzaratta* *Guzaratta*.
 qua hodie dicitur regio, trans *Indum* jacet fluvium, qui *Gedrosia* versus Ortum *Arbis* fl.
 terminus est. γ *Arbis* fl. Nigro hodie dicitur *Berberio*; verum *Oleario* alijs, *Portus*
Ilmene. Ad ostium *Arbis* *Portus* collocatur *Mulierum*. δ *Parfis* *Parfis*.
 rum habetur caput, ad *Arbim* fl. ponitur: itemq; ε *Arbis* *Arbitarum*. ζ *Cuni* *Arbis*.
 interius ponuntur.] *Cuni*.

CARMANIA.

II. *Carmania* veteris nunc regiones sunt *Kirman*, *Coadel* & *Or-* *Carmaniae*
mus regnum. Populi in ea quondam *Isaticha*, *Zuthi*, *Gadanopydres*, populi.
Camelobosci, *Sozota* dicti, *Agdenites*, *Rhudiana*, *Ares*, *Charadra*, *Pasarga-*
da, & *Armozai*. Regiones, *Modomastice*, *Parepaphitis*, *Cabadina*, *Chan-* *Regiones*,
tonice. Flumen *Samydaces*. β *Mons Semiramidis*. Urbes γ *Carmana*, *Sa-* *urbes*, fl.
mydace, *Alexandria*, δ *Armuz*. & inf.

[α *Carmania* duplex erat, *Deserta*: qua habet ab Occasu *Persidem*: à Septentrione *Carmania*.
Parthiam; ab Ortū *Drangianam*: à Meridie alteram *Carmaniam*. Termina-
 tur *Carmania* Altera à Septentrione *Carmania* *deserta*; ab Ortū *Gedrosia*; ab
 Occasu *Perside* & *Sinu Persico*; à Meridie *Indico mari*. Haec duae nationes fere ni-
 hil memoratu dignum habent. *Cyrus* primus *Persarum* *Monarcha* *Darium* *Me-*
dum, ex *Babyloniorum* *Regibus* ultimum, praelio victum & deditione captum huic
 provinciae *Carmania* praefecit. β *Mons Semiramidis* ad *Persici* *Sinus* ostium est. *Mons Se-*
 γ *Carmana* *Carmania* caput, corrupto nomine hodie videtur dici *Carvvans*, *miramidis*,
 δ Ab *Armuz*, regni *Ormuz* nomen haud dubie reliquum est.] *Carmana*,
Armuz.

DRANGIANA.

III. α *Drangiana*, nunc *Sigessan*, populi *Daranda* & *Batrii*. Re- *Drangiana*
 gio *Tatacene*. Urbes inclytæ, β *Ariaspe*, γ *Prophthasia*. *populi* &
 [α *Drangiana* ab Occasu clauditur *Carmania* *deserta*; à Septentrione *Aria*; ab Ortū *Drangiana*.
Arachosia; à Meridie *Gedrosia*. β *Ariaspe* in Occasum sita erat ad *Ariam*; *Ariaspe*.
Quibusdam videtur esse *Gobinan*. γ *Prophthasia* inter *Alexandriam* *Aria* ad *Prophthasia*.
Occasum, 199. & *Arachosiam* ad Ortum 200. mill. passuum posita est teste *Plinio*:
Verum secundum *Strabonem* multo major est distantia ab *Alexandria*.]

ARACHOSIA.

IV. α *Arachosia*, nunc *Candahor*, populi *Margyeta*, qui anrè *A-* *Arachosiae*
rimaspi, postea *Euergeta* dicti; *Sydri*, *Ropluta*, *Eorta*. Urbes β *Aracho-* *populi* &
rus, *Alexandria*. *urbes*,

Arachosia,
Arachotus
seu Cophes.

[*α* Arachosia terminatur ab Occasu Drangianâ; à Septentrione sinibus Paropamisidis; ab Ortu Indiâ cis Gangem; à Meridie Gedrosiâ. β Arachotus non solum fuit ut bis in Arachosia; verum etiam lacus & fluvii nomen, Plinio Arachosorum appellatur opidum; Solino Arachosia, eadem Cophes est à Semiramide condita, γ Alexandria hæc ad Arachotum ponitur fluvium.]

PAROPAMISIS.

Paropamī-
sidis populi
urbes.

V. *α* Paropamisidis, quæ nunc *Sablestan*, populi *Bolita*, *Aristophyli*, *Ambanta*, *Parieta*, *Parfii*. Urbes claræ, β *Carura*, quæ & *Ortospana*, *Naulibis*.

Paropamī-
sis.
Paropamī-
sus m.
Carura s.
Ortospa-
num.
Bactrianæ
Populi &
urbes.

[*α* Paropamisidis ab Occasu habet *Ariam*, à Septentrione *Bactrianam*, ab Ortu *Indiam* cis Gangem; à Meridie *Arachosiam*. Nomen habet à *Paropamiso* monte, qui huic regioni imminet. β *Carura*, quæ & *Ortospanum* Plinio, inter *Arachosiorum* urbem 250. & *Indum* flumen 337. mill. pass. distabat.]

BACTRIANA.

VI. *α* *Bactriana* nunc β *Korasan* dicitur; Populi olim, *Salatara*, *Zariaspe*, *Chomati*, *Comi*, *Acinaca*, *Tambyzi*, & *Thocarorum* magna gens; *Marricai*, *Scordi*, *Varni*, *Savadii*, *Orsiti*, *Amarispi*. Urbes duæ regię; γ *Bactra* & *Ebusmi*. Claræ item δ *Maracanda*, & *Charracharta*.

Bactriana
regio.

[*α* *Bactriana* olim mille urbibus clara, regnum Zoroastris sapientissimi, & doctissimi, clauditur ab Occasu *Margianâ*; à Septentrione & Ortu *Sogdiana*; à Meridie *Ariâ* & *Paropamiside*. β *Korasan* hodie ampla regio est, quæ angustis *Bactriana* terminis non continetur. Ceterum *Bactrianam* terram, quod tradit *Q. Curtius*, magna ex parte steriles arena tenent, squalidâq; siccitate regio est; quum verò venti à Pontico mari spirant, quicquid sabuli in campis jacet, convolvunt. Quod ubi cumulaturn est, magnorum collium procul species est, omniâq; pristini itineris vestigia intereunt. Itaq; qui transeunt campos, navigantium modo nobis sidera observant, ad quorum cursum iter dirigunt, & propemodum clarior est noctis umbra, quam Lux; ergo interdum invia est regio, quia nec vestigium, quod sequantur, inveniunt; & nitor siderum caligine absconditur. Ceterum si quos ille ventus, qui à mari exoritur, deprehendit, arena obruit. γ *Bactra* seu *Bactrum* regionis caput, hodie *Bagdasan* aut *Budasan*, sub *Paropamiso* monte sita sunt. *Bactrus* amnis præterit moenia, is urbi & regioni dedit nomen: hodie *Buchian*, aliis *Bocchara*, ex *Tauro* monte effluit, *Bactrianamq;* regionem irrigat, ipsa *Bactra* alluit, & demum *Oxofl.* miscetur. δ *Maracanda* *Sogdianorum* urbs & regio est. ε *Charracharta* apud *Oxum fl.* est à *Bactris* versus occasum sita, hodie vulgò *Chiartachar*. De cetero, *Bactriani* homines senio aut morbo confectos canibus ad hoc nutritis, devorandos objiciebant. Eorumque moribus sponsas cum servis & advenis impune misceri tradit *Plinius*.]

Bactræ.

Bactrus fl.

Maracanda,
Charracharta,

MARGIANA.

VII. Populi α Margiana, quæ nunc *Elfabas*, *Derbica*, *Massageta*, Margiana; è Scythia huc transgressi; *Parni*, *Dæ*, *Tapurri*. Urbium clarissima β *Antiochia Margiana*, ante *Alexandria* dicta; post verò *Seleucia*.

[α Margiana terminatur ab Occasu Hyrcania; à Septentrione Scythiâ; à Meridie Ariâ; ab Ortu Bactriana. β Antiochia illa quibusdam hodie est Indion urbs. Est Margiana Selino cæli ac soli commodis incluta regio. Vites ibi esse Strabo prodidit, quarum stipitem duorum vix hominum ulna complectantur.]

HYRCANIA.

VIII. Populi α Hyrcania, (unde proximum mare Hyrcanum dicitur) *Maxera*, *Astaveni*, *Chrindi*. Regio *Arsitis*. Caput regionis β *Hyrcana*; inde *Amarusa*.

[α Hyrcania terminos habet à Septentrione mare Hyrcanum sive Caspium; ab Occasu Mediam; à Meridie Parthiam; ab Ortu Margianam. In Hyrcania multos gigni Pantheras & tigridas auctores tradunt. Est illa summa fertilitatis, maxime vini & frumenti. β Ab urbe Hyrcania regiõni nomen est, quæ putatur hodie esse Cassan.]

ARIA.

IX. α Ariæ, nunc *Diargument*, populi, *Nisai*, *Astaveni*, *Musdorani*, *Casirota*, *Obares*, *Elymandri*, *Borgi*. Urbes β *Aria*, γ *Alexandria*, *Bitaxa*.

[α Aria optimi vini, quod tres ferebat etates, ferax, à Septentrione contermina est Margiana & Bactriana; ab Occasu Parthiæ & Carmanie Deserta; à Meridie Drangiana; ab Ortu Paropamisidi; quibus locis hodie est *Chorasana*, & *Hecatori*. Aria ea putatur, quæ hodie *Heri* dicitur. *Alexandria* *Alexandri* *Macedonis* auspiciis condita ad Arium ponitur fluvium, inter *Hecatompylum* & *Bactra*; Ariæ. Sunt qui *Burgian* hodie dici volunt.]

PARTHIA.

X. α Parthia, nunc *Arac*, regiones sunt, *Comisene*, *Parthiene*, *Paratanicene*, *Tabiene*, cujus gens *Sobida*. Caput regni ac regia β *Hecatompylus* à centum portis dicta.

[α Parthia, hodie *Erak* seu *Arac*, ab Occasu habet *Medos*, à Septentrione *Hyrcaniam*; ab Ortu *Ariam*; à Meridie *Carmaniam* desertam. β *Hecatompylus* à centum portis nomen sortita, sicut & *Theba* *Egypti* urbs. Eodem putatur fuisse loco, quod hodie *Ispahan*, Regum in Persia nunc sedes. Parthi temulentia nolo, quod hodie *Ispahan*, Regum in Persia nunc sedes. Parthi temulentia nolo, unde proverbium, Parthi quod plus biberint, eò plus sitiunt: In Ventantur, unde proverbium, Parthi quod plus biberint, eò plus sitiunt: In Venere, olim adeo proclives, ut sororibus matribusq. miscerentur, Tertulliano teste, Furta apud illos impunita erant: mentiri tamen putabant turpissimum. Ab infantia pileis & tiaris utebantur, unde capita illis fragilia. Parthos, postquam

Alexandro defuncto, defecissent, ac proprium regnum condidissent, tradit Plinius, duodeviginti regna suo imperio fuisse complexos. Omnium Orientalium populorum isti maxime Romanorum Imperium, quum potissimum floreret, retulerunt.]

CAP. XIV.

Persis, Susiana, Assyria, Media.

I.

PERSIS.

*Persidis
populi &
urbes.*

Populi & Persidis, quæ nunc *Farsi, Mesabata, Rapsii, Hippophagi, Suzai, Magores, Stabai.* Regiones *Paratacene, Misdia, Mardiene, Toacene.* Urbium clarissimæ, & *Persepolis*, caput quondam imperii Persici, omnium elegantissima; γ *Axima*, δ *Marasium*, ε *Toace*.

Persis.

*Persepolis:
h. Schiras.
Araxes fl.
Bendemir
Rhogama-
nes fl.
Axima.
Marrhasiū.
Taoce.
Pasagarda
Monumeno-
rum.
Cyri.
Tzilminar.*

[*a Persis terminatur à Septentrione Media: ab Occasu Susianâ: ab Ortu Carmanis duabus: à Meridie Sinu Persico. Ora Persidis inter ostia Oroaridis fl. & fines Carmania extenditur stadiis 4300. Strabone auctore. β Persepolis in lib. Maccab. Elymais dicta, eo creditur fuisse situ, quo hodie urbs Schiras sive Siras: circa quam multa magnarum aliquando adium supersunt rudera. Ad Araxem fl. qui Oleario hodie Bendemir, urbs illa fuisse putatur: quam tamen alii ad Rhogomanem fluvium collocant. Alexander Macedo à Thaide meretrice persuasus eam pertemulentiam ipse accendit ac delevit. γ Fuit & alia Axima in Salassis, quæ vulgò hodie Ema. δ Marrhasium olim urbs clara, ac Persepoli finitima: hodie Marazu vulgò vocatur. ε Taoce urbs regioni nomen dedit, quæ inter dextras Rhogomanis fl. ripas, & litora Sinus Persici extenditur. In eadem Perside quoque fuit Pasagarda, Pasagarda seu potius Parsagada, à Cyro condita urbs nobilis. Magorumq; castellum, ubi Cyri Regis sepultura & monumentum Solino & Strabone testibus. Videtur eo fuisse loco, quo hodie arcis Chilminar seu Tzilminar, rudera vidit & scrutatus est Mandelslo, ac alii. Frequentes ista columna exposito marmore facta una loco posita, monumenti illius forte reliquæ sunt. Pasagarda autem dicta urbs illa, quasi dicas Persarum castra; quod in bello Cyri contra Astyagem, ibi Persarum castra fuissent; in cujus victoria memoriam hac urbs à Cyro condita. Caterum Persæ olim deliciis adeo operam dedisse feruntur, ut mensa Persica, & deliciæ Persicæ venerint in proverbium. Solem colebant, per quem solumne illis erat jurare. Ex Persarum Regibus Cosroës, sapientia erudita amans, Platonem & Aristotelem in Persicam linguam transferri curavit.]*

SVSIANA.

*Susianæ
populi,
flumina
& urbes.*

II. *a Susiana, quæ nunc β Elaræ, gentes Elymæi, quorum regio Elyma vcl Elymais; Cossai. Regiones Melitene, Cabamene, Characene, Cissia,*

Cisra, *Chaltapitis*, & campus *Dera* sive *Derius*, omnium fertilissimus. Fluvii nobiles, *Mosaus*, & *Oroates* & *δ Eulæus*, tam limpidis aquis, ut nullas alias reges bibere voluerint. Urbes claræ, & *Susa* & *Tariana*.

[*α Susiana habet à Septentrione Assyriam*; ab Occasu *Babyloniæ*; ab Ortus *Susiana*. *Persidem*; à Meridie *Persicum Sinum*. β *Hodie Chusistan seu Cusistan* vulgò appellatur. γ *Oroates inter Susianam & Persidem interjacens*, utriusq; habetur limes; *Curtius tamen fluvium*, qui *Susianam à Perside determinat*, vocat *Pastigrim*. *Susam urbem sitam fuisse ad flumen Ullai*, discimus ex *Sacris Si. Dan. 8.* quod congruit cum *Eulæo*: At *Chospen* annem admodum delicatam *Persarum* Regibus aquam vehere tradunt *Herodotus*, *Strabo*, *Plinius*, *Solinus*: *Salmasius in Solini cap. 37. eundem fluvium Choaspen veteribus, recentioribus Eulæum vocari tradit.* & *Susa urbs à Dario Hystaspis filio condita est.* In ea templum fuit *Diana Susiane* referente *Solino*. *Sita fuit à Persèpoli 272. mill. pass.* Adeo mollis & delicata fuisse scribitur, ut *Persarum Reges* propter amœnissimam cœli plagam, ibi hyberna haberent sua. In *Susiana* adeo fertile solum esse tradit *Strabo*, ut & hordeum & triticum in planitie centuplum ferat, nonnunquam etiam ducentuplum.]

ASSYRIA.

III. *α Assyria*, nunc β *Cusistan*, regiones notiores fuere, *Arrapachitis*, *Sitacene*, *Adiabene*, *Apolloniatis*, *Calacene*, *Arbelitis*. Populi *Goræi* & *Sambata* Fluvii in *Tigrim* defluentes, γ *Lycus*, *Caprus*, & *Gorgus*. Urbes insigniores, *Ninus*, quæ δ *Ninive* in *Sacris* literis quondam clarissima, à *Nino* condita; & *Ctesiphon* *Parthorum* regia, & *Arbela*, quondam vicus, ubi *Darium* vicit *Alexander Magnus*.

[*α Assyria ab Assur Semi filio dicta*, clauditur à Septentrione *Armenia Majore*; ab Occasu *Mesopotamia* & *Tigri* flumine; à Meridie *Susiana*; ab Ortus *Media*. β *Assyria hodie dicitur Arziri* à capite suo, quod est *Arzirim*, ubi residet *Beglerbegus*: vocatur quoque *Adrinza*, *Azamia* & *Mosul*; γ *Lyci* nomen pluribus fluviiis impositum legitur. Est quippe *Lycus fl. in Sicilia*, itemq; in *Paphlagonia*, *Lycus fl. in Phrygia*, in *Cappadocia*, & in *Scythia Europæa*. Hic verò *Lycus fl. in Armenia* exoritur, ac inter fluvium, cui *Bomado* nomen, & *Arbelâ* decurrit. δ *Ninive* urbis secundum *Sacras Scripturas* ab *Assure* condita est, at profani auctores ejus urbis initium ascribunt *Nino*: hodie *Mosul* vulgò dicitur, ad *Tigris* fl. ripas jacens; ejusq; ambitus constabat *stadiis 490.* teste *Diodoro Siculo*. & *Cthesiphon* pagus fuit *Assyriae* amplissimus, in *Tigris* alterâ ripâ, è regione *Selenciæ* urbis, à *Parthis* in odium istius urbis, à qua 3. mill. pass. aberat, constructus. ζ *Arbela* fuit ex *Mesopotamia* venienti trans *Tigrim* Orientem versus. Verùm prælium istud inter *Darium* & *Alexandrum* non factum est ad *Arbela*; sed ad *Gaugamela*. Nominat verò *Curtius* *Arbela*, tanquam locum celebriorem; neq; longè *Gaugamelis* distantem. *Assyrii* fuere *Tatianus* cujus oratio Græca contra gentes sex-

Abelfœdas
Cosmogr.

stat, cum Commentationibus Gesneri: item Abelfœdas Cosmographus, Ptolemæo qui putatur major, à Postello ex Oriente Venetias allatus.]

MEDIA.

Mediæ po-
puli, urbes,
fluvia &
montes.

IV. α *Media*, quæ nunc β *Sarch* dicitur, populi celebres fuere *Caspia*, à quibus mare proximum *Caspium* vocatur, quod & *Hyrcanum* ab *Hyrcanis*; & γ *Caspia* portæ ab illis; *Cadusii*, *Geli*, *Dribyces*, *Avarici*, *Mardi*, *Carduchi*, *Gondieni* postea dicti; *Marunda*, *Margasi*, *Sagartii*, *Tapuri*, *Sidices*, *Vadassi*. Regiones, *Atropatia*, *Choromiterne*, *Sagrianica*, *Ragiana*, *Daritis*, *Zapavortene*, *Syromedia*. Urbium notissimæ, δ *Ecbatana*, ε *Arsacia*, ζ *Cyropolis*, η *Europus*. Fluvii celebres, θ *Cambyses*, ι *Cyrus*, κ *Mardus*, qui & *Amardus*; λ *Strato*, *Corindas*. Montes, μ *Caronus*, ν *Jasosius*, ξ *Orontes*, ο *Zagrus*, π *Choatras*.

Mediæ fi-
nes.
Schirvvan.
Caspia
portæ.

[α *Media* finitur ad Septentrionem *Caspio* sive *Hyrcanorum* mari: ad Occasum *Armenia* *Majore* & *Affyria*: ad Ortum *Hyrcania* & *Parthia*: ad Meridiem *Perside*. β *Hodie Media* vulgò dicitur *Servan*, seu *Schirvvan*. γ *Caspia* portæ, quod *Solinus* c. 60. tradit, panduntur itinere manu facto longo octo milibus passuum. Nam latitudo vix est plaustrum permeabilis &c. Portas istas quoque describit *Plinius* lib. 6. c. 11. & c. 14. Ponuntur band procul à *Caspio* mari, *Mediam* à *Parthia* separantes: ab *Ecbatanis* mill. pass. Portas istas *Caspias* ad *Derbend*, quod hodie ibidem opidum est, fuisse putat *Olearius*: quin imò ipsum opidum *Derbent*, *Alexandriam* illam esse judicat, de qua *Curtius* l. 7. cap. 3. sub finem. δ *Ecbatana* à *Seleuco*, teste *Plinio*; exstructa sunt; sed *Dejoces* ejus urbis conditor habetur *Herodoto*. Heic astruarunt *Persarum* Reges: sicut hiemarunt *Susis*; in *Persopoli* per autumnum morati sunt: sicut *Babylone* reliqua parte anni: *Athenæus*. Fuit urbs illa *Media* metropolis, quinque miliaribus *Germanicis* à mari *Caspio* jacens; postea *Tabris*, ac corrupte *Tauris*, nonnullis dicta videtur. Eadem aliquando Regum *Persarum*, qui *Sophi* appellantur, fuerat sedes; quam inde pulsi transfulerunt *Casminum* & *Sulthaniam*, quæ olim *Tigranocerta*. Heic excellentissimi sunt omnium rerum artifices; unde *Soleimannus* quum eam cepisset urbem, istorum bonam partem traduxit *Constantinopolin*. Palatium ibidem erat à Rege *Assamero* ad similitudinem antiquæ aulæ *Cyri* exstructum. *Discipline Mathematica* hic florere dicuntur. ε *Arsacia* hodie *Casbin* seu *Casvvin* in *Parthia* ponitur *Oleario*. Ibidem *Lokmanni*, qui fabularum *Arabicarum* habetur auctor, ostenditur sepulchrum. ζ *Cyropolis* hodie putatur *Sammachi*, *Summachi*, sive *Schamachia*, quam duorum dierum itinere à *Caspio* mari dissitam deprehendit *Olearius*; at *Cyropolis* à mari isto non tam longè abfuisse traditur. Caterum *Cyropolis* illa à *Cyro* *Syria* urbe longe est dissita, quam tamen nonnulli pro eadem habent. Hujus in *Syria* urbis *Episcopus* fuit *Theoderetus*, cujus exstat *Historia Ecclesiastica*. η *Europus* ea putatur urbs quæ in lib. *Tobia* appellatur *Rhages*, vulgò hodie dicitur *Cassian*

Derbent op.
Ecbatana.

Tauris s.
Tabris.

Arsacia.
Casvvin.

Cyropolis
s. Schama-
chia.

Europus s.
Rhages.

Memoratur tamen in Syria quoque urbibus Europus ad Euphratem sita, quæ & Amphipolis & Thapsacum Plinio teste dicta est. De Cambyse & Cyro fluviis tradit Mela, eos ex radicibus Coraxici montis vicinis fontibus editos, in diversa abire, perque Iberos & Hyrcanos diu & multum distantibus alveis desuere; post non longè à mari eodem lacu acceptos, in Hyrcanum sinum uno ore, pervenire. i. Cyrus fl. hodie Cur vel Kur pluribus amnibus aliis receptis cum Araxe conjunctus, mare subit Caspium. x. Mardus fl. per Mardorum gentem fluens à Caspio mari recipitur, haud longè à Cyropoli, eumq. hodie Seri appellari volunt. Sed Dionysius Afer tradit hunc Mardum fluvium per Apyros desolvi. λ. Strato fluvius inde paulo ad Ortum ponitur, in quem sese exonerat Corindas. μ. Coronus mons, Tauri habetur pars, inter Mediam ad Occasum & Parthiam ad Ortum jacens. ν. Jasonius Tauri etiam pars, est mons ingens ad levam portarum Caspiarum situs. ξ. Orontes Ecbatani imminet. ο. Zagrus Mediam separat ab Assyria hodie Adilbegian dictus, Niphati monti finitimus. π. Choatras seu Coatra inter Mediam & Assyriam est.]

CAP XV.

De varia imperii Asiatici mutatione, nova Sophorum
regni descriptione; item de regno
Ormutz.

1

Initio rerum penes *a Affyrios* Asiæ, id est, terrarum quæ nunc sub *Asiæ variâ* *Turca & Sopho*, imperium stetit. Postea ad *β Medos* devolutum, ab *imperia.* his ad *Persas* per *Cyrum* translatum. Dein *Macedones*, *Alexandro* *Darium* debellante, occuparunt. Mox, cum pars *Romanorum* imperio *cederet*, & *Parthi*, vilis antea atque ignava gens, potentissimum in *Asia* *regnum* condiderunt; magnis exinde cladibus *Romanos* afficientes, *donec* ipsi à *Turcis & Saracenis* afflicti fuerunt, regnumque eorum *dis-* *truxerunt*. Tandem *Persarum* nomen atque virtus in *Sophis* iterum emer- *sit*, & *Ismaële Rege* potentiam *Imperii* sui maximè stabiliente.

[^a *Penes Assyrios Asia Imperium fuit per mille trecentos annos, à Nino usq; ad Sardanapali interitum, quod & per Arbacem ad Medos translatum est, anno Mundi 3077. ⁊ Parthi Ariace duce à Syria Regibus defecerunt, ut fustinus Arsaces. tradit, C. Asitio Regulo II. & L. Manlio Longo II. Consulibus, id est, anno Mundi 3700, novumque Partherum regnum condiderunt, Sed Artaxerxes Artaxerxes, Persarum cum Parthos tribus praeliis superasset, interfecit Rege eorum Artabano, Persarum in Oriente restauravit imperium anno C. 226. ⁊ Hajus Ismaëlis origo aliquanto aliis repetenda est. Hales seu Aaly Mahometis impostoris fuit ⁊ Hales seu gener Aaly.*

Omar.

Sophus.

Guines.

Sicaidares.

Ismael So-
phus.

gener & patruelis, eidemque successit, & nova secta autor existit, quum traditam superstitionem partim auget, partimque mutaret. Verum dogmata ista non emerferunt, quod Omaris, alterius Mahometis sectatoris & interpretis doctrina melior & potior existimaretur: donec circa annum C. 1350. regulus quidam, nomine Sophus seu Sophy, ad Halym originem referens, illius doctrinam post longum tempus revocare ausus est. Hanc sectam sanctitatis opinione commendavit ejus filius Guines, à Tamerlane in honore habitus. Iisdem artibus Guinis filius, Sicaidares Harduellis à patria dictus, sibi ac secta sua auctoritatem concilavit, quem Assumbejus Usuncassanes adoptavit generum. Ad hunc Sicaidarem, qui Halis disciplinam spargebat, quum ingens hominum multitudo indies conflueret, à Persarum Rege Rustano iste oppressus est cum plerisque istius factionis capitibus. Sed Ismaël Sophus Sicaidarum filius adhuc puer elapsus, ut adolevit, patris vestigia secutus, novam illam sectam divulgavit, eamque facundia & temeritate commendavit, adeoque ad summam pervenit potentiam. Victo denique & occiso Rege, Persarum Imperium à Turcis ad indigenas post longa spatia retulit circa annum 1499. quod in hodiernum usque diem ejus posteri tenent; bellumque cum Ottomanis exercent fere continuum. Ismaël iste instituit Kisilbasileros, i. e. rubra capita: insigne est rubra tiara, ex qua 12 fascies dependent. Successit huic filius Schathammas: huic Aidar anno 1575: huic Ismaël: huic Scha Muhammed Codabenda, anno 1577; sub quo regia sedes in urbem Casbin; & tandem Hispahan translata. Anno 1585. successit Emir Hemptza: huic Scha Abas; cum quo Rudolphus II Imperator Rom. anno 1600 foedus contra Turcas pepigit: huic anno 1629 successit Scha Sephi: & huic Scha Abas puer XIII. annorum anno 1641. Bizarus in Hist. Pers.]

REGNUM PERSARVM.

Persarum
s. Sophorum
regnum,

II. Nunc à Persarum sive Sophorum universum Imperium in regiones divisum est, quorum nomina, Sarc, Cusistan. Elaran, Farsi, Arac, Elfabas, Diargament, Corosan, Sablestan, Candahor, Sigestan, Chesimur, Kirman, Goadel; quibus accedunt Ormutz peculiare regnum, & β Guzarate provincia, quam Indorum in Cambajæ regno diximus.

Persici
Imperii fi-
nes,

[α Persarum, quod hodie est, regnum in Itinerario Olearii, cujus etiam Tabulam, nonnullis partibus tamen locupletatam, adhibemus, his circumscribitur limitibus, ut habeat ab Occasu Euphratem; à Septentrione Oxum fl. & mare Caspium, extenditurque Persarum Imperium inter montes Armenia & Caspij maris litora quæ Occasum respiciunt, usque ad Tartaros Dagestanos & Derbent, quod postremum in his oris Persarum opidum est: ab Ortum terminatur Oxo fl. continetque extremam ad orientem solem Persæ provinciam Candahor, cujus sinibus ab India separatur. Urbs Candahor à Persarum Rege Schah Abas obsessa & deditione Indis ejectis, recepta est anno 1649. à Meridie pertingit ad Sinum usque Persicum. Præcipua hujus regni provincie Oleario enumerantur; Erak: Fars: Schirvvan: Kilan: Adirbeitzan, Thabristan; vel Masanderan; Iran vel Karabach, Chorasani; Sable

Sablustan; Sitzestan, Kirman, Chusistan, Tzifirk, Diarbek. *Ex his Erak regio est; quae olim Parthia dicta: Sed terra quoque, in qua Babylon hodie Bagdad sita, nonnullis appellatur Erakain. Fars olim Persis appellata; Schirwan olim fuit Media Atropatia, adeoque Media pars septentrionalis valde montosa, ac nemoribus frequens. Kilan olim Hyrcania dicta, ad mare Caspium jacens montibus ferè undiq; circumsepta est, per quos quatuor tantum patent aditus. Adirbeitzan olim Media Major, ibi Ardebil, Tabris aliàs Tauris urbs, olim Ecbarana superius memorata Masfandaran Hyrcania pars est Orientalis, in qua Ferabat antea Tahona, opidum amœnum: hoc Abbas Persarum Rex au- xit & ornavit, quod astatem ibidem ageret. Iran seu Karabach inter Cyrum & Araxem fl. extensa, continet Armenia Georgiæq; partem. Chorasani regioni Masfandaran ad Ortum contermina provincia, olim Bactriana, hodie in alias minores res dividitur regiones; ex quibus præcipua est Heri, cujus caput Herat urbs; at longe nobilior & major Mesched, ducentis turribus superbiens. Haud longè ab hac urbe est Nisabur op. in cujus vicinia mons, in quo reperitur thyites. Schich hardus existimat in hanc regionem decem tribus Israëlitarum à Salmanassare deportatas esse. Sablustan olim fuit Paropamisus; Sitzestan, aliis Sigestan, Sagestan & Siston vocata, antiqua Drangiana est. Kirman ampla regio inter Farsi & Sigestan jacens, olim erat Carmania. Chusistan olim Susiana & Elam dicta; in qua olim urbs clara Susa. Mesopotamiam volunt appellari Tzifirk, quatenus provincia hodie vulgò vocatur Diarbek, inter Euphratem & Tigrim interjacens. Duæ in ea sunt urbes celebres, Mosul olim Ninive dicta, & Bagdad quæ vulgò habetur Babylonia: at Bagdad, quæ hodie est, eo situ non est, quo olim Babylonia, quæ ad Euphratem erat posita: quum Bagdad ad Tigrim fl. jaceat haud longè ab utriusq; confluentibus. β Guzarate non in Persa, sed Mogoris Imperio esse supra dictum est.]*

III. Urbium clarissimæ sunt in regione Sarc, α Tauris regia, iv. mill. Germ. circuitu complectens: β Casmin altera regia. Reliquæ sunt γ Tamai, Turcoman, δ Derbent, ε Erex, ζ Zeken, η Merenku, θ Servan & ι Ardovil, Sophorum origine incluta. In Farsi regione κ Siras regia, urbs pulchra ac splendida, inter majores Orientis computata, v. mill. Germ. ambitu continens. In Arac λ Cassan urbs opulenta, & Hagistan sive μ Hispahan, ob magnitudinem dimidia Orbis pars Persis dicta. In Co- rasan, ν Istigias regia, urbs magna atque amœna. In ξ Candahor ipsa urbs ο Candahor, emporium Indis & Citainis mercatoribus celeberrimum. In Kirman, ipsa urbs π Kirman, caput regionis. [Sarc vel Sarch Mercatori eadem habetur, quæ olim Assyria. α Tauris in Media majore, vulgò hodie Adirbeitzan jacens, dicta est ad l. 4. cap. præc. In eadem Media quoque est Ardebil seu Ardovil, patria Schich Sefi, Persica sectæ conditoris; ibidem ille ac alii Reges jacent sepulti. β Casmin, Oleario Ca- Ardovil.

Ggg

Siras, Cassan, Hispahan, Istigias, Candahor, Kirman, Tauris, Ardebil, Schich, Sefi, Casmin,

Erak f.
Parthia,
Fars f.
Persis.
Schirvan
f. Media
Atrop.
Kilan. f.
Hyrcania.
Adirbei-
tzan, f.
Media Ma-
jor.
Masfanda-
ran.
Ferabat.
Iran.
Chorasani
f. Bactria-
na.
Heri.
Herat.
Mesched.
Nisabur.
Sablustan.
Sitzestan. f.
Drangiana.
Kirman f.
Carmania.
Chusistan
f. Susiana,
quæ & E-
lam. Susa.
Tzifirk.
Diarbek.
Mosul f.
Ninive.
Bagdad f.
Babylonia.
urbs Persi-
æ.
Urbes Persi-
æ, Tauris.
Casmin.
Tamai.
Turcoman,
Derbent.
Erex.
Zeken.
Mercu.
Servan.
Ca-
Ardovil.

Derbend,
Eres seu
Aras,
Senkan,
& Semkan
Maranku,
Servan,
Schama-
chia,
Siras,
Kafshan
Tarantula.
Ispahan,
Istigias.
Candahor.

Kirman,
Gamron
Bandar.

Casvin in Parthia, hodie Regum sedes esse desit. & Derbend in Persici imperii finibus ad mare Caspium in Schirvan posita, jam memorata est. & Eres seu Aras in eadem fuit Schirvan; hodie non exstat; ejus locus ostenditur ad fluvium, qui vulgò Arisbar sive Aras vocatur. & Senkan in Erak seu Parthia est: at Semkan in Chorasán. » Maranku est in Kilan. θ Servan seu Schirwan ea Media pars est, quæ olim Atropatia dicta est, in qua Schamachia urbs. ι Ardebil Media urbs jam memorata est. κ Siras seu Schiras eo situ est, quo olim Persepolis. λ Cassan seu Kalfchan celebre emporium est; inveniuntur ad hanc urbem tarantula. μ Hispahan seu Ispahan urbem, regiam sedem Rex Persarum Abas constituit & exornavit; & hodie ibidem Regum aula est. ν Istigias antea Carispa, emporium habetur celebre; verum regia sedes hodie non est. ξ Candahor provincia India, adeoque Mogoris imperio subiecta est. Hinc Persarum Reges potissimum bello solent contendere cum Mogore de hac provincia Candahor; sicut cum Turcis de Bagdad & Irvan: itemque cum Tartaris Usbecensibus de Chorasán. Sed Candahor à Persarum Rege Schah Abas obsessa, & deditione recepta est anno 1649. ο Ipsa urbs Candahor egregie munita est. π In Kirman provincia Olearius urbem Kirman memorat nullam; sed inter ceteras Gamron seu Kamron, Bandar, &c. urbium adducit nomina.]

REGNUM ARMUSIAE vulgò ORMUZ.

Armusia
regnum,
Ormuz.

IV. Ceterum veteris Carmaniae nunc pars est regnum a Ormuz admodum potens; quod Plinio Armuzia regio dicitur, populi Armozeti. Ptolemæus refert hoc situ civitatem Armuzam, & Strabo Armozum, quo nomine hodie censeri potest Ormuz in insula ejusdem nominis. Rex β Saracenus est; olim Persarum, nunc Hispaniarum Regis, qui arcem illic obtinet munitissimam, stipendiarius. Sed hujus regni pars altera est in proximo Arabiae litore. Caput regni est Armuza, vulgò Ormuz, urbs satis elegans, emporiumque gemmis, unionibus atque aromatibus, quæ India, Persis & Arabia mittunt, celeberrimum.

Ormuz.

[α Lusitani insulam hanc duce Alfonso Albukerk occuparunt anno 1508, eamque castello munitissimo exstructo sub sua retinuerunt potestate, usque ad annum Christi 1622. quo ab Anglis castellum expugnatum, & Persarum Regi ab his traditum est. β Schach Mahumed Arabum Regis filius in insula illa Ormuz urbem, sedem regni, condidisse fertur seculo X. à nato C. Quum Lusitani occuparent insulam, regno isti præerat Rex Seyfadin, cui urbs illius insula permittebatur; sed eo defuncto Lusitani & urbe adeoque universa insula potiti sunt, demum tamen & ipsi, quod modo dictum, ab Anglis castello & insula cjecti sunt.]

CAP. XVI.

De reliquis Veteris Asia regionibus, quas nunc Turcarum Imperator obtinet: & speciatim de Albania, Iberia, Colchide & Armenia.

I.

Quod reliquum est Asiæ, Turcicum Imperium totum obtinet. Regiones hic olim fuere, Albania, Iberia, Colchis, Armenia, Cappadocia, Galatia, Pontus & Bithynia, Asia Minor sive proprie dicta, Lycia, Pamphylia, Cilicia, Syria, Mesopotamia, Babylonia & Arabia. In insulis celebriores Cyprus & Rhodus, Lesbos, Chios & Còs.

ALBANIA.

II. α Albania nunc Georgia pars Orientalis, inter Iberiam & mare Caspium sita, ab Albano flumine nomen habere videtur. Fluviorum nobilissimus est γ Cyrus. Caspium mare abluens. Urbes insigniores Chabala sive Cabalaca, Allana & Getara.

[α Albania terminatur à Septentrione Sarmatiâ Asiaticâ; ab Occasu Iberiâ; ab Albania. Georgiani Gurtzistan. Ortu Caspio mari, à Meridie Armeniâ. β Georgiani, quorum regio hodie vulgo Gurtzistan vocatur, incolunt terras inter mare Caspium, Sarmatiam, Mengreliam, Armeniam Majorem, & Mediam. Putant vulgò nomen à S. Georgio, quem patrum agnoscunt, & cujus imaginem in vexillis gerunt, sortitos; sed quoniam Georgianorum in his partibus à Mela quoque & Plinio fit mentio, ea opinio deprehenditur falsa. Religio eorum in fundamentis & ceremoniis eadem cum Græca est. Suum tamen habent Metropolitam, cui XVIII. parent Episcopi, quique in Monasterio S. Catharina in monte Sinai habitat. Georgianos sibi suorum Imperio subjecit hoc nostro seculo Persarum Rex. γ Cyrus fluvius hodie vulgò Kur, ab Cyrus seu Araxe, qui hodie Aras, receptus, in mare devolvitur Caspium. Regio, quam Kur fl. Araxes s. Aras fl. Mokan. niam hanc alii referunt Schamachiam & Derbend, que olim Alexandria, ad portas jacens Caucasias, quas alii Caspias vocant. Olearius duas illas urbes Media attribuit. Ceterum in Georgianorum finibus quoque memoratur Tiflis Derbend, Alexandria, Portæ Caucasie, Tiflis, Bascapan Hanse. locis nunquam valeant egredi.]

IBERIA.

III. α Iberia, nunc pars Georgiae Occidentalis, inter Albaniam & Col-

Colchidem sita, gentis Iberorum clarissimum solum, urbes celebres habuit *Artanissam* & *Armaeticam*, sive *Harmaslim*.

Iberia,

[*α Iberia undiq. montibus septa clauditur à Septentrione Sarmatiâ; ab Occasu Colchide; à Meridie Armenia; ab Ortu Albanâ.*]

COLCHIS.

Colchis,

IV. In *α Colchide*, quæ nunc *Mengrelia* dicitur, inter Iberiam & Pontum Euxinum sita, populi fuerit *Eala* & *Mantali*; unde regioni nunc nomen. Fluvii celebres, β *Phasis*, γ *Cygneus*. Montes δ *Caucasus* & ε *Corax*. Urbium clarissimæ ζ *Phasis* & η *Dioscurias*, quæ postea *Sebastopolis*:

Colchis,

Phasis fl.

Tragelaphus.

Phasis ins.

Cygneus fl.

Caucasus mons.

Prometheus.

Corax m. & fl.

Phasis-urbs.

Dioscurias.

Mithridates.

[*α Colchis aureo vellere clara, habet à Septentrione Sarmatiam Asiaticam; ab Occasu Pontum Euxinum: à Meridie Armeniam, ab Ortu Iberiam. β Phasis fl. hodie Fassio dictus, ex Moschicis vel Caucasus montibus oritur, saepeque stagnans tardissimo cursu in Pontum insluit Euxinum. Juxta eum tragelaphus animal duntaxat nasci fertur, ad eundem fl. etiam Phasis est insula parva, ex qua Favoprimum, teste Isidoro exportatus est, qui propterea Phasianus nominatus est. γ Ad Cygneum fl. qui Ptolemao est Cyaneus, ex montibus Coraxicis in Phasin influens, erat & Cygnus op. δ Caucasus, hodie vulgò Còcas & Cochias, est mons Asia notissimus, inter mare Caspium & Euxinum pontum altissimus, perpetuis nivibus rigens; in quo Prometheus vinctum, aquilâ jecur nostro depascente, fabulantur. Tanta ejus montis fertur altitudo, ut ad tertiam noctis partem vertex illius adhuc radiis solis illustrentur. ε Ad Coracem montem suum est Carax, & populi Caraxi, quorum urbs Dioscurias. ζ Phasis urbs, hodie Fassio & Phazzeth ad Phasidis fl. ostia, inter Absarum, quæ & Abysytus, extremam Cappadocia urbem, & Dioscuriadem posita, olim sub Archiepiscopo Trapezuntino fuit, postea metropolis regionis facta. Antiquissimis auctoribus celebris est propter navigationem Jasonis aureumque vellus; Antiquis istis extrema navigationis meta. Quapropter Phasin ulque navigat, proverbio apud Græcos dicitur. η Dioscurias, hodie vulgò Savatopoli, à Phaside, primaria Colchidis urbs, ab aurigis Castoris & Pollucis primum perhibetur condita & dicta, Isidoro teste. Olim trecentarum nationum, quod Plinius tradit, exstitit domicilium, quæ illuc è diversis Asia locis commigrarunt: dissimilibusq. linguis utebantur, adeo ut postea à Romanis per centum triginta interpretes negotia digestsint. Hodie gens Mengreliam incolens rustica & crudelis est. Græci quidem sunt religionis, quam auctore Cyrillo consecuti, Constantinopolitanos subsunt Patriarchæ: Sed fidem illam multis postea modis depravarunt. Nam nec infantes ante octavum annum baptizant; nec ante annum L vel LX. id est, illam aetatem, quæ ad rapinas inepti redduntur. Nobiles in primis templa ingrediuntur, sed Liturgiam foris audiunt. Sic juventutem per furtiva transigunt, senectutem devotioni consecrant. Caterum in his regionibus cum Mithridate Rege Ponti bellum gesit*

gesit Pompejus. Ajunt etiam in iisdem D. Bartholomæum Christianam fidem docuisse.] D. Bartholomæus.

ARMENIA MAIOR.

V. a Armenia universa dividitur Euphrate amne in Majorem, & Armeniæ Minorem. Major est, quæ nunc in tres partes divisa, Turcomannia, Po- Majoris fines, pul & Curdi appellatur, à Septentrione Mosehicus montibus separatur à Colchide & Iberia, Cyroque amne ab Albania; ab Oriente Caspium mare habet & Caspium montem; à Meridie, montem Taurum, quo à Mesopotamia, & Niphatem, quo ab Assyria discernitur; ab Occiden- dente Euphrate amne à Minori Armenia determinatur. Mediam dividit Antitaurus mons. Fontes heic annium toto Oriente nobilissimorum, Euphratis & Tigris fontes. Montes δ Gordiaeus & Pariedrus. Regiones Gordyæus sunt Cotacene, Bocche, Tosarene, Totene, Colthene, Soduene, Syracene; Sa- m. casene, Basilissene, Hobordene, Arsea, Acilissene, Aspaunitis Sophene, Anzi- Pariedrus tene, Thospitis, Corinea, Gordiene & Cortea. Populi Mardi, Gordysi. m. Urbium notissimæ, Armauria, & Artaxata, Thospia, & Artemita, & Ti- Regiones granocerta. & Urbes, Armenia Major. Gordyæus m.

[a Armenia Major, ab Ortu habens etiam Mediam, nomen habere dicitur ab Armeno, seu Armenio Jasonis comite. β γ De his fluminibus eorumque fontibus agitur hujus libri cap. XXIII. δ In Gordyæo monte arcam, in qua Noah servatus, resedisse tradunt. Ad annum Christi 640. ejus ibidem exstiterunt reliquia, quas, Elmacino Arabe teste, Heraclius Imperator suis oculis instravit, quum Persas in Armenia vicisset. Et Omar, qui Caliphatum adeptus est, anno Christi 643. reliquias has de monte translatis, pro tabulato templi à se constructi adhibuit, quod tradit Benjamin Tudelensis. Hodie vulgo nigellum montis apicem, inveteratâ nive vestitum, pro putrescente arca ligno habent. ε Ex Pariedrus monte præalto Euphrates, & Araxes oriuntur. ζ Artaxata seu Artaxia m. urbs munita olim ad Araxim auctoribus ponitur; eo fuit sita, quo hodie Exschia sive Eschia urbs. η Thospia ad Thospitem lacum, & Tigridem erat Artemidita, seu Artemitta, in tabula recentiori est Armening intra Tigranocerta, Tigranopolis & Tigranopetra ad Nicephorium fl. apud montem Masium olim sita, à Tigrane Rege appellata, & à Lucullo capta: Jovio ea putatur, quæ hodie dicitur Sulthania, quam Sulthan Mahumed Chodabende ex ruderibus Tigranocerta condidisse perhibetur. Romani Armeniam Mithridati, post casus copias apud Gabyram civitatem, ademptam ad se transfulerunt. Viçtus est ibidem à Pompejo prælio nocturno, direptis castris, & quadraginta millibus casis. Caterum sunt Armeni mercatores & negotiatores egregii, mercaturam facientes per multas terras, in Poloniam Prusiamque merces suas advehunt.

Plus ipsis quàm alicui ulli Christiana nationi indulgetur ; quoniam habent privilegium peculiare manu Mahomedis scriptum, in Armenia educati, multisque beneficiis affecti.]

ARMENIA MINOR.

Armenia
minoris
termini.
Regiones.

VI. Armenia Minor, quæ nunc *Pegian* & *Bozoch*, clauditur ab *Ortu* Euphrate amne, à *Meridie* Amano monte, ab *Occasu* & *Septemtrione* monte Scordisco. Mediam itidem secatur *Antitaurus*. Regiones in ea, *Orbalisine*, *Atulane*, *Ærethica*, *Horfene*, *Orbisene*. Item præfecturæ, & *Cataonia*, *Morimene*, *Laviana*, *Aravene*. Fluvius inclytus *β Melas*, qui Euphrati jungitur. Urbium principes, γ *Satala*, δ *Nicopolis* & *Melitene*, ζ *Comana*.

Urbes.

Cataonia,
Leuco-Syri
Melas fl.

[^a *Cataonia* supra *Ciliciam* est, confinis *Cappadocia*, saltuosa regio, ejus partem junctam *Cappadociam* incolere *Leuco-Syri*. β *Melas* fl. ex *Argæo* monte apud urbem *Cæsaream* in *Cappadocia* ortus, longoque tractu per *Armeniam Minorem* decurrens, decum cum *Euphrate* conjungitur. Idem nomen multis fluminibus aliis tribuitur. γ *Satala* urbs utroque numero legitur, à *Nicopoli* in *Caciam* versus *Trapezuntem* jacet. δ *Nicopolis* à *Pompejo*, *Dione* teste, condita, inter *Satala* & *Arabissum* ad *Austrum* jacens hodie *Gianich*, alijsq; *Chiorne* esse creditur. ε *Melitene* seu *Melita* *Armenia Minoris* caput, à *Samofatis* 90. mill. pass. in *Septemtrionem* ad *Euphratem* sita, hodie *Malatia* dicitur. ζ *Comana* in confinio *Cappadocia*, *Cilicia* & *Armenia* quod jaceret, *Comana* *Cappadocia*, ad *disseverentiam* *Comana* Ponticæ appellata est.]

Satala.
Nicopolis,

Melitene.
Comana
Cap.

CAP. XVII.

Cappadocia, *Galatia*, *Pontus* & *Bithynia*.

I.

Natolia,

CÆterum finis ille terrarum, qui est inter *Ponticum* & *Cyprium* maria, *Natolia* nunc dicitur, ab una provinciarum & *Anadole*. Hic olim regiones, *Cappadocia*, *Galatia*, *Paphlagonia*, *Pontus* & *Bithynia*, *Asia Minor*, *Lycia*, *Pamphylia* & *Cilicia*.

[^a *Anadole* seu *Natolia* nomen habet à situ, & ita *Turcis* vocatur, quod in *Ortum* vergit.]

CAPPADOCIA.

Cappadocia
fines,

II. ^a *Cappadocia*, quæ nunc quatuor complectitur regiones, *Galatia*, *Syrvas*, *Anadole*, & *Amasiam*, ab *Ortu* habet *Armeniam Minorem*, à *Meridie* *Ciliciam*, ab *Occasu* *Pamphylia* & *Galatiam*, à *Septemtrione*

CHERSONESI
qua hodie
NATOLIA
Descriptio.

MARE PONTICUM

EVROPA
PARS
Roma
Thracia

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

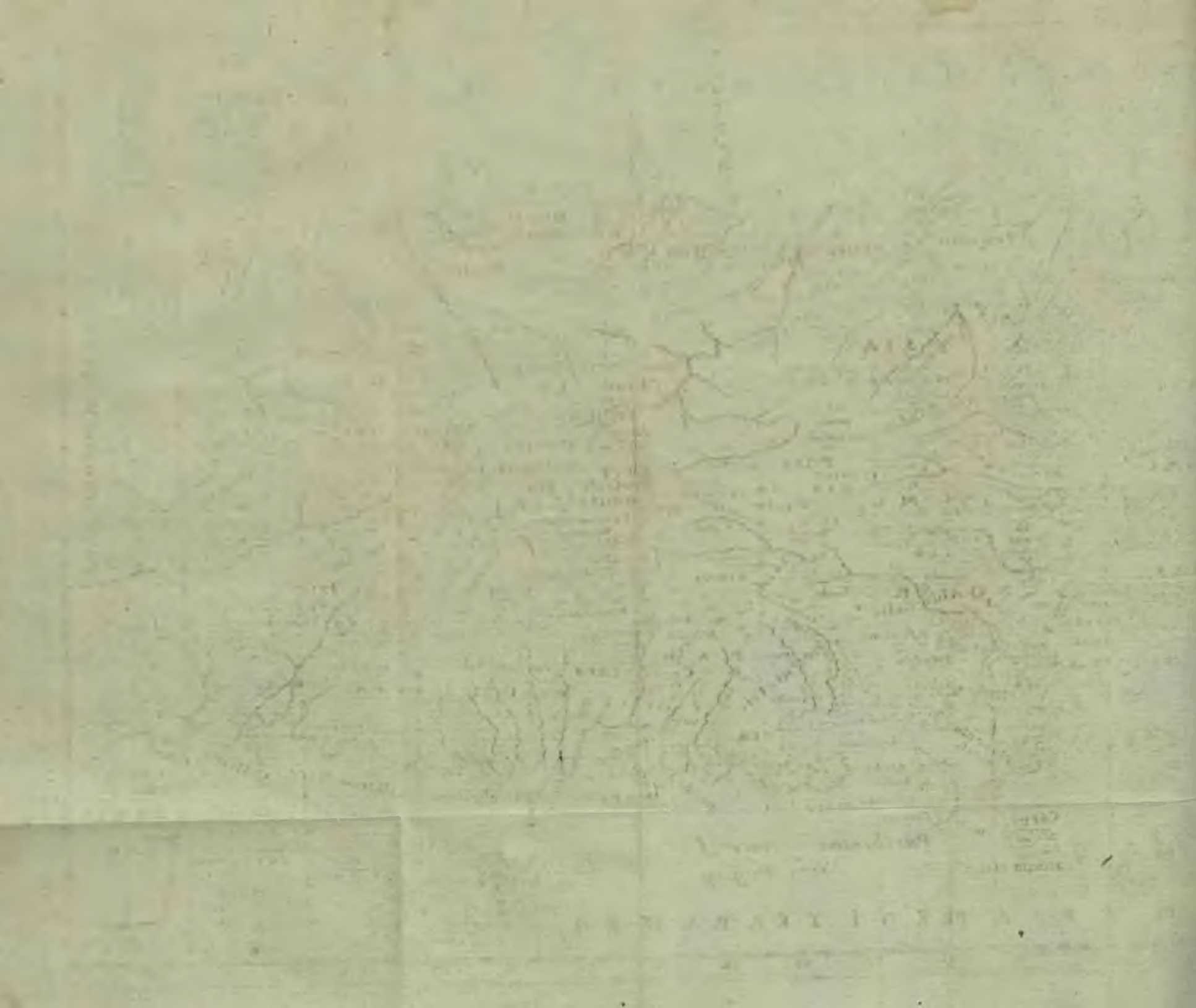
Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

Thracia
Bithynia
Propontis

ne Pontum Euxinum. Fluvii nobiles β *Iris* & γ *Thermodon*. Regiones: *Iris fl.*
Lycaonia, *Themiscyrene*, *Zelitica*, *Carmanene*, *Gargarausene*, *Gargauritis*, *Thermo-*
Antiochene, *Tyanis*, δ Gens *Heniochorum* magna, ac multis nominibus *Regiones.*
 distincta. Urbes claræ, ϵ *Comana Pontica* cognomine, ζ *Neocæsarea*, *Heniocho-*
 η *Sebastia*, θ *Diocæsarea*, ι *Maza*; quæ & *Cæsarea*, κ *Iconium*, λ *La-*
randa, μ *Tyana*, ν *Trapezûs*, ξ *Amasia*, *Sirabonis Geographi* cunis
 decorata.

[α *Cappadocia* ab omne appellationem nacta est. β *Iris* magnus fluvius, ex *Argæo* *Cappado-*
 monte ortus; per *Amasiam* urbem in *Pontum Cappadocium* influit, hodie vulgò *I-*
Irio, & intus *Casalmachi* nominatur. γ *Thermodon* seu *Thermodoon* inter *Iris fl.*
Themiscyram ad Occasum, & *Polemonium* ad Ortum in *Euxinum* mare labitur. *Thermo-*
 Est quoque ejusdem nominis fluvius in *Scythia Europæa*; itemque in *Thracia* alius.
 δ *Heniochorum* gens ultra *Pysiten* fluvium, qui est in ora *Trapezuntia*, ponun- *Heniochi.*
 tur, & ad *Coracem* extenduntur montem. ϵ *Comana*, ad differentiam *Comanæ* *Comana.*
 alterius in *Armenia* & finibus *Cappadocia*, *Pontica* cognominata; ad *Irim fl.* *Pontica.*
 posita, vulgò *Com*, incolis *Tabachzan* appellatur. ζ *Neo-Cæsarea*, ad *Lycum* *Neo-Cæ-*
 erat fluvium, qui *Neo-Cæsaream* praterlapsus in *Irim* influit: nonnullis putatur *caesarea*
 esse ea urbs, quæ hodie *Tocato* dicitur: Verum ad *Lycum* est opidum *Niesara*,
 quod antiquum nomen ex parte videtur referre. *Georgii NeoCæsariensis* pa-
 tria est, qui ob doctrinæ excellentiam $\tau\epsilon\iota\sigma\mu\epsilon\gamma\iota\varsigma$ & cognominatus. η *Sebastia*, *Sebastia.*
 quæ & *Sebaste*, vulgò *Saustia*, ad *Argæum* montem posita. θ *Diocæsarea*, ho- *DioCæsa-*
 die *Tifaria*, urbs *Cappadocia* mediterranea est. ι *Cæsarea*, prius *Maza* & *Ma-* *ca.*
zacha dicta, *Cappadocius* urbium mater habita, nunc *Tifaria* & *Gaisar*, ad *Me-* *Cæsarea s.*
lam fl. & *Argæi* montis radices jacens, Episcopum olim habuit *Basilium Magnum*. *Mazacha.*
Cæsariensis quoq; fuit *Paulanias*, cujus exstant libri decem descriptionis *Græciæ An-* *Paulaniæ*
tiq; & florentis, quibus situm urbium ac locorum, & antiquitates *Græcicas*, & *patria.*
 quicquid penè memorabile habuit *Græcia*, magno *Philologia* & *historiæ* studioforum
 bono complexus fuit. Verum, quod in declamando, *Cappadocum* more, corripien-
 das syllabas produceret, producendas corripere, cogno propterea comparabatur,
 cibos bonos malè condienti. κ *Iconium*, hodie *Cogni*, seu *Gogni*, *Lycaoniæ* ca- *Iconium.*
 put est; ejusdem regionis opida sunt *Derbe* & *Lysira*, quorum mentio sit in *Actis* *Derbe.*
Apost. c. 14. Magnam multitudinem cum *Judeorum*, cum gentilium *Iconii* ad *Lysira.*
Christianam fidem perduxit *Paulus Apostolus*, & *Lysiris* claudum sanavit. λ *La-*
randa, *Lycaoniæ* quoq; urbs *Tauro* monti vicina, nomen antiquum hodieq; retinet. *Tyana.*
 μ *Tyana*, adhuc *Tiana* seu *Tiegna*, urbs inter *Sasenna* & *Faustinopolin* posita, pa-
 tria est *Apollonii Tyanæi Philosophi*, qui discendi causa plurimas regiones pera-
 gravit: ejus vitam *Philostratus lib. 8.* descripsit. ν *Trapezus*, *Sinopensium* co- *Trapezus.*
 lonia, *Europæis* *Trabisonda* & *Trebisonda*, est urbs *Cappadocia* præcipua ac ma-
 ritima, ad mare *Ponticum* sita, quo loco ora *maritima* in *Boream* versus *Colchos* in-
 cipit flecti: Monte non parvo cingitur urbs illa & *Satrapæ* *Turcarum* sedes est, in
 quorum potestatem venit sub *Mahumede I I.* Hic enim *Constantinopoli* captæ *Tra-*
pezun-

Amasia,

Nazian-
zum,Nyssa.
Amazonum
regio.

pezuntinum quoq; imperium subegit, & Davidem, ex Commenorum familia postremum Constantinopolin traduxit, eumque cum universa familia interfecit, anno C. 1460: Bzovius vero calamitatem illam ad annum 1461, refert. Fuerat aliquando sedes Imperii Trapezuntii, ex distracto Constantinopolitano, nati. & Amasia ad Irim fl. est hodie Satrapæ Turcarum sedes. Hanc suam patriam Strabo multis descripsit. Præterea Cappadocia opidum clarum est Nazianzum, Cesareæ finitimum, à quā Occasum recedit, patria D. Gregorii Nazianzeni, qui ob eximiam rerum Theologicarum notitiam, Theologus cognominatus est. Nissa, Nyssa seu Nyssa, hodie Nisi, in Armenia & Cappadocia confinio est, D. Gregorii Nysseni, qui D. Basilii frater fuit, patria. Ceterum Cappadociam Strabo in duas Satrapias à Persis divisam tradit, eam quippe, quæ Magna dicitur & Cappadocia ad Taurum; & alteram, quæ Pontica vocatur & Pontus: quam Arias Montanus ex Onkelo docet esse Hebræorum Caphthorim. Porro Cappadocia à veteribus tribuitur Amazonibus, quarum Regina fuit Penthesilea. Ipsa hæc regio equorum alrix est, hinc Dionysio Asio Cappadoces sunt δαίμονες ἰπποσύων, gute Neuter. Strabo testatur Cappadoces sacerdotalem dignitatem habuisse proximam dignitati regie: Verum mendaces perhibentur à scriptoribus & fraudulentii; sicuti quoque Cilices & Cretenses; unde tandem proverbium natum: τεία καὶ πᾶ καὶ καὶ τᾶ. De eorum ingenio & natura hoc quoque mirum, quòd, quum liberi essent, libertatem à Romanis sint deprecati, asserentes, se malle vivere sub Regibus, quàm diutius ferre libertatem.]

GALATIA.

Galatiæ
seu Gallo-
græciæ
termini.
Heneti.
Isauria.
Pisidia.
Populi
Galatiæ.
Ancyra.
Teuthra-
nia,
Sinope.
Amisus.
Therma.
Pessinus.
Olgasis.
Dindymus.
Heneti.
Isauria.
Isaura.
Claudio-
polis, &
Isauropolis,

III. Galatia, cujus nunc partes *Roni* & *Chiancare*, dicta est hæc regio à *Gallis*, ex Italia post incensum Romam huc transgressis; eadem *Gallogræcia* & *Græcogallia*, quia Gallis Græca gens mista incoluit. Antea *Phryges* tenuere & *Paphlagones*. Paphlagoniæ nomen mansit in parte Galatiæ. Includitur autem Galatia à *Septemtrione* Pontico mari, ab *Ortu* Cappadocia, à *Meridie* Pamphylia, ab *Occasu* Asia Minori & Ponto Bithyniaque. Regiones versus Septemtrionem Paphlagonia, in qua α *Heneti* populi, unde *Veneti* in Italia: versus Meridiem β *Isauria*, ubi urbs γ *Isaura*; & Pisidiæ pars: Cujus altera pars in Pamphylia memorabitur. Populi *Chalybes*, *Træmi*, *Proserliminitæ*, *Byceni*, *Orondici*: & Gallorum nationes, *Tectosagæ*, quorum caput δ *Ancyra* urbs; *Tolistobogii*, *Voturi* & *Ambiani*. Urbes inclytæ, ε *Teuthrania*, ζ *Sinope*, *Mithridatis* & cunis & seculchro nobilitata; η *Amisus*, θ *Therma*, ι *Pessinus*, quæ *Dindymene* & *Cybele* antè dicta. Montes sunt, κ *Olgasis*, λ *Dindymus* & qui *Celænorum* tumulus.

[α Heneti Paphlagonia oram maritimam incoluere. β Isauria Pisidia finitima est. γ Isaura urbs, Ammiano teste Claudiopoli, & in lib. Concil. Isauropolis dicta est.

est. δ Ancyra, hodie Anguri & Angara, urbs Galatiæ primaria est, edito loco Ancyra.
 sita; Concilio Ancyrano clara: Praefecti regii hodie sedes est. * Teuthrania Teuthra-
 apud Carambin promontorium est ad Ortum: Moletio Tripoli, at aliis Tribicel-
 li hodie indiguitur. ζ Sinópe Diogenis Cynici patria, olim Mithridatis regia, Sinópe.
 ad litus maris jacet Pontici, * Amifus in Chalybum regione urbs est primaria. Amifus.
 θ Pesfinunte colebatur Cybele, cujus simulacrum ibidem habebant angustum: Pesfinus.
 unde ista appellatur Pesfinunti Paphlagonis urbs quoque est Amastris, ad Pon- Amastris,
 tum sita, quam nonnulli etiam dictam volunt Selamum. * Olgafis, Ptolemao Olgafis m.
 Olyssa, mons est, aditu difficilis, cujus partem Strabo appellat Sandaracurgium,
 ob assiduam metallorum effossionem concavam. Parthenius fluvius ex illo oritur
 monte. Dindymus vel Dindyma, mons Deum matri sacer, ἀπὸ τῶν διδύμων Dindymus
 id est, gemellis, (gemina enim illic exstabant ubera seu, juga) nomen invenit. m.
 Cybele, illa Deum mater, ab eo Dindymene dicta est. Ex eodem monte San- Sangarius
 garius oritur fluvius. Ceterum Halys fl. Cappadociam à Paphlagonia fere dis- fl.
 minat, in Euxinum mare haud longe ab Amiso se exonerans.] Halys fl.

PONTVS ET BITHYNIA.

IV. Quæ antè duæ erant regiones, Pontus ad Ortum Solis, Bi- Pontus &
 thynia ad Occasum, postea sub una provincia censæ sunt. Terminatur Bithyniæ
 Provincia à Septemtrione mari Pontico, ab Ortum Galatia, à Meridie Asia fines.
 Minori, ab Occasu Propontide. Mons clarus est α Orminius; Flumi- Orminius
 na, β Parthenius, γ Hippias, δ Sangarius, ε Ascanius. Regiones, Bogdo- m.
 manis, Timonitis. Populi, Chalcedonii, ζ Mariandyni Caucones, Zygiani, Ejus Fluvii.
 Urbes insignes, η Chalcedon, quæ nunc Scutari, Constantinopoli ad- Regiones,
 versa; θ Nicomedia, ι Apamea, κ Heraclea, λ Nicaa, μ Prusias quæ nunc populi &
 Bursa, & ν Libyssa Annibalís interitu ac sepulchro nota. Urbes.

[α Orminius seu Horminius mons hodie Turcis appellatur Armendag. β Par- Orminius
 thenium fluvium, qui hodie Parteni, aliis Dolap, Olgafis edit mons, eumque mons.
 in Pontum Euxinum inter Tium & Amastrim urbes mittit. Est quoque Par- Parthenius
 thenius fl. in Arcadia; ac item alius in Samo ins. à quo illa Parthenia dicta est. fl.
 γ Hippias, aliis Hippus fl. ex Orminio seu Horminio monte oriens, inter Sanga- Hippias.
 rium & Lycum fl. in eundem exit Pontum. δ Sangarius, hodie Sangari seu Sacari, Sangarius!
 ex Dyndimis montibus ad Sangiam vicum profluens, per Bithyniam inter Calpam
 ad Occasum, & Hippiam ad Ortum in Pontum decurrit. Gallus fluvius in eun- Gallus fl
 dem influit. ε Ascanius fl. per Ascaniam paludem in sinum labitur Astacenum. Ascanius fl.
 ζ Mariandyni oram Euxini maris ad Heracleam accoluerunt; In horum regione Mariandyni
 Hercules Cerberum canem tricipitem virus evomentem, quo terra ille infecta, ni
 occidisse Poëtis fertur. Mariandynos ferunt lugubria solitos concinere, unde
 Mariandynus tibicen, de poeta minus compto, in proverbio est. * Chalce-
 don antiqua urbs, 148. ann. post Romam condita: Synodus Oecumenica Chalce-
 don, quar-

Nicomedia,

Apamea
sen Myrlea;
Heraclea.

Nicæa,

Prusias,

Libyssa.

quarta anno 451 illic habita, eam urbem nobilitavit. 8 Nicomedia vulgò Con-
midia, & Turcis Nicor, ad Propontidem sita, & Constantini Magni Baptismo
celebrata, hodie ferme deserta jacet. 1 Apamea, vulgò Apami, ad Proponti-
dem jacens; prius Myrlea dicta, quo nomine hodiernum à Turcis appellatur. 2 He-
raclea Mariandynorum urbs, ab Hercule, Mela teste, condita, in maris Euxini
litore posita, eo putatur fuisse loco, quo hodie Penderachi. 3 Nicæa ad Ascaniam
paludem sita, Strabone teste, Antigoniam etiam dicta est, hodie Isnich, Nichor,
Nichea; nominis celebritatem habet à Concilio Occumenico primo, quod con-
tra Arrium anno 325 ibidem habitum est cogente Constantino M. Philistion comi-
cus, Socratis equalis, immoderato risu illic repente expirasse traditur. 4 Pru-
sias sen Prusa ad Olympi montis radices est, à Prusia rege condita, qui filium ha-
buit dentium vice continui ossis soliditate armatum; Regum in Bithynia sedes. Hic
Asclepiades medicus floruit, qui senex scalis lapsus interit. Prusie natus Dion
ob eloquentiam Chrysostomus cognominatus, cujus inter ceteras exstat oratio de
Illo à Græcis numquam capto. Erat & alia in Bithynia urbs Prusias ad Ascani
fluminis ostium: itemq; alia mediterranea ad Hippiam fl. 5 Libyssa in mediter-
raneis est à dextro Ascanii latere paulum remota.]

CAP. XVIII.

Asia Minor sive propriè dicta.

I.

Asie pro-
pria s.
Minoris
termini
& regiones.

Asia propriè dicta, quæ & Minor, (nunc tres ejus partes, Chintalem,
Sarcum & German) terminatur ab Septentrione Bithynia ac Pon-
to; ab Ortu Galatia, Pamphyliaque & Lycia; à Meridie eadem
Lyciâ & Rhodiensi mari; ab Occasu Ægæo pelago & Hellesponto.
Regiones, in quas dividitur, sunt hæ; Phrygia, Mysia, Lydia & Ca-
ria: & quas Græcæ gentes in litore Ægæo incoluerunt, Æolis, Jo-
nia & Doris,

PHRYGIA MAIOR.

Phrygia
Majoris
Populi,
fluvii,
Urbes.

II. α Phrygia duplex est; altera β Major, altera Minor, quæ &
Troas, Majoris Phrygia populi, Olympeni, Moccadelii, Cydisses, Gipeti-
ni, Moxiani. Montium celeberrimus est Cadmus, quo à Lycia discer-
nitur. Fluvii nobiles γ Meander & δ Marsyas. Urbes insignes ε Synna-
da, & Apamia, Cibotus cognomine, antè Celanæ dicta.

Phrygia
unde dicta.

[α Phrygia Curtio pluribus villis, quàm urbibus frequens, nomen sortita fertur à
Phrygio, sive Brygio Macedonum opido. Sant enim auctores, inquit Plinius
qui ex Europa transisse dicunt Myfos Phrygas, & Thynos: unde mox terris
data fuerint nomina Mysiæ, Phrygiæ, Bithyniæ, Deducitur tamen aliis ap-
pellat.]

pellatio Phrygia à Phrygio fluvio, qui etiam Hyllus dictus, eamque à Caria separavit. β Major Phrygia hodie vulgò dicitur German. γ Mæander seu Mæandros fl. ultra modum flexuosus, vulgo Madre, ex arce Celenarum summa ortus tam oblique fertur, ut in se ipsum videatur recurrere, 600. faciens flexiones; unde Gyri Mæandri in proverbium abiit: inter Heracleam & Miletum Mare subit Myrtoum. δ Marfyas fl. haud longè à Mæandro præfluens, à quo juxta Apamiam, quam circumfluit, recipitur: Nomen habere poëta fabulantur a Marfya tibicine, quem ob arrogantiam excoriatum traditur Apollo. Est & alius in Syria fluvius Marfyas dictus, qui in Euphratem ad Samosatam delabitur, & Synnada utroque numero usurpatur, olim erat urbs marmore clara; unde Synnadicum appellatum; hodie in ruinis jacet. ζ Apamia ad Marfyam fl. ubi is Mæandro miscetur, à Seleuco Rege condita est: Marfya tibicinis illius infelicitis perhibetur esse patria. Caterum in eadem Phrygia quoque erat Gordium opidum, olim Mida regia, ubi nodus Gordius ab Alexandro M. ense solutus, Sangario fl. urbs illa interluitur.]

PHRYGIA MINOR, SIVE TROAS.

III. Quæ antè Troas erat, à Phrygibus occupata α Phrygia Minor dicta fuit; in ea amnis nobilissimus β Scamandrus. Urbium notissima, Grajorumque monumentis celebratissima γ Ilium sive Troja, Græcorum decenni obsidione excidioque incluta. Inde novum Ilium, triginta stadiis ab veteri distans: item δ Alexandria Troas, quæ & Alexandria.

[α Phrygia Minor hodie vulgò appellatur Sarcum, β Scamandrus, Xanthus, Simois, summa majora sunt flumina, quam natura. Ortus Scamandrus ex Idamonte ad promontorium Sigæum in Ægeum mare labitur. Scamander hic ab exercitu Xerxis perhibetur epotus: sicut & Melas, & Lissus. Inter Simoentem fl. & Scamandrum Campus interjacet Scamandrius. γ Troja apud Idamontem, & oram maritimam fuit sita, cujus ruina hodie ostenduntur. Est cinis & tantum flebile Troja solum. Trojanorum luxuriosus reprehenditur in conviviis; adeo ut porcus Trojanus in proverbio sit apud Macrob., Equus Trojanus quoque in proverbium abiit. δ Alexandria inter Sigæum & Lectum est promontoria. Caterum Phryges servili ingenio feruntur, qui solis verberibus in officio continentur; à quibus proverbium: Phryx verberatus melior; item serò sapiunt Phryges. Attamen Phrygiam nobilitarunt viri ingenio clari & excellentes. Æsopus Phryx fuisse traditur. Phryges etiam sunt Simplicius Philosophus Aristotelica disciplina interpret omnium optimus; & Epictetus, cujus præceptum, quod Philosophia summam continet: ἀνέχεσθαι ἀπέχεσθαι: Sustine & abstine. Ejusdem in Philosophos dictum fuit, quod sint μέχει τῷ λέγειν, ἀνὸς τῷ πράττειν, dictis tenus, factis procul. Caterum non longè ab Ilio Sigæum

promont,
& op.

fuit opidum, ad promontorium ejusdem nominis: Hic Gracorum fuit statio navium, adversus Trojanos bellantium. Hic Achillis sepulchrum est; hodie Turcis vocatur Janitzari.]

MYSIA MAIOR.

Mysia Ma-
joris
Populi.
Montes.
Flavii.
Urbes,

IV. Mysia similiter in Majorem ac Minorem dividitur. In Majori inter Minorem & Phrygiam Majorem sita populi fuere, Olympenis Trimenothurita & Mysomacedones. Montes nobiles, Olympus & Cimon. Fluvius a Rhyndacus. Urbium notissimæ, β Antandros, γ Adramyttium, δ Pergamus, Trajanopolis, Abyda.

Rhyndacus
fl.
Antandros.
Adramyt-
tium.
Pergamus;

[α Cimon mons aliis etiam vocatur Cimaus. Ad Rhyndacum angues tam immanes nasci tradit Mela, quia aves prætervolantes absorbent. β Antandros ab Andri insula populis condita traditur, ad maris litus jacet. γ Adramyttium in ejusdem maris litore ponitur. δ Pergamus ad Caycum fl. Atralia quondam regia, Galeni patria est. In Pergamo instructissimam fuisse Bibliothecam, qua ducentis librorum millibus constaret, Galenus meminit. Ibidemq; charta Pergame-na invento à loco nomen restituit.]

MYSIA MINOR.

Mysia Mi-
noris flu-
mina,
Ida,
Urbes,

V. In Minori Mysia, quam Hellepontus & Propontis perfundunt, amnes sunt celebres, α Æsepus, β Granicus, γ Simois. Mons δ Ida, Paridis & Oenones amoribus notus. Urbes insigniores, ε Cyzicus, ζ Parium, η Lampsacus, θ Abydus & Dardanum.

Æsepus fl.
Granicus
fl.
Simois fl.

Ida,
Gargarus,
Idæus sinus;

Cyzicus,
Parium.
Lampsacus,

[α Æsepus ex Idam. profluens in Propontidem decurrit apud urbem Cyzicum. β Granicus ex Ida monte ortus, per Adræsticos campos præcipiti cursu voluitur, & inter Parium & Lampsacum in Propontidem insuit. Hic in Adræstis campis neq; longè à Cyzico inter Alexandrum M. & Persas pugnatum est. γ Simois ex Ida monte profiliens, lacum apud Sigæum efficit. Ad Simoentis ripas Anchrsen cum Venere contubuisse, unde Æneam natum, in poetarum fabulis est. δ Ida Paridis judicio celebris, cujus cacumen vocatur Gargarus; multorum fluviorum genitor: inde sinus Troadis Idæus appellatur. In Creta quoq; insula ejusdem nominis mons est. ε Cyzicus ad Propontidem & Æsepi fl. ostium, in insula pene continenti juncta jacet, urbs antiqua. ζ Parium inter Cyzicum ad Septentrionem, & Lampsacum ad Meridicem ad Propontidem positum, hodieq; vocatur Pario. η Lampsacum ad Hellepontum & Granici fluminis ostium, inter Parium & Abydum, è regione Callipolis in Thracia urbis. Xerxes Persarum Rex Lampsacum urbem Themistocli ex fili dedit, unde vinum sumeret; sicuti Magnesiæ eidem donarat, quæ panem illi præberet; & Myuntem, ex qua haberet obsonium. Erant Lampsaceni maxime sed ita & quieti; atq; præter ceteros ad summum Gracorum otium potius, quàm ad ullam vim aut tumultum accommodati. Cic. in Verr. θ Abydus, sedie Avido, contra Sestum Thracia urbem jacens, incolæ olim habuit sycophan-

Abydus.

tas & effeminatos : unde proverbium : Ne temere Abydum. Dardanium eo fuit Dardanium.
fitu, quo hodie arx Dardanello, cui in Thracia litore objacet castellum aliud ejus- Dardanello.
dem nominis. De his dictum est superius lib. IV. cap. XIV. ad f. 2. Venetorum,
classis Turcarum copias maritimas, classemq; instructissimam, ad hac ipsa castella
invasit & profugavit, ingenti victoriâ petiti anno 1656.]

LYDIA.

VI. Lydia pars altera dicitur *Maonia*. Flumina in utraque & Cai- Lydia
cus, & *Hermus*, qui & *Pactolum* auriferis arenis famigeratum (unde flumina;
Xϰουόγγας dictus) recipit, & δ *Caystrus*, qui Lydiam à Caria dispe- montes Ur-
scit. Montes clari & *Sipylus*, ζ *Tmolus*, η *Mesogys*, θ *Mimas*. Urbium no- bes.
bilissimæ : *Thyatira*, κ *Sardes*, λ *Philadelphia*.

[α *Caicus* hodie *Girmalti*, inter *Eleam* decurrit & *Pitanen* illam, quæ *Arcefi-* Caicus fl.
lam, nihil affirmantis *Academie* clarissimum antistitem, tulisse dicitur: β *Her-* Hermus fl.
mus hodie vulgò vocatur *Sarabat*, ex *Phrygia* majore fluens inter *Phocæam*
& *Smyrnam* in sinum decurrit *Smyrnaum*, *Melâ* resse. γ *Pactolus* ex *Tmo-* Pactolus fl.
lo monte oritur, *Sardesque* alluit. *Pactolos* & *Tagos* sibi polliceri dicitur is, qui
sibi ingentes divitias promittit. δ *Caystrus* ex *Majori Phrygia* ortus inter Caystrus fl.
Ephesum & *Colophonem* mare sibi. ε *Sipylus* hodie *Cufinas* dicitur. Opi- Sipylus fl.
dum quoque fuit *Sipylum* seu *Sipylus* in *Lydia*, terra motu absorptum, quod &
Tantalum dictum fuit. ζ *Tmolus*, nunc *Tomalize* dictus, in *Trallensi* Tmolus m.
& *Sardeni* agro vitibus consitus erat; & crocum etiam copiosè producebat. Mesogys
η *Mesogys* inter *Hermum* & *Caystrum* ponitur fluvios. θ *Mimas* mons & pro- Mimas m.
montorium, hodie *Capo Stillari*, *Colophoni* urbi vicinus est. , *Thyatira*, Thyatira;
νunc *Tire* seu *Tiria*; in septem *Ecclesiarum* numero memoratur *Apoc. 2.*
κ *Sardes* apud *Tmolum* montem posita urbs olim *Cræsi* erat regia; quod Jo- Sardes;
nes *Atheniensium* auxilio *Sardes* expugnassent, *Persarumque* præsidia interse-
cissent, bellum intulit *Atheniensibus* primum *Darius Rex*: ac deinde *Xerxes*
paternam cladem in campis *Marathonis* acceptam vindicaturus. Eadem
urbs produxit *Polyenum*, cujus exstant lib. VIII strategematum: & *Ena-*
pium, qui vitas *Philosophorum* & *Sophistarum* aliquot conscripsit. *Sardibus*
quæ erat *Ecclesia* memoratur *Apoc. 3.* λ *Philadelphia*, adhuc *Filadelfia* appel- Philadelphia
latur, ad *Tmoli* montis radices posita, terra moribus aliquoties concussa fuit. phia.
Et hujus *Ecclesie* fit mentio *Apoc. 3.* Α *Lydia* dictus est lapis *Lydius*: ipsi-
que *Lydi* molles & voluptatibus feruntur dediti. Caterum *Curtio* l. 4. c. 11.
Halys fl. terminat *Lydiam*, quo loco *Lydium Imperium* intelligi oportet. Halys fl.
Herodotus quippe lib. 1. tradit *Imperium Medicum* & *Lydiæ* *Halys* fl. fuisse
determinata. *Halys* autem fl. *Plinio* teste lib. 6. c. 2. à radicibus *Tauri* per
Cataoniam *Cappadociamque* decurrens. *Opida* *Gangre*, *Carissa*,
inde *Amisum* liberum, à *Sinope* CXXX. mill. pass. Ejusdemque no-
minis sinus, tanti recessus, ut *Asiam* peninsulam faciat C C. M. passu-
um haud amplius per continentem ad *isicum Ciliciæ* sinum. Secundum

Herodotum lib. I. Imperium Medorum & Lydorum disternat Halys fl. qui ex Armeno monte profluens primum Cilicas, dehinc Matienos, qui sunt ad dextram, & Phrygas, qui sunt ad lævam: tum Boream versus tendens Syros, Cappadoces & Paphlagonos interfluit, Cappadoces à dextra, Paphlagonos à sinistra perstringens. Itaque Halys fl. cuncta fere superiora Asia, à mari, quod Cypro obiectum est, ad Euxinum usq. Pontum dirimit.]

CARIA.

Cariæ flo-
mina.
Montes,
Urbes.

VII. In α Caria flumina, β Meander, in Phrygia Majori ortum, & ab hoc receptum, γ Lycus. Montes δ Phoenix, ε Mycale & ζ Latmus. Urbes claræ η Tripolis, θ Laodicea, ι Antiochia, κ Magnesia, λ Priene, μ Alabanda, ν Stratonice, & in littore ξ Miletus, dives quondam atque potens mari Græcorum civitas, ο Myndusque.

Cariæ ter-
mini.
Mæandrus
fl.

[α Caria ad Septentrionem habet Joniam, ad Ortum Lyciam, ad Occasum mare Myrtœum; ad Meridiem Rhodium mare. β Mæandrus fl. ex arce Celanarum summa ortus, mediâ urbe decurrens, per Cares primum, deinde per Jones, ac de-
mum in sinum maris editur, qui inter Prienem & Miletum est. Liv. l. 8. dec. 4. hodie Madre nominatur, adeo obliquè dicitur fluere, ut in seipsum videatur recur-
rere & vel sexcentas facere flexiones; unde gyri Mæandri in proverbium abiit. γ Mæander hinc, Nonio teste significat pictura genus, labyrinthorum in morem flexuosis ambagibus implexum, ad oras chlamydem. γ Lycus fl. Laodiceam postquam alluit, cum Meandro confluit. Ad horum confluentes fuit Colossæ, hodie Chonead, ad quam S. Pauli missa epistola. Colossas fuisse urbem Phrygiæ in Asia Minore tradit Strabo; eam Laodiceæ & Hierapoli vicinam fuisse, docent Chrysothomus & Theophylactus. Herodotus eam appellat magnam urbem, Lib. VII. Similiter Xenophon lib. I. de expedit. Cyri. Plinius lib. V. Hist. nat. pag. 32. opidum vocat celeberrimum. Paulus Orosius l. VII. cap. 7. commemorat, Colossas, Laodiceam, & Hierapolin, urbes vicinas terre motu concidisse. A Strabone Colossæ in Phrygia ponuntur. δ Phoenix mons ad oram pertingit maritimam, qua Rhodo insula objacet. ε Mycale mons & promontorium, è regione Sami est. Erat tamen & Mycale Cypriorum urbs, ad quam Cimon Atheniensis Phœnices navali prælio superavit. ζ Latmus apud Meandri fluminis ostia est, Endymionis à Luna adamati amoribus nobilis. η Tripolis apud Caystrum ponitur fl. θ Laodicea, hodie vulgò Laudichia, Ecclesia memoratur Apoc. 3. Laodicea i. Tim. 6. vers. ult. vocatur metropolis Phrygiæ Pacatianæ, quod epitheton apud atatis prisce scriptores non legitur: sed apud illos, qui Romani Imperii jam inclinantis provincias descriperunt. Claromontanum codicem mentionem non facere loci, unde scripta hæc sit epistola, ait Beza in notis N. T. Ceterum Laodicea vicina fuit Hierapolis, qua Majori Phrygiæ ascribitur, ubi Epaphras, de quo Colos. 4. docuit. Philippus Apostolus ibidem trucidatus, & cum filiabus sepultus est. Euseb. I. Multa exstiterè Antiochiæ; at hæc à Laodicea versus Septentrionem collocatur. κ Magnesia, hodie vulgò Mangresia, ad Mæandrum

Lycus fl.
Colossæ.

Phoenix m.
Mycale m.

Latmus.

Tripolis.
Laodicea.
Hierapolis.

Hierapolis.

Antiochiæ.
Magnesia.

andrum fl. est. Themistocles exul hio domicilium sibi constituerat: Eam enim urbem Xerxes illi donarat, quæ ei panem præberet; ibidemq; mortuus est. Hic Antiochus Rex à Scipione victus est, qui inde Asiaticus cognominatus. Priene
 a Priene Biantis patria, hodie Palatio, Heraclæa proxima est, inter quam & Mi- Alabanda.
 letum Meandrus fl. in mare excurrit. μ Alabanda, hodie Alabanda sive Ecla-
 banda, urbs mediterranea est, olim fortunatissima, unde in proverbio urbem
 notat fortunatam; Juvenalis Poeta eam inter urbes barbaricis deliciis & luxu
 perditas recenset. Nomen sortita est ab Alabando conditore, Caris, qui gentem
 condidit, filio, quem Deum etiam habuere, & religiosius, quàm alium quemvis
 Deorum, venerati sunt. Apollonius ille Alabandensis dicendi magister, &
 summus doctor, ut eum Cicero appellat, qui quum mercede doceret, non patiebatur
 tamen eos, quos oratores evadere non posse judicaret, operam apud se perdere; di-
 mittebatq; unumquemque ad quamcunque artem aptus ipsi videretur, atque ad
 eam impellere talem & hortari solebat. ν Stratonice olim urbs mediterranea ho- Stratonice.
 die in ruinis jacet. ξ Miletus, hodie vulgò Melasso, haud longè à Meandri Miletus.
 ostiis jacens, etiam Anaëtoria, ab Anaëte, quodam Cæli & Terre filio, dicta est. Cadmus.
 Cadmus Milesius (alius à Cadmo Phœnice, qui literas in Græciam intulit)
 orationis prosa primus autor, scripsit historiam Milesiorum. Est Miletus patria
 Thaletis Astrologi, qui inter septem sapientes Græciæ censetur; itemque Timo-
 thei Musici, & Anaximandri Physici. Miletum nobilitavit pretiosissima la-
 na; & stragula Milesia erant in pretio. Cræces ejus urbis adco luxu & deliciis Myndus.
 fluebant, ut Aristides Philosophus libros de illorum luxuria componeret. \circ Myn-
 dus, hodie Mentese, sedes præfecti, urbs maritima est. Caterùm Cares, militis
 olim clari, viles tamen habiti sunt, quod mercede militarent, ac in prima acie locati,
 primos hostium impetus sustinentes, vitam mortemq; juxta æstimarent.]

ÆOLIS.

VIII. In α Aolyde urbes inclytæ, β Cuma, γ Phocæa, δ Elea. Æolidis
urbes,
Æolis.
 [α Æolis seu Æolia ad mare Ægeum inter Troadem ad Septentrionem, & Joniam
 ad Meridiem porrigitur: ex quo ab Æolis incolæ cepit. Æolia facta est, quæ
 antè erat Mysia. Prima urbs in ea à Myrino condita Myrina vocata est. β Cu- Myrina.
 ma, seu Cyme altera fuit à Pelope inter Myrinam & Phocæam ad oram mariti- Cuma f.
 mam extructa. Cumani habitii sunt insulsi & stupidi. γ Phocæa, hodie Foja Cyme.
 Vecchia, apud ostia Thermis fl. inter Cumam & Smyrnam posita, Massylia in Gal- Phocæa,
 liamater est; ipsa Atheniensium colonia. δ Elæa Pergamænorum portus, apud Elæa.
 Caici fl. ostia, inter Myrinam & Pitaneum jacet, Patria Zenonis, qui dialecticæ
 invenit, & patientissimus existit in perferendis apud Nearchum tyrannum cru-
 ciatibus.] Jonis.

IONIA.

IX. In α Jonia, urbes, β Smyrna, γ Clazomena, δ Teos, ϵ Le- Smyrna.
 bedus, & Colophon, non tam η Clarii Apollinis oraculo, quam Homeri Clazome-
 nata. na.
Teos.
Lebedus.
Colophon.

Ephesus. natalibus nobilis; & *θ* *Ephesus* omnium clarissima: cujus decus templum Dianæ, Amazonum opus, adeo magnificum, uti Xerxes cum omnia Asiatica templa igni daret, huic uni pepercerit: quod postea *Herosttratus*, ut nomen memoria sceleris extenderet, incendio destruxit. Id postmodum ad augustiorem cultum Ephesii reformârunt.

Jonia. [^a *Jonia*, *Turcis* *Quiscon* inter *Æolidem*, *Cariam* & mare *Ægeum* extenditur. *Penceri* & aliorum sententia cum regioni, tum incolis id nominis tributum est à *Javan*. *Jones* se jactitârunt & appellarunt *Athenienses*; quum se etiam *αὐτόχθονας* assererent, & ceteros *Græcos* *ἀπείχους*: & ob hanc causam *Attica* videtur etiam *Jonia* dicta. β *Smyrna* in ipsa *Jonia* peninsula jacens antiquum retinuit nomen, *Turcis* *Ismir* appellata, urbs maritima, à *Theſeo* aut *Tantalo* condita, prius *Naulochos*, ac deinde à *Smyrne* *Amazone* id nominis sortita est, *Philostrato* omnium urbium, quæ sub sole sũnt, pulcherrima est; hodieq; regionis caput & satrapæ sedes, mercaturâ celebris. *Smyrneus* habetur *Homerus* poëta, cujus sepulchrum ibidem hodie ostenditur. Septem sunt urbes, quæ de *Homeri* stirpe certant; *Smyrna*, *Rhodus*, *Colophon*, *Salamis*, *Jos*, *Argos*, *Athenæ*. *Smyrneus* quoq; fuit *Cointus*, qui *Paralipomena* *Homeri* lib. XIV. scripsit suavissimo orationis genere: itemque *Nicetes* præclarus *Sophista*, quem *Hadrianus* Imperator tanti fecit, ut cum toti *Ægypto* præficeret. *Smyrna* Episcopus fuit *S. Polycarpus*, *Johannis Evangelistæ* discipulus & martyr, cujus fidem & patientiam ipse Filius Dei probat, *Apoc.* 2. Ceterum *Smyrnei* licet deliciis & luxui essent dediti, fortiter tamen, ubi ferebat casus, sese gerebant: unde mores *Smyrniæ* proverbio dicebantur de iis, qui ita deliciis essent dediti, ut, quæ viros deceant fortes, non omitterent. A *Smyrna* sinus *Smyrniæus* nomen & appellationem habet. γ *Clazomenæ* seu *Clazomena* urbs *Jonia* maritima inter *Smyrnam* & *Erythras*, ubi illa in peninsula faciem abit, super angustias posita est, hinc *Clazomena*, illinc *Teos*: quæ quoniam terga jungunt confinio adnexæ, muris diversis, frontibus diversa maria prospectant. *Clazomenius* fuit *Anaxagoras* Philosophus, i hysicæ cultor adeo assiduus, ut rei tum private, tum publicæ omnem curam abjiceret. Nivem nigram esse probaturus hoc argumento usus est: Nix aqua est; aqua autem nigra est; ergo & nix nigra est. δ *Teos* cujus situs jam indicatus est, *Anacreontis* poëta patria, cujus tota pœsis amatoria & suavis fuit. *Teja* etiam *Erinna* poëtria fuit *Dionis* *Syracusani* temporibus, quæ *Doricâ* lingua scripsit elegans poëma, ad *Homeri* excellentiam accedens. ε *Lebedus* seu *Lebedos* urbs maritima, inter *Teon* & *Colophonem* erat: ibi quotannis ludi celebrabantur in honorem *Bacchi*. ζ *Colophon* in ora maritima est. Ubi *Calchas* vates diem obiit supremum. Alicui rei *Colophonem* addere, in proverbio est, pro summam & ultimam manum rei imponere; aut adhibere id, sine quo negotium confici nequit. Proverbium inde natum est, quod *Colophonij* equestri militiâ adeo excelluerunt, ut nullum serè prælium sine *Colophonij* equitatus ope atque auxilio confici posset. η *Clarum* *Eustathius* *Colophonis* facit navale; qui locus fuerit *Colophoni* vicinus. *Strabo* enim *Apollinias* *Clarum*

Clarii lucum ante Colophona ponit; & Mela hoc Apollinis Clarii fanum cum Colophone conjungit. Germanicus, quod Tacitus tradit, Colophona appulit, ut Clarii Apollinis oraculo uteretur. Fuit ergo hac Fanum ad ipsam urbem Colophona
 ① Ephesus urbs maritima inter Castrum & Meandrum fluvios posita, à Colophone haud longè remota, vulgò nunc Efeso dicitur, & Turcis Figena, à pristino splendore longissimè hodie abesse perhibetur. Istud Dianæ templum à tota Asia annis
 quadringentis exstructum est, cujus operis ornamenta plurimum librorum instar obtinebant. In eodem templo inter cetera fuit Hecataë statua, in cujus contemplatione editius admonuit oculis parcere; tanta fuit marmoris radiatio Plin. Eadem die templum istud conflagravit, quā Alexander M. Pella natus est. Ephesii fuerunt Heraclitus Philosophus, & Hipponax Poëta, Artemidorus item Philosophus, cujus exstant libri 5. de somniis, & somniorum interpretatione. Lex Ephesiorum fuit, quæ jubebat recordari quotidie alicujus Veterum, qui honestè vixisset. Ceterum Ecclesia, quæ Ephesi erat, à S. Paulo quidem fundata fuit, S. Johannes tamen Evangelista eidem præsuit usq; ad tempora Trajani, ad annum Christi 101. quo placidè exspiravit; quum antea sub Domitiano ferventi oleo Roma fuisset immersus, & in Patmon insulam relegatus, sub Nerva ad Ecclesiam rediisset.]

Ephesus.

Dianæ
Templum
Hecataë
statua.Heraclitus;
Hipponax;
Artemidorus.
S. Johannes.

DORIS.

X. In α Doride urbes fuere, β Halicarnassus & γ Cnidus.

[α Doris ad extremam hujus litoris oram sita est. β Halicarnassus ad Ceramicum sinum posita, quondam regia fuit Regum Carie; Herodoti, Historiarum patris, natale solum, qui tandem per coloniam cum aliis Thurium in Italiam traductus est; & Dionysius, Alexandri filius, Historie Romana auctor, Halicarnassensis est; itemq; alius Dionysius Junior dictus, qui sub Hadriano floruit, ac emisit Historie Musica lib. 36. γ Cnidus, in extrema ferè peninsula parte, qua in mare procurrit, eo fuisse putatur situ, quo hodie urbs Standia est; alii tamen ad ipsum promontorium, quod hodie vulgò Capo Crio appellatur, Cnidum ponunt. Ovidius Cnidon piscosam vocat. Hic erat Veneris statua, Praxitelis opus magni pretii; quo loco, & ipsa Venus colebatur. Cnidius fuit Ctesias, qui in praelio, quo Cyrus ab Artaxerxe fratre victus est, à Persis captus Artaxerxem vulneratum sanavit; postea totis annis 17 apud Regem versatus, medicinam in Persia exercuit, & res Assyrias & Persicas 23. libris complexus est. Ex prioribus sex Assyriarum rerum se hausisse ea, quæ de Assyriis scripsit, profitetur Dioscorus Siculus lib. 2. A multis tamen vanitatis arguitur hic Ctesias. Inter Cnidum & Halicarnassum in eodem litore erat Ceramus urbs, quæ proximo sinui nomen dedit, ut diceretur Ceramicus.]

Doridia
urbes.
Doris.Halicarnassus.
Herodorus
& Dionysius
Halicarnassenses.
Cnidus,

Ctesias;

Ceramus;
Sinus Ceramicus;

CAP. XIX.

Lycia, Pamphylia & Cilicia.

I.

Lyciæ fines. **L**ycia, quæ nunc Aldinelli, terminatur ab Occasu & Septentrione Asia Minore, ab Ortus Pamphylia, à Meridie mari suo, quod Lycium est. Montium celebratissimus β Chimara, nocturnis æstibus fumum exhalans: unde fabula triformis monstri in vulgum data est, quod Chimæram animal putaverunt. Hinc Ovidius:

*Quoque Chimara jugo mediis in partibus hircum,
Pactus & ora leo, candam serpentis habebat.*

Xanthus,
Limyrus.
Patara,
Andriace.
Telmessus.
Lycia.

In cacumine quippe Leones habitabant; in medio, ubi pascuis abundat, capra; in radicibus Dracones. Fluvii celebres, γ Xanthus, δ Limyrus. Urbes, ε Patara, ζ Andriace, η Telmessus.

Chimara,

[α Lycia à Lyco Pandionis filio cognominata secundum Auctorem nostrum & alios hodie dicitur Aldinelli: Verum in novis tabulis & ab aliis Geographis Lycia appellatur hodie Mentefeli, quod nomen Auctor Pamphylia ascribit. β Chimæra, mons à Bellerophonte habitabilis redditus traditur; unde illum interfecisse monstrum istud triforme, fabulati sunt poëta. Ignem illius aquâ accendi, terrâ verò aut feno extinguî, tradit Plinius ex Cresia Cnidio. Horatius meretricem appellat Chimæram, satis appositè sanè; & Fulgentius Chimæra fabulam ad amorem interpretatur: qui quum venit, feraliter & sicut leo invadit, nec quiescit, nisi patrata libidine, quod capra significat libidinosum animal; in fine autem serpentis, sive draconis instar, pœnitentia morsum relinquit. γ Xanthus Cadmo monte ortus Xanthum urbem interluit, & in Mare Lycium devolvitur. δ Limyrus per Limyram urbem, XX. stadiis à litore remotam, fluit, subitq; mare Lycium inter Andriacen & Aperræ urbes. ε Patara, hodieq; antiquum nomen retinet, olim etiam Arfinoë dicta, ad litus jacens habuit delubrum & Oraculum Apollinis, Delphico simile. ζ Andriace in eodem jacet litore Patara vicina. η Telmessus seu Telmisus ultra Xanthum flumen est in sinibus Lyciæ; sinus iste hinc dicitur Telmessius. Cæterum Lyciæ fuit Proclus Philosophus, cujus hymni Græci aliquot, & Commentaria in aliquot Platonis Dialogos etiamnum supersunt.]

Xanthus fl.
& op.
Limyrus fl.
Limyra
urbs.
Patara,
Adriace.
Telmessus,
sinus Tel-
messius,
Proclus
Philosoph.

PAMPHYLIA.

Pamphylia
fines.

II. α Pamphylia, quæ nunc β Mentefeli, clauditur ab Septentrione Galatia, ab Oriente Cilicia & Cappadocia, à Meridie suo mari, quod Pamphylum, ab Occidente Lycia ac Phrygia Majori. Regiones in ea sunt Carbalia & γ Pisdia pars, cujus alteram partem in Galatia me-

Carbalia.
Pisdia pars.

mora.

moravimus. *Pisida* antea δ *Solyimi* dicti fuere. Montium nobilissimus est *Taurus*; qui totius Orbis maximus, à Pamphylia mari juxta Chelidonia insulas exoritur, per varias innumerasque gentes, aliis aliisque nominibus ab Occasu in Ortum ad Scythiam usque & Indiarum fines extremos extenditur, pari longitudine ferè, qua ipsa Asia, dividiturque Asiam universam in duas partes, quarum altera, quæ Septentrionem spectat, *Asia* dicitur *intra Taurum*, altera quæ Meridiem, *Asia extra Taurum*. Porro urbes in Pamphylia insignes sunt & *Side*, & *Seleucia*, *Pisidia*, & *Antiochia*, & *Termessus* & *Perga*.

Pisida s.
Solyimi.

Taurus m.
Asia intra
Taurum & extra
Taurum.
Side, *Seleucia* *Pisidia*.
Antiochia.
Termessus.
Perga.

[α Pamphylia, *Plinio* teste, etiam *Mopsopia* dicta est. β Aliis una cum Cilicia hodie appellatur *Caramania*. γ *Pisidia* ista est Pamphylia pars Septentrionalis, hodie *Turcis* *Verfacili* dicta à *Verfaco* primaria urbe, & sede præfecti, quæ *Antiochia* *Pisidiæ* erat veteribus. δ *Solymos* appellatos fuisse *Pisidas* docet *Stephanus*, à *Solyimo* *Jovis* filio. ϵ *Side* vel *Syda* urbs est maritima in Cilicia confinio sita. ζ *Seleucia* *Pisidiæ* hodie vulgò *Celestria* dicta, à *Perga* versus Septentrionem jacet. η *Antiochia* *Pisidiæ* non longè à *Seleucia* ponitur. θ *Termessus* inter *Pergam* & *Antiochiam* ponitur. ι *Perga* seu *Perge*, hodie *Pirgi* inter *Celestria* & *Cataram* fl. 60. stadiis à litore remota, nunc pene jacet. *Diana* templum hic erat, unde illa *Pergæa* cognominata est. In *Aëtis* Apostolorum hujus sit mentio urbis: itemq; *Attalia*, quæ ab *Attalo* rege condita, vulgò *Satalia* dicitur. *Phaselis* à *Mopso* *Argivorum* Rege in Pamphylia & *Lycia* finibus in monte condita, piratarum exstitit sedes: hinc *Phaselus* navigii genus, quo *Phaselitæ* pirata utebantur. Solebant *Phaselitæ* ob inopiam diis pi, cibis salitis sacrificare: unde Sacrificium *Phaselitarum* de munere sordido & tenui sumptu proverbio dicitur. *Clara* item Pamphylia urbs erat *Aspendus* seu *Aspendum*, in edito colle ad *Eurymedon* fl. ab *Argæis* condita, quam possidere finitimi. *Aspendus* citharista omnia intus canebat: i. e. solâ sinistrâ digitis chordas carpebat: atq; levi modulatione cantilenam peragebat, ut vox ad ipsum citharistam duntaxat: aut proximè assistentem perveniret: quod est intus canere; quum vulgares citharædi canentes dextrâ plectrum tenerent, quod foris canere appellabant, & sinistrâ chordas carperent, & agerent utraq; manu: unde *Gracii* Proverbium natum, omnia intus canere; in eos, qui furtorum essent occultatores, & qui privati commodi impendio essent studiosi, ac fere, quicquid rerum agerent, id omne ad domesticam referrent utilitatem. *Asconius* *Pedian*. *Cic.* in *Verr.* & *Rull.* *Eurymedon* fluvius ex *Tauro* ortus nobilitatus est pugna navali, quæ ad ejus ostia *Cimon* *Atheniensium* dux *Xerxem* ex *Graciâ* fugientem persecutus, *Phœnicas* & *Persas* vicit.]

Pamphylia.
Pisidia.
Solyimi s.
Pisidia.
Syda s. *Side*.
Seleucia.
Pisidia.
Antiochia.
Pisidia.
Termessus.
Perga seu *Perge*.
Attalia.
Phaselis.
Aspendus.

Eurymedon fl.

CILICIA.

III. α *Cilicia*, quæ nunc *Caramania*, longissimo tractu inter *Taurum* & *Cilicium* mare porrecta, fluvios celebres habet, β *Calycadnum*, *Lamum*, & *Cydnium*, δ *Sarum* & ϵ *Pyramum*. Urbes claræ sunt in litore,

Ciliciæ
fluvii & urbes.

Soloe.
Mallus,
Issus.
Sinus Issic.
Tarsus,
Ciliciæ fi-
nes.

Sarpedon
prom.
Cydnus fl.

Sarus fl.
Pyramus fl.
Selenus fl.
Pompejo-
polis.

Soloe.

Corycos op.
Specus
Corycius
& Typho-
neus.
Mallus,
Issus.

Nicopolis.
Tarsus.

Hermoge-
nes.
Athenodo-
rus.
Anchiala.

Σ *Selenus*, & *Pompejopolis*, antè *Soloe Ciliciæ* dicta, θ *Mallus* & *Issus*, qui
sinui cui adjacet, nomen *Issici* dedit; intus & *Tarsus*, D. Pauli Apostoli
natalibus clara,

[a *Cilicia terminatur ab Occasu Pamphylia*; à *Septentrione Cappadocia* & *Me-
nore Armenia*; ab *Ortu Amanum monte*, à *Meridie mari Issico* & *Cilicio*. β *Caly-
cadnus hodie Salefo*; item *Fiume del ferro Selenciam Ciliciæ interluit*, inter-
que *Sarpedonem* & *Zephyrium promontoria in mare exit*. Est autem *Sarpe-
don* hoc in loco *Ciliciæ finis*. γ *Cydnus ex Tauro monte*, seu secundum alios
ex alveo *Choaspis* ortus mediam perfluit *Tarsum*, juxta *Gymnasium juniorum*.
Aqua ejus est rapidissima & *frigida*, quapropter hominibus & bestiis auxiliatur,
que nervos crassiores habent; *Strabo*. Et *Cydnus podagra mederi*, curibus co mer-
sis *Vitruvius docet*; sed *aqua ejus infesta fuit Alexandro*, quod madens & toto
corpore incensus in gelidissimum amnem insiliret: δ *Sarus inter Cydnus fl. &
Pompejopolin mare subit*. ε *Pyramus ex Tauro monte ortum apud Mal-
lum op. mare excipit*. Σ *Selenus, urbs maritima est*, haud longè à *Calydni exitu*.
η *Pompejopolis inter Lamum fl. & Tarsum, olim à Rhodiis, Argivisque, post Pe-
ratis, Pompejo assignante, possessa, excisa & in vicum redacta hodie Palesoli vulgè
vocatur*; urbs illa *Soli* seu *Soloe* scribitur à *Solone*, quum à *Cræso* esset dimissus
condita & appellata. *Laërtius tradit paucos Atheniensium tum ibi collocatos, ser-
sim patria lingua inter barbaros oblitos, cepisse σολοιχιζειν*. Alii ab aliis barba-
ris affirmant *Atticam linguam ibi depravatam*, indeque natum *Solæcismum*.
Ceterum urbs illa erat *Chryssippi patria*. Juxta eandem in parvo tumulo fuit *A-
rati poëta monumentum*; in quod jacta saxa dissiliebant; id quod *Mela* tradit.
Neque longè hinc erat *Corycos opidum*, portu saloque cinctum, angusto tergo
continenti annexum: & suprà *Specus Corycius eximius*; & ultra alius, *Ty-
phoneum* appellant; quem aliquando *Cubile Typhonis* fuisse tradunt; qui
demissa confestim exanimantur. θ *Mallus, adhuc Mallo ad Pyrami fl. ostia est*.
ι *Issus olim ingens urbs, Strabonis atate opidulum erat cum statione*; hodie *Tar-
Ajazza* dicitur. Posita est urbs illa inter *Syriam* & *Ciliciam*, ad quam *Alexan-
der M. Darium vicit*: eodem in loco *Cicero postea castra habuit*. *Stephanus ex-
stimat Issum à victoria Alexandri postea Nicopolin appellatam*; at *Ptolemæus*
Nicopolin diversam ab Isso facit urbem. κ *Tarsus, Ciliciæ caput, ad Cydnus
fl. sita, quam condidisse perhibetur Perseus Jovis & Danaës filius*; vel corè e
Æthiopia profectus, Sandan quidam nomine, vir opulentus & nobilis. *Solime-
urbium matrem vocat*: *Schola & doctrinarum studio exstitit illa celebris*. *Tar-
sensis fuit Hermogenes Sophista, qui vix dum natus annos octodecim artem scrip-
tæ Rhetoricæ*; at senex prorsus oblitus est literas. *Tarsus patria quoque fuit*
Athenodori Philosophi disertæ. *Tarsus proxima erat Anchiala, eodem quo Tar-
die & anno à Sardanapalo traditur condita*; ubi, referente *Strabone*, ejusdem
Sardanapali erat monumentum. Ceterum *Cilices in agendo habitus sunt menda-
cande narum proverbium, Cilices non facillè verum dicunt; in illos, qui
magis cupidi sunt, quàm veri.*]

TOTIUS
TERRÆ SANCTÆ
Delineatio

MARE MAGNUM

et

OCCIDENTALE

Alias

MEDITERRA

NEUM

CAP. XX.

*Summa Syriæ descriptio: item Palaestina, sub
qua Idumæa & Iudæa.*

SYRIA.

I.

Ciliciæ ab Ortū jungitur a Syria, quondam terrarum maxima & pluribus distincta nominibus. Namque & Assyria, & Mesopotamia, & Babylonia, & Phœnice, & Palaestina partes ejus fuerunt. Olim ac diu potens; sed cum eam regno Semiramis tenuit, longè potentissima. At postmodum Assyria, Mesopotamia & Babylonia avulsis, Syria fines fuere à Septentrione Amanus mons, quo à Cappadocia & Armenia separatur; ab Ortū Euphrates amnis, quo discernitur à Mesopotamia, usque ad Thapsacum opidum, atque inde Arabia deserta; à Meridie Arabia Petræa; ab Occasu ejusdem Arabiæ Petræa parte & mari Syriaco, sive Phœnicio, Amanoque monte, quo à Cilicia submovetur. Longitudo inter a Sirbonis paludem & Taurum montem, qua cum perripit Euphrates, mill. CXL. Latitudo inter mare & Arabiam desertam mill. L. Dividitur in Palastinam, Phœnicen, Antiochenen, Comagenen & Cælen.

Syria antiqua.

Syria fines.

Magnitudo, Divisio.

[Syria Hebraeis Aram dicitur ab Aram filio Semi: atq; hinc Syri Josepho & Straboni sunt Aramæi. In Tabula Olearii Syria vocatur Schamre. Forte ita dicta est à Damasco urbe, qua Turcis, Leunclavio teste, hodie vocatur Scham: Urbs illa, tradente Minadojo, vulgò & Sciam nominatur, quin Syriam ipsam quoque Turce vocant Sciam: at secundum Postellum Syria Turcis appellatur Suristan; & Italis Soria. a Sirbonis palus seu barathrum est in Egypti & Palaestine finibus, ad oram maritimam inter Casium & Pelusium: hodie variis appellatur nominibus, Stagnone, Golfo di Tinefe, Golfo di Damiata, Camet Esturnel: olim major fuit quàm hodie existit.]

Syria diversa appellationes.

PALAESTINA.

II. Palaestina clauditur à Septentrione Phœnice, ab Ortū Cœlesyria, à Meridie Arabia Petræa, ab Occasu ejusdem Arabiæ parte & mari Syriaco. Dicta fuit quondam Terra Chanaan, à a Chanaan filio Cham, i eam obtinuit. β Posteaquam verò Israëlita eam, pulsus antiquis hostibus, ex divino mandato obsederunt. Judæa nuncupari coepit. Imanis Græcisque Scriptoribus dicta est Palaestina, à magna olim gen-

Palaestina fines.

te *Palæstinorum*, quos sacræ literæ *Philistim* vocant. γ Dividitur iisdem Scriptoribus in *Idumæam*, *Judæam*, *Samariam* & *Galilæam*.

Palæstina.

[α *Palæstina* *divisa* olim fuit, & habitata septem populis Chanaan: *Amorrhæis*, *Chananæis*, *Gergefæis*, *Heththæis*, *Hevæis*, *Jebusæis*, & *Pherezæis*. β *Istis* pulsus duodecim tribus *Israël* eam armis occuparunt jussu & ope divinâ. *Iisque* partim trans *Jordanem* fluvium, partim cis eum sedes assignata sunt. Trans *Jordanem*, *Ruben*, *Gad*, & *Manasse*; cis *Jordanem*, *Juda*, *Benjamin*, *Simeon*, *Ephraim*, *Dan*, *Aser*, *Issaschar*, *Zabulon* & *Naphthalim*. γ Post defectionem X. tribuum à domo *Davidis*, duo in hac gente exstiterunt regna, *Judæ*, & *Israëlis*; quorum illud sedem Regiam habebat *Hierosolyma*; hoc verò *Samariam* potissimum. Magnitudinem illius gentis vel inde æstimare licet, quòd jam tempore *Davidis* Regis *Israël* habuit octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: & in *Juda* quingenta milliapugnatorum.]

IDUMÆA.

Idumæa.

III. *Idumæa*, quæ in sacris litteris est α *Edom*, inter *Arabiam* *Petræam*, *Judæam*, β & *Mare Internum* porrecta, urbs ingens fuit & munita admodum γ *Gaza*, (sic *Perfæ* ætarium vocant) cui inde nomen, quod *Cambyfes*, cum armis *Ægyptum* peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Expugnatam δ *Alexander* vastavit.

Gaza.

Idumæa

[α *Ab Edom* sive *Efavo* *Isaaci* filio terram hanc appellatam nemo ignorat, cui sacræ literæ non ignota. *Edom* autem dictus est vel ab edulio rubri coloris, quo esuriens fratri *Jacobo* jus primogenitorum vendidit, vel quod eo colore in lucem editus est. *Josephus* duplicem facit *Idumæam*, *Superiorem* & *Inferiorem*. *Superiorem* elegit tribus *Juda*, quæ in longum extenditur, usq; ad *Hierosolyma*: latitudine verò usq; ad lacum *Asphaltiten* constituta est. Et in hac parte fuerunt *Gaza* & *Ascalon*. *Inferior Idumæa* cessit tribui *Simeonis*; & hac est circa *Ægyptum*, & *Arabiam* montem. Occupantibus verò meliorem & potiorē *Idumæa* partem *Israëlitis* arctiores illa postmodum retinuit terminos. Est verò *Idumæa* altis asperisque cinctâ montibus, vastas etiam solitudines includens. Gens ipsa ferox, & ad arma prompta, *Israëlitis*, *Mose* duce, ex *Ægypto* venientibus, & transitum per eorum ditionem petentibus, non modò negavit; sed etiam armata occurrivit. Postea *Saul* & *David* hanc contumeliam ultri *Idumæos* subegerunt; qui tamen *Joram* temporibus desciverunt. At *Johannes Hyrcanus* ita eos domuit, ut ritus *Judaicos* & circumcissionem admitterent: ac deinceps *Judeis* annumerati sunt. Demum sub excidium *Hierosolymitanum* quatuor ducibus XX millia in urbem venerunt, & miserandas ediderunt inibi strages. β *Istum* terræ hujus tractum, qui ad mare Internum est, incoluere *Philistim*, sive *Palæstini*. γ *Gaza* etiam *Gazera* dicta, incolæ habuit filios *Enakim*: expugnata tamen fuit à *Calebo*. *Samson* ejus urbis fores in montem vicinum *Hebron* versus deportavit: & heic caput domum evertit. *Cluverius* hic sequutus est *Mela* errorem qui tradit

Superior,
Inferior.

Gaza,
Enakim.

Claræ

Clazæ opido hoc nomen impositum fuisse à Persis, quòd Cambyfes Rex ararium bellicum ibi constituisse. Hoc nomine enim opidum istud Hebrais appellatum longe ante Cambysem natum. Gen. x. 9. Jos. xv. 47. lib. Jud. i. 19. &c. Alexander M. expugnata Tyro, hanc quoque multo tamen labore, cepit urbem. In loco vicino nova deinde exstructa est Gaza, quam Alexander, Aristobuli filius, cepit & evertit, sed iterum emerfit è cineribus. Augustus enim, Herode mortuo, Gazam, Gadara, & Hippon urbes Syria contribuit. Gaza Constantini M. temporibus à sorore Imperatoris dicta est Constantia. Hodie urbs magna esse traditur, Hierosolymis duplo major. Habuit Gaza navale Majuma, unde Majumæ spectaculum ortum. Caterum in Heidmanni Palæstina Idumæa sequentia ascribuntur loca; In tribu Dan Modin, Maccabeorum patria, quorum monumentum ibi fuit illustre. Betsemes Juda non longè à mari, in cujus agrum Arcam Domini juvenca duæ ultrò deduxerunt. Themnas in cujus regione Samson leonem discerpit. Sorec torrens, ad quem habitabat Delila, à Samphone amata, quæ blanditiis expiscata est roboris illius causam. Propinquus ei torrenti erat rivulus Nehel-eschol i. e. torrens & vallis botri; ad quem exploratores Moysi botrum mira magnitudinis absiderunt. In tribu Simeon Idumæa attribuuntur Gerara, ad torrentem Besor, ubi Isaac natus, hinc tridui itinere abest mons Moria; in quo Isaac erat immolandus. Ad eundem torrentem Besor fuit Bersabee. Huic urbi, quæ cum fluvio Egypti Sihor, & deserto arenoso versus Austrum terminat Israelitarum regionem, vicinum erat desertum Bersabee, quo fugit Agar ancilla Sara, & Fons ei monstratus ab Angelo; in eandem solitudinem fugit Elias minas Jezabelis declinans; ubi etiam Juniperus Eliæ. Desertum arenolum locus periculosus iter facientibus in Egyptum cum propter aquarum inopiam, tum vero cumulos, & quasi montes arenarum, quibus viatores non raro opprimuntur: qui tanquam in mari navigantes ad siderum fulgorem cursus dirigere coguntur: quod iter non solum patriarchæ olim emensi sunt, sed ipse Christus cum virgine matre & Josepho. Judæus hic quendam olim arenâ, ob aquæ defectum, esse baptizatum, refert Nicephorus. Ad ostium torrentis seu fluvii Egypti, qui Sihor dictus, est Rhinocorura op. quod à mutilatis habitatorum naribus ita appellatum est. Etenim Rex quidam Egypti Actisanus nasi mutilatione maleficia coercens, naribus truncatos eò transtulit ut ob oris deformitatem redire domum non auderent. Inde versus Septentrionem erat Raphia opidum, ad quod Ptolemæus IV. Antiochum Magnum devicit. Ibidem ostenditur cellula s. Hieronymi. Hinc porro in eodem litore fuit Anthedon. De cætero Idumæos in mediterraneis sibi sedes delegisse, Philistinios ad mare, judicat Heidmannus: Adrichomius Palæstinæ propriè dictæ seu terra Philistæorum fines à Cæsareâ Palæstinâ ad Gazam usque & torrentem Egypti extendit, atq; Enakim seu gigantes inter eos fuisse robustissimos. Fertur illam gentem David subegit sibi, fecit vestigalem. Urbes præcipue in hac Philistæorum regione recensentur quinque: Geth, Gaza, Azotus, Accaron, Geth, & Ascalon. Gaza jam memorata est. Geth, Hierosolymâ versus Occasum, à proficiscentibus non longè à litore in monte posita occurrit, patria Goliathi, à

Accaron.

Joppe quatuor leucis distans: ac hodie non exstat. Accaron, quæ & Acron sive Acharon dicta, inter Ascalon erat & Geth, hodie destructa jacet. Idolum Baal-sebub ibidem colebatur, ad quod de valetudine sua consultum mittebat Rex in Israel Ahasia, seu Ochozias. Reliquæ duæ urbes Azotus & Ascalon, in mox sequenti memorantur sectione, quæ describitur Judæa.]

IV D A E A.

Judæa.

Hierosoly-
ma.

Ascalon.

Azotus.

Jamnia.

Joppe.

Emmaus.

Lydda.

Hierichus.

Bethlehem.

Peraa.

Macherus.

Judæa fi-
nes.Hierosoly-
ma.

S. Solyma.

Civitas

David.

Moria mons

in quo Tem-
plum.

Atrium

gentium.

Atrium

Judæorum.

Porticus

Salomonis.

IV. Idumæam sequitur a Judæa, cujus caput β Hierosolyma longe clarissima urbium Orientis, non Judæa modo. Titus Vespasianus captam totam diruit. Alia Capitolina postea dicta, cum ab Elío Adriano, mutata nonnihil loci regione restitueretur. Nunc Turcis incolis Gutz est. Reliquæ Judæorum urbes celebres fuere in litore γ Ascalon, magna, & non minor δ Azotus; item ε Jamnia, & ζ Joppe, Phœnicum urbs antiquissima, quam Mela ac Plinius antiquiorem terrarum inundatione prædicant. Hinc Andromedam belluæ marinæ expositam fuisse, fabulati sunt. Intus η Emmaus, vicus antè, & θ Lydda, & ι Hierichus, quæ Jericho in sacris literis: & prope Hierosolyma κ Bethlehem, vel nobilissima in toto orbe terrarum, JESU CHRISTI humani generis Servatoris natalibus. At pars Judæa Peraa dicta fuit, hoc est, Ulterior; quia π ε γ γ τ ῷ Ἰορδάνῃ, id est, trans Jordanem, sita. In ea λ Macherus, secunda quondam arx Judæa ab Hierosolymis.

[α Clauditur Judæa ad Septentrionem Samariâ; ad Occasum Mari Interno; ad Ortum Mari Mortuo; ad Meridiem montibus Scir. Appellationem terra illa consecuta est à tribu Juda. β Hierosolyma, olim Solyma & Salem dicta, possessa est à Rege Melchisedeco. Sed tum temporis Moria mons, in quo postea templum constructum fuit, nondum erat urbis illius pars. At Jebusæ urbem in monte Sion, loci natura munitam, & de suo nomine appellatam, possederunt usque ad regnum Davidis, qui eam cepit vocavitque Civitatem David. Monti Sioni subiecta quadam urbis pars dicta est Filia Sion: videtur tum temporis quoque existisse. Templum in monte Moria, in quo Isaac fuerat immolandus, à Salomone constructum est magnificentissimum; quod à Nabuchodonosore Babyloniorum Rege excisum & inflammatum est. Instauratum quidem post 70. annorum exsilium à Judæis permissu Regum Persarum: verum à pristino multum absuit splendore. Hoc templum invisit & veneratus est Alexander M. Prophanavit Antiochus; at repurgarunt Maccabæi. Expugnatum postea est à Cn. Pompejo, & spoliatum à Crasso. Sed Herodes M. templum hoc, ut populi gratiam sibi pararet, demolitus est, & multo splendidius è fundamento excitavit ad pristinam altitudinem. Inclusum erat templum triplici ambitu. Quorum extimū alienigenis ingredi fas erat. In eo, qui ab illo proximus erat & muro discretus, Judæi utriusq. sexus adorabant. In eodem erat porticus Salomonis,

nis, in qua Servator frequenter docuit. Tertium ambitum, qui templo erat **Atrium** contiguus, Sacerdotes tenebant. In media prope ejus parte, ex adverso templi **Altare** erat, in quo suffitum facere solebant Sacerdotes. Ad utrumque altaris hujus latus hinc **Candelabrum** erat aureum: inde mensa item aurea, cum panibus propositionis. Ad hoc **Altare** Zacharias sacerdos, quum munere suoungeretur, vidit angelum Domini ad dexteram altaris, qui ei nuntiavit natiuitatem filii. Intimum templi recessum Sancta Sanctorum dicebant; ibi servabatur **Arca foederis**, unde responsa Deus reddebat. In arca illa reposita erant **Tabulae** duae lapideae, quibus legem ipse Deus inscripserat; **Vasculum** Mannæ; & **Aaronis virga**. Hac **Arca** in templo post exilium **Babylonicum** exstructo, non fuit. In primo ambitu sive **Atrio** gentium erat **Porta Speciosa** dicta, **Orienti** obversa, ad quam claudum sanarunt **Petrus** & **Johannes**; altitudinem habens 30. cubitorum; & tota arc **Corinthio** inducta. **Porta**, quae ex adverso huic in **Atrium** Judaeorum ducebat, alta erat 50 cubitos. Quae verò in **Atrium** Sacerdotum, 70. Ipsius verò templi porta cubitorum erat 90. Et aulae pretiosissima spatium portarum aequabant. Quod in altissima hac ipsius templi porta suspensum erat **aulæum**, in duas partes scissum est, à summo ad imum, quum Servator noster in cruce expiraret. Templum hoc tam magnificum à **Tito Vespasiani filio** expugnatum, cum universa urbe incendio periit. Ad ejus templi latus Septentrionale erat **arx munitissima** **Antonia** dicta, antea turris **Barim**, à **Maccabais** munita. **Arx** ista per pontem ingentem Templo jungebatur. Erat & **Crypta** quadam subterranea ex arce in templum ducta, per quam occultè milites in illud poterant evadere. Hac conjicitur esse illa **Turris** **Stratonis**, ad quam **Antigonus** à fratris satellitibus occisus est. Ad **Ausale** templi latus palatia erant sumptuosissima; **Salomonis**, & filiae **Pharaonis**, **Tribunal**, & **Domus Libani**. Atque haec loca maximè illustria fuerunt in monte **Moria**. Templum verò istud latissima vallis **Cedron** dicta circumdedit; in quam **Jacobus Apostolus** de summo turrium fastigio praeceptus datus est. **Moria** vicinus est in **Meridiem** **Sion** mons, in quo praeter **Arcem** & **Sepulchrum** **Davidis**, **Annas** & **Caiphas** Pontifices sua scribuntur habuisse domicilia. In eodem monte duo excitavit **Palatia** **Herodes**, **Caesaris**, & **Agrippae**. In monte illo fuisse perhibetur **Coenaculum**, in quo **Christus Pascha** comedit: & **Spiritus S.** **Discipulis** datus. Quamquam alij in civitate inferiori ad portam Vallis illum collocant locum. **Tabernaculum**, in quo **Arca foederis**, in eo quoque fuit monte, antequam templum **Salomonis** esset exstructum. In muro orientali montis **Sion** ponitur & **Turris** **Siloah**, cui subjecta **Piscina** **Siloah**, in qua cæcus **Christi** jussu oculis ablatus visum recepit. Tertius mons **Acra** in inferiori & occidentali erat urbis parte. In eaque multa arces & palatia. Ad occidentalem templi partem erat **arx** **Maccabæorum**, **Theatrum** & **Gymnasium**, **Berenices** regia, ac **Helena**, & **arx** **Antiochi** **Epiphanis**, **Amphitheatrum**, & **Forum rerum venalium**. In Septentrionali civitatis parte, quae **Filia** **Sion** appellata est, **Forum** erat magnum in conspectu **Antoniae** & **Prætorii Rom.** quod cum **Antonia** conjungebat **Xystus**: in quem à **Pilato** **Servatorem** productum volunt, quum

Piscina
Probatica,

Bezetha
mons.
Civitas
Nova.
Palatium
Herodis.

Phaselus,
Mariamne
& Hippicus
& Plephina
turres. Cal-
variae m.
seu Golga-
tha.
Olivetii
mons.
Jofaphat
Vallis.
Cedron tor-
rens.
Ascalon.
Azotus seu
Asdod.
Dagon
Idol.
Jamnia.
Joppe.

Emmaus
seu Nico-
polis.
Lydda.

Hierichus,

quum Judaeis exhiberetur spinis coronatus: cum elogio Ecce homo. Ex quo lo-
co Agrippa Rex Judaeos initio belli Judaici ab insana belli adversus Romanos
cupidine gravi oratione deterret. In eadem parte fuit Piscina Probatica seu
Bethesda: in qua pecudes immolanda lavabantur. Ejus aqua ab Angelo com-
mota morbos sanabant. Hic Christus claudum restituit. Sequitur Bezetha
mons, & in eo Civitas nova, quae erat Septentrionalis Hierosolyma pars, ab
Ortu in Occasum reliqua urbi prae-texta. Triplex murus eam urbis partem in-
cludebat. Inter primum & secundum murum erat Palatium Herodis. In
eodem parte urbis habitabant artifices, mercatores, opifices, operarii, & reli-
quum vulgus. In isto Herodis palatio erat carcer, ex quo per Angelum Domini
liberatus Petrus. In muro isto erant tres turres insignes, Phaselus, Mariamne,
& Hippicus. In Occidentali urbis angulo, ubi in Septentrionem flectunt mœnia,
erat excelsa turris Plephina, ex qua caelo sereno Arabia, & mare & extrema
Judaici territorii conspicerentur. E regione hujus turris extra mœnia erat
mons Calvariae sive Golgatha: cui vicinus hortus in quo sepulchrum Chri-
sti. Ad orientale urbis latus extra mœnia est mons Oliveri, inter quem & ur-
bem Vallis Jofaphat, interjacet. Eam vallem torrens Cedron interluit.
& Ascalon, Semiramidis patria, fuerat urbs Philistaeorum ad ipsum maris por-
tum, 720. stadiis Hierosolymis distans, nobilis olim ac potens. Samson huc irrupit,
& 30. viris manu sua interfecit, vestes detraxit, eisque dedit, qui anigma solve-
rant. Venit tandem hac urbs in Judaeorum potestatem. Quatuor ab illa ur-
be leucis distat Azotus sive Asdod opidum, in quo Idolum Dagon, piscis habens
caput. Judas Maccabaeus posteaquam Bacchidis copias sudisset, & fugientes
Azotum usque persequutus esset, hostium multitudine circumventus heic occu-
buit; cujus frater Jonathan urbem hanc direptam incendit. Spiritus Domini huc
transfudit Philippum, quum Eunuchum docuisset salutis viam. e Jamnia opi-
dum medio prope intervallo situm erat inter Joppen & Geth Philistinorum. Ejus
portum captum cum navibus exussit Judas Maccabaeus. & Joppe in tribu Dan
urbis maritima erat, ubi olim portus Judaeorum commodissimus. Trabes etiam
cedrinas in Libano casae rariibus compactas huc mittebat Hiram ad Salomo-
nem. Hic navim conscendit Jonas conspectum Dei fugiens. Petrus Apo-
stolus Tabitham defunctam hic in vitam revocavit; unde à Cornelio centu-
rione Caesarem evocatus est. n Emmaus nobilitatum victoriâ Maccabaei, &
facto Servatoris, quo se discipulis duobus aperuit, eo ipso die, quo à mor-
tuis resurrexerat. Postea hoc opidum dictum est Nicopolis. & Lydda à Ja-
mnia versus Ortum erat; hic Aeneam paralyticum verbo sanavit Petrus
Apostolus. Hierichus urbs olim magna & permunita; eademque mi-
ra amoenitatis & ubertatis agrum habebat. Rosas generosissimas possidebat
& palmeta; unde & Palmarum urbs dicta est. Balsamum quoque incre-
dibilis fragrantiae prope solus ager Hierichuntinus gignebat. Josua eam urbem
sive ullis machinis expugnavit. Quum Judaea in quinque Toparchias à Gabinio di-
stribueretur, Hiericho una earum fuit. Christus Zacchaeum hic publicanum
suscepit, & Bartimaeo caeco visum restituit; Aliis item duobus; quum hinc di-
scede

scederet. Bethlehem in finibus Juda & Benjamin erat. & Macherûs haud longè aberat à Maris Mortui parte Septentrionali. Alexander Rex id castellum primò edificavit: Herodes M. amplificavit, & exornavit. In eadem arce Johannes Baptista aliquandiu in vinculis habitus, demum capite multatus est; eodem in loco sepultus scribitur; uti & Elifæus, atque Abdias Propheta.

JORDANIS FLUVIUS.

V. Sed de *Jordane* hoc loco retulisse conveniat. *Jordanis* igitur amnis, qui Hebræis *Jarden*, oritur, ut auctor est D. Hieronymus, ex duobus fontibus haud procul à se disitis, quorum alteri *Ior* nomen est, alteri *Dan*; conjuncti nomen amni faciunt *Iordan*, sive *Jordanis*. Ipse amœnus, & quatenus locorum situs patitur, ambitiosus; accolisque se præbens, veluti invitus *Asphaltiten* lacum, dirum natura, petit, à quo postremo ebibitur, aquasque laudatas perdit, pestilenribus mistas. At à fontibus CCC L XXXIV. circiter stadia prolapsus, ubi prima vallium fuit occasio, in lacum se fundit *Samochoniten*; inde in multo majorem, quem Latini *Genesarum*, Græci *Genesaritin* & *Tiberiadem*, ab opidis appositis dixerunt. Sacrorum librorum scriptores eadem ratione stagnum *Genezareth* & mare *Tiberiadis* vel *Galilæa* vocant. Inde de Samariam Judæamque perfundens, tandem *Asphaltite* lacu retinetur.

Jordanis fl.

Lacus Genesara, seu Mare Galilæa.

ASPHALTITES LACVS.

VI. *Asphaltites* nihil præter bitumen gignit; unde & nomen à τῆς ἀσφάλτῃ. Neque pisces, neque suætas aquis volucres patitur, sapore corrupto & gravitate odoris pestifer. Item propter magnitudinem & aquæ immobilitatem, *Mortuum Mare* dicitur. Nam neque ventis impellitur, resistente turbinibus bitumine, quo aqua omnis stagnatur; neque navigationis patiens est, quoniam omnia vita carentia in profundum merguntur; nec materiam ullam sustinet, nisi quæ alumine illinatur. At nullum corpus animalium recipit: tauri camelique fluitant, periti imperitique nandi perinde attolluntur.

Asphaltites lacus seu mare mortuum.

CAP. XXI.

Samaría, Galilea, Phœnice, & Libanus.

SAMARIA.

I.

Samaría. **J**udææ jungitur & Samaría, aliquanto latiùs juxta litus extensa; quippe & Joppe, & Azotus, & Ascalon. Samaríæ opida, ab auctoribus usurpantur. Caput regionis est β Samaría, quæ & Sebaste, γ Neapolis & δ Gamala, atque in lito e ϵ Apollonia.

[α Samaría inter Judæam & Galileam interjacet. β A monte Garizim, & urbe Sichem non longè aberat mons Semeron, in quo Samaría ab Amri Israëlitarum Rege condita, Regum illorum sedes fuit. Expugnata demum est ab Assyriorum Rege Salmanassere, & Rex Osæa cum universo populo captivus abductus. In regiones illas submisit Salmanasser gentem Persicam, Chuthæos à flumine Chuto ita dictos, Judæis invisos. Ipsa verò urbs Samaría hodie in ruinis jacet. Prope eam sunt montes Bethel & Dan, in quibus volunt duos aureos vitulos ab Hieroboamo positos. Sichem verò postea appellata Neapolis; unde Justinus Martyr ortus. Neapolis illa tum temporis, ut Scaliger ad num. Euseb. 2 157. docet, metropolis Samaría fuit. Postremo deductis eo colonis, Vespasianus aut Domitiani auspiciis Flavia Cæsarea appellata est. γ Neapolis & Mabortha, qua demum fuit, antiquissimis temporibus erat Sichem, ubi Dina Jacobi filia stuprum illatum ab Abimelecho; postea destructam excitavit Jeroboam, Servatoris ævo vocata est Sichar. δ Gamala in monte sita erat cameli figuram referente, cujus capiti arx, gibbo reliqua urbs inhærebat. Expugnata est ab Alexandro Judæorum Rege; ac deinde quoque à Vespasiano. Ab ea urbe circumjacens regio dicta est Gamalitica. Ponitur verò urbs illa trans Jordanem ab Orientali Maris Galilæe latere paullum remota. ϵ Apollonia ad Maris Interni litus à Joppe versus Septentrionem jacet.]

GALILÆA.

Galilæa,
Turris
Stratonis,
s. Cæsarea,
Capernaum,
Julias,
Bethsaida,
Tarichea,
Nazareth,
Cana Mi-
nor.

II. Ultima Palæstinæ est & Galilæa, cujus caput in litore β Turris Stratonis, eadem postea Cæsarea Stratonis, sive Cæsarea Palæstina, ab Herode Rege de novo condita. Intus ad lacum Genesarem, seu mare Galilæe, γ Capernaum, δ Julias, ϵ Bethsaida, ζ Tiberias, η Tarichea, inter lacum & mare Phœnicium Nazareth, Christi redemptoris nostri domicilium: & θ Cana Galilæe, sive Minor. At notandum hoc loco, unam equidem hanc esse Græcis Romanisque scriptoribus Galilæam: in sacris autem literis duas censeri; quarum altera jam explicata, Inferior est cognomine; altera vero Phœnicis pars est, Galilæa Superior dicta, seu Galilæa Gentium.

[a Galilæa terminos habet Ptolemaidem, Carmelum montem ad Occasum: Samaritaniam & Scythopolim, usque ad fluentia Jordanis, ad Meridiem; ad Ortum Hippenem & Gadarim, & Gaulanitidem, regnumque Agrippæ; ad Septentriones denique Tyrum & Tyriorum fines. β Cæsarea illa incredibili magnificentia ab Herode aucta est. Herodes Agrippa Rex ab Angelo percussus hic expiravit. Cornelius Centurio à Petro hic edoctus est æterna salutis viam. Hic Philippus & quatuor ejus filia prophetico spiritu dotata vixerunt: & Agabus vincula D. Paulo prædixit. Hic D. Paulus in vinculis egit biennium, & coram Felice, Festoque & Agrippa causam suam egit. Hinc Romam ad Neronem missus est. Cæsarea hac ad formam proconsularem postea evecta est à Justiniano Imperatore Novell. 103. γ Capernaum ad mare Galileum, Decapoleos urbs primaria, opibus & splendore præ cæteris illustris, ad dextram sita erat in litore secundo, Jordane descendens, ubi is lacus se miscet. Hæc civem habuit Servatorem: qui Nazareth relictâ, quam educatione suâ illustraverat, in urbem hanc migravit. Hic plurima edidit miracula, & didrachma solvit per Petrum, mulierem 12. annos fluxu sanguinis laborantem, etiam centurionis servum hic sanavit. Ut verò Capernaum, dextrum litus obsidebat, ita Chorazin tenebat levum. Quæ urbes, quod ipse Servator is prædixerat, hodie in ruinis jacent. δ Julius ad litus maris Galilææ Betsaida orientale est, & Betsaida in angulo istius maris Septentrionalis erat, urbs Decapoleos insignis, ad viam sita, quæ e Syria in Ægyptum ducit. Est hæc urbs Petri, Andrææ & Philippi Apostolorum patria. Cæco cuidam Christus hic visum reddidit. Regio illa Genesar sive Genezareth appellatur; unde & mare vicinum, appellationem habet. ζ Tiberias metropolis & terminus Decapoleos regionis, urbiumq; ejus maxima, nomen ab Imp. Rom. Tiberio traxit; & ab ipsâ vicinum mare Tyberiadis. Servator noster in ea regione quinque panibus & duobus piscibus quinque hominum millia saturavit. η Tarichea ad orientale maris Galilææ litus posita, olim fuit urbs munitissima, à Vespasiano tamen expugnata. θ Cana hæc haud longè à Nazareth versus Septentrionem, ad latus montis Carmel sita alumnos habuit Simonem Cananitem Apostolum, & Nathanaëlem. Hic aquam in vinum mutavit Servator, & postea absens regii cujusdam filium, qui in urbe Capernaum animam agebat, verbo sanavit. Nazareth in montis erat vertice. Hic domicilium suum habuit B. Virgo Maria, & ab Angelo didicit, se fore Messiam matrem. Ibidemq; educatus est Christus, ac deinde docuit in eorum Synagoga; cæteri eo eventu, ut impii cives eum precipitare conarentur de abrupto montis. Cæterum in Galilæa Inferiori est mons Hermon, quem Sidenii vocant Sivium, & Amorrhæi Senir. Inferior Galilæa Australis est; ut Superior Septentrionalis.

Cæterum Palæstina in duodecim Tribus, gentis Israëlita ita fuit divisa, ut per Jordanem distinguerentur in Orientales duas cum dimidia; & Occidentales novem, cum dimidia. Orientales trans Jordanem erant, Tribus Ruben ad Mare Mortuum in parte Australi; Tribus Gad inde versus Septentrionem hunc habitabat contigua; & inde porro versus Septentrionem Dimidia Tribus Manasse. Cis Jordanem reliquæ incoluerant Tribus; ac sunt Occidentales.

Galilææ termini.

Cæsarea.

Capernaû;

Julias. Betsaida.

Genesareth regio. Tiberias,

Tyberiadis mare.

Tarichea. Cana Galilææ,

Nazareth,

Galilæa superior & inferior. Palæstina in XII.

Tribus divisio.

Ruben. Gad. Manasse dimidia.

Nephthalim.
Zabulon.
Isaschar.
Dimidia
Manasse.
Ephraim.
Benjamin.
Juda.
Simeon.
Dan.
Aser.

Versus Septentrionem, extremas hujus Terra regiones, ad ripas Jordanis, ubi is primum scaturit, ad mare usq; Galilæa possedit, Tribus Nephthalim; huic inde versus Austrum ad litora maris Galilæa contigua erat Zabulon Tribus; cui iterum versus Meridiem contermina fuit Tribus Isaschar; quam sequuta Dimidia Tribus Manasse; indeque Ephraim Tribus; ac porro Tribus Benjamin ad partem Maris Mortui pertingens; cui confinis erat Juda Tribus, inter Mare Mortuum, & Tribum Simeon incolens. Tenebat enim Simeon Tribus Palestina partes Australes inter Judam & Philisteos. At Dan Tribus versus Septentrionem Simeoni contigua erat, inter eandem, partem Juda, Benjamin & Philisteos interjacens, At Tribus Aser Superioris Galilæa partem inter Tribum Nephthalim & Phœnices incoluit, quos ex munitis urbibus maritimis ejicere non valuit. Pleniorē Palestinæ cognitionem, qui desiderat, adeat Adrichomium, Buntinglum; aut Heidmannum; qui ejus Terræ plenam perfectamq; nobis derunt descriptionem.]

PHOENICE.

Phœnicæ.

III. Phœnice ante erat, quidquid terrarum inter α Eleutherum flumen, & Pelusum opidum Ægypti mari Interno objaacet. At postea Phœnices termini consignati sunt duo amnes, à Meridie Chersæus, à Septentrione Eleutherus. Hæc igitur sacris scriptoribus in duas dividitur partes; β Galilæam Superiorem sive Gentium, quæ est inter Chersæi fluminis ostia & Antilibanum montem; & γ Syrophœnicen inter Antilibanum & Libanum. Urbes in universa Phœnice claræ, in litore δ Ptolemais, antè Ace dicta, sacris literis Acon: & Tyrus, quondam insula, postea verò Alexandri oppugnantis operibus continens facta; Zor dicitur in sacris Scriptis; & nunc Sur incolis: olim portu clara, urbibus genitis in Africa Lepti, Vtica, & illa Romani imperii æmula Carthagine, etiam Gadibus extra orbem conditis. Postea verò omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura constitit. Sequitur ζ Sarepta, Eliæ Prophetæ hospitio nota. Dein diu opulenta η Sidon, antequam à Persis caperetur, maritimarum maxima; artifex vitri; Ithebarumque Bœotiarum parens. θ Berytus, quæ & Felix Julia, nunc etiam clara Baruto; ι Byblus, κ Botrys & λ Aradus. Inter hanc & Botryn μ Tripolis, quam Tyrii, Sidonii & Aradii conditores obtinuerunt: Dicta ex numero trium opidum, singulis inter se stad. is distantium. Intrus ν Antaradus, & Palaobyblus, \omicron Marathus. Mons nobilis π Libanus, à tergo Sidonis orsus M. D. stad. in Cœlesyriam usque porrigitur. Huic par, interjacente valle, mons adversus ρ Antilibanus obtenditur, quondam muro conjunctus. In ea parte Phœnices, quæ Galilæa Gentium

Galilæa
Superior.
Syrophœ-
nice.
Ptolemais.
Tyrus.
Zor.

Sarepta.
Sidon.
Berytus f.
Felix Julia.
Byblus.
Botrys.
Aradus.
Tripolis.
Antaradus.
Palaoby-
blus.
Marathus.
Libanus
mons.
Antiliban.

Ecbatan,

Eleutheros?

Sabbathius
A.

Gasilæa
Gentium.
Campus
Libani.
Adonis fl.
Ptolemais

Jonathan
occisus.

Beleus fl.
Memnonis
sepulchrum
Scala Ty-
riorū mons.

Saron
mons.
Tyrus.

Palætyrus
feu Tyrus
Antiqua.
Aqua um
viventium
fons.

Sidon.

Berytus.

Byblus.

Botrys.

Aradus ins.

Tripolis.

Macras
campus.

Antaradus.

Palæoby-
blus.
Marathus.
Libanus
mons.Antiliban⁹.Orontes fl.
Carmelus
mons.

Sarphat, inter Tyrum & Sidonem interjecta erat. Magnam olim atq; splendidam fuisse urbem, ex ruinarum reliquiis colligitur. Vino generoso etiam fuit nobilis recepta. ⁿ Sidon à Tyro ducentis abest stadiis, urbs pervetusta; quæ à Sidone progenito Chanaan originem & appellationem habet, ipsi Tyro plerisq; rebus similis. ^o Berytus supra Sidonem ad idem est mare; adeoque inter Byblum ad Septentrionem & Sidonem ad Meridiem. ⁱ Byblus hodie Gibeletto in eodem litore inter Berytum & Tripolin est. ^x Botrys vel Botrus, hodie Vadro, aliis Botrunum item Elpatron, aut Beteron, inter Tripolin & Byblum ponitur. ^λ Aradus ^{XI} l. mill. pass. à Tripoli versus Septentrionem est, hodie vulgò Laraca: in Tabula itin. Ortosiæ. At secundum Ptolemaum Aradus minuta insula ante ostium Eleutheri fl. Strabo tamen eam ^{XX} stadiis abesse à terra dicit. Est autem Aradus saxum à mari circumfusum, inquit ille, ^{VII} ferè stadiorum ambitum habens, habitationibus plenum: tanta hominum multitudine ad hoc usque tempus, ut domus inhabitent multis fastigiis aptas. A Sidoniis existibus creditur condita. ^μ Tripolis, ut Strabo ait, à re ipsa accepit nomen, quia condita à tribus urbibus Tyro, Sidone, & Arado. At Pomponius & Diodorus cum Auctore nostro ita dictam urbem tradunt, quod tria eo loco fuerint opida disticta. Hic circiter Macras campus fuit, in quo mortuus visus est serpens, iugiter longitudine, crassitudine tanta, ut equites ex utraque parte existentes alter alterum videre nequiret, rictu eo, qui hominem equo insidentem reciperet, exuviarum squamam quamlibet clypeo majorem. Strabo. ^v Antaradus nonnullis hodie Tarsos tosa urbs maritima est: Si verò urbs mediterranea est, alia illa fuerit à Tarsos & Palæobyblus à Berytho ^{VII}, & à Byblo ^{XII} l. mill. pass. abest, in Tab. legitur Balbyblos. ^o Marathus à Tripoli versus Septentrionem est. [~] Libanus mons Phœnicia celeberrimus; Cedris aliisq; arboribus olim decorus, herbis lutaribus ac fragrantissimis sparsus, marmoribus candidissimis suffultus, multis colis conciliat utilitates. Hinc lapides & ligna ad structuram templi aliorumq; operum petita. Victime etiam in templo immolanda magna ex parte in vallibus Libani saginabantur. Thuris etiam optimi magnam olim gignebat copiam; & pro thure Libanus usurpatur. Oriuntur ex illo flumina, Jordan, Chrysorhoas, Eleutherus, Lycus, Adonis. Montis illius hodiernam faciem, & montiumq; conditionem pluribus describit, qui ipse hac loca vidit & scrutatus est Rauwolf. ^p Libano obtenditur Antilibanus, quondam muro illi conjunctus inter hos montes concludit Strabo Coelefyriam, & spatium ejus indicat. ^q inquit, sunt montes, qui Syriam cavam includunt, æqualibus ferè interspatiis disiti, Libanus & Antilibanus, paullo supra mare incipientes: Libanus prope Tripolim & Dei faciem; Antilibanus prope mare Sidonem desinunt autem ad Arabiæ montes, qui sunt ultra Damascus, & eos ibi Trachonitæ dicuntur, in alios quosdam montes, qui glebosos & ætiferos habent colles. In medio concavitatem planam relinquunt, cuius latitudo ad mare est stadiorum 200, longitudo à mari in mediterraneam dupla. In hoc montes Orontes fl. libitur. ^σ Carmelus mons nobilis, Elias propheta Baalis cultores miraculo vicit, & ad torrentem Cison mar-

Alexandria,

que Alexandriolam urbem, qua hodie vulgò Alexandretta vocatur. Ejus nominis urbes XVII. numerant Eustathius & Stephanus.]

COMAGENE.

Comagene,
Samosata,

II. Ultima Syriæ est a Comagene Caput quondam regni, postea provinciæ Romanæ. β Samosata, Luciano alumno maxime nota.

Comagene.
Samosata,
Germanicia,

[α Comagene, inter Ciliciam, Cappadociam, Euphratem, Cœlesyriam ac Seleucidem extenditur. β Samosata urbs ad Euphratem est Luciani athei, & Pauli Samosatani heretici patria. In eadem Comagena quoque erat Germanicia, Nestorii heretici patria, ad Amanî montis radices posita.]

COELESYRIA.

Cœlesyria,

III. Cœlesyria à tergo dictarum Syriæ regionum, à Judæa Petraea ad Euphratem uique protenditur, alterius Syriæ pars, κοίλη Συρία Græcis dicta, id est, α Cava Syria. Partes ejus insigniores sunt, Deca-

Decapolis,

polis, Tetrarchia & Palmyrene. Decapolis regio, à decem urbium numero dicta fuit. In his fuere, β Damascus caput, γ Opaton, δ Philadelphia, ε Raphana, ζ Scythopolis deductis Scythis, antea Nyssa vocitata, à Liberi sepulta ibi nutrice, η Gadara, θ Hippos, ι Dios, κ Pella, λ Gerasa,

Tetrarchiz.

μ Canatha. Supra Decapolitanam regionem sunt Tetrarchia numero XVI. regionum instar singulæ, & in regna descriptæ. Insigniores sunt, ν Trachonitis, & Paneas, in qua Jordanis fontes, & urbs ξ Cæsarea, cognomine Panea seu Philippi. Libanum montem ab Oriente tangit Palmyrene; cujus caput ο Palmyra, urbs nobilis situ, vasto undique

Trachonitis.

Paneas s.
Cæsarea
Philippi.
Palmyrene.
Palmyra,

privata sorte inter duo Imperia summa, Romanorum Parthorumque, & prima in discordia semper utrimque cura.

Cœlesyria.

[α Illa Syria pars haud dubiè dicta est Cava, quod Libani & Antilibani aliorumque montium occupet valles: ad quem modum fauces montium in Græcia sunt apud Livium nomine Cæle. β Damascus quadraginta miliaribus Hierosolymis distans, olim universæ Syriæ caput erat, cujus mœnia alluit Abana fluvius, ac interluit Pharphar sive Chrysorrhœas, qui ad mare non pervenit, in plura loca derivatus. Damascus verò appellationem habere à Damasco Eliezer Abrahami famulo vult Hieronymus. At Josephus eam conditam affirmat ab Hus Semi nepote. In ejus urbis vicinia Sauli impij conatus adversum fideles divinitus repressi sunt, factusq; ex persecutore Apostolus. Hic primi nostri parentes creati Burchardo Monacho fides habenda. In campo Damasci à Caino Abel interfectus est, adeoque à sacco sanguinis denominata urbs, secundum traditionem Hebræorum apud Hieron. in c. 27. Ezech. Quo loco propheta vinum apud Damascenos generosissimum provenire innuit, & lanam coloris optimi; sicuti nostrâ etiam at æte variorum colorum, serici, gossypini & byssini panni, qui nostris appellan-

Damascus.
Abana fl.
Chrysorrhœas,
s. Pharphar
fl.

tur Damasceni, ad nos afferuntur. Et habet Syria non modo oves lana præstantissima; sed & pecuniare earundem genus, quarum caudæ cubiti habent latitudinem. Aristot. l. 8. Histor. Animal. c. 28. Plin. l. 8. c. 48. γ Opaton ad Chryso- Opaton.
rboam seu Tharfar fl. erat. δ Philadelphia Animana & Astarte prius di- Philadel-
cta, Hebrais Rabath seu Rabba, olim urbs magna ac potens erat Ammonitarum ad phia.
torrentem Jaboc, unde & urbs aquarum in Sacris appellatur. Hanc olim tenuerunt Gigantes, quos ejecere Ammonita, id est, posterius Loth. Tenuit eam urbem postea Ogus Rex Basan. Davidis auspiciis eandem obsedit Joab, in eaque oppugnanda periit Urlas improbe periculis objectus; Expugnatam tandem excidit David. Ptolemæus Philadelphus urbem hanc multo post tempore cum regione vicina sibi subjecit; & ab ejus nomine dicta est Philadelphia. • Raphana frē in Rhaphana,
Arabiam recedit. ζ Scythopolis erat Bethsan urbs, quæ ad Jordanem fuit, Scythopolis.
ubi is Marcus Tiberiadis egressus est. η Gadara monti imposita, paullo longius à Gadara.
Mari Galilæe remota erat, inexpugnabilis propè habitata. Alexander Jannæus Judæorum Rex eam decem mensibus obsessam demum cepit & destruxit. Pompejus M. aliquanto post, in gratiam Demetrii liberti sui, cujus hæc patria erat, illam restauravit. Gadarenses fuere, Philodemus Epicureus, Meleager & Menippus, qui solitus seria jocose exponere: & Theodorus Rhetor θ Hippos, Hippos.
pos, Dios, Plinio l. 5. c. 18. vocatur Hippodion, ad idem erat litus, Hippene Dios.
quoque dicta, & ejus incola Hippeni. Et hæc excisam Pompejus restituit. Pella.
• Pella à Gadara erat versus Ortum, à Seleuco Syria Rege condita, & de Macedonica urbe, Philippi & Alexandri patria ita appellata, incolas Macedonas habuit plurimos. Alexander Judæorum Rex eam postea excidit, quam Pompejus restituit, & Judæis ademptam Syris contribuit. Christiani ingrante obsidione Hierosolymorum, divinitus admoniti, huc concesserunt, ibique servati sunt. Gerasa.
λ Gerasa Mari Galilæe propinqua in monte posita fuit, optimè munita; expugnata tamen ab Alexandro Judæorum Rege, quod Theodori tyranni opes in ea forent deposita. Gergesæi id olim tenuerunt opidum, qui ab Gergesæo, filiorum Chanaan quinto, ortum suum traxisse perhibentur. Bello Judaico & à Judæis & Romanis graviter attrita est hæc urbs. Ad eam, quum Servator hominem demonis liberasset, illa porcorum gregem in mare dederunt precipitem. μ Canatha à Philadelphia in Ortum jacet. ν Trachonitis etiam appellatur Terra Gigantum, Canatha, Trachonitis.
& pertingit usque ad Jordanis fontes: in ea erat Gessur urbs regia, quod fugit Absalom post commissam cadem in Ammone fratre, ibidemque triennium delinuit. G. sur.
ξ Cæsarea Philippi antiquissimis temporibus Laïs vel Laïsa, vel etiam Lesem. Cæsarea Philippi
& appellata est. Deinde à sexcentis viris Danitica tribus expugnata, excisa, & restaurata, Dan vocata est. Postea quum in Romanorum venisset potestatem, Pa-neas fuit dicta, à fonte, qui eam alluit, & Ituræ ac Trachonitidis metropolis habitata. Cæsarea Philippi est nominata; aliquanto post & Neroniana dicta. Hodie verò ab aliquot seculis appellatur Velenas. Palmyrene.
Ad hanc urbem quum versaretur Servator, ex discipulis quaesivit, quemnam homines se dicant esse; ubi Petrus omnium nomine præclaram edidit confessionem. • Palmyra ab Adriano Imperatore restaurata aliquando Palmyra.
Adria-

Zenobia,

Adrianopolis dicta est. Palmyrenorum regina aliquamdiu erat Zenobia, quæ Græci & Ægyptii sermonis peritissima, ac Latini haud ignara, multa scripsit, ac in iis Historiarum epitomen; ipsa filios suos erudit, orationes elegantissimas habuit, & galeata recitavit. Demum ab Aurelio Imperatore capta, ac in triumpho ducta est; Ipsaq; Palmyra difficillima obsidione ab Aureliano expugnata.]

Zeugma,

Bambyce. f.

Hierapolis.

Chalcis.

Cyrus.

Beroë.

Chalybon.

Laodicea.

Thapsacus.

Zeugma.

IV. In reliqua verò Cœlesyria urbes insigniores sunt, a Zeugma ad Euphratem, & Bambyce, quæ & Hierapolis, Syris verò Magog, nunc Alepo. & Chalcis, cognominata ad Belum, unde regio Chalcidene fertilissima Syriæ, & Cyrrestica & Cyrus: & Beroë & ζ Chalybon, unde regio Chalybonitis, & Laodicea ad Libanum cognominata, & θ Thapsacus, in Euphratis ripa.

[a Zeugma ad Euphratem erat, ubi pons flumini isti impositus, cujus hodie exstant reliquæ. Contra Zeugma in altera Euphratis ripa Apamia urbs erat munitissima, satraparum sedes, ubi solvebantur tributa. & De Alepo diversa inveniuntur sententiæ; alii enim Hierapolin esse docent: alii Beroën quæ inter Antiochiam & Hierapolin interjacet, esse contendunt, quæ sententia Cedreni & Zonara testimonio nititur; alij Chalybonem esse putant, vocabuli similitudine indukti, in quibus Postellus, & Rauvvolfius sunt. Si verò Alepo tantum trium dierum itinere ab Antiochia recedit in Ortum, quod tradit Bellonius; Hierapolis sita, quippe quæ 154. mill. passuum, si Itinerariis fides, ab Antiochia in Ortum jacet, cum illius distantia minimè conveniet. & Chalcis hodie Chinsirim, 84. millia passuum in Ortum aberat Antiochiâ; ejus in historiâ Herodis aliquoties meminit Josephus. Jamblichi Philosophi patria est. & Cyrus hodie Carin vocatur, ac aliis Quars. & Beroë inter Antiochiam & Hierapolin sita erat. ζ Chalybon tridui itinere ab Antiochia distans Postello & Rauvvolfio ea est urbs, quæ hodie Alepo vocatur, urbs primaria & Satrape Turcici sedes, urbs ampla, fossis & mœnibus munitissima. & Laodicea hæc quod ad Libanum montem sita, inde cognomen adepta est. θ Thapsacus seu Thapsacum ad Syria & Arabica ponitur fines.]

Chalcis.

Cyrus.

Beroë.

Chalybon.

Alepo.

Laodicea

ad Libanum.

Thapsacus.

CAP. XXIII.

Mesopotamia & Babylonia.

I.

Mesopotamia fines & Magnitudo.

INTER Euphratem & Tigrim regio à situ dicta est Mesopotamia; quasi μέση τῶν ποταμῶν, id est, media inter amnes: pars quondam Assyriorum regni. Nunc Aliduli & Diarbeck partes ejus. Clauditur ab Occasu & Meridie Euphrate, ab Ortum Tigri, à Septentrione eodem Tigri & Niphaticis jugis. Longitudo ejus est inter α Niphaten montem, quæ Coma-

Comagenæ jungitur, & Seleuciam Parthorum cognominatam ad Tigrim, mill. CLXV. *Latitudo summa inter dictos amnes milliar. LXX.* Regiones in ea sunt, *Anthemusia, Chalcitis, Gauzanitis, Acabene, Ingine* & *Ancobarites*. Urbes præclaræ β *Edeffa*, quæ quondam Antiochia, γ *Nisibis*, ipsa etiam Antiochia antè dicta, δ *Nicephorium*, ε *Labbana*, ζ *Seleucia* ad confluentem Tigris & Euphratis, jam antè dicta, η *Carræ*, Crassi clade nobiles. Montes sunt θ *Masius* & *Singaras*. Fluvii in Euphratem defluentes κ *Chaboras* & λ *Saocoras*.

Regiones.
Urbes.

Montes
Masius &
Singaras.
Fluvii.

Niphates
Edeffa.

Nisibis t.
Antiochia
Mygdonia.
Nicepho-
rium.
Labbana.
Seleucia
Parthorum.
Carræ seu
Haran.

[α Niphates mons pars Tauri est, inter Armeniam Majorem & Mesopotamiam interjacent, hodie appellatur Curdo; β Edeffa inter Masium montem & Euphratem sita 12. millia passuum à Samosatis recedit, Borchardo nunc dicitur Rasen, Hebraicè Rages; eaq. habetur urbs, quam incoluit Gabel Tobia debitor. Caracalla Imperator in Parthos movens quum Edeffa Carras iter faceret, & equo ventris purgandi causâ descendisset, ab Opilio Macrino præfecto pratorit occisus est. Dio l. 77. Herod. l. 4. Spart. in Caracalla. γ Nisibis, inter Masium montem & Tigrim posita, olim & Antiochia Mygdonia dicta est. δ Nicephorium inter Euphratem & Chaboram fluvios interjacet. ε Labbana urbs à Nisibi versus Austrum, haud longè à Tigri sita erat. ζ Seleucia hæc Plinio cognominatur Parthorum, aliàs etiam Magna appellata, contra Cresiphontem prope Babylonem sita fuit; Euphrates ipsam perluit, & profluentimox infunditur Tigri. η Carræ, Charræ seu Carrhæ, urbs Chaboræ fluvio Edeffæ & Euphrati propinqua, ut Stephano videtur, sic dicta est à Carrâ flumine Syria; Hebræis appellatur Haran & Charan: unde divino mandato parens Abraham egressus Sichem concessit. Crassus à Parthis hic auro potatus est.]

Miserando funere Crassus

Affyras Latio maculavit sanguine Charrhas. Lucanus.

θ Masius mons Niphati vicinus Nisibi urbi imminet. * Singaras hodie Si- Masius m.
ma, aliis Atalio vocatus, ad Tigrim ponitur fluvium. * Chaboras ex Ma- S ngarasm,
sio monte profluens, hodie vulgò vocatur Chabu, ac infra Chaboram urbem, Chaboras
quam alluit, inter Nicephorium ad Occasum, & Aphphadanam ad Ortum, fl.
in Euphratem labitur, λ Saccoras fl. nonnullis hodie vocatur Hormitz; aliis Saocoras fl.
verò Set.]

II. Sed de Tigri & Euphrate, nobilissimis Orientis amnibus, hoc loco dixisse, aptissimum fuerit. Oritur Tigris, qui nunc acco- Tigris.
lis Tigil, in Armenia Majore, fonte conspicuo in planitie; qua tar-
dior fluit, Diglito, unde concitatur, à celeritate Tigris (ita appellant
Medi sagittam) incipit vocari, transvectus lacum Arethusam, occur- Arethusa
rente Tauro monte; specu mergitur, subterque lapsus à latere altero lacus.

Thospites
lacus,

ejus erumpit. Alterum deinde transit lacum, qui *Thospites* appellatur: rursusque in cuniculos mersus, post xxv. M. p. redditur. Dein receptis aliis ex Armenia Assyriaque fluminibus, Assyriam Mesopotamiamque determinat; citraque Seleuciam divisus in duos alveos, altero *Seleuciam*, altero *Ctesiphontem*, petens insulam efficit haud modicam. Ubi remeavere aquæ, *Pasitigris* appellatur, moxque in lacus Chaldaicos se fundit, inde vasto alveo profusus binis ostiis infertur Mari Persico.

Pasitigris,

[*Tigris & Euphratis fl. fontes 1500. stadiis inter se distare ajunt Solinus c. 40. & Eustath. ad Dionys. Raderus.*]

Euphrates
& Pyxirates
& Omira,

III. At Euphrates, qui *Frat* nunc accolis, in Majori itidem Armenia exorsus, initio *Pyxirates* nominatur: ubi Taurumurrentem irrumpit, *Omira*, & mox, ubi perfregit, *Euphrates* dicitur. Inde læva Mesopotamiam, dextera Syriam, Arabiam, Babyloniamque radens, in plures alveos dispescitur; quorum uno Seleuciam & Tigrim petit; altero, qui Regius dicitur, Babylonem permeans, in paludes Chaldaicas distrahitur: transvectusque, quondam suo ore in mare evolvebatur: postea verò ab accolis agros rigantibus præclusus, non nisi per *Tigrim* delatus. Increscit autem & ipse Nili modo, statim diebus, ac Mesopotamiam inundat.

BABYLONIA nunc CALDAR.

Babylonia
nunc Cal-
dar fines,

IV. Assyriæ Mesopotamiæque pars erat a *Babylonia*: postea verò in singularem provinciam descripta. Clauditur à *Septentrione* Euphrate, ab *Ortu* Tigri, à *Meridie* Persico Mari & montibus Arabiæ Desertæ, ab *Occasu* iisdem jugis & Euphrate amne. Regionum illustrissima est β *Chaldaea*, deinde *Mardocæa* & *Auchanitis*; quæ autem Tigri & Euphrate tanquam insula includitur, *Mesene* appellatur. Urbium clarissima γ *Babylon*, Chaldæorum quondam caput, à Semiramide in sedem regni Assyrii condita, nunc in exiguis ruinis extincta jacet. Secunda ab hac est δ *Urchoa*, quæ *Ur* Chaldæorum in sacris scriptis. Dein ε *Borsippa* ad paludes: & ζ *Teredon* nobilissimus inter Tigris ostia vicus.

Chaldaea.
Mardocæa.
Auchanitis,
Mesene.
Babylon.
Urchoa.
Borsippa.
Teredon.

Babylonia,

[α *Babylonia* appellationem consequuta est ab ipsa urbe *Babylone*. Hebræis terra ista vocatur *Sennaar*, seu *Sinear*. At Josephus terram *Sennaar* partem facit *Babyloniæ*: Sicuti aliam *Babylonia* partem constituunt *Chaldaam* Ptolemæus & Strabo. β *Chaldaea* illa *Babylonia* pars est, quæ in Meridiem extenditur, Arabiam

Chaldaea,

Arabiamque attingit, & Sinum Persicum: in qua Urchoa, Tres Babylonis memorantur conditores, Nimrodus Gen. 10. 10. quod initium regni ejus fuerit Babylon; quæ eadem à confusione linguarum nominatur cap. 11. Semiramis Babylonem condidisse scribitur ab Herodoto l. 1. Diodoro l. 2. Strabone l. 16. Mela l. 1. Justin. lib. 1. Solino. Nabuchodonosor gloriatur, se magnam illam Babylonem edificasse, Dan. c. 4. sed à Nimrodo urbs illa fuit fundata; à Semiramide aucta & amplificata, muriq^{ue}, cinctâ; & à Nabuchodonosore restaurata. Arcem ejus à Belo conditam refert Ammian. 23. Turrim illam immissam à gigantibus adificatam refert Eusebius. Babylonis urbis mentionem faciunt, eamque describunt præter Mosen Gen. 10, & 11. Herodotus l. 1. Beccius apud Josephum l. Ant. 10. & Eusebium, Diodorus Sicul. l. 2. Strabo l. 16. Dionysius Perieg. Eustathius. Josephus contra Apion. lib. 1. & Anliq. Jud. l. 1. Plinius l. 6. c. 26. Philostratus Apollon. l. 1. Justinus. l. Oroziq. Jud. l. 1. Plinius l. 6. c. 26. Zonaras tom. 1. Cedrenus, & Pererius ad Xl sicut l. 2. Tzetzes Chiliad. 9. Zonaras tom. 1. Cedrenus, & Pererius ad Xl sicut l. 2. Tzetzes Chiliad. 9. Pulchritudinem ejus laudat Curtius l. 5. c. 1. Genes. copiose de illa agit urbe. Pulchritudinem ejus laudat Curtius l. 5. c. 1. Genes. copiose de illa agit urbe. Describit templa marmorea, aureas statuas, plateas lapidibus auroq^{ue} resurgentes, & multa alia, quæ pene fidem excedere videntur. Lapidibus auroq^{ue} resurgentes, & multa alia, quæ pene fidem excedere videntur. Lapidibus auroq^{ue} resurgentes, & multa alia, quæ pene fidem excedere videntur. Lapidibus auroq^{ue} resurgentes, & multa alia, quæ pene fidem excedere videntur.

CAP. XXIV.

Arabia.

I.

Arabia.

Ultima Asiæ proximaque Africæ est Arabia, terrarum nulli postferenda, amplitudine spatiosissima. Quippe ultra proprios etiam fines, & Euphratem in Mesopotamiam ad Amanum usque ad Niphatem montes, multas Arabum gentes Tigranes magnus deduxit. Hinc Plinio *magna Mesopotamia pars Arabia dicitur*. Quin & alia haud exigua Arabum pars fuit in Africa sub Ægypto, totum illud Sinus Arabici latus cingentes; de quibus postea in ipsa Africa.

Arabia
fines.

II. At propriæ Arabiæ fines fuere ab *Ortu* montium jugum, quibus à Babylonia discernitur, & mare Persicum; à *Meridie* mare Rubrum, ab *Occasu* Arabicus Sinus & Isthmus, qui est inter hunc finem & mare Ægyptiacum, à *Septentrione* clauditur Palæstina, Cœlesyriaque & Euphrate. *Longitudo* ejus summa est à mari Ægyptio ad fauces usque Persici Sinus & Cœrodamum promont. mill. German. ccccl. *Latitudo* maxima inter geminas, hinc Persici, illinc Arabici, finium fauces cccxl. minima circa mediam peninsulæ partem milliar. clxxx. Dividitur in *Petraam*, *Desertam*, atque *Felicem*.

Divisio.

[De Arabibus in genere ita Plinius l. 6. c. 28. Arabes mitrati degunt, aut intonso crine: barba abraditur; præterquam in superiori labro. Aliis hæc intonsa; mirumque dictu, ex innumeris populis pars æqua in commerciis aut latrociniiis degit: in universum gentes ditissimæ; ut apud quas maximæ opes Romanorum Parthorumque subsistant, vendentibus, quæ è mari aut silvis capiunt, nihilque invicem redimentibus. Non enim aliter emunt Arabes, vendunt sua, quod etiam Solinus tradit.]

Arabia.

PETRÆA.

Petrae
fines.

III. α Petraa clauditur ab *Occasu* intimo Sinu Rubri maris & Ægypto; à *Septentrione* Palæstina & Cœlesyria; ab *Ortu* Arabia Desertæ; à *Meridie* monitum perpetuis jugis, quibus à Felice separatur. Dicta

Petra urbs,
Medava,
Bostra,
Casius m.,
Pompeji
M. tumulus,
Arabia Pe-
træa.

Petraa, à β Petra capite suo, urbe celeberrima, γ Nabathaorum gente incolente. Reliquæ urbes insignes sunt, δ Medava & ε Bostra. Mons est nobilis ζ Casius, cum delubro Jovis Casii; & haud procul Pompeii Magni tumulus.

[α Petraa Arabia majorem sui partem sterilis est, torrida sole, siticulosa & areosa; ita ut ventus subito exortus magnos montes & æreos arenarum convolvat.]

bat, & arenis obruat quicquid corripit, infesta præterea latronibus & prædonibus, adeo in mercatores etiam, nisi turmatim, illam terram non transeant. In ea Arabia parte Populus Israëliticus per 40. annos exsulavit: & Joseph cum Maria virgine & puero Jesu per hanc Arabiam in Ægyptum profecti sunt. Ejusdem Arabia Rex erat Areta, de quo Josephus. β Petra hac hodie Arach, olim etiam Petra Deserti dicta, non longe distabat ab eo maris mortui litore, quod Ortum respicit. Fuit olim arx munita & urbs Moabitæ vetustissima, in monte posita: Græcis dicta est Petra; Hebræis Sela, & quondam Arce, Arcem aut Arcem: postea Recem & Receme. Arabia Reges in ea aulam & palatium habebant, itaque Arabia illa nomen inde traxit. Israëlita urbem istam expugnârunt, capto etiam Rege Recem: Num. 31. Amasias quoque Rex Judæ eandem cepit. Areta Arabum Rex hic sedem habens à Scauro oppugnatus est. Postea Balduinus Hierosolymorum Rex Christianus eam urbem auxit & ornavit. Ex ea Ruth, Hieronymo judice, fuit oriunda. γ Nabathæi ita dicti à Nabajoth filio Ismaëlis natu Nabatha, maximo, qui cum undecim fratribus omnem terram ab Euphrate ad mare Rubrum usq. positam tenuerunt, Nabathæam nominantes provinciam. Josephus Ant. l. 1. c. 21. Nabathæorum regio inops frugum, & plena pecorum fuisse scribitur. Ipsa gens, secundum Strabonem, fuit continens, rei conservanda & paranda intenta. Mortuos verò irreverenter tractârunt Nabathæi, eosque, ac ipsos Reges quoque, in sterquiliniis defoderunt. Urbs illorum nominatur Nabata. δ Medava seu Medaba hodie Medavon & Medbach in finibus Moabitæ est. • Bosra, hodie Nabatha urbs. Bosra & Bussereeth, Philippi Imperatoris patria; ex eo Philippopolis, Zonara Medava s. Bosra & Bussereeth, Philippi Imperatoris patria; ex eo Philippopolis, Zonara Medaba. teste, dicta est. ζ Casius mons ad Ægypti fines est, haud longe ab Ostracina Bosra. Casius m. Casius m. Casiotis regio. Casiotis regio. bit sunt; unde proverbium natum: Casioticus nodus, apud Suidam.]

DESERTA.

IV. Deserta Arabia, quæ nunc Arden, clauditur ab Occidente Petra & Cœlesyria, à Septentrione Euphrate, ab Ortum montibus, quibus scilicet fines. à Babylonia submovetur; à Meridie iidem montibus, quibus à Felice determinatur. Plana equidem maxima ex parte; at sterilis, ideoque deserta. Populi illustriores a Nomades & β Scenita; hi ultra Euphratem in Mesopotamiam protensi, iidemque in Felicem.

[a Nomades certas sedes non habent; sed cum pecoribus suis alia subinde quarunt Nomades; pascua: ita & nostra ætate istos vivere testatur Rauwolfius: ac Regis sui amatissimos esse, qui admodum sollicitè, ubinam ipsorum degat Rex, quoniam & ille haud diu uno in loco subsistat, ex interficientibus soleant querere. β Scenita; à Scenis dicti, quod sub tentoriis habitant, domibus carentes. Ipsa autem tentoria cilicia sunt; ita nuncupant velamenta à caprarum pilis texta. Præterea carnibus suillis

prorsus abstinent. Sanè hoc animalis genus è inuestum, moritur ilico. Solinus
c. 46. In hac ipsa Arabia Deserta ponuntur Ophiophagi, à facto ita dicti. Mela.]

F E L I X.

Arabia
Felix.

Betius fl.
Lat fl.
Saraceni.
Minæi.
Sabæi.
Badeo.
Pudnopo-
lis.
Muza.
Ocelis.
Arabia.
Cana.
Gerra &c.
Betius fl.
Lar fl.
Saraceni.

Minæi.
Carna urbs
Sabæi.
Saba urbs.

Muza.
Ocelis.
Cana.
Sapphara.
Pygmæi.

Phoenix.

Tartach.
Herith.

V. *Felix*, quæ nunc *Ayaman*. Ipsa Peninsula Arabia, inter duo maria, Rubrum Persicumque, procurrens, reliquis partibus maior est, multoque latior ac ditior; cinnami ac thuris, aliorumque odorum maximè ferax; unde inclytum ei *Beata* cognomen. Fluvii nobiliores duo; α *Betius*, Arabicum, β *Lar* Persicum, sinus petentes. Populorum hic nomina innumera, at clarissima γ *Saracenorum*, non modò Africam, sed Europam etiam vastantium: δ *Minaorum* & *Sabaorum*, qui soli thus mittunt. Urbes insigniores, ad Arabicum sinum *Badeo* regia, *Pudnopolis*, ζ *Muza*. η *Ocelis*: ad Rubrum Mare *Arabia* & θ *Cana*: ad Mare Persicum *Gerra*. Intus *Ostama*, *Maraba*, *Sabe*, *Manambis* Regia, ι *Sapphar*; *Sabatha* & *Omanum*.

[α *Betius* fl. ex *Zamete* monte, qui & *Zames*, hodieque *Zimas* vocatur, ortus, in *Mare Rubrum* devolvitur, appellatur vulgò *Allique aguada*. β *Lar* fl. hodie vulgò *Om dictus*, inter *Sacra Solis extrema* & *Capsiram urbem* fluit. γ *Saraceni* prius dicti sunt *Agareni*; ab *Agar Abrahami serva*: & postea *Ismaelitæ*: Demum *Mahumede auctore* voluerunt *Saraceni* appellari, vel à *Sara uxore Abrahamæ*; vel à *Saraca regione*, quam *Stephanus* partem facit *Arabia*. δ *Minæi* & *Atramitis* & *Sabæis* fuerunt proximi, apud ora maris *Rubri* incolentes: eorum urbs nobilissima fuit *Carna* seu *Carne*. *Strabo* lib. 16. & *Sabæi* eam tenuerunt *Arabia* partem, quæ sinu *Persico* obvertitur; *Mela* eorumque metropolis est *Saba*, quam nonnulli *Zibit* esse putant ad sinum Arabicum. Ex ea *Arabia* parte *Hierosolymam* venit *Regina*, *Salomonis sapientiam* exploratura. Quidam tamen *Sabam* hanc in *Africa* parte, ipsaque *Ethiopiâ*, ponunt. ζ *Muza* portus & emporium est, quò appellere solebant navigantes ex *Ægypto* in *Indiam*. Hodie vocatur *Mocha*, ad quam coralliorum rubrorum magna capitur copia. η *Ocelis* *Rhamusio* hodie est *Capo de Celi*. θ *Cana*, eodem *Rhamusio* teste, hodie vocatur *Cancaçan*, ι *Sappharens* equos commendat *Vegetius*. Caterùm in interioribus *Arabia* partibus etiam ponuntur *Pygmæi*, minutum genus, & quod pro satis frugibus contra grues dimicando deficit. Sunt multa volucrum, multa serpentum genera. De serpentibus memorandi maxime, quos parvos admodum, & veneni præsentis, certo anni tempore ex limo concretarum paludum emergere, in magno examine volantes in *Ægyptum* tendere, atque in ipso introitu finium ab avibus, quas *Ibidas* appellant, adverso agmine excipi, pugnaque confici traditum est. *Phoenicem* quoque avem unicam in *Arabia* existere tradunt *Plinius*, *Solinus*, *Mela*. Hodie verò regna ad *Arabiam* pertinentia sunt ad mare *Indicum* *Tartach*, *Herith*, & reliquis opulentiùs *Aden*, cujus caput *Aden* ad *Arcyram* mon-

montem, qui Ptolemao Cabubara; emporium Indis, Æthiopibus & Persis fre- Aden;
quens. Regno Aden adjacet provincia Zibith, per quam in Arabiam, Pe- Zibith.
traam itur.]

CAP. XXV.

De Turcico imperio, urbibusque
sub eo claris.

I.

HÆ igitur sunt regiones Asiæ, quæ, cum antea sub *Affyrriorum*,
Persarum, *Macedonum*, *Romanorum*, ac suorum quæque Regum
Imperiis omnium nobilissimæ censerentur, *Turcarum* adventu *Turcarum*
prorsus devastatæ, barbarieque postrema cœdatæ sunt. Solent quippe imp.
Turcæ capta aliqua urbe, fabricas omnes eminentiores demoliri, mœ-
niaque diruere. Horum autem Imperium cœpit sub annum Chri-
sti c l o c c c', *Osmane* (quem alii *Ottomannum* vocant) primo condi- *Osmanes*,
tore, tenuis conditionis homine Tattaro, Magni Chani milite; à quo
descendentes *Osmanidæ* regnârunt c o l u a serie annos CCCIX. ad
usque *Murathem* IV. qui nunc Imperio potitur. *Prima sedes* Im-
perii fuit in Asia, in Bithyniæ urbe *Prusa*: hinc in Europam *Adria-*
nopolim Thraciæ translata; denique *Constantinopolim*, ubi etiam nunc
consistit.

[*Osmanus* rex factus est anno Christi 1297 inde ad *Murathis* seu *Amurathis* IV.
initium, quod incidit in annum sæculi hujus vicesimum tertium, intercedunt anni
336. At à primo illo *Osmani* initio ad annum usq, 1678 quem nunc agimus, Im-
perium illud jam stetit annis 381.]

II. Cæterum urbes in tam vasto Imperio perpaucæ sunt in *Urbes*,
Asia, memoratu dignæ. Omnium tamen princeps est *Damascus* *Damascus*,
Syriæ, magna, dives, splendida atque amœna; omni fructuum genere abun-
dans; emporium celeberrimum, præstantissimis artificibus refertum;
officina armorum bellicorum totius Imperii nobilissima. Sequun-
tur alia Syriæ emporia clara atque celebria; *Alepum*, vulgò *Alepo*, *Alepum*,
non inferior *Damasco* urbs; magna & frequens. In litore *Alexandrio-* *Alexan-*
la, vulgò *Alexandretta*; *Berytus*, vulgò *Baruto*, *Tripolis* Syriæ, vulgò *driola*,
Tripoli di Soria, & *Joppe*, vulgo *Jassa*. Ad pontum in Cappadocia *Berytus*,
Trapezûs, vulgò *Trabezonda*, Imperii Trapezuntini quondam caput. In *Tripolis*,
Arabia verò Felice a *Medina Talnabi*, id est, urbs Prophetæ; quia Ma- *Joppe*,
Trapezûs, vulgò *Trabezonda*, Imperii Trapezuntini quondam caput. In *Trapezûs*,
Arabia verò Felice a *Medina Talnabi*, id est, urbs Prophetæ; quia Ma- *Medina*
Trapezûs, vulgò *Trabezonda*, Imperii Trapezuntini quondam caput. In *Talnabi*,
Arabia verò Felice a *Medina Talnabi*, id est, urbs Prophetæ; quia Ma- *Talnabi*

humetis Pseudo-Prophetæ delubrum atque sepulchrum in ea visun-
tur. *Mecca*, ejusdem Mahometis natalibus maximè nota, *Zidem*, *Zi-
bit* & *Aden*, omnium pulcherrima & munitissima, ad faucibus linus A-
rabici sita,

Mecca,
Zidem,
Zibit,
Aden,

Mecca,

Medinā
talnabi,

Hegira
Mahume-
danorum,

[a *Quum* Mahumedes Pseudopropheta Meccæ doctrinam suam, invito magistra-
tu & civibus plerisque, divulgaret, fugere & urbem deserere coactus *Jasribum*,
quod opidum decem dierum itinere a Mecca distat, se contulit: ubi à civibus excep-
tus, sedem imperii ibidem collocavit; unde & Medina talnabi; i. e. urbs propheta
& Medina absolute dicta est. Meccæ fuit impostor iste natus & educatus, ibi-
demque quod jam dictum, dogmata sua decem annos clam primum sparsit: at Me-
dinæ quò confugerat, totidem annis docuit & imperavit, princeps simul politicus &
Ecclesiasticus. A fuga ista Mahumedis, qua Mahumedanis, Hegira appella-
tur, inciditque in noctem illam, qua sequuta est 15. Julii, anni æra Christiana 622
annos Mahumedani numerant; & communis eorum est ara. Supputant verò isti
annis Lunaribus, qui undecim fere diebus breviores sunt Solaribus. Impostoris
istius tumultus ostenditur Medina, non verò Meccæ; nec arca ista, quod vulgò
fertur, in aëre sublimis pendet; sed humi conspicitur, tapetibus fragrantibus instra-
ta, cui impositus est pileus Arabicus sive Turcicus. Quam turpissimè autem de-
cipiuntur Mahumedani; qui credunt sarcophago isto impurum pseudopropheta cor-
pus condi; quum antistites ejus magno licet pretio proposito, devoto alicui Ma-
humedis cultori, qui isto corpore viso paratus fuerat sibi oculos eruere, nihil ausi fue-
rint desideranti objicere. Qua de re vid. Vartomanni Itinerar. Cap. 13. β Aden
suum habebat Principem, qui fraude Soleymanni Beglerbeji Cairensis circumven-
tus, urbe occupatà, occisus est.]

CAP. XXVI.

Cyprus & *Rhodus*.

CYPRVS.

I.

Insulæ in Ægæo Mari Asiæ adjacent complures, harum nobiliores
Lesbum, Chium, Samum & Còn in Europa memoravimus. At
in Asiatico Mari sunt *Cyprus* & *Rhodus*. *Cyprus*, in Issico sinu inter
Ciliciam & Syriam, in quatuor majoribus Interni Maris computata
est, novem regnorum, ut referunt veteres auctores, quondam sedes;
coeli clementia solique fertilitate beatissima: unde *Macaria* antè dicta
fuit. a *Cyprus* autem dicitur ab *aris* copia, quod hic primum inven-
tum creditur. Incolæ, viri pariter ac foeminæ, in libidinem lascivi-
amque omni ævo mirè proni; unde olim *Veneri* insula consecrata
fuit.

Cyprus,

Macaria,

fuit. β Longitudo est inter duo promontoria, *Dinaretum*, vulgò *Capo S. Andrea*, & *Acamanta*, vulgò *Capo S. Epifanio*, milliar. xL. Latitudo maxima xv.

[α Veteres *Ærosam* quoque appellârunt, ob aris copiam. Festus. Ceterum in *Cy-Ærosâ*, pro arariis fornacibus, ubi *Chalcites lapis* ingestus pluribus diebus crematur, be-
 restiolæ in igne ge-
 neratæ.
 Magnitudo.
 Cypri.
 Olympus
 mons.
 ignem saliant atque ambulant; emoritur hoc genus, quum ab igne remotum est.
 Aristot. Hist. Animal. Plin. Perhibent insulam hanc adeo olim fuisse tumultorum
 impatientem, uti cadavera terre interdum mandata, continuò nocte proxima re-
 jecerit. β Straboni *Cyprus* in circuitu complectitur 342. stadia, quæ faciunt mil-
 liaria 107. Abest verò à *Cilici*: uno tantum milliaria, & uno quadrante. *Hic-
 rosolymis* verò distat milliariibus 40.]

II. Divisa fuit quadripartito: in α *Salaminam*, β *Paphiam*, γ *A-
 mathusiam* & δ *Lapithiam*. Mons in ea nobilis ϵ *Olympus*. Fluvii ζ *Lycus* Lycus fl.
 & η *Pedæus*. Urbium clarissimæ θ *Paphos* & ι *Salamis*. Pedæus
 fluv.
 Paphos.
 Salamis.
 Salamina
 regio.
 Paphia.
 Amathusia;
 Lapithia.
 Olympus
 mons.
 Lycus fl.
 Pedæus fl.
 Paphos.

[α *Salamina* appellationem habens ab urbe *Salamine*, obvertitur *Orienti*. β *Paphia* à *Papho* urbe ita dicta, respicit *Occasum*. γ *Amathus* urbs *maritima*,
 hodie *Limisso* dicta, nomen dedit *Amathusiæ* regioni, quæ est pars insulæ *Me-
 ridionalis*. δ *Lapithus* urbs ad *Septentrionale* litus posita, appellationem dedit
 regioni *Lapithiæ*, quæ objacet *Septentrioni*. ϵ *Olympus* mons in finibus *Amathusiæ* est; ac alius ejusdem nominis mons est *mamilla* similis ad *Paleam* urbem.
 ζ *Lycus* fl. ex *Olympo* ortus per *Amathusiam* regionem decurrit, & apud *Cy-
 rium* opidum mare subit *Australe*. η *Pedæus* seu *Pedæus* hodie *Pedeco* ex eo-
 rum *Olympo* monte profluens, *Salaminam* rigat, ac inter *Pedalium* promonto-
 rium & urbem *Salamina* *Æriacum Mare* petit. θ *Paphos* urbs eversa in litore
Occidentali olim sita fuit: ubi *Venus* colebatur; unde illa *Paphia* cognominatur.
 ι *Salamis* urbs *maritima* ad litus *Orientale*, à *Tenacro* fratre *Ajacis Telamonii*,
Achillis patruele, exsule olim condita, postea *Constantia* appellata est. *Epi-
 phanius* *Cypri* *Episcopus* fuit *Libri* contra 80. hæreses auctor. Hic cum *Chryso-
 stomo* *Constantinopolitano* *Episcopo* similitates exercens, quum *Constantinopoli* di-
 scederet, ad illum ait: Spero te non moriturum *Episcopum*; ad quæ *Chry-
 sostomus* regessit; Spero te non rediturum vivum in civitatem tuam; Utrum-
 que evenit. *Epiphanius* enim in itinere obiit: & *Chrystomus* in exsilium pulsus va-
 riis arumnis affectus exspiravit. *Sozomenus*.]

III. Insula, antequam *Romani* occuparent, regibus regeba-
 tur, quorum ultimus *Ptolemæus*, accepta fama, de *Romanorum* in
 insulam expeditione, veneno fata præcepit. Cæterum *Porc Cato* *Cy-
 prias* opes *Romam* invexit: quæ res latius ærarium populi *Romani*,
 quam ullus triumphus, implevit. Post divisum *Imperium Roma-
 num*

num sub *Gracis* fuit *Imperatoribus*. Anno cIo cLXXXI. *Richardus* Angliæ Rex, cum copias Hierosolyma contra Saracenos ducens, tempestate ad insulam dejiceretur, insulani verò non admitterent, vi & armis eam occupavit, & cuidam Gallo *Guidoni* dedit in regnum. Huic reges successerunt continua serie, usque dum in *Genuensium* ditionem pervenit. Inde *Veneti* eam rexerunt ab anno cIo cccclxxxiii. ad cIo Io Lxx. quo anno Turca *Selymus* Christianis eripuit. Caput regni est *Nicosia*. Secunda ab hac *Famagusta*, vulgò β *Famagosta*. Tertia γ *Ceraunia*, vulgò *Cerinis*.

Nicosia.
Famagusta.
Ceraunia.

Nicosia.
Famagusta.

[α *Nicosia* in *Mediterraneis* sita, antè quàm à *Turcis* vastaretur, civitas erat illustis, nobilitate insignis. β *Famagusta* optimè munita, apud eum locum sita, quæ olim existit *Salamis*, magnarum opum fuit civitas, quæ terra marique *Turcarum* impetum sepe repressit. Dedere sese tandem coacta, contra datam fidem *Turcarum* crudelitate miserrimè afflicta est, nec ab isto tempore ad pristinam dignitatem resurgere potuit. γ *Ceraunia* in litore maris septentrionali haud longè sita est à *Lapitho*.]

Ceraunia.

RHODVS.

Rhodi
magnitudo
& urbes.

IV. Minor est amplitudine, at par claritate α *Rhodus* insula, pluribus nominibus antè vocitata, re nautica maximè nobilis. Complectitur ambitu mill. Germ. xxx. Urbes in eâ fuere claræ, β *Lindus*, γ *Camirus* & *Falysus*, quæ postea *Rhodus*.

Rhodus
ins.

[α *Rhodus*, opulenta olim insula, *Doridis* ac *Lyciæ* litoribus objacens, mira gaudet aëris & cœli clementia; adeo ut, *Solino* teste, cœlum ibidem nunquam ita nubilum sit, quo in eo *Sol* non sit, quare *Romani* diutius hinc morari solebant. Olim *Ophiusa*, *Telchinis*, *Æthraæ*, *Corymbia*, *Atabyria*, aliisque nominibus fuit appellata. *Pindarus* eam *Veneris* filiam & *Sponsam Solis* appellavit. β *Lindus*, hodieque *Lindo*, insigne olim habebat templum *Palladis Lindiæ*, indeque oriundus fuit *Cleobulus*, qui in septem *Sapientum* numero habitus est. γ *Camirus*, hodie *Ferachio* dicta, à *Camiro* *Herculis* filio condita putatur & appellata. δ *Rhodus* urbs *Scholæ* & eloquentiæ studio olim erat celeberrima; quatuor enim olim erant schola præ cæteris nobiles: *Atheniensis*, *Alexandrina*, *Tharsensis*, & *Massiensis*; quibus annumerabatur *Rhodia*. *Rhodium* se appellavit *Apollonius*, & *Argonautica* scripsit. *Aristippus* Philosophus quum naufragio esset ejectus ad *Rhodiensium* litus, atq. inibi schemata *Geometrica* deprehendisset, exclamasse legitur ad comites; Bene speremus; hominum enim vestigia video. *Rhodi* *Diagoras* quum tres filios athletas eodem die in certamine

Lindus.

Camirus.
Rhodus
urbs.

mine omnes vicisse, & coronari vidisset, præ gaudio, inspectante populo, exspiravit. Hic Rhodus, hic salta proverbio dicitur in eos, qui factò potius ostendere, quàm verbis sua jactare debebant. Quod petiit ex fabula. Quidam enim quum domum redisset peregre, inter alia, quæ gloriabatur, jactabat Rhodi se saltum saltasse, quem nemo alius ibi potuisset saltare; testesq; habere se affirmabat. Tum ex adstantibus unus, Heus tu, inquit, si verum hoc est, haud tibi opus testibus: En Rhodus, en Saltus.]

V. Ante omnia autem in admiratione fuit Solis Colossus Rhodi, LXX. cubitorum altitudinis. Hoc simulacrum post LVI. annum terræ motu prostratum, sed jacens quoque miraculo fuit. Paucipollicem ejus amplectebantur. Majores erant digiti, quam pleræque statuarum. Vasti specus hiabant de fractis membris. Duodecim annis trahunt effectum CCC. talentis, quæ contulerant ex apparatu Regis Demetrii, relicto moræ tædio. Fuerunt alii minores hoc in eadem urbe Colossi, centum numero, sed ubicunque singuli fuissent, nobilitari locum. Majorem postea Sultanus Aegypti Rex, postquam Rhodum occupaverat, nongentis camelis ære imposito, Alexandriam transportari curavit. De cætero ipsa insula regibus primum regebatur: postea in Romanorum, unà cum Asia, incidit potestatem. Diviso Imperio sub Græcis fuit. Dein Saraceni occupârunt anno Inc xv. qui Colossum abstulerunt. Recuperatam ann. clō cccxiii. Equites Joannitæ tenuerunt usque ad ann. clō lxxii. quo Solimannus II. Turcarum Imp. occupavit. Pulsis tunc Melita concessa est.

Solis Colossus.

LIBER SEXTVS.

CAPUT I.

Summa Africæ descriptio.

I.

Africæ
magnitudo,Nomina.
Limites.

Sic exiguæ Isthmo annectitur maxima Orbis terrarum pen-
insula *Africa*, tria millia & triginta circiter mill. German.
ambitu complectens. Isthmi intercapedo est mill. xxv. Ple-
raque Africæ inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob-
situm coeli terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo ac malefi-
co genere animalium; in universum vasta est magis quam frequens.
Quædam tamen partes eximiè fertiles. Græcis *Libya* dicitur, à *Libya*
Epaphi filii Jovis filia: *Africam* autem ab *Afro* Libys Herculis filio di-
ctam volunt. Maria eam cingunt, qua *Sol oritur* Rubrum, qua *medius*
dies Aethiopicum, qua *occidit* Sol Atlanticum; ab *Septentrionibus* In-
ternum, *Africum* seu *Libycum* dictum, qua eam alluit. *Longitudo*
summa computatur ab Herculis freto ad promontorium Bonæ Spei
mill. 1500. *Latitudo* inter duo promontoria, *Hesperium*, vulgò *C. Ver-*
de, & *Aromata*, quod est juxta fauces Arabici sinus, vulgò nunc *Guar-*
da fuy, milliar. 150. Terra ipsa, nisi qua Interno Mari accedit, obscu-
rè veteribus nota. Ultra autem Nili fontes ac montes Lunæ prorsus
incognita.

Africæ re-
giones.

II. Regiones atque gentes, in quas divisa fuit quondam, sunt,
Agyptus, *Cyrenaica*, *Africa Minor*, seu propriè dicta, *Troglodyta*, *Garaman-*
tes, *Numidia*, *Mauritania*, *Gatulia*, *Libya interior*, *Arabia Troglodytica*, &
Aethiopia.

CAP. II.

ÆGYPTVS.

I.

Ægypti

Prima Africæ Asiæque proxima est *Ægyptus*, quam veteres Geo-
graphi in Asiæ regionibus computârunt. At posteriores, Arabico
sinu,

finu, ut antè dictum, inter Asiam Africamque termino constituto, Africa eam contribuerunt. Nomen traxit ab *Ægypto* Danaï fratre; antè Aëria dicta. Terminatur à *Septentrione* suo mari, id est, Ægyptio, ab *Ortu* Arabia Petràa & dicto sinu; à *Meridie* Æthiopia, ab *Occasu* Cyrenaica. Longa est à Pelusiaco Nili ostio ad Catabathmum opidum mill. c l. Lata à Nili ostiis, ad opidum Metacompsum Nilo appositum, nunc *Conza*, milliar. C.

Limites & magnitudo.

II. Divisa fuit generatim in *Superiorem*, quæ in Meridiem vergit, & *Inferiorem*, quæ Mari Interno alluitur. *Superiorem* rursus Nilus dividebat in *Libycam*, qua Occidentem, & *Arabicam*, qua Orientem spectat. Hinc populi *Arabægyptii*, illinc *Libyægyptii*, dicti. Inferioris pars est β *Marcotis*, sive *Marmarica*, ultima versus Occidentem Cyrenaicæ contermina. Speciatim verò universa Ægyptus in complures præfecturas descripta erat, quas Græco vocabulo *Nemos* vocarunt.

Ægyptus Superior & Inferior.

Arabægyptii.
Libyægyptii.
Marcotis.

[α Ægyptus publicum Orbis horreum appellata, β Marmaricam, ῥodie Barcha dictam, olim Libyarchæ & Barcaï incoluerunt. Eam alii constituunt partem Cyrenaicæ, ibique ponunt ad mare Antipyrghum, nunc Luco, & portum Bactrachum, nunc Trabuco. Marmaridas solitos serpentes incantare tradit Solinus. Ceterum illa Ægypti pars, quæ à Syene ad Caurum usq; est, erat veterum Thebais, nunc Sahid dicta, in qua Thebe.]

Ægyptus. Marmarica.

Thebais.

III. Ægyptus super cæteram antiquitatis gloriam, viginti millia urbium sibi, Amasæ regnante, habitata quondam prætulit; postea quoque sub Romano Imperio multis, etiamsi ignobilibus, frequens.

Alexandria.

IV. Clarissima omnium fuit α *Alexandria*, caput Ægypti totiusque Africae, post deletam Carthaginem prima; ab *Alexandro Magno* condita; postea in tantam aucta multitudinem atque frequentiam, uti uni tantum Romæ cederet. Secunda ab hac *Diospolis*, sive β *Thebe* cognomine *Ægyptia*; quas *centum portas* habuisse ferunt; sive, ut alii ajunt, *centum aulas*, totidem olim Principum domos; solitasque singulas, ubi negotium exegerat, ducenos armatos milites effundere. Deinde γ *Memphis*, regia quondam: juxta quam δ *Pyramides*, regum sepulchra. Turres sunt fastigiatae, ultra celsitudinem omnem, quæ fieri minus possit: itaque mensuram umbrarum egressæ, nullas habent umbras, regum pecuniæ otiosa ac stulta ostentatio. Reliquæ urbes sunt, ε *Syene*, ζ *Sais*, η *Bubastis*, θ *Elephantis*, ι *Tentyris*, κ *Arsinoe* & λ *Abydus*, Mem-

Diospolis,
Thebe
Ægyptia.

Memphis.
Pyramides.
Syene.
Sais.
Bubastis.
Elephantis.
Tentyris.
Arsinoe.
Abydus.

nonis

Heliopolis.
Apis.
Labyrin-
thus,

mnonis olim regia; postea Ofiris fano incluta: & Arabia contermina. clari-
tatis magnæ μ *Heliopolis*, i. e. Solis urbs. In Marmarica vicus fuit *Apis*,
nobilis religione Aegypti locus. Fuit & *Labyrinthus*, nullo addito ligno
exædificatus, domos mille & regias duodecim perpetuo parietis ambitu
amplexus, marmore exstructus & tectus, unum in se descensum ha-
bens, intus penè innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc re-
meantibus.

Alexandria,

[a Alexandria in Aegyptii maris litore, quod Pharo insula objacet, prope ostium Ni-
li, Canopium appellatum, & Mareotum paludem, Alexandri M. auspiciis, qui
ibidem deinceps sepultus, condita est: eamq. delinearat Democrates Mathema-
ticus tanto artificio, ut non fuerit in tota Africa equalis, aut similis in structura
platearum & palatiorum. Antiquissimis temporibus fuit No appellata: & post-
modum, quod Philippus Alexandri pater Olympiadis alvum obsignatam annulo,
cujus sculptura leonem praeferret, per quietem vidisset, aliquamdiu Leontopo-
lis appellata est. Suppl. Curt. l. 1. c. 1. Hodie majori ex parte in ruderibus de-
structa jacens, Turcis appellatur Scanderia, ac Italis Alessandria. Cleopatra
Regina urbem cum objacente insula Pharo copulavit. Fuit ibi templum Serapi-
dis adeo sumptuose exstructum, ut, Marcellino teste, post urbis Roma Capitolium,
nihil Orbis terrarum viderit ambitiosius. Idem quoque Augustinus, Stephanus;
Strabo tradunt. Curtius refert nullo ferè die Alexandria Solem serenum non vi-
dere, propter aërem perpetuo ibi tranquillum. Scholâ verò ac Doctoribus erat
urbis longè celeberrima; eamque Ptolemaus Philadelphus Bibliotheca, qua se-
ptingenta millia voluminum continebat, magnis sumptibus ornavit. Alexandrini
fuerunt, Clemens cognomento Alexandrinus, Stromatum auctor; Atha-
nasia, Origenes, Ambrosius Diaconus, qui Origenis studia & labores suis
aluit sumptibus; Cyrillus, Didymus Cœcus, quo praeceptore usus est Hierony-
mus; Philo Judæus; Apion Grammaticus Judæorum adversarius; Appia-
nus, qui bella Romana Gracæ descripsit; Didymus Grammaticus, qui Cicero-
nis aetate vixit, & tria millia & quingenta volumina conscripsisse à Suida prodituri
Achilles Statius; Theon, qui in Almagestum Claudii Ptolemai scripsit com-
mentarios. Ceterum Aegyptii quoque fuerunt, Claudius ille Ptolemæus, qui
non solum Almagestum modo dictum, verum etiam Geographiæ libros 8. edidit;
Macarius monachus, cujus exstant Homiliae; Nonnus Panopolitanus; Pa-
phnutius Episcopus, qui licet ipse cœlebs, conjugium tamen, ipsorumq. sacerdotum
honorabile & castitatem pronuntiavit. & Urbs Thebæ hodie Theves, Heca-
tompylæ, regioni nomen dedit, qua Thebais dicitur, undique ferè montibus cin-
cta; unde Hieronymi aetate eremitarum exstitit mansio. Sed ipsa jam Cicero-
nis aetate prostrata jacuit. 2. Memphis, hodie Mefer, ad verticem Delta po-
sita, nunc Cairus, Alcair sive Cairo putatur. At ipsa Cairus urbs, si itine-
rariis fides, quinquies major est Lutetiâ, habetque templorum viginti duo mil-
lia; & arcem tam spatiosam, qua magnitudine Lipsiæ par habetur. In circuitu quin-

Bibliotheca
Alexan-
drina.

Thebæ.
Aegyptiæ s.
Diospolis.
Memphis.
Cairus.

quindecim milliaria Germanica continere dicitur. Omnium ibi rerum habetur copia, at ligna satis magno emuntur pretio. Cairi hodie residet Satrapa nomine Imperatoris Turcarum: itemq; Patriarcha Coptitarum; & Patriarcha Græcorum ac Arabum; qui licet officia Græcè recitent, Græcam tamen linguam vix satis intelligunt. E regione Memphis in altera fluvii ripa, Chaldaei quidem, permissu Regum Ægyptiorum, arcem Babylonem exstruxerunt. δ Plinius tradit in unam Pyramidem exstruendam mille octingenta talenta erogata esse in rapha- nos, allium, & rapas, viles cibos; quibus pasti fuerint operarii. ε Syene, hodie Asna dicta, sub Tropico Cancræ ad Nilum fl. in extremis Ægypti sinibus sita; Ro- mani Imperii olim existit terminus, sicuti hodie Turcici Imperii limes est. ζ Sais, hodie Sahid, intra regionem est, quæ Delta vocatur. η Ad eandem regionem, fuit Bubastis apud Nilum fl. hodie Pibeseeth, & secundum alios Aziioth. θ Ele- phantis intra Nilum est in insula Nili Elephantina. ι Tentyris ad Nilum fuit: ad hunc locum nullos annatare Crocodilos ferunt. κ Arfinoë ad Nilum erat Labyrintho vicina. Erat tamen & alia Arfinoë ad sinus Arabici angulum. λ Abydus haud longè abest à Ptolemaide, hodie Abutich dicta. μ Heliopo- lis, in sacris On, nunc Bethsemes, Arabibus Bahalbeth, ab Israelitis tradi- tur condita, quum essent in Ægypto. Hic Mithres Rex primus obeliscos erexit, ac Soli consecravit. Ibidem erat templum Solis, in quo recipiebantur responsa ad literas non apertas. Heliopolis sacerdotum olim fuerat habitatio, hominumque Astronomiæ & Philosophiæ deditorum mansio, ubi Plato discendi causa aliquandiu commoratus est. Ceterum quæ regio Ægypti inter Cairum & Rosettum & Damia- tam interjacet, Delta vocatur, à Græcorum litera, cujus formam refert. Fuit ibidem Thanis, Ægyptiorum regia, ubi Moyses coram Pharaone oracula edidisse legitur. In ea regione urbes hodie celebres memorantur, Micalæ magnitudine vix Cairo cedens; Phuona, Ptolemaeo Nicii; Rosetti, quæ olim Schedia, aut Canopus, Veneti consulem ibi habent, quem vulgò Baylo vocant. Ziza etiam memoratur, ad quam certo die manus, brachia & crura hominum ex terra promi- nere dicuntur. Matareæ ostenditur ea ipsa arbor quæ sese ad desiderium B. Vir- ginis aptavit ac demisit. Niloscopii, hodie Elmichias, præcognoscebant Ægy- ptii Nili augmentum & decrementum. Ad hanc urbem duo sunt templa, in qui- bus S. Johannis Baptistæ conservantur reliquiæ, aureâ capsâ inclusa: quæ singu- lis annis inspectante magna hominum multitudine, hoc edere dicuntur miraculum. Quum reliquiæ illæ in flumen conjiciuntur, aqua ipsa contrario cursu ascendit, mo- do in unum, modo in alterum templum. Ea de causa dies ille tam Mahumedanis quàm Christianis sollemnis est. In Pharo insula erat turris ingens, Pharus dicta, ex quâ nocturni lucebant ignes navigantibus. Edificavit eam turrim Sostra- tus Gnidius ex albo lapide supra quatuor canculos vitreos, tempore Ptol. Phila- delphi Regis, magna cum admiratione spectantium. Hinc similes turres, quæ na- vigantibus lumen præbent, dicuntur Phari.]

CAP. III.

De incolis Aegypti ac Nilo flumine; item de Libya exteriore.

I.

Ipsi Aegyptii, hominum vetustissimos se prædicantes, cum Scythiis de gentis antiquitate olim contenderunt. Antiquissimos esse post Syrios, vel ipsa sacra Scriptura attestatur. Disciplinarum complurium inventores rerumque divinarum ac siderum peritissimi dicti sunt. Quare ad eos *Dadalus*, *Melampus*, *Pythagoras*, *Homerus* & alii complures conditionis cauta profecti. Sub regibus esse jam inde ab initio rerum consueverunt, modò suis, modò *Aethiopibus*; dein *Persis* ac *Macedonibus*; moxque iterum suis, donec *Romani*, Augusto debellante, in provinciam redegerunt Aegyptum. Post hoc *Saraceni* eam occupârunt: quibus successit *Sultanorum* inclytum nomen, ex *Circassis* Tattarorum gente ortum. Postremi *Turca* an. c1515 xvii, invaserunt, qui eam nunc tenent.

[*Selimus Turcarum Imperator Mameluchorum in Aegypto regnum delevit anno Christi 1517. quum stetisset per annos fere trecentos, Annal. Turc.*]

Nilus fl.

Lunæ
montes.

Astapus.

Meroe.
Astabores.
Astusapes.Delra op.
Nili septem
ostia.

II. Sed de *Nilo* hoc loco pauca quædam retulisse haud abs re fuerit. Terra ipsa Aegyptus expers imbrium mire tamen fertilis, & hominum aliorumque perfoecunda generatrix. Nilus id efficit, amnium in Internum Mare permeantium maximus. Hic in Africæ desertis, *montibus Luna* ortus, haud statim Nilus est, & primùm ingentem Lacum *Nilidem*, qui nunc *Zaire* & *Zembre* dicitur, cxx. mill. German. permeans, cum diu simplex sævusque receptis dextera magnis aquis descendit, *Astapus* cognominatus, quod Aethiopum lingua significat aquam è tenebris profluentem, circa *Meroën*, Insularum, quas innumeras latèque patentes spargit, clarissimam, lævo alveo *Astabores* dictus est, hoc est, ramus aquæ venientis è tenebris; dextero verò *Astusapes*, quod latentis significacionem adjicit, nec antè, quam ubi rursum coit, Nilus dictus est. Inde partim asper, partim navigia patiens; mox præcipiti cursu progressus, inter occurstantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Postea lenis, & fractis aquis domitaque violentia, & spatio fessus, tandem ad *Δέλτα* opidum per omnem Aegyptum vagus & dispersus, a *Septem* ingentibus *ostis* in mare Aegyptium se evomit. Bis in anno, certis diebus

bus auctu magno per totam spatatus Ægyptum, foecundus innatat terris. Causas hujus incrementi varias prodidēre; sed maximē probabiles duas: *Etesiarum* eo tempore ex adverso flantium percussū, ultro in ora actō mari: aut *imbres* Aethiopiæ æstivos, iisdem Etesiiis nubi- la illō ferentibus ex reliquo Orbe. *Idem annis unus omnium nullas exspirat auras.*

[^a *Nili ostia nominantur Mela, Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Mendesium, Pathmiticum, Tanicum, Pelusiacum. Ceterum Nili exundationes existere a pluviis & imbribus, qui in partibus Australibus decidunt illo tempore fere continui & copiosi, hodie exploratum est. Vid. Geogr. General. Varenii l. 1. c. 16. prop. 20. Sed præter Nilum stato anni tempore quoque exundant alii fluvii; Niger Africae fl. Zairus Congi fl. Argenteus fl. Brasiliae. Gangēs: Indus: Fluvii, qui ex lacu Chiamay profluunt, & in sinum Bengalensem sese exonerant: Item Macon fl. Camboja: Euphrates: Numidia fl. Sus dictus: & alii nonnulli. Est quoque in Ægypto lacus Moeris, viginti millia passuum in circuitu patens, altior, quā ad navigandum magnis onustisq; navibus satis est, qui olim fuit campus. Ceterum Ægyptii multo aliter a ceteris agebant olim. Mortuos fimo oblitī plangebant; nec cremare aut fodere fas putabant. Verū arte medicatos intra penetralia collocabant. Lutum inter manus, Farinam calcibus subigebant. Forum ac negotia femine; viri pensa ac domos curabant: onera illa humeris, hi capitibus accipiebant. Colabant effigies multorum animalium, adeo ut quaedam eorum per imprudentiam interemisse, capitale esset. Morbo extincta animalia, sepelire & lugere solenne iis erat. Apis, bos niger, certis maculis insignis, & cauda linguaque dissimilis aliorum, omnium Ægyptiorum numen erat. Mela. Ceterum male audiunt Ægyptii veteres, qui perhibentur fuisse vani, imbelles, ad rem gerendam inepti, crudeles, questus cupidissimi, mobiles, invidi, furiosi, & dementes. Strabo l. 17. Polyb. l. 15. Plin. in Panegy. Plato l. 4. de Rep. Philo in Flaccum & lib. de Agricultura. Trebell. Pollio in 30. Tyr. Vopiscus in Saturnino. Caesar veritus est Ægyptum provinciam facere, ne quando violentiorem praesidem nata, novarum materia esset. Sueton. Augustus eosdem semper habuit novarum rerum suspectos. Dio lib. 51. Tacit. Hist. lib. 1.*

Moeris lacus.
Apis Ægyptiorum numen,

III. Ceterum à terno Ægypti versus Meridiem, juxta sinistram Nili ripam, *Libya* est exterior ad Aethiopiam extensa, nunc est *Elfocat* desertum & *Gaoga*.

Libya exterior,

CAP. IV.

Cyrenaica, Africa Minor, Libya deserta, Troglodyta & Garamantes.

I.

Ægypto annexa est α *Cyrenaica* regio, β *Ammonis* oraculo maxime clara, nunc *Barchana* provinciae dimidia pars Orientalis, ca-

Cyrenaica regio.
Barchana,

Pentapoli-
tana,

dem *Pentapolitana* dicta, à *quinque* insignium urbium numero, quæ
γ *Berenice*, δ *Arfinoe*, ε *Ptolemais*, ζ *Apollonia*, & ipsa η *Cyrene*, un-
de regioni nomen, Græci hanc condiderunt, ex *Thera* insula *Aegæi*
Maris profecti. Ipsi *Cyrenenses* privata sorte inter *Aegyptios* ac *Pœ-*
nos diu egerunt; dein cum *Carthaginensibus* de agrorum finibus ma-
gnum ac diuturnum bellum gesserunt. Mox *Carthagine* deleta, & ipsi
cum reliqua *Africa* *romano* Imperio cesserunt: Posthinc solum eorum
Sultanis, tandem *Turcis*.

Cyrenaica
fines,
Ammonis
urbs & O-
raculum,
Solis fons,

Berenice,

Arfinoe,
Ptolemais,
Apollonia,

Cyrena

Portus
Menelai.

[a *Cyrene* sive *Cyrenaica* regio habet ab Occasu *Syrtim* Majorem, ac *Africam*
Propriam; à *Septentrione* *Libycum* mare; ab *Ortu* *Marmaricam*; à *Meri-*
die *deserta* *Libyæ Interioris*. β *Ammonis* oraculum in *Marmarica* constituunt,
alii. Fuit in deserto & urbs *Ammon*, & templum *Ammonii* *Jovis*; itemq, So-
lis fons, qui mane tepidus, medio die frigidus, sub vesperam incalescebat, & sub
mediam noctem calidissimis manabat aquis. Eo usq, penetrarunt *Bacchus*, *Her-*
cules & *Alexander M.* Locus ille hodie vulgò *Concorron* dicitur. γ *Bere-*
nice, hodie *Bernich*, ad *Syrtim* majorem posita, à *Berenice* Regina appellationem
habet. δ *Arfinoe*, qua & *Teucheira*, hodie *Trochara*, in eodem jacet litore, in-
ter *Berenicen* & *Ptolemaidem*. ε *Ptolemais*, antea *Barce* dicta, à *Ptolemaeo* no-
men sortita, hodie *Talometta* vulgò dicitur, ad idem litus posita. ζ *Apollonia*
maritima urbs à *Ptolemaide* versus *Ortum* jacens, hodie *Bonandrea* dicitur.
η *Cyrene*, hodie *Corene* & *Cirene*, *XII. mill. pass.* à litore remotæ est, urbs *Cy-*
renaica primaria, ac quondam *Carthaginis* amula, de cujus origine multa dicuntur
apud *Pindarum*. E *Cyrene* fuere *Aristippus* *Socraticus* Philosophus, & *Arete* ejus
filia, qua patri in gubernatione Scholæ successit; & *Aristippi* filius, qui matri suc-
cessit, *μντροδ' ἰδακτος*, quod *Strabo* tradit, cognominatus *Hegesias*, ob incredibi-
lem eloquentia vim *πειροδ' ἀνὰ τ* dictus. *Synesius* quoq, è *Pentapoli* ortus *Cyre-*
nes fuit Episcopus, primum Philosophus, ac deinde Christianus. Hic *laserpitium*
herba nascitur; unde *Cyrenæ* appellantur *laserpitiferæ*. *Cyrenai* ad cœnam vocati
non solum veniebant ipsi; sed & alios secum adducebant. Inter *Cyrenas* & *Eg-*
ptum fuit opidum *Portus Menelai* dictum, in quo *Agefilaus* *Spartanorum* Rex
mortuus est. *Nep.* in ejus vita.

AFRICA MINOR.

Africa
Minoris
fines,
Tunetanum
regnum,
Cinyphus
fluv.
Triton fl.
Catada fl.
Bagradas fl.

II. Sequitur *Africa Minor* sive propriè dicta. Terminatur à
Septentrione *Africo* pelago, ab *Ortu* sinu magnæ *Syrtis*, à *Meridie* mon-
tium perpetuis jugis; quibus à *Libyæ* desertis & *Gætulis* discernitur:
ab *Occasu* *Tusca* amne. Continet hodie *Tunetanum* regnum. Fluvii in
ea clari, α *Cinyphus*, β *Triton*, *Tritonidem* paludem trahens: *Catada*,
ad *Carthaginem* se devolvens, & γ *Bagradas* omnium maximus ad *Uri-*
cam, ac δ *Tusca* terminus *Africæ Minoris*.

[a Cl.

[^o Cinyphus seu Cinyps fl. hodie Magra; è colle Gratiarum fluens inter Leptim Magnam, & Barathiam in Syrtim excurrit, perfunditq; Macaos, seu Macas, qui & Syrtides appellantur. Ad hunc fluvium sunt hircitantiæ magnitudinis, quantæ non alibi: Plin. & Triton apud Tacapen urbem, unde hodie Rio di Caps nominatur, mare subit. In illius fluminis insula Phila Minervam primum virginali habitu apparuisse fabulantur. γ Bagradas fl. hodie vulgò Megrada, Magrida, ac secundum alios Magiordech dictus, ex Ando monte ortus inter Uticam & Carthaginem mare subit. Ad hunc fl. Regulus ingentem serpentem catapultis interfecit, ejusq; exuvias 120. pedibus longas Romam misit. Gellius. δ Tusca hodie vulgò Guadilbarbar vocatur, ad Hipponem urbem in mare excurrit.]

Cinyphus
flav.

Triton fl.

Bagradas
fluv.

Tusca.

III. Populorum varia nomina. Clarissimi α Nasamones, extra Africam propriam etiam Cyrenaicæ & Marmaricæ contermini; quos antea Mesammones Græci appellaverunt, ab argumento loci, medios inter arenas sitos; & ab his sublatis β Pphylli, quorum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ut cujus odore vel fugarent vel sopirent eas: & supra Carthaginem Libyphænicos, iidem & Pæni, è Phœnice Tyro profecti, Duce Elisa sive Didone, quæ Carthaginem condidit. Urbium celeberrimæ, γ Leptis Magna, quæ & Neapolis, δ Abrotonum, ε Taphroe, ζ Capsa, η Thysdrus, θ Thapsus, ι Leptis Parva, κ Rhuspina, λ Adrumetum, μ Clupea, ν Tunes, ξ Uthina, & ο Carthago, Romæ æmula, terrarum cupida, opulentissima quondam totius Africæ, antequam Romani tribus bellis devictam deleverunt: π Utica Catonis, qui inde Uticensis, morte nobilis.

Nasamones

Pphylli.

Pæni.
Leptis M.
Abrotonū.
Taphroe.
Capsa.
Thysdrus.
Thapsus.
Leptis P.
Rhuspina.
Adrumetū.
Clupea.
Tunes.
Uthina.
Carthago.
Utica.
Nasamones.
Pphylli.

[α Nasamones gens Syrtica, navigiorum spoliis questuosa. Quippe obsident littora, & æstu destituta navigia notis sibi vadis occupant. Curt. β Pphylli Nasamonibus fuere finitimi, quum Auster eis omnia aquarum receptacula arefecisset, publico consilio adversus ventum istum fecerunt expeditionem, jure belli res repetitum: verum Auster spirans, arenis universos obruit; quibus extinctis Nasamones eorum terram obtinuerunt: Herod. Gell. Plinius tamen eos à Nasamonibus delectos esse tradit. Ælianus prodit, tam familiares Pphyllis fuisse Cerastras, ut morsus eorum sentirent nunquam; ac mederentur percussis. Idem jus illos obtinuisse in omnia serpentum genera tradit Plutarchus in Catone. Quum enim hic per Libya desertam iter faceret, & in summo periculo ob crebros serpentum ictus milites videret, à Pphyllis auxilium petiit, qui suis incantamentis ita fascinârunt serpentes, ut nulli deinceps nocere possent. Ex illorum familia quidam, Hexagon nomine, Roma in dolium serpentibus refertum conjectus, experimenti causâ, circummulcentibus linguis miraculum præbuit. Signum ejus familia erat verno tempore odoris virus, & sudor, quo non solum medicamen præsens afferebant; verum etiam saliva. Liberos Pphylli sevirissimis solebant obicere serpentibus ad uxorum pudicitiam experiendam; adulterino enim sanguine prognatos non fugiebant serpentes.

Ælia-

Leptis
magna.
Abrotonū.

Taphrœ,
Capſa.
Thyſdrus,
Thapſus,
Leptis
parva,
Rhufpina,
Adrumetū.
Clupea.
Hermæa
ſeu Mercu-
rii promont.
Tunis,

Goletta,
Uthina,
Carthago,

Utica,
Syrtēs.

Libyæ
deferta.
Troglody-
tæ.
Ater m.
Garama.
Debris,

Ælianus, Plinius, Silius, Cicero, Gellius. γ Leptis Magna, hodie Lebida & Lepede, paulum à litore diſtabat, ubi hodie conſpiciuntur urbis rudera. δ Abrotonum ea videtur eſſe urbs, quæ ad idem litus jacens, Leptique vicina, hodie vulgò appellatur Bnata. Ortelius tamen urbem hanc in mediterraneis ponit. ε Taphrœ, Taphra & Taphrura, hodie Afacus, ad Syrtim Minorem jacet. ζ Capſa in mediterraneis poſita ab Hercule traditur condita, munitiſſimalicet, à Mariotamen intercepta ac deleta eſt. Salluſt. η Thyſdrus, Tiſdrus, Tiſdrum ſeu Tusdrum in mediterraneis quoque fuit. θ Thapſus urbs maritima, inter Adrumetum & Ruſſas jacuit. ι Leptis Parva, & ipſa in litore haud longè ab Adrumeto poſita, ea putatur eſſe urbs, quæ hodie Africa appellatur. κ Rhufpina quoque maritima urbs ab Adrumeto ad Ortum ponitur. λ Adrumetum ad idem mare jacens, hodie vulgò vocatur Mahometa. μ Clupea ſeu Clypea, hodie Quipia, urbs maritima, ad Hermæam ſeu Mercurii jacens promontorium, à Siculis condita eſt. ſcorpiones ibi non vivunt. ν Tunes ſeu Tunis aliquando Regia ſedes, X I I. mill. paſſ. à Carthagine remota, hodie ambitum habet quinque milliarium. Haud longè ab eo loco Romani à Carthaginenſibus, Xantippo Lacedæmonio adjuvante, victi ſunt, ac M. Attilius Regulus captus in hoſtium venit poteſtatem. Ab urbe hac Tunetanum regnum appellationem habet. Ibi in cœniti-
bus utrinque litoribus gula ſpecie Golettam exſtruxit Carolus V. anno C. 1535. quæ à Turcis anno 1574. capta ac deſtructa eſt. & Uthina in mediterraneis ad Bagradam ponitur fluvium. ο Carthago habuit ſpeciem duplicis opidi, quaſi aliud alterum amplecteretur: cujus interior pars Byrſa dicebatur, exterior Magalia. Nepos in vita illuſtr. A Scipione deleta Julii Caſaris auſpiciis poſtea reſtaurata eſt. Ejus Episcopus CX XV. ſub ſe habebat Episcopos alios. Hodie ad exiguum vicum redacta urbs illa, ab hortulanis ſerè ſolis habitatur. Carthaginenſes fuere Tertullianus & Cyprianus. π Utica haud longè ab eo fuit loco, quo Bagradas fluvius mare ſubit, hodie nonnullis putatur eſſe Porto Farina; at aliis Biſerta. Cæterum Syrtēs ſunt ſinus maris vadofi & vorticofi, litoribus Africa vicini, à ſcæo traho, quoniam arenas congerunt, appellati.]

Libyæ deferta, Troglodytæ & Garamantes.

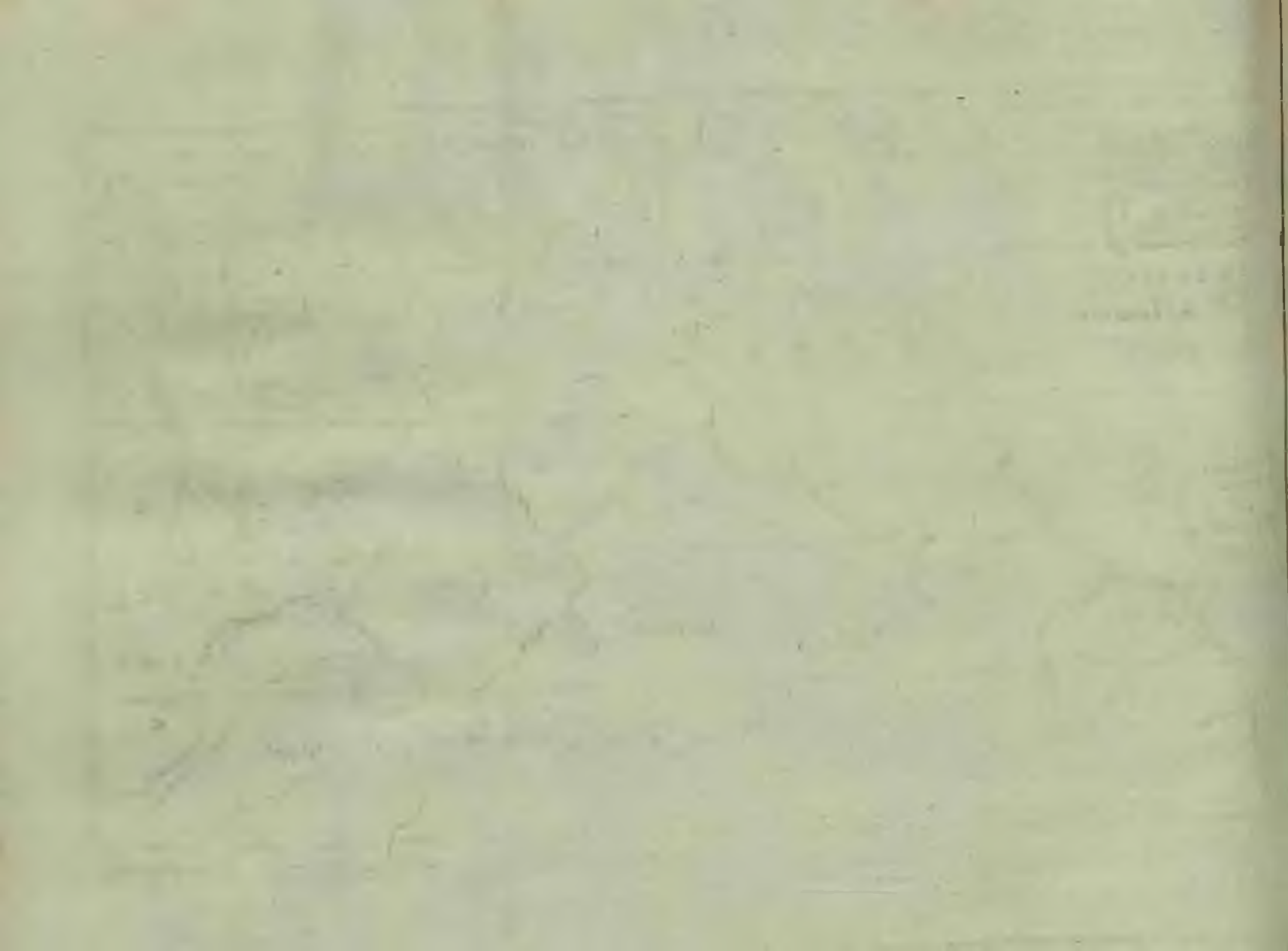
IV. Ab Africa Minoris tergo verſus Austrum Libyæ Deferta fuerunt; utraque α Troglodytæ, nunc Berdoa deſertum. Hoſtegit ab Austro β Ater mons, & tranſeum γ Garamantes populi clari, nunc Borno regnum. Caput gentis fuit δ Garama, quam hodieque eodem nomine exſtare tradunt. Debris inclyta affuſo fonte, cujus aquæ ex cœleſti quidem vertigine mutant qualitatem, at controverſa ſiderum diſciplina; quippe qui friget calore, calet frigore; à medio ſcilicet die ad noctem mediam aquis ferventibus, totidemque horis ad medium diem rigentibus. Cæterum & Troglodytas & Garamantas olim Romanorum arma ſuperaverunt.

MAURITANA
et
AFRICA PROPRIA
nunc
BARBARIA.

Oceanus
Atlantici
pars

Fortunata
Insula
Teneris

[^a Troglodytæ à subeundis cavernis, in quibus degunt, nomen acceperunt. Arist. Troglodytæ. Olim venationibus dediti, tantâ fuisse memorantur celeritate, ut ipsas feras cursu potuerint assequi. Vescabantur serpentibus, & mortuos efferebant lati. Multa myrrha apud illos esse traditur; Serpentes ibidem inveniri ajunt 20. cubitorum. In Troglodytis aliis ponitur Solis fons supra memoratus. β Ater mons in longum extenditur, ac uno latere ferè attingit Minorem Syrtim. γ Garamantes, à Garamante Apollinis filio, seu potius à Garamo fluvio ad quem incoluerunt, appellati sunt; apud hos nulla erant matrimonia; sed mulieres habebant communes. Dipsades serpentes maximi ibidem reperiuntur. δ Garama ad Garamam fluvium est. ε Debris quoque Garamantum urbs est; ubi fons interdum frigens, non-
tus fervens, Plinio & Solino testibus.]

CAP. V.

Numidia & Mauritania.

NUMIDIA.

I.

A Tusca amne usque ad α Ampsagam fluvium litori Africo prætenditur Numidia, Marfinissæ Regis nomine maximè clara, nunc Tremisenum regnum eodem porrigitur situ. Gens ipsa Numida, antè Nomades à Græcis appellati, à permutandis pabulis, mapalia sua plaustreis circumferentes, ut nunc Tattarorum fert mos. Fluviorum celeberrimus est β Rubricatus. Urbes quam plurimæ nobilesque; sed γ Cirtha eminens; Sittianorum, postquam Romani tenuère, colonia dicta: quondam Juba & Syphacis domus, cum foret opulentissima. Deinceps sequuntur δ Cullu, ε Ruscicada, ζ Bulla regia, η Tacatua, θ Hippo regius, ι Sicca, κ Tabrache: hanc quoque regionem debellatam in provinciam formam redegerunt Romani.

[α Ampsaga fl. hodie vulgò Suf Gemar, Numidiam à Mauritania Cæsariensi disteminans, in Numidicum sinum decurrit. β Rubricatus inter Hipponem Regium & Tabracham mare subit. Plinio videtur esse Armua; Orofio ac Diacono Arda-lio: hodie Ladog, Jadog, & Guadilbarbar à diversis appellatur. γ Cirtha ac Cirta nonnullis postea Constantina putatur dicta: at Cirtha haud longè aberat à mari, ad quam Jugurtha Atherbalem vicit, ac in opidum profugientem obsedit. Sallust. A Cirtha 30 millia passu versus Sitiphim fuit Milevum seu Milevis, anno Christi 402. concilium habitam, quod inde dictum Milevitanum, cui præfuit S. Augustinus. In eo damnati sunt errores Pelagii & Cælestii. δ Cullu seu Collops magnus, hodie Collo & Alcol, urbs maritima est apud Ampsage ostia sita, purpurâ olim celebris. ε Ruscicada hodie Stora, ad idem mare est haud longè
à Cul.

Bulla Regia.
Tacatua.
Hippo Regius.

Hippo
Diarrhytos.
Sicca.

Tabracha,

Zama.

Adrumetū,

à Cullu. ζ Bulla Regia Sicca Veneria vicina ad Rubricatum ponitur fluvium: hodie fertur dici Antra. » Tacatua inter Cullu & Hipponem Regium haud longè à Collope parvo in litore sita, hodie Suchaida vocari scribitur. β Hippo cognomine Regius, ad mare inter Aphrodisium & Tabracham jacens, hodie Bona vocatur. De hac urbe ita Silius: antiquis dilectus Regibus Hippon. Hippo nensi Episcopatui magnâ curâ, fide ac diligentia quum præfuisset Augustinus annos XL. diem obiit supremum anno ætatis LXXVI. cujus exstant operum Sacrorum tomi decem. At Hippo Diarrhytos inter Tabracham & Utricam ad idem erat mare in Africa Minore. ı Duæ fuerunt Siccæ, altera Syphacis quondam regia, ad duarum Mauritaniarum fines; & altera Sicca cognomento Veneria, cujus Ptolemaus in descriptione Africa Minoris meminit. In bello Jugurth. ejusdem mentionem quoque facit Sallustius. Hac Arnobii Rhetoris, qui Lætantii fuit præceptor, patria ad Rubricatum fl. erat. Ipsius Arnobii ac Lætantii quoque, exstant libri VII. valde eruditi contra gentes scripti. » Tabrachæ, seu Tabraca, urbs maritima Ortelio Tusca ostio ponitur vicina. In Numidia quoque fuit Zama, nunc Zamora, arx regni, quam Livius quoq. dierum itinere à Carthagine abesse ait. Ad hanc Hannibal, posteaquam ex Italiâ in Africam venerat, à Scipione victus est. Zarnam Metellus in bello cum Jugurtha frustra oppugnavit. Sallust. Adrumeto abest millia passuum trecenta, id est, milliaria Germ. 75. Quod iter Hannibal à Scipione victus & fugatus biduo & duabus noctibus confecit. Nepos in Hannib.]

MAVRITANIA.

Mauritania,
Maurusi.

Mauritanix
fines,

Mulucha
fluv.

Mauritania
Cæsariensis,

Sitidis,

II. Ultima ad Occasum est Mauritania, in qua præcipua gens Maurorum, unde nomen regioni. Hos Græci Maurusios dixerunt. Terminantur à Meridie Atlante Minori, quo submoventur à Gætulis: qui & ipsi postea, oppressis & extinctis Maurusiis, Mauritanix majorem partem occupârunt: ab Occasu est Oceanus Atlanticus; à Septentrione fretum Herculis & Mare Internum: ab Ortū primo Muluham habuit flumen, quod Mauros à Numidis discernebat; at quum ea Numidiæ pars, quæ est inter Ampsagam & Mulucham, Mauritanix adjiceretur, finis huic constitutus est Ampsaga. Continet hodie tria regna: Darense, Fezense & Maurocitanum. Dividebatur autem olim Malva flumine in Cæsariensem, quæ Numidiam contingit, & Tingitanam, quæ Oceano perfunditur. Regna fuere ad C. Cæsarem usque Imperatorem, qui in duas divisit provincias.

[Sitipha, Sitidis seu Sitiphis colonia in Mauritanis finibus hodie fere extincta est.]

CAESARIENSIS.

III. α Cæsariensis provincia, quam nunc totam Dararegnum obli-

obsidet, antea *Bocchi* regnum appellata fuit. Partem tamen inter β Malvam & Mulucham γ *Massafyliorum* gens tenuit. Caput provinciae δ *Julia Cæsarea*, aliquando ignobilis, cum *Joleisset*; postea quia *Jubæ* regia, illustris facta. Reliqua opida sunt ϵ *Cartenna*, ζ *Saldæ*, η *Opidum novum*, θ *Rufazus*, ι *Ruscium*, κ *Rusconia*, λ *Tipasa*, μ *Tubusuptus* & ν *Tucca*, impositum mari ac flumini *Ampsagæ*.

[α *Mauritania Cæsariensis* ab Occasu habet *Tingitanam*; à Septentrione *Mare Internum* ad *Ampsagam* usq. fluvium; ab Ortum *Africam Propriam*; à Meridie *Libycos montes* & *Gatuliam*. ϵ *Malva* fl. hodie *Muluya*, *Tingitanam* à *Cæsariensi* determinat. γ *Massafyliorum* gens bellis extenuata, ac demum extincta est. *Plin.* δ *Jol* à *Jubæ* Rege traditur condita, ac postea alterum nomen à *Cæsare* habuit. Nonnulli eam hodie *Algiers* vocari volunt. ϵ *Cartenna* ad *Cartenni* fl. ostium, hodie ea putatur esse urbs, qua vulgò *Mostagan* vocatur. ζ *Saldæ* urbs maritima, inter *Juliam Cæsaream* & *Cultu* sita, hodie vulgò *Bugia* appellatur. η *Opidum Novum* in mediterraneis est, hodie *Mezuna* putatur. θ *Rufazus* in litore inter *Ruscium* & *Saldas* posita est. ι *Ruscium*, *Ptolemæo* *Rhusuccoræ*, inter *Rusconiam* & *Rufazum* est. κ *Rusconia*, *Ruscinona* & *Rustonum*, urbs maritima est. λ *Tipasa* à *Julia Cæsarea* ad Ortum est. μ *Tubusuptus* *Saldis* proxima fuit. ν *Tucca* apud *Ampsagam* ponitur ostia.

TINGITANA.

IV. α *Tingitana* provincia, quam nunc duo regna *Fex* & *Mavocco* occupant, ab urbe *Tingi*, quæ nunc vulgò *Tanger*, cognomen accepit, antè *Bogudiana* dicta à Rege *Bogud*. Opida in ea, β *Tingi* modo dictum, caput provinciae, ab *Antæo* conditum; *Julia Constantia*, δ *Zilis*, ϵ *Volubilis* γ & *Lixus*, vel fabulosissimè ab antiquis narrata. Ibi quippe *Regia Antæi*, certamenque cum *Hercule*, & η *Hesperidum horti*.

[α *Mauritania Tingitana* ab Occasu habet mare *Atlanticum*; à Septentrione fretum *Herculeum* & *Ibericum* usque ad *Malva* fluminis ostia; ab Ortum *Mauritaniam Cæsariensem*; à Meridie *Gatuliam* & *Lybiam Interiorem*. β *Tingis* ad fretum *Herculeum* à *Cananitis*, quos *Josua* ejecit, putatur condita. γ *Julia Campestris* in mediterraneis ponitur, hodie *Banituède* dicta. δ *Zilis* seu *Zilia*, hodie *Arzila*, inter *Tingim* & *Lixum* sita est. ϵ *Volubilis*, nunc *Fessa* seu *Feza*, regia intus est. ζ *Lixus* in litore maris *Atlantici* posita *CXII* mill. pass. ab *Hercule* absit freto. Hodie arx est cum portu, vulgò *Larach*, & secundum alios *Arays* dicta. Fluvius quoq. olim *Lixus* appellatus, qui hodie *Lasso* ac aliis *F. di Larach*. η *Hesperidum horti* alii in *Cyrenaica*, hand longè à *Barce*

Julia Cæsarea,
Cartenna,
Saldæ,
Opidum novum,
Rufazus,
Ruscium,
Rusconia,
Tipasa,
Tubusuptus,
Tucca,
Mauritaniam Cæsariensis fines,
Malva fl.
Massafylii,
Julia Cæsarea,
Cartenna,
Saldæ,
Opidum novum,
Rufazus,
Ruscium,
Rusconia,
Tipasa,
Tubusuptus,
Tucca,
Mauritaniam,
Tingitana,
Tingi,
Bogudiana,
Julia Constantia,
Zilis,
Volubilis,
Lixus,
Antæi regia,
Hesperidum horti,
Mauritaniam,
Tingitanae fines,
Tingis,
Julia Campestris,
Zilis,
Volubilis,
Lixus op. & fluv.,
Hesperidum horti,

Atlas mi-
nor.
Abyla.
Calpe.
Herculis
columna,

ce urbe, ponunt. Caterùm in hac ipsa Mauritania est Atlas Minor mons; Abyla
Herculis columna, ac è regione altera Calpe; quæ tamen verius rupes sunt, seu
montes.]

CAP. VI.

Gætuli, Atlas mons, Libya Interior & Aethiopia.

GAETVLI.

I.

Gætuli.

Lempra.

Biledulge-
sit.

Targa.

Gætulia,

A Tergo Mauritaniarum Africaeque Minoris a Gætulorum gens, &
ipsa quoque Romanorum armis debellata, longè latèque inco-
luit; quippe quæ hodie occupat quicquid terrarum à Lempta opi-
do ad Oceanum usque, spatio mill. Germanicorum ccccl. protenditur.
Hoc spatio nunc est Biledulgerit provinciæ major pars, ubi Targa re-
gnum, & quatuor deserti, Lempta, Zuenxiga, Zanhaga, Hair.

[Gætulia inter utramq; Mauritaniam, Africam Minorem & Oceanum Occiden-
talem posita est. Gætuli, sicut & Libya incolæ, primi habentur, qui in Africa
confederunt. At Gætuli olim carne vesciebantur crudâ, manebantq; quibuscunq;
locis eos nox oppresisset, bestiarum more ferè viventes. Jugurtha tamen eos ad bel-
lum instruxit, ac adversus Marium produxit.]

Atlas mons.

II. Gætulos à Meridie claudit mons Atlas, totius Africae vel fabu-
losissimus. E mediis hunc arenis in coelum usque attolli prodiderunt
celebrati auctores, asperum, squalentem, qua vergat ad litora Ocea-
ni, cui cognomen imposuit, eundem opacum nemorosumque, & sca-
tebris fontium riguum; quæ spectat Africam, fructibus omnium ge-
nerum sponte ita subnascentibus, ut nunquam satietas voluptatibus
desit. Incolarum neminem interdum cerni: filere omnia haud alio quàm
solitudinum horrore. Eundemque noctibus micare crebris ignibus,
Ægipanum Satyrorumque lasciviâ impleri, tibiæ ac fistulæ cantu,
tympanorumque & cymbalorum sonitu strepere.

LIBYA INTERIOR.

Libya in-
terior.Libya in-
terior.Niger lac⁹.

Niger fl.

Boruo

lacus,

III. Ultra Atlantem a Libya est Interior ad ß Nigrum usque flu-
men, vastarum solitudinum, nunc desertum Sarra dicta.

[a Libya hac Interior dicta est, quoniam intus & in mediterraneis est; ad discrimen
alterius Libya, quæ mare Lybicum, Egyptumque attingens, Exterior vocatur.
ß In Medra Nigritarum regione est Niger lacus, ex quo ipse fluvius Niger pro-
surgens, aliquo spatio confecto, lacum qui Borno vocatur, efficit; inde Canoe re-
gnum]

gnum petens, Guarda lacum, qui ibidem est, transiit; ac demum ad Tombutu, Guarda in plures, quibus in mare devolvitur, alveos dividitur; ex illis iste ad Senegam decurrens, Rio de Senega vocatur; ac alter, qui versus Gualaram fluit, Rio S. Ivan. Niger igitur fluvius spacium DCCCL. milliaria conficit Germanica antè, quam mare subeat. Sicuti Nilus, ita quoque iste certis anni temporibus exundat, vicinosq. fecundat agros.]

ÆTHIOPIA.

IV. Jam verò quicquid ultra Nigrum flumen est & Ægyptum, Æthiopia, versus utrumque mare Atlanticum Rubrumque, Æthiopes tenuerunt, gens omnium Asiæ terræ amplissima, extra Africam à vetustissimis Geographorum posita. Ab Æthiope Vulcani filio cognominati; vel ut alii, ab nigro vultus corporisq. colore; ἀῖθρο quippe significat nigrum.

TROGLODYTICA.

V. Divisa fuit Æthiopia in varia Æthiopum genera; quorum Ptolemæus innumera tradit nomina. At clarissimi omnium fuere a Nigrita, à Nigro flumine dicti; & Nubiorum gens magna, unde hodieque vastissima regio dicitur Nubia. Ea autem Æthiopiæ pars, quæ Nilo utrimque adjacet, Æthiopia dicitur sub Ægypto; atque in ea ad Nili paludes seu lacus Cinnamomifera regio. At totum sinus Arabici lævum latus Arabes tenuere β Troglodyta, unde regio ipsa Troglodytica.

[Nigrita, à Ptolemao in Interiori collocantur Libya. Regio illorum à Sarra versus Meridiem jacens à Meroë insula usq. ad mare Atlanticum & promontorium viride porrigitur, quo loco Niger fl. in mare excurrit, continens longitudinem DCCC. miliarium Germ. habetq., quod infra dicitur, XIX. Regna. β Troglodytas Arabum esse partem atq. consanguineos, ex Josepho patet, qui tradit Abrahami filios ex Ætura Troglodyticam occupasse. Raderus censet eos hodie appellari Abissinos, & regnum Barnagas appellare indigenas. Troglodytas verò ita dictos docet Aristoteles à subeundis cavernis, in quibus degant. Defunctos illi suos ita sepeliant. Mortui pedibus cervicem alligant virgis paliurinis. Deinde cadaver in editiori loco positum lapidibus ridentes obruunt, impositoque supra saxorum acervum cornu abeunt. Bella gerunt pabuli gratiâ; invalidis, ob senium armenta sequiguttur bovis cauda adstringunt, ac ita eos interimunt. Qui morientem a sequiguttur bovis cauda adstringunt, admonitum tamen antea, interficiunt: tem differt, licet nolentem eodem modo, admonitum tamen antea, interficiunt: Idque habetur beneficii loco. Morbo correptos incurabili simili afficiunt morte. Maximum arbitrantur malorum, ab eo vitam diligi, qui nequeat aliquid agere dignum vitâ. Nullus ibi habendi amor: à divitiis, paupertate se abdicarunt voluntaria. Tantum lapide uno gloriantur, quem Hexecontalithon vocant, tam diversis notis sparsum, ut sexaginta gemmarum colores in parvo ejus orbiculo deprehendantur. Ignari sermonis strident potius quàm loquuntur. Carnibus vivunt ser-

Nigrita,
Nubii,
Æthiopia
sub Ægypto
Cinnamomifera
regio.
Troglodytica.
Nigrita.

Troglodyta.

pentum. Tanta verò pernecitate pollent, ut feras, quas agitant, ipsi cursibus persequantur. Plin. Solinus. Herod. Aristoteles lib. 8. Hist. Animal. cap. 12. Pygmæos facit Trogodytas, eosq; ad paludes, ex quibus Nilus profluit, collocat, quo loco cum gruibus illi pugnent, equos habentes pufillos.]

CAP. VII.

De incolis universæ Africæ, novæque ejus descriptione;
ac primum de Aegypto.

I.

Ægypti incolæ varii.

Quinam mortales Aegyptum antiquitus incoluerint, antè dictum est. Reliqua Africæ versus Occasum mari adjacentia tenuerunt populi commemorati. Advenæ autem primi fucrc *Phænici* coloni, aliique ex Asia atque Aegypto profecti. Postea paruit *Romanis*; mox *Græcis Imperatoribus* totum hoc terrarum spatium. Deinde *Vandalis*, *Saracenis*, *Arabibus*. Nunc partem tenet *Turca*, partem *Serifus*, quem vocant; partem reges alii, partem denique *Hispaniarum Rex*. At *Æthiopes* à suo solo neque recesserunt, neque in id alios colonos receperunt; id longinquitas effecit regionis, immensæque intercedentium desertorum vastitates. Sed enarratâ Africæ antiquitate, res postulat, ut novam etiam ejus descriptionem subjiciamus. Dividitur nunc universa in septem potissimum partes sive regiones, quarum nomina sunt hæc: *Ægyptus*, *Barbaria*, *Biledulgerid*, *Sarra* desertum, *Nigrite*, *Æthiopia Interior*, sive Superior, quod *Abissinorum Imperium*, & *Æthiopia Exterior* sive Inferior.

Ægypti novæ Divisio.

ÆGYPTVS.

Ægyptus, Cairum s. Alcair,

II. *Ægypti* (quam α *Turca* obtinet) caput nunc est β *Cairum*, vulgò *Alcair*, Chaldæis *Alchabyr*, urbs magnitudine stupenda, Emporium celeberrimum, Circassiorum Aegypti Sultanorum quondam regia. Prope est *Materea*, hortus balsami fruticibus confitus, quod uni terræ Judææ quondam concessum, hodie nisi in hoc loco, nusquam colitur. Ultra Nilum *Pyramides* visuntur stupendæ altitudinis, ut ante memoravimus. γ Secunda claritate à Cairo est *Alexandria*, splendida quondam atque opulentissima civitas, nunc crebris bellis destructa atque concisa, celeberrimum Christianis mercatoribus præbet emporium. Nobile exinde est cum arce opidum *Raschitt*, quod Europæi *Rosettam* vocant. δ *Damiata*, olim *Pelusium*, Ptolemæi Geographi incunabilis insigne est.

Pyramides, Alexandria,

Rosetta, Damiata,

[^a Turcarum Rex Selymus Ægyptum occupavit anno Ch. 1516. β Cairum, olim Babyloniam Ægypti, totius Africae urbs habetur maxima. Tanta ibi perhibetur esse hominum multitudo, ut omnes ferè lingua ac scriptura ibi reperiantur. γ A. Alexandria, esse hominum multitudo, ut omnes ferè lingua ac scriptura ibi reperiantur. δ Portum ad Damiatam catenâ ferreâ praelusum ac munitum Harlemensis navis, quæ in Christianorum erat classe, disruptâ catenâ illa, aperuit, Anno C. 1219.]

Cairum

Alexandria,

Damiat.

CAP. VIII.

Barbaria.

I.

Ægypto continuatur nobilissima totius Africae regio a Barbaria; in sex partes divisa; quarum una est provincia Barcana; quinque reliquæ sunt regna, Tuncetanum, Tremisenum, Fessanum, Maurocanum & Darense.

[^a Ingens illa Africa pars ab Europæis appellatur Barbaria; fortè quòd eam incolunt homines moribus & linguis verè Barbari. Ab Ortu habet Tripolitanam, à Septentrione Mare Internum; ab Occasu Mare Atlanticum; à Meridie Gatuliam, Atlantem montem. Libyam Internam & Æthiopiam sub Ægypto. Ejus longitudo est DCLXX. miliarium, ac latitudo CLXXX. Alii tamen eam Africa partem tantum vocant Barbariam, quæ ad regnum Tuncetanum pertinet.]

Barbariæ

limites & magnitudo.

BARCANAE REGIO.

Barcanæ regio.

II. Inter Ægyptum & Tuncetanum regnum litori prætenditur Barcana regio, à Barce antiqua urbe cognominata, soli asperitate pariter ac siccitate sterilis.

Barce prom. & urbs.

[Barce mons & promontorium ad Ptolemaidem est; ipsaq. urbs Ptolemæis, Plinio teste, prius dicta est Barce; unde Barcæi. Ad Barcen Ptolemæus Hesperidum Hortos ponit.]

Hesperidæ Horti.

REGNUM TUNETANVM.

III. a Tuncetanum regnum veterem Africam Minorem fermè totam occupat. Caput est β Tuncetum, sive Tunisa, vulgò Tunisi; insignis, vetus ac satis ampla urbs, quæ ex Carthaginis ruinis crevit; emporium Venetis & Genuensibus, aliisque mercatoribus celebre. Secunda est Tripolis nova, quæ Tripolis Barbariæ dicitur, ad differentiam γ Tripolis Syriæ: emporium ab Europæis mercatoribus celeberrimum. Bona etiam, quæ olim Hipponum, D. Augustini Episcopatu nota, nunc

Regnum Tuncetanum.

Tripolis Barbariæ.

Bona,

Constantina.

nunc emporium haud postremum. Intus verò est & Constantina Romanarum antiquitatum reliquiis conspicua.

Tunecanum regnum.

Tunetum.

Tripolis.

Constantina.

[^a Tunecanum regnum in quatuor dividitur provincias: Constantinam, Tunecanam, Tripolitanam & Cebensem. Constantia à Constantina urbe appellationem habet; sicut Tunetana, à Tuneto. Tripolitana, nunc Gareldare, nomen habere traditur à tribus civitatibus, Taphris nunc Vaces; Oca; & Leptimagna, quam nonnulli hodie Tripolin putant, ac alii Lebidad. Cebensis regio quondam erat Carthagenensium; sed ad Interiorem pertinet Libyam. & Tunetum, olim Tunes, à Barbarossa Archipirata, qui ad stipendia Turcica attractus fuerat, interceptum, & sub Turcarum potestatem est subactum, ejecto Muleasse Rege, qui ad Carolum V. confugit; quod contigit anno C. 1534. At sequenti statim anno à Carolo Muleasses hic in regnum reductus est; qui tamen à filio suo regno pulsus, oculis etiam per summum scelus erutis, Augustam ad Comitiam confugit, anno Ch. 1549. Joh. Austriacus Tunetum recipit anno 1574. Goletumque munit: Sed Turca, ejectis Hispanis Goletum Tunetumque statim recuperat. & Tripolis, hac Turcis adempta est anno C. 1551. Verum Sinam Bassa eandem prod'ione eodem anno recepit. & Constantina, quondam regia civitas, primogenito Regis Tunetani olim dabatur; at nunc in Turcarum est potestate.]

REGNUM TREMISENVUM.

Tremisenum regnum. Algier.

IV. Caput regni à Tremiseni est Tremisen, amplissima quondam, bellis gravissimis postea tenuata. In litore est & Algier, emporium satis nobile, ac piratica infame, Christianis mancipiis refertissimum; urbs ipsa mœnibus, arcibus ac tormentis bellicis adeo munita, ut inexpugnabilis credatur.

Tremiseni regnum. Algier.

[^a Tremisenum seu Teleusinum regnum nomen habet à Tremisena urbe quondam ampla, nunc penè collapsa; quæ Nigro Tinassa, Marmol. Timici. Plereque tabula urbem illam in mediterraneis collocant. Ptolemaeus quoque Tinassam à litore remotiorem facit. Sed Emmanuel de Airanda refert Tremisenam urbem ad litus esse positam in regni Tremiseni finibus. Eo usque sese extendit Turcarum Imperatoris dominium. In hoc regno Hispani tenent Mazaquibir & Oran. quam Petrus Navarraus anno 1509. expugnavit. & Algier, etiam Geiser dicta, inter duo promontoria, vulgo Capo Caxines & Capo Montafusio jacens. Ferdinandus Catholicus castello in Pinno insula s. rupe posito eam coegit sibi tributum dare. Sed à Barbarossa anno 1515. liberata est. Paulus Jovius contendit hanc urbem olim fuisse regiam sedem Jubæ regis, appellatamque Cæsaream Juliam. Verum Joh. Leo ipse Afer in descriptione Africæ tradit, eam antea appellatam fuisse Melsanam, neque antiquam esse urbem. Hodie omnium urbium, quæ in isto sunt Africa litore, opulentissima & potentissima est. Eo loco videtur sita, quo olim Salda Anno 1541. Carolus V. Imperator expeditionem in Africam suscipiens, ad prom. quod hodie vulgo Cabo de Tenes. vicino opido Tenes appellatur, naufragio factò, infelici eventu, perpetuis tempestatibus actus, in Hispaniam rediit. Ad idem litus est opidum

*dum Gigiari, quod Galli interceperant anno 1664. sed à Barbaris eodem anno eje-
Eti sunt.]*

Fessanum, Mare Atlanticum & Atlantem montem jacens, appellationem habet à regia Mauroco. β Maurocum seu Marocum ad Tensistum fl. situm nonnulli Bochin faciunt. Restaurata est hac urbs à Serisso, multisq. palatiis aucta. Ibi quoque florent studia Grammatica, Poëtica, Astrologia & Legum istius gentis. Eò studiorum gratia confluunt ex universa Barbaria. Hic sedem habet Seriphus, qui sese Imperatorem Marocci appellat. Regni hujus provincia numerantur Ducala, Hascora, Tedele, Hea, Sufa, Sabara, Guzola, & territorium Maxonense. In Sufa est Messa ad mare & promontorium Nonium: in Ducala est Cantinum promontorium. Caterum anno hujus seculi nostri XII. Marocci Rex à mago quodam victus regnoque pulsus est.]

DARENSE REGNUM.

Darense
regnum
Dara.

Melilla,

Dara.

VII. Intus Maurocano, Fessano ac Tremiseno regnis confine est regnum Darense amplissimum, olim Casariensis Mauritania dictum. Caput est α Dara, unde regioni nomen, tenuibus, ut totum regnum, atque egenis incolis habitata. Melilla ad Mare Internum conspicua urbs Hispano paret.

[α Dara ad fluvium cognominem est: Bocchus Rex Gatuliam quoque tenens, hic imperavit.]

CAP. IX.

Biledulgerit, Sarra desertum, Nigrita, Abissini.

I.

Biledulge-
rit,

Lempta,
Hair,
Zuenziga,
Ziz,
Zanhaga,
Tegazza.

Targa,

Berdoa,
Gaoga.

A Tergo dictarum regionum est Biledulgerit regio, longissimo tractu ab Aegypti confinibus ad Occanum Atlanticum porrecta. Nomen ei à dactylorum proventu inditum. Desertum in ea sunt, α Lempta, β Hair, γ Zuenziga, δ Zanhaga à singulis opidis cognominibus appellata. Regna ε Targa, ζ Berdoa & Gaoga, itidem ab opidis dicta.

[α Lemptæ incola latrones sunt. β Hair sub Tropico Cancrī jacet, γ Zuenziga isti versus Septentrionem finitima regio in medio arenarum lacum habet. δ Zanhaga maris Atlantici litus attingit, ac in eo à Badagor usque ad promontorium, quod vulgò appellatur C. Blanco, porrigitur. Ejus incola os nunquam detegunt, nisi cibi sumendi gratiā. Ad Zanhagam pertinet Tegazza regio, in qua sal candidus ex terra cavernis erutus, Tombutum per camelos deportatur. Mercatores Fessani per deserta ista Tombutum, proficiscentes aquam secum in utribus ferunt; sæpè enim in quinquaginta & plurium miliarium itinere nulli reperiuntur fontes; quibus uti queant iter facientes. In tabulis notantur Aza had & Araoan putei. ε Targa regnum inter Zuenzigam, Hair & Lemptam interjacet; ipsa urbs Targa sub Tropico Cancrī ferè posita ad lacum sita est. Regnum hoc aere gaudet temperato, & pascuis latis. ζ Berdoa regnum inter Lemptam & Gaogam sub Cancrī Tropico est. η Gaoga à Berdoa versus Ortum

ac Nilum se extendit; regnum satis amplum est, incolas habens omnino rudes, qui nudi incedunt.]

SARRA desertum.

II. Continuatur huic regioni versus Meridiem a Sarra desertum, Sarra desertum, cuius longitudo à regno Gaoga ad regnum Gualata extenditur.

[a Sarra significat desertum; est enim regio illa satis deserta ac parum culta, continetq. maximam partem Libya Interioris, à Numidia versus Austrum jacens, inter Biledulgerid, Nigrum fluv. Borno & Gualata.]

NIGRITAE.

III. Inde Nigritarum ampla est regio, ad utramque Nigri amnis Nigritarum ripam: longitudo ejus porrigitur à Nilo & Meroë Insula, usque ad Nigri ostia & Oceanum. Regna in ea sunt hæc, ab urbibus denominata: Regna, a Gualata, β Hoden, γ Genehoa, δ Senega, ε Tombutu, ζ Melli, Bitonin, η Guinea, θ Temian, θ Dauma, ι Cano, κ Cassena, λ Benin, μ Zanzara, ν Guangara, ξ Borno, ο Nubia, π Biafra, ς Medra.

[a Gualata regnum in partibus Africa occidentalibus est, regio auri ditissima; terminos habet Azzaueghos, qui sub pellibus vivunt. β Hoden à Gualata versus Meridiem est. γ Genahoa à promontorio Blanco ad Senegam fl. extenditur. Tractus vero iste ad mare vulgò nautis vocatur Costa de Anderotte; ubi Castellum Arguin, & in medio regionis Canuja. δ Quæ Nigri fl. continetur ostiis regia, Senega appellatur; ibi promontorium Viride; nunc Capo Verde. Color maris, quod est inter hoc promontorium & Hesperides seu Insulas Salis, viridis apparet, qui tamen ipsius non est, sed herbe cujusdam exiguorum filiorum, similia nasturtio aquatico. Belgæ vocant Klein Petersilie/ Lusitani Sargasso. Hujus herbe folia implicata, sibi adeo dense, & continuo tractu incumbunt Oceano hujus loci, ut ipsa aqua egre conspiciatur, & nautæ eminus Oceanum hunc cernentes putent Insulam & terras virides esse; neque penetrare possunt per herbe hujus triticas, nisi mediocri saltem vento adjuventur. Baccas herba fert parvas non absimiles nostris ribesibus, sed inspidus & inanes intus. Ex Oceani fundo herbas istas exsurgere non est verisimile: quoniam magna ibidem est maris profunditas. Varen. Geogr. Gen. P. Abf. l. 1. c. 13. prop. 16. Sed Niger fl. herbas illas secum devolvere videtur. ε In Tombutu seu Tombuto Rex inter potentissimos habetur, qui tria millia equitum, & complures pedites quotidie habet circa se expeditos, eiq. alii Reges parent. ζ Melli metropolis sexies mille dicitur habere domos ac familias. In- cola utuntur cochleis moneta loco. η Guinea præcipuum Nigritarum regnum est, incolis Ginni dictum; auro, oriza, pecoribus ac similibus abundans. Sub dio aut in casis degunt, nullas Moneta loco incolæ utuntur auro non signato. habentes urbes. Promontorium ejus sive mons, ad mare Sierra Leona, id est, rupes Leonis, vocatur; unde fremitus ac veluti tonitrua audiuntur. Portugallenses ibi castellum Minam exstruxerunt. In maris litore aurea reperitur arena, unde

Gualata.
Hoden.
Genahoa.
Costa de
Anderotte.
Arguin.
Canuja.
Senega.
Prom.
Viride.

Tombutu.

Sierra.
Leona.
Mina seu
opidum.

S. Georgii.

Dauma.

Cano.

Guarda

lacus.

Agades

regio.

Cassena.

Benin.

Zanfara.

Guangara.

Borno.

Borno lac^o.

Chelonides

paludes.

Nubia.

Biafra.

unde tractus iste Belgis dicitur goud fuste/ id est, Aureum Litus; ad quod Capo Corso; ipsaq; Guinea Aurea. Sunt verò incolæ luxuriosi. Furtum in peregrinos commissum capitali punitur pœna. In corporibus eorum immensa longitudinis nascuntur vermes, quos apprehensos per cutim extrahunt. Caterum in illo Africa litore regna, Regumq; Sedes memorantur, Fetu, Sabou, Fantain, Accara, Ardra. ^θ Dauma regnum Guinea versus Septentrionem conterminum est. ^ι Cano regnum huic iterum ad Septentrionem adjacet: in eo est lacus Guarda. Rex hic tributum pendit Regi in Tombutu. ^α Cano versus Occasum est Agades regio cum urbe cognomine; in qua magna colligitur manna copia. Et hac regio tributaria est Regi in Tombutu. ^κ Cassena à Cano versus Ortum jacet. ^λ Benin, Guinea ad Ortum objacens à Meridie habet mare, cujus litus hic vulgò Belgis appellatur Rust van Benin. Rex illius à subditis adoratur ac pro Deo coli dicitur, sed magis civili cultu. ^μ Zanfara desertum & regnum à Benin versus Septentrionem est. ^ν Guangara ad Septentrionem objacet regno Zanfara: ad urbem Guangaram magna invenitur auri copia. Regi ejus quotidie apparent DC. millia sagittariorum, & 500. equites. ^ξ Borno regnum id esse videtur, quod olim incoluerunt Garamantes, unde opidi & fluvio nomen, qui hodieque Garama vocatur, reliquum esse censetur. Garamantum Regem olim ducenti canes ab exilio reduxerunt, preliati adversus resistentes: Solinus c. 25. Regnum illud hodie longitudinem habere traditur CC. milliarium Germ. Lacus Borno, & Chelonides paludes in eo sunt. ^ο Nubia ad Nilum usq; per 225. miliaria German. extenditur. Ejus incolæ quondam fuerunt Christiani: hodie verò adorant Solem, Lunam, Stellas, ipsamque Terram, quippe qua fruges proferat. ^π Biafra regno Benin objacet ad Ortum; sicut ^ρ Medra inde ulterius Biafra, in quo Niger lacus.]

Aethiopia Interior, quæ est Abissinorum.

Æthiopia
Interior,
quæ est A-
bissinorum.

Æthiopiæ
termini &
magnitudo.

IV. Interiori a Æthiopia imperat Abissinorum Rex qui Presbyter sive Pretiosus Joannes, vulgò Prete Gianni, vocatur, magno, recepto tamen errore; cum is quondam in Asiæ, ut relatum est, regno Tenduc regnaverit. Abasenos populos recenset Stephanus in Arabia; unde verisimile est, eos in Africam trajecto sinu Arabico commigrasse. Aut sanè in ipsa Africa fuerunt ad sinistram Arabici sinus latus, ubi Arabiam Troglodyticam suprà memoravimus. Hæc quippe nunc sub Abissinorum Imperio est. Alii tamen ab Arabico vocabulo Elhabaschi (sic enim Mauri Principem Abissinorum appellant) vulgò factum opinantur Abassi, ac deinde Abasseni: quod denique commutatione vocalium in Abissinorum nomen evasit. Clauditur regnum ab Ortum Arabico sinu & regionibus Ajana ac Zangebara, à Meridie Monomotapa; ab Occasu Congo & Medar regnis; à Septentrione Nubia & Ægypto. Longum est ab Ægypto ad Monomotapa usque mill. 15 LXXX. Latum inter fauces Arabici sinus & Nigrum fluvium mill. cccc i.

[*a* Æthiopia duplex est, Superior seu Interior quæ Abissinorum est: & Inferior seu Exterior, quæ à Superiori per montes Luna ex parte distinguitur.]

Æthiopia
Superior &
Inferior.

V. Dividitur in compluria regna sive provincias: quarum nomina sunt, *a* Dasila, *β* Barnagasso, *γ* Dangali, *δ* Dobas, *ε* Trigemahon, *ζ* Ambiancantiva, *η* Vangue, *θ* Bagamidri, *ι* Beleguanze, *κ* Angote, *λ* Balli, *μ* Fatigar, *ν* Olabi, *ξ* Baru, *ο* Gemen, *π* Fungi, *ε* Tirut, *σ* Esabela, *τ* Malemba. Urbes in universo Imperio paucae sunt: vicis plurimum habitatur, domibus ex creta & stramine constructis. Rex ipse (qui albo esse colore fertur) sub tentoriis degit, quorum sex millia eum sequuntur. Amara arx est munitissima, in monte *υ* Amara condita; in qua regis filii sub validissimo praesidio educantur, donec patre defuncto heres producat.

Divisio in
varia regna,

Amara m.
Bello.
Dasila.
Gansila.
Barnagasso.
Barva urbs.
Coloa.

[*a* Bello regnum ad dextras Nili ripas est, ad quod ab aliis referuntur Dasila & Gansila. *β* Barnagasso regnum sinu Arabico & Nilo clauditur; in cuius prima-ria urbe Barva, Ptolemai Coloa, Regis degit vicarius, qui Dasilam & Gansila urbes & regiones ad Nilum, Mercen quoque sive Guequerren ins. tenet; & tributum Abissinorum Imperatori non solum pendit, sed etiam praefecto Turcico, qui in urbe Suaquen, ad sinum Arabicum residet. *γ* Dangali regnum ad sinum Arabicum pertingens tenent Mahumedani, infensissimi Abissinorum hostes. *δ* Huic vicinum est Dobas regnum; in quo nemini licet uxorem ducere, nisi qui XII. Christianos occiderit. *ε* Trigemahon qui possidet, Abissinorum Regi tributum pendit, sub ejusdem regimine quoque est Tigras regnum inter sinistras Nili ripas & Nigrum lacum; in quo Cassuma regia Austri ponitur; Ptolemao Auxuma. Alii tamen Reginam illam ex Meroe insula venisse ajunt. *ζ* Ambiancantiva ad idem Nili latus est, Tigras regno versus Septentrionem obiacens. *η* Vangue ad idem Nili latus est, Bagamidri ad aliter regnum verò Tigras regno ad Austrum conterminum est. *θ* Bagamidri ad aliter regnum Nili latus e regione Ambiancantiva ponitur, argenti fodinis dives. *ι* Beleguanze Bagamidri regno versus Ortum obtenditur. *κ* Angote ad Tagazam fluv. qui Ptolemao Astahoras, jacet. Ejus incola spatio 24. horarum semel tantum saturantur, idq. noctu: loco pecunia utuntur globulis ex ferro & sale fossili. *λ* Balli regnum inde versus Ortum est. *μ* Fatigar a regno Angote versus Ortum jacens lacum habet, qui ambitu suo 3. milliaria continet German. *ν* Olabi verò regno Fatigar ad Occasum ponitur. *ξ* Baru regnum Fatigar habet ad Septentrionem. *ο* Gemen ultra Aequatorem, ad paludis Nili Orientalis latus, quod Ortum respicit, extenditur. *π* Fungi regnum inter utrumque Nili lacum est. Huic regio finitimi sunt Cafates Christianorum hostes. Huc etiam à nonnullis collocantur Amazones. *ρ* Tirut sub montibus Luna est, sicut & *σ* Esabela. *τ* Malemba quoq. montibus Luna adjacet, at versus Occasum, *υ* Amara mons sub Aequatore est. Regna & provincia praeterea in hac Æthiopia memorantur Ambiancantiva, Zet, Bagametro, Gojame, Xoa, Damut, ubi magna effoditur auri copia: Zet, Bagametro, Gojame, Nova Quara. Caterum sunt Abissini ratione Religionis Jacobitæ; neque Con-
cilii Chalcedonensis, quod Jacobi Syri Eutychiani haeresin damnavit, in Liturgiis

Suaquen.
Dangali.
Dobas.
Trigemahon.
Tigras.
Ambiancantiva.
Vangue.
Bagamidri.
Beleguanze.
Angote.
Balli.
Fatigar.
Olabi.
Baru.
Gemen.
Fungi.
Cafates.
Amazones.
Tirut.
Esabela.
Malemba.
Amaram.
Ambian.
Xoa.
Damut.
Zet.
Bagametro.
Gojame.
Nova
Quara.
Abissini.
Jacobitæ.

suis mentionem faciunt: quum tamen Niceni Constantinopolitani meminerint. Patriarcham habent proprium, quem sua lingua Abunam, id est, patrem vocant. A monachis Abissinis Ordinis S. Antonii Hierosolymis residentibus eligitur, & à Patriarcha Alexandrino confirmatur. Ei septimus in Conciliis generalibus assignatur locus. Utrumq; verò Testamentum sic conjungunt Abissini, ut nonnullos ritus Judaeorum retineant unà cum ritibus Christianorum. 1. Octavo die circumcidunt tam femellas quàm mares. 2. Diem Saturni celebrant & diem Dominicum. 3. Carnibus animalium, quæ in V. T. habentur pro immundis, abstinent. 4. In Eucharistia utuntur pane azymo, semel tamen in anno, id est, die Jovis ante festum paschatis: Cateris diebus adhibent panem fermentatum. 5. Communicant sub utràque specie stantes, ad minimum singulis hebdomadis semel, tam Clerici, quàm Laii: ac non nisi in templo. 6. Eucharistia infantibus etiam datur statim post baptismum; baptizantur autem mares die 40. femellæ die octogesimo, nisi periculum mortis interveniat. 7. Unam duntaxat in Christo admittunt naturam & voluntatem; sed absq; permissione divina & humana substantia. 8. Animas hominum per traducem propagari statuunt. 9. Infantes ante baptismum mortuos salvari credunt. 10. Commisso peccato statim ad sacerdotem eunt, & Sacramentum Eucharistiae accipiunt: licet id singulis diebus sit faciendum. 11. Pictas imagines in Templis habent, non sculptas. 12. Tria tantum recipiunt Concilia generalia priora, rejecto Chalcedonensi, quod Dioscorum damnavit. 13. Non elevant Eucharistiam, sed tegunt: nec post communionem servant. 14. Obstinos peccatores excommunicare nemini licet, nisi soli Patriarchæ: in solos verò homicidas stringitur anathema. 15. Sacerdotes & Inferiores Clerici, adeoque ipsi monachi, ex suis vivunt laboribus; nulla ipsis dantur decima; nec conceditur mendicare. 16. Episcopatus confert solus Rex. 17. Nullum habent Confirmationem, neq; Unionem extremam. 18. Episcopis & sacerdotibus uxores ducere licet: verum ad secunda votatransire illis non permittitur sine dispensatione Patriarchæ. 19. Diebus Veneris & Sabbathi non abstinent carnibus, quadragesima excepta. 20. Singulis annis die Epiphaniarum rebaptizantur. Zaga Zabo de Relig. Æthiop. ap. Damian. à Goës. Alvaretz. Histor. Æthiop. Thomas à Jesu, Paulus Jovius.]

CAP. X.

*Æthiopia Exterior sive Inferior; item Insulae
Africae adjacentes.*

I.

*Æthiopia
exterior seu
inferior.*

Reliquum Africae, Æthiopia perhibetur *Exterior sive Inferior*; ab Oriente, Meridie & Occidente Oceano perfusa; à Septentrione quasi duobus brachiis Abissinorum Imperium hinc inde completitur. Regiones, in quas dividitur, sunt, *Congi, Monomotapa, Zangibar*
& *Ajan*

& *Ajan*. Pleraque maritimorum à Portugalesibus tenentur firmis-
munimentis ac præfidiis.

CONGI regnum.

II. α *Congi* regnum (quod aliis *Manicongo*) Oceano Æthiopico Congi
Regnum.
perfusum, nomen habet à capite suo urbe *Congi*. Incolæ sunt Christia-
ni. Terra ipsa fluminum aquis maximè rigua. Dividitur in provincias
sex; quas illi *Mani*, id est, Præfecturas, vocant. Sunt autem β *Bamba*,
γ *Songo*, δ *Sunda*, ε *Pango*, ζ *Batta* & η *Pemba*. Regia est, civitas *S. Sal-*
vatoris, quæ ante *Banza*.

[α *Congi* regnum versus Ortum habet regnum *Abissinorum*, ad Septentrionem Congi
limites.
Nigritas; ad Occasum mare Æthiopicum, ad Meridiem est regnum *Angola*; In
litore extenditur à promontorio *S. Catharinæ*, usque ad promontorium, quod ad
Terram *Altam* est, vulgò *C. Ledo* vocatum. β *Bamba* ad mare jacet inter *Am-* Bamba.
Lemba.
Damba.
Loanda.
Soggi.
Songo.
Zaire fl.
Sunda.
Pango.
Batta f.
Agasimba.
Pemba.
Loanda inf.
brifum & *Choanzam* fluvios. Ibi sunt *Lemba*, *Damba* & *Loanda*, ubi portus
commodissimus. *Soggi* regulus primus omnium horum Christianam amplexus est fi-
dem. γ *Songo* est ad *Zaire* fluvium, qui & *Congo* dictus, ex *Zaire* lacu or-
tus, inter utrasque ripas plerumque latitudinem habet 5. milliarium German. ibi
reperiuntur elephantes, simia, dracones, tigrides, psittaci, struthiones, &c. δ *Sun-*
da jacens à *Songo* versus Ortum, metallorum dives est. ε *Pango* olim libera regio,
nunc in *Congiani* Regis tutela est. ζ *Batta*, veterum *Agasimba*, à *Pango* versus
Meridiem jacet. η *Pemba* sita est à *Batta* versus Occasum Solis brumalem. Ca-
terum ad *Dandam* urbem insula est *Loanda*, ubi magna argenti copia, & aqua,
quæ crescente Oceano dulcescunt; & eodem decrescente in saluginem convertun-
tur. Conchis & cochleis, quæ ibidem reperiuntur, *Congiani* utuntur pecunia loco.
Porro ad regnum istud pertinet *Anzicana* regio, cujus incolæ hostes suos devorant, Anzicana;
eorumque, sicut & mancipiorum, carnes in macellis publicè vendunt. Eodem etiam
pertinet *Loanghi* regio, multos habens elephantes; cujus incolæ circumciduntur. Loanghi,
Angola.
Angola regnum metallorum proventu dives, sub Regis *Congiani* erat Imperio; ve-
rùm sui hodie perhibetur esse juris: ejus incolæ magis delectantur carnibus caninis,
quàm bubulis. Hic mancipia empta in *Brasiliam* portantur, quorum operâ utuntur
in parando saccharo. Metropolis ejus est *Cabatza*, ubi aula Regis.]

MONOMOTAPA regnum.

III. α *Monomotapa* vocabulum significat Imperatorem; unde Monomo-
tapa Re-
gnum.
ipfi terræ, cui hic imperat, nomen inditum. Solum est fertile atque a-
mœnum: amnes aurum, silvæ elephantos magnâ copiâ producant:
Clauditur regnum ab Ortum, Meridie & Occasu Oceano; à Septentrio.
ne regno *Congi*, *Abissinorum* Imperio, & regione *Zangibar*. Longitudo Ejus limi-
tes & ma-
gnitudo.
ejus

ejus est, inter duo maria Rubrum Aethiopicumque juxta Lunæ montes, mill. Germ. cccc. Latitudo inter Nili fontes & β promontorium Bonæ Spei milliar. ccc. Caput regni ac sedes regum est *Monomotapa*, ad flumen S. Spiritus. Hinc versus Septentrionem mill. circiter l. distat nobile ædificium γ amplum atque antiquum, quadra forma ex ingentibus saxis constructum.

Butuæ seu
Torre
Regnum;
Amazones,
Monemugus,

Bonæ
Spei
Prom,

Zimbaos,

[α Ad Monomotapæ Imperium quoque pertinet regnum Butuæ seu Torre inter flumina S. Spiritus & Cuamam situm. Rex in Monomotapa Sebastiani Portugallie Regis tempore à Conſalvo Silva Jesuita ad Christianam perductus erat sedem; sed paulo post defecit, doctoribus suis occisis. Eidem subesse dicuntur Amazones, quas ille Monemugo vicino hosti opponit. Bonæ Spei promontorium Vaseus de Gama Portugallensis primus circumnavigavit anno C. 1498. & Calecutum usq. pervenit; adeoque iter hoc ad Philippinas & Moluccas insulas patefecit. Ad promontorium hoc portum nuper communiſſe traduntur Belge. In Oceano haud procul à promontorio Bonæ Spei, usq. ad Insulas de Cunha fluitantes conspiciuntur multi arundinacei frutices insigni crassitie, quibus marinus fucus implicatus est, vel herba Sargasso. Nauta vocant Trombas, vocabulo Lusitano, & pro certo signo habent, si ibi versantes conspiciant, quod vel vicini sint promontorio Bonæ Spei, vel illud jam superaverint, quum in Indiam iter instituitur. Varen. Geog. Gen. lib. 1. c. 13. prop. 16. Est verò hoc promontorium navigantibus periculosum ob nubeculas horrendarum tempestatum feraces, ad Terram de Natal, & Caput Bonæ Spei, ex Ollo de Boy ortas. Lusitanis verò frequentiora his in locis contingunt naufragia. Unde anno 1589. Lusitanus quidam navarchus, cum ad terram de Natal, & promontorium Bonæ Spei tempestatibus jactaretur, mirari se dixit, cur Deus Lusitanos, qui tamen essent Catholici & boni Christiani, semper ita torqueat ad Caput Bonæ Spei; quum tamen Angli, heretici, & impii homines, id facile superent. Anno 1651. Hollandi hic exstruxerunt castellum loco commodo & secundo, eoque colonias deduxerunt, ut aliquando magna ibidem videatur urbs futura. γ Aedificium istud in regno Butuæ est, ac Zimbaos vocatur.]

ZANGIBAR & AIAN.

IV. Monomotapæ, qua Rubro Mari perfunditur, continuatur

Zangibar.

α Zangibar regio; cujus partes, β Cafares populi, Monomotapæ proximi, & regna γ Mozambique, δ Kiloa, ϵ Mombaça ac ζ Melinde, ab urbibus singulis denominata; quarum Mozambique in insula condita, celeberrimum est Europæis mercatoribus emporium. Sequitur versus Septentrionem juxta litus Maris Rubri η Ajan regio, cujus partes duo regna

θ Del & ι Adea, κ Magaduzzo.

Zangibar.

[α Zangibar, Zanzibar seu Sansibar nomen & appellationem habet ab Insula, qua inter Pempam & Monsiam insulas litoribus ejus objacet; incolitur ab Aethiopicis Mahumedanis. Portugallenses tamen nonnulla hic tenent loca. β Cafares ita di-

Cafares.

li

Eti sunt, quod sine legibus vivant. His vicinum est regnum Zefala, interregna Butua & Mozambique seu inter Cuamam & S. Georgii fluvios situm, nullas habent urbes munitas. Anno 1500. Portugallenses Cefalam in insula sitam intercep-
ptam munierunt. Aurum & Ebur illi hic mercantur. γ Mozambique regno Cefala versus Septentrionem objacet, à vicina insula obtinuit nomen. δ Kiloa seu Quiloa huic iterum versus septentrionem jacet. Ejus Rex Portugallia Regi tributum pendit annuum. Ipsa urbs Quiloa in insula ad Quiloam fl. condita est, quam Franciscus Almada Portugallia Regis vicarius anno 1509. occupavit. α Mombaza regnum & urbs in insula est, quae aubitu suo vix XII. miliaria continet. Rex ejus Christianorum insensissimus hostis est. Franciscus Dalmaidus urbem istam cepit ac incendit anno Ch. 1505. ac postea portum castello muniit. ζ Melinde porro versus Septentrionem jacet, ad Quilmancis fluvium, qui ad Magadoxum fluit, se extendens. Ibi reperiuntur oves, quarum cauda adeo pingues, ut per sepe 30. & plura contineant pondo. ζ Omnis ille terrarum tractus, qui à regno Melinde versus Ortum Solis estivum ad sinum Arabicum usq; porrigitur, Ajan dictus, ab Æthiopibus incolitur. η Del seu Adel ad sinum Arabicum pertinet, cujus Rex perpetuo bellum gerit cum Abissinis. Ejus urbs Zeila ad sinum Arabici ostium emporium celebre est ab Indis quoque frequentatum. θ Adea Regnum Regno Melinde finitimum ab Æthiopibus incolitur, qui Abissinorum Regi tributum pendunt. ι Magadoxo seu Magadazzo regnum qui tenet Rex, sedem habet regiam in Magadoxo munita urbe.]

Zefala;

Mozambique.

Quiloa.

Mombaza.

Melinde.

Ajan.

Adel.

Zeila.

Adca.

Magadoxo.

Insulæ ad Africam

pertinentes,

Menuthias,

Cerne seu

Madagascar

ins.

Hesperides,

Gorgades.

Fortunatae

s. Canariæ

ins.

Madera

ins. olim

Cerne.

INSULAE ad Africam.

V. Insularum ad Africam terram maxima est in Rubro Mari Menu-
thias, Cerne Plinio dicta; nunc vulgò insula α Divi Laurentii, & incolis Madagascar, id est, Lune insula, felici aromatum proventu dives, longitudine mill. German. ccl. lat. lxxx. occupans. At in Atlantico Oceano contra Hesperium promontorium, quod nunc est Capo Verde, β Hesperides sunt Insulæ duæ; ultraque Gorgades, Gorgonum quondam domus: nunc in universum Islas de C. Verde Hispanis dicuntur, hoc est insulæ promontorii Viridis. Contra Mauritaniam sunt γ Fortunatae, VII. numero, quarum una Canaria vocitata, à multitudi-
ne canum ingentis magnitudinis, ut auctor est Plinius. Unde universæ Fortunatae, nunc Canariæ dicuntur, Hispaniarum Regi subjectæ. Ultra versus Septentrionem est Cerne, nunc δ Madera dicta. Atque hæc est totius Africa brevis descriptio.

[α Insula illa Ptolemæo Menuthias dicta, à Portugallensibus Insula D. Laurentii appellata; quod ejus seria detecta esset anno Ch. 1506. Est verò Angliæ & Scotiæ seu D. Laurentii ins. major, majorque Italiæ. Domicilia incolarum palis suffulta ad quinque pedes humo elevata sunt, serpentum aliorumq; venenatorum animalculorum causâ, quorum ibi magna multitudo. Ad litora hujus insulæ Oceanus ejicit corallia rubra & alba;

Inf. S. Jacobi.

Ribiera grande,
urbs.
Fortunatæ
f. Canariæ
inf.

Palma inf.

Madera Inf.
D. Thomæ
inf.

Pavosa
urbs.

qua tanquam frutices sub mari crescunt, & licet mollia sint in quibusdam locis: in freto isto tamen, quod est inter hanc insulam Africamque sunt scopuli corallini aqua recti, navigantibus periculosissimi, quos Baixas appellant. Anno 1585. Ferdinandus de Mendoza hic in ejusmodi scopulo naufragium fecit. Magnis quoque periculis postea defuncti sunt Belga ad Baixas de S. Petro, quibus in locis cum ingentibus cancribus ipsis depugnandum fuit. Quare istuc non solent navigare, qui in Indiam tendunt. & Insula ad promontorium Viride præcipua numerantur X. Bataba seu Brania, de Fogo, de S. Jacobo, seu Tiago, de Majo, de bona Vista, de Sal, de S. Nicola, de S. Lucia, de S. Vincent. de S. Antonio; ex quibus maxima insula S. Jacobi septem milliarium Germ. continet longitudinem. Magna est Salis copia, unde quoque Insulæ Salis vocantur, habetque dulces aquas: inde demque sunt testudines ingentis magnitudinis. Portugallenses urbem ibi condiderunt, quæ illis Ribiera grande vocatur. Nomina harum insularum quibus vulgo appellantur, sunt, Ferro, Gomera, Tenariffa, Gran Canaria, Forteventura, Lanzarotta, de la Palma. Anno 1334. Ludovicus Cerda insulam ambitione propter successus aliquandiu prosperos Fortunæ Princeps dictus, auctore Petri Arragonum Regis insulas hæc infelicitè tentavit. Deinde Biscayenses & Hispalenses Anno C. 1393. Henrico III. Castiliæ Rege, eas propius aperuerunt: qui ex Lanzarotta insula Regem & Reginam cum 170. barbaris captivorum Hispaniam duxerunt. Anno Chr. 1405. Castiliæ Regis auspiciis classis in insulas illas missa est. Inveni sunt in iis Barbari spurcis moribus; quibus ignis usus ingentissimus. Lanzarotta, Forteventura, Gomera & Ferro tum sunt occupatæ. Deinde Ferdinandus II. Arragoniæ & Castiliæ Rex à Didaco Herrera, qui tunc in insulas hæc XV. millibus Ducatorum redemit: qui tamen Gomeram & Ferro sibi retinuit Comitatus titulo. Ferdinandus ille deinde reliquas etiam insulas subegit. Omnium acerrimè Canaria restitit, quæ tandem tamen subacta est. quibus Lanzarotta, Ferro & Gomera, suis gubernatur dominis; at reliquæ quatuor sub Hispanorum sunt Imperio. In Tenariffa est mons præaltus, Pico dictus, cujus cacumina ad spatium XX. milliarium German. cælo sereno apparent navigantibus. In Palma insula aqua non sunt; arbor tamen cælesti rore perpetuis nebulis irrigua & stillans tantum suppetitat aqua, quantum hominibus & pecoribus sufficit. Ab hac insula Ptolemæus longitudo locorum numerat: alii à Tenariffa ejusque monte Pico maluerunt statuere principium: Alii vero à Flores seu Flandricas insulas progressi, in insulis Corvo & Flores numerum fecerunt initium. & Madera à multitudine arborum nomen habet. Porro in Oceano Ethiopico sub Equatore est insula D. Thomæ litori Africa Occidentali opposita, ita dicta, quod ipsa festo D. Thomæ à Portugallensibus reperta; fere rotunda est, ejusque diameter 30. milliaria. Portugallenses in ea condiderunt urbem Pavosam. Est verò aer istius insule insalubris, morbusque in ea vulgaris, qui corporibus humanis omnem pinguedinem liquefactam in unum locum congerit. digens ad centesimum fere annum plerique vivunt; at externi & peregrini, ultra quinquagesimum annum non progrediuntur. Sacchari, sed non melioris, hic est

AMERICA

AMERICA

SEPTENTRIONA
GLIS

OCEANVS
MARTIANVS

NORT.
TICVS

MARE

DIEL

ZVR

PACIFI

CVM

AMERICA
MERIDIONALIS

PARAGVARI

CHICA

CHICA

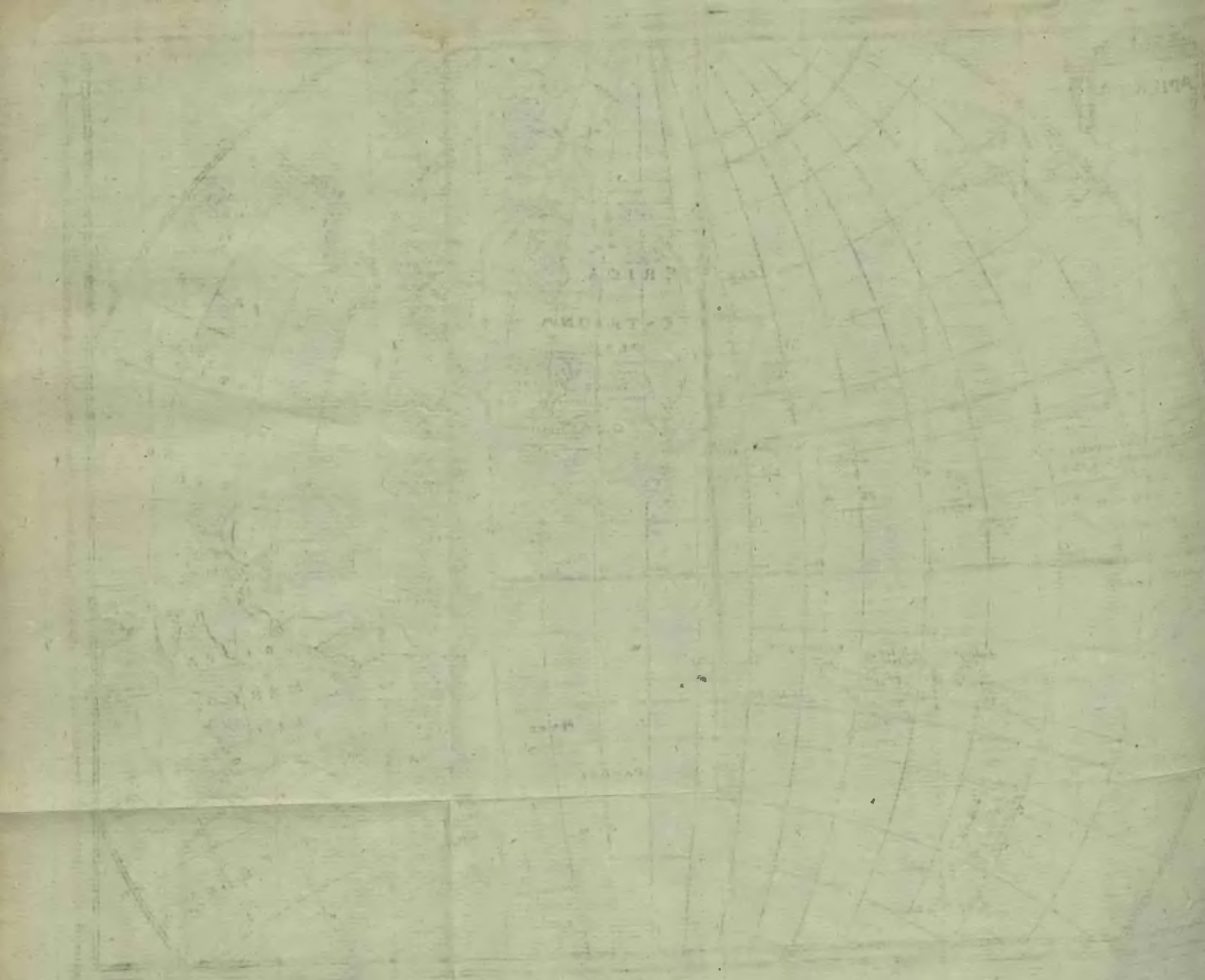
CHICA

CHICA

CHICA

CHICA

CHICA

uber proventus; qui hodie desit, quod vermes arundinum radices exedunt. *Ab hac insula versus Septentrionem jacens Principis insula, sacchari proventu celebris, nomen ex eo obtinuit, quod, ubi inventa, reditus ex ea Principi Portugallia assignati sunt. Insula S. Helenæ ab Equatore versus Austrum ad 16½ grad. Lat. sita incolis destituta, fructibus & animalibus abundat; ideoque in Indiam navigantibus, seu inde redentibus gratissima. Angli ante paucos annos in ea castellum exstruxerunt. Zanzibar insula, litori Africæ Orientali è regione Mozambique objacens, à Portugallensibus tenetur: Gallinæ ejus insula non solum nigras habent pennas; Verum ipsarum quoque caro, sanguis, adcoque ipsa ossa perhibentur nigra esse. Inter Americam & Hispaniam interjacent Affores, Azores seu Afflores s. Flandricæ dictæ sunt ab inventore Flandro; quarum novem ins. minia S. Maria, Formigas, S. Michael, Tercera, del Pico, ubi mons præaltus, Fayal, Georgio, Gratiofa, de Flores, Corvo. Ex his præcipua Tercera, in qua Angra urbs, & castellum Punta di Brasil.]*

CAP. XI.

Summa Americæ descriptio.

I.

Perlustrato veteri terrarum Orbe, quæ prima erat continens, cupidus nunc est atque cura, in Occidentem, converso navis cursu, novas petere terras, Novumque Orbem, superioribus sæculis planè ignotum, cognoscere. Itaque ex Africa ab Nigri ostiis versus Occidentem brumalem mill. Germ. cccxxx. profectis nova conspiciuntur terra, priori continenti magnitudine, si non anteferenda, certè æquiparanda. Eadem, si non continentes, sed utriusque insulas respicias, Europæ quam Africæ propior, mill. cc. navigatione inter Hyberniam & Canadam intercedente.

II. Jam inde antiquissimis temporibus cognitam fuisse Europæis, ex America veteribus cognita Europæis. Platone simul atque Diodoro Siculo probari potest. Apud Platonem in Timæo sacerdotes Aegyptii narrant Soloni Atheniensi, qui 1200. circiter annis antè natum Jesum vixit, Insulam fuisse quondam contra fretum Herculeum Africâ simul & Asiâ majorem, nomine Atlantidem. Atlantiis insula ingens. Postmodum verò immani terræ motu, ingentique unius diei ac noctis illuvione, sub vasto gurgitemersam fuisse; ac inde mare, quod eam insulam ac fretum Gaditanum interjacebat, immeabile & inscrutabile redditum, limo paulatim impediēte, quem insula subsidens præbuisset. Et Diodor. lib. v. tradit, Phœnices, vetustissimis inde temporibus, quum extra Columnas Herculis Africæ litora legerent, ingentibus ventorum

torum procellis, ad longinquos in Oceano tractus fuisse abreptos; ac per multos dies vi tempestatis jactatos, tandem ad Insulam pervenisse ingentis magnitudinis, in alto Oceani pelago contra Africam in Occisum versus jacentem; cujus solum amœnum ac frugiferum, & amnibus navigabilibus irriguum, sumptuosisque ædificiis instructum. Hæc sanè insula ex situ ac magnitudine nulla alia esse potest, quàm quæ nunc vulgò dicitur *America*: nec facilè de ea neque *Ægyptii Sacerdotes*, neque *Solon*, qui librum de ea conscripsit, teste Strabone lib. I. neque *Diodorus*, hoc confingere sive somniare potuerunt; quæ revera ita esse nunc satis compertum habemus. *Auctor* autem libelli de *Mundo*, qui ab aliis Aristoteli, ab aliis Theophrasto adscribitur, versio verò ejus Latina Apulejo, alias, præter hanc nostram, quam Europæ, Africæ & Asiæ nominibus distinximus, tradit esse insulas magnas; antiquissimi illi mortales haud dubiè intellexêre Americam & Magellanicam. Carthaginienfes aditu illius insulæ cæteros Europæos prohibuisse, ibidem tradit Diodorus. Quando & qua de causa Pœni eam navigationem intermiserint, ita ut jam inde à Romanorum imperio ad superius usque ævum nihil de iis terris auditum vel annotatum sit, planè incertum est.

America
unde dicta.

III. Dicta nunc est tota hæc continens *America*, ab *Americo Vesputio Florentino*, qui Emanuelis Portugalliæ Regis auspiciis à Gadibus ann. 1492 cccc xcvii. profectus, primus ex Europæis (quantum memoria proditum) eam ingressus est. Quanquam hoc prior *Christophorus Columbus Genuensis* ann. 1492 cccc xcii. insulas Americæ *Hispaniolam*, *Cubam* & *Jamaicam* adierit. Post hos frequentes in eam navigârunt Hispani, Galli, Angli; quorum alii aliis inibi regionibus detectis, nomina suâ quique linguâ imposuerunt. Mediterraneorum cognitio parum certa est; maximè quæ verius Septentrionem. Maritimæ autem oræ Hispanorum armis maxima ex parte subactæ.

Occidentalis
India.

IV. At eadem terra nonnullis *India Occidentalis* nuncupatur, quia eodem tempore, quo India Orientalis in Asia, hæc etiam detecta fuit; tum quòd utriusque incolis similis ac pene eadem vivenditatio: nudi quippe utrique agunt. Includitur magno undique Oceano; ab *Ortu Atlantico*, qui vulgò *Mar del Nort* dicitur; à *Meridie* Magellanico freto, quo ab Australi terra dispeccitur; ab *Occasu* Pacifico mari, vulgò *Mar del Zur*. A *Septentrione* equidem litus Europæi nondum cognitum

Americæ
fines.

tum habent, at Concreto perfundi pelago necesse est; cum ab altera poli parte Asia atque Europa, primæ continentis, sive primæ magnæ insulæ partes, ei objaceant; quæ & ipsæ eodem mari alluuntur. Longitudo ejus summa inter duo freta, *Anian* & *Magellanicum*, milliar. Germ. *c l o c c c c*. Latitudo α maxima inter promontorium vulgò *C. de Fortuna*, juxta fretum *Anian*, & promontorium vulgò *C. de Bertan*, in Nova Francia, mill. *c l o c c c*. Dividitur universa in *Septentrionalem*, quæ & *Mexicana*, & *Meridionalem*, quæ & *Peruviana*; exiguo Isthmo alteram ab altera discernente.

Magnitudo.

Divisio.

[α Tanta Latitudo America istis locis in tabulis Geographicis posterioribus non apparet, nec satis explorata est.]

CAP. XII.

America Septentrionalis sive Mexicana.

I.

America *Septentrionalis*, quibusdam *Mexicana* appellatur, à principe totius urbe *Mexico*. Longitudo ejus est inter fretum *Anian* & Isthmum, quo meridionalis ei annectitur, milliar. *c l o l o*. Latitudo eadem quæ universæ. Dimidia ejus pars versus Occidentem æstivum sita, introitus planè incognita etiam nunc jacet; nec quicquam, præter litora, in ea detectum. α Quin & totum Boreale universæ Americæ latus in quantum versus polum extendatur, prorsus latet. Altera verò pars in regiones dividitur complures, quarum nomina sunt, *Canada*, *Nova Francia*, *Virginia*, *Florida*, *Nova Hispania*, *Nova Granata*, *California*; & in Occidentali latere ad fretum *Anian* duo regna, *Quivira* & *Anian*, unde freto cognomen.

Americæ septentrionalis magnitudo.

[α Ingentes à navigantibus in America partibus Septentrionalibus reperti sunt sinus: ex reciprocatione & motu fluctuum collegerunt nauta periti, mare illud esse perævium, per quod ad mare pacificum perveniri queat. America igitur à Grænlædia & cæteris terris Septentrionalibus fuerit secreta. Vid. sup. Lib. I. c. 13.]

CANADA.

II. *Canada* α fluvio cognomine dicta, β insula an pars continentis, parum adhuc constat. Quantum ejus cognitum est, dividitur in γ *Estilandiam*, δ *Corterealem*, ε *Terram Laboratoris* & insulas adjacentes, ingentis magnitudinis, quarum præcipuæ, *Golefme*, *Beauparis*, *Mont de Lions*, & *Terra nova*, eadem & ζ *Terra de Baccalaos* dicta, ob in-

gen-

gentem hujusmodi piscium in ejus pelago multitudinem, qui etiam naves transeuntes retardent. Solum Canadæ quantumvis acerrimis frigoribus obnoxium, eximiè tamen fertile, aurique metallis dives. Incolæ satis ingeniosi & artium mechanicarum peritissimi, pellibus amicti degunt; cæterum Galliarum regis imperio subiecti.

Canada
fluv. s. D.
Laurentii.
Estorilandia,
Corterealis,
Terra laboratoris.

Terra de
Baccalaos,

[*a* Fluvius iste à D. Laurentio quoque appellatur: Fretumque 3. fratrum dicitur. *β* Hondius terram hanc, ut insulam, in Tabula sua generali depingit. *γ* Estotilandiam istis in America partibus nullam esse, certissimis constat argumentis; nec in vicino mari unquam existit insula Frieslandia. *δ* Corterealis, à Casp. Cortereale, qui eam terram anno 1500. detexit, appellata, D. Laurentii sinui adjacet. *ε* Terra Laboratoris inter duas istas interjacet. Nullis partibus America Europa propior est quam his; distat enim hic ab eadem ad 250. miliar. German. Incole terrarum istarum vestiuntur pellibus, & utuntur navigiis ex corio factis: sicuti Grælandiæ. *ζ* Terra de Baccalaos à Sebastiano Caboto Veneto, auspiciis Henrici VII. Regis Angliæ, detecta est anno Chr. 1507. vulgò Terra neuf. dicta.]

NOVA FRANCIA.

Nova
Francia.

III. Nova Francia à Gallis, Regis Francisci primi auspiciis detecta, & præter raras segetes & legumina quædam, omnium rerum inops, à feris ac quibusdam in locis anthropophagis, in universum idolatricis gentibus incolitur. Pars tamen ejus, quæ ad mare accedit, *β* Norumbega ab urbe cognomine dicta, cælo potitur salubri soloque foecundo.

Norumbega.

Nova
Francia:
Norumbega.

[*a* Primus hanc terram detexit Johannes Verrazanus. Sitæ est inter Canadam fluv. & Virginiam. *β* Norumbega urbs ad fluvium, qui Rio grande vulgò dicitur, sita est. Loca à Gallis ibi observata sunt, Porto del refugio, Porto reale Paradiso, Flora, Angolema. Verùm cum Hispani alia, & Galli alia hisce locis indiderint nomina, magna reperitur in Tabulis Geographicis discrepantia. Cæterùm Norumbegam dictam putant quasi Norvvegiam, seu Coloniam è Norvvegia eo deductam.]

VIRGINIA.

Virginia.

IV. Novæ Franciæ jungitur & Virginia; quæ à vico maritimo ejusdem vocabuli; vel, ut alii à Rege Viguina; vel à Regina Angliæ Elisabetha, cujus auspiciis detecta, nomen accepit, antè *β* Apalchem vocitata. Terra sterilis atque malignè culta: litus importuosum. Opidum est Medano.

Virginia.

[*a* Virginiam Gualter Ralegh Eques Anglus detexit anno Chr. 1585. Ea verò Francia non jungitur; sed inter Virginiam Franciamque interjacent Anglia Nova.

ac deinde *Belgium Novum*; quod *Virginia* limites contingit. Flumina in ea sunt, Occam, Cipo, Monopana. Dividitur in regiones, Secotam, Wemape-necock, & Chamanoock. Incolæ incedunt nudi, verendis tamen contextis; Reguli vestiuntur palliis. Subditi in tergo notas quasdam habent mustas, quæ indicant Principem, ad cuius pertinent dominium. Multos credunt esse deos; ac unum ex illis præcipuum, qui mundum condiderit. Magiæ quoque dediti sunt; carnibus tamen humanis minime vescuntur. *β* *Apalche* aliis est à Vir-
Apalche; gnia distincta regio, in qua *Alvarus Nunnus* post 15. dierum iter unicam saltem invenit domum. Incolæ ejus perhibentur statura procera. Utuntur arcibus & sagittis; amant solitudines, nonnullos habent conventus, & quisque suo vivit more. *γ* Difficilis in *Virginiam* accessus est; portus enim exiguis insulis sunt repleti, ac ostia arenâ ferè obstructa.]

CAP. XIII.

Florida, Nova Granata, California, Nova Hispania.

I.

Florida inter *Virginiam*, & *Novam Hispaniam* porrecta, nomen *Florida*, habet à *Dominica Palmarum*, quæ *Hispanis Pasqua de Flores* dicitur. Hoc quippe die à *Portugallis* detecta. Solo gaudet amœno ac feraci. At incolæ sunt barbari, sordidi, supraque humanum modum feri; vermibus, serpentibus, alioque venenatorum animalium atque insectorum genere vescentes. Quare *β* *Hispani* pariter atque *γ* *Galli* regionem hanc occupare sæpè numero nequicquam tentarunt, tandem *Hispanis* cessit.

[*α* Detecta est *Florida* à *Joan Pontio* anno Chr. 1512. Excurrit illa in modum Pen-
Florida. insula, respicitque *Cubam* & *Jucatan*; omnis generis fructibus, ac in primis *Maitz* abundans. Regiones ibi sunt, *Joquazia*, *Avanares*, & *Albardaosia*. Fluvii præcipui sunt; *Garomne*, Fl. *S. Crucis*, *Charente*, *Loire*, *Aine*, *Seine*. Opida *Anatequa*, *Houstaqua*, *Utina*, *Potano*, *Saturia*, *Sarrope*, *Galli* ibidem condiderunt castellum *Charlefort* anno 1561. ac postea 1564. *Carolinam*. Incolæ incedunt nudi, præter senes & feminas, quæ pellibus cervinis vestiuntur, nares auresque habentes perforatas. Plurimi ibi reperiuntur androgyni, quos habent pro mancipiis, iisque utuntur veluti jumentis. Qui in *Panuca* sunt, captos devorant hostes. Est ibi animal vulpi per simile, sub ventre habens loculum, qui & aperitur & clauditur. In eum ferus suos nuper editos condit, ut venatores aliæque pericula effugiat. *β* *Hispani* ductu *Ferdinandi Scetti*, *Galli* verò sub *Johanne Ribaldo*, & *Laudoniro* tempore *Caroli I X.* terram hanc tentarunt.]

NOVA GRANATA.

II. *α* Caput hujus provinciæ est *Granata* opidum; unde ei no-
Nova Granata. men.

men. Incolæ & corpore, & animo reliquis Americanis candidiores ju-
stioresque.

[*a Nova Granata Florida adjacet versus Occasum, extenditurque usque ad mare
Vermejo.*]

CALIFORNIA.

California.

III. *California*, quæ inter sinum cognominem (quem Hispani
Mar Varmejo, id est, Mare Rubrum vocant) & Mare Pacificum ceu
a peninsula excurrens, solo est arido, sterili atque deserto.

[*a Californiam insulam esse docent recentiores.*]

NOVA HISPANIA.

Nova Hi-
spania.

IV. Novissima Septentrionalis Americæ & Meridionali conter-
mina est *a Nova Hispania*, omnium amplissima longeque cultissima.
Coelum habet, quamvis sub torrida Zona, clemens ac temperatum;
solum auri, argenti, æris atque ferri metallis scatens, omnique anima-
lium genere abundans, mare utrimque piscibus & ostreis margariti-
feris refertum. Regiones, in quas dividitur, præcipuæ sunt istæ: *Nova
Galicia, Mechoacan, Mexicana, Jucatan, Guatimala & Nicaragua.*

Nova Hi-
spania.

[*a Nova Hispania maximam partem isthmi occupat, qui est inter Mare Pacificum &
sinum Mexicanum. Ferdinandus Cortesius Hispanus has terras ingressus est an-
no 1518. easq. subegit. Quatuor milliaribus a Nova Hispania fuit aut multa radi-
ces, arundines & folia ficulneis similia quæ comeduntur, sunt q. sapore brassicæ.*]

Nova Ga-
licia.

V. In *a Nova Galicia* coloniæ ab Hispanis deductæ, sunt *β Com-
postella, S. Spiritus, Conceptio, S. Michaël, γ Guadalaajara, δ Culiacan.*

Nova Ga-
licia.

Compo-
stella.
Guadala-
ajara.
Culiacan.

[*a Nova Galicia, antea Xalisco dicta, Nova Granata adjacet; 800. in ea Hispani,
quum primum appellerent, existerunt pagos. β Nunus Gufmannus terræ hu-
jus inventor Compostellam ibi condidit. γ Guadalaajara regionis caput est;
in cujus vicinia mare Chapaticum, & lacus aquas habens calidas. δ Culiacan re-
gionis cognominis caput est; quæ inter Sebastiani, & Piaftlam fluvios sita anno C.
1530. inventa fuit.*]

Mechoacan.

VI. In *a Mechoacan* caput regionis est opidum *Mechoacan*. Colo-
niæ Hispanorum *Pascuar & Valliadolid*, cæregia emporia; hoc etiam E-
piscopatu insignitum.

Mechoacan.

[*a Mechoacan, Galicia versus Meridiem contermina regio, totius Hispania Nova
fertilissima ac felicissima regio est. Ter enim in anno illa fert Maitz illud, etiam au-
ro, argento, margaritis, melle, cerâ, sale, &c. dives. Ab hac provincia radices
Mechoacanæ nomen habent. Ejusdem regionis Principem gravissimis, ut ei ex-
torquerent aurum, Hispani subjecerunt tormentis. Hic quoque est copia Anni-
lex,*

lex, ad tingendum aptissimum. Fructu quodam arborum, instar amygdalorum. Cacaos dicto, utuntur incola pro nummis.]

VII. *a Mexicana* regionis caput est *β Mexico*, omnium Americanarum princeps; olim in medio lacus ingentis Venetiarum instar palis superstructa: postea ab Hispanis ad ripam ejusdem lacus translata factis cultè nunc habitatur, ambitu sesquimilliar. German. *Sedes est Proregis*, quem Rex Hispaniarum mittit: item & *Archiepiscopi*. Inprimuntur hic libri, cuditurque moneta. Secunda ab hac est *Tescuro*, amplitudine Mexicum exæquans; dein tertia *γ Angelorum civitas*, lanificio maximè nobilis. Ceterum *δ* mons est in Mexicana regione, ignibus perpetuis insignis.

Mexicana regio & Mexico urbs.

Tescuro urbs.

[*a Mechoacana* Ortum versus adjacet Mexicana regio totius America nobilissima. *β Mexico*, 70000. adium urbs, antea Themistitan dicta, à Ferdinando Cortesio anno 1521. capta ac deleta est, victo etiam & occiso Mexicanorum Rege nomine Molezuma seu Molencuma: qui annus à jactis urbis fundamentis erat 140. Victus est Rex iste à DCCCC. Hispanis, licet 350000. haberet militum; eique subessent bis mille Reguli. Anno 1573. Jesuitæ ibidem condiderunt Collegium. *γ Angelorum civitas* antea Vacipalam dicta est. Ad sinum Mexicanum L. ac plura numerantur opida. *δ* Mons iste Popocatepeche appellatur. Ceterum regio hac aurum argentique ditissima ad mare quaestuosam habet ostrearum piscationem. Ibi quoque est Guastecan regiuncula, in qua Panuco urbs, & civitas D. Jacobi à Vallibus. In ea regione est mons, in quo duo fontes, quorum alter picem habet nigram; alter rubram.]

Mexicana regio. Mexico urbs.

Angelorum Civitas. Propocatepeche. Guastecan.

VIII. *a Jucatan* Chersonesus agro feracissimo incolas fert omnium bellicosissimos.

[*a Jucatan* seu Yucatan peninsula inter sinum Mexicanum & Jucatanum Ortum, versus sese extendens, à Francisco Hernandez anno 1517. detecta est. Urbes in ea sunt, Campecho, Tavalci, Patanchan, quæ magnitudine suâ Cairum in Agypto exæquare dicitur, hodie Victoria appellata, quod Hispani ibi exigua manu XL. millia Jucatanorum acie superarint. In hac quoque provincia Hispani omni crudelitate lacerarunt sædèque interemerunt incolas. Inter Jucatanos olim circumcisio erat in usu; venerabantur crucem, abstinebantque carnibus humanis.]

Jucatan seu Yucatan, Victoria urbs.

IX. *a Guatimala* caput est Guatimala, juridico conventu perpetuè præsidis præsentia celebris. *β* In Nicaragua opida sunt *γ Granada* & Leon.

Guatimala. Nicaragua.

[*a Guatimala* inde versus Meridiem jacens Hispanorum quoque sensit crudelitatem. Guatimala? Hand longè ab ejus urbe mons est, qui ignem & lapides evomit. *β* Ulterius Meridiem versus est Nicaragua. *γ* Tribus miliaribus à Granata quoque mons est ignivomus: Granata, Nicaragua & Leon urbes ad lacum posite sunt, qui vulgè Hispanis

Guatimala? Nicaragua. Granata. America.

Tolmim
regnum,
Quivira
f. Albion
Nova,

Anian,

spanis Lago de Nicaragua vocatur. Carthago & Segovia ejusdem provinciae urbes sunt. Caterum supra Californiam versus Septentrionem ad mare Pacificum est Tolmimum regnum. Ibi reperitur animal, quod sublatis in tergum catulos canda tegit, atque ita effugit venatorum insidias. Deinde Quivira quoque ibidem est, a Francisco Draco Anglo Nova Albion dicta. Ulterius ob intensum frigus progredi non potuit, Dracus, licet 42. gradum Latitudinis non superaret. Adeadem loca postea pervenit quoque Thomas Candisch, Draci popularis, quem frigus etiam recedere coegit, etiamsi Latitudinem Draci nondum attigisset. Incola ejus Tartarorum more sub tentoriis agunt, pecuariae & venationi operam dantes. Inde porro versus Occasum solis aestivum ponitur Anian regnum, quod nonnulli Tartaria contiguum esse contendunt. Alii verò fretum aliquod inter Americam & Asiam hic esse docent. 60. milliarius.]

CAP. XIV.

America Meridionalis sive Peruviana.

I.

America
Meridio-
nalis seu
Peruviana
figura &
magnitudo.

America Septentrionali xx. circiter milliarius German. Isthmo annexitur America Meridionalis, quibusdam Peruviana dicta, à Provincia Peru, omnium praestantissima. Ipsa ingens peninsula, Africae paullo minor, forma triquetra in tria panditur amplissima latera. Curcorum unus Septentrionalem spectat Americam, alter Africam, tertius Magellanicam. Longitudo ejus patet Septentrionem inter, & Meridiem, milliarius Germ. c. 15. Latitudo summa inter Occasum Ortumque 10000. Regiones quibus distinguitur sunt haec: Castellula aurea, Bogota, Peruvia, Chili, Chica, Brasilia, Caribana, Gujana, Biquiri, omnes Occano pertusa. Intus verò in Mediterraneis, Amazonum regio, Pagan, Picora, Moxos, Uram, Charchas. Fluviorum duo nobilissimi, Maragnon, qui & Orelliana, & Amazonicus: & alter Argenteus, vulgò Hispanis Rio de Plata.

CASTELLA AUREA.

Castella
Aurea,

II. a Castella Aurea, vulgò Hispanis Castilla del oro, aspera atque inculta regio caeloque gravi, auri metallis abundat; unde & nomen. Opida insigniora in ipso Isthmo habet duo, diversis litoribus apposita; quorum unum vulgò β Nombre de Dios, id est, Nomen Dei, mare spectat vulgò dictum del Nort; alterum Panama, mare Pacificum.

Castilia
Aurea,

[a Castilia Aurea habet à Septentrione Nicaraguam, à Meridie regionem Peru]

ru; ab Occasu mare Pacificum; ab Ortum Pariam regionem. Incipit autem à Panama ad mare Pacificum, desinitque in Antiochia ad flumen qui Rio Grande Popayana regio. Andalusia Nova. Nombre de Dios. in urbe Nombre de Dios mercès exponuntur, quæ ex Hispania apportantur; sicuti de Dios. in altera, videlicet Panama, quæ ex Peru afferuntur. Eo loco, quo Nombre de Dios sita est, Didacus Nequesa anno 1512. Fortalitium extruxerat: Petrus Ario Vicarius Dariensis, deinde condidit urbem. Idem Petrus Panamam urbem quoque condidit anno 1515. A Castilia Aurea versus Ortum jacet Guiana regnum. regnum. gum ferax, quod Gualter Ralegh Anglus anno 1595. lustravit. Eo cum multis millibus profugit Guainacapa frater Attabaliba à Pizarro interfecti. Est ibi animal, Haute, quod vocant, id nunquam visum est edere aut bibere: unde aëris haustu creditur vivere. Caput regni Manoa seu El Dorado ad lacum Parime, Manoa. qui sub Equatore est, jacet. Regiones ibi sunt, Anabas, Amapaia, Emeria & Parime lacus. Orenoqueponi, à fluvio Orenoque, qui ex lacu modo dicto ortus Caribana, Garibana, à Paria distinguit, appellata. Caribana Guiana versus Septentrionem adjacet Amazonæ. inter Orenoque & Maragnonem fluvios, quorum hunc nonnulli eundem cum Americæ. Oregliano faciunt: ut alij diversum esse ajunt. Inter Maragnonem & Oreglianium Antilla, Oregliano faciunt: ut alij diversum esse ajunt. Inter Maragnonem & Oreglianium ponuntur Amazones. Caribana incola ἀνθρώποις sunt, sicut & illi, qui Camarcana, in Antillis (insula sunt, quæ & Camercanæ vocantur) habitant, Canibales. Canibales. & Caribes: item regiones Biquiri seu Wikiri. Paria Castiliæ ponitur ad Ortum Paria. inter fluvium Rio grande & Orenoque, in qua præter civitatem cognominem est Benzeyola, Welferis, patriciis Augustanis, à Carolo V. olim oppignorata.] Benzeyola.

PERUVIA.

III. *α Peruvia regio*, vulgò *Peru*, omnium novi Orbis auri ar- Peruviana
gentique metallis nobilissima, nomen accepit à flumine *Peru* mediam regionis
secante. Clauditur ab *Oriente* montium perpetuis jugis; à *Meridie* Chi- fines.
li regione, ab *Occidente* mari Pacifico; à *Septentrione* *Bogota* regione. Oc- Magnitudo
cupat longitudine inter *Septentrionem* & *Austrum* milliar. ccc lxx. & divisio.
Latitudine inter *Occidentem* & *Orientem* c lxx. *β* Dividitur in *Mari-* Peruvia
timam & *Montanam*. *Maritima* opida clara sunt γ *Lima*, sedes *Prore-* Maritima &
gis & *Archiepiscopi*, cui subsunt *Episcopi* xv; & *Camana*, δ *Montana* in- Montana.
signia opida sunt, ε *Cusco*, totius *Provinciae* princeps, & ζ *Quito*. η *Pos-*
rosi auri metallis opulentissimum.

[^aFranciscus Pizarrus seu Pizardus Peruanam regionem C. L. peditibus paucisque Peruvia-
equitibus occupavit, ac multa millia incolarum occidit, ipsumque Regem Atta-
bali-

Ejus divisio
in tres par-
tes.
Peruviae
maritimae
Planities.

Sierras,
Cusco.

Quito.
Potosi.

Charcas
regio.
Collao
regio.

Peruvia,
Transmon-
tana seu
Andes.
Peruviano-
rum potus
ac panis O-
ves onera
portantes.

Tan vermi-
culus.

Cocam
herba.
Peruvia-
norum.
Religio.
Puna inf.
Sarsa parila
la herba.

balibarn, licet *XXV. millibus suorum cingeretur, cepit, & incredibili pondere auri, ad XV. milliones, extorto, contra datam fidem interfecit. Obrulerat Atabaliba Pizarro lytri loco tantam auri argentique vim, quantam conclave caperet, in quo servabatur, ad lineam usque, quam ipse rubrica per totum conclavis ambitum duxerat, ut brevi repleretur. β Aliis dividitur Peruviana regio in Planitiem seu Maritimam, Sierras & Andes. Planities ea pars est, qua ad mare Pacificum jacet in longitudinem porrecta; In ea sunt Portoveio, Thomabamba, S. Miguel, Trugillo, Arequipa, Tumbes, à Pizarro primum occupata, & Lima, qua à valle qua sita, nomen habens, Regis etiam vocatur civitas, Jesuitarum ibidem est collegium; Solis Hispanis illic licet mercaturam facere. δ Montana Peruvia, Sierras dicta, vales habitatas & urbes habet, agros tam felices, qui centuplum solent reddere fructum. ϵ Cusco Peruvianorum Regum, qui Ingæ vocabantur, sedes, ex lapide quadrato condita, à Pizarro occupata est, qui incredibiles ibi natus auri argentique thesauros. Quinta pars, qua Hispaniarum Regi cessit, summam fecit 400000 florenorum Castilianorum. Aedes in hac urbe fuisse scribunt, quarum area, parietes, ac tecta undique aureis laminis fuerint induta. ζ Quito ferè sub Aequatore jacet. Ibi sub Hispanorum adventum plus auri, quam terre eruebatur. η Aurifodina, qua Potosi sunt, reperta fuerunt anno 1547. In hac Peruvia parte Argypopolis seu Villa de la plata anno 1548 condita est. In regione Charcas seu Chiargas sunt civitates Porco & Carabay, auri argentique proventu nobiles. In eadem Montana Peruvia est Collao regio omnium in America cultissima; in qua Tiricac lacus, ex quo Aulaga lacus profluit: Marocayo lacus, ex quo fluvius, qui Rio des Ama vocatur, oritur. Tertia Peruvia pars Transmontana est, Andesque vocatur, ubi montes altissimi & perpetua ferè pluvia. Caterum aer Peruvianus satis temperatus est, licet intra Zonam sita sit Torridam: quum Brasilia in eadem jacens Zona longè majorem experiatur aestum. Quo magis verò sol à puncto verticali recedit, eo clarius ibi caelum est, at vertici quo propior existit, eo copiosiores decidunt pluvia ac sentiuntur tempestates. Peruviani nigri non sunt, licet idem habeant Climacum Aethiopibus in Africa. Consciunt, sicut & Brasilienses, ex radicibus à feminis masticatis potum, quo sese genialiter reficiunt, & Panem ex Maitz, qui cibus vulgaris est per Americam. Oves ibi sunt onerantes, quibus incolae utuntur loco mulorum. In Peru & Brasilia vermiculus est Tau sive Niqua, pulicis magnitudine, in pulvere vivens, qui pedibus manibusque nocet, si sese sub unguibus occultavit; pruriginem tunc concitat, ac nisi confestim extrahatur, sine magno dolore educi non potest. Habent incolae oleum, ex fructu quodam Cauros dicto factum, quo locum infectum curant. Nasctur quoque ibidem herba, Cocam, quam ore tenentes, sine cibo ac potu integrum diem iter possunt conficere. In Peruvianis montibus invenitur magna Smaragdorum copia. Colebant Peruviani precipue Deum, qui illis Viracocha, id est, Creator mundi, ac secundo loco Solem. Ad Thomabambam è regione litoris Peruviani est insula Puna, in qua nascitur herba Sarsa parilla, cujus succus*

succus expressus, si misceatur aqua calida, mederi dicitur morbo Gallico laborantibus.]

CHILI.

IV. Sequitur regio *Chili*, amplitudine Peruviam ferè exæquans. Chili regio.

Caput est opidum *S. Jacobi*.

[^a *Chili* intra 20 & 41. gradum Latitudinis Meridionalis jacens Peruvianam regionem versus Meridiem attingit, & mare Pacificum versus Occasum. Longitudo ejus habetur CCCC XV. miliar. Germ. Latitudo CXX. Nomen habet à frigore, quod interdum ibi tam acerbum est, ut homines & jumenta gelu rigeant & enecentur. Maritima tamen loca temperatiora sunt. Habet & hac regio auenecentur. Vinum, mel, struthiones, lignum Brasilianum, &c. Urbes in ea præter opidum *S. Jacobi* sunt, *Tambopala*, *Axapas*, *Baldivia*. Incolas habet robustos & proceros.]

CHICA.

V. *Chili* regioni continuatur & *Chica* regio, freto Magellanico affixa. In hac & *Patagonum* gens est stupendæ proceritatis, nomen & summum decem pedum mensuram implens. Ex his quidam, Magellane (is primus in has oras delatus) inspectante, sesquicubitales sagittas citra nausæam per guttur ad stomachi fundum egere; hoc scilicet argumento corporis robur ostentantes.

[^a *Chica*, *Patagonum* seu gigantum terra. *Chili* versus Meridiem adjacet; ab Ortum habet *Brasiliam* & mare; à Meridie Fretum Magellanicum; ac Occasum Mare Pacificum. Longitudo ejus ad C. ferè sese extendit milliaria. & *Patagones* vocantur incola, quod animalium ejus nominis pellibus utuntur vice calceorum, ut videantur urforum, aliarumve ferarum pedes verius, quàm hominum. In ipso Freto Magellanico, quod *Magellanus* anno 1520 spatio 22 dierum pernavigavit, urbs *Philippi Ville* anno 1588 ab Hispanis condita, ad hoc ipsum fretum custodiendum, arcendosque hostes. Verùm omne presidium hic relictum, fame miserrime periit; & Angli postea ad D.C. fame necatos invenerunt; unde locus iste *Porto Famin* dictus est. Ceterum post *Magellanium*, fretum istud navigarunt *Franciscus Dracus* Anglus 1579. *Thomas Candisch* Anglus 1581. *Olivier à Noort* Ultrajectinus anno 1600, & *Georg Epilberg* Belga. Deniq, *Wilhelmus Cornelius Schauten* Hornanus, & *Jacobus de la Maire*. Belga quoque anno 1615 Belgio egressi aliud invenerunt fretum, quod *Fretum de la Maire* appellarunt; illud emensi in mari Pacifico insulis nonnullis repertis in *Moluccas* pervenerunt; ac inde Orbem ita circumvecti redierunt in patriam suam anno 1617.]

Philippe ville seu *Porto Famin*.

BRASILIA.

VI. & *Brasilia* vasta regio, ut quæ quartum Meridionalis Americæ.

Portus O-
mniumSan-
ctorum.
Pernambu-
co.
Assumtio,
Paraguata.
Brasilia
magnitudo,

Francia
Antarctica.

Arecifes.
Portus San-
ctorum.

rica partem obtinet, faccari singulari atque ubere proventu maximè nobilis est. Præcipuum opidum est β *Portus omnium Sanctorum*, præfecti totius provinciæ sedes. Portus autem celeberrimus est opidum *Pernambuco*; intus opida *Assumtio* & *Paraguata*. Reliquæ regiones introrsus aut non cognitæ, aut obscuræ sunt; nullis ibi locis memoratu dignis.

[α *Brasilia* inter promontorium *Blancum* *Æquatori* proximum & promontorium *S. Mariæ* ad *Argentem* fluvium. Longitudinem habet *DCLVI* milliar. Germ. Latitudinem vero *CCC*, milliar. inter promontorium *S. Augustini*, & *Humos*. A capite *Blanco* ad *Argentem* usq. fluvium, qui vulgò *Rio de la Plata*, litus ejus mare alluit quod vulgo *del Nort* vocatur. Fluvius iste nomen illud accepit à *Johanne Deacio*, quod argenti ramenta in ipso reperisset. Magno impetu mare ingreditur, adeo ut ad *XX* miliaria in illo navigantes dulces ex flumine hoc queant haurire aquas. *Petrus Caprali Lusitanus* in *Indiam Orientalem* navigaturus huc tempestate defectus primus terras illas detexit. Deinde *Americus Vesputius* eo navigavit anno 1497, 1499 & 1501. Sed Anno 1504. *Portugallenses* eam ingressi sunt. Anno 1535 *Petrus Mendozza* 20 navibus flumen *Argentem* navigavit. Anno 1547 *Joh. à Staden Hassus* eo navigavit, ab incolis captus ac mirè servatus est. Est quoq. ad promontorium *Ericum* *Francia Antarctica*, quam *Nicolaus Villegagnon Gallus* anno 1555 occupavit, & castellum *Coligni* ad *Ganibaram* seu *Janierum* fl. extruxit: quod tamen anno 1557 interceptum est. *Belgæ* etiam has ipsas terras fuerant ingressi, nonnullaque munierant loca, ex quibus *Arecifes*, in his locis munitissima urbs, à *Portugallensibus* paucis abhinc annis expugnata est; adeoque *Belgæ Brasilia* per illos hætenus ejecti sunt. β *Portus omnium Sanctorum*, vulgo *P. Todos los Santos*, præter præsidem *Regium*, Episcopum quoque habet. Caterum *Brasilia* populi sunt, *Tuppin Icini*, *Tuppin Imbæ*, & *Tuppin Ambaucii*, &c. Nullos habent Reges, omnes ejusdem habentur dignitatis; nisi quod venerentur senes, eosque constituent belli duces, aut eos, qui plures occiderunt, ac devorarunt, ἀνθρωποφάγος enim sunt. Cum vicinis perpetua gerunt bella, non alia de causâ, quam ut majorum, parentum, suorumq. ulciscantur cades. Multa patiuntur à diabolo, sua lingua *Aichnan* dicto, qui sapissime eos gravissime affligit. Quoddam cucurbitarum genus, quod *Tamaracan* vocant, pro Deo habent. Quod *Mexicanis* est *Tabacum*, hisce locis *Petum* dicitur; At *Peti* odor suavior est quam *Tabaci*. *Ambram* ejicit *Oceanus* ad litora *Brasiliæ*, ubi aliquando frustum quingentarum librarum à milite *Belgæ* inventum, & *Comiti Nassovio Mauritio* oblatum est. Reperitur quoque *Ambræ* ad insulam *Madagascar*, ad promontorium *viride*, ad insulam *Mauritii*, ad *Sumatram*, & alias *Indiæ* insulas. *Garcias* refert, aliquando frustum *Ambræ* inventum 2000 librarum; quin imo ait insulas quasdam totas constare ex *Ambræ* verum eas non nominat, nec ubinam illa sita sint, aperit.]

De Insulis novi Orbis.

Cuba.
Hispaniola.
S. Domini-
ciurbs.
S. Jacob.
Havana.
Jamaica.
Sivilla.
Oriztan.
Cuba.

S. Dominici
op.
Jamaica.
Antillæ
feu Camer-
cana inf-
Margarita
Barbados.
Borrique.

Lucaya
inf.
Terra No-
va.
Drogeo seu
Diabolo-
rum inf.

CAP. XVI.

Magellanica.

Porrò peractis duabus prioribus continentibus, restabat uti tertiam universi terrarum Orbis partem aggredieremur, illis amplitudine forsitan haud inferiorem. Verùm cum etiam nunc nobis incognita jaceat, nec constet, continens una, an plures in insulas dissecta sit; nihil habemus in præsens, quod de ea huc referamus; nisi nominis brevem expositionem. Dicitur *Terra Australis*, quia nobis ultima in Austrum versus sita est. Eadem *Terra incognita*, quia nemo ingressus. Denique *Magellanica*, quia Magellano primùm conspecta.

Magellanica
est Terra Au-
stralis in
cognita,
Terra del
Fuogo.
Promonto-
rium
Terra Am-
stralis.

Psittaco-
rum regio.
Beach re-
gio.
Landchidol
mare.
Nova
Guinea.
Nova
Hollandia.
Nova Ze-
landia.
Isabella
Inf.
Inf. Salo-
monis.
Tuberones
S. Petri.

[*Ex terra in Australi maritima loca innotuerunt, Terra del Fougo, Promontorium Terræ Australis, Psittacorum regio, Lucach, Beach, Maletur, Nova Guinea cum nonnullis Insulis, Terra del Fuogo, id est, ignis Terra, à Freto Magellanico alluitur; ab ipso Magellano ita dicta, quòd noctu ibidem multos conspexisset ignes. Insulam verò esse hanc terram docuit navigatio le Maire; ibi sunt Promontorium Nassovicum, Sinus Mauritii, Insulæ Barnefeld, Draki, &c. Promontorium Terræ Australis à Promontorio Bonæ Spei versus Occasum solis hybernium jacer. Psittacorum regio inde ulterius Ortum versus sita à Portugallensibus ita dicta est, quòd ingentes ibidem vidissent Psittacos. Beach regio aurum habet, & Lucach regnum aroma; Illa non longè ab Insula Java remota sunt. Mare quod inter hæc terras insulamque Javam est, Landchidol vocatur. Nova Guinea ad Equatorem ferè pertingit; num verò insula sit, an cum reliqua terra Australi contigua, hætenus ignoratur. Inde versus Austrum Nova est Hollandia; ac porro versus Ortum Nova Zelandia. A Nova Guinea ad Ortum crebra occurrunt insule, Isabella, Virides seu Salomonis in mari Pacifico ob divitias ita dictæ; sicut altera Tuberones, seu Infel fortunatæ, à Magellano appellata, quòd neque homines, neque victum in iis reperiret: & Inf. S. Petri. Ceterum Petrus Ferdinandus de Quier terra Australis felicitatem epistolâ ad Regem Hispania datâ, describit.]*

SOLI DEO GLORIA.

F I N I S.

Omnium Regionum, Populorum, Urbium, Locorum, Fluviorum,
Montium, cæterorumque, quæ hoc continentur libro,
memorabilium

LOCUPLETISSIMUS
INDEX.

A.

A fl.	129. 109	Abrotonum.	471	ejus regiones f. partes,	301
Aach.	168	Abruzzo, ejusq. urbes,	272	Achaicum mare,	35
Aaly impostor,	415	Abfarius fl.	420	Achelous fl. 307. 320. ejus or-	
Aar f. Arola fl.	121	Abudiacum n. Fuesfen,	159	tus,	319
Aaronis virga,	441	Abufcna, n. Ubenfperg!	159	Achello,	338
Abana fl.	450	Abydus f. Abydo,	336. 341. 429	Achem Sumatra regnum,	405
Abaffi & Abaffeni,	484	Abydus Aegypti, n. Abutich,	465. 467	Acheron fl. 242. ubi perit Ale-	
Abba Helviorum,	93	Abyla Hercules columna,	476	xander Epiri Rex,	243
Abbas S. Galli,	123	Acabene,	453	Acheron Gracie fl.	319
Abdelmelech,	79	Academia Ciceronis,	237	Acherontia f. Acirenza, 239. 272	
Abdera, Protagora patria,	335	Academia Confœderata Belgica,	158	Acherusius lacus f. Acherusia pa-	
& feq.				lus,	236. 237. 319
Abdia sepulchrum,	443	Gallia, 118. Germania, 202		Achilles in gynæceo, 324. educa-	
Abel ubi occisus,	450	Hispania, 105. Hispania in		tus à Chirone Centauro, 322.	
Abelfœdas Cosmographus,	414	Belgio, 138. Italia, 275. Po-		ejus patria, 314. sepul-	
Abella,	237	lonia, 394. Scotia, 147		chrum,	428
Abellinum,	235	Acamanta,	461	Achilles Statius,	466
Abensberg,	159	Acanthus,	316. 317	Aciliene,	421
Aberdonium, Academia,	147	Acarnania,	298. 299	Acinaca,	410
Abiam fl.	387	ejus fl.	319	Ackyrgil castell.	146
Abifo fl.	279	Acarnanes,	298. 299	Acmode inf.	147
Abiffini	477	Acarne vicus,	311	Acqui f. Aich, olim aqua Sta-	
Abiffinorum Rex.	484	Accara regnum,	484	tiella,	214
religio & ritus,	486	Accaron, Acron, f. Acharon, 440		Acqs, olim aquæ Tarbella, 94. 95	
Abnobamons,	161. 344	Accurfii patria,	261	Acramons,	441
Abn,	211	Ace, f. Acon, f. Ptolemais, n.		Acradina Syracusan pars, 277	
Aborigines in Italia,	248	Accon, 446. Clandii Caf-		Acragas,	276. 277
Latini dicti,	ibid.	ris colonia,	447	Acritas prom.	304
Abrenethea,	146	Acerra f. Acerra,	236. 237	Acroathon op.	323
Abrenethium,	146	Achai,	312	Acrocerannii	320. 321
Abrinca fl.	104	Achaja propriè dicta,	300	Acrocorinthus arx,	301
				Acronychus occafus	63

I N D E X.

<i>Acronychus ortus,</i>	63	<i>Ægades insula, ad quas clasfis</i>	<i>Æneas, 228. locus quo perit,</i>	229
<i>Acronychum ortum & occasum</i>		<i>Punica victa,</i>	<i>Ænea Silvii patria,</i>	263
<i>investigare,</i>	63	<i>Ægea seu Ædessa 315. à Cara-</i>	<i>Enipons,</i>	176
<i>Acronychum & Cosmicum occa-</i>		<i>no capta, 316. ubi regum</i>	<i>Enona,</i>	294. 296
<i>sum invenire,</i>	63	<i>tumuli.</i>	<i>Enus fl.</i>	159
<i>Acropolis arx,</i>	311	<i>Ægeum mare, 35. 323. 324</i>	<i>Enus seu Æneum op.</i>	335.
<i>Actiolinus tyrannus ubi mor-</i>				336
<i>tuus,</i>	257	<i>Ægialus fl.</i>	<i>Æolia insula,</i>	279
<i>Actisanius Rex Ægypti nasi mu-</i>		<i>Ægialus mons,</i>	<i>Æolis, ejusque urbes & sum,</i>	431
<i>tilatione multavit fontes,</i>	439	<i>Ægida,</i>	<i>Æquator, 6. 45. 65. 66. ejus of-</i>	6
<i>Actium op. & prom. ad quod vi-</i>		<i>Ægina,</i>	<i>ficia,</i>	
<i>etoria Augusti, 293. 299</i>		<i>Ægineta Myrmidones,</i>	<i>Æqui, 230. eorum origo & fi-</i>	ibid.
<i>Adam</i>	161	<i>do, divisio, 465. populi,</i>	<i>nes,</i>	6
<i>Adamus, i. e. Mannus,</i>	150	<i>urbes, 465. regiones, 465.</i>	<i>Æquinoctia,</i>	
<i>Addua s. Adda fl.</i>	244. ejus	<i>& seq. incola,</i>	<i>Æquinoctialem altitudinem ir-</i>	62
<i>fontes,</i>	244. 245	<i>Ægyptus Superior, ejusque situs,</i>	<i>venire,</i>	
<i>Adca reg.</i>	489		<i>Æquinoctialem occasum & or-</i>	61
<i>Adel reg.</i>	49	<i>Ægyptus nova, ejus domini, in-</i>	<i>tum ostendere,</i>	6
<i>Adelwardus Episcopus,</i>	190	<i>cola, divisio, urbes, 478.</i>	<i>Æquinoctialis circulus,</i>	55
<i>Aden reg. & urbs,</i>	460. 458	<i>478. à Selimo subcta,</i>	<i>Æquinoctialis hora,</i>	272
<i>Adiapene,</i>	413		<i>Æquulannum, 238. 239.</i>	332
<i>Adiazzo,</i>	285	<i>Ægyptii vetustissimi, disciplina-</i>	<i>Aeria.</i>	2
<i>Adilbeigian mons,</i>	415	<i>rum inventores, 468.</i>	<i>Æris sphaera</i>	422
<i>Adirbeitzan,</i>	416. 417	<i>fuere sub Regibus Æthio-</i>	<i>Ærithica,</i>	235
<i>Adonis fl.</i>	447	<i>pibus, Persis, Macedo-</i>	<i>Acrola op.</i>	460
<i>Adorff,</i>	193	<i>nibus, Romanis, Sarace-</i>	<i>Aerofa s. Cyprus,</i>	243
<i>Adramyttium</i>	428	<i>nis, Sultanis, hodie sub-</i>	<i>Æsarum fl.</i>	311
<i>Adrastrii campi,</i>	428	<i>sunt Turce,</i>	<i>Æschylus</i>	
<i>Adria s. Atria,</i>	216	<i>Ægyptiorum mores,</i>	<i>Æschines</i>	306
<i>Adriani mons,</i>	71	<i>Ægyptium mare,</i>	<i>Æsculapius Epidauri,</i>	428
<i>Adrianopolis,</i>	338	<i>Ælholm,</i>	<i>Æsepus fl. ejusque ortus,</i>	235
<i>Adrianopolis Cœlesyria,</i>	452	<i>Ælsa s. Adrianopolis,</i>	<i>Æsernia,</i>	265
<i>Adrianus Metius,</i>	47	<i>Ælij Antonij patria,</i>	<i>Æsis fl. & op. 225. 226.</i>	427
<i>Adriaticum mare, 34. sinus</i>		<i>Æmathia s. Macedonia,</i>	<i>Æsopus Phryx,</i>	157
<i>ibid.</i>		<i>Æmathia propriè dicta opida-</i>	<i>Æstii, 151. eorum sedes,</i>	21
<i>Adriua,</i>	413	<i>sines</i>	<i>Æstivus ortus.</i>	
<i>Adrumentū, n. Mahometa,</i>	472	<i>Æmathius Rex,</i>	<i>Æstivum ortum solis solstitia-</i>	61
<i>Adversa</i>	270	<i>Emilian tropæa.</i>	<i>lem ostendere,</i>	
<i>Æas fl.</i>	320	<i>P. Æmilii per Macedoniam vi-</i>	<i>Æstræi eorumque opidum</i>	317.
<i>Æbuscinf.</i>	148	<i>etoria,</i>		319
<i>Ædessa,</i>	316	<i>Æmonia,</i>	<i>Æstraum,</i>	317
<i>Ædu s. Hedui,</i>	97	<i>Æmus mons,</i>		Æth

I N D E X.

<i>Aeth.op.</i>	99	<i>Agdenites,</i>	409	<i>Helviorum,</i>	93
<i>Aethiopia Exterior seu Inferior,</i>		<i>Agenticum</i>	97	<i>Julia, 348. 349. ubi</i>	
<i>ejus limites & regiones,</i>		<i>Aggerroa,</i>	204	<i>Gymnasium</i>	349
	486	<i>Aggershusia,</i>	208	<i>Longa, 228. unde dicti</i>	
<i>Interior, 484. ejus ter-</i>		<i>Agias laura, ubi Zonara monu-</i>		<i>Albani,</i>	229
<i>mini & magnitudo, 485</i>		<i>mentum</i>	323	<i>in Marfis, unde Albenses,</i>	229
<i>superior, inferior, ibid.</i>		<i>Agnomium,</i>	273		
<i>Aethiopia sub Egypto, ejusque</i>		<i>Agra urbs,</i>	399. 404	<i>Pompeia,</i>	214. 256
<i>situs,</i>	477	<i>Agri Romani natura,</i>	267	<i>Regalis.</i>	291
<i>Aethiopicus oceanus,</i>	29	<i>Agria.</i>	288. 289	<i>Albania Asia, ejus urbes & li-</i>	
<i>Aethiops, Vulcani filius, à quo</i>		<i>R. Agricole patria,</i>	129	<i>mites</i>	449
<i>Aethiopes,</i>	477	<i>Agrigentum, ubi Gellia opulen-</i>		<i>Albania Gracia 449. ejus divisio</i>	
<i>Aethraa f. Rhodus,</i>	462	<i>tus, 276. 277. 282. 281</i>		<i>& opida 327. 329. ejus</i>	
<i>Aetii victoria,</i>	102	<i>Agrippina Colonia,</i>	104	<i>metropolis.</i>	319. 329
<i>Actinium,</i>	313	<i>Agrippa palatium,</i>	441	<i>Albani agri felicitas,</i>	266
<i>Aetna mons, in quo periit Em-</i>		<i>Agjrium, Diodori Siculi pa-</i>		<i>Albania metropolis</i>	319. 329
<i>pedocles,</i>	280	<i>tria,</i>	279	<i>Albanopolis;</i>	317
<i>Aetoli,</i>	306	<i>Agjre</i>	281	<i>Albanus fl.</i>	449
<i>Actolia, ejus limites & urbes</i>		<i>Ahusium,</i>	205	<i>Albardasio regio</i>	495
	306. 307	<i>Ajacium</i>	285	<i>Alben fl.</i>	252
<i>Actulane.</i>	422	<i>Ajana,</i>	484. 488. 489	<i>Albenga</i>	260. 214
<i>Aficus, ol. Taphra,</i>	472	<i>Ajazza,</i>	436	<i>Jsula de Albenga</i>	260
<i>Africa, 43. eadem Libya dicta,</i>		<i>Aich f. Acqui,</i>	214	<i>Albertus Austriacus</i>	121
<i>ejus magnitudo, nomina,</i>		<i>Aichstadum,</i>	174	<i>Albertus Marchio primus Prus-</i>	
<i>limites, 464. regiones,</i>		<i>Aine Florida fl.</i>	495	<i>sia dux</i>	372
<i>ibid. Eadem non omnis ve-</i>		<i>Aischa fl.</i>	174	<i>Albigeois,</i>	92
<i>teribus cognita, ibid.</i>		<i>Aix.</i>	92. 116. 117	<i>Albia nova</i>	498
<i>Africa minor f. propriè dicta, ejus</i>		<i>Akera fl.</i>	192	<i>Albion inf.</i>	198
<i>finis, fluvii, 470. populi,</i>		<i>Alabanda, Apollonii Rhetoris</i>		<i>Albis fl.</i>	159. 160. 196
<i>urbes, 471. & seq.</i>		<i>patria,</i>	430. 431	<i>Albium Ingaunum</i>	260. 214
<i>Africa insula, 489. incolae,</i>		<i>Alandia inf.</i>	211	<i>Albium Intemelium</i>	260. 214
	478	<i>Alani,</i>	346	<i>Albocensii</i>	347
<i>Africanum mare,</i>	37	<i>Alaricus Gothorum Rex in Ita-</i>		<i>Alboinus Longobardorum rex</i>	
<i>Africus der Südwestenwind/</i>		<i>liam movet, 249. mor-</i>		<i>Italiam invasit</i>	250
	23. 25. 61.	<i>tuus,</i>		<i>Albona, Mauthia Flaccii patria,</i>	
<i>Agades regio,</i>	484	<i>Alatrium,</i>	306		253. 294
<i>Aganippe fons,</i>	309	<i>Alava,</i>	87	<i>Albret</i>	94
<i>Agareni ab Agar dicti,</i>	458	<i>Alba,</i>	214	<i>Albretanus Navarra rex ex-</i>	
<i>Agaris fons,</i>	439	<i>Fucentis 234. captivo-</i>		<i>communicatus,</i>	81
<i>Agasimba,</i>	487	<i>rum custodia, ibid. Gra-</i>		<i>Albium mare</i>	32
<i>S. Agatha op.</i>	235	<i>ca 28. 345. ubi Joh.</i>		<i>Alburgium Episcopatus</i>	203
<i>Agathocles Syracusis,</i>	277	<i>Hunniades Mahomedem</i>		<i>Albufera lacus</i>	81
<i>Agathyrsi,</i>	346	<i>profligavit,</i>	287		

I N D E X.

<i>Alcair nunc Cairum</i>	478
<i>ejus magnitudo, Patriar-</i>	
<i>charum sedes</i>	466
<i>Alcala de Hennes,</i>	73. 87
<i>Alcamum;</i>	281
<i>Alcazera</i>	481
<i>Alchai mons</i>	388
<i>Alcol f. cullu</i>	473
<i>Alcibiades</i>	311
<i>Alcippo</i>	329
<i>Aldenburgium,</i>	196
<i>Aldincki.</i>	434
<i>Aldradina regio</i>	299
<i>Aldrovandus medicus</i>	265
<i>Alepo nunc Magog</i>	452. 459
<i>Aleria</i>	285
<i>Alesia</i>	294
<i>Aleso</i>	295
<i>Aletium</i>	239. 240. 271
<i>Alexander ab Ales</i>	145
<i>Alexander Epiri rex perit</i>	243
<i>Alexander Macedonie rex</i>	309
<i>Alexander M. Indiam ingressus</i>	315
<i>Alexandri VI. patria</i>	81
<i>Alexandri VII. patria</i>	263
<i>Alexandri Troas f. Alexandria</i>	427
<i>Alexandria</i>	257. 409
<i>Alexandria ad Arium fl.</i>	411
<i>Alexandria in Arachosia</i>	410
<i>Alexandria Egypti,</i>	479. 455
<i>à Democrate mathematico</i>	
<i>condita</i>	465. Serapidis
<i>- templo, schola, bibliotheca,</i>	
<i>multisque viris claris nobi-</i>	
<i>lis.</i>	466
<i>Alexandria Oxiana</i>	384
<i>Alexandria tertia</i>	383
<i>Alexandria ultima</i>	384
<i>Alexandrinus patriarcha,</i>	342
<i>Alexandriola f. Alexandreta,</i>	
	450. 459.

<i>Alsa f. Alba</i>	85
<i>Alfeldia ad Leinam</i>	202
<i>Alseo fl.</i>	279
<i>Algarbia</i>	86
<i>Algidum 230. ubi Aquorum</i>	
<i>clades, & Lucius Virginius</i>	
<i>militabat</i>	230
<i>Algiers</i>	475
<i>Algier</i>	480
<i>Algradina regio.</i>	299
<i>Aliacmon fl. 316. 319. 320</i>	
<i>Alicante portus,</i>	81
<i>Alicanta</i>	87
<i>Aliduli</i>	452
<i>Alifi</i>	235
<i>Alkaimons</i>	383
<i>Alkmaria f. Alkmaer</i>	174. 176
<i>Alla fl.</i>	373
<i>Allanthakia 369. ejus op.</i>	369
<i>Allemanni Gallorum colluvies,</i>	
<i>eorumq. sedes</i>	156
<i>Allendorff ubi Salina,</i>	193
<i>Allera fl.</i>	188
<i>Allia fl.</i>	223
<i>Allisa</i>	235
<i>Allique aguada</i>	458
<i>Allobroges</i>	92. 108
<i>Almacarroni castellum</i>	82
<i>Almasani</i>	72
<i>Almeloo</i>	137
<i>Almene</i>	298. 299
<i>Almeria</i>	83
<i>Almopes eorumq. op.</i>	317. 319
<i>Almus mons, eundem vineis con-</i>	
<i>sevit Probo Imperator</i>	287
<i>Alonesius ins.</i>	324
<i>Alorum</i>	316. 319
<i>Alorum fl.</i>	310
<i>Alpes, earū initium & finis</i>	246
<i>Carnica,</i>	246. 286
<i>Cottia,</i>	246
<i>Dalmatica</i>	246
<i>Graja,</i>	246

<i>Julia,</i>	246
<i>Maritima,</i>	246
<i>Norica,</i>	246
<i>Pannonica,</i>	246
<i>Pennina,</i>	246. 286
<i>Rhetica,</i>	246
<i>Tridentina,</i>	246
<i>Ultima,</i>	246
<i>Alpestris Dacia</i>	347
<i>Alpheus fl. 302. ejus ortus,</i>	319
<i>Alphonfus VI. Castella Rex,</i>	78
<i>Alphonfus I. Portugallia rex</i>	78
<i>Alphonfi Castilia regis sepulcrum</i>	82
<i>Alphonfi regis tabula</i>	84
<i>Alsa</i>	404
<i>Alsatia, 120. ejusq. limites &</i>	
<i>divisio</i>	170
<i>Alsatia Inferior,</i>	102. 103
<i>superior</i>	170. 103
<i>Alsen ins.</i>	187
<i>Alfeldia</i>	193
<i>Alsum</i>	223. 224
<i>Allsteben</i>	199
<i>Alsloa</i>	207. 208
<i>Alstera fl.</i>	187
<i>Altanus</i>	23
<i>Altenau in Grubenhagen/</i>	201
<i>Altenburg arx</i>	169
<i>Altenburgium</i>	174. 184
<i>Alterumbres</i>	10
<i>Altinum</i>	217
<i>Altitudinem æquinoctialem in-</i>	
<i>venire</i>	62
<i>Altitudinem maximam solis f.</i>	
<i>stella invenire</i>	62
<i>Altitudinis quadrans</i>	62
<i>Altmila</i>	106
<i>Altorf</i>	121
<i>Altorsum</i>	106
<i>Altöl</i>	288. 289
<i>Alta die Ult / Olt fl.</i>	348
<i>Alverni</i>	95
<i>Alve-</i>	

I N D E X.

<i>Alfredus Saxonum rex</i>	145	<i>Ambra ubi inveniatur,</i>	502	<i>Amorrhæi</i>	438
<i>Alyda</i>	428	<i>Ambra fl.</i>	176	<i>Amphaxitis regio ejusq; urbes</i>	316. 317
<i>Rio des Ama</i>	500	<i>Ambracia</i>	299. 299	<i>Amphyetionum conventus</i>	506
<i>Amadoca palus</i>	151	<i>Ambracius sinus</i>	299	<i>Amphilochi f. Amphiochia</i>	298. 299
<i>Amadabad</i>	399. 404	<i>Ambrifus fl.</i>	487	<i>Amphimalus sinus</i>	334
<i>Amayria, amack</i>	205	<i>Ambrones</i>	101. 103	<i>Amphinomi & Anxia pietas</i>	277
<i>Amalfi opp.</i>	270	<i>Ambronicus pagus</i>	121	<i>Amphion Troarum conditor</i>	309
<i>S. Amand</i>	99	<i>Ambrosius Diaconus,</i>	466	<i>Amr. polis</i>	316. 318. 415
<i>Amantea</i>	242	<i>D. Ambrosius Episcopus</i>	219	<i>Amphiscii biumbres</i>	10. 51. 66
<i>Amantea munita</i>	273	<i>Ambularius fl.</i>	167	<i>Amphissa</i>	307
<i>Amanus mons</i>	437	<i>America,</i>	225. 227	<i>Ampfaga fl.</i>	473
<i>Amanus portus</i>	73	<i>Amelburg</i>	194	<i>Amra</i>	191
<i>Amapaia,</i>	499	<i>Amelsfeld</i>	345	<i>Amræm ins.</i>	203
<i>Amaramons & arx,</i>	485	<i>Ameria f. Amelia Rosæi patriæ</i>	225. 102	<i>Amstelodamum novum</i>	138
<i>Amaridus fl.</i>	414	<i>America 491. veteribus cognita</i>	491. unde dicitur 492. ejus	<i>Amsterdamum</i>	131. 133
<i>Amarispi,</i>	410	<i>491. unde dicitur 492. ejus</i>	491. unde dicitur 492. ejus	<i>Amu fl.</i>	387
<i>Amarusa</i>	411	<i>fines, magnitudo 492. eam</i>	fines, magnitudo 492. eam	<i>Anacyla 301. 305. Castore &</i>	305
<i>Amasia, 422. 423. Strabonis</i>	424	<i>ingruuntur Portugallen-</i>	ingruuntur Portugallen-	<i>Polluce celebres</i>	499
<i>patria.</i>	190	<i>is,</i>	is,	<i>Anabas regio</i>	431
<i>Amasis fl.</i>	425	<i>America Meridionalis, ejus ma-</i>	America Meridionalis, ejus ma-	<i>Anactoria urbs</i>	343
<i>Amastris</i>	461	<i>gnitudo, regiones & fluvii</i>	gnitudo, regiones & fluvii	<i>Anacharsis Scythæ</i>	412
<i>Amathus,</i>	461	<i>America septentrionalis, ejus ma-</i>	America septentrionalis, ejus ma-	<i>Anadole, ejusq; provincia</i>	481
<i>Amathusia</i>	382	<i>gnitudo, divisio,</i>	gnitudo, divisio,	<i>Anaffa</i>	230
<i>Amazones Sauromata,</i>	382	<i>America inf.</i>	America inf.	<i>Anagnia</i>	220
<i>ab iis condita Ephesus ib.</i>	382	<i>Americus Vesputius</i>	Americus Vesputius	<i>Ananes seu Anamani, eorumq;</i>	279
<i>in Cappadocia, 424. ad</i>	37	<i>ejus patria 261. navigatio</i>	ejus patria 261. navigatio	<i>sedes</i>	74. 75
<i>Hyrcanum mare: in Li-</i>	410	<i>Amersfordia f. Amersford</i>	Amersfordia f. Amersford	<i>Anapus fl.</i>	495
<i>bya: in America, 382. 424</i>	175	<i>Amiclanus sinus</i>	Amiclanus sinus	<i>Anatequa</i>	310. 328
<i>499. in Mononotapa, 488</i>	485	<i>Amicleus mons</i>	Amicleus mons	<i>Anatoria</i>	215
<i>in Ethiopia,</i>	485	<i>Amiens 98. & seq.</i>	Amiens 98. & seq.	<i>Anaunia f. Anomium,</i>	321. ejus
<i>Rio des lar Amazonas,</i>	424	<i>Amisus f. Amisia fl.</i>	Amisus f. Amisia fl.	<i>Anaximandri physici monitum</i>	431
<i>Amazonum mare,</i>	424	<i>Amisus</i>	Amisus	<i>de terra motu</i>	140
<i>Ambanta</i>	424	<i>Amiternum 227. Salustii pa-</i>	Amiternum 227. Salustii pa-	<i>patria</i>	436
<i>Amburga</i>	424	<i>tria</i>	tria	<i>Ancalita</i>	338
<i>Ambian reg.</i>	424	<i>Amma fl.</i>	Amma fl.	<i>Anchiala</i>	278
<i>Ambiancantiva</i>	424	<i>Amona</i>	Amona	<i>Anchialis.</i>	453
<i>Ambiani 98. & seqq.</i>	424	<i>Ammonis oraculum</i>	Ammonis oraculum	<i>Anchise sepulchrum</i>	Anco-
<i>Ambianum 112. & seqq.</i>	424	<i>Ammon urbs, & templum,</i>	Ammon urbs, & templum,		
<i>Ambianum 112. stratagemate</i>	37	<i>470.</i>	470.		
<i>captum ibid.</i>	19	<i>Amorgus patria Simonidis poeta</i>	Amorgus patria Simonidis poeta		
<i>Ambitus ponti</i>	407				
<i>Ambitus terra</i>					
<i>Amboina inf.</i>					

I N D E X.

<i>Ancona</i> 220. 233. 231. <i>Judaorum receptaculum</i> , 265	<i>Angeli Politiani patria</i> 261	<i>Anian regnum & fretum</i> 39
<i>Anconitana Marchia</i> , 250. 251	<i>Angelus de Ubaldis</i> 222	493. 498. 388
265. <i>ejus urbes</i> , 265. <i>fertilitas</i> 267	<i>Angelorum civitas n. Vacipula</i> 497	<i>Anicium</i> 93
<i>Ancyra</i> , 424. 425. <i>ubi conciliū</i>	<i>Angermunda</i> 184	<i>Anio fl.</i> 227. <i>ejusq. ortus</i> 245
<i>Andulysa</i> 83	<i>Angiers</i> 96. 113	<i>Anio tres lacus in Tyberim def-</i>
<i>Andulysa nova</i> 499	<i>Angili s. Angly</i> 152	<i>rens</i> 228
<i>Andegavi</i> 96	<i>Anglaria comit.</i> 257	<i>Anjou</i> 96
<i>Andegavum</i> 12. <i>Academia</i>	<i>Anglefci inf.</i> 146	<i>Anklam</i> 186
<i>ibid.</i>	<i>Angli Tyranni maris</i> 139	<i>Annaberga</i> 196. 197
<i>Andegavenfes Galli re. Nea-</i>	<i>Anglia</i> 139. 140. 143. 144. <i>unde appellata</i> 143. <i>ejus fines</i>	<i>Anne Perenne antrum</i> 229
<i>politani</i> 269	<i>& promont.</i> 143. <i>diviso,</i>	<i>Anna Pontificis domicilium</i> 441
<i>Anderidum</i> 7.	<i>comitate, Archiepiscopatu</i>	<i>Annibal ad Brutios compellus</i>
<i>Uldernach</i> 101	<i>& Episcopatu ib. caeli soliq.</i>	242
<i>Ulderschow</i> 205	<i>natura ibid. populi</i> 147	<i>Annilex</i> 497
<i>Andes Peruvia pars</i> , 499.	<i>Anglia . . . fidei defensor</i> 111	<i>Anont. inf.</i> 203
500.	<i>ejus villum s. standar-</i>	<i>Anshelmus Episcopus</i> 144
<i>Andes vicus ad Mantuam</i> , 219	<i>tum</i> 139	<i>Angarius primus Hamburgensiu</i>
<i>Andomatium</i> 101	<i>Anglorum hodiernum mores</i>	<i>Episcopus</i> 190
<i>Andragotius parricida</i> 118	139	<i>Anfibarii</i> 154. 155. <i>eorum se-</i>
<i>Capo S. Andrea</i> 461	<i>Anglorum in Britanniam ad-</i>	<i>des</i> 155
<i>S. Andrea fanum</i> 147. 345.	<i>ventus</i> 142	<i>Ansidonia</i> 223
<i>mons</i> , 201. <i>munitio s. fort</i>	<i>Anglicum milliare</i> 26	<i>Anslo</i> 173
<i>S. Andres</i> 136	<i>Angulus positionis</i> 72	<i>Anspach arx</i> 174
<i>D. Andrea Apostoli martyrium</i>	<i>Angoa fluv. Marchie Brandeb.</i>	<i>Anspachienfis Marchio</i> 174
302. 327	184	<i>Antei regia</i> 475
<i>S. Andrea monumentum</i> 106	<i>Angola</i> 487	<i>Am andros op.</i> 428
<i>Andreas Tiraquellus</i> 112	<i>Angolema nova Francie</i> , 494	<i>Antaradus</i> 476. 448
<i>S. Andero</i> 86	<i>Angote</i> 485	<i>Antarcticus circulus</i> , 9. <i>polus</i>
<i>Andriace</i> 434	<i>Angoulesme</i> , 95	3. 228. 229
<i>Androgynus natus</i> 226	<i>Angoumois</i> , 125	<i>Antemne</i> 216
<i>Andromeda, belua marina ex-</i>	<i>Angra op. Tercera</i> , 491	<i>Antenor</i> 439
<i>posita</i> 440	<i>Angria ducatus</i> 190	<i>Anthedon op.</i> 459
<i>Costa de Androtta</i> 483	<i>Angrimania Provincia</i> 211	<i>Anthemusia</i> 230
<i>Andrus</i> 325. <i>eò legatus Themis-</i>	<i>Angrivarij</i> 154. 155. <i>eorum se-</i>	<i>Antiatres Pirata</i>
<i>stocles</i> <i>ibid.</i>	<i>des</i> 155	<i>Anticyra</i> 308. 307. <i>op. & inf.</i>
<i>Anfiloca</i> 298	<i>Angulus op.</i> 233	307. <i>ubi Helicorus</i> , 308
<i>S. Angeli civitas</i> 273	<i>Anguri & Angara urbs</i> 425	<i>Drusus sanatus</i> 11. 12
<i>Fanum S. Angeli</i> 253	<i>Angusia</i> 147	<i>Antichioncs</i> , 318
<i>Civita di S. Angelo</i> 233	<i>Anhalt arx</i> 199	<i>Antigoca</i> 299.
<i>Monte di S. Angelo</i> 247	<i>Anhaltinus principatus, ejus li-</i>	<i>Antigonis</i> , 396. 298. 299.
<i>Mons S. Angeli</i> 272	<i>mites & opp.</i> 199	316. 317. 426
		<i>Antigenia s. Mantinea</i> , 304

I N D E X.

<i>Antilibanus mons,</i>	446. 448	<i>Anxur</i>	230. 266.	<i>ubi Jovis</i>	<i>Appenzel,</i>	121 122
<i>Antilla s. Camerana in.</i>	499	<i>templum</i>	231		<i>Appia via</i>	233
	503	<i>Anzicana regio</i>	487		<i>Appianus</i>	466
<i>Antiochene s. Seleucia, ejus op.</i>		<i>Anzilene</i>	421		<i>Appion Grammaticus,</i>	466
<i>& fines</i>	449 423	<i>Capo d' Anzo</i>	232		<i>Appius Claudius</i>	228
<i>Antiochenorum templorum situs</i>		<i>Aonia s. Baotia</i>	308		<i>Aprutium</i>	335. ejusq. urbes.
<i>contrarius</i>	419	<i>Aosta</i>	215. 256			272
<i>Antiochia magna</i>	419. s. <i>Epi.</i>	<i>Apulche</i>	494. 495		<i>Apfalus</i>	317. 319
<i>daschues, hodie intachio,</i>		<i>Apamean Apami</i>	426		<i>Apfus fl.</i>	319. 320
<i>apostoli Petri sedes, ibi pri-</i>		<i>Apamia</i>	449		<i>Apuglia plana s. Apulia plana,</i>	
<i>mum Christiani dicti fide-</i>		<i>Apamia Cibotus,</i>	426. 427			272
<i>les, Synodus celebrata, ubi</i>		<i>Apamia Calcisria</i>	452		<i>Apuli, eorumque opida & fines</i>	
<i>Patriarcha</i>	34	<i>Aparcias</i>	23			237. 238
<i>Antiochia America</i>	499	<i>Apelby</i>	145		<i>Apulia s. Apuglia, ejus partes,</i>	
<i>Antiochia Caria</i>	430	<i>Apeliotes</i>	23		<i>opp. & fines,</i>	238. 250.
<i>Antiochia Margiana,</i>	411	<i>Apellis patria</i>	327			272.
<i>Antiochia Pisidia</i>	435	<i>Aponninus mons, ejus initium &</i>			<i>Apulia proprie dicta</i>	238
<i>Antiochia s. Edessa</i>	453	<i>finis</i>	246		<i>Apulia & Calabria dux primus</i>	
<i>Antiochia Epiphanis arx</i>	441	<i>Apernade</i>	204. 187		<i>Rubertus</i>	268
<i>Antipas</i>	118	<i>Apis Egyptiorum numen</i>	469		<i>Apulum Dacia</i>	348
<i>Antipodes II. 51. 66. eorum in-</i>		<i>Apis vicus</i>	466		<i>Aqua</i>	2
<i>veniendorum ratio,</i>	12	<i>Apollinis Clarii fanum & oracu-</i>			<i>Aqua pendens s. Aquula</i>	314
<i>Antipyrgus</i>	465	<i>lum</i>	432. 433		<i>Aqua Carctana</i>	223
<i>Antitaurus,</i>	421. 422	<i>Apollinis oraculum Patara</i>			<i>Aqua s. Acqui Merula Patria</i>	
<i>Antium</i>	230. prom.		434			258
<i>Antium Thracia</i>	338	<i>Apollinis natale solum,</i>	325		<i>Aqua Pisana</i>	224
<i>Antæci II. 51. 66. eorum in-</i>		<i>Apollo Clarius</i>	326		<i>Aqua Rosellarum</i>	223. 221
<i>veniendorum ratio</i>	12	<i>Apollo Cirrhaus & Pythius</i>	308		<i>Aqua Sextia</i>	92. 93. 116
<i>Antonacum</i>	101	<i>Ismenius</i>	310			117.
<i>Antonellus Mamertinus Pictor</i>	281	<i>Apollonia, 315. 444. ubi Sylla</i>			<i>Aqua Sinuessana salutifera</i>	
<i>Antonia arx</i>	441	<i>Satyrum cepit ibid. litera-</i>				247
<i>Antoni Navarrei interitus</i>	113	<i>rum studiis floruit ibid.</i>			<i>Aqua Statiella</i>	214. 258
<i>Antonini Pii murus in Anglia</i>	142	<i>Apollonia Egyptii</i>	470		<i>Aqua Stilianæ</i>	223
<i>Antonini Veri interitus,</i>	217		41		<i>Aqua Tarbellica</i>	95
<i>S. Antonio Ins.</i>	490	<i>Apollonia magna ad Pontum,</i>			<i>Aqua Volaterrana</i>	222
<i>Antra</i>	473		338		<i>Aquatolæ fl.</i>	339
<i>Anverpia s. Antorff</i>	129	<i>Apolloniatis</i>	413		<i>Aquaria</i>	259
<i>Anversa</i>	270	<i>Apolloniæ Tyanæ patria,</i>			<i>Aquarum viventium fons,</i>	
<i>Anxanum</i>	272. 273		423			447
		<i>Apollonius Alabandensis rhe-</i>			<i>Aquense Parlamentum</i>	111
		<i>thor,</i>	431		<i>Aquensis civitas</i>	117
		<i>Apollonius Rhodius</i>	462		<i>Aqui</i>	214

<i>Aquila</i> 234. 272. <i>minuta</i> 272	<i>Aram in Syria</i> 417	<i>Archimedes Syracusis</i> 270
<i>Aquileia</i> <i>Ruffini patria</i> , 217. 254	<i>Aramai l. Syri</i> 437	<i>Archilochi poëta patria</i> 325
<i>ab Attila eversa à Narsete</i>	<i>Araoan</i> 485	<i>Archipelagus</i> 35
<i>restaurata</i> 254	<i>Araris fl.</i> 106. 105. 119. <i>Saone</i>	<i>Archipelagus America</i> , 501
<i>Aquilejense mare</i> 35	<i>dictus ibid.</i>	<i>Archipelagus Sancti Lazari</i> , 29
<i>Aquilejensis Patriarchatus Venetias translatus</i> 275	<i>Aras seu Arisbar fluv.</i> 418. 419	<i>Archytas Tarentinus</i> 240
<i>Aquila</i> 21	<i>Arati patria</i> 301	<i>Arcona</i> 186
<i>Aquilonaris polus</i> 3	<i>Aravane</i> 422	<i>Arcticus circulus</i> 9
<i>Aquinum</i> 210. 270. <i>Thoma Aquinatis patria</i> , 233. 270	<i>Arausio</i> 92. 93	<i>Arcticus polus</i> 3
<i>Aquisgranum</i> 168	<i>Arax</i> 418	<i>Arcus fl.</i> 337
<i>Aquitania</i> , 94. <i>ejus termini</i> , & <i>unde dicta</i> 94	<i>Araxis fl.</i> 412	<i>Arcyra mons</i> 458
<i>Aquitania Casariana</i> 94	<i>Araxes fl.</i> 419	<i>Ardalio fl.</i> 473
<i>Aquitanicus oceanus</i> 30	<i>Araxum prom.</i> 302	<i>Ardavat</i> 398. 399. 555
<i>Ara Ubiorum</i> 104	<i>Arays op.</i> 475	<i>Ardea</i> 230. 231
<i>Arabægyptii</i> 465	<i>Arbela vicus ad quem Darius victus</i> 413	<i>Ardebil seu Ardovil</i> 47
<i>Arabes</i> 458. <i>eorum mores</i> 456	<i>Arbelitis</i> 413	<i>Arden seu Arabia Deserta</i> , 457
<i>Arabia op.</i> 458	<i>Arbis urbs</i> 409	<i>Ardermouth Readpromont.</i> 146
<i>Arabia</i> , <i>ejus fines</i> , <i>magnitudo</i> , <i>divisio</i> 456	<i>Arbite pop.</i> 409	<i>Ardra regnum</i> 484
<i>Arabia Petraa</i> , <i>ejus fines</i> , <i>urbes</i> & <i>natura soli</i> , <i>in qua populus Israëliticus exsulavit</i> 456	<i>Arbogasti interitus</i> 93	<i>Ardnenna silva</i> 107
<i>Arabia deserta</i> , <i>nunc Arden</i> , <i>ejus fines</i> , <i>natura soli</i> , <i>populi</i> , <i>eorumque mores</i> 457	<i>Arborea</i> 284	<i>Arefl.</i> 502
<i>Arabia felix</i> , <i>n. Ayaman</i> , <i>ejus situs</i> , <i>fl. populi</i> & <i>urbes</i> 458	<i>Arca fœderis</i> 441	<i>Arecifis</i> 92
<i>Arabica Ægyptus</i> 464	<i>Arcadia regio</i> 300. 304	<i>Arecomica Volca</i> 117
<i>Arabicum mare</i> 28	<i>Arcanum, Q. Ciceronis pradium</i> 232	<i>Arelate</i> 92. 102. 116. 168
<i>Arabicus sinus</i> 31	<i>Arce</i> , <i>olim Arx</i> , <i>Volschorum op.</i> 230	<i>Arclatenfis regni partes</i> , 94
<i>Arabis f. Arbis</i> 409	<i>Arce</i> , <i>Arcen f. Arcen castellum Arabia</i> 457	<i>Aremorica</i> 135
<i>Arabum leuca</i> 26	<i>Arcefilas Academicus</i> 429	<i>Arenacum seu Arnhem</i> , 187
<i>Arac.</i> 411. 416	<i>Archangeli op.</i> 378	<i>Arensbœca</i> 211
<i>Arach f. Petra deserti</i> 457	<i>Archelai exilium</i> , 92. 118	<i>Arensburgum in Oesilia inf.</i> 311
<i>Aracham seu Arachan</i> 404	<i>Archiepiscopatius Anglia</i> , 191. 144	<i>Areopagus</i> 311
<i>Arachosia</i> , <i>ejus populi</i> , <i>limites</i> & <i>urbes</i> , 409. 410	<i>Candia</i> , 333	<i>Areopagita Dionysius</i> 500
<i>Arachotus urbs</i> , <i>lacus</i> & <i>fl.</i> 409	<i>Gallia</i> 112	<i>Arequipa</i> 409
<i>Aradus saxum ingens</i> 446. 448	<i>Hispania</i> 79	<i>Ares</i> 40
	<i>Hungaria</i> 290	<i>Areta Aristippi filia</i> , 457
	<i>Germania</i> 202	<i>Areta rex Arabum</i> 453
	<i>Italia</i> 275	<i>Arethusa fons</i> 309. <i>lacus</i> 453
	<i>Cicilia</i> 282	<i>Aretium</i> 222. 222. <i>Guidoni</i> 259
	<i>Polonia</i> 374	<i>Musici patria</i> , 221
	<i>Scotia</i> 147	<i>Arezzo</i> 423
		<i>Argæus mons</i> 280
		<i>Cipa di Argentera</i>
		<i>Argenteus Brasilia fluv.</i> S. 100
		<i>de Plata exundans</i> 469.
		<i>ejusq. appellatio</i> 398. 501
		<i>Argen-</i>

I N D E X.

<i>Argentoratum</i> 103. <i>Academia</i>	<i>fragium</i> 470	<i>Arola fl.</i> 103. 107
171.	<i>Aristomenis patria</i> 303	<i>Arosia op.</i> 210
<i>Argentarium prem.</i> 224	<i>Aristonis patria</i> 326	<i>Aroteres Scythæ</i> 343
<i>Argessa</i> 212	<i>Aristophanes</i> 311	<i>Arpi.</i> 238. 239
<i>Argestes</i> 22	<i>Aristophylus</i> 410	<i>Arpÿ</i> 346
<i>Argia f. Argolis</i> 300. 301	<i>Aristotelis patria</i> 316. mors 324	<i>Arpinum</i> 230. <i>Ciceronis patria</i> 232
<i>Argiro castro</i> 299	<i>Aristus fl.</i> 338	<i>Arquadium vicus, ubi Petrarchæ</i>
<i>Argiva funo</i> 301	<i>Arles</i> 92. 115. 116. 117	<i>ades & sepulchrum</i> 217
<i>Arglas portus & op.</i> 149	<i>Arleux</i> 99	<i>Arrabo</i> 290. 291
<i>Argo</i> 328. <i>navis</i> 314	<i>Armacana urbs</i> 149	<i>Arrago fl.</i> 80. 81
<i>Argolicus sinus</i> 300	<i>Armaetia urbs</i> 420	<i>Arragonia</i> 77. <i>regnum,</i> 79. 80
<i>Argolis</i> 300. 305	<i>Armagh</i> 149	<i>Arragonenses Hispani reges Nea-</i>
<i>Argon op.</i> 389	<i>Armalauf</i> 156	<i>politani</i> 268
<i>Argos Hippium</i> 239. <i>ubi Pyr-</i>	<i>Armauria</i> 421	<i>Arragonenses Sicilia domini</i> 280
<i>rhus perit,</i> 301. 305	<i>Armendaus mons</i> 425	
<i>Argos Amphiloichium,</i> 298. 299	<i>Armenia major, ejus divisio, fi-</i>	<i>Arrapachitis</i> 284
<i>Argos Amonia</i> 312	<i>nes, fluvii, regiones, populi,</i>	<i>Arras</i> 98. 128
<i>Arguin in Africa</i> 138. 483	<i>urbes</i> 421	<i>Arribantium</i> 343
<i>Argylla</i> 222	<i>Armenia minor, ejus fines, regio-</i>	<i>Arria inf.</i> 105
<i>Argyrippa</i> 239	<i>nes, Præfectura, fl. urbes</i>	<i>Arroë</i> 105
<i>Argyropolis f. villa de la Plata</i>		<i>Ars navigandi</i> 47
500	<i>Armeni mercatores,</i> 421	<i>Arsaces Parthorum dux,</i> 415
<i>Argyrunum</i> 294	<i>Armeninus</i> 421	<i>Arsacia</i> 414
<i>Arhusium Episcopatus</i> 203	<i>Armentiers,</i> 99	<i>Arschotium f. Arschot</i> 129. 130
<i>Aria urbs & regio, ejus populi,</i>	<i>Armignac,</i> 94	<i>Arçea</i> 431
<i>urbes & fines,</i> 411	<i>Arminia fl.</i> 225	<i>Arsia</i> 294. 421
<i>Ariano</i> 235	<i>Armini victoria</i> 155	<i>Arsitis</i> 411
<i>Ariaspe</i> 409	<i>Armiro, Golfo de Armiro,</i> 329	<i>Arsionë in Lycia, olim Patara,</i>
<i>Aricia</i> 218	<i>Armozai</i> 409. 418	434
<i>Aricina Diana lucus</i> 229	<i>Armua seu Ardalis fluv.</i> 473	<i>Arsinoë</i> 470
<i>Aricinum nemus</i> 229	<i>Armusia reg.</i> 418	<i>Arsionë urbs Egypti</i> 465. 467
<i>Aria Montani patria</i> 83	<i>Armusa</i> 409. 418	<i>Arsionë ad Nilum</i> 465. 467
<i>Petrus Ario</i> 499	<i>Arnaut</i> 329	<i>Arsioz ad sinum Arabicum</i> 467
<i>Arimaspe</i> 347. 409	<i>Arnobii patria</i> 474	<i>Arsioz</i> 230
<i>Arietis frons promont.</i> 351	<i>Arnruchte</i> 190	<i>Arsili</i> 30. 85
<i>Arimes Scythæ</i> 381	<i>Arnsburg</i> 203	<i>Artabium prom.</i> 348
<i>Ariminum f. Rimini</i> 225. 265	<i>Arenspers Comitatus</i> 190	<i>Artanissa op.</i> 421
<i>ubi Synodus, & ejus annis</i>	<i>Arnsperga</i> 190	<i>Artaxata f. Artaxia</i> 415
225.	<i>Arnstad</i> 195	<i>Artaxerxes</i> 421
<i>Arisbar f. Aras fl.</i> 418	<i>Arnsvalda</i> 245	<i>Artemida</i> 421
<i>Aristarchus</i> 304	<i>Arnus fl.</i> 203	<i>Artemidori patria, ubi S. Johan-</i>
<i>Aristides</i> 311	<i>Aroa</i> 187	<i>nes docuit,</i> 433
<i>Aristippia patria</i> 303. <i>ejus nau-</i>	<i>Arroë inf.</i>	<i>Artesia</i> 106. 126. 127
		<i>Arver.</i>

<i>Arverni</i>	95. 107. 108	<i>Asiatica Græcia</i>	297	<i>pugnata</i>	385. 386
<i>Arvenia</i>	144	<i>Asinaus sinus</i>	304	<i>Astracenses Tartari</i>	385
<i>Arx op.</i>	230. 232	<i>Asine op.</i>	304	<i>Asturia 73. 79. ejus divisio</i>	87
<i>Arx imperialis</i>	272	<i>Asinii Pollionis filius qui natus ri-</i>		<i>Astures</i>	72. 73
<i>Arzila, Zelis seu Zilia,</i>	475	<i>fit</i>	295	<i>Asturcones equi</i>	73
<i>Arzilla</i>	481	<i>Asisium</i>	225. 226	<i>Asturias</i>	73
<i>Arziri s. Assyria</i>	413	<i>Asius Lydi filius</i>	380	<i>Astusapes Nili alveus</i>	468
<i>Arzirum op.</i>	413	<i>Askenaz. 162. Askenazim ibid.</i>		<i>Atabalus</i>	23
<i>Arzus fl.</i>	340	<i>Asna s. Syene</i>	467	<i>Ataburus mons</i>	23
<i>Asburg</i>	192	<i>Asnesum s. Assens</i>	105	<i>Atabyria s. Rhodus</i>	462
<i>Ascalon 410. Semiramidis pa-</i>		<i>Asopus fluv. 309. 310. 319. 320</i>		<i>Atalanta ins.</i>	321
<i>tria</i>	442	<i>Aspendus s. Aspendum, unde A-</i>		<i>Atalia mons</i>	453
<i>Ascania palus</i>	425	<i>spendius citharista,</i>	435	<i>Atella</i>	236. 237
<i>Ascanie Comitatus</i>	199	<i>Asperum mare</i>	29	<i>Ater mons</i>	472
<i>Ascanius fl.</i>	425	<i>Asphaltites lacus s. mortuum-</i>		<i>Aternum op.</i>	273
<i>Ascensionem solis rectam & obli-</i>		<i>mare</i>	443	<i>Aternus fl.</i>	231. 246
<i>quam invenire,</i>	53	<i>Assen cœnobium</i>	136	<i>Ateste</i>	216
<i>Aschburgium s. Aschenburg,</i>		<i>Assens</i>	105	<i>Atestini cardinalis hortus,</i>	266
	170. 192	<i>Assisium s. Francisci patria,</i>	266	<i>Athæi m.</i>	389
<i>Ascij</i>	9. 51. 66	<i>Assores s. Flandricæ ins.</i>	491	<i>Athanasius</i>	466
<i>Ascalagentis sedes</i>	85	<i>Asorus</i>	279. & seq.	<i>Athaulphus Gothorum rex, 220.</i>	
<i>Asclepiades medicus Prussie</i>	426	<i>Assum prom.</i>	324	<i>in Galliam concessit</i>	249
<i>Ascoli</i>	239. 272. 273	<i>Assumbejus</i>	416	<i>Athene 307. 310. à Cecrope con-</i>	
<i>Ascra Hesiodi patria, 309.</i>		<i>Assyria, ejus regiones, populi, flu-</i>		<i>ditæ, multorum clarissimo-</i>	
322.		<i>vii, urbes, limites,</i>	413	<i>rum virorum parens, sa-</i>	
<i>Asculum Apulum seu Ascoli</i>		<i>Assyriorum imperium in Asia,</i>		<i>piantum domicilium, A-</i>	
	238. 239		415	<i>rcopagus, Schola, Tacile</i>	
<i>Asculum s. Ansegli ducatus, 272</i>		<i>Asta, Aste s. Asti,</i>	214.	<i>porticus, Stoa porticus, E-</i>	
<i>Asculum Picenum</i>	233. 272	256.		<i>picuri hortus, Arx Pro-</i>	
273.		<i>Astaben</i>	411	<i>pylea, Phalerus Navale,</i>	
<i>Asdod</i>	442	<i>Astaborum Nili alveus</i>	468	<i>Piræus portus 310. thea-</i>	
<i>Asga</i>	481	<i>Astahoras</i>	485	<i>trum Dionysiacum</i>	311
<i>Asia 43. unde dicta, fines 280</i>		<i>Astapus fl.</i>	468	<i>Athenodori patria</i>	436
<i>magnitudo, divisio antiqua</i>		<i>Astareni</i>	411	<i>Athesis die Etſch/</i>	177
<i>& nova 281. ejus limites</i>		<i>Astaunites</i>	421	245.	
<i>inter Europam, 44. varia</i>		<i>Astazenus sinus</i>	426	<i>Athos mons à Xerxe perſeſſus</i>	
<i>imperia,</i>	415	<i>Aster sagittarius</i>	313	321. 322	
<i>Asiaminor s. propriè dicta, ejus</i>		<i>Asterismus quid</i>	65	<i>Athurnus fl.</i>	246
<i>partes, termini, regiones</i>		<i>Astigin. Ecyæ</i>	75	<i>Athyra fl.</i>	319
	426	<i>Astorga</i>	41. 86	<i>Atina</i>	230. 86
<i>Asia Nympha</i>	380	<i>Astracan urbs à Moscovitis ex-</i>		<i>Atino</i>	313
				<i>Atlanticus oceanus</i>	30. 39
				<i>Atlan-</i>	

I N D E X.

<i>Atlantis inf.</i>	491	<i>Avernus lacus</i>	236	<i>Avicenna domicilium</i>	83
<i>Atlas minor m.</i>	476	<i>Averrois</i>	83	<i>Avido</i>	428
<i>Atlas mons ejusque descriptio,</i>		<i>Aversa</i>	270. 236. 237	<i>Avignon 92, ubi sedes pontificia</i>	
	476	<i>Ausidus fl.</i>	239. 245. 246		116
<i>Atrax</i>	312	<i>Romanorum clade illustris</i>		<i>Aulerci,</i>	96
<i>Atrebatas</i>	98 & seq.		246	<i>Cenomani</i>	96
<i>Atrebatum f. Atrecht.</i>	128	<i>Augæa</i>	316	<i>Diablintæ</i>	96
<i>Atrebatii</i>	140	<i>Angoumois</i>	95	<i>Eburovices,</i>	96
<i>Atria f. Adria f. Adri,</i>	216	<i>Angst pagus</i>	102	<i>Aulis op. & portus, ubi Graco-</i>	
<i>Atria f. Hadria</i>	273	<i>Augubio</i>	226	<i>rum classis</i>	307. 309
<i>Atriaticus sinus</i>	34	<i>Augubium</i>	266	<i>Aulona</i>	294
<i>Atria seu Atri in Aprutius,</i>		<i>August vicus</i>	100	<i>Aulon,</i>	315
	272	<i>Augusta</i>	281	<i>Aulonia</i>	242
<i>Atropatia</i>	414. 409	<i>Augusta Ausciorum</i>	94	<i>Aurea messis Delphis dedicata</i>	
<i>Attabaliba à Pizarro interfe-</i>		<i>Emerida</i>	76		241
<i>ctus,</i>	499. 500	<i>Julia Gaditana</i>	90	<i>Aurelia urbs</i>	118
<i>Attalia urbs,</i>	435	<i>Nemetum</i>	95	<i>Aurelianum Academia,</i>	113
<i>Attendorna</i>	190	<i>Perusia</i>	222	<i>Aurelianus rex</i>	109
<i>Attica mella</i>	321	<i>Prætoria 215. f. Aosta</i>		<i>Aurelianum reg.</i>	109
<i>Atticamusa</i>	313	<i>256.</i>		<i>Aureus mons</i>	286. 287. 342
<i>Attica fides</i>	312	<i>Rauracorum</i>	101	<i>Aureus numerus</i>	45
<i>lepos 312. moriens 312</i>		<i>Suessionum</i>	98	<i>Auricum seu Aurick</i>	189
<i>Attila victus 102. ab Aëtio re-</i>		<i>Taurinorum f. Taurino</i>		<i>Aurunci</i>	232
<i>pressus</i>	250	<i>115. 253. academia.</i>		<i>Aurupina</i>	253
<i>Attis f. Attica & Aëtæ f. Aëtica,</i>		<i>Tiberii</i>	175	<i>Ausar fl.</i>	245
<i>ejus limites & op. 306</i>		<i>Trecarum</i>	97	<i>Ausci</i>	95
<i>310.</i>		<i>Treverorum</i>	101	<i>Ausciorum Augusta</i>	95
<i>Atuatuca,</i>	98. 100	<i>opulenta</i>	105. 169	<i>Ausones 226. 248. in Italia ibid.</i>	
<i>Au fl.</i>	188	<i>Veromanduorum</i>	98	<i>eorum op. & fines</i>	232
<i>Ava urbs & regnum,</i>	402	<i>Vindelcorum,</i>	158. 172	<i>Ausonia</i>	212. 232
<i>Ava</i>	404	<i>D. Augusti templum & ara,</i>		<i>Ausonium mare 34. 35. ejusque</i>	
<i>Avachan</i>	402		118	<i>sinus</i>	244
<i>Avanares regio</i>	495	<i>S. Augusti prom.</i>	502	<i>Aussig</i>	180
<i>Avances</i>	101	<i>Augustinus Hipponensis Episco-</i>		<i>Auster</i>	21. 23
<i>Avarici</i>	413	<i>pus</i>	474	<i>Australia climata</i>	14
<i>Avaticum</i>	95	<i>Augusto boxa</i>	96	<i>Australis polus</i>	3 4
<i>Auchanitis</i>	608	<i>Augustodunum 96. f. Autun</i>		<i>Australis terra f incognita,</i>	43
<i>D. Andomari fanum</i>	128		114. 115		504
<i>Avellino</i>	235	<i>Augustomagus</i>	98. 100	<i>Austrasia 102. ejusque limites,</i>	
<i>Avenio,</i>	92. 93. 107. 118	<i>Augustoritum</i>	95		169
<i>Avenionensis comitatus Clemen-</i>		<i>Augustovv</i>	366	<i>Austrasie reg.</i>	109
<i>ti VI. concessus</i>	110	<i>Aulaga lacus</i>	500	<i>Austria, ejus limites & divisio,</i>	
<i>Aventicum</i>	101. 103	<i>Avia f. Avella</i>	233		1 8

I N D E X.

<i>Austriacorum ditiones in Italia</i>	252
<i>Austriacus circulus</i>	165
<i>Austrie Archiducum ditiones in Istria</i>	253
<i>Austrinum mare</i>	30
<i>Austun</i>	96
<i>Autacis f. Audas fl.</i>	116
<i>Autricum,</i>	96
<i>Autun</i>	110
<i>Auvergne,</i>	95
<i>Aux</i>	94. 100. 102
<i>Auxanor,</i>	272
<i>Auximum</i>	231
<i>Auxitana,</i>	95
<i>Axapas</i>	675
<i>Axiaces</i>	346
<i>Axima</i>	92. 93. 412
<i>Axima in Perside</i>	412
<i>Axima in Salassis</i>	412
<i>Axis globi, 3. Zodiaci</i>	3
<i>Axius fl.</i>	316. 319
<i>Axuma</i>	475
<i>Ayaman seu Arabia felix,</i>	458
<i>Aydunum</i>	281
<i>Azabad</i>	482
<i>Azamia</i>	413
<i>Azamor</i>	481
<i>Azaro</i>	279
<i>Aziath</i>	467
<i>Azotus seu Asdod,</i>	439. 440
<i>in quo idolum Dagon,</i>	440
<i>442.</i>	

B.

B <i>aalschub,</i>	440
<i>Babylon f. Babylonia Aegypti,</i>	467. 479
<i>Babylon urbs Assyria.</i>	454
<i>ejus conditores, magnitudo, rudera,</i>	
<i>Babylonia provincia, nunc Caldar, ejus fines, regiones, opida,</i>	454. 455. 417
<i>Terra de Baccalao</i>	494

<i>Bacchylidis Poeta patria,</i>	326
<i>Bacenis silva</i>	160
<i>Bacharacum,</i>	175
<i>Bachian inf.</i>	406
<i>Bactra urbs,</i>	410
<i>Bactri,</i>	384
<i>Bactriana, 417. ejus populi, urbes & limites.</i>	410
<i>Bactrus fl. al. Buchian f. Bouchara,</i>	410
<i>Bacuntius fl.</i>	287
<i>Badeo urbs,</i>	458
<i>Baden op.</i>	174
<i>Badensis Marchionatus,</i>	174
<i>Badia,</i>	309. 328
<i>Batica</i>	71
<i>Batis fl.</i>	74
<i>Baturia,</i>	71
<i>Bassinius,</i>	41
<i>Bassinsbay,</i>	41
<i>Bagacum, n. Bavay,</i>	98
<i>Bagametro</i>	485
<i>Bagamidri,</i>	485
<i>Bagdad ad Tigrim,</i>	455
<i>Bagdasan seu Budasom,</i>	410
<i>Bagni di Roselle,</i>	221
<i>Bagradas fl.</i>	470. 471
<i>Bahalbeth,</i>	467
<i>Bahusia arx,</i>	208
<i>Baja, 236. Castel di Baga, ibid.</i>	
<i>Bajana,</i>	85
<i>Bajana insula,</i>	85
<i>Bajanus sinus</i>	236
<i>Baidai</i>	3. 6
<i>Bajona,</i>	95
<i>Baixas de S. Petro,</i>	490
<i>Balagatta,</i>	399
<i>Balbastrum,</i>	80
<i>Balbus Cornelius Gaditanus,</i>	90
<i>Baldi patria</i>	222. 264
<i>Baldovia,</i>	501
<i>Baldwinus recuperat Cretam,</i>	333

<i>Baleares insula</i>	78. 88
<i>Balearicum mare,</i>	33
<i>Balga</i>	373
<i>Balli regnum,</i>	485
<i>Balliagio terra motu perit,</i>	270
<i>Balsara ol. Tercedon,</i>	455
<i>Balticum fretum, 206 mare.</i>	31
<i>Balticus sinus,</i>	38
<i>Bamba,</i>	487
<i>Bamberga,</i>	174
<i>Bambyce,</i>	452
<i>Banadego,</i>	291
<i>Banda inf.</i>	407
<i>Bandar</i>	418.
<i>Bandarmassin</i>	405
<i>Banituede,</i>	476
<i>Bantam,</i>	405
<i>Banza,</i>	487
<i>Bapalme,</i>	99
<i>Baptista Mantuanipatria</i>	219
<i>Barbados inf.</i>	502
<i>Barbaria, ejus partes,</i>	479.
<i>mites & magnitudo,</i>	479
<i>Barbaro monte,</i>	247
<i>Barby comitatus & opid.</i>	199
<i>Barcana regio,</i>	479
<i>Barce urbs & promont.</i>	470. 479
<i>Barcelona,</i>	80. 87
<i>Barcha regio Aegypti,</i>	465
<i>Barchana provincia,</i>	469
<i>Barcino,</i>	80
<i>Barda fl.</i>	185
<i>Bardevvicum Luneburgicum,</i>	188
<i>Bardum,</i>	16
<i>Bareai populi Aegypti,</i>	465
<i>Bareyth,</i>	174
<i>Bargen in episc. Mind.</i>	169
<i>Bari,</i>	238
<i>Barim turris,</i>	445
<i>Baritanus ager, 250. ejus opida,</i>	271
<i>Bariñ, 238. munitiñ,</i>	271. 273
<i>Barlet-</i>	

I N D E X.

<i>Barletta munitum</i> op. 271. 273	<i>Bateni</i> , 384	<i>Belgica provincia Hispano au-</i>
<i>Barna</i> , 343	<i>Bathe</i> , 145	<i>dientes</i> 125
<i>Barnagas reg.</i> 477	<i>Bathis Tattarorum Princeps</i> , 385	<i>Belgii urbes</i> , 126
<i>Barnagasso reg.</i> 485	<i>Batrachus portus</i> , 465	<i>Belgium hodiernum</i> , 124. <i>ejus</i>
<i>Barnefeld. inf.</i> 504	<i>Bathynias seu Bathino</i> 339	<i>populi</i> 125. XVII. <i>pro-</i>
<i>Barneſdorff</i> /. 191	<i>Batrii</i> , 409	<i>vincia</i> <i>ibid.</i>
<i>Barrenthum</i> , 174	<i>Batta seu Agesimba</i> , 487	<i>Belgium f. Beauvoisin</i> , 98. & <i>seq.</i>
<i>Barthenſis terra</i> , 186	<i>Battenberg/ op.</i> 105	<i>Belgium Novum</i> , 138
<i>D. Bartholomaeus</i> , 420	<i>Battenburg/</i> 136	<i>Belgrad Scanderbegi</i> , 329
<i>Bartholus juris D.</i> 222	<i>Bavagna</i> , 225	<i>Belgrad Pannonia</i> , 287
<i>Bartholi patria</i> 218. 260	<i>Bavaria</i> , 175. <i>ejus divisio in</i>	<i>Belgradum</i> , 342
<i>Bartonia</i> , 373	<i>Superiorem & Inferiorem.</i>	<i>Belcastro</i> , 242
<i>Baru</i> , 485	<i>ducatus</i> 176	<i>Belici fl.</i> 279
<i>Barva urbs</i> , 485	<i>Bavari</i> , 159	<i>Belick</i> 190
<i>Barvium op. seu Barovick</i> , 144. 145	<i>Bavaricus circulus</i> , 165	<i>Belietzero, ubi theſauri magni</i>
<i>Barum</i> , 365	<i>Bautzen</i> , 183	<i>Ducis</i> 378
<i>Baruffa inſula</i> , 406	<i>Baus</i> , 94	<i>Belitri</i> , 230
<i>Bascapam</i> , 419	<i>Beach</i> , 503. 504.	<i>Belifona</i> , 255
<i>Baſel</i> 121	<i>Beaune</i> , 114	<i>Bello regnum</i> , 485
<i>Baſilea</i> , 121, 122. 360. <i>Academica</i> 123	<i>Beauparis</i> , 494	<i>Bellovacii</i> 98. & <i>seq.</i>
<i>Baſilicata</i> , 250. 271	<i>Reauſſe</i> , 96	<i>Belna</i> , 114
<i>Baſilides</i> , 347	<i>Benvais</i> , 98. & <i>seq.</i>	<i>Bellum vadum</i> , 87
<i>S. Baſilii in Ruſſia Monachi</i> , 367	<i>Beauvoisin f. Belgium</i> , 98	<i>Belt fretum</i> , 38. 153. 206
<i>Baſiliſſene</i> , 421	<i>& seq.</i>	<i>Beltzig op.</i> 327
<i>Baſilius magnus Caſarienſis Epi-</i>	<i>Bebii montes</i> , 293	<i>Belvedere</i> , 216
<i>ſcopus</i> , 423	<i>Bechiner Kreis/</i> 182	<i>Belunum</i> , 367
<i>Baukirdenſes Tattari, eorumque</i>	<i>Becia op.</i> 362	<i>Belza</i> , 244. 255
<i>horda</i> , 385	<i>Beda venerabilis</i> , 145	<i>Benacus iacus</i> , 412
<i>Baſſarabia regio</i> , 351	<i>Beder</i> , 398. 399	<i>Bendemir fl.</i> 267
<i>Baſſee</i> , 99	<i>Bedefis</i> , 225	<i>S. Benedictus</i> , 230. <i>ejus patria</i> , 267
<i>Baſſia</i> , 399	<i>Bedford</i> , 146	<i>Benedicti Aria Montani patria</i> , 83
<i>Baſtarna</i> , 346. <i>Germani</i> , 151	<i>Befordia Comitatus caput</i> 171	<i>Benedicti V. ſepulchrum</i> , 187
<i>eorum ſedes</i> , 157	<i>Beleguanze</i> 485	<i>Benedicti X I. patria</i> , 254
<i>Baſtia op.</i> 285. 329	<i>Beleus f. Belus fl.</i> 446	<i>Benedicti XIII. refugium</i> , 82
<i>Batava caſtra</i> , 159	<i>Belga</i> , 119. <i>Gallorum fortiffimi</i> , 138	<i>Beneventum</i> , 235. 251. 272
<i>Batavi</i> 105. <i>eorum fines</i> , 105	<i>185. eorum mores</i> 140	<i>Benezvola</i> , 499
<i>Cattorum progenies</i> , 105	<i>Belga in Anglia</i> , 186	<i>Bengala urbs</i> , 394. 401. 405
<i>Batavia, Belgarum in Java co-</i>	<i>Belgard</i> , 138	<i>Golfo di Bengala</i> , 401
<i>lonia</i> 405	<i>Belgica foederata, ejus ditiones</i>	<i>Bengala regnum</i> , 397. <i>ejus ma-</i>
<i>Batavodurum</i> , 135	<i>& urbes</i> , 138	<i>gnitudo & opida</i> , 401. <i>in-</i>
<i>Batavorum inf.</i> 105	<i>Belgica Gallia</i> , 94. 97. <i>ejus li-</i>	<i>cola corruptiffimi</i> , 401
	<i>mites</i> , <i>ibid.</i>	<i>Benga-</i>

I N D E X.

<i>Bengalenſis Oceanus,</i>	29	<i>Bernich ſ. Berenice,</i>	470	<i>Bigrasſum op.</i>	218
<i>Beni,</i>	335	<i>Bernburg Baronatus.</i>	199	<i>Biala,</i>	364
<i>Benjani eorumque ſuperſtitio,</i>	398	<i>Bernwalde/</i>	184	<i>Biantis patria,</i>	430. 431
<i>Benin,</i>	484	<i>Beroë.</i>	452	<i>Biblia Complutenſis,</i>	87
<i>Benthem Comitatus,</i>	190	<i>Berwaldus Sabaudia Dux Flan-</i>	109	<i>Bibliotheca Alexandrina ſeu</i>	466
<i>Bentheim op.</i>	191	<i>driam invaſit,</i>	109	<i>Philadelphi,</i>	140
<i>Bera ſ. Vera,</i>	82	<i>Berrhaa Amathie,</i>	316	<i>Bibroci,</i>	257
<i>Beraun,</i>	180	<i>Berrij,</i>	95	<i>Bicoca, ubi Galli victi,</i>	375
<i>Berberofl.</i>	409	<i>Berſabee deſertum,</i>	439	<i>Bieleiczoro op. & Ducatus,</i>	375
<i>Berceria,</i>	140. 146	<i>Bervicum,</i>	147	<i>377.</i>	376. 375
<i>Berdoa deſertum</i>	472. regnum	<i>Berytus ſeu Baruto,</i>	447. 448	<i>Bielska,</i>	376. 375
	482	<i>459.</i>		<i>Bielske,</i>	123
<i>Berengarius à concilio damna-</i>		<i>Berze,</i>	364	<i>Bienna,</i>	347
<i>tus,</i>	256	<i>Reſancon,</i>	101	<i>Biephi,</i>	126. 127
<i>Berenice Aegypti, n. Bernich</i>		<i>Befcianenſ. Palatinatus ejusq;</i>	364	<i>Bierſiedl/</i>	106
	470	<i>opida</i>	364	<i>Biert vicus,</i>	184
<i>Berenices regia,</i>	441	<i>Beskan,</i>	184	<i>Biſe ſ. Biſe fl.</i>	95
<i>Bereſina,</i>	358	<i>Bejons fl.</i>	80	<i>Bigerra ſ. Begorre,</i>	94
<i>Berg Ducatus,</i>	192	<i>Beſor torrens,</i>	435	<i>Bigerriones,</i>	95
<i>Berga ad Zomam ſ. Bergen op.</i>		<i>Beſſi,</i>	335	<i>Bigorre,</i>	386
<i>Zoom</i>	138	<i>Beſtede,</i>	209	<i>Bikent,</i>	87. 73
<i>Berga D. Vinnoci,</i>	128	<i>Betanzos ſeu Flavium Brigan-</i>	85	<i>Bilbao,</i>	74
<i>Berga ſhuſia arx</i>	208	<i>tium</i>	135	<i>Bilbilib,</i>	482
<i>Die Berg Städte Hungaria</i>	288	<i>Betavia ſeu d' Betue,</i>	105	<i>Biledulgerit, 476. ejus incolæ</i>	192
		<i>Betavv,</i>	448	<i>& urbes,</i>	255
<i>Bergſtraſſe/</i>	193	<i>Beteron,</i>	444	<i>Bilefeld/</i>	184
<i>Bergen Hannonia opia.</i>	128	<i>Bethel mons,</i>	442	<i>Bilitio,</i>	194
<i>Bergen op Zoom,</i>	138	<i>Bethesda,</i>	445	<i>Billin,</i>	170
<i>Berghen,</i>	186	<i>Bethſaida,</i>	451	<i>Bincius amnis,</i>	169
<i>Bergi ſ. Bergen Norvvegia</i>	203	<i>Berſan urbs,</i>	467	<i>Bingium op.</i>	499
		<i>Berthſeme,</i>	439	<i>Bipontinus Ducatus,</i>	169
<i>Bergomum ſ. Bergamo,</i>	219	<i>Bethſemes Juda</i>	439	<i>Biquiri,</i>	103
<i>258. 259.</i>		<i>Bethlehem, natalibus ſervatoris</i>	442.	<i>Birkenfeld/</i>	316. 318
<i>BergZabern/</i>	169	<i>noſtri nobiliſſima,</i>	439.	<i>Birſa fl.</i>	405
<i>Berka op.</i>	168	<i>442.</i>		<i>Biſaltia, ejus opida,</i>	337
<i>Berlaſina,</i>	219	<i>Betius fl. Arabia ejusque ortus,</i>	458	<i>Biſum agri,</i>	308
<i>Berlinum ſ. Berlin,</i>	152. 184	<i>Bettan,</i>	479	<i>Biſanthe Samiorum,</i>	198
<i>Bermeo,</i>	73. 87	<i>Betullus fl.</i>	80	<i>Biſcacia,</i>	472
<i>Bermius mons,</i>	337	<i>Bevelandia Auſtrina,</i>	130	<i>Biſchoffswerda/</i>	184
<i>Berna,</i>	125	<i>Bezetha mons,</i>	442	<i>Biſmarck/</i>	399
<i>Bernau cereviſia nobilis</i>	184	<i>Beziers,</i>	91	<i>Biſnagar,</i>	315
<i>Bern</i>	122	<i>Biaſra,</i>	483. 484	<i>Biſtones,</i>	Biſto-

I N D E X.

<i>Bistonis lacus,</i>	340
<i>Bistricia s. Bistritz,</i>	469. 348
349. 350.	
<i>Bistritz/</i>	180
<i>Bitaxa,</i>	411
<i>Bithynia & Pontus, earum fines,</i>	
<i>fluvii, regiones, populi, ur-</i>	
<i>bes,</i>	425. 426
<i>Bitonin,</i>	483
<i>Bitonto,</i>	271
<i>Bitsch/ Comitatus,</i>	169
<i>Bitterfeld,</i>	199
<i>Bitunius,</i>	234
<i>Bituriges,</i>	95
<i>Bivera fl.</i>	198
<i>Blanchenburg arx, 200. Comi-</i>	
<i>tatus, ejus limites, fluvii</i>	
<i>& opida,</i>	<i>ibid.</i>
<i>Blanchenburgum,</i>	193
<i>Capo Blanco,</i>	482
<i>Blancum prom.</i>	502
<i>Blanges fl.</i>	123
<i>Blechisfeld,</i>	355
<i>Bleiking, ejus limites & opida,</i>	
200. 204. 205.	
<i>Bloisense castrum Blois, ubi Gui-</i>	
<i>sius occisus,</i>	113. 114
<i>Bliesfl.</i>	169
<i>Blittera,</i>	92. 93. 116
<i>Der Blockberg/</i>	161
<i>Blomberg/</i>	192
<i>Boagrius fl.</i>	322
<i>Boazantium,</i>	362
<i>Bobera fl.</i>	234
<i>Joh. Bocatii patria,</i>	261
<i>Bochna,</i>	362
<i>Bocchara,</i>	410
<i>Bocche regio,</i>	425
<i>Bocchi regnum,</i>	475
<i>Bochoven vicus,</i>	105
<i>Bochsdehude/</i>	189
<i>Boda calida & frigida,</i>	201

<i>Boden See/</i>	159
<i>Boden op.</i>	345
<i>Bodroch. fl.</i>	289
<i>Bodumna,</i>	204
<i>Bæcides lacus,</i>	313
<i>Capo Boio,</i>	276
<i>Bæotia, ejus opida & flumina,</i>	
	308. 309
<i>Bæotia mons,</i>	321. 322
<i>Bæotia Theba. 307. 309. ab</i>	
<i>Alexandro deleta, a Cas-</i>	
<i>sandro restaurata,</i>	309
<i>Bogazoffa seu Bogazassa,</i>	336
<i>Bogdomanis,</i>	425
<i>Bogota regio,</i>	498
<i>Bogudrex,</i>	475
<i>Bogudiana,</i>	475
<i>Bohemi à Carolo M. domiti,</i>	
	164
<i>Boheimerwald/</i>	161
<i>Böhmisch Broda/</i>	180
<i>Bohus fl.</i>	358
<i>Bojano,</i>	235. 247
<i>Boji in Bohemia,</i>	179
<i>Boji in Italia, eorum opida & se-</i>	
<i>des,</i>	216
<i>Bojoarii seu Bojuvarii,</i>	159
<i>Bojodurum,</i>	159
<i>Bojohemia seu Boheimb/</i>	179
<i>ejus limites, primus Rex,</i>	
<i>ibid. natura soli, 169. in</i>	
<i>circulos divisio,</i>	179
<i>Bojorum gens à Marcomannis</i>	
<i>pulsa, 159. eorum sedes,</i>	
	157
<i>Bojum,</i>	302
<i>Boitzenburgum,</i>	186
<i>Bolbiticum, ostium Nili,</i>	469
<i>Boleslaus, primus Rex Polonia,</i>	
	363
<i>Boleslavecica,</i>	361
<i>Bolita,</i>	410

<i>Bologna,</i>	259. 220
<i>Bolsena,</i>	264
<i>Bolsuverda,</i>	137
<i>Bolzaniun,</i>	176
<i>Bomado fl.</i>	413
<i>Bomba,</i>	399
<i>Bommel seu Bommelia opid.</i>	105
135. 136.	
<i>Bommeler Werth/</i>	136
<i>Baza urbs,</i>	479
<i>Bona, olim Hippo,</i>	474
<i>De Bona Vista ins.</i>	490
<i>Bona spei promont. 488. in eo</i>	
<i>propugnaculum,</i>	138
<i>Bonandrea,</i>	470
<i>S. Bonifacii codex Evangelio-</i>	
<i>rum, 137. ossa,</i>	194
<i>Bonifacio seu Bonifacii opid.</i>	285
<i>Bonna,</i>	105. 168
<i>Bononia seu Bologne, ubi Aldro-</i>	
<i>vandus, 98. 146. 255</i>	
<i>264. Academia,</i>	229.
<i>Bononiensis agri felicitas.</i>	267
<i>Bononiensium mores.</i>	267
<i>Boppart,</i>	193
<i>Borbonii Crolimonumentum,</i>	
	273
<i>Bochdorp,</i>	188
<i>Bocholden,</i>	211
<i>Borchholm,</i>	369
<i>Borcken/</i>	190
<i>Boreas</i>	21
<i>Borealis polus,</i>	3
<i>Borgi,</i>	411
<i>Boriqua seu Borica Ins.</i>	503
<i>Borlum,</i>	204
<i>Borbetomagus, Borgetoma-</i>	
<i>gu & Bormitomagus,</i>	
	103
<i>Borchdorp.</i>	188
<i>Borneo op. & ins. 405. ejus</i>	

magni-

I N D E X.

<i>magnitudo & opida, caput,</i>	<i>Bozentini,</i>	362	<i>Bremensis Archiepiscopatus, ejus</i>
<i>ibid.</i>	<i>Bozoch,</i>	422	<i>limites & fines, 188.</i>
<i>Bornholm cœnobium,</i>	<i>Braba s. Bramia inf.</i>	490	<i>Bremerförde/</i>
<i>Inf.</i>	<i>Brabantia Ducatus, ejusque li-</i>		<i>Breonia</i>
<i>Borno lacus,</i>	<i>mites,</i>	129. 126	<i>Brescia s. Bressa,</i>
<i>Borno Nigritarum regnum</i>	<i>Braga s. Bracara,</i>	86	<i>Brescia arx,</i>
483. 484	<i>Braccata Gallia, 51. 92. ejus</i>		<i>Breslaw/ 181. Ducatus,</i>
<i>Borsippa seu Borsia, 455. 454</i>	<i>limites & felicitas ibid.</i>		<i>Breslaw Transilvania,</i>
<i>Borussia, ejus fines, magnitudo,</i>	<i>Brachmani seu Brachmanci</i>	393	<i>Bressensis ager,</i>
371. & seqq. eam tenebant	<i>Braganza,</i>	86	<i>Brest op. & portus,</i>
<i>Crucigeri, 371. ejusdem</i>	<i>Tycho Brahe,</i>	201	<i>Breste,</i>
<i>Dux primus Albertus, 372</i>	<i>monie Brailo,</i>	245	<i>Bresteda,</i>
<i>Borussia Ducalis, ejus op. & ter-</i>	<i>Braitovv,</i>	350	<i>Brestensis Palatinatus,</i>
<i>ritoria, 372. 373</i>	<i>Brakel/</i>	190	<i>Bretta Phil. Melanchthonis pa-</i>
<i>Borussia Regalis, ejus opida & sa-</i>	<i>Bramberga, s. Bromberga, 372.</i>		<i>tria,</i>
<i>trapia, 372. territoria, 373</i>	373.		<i>Briantæ,</i>
<i>Borysthenes fl.</i>	<i>Brandes,</i>	180	<i>Briega,</i>
<i>Borysthenitæ,</i>	<i>Brandenburg,</i>	152	<i>Briege/ 181. Ducatus,</i>
<i>Bosnia, ejus fines, cultores, 293</i>	<i>Brandenburg op. 183. 184</i>		<i>Briela seu Briel,</i>
<i>opida, à Gothis, Sclavonis,</i>	<i>Brandenburgum Borussia, 373</i>		<i>Briezæ,</i>
<i>Hungaris, Turcis, occu-</i>	<i>Brandenburgensis Marchia, ejus</i>		<i>Brigantes,</i>
<i>-ata, ibid.</i>	<i>divisio & limites, 184</i>		<i>Brigantia,</i>
<i>Bosniæ solinatura,</i>	<i>P. de Brasil.</i>	490	<i>Brigantinus lacus,</i>
<i>Bosniarum pores,</i>	<i>Brasilia, ejus magnitudo, portus</i>		<i>Brigantinus Dux, Rex Portu-</i>
<i>Boso Burguntia Rex,</i>	<i>& op. 591. 502. populi, 502</i>		<i>gallie,</i>
<i>Bosporani,</i>	<i>Brasiliani anthropophagi, à dia-</i>		<i>Brim,</i>
<i>Bosporus 36. Cimmericus, 26. 39.</i>	<i>bolo afflictæ, eorumq; Deus,</i>		<i>Brioni seu Breonia inf.</i>
351. Thracicus,	502		<i>Briquerascon,</i>
<i>Bossena,</i>	<i>Braslavia seu Bratzlavv,</i>	442	<i>Brisiacum,</i>
<i>Bosra, n. Bosra & Bussereh, 456</i>	<i>Bratza urbs,</i>	471	<i>Brisgavia,</i>
<i>Botiaï,</i>	<i>Brattianum,</i>	372	<i>Brissello,</i>
<i>Botnia provincia,</i>	<i>Braunsberga,</i>	372. 373	<i>Bristolium seu Bristovv, 144. 145</i>
<i>Botnicus sinus,</i>	<i>Braunbach,</i>	193	<i>Bristolia,</i>
<i>Botri torrens & Vallis,</i>	<i>Bravnsfeld arx</i>	194	<i>Britannia, unde dicta,</i>
<i>Botrys vel Botrus, 446. 448</i>	<i>Bray,</i>	99. 100	<i>Britannia vetus 125. ejus divi-</i>
<i>Bouchain,</i>	<i>Brechia,</i>	144	<i>sio, ibid. fluvii, 141. incole,</i>
<i>Bouhianum,</i>	<i>Breda Baronatus, 129. 130. 138</i>		<i>141. à Romanis subacta,</i>
<i>Bourdeaux,</i>	<i>Bredefordia,</i>	136. 135	<i>142. ejus muri,</i>
<i>Bourges, 95. 113. ubi academia,</i>	<i>Brederoda arx,</i>	134	<i>Britannia Inferior, & Superior,</i>
	<i>Bregim,</i>	147	90. 91
<i>Basse Bourgogne,</i>	<i>Breginia,</i>	140	<i>Britannia Minor,</i>
<i>Boufonia s. Bouvens</i>	<i>Breisach/</i>	172	<i>Britanni à Saxonibus pulsæ,</i>
<i>Boxdehuda,</i>	<i>Brenia,</i>	188. 189	142

Britan-

I N D E X.

Britanni, 108. Britanni ab Anglis ejecti, 108	Bücken, 191	Burgundia regnum Germanorū Imperio adscriptum 108
Britannica ins. 139	Buckingham, 140. 146	Gallia Regibus tributum, 110. ad Hispaniam pervenit 110
Britannicus Oceanus, 30	Buda, 290. 291	Burgundicus Circulus, 165
Britannorum antiquorum mores, 139. ades 141	Budafan, 410	Burgundiones, 108. 152
Brixellum, 220	Budinga opid. Comitatus, 194	Burgundorum migratio, 162
Brixia, n. Brescia, 177. 219. 258. 259.	Budini, 346	Burgus S. Donini, 259
Brocum, 368	Budua seu Budoa, 295	Burgus Gasteyz, 87
Brodi, 367	Budweiss/, 180	Burgus Vallis Tarenfis 259
Brodnicia 372	Bugia, olim Salda. 475	Buridiensis, 347
Bromberga seu Bramberga, 372	Bugus fl. 358	Burick, 192
373.	Buillonensis Ducatus, 167	Burrhi, 347
Brözen, 152	Bulgaria, 342	Burii, eorumque sedes, 156
Bruchhausen/ 191	Bulgaria caput Sophia, 345	Burshald, castr. 172
Bructeri, 125. 154. eorum sedes, 154. 155.	ejus natura Soli, incolarum mores, 345	Burdigala, 116
Brüga seu Brugge opid. 104. 126	Bulgari unde dicti, 345. eorum sedes, 385. Princeps, ibid.	Bursia, ol. Prusias, 426
la Bruglia castrum, 126	Bulgaria regnum, vid. corrigenda.	Busscreth, 457
Brumalem solstitialem solis ortum monstrare, 61	Bulgari in Mæsia, vid. corrigenda.	Butovv, 374
Brumalis ortus, 21	Bulla regia n. Antra, 473. 474	Butrinto, 329
Brundisium seu Brindisi, 238. 239. 271. munitum ibid.	Bullis, 315. 316	Buttonii sinus seu Buttons Bay, 42.
Brundisii portus, 239	Bulloniensis Ducatus, 101	Butrotum seu Butrinto, 298. 299
Brunsb erga 372	Bunen, 98	Buttonius Thomas, 42
Brunsbüttel/ 187	Bunomos, 316	Butua reg. 488
Brunsvicensis Ducatus, 200.	Alt Bunkel/ 180	Butunti seu Bitonto, 238. 239
ejus limites, divisio, opida & flumina.	Bunklauer Kreis/ 180	Butzbacum, 193
Brunsvicum, 200	Buquhammes prom. 146	Buxentum op. & flumen, 241. 271.
Brutii, 248. eorumque ortus, op. & sedes, 242	Bura, 302	Byblus, 446. 448
Brutius sinus, 35	Burdegalese parlamentum, 111	Byceni, 423
Bruxelle seu Brussel, 98. 129	Burdegala, 96	Bydgostia, 361
Brygium Macedonum op. 426	Büren 135. 136	Byzantium, 337
Brysa, 335	Burgi seu Burgos, 84	Byzia arx Regum Thracia, Orpheo nobilitata, 338
Brysch, 101	Burghcim, op. 101	
Brytum potionis genus, 341	Burgiam, 411	
Buchananum prom. 146	Burgum opid. Saxonia, 198	
Buchian fl. 410	Burgundia Comitatus, 102	
Buchorvia, ejusque limites, 194	110. 118. 119. 74. Ducatus, 74	
	Burgundia Ducatus à Francia Regibus occupatus, 110	
	Burgundia Inferior, 100	

I N D E X.

Cabubara,	459	Casaromagus,	98	Calcedonia sylvæ, 140. 141. 147	
Cabul,	397	Casena,	225. 226	Caledonius Occanus.	30
Cacaos,	497	Casia sylvæ,	161	Calenbergensis Principatus,	200
Cacoenfii,	347	Casias Nord-Osten Wind,	61	Calendarium Gregorianũ, Julia-	
Cadiscus mons,	332. 333	Casares pop.	488	num, Scaligerianum,	45
Cadmæa arx,	309	Cassan,	414	Cales,	236. 237
Cadmi Oratoris patria,	431	Casirote,	411	Caletes seu Caleti,	98. 99
Cadmus Bæotiarũ conditor,	309	Cagliari s. Caglier.	283	Caletum s. Cales,	145
Cadmus mons,	426	Cahors,	95	Calicut,	400
Cadomum,	112. 113	Cajazzo,	236	California ins. 493. ejus sinus	29
Cadfant,	126	Caicus fl.	428	Caligula certamina,	118
Cadurci,	95	Cajeta 232, munita, clavis re-		Calydonium fretum, sylvæ, aper,	
Cadusii,	414	gni.	273	306. 307.	
Cecias,	22	Cajetanus sinus,	232	Calis,	90
Cæcibus ager,	232	Caji Caesaris navigatio,	40	Calisa,	360
Celanorum tumultus,	425	des Cailles prom.	331	Calissiensis Palatinatus, opida &	
Calesyria, ejus opida & fines		Caindu urbs Sericeæ,	388	territoria,	360
	450	Caipha domicilium,	441	Georg. Calixtus	200
Caæn,	113	Cairum, n. Alcayr. 478. 479		Calixti III. patria,	81
Cænici,	335	Cairum India,	398	Callatis op.	339
Cæresæ,	98. 100. 150	Cairus s. Cairo,	466	Callidromus mons,	320. 321.
Cærcede fl.	394	Caifar,	430	312.	
Cere,	221. 222	Calabria, 238. ejus urbes,	239	Callipides,	346
Cæretana aquæ.	223	Calabria nova, ejusq; opida,	270	Callipoli,	271
Cæretanus amnis,	223	Calabria duæ,	250	Callipoli,	239
Cæsar Augustus,	75. 89	Calabria & Apulia Dux primus		Callipolis Thraciæ,	336
Julius Cæsar, 231. Romanis bel-		Robertus,	268	Callisthenis patria,	317
lum concitavit cum Ger-		Calabriæ,	238	Calliteræ,	316
manorum gente, 162. tra-		Calacene,	413	Calloscopium,	327
jecit in Britanniam, 142.		Calamatig mons, ubi fugit vi pro-		Calmaria, è cujus regione Oelan-	
ab Helvetiis in fugam con-		fligati à Crasso,	240	dia ins.	211
jectus,	118	Calamianes,	406. 407	Calmariense fretum, vid. in cor-	
Cæsarea, 257. Pausania scripto-		Calatajut,	81	rigendis,	
ris patria,	423	Calathis s. Calathia,	236. 237	Calogeri monachi Graci	321
Cæsarea Lutra, 175. Panæa seu		344.		Calor fl.	235
Philippi s. Neroniana,		Calauria ins. ubi Neptuni asy-		Calpe Herculis columna,	476
450. 451.		lum,	306	Calvaria mons,	442
Cæsarea Stratonis s. Turris Stra-		Calba ad Bodam,	198	Calvarie mons,	271
tonis,	444. 445	Calcar,	192	Calva fl.	236
Cæsariensis provincia Africa,		Calcei Sicyonis,	302	Calvi,	251
ejus opida & limites,		Caldanopaludes,	223	Calvi s. calvium,	235
474.		Caldar, nunc Babylonia, ejus fi-		Het. Calvinus,	
Cæsaredunum,	96	nes, regiones, opida,	454	Calvus mons, 359. 362. in quo	
				monasteriũ S. Crucis,	363
				Calu-	

I N D E X.

Calutro,	407	Campani,	214. 236	Canna seu Canna, clade Roma-	
Calycadnus	435	Campania, 96. ejus urbes & fi-		norum insignis, 238. 239	
Calydum,	307. 306	nes 236. unde dicta, 113		Cano regnum, 446. 483. 484	
Camalodunum colonia Romano-		Campecho urbs,	499	Canocina vallis,	245
rum	141. 145	Campen,	136	Canopicum ostium Nili,	468
Camana,	500	Campi catalaunici,	102	Canopus,	467
Camarina, nunc Torre di Cama-		Campi piorum,	277	Canosa s. Canusium, 238. 239	
rana	276	Campion op.	388	Canu,	390
Cambaba s. Cambava,	406	Campodunum,	159. 172	Canstad,	173
Cambaja, 398. 402. ejus regna		Campomisis,	393	Cantabri,	72
398. ejus situs, 398. urbes,		Camul op.	383. 388	Cantabria,	87
incole,	398	Camuni,	215	Gantabrigia seu Cambridge, 144	
Cambaja urbs,	398	Can fl.	391	145.	
Cambajensium milliare,	27	Cana seu Cancacan. op. Arabia,	458	Cantam urbs,	390
ad Cambajam finis	32			Cantara fl.	279
Cambalum, urbs ingens,	388	Cana Galilee, 444. 445. major.	449	Cantazarum op. munitum,	273
Camboferia,	130			Canterburii,	145
Camboja,	403	Canada, 493. unde dicta, ejus		Cantii,	140
Camboja s. Cambodia urbs regni		diviso & solinatura, 493		Cantium prom.	482
caput,	403	ejusq. situs,	495	Cantium,	145
Cambray s. Wallia,	143	Cananor,	400	Cantium. prom. 141 regio,	
Cambria, ejus fines & opida,	144	Gran Canaria ins.	490	140.	
Cambridge,	135	Canaria insula,	19. 489	cantons,	121
Cambyses fl.	414. 415	Canathia,	450. 451	Canuaria,	145
Camellaria,	225. 226	Cancellarius Francia	185	Canuja,	483
Camelobosci,	409	Canche fl.	128	Canusium seu Canosa,	238
Camenecia,	364	Canchium seu Cinchith,	389	S. Canzan vicus,	218
Camenolitari,	327. 329	Cancro Tropicus	8. 9	Capella Olenia,	307
Cameracum, Cameric seu Cam-		Candahor.	410. 418	Capella vicus,	99
bray, 98. 100. 119. 128		Candi regia sedes in Ceylon,	407	Capernaum,	444. 445
Camerana insula,	499. 503	Candia i. e. Creta metropolis,	333	Capthorim,	424
Camerina palus,	277	Candia Archiepiscopatus & E-		Capitulum alvei cyclicum li-	
Camerinum,	225. 227	piscopatus,	333	gneum, 45. Joh. Capnis-	
Camers,	222	Candia saccharum,	334	nis patria,	174
Camese,	212	Candidianus fl.	225	Cappadocia, ejus regiones. fines,	
Camis,	152. 185. 186	Candiota,	334	fluvii, urbes, 422. 423	
Capo Camino,	284	Thomas Candisch,	497	Amazones,	424
Camirus,	462	Canea,	333	Cappadocia Magna seu ad Tau-	
Val. Camonica,	215	Canibales,	499	rum, 424. Pontica, 424	
Camora s. Samora,	86	Canina seu Epirus, 298. 327		Cappadocum mores,	424
Campagna di Romana,	265	329.		Cappanach fl.	387
Capo di Campana,	224	Caninesates,	105	Petrus Caprali,	502
Campanaël	398	Canisia,	178	Capricorni Tropicus,	9

I N D E X.

Caprius fl.	413	caria, ejus flumina, montes, urbes, limites,	430	carolus M. domuit Bojohemas & Slavos, 164. ejus locus natalis,	256
Rio di Caps,	471	Caribana regio, 498. ejus incolæ	499	Caronium,	85
Capsa,	471	ἀνθερωποφάγοι,	499	carpathus mons, 385. 347.	482
Capsira urbs,	458	Caribes,	499	carpathus inf.	385
Capua,	236. 237	caribum inf.	503	carpathium mare,	35. 36
Capua Nova, 237. 240. 270		Carinianum,	256	carpetani,	72
Monte di Capua,	247	carin,	452	Carpi	260
Caput Histriae seu capo de Istria,	253.	carini,	152	carpiani,	346
Caput viride,	138	carinthia, ejusque limites,	177	carpilli,	335
Capo Cavallo,	284	carissa,	418	Carra fl.	453
Cavabay,	500	carlile,	138	Carra,	453
Caragoca,	75. 80	Carlsbad/	175. 180	carrhabia,	316. 317
Caraja,	387	Carlstein Arx,	182	Carseoli seu Carsula,	230
Caralis urbs, 283. ubi S. Augustini fueret ossa.	284	carmana urbs,	409	cartemunda,	105
Caralitanus sinus,	283	carmania 409. 417. ejus regiones, populi, urbes,	409	cartenna,	475
Caramania,	435	Carmania altera,	409	cartennus fl.	475
carambica Hyperboreorum gens	383.	carmaniae desertae fines,	ibid.	Carthageña,	75. 82
carambucis,	383	carmathin.	140	Carthageña America,	499
Carantonus fl.	115	Carmel mons in Juda, 445. 449		Carthago 471. 472. patria Ter-	
Carapolla fl.	272	Carmelus mons & op. in Phoenicia,	447. 448	tulliani & cypriani,	472
caravacium,	257	carna f. Carre urbs,	458	carthago Andalusie Nova,	499
caravancas mons,	286	Carnovv	191	Hispanie Nova,	498
carazani crudeles,	387	Carnavv,	144	Nova,	75. 82
carbalia,	434	Golfo di carnero,	252	Vetus,	75
Carbilesi,	335	Carni,	217	Carthaginienses in Corsica.	285
Carbileta,	335	Carnica Alpes,	246	in Hispania,	77
cardamyla,	304	Carniola, ejusque fines,	177	Carthaginiensium colonia in Sicilia,	284
cardia,	336	Carnivorus sinus,	253	Carura,	410
cardianus sinus, unde Eumenes & Hieronymus Historici,	336	Carnovia,	182	Carvans,	409
Cardigan,	140	Carnoviensis Ducatus,	243	Carystie aves,	325
Cardigania,	144	Carnutes,	96	Carystus inf.	323. 324
Cardinales venti,	21	Carolina arx,	495	Casale S. Evassii f. Casal S. Vassii,	258
Cardines mundi,	66	Carolina Therma seu Carlsbad/	175. 180	Casalmach.	423
Cardona,	80	carolostadium.	177	Casan reg.	377
Carduchi,	414	carolus Andegavensis Rex Neapolitanus,	250	Casancius fl.	385
Carelia a Suecis occupata,	375	carolus Audax,	125	Casancenses Tattari à Muscovitis subacti,	385
Carentia.	186	Dyrrachinus	269	Casanum Episcop. sedes,	378
Cares viles habit.	430			Casa	

I N D E X.

<i>Casates,</i>	485	<i>Castella aurea,</i>	498. ejus opida	<i>Catharina Senensis,</i>	42
<i>Casbin seu Casovin.</i>	414	& situs,	498	<i>Porcius Cato Cyprias</i>	449
<i>Cascar,</i>	387	<i>Castellum Firmanorum,</i>	233	mam invexit,	461
<i>Casellinum,</i>	236. 237	<i>Castellum Jubileum,</i>		<i>Cathnesia seu Canthnes.</i>	146
<i>Casellinus fons,</i>	237	<i>Castellum Menapiorum,</i>	97. 136	<i>Catigam,</i>	401
<i>Casbysl seu Casbhylia Archie-</i>		<i>Castellum Truentinum,</i>	233	<i>Catti,</i>	105
pisc.	149	<i>Castigline terra motu perijt,</i>		<i>Catti Melibocensis Comitatus,</i>	
<i>Caslinum,</i>	236. 237		270		193
<i>Casnum,</i>	230. 232	<i>Castilia aurea,</i>	498	<i>Catnes Castellum,</i>	146
<i>Casotis regio,</i>	449	Nova,	84	<i>Catulli patria,</i>	216
<i>Casotiarum mores,</i>	457	Vetus,	84	<i>Caturci,</i>	95
<i>Casius seu Cassius mons,</i>	449	<i>Castiliani, Reges Neapolitani,</i>		<i>Caturiges,</i>	92
456.			269	<i>Caturigo magnus,</i>	92. 93
<i>Casmin s. Casovin,</i>	417	<i>Castiliani Reges Sicilia</i>	280	<i>Catwyck vicus,</i>	105. 159
<i>Casminum,</i>	414	<i>Castilia regnum,</i>	78. 86	<i>Caten Elnbogen</i>	193. ejus co-
<i>Caspia porta,</i>	414	<i>Castilio Striverorum seu Castilio-</i>		mitatus,	193
<i>Cassij,</i>	414	ne de la Strivere, unde		<i>Carva Syria</i>	450
<i>Cassium mare,</i>	28. 32	Gonzage,	558	<i>Cavalla,</i>	329
<i>Cassan,</i>	418. 411. 417	<i>Castro,</i>	239	<i>Cavana Hispaniola opid.</i>	503
<i>Cassandria,</i>	316. 317	<i>Castro Desen,</i>	284	<i>Cavares,</i>	92
<i>Joh. Casselius, ejusq. patria,</i>	200	<i>Castrosama,</i>	279	<i>Caucasia porta,</i>	419
<i>Cassella seu Cassel,</i>	193	<i>Castro seu Castrum Minerva,</i>		<i>Caucasus mons,</i>	419. 420
<i>Cassena,</i>	484		239. 271	<i>Caucasum mare,</i>	36
<i>Sant. Cassianus Martyr.</i>	220	<i>Castrum Novum,</i>	260. 233	<i>Canci,</i>	149. 153. eorum sedes
<i>Cassii,</i>	140	<i>Castrum Puellarum,</i>	147	& divisio in Majores &	
<i>Cassiope,</i>	324	<i>Castrum Truentinum.</i>	233	Minores.	154
<i>Sant. Maria d' Cassiope,</i>	324	<i>Casuentus fl.</i>	242	<i>Cancones,</i>	425
<i>Cassiopei,</i>	298. 299	<i>Catadasi.</i>	471	<i>Cauconia,</i>	302
<i>Cassiope,</i>	299	<i>Cataja regn. frequens, magna-</i>		<i>Caudine Furcula, ubi Romani</i>	
<i>Cassovia,</i>	288. 289	rumque opum, 383. 387		circumventi,	235. 239
<i>Cassovicus campus,</i>	345	ejus sedes,	388	<i>Caudini saltus,</i>	235
<i>Cassoupolc,</i>	345	<i>Catainni M. Tattari imperium,</i>		<i>Caudium,</i>	235
<i>Cassubia Ducatus situs & opida,</i>		ejusque regna,	388	<i>Cavillozum,</i>	102
	374	<i>Catalauni,</i>	102. 113. 114	<i>Caviones,</i>	152
<i>Cassubiorum pars,</i>	108	<i>Catalaunum,</i>	102. 114	<i>Caul</i>	399
<i>Cassuma,</i>	485	<i>Catalaunici campi, in quibus</i>		<i>Caulonia</i>	242. 243
<i>Castalius fons,</i>	308	Attila repressus,	102.	<i>Cavortium,</i>	257
<i>Castania,</i>	312	114.		<i>Caurus seu Corus der Nord-</i>	
<i>Castel dil Baga,</i>	236	<i>Catalonia.</i>	77. 79. 80	westen Wind/	22. 61
<i>Castel Durante,</i>	226	<i>Catana Sicil. Academia,</i>	296	<i>Caystrus fluvi. ejusq. ortus,</i>	429
<i>Castel Nuovo,</i>	218	<i>Catana seu Catina, hod. Catania,</i>		<i>Cazimiria,</i>	362
<i>Castel Nàn seu Nòn,</i>	215		276	<i>Cebensis provincia,</i>	480
<i>Castel Veteri,</i>	242	<i>Cataonia, ejus incola & sit9,</i>	422	<i>Cebetis patria,</i>	309

<i>Rio di Cap</i>	222	<i>Ceperano op.</i>	232	<i>Chalcitis,</i>	453
<i>Cecropia seu Attica,</i>	310	<i>Cephalædis,</i>	277. 278	<i>Chaldaea</i> 454. <i>ejus fines,</i>	454
<i>Cecropius mons,</i>	322	<i>Cephalenia inf.</i>	302	<i>Chaliera,</i>	343
<i>Cedron torrens,</i>	442	<i>Cephalenia seu Samos</i>	323	<i>Chalons,</i>	113. 114
<i>Cedron vallis,</i>	441	<i>Cephareus mons,</i>	324	<i>Chaltapitis</i>	413
<i>Cefalogna,</i>	323	<i>Cephissus fluu.</i>	310. 319. 320	<i>Chalusius fl.</i>	159
<i>Ceirani inf.</i>	406	<i>Ceramicus locus.</i>	311	<i>Chalybs fl.</i>	87
<i>Celana,</i>	426	<i>Ceramicus sinus,</i>	433	<i>Chalybes populi in Galatia</i>	424
<i>Celanarum mons,</i>	426	<i>Ceramus,</i>	433	<i>Chalybon,</i>	452. 453
<i>Celebes inf.</i>	406	<i>Ceraunia seu Cerinis,</i>	462	<i>Chalybonitis regio,</i>	453
<i>Celeja,</i>	177	<i>Cerbalus fl.</i>	239	<i>Cham Tattarorum Princeps,</i>	353
<i>Celestria,</i>	435	<i>Ceres Eleusina,</i>	310	<i>Chamanoock,</i>	495
<i>Celeta,</i>	335	<i>Ceresius lacus,</i>	255	<i>Chamavi</i> 154. <i>eorum sedes,</i>	155
<i>Capo de Celi,</i>	458	<i>Cerethica,</i>	144	<i>Chanaan terra,</i>	437
<i>Celidnus fl.</i>	320	<i>Cerigo</i> 35. <i>Creta, n. Candia,</i>	35	<i>la Chanchie,</i>	99
<i>Cella,</i>	188	331.		<i>Chantonice,</i>	409
<i>Celta in Pannonia,</i>	287	<i>Cerilli seu Cerella,</i>	242	<i>Chaones,</i>	298
<i>Celtarum gens, quas incoluerit</i>		<i>cerne inf.</i>	489	<i>Chaonia,</i>	298. 299
<i>regiones,</i>	108	<i>Cesena,</i>	264. 265	<i>Chaonia Sylva,</i>	299
<i>Celta,</i>	91	<i>Castria,</i>	144	<i>Chapsilan,</i>	336
<i>Celtiberi</i> 72. 73. <i>eorum sedes &</i>		<i>Cethim seu Macedonia,</i>	319	<i>Characene,</i>	413
<i>mores,</i>	73	<i>Cethius mons,</i>	286	<i>Charan,</i>	451
<i>Celtiberia,</i>	70	<i>Centa,</i>	481	<i>Charadra,</i>	409
<i>Celtica,</i>	69	<i>Ceylon,</i>	406. 407	<i>Chareus seu Chiargas regio,</i>	500
<i>Celtica Gallia,</i> 94. 96. <i>ejus ter-</i>		<i>Chabala,</i>	419	<i>Charente fl.</i>	107. 496
<i>mini,</i>	94	<i>Chaborais fluu. nunc Chabo,</i>	453	<i>Charitum seu Gratiarum tem-</i>	
<i>Celtica prom,</i>	383	<i>Chabora urbs,</i>	453	<i>plum,</i>	308
<i>Celtici,</i>	71	<i>Chabris fl.</i>	319. 320	<i>Charlefort castellum,</i>	495
<i>Celticum prom. & mare,</i>	34. 85	<i>Cheronæa, Plutarchi patria,</i>	307	<i>Charlemont,</i>	101
<i>Celio Scythæ,</i>	343	309.		<i>Charracharta,</i>	410
<i>Cenchrea portus.</i>	301	<i>Chalcedon, ubi Synodus Occu-</i>		<i>Charta geographica</i>	65
<i>Cenissi montis lacus,</i>	244	<i>menica,</i>	425	<i>Chartres,</i>	96. 114
<i>Cenomani, eorum opida & limi-</i>		<i>Chalcedonii,</i>	425	<i>Charybdis,</i>	276
<i>tes,</i>	219	<i>Chalcidene Syria regio,</i>	452	<i>Chassuarii seu Cattuarii,</i>	151
<i>Cenomani Aulerci.</i>	96	<i>Chalcidica regio, ejusque opida,</i>		<i>eorum sedes,</i>	154
<i>Centrones,</i>	92. 93	316		<i>Chasteau d' If.</i>	117
<i>Centrum,</i>	92	<i>(halcis,</i>	307	<i>Chasteau n. Cambrensis,</i>	100
<i>Centumcella,</i>	223. 224	<i>Chalcis Jamblichi Philosophi pa-</i>		<i>Chattiam,</i>	401
<i>Centuripe, n. Centorpe,</i>	279	<i>tria,</i>	452	<i>Chatti,</i>	156
<i>Ceos inf. qua & Cia, Simonidum</i>		<i>Chalcis Isai Oratoris & Lyco-</i>		<i>Chauci, seu Cauchi & Cauci,</i>	152
<i>duorum, Bachylidis, Erasistra-</i>		<i>phronis patria,</i>	323. morte	<i>eorum sedes & divisio,</i>	154
<i>ti & Aristonis patria,</i>	326	<i>Aristotelis clura,</i>	324	<i>Chelm,</i>	366

Chel

I N D E X.

<i>Chetna,</i>	367	<i>Chiorme,</i>	422	<i>Chrysippi patria,</i>	436
<i>Chelonates promi.</i>	302	<i>Chios ins.</i>	419	<i>Chrysorrhoeas,</i>	449
<i>Chelonides paludes,</i>	484	<i>Chipsala,</i>	336	<i>Churlandia Dux primus,</i>	369
<i>Chemnitz opid. & fluv.</i>	196.	<i>Chiqueam,</i>	390	<i>Cusistan seu cusistan,</i>	413. 416
197.	199	<i>Chiroma arx,</i>	297		417.
<i>Chencinta,</i>	362	<i>Chius ins.</i>	324. 325	<i>Chut. ei pop.</i>	444
<i>Cherca fl.</i>	294	<i>Chiusi,</i>	221	<i>Chutus fl.</i>	444
<i>Chersens fl.</i>	446	<i>Chiutalein,</i>	571	<i>Chutz,</i>	440
<i>Chersoneus op.</i>	336	<i>Chlamiis fl.</i>	412	<i>Chylon,</i>	305
<i>Chersoneus Aurea,</i>	394	<i>Chmielnicum seu Chmiclnick.</i>		<i>Ciabus fl.</i>	342. 343
<i>Chersoneus Taurica.</i>	351	366.		<i>Ciarcia,</i>	388
<i>Cherusci, 156. eorum sedes,</i>	156	<i>Choanza fl.</i>	487	<i>Cibinium,</i>	349
<i>Chesel,</i>	383. 386	<i>Choaspes fl.</i>	413	<i>Cibotus,</i>	426
<i>Chesinus,</i>	416	<i>Choatras fl.</i>	415	<i>Ciceroniana villa,</i>	237. 229.
<i>Chesinus fl.</i>	357	<i>Choerili patria,</i>	327	232.	
<i>Chester,</i>	145	<i>Chomati,</i>	410	<i>Cicronis Academia,</i>	237. epi-
<i>Chetza.</i>	391	<i>Chomutovv f. connectavv,</i>	180	<i>taphium,</i>	323. patria,
<i>Chiancare,</i>	424	<i>Chonad,</i>	288	230. 232. possessiones E-	
<i>Chiarentza,</i>	303	<i>Chone seu chonia,</i>	212	<i>pirotica,</i>	299. villa Pom-
<i>Chiartachar.</i>	411	<i>Chonitza seu conicit,</i>	374	<i>pejana,</i>	237. villa Pu-
<i>Chiavari,</i>	261	<i>Chorasus</i>	116	<i>teolana,</i>	237
<i>Chiavenna</i>	216	<i>Chorazan,</i>	416	<i>Q. ciceronis praedium,</i>	232. For-
<i>Chica,</i>	38	<i>Chorazin,</i>	445	<i>mianum,</i>	232
<i>Chica regio ejusque situs & in-</i>		<i>Chorges,</i>	92	<i>Cicones,</i>	335
<i>cola,</i>	501	<i>Chorographia quid,</i>	1	<i>Cicovo ins.</i>	295
<i>Le stato della chiesa,</i>	264	<i>Choromiterne,</i>	414	<i>Ciderisso,</i>	295
<i>Chieti,</i>	234	<i>Chrindi,</i>	411	<i>Cientang fl.</i>	391
<i>Chili regio, ejus situs & opida,</i>	501	<i>Christi sepulchrum.</i>	442	<i>Cifalu,</i>	277
	501	<i>Christiania,</i>	208	<i>Cigateo ins.</i>	503
<i>Chilminar,</i>	412	<i>Christianopolis,</i>	205	<i>Cignum op.</i>	420
<i>Chimaram,</i>	321	<i>Christians Hafen/</i>	205	<i>Cilices mendaces,</i>	436
<i>Chimera mons & monstrum,</i>		<i>Christian Stadt/</i>	8	<i>Cilicia, ejus fluvii, urbes, limi-</i>	
434.		<i>Christicolarum dies,</i>	318	<i>tes,</i>	435. 436
<i>Chimera op. ejusq. montes,</i>	329.	<i>Christipolis,</i>	492	<i>Cilicium mare,</i>	37
<i>Chimeriota liberi,</i>	319	<i>Christophorus Columbus,</i>		<i>Cillair,</i>	149
<i>China Sinarum regio, ejus limi-</i>		<i>ad Hispaniolam appellat,</i>		<i>Cimbri,</i>	202. 153. Italiam pe-
<i>tes, magnitudo</i>	389. pro-	503.	320. 321	<i>rentes,</i>	162
<i>vincia, urbes, 390. fluvii,</i>		<i>Chronicus m.</i>	34	<i>Cimbrica peninsula</i>	
391. insula,	392	<i>Chronium mare,</i>	357. 371	<i>Cimmeria paludes,</i>	39
<i>Chinay,</i>	96	<i>Chronus fl.</i>		<i>Cimmerium,</i>	351
<i>Chinensium scriptura, artes,</i>		<i>Chrudim / Chrudiner Kreis/</i>		<i>Cimmerium fretum, 39. mare,</i>	39
<i>sermo,</i>		241.	279	<i>Cimmerius Bosphorus,</i>	39
<i>Chinensis,</i>	452	<i>Chrysam fl.</i>		<i>Cimon mons,</i>	428
				<i>Cinga</i>	

<i>Cingaf.</i>	75	<i>Cistoboci,</i>	347	<i>Clausenburg/</i>	347. 349. 351
<i>Cingesi,</i>	347	<i>Citala vina,</i>	228	<i>Clausthal/ubi fodina,</i>	201
<i>Cinnamomifera regio,</i>	477	<i>Citheros,</i>	329	<i>Clazomene,</i>	335
<i>Cinyphus f. Cinyps</i>	470. 471	<i>Citheron,</i>	321. 322	<i>Clazomene Anaxagora Physici</i>	
<i>Cipangi ins.</i>	503	<i>Citheron saltus,</i>	309	<i>patria,</i>	431. 432
<i>Cipo fl.</i>	495	<i>Citor f. hitor,</i>	404	<i>Clemens Alexandrinus,</i>	466
<i>Circaum prom.</i>	226	<i>Citrachan,</i>	385	<i>Clementis VII. patria,</i>	261
<i>Circæi</i>	230	<i>Citron,</i>	316	<i>Clerval,</i>	171
<i>Circellum prom.</i>	226	<i>Citta di Castello,</i>	225	<i>Cleve,</i>	192
<i>Circuli,</i>	3	<i>Citta Nuova f. Civitas Nova Hi-</i>		<i>Clidesdalia,</i>	147
<i>Circuli majores,</i>	3. 4. 66	<i>stria,</i>	253	<i>Climata, 13. 51. 66. eorum inven-</i>	
<i>Minores,</i>	3. 66	<i>La Cittavechia,</i>	231	<i>niendorum ratio, 14. nu-</i>	
<i>Recti,</i>	3	<i>Cividad Rodrigo,</i>	86	<i>merus. 14. Tabula,</i>	16
<i>Obliqui,</i>	4	<i>Civida,</i>	215	<i>Septentrionalia,</i>	14
<i>Fixi,</i>	4	<i>Civida di Friuli, 217. 253. 254</i>		<i>Cline op.</i>	147
<i>Paralleli,</i>	3	<i>Civilis Batavorum Dux,</i>	104	<i>Cliffa arx,</i>	297
<i>Mobiles,</i>	4	<i>Civita Castellana,</i>	221. 224	<i>Clitæstalia,</i>	147
<i>Immobiles,</i>	4	<i>Civita Ducale,</i>	217	<i>Clivia Ducatus, ejus limites &</i>	
<i>Circuli Longitudinis,</i>	46	<i>Civita Vechia,</i>	223. 224	<i>opida 120. 192. partes.</i>	
<i>Latitudinis,</i>	46	<i>Civitas S. Angeli,</i>	273	<i>120.</i>	
<i>Circuli Polares,</i>	66	<i>Civitas David,</i>	440	<i>Cliviensis Ducatus pars,</i>	104
<i>Circulorum Polarium officia,</i>	9	<i>Civitas Nova f. Citta Nuova,</i>	265	<i>Clodovæus V. Rex Francia,</i>	108
<i>Circuli Germania,</i>	165	<i>Claven f. Clavenna,</i>	215	<i>Clotarius II. Francorum Rex,</i>	109
<i>Circuli partes,</i>	19	<i>Claletz provincia,</i>	377	<i>Clupea seu Clypea, n. Quipia.</i>	
<i>diviso,</i>	9	<i>Clamperia,</i>	242	<i>269. 472</i>	
<i>Circulus Arcticus,</i>	9	<i>Clanis f. Clanius fl.</i>	237. 245	<i>245</i>	
<i>Antarcticus,</i>	9	<i>Clanis f. Clain fl.</i>	115	<i>Clusina palus,</i>	221. 222
<i>Horarius,</i>	45	<i>Clarentia Ducatus,</i>	327	<i>Clusum,</i>	147
<i>Verticalis,</i>	45	<i>Clarimonte,</i>	240	<i>Clync op.</i>	
<i>Circumferentia totius Orbis,</i>	19	<i>Clarius Apollo,</i>	432	<i>Cnemides seu Cnemis opid. &</i>	
<i>Circumhabitatores,</i>	11	<i>Clarum navale,</i>	432	<i>mons</i>	311
<i>Circumnavigatio totius Orbis,</i>		<i>Clarus ins.</i>	326	<i>Cnidus patria Ctesia Medici</i>	
<i>39. & seq.</i>		<i>Classis Ravenna,</i>	225	<i>443</i>	
<i>Circumpadana Gallia,</i>	255	<i>Claudii forum,</i>	9	<i>Coblentz opid.</i>	103. 169
<i>Circummbres,</i>	11	<i>Claudoffa,</i>	143	<i>Cobrinia,</i>	264
<i>Cirenza,</i>	272	<i>Claudiopolis,</i>	349. 424	<i>Coburgium, Ducatus,</i>	195
<i>Cirtha,</i>	473	<i>Claudius Imperator Lugduni</i>		<i>Cocam herba,</i>	500
<i>Cisamum prom. vulgo Capo</i>		<i>natus,</i>	118	<i>Cocas & Cochias mons,</i>	420
<i>Spada.</i>	332	<i>Clavenna seu Claven,</i>	215. 216	<i>Locca,</i>	85
<i>Cison torrens,</i>	448	<i>255.</i>		<i>Coche,</i>	449
<i>Cispadana Lombardia,</i>	257	<i>Clavennensis Comitatus,</i>	255	<i>Cochera fl.</i>	171
<i>Cissia,</i>	413	<i>Claverinum,</i>	261	<i>Cochile fl.</i>	240. 245
<i>Cisterna,</i>	28			<i>Cochin</i>	

I N D E X.

<i>Cochin</i> f. <i>Cotzins</i> ,	400	<i>Colonia ad Sprevam</i> ,	184	<i>Comites Franciæ</i> ,	111
<i>Cochinchina</i> ,	390	<i>Colonia Agrippina</i> , 103. 104. 168		<i>Comestoris patria</i> ,	258
<i>Cocintum prom.</i>	243	<i>Agrippina auspiciis condi-</i>		<i>Commetan</i> ,	186
<i>Codani populi</i> ,	153	<i>ta, ubi Academia, & Tri-</i>		<i>Lago di Como</i> ,	244. 257
<i>Codanonia</i> ,	153	<i>um Regum reliquia</i> , 168		<i>Lago Comori</i> ,	393
<i>Codanus sinus</i> ,	153	<i>Colonia Jovavia</i> ,	159	<i>Isola del Compare</i> ,	323
<i>Coëgium</i> ,	205	<i>Coloniensis Archiepiscopatus, ejus</i>		<i>Compassus</i> f. <i>pyxis nautica</i> ,	21
<i>Coëlanum</i> ,	273	<i>limites & opida</i> , 101. 104		66. 67.	
<i>Cœlestem globum ad situm cœli</i>		168.		<i>Complutum</i> 73. 87. <i>Compluten-</i>	
<i>componere</i> ,	60	<i>Coloniensis agripars</i> ,	101	<i>sia biblia</i> ,	82
<i>Cœlesyria</i> , <i>ejus opida & fines</i> ,		<i>Coloniensis Elector</i> .	166	<i>Compostella Galicia nova</i>	496
450.		<i>Colophon opid.</i> 429. 431. 432		<i>Compostella S. Jago</i>	85
<i>Cœli distinctio & sphaera</i> ,	2	<i>Homerus natus & Calchas</i>		<i>Compsa</i> f. <i>Conza</i> ,	235
<i>Cœlum Empyreum</i> ,	2	<i>obiit</i> ,	432	<i>Comû Plinii Junioris patria</i>	219
<i>Cœnium prom.</i>	324	<i>Colossus Herculis</i> , <i>Lysippi opus</i> ,		<i>Pauli Jovii patria</i> , 219.	
<i>Cœsfelda</i> ,	190	240. <i>Jovis Tarenti</i> 240		257. <i>excisum</i> ,	257
<i>Cœtha seu Cœthen</i> ,	199	<i>Solis</i> ,	463	<i>Conceptio op.</i>	496
<i>Cœvorden</i> ,	136. 137	<i>Colthene</i> ,	421	<i>Conchia</i> ,	204
<i>Codrus</i> ,	312	<i>Colubraria, inf.</i>	90	<i>Concordia</i> ,	216. 217. 254
<i>Cogninum castrum</i> ,	329	<i>Columbarium prom.</i>	283	<i>Concordia op. & Comit.</i>	260
<i>Cogni</i>	329. 423	<i>Columbaz</i> ,	343	<i>Concorron lacus Aegypti</i> ,	470
<i>Cointus</i> ,	432	<i>Columbi navigatio</i> ,	41	<i>Condate</i>	96
<i>Colapis</i> f. <i>Culpe</i> ,	246. 287	<i>Columbo in Ceylon</i> ,	138. 407	<i>Condivincum</i> ,	96
<i>Colberg</i> /	152. 181. 182	<i>Columna</i> ,	386	<i>Condora</i> ,	376
<i>Colchester port.</i>	145	<i>Columna Herculis</i> ,	476	<i>Condruſi</i> ,	98. 99
<i>Colchimum</i> ,	292	<i>Columnarum prom.</i>	328	<i>Confluens op.</i>	102
<i>Colchis, ejus populi, fluvii, urbes,</i>		<i>Coluri inf.</i>	324	<i>Confluentes seu Coblentz</i> ,	170
<i>fines</i> ,	420	<i>Colurus</i> 3. <i>Solstitiorum</i> , 9. 46		<i>Congel</i> ,	208
<i>Coldinga</i> ,	203	<i>Æquinoctiorum</i> , 9. <i>eorum</i>		<i>Congi reg. & urbs, ejus divisio &</i>	
<i>Colditz</i> ,	197	<i>officia</i> ,	9	<i>limites</i> ,	467
<i>Coleſvar</i> ,	350	<i>Comagene regio, ejus urbs & li-</i>		<i>Congo fl.</i>	468
<i>Coligni</i> ,	502	<i>mites</i> ,	450	<i>Concia</i> f. <i>Konitz</i> ,	374
<i>Collao regio</i> ,	500	<i>Comana Cappadocia</i> , 422. <i>Pon-</i>		<i>Conimbria Acad.</i>	86. 87
<i>Collatia</i> ,	228. 229	<i>tica</i> ,	422. 423	<i>Coninum</i> ,	361
<i>Collops</i> f. <i>Cullu</i> ,	473	<i>Comani à Gomer orti</i> ,	382	<i>Connacia</i> f. <i>Connacht</i> ,	149
<i>Colluga</i> ,	375	<i>Comata Gallia</i> , 90. 94. 213		<i>le Connestable</i>	111
<i>Colmaria</i> ,	170. 171	<i>Comensis lacus</i> ,	215	<i>Conon</i> ,	311
<i>Coln</i> /	103. 104	<i>Comes stabuli in Gallia</i> ,	111	<i>Conradi Celta patria</i> ,	174
<i>Coloa</i> ,	485	<i>Comi in Bactris</i> ,	410	<i>Conradinus regni Neapolitani he-</i>	
<i>Golfu de Colochina</i> ,	300	<i>Comidia</i> ,	426	<i>res</i> ,	269
<i>Colocza</i>	290. 292	<i>Cominum</i> ,	253	<i>Herm. Conringius</i>	
<i>Colon Apulensis</i> ,	348	<i>Comisene</i> ,	411	<i>Consbach</i> ,	204

<i>Consensia</i> f. <i>Corfenza</i> , 242. 243	<i>Corea</i> 392	<i>Capo Corso</i> in <i>Guinea</i> , 484
269. <i>terra motu perit</i> , 270.	<i>Corelia</i> , 210. 211	<i>Sardinia</i> , 206
<i>Consenza munitum</i> , 273	<i>Corella</i> 375	<i>Corsoër</i> 206
<i>Constantia</i> f. <i>Costnitz</i> / <i>concilio nobilis</i> , 173	<i>Corellenburg</i> 211	<i>Corpora</i> 206
<i>Constantia</i> , id est, <i>Tomi</i> , 344	<i>Corelenberg</i> 375	<i>Corserum colonia in Sardinia</i> , 285
<i>Constantiensis Episc.</i> 123	<i>Corfinium</i> 234	283 <i>mores</i> 421
<i>Constantina</i> , 480	<i>Corfu</i> , 323	<i>Cortea</i> , 494
<i>Constantini M. Patria</i> , 145	<i>Coricius specus</i> 436	<i>Cortereal Terra</i> 496. 497
<i>Constantini Lascaris bibliotheca</i> , 182.	<i>Coricos</i> 436	<i>Ferdinand. Cortesius</i> 378
<i>Constantinopolis Turcarum caput</i> 340. 341.	<i>Coridani</i> 140	<i>Cortiza</i> , 203
<i>Constantinopolitanus Patriarcha</i> 342.	<i>Corindas fl.</i> 414	<i>Cortona</i> 221. 222. 127
<i>Constantinovia</i> 367	<i>Corinca</i> 421	<i>Contracum</i> 126. 127
<i>Constantinus Harmenopolus</i> 318	<i>Corinthus</i> , ubi <i>Dionysius exulavit</i> , & <i>Lais meretrix</i> 300	<i>Cortrieck</i> 127
<i>Contadodizara</i> , 296	à <i>Mummio excisa</i> , 301	<i>Corvo inf.</i> 491
<i>Continens terra</i> , 42	<i>corinthiacum as</i> 301	<i>Corunna</i> 87
<i>Copais lacus</i> , 322	<i>Corinthiacus sinus</i> 48. 300. 301	<i>Corus</i> f. <i>caurus</i> , der Nord- westen Wind 61
<i>Copenhafen & Copenhagen</i> 205	<i>Coritani</i> 140	<i>Corycos op.</i> 436
<i>Cophes</i> 410	<i>Corlin</i> 152. 186	<i>Corycus mons</i> 332. 333
<i>Copia urbs</i> 241	<i>Cormantin</i> 138	<i>Corymbia</i> f. <i>Rhodus</i> 462
<i>Coppus</i> , 184	<i>Janus Cornarius</i> 19	<i>Coryphasium prom.</i> 304
<i>Copria littus</i> 277	<i>Cornavii</i> f. <i>Cornavvan</i> , 140	<i>Cos</i> f. <i>Coos</i> 325. 326. <i>Apellis</i> &
<i>Copriunicza</i> , 372	<i>Corneliū forum</i> 220. 265	<i>Hippocratis patria</i> , 327
<i>Cora</i> , 230. 231	<i>Corneto</i> 224	<i>Cosa</i> 27
<i>Coranto</i> , 301. 227	<i>Cornia</i> 223	<i>Cosa urbs</i> 223. 224
<i>Corasan</i> 409. 416	<i>Cornu Arietis prom.</i> 37	<i>Cosa fl.</i> 246
<i>Corasceve</i> , 343	<i>Cornubia</i> 146	<i>Cosachi milites</i> 357
<i>Corax mons & fl.</i> 322. 429	<i>Cornuvvalla</i> , 145	<i>Cosakenſes Tartari</i> , eorum <i>horda</i> , 385. <i>sedes</i> , 385
<i>Coraxi pop.</i> 420	<i>Coromandel</i> 250	<i>Co'amba</i> 326
<i>Corbach</i> 190	<i>Coron</i> 328	<i>Cosanum prom.</i> 224
<i>Corbeja Monasterium</i> 191	<i>Colſo de Coron.</i> 300	<i>Cosicia</i> , 363
<i>Corbie</i> 99	<i>Corona Transilvania</i> , 349	<i>Coslin</i> 185
<i>Corcagia</i> 149	<i>Corone</i> 301. 303	<i>Cosmicus ortus & occasus</i> , 63
<i>Corcyra</i> , 323. <i>Corcyrai classem co-</i> <i>inquentes ad Tanarū</i> 305	<i>Coronea</i> , n. <i>Corone</i> 309. <i>Persa-</i> <i>rum clades</i> 309	<i>Cosmicum ortum & occasum in-</i> <i>venire</i> , 63
<i>Corcyra Nigra</i> 297	<i>Coronia</i> 204. 205	<i>Cosmicum & Acronyebum occa-</i> <i>sum invenire</i> , 63
<i>Cordan turris</i> 106	<i>Coronus mons</i> 414. 415	<i>Cosmin fl.</i> 401
<i>Cordia</i> 83	<i>Corregium</i> , 260	<i>Cosmographia quid?</i> 96
<i>Corduba</i> 83. 76	<i>Corrodunum</i> , 361	<i>Cosqucondet:</i> 412
	<i>Corſica</i> , ejus nomina, magnitudo & urbes, 284. <i>culto-</i> <i>res</i> 284	<i>Cosſei</i> , 253
	<i>corſicum mare</i> 33	<i>Cosſiacum</i> , 253
		<i>Cosſia</i>

I N D E X.

<i>Costa de Anderotte,</i>	484	<i>magnitudo, urbes,</i>	331.	<i>Cruciferorum ordo in Prussia,</i>	
<i>Costerium,</i>	361	<i>montes,</i>	332. cultores, 333.		371.
<i>Costrinum,</i>	184	<i>eorum studia,</i>	332. felici-	<i>S. Crucis fl.</i>	495
<i>Cotacene,</i>	421	<i>tas,</i>	334. à Metello do-	<i>S. Crucis inf.</i>	503
<i>Cotam urbs</i>	387	<i>mita, à Saracenis capta,</i>		<i>S. Crucis Monasterium,</i>	359
<i>Cotbus,</i>	185	<i>à Balduino recuperata, à</i>		<i>ligno crucis celebre,</i>	
<i>Cotensii,</i>	347	<i>Venetis emta,</i>	333		362.
<i>Cottia Alpes</i>	246	<i>Creta Episcopus Titus,</i>	334	<i>Crudentum,</i>	372
<i>Cottii eorumque fines,</i>	115	<i>Cretenses primi Musici,</i>	331. vi-	<i>Crummau/</i>	180
<i>Coturnicum portus,</i>	328	<i>tiosissimi, piraticâ infames,</i>		<i>Crusovicâ,</i>	361
<i>Covalia,</i>	372		334.	<i>Crutzenacum,</i>	174
<i>Coulan</i>	400	<i>Creticum mare</i>	33	<i>Ctesias</i>	433
<i>Coulette</i>	400	<i>Crevecoeur</i>	100	<i>Ctesiphon</i>	413
<i>Couna,</i>	364. 357	<i>Creugburg/</i>	373	<i>Cuama fl.</i>	488. 489
<i>Cracovia Academia</i>	361. 362	<i>Crimei Tattari,</i>	380	<i>Cuba inf.</i>	492. 503
<i>Suburbium</i>	368	<i>eorum mores</i>	352	<i>Cubi</i>	95
<i>Cracoviensis Palatinatus, ejusq;</i>		<i>Crimisa prom.</i>	243	<i>Cubitus</i>	26
<i>territoria,</i>	362	<i>Crimissus fl.</i>	279	<i>Cujavia</i>	361
<i>Cranganor,</i>	400	<i>Capo Crio</i>	433	<i>Culconde</i>	401
<i>Crangavor</i>	401	<i>Crissa op.</i>	308	<i>Culenburgum,</i>	135. 136
<i>Cranon op. ubi Scopas & Simo-</i>		<i>Crissæum</i>	301	<i>Culiacan.</i>	496
<i>nides</i>	314	<i>Crissæus campus & sinus,</i>	301	<i>Cullu s. Callops magnus, hodie</i>	
<i>Crasnicia,</i>	362		308.	<i>Collo & Alcol.</i>	473
<i>Crasnostavia</i>	367	<i>Critea,</i>	336	<i>Culmbach.</i>	174
<i>Crassus Brutiorum Isthmum mu-</i>		<i>Croatia.</i>	177	<i>Culmia, seu Culma</i>	372
<i>ro & fossa sepit. 242. fugi-</i>		<i>Crocus fl.</i>	391		373.
<i>tivos prostrigavit 242. à</i>		<i>Crociaronnum</i>	96	<i>Cuma s. Cyme in Æolide</i>	431
<i>Parthis auro potatus</i>		<i>Croja 330. Scanderbegi patria,</i>		<i>Cuma</i>	237
	453.		330.	<i>Cumana regio</i>	499
<i>Crathis seu Crathi fl.</i>	241	<i>Cromvvel protector,</i>	143	<i>Cumana Sybilla</i>	237
	246.	<i>Cronenburg arx,</i>	205	<i>Cumanum Cicer. villa</i>	237
<i>Crema</i>	258. 219	<i>Cronium mare,</i>	29	<i>Cumanus sinus,</i>	237
<i>Crema Tattaria</i>	352	<i>Croon Stadt</i>	348	<i>Cumberlandt</i>	140
<i>Cremenecia</i>	367	<i>Cronus fl.</i>	370	<i>Cumbria,</i>	145
<i>Cremonos op.</i>	352	<i>Crossen s. Grosna 177. Ducatus</i>		<i>Cumerium prom.</i>	233
<i>Cremona 219. ubi Turris.</i>			183.	<i>Cuneum,</i>	256
	257	<i>Crota op.</i>	222	<i>Cunha inf.</i>	488
<i>Crempa,</i>	187	<i>Croto s. Crotone</i>	242. 243.	<i>Cuni urbs</i>	409
<i>Cremsa s. Krems/</i>	178	<i>ubi Pythagoras docuit,</i>		<i>Cuninkhamia</i>	147. 144
<i>Crenides op.</i>	318		243.	<i>Cunovia</i>	362
<i>Crepusculorum initium & finem</i>		<i>Crotoniensis portus</i>	243	<i>Cuprum</i>	147
<i>invenire.</i>	53	<i>Crottorff/</i>	201	<i>Cur fl.</i>	415
<i>Creta inf. ejus nomina, fines,</i>		<i>Crucenacum,</i>	174	<i>Curdi</i>	421

I N D E X.

Cirudo mons 453
Cures 227. 228
Curetis 332
Curia op. 174
Curiaf. Hoff. 196. 197
Curiaf. Chur. 216
Curia Adjutorum 111
Curia Rechnitziana 196
Curiosolites 96
das Curische Haff/ 373
Curlandia, 369. 370
Curlandicus sinus 373
Curnicum 360
Curonensis lacus, 357
Curovia 362
Curtius Rufus 156
Cusco 499. 500
Cusinas fl. 429
Cusistan 417
Custrinum 185
Cutilia 227. 228
Cutilenfis lacus, umbilicus Italia 228.
Cuveri 328
Cyamosorum fl. 269
Cyane fons, 269
Cybele Dyndimene, Pessinuntia, 425.
Cyclades inf. 325
Cyclopes in Sicilia 280
Cyclopis cadaver sub Eryce monte 280.
Cydifses, 426
Demetr. Cydoniipatria, 318
Cydnus fl. 436. *podagra medetur* 436.
Cydon, 333
Cyanea f. Cygneum 197
Cygneus f. Cyaneus fl. ejusq. ortus 420.
Cygnum op. 420
Cyllene Arcadia mons & sinus, 304.

Cyllene Mercurii patria, 301
 303.
Cylli Comitatus, 177
Cyniphus f. Cinyps, n. Magra fl. 470.
Cynos Cephalæ, Philippi Macedo-
nis clade nota, 313
Cynthus mons 325
Cypariffa 303. 328
Cypariffus sinus, 300. 303
Cypera 312
Cypriani patria 472
Cyprium mare, 33. 37
Cyprus inf. ejus regna, magnitu-
do, divisio, fluvii &
opida, ab aris copia di-
cta, Veneri consecrata,
459. & seq. ejus Episco-
pus Epiphanius, Reges &
Domini, 461.
Cypsellæ 335. 336
Cyrenaica regio, ejus nomina,
urbes, fines, 469.
 470.
Cyrenaicum mare 37
Cyrene urbs à Græcis condita,
nunc Corone & Cirenè,
469. 470. Aristippi pa-
tria ibid.
Cyrenenses Carthaginiensium
amuli 410. *à Turcis*
subacti 470
S. Cyriaci arx 195
Cyriacsburgi 195
Cyri monumentum & sepultura 412.
Cyrillus, 466
Cyrnus seu Corsica, 284
Cyrnus Rex, 284
Cyropolis 414
Cyrrha 307. 308. 322
Cyrrhaus Apollo 308
Cyrrhestica Syria regio 452

Cyrrhus 452
Cyrus fl. 414. 419
Cythera f. Cerigo inf. cum op. 306. 307
portus 428
Cytinium 306. 307
Cyzicus op. 428
Czar Moscovitarum Dux Ma-
gnus appellatus, 337
Czartcovia 366
Czartoriscum 367
Çaslaw / Çaslawer Kreis/
 181.
Czechorum regnum in Bojoha-
mia 164
Czenstochia cœnobium 362
Czeremissi Lagorvi 376
Czeremissi Nagorni, *ibid.*
Czerkassi Tattari 375. 382
eorum sedes 386
Czerkassi opp. 375
Czernikow 377
Czerniechoviensis Palatinatus 366.
Czerniens com. 369
Czuhavv 350

D.
Daci 411
Daci Danubiani 346
Dacia, ejus limites, divisio 347
urbes, fluvii, incolæ 348
Dacia Ripensis populi 347
Dacia Alpestris populi 347
Dacia Mediterranea populi 347.
Daciam incoluerunt Geta, Sar-
mati, Gothi, Hunni, Sa-
xones, Hungari 348.
 349.
Dadalus ad Egyptios profectus 468.
Dasi-

I N D E X.

<i>Dafila regnum</i>	485	<i>Dannenbergenſis Comitatus</i>	152	<i>Debris fonte incluta,</i>	472. 473
<i>Dagon idolum</i>	442	188.		<i>Decam urbs, regnum,</i>	398. 399
<i>Dalecarlia</i>	210	<i>Dantiſcum,</i>	372	<i>Decapolis, ejus urbes,</i>	450
<i>Dalem comitatus</i>	129	<i>Dantiſcanus ſinus,</i>	31	<i>Decubali theſauri,</i>	348
<i>Dalmatia</i>	294	<i>Danubii vortex</i>	<i>Seurüſſel/</i>	<i>Declea,</i>	311
<i>Dalmatia ſub Auguſto domita;</i>		179.		<i>Decem circuli.</i>	
à Gorhis vaſtata; à Sclavo-		<i>Danubii ortus</i>	344	<i>Decem pagi,</i>	101
nis occupata, ab Hungaris		<i>Danubii pons à Trajano conditus</i>		<i>Decentii interitus,</i>	97
ſubacta; à Turcis oppreſſa		344.		<i>Decii interitus,</i>	226. patria,
296. Ejus oram mariti-		<i>Danubius fluvi.</i>	159. 160. 290	287.	
mam tenent Veneti	296	<i>Daphnes lucus ad Antiochiam</i>		<i>Declinatio quid?</i>	61
<i>Dalmatia hodierna</i>	296. ejus	450.		<i>Declinationem ſolis vel ſtelle in-</i>	
fertilitas	297	<i>Dara urbs & fl.</i>	482	<i>venire,</i>	61
<i>Dalmatarum mores</i>	297	<i>Dara regnum</i>	474	<i>Dee ſeu Deva, fl.</i>	144
<i>Dalmatica Alpes</i>	246	<i>Darame,</i>	400	<i>Degun,</i>	402
<i>Dalmaticum mare</i>	33	<i>Darande,</i>	409	<i>Dehenbartia,</i>	144
<i>Dalmatii populi & opid.</i>	296	<i>Darbe,</i>	145	<i>Dei Indigetis templum,</i>	229
<i>Dalminium ſ. Delminium</i>	295	<i>Darbia,</i>	145	<i>Deiſtanxa,</i>	387
<i>Damant op.</i>	450	<i>Dardanelli</i>	337	<i>Del regnum,</i>	488. 489
<i>Damaon</i>	398. 399	<i>Dardanello arx,</i>	429	<i>Delfzicla,</i>	137
<i>Damaſcus</i>	450. 459	<i>Dardania Mœſie,</i>	343	<i>Delium,</i>	307. 309
<i>Damaſia</i>	158	<i>Dardani</i>	342. 343. eorum mo-	<i>Dellain</i>	99
<i>Damaſii montes</i>	393	res 342. muſici,	342	<i>Dellii,</i>	404
<i>Damba</i>	487	<i>Dardanum,</i>	428. 429	<i>Delmen, fl.</i>	192
<i>Damgarten/</i>	186	<i>Darenſe regn.</i>	474. 482	<i>Delmenhorſt. Com.</i>	190. 191
<i>Damiata,</i>	478. 479	<i>Darien,</i>	499	op.	192
<i>Golfo di Damiata</i>	437	<i>Daritis,</i>	414	<i>Delphi n. Delfo,</i>	307. 309
<i>Dam in Pomerania</i>	185	<i>Darmſtadium,</i>	193	<i>Delphinatus, 92. 109. 110. Gal-</i>	
<i>Damma in Groningenſi dominio</i>		<i>Daffareta,</i>	315. 316	lie Regi venditus,	110
op.	138	<i>Daffovv,</i>	363	<i>Delphinus Gallia Regis filius un-</i>	
<i>Dammonii,</i>	138	<i>Davendria, 136. Davi, i. c.</i>		de dictus,	110
<i>Dammonium, prom.</i>	138	<i>Daci,</i>	347	<i>Delphini portus,</i>	261
<i>Damut,</i>	485	<i>Daulia,</i>	317. 319	<i>Delphr,</i>	131. 132
<i>Darchpek,</i>	291	<i>Daua regnum,</i>	483. 484	<i>Delta, regio Egypti,</i>	467
<i>Dan mons,</i>	438	<i>Davidis Civitas,</i>	440	468.	
<i>Dan urbs,</i>	451	<i>Davidis arx & ſepulcrum,</i>		<i>Delus inſula & urbs, Apollinis</i>	
<i>Dangali,</i>	485	<i>S. Davidis op.</i>	144	& Diana natale ſolum,	
<i>Dani,</i>	153	<i>Davis fretum,</i>	38. 41	325.	
<i>Danicum fretum,</i>	38. 204	<i>Daviſius,</i>	41	<i>Demaf. fl.</i>	373
<i>Dania regnum,</i>	202. 203	<i>Dannia,</i>	238. 272	<i>Demades,</i>	311.
ejus limites, partes & opid.		<i>Dea ſ. Die 92. Auguſta dicta</i>		<i>Demaratus</i>	305
203. & ſeqq.		93.		<i>Demata,</i>	140
<i>Daniſburgum,</i>	400	<i>Joh. Deacius,</i>	502	<i>Demberg Pannonia mons.</i>	286
			Xxx 3	<i>Dem-</i>	

<i>Dembrovviza,</i>	350	<i>Diana Pergea,</i>	435	<i>Digeri,</i>	342
<i>Demetrius,</i>	312. 314	<i>Dianoro,</i>	319	<i>Digitus,</i>	26
<i>Demetrius Cydonius,</i>	318	<i>Diarbek,</i>	417	<i>Digitos. Tigris fl.</i>	453
<i>Democedes Medicus Crotoniata,</i>		<i>Diargument</i>	411. 416	<i>Dila fl.</i>	130
243.		<i>Dibolia,</i>	317	<i>Dilleberga arx Comit.</i>	194
<i>Demonavallis 281. ejus limites,</i>		<i>Dichas,</i>	26	<i>Dillinga,</i>	172
<i>ibid.</i>		<i>Dickeloppi</i>	211	<i>Dimeta</i>	140
<i>Demosthenes, 311. ejus mors</i>	306	<i>Dictaus mons,</i>	332	<i>Dimitriada,</i>	314
<i>Denbigaja,</i>	144	<i>Dictamnium f. Dictamo,</i>	332	<i>Dinani,</i>	101
<i>Deniport. & op.</i>	81	<i>Dictynna,</i>	332	<i>Dinantium,</i>	168
<i>Denfeleta,</i>	335	<i>Didenhoven,</i>	128	<i>Dinaretum prom.</i>	461
<i>Dera f. Derius campus,</i>	413	<i>Dido f. Elisa,</i>	471	<i>Dindymene,</i>	424
<i>Derbe,</i>	424	<i>Didyma,</i>	88	<i>Dinogeria,</i>	344
<i>Derbend</i>	414	<i>Didyme inf.</i>	279	<i>Diobesi,</i>	335
<i>Derbent,</i>	414. 417. 418	<i>Didymus cæcus,</i>	465	<i>Dio castellum,</i>	323. 324
<i>Derbica,</i>	41	<i>Didymus Grammaticus,</i>	466	<i>Dio Casarea,</i>	423
<i>Dermanum</i>	367	<i>Didymus mons,</i>		<i>Diogenis Cynici patria.</i>	425
<i>Dermittus Princeps,</i>	149	<i>Dies f. Dea</i>	92	<i>Dion,</i>	316. 317
<i>Derpatum,</i>	369	<i>Dieben,</i>	199	<i>Dionis Chrysostomi patria,</i>	426
<i>Dertona, 214. eversa</i>	257	<i>Diem longissimum invenire,</i>	51	<i>Dionysii Halicarnassensis patria,</i>	433
<i>Dertosa,</i>	80	<i>brevissimum</i>	51	<i>Dionysii Junioris, ejusque gesta</i>	242. 301
<i>Descensionem solis obliquam in-</i>		<i>Diem vel tempus invenire ex</i>		<i>Dionysius Areopagita,</i>	311
<i>venire</i>	53	<i>cognita ortus vel occasus</i>		<i>Dionysopolis,</i>	343
<i>Desen Castrum,</i>	284	<i>stella alicujus specie,</i>	64	<i>Diodori Siculi patria,</i>	279
<i>Desertum Arenosum,</i>	439	<i>Diepa,</i>	112	<i>Dios in Cæle yria,</i>	450. 451
<i>Desiderius</i>	250	<i>Diepe,</i>	98	<i>Dioscurias urbs,</i>	420
<i>Desna fl.</i>	351	<i>Diepenau,</i>	192	<i>Dio'polis,</i>	465
<i>Despota Peloponnesi,</i>	327	<i>Diepholtz, Com. ejus limites &</i>		<i>Direcc fons,</i>	309
<i>Despotatus,</i>	329	<i>op.</i>	191	<i>Distantiam locorum invenire,</i>	50. 59. 67
<i>Desavia clade nobilitata,</i>	199	<i>Dierum & noctium quantitatem</i>		<i>Distantiam solis vel stella à Ze-</i>	62
<i>Dencalionis fl.</i>	314	<i>cognoscere,</i>	52	<i>nith investigare,</i>	187
<i>Deventer,</i>	136	<i>Dies aequales invenire,</i>	54	<i>Dithmarsk,</i>	187
<i>Devona,</i>	95	<i>Dies Christianorum, Græcorum,</i>		<i>Dithmarsia, 187. ejusq. opp.</i>	257
<i>Devonia,</i>	145	<i>Judaorum,</i>	8	<i>Linguntorum forum,</i>	111
<i>Devonschire,</i>	140	<i>Diest f. Diest. 129. 130. Baro-</i>		<i>Droviensè parlamentum,</i>	114
<i>Deuringi,</i>	152	<i>nitus,</i>	130	<i>Droviunum,</i>	332
<i>Deutschen Broda/</i>	181	<i>Dieterichs Bern/</i>	216	<i>Dium Creta,</i>	357
<i>Diablante Aulerici,</i>	95	<i>Dietmelle</i>	155. 191	<i>Diunast</i>	100. 101
<i>Diaboli montes,</i>	329	<i>Dietz Comitatus,</i>	193	<i>Divodurum,</i>	Divo
<i>Diagora mors,</i>	462	<i>Dietzin Bohemia,</i>	180		
<i>Diameter Terra,</i>	19	<i>Dievenavv fl. 160. Dietze,</i>	101		
<i>Diana Aricina lucus & lacus,</i>		<i>Differentia longitudinis & lati-</i>			
229.		<i>tudinis,</i>	61		

I N D E X.

<i>Divodurum Mediomatricorum,</i> 169.		<i>Dordracum f. Dordrecht / ubi</i> <i>synodus</i>	131	<i>Drieberg,</i>	190
<i>Dobas regnum</i>	485	<i>Dorceſtria</i>	145	<i>Driefena,</i>	185
<i>Doberanum monaſt.</i>	186	<i>Dorcheſter</i>	145	<i>Driloſt.</i>	295
<i>Dobruſenſe territorium</i>	368	<i>Dorſten</i>	115	<i>Drinago,</i>	344
<i>Dobuni</i>	140	<i>Dorica muſa</i>	307	<i>Drinaſt.</i>	285
<i>Doccunum, Gemma Friſii pa-</i> <i>tria</i>	137	<i>la Doriettaſt.</i>	244	<i>Drinus amnis,</i>	286
<i>Docna</i>	299	<i>Döringer Waldf</i>	161	<i>Drochæa,</i>	149
<i>Dodecatemoria</i>	46	<i>Doris regio, ejusque fines & op.</i> 307. 433.		<i>Drogeo in ul.</i>	503
<i>Dodone</i>	298. 299	<i>Doriſcus lacus,</i>	335. 336	<i>Drohobus,</i>	376
<i>Dodonæum æs</i>	298	<i>Dorium</i>	341	<i>Droshagen,</i>	190
<i>Dodonæi Jovis templum,</i>	298	<i>Dorno op.</i>	146	<i>Droffen,</i>	185
<i>Dodina</i>	369	<i>Dorpatum</i>	211	<i>Druentia ſt.</i>	106
<i>Doemitz</i>	186	<i>Dorſetſchire</i>	140	<i>Drugeri,</i>	335
<i>Dofrefiell.</i>	208	<i>Dorſten op.</i>	190	<i>Drumbem,</i>	208
<i>Dola urbs</i>	119	<i>Dortmund</i>	190. 191	<i>Drufi Caſtella,</i>	103
<i>Dolange</i>	335	<i>Dorum</i>	253	<i>Drufiana foffa, 154. 156. 160</i>	
<i>Dolap</i>	426	<i>Dotis</i>	290. 291	<i>Le Drufius in Belgio,</i>	125
<i>Dulcigno,</i>	295	<i>Dovay</i>	99	<i>Drybices,</i>	414
<i>Dollert ſinus</i>	189	<i>Dovay</i>	126. 127	<i>Dryopes,</i>	31
<i>Dolonce</i>	335	<i>Dovern</i>	145	<i>Duaetii, 126. direptum & crema-</i> <i>tii. 127. Academia,</i>	138
<i>Domafin</i>	180	<i>Dourocorturum</i>	98	<i>Dubrovv</i>	183
<i>Dombrovvitzæ</i>	351	<i>Doux, ſt.</i>	103. 107	<i>Dubis ſt.</i>	102. 107. 119
<i>Dominica Inf.</i>	523	<i>Doynkerke,</i>	127	<i>Dubiſſa ſt.</i>	370
<i>S. Dominici op. Hiſpaniæ</i>	503	<i>Franciſcus Dracus,</i>	498	<i>Dublinum, 149 Academia, ibid.</i>	
<i>S. Domingo Inf.</i>	503	<i>Fr. Dracipatria,</i>	145	<i>Dubna,</i>	367
<i>Domitiana via</i>	246	<i>Draci navigatio,</i>	38	<i>Dubris trajectus,</i>	145
<i>Domitii Enobarbi tropæa</i>	108	<i>Draco Athenienſis</i>	311	<i>Ducata</i>	482
<i>Dommel lacus</i>	155. 191	<i>Draconis mons,</i>	247	<i>Duces Francia,</i>	111
<i>Dome d' Ofcela</i>	115	<i>Montis Draconis caſtellum</i>	247	<i>Duderſtadium,</i>	170
<i>Domonigniſa mons</i>	329	<i>Drangiana, 408. 409. ejus li-</i> <i>mites & urbes,</i>	409	<i>Dufener oſtium,</i>	112
<i>Domus Libani.</i>		<i>Drangiani populi,</i>	409	<i>Duil f. Indus ſt.</i>	394
<i>Donajecius ſt.</i>	358	<i>Draufus lacus</i>	373	<i>Duisburg.</i>	190
<i>Donavv, ſt.</i>	159	<i>Dravus ſt.</i>	292	<i>Dulgibini, 154. eorum ſedes.</i>	154
<i>Donbaſtia</i>	87	<i>Dreifa,</i>	194	<i>Duna ſt.</i>	318. 369
<i>Donetx ſt.</i>	351	<i>Drelborgf</i>	205	<i>Dynamunda,</i>	369
<i>S. Donni Burgus</i>	333	<i>Drente,</i>	136	<i>Dunaigrodum,</i>	366
<i>Donovverda</i>	173	<i>Drepanum, 277. 278. cum</i> <i>portu,</i>	281. 282	<i>Dunbar</i>	147
<i>Dorayck</i>	126	<i>Dreſda,</i>	196. 197	<i>Dunblan,</i>	147
<i>Dora</i>	344	<i>Drevantia ſt.</i>	358	<i>Dunkel,</i>	147
<i>el Dorado</i>	499			<i>Dunkelſpila,</i>	173
<i>Dordogne ſt.</i>	107			<i>Dunckerus ſt.</i>	191
				<i>Dunde</i>	147
				<i>Düne</i>	

I N D E X.

Düne f. Diüna fl.	357
Dunenburgum,	357. 369
Dunelmensis Episcopatus,	145
Dunelmum,	145
Dunestepromontorium,	147
Duinum f. Dorcestria	140
Dunsbyheat,	146
Dura,	168
Durance fl.	107
Darazo	315. 329. 330
Durbuy,	100
Durlacum op.	175
Durlacensis Marchia,	175
Duria f. Doria fl.	244. 115
major & minor,	244
Duria amnis,	115
Durius,	74. 75
Durostadium,	134. 135
Durostorum,	344
Durotriges,	140
Dusella fl.	192
Düsseldorf/	192
Duvina,	375. 377. 378
Dwysburg,	192
Dyme,	302. 327
Dyme Clarentia Ducat.	227
Dyrachium,	315
E.	
E Ala pop.	420
Eavecourt,	99
Ebelrud,	203
Eberstein castr.	175
Ebora,	86
Eboracum, Constantini M. pa-	
tria,	144. 145
Eborodunum,	93. 103
Ebro fl.	74
Eburones	98. 100. 150
Eburevices Aulerci	96
Ebusmi	410
Ebusus ins. & urbs	89
Ecbatana	414

Ecbatana in Carmelo monte	447
449.	
Echinus	312. 313
Echodorus	317
Eckelnfordia	204
Der treue Eckard	200
Eclabanda Apollonii Rhetoris	
patria	431
Ecliptica	7. 46.
Ecy a op.	75
Edamum f. Edam	131. 132
Edel fl.	383
Edenburgum	147
Edera fl.	193
Edeffa urbs quondam Antiochia	
453.	
Edoardus Hottonus	145
Edoardus III. Anglia Rex	115
Edones	335
Edonii, eorumq. op.	316. 318
Edom f. Esavus	438
Edom f. Idumaa ab Edom appel-	
lata	438
Edovvardus I. Wallia Princeps	
143.	
S. Efcemia	271
Egebertus Anglorum Rex	141
Egeria lucus	229
Egholm	203
Egmunda Comitatus	131. 134
Egnatia	238. 239
Egra f. Eger	175. 182
Ehingh op.	173
Eidora fl. Germania limes	187
Eilenburgium	197
Elmbecca	201
Eisenach	194
Eisenbacenses thermae.	
Eisfeldia	170
Eckelnförde f. Eckerenförde	187
Eladasagni	319
Elaea, Zenonis dialectici patria	
431.	

Elaus	295
Elaran	412. 413
Elatea	312
Elaveris fl.	117
Elaverus fl.	114
Elbe fl.	159. 160
Elbingeroda	201
Elbingium f. Elbinga	372. 373
Elburgum	135
Elcast.	
Elchholm	205
Elda fl.	186
Elcaba regio	481
Electo Octavius Palatinus	167
Electoralis Circulus,	166
Electoralis Palatinatus Inferior,	
ejusque limites,	174
Electores, quando constituti,	166
Electrum in Prussia colligitur,	
372.	
Elci	336
Elembogner Kreis/	180
2	
Elementa quatuor	
Elephantina ins. Nili	467
Elephantis	465. 466
Elevationem poli aquare latitu-	
dini locorum	59
Elevationem & latitudinem loci	
invenire	58
Elevationem poli invenire	58
Eleusis 307. 310. Eleusinia sa-	
cra	310
ibid.	
Eleusinus sinus,	341
Eleuthera	
Eleutherus fl. 274. ejus ortus	
448. 447.	
Elfeldia	193
Elfocat desertum	469
Elgin op.	146
Elis regio & op. f. Elea Phædo-	
nis patria	302
Elisai sepulchrum	441
Eliconia	383
Elle-	

I N D E X.

Elleboge	204. 205	Empsa thermis clara	193	opida 298. montes,	320
Ellenbogen op. & Comitatus	175	Empyrium cœlum	2	Episcopatus Anglia	144
180. 193.		Emu fl.	159	Candia	333
Ellenboger Kreis/	180	Enakim seu Gigantes	439	Gallia	111
Ellus fl.	175. 102	Enckhusa seu Enckhuysen	131. 133	Germania	202
Elmeland	206	Encre	99	Hibernia	149
Elmenau fl.	188	Endelavia inf.	203	Hispania	79
S. Elmi castr.	127	Endrem seu Hadrianopolis	339	Italia	275
Elmichias	467	Enecus Comes	78	Moscovia	378
Elorus	279	Engeniana fossa	135	Scotia	146
Elpatron	447	Engern	192	Sicilia	282
Elfa fl.	95	Engia	324	Epitheta urbium Italia	
Elfabas	411. 416	Golfo de Engia	300	Epizephyrii Locri	242
Elfas s. Elfatia	170. superior, inferior	Enipeus fl.	4 8	Eporedia	209. 256
ferior	102. 103	Enna	279. 281. 282	Epstein.	193
Elsburg arx	210	Ennii patria	239	Epulum publicum & magnum in Helvetiis,	124
Elfenborg	205	Enona s. Anona	294	Equus Tuticus,	235
Elfenöre	205	Enonymos	279	Erak s. Parthia,	411
Elverfeld	193	Enos	335. 336	Erasinus lacus, 304. fluvius	320
Elusa seu Elusatium	95	Eordei, eorumq; opida	317. 319	Erasistrati patria,	326
Elusaberris	95	Eorta	409	Erasmi patria, 131. statua,	132
Eluvangia	173	Eous Oceanus	28	Erbach Comitatus,	174
Elyma	315. 316	Epaminonda patria	304. 309	Erdeli montes,	349
Elymaea s. Elymais	412	Eperies	288. 289	Erenberdi castrum seu Chrenobrecht Stein & Chrenobreit Stein/	169
Elymai	412	Ephefus urbs ab Ainazonib; condita, nunc Efeso	382. ubi Templum Diane incensum	Eretica,	312
Elymandri	411	432. 433.		Eretria; unde Eretrienfes Philosophi	324
Elymiota	315. 316	Ephyræ	301	Eretum,	227. 228
Elystrus fl.	196	Epicharmus	277	Erex,	417. 418
Elzenborg	204	Epicuri horti	311	Erfda fl.	168
Ema op.	412	Epictetus Phryx	427	Erfordia,	194
Emda s. Embden	189	Epidamnus Macedonia	315	Erici,	223
Embdanus comit.	189	Epidaphnes Antiochia	449	Ericusa inf.	279
Emboli	318	Epidaurus, ubi Esculapius	295	Eridanus fl.	244
Emboun	93	301.		Erigon fl.	319. 320
Embrun	93	Capo S. Epifanio	461	Erinistadt,	348
Emecloster	130	Epiphanius cypri Episcopus	461	Erinna,	432
S. Emederi portus	86	Epipola Syracusarum pars	277	Erizzo,	317
Emeria regio	499	Epirotica possessiones Ciceronis	299	Erla,	288
Emmans	440	Epiroticum mare	35	Erovaige,	99
Emme s. Amma fl.	101	Epirus, ejus termini, populi &		Erpach	
Emmerick s. Emmerich	138. 192				
Emodi montes.	393				
Empedoclis interitus	280				

I N D E X.

<i>Erpach Comit.</i>	194	<i>Eurotas fl. ejusq. ortus,</i>	319	<i>Falifca Junonis lucus & fanum,</i>	
<i>Erripha regio,</i>	481	<i>Euripides,</i>	311	224.	223
<i>Eryn f. Hibernia,</i>	148	<i>Euripus,</i>	36. 324. 323	<i>Falifci,</i>	105
<i>Eryx op. & mons,</i>	278. 280	<i>Euro-Notus,</i>	21	<i>Falstria,</i>	462
<i>Erythraeum mare</i>	29	<i>Europa, 43. & ejus limites,</i>	36	<i>Famagusta</i>	501
<i>Eſa, Enſa f. Elſa,</i>	95	44. longitudo, latitudo,		<i>Porto Famin,</i>	226
<i>Eſcheborgi</i>	105	diviſio, 68. figura, unde		<i>Faneſtres,</i>	225
<i>Eſchetthal vallis,</i>	215	dicta, 68. 69		<i>Fano ſeu Fanum Fortuna,</i>	203
<i>Eſcherwege/</i>	193	<i>Europus,</i>	413. 415	<i>Fance inf.</i>	484
<i>Eſcuriale,</i>	83	<i>Europus op. Almorja</i>	315. 316	<i>Fantqui,</i>	265
<i>Eſens op.</i>	189	<i>Eurotas</i>	319. 320	<i>Fanum,</i>	147
<i>Eſia fl.</i>	99. 106	<i>Eurota fl.</i>	304	<i>S. Andree,</i>	128
<i>Eſlingia,</i>	173	<i>Eurus,</i>	21	<i>D. Audomari</i>	119
<i>Eſſa fl.</i>	189	<i>Eurymedon fl.</i>	435	<i>D. Johannis,</i>	
<i>Eſſedenes,</i>	347	<i>Euſta inf.</i>	147	<i>de Morienne,</i>	225. 226
<i>Eſſex,</i>	140. 145	<i>Euſtathius Homeri Comm.</i>	318	<i>Fortuna,</i>	123
<i>Eſte,</i>	216	<i>Eutina,</i>	187	<i>S. Galli,</i>	90
<i>Eſterdal,</i>	208	<i>Examenglobi,</i>	47	<i>Herculis,</i>	83
<i>Eſthonia Livonia,</i>	210. 211	<i>Exarchorum ſedes Ravenna,</i>		<i>Luciferi,</i>	
369.			225	<i>S. Sebaſtiani.</i>	224
<i>Eſtia territoria,</i>	369	<i>Exceſter,</i>	145	<i>Voltumne.</i>	148
<i>Eſtiota,</i>	312	<i>Euxinus pontus, 36. ejus appella-</i>		<i>Fare f. Faire inf.</i>	210
<i>Eſthotis regio ejusque urbes,</i>	312	tio & mare,	36	<i>Farra inf. & Fare op.</i>	80
313.		<i>Exſechia ſeu Eſchia urbs,</i>	421	<i>Farina in monte,</i>	472
<i>Eſtotlandia,</i>	493. 494	<i>Eydenoſſen/</i>	122	<i>Porto Farina,</i>	259
<i>Etruria, ejus fines, opida, XII.</i>		<i>Eyſalia,</i>	196	<i>Farneſiorum familia,</i>	276
principatus.	221			<i>Faro prom.</i>	416
<i>Etruſci,</i>	221			<i>Fars prov. Perſia,</i>	313
<i>Etſch fl.</i>	176. 245	F		<i>Farſa Phariſalus,</i>	412. 416
<i>Eubœa, ejusq. promontoria</i>	434	<i>Abi Maximi tropea,</i>	108	<i>Farſi</i>	4. 86
<i>Euclidis patria,</i>	310	<i>Fabrateria,</i>	230. 231	<i>Faro f. Pharus</i>	9
<i>Endoſes,</i>	152	<i>Fabrianum,</i>	265	<i>Faſcia ſeu Zona,</i>	441
<i>Endoxi navigatio,</i>	40	<i>Guilh. Fabricius Hildanus</i>	103	<i>Faſculus turris</i>	420
<i>Evergetæ,</i>	409	<i>Faenza,</i>	220	<i>Faſſo fl. 420. urbs</i>	485
<i>Evereux,</i>	96	<i>Fara inf.</i>	204	<i>Fatigar,</i>	220.
<i>Eufemia Santa,</i>	242	<i>Faſſerland,</i>	204	<i>Faventia nunc Faenza,</i>	
<i>Euganei, eorum ſedes & opida,</i>		<i>Fagonia f. Buſhovia,</i>	194	264. 265.	80
215.		<i>Falcoburgium,</i>	129	<i>Faventia col.</i>	38
<i>Evia,</i>	315	<i>Falerii,</i>	221. 222	<i>Fauces freri Gaditani</i>	146
<i>Eulæus fl.</i>	413	<i>Faliſci,</i>	224	<i>Faulmouth portus,</i>	491
<i>Euphrates, ejusque fontes.</i>	421	<i>Falernus ager</i>	247	<i>Fayal,</i>	232
469. increſcit	454	<i>Capo di monte Falcone,</i>	283	<i>Febrenus fl.</i>	446
<i>Euporia,</i>	316. 318	<i>Faſſatera</i>	230	<i>Felix Julia,</i>	<i>Felſina</i>
		<i>ſaſſenberg/</i>	185		

I N D E X.

<i>Felsina,</i>	220	<i>Finnij f. Femien</i>	153	<i>Florentinorum mores</i>	263
<i>Felstinum,</i>	366	<i>Finnia f. Finland.</i>	211	<i>Florentia Duces, eorumq. domi-</i>	
<i>Feltria f. Feltre,</i>	216	<i>Finarium</i>	261	<i>niū antiquum & novū</i>	261
<i>Fenni Germani,</i>	152	<i>Finlandia f. Finningia</i>	210. 153	<i>Florentiola</i>	259
<i>Ferabat,</i>	417		211.	<i>Flores inf.</i>	490
<i>Ferachio,</i>	462	<i>Finnicus Sinus</i>	31. 210	<i>Florida</i>	493. unde dicta
<i>Ferrantina,</i>	272	<i>Finnomarchia</i>	106. 208	<i>quando & à quo detecta,</i>	495.
<i>Ferraria</i>	264. 265. Academia,	<i>Porto Fino</i>	261	<i>ejus regiones & op.</i>	495
265.		<i>Fionia f. Funex</i>	206	<i>Flotovu op.</i>	155
<i>Ferrariensium mores,</i>	267	<i>Fiorenza f. Florentia</i>	335	<i>Flutor fl.</i>	233
<i>Ferrariensis agri felicitas,</i>	267	<i>Firmanorum castellam</i>	233	<i>Fluvius</i>	28
<i>Ferreta f. pfirt,</i>	171	<i>Firmum</i>	265	<i>S. Flours</i>	95
<i>Ferrentinum,</i>	230	<i>Firmum Picenum</i>	233	<i>Fœderata Belgica ditiones</i>	138
<i>Feretratus mons,</i>	265	<i>Firmum f. Fermo</i>	Laëtantii pa-	<i>Foggia</i>	239
<i>Ferdinanda inf.</i>	503	<i>tria</i>	265	<i>Foglia amnis</i>	226
<i>Ferdinandus Catholicus regnum</i>		<i>Frivelingo</i>	138	<i>de Fugo Insul.</i>	490
<i>Neapolitanum & Siciliam</i>		<i>il Fiume della posta,</i>	232	<i>Faja vecchia</i>	431
<i>copulavit,</i>	270	<i>Fiumecino fl.</i>	265	<i>Folia f. Pisaurus fl.</i>	264
<i>Ferdinandus Magellanus,</i>	38	<i>Fiumi del ferro</i>	436	<i>Fons</i>	28
<i>Ferdinandus I.</i>	78	<i>Fixa stella</i>	235	<i>Fons hortorum fl.</i>	447
<i>Ferdinandus II. regno Neapoli-</i>		<i>Flammij forū, ubi Gallus & Vol-</i>		<i>Fons rubri coloris</i>	81
<i>tano pulsus & receptus,</i>		<i>lusianus intersecti</i>	226	<i>Fontes calidi</i>	236
269.		<i>Flanaticus Sinus</i>	245. 253.	<i>Fora inf.</i>	187
<i>Ferdinandus V.</i>	78		294.	<i>Forbischer 41. ejus fretum</i>	39
<i>Ferro inf.</i>	490	<i>Flandria</i>	124. sui juris facta. 109	<i>Forentinum</i>	272
<i>Ferol,</i>	85	<i>Comitatus</i>	126. 127	<i>Forest</i>	96
<i>Fessa, op. f. Feza f. Fetz,</i>	475	<i>Flandrica insula</i>	490	<i>Forestus Medicus</i>	133
<i>ejus territorii,</i>	474. 481	<i>Flano f. Fianone</i>	253	<i>Fori Julii Ducatus</i>	250. 251
<i>Fessanum reg. ejus situs, urbes &</i>		<i>Flanona</i>	294	<i>Forum Segusianorum</i>	96
<i>provincia</i>	481	<i>Flaredinga</i>	105	<i>Forli</i>	220
<i>Fetzensc regnum,</i>	474	<i>Matthia Flaciipatria,</i>	253	<i>Formenterc inf.</i>	89
<i>Fianona,</i>	294	<i>Flavia Gallia</i>	81	<i>Formia</i>	232
<i>Fibrenus,</i>	246	<i>Flaviano</i>	233	<i>Formio fl.</i>	217. 252
<i>Der Sichelberg/</i>	161	<i>Flaviobriga,</i>	68. 72. 73	<i>Formigas inf.</i>	491
<i>Fidene</i>	228. 229	<i>Flavium Brigantium f. Betan-</i>		<i>Formo</i>	233
<i>Fifa,</i>	146	<i>205</i>	85	<i>Formosa inf.</i>	138. 392
<i>Figalo,</i>	299	<i>Flensburgum</i>	187. 203	<i>Capo di Foro</i>	284
<i>Figena f. Ephesus,</i>	433	<i>Flucland f. Flevolandia</i>	131. 134	<i>Förstenovu</i>	191
<i>Filadelphia,</i>	429	<i>Flintia</i>	144	<i>Fort S. Andres</i>	136
<i>Fillefiel,</i>	208	<i>Flora</i>	494	<i>Forte ventura</i>	490
<i>Filia Sion,</i>	441	<i>Florentia</i>	225	<i>Fortore fl.</i>	238
<i>S. Filippo d' Agrione,</i>	279	<i>Florentia f. Fiorenza,</i>	225. 261	<i>Fortuna sanum</i>	226
<i>Final,</i>	261		275.	<i>Fortuna primogenia templū</i>	229

I N D E X.

<i>Fortunata insul.</i> 20. 489. 490	<i>Grancenstein/</i> 182	<i>Fricento</i> 239
<i>Forum Appii</i> 231	<i>Franconia</i> 171. <i>eius limites, opida</i>	<i>Fricum prom.</i> 502
<i>Claudii</i> 93	<i>& fluvii,</i> 174	<i>Fridberga Wetteravia</i> 194
<i>Cornelii</i> 220. 265.	<i>Francoberga</i> 193	<i>Friderichsödda</i> 203
<i>Dinguntorum</i> 219. 257	<i>Francofurtum ad Moenum</i> 173	<i>Friderichs Stadt</i> 208
<i>Flaminii</i> 226	<i>Francorum nomen</i> 163. <i>origo,</i>	<i>Fridericus II. Siciliarum & Hie-</i>
<i>Julii seu Friuli, & patria di friu-</i>	<i>163. & sedes,</i> 163	<i>rosolymorum Rex</i> 269
<i>li, ejusq. op. & fines</i> 217	<i>Francorum regnum, ejusq. divi-</i>	<i>Fridericus regno Neapolitano</i>
<i>254.</i>	<i>siones</i> 108. 109	<i>exutus</i> 269
<i>Licinii</i> 219	<i>Franiker, Academia,</i> 137	<i>Frieslandia insula,</i> 210. 494
<i>Lepidi</i> 220	<i>Frascati</i> 228. 266	<i>Frigida Zona</i> 9. 10. <i>earū incolæ</i> 10
<i>Livii</i> 220. 221. 265	<i>Fraselona</i> 230	<i>Friscschaff/</i> 160. 373
<i>Segusianorum.</i> 96	<i>Frascia</i> 333	<i>Frisia Orientalis, ejus limites &</i>
<i>Sempronii</i> 265	<i>Frat fl.</i> 454	<i>urbs</i> 189
<i>Forum Vocontiorum</i> 94	<i>Frateria</i> 348	<i>Frisia Occidentalis</i> 337. <i>eius fines</i>
<i>Fos op.</i> 118	<i>Frauenberga</i> 372	<i>ibid. Divisio ibid.</i>
<i>Fosi</i> 152. 154. 149	<i>Frederichsborg, arx</i> 205	<i>Frisii, 153. 154. eorumq. fines,</i>
<i>Fossa Drusiana</i> 160	<i>Fregelle</i> 230. 232	<i>124. Reges,</i> 125
<i>Fossa Mariana</i> 118	<i>Freiberga Misnia</i> 196. 197	<i>Strandt Frisii</i> 204
<i>Fossebruno</i> 265	<i>Frentani, eorum opida & fines</i>	<i>Frisinga</i> 175
<i>Fotheringhay castrum</i> 146	<i>234</i>	<i>Fritzlaria</i> 170
<i>Fours</i> 96	<i>Frento fl.</i> 238	<i>Frusino</i> 230. 231
<i>Fraga</i> 80	<i>Freta</i> 28. 39	<i>Fucinus lacus</i> 273
<i>France Comte</i> 109. 119	<i>Freti Gaditani fauces</i> 38	<i>Fucu d' Ivero</i> 73
<i>Franckenthalium</i> 170. 174	<i>Fretum unde dictum</i> 28	<i>Fuentes castrum</i> 255
<i>Francia Antartica</i> 501	<i>Fretum Anian</i> 39	<i>Fuessen</i> 159. 172
<i>Francia regnum, ejusq. divisio,</i>	<i>Fretum Calydonium.</i>	<i>Fuhsa fl.</i> 188
<i>III. Pares, Duces, Comites, Episcopi</i> 106	<i>Cimmerium</i> 39	<i>Fulda, 160. Abbatia, 193. 194</i>
<i>Francia Rex Christianissim9</i> 111	<i>Davis</i> 38. 41	<i>nbi S. Bonifacii ossa</i> 194
<i>Francia Nova</i> 493. <i>eius situs</i>	<i>Forbischers</i> 39	<i>Fulginium</i> 225. 226. 266
<i>494.</i>	<i>Gaditanum</i> 38	<i>Fuligno</i> 225
<i>Franciscus (circulus)</i> 165	<i>Glaciale</i> 39	<i>Funapi patria</i> 429
<i>Francoimontanus Comitatus</i> 166	<i>Gibraltar</i> 38	<i>Fundanus lacus</i> 232
<i>S. Francisci patria</i> 226. 266	<i>Herculeum</i> 33. 38	<i>Fundi s. Fondi</i> 290. 291
<i>Francisci Draci patria.</i> 145	<i>Hutsonii</i>	<i>Günstkirchen</i> 485
<i>ejus navigatio,</i> 41	<i>Magellanicum</i> 38. 41	<i>Fungi regn.</i> 504
<i>Franciscus I. Gallia Rex captus</i>	<i>Manilhas</i> 38	<i>Terra de Fuogo</i> 106. 123
<i>218</i>	<i>le Maire</i> 38	<i>Furca mons</i> 235. 239
<i>Franciscus Rabellesus</i> 116	<i>Siculum</i> 38	<i>Furcula Caudina</i> 170
<i>Franciscus Ximenius</i> 87	<i>Sinus Persici</i> 39	<i>Fürstlaria s. Fritzlaria</i> 101
<i>Granczenhausen / salinis & cla-</i>	<i>Weigatz</i> 38	<i>Neuf der Fürst</i> 184
<i>de rusticorum nota</i> 196	<i>Friburgum</i> 121. 122	<i>Fürsten Wald</i> 188
	<i>Friburgum, Acadensia</i> 172	<i>Fusa fl.</i>
		<i>Gabali</i>

G.

G Abali	92. 93
Gabel Tobia debitor	453
Gabreta silva	161
Gadanopydres	409
Gadara patria Philodemi Epicu- rei Meleagri & Menippi.	439. 450. 451.
Gadebusch	186
Gades	88. 90. 446
Gaditana Julia Augusta,	90
Gaditanum fretum	33
Gaditani freti fauces	33
Gadix	87
Gaeta	232
Gatuli 475. eorum fines.	476
Gafers	253
Garigliani	228. 245
Galata	341
Galatæ	94
Galatia, f. Gallo-Gracia, ejus fi- nes, regiones, populi, urbes, montes,	424
S. Galba	123
Galeottus Bardaves robustus	277
Galilæa, ejus urbes & limites	444. 445. Inferior, Supe- rior f. Galilæa gentium
444. 445. 446. ejus la- cus f. mare,	443
Galindia provinc.	373
Nova Galicia, ejus urbes & situs	426
Gallecia	85
Galleci	72
Punto de Galle	407. propugna- culum
Gallia, ejus termini, divisio,	90
cœli soliq; natura, nomen, magnitudo 91. urbes, Aca- demie	112. 118
Gallia Belgica, ejus limites	94
Celtica 94. ejusq; termini 94	

Lugdunensis	96. 94
Braccata, ejus limites, & felicitas	92
Comata, ejusq; limites	94
Flavia	81
Gallia hodierna, fines	110
Ducatus	111
Gallia Narbonensis	107. ejus divisio
Gallia Rex Helvetiis fœderatus	124
Gallia Rex Canonicus	113. 115
Gallia Rex Helvetiis fœderatus	124
Galli in Sicilia	280. ejecerunt Tuscos
Galli Cisalpini, eorumque populi, 218. victi	224
Galli Andegavenses, Reges Nea- politani	269
S. Galli Abbas, 123. funum,	123
Galeatius Sfortia	123
Gallicarum fœminarum habitus antiquus	115
Gallicum mare	30. 34
Gallicus sinus	33
Gallinaria inf.	260
Gallipolis n. Callipoli	239. 271
Gallipoli op.	273
Gallipolis Thracia	337
Galligracia	424
Gallerum origo, 162 antiquorum & hodiernorum mores	120
Gallovidua	147
Galloway prom.	146. 143
Gallula Rom.	117
Gallus fl.	425
Gallus & Vullusianus interfecti	226
Vasus de Gama	488
Gamala	444
Gamalitica regio	444
Gammalamma	407
Gammalgarda	204
Gamron	418
Ganda fl.	201
Gandavi, ubi Carolus V. & Fer- dinandus nati,	124. 127
Gandersheimium	201
Ganfila	485
Gangarida	394
Gange f. Ganges urbs & fl.	394
Ganges fl. ejus ortus	384. & magnitudo 394. 395. ex- undat
Gangeticus oceanus	29. 32
Gangeticus sinus	395. 401
Ganima inf.	503
Ganibara fl.	502
Gaoga, 482. desertum,	469
Garama urbs & fl. 472. 473.	484
Garamai	413
Garamantes	484
Garara	439
Lago de Garda	259
Lago di Garde	244
Gardeleben	184
Gardius pons	116
Gareldare f. Tripolitana provin- cia	480
Gardus fl.	116
Garetum	481
Garganus mons	247
Gargarauscene	423
Gargarus mons	428
Gargauris	423
Garigliano fl.	228
Gariscus	316
Garizim mons	444
Garmus fl.	473
Garneffa	146
Garomantes	473
Garonne Florida fl.	495
Garray	73
Garumna fl.	106
Garê	185
Gar-	

I N D E X.

<i>Garvolinia</i>	368	<i>Gemen</i>	485	<i>Georgii ins.</i>	491
<i>Garzia fl.</i>	259	<i>Gemmi fl.</i>	399	<i>Georgius Spilberg</i>	41
<i>Gasabela</i>	485	<i>Gemini fl.</i>	404	<i>Gera fl.</i>	195
<i>Gatao inf.</i>	503	<i>Gemma Frisii patria</i>	137	<i>Gera Mifnia</i>	198
<i>Gatapedos</i>	323	<i>Gemunda Austria, ubi Salma</i>		<i>Gerasa</i>	450. 451
<i>Gath. Gol. patria,</i>	439. 440	179.		<i>Gerbrandi patria</i>	132
<i>Gaugamela</i>	473	<i>Gemünde</i>	100	<i>Geremen</i>	328
<i>Gavium</i>	261	<i>Genadium</i>	288	<i>Geremia</i>	304
<i>Gauricus Astrologus</i>	254	<i>Gend</i>	126	<i>Gerestus prom.</i>	324
<i>Gaurus mons</i>	246	<i>Genech</i>	422	<i>Gerenti op. & fl. Sicilia</i>	276. 282
<i>Gauzamis</i>	453	<i>Genehoa</i>	483	<i>Gergesai</i>	438. eorum porci 451
<i>Gaza f. Gazera, unde appellata</i>		<i>Genesareth f. Genesar regio</i>	445	<i>Gergithium op.</i>	36
438. ab <i>Alexandro M.</i>		<i>Geneva</i>	92. 102. 103	<i>Geron</i>	238
<i>vaslata, 439. Constantia</i>		<i>Genexareth lacus</i>	443	<i>Germania vetus, soli natura</i>	150
<i>dicta</i>	439	<i>Gennabum</i>	96. 97	<i>ejus limites secundum</i>	
<i>Theodori Gaze patria</i>	318	<i>Gennep</i>	192	<i>Plinium & Cesarem</i>	151
<i>Gebenna mons</i>	107	<i>Gennes</i>	138	<i>magnitudo, divisio & po-</i>	
<i>Gebhardus Truchsesius Episcopa-</i>		<i>Genfesüßer Wein</i>	174	<i>puli 152. fluvii, sylvæ, mon-</i>	
<i>tu Coloniensi cjectus</i>	168	<i>Genfericus Vandalorum Rex</i>		<i>tes, 159. & seq. quota pars</i>	
<i>Gebole</i>	336	<i>in Africa, Romam cepit</i>		<i>Imperio Romano fuerit</i>	
<i>Gedanum</i>	371	249.		<i>subiecta. 162. regna</i>	163
<i>Gedrosia populi, regiones, urbes,</i>		<i>Geneva, ubi docuere Calvinus,</i>		<i>Germania inferior 124. ejus ter-</i>	
<i>fines</i>	408	<i>Beza 119. Helvetiis se-</i>		<i>mini, felicitas & provin-</i>	
<i>Geerfietum f. Gierfiet</i>	106. 131	<i>derata</i>	123	<i>cia</i>	164
133.		<i>Genfersee /</i>	123	<i>Germania Superior provincia</i>	
<i>Geertrudis mons f. Geertrues</i>		<i>Genna f. Genova janna</i>	214	164.	
<i>denBarg</i>	131. 133	<i>superba 275. descriptio</i>	260	<i>Germania in decem circulos di-</i>	
<i>Geichon fl.</i>	387	<i>Genuenses in Corsica</i>	285	<i>visio</i>	165
<i>Gela fl.</i>	279	<i>in Sicilia</i>	284.	<i>Germani qui primum appellati</i>	
<i>Geldria op. Hollandorum in In-</i>		<i>eorum mores</i>	260	<i>98. triumphati magis, quam</i>	
<i>dia</i>	397	<i>Genuensis ager 260. ejus op.</i>	260	<i>victi, 163. imperiū Roma-</i>	
<i>Geldra f. Gelder</i>	135	<i>fertilitas</i>	260	<i>num ad se irabunt</i>	164
<i>Geldria Ducatus ejusq. fines</i>	135	<i>Genuensis Reip. ditiones</i>	251	<i>Germani Reges Neapolitani</i>	269
<i>Geli</i>	414	<i>Geographia quid?</i>	1	<i>S. Germani op.</i>	232
<i>Gellia Agrigentinarum ditissi-</i>		<i>Geographica mensura 26. tabula</i>		<i>Germanici Imperii provincia ci-</i>	
<i>mus</i>	278. 279	65.		<i>tra Rhenum in Gallico solo</i>	
<i>Gelmyden</i>	137	<i>Geometricus passus</i>	26	166.	
<i>Gelnhusa</i>	194	<i>S. George</i>	138	<i>Germanicia Nestorii patria</i>	450
<i>Geloni</i>	346	<i>Georgenburg</i>	373	<i>Germanicum milliare</i>	26
<i>Gelre</i>	103. 104	<i>Georgi</i>	346	<i>Germanicus oceanus</i>	30
<i>Gelria Ducatus pars</i>	104	<i>Georgia 419. occidentalis</i>	419	<i>Germanorum nomen & nationes</i>	
<i>Gemblacum</i>	130	<i>Georgiuni, eorum religio</i>	419	150. origo, Deus, 161. se-	
<i>Gemblours</i>	129. 130. 171	<i>S. Georgii fl.</i>	488	<i>des, migrationes,</i>	162.

prisco.

I N D E X.

<i>priscorum habitationes & mores</i>	158	<i>Glacensis Comitatus f. Glatz</i>	182	<i>Goettinga Joh. Casseli patria</i>	201
<i>Germian</i>	427	<i>Glaciale fretum</i>	39	<i>Gog</i>	389
<i>Gerningeroda</i>	199	<i>Glamorgania</i>	144. 140	<i>la Gogna</i>	256
<i>Gernoia inf.</i>	203	<i>Glan fl.</i>	178	<i>Gogni</i>	423
<i>Gerra op. Arabia</i>	458	<i>Glanis f. Clanis fl.</i>	245	<i>Goiame</i>	485
<i>Gerrishheim</i>	193	<i>Claritz</i>	121	<i>Golbersunda</i>	105
<i>Gersdorf</i>	201	<i>Glasquo f. Glasco</i>	147	<i>Goldingen</i>	370
<i>Vertruden Berg</i>	106	<i>Glatow</i>	181	<i>Golejme</i>	494
<i>Gerunda</i>	80	<i>Glatz</i>	182	<i>Goletta fortalitium</i>	472
<i>Gessoriacus portus</i>	97	<i>Gleichen arx & Comit.</i>	195	<i>Golfo de Coron.</i>	304
<i>Gessur urbs, quo Absalom fugit</i>	451.	<i>Gliniani</i>	365	<i>Golgathamons</i>	442
<i>Gestritia</i>	211	<i>Globi examen 47. ejus partes</i>	3	<i>Goliathi patria</i>	439
<i>Geta, Dacia incola</i>	342. 346.	19.		<i>Golnavu</i>	185
348.		<i>Globum ad situm mundi collo-</i>		<i>Golubia</i>	372
<i>Getara</i>	419	<i>care</i>	47	<i>Gombs</i>	123
<i>Geth Goliathi patria</i>	439	<i>Globum terrestrem ritè suspen-</i>		<i>Gomer, à quo Comari</i>	382
<i>Ghutz, olim Hierosolyma</i>	440	<i>dere</i>	57	<i>Gomera</i>	490
<i>Giadalup</i>	106	<i>Globum caelestem ad situm caeli</i>		<i>Gomers vicus</i>	123
<i>Gianich</i>	422	<i>componere</i>	60	<i>Gomphi</i>	312
<i>Gibetto</i>	448	<i>Globus terra</i>	2	<i>Gonat</i>	288. 289. 388
<i>Monte Gibello</i>	279	<i>Glocestria</i>	140. 146	<i>Gonno</i>	313
<i>Gibellum</i>	259	<i>Glogau, 181. Ducatus</i>	182	<i>Gonzagarum familia</i>	258
<i>Gibraltar fretum</i>	38. 87	<i>Glücksburgum</i>	204	<i>Ludovici Gonzaga ortus</i>	258
<i>Gierazo</i>	242	<i>Gluckstadium</i>	187	<i>Goplus locus, ubi Arx, in qua</i>	
<i>Giesera fl.</i>	180	<i>Glycerium Thesspiensium scortum</i>		<i>Popielius Rex à muribus</i>	
<i>Gießen Acad.</i>	193	309.		<i>corrosus</i>	361
<i>Gishornium, op. cum arce</i>	188	<i>Gnesna f. Gniesen</i>	360. Episco-	<i>Goraciniensis Palatinatus</i>	253
<i>Gigantes f. Enakim</i>	439	<i>patas</i>	374	<i>Gorame</i>	485
<i>Gigantes Americani</i>	501	<i>Gneovum</i>	372	<i>Gordyae pop.</i>	41
<i>Gigantes in Sicilia</i>	280	<i>Gnossus f. Gnossus</i>	332	<i>Gordyaeus mons, Arca</i>	
<i>Gigantum insula</i>	503. montes.	<i>Goa f. Goga urbs & inf.</i>	398.	<i>Noa</i>	420
180. terra	451	399.		<i>Gordiene</i>	421
<i>Gigliari</i>	48.	<i>Goa inf. in regno Decan</i>	399	<i>Gordieni</i>	421
<i>Gilgenburg</i>	373	<i>Goadel</i>	409. 416	<i>Gorditanum prom.</i>	283
<i>Gilolo</i>	406	<i>S. Goari op.</i>	193	<i>Gorditum op. Mide regia</i>	427
<i>S. Giovanni di Cherso vic</i>	218	<i>Gobeum prom.</i>	91	<i>Gorez</i>	184
<i>Gipetini</i>	426	<i>Gobman</i>	409	<i>Gorgades insula</i>	489
<i>Girmasti</i>	429	<i>Goch op.</i>	103. 104	<i>Gorgus fl.</i>	413
<i>Girnego</i>	176	<i>Goch ad Neersam</i>	122	<i>Gorgia Sophista patria</i>	279
<i>Girona f. Gerunda</i>	80	<i>Godani</i>	153	<i>Goricia</i>	177. 254
<i>Girtheum f. Gytteum navale</i>	305	<i>Godesberg</i>	194	<i>Gorigon</i>	105
		<i>Galkonde</i>	401	<i>Gorizia Comit.</i>	177
		<i>Gorea</i>	134	<i>Gorliz</i>	183

Gortyna

I N D E X.

<i>Gortyna</i>	332	<i>Patriarcha</i>	342	<i>Gratianus Imperator occisus</i>	118
<i>Gosevvaer</i>	204	<i>Gracia, ejus fortuna, nomina,</i>		<i>Gratianopolitanum Parlamen-</i>	
<i>Goslaria</i>	100. 202	<i>297. fines, magnitudo,</i>		<i>tura</i>	111
<i>Gostinia</i>	369	<i>partes, 297. Asiatica,</i>		<i>Gratiosa inf.</i>	491
<i>Gostinium</i>	361	<i>297. Magna, 243. 248.</i>		<i>Grätz</i>	178
<i>Gotha</i>	195	<i>297. Parva 330. Mari-</i>		<i>Graven-Werth Inf.</i>	136
<i>Gothalonia</i>	79. 80	<i>tima</i>	340	<i>Gravinianum</i>	260
<i>Gothardus</i>	370	<i>Gracia propriè dicta, ejus limites,</i>		<i>Gravinicus sinus</i>	357
<i>S. Gothardi fanum</i>	178	<i>partes & op. 306. Subacta</i>		<i>Graviscæ</i>	223. 224
<i>D. Gothardi mons</i>	246	<i>à Philippo & Romanis: va-</i>		<i>Die Graupinter f. Grifones</i>	255
<i>Gothenburg</i>	210	<i>stata à Gothis, Hunnis: op-</i>		<i>Gregorianum calendarium</i>	45
<i>Gothia f. Gottland inf.</i>	106	<i>pressa à Turcis</i>	334	<i>Gregorii Neocæsariensis patria</i>	424
<i>Gothia Australis</i>	210	<i>Gracie flumina, montes, insule,</i>		<i>Gregorii Nysseni patria</i>	424
<i>Gothia f. Gottland Suedia</i>	210	<i>319. 321. 323. incolæ</i>	327	<i>Greiffenberg</i>	186
<i>Gothi Daciæ incolæ</i>	348	<i>Gracie Nova descriptio</i>	327	<i>Greiß</i>	198
<i>Gothi in Gracia</i>	367	<i>ejus magnitudo, & natura</i>		<i>Grevelinga</i>	127
<i>in Hispania</i>	77	<i>soli</i>	330	<i>Griechsweiffenburg</i>	287
<i>in Bosnia</i>	293	<i>Gracorum antiquorum & recen-</i>		<i>Capo Griego</i>	335
<i>in Italia</i>	249	<i>tiorum mores</i>	330	<i>Greiffenhagen</i>	185
<i>in Pannonia</i>	287	<i>Gracorum colonia in Italia</i>	248	<i>Grimbergen</i>	129. 130
<i>in Slavonia</i>	292	<i>in Hispania</i>	77	<i>Grimma</i>	197. 186
<i>Gothini eorumque sedes</i>	156	<i>in Sicilia</i>	280	<i>Grimmenstein Arx</i>	195
<i>Gothones f. Gutthones & Gothi,</i>		<i>in Asia</i>	424	<i>Grimstad</i>	103
<i>eorumque sedes</i>	152	<i>Gracorum religio</i>	331. 341	<i>Grinuvich regia</i>	144
<i>Gothorum migratio</i>	162	<i>Græcogallia</i>	424	<i>Gripesvælde</i>	185. 152
<i>Gothorum regnum in Gallia</i>	108	<i>Græcus Rex</i>	297	<i>Grifones, 250. eorum urbes</i>	256
<i>Gothorum Rex ultimus Roderi-</i>		<i>Gracia f. Grätz</i>	178	<i>Grodecia</i>	365. 366
<i>cus</i>	83	<i>Grasmanum</i>	260	<i>Grodna ad Chronum</i>	364
<i>Gott. in f. Gutland</i>	106	<i>Graja Alpes</i>	246	<i>Grodnovv</i>	357
<i>Gottorf</i>	187	<i>Gray op.</i>	175	<i>Grœnland</i>	44. 209. 493
<i>Goude</i>	131. 133	<i>Grampus mons</i>	141. 146	<i>Grœnsunda</i>	105
<i>Goura</i>	401	<i>Graneta regnum & urbs</i>	82	<i>Grolla</i>	135. 136
<i>Graan</i>	289	<i>Nova Granata 493. ejusq. situs</i>		<i>Gronia f. Grœnland</i>	209
<i>Grabovv</i>	152	<i>& incolæ</i>	495	<i>Grœninga Rudolphi Agricole</i>	
<i>Gracchus Tiberius</i>	73	<i>Granata urbs Hispania novæ</i>	497	<i>patria 137. Academia</i>	138
<i>S. Gracchus Sardiniam domuit</i>		<i>Granaicum promontorium</i>	284	<i>Groningenfè dominium, ejusque</i>	
	284	<i>Gran Canaria</i>	490	<i>fines</i>	137
<i>Gradiscia</i>	254	<i>Rio Grande</i>	499. 494	<i>Grossca</i>	344
<i>Gradiska</i>	292	<i>Granicus fl. ejusque ortus</i>	428	<i>Grosse Haff</i>	160. 185
<i>Gradus 19. 26. longitudinis,</i>		<i>Gransbain mons</i>	146	<i>Großglogau</i>	181
<i>latitudinis</i>	19	<i>Grannæ fl.</i>	289	<i>Grossen</i>	184
<i>Graa urbs</i>	309	<i>Grannum mensura pars</i>	26		
<i>Graca Ecclesia, ejus nationes &</i>		<i>Grangoy</i>	184		

I N D E X.

<i>Grossin Haina</i>	158	<i>Gugerni</i>	207. 103. 104	<i>H.</i>	
<i>Grosseto Cerveteri</i>	221	<i>Guiana regio</i>	499. 498	<i>H Aa castrum</i>	116
<i>Grosse Werther</i>	160	<i>Guido Gallus Cypri Rex</i>	462	<i>Hactag op. & regio Transil-</i>	
<i>Grotholm</i>	203	<i>Guidonis Musici patria</i>	263	<i>vania, quam incolunt Va-</i>	
<i>Grotkan</i>	182	<i>Guilhelmus Austriacus occisus</i>		<i>lachii</i>	350
<i>Grubenhagen arx</i>	201. 202		132.	<i>Hadela terra s. Hadelerland</i>	
<i>Grubenhagensis Principatus</i>	201	<i>Guilhelmus Bonus</i>	269		189.
<i>ejusq. limites & op.</i>	201	<i>Guilhelmus Fabricius Hildanus</i>		<i>Haderslebia</i>	204
<i>Grudentia</i>	373		103.	<i>Hadria</i>	216. 217. 233
<i>Grumberga</i>	129. 130	<i>Guilhelmus Malus</i>	269	<i>Hadriani Junii patria</i>	133
<i>Grumentum</i>	240. 241	<i>Guilhelmus Occam</i>	145	<i>Hadriani Basilica</i>	116
<i>Gruningen in Halberstadiensis</i>		<i>Guilhelmus Benkelens seu Ben-</i>		<i>Hadriani murus in Anglia</i>	142
<i>territorio</i>	202	<i>keldus</i>	127	<i>Hadriani villa</i>	229
<i>Grustina</i>	386	<i>Guinea Aerea</i>	484	<i>Hadrianopolis</i>	338. 339. 341
<i>Grysholm inf.</i>	204	<i>Guinea Nova</i>	406. 504	<i>Hadrianus VI. Ultrajectinus</i>	134
<i>Gandalajara</i>	496	<i>Gunguanda</i>	96	<i>Hadriaticum mare</i>	34. 35
<i>Guadalquivir</i>	74	<i>Guipuscoa</i>	72. 87	<i>Hadriaticus Sinus</i>	35
<i>Guadiana</i>	74	<i>Guisc op.</i>	95	<i>Hedui</i>	96
<i>Guadilbarbar</i>	473. 471	<i>Guistus Dux occisus</i>	114	<i>Hemus mons</i>	339
<i>Gualata regnum</i>	483	<i>Gunthebaldus</i>	108	<i>Henonia portio</i>	99
<i>Gualdaviar fl.</i>	81	<i>Guntzia s. Guntzberg/</i>	159	<i>Grische Haff</i>	160
<i>Gvanahani inf.</i>	503	<i>Gurtziltan</i>	419	<i>Grosse Haff</i>	160
<i>Gvangara</i>	483. 484	<i>Gusa s. ter Goes</i>	130	<i>Hafnia</i>	205. Academ ibid.
<i>Gwarda lacus</i>	484. 477	<i>Gusaratta s. Guzarattia</i>	398	<i>Haga Comitatus</i>	126. 131. 133
<i>Gwarda fuy</i>	464	<i>Nannus Gusmannus</i>	496	<i>Hagenoa</i>	170. 171
<i>Gwardamar</i>	81	<i>Gustrovia</i>	136	<i>Hagenschon</i>	105
<i>Guardistallum s. Guastalla con-</i>		<i>Gustroviensis Ducatus</i>	186	<i>Hagiltan</i>	417
<i>ciliis nobile</i>	258	<i>Gutaf. Guri</i>	153	<i>Hairich mons</i>	161
<i>Guasco de Gama Indiam dete-</i>		<i>Guthia s. Gutland</i>	210. 153	<i>Haman inf.</i>	392
<i>xit</i>	396	<i>Gutshofow Comitatus</i>	185	<i>Hair desertum</i>	482
<i>Guascogne</i>	94	<i>Gutthalus fl.</i>	159	<i>Hairus Quisqueia</i>	503
<i>Guastum Amonium</i>	273	<i>Guthones s. Gutones, Gothones</i>	152	<i>Hala Suevorum</i>	173
<i>Guastecan regio</i>	497	<i>& Gytthones</i>		<i>Hala in Teriolis</i>	177
<i>Guasto de Amone</i>	233	<i>Guzarate regio</i>	408. 409	<i>Halberstadium</i>	200. 201. Epi-
<i>Guatimala</i>	497. op. regio ejusq.		416. 417.	<i>scopatus & op.</i>	ibid.
<i>sius</i>	464	<i>Guzola prov.</i>	482	<i>Haldensleben</i>	198
<i>Guben</i>	183	<i>G. Ower</i>	193	<i>Halccum captura</i>	148. Condi-
<i>Guda</i>	131. 133	<i>Guzarus inf.</i>	326	<i>tura</i>	127
<i>Gudensberg</i>	194	<i>Gyen op.</i>	97	<i>Halemberg</i>	190
<i>Guelphum castrum</i>	259	<i>Gymnosophista</i>	393	<i>Hules fl.</i>	240
<i>Guequerren</i>	485	<i>Gyngijch</i>	288	<i>Hales s. Haly impostor.</i>	415
<i>Guenga</i>	401	<i>Gyrone</i>	315. 316	<i>Haliacmon s. Aliacmon fl.</i>	319
<i>Gugana regio</i>	498	<i>Gytheum s. Gutheum navale</i>	305		320.

I N D E X.

<i>Halicia f. Halyx</i>	366	<i>Harmastim</i>	420	<i>Hegeſia, eloquentiâ ccelebris</i>	470
<i>Halicarnaffus Herodoti & Dionyſorum patria</i>	433	<i>Harria 211. ejus op.</i>	369	<i>Hegira Mahumedanorum</i>	460
<i>Halla Saxonum ad Salam Salinis drives</i>	199	<i>Constantini Harmenopoli patria</i>	318	<i>Heide op.</i>	187
<i>Halland, ejus limites & op.</i>	204	<i>Hartem</i>	136	<i>Heidelbergæ 174. Academia & Bibliotheca nobilis</i>	ibid.
<i>Halmſte</i>	204	<i>Hartiana ſylva</i>	161	<i>Heilbrunnæ op.</i>	173
<i>Halmydeſſus f. Salmydeſſus</i>	338	<i>Hartingau</i>	201	<i>Heilgenbeyl</i>	373
<i>Haloneſus inf.</i>	324	<i>Der Harß</i>	161	<i>Heilsberga</i>	371
<i>Halſterbroa</i>	203	<i>Harß Røping</i>	187	<i>Heimbürg arx</i>	201
<i>Haltern</i>	191	<i>Harudes 154. eorum ſedes 155. in Bohemiam tranſgreſſi 156.</i>	155.	<i>Heinrich f. Heinrichæ terra</i>	193
<i>Halys fl. ejus ortus</i>	429. 424	<i>Harvich portus</i>	147	<i>Helena inf.</i>	491
<i>Halyzea</i>	300	<i>Haſa fl.</i>	190	<i>S. Helena inf.</i>	491
<i>Ham Tartarorum Princeps</i>	353	<i>Haſbama comitatus</i>	167	<i>Heli, Velia, f. Elia</i>	240
<i>Hamaxobii</i>	346	<i>Haſcora</i>	482	<i>Heliacus ortus & occaſus,</i>	63
<i>Hamburgiuna</i>	187	<i>Haſelbachius Theologus prolixus</i>	179	<i>Heliacum ortum & occaſum in-venire</i>	63
<i>Hamela</i>	201	<i>Haſelina inf.</i>	203	<i>Helice op.</i>	302
<i>Hamilton</i>	147	<i>Haſfelt</i>	137	<i>Helicon lucus</i>	309
<i>Hammaria major & minor</i>	208	<i>Haſſi</i>	105	<i>Helicon mons</i>	308. 321. 322
<i>Hammona op.</i>	190	<i>Haſſia, ejus limites, diviſio & op.</i>	193	<i>Heliopolis</i>	467
<i>Hammon urbs</i>	470	<i>Havana portus America</i>	503	<i>Hellas, ejus limites, partes & urbes</i>	306. 312
<i>Hammonis Jovis templum</i>	470	<i>Havela inf. 184. fluvius</i>	160	<i>Hellen Rex, unde Hellas & Hel- lenes</i>	297
<i>Hamptoncourt</i>	144. 145	<i>Havelberga</i>	184	<i>Helle</i>	36
<i>Hanherret tractus</i>	204	<i>Das Haupt</i>	160	<i>Hellenes</i>	312
<i>Hannibal ad Brutios compulſus 242. ejus victoria ad Tici- num</i>	245	<i>Haure de Grace</i>	106	<i>Helleſpontus</i>	35. 36. 38
<i>Hannonia op. Comitatus</i>	194	<i>Haute animal</i>	499	<i>Helleſpontiacus Priapus</i>	36
<i>ejus fines</i>	128	<i>Hayrich mons</i>	161	<i>Helleſpontiacæ Sibylla</i>	369
<i>Hannover</i>	200. 201	<i>Hea prov.</i>	482	<i>Helmet</i>	200
<i>Hannovia Comitatus</i>	193	<i>Hebrus fl.</i>	339	<i>Helmſtåde</i>	304
<i>Hansburg</i>	204	<i>Hebriides inf.</i>	147	<i>Helos</i>	210
<i>Hanſen</i>	419	<i>Hebuſa inf.</i>	147	<i>Helsingia</i>	205
<i>Hanſholm</i>	204	<i>Hecata ſtatua</i>	432	<i>Helsingoburgiuna</i>	
<i>Hapſalia</i>	211	<i>Hecatompædum</i>	299	<i>Helvetii 119. 120. eorum ſedes, 162. fines, 120. in qua- tuor pagos diviſio</i>	101
<i>Hapſeel</i>	369	<i>Hecatompyla f. Theba</i>	466	<i>120. lacus, flumina, vir- tus, 105. 121. ibid. fer- dus 76. 122. civitas & pagi, 121. fœderati, 124</i>	252
<i>Haran & Charan op.</i>	453	<i>Hecatompylus</i>	411	<i>jurisdictiones</i>	
<i>Harburg opid. & caſtrum</i>	188	<i>Heclemons</i>	209	<i>Helvet-</i>	
<i>Hardec</i>	290	<i>Hedicenſis Maſa f. de Hedicke Maſe</i>	105		
<i>Harderwicum</i>	136. 135	<i>Hedmarck</i>	208		
<i>Hardſorchire</i>	140	<i>Hedni</i>	96		
<i>Harlemum f. Harlem</i>	131. 132				
<i>Harlinga</i>	137				

I N D E X.

<i>Helvetiorum stipendiarii</i>	250	<i>Herculis portus</i>	223	<i>Hesiodi patria</i>	309
<i>eorum op. & sedes</i>	255	<i>Herculis colossus Lysippi op</i>	240	<i>Hesperii</i>	70
<i>Helvii</i>	92	<i>Herculis Monaci portus</i>	114	<i>Hesperia</i>	212
<i>Helviorum Alba</i>	93	<i>Herefort in Britannia</i>	140. 144	<i>Hesperides ins.</i>	489
<i>Heneti in Paphlagonia, unde Vene- neti</i>	424. 425	<i>Serenthalb</i>	129	<i>Hesperidum horti,</i>	475. 480
<i>Hengstberg in Pannonia mons</i>	286	<i>Herfordia f. Herfortum in West- phalia</i>	192	<i>Hessum arx</i>	201
<i>Henichiorum gens, ejusque sedes</i>	423.	<i>Heriurbs</i>	411. 417	<i>Heteroscii</i>	66
<i>Heniochi</i>	384	<i>Herith</i>	458	<i>Hetlandia ins.</i>	209
<i>Henneberga Comitatus 196. 197. 174</i>		<i>Herlesholm</i>	206	<i>Hetruria, ejus fines & op.</i>	221
<i>Henrichia Terra</i>	193	<i>Hermea ins. 283. promontorium</i>	472.	<i>felicitas</i>	263
<i>Henricus III. Imperator</i>	109	<i>Franciscus Hernandez</i>	497	<i>Hetthai</i>	438
<i>Henricus II. Sanctus</i>	174	<i>Hermannus Conringius</i>	200	<i>Hettershemum castrum</i>	172
<i>Henricus II. Anglia Rex, pri- mus Hybernia dominus</i>	149.	<i>Hermanopolis Hermenstad</i>	349	<i>Heuvath. fl.</i>	289
<i>Henricus VI. Regni Neapolitani</i>	269	<i>Hermanstein</i>	170	<i>Hevai</i>	438
<i>haeres</i>	269	<i>Hermenium</i>	312	<i>Hexagon Psyllus</i>	471
<i>Henricus IV. Castalia Rex</i>	78	<i>Hermione op.</i>	306	<i>Hexamilium</i>	317
<i>Henricus Lotharingia comes</i>	79	<i>Hermiones 156. eorum sedes & populi</i>	ibid.	<i>Hexapolitannus ager</i>	183
<i>Henricus Rex Portugallia</i>	79	<i>Hermogenis patria</i>	437	<i>Hey fl.</i>	167
<i>Heorde</i>	319	<i>Hermunduri 156. eorum sedes</i>	156.	<i>Heyde</i>	187
<i>Hephestiades ins.</i>	279	<i>Hermus fluvius Lydia</i>	429	<i>Hiarnoia ins.</i>	203
<i>Heraclea</i>	240. 241	<i>Hernici 228. eorum op. & fi- nes</i>	230	<i>Hibernia, ejus natura soli</i>	148.
<i>Heraclea op. Thracia</i>	337	<i>Herodes Antipas</i>	118	<i>incola 149. magnitudo, divisio</i>	148
<i>Heraclea f. Perinthus</i>	339	<i>Herodes Archelaus 118. ejus exilium</i>	93	<i>Hibernia comitatus & op.</i>	149
<i>Heraclea ad Pontum</i>	338. 339	<i>Herodis lacus</i>	255	<i>Dominus primus</i>	149
<i>Heraclea Sintica</i>	316. 319	<i>Herodis palatium</i>	441. 442	<i>Hibernia Pro-Rex Custos</i>	149
<i>Heraclea</i>	425	<i>Herodoti patria</i>	433	<i>Hibernorum mores, militia</i>	148
<i>Heracleti Philosophi patria</i>	432	<i>Herostatus</i>	432	<i>Hiberni Solis occasus</i>	21
<i>Herat urbs</i>	417	<i>Hertfort</i>	145	<i>Hibernus oriens</i>	21
<i>Herbanum</i>	224. 225	<i>Hertfordia</i>	145	<i>Hibernus occidens f. brumalis</i>	21
<i>Herbipolis</i>	173. 174	<i>Hergogenbusch/</i>	129. 138	<i>Hibernicus Oceanus</i>	30
<i>Herbipolitanus Episcopus</i>	173	<i>Hergberg in Grubenhagen/</i>	201	<i>Hiera ins.</i>	279
<i>Herborna</i>	194	<i>Hergberg mons Pannonia</i>	286	<i>Hierapolis</i>	452
<i>Hercinia silva</i>	160	<i>Hergberg Saxonia</i>	199	<i>Hierichus f. palmarum urbs</i>	440
<i>Hercinium jugum</i>	161	<i>Hertzholm ins.</i>	204	<i>442.</i>	
<i>Herculanum</i>	234. 235	<i>Heruli in Italia</i>	249	<i>Hierichuntina rosa, Balsamus</i>	442.
<i>Hercules Liburnus</i>	223	<i>Hesdinum op.</i>	127	<i>Hiero Syracusanus</i>	277
<i>Herculeum fretum</i>	33. 38	<i>Til, Heshusus</i>	200	<i>S. Hieronymi patria 287. cellula</i>	439.
<i>Herculis funum,</i>	90. 264			<i>Hierosolyma, olim Solyma & Sa- lem</i>	440
				<i>Hierosolymitanus Patriarcha</i>	342
					Hila-

I N D E X.

<i>Hilarius Episcopus</i>	115	<i>Hispania, ejus termini, longitudo</i>		<i>Hollandia op. Prussia</i>	373
<i>Hildanus Fabricius</i>	103	<i>et latitudo 70. 71. veteris</i>		<i>Holsatia proprie dicta 187. ejus</i>	
<i>Hildesheim 200. 202. Episcopus</i>		<i>divisio 71. citerior et ulter-</i>		<i>limites, partes et urbes</i>	187
<i>patus ibid.</i>		<i>rior, fluvii et urbes</i>	74	<i>Holtzmunda</i>	201
<i>Hillermund mons</i>	172	<i>Hispania, ejus, urbes, portus, A-</i>		<i>Homburg in Blaudenburg</i>	200
<i>Hilleuiones</i>	153	<i>cademia, 87. incolae, 76. re-</i>		<i>Homburg in Hessen</i>	193
<i>Himera urbs et fl. 277. 278. 282</i>		<i>centior divisio, primi inco-</i>		<i>Homburg an der Höhe</i>	193
<i>Himera Fluvii</i>	279	<i>lae, 76. varii domini 77.</i>		<i>Homeripatria,</i>	432
<i>Hindrenses thermae</i>	279	<i>commoda et dotcs, 69. In-</i>		<i>Homerus Sepultus 326. iter ad</i>	
<i>Himilconis navigatio</i>	40	<i>commoda 87. unde dicta 70</i>		<i>Egyptios, 468. sepul-</i>	
<i>Himmelport op.</i>	189	<i>Hispanorum lingua et mores. 88</i>		<i>chrum</i>	326
<i>Himmelicke in Mindensi dit.</i>		<i>Hispania Rex Catholicus</i>	111	<i>Honestus fl.</i>	137
<i>191.</i>		<i>Hispania, ejus dominia in Hetru-</i>		<i>Honsleur op.</i>	106
<i>Hindelopa</i>	137	<i>ria, 262. in Italia, 250.</i>		<i>Honsingo</i>	137
<i>Hinterpommern</i>	185	<i>regni divisio</i>	76	<i>Honta fl.</i>	150
<i>Hingegagel arx</i>	105	<i>Nova Hispania, 493. ejus natu-</i>		<i>Honteburg.</i>	191
<i>Hintzig fl.</i>	171	<i>ra soli, regiones</i>	496	<i>Joach. Hopperi patria,</i>	137
<i>Hipparchus Philosophus</i>	318	<i>Hispaniola ins.</i>	492. 503	<i>Hopperi patria</i>	137
<i>Hiorring</i>	204	<i>Hispellum, S. Isello</i>	225. 227	<i>Hora aequales, 55. inaequales</i>	
<i>Hippatis pelagus</i>	29	<i>Histonium</i>	234. 235	<i>56.</i>	
<i>Hippias s. Hippus fl. ejusque or-</i>		<i>Histria Marchionatus</i>	250. 251	<i>Horam alterius loci invenire</i>	54
<i>tus</i>	425	<i>ejus op.</i>	252	<i>Horam ab ortu solis cognoscere</i>	54
<i>Hippicus, turris</i>	442	<i>Histria, ejus limites et op.</i>	218	<i>Horam nostram ex Italica cognosce-</i>	
<i>Hippo Regius, 474. ejus Episco-</i>		<i>caput</i>	252	<i>re, 55. ex Norembergensi</i>	54
<i>pus S. Augustinus</i>	479	<i>Hiurea, seu Jurea</i>	256	<i>Horaria leuca</i>	27
<i>Hippo di Arrhytos</i>	474	<i>Hoai fl.</i>	391	<i>Horarius circulus</i>	45
<i>Hippocratis patria</i>	327	<i>Hochberga</i>	172	<i>Horarum inaequalium quantita-</i>	
<i>Hippocrene mons</i>	309	<i>Hochstraten Comitatus</i>	129	<i>tem invenire</i>	55
<i>Hippodamia virgo</i>	300	<i>Hoden reg.</i>	483	<i>Horatii patria</i>	238
<i>Hippon</i>	439	<i>Hoehstun</i>	170	<i>Horda Tartarorum</i>	385
<i>Hipponax Poeta</i>	433	<i>Hoenstein Prussia</i>	373	<i>Horizon</i>	4
<i>Hipponium</i>	242. 243	<i>Hoexter</i>	190	<i>mutabilis</i>	5
<i>Hippophagi</i>	412	<i>Hoff s. Curia in Voigtlandia</i>	174	<i>obliquus</i>	4
<i>Hippos s. Hippene</i>	451	<i>196. 197.</i>		<i>parallelus</i>	5
<i>Hiquey</i>	503	<i>Hohemant</i>	180	<i>rationalis</i>	4
<i>Hiramus Rex Tyri</i>	442	<i>Hohnstein Comitatus</i>	195	<i>rectus</i>	ibid.
<i>Hirpini</i>	235	<i>Hoierus Episcopus</i>	190	<i>sensibilis</i>	44
<i>Hirpinum</i>	235	<i>Hojum s. Huy op.</i>	167	<i>Horizontis limbi</i>	5
<i>Hirri</i>	157	<i>Holach Comit.</i>	174	<i>poli.</i>	5
<i>Hirsberg</i>	183	<i>Holla</i>	204	<i>officia</i>	232
<i>Hirschfeldia op. abbatia</i>	194	<i>Hollandia 131. ejus divisio et li-</i>		<i>Hormia</i>	415
<i>Histhan</i>	417	<i>mites</i>	131	<i>Horminius mons</i>	453
<i>Hispalis seu Sevilla</i>	75. 83	<i>Hollandia Nova</i>	504	<i>Hormir fl.</i>	Horn

I N D E X.

<i>Horn op.</i>	155
<i>Horna f. Horn</i>	133. 155
<i>Hornach fl.</i>	289
<i>Hornbach</i>	169
<i>Hornburg</i>	202
<i>Conrad. Hornejus</i>	200
<i>Horsene</i>	422
<i>Horsins op.</i>	203
<i>Hortanum</i>	224
<i>Horti op. 264. Horti Epicuri</i>	311.
<i>Hosenbandes Ritter</i>	145
<i>Hospodar Valachie Princeps</i>	350
<i>Hostia Sacra à Judæo cultro percussa</i>	114
<i>Hostaqua</i>	495
<i>Hovvyn</i>	147
<i>Hoya</i>	191
<i>Hoyensis Comit. ejusq. limites.</i>	191.
<i>Hudsonii mare, 32. navigatio</i>	41
<i>Huen inf. f. Ween</i>	206
<i>Huesca f. Osca</i>	80
<i>Huesten op.</i>	106
<i>Hugeberta filius</i>	109
<i>Hull portus</i>	145
<i>Hulsta, Corn. Jansenii patri</i>	127
<i>Hulstum</i>	138
<i>Hultoniam</i>	149
<i>Humago op.</i>	253
<i>Humatia fl.</i>	253
<i>Humber fl.</i>	141
<i>Humberius Delphinat. Princeps ultimus</i>	110
<i>Humos prom.</i>	495
<i>Hunda fl.</i>	190
<i>Hundeburg</i>	191
<i>Hundesfeld</i>	182
<i>Hundingtonia</i>	146
<i>Hunerus fl.</i>	137
<i>Hungaro in Dacia</i>	348
<i>Hungaria Superior, Inferior</i>	288
<i>Hungaria regnum, ejus limites,</i>	

286. figura, magnitudo, divisio & opida	348. &
seqq.	
<i>Hungaria Archiepiscopatus, ejus cæli & soli natura</i>	290
<i>Hungarorum mores</i>	292
<i>Hungarorum nomen unde ortum</i>	286
<i>Hungenfis Comitatus</i>	194
<i>Hunnes Rixt</i>	175
<i>Hunni in Dacia</i>	348
<i>in Græcia</i>	317
<i>in Pannonia</i>	286
<i>in Italia</i>	249
<i>Joh. Hunniades Mahumedanosis profligavit</i>	286
<i>Hunfingo</i>	137
<i>Husem</i>	187
<i>Husiatinum</i>	366
<i>Huy op. & arx</i>	100. 167
<i>Huysem</i>	204
<i>Hydaspis</i>	394
<i>Hydra in Lerna palude</i>	365
<i>Hydrographia</i>	2. 47. 66
<i>Hydruntium op.</i>	271
<i>Hydruntum</i>	271
<i>Hydruntum f. Hydrus</i>	239
<i>Hydruntinus ager, 250. ejus opida</i>	271
<i>Hymettus mons, ejusque mella</i>	321. 322.
<i>Hypasis fl.</i>	394
<i>Hypata</i>	312
<i>Hyperborei</i>	358. 357
<i>Hyperboreus</i>	28. 29
<i>Hyperides</i>	311
<i>Hypsa fl.</i>	279
<i>Hypsalti</i>	335
<i>Hyrcana urbs</i>	411
<i>Hyrcania regio, 411. ejus populi, urbes & limites, 411. 417</i>	414
<i>Hyrcani</i>	414
<i>Hyrcanum mare</i>	31

<i>Hyria inf.</i>	323
<i>Hysia op.</i>	306
<i>Hynd fl. f. Indus</i>	394
I.	
<i>Abeluncha</i>	182
<i>Jaboc torrens</i>	451
<i>Jaca op.</i>	80
<i>Jacatra</i>	405
<i>Jaco</i>	313
<i>S. Jacob op. Cuba</i>	503
<i>D. Jacobi à vallibus</i>	497
<i>S. Jacobi op.</i>	502
<i>S. Jacobi inf. ad Africam</i>	490
<i>S. Jacobi inf. f. Jamaice, ejusq. magnitudo</i>	503
<i>Jacobite</i>	45
<i>Jacobus Rex Arrogenie</i>	78
<i>Jacobus Apostolus praeceptus datus</i>	441
<i>Jacobus le Maire</i>	41
<i>Jacobus Serranus</i>	41
<i>Jacobus Syrus</i>	485
<i>Jadera 294. Comitatus</i>	296
<i>Jadous</i>	473
<i>Jaëlloveria</i>	366
<i>Jagello Lituavorum Magnus Dux in Regem Polonia electus</i>	363
<i>Jägerndorff/281. Ducatus</i>	282
<i>S. Jago f. Compostolla</i>	85
<i>Jaitza f. Jaytz</i>	293
<i>Jalsus</i>	462
<i>Jamaica inf.</i>	496
<i>Jamblich Philosphi patria</i>	452
<i>Jamby Sumatra regnum</i>	405
<i>James sinus</i>	42
<i>Jamnia</i>	440. 442
<i>Castro d. Fanni</i>	282
<i>Jangomi</i>	402
<i>Jani Dusa patria</i>	132
<i>Jani Rutgersii patria</i>	132
<i>Janicus fl.</i>	496
<i>Janit-</i>	

<i>Janitzari</i>	428	<i>Zburg</i>	191	<i>Igliaco</i>	319
<i>Jannina</i>	299	<i>Icaria</i>	326	<i>Ignatius Lojola</i>	81. 319
<i>Janovia</i>	364. 366	<i>Icarium mare</i>	35. 36	<i>Ignis, qui augetur aquâ, extin-</i>	
<i>Janſenii patria</i>	127	<i>Ichnuſa</i>	283	<i>guitur oleo</i>	128
<i>Janna</i>	114	<i>Icius portus</i>	98	<i>Ignis Sphæra</i>	2
<i>Japan inf. ejusque magnitudo &</i>		<i>Iconium</i>	423. 424	<i>Ignivomus mons</i>	497
<i>Reges</i>	392	<i>Ida mons Myſia</i>	428	<i>Iguvium</i>	225. 226
<i>Japanenſes Chriſtianorum hoſtes</i>		<i>Idæus ſ. Ida mons, ubi Júpiter</i>		<i>Ilia inf.</i>	147
<i>inſenſiſſimi</i>	392	<i>nutritus</i>	333	<i>Ilands</i>	255
<i>Japethi conjux</i>	380	<i>Idæus ſinus</i>	428	<i>Ilargus ſl.</i>	172
<i>Japydes</i>	294	<i>Idioni regnum</i>	93	<i>Ilculſia, ubi fodine</i>	362
<i>Japygia, ejusq. partes</i>	238	<i>Idionni</i>	114	<i>Ilera ſl.</i>	172
<i>Japygium prom.</i>	271	<i>Idomena</i>	315. 316	<i>Ilcrda</i>	74
<i>Japygum promontoria tria</i>	243	<i>Idſtein caſtr.</i>	102	<i>Ilfelda cœnobium</i>	195
<i>Japyx op.</i>	294	<i>Idumæa ſ. Edom, ejus fines, ur-</i>		<i>Ilia ſ. Iglia</i>	404
<i>la Jaretta ſl.</i>	279	<i>bes, diviſio, opida</i>	438. 439	<i>Ilum ſ. Troja</i>	427
<i>Jarkem</i>	387	<i>Idumæa Inferior</i>	438	<i>Ilherda ſ. Lerida</i>	75
<i>Jarmout</i>	145	<i>Idumæa Superior, ejusq. ſitus ib.</i>		<i>Illibaris</i>	93
<i>Jaromieß</i>	180	<i>Idumæi à Judæis ſubacti</i>	438	<i>Illyricum ſ. Illyris, ejus fines &</i>	
<i>Jaroſlavia</i>	366	<i>S. Jean de Morienne</i>	132	<i>magnitudo, 293. diviſio &</i>	
<i>Jaroſlavy op. & Ducatus</i>	377	<i>Jebuſai</i>	438	<i>urbes 293. Cultores, à Ro-</i>	
<i>Jarſai inf.</i>	146	<i>Jebuſæorum urbs in monte Sion</i>		<i>manis domita</i>	296
<i>Jafonis navigatio 420. ejus Co-</i>				<i>Illyricum mare</i>	33
<i>mes Armenius ſ. Armius</i>				<i>Ilma ſl.</i>	195
<i>421.</i>		<i>Jedlſkio</i>	361	<i>Ilmene ſl.</i>	409
<i>Jafonius mons</i>	414. 415	<i>Jekel ſl.</i>	167	<i>Ilſta</i>	137
<i>Jatrus ſ. Jetrus ſl.</i>	343	<i>Jena, Academia</i>	195	<i>Ilza</i>	362
<i>Java Major</i>	405	<i>Jeniza</i>	316	<i>Ilmaica inf.</i>	492
<i>Java Minor</i>	405	<i>Ferace</i>	242	<i>Imaus mons</i>	383
<i>Javarinum ſ. Jaurinum</i>	290	<i>Fericho vid. Hierichus.</i>		<i>Imbrus inf.</i>	325
<i>Jaur. 181. Ducatus</i>	182	<i>Ferna</i>	148	<i>Imola</i>	220. 264
<i>Jaxartes</i>	383. 386	<i>Ferom</i>	385	<i>Imperialis ſl.</i>	261
<i>Jaxtus ſl.</i>	174	<i>Fervia Livonia 211. 369. ejus</i>		<i>Imperium Romanum</i>	162
<i>Jazyges</i>	355	<i>opida</i>	369	<i>Inn ſl.</i>	159
<i>Jazyges Eneocadla</i>	356	<i>Jefiſt. ſ. Aſis 220. 225.</i>	226	<i>Inachus ſl.</i>	305. 319. 320
<i>Maota</i>	356	<i>Jefupolis</i>	366	<i>Incola Zona frigida</i>	11
<i>Iberi 76. in Sicilia</i>	280	<i>Jetaborg</i>	208	<i>torrida</i>	10
<i>Iberia Aſia, ejus opida & fines</i>		<i>Jetrus ſl.</i>	343	<i>Incola Zonarum temperatarum</i>	
<i>419. 420.</i>		<i>Jetze ſl.</i>	188	<i>II.</i>	
<i>Ibericum mare</i>	33. 34	<i>Jeſer 189. Jeſerlandt</i>	ibid.	<i>Indel</i>	394
<i>Ibernia inf.</i>	138	<i>Iſela</i>	168	<i>Indi à Rege Sœvorû dono dati</i>	40
<i>Iberus ſl.</i>	74	<i>Iſia arx</i>	117	<i>India urbs</i>	403
<i>Ibyci Poëta patria</i>	277	<i>Igibium ſ. Igubium</i>	266	<i>India vetus unde dicta, ejus limi-</i>	
		<i>Iglau</i>	181	<i>tes</i>	

I N D E X.

tes, 382. magnitudo, 393	Ingolstadium	176	Johansburg	373
divisio, populi 393. urbes,	Ingria à Svecis occupata	375	Joh. Waldo	118
fluvii, 394. serpentes in-	Inn s. Oenus fl.	176	Joktan Indorum parens	395
gentes, 396. eam primus	Innersta	200	Jol. s. Julia Casarea	475
ingressu Liber; deinde Per-	Inopus fl.	325	Jolans, à quo Jolaenses & Ilienses	
sa, Alexander, Portuga-	Inspruck	176	237.	
lenses, 395. in ea monstro-	Insabres, eorumque opida,	219	Jolcus, Jasonis patria	312. 313
sum hominum genus 395	fines	120	Jona ins.	147
India Nova, quando & à quo de-	Insula	42	Jonia, ejus urbes & limites	431
tecta; à quibus navigata,	Insula i. e. Apollonia	338	432	
396. ejus fines, colonia, fe-	Insula fluctuans	146	Jonium mare	33. 34
licitas, navigatio 397. in	Insula Syracusarum pars	277	Joppe s. Jassa antiquissima urbs	
ea varia nationes & Chri-	Insula picta	46	440. 442. 444. 459.	
stiani, 395. divisio 397. in	Insule tres magna	43	Joquaziaregio	495
Septentrionalem, Occiden-	Interamna Lirinas s. l. Isola	230	Jor	403
talem s. Minorem, & Ori-	232.		Jor & Dan fontes Jordanis	443
entalem s. Majorem 397.	Interamna	266	Jordanis fl. ejusq. fontes	443
India intra Gangem ejusq. limi-	Interamna in Aprutis	273	Jordholmia	203
tes	Interamna Pannonia	286	Jori pop.	3. 6
393	Interamnium	225. 226	Jornandi fab. de Gothorum ori-	
India extra Gangem, ejusq. limi-	Internum mare	33	gine	153
tes	Inveniendorum Antipodum &		Jororum regio, op.	316. 319
394	Antæcorum ratio	13	Joroscovia	366
India Septentrionalis, à Tattaris	Inveniendorum Periæcorum ra-	13	Jorum	316. 319
occupata, eam tenent Mo-	tio		Josaphat vallis	442
gores s. Mogules, ejus ur-	Inveniendorum Parallelorum &		Joseph	457
bes	Climatum ratio	14. 15	Jos ins. in qua funeratus Home-	
Indicarum rerum scriptores 393	Inumbres	9	rus	336
Indorum origo 395. miliaria 27	Joachimica vallis in Marchia	184	Jovis Anxuris templum	231
Indicum mare, 30. ejus insula	Joannina op.	299	Jovis Casii delubrum	456
405. 406. 414.	Jochims Thal ubi fodine,	180	Jovis Colossus Tarenti	240
Indicus Oceanus	196. 197.		Jovis Dodonæi templum	298
Indigeris Dei s. patris templum	Johan. Gerbrandi patria	153	Jovis Olympii templum	320
229.	Johan à Leida fanaticus	153	Jovis sepulchrum	333
Indium urbs	Johanna l. II.	269	P Jovis patria	219
Indus fl. unde dictus, ejusque or-	Johannes Albetranus Navarre		Ipsala	336
tus, magnitudo & ostia	Rex excommunicatus	81	Ipsia	179
394. exundat	Joh. Baptista in vinculis habitus,		Iran	416. 417
Indostan	118. 443. ejus reliquia	469	Ireneus Episcopus Lugdunensis	
Inebehti, s. Lepante	Johann. Brigantinus Dux, Rex		118.	
Inferum mare	Portugallia	79	Iria	214
Infortunata insula	Johannes Gallia Rex captus	115	Iris fl. ejusq. ortus	423
Ingeuvones pop.	Johannis Sleidani patria	16	Irtische fl.	385
Ingelhaim			Irvan	
InGINE regio				

I N D E X.

<i>Irvan</i>	416	<i>Istævones eorumq; nationes</i>	152	<i>Judæa, ejus urbes, fines, & seqq.</i>	440
<i>Isa fl.</i>	188	<i>Ister fl. ejus & ortus & ostia</i>	344	<i>Judæa ulterior</i>	443
<i>Isabella inf.</i>	503. 504	<i>Isterreich</i>	252	<i>Judaorum Dies</i>	7
<i>Isai Oratoris patria</i>	324	<i>Isthmī à Peloponneso magnitudo</i>	300	<i>Judaus arenā baptizatus</i>	419
<i>Isala fl.</i>	156	<i>Isthmici ludi</i>	300	<i>Judaicum mare</i>	37
<i>Isala de Albengo</i>		<i>Isthmia certamina</i>	305	<i>Judenburg</i>	203
<i>Isara fl.</i>	93. 114	<i>Isthmum perfodere multi conati</i>	300	<i>Judland</i>	391
<i>Isaris fl.</i>	107	<i>Isthmus</i>	42	<i>Iven fl.</i>	148
<i>Isaticha</i>	409	<i>Istigia</i>	417	<i>Iverna</i>	375. 377
<i>Isaura urbs</i>	424. 425	<i>Capo d' Istria</i>	217	<i>Jughoria</i>	155
<i>Isauria regio</i>	ibid.	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Juhones 154. eorum sedes</i>	377
<i>Isauropolis</i>	425	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Juhri op.</i>	80
<i>Isbello</i>	225	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julia Augusta col.</i>	90
<i>Ischia inf.</i>	441	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julia Augusta Gaditana,</i>	475
<i>Isclerus fl.</i>	235	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julia Casarea, antea Jol.</i>	475
<i>Iscodar</i>	329	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Campestris</i>	ibid.
<i>Iselort</i>	160	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Constantia</i>	273
<i>Isenacum</i>	195	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Nova</i>	116
<i>Isenburgenfis Comitatus</i>	194	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Paterna</i>	104
<i>Iseo op.</i>	245	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julia Agrippina colonia</i>	246
<i>Lago d' Iseo</i>	ibid.	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julie Alpes</i>	ejus
<i>Isernia</i>	235	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Juliacensis Ducatus, 124. ejus pars, 104. limites</i>	168
<i>Isidori patria</i>	83	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Juliacensium Dux postremus</i>	168
<i>Isinisca</i>	159	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Juliacum</i>	168
<i>Island inf.</i>	147. 209	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Juliani Apostata persecutio cruciata</i>	118
<i>Islus de las Velas s. Velorum insula</i>	339	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julianum Calendarium</i>	45
<i>L' Isle</i>	126	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julias</i>	444
<i>Islebia B. Lutheri patria</i>	199	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julinum</i>	185
<i>Ismaël Sophorum Rex</i>	416	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julio bona</i>	98. 158
<i>Ismaëlitæ</i>	458	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julio briga, s. Val de Vice</i>	85
<i>Ismarus mons</i>	340	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julio briga in Cantabris, nunc Val de Viece</i>	72. 73
<i>Ismenius Apollo</i>	310	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julio briga nunc Logronne</i>	85
<i>Ismenus fl. 309. 310. 319. 320</i>		<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Juliomagus</i>	56
<i>Isnur s. Smyrna, ubi Sepulchrum Homeri</i>	432	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julis urbs in Cea, Bacchylidis, Erasistrani, Simonidum duorum patria</i>	326
<i>Isnich</i>	426	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julium Carnicum</i>	217
<i>Isocrates</i>	311	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julius Agricola</i>	142
<i>L' Isola</i>	230	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253	<i>Julius</i>	
<i>Ispahan</i>	411. 418	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253		
<i>Israëliticæ gentis magnitudo</i>	437	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253		
<i>Issicus sinus</i>	436. 37	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253		
<i>Issus</i>	436	<i>Istria, 252. ejus mos herbis medicatis & marmore dives</i>	253		
		<i>Italia, ejusq; dignitas, 211. varia nomina, fines, magnitudo, figura, divisio, 212. montes, 246. Episcopatus, 275. Academia illustres, 275. Varii incolæ, 246. 247. 248</i>			
		<i>Italia Episcopi</i>	275		
		<i>Italia cornua duo, fluvii, fons</i>	244		
		<i>Italia pars Græcia magna,</i>	248		
		<i>Italia novissima divisio in provincias & dominia</i>	250		
		<i>Italicarum urbiū epithetha</i>	275		
		<i>Italica hora</i>	55		
		<i>italus Rex</i>	226. 227		
		<i>ithaca</i>	249		
		<i>ithacesia insule</i>	245		
		<i>ithomes mons & op.</i>	303		
		<i>itzehoa</i>	181		
		<i>S. Ivan</i>	503		
		<i>Rio S. Ivan</i>	477		
		<i>Ivanogrodum</i>	211		
		<i>Jubilæum castrum</i>	229		
		<i>Jucatan, 496. ejus situs</i>	497		
		<i>Judas Maccabæus</i>	442		

I N D E X.

<i>Julius Cæſar</i> 90. 125. paludes ex-	<i>Kandale</i>	145	<i>Kinderus fl.</i>	137
<i>siccavit Pomptinas,</i> 231.	<i>Karabach</i>	416	<i>Kingſton</i>	144
<i>Pannoniam ingreſſus</i> 287	<i>Karelſbad</i>	180	<i>Kiovia</i>	364
<i>Jung Bünkel</i> 181	<i>Karga pole</i>	375. 377	<i>Kirchhain</i>	193
<i>Junii Hadriani patria</i> 133	<i>Kaſchan</i>	418	<i>Kiritz</i>	184
<i>Juniperus Elie</i> 439	<i>Kaſſauv</i>	288. 289	<i>Kirkvval</i>	148
<i>Junivladislaviensis Palatinatus</i>	<i>Kaſarx</i>	193	<i>Kirman</i> 409. 416. 417. 418	418
<i>territoria</i> 361	<i>Katzbach fl.</i>	182	<i>Kitavigrodum</i>	366
<i>Junio Argiva</i> 301	<i>Kagen Elnbogen /</i> 193.	193	<i>Kitay regnum</i>	388
<i>Junio Inſula</i> 20	<i>Comitatus</i>	182	<i>Klagenfurt</i>	177
<i>Junonis Lacinia templum</i> 325	<i>Tunk von Kauffungen</i>	180	<i>Klausenburg</i>	347
<i>Junonis Falifca lucus & fanum</i>	<i>Kaurſchiner Kreiß</i>	180	<i>Kleine Seite</i>	180
224.	<i>Kaurzim</i>	180	<i>Klertenburg</i>	196
<i>Junonis Soſſit & templum & lucus</i>	<i>Kavuno ſ. Karven & Couna</i>	364	<i>Knipperdelling Anabaptiſta</i>	190
229.	<i>Kazimiria</i>	360	<i>Kocharus fl.</i>	172
<i>Ivolatta regnum</i>	<i>Kcina</i>	360	<i>Kochel fl.</i>	350
<i>Jura mons</i> 107	<i>Kebeval</i>	142	<i>Roſtenhauſen</i>	369
<i>Juravia op.</i> 183	<i>Keiſersberg</i>	171	<i>Roſefeld</i>	190
<i>Jurea, ſ. Inurea</i> 256. 215	<i>Keiſerslautern</i>	174	<i>Kokenhauſen</i>	357
<i>Jurgano</i> 348	<i>Keiſerswerda</i>	193	<i>Kolin in Bohemia</i>	180
<i>Cap. de S. Juſtini</i> 140	<i>Kelfo</i>	147	<i>Koll prom.</i>	204
<i>Juſtiniana Nova</i> 336	<i>Kemburg</i>	199	<i>Kolorza</i> 290. 292	290
<i>Juſtiniana ſecunda</i> 343	<i>Keplerus Astrologus</i>	179	<i>Komarna in Ruſſia</i>	290
<i>Juſtinopolis Pauli Vergeri patria</i>	<i>Kempten</i>	172. 212	<i>Komarno in Hungaria</i>	290
253.	<i>Kent regio</i>	145. 140	<i>Konicpolfciorum ſedes</i>	349
<i>Jüterbock</i> 198	<i>Kermend</i>	178	<i>Königin Grätz</i> 179. 180	180
<i>Jutia ſ. Jutland</i> 203. <i>ejus limites,</i>	<i>Kernten</i>	177	<i>Königsberg Boruſſia</i>	373
<i>& diviſio in Septentrional-</i>	<i>Keſel fl.</i>	386	<i>Königsfeld</i>	101
<i>lem & Auſtralem</i> 203	<i>Keſſel / ſ. Caſtellum Menapiorum</i>		<i>Königshofen</i>	174
<i>Juvavium</i> 158	135. 93.		<i>Königs Lutter</i>	201
K.	<i>Kettler primus Carlandia Dux</i>		<i>Königſtein caſtrum</i>	197
<i>K Affa</i> 351	370.		<i>Konitz</i>	374
<i>Kaleckberg</i> 188	<i>Kendingerland</i>	189	<i>Köpinga arx</i>	105
<i>Kaldehyart</i> 190	<i>Kheſimur regio Perſia</i>	408	<i>Kopranitz</i>	293
<i>Kalenberg Pannonia mons</i> 286	<i>Kiang fl.</i>	391	<i>Koraſan</i>	410
<i>Kaliſz</i> 360	<i>Kidtholmia</i>	203	<i>Korn-Nenburg</i>	179
<i>Kalla Chami Tattarorum regia</i>	<i>Kiel</i> 187. <i>ejus nundina, der Um-</i>		<i>Röſtryn</i>	184
353.	<i>ſchlag & Academia ibid.</i>		<i>Kovvinovv</i>	357
<i>Kallenburgium</i> 206	<i>Kielcii</i>	362	<i>Krabaten</i>	177
<i>Kamienyecz</i> 366	<i>Kilan</i>	417	<i>Krain</i>	192
<i>Kamitz</i> 183	<i>Kilia</i>	345	<i>Krainburg</i>	177
<i>Kamron</i> 418	<i>Kiloa ſ. Quiloa urbs & fl.</i>	488	<i>Krakovv</i>	361
<i>Kan Tattarorum Princeps</i> 353	<i>Kimper Corantin</i>	96	<i>Kralovvhradetz</i> 168. 169	169

I N D E X.

<i>Krampenwerth inf.</i>		<i>Laino fl.</i>	240	<i>Lanzano</i>	234
<i>Krapack</i>	358	<i>Lais op. Livonia</i>	369	<i>Lanzarotta inf.</i>	490
<i>Krems</i>	178	<i>Lais f. Laisa, vel Lesem in Cale-</i>		<i>Laodicea</i>	430. 449
<i>Kremitz</i>	288. 289	<i>syria</i>	451	<i>Laodicea ad Libanum</i>	452
<i>Krempa</i>	187	<i>Lalandia inf.</i>	105	<i>Ladon</i>	111
<i>Kremsier</i>	181	<i>Laleta</i>	335	<i>Laorzalos</i>	347
<i>Krym op.</i>	352	<i>Lambrus fl.</i>	218	<i>Lapides f. milliaria</i>	25
<i>Krzemienic</i>	366	<i>Lamentario</i>	227	<i>Lapis Neptuni</i>	119
<i>Kulpe fl.</i>	246	<i>Lametia f. Lametius fl.</i>	242	<i>Lapithia regio</i>	461
<i>Kur fl.</i>	415. 418	<i>Lametinus sinus</i>	242	<i>Lapithus urbs</i>	ibid.
<i>Kuttenberg</i>	180. 181	<i>Lamon fl.</i>	191	<i>Lappia f. Lappenland</i>	211
<i>Kyntail</i>	146	<i>Lampe op.</i>	239	<i>Lappiones f. Lappii & Lappen-</i>	
		<i>Lampetia</i>	242	<i>153.</i>	
		<i>Lampsacus Themistocli donata</i>		<i>Lappones</i>	211
			336. 337. 428.	<i>Lapus f. Lapeusus, fl.</i>	289
		<i>Lamius fl.</i>	435	<i>Lar fl.</i>	458
		<i>Lancastria</i>	145	<i>Laraca</i>	448
		<i>Landa</i>	405	<i>F. de Larach</i>	475
		<i>Landau</i>	171. 191	<i>Laracha f. Larissa</i>	481
		<i>Lando f. Landolphus Episcopus</i>		<i>Laranda</i>	423
			237.	<i>Golfo de Larcadia</i>	300
		<i>Landsberg</i>	185	<i>Larissa pensilis</i>	314
		<i>Landschut</i>	176	<i>Thessalia</i>	313. 314
		<i>Lands Kron</i>	204	<i>Larius lacus</i>	244. 255
		<i>Land Würsten</i>	189	<i>Larix arbor</i>	124
		<i>Lanfrancus Episcopus</i>	145	<i>Larizo</i>	314
		<i>Langehorn vicus</i>	204	<i>Larta</i>	314
		<i>Langelandia inf.</i>	105	<i>Golfo de Larta</i>	299
		<i>Langenstein</i>	201	<i>Lascum</i>	361
		<i>Langinia Hibernia provincia</i>		<i>Lasse op.</i>	194
			149.	<i>Latini, antea Aborigines,</i>	248
		<i>Lango inf.</i>	325	<i>eorum sedes & urbes</i>	228
		<i>Langor</i>	404		366
		<i>Langres</i>	101. 111	<i>Latiszovia</i>	
		<i>Languedoc</i>	111	<i>Latitudines & Longitudines in-</i>	
		<i>Laniena Parisiensis</i>	113	<i>venire locorum</i>	50. 58
		<i>Lanus</i>	180	<i>62. Stellarum</i>	58. 62
		<i>Laniza fl.</i>	339	<i>Latitudinis & Longitudinis</i>	
		<i>Larryck</i>	147	<i>Circuli</i>	46
		<i>Lantchidol mare</i>	32. 44. 504	<i>Latitudinis & Longitudinis</i>	
		<i>Laxus fl.</i>	173	<i>gradus</i>	60
		<i>Lanuvium</i>	228. 229	<i>Latitudinis scala</i>	66
		<i>Lanzano</i>	273	<i>Latitudo quid?</i>	19
				<i>Latitudo & Longitudo Terra</i>	19
				<i>Latium</i>	

I N D E X.

<i>Latium</i> , 212. 248. <i>Veteris & Novi fines</i> 227. 228	<i>Leucopetra prom.</i> 244	<i>Leontium Gorgia Sophista patria</i> 279.
<i>Latronum seu Furum inf.</i> 408	<i>Lectorum regio</i> 402	<i>Leontoposis</i> 466
<i>Lavanda fl.</i> 180	<i>Leer</i> 189	<i>Leopoldus Austriacus</i> 122
<i>Laubach</i> 180	<i>Legia fl.</i> 99	<i>Leopolis</i> 365
<i>Laubacensis Comit.</i> 194	<i>Legio f. Leon urbs, 86. regnum,</i> 74. 78. 86.	<i>Leopoltanus Episcopatus</i> 374
<i>Lauda f. Lodi</i> 257	<i>Leicestria</i> 145	<i>Leotensis Comitatus, 167. f. Lie-</i>
<i>Laudichia</i> 430	<i>Joh. Leidenfis Anabaptista</i> 190	<i>warden</i> 137
<i>Laudonia</i> 147	<i>Leyden f. Lugdunum</i> 131. 132	<i>Lepante f. Naxos</i> 306. 328
<i>Laudonirus</i> 495	<i>Leimbach</i> 200	<i>Golfo de Lepanto,</i> 300. 327
<i>Lavellum</i> 272	<i>Leina fl.</i> 200	<i>Forum Lepidi</i> 220
<i>Lauenburgicus Ducatus</i> 187	<i>Leisnitz</i> 197	<i>Lepontii, 215. eorum limites ibid.</i>
<i>Lauenburgum</i> 187	<i>Leitmeritz</i> 180	<i>Leprion op.</i> 303
<i>Lauenburgum in Blanken-</i> 201	<i>Lelovia</i> 362	<i>Leptis 446. Magna, que & Nea-</i>
<i>burg</i>	<i>Lemaire fretum</i> 38	<i>polis, nunc Lebidas. Lepe-</i>
<i>Lauenburgum Cassubia</i> 374	<i>Lemanus lacus</i> 103. 122	<i>de, 471. 480. Parva</i> 471
<i>Lauenstein ubi salina</i> 291	<i>Lemba</i> 487	<i>Leiria</i> 326
<i>Laviana</i> 422	<i>Lemberg Russia</i> 365	<i>Lerice</i> 261
<i>Lavinium, 228. ubi fanum S.</i> 219	<i>Lenczna</i> 362	<i>Lerida</i> 75. 80
<i>Petronella</i>	<i>Lemgovia</i> 191	<i>Lernapalus</i> 305
<i>Lann</i> 180	<i>Lemnus inf. 324. Philestrati pa-</i> 324. 325	<i>Lesbii cantores</i> 324
<i>Terradi Lavoro</i> 236	<i>ria</i>	<i>Lesbus</i> 324
<i>Laura monumentum</i> 118	<i>Lemovices</i> 114	<i>Lessoa inf.</i> 203
<i>Laurentum</i> 228. 229	<i>Lemovicum</i> 114. 115	<i>Lestrigones</i> 280
<i>D. Laurentii inf. 489. fanum</i> 83	<i>Lemovii</i> 152	<i>Leta f. Letta</i> 337. 317
<i>253. monasterium</i>	<i>Lempta desertum</i> 476. 484	<i>Letrunum</i> 149
<i>Lauriacum</i> 158	<i>Lemviga</i> 203	<i>Letta, 369. ejus op.</i> 369
<i>Laus fl.</i> 240. 319	<i>Lencicia</i> 360. 361	<i>Letza fl.</i> 184
<i>Laus Pompeja f. Lodi</i> 219	<i>Lenkis</i> 338	<i>Levacii</i> 99
<i>Lausduna pagus</i> 132	<i>Lenken</i> 184	<i>Levante, der Ostwind</i> 21
<i>Lausanna</i> 123	<i>S. Leo f. S. Leonis fanum</i> 265	<i>Levartonia</i> 363
<i>Lauterberg</i> 201	<i>Leodiacensis Episcopatus</i> 120	<i>Leubus</i> 183
<i>Lauterect</i> 169	<i>Leodicensis provincia, 167. ejus</i> 167	<i>Leuca, 25. Arabum. 27. Hi-</i>
<i>Lazari Archipelagus</i> 29	<i>Episcopatus & limites</i>	<i>spanorum</i> 25
<i>Lazarus Bethaniensis</i> 117	<i>Leodicum a Carolo Burgundo</i> 167	<i>Leucadia inf.</i> 300
<i>Leal</i> 369	<i>captum</i>	<i>Leuca horaria</i> 27
<i>Lebadia</i> 308	<i>Leon urbs</i> 497	<i>Leucas</i> 298. 300
<i>Lebedus</i> 431. 432	<i>Monte Leone</i> 242	<i>Leucester</i> 145
<i>Lebidan</i> 480	<i>Leonis X. patria</i> 261	<i>Lench</i> 123
<i>Lebrixa f. Nebrissa</i> 83	<i>Leonis rupes prom.</i> 484	<i>Leuchtenbergicus Landgraviat</i> 9
<i>Lecca f. Leche fl.</i> 159	<i>Fiume di S. Leonardo,</i> 279	<i>175.</i>
<i>Lechaum navale</i> 301	<i>Leontii patria</i> 131	<i>Leuci</i> 101. 102
<i>Lechy Polonia gentis conditor</i> 363	<i>Leontini</i> 279	<i>Leuco yri</i> 422
		<i>Len.</i>

I N D E X.

Leucopetra 244
Leuctra Epaminonda victoria nobilis 307. 300
Leuctrum 301. 305
Leuenburg Russia 365
Leuenforde 191
Levissa inf. 147
Lenquester provincia 149
Leuta fl. 290
Leuterberg 198
Leutmeritz 177. ejus Kreis 180
Leutsch 287. 288
Leutzi 101
Leyningen Comitatus 19
Lexobii 96. 97
Lezze 259
Liam f. Iliam 404
Liane f. Lianes 86
Libani Campus 446
Libanus mons. 446. ejus magnitudo, multorum fluminum parens 447. 448
Libecii 218
Libenavv 191
Liber pater Indiam primus ingressus 394
Libici, eorum fines & opida 218
Libnense territorium 368
Liburni 223. 224
Liburnia, 224. hodierna, 296 à Romanis domita 296
Liburnica naues 223
Liburnicum mare 33
Liburnus portus, f. Livorno 262 223.
Libya f. Africa 464
Libya Exterior, n. Elfocat desertum, 469. Interior, ejusq. fines 476
Libya deserta 472
Libyægypti 465
Libyarchæ ibid.
Libyca-Ægyptus 455

Libycum mare 37
Liby Phœnices 471
Libyssa 425. 426
Licca 373
Lichenfis Comitatus 124
Lichus fl. 169
Forum Licinii 219
Licinig, Augusti Procurator 118
Lizifis 347
Lida op. 364
Lidda 440
Liebmul 313
Lier 129. 130
Lieuwarden 17
Lieffland 369
Ligeris f. la Loire fl. 105. 106
Lignitz 177. Ducatus 182.
Ligures 214
Ligures Italia incola 247. 248
Liguria, ejus fines & opida, 214
Liguria f. Insula Corsica 251
Lignisticus sinus 33. 34
Lilea 312
Lilybaum op. 276. 278
Lilybaum prom. 276. 278
Lim fl. 286. 294
Lima Peruvia op. 499. 500
Limago fl. 103
Limbi Horizontis 44
Limburg Bohemia 180
Limburgiensis Ducatus 129. ejus limites, 129. & Limburgium 129
Limisso 461
Limne 305
Limoges 9
Limonium 95
Limosin 95. 111
Limov'oes 95
Limyra 434
Limyrus fl. 434
Lincium f. Lintz Austria, ubi Keplerus Astrologus 178

Lincolnia 145
Lincolnschire 140
Lincopia 210
Lindavia 172
Lindus f. Lindo, Cleobuli patria 454. 462. 6
Linea 47. 48. 6
Linea media 6
Lineam meridianam invenire 47. 48.
Lingæ fl. 131
Lingen op. 191
Lingen Comit. & op. 190
Lingones 101. 102
Linguadocia 115
Linguadocum 92
Lini patria 309
Linzium in Coloniensi diocesi 161.
Port Lion f. Portus Leonis 328
Mont de Lions 48
Lipara inf. 279
Liparaorum insula 279
Lipovecia 362
Lippe fl. 159
Lippe Comitatus 192
Lippia f. Lipstadt 192
Lipia, 196. Academia 196
Liquentia f. Liguenzæ fl. 214
Lira 129
Liris fl. 245. 245. Novi Latii terminus 218
Lisa fl. 127
Lisbona f. Lisboa & Olyfpo, & Vlyfippo 85
Lisieux 96
Lissus op. 295
Liternum, 236. ubi Scipionis sepulchrum & villa 236
Litomierzitzæ 180
Litomissel 180
Lidda, 440. ubi Aeneas paralyticus sanatus 442
Litua

I N D E X.

Lituania, ejus magnitudo, Pa-	Logronno f. Julio brigæ	85	Lorharingia, 120. ejus pars	101
latinatus & urbes	Loire fl. Florida	495	Lorharingie Ducatus, 169. ejus	
Litus aureum	La Loire f. Ligeris fl.	105. 106	limites	169
Livadia	P. Lombardi Patria	256	Lovanium f. Löben/ 129. Aca-	
Livia fl. Levinus	Lombardia qf. Longobardia	250	demia	129
Livii forum, 220. 265	Lombardie Cispadane & Trans-		Lovantō	245
Titi Livii patria, 221. cineres	padana divisio	256	Löbenstein arx	105
255.	Lombardie (ispadane Ducatus		Lovicium	361
Livonia, ejus fines, magnitudo,	259.		Lovuat fl.	357
divisio, territoria, opida	Lombardie ditioes in Italia		Loysa	185
369. à Polonis ad Succos	Lomont Lacus	147	Lubavia	372
translata	Lomza	368	Lubbcke	191
Livones Germani	London Dithmarsie	204. 187	Lubboda fl.	201
Livonicus sinus	Londinium f. London in Anglia		Lubeca	185
Livorno	141. 144. 145. Academia		Luben	186
Lixus fl. n. Lassus, alias F. di	144.		Lubiicum	177
Larach	Londobris ins.	90	Lubiana	ibid.
Loanda	Longi muri	359	Lublinensis Palatinatus	362
Loanghi regio	Porro Longione	262	Lublinum	361. 362
Lobrogatus f. Rubricatus fl.	Longitudinem & latitudinem		Lubusium	184
Locarnum	invenire locorum, 50. 58		Luca	224
Lochem	stellarum	62	Luca, Xantis Pagnini patria.	
Locorum situm invenire	Longitudinis & Latitudinis gra-		ubi marmora	262
Locorum mensura 25. & seqq.	du, 60. scala, 66. disse-		S. Luca ossa	255
pictura	rentia	61	Lucach	504
Locorum distantiam invenire 50	Longitudinis gradus in milliaria		Lucani, eorum ortus, fines & opi-	
59.	conversi	60	da	240. 248
Locrenses colonia in Sicilia	Longitudo quid?	19	Lucani patria	83
Locrensis sinus	Longitudo & Latitudo Terra	19	Lucanum	255
Locri Epicnemidii	Longobardi, 152. in Italia	249	Lucanus	81
Locri Epizephyrii, 242. pestilen-	Pannonia	287	S. Lucas	83. 87
tia & terra motu nun-	Longobardorum migratio, 162		Lucaya ins.	503
quam infestat	eorum Rex ultimus De-		Lucca	197
Locri Ozoli	siderius	250	Luceburgium	128
Lode in Sardinia	Lop desertum	387	Luceburgicus Ducatus	ibid.
Lodi f. Landa 219. à Mediola-	Loppi f. Lappen	211	Lucensis civitatis ditio	252
nenfibus eversa	offica	294	Lucensis agri felicitas	263
Lægia, 144. Inferior, ejusq.	Lopus	ibid.	Lucensium mores	ibid.
provincia	Loquhabria	146	Luceria f. Lucera 238. 239. 272	
Lægia Superior, ejusq. fines	Lorich	158	Lucerna f. Lucern 121. 122	
Læven	Loreto	265	Lucernensis lacus	111
Lofanto	Lorienfis Comitatus	174	de S. Lucia ins.	450
Lojola Ignatius	Lotharii II. monumentum	201	Luciani athei patria.	450

I N D E X.

<i>Luciferianum</i>	83	<i>Lutter am Barenberge</i>	201	<i>M.</i>	
<i>Lucius multorum annorum</i>	174	<i>Luttich f. Luyckop.</i>	167	<i>Abortha</i>	444
<i>Lusco</i>	465	<i>Lugelstein</i>	169	<i>Macaria inf. i. e. Cyprus</i>	
<i>Lucoviensis Terra</i>	362	<i>Lutzena in Misnia pralio nobilis</i>		<i>451.</i>	406
<i>Lucrinus lacus oppletus cineribus</i>		197.		<i>Macassar inf.</i>	
235.		<i>Lutsko</i>	367	<i>Macedonia, 314. ejus nomina,</i>	
<i>Ludovici Vivis patria</i>	81	<i>Luzeburgium, ejus Ducatus,</i>		<i>limites, opida & Reges</i>	315
<i>Ludovicus Bavarus</i>	122	101. 128. <i>limites, 128. &</i>		<i>& seq.</i>	
<i>Ludovicus XI. Gallie Rex</i>	124	<i>pars major</i>	101	<i>Macedonia Maritima</i>	340
<i>Ludovicus XII.</i>	ibid.	<i>Luzzonia inf.</i>	407. 406	<i>Macedonie flumina,</i>	319
<i>Ludovicus Sfortia</i>	257	<i>Lycania in Cappadocia</i>	423	<i>hodierna partes</i>	330
<i>Ludovicus Bosonis filius excœ-</i>		<i>Lycastus</i>	332	<i>Macedonum imperiū in Asia</i>	415
<i>catus</i>	109	<i>Lychnidia lacus</i>	316	<i>Macerata</i>	36
<i>Lugdunensis Gallia</i>	94	<i>Lychnidos</i>	315. 316	<i>Maceria i. e. Macedonia</i>	319
<i>Lugdunum f. Lyon</i>	96. 116. 118	<i>Lycia, ejus fines fl. & op.</i>	434	<i>Machek mons Pannonie</i>	286
<i>Lugdunum Batavorum f. Ley-</i>		<i>Lycophronis patria</i>	324	<i>Macherus, 440. ubi Johannes</i>	
<i>den 131. ejus diuturna ob-</i>		<i>Lyctus</i>	332	<i>Baptista in vinculis deten-</i>	
<i>fessio 132. Academia</i>	132	<i>Lycus der See fl.</i>	172	<i>tus, & Abdie sepulchrum</i>	
<i>Lugii, eorumq. sedes</i>	156	<i>Lycus fl. Assyria, 413. Caria</i>	449	443.	
<i>Luhusum</i>	184	<i>in Cypro</i>	461	<i>Machian inf.</i>	406. 407
<i>Luba fl.</i>	188	<i>Lycurgus legislator</i>	304	<i>Macon Camboja fl. exundat</i>	469
<i>Luitbrandus Rex</i>	225	<i>Lydia, ejus flumina</i>	429. mon-	<i>Macra fl.</i>	221
<i>Luna sylva</i>	161	<i>tes, urbes</i>	429	<i>Macras campus</i>	448
<i>Luna urbs portus & prom.</i>	224	<i>Lydius fl.</i>	317	<i>Madagascar inf.</i>	29. 489
<i>Luna, quibus oriatur & occidat,</i>		<i>Lydorum mores</i>	429	<i>Madritium f. Madrit & Ma-</i>	
<i>ostendere</i>	58	<i>Lyera f. Leyer</i>	129. 130	<i>dril</i>	84
<i>Luna montes</i>	468	<i>Lygeris</i>	105. 106	<i>Madera inf.</i>	489. 490
<i>Lundari</i>	328	<i>Lygus</i>	337	<i>Maander fl. seu Madre, ejusq.</i>	
<i>Lundia f. Londen Scania</i>	205	<i>Lymford</i>	203	<i>ortus 426. 427. ejus gyri</i>	
<i>Lunden in Holsatia</i>	187	<i>Lymicus sinus</i>	203	426.	
<i>Luneburgensis Ducatus, ejus o-</i>		<i>Lyn portus</i>	155	<i>Madica regio</i>	340
<i>pida & fines</i>	188. 200	<i>Lynan fl.</i>	188	<i>Maotis palus</i>	36. 37
<i>Luneburgium</i>	188	<i>Lyncesta, eorumq. opida</i>	316	<i>Melitai catelli</i>	209
<i>Lupia fl.</i>	119. 190	<i>Lyncestis regio & fl.</i>	319	<i>Manapii</i>	149
<i>Lupolianum in Histria</i>	253	<i>Lyon</i>	96. 118	<i>Menus fl.</i>	159. 160
<i>Luppias fl.</i>	159	<i>Nicolaus de Lyra</i>	145	<i>Maoticus lacus</i>	36
<i>Lusatia, ejus opida & fines</i>	183	<i>Lysimachia</i>	336. 337	<i>Maotis palus</i>	37
<i>Lusitania</i>	72	<i>Lysippiopus, Herculis colossus</i>		<i>Mastrich</i>	138
<i>Lusitanorum mores</i>	72	239.		<i>Magaduzzo f. Magadoxo</i>	488
<i>Lusus</i>	72	<i>Lyssus fl.</i>	340	489.	
<i>Lutetia Parisiorū Rex</i>	96. 108. 112	<i>Lystra, ubi D. Paulus docuit</i>		<i>Magdeburgium</i>	198
<i>Lutera fl. & lacus</i>	174	423.		<i>Magellani interitus, 41. navi-</i>	
<i>Mart. Lutherus</i>	199	<i>Lytarmis prom.</i>	383	<i>gatio</i>	502
				<i>Magel.</i>	

I N D E X.

<i>Magellanica</i>	504
<i>Magellanicum fretum</i> , 38. qui navigarint	502
<i>Magellanus</i>	501.
<i>Magellanus Ferdinand.</i>	38
<i>Lago d' Maggiore</i>	215. 244
<i>Magistri libellorum supplicum in</i> <i>Gallia</i>	111
<i>Magistri rationum</i>	111
<i>Magnesii</i>	312
<i>Magnesia</i> , ejus limites & opida, 312. 313. <i>Themistoclis do-</i> <i>nata</i>	337
<i>Magnesia prom.</i>	313
<i>Magnesia</i> , nunc <i>Mangresia</i> , <i>Themistoclis exsulis domi-</i> <i>cilium</i> , ad quam <i>viētus</i> <i>Antiochus Rex</i>	431
<i>Magni Chani imperium</i> , ejusq; <i>regna</i>	387
<i>Magnitudo terra</i>	66
<i>Magnus Mogor s. Mogol</i>	398
404.	
<i>de Mago inf.</i>	490
<i>Magog</i> , 389. à quo <i>Massagetae</i> , 382. eorum <i>fines</i>	332
<i>Magrida s. Megreda fl.</i>	471
<i>Magna</i> , regn. <i>Hispaniola</i>	503
<i>Mahlstrom Vortex</i>	208
<i>Mahomedis impostoris ortus &</i> <i>initium</i> , <i>fuga</i> , <i>sepulchrum</i> , 450.	
<i>Mahumeta</i> , ol. <i>Adrumeta</i>	471. 472
<i>Maine</i>	111
<i>Maino</i>	96
<i>Mainota</i>	331
<i>Majorca inf. & urbs</i>	89
<i>Maira fl.</i>	255
<i>l. Maire fretum</i>	38
<i>Jacobus de la Maire</i>	501
<i>Maitz fructus</i>	495
<i>Majuma navale Gaza</i>	439
<i>Maxagónno & s. Creta</i>	332

<i>Malabar regia</i> , 397. ejus <i>situs</i> , <i>magnitudo & urbes</i>	400
<i>Malacca s. Malays urbs & re-</i> <i>gio</i>	138. 402. 403
<i>Malacca peninsula</i>	393. 398
<i>Malaccensium lingua mira sua-</i> <i>vitatis</i>	403
<i>Malaga</i>	82. 87
<i>Malaja castrum</i>	407
<i>Malatia op.</i>	422
<i>Malden op.</i>	141. 145
<i>Maldivia inf.</i>	408
<i>Malemba</i>	485
<i>Maletur reg.</i>	504
<i>Maleventum</i> , 235. <i>Orbiliipa-</i> <i>ria</i>	272
<i>Maléum prom. s. Capo Malio</i>	305
<i>Maliacus sinus</i>	312. 314. 320
<i>Malianum</i> , ad quod <i>Conradinus</i> <i>viētus</i>	273
<i>Malines</i>	129
<i>Malito locus</i>	336
<i>Mallus</i>	436
<i>Malogostia</i>	362
<i>Malmogia</i>	205
<i>Malva n. Muluya fl.</i>	475
<i>Malvasia</i>	328
<i>Malvaticum vinum</i>	334
<i>Maluco</i>	407
<i>Mameluchorum regnum dele-</i> <i>tum</i>	468
<i>Mamertini</i>	276
<i>Mammeli fl.</i>	357
<i>Man inf.</i>	146
<i>Manambis regia</i>	458
<i>Manara insula margaritarum</i> <i>dives</i>	407
<i>Mandao</i>	404
<i>Mandeen Gevaudan</i>	93
<i>Mandoe inf.</i>	203
<i>Mandrocles Samius</i>	36
<i>Manethusa</i>	332
<i>Manfredonia munita</i>	272

<i>Manfred° Neapolitan° Rex</i>	270
<i>Mangalor</i>	399
<i>Mangi</i>	397
<i>Manheimium</i>	174
<i>Manicongo regnum</i>	487
<i>Manillas fretum</i>	38
<i>Manilla insula</i>	407
<i>Manilla urbs</i>	406. 407
<i>Manna vasculum</i>	441
<i>Mannus</i> , 161. i.e. <i>Adamus</i>	158
<i>Manoas s. E L Dorado</i>	499
<i>Mans</i>	96
<i>Mansfeld op. & Comitatus</i>	199
<i>Mantali pop.</i>	420
<i>Mantea s. Amanica in Brutiis</i> 273.	327
<i>Manti</i>	327
<i>Mantineia</i> , 300. eadem <i>Antigo-</i> <i>nia</i> , 304. ubi <i>Epaminon-</i> <i>da victoria</i>	304
<i>Mantua</i> , ejus <i>descriptio</i> , <i>palatii</i> <i>& castr.</i> 258. <i>Virgilii &</i> <i>Baptista Mantuanis patria</i> , 219. à <i>Casarianis capta</i>	219
<i>Mantua Carpetanorum</i>	84
<i>Mantuanus Ducatus</i> , ejusque <i>partes & opida</i>	250. 252
<i>fertilitas</i>	258
<i>Manucodiata avis</i>	407
<i>Capo di Manza</i>	284
<i>Mappa universalis</i> 65. <i>parti-</i> <i>culares</i> , 66. earum <i>usus</i> , 67. eas ad <i>plagas mundi</i> <i>disponere</i>	89
<i>Maquana regn. Hispaniola</i>	503
<i>Maraba</i>	458
<i>Maracanda</i>	387. 410
<i>Maracapana</i>	499
<i>Maragnon fl.</i>	498. 499
<i>la Marana aqua</i>	229
<i>Marathon clade Persarum no-</i> <i>bilis</i>	307. 310
<i>Marathus</i>	446. 448
<i>Mara-</i>	

I N D E X.

<i>Marazu</i>	412
<i>Marca Comitatus, ejus limites</i>	
& opida	191
<i>Marcena</i>	83
<i>March fl.</i>	159
<i>Marcha</i>	100
<i>Marchia Anconitina</i>	265
<i>Brandenburgiensis</i>	183
<i>Media, ejusque fines</i>	184
<i>Nova ejusque fines</i>	184
<i>Priegniziana</i>	ibid.
<i>Salutiensis</i>	256
<i>Scothia</i>	147
<i>Tarvisiana, ejusque opida</i>	254
<i>Uckerana</i>	184
<i>Vetus</i>	184
<i>Marchiofinni f. Marchfennen</i>	153
<i>Marchionatus Francimontanus</i>	167
<i>Marck Comitatus</i>	190
<i>Marcodurum</i>	168
<i>Marcolphi domicilium</i>	290
<i>Marcomanni, 154. 179. eorum</i>	
<i>sedes, 155. 179. migratio</i>	162.
<i>Mardi</i>	414. 421
<i>Mardicum</i>	127
<i>Mardiene</i>	412
<i>Mardocaa</i>	414
<i>Mardus fl.</i>	414. 415
<i>Marduva</i>	375. 371
<i>Mare ejusque partes</i>	27
<i>Mare Achaicum, Egeum 29. 35</i>	
<i>Africanum, Aegyptium 37. Ethio-</i>	
<i>picum, 29. 30. Album 32</i>	
<i>Amazonium, 37. Aquita-</i>	
<i>nicum, 30. Arabicum,</i>	
<i>Asperum, 29. Adriaticum,</i>	
<i>Ausonium, 33. 34. Atlan-</i>	
<i>ticum, 30. Austrinum, 30</i>	
<i>Balthicum, 31. Baleari-</i>	

<i>cum, 33. 34. Bengalenfe,</i>	
<i>29. Britannicum, 30. Cal-</i>	
<i>ledonium, 30. Cantabricum</i>	
<i>30.</i>	
<i>Mare Carium, 37. Carpathium,</i>	
<i>35. 36. Caspium, 31. 32.</i>	
<i>Caucasium, 36. Celticum,</i>	
<i>34. Chronium, 29. 34.</i>	
<i>(immerium, 37. Cilicium,</i>	
<i>37. Colchicum, 37. Concre-</i>	
<i>tum, 29. Corsicum, 33.</i>	
<i>Creticum, 33. 34. Cyprium,</i>	
<i>33. 37. Cyrenaicum, 37.</i>	
<i>Germanicum, 41. Dalma-</i>	
<i>ticum, 33. Epiroticum, 35.</i>	
<i>Erythraeum, 29. Eoum, 28.</i>	
<i>Gangeticum, 29. Gallicum</i>	
<i>30. Hathsonii, 32. Hyper-</i>	
<i>nicum, 30. Hyperboreum,</i>	
<i>28. 29. Ibericum, 33. 34.</i>	
<i>Icarium, 35. Illyricum, 33.</i>	
<i>Indicum, 30. Inferum, 45.</i>	
<i>Ionium, 33. 34. Internum,</i>	
<i>33. Judaicum, 37</i>	
<i>Mare Lantchidolinum, 32</i>	
<i>Libycum, 37. Liburnicum 33</i>	
<i>Ligusticum 33. 34</i>	
<i>Lycium 31</i>	
<i>Mauritanicum 37</i>	
<i>Mediterraneum, 30. Mor-</i>	
<i>tuum, 29. Myrtum, 35</i>	
<i>Nigrum, 36. Numidi-</i>	
<i>cum, 37. Pacificum, 30</i>	
<i>Palestinum, Pamphylum 37</i>	
<i>Partheniacum, 37. Persi-</i>	
<i>cum, 29</i>	
<i>Pharicum, 37</i>	
<i>Phasianum, 37. Phoenicum, 37</i>	
<i>Pigrum, 29. Ponticum, 37</i>	
<i>Rhodium, 37. Rubrum 29. 31</i>	
<i>Sardum, 33. 34. Sarmati-</i>	
<i>cum 37</i>	
<i>Saturninum 29</i>	

<i>Scythicum, 36. Septentriona-</i>	
<i>le, 30. Siculum, 33. 34. Se-</i>	
<i>ricum, Sinenfe, 29. Super-</i>	
<i>rum, 33. 35. Syriacum, 37</i>	
<i>Tauricum, 37. Tuscum, 33</i>	
<i>Tyrrhenum, 34. Vespertinum 30</i>	
<i>Mar de Zabaken 37</i>	
<i>Mareschalli Francia 111</i>	
<i>Mareotis f. Marmarica Agy-</i>	
<i>pri pars 465</i>	
<i>Margasi 414</i>	
<i>Margarita ins. 503</i>	
<i>Margenthal 174</i>	
<i>Margis fl. 343</i>	
<i>Margiana, ejus populi & fines</i>	
<i>410</i>	
<i>Margofest 350</i>	
<i>S. Maria ins. 20</i>	
<i>S. Maria di Tintarii 277</i>	
<i>Caput S. Maria 270</i>	
<i>S. Maria di Grotta Ferretta 229</i>	
<i>Maria Scotia Regina supplicio af-</i>	
<i>fecta 146</i>	
<i>Mariacker 203</i>	
<i>Mariana op. 284</i>	
<i>Mariana fissa 118</i>	
<i>S. Mariae prom. 501</i>	
<i>S. Mariae fissa 136</i>	
<i>Mariaburgum 372. 373</i>	
<i>S. Mariae de Cassiopo 323</i>	
<i>Marsen reg. Hispaniola 503</i>	
<i>Marienberg op. 196. 197</i>	
<i>Marienberg arx 174</i>	
<i>Marienwerder/ op. 373</i>	
<i>Mariamne turris 412</i>	
<i>Mariandyni 425</i>	
<i>Maribou coenobium 105</i>	
<i>Maricai 410</i>	
<i>Maridunum 144</i>	
<i>Marisa fl. 339</i>	
<i>Marisus f. Marisch fl. qui & Ra-</i>	
<i>bon, ejusq. ortus 348</i>	
<i>Maritima Alpes 246</i>	
<i>Marius</i>	

I N D E X.

<i>Marius vicit Cimbro</i>	162	<i>Masovia Ducatus, ejus divisio,</i>	<i>idem captus</i>	134
<i>Marmarica</i>	465	<i>& Palatinatus</i>	<i>Maxonenſe territorium</i>	482
<i>Marocayo lacus</i>	500	<i>Maſſa</i>	<i>Mazaſ. Mazacha</i>	423
<i>Marocco reg.</i>	475	221. 264. 270	<i>Mazaquibir</i>	480
<i>Punti de Maromo</i>	280	<i>Maſſaſyliorum gens</i>	<i>Mazara vallis urbe & limites</i>	
<i>Maronea</i>	335. 336	<i>Maſſagetæ, 382. 383. à Magog,</i>	182.	
<i>Marpurg in Stiria</i>	178	381. ab his Cyrus viſit9	<i>Meandrus mons</i>	392
<i>Marpurgum Haſſia, Acade-</i>		<i>Maſſicus mons</i>	<i>Meata</i>	140
<i>mia</i>	193	246	<i>Mecha Mahometis natalibus no-</i>	
<i>Marrechia, ſ. Ariminus fl.</i>	226	<i>Maſſilia</i>	<i>tum</i>	460
<i>Marrhaſium</i>	412	92. 115. 117	<i>Mechlinia ſ. Mecheln</i>	129. 130
<i>Marrubium, n. Morrea</i>	230	<i>Maſterland, ſ. Maſtrand</i>	<i>Mechoacan op. & regio</i>	496
<i>Marrucini, eorum opida,</i>	219	208	<i>ejus colonia & ſitus</i>	<i>ibid.</i>
<i>fines</i>	234	<i>Maſtuſia prom.</i>	<i>Mechoacana radices</i>	496
<i>Marrum, ſ. Murro</i>	261	<i>Maſulipata</i>	<i>Mecklenburgienſis Ducatus, ejus</i>	
<i>Marfaci</i>	125	401	<i>limites & urbes</i>	186
<i>Marfalla op.</i>	277. 282. 281	<i>Martarea</i>	<i>Mecone</i>	302
<i>Marſeille op.</i>	92	468	<i>Mecriti Tattari, eorūq; ſedes</i>	386
<i>Marſi, 154. eorum ſedes,</i>	154	<i>Mater CCCLXIV. infantium</i>	<i>Medana op.</i>	494
<i>opida, fines, & lingua</i>	233	133	<i>Medar regn.</i>	484
<i>Maſicum vetus, op.</i>	272	<i>Matbildis donatio</i>	<i>Medava, ſ. Medaba</i>	456. 457
<i>Maſigni eorumq; ſedes</i>	156	264	<i>Medi in Thracia</i>	335
<i>Maſilii Ficinii patria</i>	261	<i>Matilica</i>	<i>Media, 414. ejus populi, urbes,</i>	
<i>Maſſyas fl. Phrygia</i>	426	226	<i>fluvii, montes & fines</i>	414
<i>Maſſyas Syria</i>	436	<i>Matijcona, ſ. Maſcon</i>	<i>Media Atroparia 417. Major. ib.</i>	
<i>Martabam</i>	402	114	<i>Medorum imperium in Aſia</i>	415
<i>Martialis patria</i>	74	<i>Matra, ſ. Mataram</i>	416.	
<i>Martiana ſylva</i>	161	405	<i>Medica regio</i>	340
<i>Martinach ſ. Mariniacum</i>	123	233	<i>Medicaorum familia</i>	261
<i>Corn. Martini</i>	200	<i>Matrinus fl.</i>	<i>Medieſus</i>	350
<i>Martinus Chemnitius</i>	200	<i>atronaſ.</i>	<i>Medina del campo</i>	86
<i>Martinus Forbuſcher</i>	41	105. 106	<i>Medina Talnabi, ubi Mahomedis</i>	
<i>Martinino inf.</i>	503	<i>Joh. Marheſius</i>	<i>ſepulchrum</i>	459. 460
<i>Martius Narbo</i>	92	197	<i>Mediolanum, ſ. Meyland</i>	95
<i>Martido</i>	404	<i>Mattiaci, 154. eorum ſedes</i>	96. 219. magnum	275
<i>Martunda</i>	414	155	<i>Mediolanum in Gallia</i>	96
<i>Marus fl. ſ. Morus</i>	177	<i>Matium op.</i>	<i>Mediolanenſis Ducatus, 79. 251</i>	
<i>Maryſus fl.</i>	288	199	<i>ſub Hiſpano 257. fertili-</i>	
<i>Maſandarum prov.</i>	416	<i>Mauriciburgium</i>	<i>tas</i>	258
<i>Maſcon op.</i>	102	<i>Mauri ſ. Mauruſii, 474. in Hi-</i>	<i>Mediolanenſium Dux Galeatinus</i>	
<i>Maſeres</i>	101	<i>ſpania, 77. iidem ex eâ eje-</i>	<i>ſfortia</i>	123
<i>Maſius mons</i>	421. 451	<i>ſti</i>	<i>Mediolanenſium mores</i>	257
<i>Maſrienſis ager</i>	101	<i>Mauritania, ejus fines, fluvii,</i>	<i>Mediomatrices</i>	100. 101
		<i>diviſio, 474. Caſarienſis,</i>	<i>Medi-</i>	
		<i>Tingitana</i>		
		474		
		<i>Mauritanicum mare</i>		
		37		
		<i>Mauritii caſtellum in Machian</i>		
		<i>inf.</i>		
		407		
		<i>S. Mauritii fanum, ſ. S. Mau-</i>		
		<i>ritz</i>		
		123		
		<i>Mauritii ſinus</i>		
		504		
		<i>S. Maura inf.</i>		
		300		
		<i>Maurocum, ſ. Maroc</i>		
		482		
		<i>Maurocitanum regnum,</i>		
		474		
		<i>ejus ſitus & urbes</i>		
		481		
		<i>Maſſolus ſ. Indus fl.</i>		
		394		
		<i>Maxera</i>		
		411		
		<i>Maximi Philoſophi patria</i>		
		447		
		<i>Maximiliani I. locus natalis,</i>		
		239		

<i>Mediterraneum mare</i>	31	<i>Melnick</i>	180	<i>Mesabata</i>	412
<i>Medoacus fl.</i>	255	<i>Melos inf.</i>	326	<i>Mesammones</i>	471
<i>Medra Nigritarum regio.</i>	476	<i>Melfa</i>	203	<i>Meschec, unde Moschi</i>	382
483. 484.		<i>Memel fl.</i>	369	<i>Mesched</i>	417
<i>Meduana fl.</i>	113	<i>Memela fl. & castellum</i>	373. 374	<i>Mesembria</i>	338
<i>Medvuisch</i>	360	<i>Memminga</i>	172	<i>Mescne</i>	454
<i>Meesteren von Polit</i>	130	<i>Memnonis sepulchrum</i>	447	<i>Meser</i>	466
<i>Megalopolis Polybii patria</i>	301	<i>Memphis hodie Meser</i>	465. 467	<i>Mesogys mons</i>	429
<i>Megara f. Megaris, Theognidis,</i>		<i>Menan fl.</i>	403	<i>Mesopotamia, ejus fines, magnitudi-</i>	
<i>Euclidis & Stilponis pa-</i>		<i>Menander</i>	311	<i>do, regiones, urbes, montes,</i>	
<i>tria, 307. 310. ejus limites</i>		<i>Menapii</i>	98	<i>fluvii</i>	452. 453
<i>& opida</i>	ibid.	<i>Menapiorum cast.</i>	98. 135	<i>Messa</i>	482
<i>Megarense Philosophi</i>	310	<i>Menavia inf.</i>	146	<i>Messana f. Zancle n. Messina,</i>	
<i>Megen op.</i>	105, 106, 129	<i>Mendesium ostium Nili</i>	469	<i>Ibyci poëta patria, cujus ci-</i>	
<i>Megies</i>	360	<i>Petrus Mendoza</i>	502	<i>ves Mamertini</i>	276. 277
<i>Megores</i>	412	<i>Menevia</i>	144	<i>Ubi Constantini Lascaris</i>	
<i>Megra</i>	328	<i>Mengeringhausen</i>	191	<i>bibliotheca & Epistola B.</i>	
<i>Megrada f. Magrada f. Ma-</i>		<i>Mengrelia</i>	420	<i>Virginis</i>	281
<i>giordech fl.</i>	471	<i>Mensura locorum</i>	25. & seq.	<i>Messa</i>	338
<i>Megrina</i>	376	<i>Mensura Geographica</i>	26	<i>Messapia, 238. Messapii</i>	ibid.
<i>Meiensefeld</i>	255	<i>Menteseli</i>	434	<i>Messene urbs ubi Aristomenis pa-</i>	
<i>Meiveland inf.</i>	447	<i>Mentz</i>	104. 103	<i>tria</i>	301. 303
<i>Melampus ad Egyptios profectus</i>		<i>Menzo fl.</i>	244	<i>Messenia regio Peloponnesi</i>	303
468.		<i>Menuthias inf.</i>	489	<i>Masseniacus sinus</i>	304
<i>Phil. Melanchthon</i>	199	<i>Meppel</i>	137	<i>Messis aurea Delphis dicata</i>	241
<i>Melas fl. 310. 320. 339. ejus</i>		<i>Meppen</i>	150. 191	<i>Metanasta</i>	357
<i>ortus</i>	422	<i>Mercator</i>	47	<i>Metapan prom.</i>	330
<i>Melcka</i>	179	<i>Mercurii prom.</i>	472	<i>Metapontum, ubi Pythagoras</i>	
<i>Meldorp</i>	187	<i>Maranku</i>	418	<i>mortuus</i>	240. 241
<i>Melerus sinus</i>	210	<i>Merida</i>	75	<i>Metaurus n. Metro fl.</i>	226
<i>Melfes fl.</i>	246	<i>Meridianam lineam invenire</i>	47	<i>Hasdrubalis interitu infi-</i>	
<i>Melfi</i>	272	<i>Meridiani secundarii</i>	66	<i>gnitus</i>	245. 246
<i>Melfis</i>	270	<i>Meridiani</i>	45	<i>Metellino inf.</i>	324
<i>Meliapor</i>	400. 399	<i>Meridianus, 7. ejus officia</i>	7.	<i>Metellus domuit Cretam</i>	333
<i>Melibocum</i>	161	65. 66.		<i>Metellus Balearicus</i>	89
<i>Melibœa, ubi Philostetes</i>	312. 313	<i>Meridies</i>	21	<i>Metense parlam.</i>	111
<i>Melilla</i>	482	<i>Merionithia</i>	144	<i>Metense regnum</i>	109
<i>Melinde</i>	489	<i>Meerisch Gebirg</i>	181	<i>Metence op.</i>	304. 312. 314
<i>Melita f. Melitena in Adriatico</i>		<i>Meroë inf. Egypti</i>	16	<i>Metis f. Metz</i>	111
<i>maris</i>	297	<i>Meroë f. Guequerren inf.</i>	485	<i>Mevania, 225. ubi Androgynus</i>	
<i>Melitene f. Melita</i>	412	<i>Mersburgium</i>	197	<i>natus</i>	226
<i>Melle</i>	191	<i>Merve fl.</i>	106	<i>Mevanie insula</i>	147
<i>Melki</i>	483	<i>Pauli Merula patria</i>	124	<i>Menonum</i>	149

I N D E X.

<i>Mexicana regio</i> , 496. <i>ejus op.</i>	<i>Minas</i>	458	<i>Modicca</i>	219
& <i>situs</i>	<i>Mincius fl.</i>	244	<i>Modicia n. Monza</i>	219
<i>Mexicanus sinus</i>	<i>Mindanao</i>	406. 407	<i>Modin Maccabaorū patria</i>	439
<i>Mexico urbs</i>	<i>Mindensis Episcopatus</i> 189. <i>ejus</i>		<i>Modomastice</i>	409
<i>Meydeburg</i>	<i>limites & op.</i>	191	<i>Modon op.</i> 304. <i>olim Methone</i>	328
<i>Meyland</i>	<i>Minervæ castr.</i> 239. <i>prom.</i>	338	<i>Mona inf.</i>	206
<i>Mezentius Ceretanorum Rex</i>	<i>Minus fl.</i>	74. 75	<i>Mœnus fl.</i>	174
<i>Mezuna op. novum</i>	<i>Minois inf.</i>	326	<i>Mœnia Lydia pars</i>	429
<i>Miaci</i>	<i>Minorca inf.</i>	7	<i>Moris lacus Ægypti</i>	467
<i>Mycale Ægypti</i>	<i>Minos Cretensis</i>	326. 332	<i>Mors</i>	135
<i>S. Michaël op.</i>	<i>Minutum quid?</i>	19	<i>Mœsia, ejus fines, divisio, Incola.</i>	
<i>S. Michaël inf.</i>	<i>Mirandula op.</i>	260	342. <i>flumina, urbes</i>	342
<i>S. Michaël op. Galatia Nova</i>	<i>Mirandulanus Comes, ejusque</i>		& <i>seq.</i>	
<i>S. Michaëlis Archangeli op.</i>	<i>dominium</i>	252	<i>Mœsia Cereis Horreum</i>	342
<i>S. Michaëlis cœnobium Lune-</i>	<i>Misa fl. Bohemia</i>	179	<i>Mœsia à Crasso domita</i>	344. oc-
<i>burgi</i>	<i>Misazobia</i>	366	<i>capata à Servis & Bulga-</i>	
<i>Cap. de S. Michel</i>	<i>Miscum op. Pol.</i>	368	<i>ris, oppressa à Turcis.</i>	345
<i>Middelfordum s. Middelfar</i>	<i>Misidia regio</i>	412	<i>Mœsia Superioris op.</i>	343
<i>Middelmarch</i>	<i>Misena s. Misna op.</i>	196	<i>Mœsia Inferioris op.</i>	343
<i>Mittelfex</i>	<i>Misenatium</i>	225	<i>Mœsorum mores</i>	344
<i>Middelpadia</i>	<i>Misenum prom. s. Capo Misco</i>	235	<i>Mogores s. Mogules India septen-</i>	
<i>Middelburgium</i>	<i>Monte Miseno</i>	235	<i>trionalis, Reges, eorum opes</i>	
<i>Midlesexia</i>	<i>Misenus portus</i>	235	404.	
<i>Michevvia</i>	<i>Misco fl.</i>	233	<i>Moguntia s. Menz</i>	104
<i>Miedirectum</i>	<i>Misnia Marchionatus</i> 196. <i>ejus</i>		<i>Moguntiacum ad Rhenum, n.</i>	
<i>Mies</i>	<i>limites, fl. & op.</i> 196. 198		<i>Menz</i>	104
<i>Migliar fl.</i>	<i>Mistovia</i>	369	<i>Moguntiacum Italia</i>	219
<i>S. Miguel</i>	<i>Misui fl.</i>	221	<i>Moguntina Diœcesis</i>	170
<i>Milazzo op. & prom.</i> 277. 278	<i>Mithres Rex Ægypti</i>	467	<i>Moguntinus Archiepiscopus,</i>	
<i>Miletus n. Melasso, Cadmi ora-</i>	<i>Mithridates Rex Ponti</i>	420	<i>ejusq. partes</i>	170
<i>toris, Thaletis astrologi,</i>	<i>ejus locus natalis, regia &</i>		<i>Mohaz</i>	292
<i>Timothei musici, Anaxi-</i>	<i>sepulchrum</i>	424	<i>Mokan regio</i>	419
<i>mandriphysici, patria</i> 430	<i>Mitovia</i>	369	<i>Mola op.</i>	232
<i>Milliare, 25. Anglicum, Germa-</i>	<i>Mittelfahrsund</i>	38	<i>Mola turis</i>	273
<i>nicum, 46. Indorum</i> 27	<i>Mittelfahrt fretum</i>	203. 105	<i>Moldau</i>	160
<i>Romanum, 26. Turcicum,</i>	<i>Mitylene</i>	324. 325	<i>Moldauer Kreis</i>	180
27. <i>magnum</i>	<i>Mius</i>	337	<i>Moldavia quando appellata</i>	350
<i>Milliarium scala</i>	<i>Mlavense territorium</i>	368	<i>Moldavia major & minor</i>	350
<i>Milo Crotoniata</i>	<i>Moblie primum</i>	2	<i>Moldavia Wallachia pars,</i>	350
<i>Miltiades</i>	<i>Morbenium</i>	255	<i>ejus natura soli</i>	350
<i>Mimas mons & prom.</i>	<i>Moccadeli</i>	426	<i>Moldavorum mores</i>	350
<i>Mina castr. Guinea</i>	<i>Modena</i>	220	<i>Molgomsai</i>	386
<i>S. Georg de Mina</i>	<i>Modica</i>	279	<i>Molheim</i>	190

I N D E X.

Molinium, vulgo Molins	114	Monsterberg Ducatus	182	Morea	327
Molossi	299	Monsterfunda	204	Moria mons, 439. in templum	
Molschemium	171	Monstier	92	Hierosolymitanum, à Tito	
Moltan	404	Montana	499. 500	exustum, 441. de novo	
Molucca ins.	138. 406	Montbeliard Comitatus	171	conditum, ejusq. descriptio	
Mombaza	488	Monte Casino	230. 231	440.	
Mona ins.	146	Monte Falcone	254	Merimene	422
Monaca	261	Montefiascone	264	Marini	98. & seq.
Monachium vulgo Monaco Italia		Monte Gibello	280	Morlacha	296
261.		Montegnyp.	101	Morung	373
Monacum s. München	175	Monteleone	242	Morrea s. Morrubium	233
Monapia s. Menavia & Mon. ins.		Monte Ritando	227	Morspurg	102
146.		Monte di Trapani	280	Morsungia op.	204
Monasteriū s. Münster 189. 190		Montensis Ducatus, ejus limites		Morsus fl.	123
Monasteriensis Episcopatus, ejus		& op.	192	Mortaria	217
limites & urbes, 189. 190		Monterano terra motu periit	271	Mortuum mare	29
Monasterium s. Münster Eysel		Montes	47	Mordvedre portus	81
168.		Montes, vulgo mons op.	127	Mordviedro	75
Monasterium s. Crucis	359	Montes Diaboli	329	Morus s. Marus fl.	181
Moncastro	350	Montes Epiri	319	Thomas Morus	145
Moncon s. Monsenium	81	Montes Pyraei	7	Mosa fl. 100. 105. ejus ostium	15
Monembasio	318	Montfeldre Comit.	261	Mosa novus	106
Monemugus	488	Montfortium	135	Mosau fl.	413
Mongul regio	384. 389	Montgomerya	144	Mosaysko	375. 376
Monjou	100	Monti di Auro Istria	254	Moschi à Mescheo	82
Monomotapa regnū & urbs, ejus		Montiregalensis Archiepiscopa-		Moschorum sedes	ibid.
limites & magnitudo	488	tus	282	Moschius fl.	343
Mononia	149	Montis Draconis castell.	247	Moschici montes	421
Monopana fl.	495	Montis Ferrati Ducatus	250	Moscona	223
Monopolis	271. 273	Montana	253	Moscorum s. Moscovitarum mo-	
Mons, vulgò Montes op.	128	Montpellier	115. 116	res, nomen, 374. religio,	
Mons altus 271. Sanct. Adriani		Monumethia	140. 144	378. edificia,	377.
271. D. Andrea 201. S.		Monza	219	Moscoua, ejus urbes, fines, ma-	
Angeli 272. Arato	80	Mopopia s. Attila	310	gnitudo, Ducatus, Princi-	
Monserato	80	Mopopila s. Pamphylia	431	patus & Provincia	374.
Mons Falconis	267	Mora fl.	182	376. & seq.	
Mons farinam habens	80	Morachua op.	367	Moscouia urbs	378
Mons Leonis	271	Moracz	283	Moscovitarum Dux Czar,	378
Mons Pelosus	272	Moravia 181. ejus limites	181	Johannes	375
Mons Pessulanus	115. 116	Moravia Scotia, s. Muray	146	Moscovitarum Patriarcha, Lpi-	
Mons Sacer	323	Moraze	288	scopi, mores	378
Mons Regalis	256	Morbenium	205	Mosella fl.	107. 159
Mon'onium s. Moncon	81	Mordua	376. 377	Mosqua fl.	374

Mosje

I N D E X.

<i>Mosfelen</i>	134	<i>Murcia</i>	74. 82	<i>Nadir</i>	5
<i>Mostagan op.</i>	475	<i>Murgum op.</i>	342	<i>Nadravia provincia Prussiae</i>	373
<i>Mosul, olim Ninive</i>	413. 415	<i>Murilongi</i>	339	<i>Nagajenses Tattari</i>	385
<i>Motis inf.</i>	406. 407	<i>Muripons</i>	178	<i>Nagund fl.</i>	399
<i>Moryca</i>	279	<i>Murus in Anglia</i>	142	<i>Naha fluv.</i>	174
<i>Mounster</i>	149	<i>Murtha fl.</i>	169	<i>Nahuay piscis</i>	209
<i>Mours Comitatus</i>	192	<i>Musarnai</i>	408	<i>Namurcensis Comitatus</i>	100
<i>Moxos regio</i>	498	<i>Musdorani</i>	410	<i>ejus pars</i>	100
<i>Mozambique</i>	488	<i>Musici primi Cretenenses</i>	331	<i>Namurcensis provincia limites</i>	128.
<i>Museneck</i>	375	<i>Mustrara</i>	328	<i>Namurcum op.</i>	100. 128
<i>Muchavicius fl.</i>	364	<i>Muske f. Mahlstrand vortex</i>	208	<i>Nannetes</i>	95
<i>Mula inf.</i>	147	<i>Mutina f. Modina</i>	220. 259	<i>Nansberg mons</i>	177
<i>Mulberga, Johannis Friderici</i>		<i>Mutinenfis Ducatus opida, ditio-</i>		<i>Nansum f. Nansy</i>	169
<i>Electoris clade nobilis</i>	197	<i>nes & felicitas</i>	252. 257	<i>Nantes</i>	96. 112. 113
<i>Mulda fl.</i>	198	<i>Mutinenfium mores</i>	259	<i>Nantuates</i>	123
<i>Muldavia f. Multavia, die</i>		<i>muza port. & empor.</i>	458	<i>Golfe de Napoli</i>	300
<i>Moldau fl.</i>	160. 179	<i>mycale mons & prom.</i>	430	<i>Napoli di Romania, f. Nauplia,</i>	
<i>The Mule prom.</i>	145	<i>mycaleffus</i>	309	<i>301. 306. 328</i>	
<i>Muleaffer Tuncorum Rex rest-</i>		<i>mycene</i>	301. 305	<i>Nar f. Nera fl.</i>	227. 225
<i>tutus</i>	480	<i>myconus f. Mycone inf.</i>	326	<i>ejusq. ortus</i>	245
<i>Mülenbach</i>	347	<i>mygdones</i>	316	<i>Narbo f. Narbonne</i>	92. 115. 116
<i>Mühlhausen</i>	195	<i>ygdonia, 315. ejus opida</i>	316	<i>Narbo Martius</i>	92
<i>Mulheim ad Rhenum</i>	193	<i>Mygdonia op. Thracie</i>	337	<i>Narbonensis Gallia f. Narbonen-</i>	
<i>Mulhusia Santgovie</i>	171	<i>Myle</i>	277. 279	<i>sis provincia 92. à Roma-</i>	
<i>Mulhusum in Alsatia</i>	123	<i>Myndus n. Mentese</i>	430. 431	<i>nis subjugata 107. 108.</i>	
<i>Mulinum f. Molins</i>	114	<i>Myndyrides Sybarita</i>	241	<i>ejus divisio, 92. 107. limi-</i>	
<i>Mulucha fl.</i>	474	<i>Myrina in Æolide</i>	431	<i>tes & felicitas</i>	92
<i>Muluya ol. Malva</i>	474	<i>Myrlea</i>	426	<i>Narbonne</i>	111
<i>L. Mumius delevit Corinthii</i>	301	<i>myrmidones</i>	312	<i>Nardo</i>	239. 271
<i>Mumpelgard f. Montbeliard</i>		<i>myrthon inf.</i>	35	<i>Narenta f. Narona</i>	295
<i>171.</i>		<i>Myrtoum mare</i>	35	<i>Narissi, eorumq. sedes</i>	156
<i>Munchen f. Isinisca</i>	159. 175	<i>Myria & mæria</i>	342	<i>Narni</i>	225
<i>Munda op. Hispania</i>	83	<i>myria M. ior, ejus populi, montes,</i>		<i>Narnia, 267. ubi pons Augusti</i>	
<i>Munda ad Verram</i>	201	<i>fluvii, urbes 428. Minor,</i>		<i>praaltus</i>	227. 225
<i>Mundi cardines 87. partes &</i>		<i>ejus flumina & urbes 428</i>		<i>Naro fl. f. Nara</i>	295
<i>regiones, 20. 21. polus 61</i>		<i>429.</i>		<i>Narona</i>	295
<i>Mundi polum ostendere</i>	61	<i>Myso macedones</i>	428	<i>Narsinga regio, 398. ejus situs,</i>	
<i>Münsterberg f. Monsterberg</i>		<i>Mytilene</i>	324. 325	<i>magnitudo, urbes & incolæ</i>	
<i>Silesie Ducatus</i>	181. 182			<i>399.</i>	
<i>Münste cyfel</i>	100	<i>N Abatha urbs</i>	457	<i>Narsinga urbs</i>	399
<i>Münster in valle S. Gregorii</i>	171	<i>Nabathæ</i>	457	<i>Narua, 211. Russorum</i>	211
<i>Munychia</i>	311	<i>Nabe fl.</i>	159	<i>Narva fl.</i>	369
<i>Murray f. Muravia</i>	146	<i>Nacum</i>	360		
				<i>Nascoa</i>	

I N D E X.

Nascoa 128
Nasium s. *Nansi* 101
Nassamones 475
Nassau fortalitium in *Timor* s. *Motir* 405
Nassovia castellum in *Banda* 407
Nassovicus Comitatus 194
Nassovicum prom. 505
Natania, provincia *Prussia* 373
Natolia, ejusq. provincia 422
Nava fl. 159
Navarin, ol. *Pylus* *Messeniorum* 328.
Navarra regnum 74. 78. 81
Cape dello Nave 243
Navernia vallis 146
Navigandi ars 64
Navigatio ad *Sinas* & *Philippinas* 42
Caji *Casaris* 32
Columbi 41
Eudoxii 40
Hannonis 40
Ophiriana 40
Oceani 39. 40
Magellani 4
Septentrionalis Oceani 39. 40
Vesputii 41
Navis *Victoria* 41
Naulibis 410
Naulochos 432
Naulum 260
Naupactus, victoriâ *Christiano-*
rum clara 306. 307. 328
Nauportum 287
Nautica pictura 66
Nautica pyxis 21. 44. 67
Naxius 343
Naxus inf. & op. 326
Nazareth 444
Nazianzum 423
Mich. *Neander Abbas* & *Rektor* 195.

Neapolis s. *Neapoli*, 236. 237
 170. ubi *Virgilii* monu-
 mentum, 237. nobilis 277
Neapolis & *Sicilia* Rex primus 268.
Neapolis *Syracusarum* pars 277
Neapolis in *Africa* minore 471
Neapolis *Samarita* 444
Neapolis *Thracia* 335. 336. 340
Neapolitanorum mores 274
Neapolitanorum regnum, ejus fi-
 nes & magnitudo, *Domini*,
 251. 268. 269. divisio, 268
 urbes, 270. & seq. op. mu-
 nita, 273. cum *Sicilia* co-
 pulavit *Ferdinandus* *Catholicus* 270
Neapolitanus sinus 235
Nebbio 285
Nebriſſa s. *Lebriſſa* 83
Necſer fl. 159
Necti vallis, 281. ejus limites
 & urbes.
Nectum 279. 281. 282
Negopata 400
Negroponte 323
Negumbo 407
Nehel-eshol 439
Neideburg 373
Neindorff 201
Neisse 177. 182. *Ducatus*, 182.
Neiſſiſche Gebirge 182
Nela fl. 130
Neleis *Nestoris* patria 303
Nelsen portus 42
Nemausus 92. 115. 116
Nemcaſt. 302. & opidum 301
 ubi *Iudi* 305
Nemetacum 98
Nemetum *Augusta* 98
Nemetes 103
Neoburgensis lacus 121
Neoburgum *Dania* 105

Neocaſarea 423
Gregorii *Neocaſariensis* patria 424.
Neocaſtro 329
Neoportus s. *Nicuport* 126. victo-
ria *Mauritii* nobilis 127
Nepete 224
Neptuni lapis 119
Neptunius fons mortiferus 232
Nera fl. 225
Nereum promontorium 85
Nericia 210
Nerigon 153
Neringa inf. 160
Neretius *Ulyſſes* 323
Neriton mons 323
Neritum 239. 240. 271
Nerium promontorium 30
Nera fl. 192
Nerva 369
Nervii 98. 99
Nesactium 218
Nessa fl. & lacus 143
Nessum op. *Scotia* 147
Nessus op. *Mæſia* 343
Nessus s. *Nestus* fl. 339
Nestoris patria 303. 410
Nestveda 206
Nenburg 175
Nen *Brandenburg* 186
Neuen *Kloſter* 186
Neuhauſel 290
Nenri 346
Neuſchloß 369
Neuſol 288. 289
Neuſtad op. 194
Neuſtad an der *Hart* 174
Neys op. 168
Nex op. 106
Nialenke 378
Niſſen 203
Nican, op. & portus n. *Nizza* 214. 256.

Nicaea

I N D E X.

<i>Nicaea Concilio Oecumenico clara</i>		<i>Niemen fl.</i>	357	<i>Nivers op.</i>	106
425. 426.		<i>Niemünster</i>	187	<i>No f. Alexandria Egypti</i>	466
<i>Capo S. Nicolo</i>	300	<i>Nienburg op.</i>	191	<i>Nocera</i>	225. 226
<i>Nicaragua, 496. 498. op. &</i>		<i>Nieper fl.</i>	357	<i>Nocera pagana</i>	272
<i>lacus</i>	498	<i>Niesara op.</i>	423	<i>Nocera Brutiorum</i>	242
<i>Nicastro</i>	270	<i>Niester fl.</i>	358. 350	<i>Noctium & dierum quantitatem</i>	
<i>Nicephorium</i>	453	<i>Nieucastell portus in Anglia</i>	145	<i>cognoscere</i>	53
<i>Nicephorius fl.</i>	421	<i>Niger lacus & fl. 476. exundat</i>		<i>Noctem longissimam invenire</i>	51
<i>Nicetes Sophista</i>	432	469.		<i>Nogen</i>	100
<i>Nikkellstad</i>	183	<i>Nigra is promontorium</i>	402	<i>Nobaigenscs Tattari</i>	385. eorum
<i>Nichor f. Niehea</i>	426	<i>Nigrita 477. 483. eorum regio,</i>		<i>sedes</i>	385
<i>Nicoboli</i>	343	483. regna & urbes	483	<i>Nola</i>	236. 237. 270
<i>Nicolai Clenardi patria</i>		<i>Nigrum mare</i>	36	<i>Nomades, 346. in Arabia deser-</i>	
<i>S. Nicolai inf.</i>	253	<i>Nikiobing op.</i>	204	<i>ta, 457. in Numidia</i>	473
<i>S. Nicolai</i>	378	<i>Nikoping Falsiria</i>	105	<i>Nombre de Dios f. Nomen Dei</i>	
<i>S. Nicolai inf.</i>	490	<i>Nilæsia op.</i>	210	<i>op.</i>	499
<i>Nicolai Leontii patria</i>	132	<i>Niloscopi</i>	467	<i>Nomentum</i>	227. 228
<i>Nicolaus de Lyra</i>	145	<i>Nilus fl. ejus ortus, exundatio,</i>		<i>Nomi Egypti regiones</i>	464
<i>Nicolaus Villegagnon</i>	502	<i>natura, pal9 468 ostia</i>	469	<i>Nona</i>	29. 296
<i>Nicomedia</i>	425	<i>Nimwegen, f. Noviomagus, 135</i>		<i>Nonibazaaria</i>	345
<i>Nicöpen Suedia</i>	210	<i>Ninive n. Masul</i>	413. 417	<i>Nonium prom.</i>	481
<i>Nicopia</i>	105	<i>Niphates mons</i>	452. 453	<i>Nonius</i>	47
<i>Nicopolis, ubi Bibliorum Græca</i>		<i>Nipasa fl.</i>	203	<i>Non such regia</i>	144
<i>versio inventa</i>	299	<i>Didacus Niquesa</i>	499	<i>Oliver à Noord</i>	501. 502
<i>Nicopolis Armenia</i>	414	<i>Nisabur</i>	417	<i>Noorkyn prom.</i>	151. 153
<i>Nicopolis, ol. Emmaus</i>	442	<i>Nisæa portus</i>	310	<i>Norak Mercurii filius</i>	284
<i>Nicopolis Armenia</i>	414	<i>Nisæi</i>	411	<i>Norba</i>	230. 231
<i>Nicopolis Bulgaria, clade nota</i>	345	<i>Nisæi mons</i>	394	<i>Norcia</i>	158
<i>Nicopolis Cilicia</i>	436	<i>Nisibis, 453. Antiochia etiam</i>		<i>Nordburg</i>	187. 204
<i>Nicopolis Mæsiæ</i>	343	<i>dicta, it. Mygdonia</i>	453	<i>Norden op.</i>	189
<i>Nicor</i>	426	<i>Nismes</i>	92. 115. 116	<i>Nordhausen</i>	195
<i>Nicosia in Cypro</i>	462	<i>Nissus Silesius</i>	160	<i>Nordheim</i>	201
<i>Nicrus fl.</i>	159. 160	<i>Nissus Lusatus fl.</i>	160	<i>Nordhorleem</i>	208
<i>Nidda Comit.</i>	193	<i>Nissa, Nyssa f. Nyssa, n. Niss,</i>		<i>Nord Jutland</i>	203
<i>Nidda fl.</i>	193	424. Gregorii Nysseni pa-		<i>Nordlingen/ clade memorabilis</i>	
<i>Nider fl.</i>	208	<i>tria</i>	424	172.	
<i>Niding scopulus</i>	203	<i>Nissensis Ducatus f. Episc.</i>	182	<i>Nord, Osten Wind f. Cacia</i>	61
<i>Nidrosia</i>	207	<i>Nissy Novogorod</i>	375. 376	<i>Nordstrandt inf.</i>	187
<i>Niederland</i>	124	<i>Nitra fl.</i>		<i>Nordvior de</i>	208
<i>Niedheimbach / Niederheim-</i>		<i>Nitria</i>	288. 289	<i>Nord, West Wind / Caurus f.</i>	
<i>bach</i>	104	<i>Ninche</i>	387	<i>Corus</i>	61
<i>Niehuß raderbornense</i>	190	<i>Nivelle</i>	98	<i>Noreia urbs</i>	158
<i>Niekoping</i>	187	<i>Ninthan</i>	387	<i>Noreia Tauriscorum</i>	217

<i>Noribergensem horā invenire</i> § 4		<i>Quaria</i>	485	<i>Nursia f. Norcia, 227. Vespasiani, Sertorii & Benedicti patria</i>	267
<i>Norica Alpes</i>	246	<i>Novantum promont.</i>	146	<i>Notius polus</i>	3
<i>Norica provincia Suedia</i>	210	<i>Novaria, 257. op. & fl. Petri Lombardi & Comestoris patria.</i>		<i>Nuus</i>	96
<i>Norici trans Alpes, 158. eorum sedes, nomen</i>	158	<i>Navagora</i>	362	<i>Nyborg Dania, pralio nobilis</i>	105
<i>Noricum, ejusq. limites</i>	158	<i>Novaria f. Novara</i>	218	<i>Nymphaeum promont.</i>	317
<i>Norige f. Norge</i>	153	<i>Novesium</i>	168	<i>Nyenhuf</i>	189
<i>Norimberga f. Nürnberg</i>	175	<i>Noviomagus f. Nicumegen</i>	103	<i>Niphates mons</i>	421
<i>Norma</i>	230	<i>f. Nicumegen</i>	135. 136	<i>Nysa Caesaryia</i>	450
<i>Normandia</i>	111	<i>Noviburgium f. Naumburg</i>	196	<i>Nysa India Veteris urbs</i>	394
<i>Novesium f. Neys</i>	168	<i>Novigrad Liburnia</i>	294	<i>Nysa op.</i>	343
<i>Novogrod Servia</i>	345	<i>Novigrad Macedonia</i>	319	O.	
<i>Nortfolcia</i>	145	<i>Noviodunum</i>	96	<i>O Bares</i>	411
<i>Nortfolk</i>	140	<i>Noviodunum Masia</i>	344	<i>Obdera</i>	376
<i>Nortgavia f. Nortgau</i>	175	<i>Noviomagus in Normandia</i>	96	<i>Ober Pfalz</i>	175
<i>Northamptonia</i>	146	<i>NovoComum, Pauli Jovii patria</i>	219	<i>Oberheim</i>	171
<i>Northumberland</i>	140	<i>Novogardia f. Novigrad</i>	364	<i>Ober Burgund</i>	119
<i>Northumbria</i>	145	<i>Novogardia mag.</i>	375. 376. 378	<i>Oherlaubach</i>	287
<i>Nortvvykvicus</i>	160	<i>Novogrod, Severiensis Ducatus</i>	375.	<i>Obii montes f. Obia juga</i>	357. 383
<i>Norvagia f. Norvvegen f. Norrige, ejus limites & op.</i>	206. 208. ejus regnum	<i>Novomont</i>	344	<i>Obii f. Riphai</i>	358
<i>164. Germania pars</i>	151	<i>Novopolia</i>	362	<i>Obium prom. f. Capo de Obii</i>	383
<i>Norumberga urbs nova Francia</i>	494.	<i>Novvogradia inferior</i>	375	<i>Obius fl.</i>	383
<i>Norussi montes</i>	388	<i>Noyon</i>	100. 111	<i>Obliquam solis ascensionem & descensionem invenire</i>	53
<i>Norvegii</i>	153	<i>Nubia</i>	447. 483. 484	<i>Obliqui circuli</i>	3
<i>Nosius fl.</i>	115	<i>Nabiorum gens</i>	473	<i>Obliquam facere spahram</i>	57
<i>Nossen Stadt</i>	332	<i>Nuceria Camelaria</i>	225. 226. 237	<i>Obliquam stela ascensionem invenire</i>	53
<i>Nosverland</i>	350	<i>Nuceria f. Nucera cogn. Alfaterna</i>	236. 237	<i>Obrovazo</i>	274
<i>Noteffius fl.</i>	358	<i>Pilla Nueva op. Hispaniola</i>	503	<i>Oca op.</i>	480
<i>Notinghamia</i>	145	<i>Nuithones</i>	152	<i>Occam fl.</i>	495
<i>Notium mare</i>	31	<i>Numantia</i>	72. 73	<i>Gxilielmus Occam</i>	145
<i>Noto op.</i>	279	<i>Numburg in Bohemia</i>	180	<i>Occasum Cosmicum & Acronychum invenire</i>	63
<i>Nothus</i>	21	<i>Numerus aureus, 45. Climatium, 15. & seq.</i>		<i>Occasum & ortum ostendere æquinoctialem</i>	61
<i>Nova Francia</i>	494	<i>Numicus fl. ejusq. fons</i>	229	<i>Occasum & ortu stellaru invenire secundum Poetas</i>	62. 64
<i>Hispania</i>	496	<i>Numida</i>	473	<i>Occasus</i>	21
<i>Hollandia</i>	504	<i>Numidia 473. ejus urbes</i>	473	<i>Acronychus, Cosmicus, Heliacus</i>	63
<i>Granata</i>	493	<i>Numidicum mare</i>	37	<i>Occidens Hiberno f. Brumalis</i>	21
<i>Galatia</i>	494	<i>Numidicus sinus</i>	37. 38	<i>Ocea</i>	
<i>Guinea reg.</i>	504				
<i>Zelandia inf.</i>	504				
<i>Zemla</i>	383				

<i>Oceanus, ejusq; partes, varia no-</i> <i>mina</i> 27. & seq. vid. mare.		<i>Oefelia</i>	370	<i>Olivet i mons</i>	442
<i>Oceani in partes sinus & freta di-</i> <i>visio</i>	39	<i>Oefia fl.</i>	189	<i>Olivier Cromvvel protector</i>	143
<i>Oceani Belgici clavis</i>	131	<i>Oefymc & Ofima</i>	335. 336	<i>Olivier de Noort</i>	41
<i>Oceani navigatio</i>	39	<i>Oeta mons</i>	306. 321	<i>Ollius fl.</i>	244. 245
<i>Oceani sinus</i>	31	<i>Oetinga Comitatus & op.</i>	173	<i>Ollo de Boy</i>	488
<i>Ocelis</i>	458	<i>Ofando fl.</i>	271	<i>Olmiz</i>	181
<i>Ocka</i>	358	<i>Oetmarsen</i>	137	<i>Olorus.</i>	319
<i>Ochsenfurtum ad Mœnum</i>	174	<i>Offa fiffa, nunc Clandoffa</i>	143	<i>Olfa f. Olfe Ducatus</i>	181. 182
<i>Ocrage</i>	384	<i>Offa Merciorum Rex</i>	143	<i>Olfnitz</i>	198
<i>Otricoli</i>	225. 227	<i>Ofen</i>	290	<i>Olftinia</i>	362
<i>Ocrida</i>	329	<i>Offenbachium op.</i>	194	<i>Olympeni</i>	426. 427
<i>Oftodurum</i>	123	<i>Officia Equatoris, 6. Circulorū</i> <i>Polarium, 9. Colurorū, 8.</i> <i>Horizontis, 5. Meridiani,</i> <i>7. Tropicorū, 9. Zodiaci, 7</i>		<i>Olympia, 300. f. Pifa ad Al-</i> <i>pheum fl.</i>	302
<i>Odempoa, 369. ejus opida</i>	369	<i>Oglio fl. 244. ejus ortus</i>	244	<i>Olympica certamina f. ludi</i>	300
<i>Odenwald</i>	161. 193	<i>Ogus Rex in Bafan</i>	450	<i>303. 305.</i>	
<i>Oder fl.</i>	159. 160	<i>Ogygia</i>	308	<i>Olympii Jovis ftatua aurea, 302</i> <i>templum</i>	320
<i>Oder opidul.</i>	160	<i>Ohuspach</i>	174	<i>Olympus, mons Gracia</i>	321. 322
<i>Oderberg</i>	184	<i>Oife fl.</i>	99	<i>Olympus mons in Myfia</i>	428
<i>Oderzo</i>	216	<i>Okera fl.</i>	200	<i>Olympus mons Cypria</i>	461
<i>Odia urbs</i>	403	<i>Olabi</i>	485	<i>Olynthus Callifthenis Philofophi</i> <i>patria, à Mardonio expu-</i> <i>gnata, à Philippo everfa</i> <i>318. 338. 339.</i>	
<i>Oda castrum</i>	376	<i>Olevia f. Olavv</i>	182	<i>Olyffa mons f. Olgafis</i>	425
<i>Odoacer Italiam occupat</i>	249	<i>Olbia</i>	283	<i>Olyffippo f. Lisbona</i>	72. 85
<i>victus</i>	225. 249	<i>Olbianus portus</i>	283	<i>Om fl.</i>	458
<i>Odojum</i>	376	<i>Olchinium</i>	295	<i>Omago op.</i>	253
<i>Odomante</i>	335	<i>Oldampt</i>	137	<i>Omanum</i>	458
<i>Oduval op.</i>	208	<i>Oldenburg/187. Comitatus 190. 191</i>		<i>Omar Mahumedi fectator</i>	416
<i>Odryfe</i>	335	<i>Oldenburg op.</i>	172. 191	<i>S. Omar op.</i>	128
<i>Odyffus f. Odoffus</i>	344	<i>Oldendorpium pralio notum</i>	201	<i>Omelburg f. Amelburg</i>	194
<i>Occumenica fynodus</i>	425	<i>Oldendorp Weftph.</i>	190	<i>Omirafl.</i>	454
<i>Oedenpoa</i>	211	<i>Oldesloa</i>	187	<i>Omlandia, ejusq; partes</i>	137
<i>Oetmarsen,</i>	137	<i>Oldenzeel</i>	137	<i>Omnium Sanctorum portus</i>	502
<i>Oelandia inf. vid. in corrigendis</i> <i>210.</i>		<i>Adamus Olearius</i>	204	<i>On f. Heliopolis</i>	467
<i>Oenone</i>	325	<i>Olenia capella</i>	307	<i>Onaum</i>	295
<i>Oenones mons</i>	428	<i>Olenus</i>	302. 307	<i>Onilia, n. Oneglia</i>	261
<i>Oenotrides infula</i>	240	<i>Olefcum Pruffia 373. Volinia</i>	367	<i>Onobala fl.</i>	279
<i>Oenotrii, 224. in Italiam ve-</i> <i>niunt Duce Oenetro</i>	248	<i>Olgafis f. Olyffa mons</i>	425	<i>Onolfpachium, 174. Marchio-</i> <i>natus caput</i>	174
<i>Oenus fl.</i>	176	<i>Olibria</i>	337	<i>Oenomans Rex victus</i>	300
<i>Orefund</i>	38	<i>Olika</i>	367	<i>Onor</i>	399
<i>Die Dertter in Helvetia</i>	121	<i>Olina fl.</i>	113		
<i>Oefcus op. & fl.</i>	344	<i>Oliva cœnobium, pace compofita</i> <i>nobile</i>	372		

I N D E X.

<i>Ontiar f. Unda fl.</i>	80	<i>Orezakovu</i>	366	<i>Orondici</i>	424
<i>Ostburg</i>	124	<i>Ordessus</i>	364	<i>Orontes mons</i>	414. 415. f. 448
<i>OstSee</i>	157	<i>Ordningen op.</i>	104	<i>Oropus & Oropum</i>	310
<i>Opatovia</i>	262	<i>Ordinis Garterii Equites, Rit-</i>		<i>Orosi patria</i>	76
<i>Opatovecia</i>	262	<i>ter des Hofenbandes</i>	145	<i>Orospea</i>	75
<i>Ophiophagi</i>	458	<i>Ordo Cruciferoru Teutonic9</i>	371	<i>Orpheus, ubi ad Inferos descen-</i>	
<i>Ophir f. India</i>	40. 395	<i>Ordo S. Michaelis</i>	111	<i>dit</i>	305
<i>Ophiriana navigatio</i>	40	<i>Ordo Spiritus S.</i>	III	<i>Orsits, 410. Orsoy</i>	139
<i>Ophiusa inf.</i>	89	<i>Ordovices</i>	140	<i>Ortelsburg</i>	373
<i>Ophiusa f. Rhodus</i>	462	<i>Orebrog</i>	210	<i>Ortona op. 233. Portus</i>	273
<i>Opici f. Cscil Italia incolæ</i>	233. 247	<i>Orelliana fl.</i>	498	<i>Ortopula f. Ortopola</i>	294
<i>Opidum novum, n. Mezuna</i>	475	<i>Onenogue fl.</i>	499	<i>Ortosia</i>	448
<i>Opitergium</i>	216. 217	<i>Orenogueponi regn.</i>	499	<i>Ortopona</i>	410
<i>Opolia</i>	362	<i>Orense</i>	85	<i>Ortrufium</i>	195
<i>Opoton</i>	450. 451	<i>Oresta</i>	339	<i>Ortum & occasum Aequinoctia-</i>	
<i>Oppaviensis Ducatus, ubi Oppa-</i>		<i>Orestis regio</i>	315	<i>lem ostendere</i>	6
<i>via op.</i>	182	<i>Orestis ossa inventa</i>	304	<i>Ortum & occasum siderum</i>	
<i>Oppelen 181. Ducatus 181. 182.</i>		<i>Oretani</i>	73	<i>ostendere</i>	58
<i>Oppenheim</i>	170	<i>Orgies</i>		<i>Ortum & occasum stellarum in-</i>	
<i>Opryzna curia ad Moskuam ur-</i>		<i>Orgus fl.</i>	217	<i>venire secundum poetas</i>	
<i>bem</i>	378	<i>Orgya, mensura genus</i>	26	<i>62. 64.</i>	
<i>Opslo</i>	208	<i>Oricum</i>	299. 298	<i>Ortum & occasum Acronychum</i>	
<i>Opus</i>	307. 312	<i>Oriens Brumalis f. Hybernus</i>	21	<i>invenire</i>	63
<i>Opunticus finus</i>	312	<i>Oriens Aestivus, Aequinoctia-</i>		<i>Ortum & occasum Heliacum in-</i>	
<i>Ora fl.</i>	198	<i>lia</i>	21	<i>venire</i>	63
<i>Oracho</i>	315	<i>Origenes, 466. ejus Hexapla</i>		<i>Ortum solis Aestivum solstitia-</i>	
<i>Oran</i>	480	<i>299.</i>		<i>lem ostendere</i>	61
<i>Orange</i>	92	<i>Oristan</i>	503	<i>Ortum & occasum solis invenire</i>	
<i>Orbalissine</i>	422	<i>Oristana f. Oristagni</i>	284	<i>52.</i>	
<i>Orbe op.</i>	101	<i>Orilovia</i>	367	<i>Ortum solstitialem Brumalem</i>	
<i>Orbeli</i>	316	<i>Oriza f. Orissa op.</i>	401	<i>ostendere</i>	61
<i>Orbelia</i>	319	<i>Orizæ regnum, ejus situs & li-</i>		<i>Ortus Aestivus, 21. Acronychus,</i>	
<i>Orbelus mons</i>	319. 340. 339	<i>mites</i>	401	<i>Cosmicus & Heliacus</i>	63
<i>Orbili patria</i>	272	<i>Orla fl.</i>	195	<i>Ortus & occasus horam explo-</i>	
<i>Orbifine</i>	422	<i>Orlamunda</i>	195	<i>rare</i>	52
<i>Orbis Terrarū circumferentia,</i>		<i>Orleans</i>	96. III. II3. 114	<i>Oruba inf.</i>	503
<i>25. ejus divisio, 43. cir-</i>		<i>Orliza fl.</i>	182	<i>Orvietum</i>	264
<i>cum navigatio 39. & seq.</i>		<i>Orminius mons</i>	425	<i>Orvietani agri felicitas</i>	267
<i>Orbitellum</i>	262	<i>Ormuz regn. & op.</i>	409. 418	<i>Orvietanorum mores</i>	ibid.
<i>Orcades f. Orkney inf.</i>	147	<i>Ornea</i>	306	<i>Orum arx</i>	204
<i>Orcas promontorium</i>	139	<i>Ornetu</i>	372	<i>Oruntbuy</i>	203
<i>Orchomenum</i>	307. 308. 328	<i>Oroates fl.</i>	41	<i>Osca f. Huesca</i>	80
<i>Orchies</i>	99	<i>Orebii, eorum opida & fines</i>	218	<i>Oscela</i>	215
				<i>oscha-</i>	

I N D E X.

Oſcharus fl.	114	Oſterndorff	189	Paones	287. 340
Oſcherſchleben	201	Ottersberga	189	Paſtum ſ. Paſto	240. 241
Oſci	232	Otto Flandria Comes	109	Pagaſca ſ. Pagafca	314
Oſenbrügge ſ. Oſnabrugga	190	Ottonia ſ. Ottenſee	105	Pagaſaus finus	314
191.		Ottonis ſilva ſ. Odenwald	161	Paguan	498
Oſi. eorumq; ſedes	156	Ovar	290	Xantis Pagnini patria	262
Oſmini. eorumq; ſedes	96	Ober-Polen	369	Pais des Cauls	98
Oſma	85	Oves in Anglia	139	Palapolis	235
Oſmanes ſ. Ottomannus, Turcici		Ovidii patria, 232. lacus	343	Palaochyblus	446. 447
Imperii conditor	459	Oviedum ſ. Ovietum op.	86	Palaeſtina, ejus fines, diviſio &	
Oſmiana	364	Ovilia op.	158	incola	437. 444
Oſmo	233	Oxartes fl.	386	Palaeſtina propriè dicta fines	439
Oſnabruggienſis Episcopatus	189	Oxford	140	Palaeſtinum mare	37
191.		Oxiana Alexandrina	384	Palatyrus ſ. Tyrus antiqua	447
Oſſa op.	316	Oxiſtaga	384	Palatinatus Rheni 174. Inferior	
Oſſa mons	321. 322	Oxutana	112	ſ. Electoralis, ejusq; limi-	
Oſſuna	83	Oxonienſis Academia conditor		tes, 174. Superior	175
Oſtama	458	145.		Palatinatus Ruſſie	365
Oſtenda 127. ejus obſidio du-		Oxoninum ſ. Oxford 144. 145		Majoris Polonia	360
turna	127	146.		Minoris	ibid.
Oſterburg	184	Oxus Palus, 386. lacus,	384	Maſovia	368
Oſtergoa	137	fluvius	384	Palatio op.	431
Oſterholmum	204	Ozolis	306. 307	Palatium Herodis	442
Oſterode ruſſia	373	Ozolœa	306	Salomonis	441
Oſterroda	201	P.		Palentia	86
Oſterwieſ	197. 202	P Abianice op.	361	Palermo	277
Oſtholm	204	P Pachynum prom.	276	Paleſoli	436
Oſtia, 22. 266. ab Anco Mar-		Pacificum mare	30	Palicate	400
tio condita	229	Paſtia inf. i. e. Paros	325	Palinurum prom.	241
Oſtidamni	140	Paſtolus fl. auriferis arenis cla-		Palladia	93
Oſtra	156	rus, ejusq; ortus	429	Pakantia	73. 75. 76
Oſtracina urbs	457	Paſtya, ubi novus murus Xeno-		Pallene	316. 317
Oſtrogium	367	phontis	337	Pallenſis Iſthmus	317
Oſtrogothia ſ. Oſter-Gothland		Paderborna	189. 190	Palma in Majorca inf.	89
ejusq; opida	210	Paderbornenſis Episcopatus	189	Palma fori Julii	253. 254
Oſtroind/ Subſolanus	61	ejus limites & urbes	190	Palma di ſole	283
Oſuviecczyn	156	Padinum op.	372	de la Palma ſ. Palmari inf.	490
Othy	204	Padras ſ. Patras	328	Palmarum urbs ſ. Hierichus	
Otheſunda fretum	204	Padovæ ſ. Patavinum Italia	254	440. 442.	
Othrys	322	Padus fl. 264. ejus origo & flu-		Palmoffa inf.	325
Othrys mons	306. 320	mina, qua recipit, & oſtia		Palmus, meſura pars	26
Otranto	229. 271. 239	244.		Palmyra ſ. Adrianopolis	451
Otricoli	225	Pamani	150	Palmyrene regio	450. 451

I N D E X.

<i>Palo</i>	223	<i>Paphlagonia</i>	424	<i>Parmensis Ducatus</i> , 250	<i>ejus</i>
<i>Paloda</i>	348	<i>Paphlagonēs in Galatia</i>	424	<i>opida & felicitas</i> , 258	<i>Du-</i>
<i>Cabo de Palos</i>	82	<i>Paphos urbs Cypri</i>	461	<i>cis ditiones</i>	251
<i>Palotta</i>	290. 292	<i>Paphnutius Episc.</i>	466	<i>Parmensium mores</i>	258
<i>Palus</i>	28	<i>apia s. Pavia</i>	257	<i>Parnassus mons & op.</i>	307. 308
<i>Palus Mæotica</i>	37	<i>Pappa</i>	290. 291	<i>Parni</i>	410. (321. 322)
<i>Palus Sarmatia</i>	37	<i>Paracelsi tumulus</i>	176	<i>Parnovia</i>	369
<i>Paludes Cimmeria</i>	37	<i>Paradene regio</i>	409	<i>Paropamisus regio</i>	410
<i>Pames</i>	99	<i>Paradisus ad Libanum</i>	449	<i>Paropamisus mons, ex quo In-</i>	
<i>Pamisus fl. qui & Panisus</i>	304. 320	<i>Paradisus Sacerdotum</i>	167	<i>duc oritur</i>	383. 394
<i>Pamphylia, ejus fines, regiones,</i>		<i>Paracopolis</i>	316	<i>Paros ins.</i>	325. 326
<i>montes & urbes</i>	434. 435	<i>Paratacene</i>	412	<i>Parageta</i>	412
<i>Pamphylum mare</i>	37	<i>Paragoya</i>	407	<i>Parisy</i>	410
<i>Pamplona in America</i>	498	<i>Paraguata</i>	502	<i>Paris op.</i>	409
<i>Panama op.</i>	498	<i>Parallela sphaerā constitnere</i>	49	<i>Parisra</i>	<i>ibid.</i>
<i>Panarus fl.</i>	264	<i>Paralleli 3. 14. 46. 65. eorum</i>		<i>Parthenium mare</i>	37
<i>Pandalla</i>	344	<i>triagenera, 14. eosdem in-</i>		<i>Parthenius fl. in Arcadia & in</i>	
<i>Pandofia</i>	242. 243. 319	<i>venire</i>	15. 51	<i>Samo, ejusq; ortus</i>	425
<i>Panas regio</i>	450	<i>Parallelus Horizontis</i>	5	<i>Parthenopol. Neapolis</i>	235
<i>Pangæus mons</i>	340	<i>Parasandia</i>	25	<i>Parthia ejusq; urbes</i>	411. <i>limit-</i>
<i>Pango</i>	487	<i>Parasanga</i>	25. 26	<i>tes</i>	<i>ibid.</i>
<i>Panionce Podociorum arx</i>	366	<i>Paratauticene</i>	260	<i>Parthorum mores</i>	411. <i>eorum in</i>
<i>Pannonia, ejus limites, partes,</i>		<i>Paraxis, ejusq; opida</i>	316. 317	<i>Asia regnum</i>	415
<i>286. divisio & urbes</i>	187	<i>Parda fl.</i>	197	<i>Parthiæne</i>	411
<i>incola</i>	287	<i>Pardo, hortus regius ad Madri-</i>		<i>Partus CCCLXIV, infantium</i>	132
<i>Inferior s. secunda Consularis,</i>		<i>tum</i>	84	<i>Pas</i>	99
<i>ejusq; partes</i>	286	<i>Parentium, s. Parenzo</i>	217. 252	<i>Passagarda</i>	412
<i>Superior s. Consularis prima,</i>		<i>Parepaphitis</i>	409	<i>Passagada</i>	409
<i>ejusq; partes</i>	286	<i>Pares Franciæ</i>	111	<i>Passavant</i>	171
<i>Valeria, Interamnia, Riparen-</i>		<i>Pargeta</i>	410	<i>Passavant</i>	496
<i>sis, 286. à Tiberio perdo-</i>		<i>Paria regio</i>	499	<i>Passavalk</i>	105
<i>mita</i>	287	<i>Pariedrus mons</i>	421	<i>Passivagris</i>	413. 454
<i>Pannonica Alpes</i>	246. 286	<i>Parime lacus</i>	499	<i>Passaria fl.</i>	373
<i>Nonnus Panopolitanus</i>	466	<i>Parieta</i>	410	<i>Capo Passaro</i>	276
<i>Panormus Epiri</i>	298. 299	<i>Parisene</i>	409	<i>Passau</i>	158. 176
<i>Panorm° Sicilia 274. 277. 278. 281</i>		<i>Parissi, 96. 109. eorum regnum,</i>		<i>Passus simplex & Geometricus</i>	26
<i>Panticapaum op.</i>	356	<i>ibid. urbs,</i>	111. 112	<i>Passo</i>	499
<i>Pannuco op.</i>	497	<i>Academia, ejusq; Doctores,</i>		<i>Passos op.</i>	340
<i>Panyasus fl.</i>	319. 320	<i>112. Parlamentum</i>	111	<i>Patagonum gens</i>	501
<i>Panyus fl.</i>	339	<i>Parisensis laniena</i>	112	<i>Patanothan</i>	497
<i>Paola</i>	271	<i>Parissi in Anglia</i>	140	<i>Patany op.</i>	403
<i>Papenheim op. cum Comitatu</i>	173	<i>Parlamenta in Gallia</i>	111	<i>Patara olim Arsinœ</i>	434
<i>Paphia regio</i>	461	<i>Parma</i>	220. 258	<i>Patavium s. Pausan</i>	176
				<i>ad</i>	

I N D E X.

Putavium f. Petovium, Pettav	Pelagus Hippadis	29	Perleberg	184
ad Dravum	Pelagi	312	Permaelick op.	377
Patavium f. Padua, Academia,	Pelagia, ejus limites & opida	312	Permens f. Permia	375. 377
254. Titi Liviti patria,	Pelagicum	312	Permossus	322
216. doctum	Peligni, eorum opida & fines	232	Pernambuco op.	502
Paterno	Pelius mons	116. 321. 322	Peronne	100
Pathmiticum ostium Nili	Pella in Coele Syria	456. 451	Peronticum	338
Patissus, qui & Tibiscus	Pella in Macedonia	315. 316	Persantast.	186
Patmus ins.	Pelopida patria	309	Persa Indiam ingressi	395
Patra	Peloponnesus, ejus fines, partes &		Persarum f. Persia regnum, ejus	
Patriarcha Aquilejensis	opida, 300. & seq. flumina		fines, magnitudo, regiones	
Moscovitarum	319. montes	320	& opida,	416. 417
Patriarcha Ecclesia Gracanica	Pelops Rex	300	Persus Rex, 234. ejus fuga	314
Patricia	Pelorum prom.	276	Persica mensa	412
Patrimonium D. Petri, 250. 264	Pelusium op. Aegypti	446. 479	Persicum mare	29
ejus felicitas	Pelusiaceum ostium Nili	469	Persicus sinus, 31. ejus fretum	39
Patris Indigetis templum	Pemba	487	Persopolis	412
Pavia	Penbrochia	144	Persis, ejus populi, regiones, urbes	
D. Pauli Comitatus	Penderach	425	& limnes	412
Pavoasan	Pencus fl. 302. 312. 314. 319. 320		Perthia	146
Pavosa urbs	Peninsula	42	Pertica	26
Pauperes de Lugduno	Peniscola Benedicti XIII. refu-		Peru f. Peruvia provincia,	498
Pausanias scriptor	gium	82	ejus fines, magnitudo, di-	
Pecquencourt	Pennina Alpes	346	visio & opida	499
Pecunia	Pennina vallis	123	Maritima & Montana	499
Pedemontium, 250. ejus opida	Pentapolitana provincia	470	500.	
& Dominus	Penthesilea	424	Perusia f. Perugia,	221. 264
Pedena urbs	Peneus Thessalia fl.	319. 320	ejus calamitas	222
Pedians f. Pedians fl.	Pera op.	341	Perusini agri felicitas	267
Pedunculus	Peraa, Judaea pars	440	Perusinorum mores	267
Pega fl.	Perga f. Perge, n. Pirgi	435	Perusinus lacus, clade Romano-	
Pegase	Perga Diana	435	rum nobilis	222
Pegian	Pergamus, ubi bibliotheca	428	Peruvia Transmontana	499. 500
Pegnesus fl.	Pericles	311	Peruviana America	498
Pegu op. & regn. ejusque fines	Perietii	111	Peruvianorum religio	501
398. 402	Perigort	95	Pes, 25. Rhinlandicus	26
Pehitz Val.	Perigucuz	403	Pesaro f. Pisaurum	265. 269
Peim op.	Perimula	ibid.	Pescara fl.	231. 245
Peina op.	Perimulicus sinus		Pescaro op. & fl.	273
Peine fl.	Perinthus f. Heraclea	337. 339	Pescha	294
Peipus fl.	Periæci 11. eorum inveniend-		Peschera	329
Peizium	rum ratio	13. 51	Peschiera	259
Pelagones, eorumq. op. 316. 319	Periscii	51	Pesclavium	255

I N D E X.

<i>Pessinus</i>	424.	425	<i>Pscreimbt</i>	175	<i>Philippi in Macedonia</i>	318
<i>Pestremo op.</i>		328	<i>Psirt</i>	102	<i>Philippici campi</i>	313. 318
<i>Pestum</i>		291	<i>Phadonis patria</i>	302	<i>Philippicus nummus</i>	318
<i>Petelia</i>	324.	326	<i>Phastus Creta</i>	332	<i>Philippus Macedonia Rex</i>	315
<i>Petellini colles</i>		240	<i>Phastus Thessalia</i>	312	<i>Philippina insula</i>	407
<i>Peters Dorff.</i>		348	<i>Phaetontis fl.</i>	244	<i>Philippopolis Thracia</i>	338. 341
<i>Petershagen.</i>		191	<i>Phalacrina vicus</i>	226	<i>Philipsburg</i>	170
<i>Petolo vicus ad Mantuan</i>		219	<i>Phalangii, animal in Creta</i>	334	<i>Philisteorum opida</i>	440
<i>Petovium vel Patavium f. Pet-</i>			<i>Phalerus navale</i>	311	<i>Philistion immoderato risu exsp-</i>	
<i>tau, in Stiria</i>	178.	287	<i>Pharia ins.</i>	297	<i>ravit</i>	426
<i>Petra Petraa Arabia op.</i>	456.	457	<i>Pharium mare</i>	37	<i>Philo Judaeus</i>	466
<i>Petra f. Petra Deserti</i>		ibid.	<i>Pharaonum regia</i>	467	<i>Philocteta patria</i>	313
<i>Petra pilosa</i>		253	<i>Pharphar fl.</i>	450	<i>Philonides cursor</i>	302
<i>Petrarcha ades & sepulchrum</i>			<i>Pharsalici campi</i>	313	<i>Philostrati patria</i>	324
	217.		<i>Pharsalum op. f. Pharsalus</i>	313	<i>Phinopolis</i>	338
<i>Petri Apostoli sedes</i>		449		318.	<i>Phistone</i>	347
<i>S. Petri ins.</i>		504	<i>Pharus f. Pharo ins. & turri in-</i>		<i>Phlegra</i>	317
<i>Petri patrimonium</i>		264	<i>gens</i>	86	<i>Phocaea</i>	431
<i>Petri Mansfeldii palatium,</i>	128		<i>Phaselus op.</i>	435	<i>Phocis, ejus limites & opida,</i>	307
<i>Petricorii</i>		95	<i>Phaselus turris</i>	442	<i>308. montes</i>	320. 321
<i>Petricovia</i>		360	<i>Phaselus, navigii genus</i>	435	<i>Phoenice, ejus fines, & opida,</i>	446
<i>Petrodava</i>		348	<i>Phasianum mare</i>	37	<i>& seqq.</i>	
<i>Petrogoricum</i>		95	<i>Phasianus unde dictus</i>	420	<i>Phoenices in Hispania,</i>	77. In
<i>Petronella fanum</i>		219	<i>Phasis fl. ejusq. ortus</i>	420	<i>Sicilia</i>	280
<i>Petrus Arragonia Rex Siciliam</i>			<i>Phasis op.</i>	420	<i>Phoenicium mare</i>	37
<i>invadit</i>		269	<i>Phazeth</i>	420	<i>Phoenicusa ins.</i>	279
<i>Petrus Ferdinandus Quier</i>	41		<i>Phera in Tessalia Alandri sedes</i>		<i>Phoenix mons,</i>	430. avis 458
<i>Pettax</i>		178		313.	<i>Pheloe</i>	320. 321
<i>Petum f. Tabacum</i>		502	<i>Phera op. in Peloponneso</i>	304	<i>Phrygia major, ejus populi, mon-</i>	
<i>Petzora</i>		377	<i>Pherecydis Philosophi patria</i>	326	<i>tes, fluvii, urbes</i>	426
<i>Pence ins.</i>		157	<i>Pherezai</i>	438	<i>minor f. Troas, ejusq. urbes &</i>	
<i>Pencetia</i>		238	<i>Philans.</i>	471	<i>fluvii</i>	427
<i>Pencesta</i>		342	<i>Philadelphia</i>	450. 451	<i>Phryges clari, Aesopus, Epictetus</i>	
<i>Pencini</i>	152.	157	<i>Philippus Austriacus</i>	85	<i>& Simplicius</i>	427
<i>Pencini Germani, 151. eorum</i>			<i>Philadelphia Animana & Astar-</i>		<i>Phryges in Galatia</i>	424
<i>sedes</i>		157	<i>te in Coele Syria</i>	450. 451	<i>Phrygium mores</i>	427
<i>Peybas lacus</i>		369	<i>Pt. Philadelphi bibliotheca</i>	466	<i>Phrygium Macedonum op.</i>	426
<i>PfaffenMügel propugnaculum</i>			<i>Philemon</i>	277	<i>Phrygius fl.</i>	426
	169.		<i>Philiba</i>	341	<i>Phthia, 312. Achillis patria</i>	314
<i>PfefferBad</i>		255	<i>Philippesville</i>	501	<i>Phibiotia</i>	312
<i>Psirt</i>		102	<i>Philippi Imperatoris patria</i>	457	<i>Phthiotis regio, ejusq. opida</i>	312
<i>Psorkheim / Capnionis patria</i>			<i>Philippi Thessalici</i>	313		314.
	175.		<i>Philippi Thracia</i>	338	<i>Phuona</i>	316

I N D E X.

<i>Phylace</i>	316. 317	<i>Piperina therma</i>	255	<i>Pleiffa fl.</i>	197
<i>Physca</i>	220. 316	<i>Piperno</i>	230. 232	<i>Plemossi</i>	99
<i>Piacenza, 220. Academia</i>	259	<i>Pipinus Francia Rex</i>	249	<i>Pleissenburg</i>	97
<i>Piafia fl.</i>	496	<i>Pirna</i>	197	<i>Pleskovv op. & Ducatus</i>	226
<i>Pibeseth</i>	466	<i>Piraeus</i>	418	376. 378.	
<i>Picardie</i>	III	<i>Pisae Peloponnesi</i>	302. 320	<i>Pleymouth</i>	145
<i>Picentes, eorum op. & fines,</i>	231	<i>Pisa seu Pisa Italia</i>	262. 224	<i>Pliniana villa</i>	226
<i>mores</i>	267	<i>Pisana aqua</i>	224. 263	<i>Plinius Junior</i>	ibid.
<i>Picentini eorumq; fines</i>	238	<i>Pisanorum mores</i>	263	<i>Plocensis Palatinatus</i>	372
<i>Picenum</i>	231	<i>Pisani in Corsica, 285. in Sicilia</i>	284.	<i>Plœna</i>	187
<i>Picighitona</i>	257	<i>Pisani sinus & portus</i>	223	<i>Plombinum, 223. 223. s. Piobi-</i>	
<i>Pico mons & ins.</i>	20	<i>Pisaurum s. Refaro</i>	265. 225. 226	<i>num</i>	262
<i>Picora regio America</i>	498	<i>Pisarus fl.</i>	226	<i>Plobinum prom.</i>	223
<i>Pictaviuum</i>	114. 115	<i>Piscina</i>	28	<i>Plotinopolis</i>	338
<i>Picti</i>	142	<i>Pisciotta</i>	240	<i>Plotzko Massovia op.</i>	361
<i>Pictones</i>	95	<i>Pisek</i>	180	<i>Plutarchi patria</i>	309
<i>Pielsnitz fl.</i>	180	<i>Pisida, antea Solymi</i>	435	<i>Plutonis spelunca</i>	279
<i>Piephigi</i>	347	<i>Pisidia, 435. ejus pars</i>	424	<i>Po fl.</i>	244
<i>Pieria mons & regio</i>	601. 316	<i>Pisium Vetus & Novum</i>	253	<i>Podberber Kreis</i>	180
<i>Pierre Neiton</i>	119	<i>la isma fons</i>	279	<i>Podelassia s. Podlachia Palatina-</i>	
<i>Pierre port</i>	102. 103. 107	<i>Pisen s. Pischon fl.</i>	395	<i>tus</i>	368
<i>Pietas Julia op.</i>	253	<i>Piscen</i>	329	<i>Podium</i>	93
<i>Pilastrina</i>	228. 266	<i>Pistoria</i>	224. 263	<i>Podocum</i>	366
<i>Pilati mons</i>	122	<i>Pitschen</i>	182	<i>Podolia, ejus fines & territoria,</i>	
<i>Pilcia</i>	362	<i>Pityusa insule</i>	89	<i>solig; natura, 366. opida,</i>	
<i>Pillavia portus Prussia</i>	374	<i>Placentia in Hisp.</i>	87	<i>Palatinatus</i>	366
<i>Pilsen</i>	180	<i>Placentia s. Placenza in Italia</i>	220. 259.	<i>Podoloncsia</i>	362
<i>Pilsna</i>	363	<i>Placentinorum mores</i>	379	<i>Pœcile porticus</i>	311
<i>Pilsner Kreis</i>	180	<i>Plaga</i>	9	<i>Pœdiculi</i>	238
<i>Pilus Messeniorum, Nestoris pa-</i>		<i>Planeta</i>	2	<i>Pœl</i>	186
<i>tria</i>	301	<i>Planities, veruvia regio</i>	500	<i>tæmani</i>	93
<i>Pinarolium seu vignerol</i>	257	<i>Plassenburg arx</i>	174. 198	<i>Pœna fl.</i>	185
<i>Pindari patria</i>	310	<i>Rio de la vltata</i>	498	<i>œnis Phœnices</i>	471
<i>Pindus mons</i>	307. 320. 321	<i>Platea</i>	307. 308	<i>Pœnicos ortus & occasus inve-</i>	
<i>Pindus fl.</i>	343	<i>Plato</i>	311	<i>nire</i>	64
<i>Pini fl.</i>	161	<i>Plauen</i>	198	<i>Poggium op.</i>	263
<i>Pinifer mons, quatuor emittens</i>	161	<i>Plauenfcs Barones, qui & Reussii</i>	197.	<i>Poictiers</i>	95
<i>flumina</i>	161	<i>lavis fl.</i>	246	<i>Poictou</i>	111
<i>Pinna s. Penna op. 233. 272. 273</i>	187	<i>Plaviza</i>	328	<i>Pola op.</i>	252. 253
<i>Pinnenberg</i>	364	<i>Plantia patria</i>	226	<i>Polares circuli, 66. eorū officia</i>	9
<i>Pinscensis regio</i>	ibid.			<i>Polaris terra</i>	44
<i>Pin, cum</i>	348			<i>Polaris stella</i>	61
<i>Pinum Dania op.</i>	271			<i>Policaastro</i>	240
<i>Piorum camp</i>				<i>Poligo-</i>	

I N D E X.

<i>Policore</i>	240	<i>Pomerania Anterior & Citerior</i>		<i>Popayana regio</i>	499
<i>Polignano f. Poliana</i>	271	<i>ibid.</i>		<i>Popielius Rex polonia à muribus</i>	
<i>Polimba</i>	405	<i>Pomerellia</i>	374	<i>corrosus</i>	360
<i>Polimbothea</i>	404	<i>Pomesania provincia</i>	373	<i>Popocampeche mons</i>	497
<i>Polinianum</i>	271	<i>Pometia</i>	231	<i>Popolo, f. Populium</i>	273
<i>Pollentia f. Pollenza</i>	29	<i>Pomona inf.</i>	147	<i>Popul</i>	421
<i>Pollina</i>	315	<i>Pompeji Magni tumulus</i>	456	<i>Populonia ejusque navale</i>	223
<i>Polonia regnum. 164. 358. ejus soli natura, 363. Archiepiscopatus, Episcopatus & Academia</i>	314	<i>tropæa, 81. vñtoria 221. 220</i>		<i>Populonium promont.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Polonia propriè dicta nomen & divisio</i>	359	<i>Pompeji op.</i>	236. 237	<i>Porco op.</i>	500
<i>Polonia Minoris fines & satrapia, 361 ejus fodina metallorum, aliorumq; fossilium, 363. opida 361. Majoris fines & satrapia</i>	360	<i>Pompejanum Ciceronis villa</i>	235	<i>Porphyrii Philosophi patria</i>	447
<i>Polonia veteris, 358. hodierna fines, magnitudo & divisio</i>	359	<i>Pompejopolis in Cilicia</i>	436	<i>Porfenna Labyrinthus</i>	222
<i>Polonica gentis conditor Lech 9363</i>		<i>Pompejopolis in Hispania</i>	72. 81	<i>Porta, cænobium & schola</i>	197
<i>Polonorum mores</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pompolona f. Pompelon</i>	72. 81	<i>Porta speciosa</i>	441
<i>Polonorum Rex I. Boleslaus</i>	363	<i>Pomptina paludes exsiccata</i>	231	<i>Port lion f. Portus leonis</i>	328
<i>Polotzko</i>	357. 361	<i>Pomptinus ager, in quo XXXIII urbes</i>	230	<i>Porta Caucasæ</i>	419
<i>Poltumbria f. Poltiobria</i>	336	<i>Poneropolis</i>	338	<i>Porto Baratto</i>	224
<i>Polus mundi, 61. Arcticus & Antarcticus, 3. Aquilonaris, Australis, Borealis, Meridionalis, Notius, Septentrionalis</i>	3	<i>Pons Casalpinus</i>	236. 237	<i>Porto fino</i>	261
<i>Poli 3. Horizontis, 3. 5. Zodiaci</i>	3	<i>Pons curvus</i>	232	<i>Porto el Grajo península</i>	81
<i>Poli elevationem invenire</i>	58	<i>Pons Gardius</i>	116	<i>Porto de la plata</i>	503
<i>Poli elevationem aquare latitudini locorum</i>	67	<i>Pons sanguinarius</i>	226	<i>Porta port.</i>	85
<i>Polum mundi ostendere</i>	61	<i>Pons Stura, ad quem Ludovicus Sfortia vñtus in hostiū venit potestatem</i>	258	<i>Porto del refugio</i>	494
<i>Polum rite elevare</i>	53	<i>Pons Trajani</i>	344	<i>Portovejo</i>	500
<i>Polyani stratagematum auctoris patria</i>	429	<i>Pont à Selane</i>	99	<i>Porto reale Paradiso</i>	494
<i>Polybii patria</i>	301	<i>Pont de Remy</i>	99	<i>portus, 87. Rex primus & postremus</i>	78. 79
<i>Polycarpus</i>	432	<i>Pontamussum Acad.</i>	169	<i>Portugallia regnum 78. 85. ejus</i>	
<i>Polydama patria</i>	313	<i>Ponteconfino</i>	226	<i>portugallenses Americam ingrediuntur</i>	502
<i>Pomerania Ducatus, ejus limites & partes</i>	185	<i>Pontia inf.</i>	240	<i>Portus Ericis 224. Hercules</i>	262
		<i>Pontico</i>	351	<i>Hispania, 79. Icius 98. Liburnus</i>	223
		<i>Pontificis Rom. ditiones in Italia</i>	250.	<i>Portus Longonis f. Porto Longone</i>	263
		<i>Johan. Pontius</i>	495	<i>Portus magnus</i>	86
		<i>Ponto Gorvo.</i>	230. 232	<i>Portus omnium Sanctorum</i>	502
		<i>Pontremulum</i>	261	<i>Portus Trajani, 224. (Reliqui portus videantur in eorum nominibus propriis)</i>	
		<i>Ponius & Bithynia, earum fines, fluvii, regiones, populi, urbes</i>	425	<i>Posata</i>	284
		<i>Portus Euxinus 36. ejus mare</i>		<i>Posaga</i>	292
		<i>Ponti ambitus</i>	36	<i>Posenania f. Posen</i>	360
		<i>Ad pontum opida Thracia</i>	338	<i>Posenaniensis Palatinat 9 opida</i>	360
		<i>Ponticum mare</i>	36	<i>Posidonia</i>	240. 306
				<i>Posidonium promont.</i>	249
				<i>Positia.</i>	

I N D E X.

<i>Positionis situs</i>	66	<i>Probus Imperator Almu</i>	6	<i>Pfala fl.</i>	351
<i>Posonium s. Pressburg</i>	283	<i>Aureum montes vinceis</i>		<i>Pfylli</i>	471
289.		<i>consecrit</i>	287	<i>Ptolemaus Cypri Rex postremus</i>	
<i>Posnania</i>	360	<i>Proclus Philosophus</i>	434	461.	
<i>Posiume della Posta</i>	232	<i>Prometheus ubi vincit</i>	420	<i>Claudius Ptolemaus</i>	466
<i>Potano</i>	455	<i>Promontorium quid?</i>	42	<i>Ptolemais, antea Barce; hodie</i>	
<i>Potentia s. Potenza</i>	240. 241	<i>Promontorium Sacrum</i>	86	<i>Tolometta</i>	470. 479
<i>Potidea</i>	317	<i>Promontorium Nassovicum</i>	504	<i>Pudnopolis</i>	458
<i>Potivolo</i>	377	<i>Promontorium Terra Australis</i>		<i>Terra deli Pulci</i>	276
<i>Potosi</i>	500	504.		<i>Pulesanga fl.</i>	389
<i>Potstain</i>	184	<i>Prophthasia</i>	409	<i>Pulsnitz fl.</i>	179
<i>Pozzuolo s. Puteoli</i>	270	<i>Propontis</i>	36	<i>Pultovia</i>	368
<i>Prachatitz</i>	180	<i>Propylea</i>	311	<i>Puna inf.</i>	500
<i>Prachenscher Kreis</i>	180	<i>Proserliminita</i>	424	<i>Punco radix</i>	399
<i>Pracopensis Tattaria</i>	352	<i>Proserpina pratum</i>	279	<i>Ad Punta de Galle propugnacu-</i>	
<i>Pramisla</i>	365	<i>Prosoia</i>	362	<i>lum</i>	138
<i>Praneste</i>	228. 229. 266	<i>Protagora patria</i>	336	<i>Punta di Brasil</i>	
<i>Praga</i>	180. 181	<i>Provincia, III. ejus divisio,</i>	117	<i>Puschlan s. Pustlap</i>	255
<i>Pragmatica sanctio</i>	120	<i>à Francie Regibus recu-</i>		<i>Putbus</i>	186
<i>Prasias lacus</i>	336	<i>perata</i>	110	<i>Puteoli s. Puzzuolo</i>	236. 237
<i>Pratum op.</i>	263	<i>Provincia Belgica, 125. sub Hi-</i>		270.	
<i>Pregelus fl.</i>	373	<i>spano, 125. Libera &</i>		<i>Puteolanum Cicconis villa</i>	237
<i>Prendavisi</i>	347	<i>Fæderate</i>	126	<i>Puteolannus sinus</i>	237
<i>Prentzlow</i>	184	<i>Provins op. Campanie</i>	96	<i>Puteus</i>	28
<i>Pressburg</i>	288. 290	<i>Provisia</i>	144	<i>le Puy en vellay</i>	93
<i>Presbyter s. Pretiosus Joannes & prete Gianni</i>	389	<i>Prück an der Muhr</i>	178	<i>Puzuolo</i>	236
484		<i>Prusias in Bithynia, Dionis Chry-</i>		<i>Pydaras fl.</i>	340
<i>Pressa</i>	319	<i>soctomi patria</i>	426	<i>Pydna</i>	316
<i>Prestoa</i>	206	<i>Prusias Rex</i>	ibid.	<i>Pygmai, 478. eorum regio &</i>	
<i>Priante</i>	335	<i>Prussia s. Borussia, ejus fines, ma-</i>		<i>cum gruibus certamina</i>	
<i>Priapus Hellepontiacus</i>	36	<i>gnitudo, 370. 371. divisio,</i>		458.	
<i>Pribusium s. Pribus</i>	183	<i>urbes, 370. & seqq. Duca-</i>		<i>Pylus Messeniorum</i>	301. 303
<i>Priegnitz</i>	184	<i>lis, ejus opida & territoria,</i>		328.	
<i>Priegnitzana Marchia</i>	184	<i>373. Regalis, ejus opida &</i>		<i>Pyraeus portus</i>	311
<i>Priene, Biantis patria</i>	431	<i>satrapie</i>	372	<i>Pyramides Aegypti</i>	465. 467
<i>Primum mobile</i>	2	<i>Prussii Germani</i>	151	478.	
<i>Principis inf.</i>	491	<i>Prutus fl.</i>	358	<i>Pyramus fl. ejusque ortus</i>	435
<i>Pribelius fl.</i>	358	<i>Prænop.</i>	351	436.	
<i>Priquerascum</i>	256	<i>Przemysl.</i>	365	<i>Pyrenai montes</i>	71
<i>Privernum</i>	228. 230	<i>Psephinia turris</i>	442	<i>Pyriz</i>	185
<i>Prigwalb</i>	184	<i>Psiloritus mons</i>	333	<i>Pyrmont op. ubi acidula Comi-</i>	
		<i>Psitacorum regio</i>	504	<i>tatus</i>	192

I N D E X.

<i>Pyrogereri</i>	335
<i>Pydra</i>	361
<i>Pythane Arcesila patria</i>	429
<i>Pythæum</i>	312
<i>Pythia</i>	307. 308
<i>Pyth. goras, 243. 626. ejus philosophia</i>	240
<i>Pyxis nautica f. Compassus, 21</i>	
<i>24. 47. 67. ejus usus in ventus</i>	270
<i>Pyxirates</i>	454
<i>Pyxus</i>	241
<i>Pzermyll</i>	365

Q.

<i>Quacelborn</i>	191
<i>Quadi, eorum sedes migratio</i>	156. 162. 163
<i>Quadrans Altitudinis</i>	45
<i>Quantitatem dierum & noctium cognoscere</i>	53
<i>Quarentain</i>	96
<i>Quarra nova</i>	485
<i>Quars op.</i>	412
<i>Queda</i>	403
<i>Quedlinburgum</i>	199
<i>Quedlinburgum novum</i>	201
<i>Quercy</i>	95. 111
<i>Querfort op.</i>	200
<i>Golfo di Querrero</i>	253
<i>Petrus Ferdinandus de Quer</i>	454.
<i>Quiloa urbs & op.</i>	489
<i>Quinq. Ecclesia</i>	290. 291
<i>Quintiliū Varii clades</i>	155
<i>S. Quintinum</i>	83
<i>Quinzai f. Quinsai urbs ingens</i>	391.
<i>Quipia olim Clupea</i>	472
<i>Quirites unde dicti</i>	227
<i>Quiriva</i>	498

<i>Quiscon</i>	432
<i>Quinto</i>	499. 500
<i>Quivira regnum</i>	490. 497
<i>Quunster</i>	149

R.

<i>R. Abath f. Rabba, Ogi Regia</i>	451.
<i>Rabe op.</i>	290
<i>Rabellus</i>	116
<i>Rabus</i>	290
<i>Rackelsburg</i>	178
<i>Racovia</i>	362
<i>Rackonicker Kreis</i>	180
<i>Radagisus Gothorum Princeps casus</i>	249
<i>Radnorra</i>	143
<i>Radnovia</i>	140
<i>Radomia</i>	362
<i>Rages</i>	453
<i>Ragiana</i>	414
<i>Ragneta</i>	373
<i>Ragusa hodierna</i>	296. 297
<i>Ragusii Vechii</i>	295. 296
<i>Ragusinorum mores</i>	297
<i>Rakonick, ejusq. circulus</i>	296
<i>Gualter Raleigh eques</i>	494
	490.
<i>Ramana</i>	401
<i>Ramirus</i>	78
<i>Ram'oa</i>	203
<i>Randersen</i>	203
<i>Rapalo</i>	261
<i>Raphaëlis Volaterrani patria</i>	263.
<i>Raphana</i>	450. 451
<i>Raphia op.</i>	439
<i>Rappin</i>	152
<i>Rapsu</i>	413
<i>Rapola</i>	271
<i>Rasbuti</i>	394. 398

<i>Raschi populi f. Raken</i>	292
<i>Rascia, ejusq. felicitas</i>	345
<i>Raschitt f. Rosetta</i>	478
<i>Rasen f. Rages, ubi Tobias debitor</i>	453.
	83
<i>Rasis patria</i>	347
<i>Ratacensii</i>	184
<i>Ratenavv</i>	201
<i>Ratibodasl.</i>	182
<i>Ratibor, 181. ducatus,</i>	4.5
<i>Rationalis Horizon</i>	Anteocon
<i>Ratio inveniendorum</i>	rum, Periecorum &
	antipodum 13. Paralle-
	lorum & Climatum 15
<i>Ratisbona</i>	176
<i>Rattenby</i>	106
<i>Ratzenburg, 187. Episcopatus</i>	186.
	361
<i>Rava arx</i>	404
<i>Rave fl.</i>	123
<i>Raven</i>	267
<i>Ravennatium mores</i>	265
<i>Ravenna</i>	276
<i>Ravenna antiqua</i>	276
<i>Ravenna cum portu & classe</i>	249
<i>225. expugnata</i>	192
<i>Ravensburg arx</i>	192
<i>Ravensburg Comitatus</i>	361.
<i>Ravensis palatinatus ejusque op.</i>	101. 102
	101. 102
<i>Rauraci</i>	101. 102
<i>Razivillerum Ducum arces,</i>	palatium & Gymnasium
	364.
<i>Porto reale Paradiso</i>	404
<i>Reate</i>	227. 267
<i>Reatina Paludes</i>	227
<i>Reblathas. Rebla</i>	449
<i>Recem & Receme</i>	457
<i>Rectam Spharam construere</i>	49.

I N D E X.

<i>Rectum & obliquam solis ascen-</i>	<i>Reffana</i>	343	<i>Rhinlandicus pes</i>	26
<i>sionem invenire 53. Recti</i>	<i>Reffet</i>	98	<i>Rhinoceros animal</i>	401
<i>circuli</i>	<i>Rethymum f. Retimo</i>	333. 334	<i>Rhinocorura</i>	439
<i>Rectus Horizon</i>	<i>Retfchin f. Ratschin</i>	181	<i>Rifine</i>	295
<i>Redon & Redones</i>	<i>Rettaria Mæforum</i>	343	<i>Rhifo fl.</i>	295
<i>Rees</i>	<i>Revalia</i>	211. 369. 370	<i>Rhum promontorium</i>	302
<i>Porto del Refugio</i>	<i>Reuchlinipatria</i>	175	<i>Rhizinium</i>	295
<i>Rega fl. Pomcrania</i>	<i>Reusii Barones Plauenfes</i>	198	<i>Rhodanus fl.</i>	105. 106
<i>Regen fl.</i>	<i>Rezan, f. Refan Ducatus</i>	375	<i>Rhodes</i>	93
<i>Regenspurg</i>		376.	<i>Rhodium mare</i>	37
<i>Regenwolda</i>	<i>Rheinfelsen Arx</i>	193	<i>Rhodope mons</i>	338. 340
<i>Reggio</i>	<i>Rha fl.</i>	381. 383	<i>Rhodum op.</i>	256
<i>Regia Luttera</i>	<i>Rhabbarbarum</i>	388	<i>Rhodus inf. ejus magnitudo &</i>	
<i>Reginum f. Regina castra nunc</i>	<i>Rhabon f. Marifus fl.</i>	348	<i>urbes</i>	452
<i>Regenspurg</i>	<i>Rhages</i>	414	<i>Rhogomanes fl.</i>	412
<i>Reginus fl.</i>	<i>Rhamna</i>	408	<i>Rhombus</i>	46. 66
<i>Regiones f. Cardines mundi 20. 21</i>	<i>Rhamnus pagus</i>	311	<i>Rhombus fl.</i>	46
<i>Regionis amplitudinem invenire</i>	<i>Rhamnusia Nemesis</i>	311	<i>Rudia Enni patria</i>	239. 240
<i>66.</i>	<i>Rhati, 123. eorumque fines &</i>		<i>Rhuffina</i>	471. 472
<i>Regium</i>	<i>op.</i>	216	<i>Rhudiana</i>	409
<i>Regium Bojorum</i>	<i>Rhaticus mons</i>	161	<i>Rhyndacus fl.</i>	428
<i>Regium Epidauri</i>	<i>Rhatorum fedes</i>	158	<i>Ribadeo</i>	87
<i>Regius mons Prussia Academia</i>	<i>Rhatorum partes, urbes</i>	252	<i>Joh. Ribaldus</i>	495
<i>373.</i>		255.	<i>Ribiera grande</i>	490
<i>Attilius Regulus</i>	<i>Rhatus dux</i>	216	<i>Ribnitz fl.</i>	186
<i>Reichenstein</i>	<i>Rhatica Alpes</i>	246	<i>Ributo</i>	481
<i>Reichshaden</i>	<i>Rheinberg</i>	168	<i>Richmont regia</i>	144
<i>Reims f. Remi</i>	<i>Rheinfeldcn</i>	122	<i>Ridberg op. & Comitatus</i>	192
<i>113. 114.</i>	<i>Rhena op.</i>	135	<i>Rhsen fl.</i>	184
<i>Reimberga</i>	<i>Rhenanus calamus</i>	244	<i>Rieti</i>	227
<i>Reineccensis Comitatus</i>	<i>Rhenanus Circulus superior</i>	165	<i>Rieti</i>	267
<i>Reinstein arx</i>	<i>Inferior f. Electoralis</i>		<i>Riga</i>	369. 370
<i>Reitdiep</i>	<i>166.</i>		<i>Der Rigifch, Bodem fl.</i>	357
<i>Reitlinga</i>	<i>Rhena inf.</i>	325	<i>Rimini</i>	265
<i>Reikenitz fl.</i>	<i>Rhenus fl. 159. ejus alveus, 159</i>		<i>Rimino</i>	225
<i>Relanzon fl.</i>	<i>fontes, 159. cornua, 105</i>		<i>Rincopia</i>	204
<i>S. Rempertus Epifcopus</i>	<i>ostium obftructum 105</i>		<i>Ringcn</i>	369
<i>Reus</i>	<i>Rhenus medius 155. 156</i>		<i>Kingoja tractus</i>	193
<i>Reineberg</i>	<i>Rhenus fl. Bononicnfis f. Rheno</i>		<i>Ringftadium f. Ringftede</i>	
<i>Rensburgum</i>	<i>244.</i>		<i>205.</i>	
<i>Reppen</i>	<i>Rhethonenfe Parlamentum</i>	111	<i>Rintela Academia</i>	192
<i>Refovia</i>	<i>Rhevefo</i>	93	<i>Riogrande fl.</i>	479

INDEX.

Rio de S. Ivan	477	Rogierius Sicilia Rex primus	Rosanenſis ſinus	271
Rio de la plata	498	280.	Rosanum	271
Rio de ſenega	477	Rogozna	Rofena	259
Ripaſi. & op.	203	Roma	Rosheim	171
Riparenſis Pannonia	286	Roma Gallica	Roffia	146
Ripemont op.	100	Roma Nova, 337. 340. ſancta	Roſtochium, 249. Academia	
Ripen	188	275.	249.	
Ripenſis Dacia	347	Romania prov. Peloponneſis. Mo-	Roſtovv	375. 377
Ripenſis Episcopatus	203	rea	Rotenburg ad Fuldam	193
Riphaei. Riphaces montes	357	306. 328	Rotenburgum ad Nicarum	173
383.		Romania minor	Rotenburgum Verdenſe	189
Ripmenſe territorium	368	Romania ſ. Romaniola	Rotenburg ad Tubarim	173
Riſano fl.	217	Romani in Corſica 285. in Hi-	Roterodamum	131. 132
Riſenburg	313	ſpania 77. ſubegerunt.	Rotenrveila	123
RiſenGebirg	160. 180	Graciam, 439. incola-	Rothericus Connathia Rex	149
Riſſſum	337	rum mores	Rotomagus	112. 113
Rügenbüttel Arx	189	Romania	Rotſchildia	205
Rivarium lacus	121	Romaniola n. Romagna, ejo ſines	Rottenbuſ	205
Rivus	28	& op. 264. incolarum	Rottwyla	172
Rixinum ſ. Riſene	295	mores	Rotunditas Terra	42
Rizonicus ſinus	295	Romanorum mores, 267. poten-	Rouan	112
Capo Rizzuto	243	tia 249. provincia Sici-	Rovinum ſ. Rovigno Iſtria	
Roan	98	lia	339.	
Roan n. Rotomagus	98	Romandiola felicitas	Roxalani	346. 365
Robertus de Hues	47	Romanus ager 250. ejusque op.	Roxalania	365
Robertus Apulia & Calabria		266. natura, 266. incola-	Roxana	367
Dux primus	268	rum mores	Rubſovia	367
Robertus Neapolitanus Rex		Romanus pes	Rubenitz	186
269.		Romanum Imperium	Rubenzahl ſpectram	180
Rocheſort	100	Romanum milliare	Rubi	238. 239
Rochelle ſ. Rupilla	114. 115	Romulium op.	Rubico	226
Roehliz	197	Ranco	Rubo fl.	357
Rocida vallis	71	Roni	Rubicatus ſ. Lobogratus fl.	80
Rodericus Gothorum Rex ul-		Roobuy	473.	
mus	83	Roovort	Rubrum mare	29. 31
Rodes ſ. Ruteni, 92. ſ. Rutona	92	Ropluta	Rudelfſtad	196
Rodua op. ubi aurifodina	350	Rora fl.	Rudia	239. 240
Rœm. inf.	187	Rosenberg	Rudköping	206
Rœmsdahl	208	Reſetta ſ. Raſchi	Rudolphi Agricola patria	137
Rogierius Neapolis & Sicilia pri-		Reſetti	Rudolphus Burgundia Comes	
mus	268	Rofeno	110.	99
		Reſetum	Ruc	
		Rofofia		

I N D E X.

<i>Rufacum</i>	170. 171	<i>Russia Polonia subacta, ejus li-</i>	<i>Sabellii</i>	235
<i>Rufi</i>	271	<i>mites, palatinatus & ter-</i>	<i>Sabini, eorumq. limites & op.</i>	
<i>Rugen inf. Principatus</i>	185	<i>ritoria à Palonis subacta</i>	227. <i>Opicorum proge-</i>	
186.		265.	<i>nies, multarum in Italia</i>	
<i>Rügenvalda</i>	185	<i>Russif. Rutheni à Roxolanis orti</i>	<i>gentium parentes,</i>	249
<i>Rugia inf.</i>	152	365.	<i>eorum mores</i>	267
<i>Rugii</i>	152	<i>Russici Monachi S. Basilii</i>	<i>Sabini agri felicitas</i>	267
<i>Rugiorum migrationes</i>	162	367.	<i>Sabiocello</i>	295
<i>Ruhmafl.</i>	201	<i>Russerum Duces, 365. Johan-</i>	<i>Sabionetta</i>	258
<i>Ruhrafl.</i>	150	<i>nes</i>	<i>Sabis fl.</i>	99
<i>Rumelia, ejus magnitudo</i>		<i>Russerum edificia</i>	<i>Sablestan</i>	410. 416
341.		<i>Ruszuova Ducatus</i>	<i>Sabrina fl.</i>	141
<i>Runda lauega</i>	83	<i>Rutana f. Rhodes Ruteni</i>	<i>Sachsenlauenburg</i>	187
<i>Rupella f. Rochelle 114. 115. mœ-</i>		93.	<i>Sacania</i>	304
<i>nibus nudata</i>	115	<i>Rutiel</i>	<i>Sacafene</i>	421
<i>Rupinensis Comitatus</i>	184	<i>Ruth femina patria</i>	<i>Saca i. e. Scythæ, eorum fines</i>	
<i>Rupinum Novum & Vetus</i>		<i>Rutlandia</i>	381. 383.	
184.		<i>Rutuba promontorium</i>	<i>Saccania</i>	328
<i>Rura fl.</i>	168	<i>Rutuli, 229. eorum fines</i>	<i>Sacra solis in Arabia</i>	458
<i>Ruremunda</i>	135	230.	<i>Sacrum promontorium Hispania,</i>	
<i>Rus mons</i>	103	<i>Ruvo</i>	86. <i>Corfica</i>	284
<i>Rusa fl.</i>	122	<i>Ryffel</i>	<i>Sadonck f. Sadonick</i>	405
<i>Rusazus</i>	475	99. 126	<i>Sapinum</i>	235
<i>Ruscianum f. Rossiano</i>	242	<i>Jani Rungersii patria</i>	<i>Sasa fl.</i>	201
243.			<i>Sagan, 181. Ducatus</i>	181. 113
<i>Ruscicada</i>	473	<i>S.</i>	<i>Sagatai Tattari</i>	386
<i>Ruscino</i>	93	<i>Saba urbs</i>	<i>Sagartii</i>	414
<i>Rusconia</i>	475	<i>Saba regnum</i>	<i>Sagestan</i>	416
<i>Ruscurium olim Rusuccora</i>		<i>Sabei</i>	<i>Sagone l. Saone</i>	118
475.		<i>Sabara</i>	<i>Sagrianica</i>	414
<i>Ruselle</i>	221. 223	<i>Sabaria fl.</i>	<i>Sagrus fl.</i>	243
<i>Russelhain</i>	193	<i>Sabatha</i>	<i>Saguntus f. Saguntum</i>	75
<i>Russia Alba f. Major, 365</i>		<i>Sabatinus lacus</i>	76. 81.	
<i>ejus fines, magnitudo,</i>		<i>Sabaudi ditiones in Italia</i>	<i>Sahid</i>	467
<i>Ducatus, principatus</i>		92. 110. 119	<i>Saintes f. Saintes</i>	95. 114
<i>& provincie urbes</i>	374	<i>Sabaudia</i>	115.	
375. & seq.		<i>Sabaudia Dux Helvetiis federa-</i>	<i>Saintonge</i>	95. 111
<i>Russia Nigra & Minor, ejus</i>		<i>tus</i>	<i>Sais n. Sahid</i>	465. 467
<i>limites, magnitudo, Pa-</i>		<i>Sabaudia Dux Pedemontii do-</i>	<i>Sal diverforum colorum</i>	80
<i>latinitus, Duces, 364</i>		<i>minus, ejus op.</i>	<i>de Sal, inf.</i>	490
<i>365. ejus op. territoria,</i>		<i>Sabbathum fl.</i>	<i>Sala fl. 159. 160. 173. 195. 196</i>	
<i>castella</i>	366	<i>Sabe</i>	<i>Sala & op. castrum</i>	481

I N D E X.

Salamanca 87
Salamina regio Cypria 461
Salamis in Cypria etiam Constantia dicta 461
Salamis inf. 324. 325. ubi Telamonis sedes 325
Salaminus sinus 300
Salomonis palatia 441
Salandt 136
Salapia 238. 239
Salassieorumq; fines 215
Salatara 410
Salda n. Bugia 475
Saldensis 347
Salefeldia 195
Salem f. Solyma 440
Salentini 238. 286
Salentinum promontorium 244
 271.
Salernum f. Salerno 238. 270
Salefo 436
Salfeld 373
Salys Gallia 92. 93. 118
Salina portus 328
Saling fl. 233
Salis inf. 490
Salisburgiensis Archiepiscopatus 176.
Salisburgum seu Salzburg 176.
Sallingia inf. 203
Sallustii patria 228
Salmydessus 338
Salomonis inf. 504
Salona, Martia Julia 295
Salona vicus 328
Salonichi, 330. f. Thessalonica, 316. ubi exsulavit Cicerone, Paulus docuit, Theodosius promiscuè saviit, Eustathii & Gazæ, aliorumque clarorum viro-

rum patria 318
Saloninus, qui natus statim risit 295.
Salopia 145
Salpe 238
Salva fl. 279
Salles 93
Salvula fontes 93
Salvus fl. 240
Saltuba 80
Saltza 176
Saltzburg 158. 176
Saltzburg Transilvania 349
Civitas f. Salvatoris 487
Salvianus presbyter 117
Salutium f. Saluzzo 256
Salys 92. victi 118
Salza fl. 176
Samahania 387
Samandracchi 324
S. Amand 99
Samaras fl. la Somme 98. 99
Samarocanda 386
Samaria op. 443
Samaria Provincia, ejus op. & situs 443
Samarobriga 99
Sambas 405
Sambatæ 413
Sambia Provincia Prussia 373
Samboria 366
Sambra fl. 128
Samius Mandrocles 36
Sammachi f. Schammachia 414
 418. 419.
Samnites, eorum op. & fines 372
 232. 277.
Samnium 233
Samochonitis lacus 443
Samojitia 386
Samogitia Ducatus, ejusq; situs 370.

Samaiedi 386
Samonium promont. 332
Samora f. Camora 86
Samos f. Same f. Cephalenia 323.
Samofata Luciani Athei & Pauli Samofateni patria 450.
Paulus Samofatenus 449. 450
Samothrace inf. 323
Samsoe inf. 203
Samus inf. 325. 326. Chærilii patria 326
Samydace urbs 409
Samydaces fl. 409
Sana fl. 103
Sancii 390
S. Eufemia 242
Sancta Sanctorum 441
Sanctio Pragmatica 120
Portus omnium Sanctorum 502.
Sandaliotis 283
Sandan vir 436
Sandaracurgius mons 425
Sandecia 362
Sandus f. Indus fl. 394
Sandvich portus 145
Sanega 487
Sanga 404
Sangarius fl. f. Sangari f. Saccari, ejusque ortus 425. 427
Sangia vicus 425
Saniaci f. Sangiac f. Sazas, provinciarum prefides in Turcia 331
Santandrum 86
Santen 192
Santones 114. 115
Santzburg 208
Saocarus fl. 453
Saone l. Sagone 118

I N D E X.

<i>Sapis</i>	226	<i>populi</i>	381	<i>Savilianum</i>	256
<i>Sapœi</i>	335	<i>Sarmatia Europæa</i> , ejus limites, 356. magnitudo, partes, populi, 356. incola, flumina, 357. montes	357	<i>Savona</i>	260
<i>Saphar</i> , unde <i>Sappharini equi</i>	458.	<i>Sarmatia palus</i>	37	<i>Sauromatica Amazones earum sedes</i>	382 ibid.
<i>Sarabacus sinus</i>	403	<i>Sarmaticum mare</i>	28	<i>Sauremata f. Sarmata</i>	356
<i>Sarabat fl.</i>	429	<i>Sarmonetta</i>	230	<i>Sauona</i>	214
<i>Saraca op.</i>	245	<i>Sarogrodum</i>	366	<i>Saustria</i>	423
<i>Saraca regio</i>	418	<i>Saron mons</i>	447	<i>Savus f. Saus fl.</i>	292. 344
<i>Saraceni unde dicti</i> , 613. invadunt <i>Cretam</i> , 333. <i>Hispaniam</i> , 77. <i>Coriscam</i> , 284. <i>regnum Neapolitanum</i> , 268. <i>Siciliam</i>	280. 284	<i>Saronicum mare</i>	301	<i>Saxones</i>	152. 154. 157
<i>Saragusa f. Syracusa</i>	276. 277	<i>Saronicus sinus</i>	300	<i>Saxones Daciæ incola</i>	348
<i>Saravus fl.</i>	107	<i>Sarpedonia</i>	343	<i>Saxones in Anglia</i>	142
<i>Sarbedonius</i>	343	<i>Sarpedon prom.</i>	436	<i>Saxonia Ducatus</i> , ejus divisio, limites, opida, flumina	198.
<i>Sarbrücken Comitatus</i>	164	<i>Sarphat, f. Sarepta</i>	448	<i>Inferioris fines</i>	198
<i>Sarca</i>	215	<i>Sarraca</i>	215	<i>Superioris fines</i>	198
<i>Sarch</i>	414	<i>Sarra</i> , 476. <i>desertum</i> , 476. ejusquæ magnitudo	483	<i>Saxulum seu Sassiuvolo</i>	260
<i>Sarc</i>	416	<i>Sarrha fl.</i>	169	<i>Saxonicus circulus Inferior</i>	166
<i>Sarcum f. Troas</i>	426. 427	<i>Sarrope</i>	495	<i>Saxonicus circulus Superior</i>	166.
<i>Sardes</i> , 429. <i>Cræsiæ regia</i> , <i>Polyenistrategematum autoris patria</i>	ibid.	<i>Sarsa Parilla</i>	500	<i>Saz</i>	180. 177
<i>Sardi venales</i>	284	<i>Sarsina</i> , 225. <i>Plauti patria</i>	226.	<i>Sager Kreis</i>	180
<i>Sardinia sub Hispano</i> ,	251	<i>Sarumetes pop.</i>	215	<i>Scafati</i>	236
ejus natura, magnitudo, felicitas	283.	<i>Sarus fl.</i>	436	<i>Scaga promontorium</i>	203
urbes, cultores	283	<i>Sassaris</i>	284	<i>Scala Longitudinis</i>	66
<i>Sardonias herba</i>	283	<i>Sassio ping</i>	206	<i>Latitudinis</i>	66
<i>Sardonicus risus</i>	283	<i>Sassones</i>	382	<i>Scala miliarium</i>	61
<i>Sardoum mare</i>	33. 34	<i>Satagan</i>	401	<i>Scala Tyriorum mons</i>	447
<i>Sardus Herculis filius</i>	283	<i>Satala</i>	422	<i>Scaldia</i>	130
<i>Sarepta f. Tarvat</i>	446. 447	<i>Satalia</i>	435	<i>Scaldis</i>	99. 105. 106
<i>Sargetia fl. ubi Decebalis thesaurus</i>	348	<i>Satanovia</i>	442	<i>Scalholt</i>	209
<i>Sarevitz</i>	290	<i>Satetz, vulgo Satz</i>	177	<i>Scaligerianum Calendarium</i>	45.
<i>Sarmata Daciæ incola</i>	348	<i>Satura palus</i>	231	<i>Scaligerorum monumenta</i>	255
<i>Sarmata f. Sauromata</i>	356	<i>Saturia</i>	495	<i>Scamandrus fl.</i> 427. ejusq. orbitus	ibid.
<i>Sarmata Vagi</i>	358	<i>Saturnia</i>	212. 224. 225. 227	<i>Scampis</i>	317. 319
<i>Sarmatia Asiatica</i> , ejus fines,		<i>Satza, & Satzer Kreis</i>	177	<i>Scandelia</i>	295
		<i>Satyrum cepit Sylla</i>	315	<i>Scandava</i>	348
		<i>Savadii</i>	410	<i>Scanderbergus</i> , ejusq. arces	330
		<i>Savanarola patria</i>	261	<i>Scandaria f. Alexandria Egypti</i>	456.
		<i>Savatopoli</i>	420		
		<i>Sover fl.</i>	141		

I N D E X.

<i>Scandia</i> f. <i>Scandinavia</i>	153	<i>Schires</i>	144	<i>Scsburgium</i> seu <i>Echiefsburg</i>	
<i>Scandii</i> f. <i>Scanii</i>	153	<i>Schire Comitatus</i>	144		469.
<i>Scanen</i> , 153. <i>ejus limites</i> & <i>opida</i>	205	<i>Schirvvan</i>	414. 416. 418	<i>Sciarmenicoga</i>	137
<i>Scaptesila</i>	340	<i>Schiefsburg</i>	349	<i>Sciglio</i>	242
<i>Scara</i>	210	<i>Schlangendorf</i>	206	<i>Scio</i> f. <i>Chius inf.</i>	323
<i>Scarabantia</i> f. <i>Scarbing</i>	287	<i>Schlanstet</i>	201	<i>Scipionis castris</i> 82. <i>tumulus</i> &	
<i>Scarda</i> inf.	287	<i>Schlüssa</i>	138	<i>villa</i>	236
<i>Scardona</i>	294. 296	<i>Schmiedeberg</i>	199	<i>Scipio Asiaticus</i>	431
<i>Scarpa</i> fl.	99	<i>Schneegebirge</i>	182	<i>Sciro</i> f. <i>Scyrus</i> inf.	323
<i>Scarpanto</i>	325	<i>Schneeberg / Pannonia mons</i>		<i>Skag prom.</i>	203
<i>Scatebra</i> , fl.	231	286.		<i>Skars Fiel</i>	208
<i>Scenita</i>	457	<i>Schneeberg in Misn.</i> 196. 197		<i>Slaga</i>	185
<i>Sceri</i>	157	<i>Schœnus Egyptiorum</i>	25. 26	<i>Slagels</i>	205
<i>Scetlandia</i>	209	<i>Schœnus navale</i>	301	<i>Sclavi</i> f. <i>Sclavonii</i>	292
<i>Scevi</i>		<i>Schonen</i> , <i>ejus limites</i> & <i>opida</i>		<i>Sclavonia Prussia</i>	373
<i>Schaffhausen</i>	121. 122. 123	204.		<i>Sclavonia</i> , <i>ejus limites</i> & <i>ma-</i>	
<i>Scham</i> f. <i>Siam</i> , i. e. <i>Damascus</i>		<i>Schönfloster</i>	206	<i>gnitudo</i> , 292. <i>opida</i>	292
437.		<i>Schorndorff</i>	173	<i>fertilitas</i>	293
<i>Schamachia</i>	414. 418. 419	<i>Hetland van Schouven</i>	130	<i>Sclavoniorum mores</i>	293
<i>Scamre</i> f. <i>Syria</i>	437	<i>Schreckenberg</i>	197	<i>Sclavicensis Ducatus</i>	204
<i>Schœninga</i>	200	<i>Schrevvsbury</i>	145	<i>Sclavicum ad Scliam</i>	204
<i>Scanderburg arx</i>	203	<i>Schrickfinne</i>	153	<i>Sclia</i> fl.	204
<i>Schauenburg</i>	192	<i>Schrofano</i>	221	<i>Sclochovv</i>	374
<i>Schauenburgensis Comitatus</i>	192	<i>Schulteberg</i>	191	<i>Scodra</i>	295
<i>Wilh. Cornel. Schauten</i>	501	<i>Schut</i> inf. <i>Danubii</i>	290	<i>Scodrus</i>	342
<i>Scedia</i>	467	<i>Schutendick</i>	137	<i>Scodria</i> inf.	82
<i>Christ. Scheiblerus</i>	191	<i>Schvvaben</i>	157	<i>Scombraria</i> inf.	339
<i>Schellingen</i>	134	<i>Schvvvalbachia acidulis clara</i>		<i>Scomius</i> fl.	343
<i>Schœsœra</i>	206	193.		<i>Scopia</i>	410
<i>Schemnitz</i>	290	<i>Schwandenfeld</i>	197	<i>Scordi</i>	335. 343
<i>Schenkii monumentum</i> ,	105	<i>Schvvvarzenburgicus Comes Fau-</i>		<i>Scordisci</i>	422
<i>Schenckenschank</i>	105. 136	<i>rinum recuperat</i>	290	<i>Scordiscus mons</i>	142
<i>Scheppenstede</i>	200	<i>Schvvwald</i>	161	<i>Scotz</i>	
<i>Schetland</i>	147	<i>Schvvuena ostium</i>	185	<i>Scotia</i> , 139. 140. <i>ejus magnitu-</i>	
<i>Scheve</i>	203	<i>Schweiniß</i> / 181. <i>Ducatus</i>	181	<i>do</i> , <i>provincia</i> , <i>cœli solique</i>	
<i>Sciambacenses Tattari</i> 385	co-	182.		<i>natura</i> 146. <i>ejus forma</i> &	
<i>rum sedes</i> ,	ibid.	<i>Die Schweine</i> fl.	160. 185	<i>situs</i>	146
<i>Schiefelbein</i>	185	<i>Schvvinenburg</i>	206	<i>Scotia Archiepiscopi & Epi-</i>	
<i>Schlesburg</i>	348	<i>Schvvinsfurtum</i> , 174. <i>Conradi</i>		<i>scopi</i> , <i>Academia</i> , <i>insula</i>	
<i>Schin</i> , I. <i>Schon</i>	208	<i>Celta patria</i>	ibid.	147.	
<i>Schiras</i> f. <i>Siras</i>	412. 418	<i>Sciathericum Horizontale de-</i>	64	<i>Scotia Regum fatum</i>	147
		<i>scribere</i>		<i>Scotorum mores & lingua</i>	147
				<i>Scotussa</i> f. <i>Scotusa</i>	313

I N D E X.

<i>Scruckfinni f. Scritfinni</i>	211	<i>postremus</i>	78	<i>Segufianorum' Forum</i>	96
<i>Scritofinni f. Scritfennen</i>	153	<i>Sebastopolis</i>	420	<i>Segufium f. Segufio, 115. à</i>	
<i>Scrofiano</i>	221	<i>Sebenicum, olim Sicum</i>	296	<i>Barbaroffa excifum</i>	
<i>Scrupulus</i>	19	295.		256.	
<i>Scupi f. Scuppi</i>	343	<i>Sebenniticum ostium Nili</i>		<i>Seine Florida fl.</i>	495
<i>Scutari 295. 286. 287. 412</i>	412	469.		<i>Sela arx</i>	457
<i>Scutari in Ponto</i>	425	<i>Sebeskeres fl.</i>	245	<i>Selecia</i>	362
<i>Scutenes</i>	208	<i>Sebinus f. Sevinus lacus</i>	244	<i>Selenus op.</i>	436
<i>Scydra</i>	316	245.		<i>Seleftadium f. Schletftadt</i>	
<i>Scylacium</i>	242	<i>Sebo f. Sevo op.</i>	245	170. 171.	
<i>Scylacius finus</i>	242	<i>Secby</i>	203	<i>Selencia f. Antiochene</i>	449
<i>Scylla scopulus</i>	242. 244	Sechftädte	183	<i>Selencia Margiana</i>	411
<i>Scyllaum op. 242. promont.</i>		<i>Secota regio</i>	495	<i>Selencia Parthorum</i>	453
306.		<i>Sedunenfis ditio, 101. Epifcopus</i>		<i>Selencia Pieria</i>	449
<i>Scyri</i>	157	113.		<i>Selencia Pifidia</i>	435
<i>Scyrus inf.</i>	323. 324	<i>Seduni</i>	123	<i>Selencis, qua & Tetrapolis re-</i>	
<i>Scythia in Pannonia</i>	287	<i>Sedunum op.</i>	123	<i>gio</i>	449
<i>Scythia Afia ejus fines, ma-</i>		<i>Seduffi, 154. 155. eorum fedes,</i>		<i>Selinuntum f. Selinus 276. 278</i>	
<i>gnitudo, & divifio, 381</i>		155. in Bohannum trans-		<i>Sellera</i>	335
<i>intra & extra imaum</i>		<i>greffi</i>	155	<i>Selovia</i>	184
<i>montem, ejusq; populi,</i>		Seehaufen	184	Selsborg	205
<i>fluvii, 382. mons 384</i>		<i>eelandia</i>	205	<i>Selva d' Algieri'</i>	230
<i>Scythia Minor, Thracenfis, Pon-</i>		<i>Georgius Seefeld</i>	205	<i>Selymbria f. Selybria</i>	337
<i>tica</i>	343	<i>Sege f. Semar fl.</i>	115	<i>Selymus Cyprum occupavit</i>	462
<i>Scythia Europæ, ejus limites,</i>		<i>Segeberga</i>	187	<i>Seltz locus</i>	174
<i>populi 346. & feq.</i>		<i>Segedinum seu Segedunum</i>		<i>Sem fl.</i>	377
<i>Scythotauri</i>	346	288.		<i>Semana filva</i>	161
<i>Scythica stagna</i>	37	<i>Segehufen</i>	115	<i>Semender</i>	345
<i>Scythicus Oceanus, seu mare</i>		<i>Segesta</i>	287	<i>Semeron mons</i>	444
28.		<i>Segestica inf.</i>	293	<i>Semicirculus pofitionis</i>	45
<i>Scythopolis</i>	450. 451	<i>Segesvar Transilvania</i>	349	<i>Semigallia</i>	369
<i>Scziachmet Tartarorum Prin-</i>		<i>Segna</i>	296	<i>Semiramidis mons</i>	409
<i>ceps</i>	385	<i>Segni</i>	90. 100. 150	<i>Semkan in Chorasán</i>	418
<i>Sdille</i>	325	<i>Segobria</i>	72. 73	<i>Semnones, eorumque fedes</i>	152
<i>Sebaldus à Werdt</i>	41	<i>Segolauni f. Segovellauni</i>	92	157.	
<i>Sebastia f. Sebaste</i>	423	<i>Segontiaci</i>	140	<i>Sempronii forum</i>	265
<i>Sebastiani Portugalli Regis inte-</i>		<i>Segorbe</i>	72. 73	<i>Sena Gallia f. Sinigaglia</i>	221
<i>ritus</i>	481	<i>Segore fl.</i>	74	225.	
<i>S. Sebastiani Vani</i>	87	<i>Segovia</i>	85	<i>Sena, 224. n. Sinea</i>	262
<i>Sebastiani fl.</i>	496	<i>Segovia Hispania Nova</i>	498	<i>Senar f. Sinear</i>	454
<i>Sebastianus Dacano</i>		<i>Segura fl.</i>	81	<i>Sendenhorst</i>	190
<i>Sebestianus Rex Portugallia</i>		<i>Segufiani</i>	96	<i>Sendenrovia</i>	345

I N D E X.

<i>Sendomiria</i>	362	<i>Serapidis templum</i>	466	<i>Sevilla Jamaicum op.</i>	503
<i>Sendomiriensis Palatinus territoria, senatores, & op.</i>	362	<i>Seres, fr. 383. 384. lanificio nobilis</i>	388	<i>Sevo mons</i>	207
<i>Senecarum patria</i>	83	<i>Serezzana</i>	260	<i>Seurissel</i>	178
<i>Rio de Senega</i>	477	<i>Sergius Galba</i>	123	<i>Sevverski</i>	377
<i>Senega regnum</i>	483	<i>Serisl.</i>	416	<i>Seyfidin</i>	418
<i>Seneka f. Schneet Joachim. Hopperi patria</i>	137	<i>Serica f. Cataja regnum, ejus limites 383. 384. 388</i>	388	<i>Sezza</i>	230
<i>Senensium mors</i>	264	<i>Sericus Oceanus</i>	29	<i>Sfachiota</i>	333
<i>Senia</i>	294. 296	<i>Serinius comes</i>	178	<i>Lud. Sfortia captus</i>	257
<i>Senkan in Erak sen Parthia</i>	418.	<i>Serinvuar</i>	178	<i>Sfortia Galleatus</i>	123
<i>Senlis</i>	98	<i>Seriphus, 326. Seriphia rana</i>	326.	<i>Sialandia inf. ejus opida</i>	205
<i>Senogallia</i>	265	<i>Sermona f. Surmona</i>	232	<i>Siam, Damascus & Syria</i>	437
<i>Senones 96. eorum opida & sedes</i>	221.	<i>Seroicza</i>	368	<i>Siam urbs, regnum, 398. ejus magnitudo</i>	402
<i>Sens</i>	96	<i>Serpentes ingentes in India</i>	396.	<i>Sibiria prov.</i>	377
<i>Sensibilis Horizon</i>	4	<i>Jacobus Serranus</i>	41	<i>Sibylla Cumana, 235. Hellestiontiaca</i>	36
<i>Sentinum</i>	225. 226	<i>Sertoriu patria</i>	267	<i>Sicidares</i>	416
<i>Servia regnum</i>	345	<i>Servan f. Schirvvan</i>	424	<i>Sicambri, 154. eorum sedes</i>	155
<i>Sepias prom.</i>	313	<i>Servesta</i>	199	<i>Sicambri</i>	154. 155
<i>Sepinum, Sapinum & Sepino</i>	233.	<i>Servi in Moesia,</i>	344	<i>Sicania</i>	276
<i>Septa</i>	481	<i>Servia</i>	343. 345	<i>Sicanus berorum dux</i>	280
<i>Septempeda</i>	233	<i>Servia, ejus caput, natura soli</i>	345.	<i>Sicanus Rex</i>	276
<i>Septem saltus</i>	137	<i>Sesamum</i>	425	<i>Sicca</i>	177
<i>Septemviri quando constituti</i>	166.	<i>Sessa</i>	236	<i>Sicca Veneria Arnobii patria</i>	473. 474.
<i>Septentrio</i>	21	<i>Sessites f. Sessia</i>	244	<i>Sicilia cis Pharam, & trans Pharam</i>	268
<i>Septentrionale mare</i>	28	<i>Sestus</i>	336. 341	<i>Sicilia unde appellata, ejus nomina, promontorium, magnitudo, 276. urbes, 276. & seq. 281. fluvii, 279. montes, incolae, 280 Domini 280. nova descriptio, 280. & seq. divisio, 345. Episcopatus & Academiae 283. sub Hispano, 250. ejus felicitas & natura soli</i>	282
<i>Septentrionalia climata</i>	30. 15	<i>Set fl.</i>	453	<i>Siciliarum geminarum Rex primus</i>	262. 269
<i>Septentrionalis Oceani navigatio</i>	40.	<i>Setia</i>	230. 231	<i>Sicilia umbilicus</i>	279
<i>Septentrionalis polus</i>	3	<i>Setines f. Athena</i>	310. 328		
<i>Septimi Severi murus in Anglia</i>	142.	<i>Setinum vinum</i>	231		
<i>Sepulveda</i>	73	<i>Setubal</i>	87		
<i>Sequana fl.</i>	105. 106	<i>Sevenbergen</i>	129		
<i>Sequanorum fines</i>	101. 102	<i>Sebenwalben</i>	137		
<i>Sera urbs</i>	384	<i>Severiensis Ducatus</i>	505. 362		
<i>Seraglio</i>	341	<i>Severino</i>	271		
		<i>Severinum</i>	347		
		<i>Severus Imperator perit</i>	227		
		<i>Sevilla</i>	75		
		<i>Sevilla f. Hispalis</i>	83		

Sicilia & Neapolis Rex primus
268. 269.
Sicilia & Neapolis regna copula-
vit Ferdinandus Catholi-
cus 270
Sichar f. Sichem 444
Sichem f. Neapolis 444
Sick 191
Sicoris fl. 74. 75
Sicula Vespera 280
Siculi, 227. à quibus Sicilia dicta
276.
Siculi ex Italiâ, 280. eorum mo-
res 281
Siculum mare 33. 34
Siculum fretum 38
Sicum 296
Sicyon Arati patria 301
Sicyonia 227
Sicyonii calces 302
Sida f. Syda 435
Siedenburg 192
Sidera quibus oriantur & occi-
dant, ostendere 58
Siderum ortum & occasum osten-
dere 58
Sidices 414
Sidon 446
Siebenbürgen/ unde dicta, ejus-
que op. 349
Das Siebengebirge 161
Sieburgum 193
Siega fl. 193
Sigambri 100. 104
Sierra Leona, promontorium
483.
Sierras 499. 500
Sieberdus Eastanglorum Rex
145.
Siebertus Corbejensis 191
Sigestan 409. 416. 417
Sigetum, ad quod Soleimannus

obit 291
Sigeum op. & promont. 427
Siginni 347
Sigismundus Austriacus Helve-
tius fœderatus 124
Signa Zodiaci 6
Signia 230. 231
Signifer 6
Sihor fl. 439
Silarus amnis 238
Silarus sive Silaro amnis 246
245.
Silberberg 182
Silesia, ejus fines & divisio 181
182.
Silis fl. 254
Siloa piscina & turris 441
Silva Calydonia 307
Silva Ducis 129
Silvabella op. 257
Silva seu Silves 86
Silva f. Silva
Silva nectes 98. 100
Aeneas Sylvii & Alexandri VII.
& Catharina Senensis pa-
tria 263
Silures f. Silures 140
Silys fl. 383
Simach op. 287
Simmera 175
Simois fl. 417. ejusque ortus
428.
Simonides artis mnemonica in-
ventor 314
Simonidum duorum patria
Simonshafen 106
Simplicius Philosophus Phryx
427.
Simylla promont. 393
Sina & China, ejus limites &
magnitudo, 389. in com-
plures regiones divisio, 389

390. *urbes, fl. provincie,*
392. *Ins.* 391
Sinarum milliaria, 27. regio
391.
Ad Sinas & Philippinas naviga-
tio 41
Sincapura 403
Sindacui Castrum 389
Sinda ins. 406
Sindisus urbs 384
Sincar f. Sennaar terra 454
Sinenfis Oceanus 29
Sinensum scriptura, artes, sermo
392.
Singan fl. 391
Singaras mons, n. Sima 453
Sigidunum seu Senderovia
345.
Singulis fl. 75
Singus l. Singa 316. 317
Sinigaglia 225
Siniscola 284
Sinope Mithridatis locus na-
talis, reg. & sepulchrum;
Diogenis Cynici patria
425. 424.
Sinfi 347
Sintci, eorumq. op. 316. 319
Heraclea Sintica 316
Sinthus f. Indus fl. 394
Sinuessa 247
Sinuessana aqua salutaris
247.
Sinus insigniores 31. & seq.
Sion, 163. filia, 440. 441. Sion
mons, ubi Jehu scorum
urbs 441
Siphnus ins. 3. 6
Sipuntum f. Siponto 238
272.
Sipylus mons, op. Lydia 429
Siradia 361

I N D E X.

<i>Siradiensis comitatus</i> , op. & territoria	361	<i>Smalkaldia</i>	194	<i>Solis templum in Aegypto</i>	467
<i>Siras</i> f. <i>Schiras</i>	412	<i>Smolensko</i> op. <i>Ducatus</i>	375	<i>Solis vel stelle declinationem invenire</i>	61
<i>Sirbonis palus</i>	437		378.	<i>Solis vel stelle distantia à zenith investigare</i>	62
<i>Siricze</i>	130. 131	<i>Smyrna</i> f. <i>Ismir</i>	432	<i>Sollingen</i>	193
<i>Siris</i> , fluvius & opidum	240	<i>Smyrneus sinus</i>	432	<i>Solmensis Comitatus</i>	194
241.		<i>Skompe</i>	368	<i>Solnock</i>	288. 289
<i>Sirmium</i> , <i>Decii patria</i>	287	<i>Skye</i> ins.	147	<i>Solodurum</i>	122
<i>Siscia</i> f. <i>Siseck</i>	287	<i>Sneck</i>	137	<i>Solon</i>	311. 325
<i>Sisecum</i> f. <i>Sigesta</i>	177	<i>Snelandia</i>	209	<i>Soloturn</i>	121. 122
<i>Sissopolis</i>	338	<i>Sniatimum</i>	366	<i>Solstitia quatuor</i>	10
<i>Sitacene</i>	413	<i>Socalia</i>	367	<i>Sostitiorum colurus</i>	8
<i>Sitarum regn. in Norvegia</i>		<i>oducene</i>	421	<i>Solutum</i> f. <i>Solus</i> , nunc <i>Solante</i>	277. 278.
164.		<i>æsa</i> fl.	201	<i>Solyma</i> f. <i>Salem</i> , i. e. <i>Microsoly-</i>	440
<i>Sitones</i>	153. 164	<i>Sæst</i> f. <i>Susatum</i>	190. 191	ma	440
<i>Sitenum regnum</i>	164	<i>Sogdiana</i> , ejus fines	384	<i>Solymi</i> f. <i>Pisida</i>	435
<i>Sitrocapa</i>	329	<i>Soggepegulus</i>	487	omerdick	134
<i>Sittaro</i>	183	<i>Soissons</i>	98	omerfetus	146
<i>Sitten</i>	123	<i>Sobida</i>	411	<i>Monte di Somma</i>	247
<i>Sittia</i>	333	<i>Soghne</i>	208	<i>Sommerfeld</i>	184
<i>Situm loci invenire</i>	51	<i>Solimannus obiit ad Sigetum</i>		<i>Sommerfeld</i>	140
<i>Situm positionis invenire</i>	66. 67	291.		<i>Somona</i> f. <i>Somme</i> fl.	107
<i>Sivilla</i> <i>Jamaica</i> ins.	503	<i>Soldavia Prussia</i>	373	<i>Soncinum à Friderico I. eversum</i>	257.
<i>Slagels</i>	205	<i>Soldin</i>	185	<i>Sonderburg</i>	187. 204
<i>Slan</i>	180	<i>Soldquell</i>	184	<i>Sondershausen</i>	196
<i>Slaner Kreis</i>	180	<i>Solecia</i>	362	<i>Sango</i>	487
<i>Slanen</i>	180	<i>Solem invenire verticalem</i>	57	<i>Souhampton</i>	140. 144. 145
<i>Slangendorpium</i>	206	<i>Soli</i> f. <i>Sola</i> à <i>Solone</i> condita, <i>Chrysippi patria</i>	356	<i>Sontius</i> fl.	177
<i>Slancovia</i> , ab <i>ifidine</i>	362	<i>Solifuga</i> , <i>Sicilia</i> animal perniciosum	283	<i>Soone</i> fl.	119
<i>Slavi</i> , eorum migratio	162	<i>Solis altitudinem invenire</i>	62	<i>Sophene</i>	421
<i>Slavi</i> f. <i>Slavonii in Bosnia</i>		<i>Solis locum indagare</i>	51	<i>Sophia</i> op. <i>Bulgaria</i>	345
292.		<i>Solis ascensionem invenire</i>	53	<i>Sophia Templum</i>	338
<i>Sleida</i> , <i>Johannis Sleidani patria</i>		<i>Solis ascensionem rectam & obliquam invenire</i>	53	<i>Sophocles</i>	311
170.		<i>Solis Colossus</i>	462	<i>Sophorum imperium in Asia</i>	415
<i>Slesovicum</i>	187	<i>Solis fons in Aegypto</i>	470	416.	
<i>Slesovicensis Ducatus</i>	187	in <i>Libya</i>	472	<i>Sophus</i> f. <i>Sophy</i> ad <i>Halim</i> genus referens	415
limites & urbes	187	<i>Solis vel stelle altitudo</i>	62	<i>Sora</i> , <i>Dania</i> <i>Academia equestris</i>	
<i>Slobada</i>	377	<i>Solis occasus hybernus</i>	21	206. 230. 232.	
<i>Slota</i> fl.	137	<i>Solis ortum & occasum invenire</i>			
<i>Slupcia</i>	360	52.			
<i>Slusja</i> f. <i>clusj</i>	126				
<i>Smalandia</i>	210				

I N D E X.

Sora Silesia	102	Spoletanus Ducatus, op. & fines	Stavanger	208	
Sorec torrens	439	266.	Staverna	137	
Soria i. e. Syria	437	Spolterium, ubi ex muliere vir fa-	Steigenberg	171	
Sorna fl.	171	Etus	Steira	172	
Sossavia	373	225. 226	Steirmarch	178	
Sosthenes	313	Spoletum	266	Stega op.	206
Sostratus Gnidius	467	Spoletani Ducatus fertilitas	Stella polaris	61	
Sordinandus Sottus	495	267.	Stella latitudinem & longitudo-		
Southampton	140. 144	Spoletanorum mores	nem invenire	62	
Soutsex	140	Spoletanus Ducatus	250	Stella locum invenire	62
Sozora	409	Sponheim s. Spanheimium	175	Stella obliquam ascensionem in-	
Spaa vicus	100	Sporades inf.	325. 326	nire	53
Capo Spada	332	Spreva fl.	184	Stellarum altitudinem invenire	
Spachioti s. Spachie montes		Spyne	146	62.	
333.		Squillace	271	Stellas nunquam occidentes o-	
Spalatum s. Spalatro	297	Squillaci	242	stendere	61
Spandavv	184	Stabai	412	Stellas nunquam orientes osten-	
Spangenberg	193	Stade	189. 188	dere	61
Sparta	301	Joh. à Stade	502	Stendalia	184
Spartacus fugatus	240. 242	Stadthagen		Stenense territorium	368
Spates	313	Stadberga	190	Stephanopolis	349
Speir	103	Stadium	25	Stephenovv	180
Sperchius fl.	319. 320	Stafanger	203	Sterlingium	141
Spetia	261	Staffordia	145	Stera fl.	117
Sphaacteria seu Sphagia inf.		Stagira Aristotelis & Hipparchi		Sternbergica ditio	185
303.		patria	316	Stenwvick	136
Sphera aeris, 2. coeli, 2. ignis 2		Stagna Scythica	36	Sterlinium op.	141
Spharam facere obliquam	49	Stagnone	43	Sternbergenfis ager	184
Spharam constitucere parallelam.		Stagnum	28	Stetin	152. 185
49. rectam	48	Stein ad Rhenum	122	Stevinus	20
Spurius Posthumius circumven-		Stalimene inf.	323	Stiamiza	313
tus	235	Stambol	337	Stikhusen arx	189
Georgius Spielberg	501	Stanislavovia	368	Stiliana aqua	223
Spiegelberg Comitatus	192	Stantia urbs	433	Stilico	249
Spina	260	Stanitz	121	Capo Stillari	429
Spira	170	Staracino	319	Stilpo	310
Spiraeum promont.	306	Stargard	185	Strichenburg	186
S. Spiritus fl.	488	Stargardia Prussia	372	Stiria, ejus limites & divisio	
S. Spiritus op.	496	Starigrad	294	178.	
Spiritus S. ordo	111	Stasivates Architectus	323	Stobi	316. 319
Spirhama	26	Statiolorum aqua	258	Stockholm	211
Spitsbergen	209	Achilles Statius	466	Steira fl.	179
		Stato del la Chiesa	251		

I N D E X.

<i>Stolpen Marchia</i>	184	<i>Jacob Sturmius</i>	171	<i>Suevia antiqua</i> 157. <i>ejus limites</i>	
<i>Stolpe Pomerania</i>	152. 185	<i>Studgardia</i>	173	172.	165
<i>Stoa porticus</i>	311	<i>Stymphalus mons</i>	320. 321	<i>Suevicus circulus</i>	153. 157
<i>Stolpene Mifina</i>	198	<i>Stymphalus op. & lacus</i>	301	<i>Suevicum mare</i>	159
<i>Stolberg arx & comitatus</i>	195	304.		<i>Suevus fl.</i>	473
<i>Storkovv</i>	184	<i>Snana</i>	224	<i>Suff Gemar</i>	140
<i>Stormaria opida</i>	187	<i>Suaquen</i>	485	<i>Suffolk</i>	145
<i>Stradauno</i>	373	<i>Suardones</i>	152	<i>Suffolcia</i>	153. 164
<i>Strahlen arx</i>	135	<i>Suas f. Suvas</i>	422	<i>Suiones f. Sueones</i>	283
<i>Strale inf.</i>	186	<i>Suancke</i>	207	<i>Sulci</i>	130
<i>Stralesfunda</i>	185. 186	<i>Subfolanus, der Ostwind</i>	61	<i>Suliaca</i>	315
<i>Stramulipa</i>	328	<i>Sublaqueum</i>	230	<i>Sulla cepit Satyrum</i>	231. 230. Ovidii patria
<i>Strantfrifia</i>	204	<i>Sucadano op. & fl.</i>	513	<i>Sulma, 231. 230. Ovidii patria</i>	232. 272. 273.
<i>Strand inf.</i>	204	<i>Succi</i>	348	<i>Sulthania</i>	414. 421
<i>Strasburg</i>	103. 170. 171	<i>Succinum in Prussia colligitur</i>		<i>Sultzbach</i>	175
<i>Strathdee</i>	146	373.		<i>Sulvius</i>	143
<i>Strasse fretum</i>	33	<i>Succorum clauftra</i>	348	<i>Sulsthal</i>	216
<i>Strathnavernia</i>	146	<i>Succur op. Rhabarbari copia</i>		<i>Sumaira, ejusq. magnitudo &</i>	405
<i>Strato</i>	414. 415	388.		<i>regn.</i>	204. 38
<i>Stratonice</i>	430. 431	<i>Suchaida</i>	474	<i>Sund</i>	487
<i>Stratonisturris, eadem Casarea</i>		<i>Suda</i>	373	<i>Sunda</i>	208
<i>Stratonis & Palestina</i>		<i>Sudermannia</i>	210	<i>Sundhorleen</i>	208
444.		<i>Suditi montes</i>	161	<i>Sundmerleen</i>	255
<i>Stratonis turris Hierosolymis</i>		<i>Sudovia provincia</i>	373	<i>Sundrium</i>	208
441.		<i>Sueconi</i>	99	<i>Sunforde</i>	310
<i>Stratos</i>	288. 300	<i>Suedi f. Sweden</i>	153	<i>Suaitum prom.</i>	185
<i>Straubing</i>	176	<i>Suedia Germania regio, 151. ejus</i>		<i>Sunnenberg</i>	171
<i>Stregnesia op.</i>	210	<i>limites, partes & op.</i>	210	<i>Suntgovia</i>	111
<i>Stretto de Sunda</i>	405	<i>regnum</i>	164	<i>Superintendens fisci</i>	164
<i>Stridon</i>	287	<i>Suenoburgum</i>	206	<i>Superum mare</i>	33. 35
<i>Striege</i>	182	<i>Suessa Aurunca 231. 236. 237</i>		<i>Sur fl.</i>	387
<i>Strigoniam</i>	290	<i>Suessa Pometia 230. 231</i>		<i>Sur f. Zor</i>	446
<i>Strigovia, f. Striege</i>	182	<i>Suessianum regnum</i>	109	<i>Suratia</i>	404
<i>Strivilingia</i>	146	<i>Suevus fl.</i>	157. 159	<i>Surrey</i>	437
<i>Strongyle insula</i>	279	<i>Suessiones</i>	98. 99. 100	<i>Suristan olim Syria</i>	236
<i>Struja</i>	319	<i>Suet</i>	184	<i>Surrenum 236. 237. 270</i>	145
<i>Strymon</i>	319. 320	<i>Suevi in Gallia</i>	108	<i>Surria</i>	234
<i>Strymonius sinus</i>	320	<i>Suevi, 156. Germani, Reges</i>		<i>Surmonia f. Sermona</i>	
<i>Subbeköping ad Grænsfundam</i>		<i>Neapolitani, 268. in Si-</i>			
206.		<i>ciliâ 280</i>			
<i>Stuellweiffenburg</i>	291. 290	<i>Succi Hispanias occupant</i>			
<i>Stura pons</i>	258	249.			

I N D E X.

<i>Sus Numidia fl. exundat</i>	469	<i>Synæci</i>	66	<i>Taccharv</i>	180
<i>Susa in Maurocano regno</i>	482	<i>Synthus n. Ene</i>	336	<i>C. Taciti Annales reperti</i>	191
<i>Susa Italia</i>	115	<i>Syphax Rex</i>	234	<i>Tacola, n. Tavay</i>	402
<i>Susa urbs in Persia</i>	413. 417	<i>Syracene</i>	421	<i>Tanarum prom. & op.</i>	305
<i>Susatarum f. Sæst</i>	190	<i>Syracuse, 276. 277. ejus portus</i>		<i>Tagalistan</i>	382
<i>Susdal</i>	375. 377	<i>281. 282. partes</i>	277	<i>Tagassa</i>	481
<i>Susiana, ejus populi, regiones, fluvii, urbes, limites</i>	412	<i>Siren f. mulier marina</i>	133	<i>Taggia</i>	261
<i>413.</i>		<i>Syria antiqua, ejus fines, magnitudo, divisio,</i>	437	<i>Tagia</i>	481
<i>Sutherlandia</i>	146	<i>Syria Cava</i>	450	<i>Tagus fl.</i>	74. 75
<i>Suthsexia</i>	145	<i>Syria varia appellationes</i>	437	<i>Tabona</i>	417
<i>Sutrium</i>	224	<i>Syrium mare</i>	37	<i>Taja fl.</i>	181
<i>Suvas f. Suas</i>	422	<i>Syromedia</i>	414	<i>Tajamento, ol. Tilavemptus fl.</i>	
<i>Suzai</i>	412	<i>Syrophénicia, ejus limites, & urbes</i>	446	<i>246.</i>	
<i>Suvaria fl.</i>	181	<i>Syrtis</i>	473	<i>Tainfu regnum</i>	389
<i>Suventina fl.</i>	187	<i>Syrus inf. Pherecydis Philosophi</i>	326	<i>Taiphali</i>	347
<i>Schwarzwalb</i>	181	<i>patria</i>	385	<i>Thaletis Astrologi patria</i>	431
<i>Schweinitz</i>	181. 112	<i>sziachmeth</i>		<i>Taliacotium castrum</i>	273
<i>Suverinensis Ducatus</i>	186			<i>Talometta</i>	470
<i>Suverinum</i>	186			<i>Tamai</i>	417
<i>Suviara op. & Ducatus</i>	375			<i>Tamaracam Brasilianorum</i>	
<i>Suvitz vicus</i>	121. 122			<i>Deus</i>	502
<i>Suvitzeri</i>	121			<i>Tamari fl. fontes</i>	235
<i>Suvolle</i>	136			<i>Tambopola</i>	501
<i>Syaleta</i>	335			<i>Tambyzi</i>	410
<i>Sybaris op.</i>	240. 241			<i>Tamerlani sepulchrum</i>	386
<i>Syaaris fl.</i>	240. 241. 246			<i>Tamefis f. Tams fl.</i>	141
<i>Sybaritarum luxus</i>	241			<i>Tanacerin</i>	403
<i>Sybaritica mensa</i>	241			<i>Tanagra</i>	309
<i>Syder</i>	123			<i>Tanais fl.</i>	36
<i>Südosten Wind Vulturinus</i>	61			<i>Tanais Europa terminus</i>	36
<i>Sydri</i>	409			<i>Tanaita</i>	346
<i>Südwesten Wind. Africus</i>	61			<i>Tanarus fl.</i>	244
<i>Sydlovecia</i>	362			<i>Tancredus, 280. Normannus</i>	
<i>Sydlovica</i>	352			<i>268. Sicilia Rex</i>	269
<i>Syene, hodie Asna</i>	465. 466			<i>Tanger f. Tingis</i>	481
<i>Sylt inf.</i>	187. 203			<i>Tanger fl.</i>	184
<i>Thylethal</i>	216			<i>Tangermunda</i>	184
<i>Symachus fl.</i>	276			<i>Tangut regnum</i>	387. 388
<i>Synnada urbs, marmore clara</i>	426. 427.			<i>Tanicum ostium Nili</i>	469
<i>Synesius Episcopus</i>	470			<i>Tanqueroda arx</i>	200
				<i>Tantalum op.</i>	429
				<i>Tanyn</i>	387

I N D E X.

<i>Taoce</i>	412	<i>Tarus fl.</i>	259	<i>Taurominius fl.</i>	279
<i>Taormia</i>	282	<i>Taskent urbs</i>	387	<i>Tauroscytha</i>	346
<i>Tapæ</i>	343	<i>Tasfinga inf.</i>	206	<i>Taurunum</i>	287. 342
<i>Taphræ, Taphræ f. Taphrura, n.</i>		<i>Taracene</i>	409	<i>Taurus mons</i>	435
<i>Afacus</i>	472. 471	<i>Tatianus Assyrius</i>	413	<i>Tavafci</i>	497
<i>Taphris f. Vaces</i>	480	<i>Tattar fl. unde Tattari</i>	384	<i>Tavira f. Tavila op.</i>	86
<i>Taphros f. Taphræ</i>	351	<i>Tattari, eorum Horda, 385. 386</i>		<i>Tavay. ol. Tacola</i>	402
<i>Taprobana inf.</i>	405. 406	<i>Astracanenses, 385. Ca-</i>		<i>Taus</i>	180
<i>Tapuri</i>	411. 414	<i>sanenses, 385. Czerkassi,</i>		<i>Tavvartzin op.</i>	290
<i>Taradante</i>	481	<i>382. Nohaigenses, 385.</i>		<i>Taxandri</i>	98
<i>Tarantasia</i>	92. 93	<i>eorum sedes, 386. Za-</i>		<i>Taxiana</i>	117
<i>Tarbart</i>	146	<i>gatai, eorumq. fines, 386</i>		<i>Taygetus</i>	320. 321
<i>Tarbe</i>	95	<i>Savolhenfes, 385. eorum</i>		<i>Tayn op. & fl.</i>	146
<i>Tarbelli</i>	94. 96	<i>Princeps 353. regnum,</i>		<i>Teaunum Apulum</i>	238
<i>Tarbelle aqua</i>	94. 95	<i>352. Regum sepultura,</i>		<i>Teaunum Sidicinum f. Tiano</i>	
<i>Tarentum</i>	239. 240. 271.	<i>384. 388. eorum mores</i>		236.	
<i>Tarentinorum luxuria</i>	240	452.		<i>Theate</i>	234
<i>Tarentinus finus</i>	35. 240. 244	<i>Tattaria unde dicta, ejus ma-</i>		<i>Tebal regia</i>	145
<i>Targa regnum</i>	476. 482	<i>gnitudo & divisio, 384</i>		<i>Teber</i>	388
<i>Targovisko</i>	350	<i>limites, 384. Vetus, 387</i>		<i>Tecklenburg Comitatus</i>	190. 191
<i>Tariana</i>	413	<i>ejus fines, 389. Major 351</i>		<i>Tectosaga in Galatia</i>	424
<i>Tarichea</i>	444. 445	<i>Minor, 351. ejus fines, in-</i>		<i>Tectosages Volca</i>	92
<i>Tarisko</i>	350	<i>cola, opida, divisio, 351</i>		<i>Tedele</i>	487
<i>Tarnaco</i>	115	<i>Pracopensis, Cremea, 352</i>		<i>Tegas Gothorum Rex</i>	249
<i>Tarnopolia</i>	366	<i>Tattaria deserta, ejus limites,</i>		<i>Tegazza</i>	482
<i>Taropietz</i>	375	<i>partes & populi, 385. 386</i>		<i>Tegea f. Tegaa</i>	301. 304
<i>Tarquini</i>	221	<i>solinatura</i>	352	<i>Teja fl.</i>	178
<i>Tarquinius Priscus</i>	223	<i>Taulanti</i>	316	<i>Teiff fl.</i>	145
<i>Tarracina</i>	230. 266	<i>Taunus mons</i>	161	<i>Teiff f. Patissus</i>	288
<i>Tarraco f. Tarrago</i>	72. 75. 76. 80	<i>Taurasium</i>	235	<i>Telamon f. Telamone, op. por-</i>	
<i>Tarragonia</i>	87	<i>Taurasinus ager</i>	235	<i>tus & promont. 223. 224</i>	
<i>Tarraconensis provincia</i>	72	<i>Taurasini campi</i>	ibid.	262.	
<i>ejus regiones</i>	74	<i>Tauri à Thubal</i>	382	<i>Ajaxis pater</i>	325
<i>Tarsatica</i>	294	<i>Tauri f. Taurici</i>	346	<i>Telchimis f. Rhodus</i>	462
<i>Tarsus D. Pauli, Hermogenis</i>		<i>Taurica Chersonesus</i>	351. ejus	<i>Telefus f. Telese</i>	233
<i>& Athenodori patria</i>		<i>fines, opida, incola, divisio</i>		<i>Telium f. Tell.</i>	211
436.		351.		<i>Tellig</i>	190
<i>Tartach regnum Arabia</i>	458	<i>Tauricum mare</i>	37	<i>Tellina Vallis</i>	211. 245. 255
<i>Tarvodium promont.</i>	139	<i>Tauris regia</i>	414. 417	<i>Wilh. Tell. Uriensis</i>	122
<i>Tarvisiana Marchia, 250. ejus</i>		<i>Taurisci</i>	347	<i>Telluris in Insulas Peninsulas &</i>	
<i>opida</i>	251	<i>Tauromenium seu Taormina</i>		<i>Istmi: dicta</i>	44
<i>Tarvisia f. Trevisa</i>	216. 254	277. 281.		<i>Telmessus f. Tel. jos</i>	434

I N D E X.

<i>Telogrammum</i>	401	<i>Terina</i>	241	<i>Teutoni</i>	153. 162. 202
<i>Telus inf.</i>	326	<i>Terinaus sinus</i>	242	<i>Texel</i>	131. 134
<i>Temerites mons</i>	343	<i>Terioli</i>	176	<i>Thabor</i>	180. 181
<i>Temesana</i>	481	<i>Termessus</i>	434	<i>Thabristan</i>	416
<i>Temesanum vinum</i>	242	<i>Termini fl.</i> 269. op.	281. 282	<i>Thamar fl.</i>	383
<i>Temæum as</i>	242	<i>Ternate</i>	406. 407	<i>Thanis Pharaonum regia</i>	467
<i>Temesia f. Temesuar.</i>	347	<i>Terpilus</i>	316	<i>Thapsacum f. Tapfacus</i>	415. 452
<i>Comitatus</i>	288	<i>Terra, 1. 2. 6. ejus divisio,</i>	43	<i>Thapsus</i>	320. 471
<i>Temesius fl.</i>	288	44. <i>ambitus, 19. diameter,</i>		<i>Thata</i>	291
<i>Temian</i>	483	19. <i>globus, 2. longitudo,</i>		<i>Theates f. Thicti</i>	273
<i>Temirzar</i>	35	<i>latitudo, 19. magnitudo,</i>		<i>Thebe Egyptia, 309. Bæotia,</i>	
<i>Tempe Thessalica</i>	312. 313	66. <i>rotunditas, 42. cir-</i>		307. 309. <i>ab Alexan-</i>	
<i>Temperata Zona</i>	11	<i>cumnavigatio</i>	40	<i>dro deletæ, à Cassandro</i>	
<i>Temsa f. Tempa</i>	242	<i>Terra continens, 42. polaris f.</i>		<i>restaurata, 309. He-</i>	
<i>Tempus vel diem ex cognitiâ or-</i>		<i>septentrionalis</i>	44	<i>catompyla, n. Theves,</i>	
<i>tus vel occasus alicujus stel-</i>		<i>Terra Australis prom.</i>	504	466. <i>Lucania, 310.</i>	
<i>le specie invenire</i>	64	<i>Terra de Baccalaos</i>	491	<i>Phthiotica, 314. Thessa-</i>	
<i>Tenariffa</i>	20	<i>Terra di Lavoro</i>	236	<i>lica</i>	312. 313
<i>Tenteri, 163. eorum sedes</i>	163	<i>Terra del Fuogo</i>	504. 38	<i>Thebais</i>	465
<i>Tenduc regnum</i>	484	<i>Terra Laboratoris</i>	494	<i>Thebanorum lex de infantibus</i>	
<i>Tenduc provincia 389. ejus Rex</i>		<i>Fiume di Terra nova</i>	269	309.	
<i>Uncanus Christianus</i>	389	<i>Terra nova f. Terra nens</i>	494	<i>Thebet f. Tibet Tattarorum</i>	
<i>Tenes op. & prom.</i>	644	503.		<i>prov.</i>	287
<i>Tenta op.</i>	256	<i>Terra de li Pulci</i>	270	<i>Thebe Saxonica</i>	199
<i>Tentyris</i>	455. 467	<i>Terracinenfes aqua calida</i>	231	<i>Themidis oraculum</i>	310
<i>Tenus inf.</i>	316	<i>Terfatz</i>	294	<i>Themiscyrene</i>	423
<i>Teos, 578. Anacreontis & Erin-</i>		<i>Tertulliani patria</i>	472	<i>Themistitan</i>	497
<i>na patria</i>	432	<i>Tervanna f. Tervanne</i>	98	<i>Themnas</i>	419
<i>Tepheletum</i>	481	128.		<i>Themistocles, 312. legatus ad</i>	
<i>Ter fl.</i>	80	<i>Tervingi</i>	347	<i>Andrios</i>	325
<i>Teramo</i>	233	<i>Terzota</i>		<i>Theocritus Syracusanus</i>	277
<i>Terani f. Terni</i>	225	<i>Teschén</i>	181. 182	<i>Theodoret 9. historia Ecclesiastica</i>	
<i>Teranum</i>	273	<i>Te chinensis Ducatus</i>	182	<i>autor</i>	414
<i>Therapne, i. e. Corsica</i>	284	<i>Tescuro op.</i>	407	<i>Theodoricus Gothorum Rex</i>	249
<i>Tercera inf.</i>	491	<i>Tesino f. Ticinus fl.</i>	244	<i>Theodosia</i>	351
<i>Teredon vicus</i>	454. 455	<i>Tetrapolis regio</i>	449	<i>Theodosii patria</i>	318
<i>Tercinefandum crimen</i>	338	<i>Tetrarchia XVII. in Cœlesyria</i>		<i>Theognidis patria</i>	310
<i>Terentii villa</i>	232	450.		<i>Theon</i>	466
<i>Tergeste f. Tergestum, n. Trieste</i>		<i>Tederone fl.</i>	227	<i>Theonis villa</i>	128
217. 253. 254.		<i>Tencheira f. Trochara</i>	470	<i>Theophrasti Paracelsi tumulus</i>	
<i>Tergestinus f. f. f. di Trie-</i>		<i>Tenthraia</i>	425	176.	
<i>ste</i>	252	<i>Tentisci, unde dicti</i>	150	<i>Theramum</i>	273
<i>Terius fl.</i>	269	<i>Tentoburgium</i>	192	<i>Therapna</i>	332

Ffff

Thera-

I N D E X.

<i>Therastia</i>	269	<i>Thospites</i>	421	<i>Tibur, n. Tivoli</i>	266
<i>Therma f. Thessalonica</i>	332	<i>Thospities lacus</i>	421. 454	<i>Tiburtina villa</i>	228. 229
<i>Therma Galatia</i>	424	<i>Thracia, ejus natura soli, nom-</i>		<i>Ticinum</i>	217. 257
<i>Thermaicus sinus</i>	318	<i>men, limites, magnitu-</i>		<i>Ticinus f. Tesino fl. & Antici-</i>	
<i>Therma Carolina</i>	175. 180	<i>do, divisio, populi,</i>	335	<i>nus fl.</i>	244. 245
<i>Therma piperina</i>	255	<i>urbes</i>	334. 335. 340.	<i>Tidor</i>	4. 6. 407
<i>Thermofl.</i>	310	<i>eorum mores, à Roma-</i>		<i>Tiel</i>	136
<i>Thermodon f. Thermoodon fl. &</i>		<i>nis domita, à Turcis sub-</i>		<i>Tieren</i>	129
<i>mons</i>	423	<i>acta</i>	340	<i>Tieti</i>	234
<i>Thermopyla</i>	321	<i>Thracia opida ad Pontum</i>	338	<i>Tifata mons</i>	246
<i>Thesens, 311. ejus sepulchrum</i>	324.	<i>Thracicus Bosporus</i>	38	<i>Tiferum Tiberinum</i>	225. 226
<i>Thespie</i>	307. 308. 322	<i>Thrahybulus</i>	311	<i>Tiferni fl. fons</i>	234
<i>Thesprotis f. Thesprotia</i>	299	<i>Thrasimenus lacus</i>	222	<i>Tiflis</i>	419
<i>298.</i>		<i>Thrax</i>	334	<i>Tigil f. Tigris fl. 453. ejus fontes</i>	
<i>Thessalia, ejus varia nomina</i>	312	<i>Thronium</i>	307. 312	<i>421.</i>	
<i>opida, fines, 312. flu-</i>		<i>Thubal, unde Tauri</i>	382	<i>Tigrai</i>	485
<i>mina, 319. montes,</i>		<i>Thucydides</i>	311	<i>Tigranocerta 414. f. Tigrano-</i>	
<i>320. 321. equites & ve-</i>		<i>Thule ins.</i>	147. 209	<i>polis & Tigranopetra</i>	421
<i>nena</i>	314	<i>Thum in Eschenthal</i>	215	<i>Tigris, n. Tigil fl. ejusq. fontes</i>	
<i>Thessalonica, Eustathii, Harme-</i>		<i>Thur fl.</i>	121	<i>421. 453.</i>	
<i>nopoli, Cydonii, Gaza,</i>		<i>Thuria</i>	304	<i>Tigurini</i>	103
<i>& Hipparchi patria</i>	316	<i>Thuringheim</i>	171	<i>Tigurinus lacus</i>	121
<i>318.</i>		<i>Thuringia, ejus limites & opida</i>		<i>Tigurinus pagus</i>	101. 121
<i>Thent</i>	161	<i>194. 195.</i>		<i>Tigurinorum fines</i>	103
<i>Tentisci unde dicti, eorum lingua</i>		<i>Thurii f. Thurium</i>	240. 241	<i>Tigurum</i>	122
<i>& sedes</i>	161	<i>Thussageta</i>	346	<i>Tilavemptus fl.</i>	216
<i>Thieti</i>	273	<i>Thya tractus</i>	204	<i>Tille marchia</i>	208
<i>Thinnias promont.</i>	338	<i>Thyatira, n. Tire</i>	429	<i>Tilfa</i>	373
<i>Thocarorum gens</i>	410	<i>Thymiaterium</i>	481	<i>Timacus fl.</i>	294
<i>Thogarma, à quo Turca</i>	382	<i>Thyni</i>	335	<i>Timana</i>	499
<i>Thomeabamba</i>	500	<i>Thynici</i>	335	<i>Timavus amnis & lacus</i>	217
<i>D. Thoma ins.</i>	138	<i>Thysdrus</i>	441. 442	<i>Timogetia</i>	343
<i>Thomas Aquinas</i>	232. 267	<i>Thysted op.</i>	204	<i>Timonitis</i>	425
<i>D. Thomas Apost. in India,</i>	396	<i>Tiagna</i>	424	<i>Timor f. Motir ins.</i>	408
<i>ejus sepulchrum, opidum,</i>		<i>Tiago ins.</i>	490	<i>Timothei Musici patria</i>	431
<i>400. templum</i>	400	<i>Tiberias op.</i>	444. 445	<i>Tinda</i>	335. 336
<i>Thomas Candisch</i>	41	<i>Tiberi idis lacus f. mare</i>	443	<i>S. Maria di Tindari</i>	277
<i>Thomas Morus</i>	145	<i>445.</i>		<i>Golfo di Tinefe</i>	437
<i>Thomas Ravennas</i>	225	<i>Tiberis fl.</i>	225. 245	<i>Tingi, n. Tanger</i>	475
<i>Thomas Volsejus Cardinalis</i>	145	<i>Tiberius domitor</i>	237	<i>Tingitana provincia, ejus opida</i>	
<i>Thöringer Bald</i>	161	<i>Tiberius Gracchus</i>	73	<i>& limites</i>	475
<i>Thospia</i>	421	<i>Tibiscus f. Patissus fl.</i>	238. 348	<i>Tingitana Mauritania</i>	474
		<i>Tibiscum op.</i>		<i>Tinia fl.</i>	217
				<i>Tipasa</i>	

I N D E X.

<i>Tipasa</i>		<i>Tœnninga</i>	187. 204	<i>Trajanopolis</i>	338 341
<i>Tiranum</i> s. <i>Tyran</i>	475	<i>Tons inf.</i>	203	<i>Trajanopolis Mysia</i>	428
<i>Tirassienfis Ducatus</i>	100	<i>Tonsberga</i>	208	<i>Trajectensis provincia</i>	134
<i>Tiresia</i>	78	<i>Topiris</i> s. <i>Toprus</i>	338. 339	<i>Trajectum op.</i>	105. 138
<i>Tiricara lacus</i>	500	<i>Topographia quid?</i>		<i>Tranckera arx</i>	206
<i>Tiriffa</i>	315	<i>Torelia</i> s. <i>Toreglia</i>	261	<i>Tranium</i> s. <i>Trani</i> op.	271. 273
<i>Tirolis Comitatus</i>	176	<i>Torga</i>	196. 197	<i>Transilvania, quando appellata,</i>	
<i>Tirut</i>	485	<i>Tornacum</i>	126. 127	348. <i>ejus situs, fines &</i>	
<i>Tiryus</i>	306	<i>Toroneus</i> s. <i>Toronaicus sinus</i>	317	<i>opida</i>	349
<i>Tisaria</i>	423	<i>Tornia Botnia</i> op.	211	<i>Transilvania, ejus fines, partes,</i>	
<i>Titius fl.</i>	294	<i>Torone</i>	316. 317	<i>urbes</i>	136
<i>Tituan</i>	481	<i>Torra regnum</i>	488	<i>Transmontana Peruvia</i>	674
<i>Titus Creta Episcopus</i>	334	<i>Torre d' Anazzo</i>	238	<i>Trapani</i>	281. 282
<i>Titut op.</i>	347	<i>Torre di Camarina</i>	276	<i>Monte di Trapani</i>	280
<i>Tivoli, ubi hortus Atestini</i>	266	<i>Torre di Graco</i>	236	<i>Trapezus, n. Trabifonda</i>	423
<i>Tmolus, n. Tomalice mons</i>	429	<i>Torre Loppa</i>	242	424. 459.	
<i>Toace urbs</i>	411	<i>Torre di mare, specula ad Meta-</i>		<i>Trava fl.</i>	159. 160
<i>Toacene prov.</i>	<i>ibid.</i>	<i>pontum</i>	240. 241	<i>Travancor</i>	400
<i>Tobol</i>	377	<i>Torre di Pulici</i>	276	<i>Travemünde</i>	187
<i>Tocato</i>	423	<i>Torrens</i>	2	<i>Trautenavv</i>	180
<i>Tocayma</i>	499	<i>Torrida zona quid? ejusque in-</i>		<i>Travv</i>	295
<i>Tockey</i>	288. 289	<i>cola</i>	11	<i>Trebela fl.</i>	185
<i>Tocquerati</i>	138	<i>Tortona, 214. à Friderico Æ-</i>		<i>Trebellia fl.</i>	185
<i>Todi</i>	225	<i>nobarbo eversa</i>	257	<i>Trebia fl. clade Romanorum,</i>	
<i>Todos los Santos five portus</i>	502	<i>Tortosa in Catalonia</i>	87	<i>nobilis</i>	220. 245
<i>Toletum</i>	73. 84	<i>Tortosa in Phœnicia</i>	448	<i>Trebeta Rex</i>	101
<i>Tolistobogii</i>	424	<i>Torunium</i>	372	<i>Trebifonda</i>	423. 459
<i>Tollentium</i>	233	<i>Tosæ fl.</i>	115	<i>Trebocci</i>	103
<i>Tolmctium op.</i>	217	<i>Tosarene</i>	421	<i>Trecca</i>	97
<i>Tolmum regnum</i>	498	<i>Totene</i>	<i>ibid.</i>	<i>Treconium</i>	96
<i>Tolosa op. 87. 92. 93. 94. 115. 116</i>		<i>la Tour de Ruseillon</i>	93	<i>Tremboulæ</i>	366
<i>Tolosanus Comitatus</i>	111	<i>Tourainne</i>	96	<i>Tremisenum regnum</i>	473. 480
<i>Tolosanum parlamentum</i>	111	<i>Tournay</i>	126	<i>Tremisena</i> s. <i>Tremisen op. do-</i>	
<i>Tolsberg</i>	369	<i>Tours</i>	96. 111	<i>miniî Turcici terminus</i>	
<i>Tomælus mons</i>	304	<i>Toza</i>	338	480.	
<i>Tombutu regnum</i>	483	<i>Trabuco</i>	465	<i>Tremonia</i>	190. 191
<i>Tombutu op.</i>	477	<i>Trachonitis</i>	450. 451	<i>Treptovv</i>	185. 186
<i>Tombutum</i>	483	<i>Traçenta fl.</i>	243	<i>Tres Taberna</i>	227
<i>Tomesuvar</i>	343	<i>Traga</i>	185	<i>Trerus fl.</i>	246
<i>Tomi, Ovidii exilio nobiles,</i>	343	<i>Tragonara</i>	238	<i>Treverenfis Diœcesis</i>	169. <i>ejus</i>
<i>Tonagra</i> s. <i>Tanger fl.</i>	184	<i>Tragurium</i>	295	<i>limites</i>	169
<i>Tondarium majus & min9</i>	204	<i>Trajani pons in Danubio ad Sen-</i>		<i>Treveris</i> s. <i>Trier</i>	100
<i>Tondern</i>	187	<i>deroviam</i>	344		

I N D E X.

Treverenſis ſ. *Treviricus* Episcopatus 101. 120. 169
Treviri, 100. clariffimi 105
Treviſo 216. 254
Triballi 342
Tribbeſe 186
Tribicelli 425
Tricala 328
Tricarium 272
Tricaſſii 96. 97. 113. 114
Tricaſſum 113. 114
Tricca ſ. *Trica* 312
Tricornium 343. 345
Tridentina Alpes 246
Tridentum ſ. *Trento* & *Trien-*
 176. 177.
Trier 100. 101
Trieſte 217
Triſtolus 316
Trieterica 322
Trigemahon 485
Triglypton 402
Triguier 96
Trimenothurita 428
Trimontium 338
Trinacria 276
S. Trinidad inf. 503
Trinobantes 140
Tripoliſi. in *Galatia* 425
Tripolis *Caria* 430
Syria 459
Tripolis nova ſ. *Barbaria* 479
 480.
Tripolis in *Phœnicia*, ejusque
 conditores 446. 448
Tripolitana Prov. 479. 480
Triguera *Sicilia* 276
Triſtolus 316
Trithemius *Abbas* 175
Triton fl. 470
Tritonis palus 470
Triumviratus peninſ. 220
Troas ſ. *Phrygia* *Minor*, ejus ur-

bes & flumina 427
Troas *Alexandriſi*. *Alexandria*
 427.
Trochara 470
Trocenſis *Palatinatus* op. & *Se-*
natores 364
Trœmi 424
Trœzen 301 305
Troglodyta, 342. 346. 472.
 473. *Arabum* pars, unde
 dicti, eorumq; mores 477
Troglodytica, ejus gentes, regna
 & limites 477
Troja *Apulia* 238. 239. 272
Troja ſ. *Ilium* 427
Herleſ *Trolle* 206
Trompette caſtrum 116
Tropaa *Æmiliani* 93
Tropea op. 271
Tropaa *Pompeji* 81
Trophonii antrum 309. 328
Tropici, 8. 66. eorum officia 9
Tropicus *Canceri*, 8. *Capricorni* 9
Troppa & *Troppaviſis* *Duca*
tus 181 182
Troppe 182
Val *Troppia* 215
Troyes 96. 97
Truentinum caſtrum 233
Truentus fl. 233
Trugillo 500
Trumplini ſ. *Triumplini* 215
Trunſolen 208
Tubal 76
Tubariſi fl. 160. 1. 3
Tubantes 154. 155
Tuberones inf. 504
Tubinga *Academia* & collegio
nobilis 173
Tabuſubtus 475
Tucca 475
Tuder 225. 227. 267
Tueda fl. 143

Tudi *S. Martini* patria 267
Tuenia 378
 103
Tugen
Tugenus pagus 101. 121
Tugium op. 101
Tuito *Germanorum* *Deus* 161
Tulla 375
Tullium ſ. *Toul* 101. 111. 169
Tumbes 500
Tumen op. 385
Tumenſes *Tattari*, 385. eorum
 ſedes 385
Tunes 479. 480
Tunetanum regnum, ejus opida
 & diviſio 479. 480
Tunetum ſ. *Tuniſa*, n. *Tuniſi*,
 olim *Tunes* 479. 480
Tungern 98
Tungrenſis *Episcopatus* 167
Tungri 98. 104. 150
Tungria 108
Tunis ſ. *Tunet* 471. 472
Tuppin *Ambaucii*, *Icini*, *Imba*
 502.
Turca *Bulgaria* & *Servia* domi-
 ni, vid. corrigenda
Turcia op. 272
Turcicum *Imperium*, ejusq; or-
 tus & ſedes in *Aſia* & in
Europa, 459. præcipua
 urbes 459
Turca ſ. *Turci*, eorum origo, ſe-
 des, 382. tenent *Gracianu*
 327.
Turcici *Imperii* regiones in *Aſia*
 415.
Turcicum milliare 27
Turckefſtan, 382. ejus fines &
 opida 387
Turcoman 417
Turcomannia 421
Turdetania 72
Turdulorum mores 72
Turigo

I N D E X.

Turigo	101	Tyrna	288. 289	Valentia 74. regnum & urbs	
Turingheim	171	Tyrolis Comitatus, ejus limites	81. 87.	Valentia Formosa	81. 87
Turino, i. s. Academia	255	177.		Valentia Gallia	92
Turium Mæsie	343	Tyrrheni	221	Valentia, i. e. Roma	229
Turkzuest	347	Tyrrhenia	212	Valentiana f. Valechiænes	128
Turonæ	96	Tyrrhenum mare	33. 34	Valentinianus III. interemtus	
Turonum f. Tours	113	Tyrus, Porphyrii, Maximiliani, Philippi & Ulpiani patria	446	249.	
Turris marina	272			Valerian. Varia f. Vico Varo	230
Turris S. Vincentii	223	447.		Valeria Pannonia	286
Turris Stratonis f. Casarea Stratonis seu Casarea Palestina	444.	Tyrri re navali præstantes	447	Valkenborg	204
		Tyrus Antiqua	ibid.	Vallesia Inferior	123
		Tyssa fl.	289	Valesii	120. 123
Turuntus fl.	357	Tzacones	331	Valliadolit f. Valdoletum.	84
Tusca fl. n. Guadilbarbar	471	Tzaconia	328	itemq. in Hispania Nova.	
473.		Tzargored	377	496.	
Tuscanella	264	Tzilminar	412	Vallis Joachimica	180. 184
Tuscia	250	Tzifirick	366	Vallis Josaphat	442
Tusci, i. e. Italia incolæ, à Gallis ejecti	247. 248	Tzendnovv		Vallis Demona, Mazara, Neeri, earumque limites & urbes	
Tuscia Ducatus opida	261	V.		281.	
Tuscia opida sub Hispano	250	Vacia	151	Vallis Pennina	123
Tuscia Magni Ducis ditioes	251.	Vaccæi	73	Vallis Procida	71
		Vaccæorum mores	73	Vallis Tellina.	215. 245. 255
Tusculanum Ciceronis	229	Vaccis f. Taphris	480	Valois	111
Tusculum	229. 266	Vacina fiume	223	Vallona	315
Tuvente	136	Vacipila	497	Valsterboem	204
Tuver op. & Ducatus	375. 376	Vada Volaterrana	222	Vandali, 143. eorum nationes	
Tyana f. Tiana & Tiagna Apollonii Thyanaï patria	423	Vada Sabatia	214	152.	
Tycha Syracusarum pars	277	Vada Volaterrana	222	Vandali in Gallia	108. & in Germania
Tydsholm inf.	204	Vadassi	314	mania	152. 162
Tygurum	121. 112	Vadicasses	96. 97	Vandali in Italia, 249. in Hispania	77. in Sicilia
Tykoczin	368	Vadosa æstuarium de Watten	137	Vandalia	280
Tyndaris f. Tyndarium	277	Vadro	448	Vandalorum domus, 83. migratio	83
279.		Vahalis	105. 156. 159	Vandalorum domus, 83. migratio	162
Typhomis cubile	436	Vaison	92	Vanduli	152
Typhonous specus	ibid.	Vajelitia	299	Vangiones	103
Typographica ars, antiquitatis inventa	388	Val Camonica	216	Vangue	485
Tyrageta	346	Val de Sol	216	Vannes	96
Tyranni maris	139	Val Troppia	ibid.	Vannia	215. 216
Tyrholmia	204	Vallachia quando appellata	348	Varadinum	288
Tyrisa	315	ejus partes & op. à Turcis subacta, 358. soli natura		Varbosania	293
		350.		Varca	
		Valachorum mores	350		

I N D E X.

<i>Varca</i>	368	<i>Velavia, vulgò de Veluvve</i>	135	<i>Venus Zenxis Crotonc</i>	243
<i>Vardoli</i>	72	<i>Veldlin</i>	215	<i>Venusia f. Vcnosa Horatii patria</i>	
<i>Varella</i>	402	<i>Velenas</i>	451	238. 272.	
<i>Varheli</i>	347	<i>Velia f. Helia & Elia</i>	240	<i>Venusia Vallis</i>	255
<i>Varia inf.</i>	297	<i>Velinus lacus</i>	227	<i>Venzo op.</i>	217
<i>Varini</i>	152	<i>Vclinus sinus</i>	240	<i>Vepro fl.</i>	365
<i>Mar Varnejo</i>	496	<i>Velisca</i>	362	<i>Vera</i>	82
<i>Varna, 343. clade Christiano-</i>		<i>Velitra</i>	230. 231	<i>Veragri</i>	123
<i>rum nobilis</i>	345	<i>Vellay</i>	92. 93	<i>Verbanus LACUS</i>	115
<i>Varui in Baetris</i>	410	<i>Vellin</i>	369	<i>Vercella</i>	217. 256
<i>Varavia</i>	368	<i>Vellinum</i>	211	<i>Vercellenses campi, in quibus</i>	
<i>Varta fl.</i>	156	<i>Vellocassii</i>	98. 99	<i>Cimbri victi</i>	217
<i>Vartha fl.</i>	160	<i>Velorum inf.</i>	408	<i>Islas del Verde</i>	489
<i>Varus fl.</i>	212	<i>Velunia</i>	361	<i>Verden</i>	189
<i>Vasates</i>	94	<i>Venastrum</i>	236. 237	<i>Verdenfis Ducatus, ejusque li-</i>	
<i>Vasus de Gama Indiam dete-</i>		<i>Venasca</i>	81	<i>mites</i>	189
<i>xit,</i>	41. 397	<i>Vencrovia</i>	368	<i>Verdenfis Episcop.</i>	189
<i>Vascones in Gallia</i>	94	<i>Venecuala regnum</i>	499	<i>Verdun</i>	169
<i>Vascones</i>	72	<i>Veneda</i>	370	<i>Pauli Vergerii patria</i>	253
<i>Vasconia, ejus limites</i>	94	<i>Venedi</i>	150	<i>Veria</i>	316
<i>Vasio, n. Vaison</i>	93	<i>Venedi sarmata</i>	356	<i>Verma regio</i>	403
<i>Vasonna</i>	95	<i>Venedorum Ducatus</i>	185	<i>Vermentum</i>	87
<i>Vasus Nunnus de Valboa</i>	38	<i>Venedicus sinus</i>	356	<i>Vernevil</i>	59. 100
<i>Vaselitria</i>	299	<i>Venedocia</i>	144	<i>Verodunum</i>	169
<i>Vastena f. Vadstena</i>	210	<i>Veneris portus</i>	261	<i>Veromandui</i>	98. 100
<i>Ulberlinga</i>	173	<i>Veneti in Gallia</i>	96	<i>Veromandois</i>	100
<i>Ulbii, 104. 154. in Galliam tra-</i>		<i>Veneti, 247. eorum origo,</i>	248	<i>Verona, 216. Catulli patria ibid.</i>	
<i>ducti, à Cattis pulsi, 104</i>		424. <i>sines & opida</i>	216	<i>Verona, 254. ubi Scaligerorum</i>	
<i>eorum sedes, 155. opida &</i>		<i>Veneti & Vinidi</i>	162	<i>monumenta</i>	255
<i>ara</i>	104	<i>Venetia urbs, 217. opulenta</i>	275	<i>Verfacili</i>	435
<i>Uccarana Marchia</i>	184	<i>ejus descriptio</i>	254	<i>Verfacum op.</i>	415
<i>Uckermunda</i>	185	<i>Venetorum ditioes in Italia</i>	251	<i>Verticalis circulus</i>	45
<i>Udene</i>	253	<i>in Lombardia</i>	258	<i>Verticalem invenire solem</i>	54
<i>Udenheim</i>	170	<i>Venetorum migratio</i>	162	<i>Verticalem solem ostendere</i>	57
<i>Vechta fl.</i>	156	<i>Vengrovia</i>	368	<i>Veruin</i>	99
<i>Vecovia di Sabina</i>	227	<i>Venlona f. Venlo</i>	135	<i>Verula f. Veruli</i>	230
<i>Veltis inf.</i>	146	<i>Vennonones pop.</i>	115	<i>Vesà fl.</i>	167
<i>Vedinum</i>	253	<i>Vensilia</i>	203	<i>Vesalia</i>	138. 192
<i>Veera f. Ter Veer</i>	130	<i>Vensonna</i>		<i>Vesonna</i>	95
<i>Veji</i>	221. 223	<i>Vensyssel, 203. opida</i>	ibid.	<i>Vesontia</i>	119
<i>S. Veit</i>	178	<i>Venti, 21. & seq. 21. cardinales</i>		<i>Vespasiani patria</i>	267
<i>Islas de las Velas</i>	406	<i>Ventis</i>	99	<i>Vespasiorum patria, pradium &</i>	
		<i>Vennucuala f. Venecuala</i>	498	<i>monumentum</i>	228

I N D E X.

<i>Vesperinum f. Vesperin</i>	290	<i>Pierraden</i>	184	<i>Viride caput, 183. seu promontorium n. Capo Verde</i>	483. 501.
<i>Vesperinum mare</i>	30	<i>Pierwald Stadt See</i>	121	<i>Virides insula</i>	504.
<i>Vesputii Americi navigatio</i>	41	<i>Vigena fl. fons</i>	114	<i>Virodennum</i>	169
<i>Vestigrad Scanderbegi</i>	319	<i>Vigevones</i>	153	<i>Visapor</i>	399
<i>Vestini, eorum opida & fines</i>	233	<i>Villa Franca portus</i>	256	<i>Visbny</i>	207
<i>Vesuli lacus</i>	244	<i>Villa de la plata</i>	500	<i>Viscovia</i>	368
<i>Vesulus mons, ex quo Padus oritur</i>	244	<i>Villamanda</i>	84	<i>Vislicia</i>	362
<i>Vesontio f. Besancon</i>	101	<i>Villa nova de porta nova</i>	86	<i>Vislocast.</i>	365
<i>Vesuvius mons</i>	236. 247	<i>Villach</i>	178	<i>Visma</i>	376
<i>Vesula fl.</i>	167	<i>Vilna</i>	364	<i>Vismaria</i>	186
<i>Vetulonii</i>	221. 223	<i>Vilnensis Palatinatus, 364. opida</i>	ibid.	<i>Visniovecia</i>	367
<i>T. Veturius Calvinus</i>	235	<i>Vilsa fl.</i>	176	<i>De bona Vista inf.</i>	490
<i>Ufelen</i>	192	<i>Viminatium op. & ms. 343.</i>	345	<i>Vistula fl. 151. 150. ejus ostiū</i>	160
<i>Ugentum</i>	271	<i>Vinaria</i>	194	<i>Visurgis fl.</i>	159. 160
<i>Viadrus fl.</i>	157. 159. 160	<i>S. Vincent</i>	490	<i>Vitellicum</i>	169
<i>Vianen Baronatus</i>	131. 134	<i>Vincrus portus</i>	81	<i>Viterbium f. Viterbo, Annii patria</i>	264
<i>Viberi</i>	123	<i>Vindana</i>	96. 113	<i>Viterbiensium mores</i>	224
<i>Vibisci</i>	95	<i>Vindelicia</i>	158	<i>S. Viti</i>	267
<i>Vibon f. Vibona Valentia</i>	242	<i>Vindelicorum sedes</i>	158	<i>Viti</i>	178
243.		<i>Vindili</i>	152	<i>Vitodurum</i>	122
<i>Viburgum Episcopatus</i>	203	<i>Vindobona</i>	158. 287	<i>Vittoria</i>	87
<i>Viburgum Finnia</i>	211	<i>Vindoniana</i>	158. 287	<i>Vivis Ludovici patria</i>	81
<i>Vicentia f. Vicenza</i>	216. 254	<i>Vinetta urbs absorpta</i>	186	<i>Ukera fl.</i>	185
<i>Vico Varo</i>	230	<i>Vinidorum Marchia</i>	177	<i>Ukerana Marchia</i>	184
<i>Viciola.</i>		<i>Vinidorum migratio</i>	162	<i>Ukermunda</i>	185
<i>Victoria navis</i>	41	<i>Vinnicza</i>	366	<i>Ukersee</i>	184
<i>Victoria Castellum in Amboina</i>		<i>Vintimiglia</i>	260	<i>Ukraine</i>	367
inf.	407	<i>Vintimilia</i>	214	<i>Uladislaum</i>	156
<i>Victoria urbs, ejusq. situs</i>	477	<i>Vipenum</i>	253	<i>Uladislavia</i>	361
<i>Vicumvia f. Vicumnica</i>	220	<i>Vipsanius Agrippa</i>	104	<i>Ulagrada</i>	319
<i>Vicus Equensis op.</i>	270	<i>Viracœtia</i>	500	<i>Ulas fl.</i>	413
<i>Vidana fl.</i>	113	<i>Viracœtia</i>	184	<i>Ulcinium</i>	295
<i>Vidavia</i>	361	<i>Viragen</i>	82	<i>Ucland</i>	134
<i>Vidino</i>	343	<i>Virgi f. Vera</i>		<i>Uflissinga</i>	130
<i>Vidna</i>	345	<i>Virgilii patria, 219. monumentum</i>	237	<i>Ulma</i>	172
<i>Vidrus f. Vecht fl.</i>	136	<i>Virginia, 493. unde dicta, quando detecta, ejusq. fluvii & regiones</i>	494	<i>Ulodamirus Russorum Dux</i>	365
<i>Vidunum</i>	96	<i>B. Virginis epistola</i>	281	<i>Ulodava</i>	364
<i>Val de Viece</i>	72	<i>Virginis sinus</i>	38	<i>Ulodavia</i>	367
<i>Das Viehland</i>	189	<i>Virgitarus sinus</i>	82	<i>Vlodimir Russorum princeps religionem amplexus Christianam</i>	379
<i>Vielenensis terra</i>	361	<i>Viria, 369. ejus opida</i>	360	<i>Vlodo-</i>	
<i>Vienna</i>	92. 118. 178. 179				
<i>Pierrast.</i>	160				

I N D E X.

<i>Vlodomiria op. & Ducatus</i>	375	<i>Voinia</i>	364	<i>Urbinas Ducatus, ejusque urbes</i>	
<i>Vloehovia</i>	192	<i>Volaterra, 221. 222. Raphaëlis</i>		265. <i>solī natura</i>	267
<i>Ulpia Trajana</i>	347	patria	263	<i>Urbīnatis Ducis ditio</i>	252
<i>Ulpiani f. Cri patria</i>	447	<i>Volaterrana aqua, 222. salina</i>		<i>Urbīnatiūm mores</i>	257
<i>Ulpianum</i>	343	ibid.		<i>Urbīnūm, 225. 226. Raphaëlis</i>	
<i>Ultima Alpes</i>	246	<i>Volboria</i>	360	pictoris patria	265
<i>Ultomia</i>	149	<i>Volca Tecto sages</i>	92	<i>Urchea f. Ur Chaldaorum</i>	454
<i>Ultrajeectenſis provincia, ejus li-</i>		<i>Volca Arcemici</i>	92	455.	
mites & urbes	134	<i>Volck Marck</i>	178	<i>Urck</i>	134
<i>Ultrajectum f. Utrecht Hadriani</i>		<i>Volg. fl.</i>	358. 381. 382	<i>Urda fl.</i>	167
ſexti patria	134	<i>Volinia, ejus ſitus, opida, partes</i>		<i>Uri</i>	121
<i>Uluchan Tattarorum Imperator</i>		& <i>Palatinatus</i>	367	<i>Uria op.</i>	239
385.		<i>Vollenhofen</i>	137	<i>Urias ſinus</i>	239
<i>Ulymenes</i>	204	<i>Golfo de Volo</i>	314	<i>Urſa fluvius nunc Rus</i>	103
<i>Ulyſſes 72. Neritius dictus</i>	323	<i>Vologda</i>	378	<i>Urſa mons</i>	103
ejus ſpecula	243	<i>Volſci, 228. 229. eorum opida,</i>		<i>Urſin pag.</i>	103
<i>Ulyſſippo</i>	72. 85	lingua & ſines	228	<i>Urtha fl.</i>	167
<i>Ulzena</i>	188	<i>Volſinii</i>	221	<i>Urzendovia</i>	362
<i>Umber fl.</i>	141	<i>Volſinium</i>	264	<i>Urſa fl.</i>	145
<i>Umbilicus Italia</i>	227	<i>Voltumna fanum</i>	224	<i>Urſchovia</i>	360
<i>Umbilicus Sicilia</i>	269	<i>Volubilis</i>	475	<i>Urſchup</i>	343
<i>Umbri</i>	248	<i>Vonchocia</i>	362	<i>Urſchus fl.</i>	114
<i>Umbria antiquior, 225. ejus ſi-</i>		<i>Vorcomum op.</i>	105	<i>Urſcudama</i>	339
nes & op.	ibid.	<i>Vordovia</i>	305	<i>Urſedom</i>	152. 185
<i>Umbro fl.</i>	225	<i>Voreſt</i>	26	<i>Urſipi, 155. eorum ſedes</i>	ibid.
<i>Umbſchlag</i>	187	<i>Voorn inf.</i>	136	<i>Uslaria</i>	201
<i>Una fl.</i>	286. 294	<i>Vorganium</i>	96	<i>Uſtede</i>	205
<i>Uncanus Rex in Tenduc</i>	389	<i>Vorotin f. Worotin op. & Duka-</i>		<i>Uſtinga</i>	375. 377
<i>Uncia menſura pars</i>	26	tus	375	<i>Urſa fl.</i>	167
<i>Unda f. Ontior fl.</i>	80	<i>Vor Pommern</i>	185	<i>Utens fl.</i>	210
<i>Untervald</i>	121	<i>Vofegus mons</i>	102. 107	<i>Urthina</i>	471. 472
<i>Unelli</i>	96	<i>Voturī</i>	424	<i>Utica</i>	446. 471. 472
<i>Ung regio</i>	389	<i>Uplandia</i>	210	<i>Urta Florida</i>	495
<i>Ungariſch Gebirg</i>	182	<i>Upſalia</i>	210	<i>Vulcanie inf.</i>	279
<i>Unna op.</i>	191	<i>Uram regio</i>	498	<i>Vultejorum patria</i>	193
<i>Unſtruta fl.</i>	195	<i>Uramburgium</i>	206	<i>Vulturūm ventus</i>	22
<i>Unterlaubach</i>	287	<i>Uratiſlavia</i>	181	<i>Vulturūm fl.</i>	245
<i>Uoborg</i>	206	<i>Urba op.</i>	101	<i>Uxentum</i>	271
<i>Vocontii</i>	92	<i>Urba fl.</i>	103		
<i>Vocontiorum forum</i>	93	<i>Urbes</i>	46		
<i>Voghera</i>	214	<i>Urberana f. Urbibentum</i>	264		
<i>Voigtberg</i>	198	<i>Urbigenus pagus</i>	101. 121		
<i>Voigtlandia</i>	174. 196. 198	<i>Urbigeni</i>	101. 103		

W.
W *Achtendonck* 135
Wagening 136
Wagria opida 187
Wairvoda Valachie 350
Wvala-

I N D E X.

<i>Wick le Duerstede</i>	105	<i>WVolfenbüttel</i>	200	<i>Xaaking</i>	390
<i>Wilde</i>	364	<i>WVolfenbyttannus principatus, ejus limites & op.</i>	201	<i>Xantippus Lacedaemonius</i>	472
<i>Wildonia</i>	146	<i>WVolfstein</i>	185	<i>Xanthus</i>	427, 434
<i>Wildungen</i>	191	<i>WVolga fl.</i>	358	<i>Xanthum</i>	390, 434
<i>Wilhelms Rerck pagus</i>	127	<i>WVolgast, 152. Ducatus</i>	185	<i>Xantung</i>	390
<i>Wilhelmus Tell Vriensis</i>	122	<i>WVollin ins.</i>	185, 186	<i>Xanxi</i>	30
<i>Wilitz fl.</i>	178	<i>WVollinische Werder</i>	186	<i>Xaragua</i>	503
<i>Willin</i>	154	<i>WVollinum op.</i>	185	<i>Xarania fl.</i>	84
<i>Wilster</i>	187	<i>WVolska</i>	375	<i>Xaragua</i>	503
<i>Wiltion</i>	145	<i>WVolska Zemla</i>	350	<i>Xenophon</i>	311
<i>Wincz</i>	348	<i>WVorst ad pagus</i>	183	<i>Xene de la Frontera</i>	83
<i>Windaus</i>	356	<i>WVorcesterschire</i>	145	<i>Xiampsu</i>	390
<i>Windisch marck</i>	177	<i>WVocester</i>	145	<i>Xiansi</i>	390
<i>Windfor</i>	144, 145	<i>WVorda op.</i>	105	<i>Xeres de la frontera</i>	83
<i>Winduchindus s. Windochindus</i>		<i>WVorkum</i>	137	<i>Xerxes</i>	36
<i>Corbejensis</i>	190	<i>WVormatia s. WVorms</i>	103, 170	<i>Xoa</i>	485
<i>WVineta urbs absorpta</i>	186	<i>WVorotin Ducatus & opid.</i>	375	<i>Xucan fl.</i>	81
<i>WVinsheimium</i>	174	<i>WVorsia</i>	203	<i>Xystrus</i>	441
<i>WVinsena ad Luham op. & arx</i>	188	<i>WVratistavia Ducatus</i>	182		
Das Winesgau	255	<i>WVraglaw</i>	181	Y.	
<i>WVinterberg</i>	190	<i>WVulffisburg</i>	101	<i>Y Anchen</i>	310
<i>WVinterthür</i>	122	<i>WVurstenland</i>	189	<i>Yarmouth</i>	144
<i>WVipper a fl.</i>	185	<i>WVürtembergensis Ducatus, ejus que limites</i>	173	<i>Ygnos</i>	336
<i>WVipper a op.</i>	200	<i>WVurgburg</i>	173	<i>Yorck</i>	144
<i>WVirchaturia op.</i>	377	<i>WVürgen</i>	197	<i>Yorckschur</i>	140
<i>WVirlant</i>	369	<i>WVüstenhausen</i>	184	<i>Ypere s. Ypern</i>	126, 127
<i>WVisbadenthermis celebris</i>	193	<i>WVuziterno</i>	343	<i>Yrland</i>	148
<i>WVisbuy</i>	207	<i>WVyck</i>	208	<i>Ysendick</i>	127
<i>WVismaria</i>	186	<i>WVymar s. Neuhausel</i>	290	<i>Yroven</i>	147
<i>WViss.</i>	123	<i>WVynoxbergen</i>	128	<i>Yverdon</i>	103
<i>WVitgensteina arx & Comitatus</i>		<i>WVyzagna</i>	349	<i>Yvica ins.</i>	89
	194.			<i>Yupi</i>	387
<i>WVithel regia</i>	145	X.		<i>Yure fl.</i>	245
<i>WVülich s. Vitellium</i>	169	<i>X Abiaportus</i>	81	Z.	
<i>WVitmunde</i>	189	<i>Xantes</i>	55	<i>Z Abern in Elsas</i>	170, 171
<i>WVitstockium</i>	184	<i>Xali, co</i>	496	<i>Zacharias Pater Joh.</i>	441
<i>WVitteberga op. & Academia</i>		<i>Xamo desertum</i>	307		182
	19.			<i>Zack</i>	304
<i>WVlodimirz</i>	36			<i>Zaconia</i>	
<i>WVoburgum</i>	206			<i>Zagatai Tartari, eorumque fi-</i>	386
<i>WVolaria</i>	183			<i>nes</i>	
<i>WVolchoov fl.</i>	357			<i>Zacynthus, ubi Ciceronis Epita-</i>	323
				<i>phium</i>	

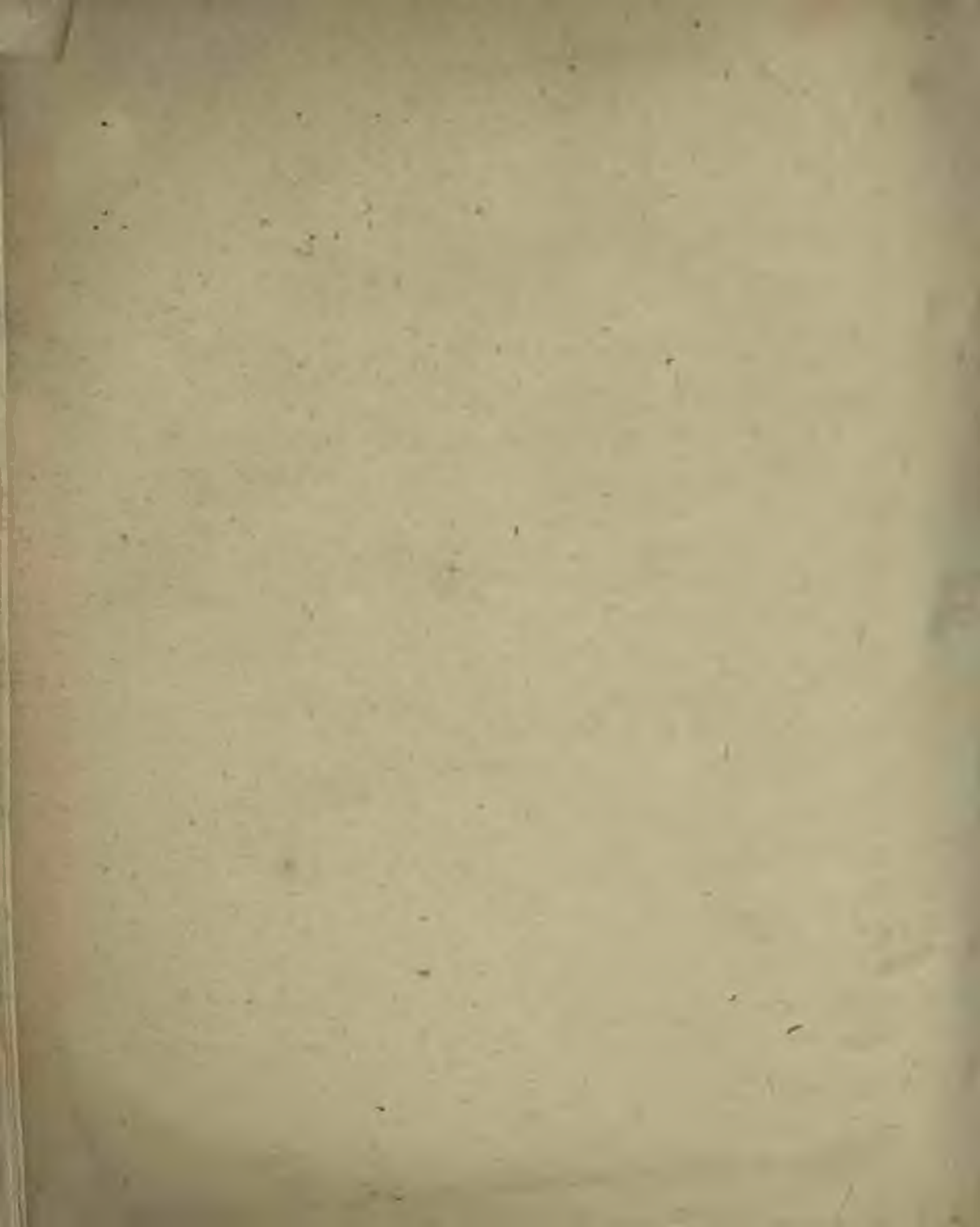
I N D E X.

<i>Zagabria</i>	292	<i>Zeilon inf.</i>	407	<i>Zitomiria</i>	366
<i>Zagrus mons</i>	414. 415	<i>Zeit</i>	196. 197	<i>Ziton</i>	314
<i>Zagyva fl.</i>	289	<i>Zekan</i>	417	<i>Zirickgea</i>	131
<i>Zinchan Tattarorum Princeps</i>		<i>Zelandia, 130. ejus limites</i>	130	<i>Ziske sepulchrum</i>	181
<i>Zaire lacus</i>	468		504.	<i>Ziza, ubi mirum prodigium</i>	467
<i>Zaire fl. & lacus</i>	487	<i>Zelis f. Zilia n. Arcilas</i>	475	<i>Zloczovia</i>	365
<i>Zairus Congas fl. exundat</i>	469	<i>Zelta</i>	423	<i>Znaim</i>	181
<i>Zaleucus Locrensis</i>	243	<i>Zell Lüneburgica</i>	188	<i>Znanecia</i>	366
<i>Zambas</i>	488	<i>Zellerfeldia</i>	20.	<i>Zodiaci poli, 3. ejus axis</i>	3
<i>Zames f. Ziamas mons</i>	458	<i>Zembla Nova</i>	383	<i>Zodiacus, 4. 6. 46. 66. ejus si-</i>	
<i>Zamolxis</i>	349	<i>Zembre lacus</i>	468	<i>gna & officia</i>	7
<i>Zamoscium Academia</i>	366	<i>Zemeth</i>	5	<i>Zoeni</i>	140
<i>Zancle</i>	276	<i>Zendrevv</i>	345	<i>Zolknia</i>	365
<i>Zanfara</i>	483. 484	<i>Zenith</i>	5	<i>Zollern castrum</i>	173
<i>Zanhaga desertum</i>	476. 482	<i>Zenith investigare</i>	62	<i>Zelnock</i>	289
<i>Zangebara</i>	484	<i>Zenobia Palmyrenorum regina,</i>		<i>Zona, 9. 10. 66. earum nume-</i>	
<i>Zangibar, Zanzibar f. Sunfibar,</i>		<i>452. ejusdem possessio</i>		<i>rus & Latitudo</i>	51
<i>ejusque partes</i>	491	<i>239.</i>		<i>Zona torrida, temperata</i>	10. 11
<i>Zante</i>	323	<i>Zenonis Dialectici patria</i>	431	<i>frigida</i>	11
<i>Zanzibar inf.</i>	491	<i>Zentica f. Senticia</i>	86	<i>Zona torrida incola</i>	10
<i>Zapavortene</i>	414	<i>Zeeland inf.</i>	153	<i>Zonarum frigidarum incola</i>	11
<i>Zapprinum op.</i>	287	<i>Zephyrium promontorium</i>	242	<i>Zonarum temperatarum incola</i>	11
<i>Zara</i>	296	<i>4, 6.</i>		<i>Zor op-</i>	446
<i>Zaravechia</i>	294	<i>Zephyrus, der Westwind</i>	21	<i>Zoram f. Cetram</i>	405
<i>Zariaffa</i>	410	<i>Zerbst</i>	199	<i>Zueria</i>	330
<i>Zarmisogethusa</i>	348. 347	<i>Zet</i>	485	<i>Zuenziga desertum</i>	476. 482
<i>Zaslavia</i>	367	<i>Zeugma ad Euphratem</i>	452	<i>Zug</i>	101. 121
<i>Zatmar</i>	288. 347. 350	<i>Zeugma</i>	347	<i>Zuglio</i>	217
<i>Zavolhenses Tattari, 385. eorum-</i>		<i>Zeuxis Venus Crotone</i>	243	<i>Zürich f. Surck</i>	101. 121
<i>que Principes, à quibus</i>		<i>Zibits</i>	458	<i>Zurhi</i>	419
<i>Turca</i>	385	<i>Zibith provincia</i>	460	<i>Zurphania f. Zurphen ep. & co-</i>	
<i>Zavorense territorium</i>	368	<i>Ziden</i>	460	<i>mitatus</i>	135. 136
<i>Zazuara</i>	348	<i>Ziegenheim Comitatus</i>	193. 194	<i>Zuyder Zee</i>	133. 134 135. 136. 137
<i>Zazsebes</i>	347	<i>Ziegenheim castrum</i>	194	<i>Zuyt Beverland</i>	130
<i>Zharavia</i>	365. 367	<i>Zielenzig</i>	185	<i>Zweybrücken Ducatus</i>	169
<i>Zechlin</i>	184	<i>Zierenburg</i>	194	<i>Zvika</i>	196. 197
<i>Zefala regn.</i>	489	<i>Zilia f. Zelis</i>	475	<i>Zvvinga fl.</i>	189
<i>Zegna f. Zeng</i>	284. 296	<i>Ziklingen</i>	201	<i>Zvutta</i>	181
<i>Zeila, urbs in Ajan</i>	489	<i>Zincovia</i>	366	<i>Zygiani</i>	425
		<i>Zinsch</i>	101	<i>Zygia op.</i>	197

F I N I S.

$$\begin{array}{r} 16/114 \overline{)7} \\ \underline{112} \\ 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12/114 \overline{)98} \\ \underline{108} \\ 6 \end{array}$$

